KELIONIŲ VADOVAI

ISPANIJA

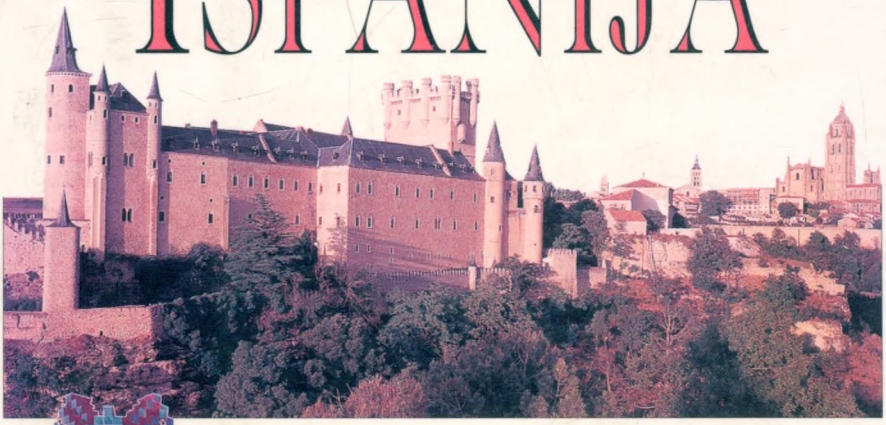

KRAŠTO VALGIAI

GAMTA

VYNAI

MUZIEJAI

PILYS

SRITYS

FIESTOS

VIEŠBUČIAI

PLANAI

BARAI

KATEDROS

KAVINĖS

ŠIE VADOVAI JUMS PARODO TAI, APIE KĄ KITI TIK PASAKOJA

ISPANIJA

Dar nėra buvę tokio naudingo vadovo po šalį – tereikia atsiversti pasirinktą sritį

SRIČIŲ SPALVOS

GALISIJA
p. 80–95

ASTURIJA IR KANTABRIJA
p. 96–109

BASKIJA, NAVARA IR LA ROCHA
p. 110–131

BARSELONA
p. 132–185

KATALONIJA
p. 196–215

ARAGONAS
p. 216–231

VALENSIJA IR MURSIJA
p. 232–253

MADRIDAS
p. 254–315

KASTILIJA IR LEONAS
p. 328–359

KASTILIJA-LA MANČAS
p. 360–381

ESTREMADŪRA
p. 382–395

SEVILIJA
p. 408–433

ANDALŪZIJA
p. 434–477

BALEARŲ SALOS
p. 482–503

KANARŲ SALOS
p. 504–527

SEVILIJA
p. 408–433

Valensija ir Mursija
p. 232–253

Aragonas
p. 216–231

Katalonija
p. 196–215

Barselona
p. 132–185

Balearų salos
p. 482–503

Kanarų salos
p. 504–527

Andalūzija
p. 434–477

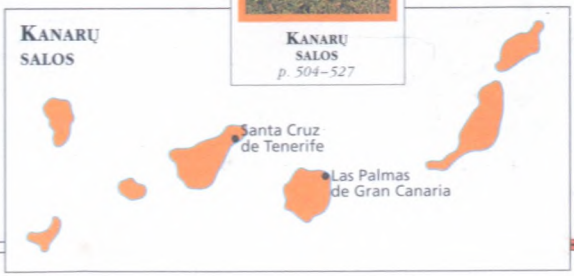

Ispanijos sritys

Galisija
p. 80–95

Astūrija ir Kantabrija
p. 96–109

Baskija, Navara ir La Riocha
p. 110–131

Kastilija ir Leonas
p. 328–359

Madridas
p. 254–315

Estremadūra
p. 382–395

Kastilija-La manča
p. 360–381

Sevilija
p. 408–433

Valensija ir Mursija
p. 232–253

Aragonas
p. 216–231

Katalonija
p. 196–215

Donostia (San Sebastián)

Iruña (Pamplona)

0 kilometrų 100

Zaragoza

Lleida

Barcelona

RYTŲ ISPANIJA

Barselona
p. 132–185

Cuenca

Balearų salos

Palma de Mallorca

Valencia

Albacete

Alacant (Alicante)

Murcia

Almeria

Balearų salos
p. 482–503

Kanarų salos
p. 504–527

Kanarų salos

Santa Cruz de Tenerife

Las Palmas de Gran Canaria

Andalūzija
p. 434–477

KELIONIŲ VADOVAI

ISPANIJA

alma littera

Vilnius 2001

KELIONIŲ VADOVAI

ISPANIJA

DK

A DORLING KINDERSLEY BOOK

UDK 910.4:379.8 (460) (036)
Is57

A DORLING KINDERSLEY BOOK

www.dk.com

Dorling Kindersley Travel Guide SPAIN
PROJEKTO REDAKTORIUS Nick Inman
MENINIAI REDAKTORIAI Jaki Grosvenor, Janis Utton
DIZAINERIAI Susan Blackburn, Dawn Davies-Cook, Joy Fitzsimmons, Helen Westwood

PAGRINDINIAI BENDRADARBIAI
John Ardagh, David Baird, Vicky Hayward, Adam Hopkins, Lindsay Hunt, Nick Inman, Paul Richardson, Martin Symington, Nigel Tisdall, Roger Williams

FOTOGRAFAI
Max Alexander, Joe Cornish, Neil Lukas, Neil Mersh, John Miller, Kim Sayer, Linda Whitwam, Peter Wilson

ILIUSTRATORIAI
Stephen Conlin, Richard Draper, Isidoro González-Adalid Cabezas (Acanto Arquitectura y Urbanismo S.L.), Claire Littlejohn, Maltings Partnership, Chris Orr & Assocs, John Woodcock

IŠ ANGLŲ KALBOS VERTĖ Irena Kupčinskienė
REDAGAVO Pranas Bieliauskas
KOREKTORĖ Edita Grybauskaitė
KOMPIUTERIU MAKETAVO Valdas Bautrėnas

Copyright 1996, 1999 © Dorling Kindersley Limited, London

© Leidimas lietuvių kalba, leidykla „Alma littera“, 2001

ISBN 9986-02-932-5

•

Kiek įmanoma buvo stengtasi, kad šios knygos informacija neatsiliktų nuo gyvenimo ir atspindėtų visus pokyčius iki jos spausdinimo. Tačiau telefonų numeriai, darbo valandos, kainos, galerijų ekspozicijos ir kelionių informacija dažnai keičiasi. Leidėjai negali prisiimti atsakomybės už nesusipratimus, kurie galėtų kilti pasinaudojus šia knyga.

SL412. Išleido leidykla
„Alma littera“,
Šermukšnių g. 3, 2600 Vilnius

TURINYS

KAIP NAUDOTIS ŠIUO VADOVU *6*

Karalius Alfonsas X Išmintingasis

SUSIPAŽINKIM SU ISPANIJA

ISPANIJA ŽEMĖLAPYJE *10*

ISPANIJOS PORTRETAS *14*

ISPANIJA IR METŲ LAIKAI *36*

ISPANIJOS ISTORIJA *42*

ŠIAURĖS ISPANIJA

SUSIPAŽINKIM SU ŠIAURĖS ISPANIJA *70*

GALISIJA *80*

ASTŪRIJA IR KANTABRIJA *96*

BASKIJA, NAVARA IR LA RIOCHA *110*

BARSELONA

SUSIPAŽINKIM SU BARSELONA *134*

SENAMIESTIS *138*

EIXAMPLE *154*

2–3 puslapiuose: Tiltų Mergelės kelionė į šventąsias vietas, Belalcázar, netoli Córdobos Andalūzijoje

MONTJUÏC *164*

TOLIAU NUO CENTRO *170*

BARSELONOS GATVIŲ RODYKLĖ *175*

BARSELONOS PARDUOTUVĖS IR PRAMOGOS *182*

RYTŲ ISPANIJA

SUSIPAŽINKIM SU RYTŲ ISPANIJA *188*

KATALONIJA *196*

ARAGONAS *216*

VALENSIJA IR MURSIJA *232*

MADRIDAS

Alfonso XII paminklas Madride

SUSIPAŽINKIM SU MADRIDU *256*

SENASIS MADRIDAS *258*

BURBONŲ MADRIDAS *272*

TOLIAU NUO CENTRO *290*

MADRIDO GATVIŲ RODYKLĖ *297*

Vynuogių auginimas La Mančoje, didžiausiuose vynuogynuose

MADRIDO PARDUOTUVĖS IR PRAMOGOS *304*

MADRIDO PROVINCIJA *308*

CENTRINĖ ISPANIJA

SUSIPAŽINKIM SU CENTRINE ISPANIJA *318*

KASTILIJA IR LEONAS *328*

KASTILIJA - LA MANČA *360*

ESTREMADŪRA *382*

PIETŲ ISPANIJA

SUSIPAŽINKIM SU PIETŲ ISPANIJA *398*

SEVILIJA *408*

SEVILIJOS GATVIŲ RODYKLĖ *429*

ANDALŪZIJA *434*

ISPANIJOS SALOS

SUSIPAŽINKIM SU ISPANIJOS SALOMIS *480*

BALEARŲ SALOS *482*

KANARŲ SALOS *504*

INFORMACIJA KELIAUTOJUI

KUR APSISTOTI *530*

RESTORANAI IR BARAI *572*

GYVENIMO REIKMIŲ VADOVAS

PRAKTINĖ INFORMACIJA *612*

KELIONIŲ INFORMACIJA *626*

ŽODYNĖLIS *671*

Santa María del Naranco bažnyčia Astūrijoje

KAIP NAUDOTIS VADOVU

ŠIS KELIONĖS VADOVAS padės iš viešnagės Ispanijoje pasisemti kuo daugiau bei gauti išsamios praktinės informacijos ir specialistų rekomendacijų. Pradžios skyriuje *Susipažinkim su Ispanija* rasite šalies žemėlapių, žinių apie istoriją ir kultūrą. Penkiuose skyriuose apie *Barseloną* ir *Madridą* aprašomos įžymios vietos, gausu planų, nuotraukų ir iliustracijų, paliečiamos įvairiausios temos, pradedant maistu ir vynais ir baigiant fiestomis ir paplūdimiais. Skyriuje *Informacija keliautojui* rasite informacijos apie viešbučius ir restoranus. *Gyvenimo reikmių vadovas* padės visais klausimais: nuo transporto iki naudojimosi telefonu taisyklių.

BARSELONA, MADRIDAS IR SEVILIJA
Šie miestai padalyti į rajonus, kurių kiekvienas aprašomas atskirame skyriuje. Paskutinis skyrius *Toliau nuo centro* informuoja apie lankytinas periferijos vietas. Atskiras skyrius kalba apie Madrido sostinę supančią provinciją. Visos lankytinos vietos sunumeruotos ir pažymėtos žemėlapyje. Informaciją lengva rasti, nes ji išdėstyta ta pačia skaičių eile kaip ir plane.

Visi puslapiai apie Madridą pažymėti žalia spalva, apie Barseloną – rausva, apie Seviliją – raudona.

Specialus ženklas vietovės plane rodo, kur šiuo metu esate miesto centro atžvilgiu.

1 Rajono planas
Kad būtų lengviau orientuotis, lankytinos vietos sunumeruotos ir pažymėtos rajono plane. Žymiosios vietos centre irgi pažymėtos gatvių planuose: Barselona *(p. 175–181),* Madridas *(p. 297–303),* Sevilija *(p. 429–433).*

Lankytinos vietos sąrašuose suskirstytos pagal kategorijas: bažnyčios ir katedros, gatvės ir aikštės, istoriniai pastatai, parkai ir sodai.

2 Planas *Iš gatvės į gatvę*
Pateikia vaizdą iš paukščio skrydžio apie pagrindines kiekvieno skyriaus vietas.

Žvaigždutės žymi vietas, kurias būtina aplankyti.

Siūlomas pėsčiųjų kelias pažymėtas raudonai.

3 Išsami informacija
Lankytinos trijų pagrindinių miestų vietos aprašomos atskirai: pateikiami adresai, telefonai, darbo valandos, bilietų kainos, informacija apie ekskursijas, fotografavimą, apie galimybę įvažiuoti invalidų vežimėliais, taip pat nurodyti visuomeninio transporto maršrutai.

1 Įvadas
Aprašo kiekvienos srities kraštovaizdį, istoriją, būdingus bruožus, parodo, kaip sritis vystėsi per šimtmečius, ką ji sitūlo lankytojams šiandien.

Ispanijos sritys
Be Barselonos, Madrido ir Sevilijos, šalis padalyta į 12 sričių, kurių kiekviena aprašoma atskirame skyriuje. Įdomiausi miestai, miesteliai, kaimai, kitos lankytinos vietos pažymėtos skaičiais *Iliustruotame žemėlapyje.*

2 Iliustruotas žemėlapis
Parodo kelių tinklą, pateikia iliustruotą visos srities vaizdą. Lankytinos vietos sunumeruotos, patariama, kaip į jas nuvykti automobiliu bei visuomeniniu transportu.

Fiestų rubrikos žymi įdomiausias krašto šventes.

Kiekvieną Ispanijos sritį galima lengvai surasti pagal spalvų kodą, parodytą vidiniame viršelio atlanke.

3 Išsami informacija
Visi svarbūs miestai ir kitos lankytinos vietos aprašomi atskirai. Jie pateikiami pagal skaičių Iliustruotame žemėlapyje *eilę. Prie kiekvieno miesto yra išsami informacija apie svarbius pastatus ir kitas įžymybes.*

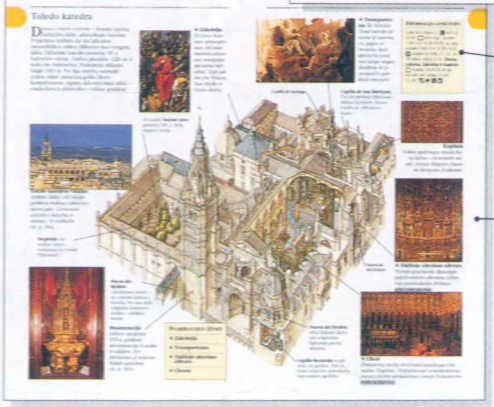

Lankytinos vietos. Informacija lankytojams pateikia praktinę informaciją, kurios reikės planuojant kelionę.

4 Svarbiausios Ispanijos įžymybės
Aprašomos dviejuose ar daugiau puslapių. Istorinių pastatų pjūviai parodo jų vidų. Įdomiausi miestai ar jų centrai parodomi iš paukščio skrydžio, plane išskirtos ir aprašytos įdomiausios lankytinos vietos.

SUSIPAŽINKIM SU ISPANIJA

ISPANIJOS ŽEMĖLAPIS 10-13

ISPANIJOS PORTRETAS 14-35

ISPANIJA IR METŲ LAIKAI 36-41

ISPANIJOS ISTORIJA 42-67

Ispanija žemėlapyje

ISPANIJA, ESANTI Pietvakarių Europoje, užima didžiąją Pirėnų pusiasalio dalį. Į trečiąją pagal dydį Europos šalį įeina du salynai: Kanarų Atlanto vandenyne ir Balearų Viduržemio jūroje bei dvi nedidelės teritorijos Šiaurės Afrikoje. Tolimiausią pietinį tašką nuo Maroko skiria sąsiauris, paversdamas Ispaniją tiltu tarp žemynų.

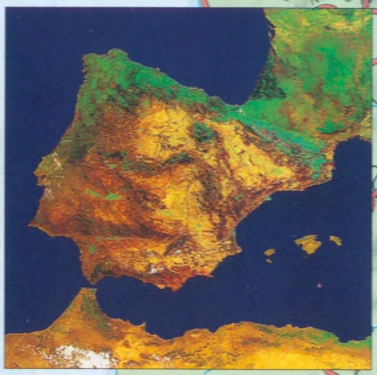

Pirėnų pusiasalio vaizdas iš palydovo

Plymouth
Portsmouth
Biskajos įlanka
A Coruña
Santiago de Compostela
Vigo
Ourense
Miño
Oviedo
León
Santander
Burgos
Valladolid
Duero
Salamanca
ISPA
MADRID
Tajo
Toledo
Badajoz
Guadiana
Ciudad Real
LISABONA
PORTUGALIJA
Úbeda
Córdoba
Jaén
Guadalquivir
Seville
Huelva
Faro
Granada
Málaga
Cádiz
Algeciras
GIBRALTAR
Ceuta
Tangier
Santa Cruz de Tenerife
Las Palmas de Gran Canaria
Melilla
MAROKAS

ŽENKLAI

- Tarptautinis oro uostas
- Keltas
- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Geležinkelis
- Greitaeigis geležinkelis

◁ Frederick Gore. *Stogai Fortna Lux*, Mallorca (1969)

Labiausiai nutolusios į pietus Ispanijos salos

Ši 1150 km ilgio septynių salų grandinė Atlanto vandenyne išsidėsčiusi į pietvakarius nuo Cádizo (Kadiso) ir 150 km nuo Maroko.

Ispanijos sienos

Ispanija sausuma ribojasi su Prancūzija, Portugalija, Andora ir Gibraltaru (Britų teritorija Pietų pakrantėje). Gibraltaro sąsiaurio plotis tarp Tarifos (tolimiausio pusiasalio pietinio taško) ir šiaurinio Maroko – tik 13 km.

Ispanijos sritys

ISPANIJOJE GYVENA 39 milijonai gyventojų. Šalyje per metus apsilanko daugiau kaip 57 milijonai turistų. Plotas – 504 780 kv. km. Didžiausi miestai: Madridas, Barselona ir Valensija. Centrinį plokščiakalnį drėkina Duero (Duero), Tacho (Tagus, Tajo) ir Gvadjanos (Guadiana) upės. Šioje knygoje Ispanija dalijama į 15 sričių, tačiau oficialiai ji turi 17 nepriklausomų sričių, vadinamų *comunidades autónomas*.

KAIP TEN PATEKTI

Ispanijos sričių sostines ir salas jungia nuolatiniai lėktuvų skrydžiai, tarp Madrido ir Barselonos važinėja maršrutiniai autobusai. Greitaeigiai TALGO ir AVE traukiniai pasiekia daugelį provincijos miestų, išplėtotas vietinis ir sričių geležinkelio tinklas. Už važiavimą kai kuriais greitkeliais imamas didelis mokestis, tačiau jais susisiekimas greitesnis. Kiti plentai – šiuolaikiniai greitkeliai bei vaizdingi, bet nelygūs šalutiniai keliai. Į Balearų ir Kanarų salas nuolat plaukia keltai.

ŽENKLAI

- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias

Ispanijos sritys šioje knygoje

Kiekvienas knygos skyrius turi spalvų kodą. Skyriai suskirstyti į penkias dalis: Šiaurės, Rytų, Centrinė, Pietų Ispanija ir Ispanijos salos bei du miestai – Madridas ir Barselona.

SPALVŲ PAAIŠKINIMAI

Šiaurės Ispanija
- Galisija
- Astūrija ir Kantabrija
- Baskija, Navara ir La Riocha

Rytų Ispanija
- Barselona
- Katalonija
- Aragonas
- Valensija ir Mursija

Centrinė Ispanija
- Madridas
- Kastilija ir Leonas
- Kastilija-La Manča
- Estremadūra

Pietų Ispanija
- Sevilija
- Andalūzija

Ispanijos salos
- Balearų salos
- Kanarų salos

Donostia (San Sebastián)
Iruña (Pamplona)
Huesca
Tudela
Zaragoza
La Seu d'Urgell
Figueres
Girona
Vic
Manresa
Lleida
Barcelona
Reus
Tarragona
Tortosa
Teruel
Castelló de la Plana
Sagunt
Valencia
Almansa
Alcoi
Benidorm
Alacant (Alicante)
Elx
Murcia
Lorca
Cartagena

BALEARŲ SALOS

Ciutadella
Menorca
Maó
Mallorca
Palma de Mallorca
Manacor
Cabrera
Ibiza
Eivissa (Ibiza)
Formentera

KANARŲ SALOS

Lanzarote
Arrecife
La Palma
Santa Cruz de la Palma
Fuerteventura
Puerto del Rosario
Puerto de la Cruz
Santa Cruz de Tenerife
Tenerife
La Gomera
San Sebastián de la Gomera
Las Palmas de Gran Canaria
Gran Canaria
Maspalomas
El Hierro
Valverde

Ispanijos teritorijos Atlanto vandenyne

Kanarų salos Atlanto vandenyne ties Afrikos pakrante – neatsiejama Ispanijos dalis. Čia laikas nuo visos šalies laiko atsilieka viena valanda.

ISPANIJOS PORTRETAS

PAŽĮSTAMI ISPANIJOS VAIZDAI – *flamenko šokis, bulių kautynės, užkandžių barai* tapas, *iškilmingos Velykų procesijos – tik mažytė šalies įvairovės dalis. Ispanijoje vartojamos keturios oficialiosios kalbos, ji turi du pagrindinius beveik vienodos svarbos miestus, o jos kraštovaizdis kur kas įvairesnis nei kitose Europos šalyse. Šie nuostabūs kontrastai daro Ispaniją labai patrauklią turistams.*

Pirėnų kalnų atskirta nuo Europos, pietuose Ispanija pasiekia Šiaurės Afrikos pakrantes. Jos krantus skalauja Atlanto vandenynas ir Viduržemio jūra, Ispanijai priklauso du salynai – Balearų ir Kanarų salos.

Čia galima išvysti snieguotas Pirėnų viršukalnes, žalias Galisijos pievas, Valensijos apelsinų giraites ir Almerios dykumas. Madridas – aukščiausiai virš jūros lygio įsikūrusi Europos sostinė, o kalnais Ispanija nusileidžia tik Šveicarijai ir Austrijai. Nepereinami kalnagūbriai visada trukdė transportui. Kol dar nebuvo geležinkelių, būdavo lengviau vežti prekes iš Barselonos į Pietų Ameriką negu į Madridą. Senovėje Ispanija viliojo užsienio užkariautojus, tarp jų finikiečius ir romėnus. Viduramžiais didžiąją šalies dalį valdė VIII a. iš Šiaurės Afrikos atsikėlę maurai, XV a. šalį nugalėjo ir suvienijo krikščionių pajėgos. Daug valdovų mėgino primesti visai Ispanijai vieningą kultūrą, tačiau joje liko tokia pat kultūrų įvairovė, kaip ir anksčiau. Kelios sritys išsaugojo stiprų nepriklausomybės troškimą. Daugelis baskų ir ypač katalonų nelaiko savęs ispanais. Nors Madridas – oficiali sostinė, bet didžiausias Katalonijos miestas Barselona prilygsta jam prekybos, meno ir sporto pasiekimais.

Don Kichoto ir Sančos Pansos skulptūra Madride

Kraštovaizdis su vienišu kamštiniu ąžuolu prie Albacete Kastilijoje-La Mančoje

◁ **Margaspalviai *Peliqueiros* karnavale Lazoje, Galisija**

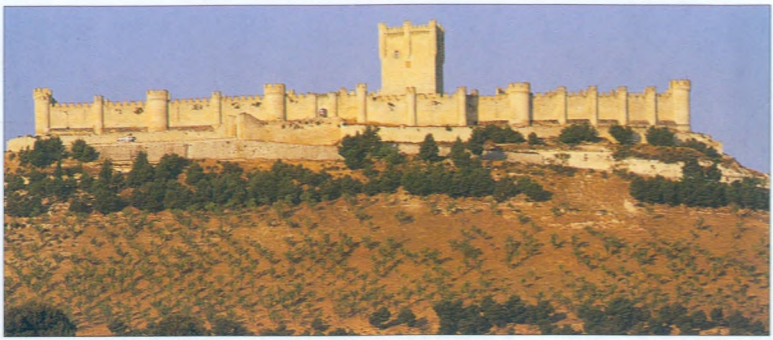

Peñafiel pilis Duero slėnyje (Kastilija ir Leonas), pastatyta X–XIII a.

ISPANŲ GYVENIMO BŪDAS

Šios spalvingos šalies gyventojai turi nedaug bendrų bruožų, išskyrus įgimtą gebėjimą bendrauti ir džiaugtis gyvenimu. Ispanai atiduoda vienodai energijos ir pramogoms, ir darbui. Nors stereotipas *mañana* (viską atidėkim iki rytojaus) – mitas, bet laikas Ispanijoje lankstus, daugelis žmonių veikiau derina darbą su savo visuomeninio gyvenimo poreikiais, nei gyvena pagal laikrodžio rodyklę. Diena Ispanijoje ilga, ispanų kalba turi žodį *madrugada*, reiškiantį laiką nuo vidurnakčio iki aušros, kai miesto gatvėse dar verda gyvenimas.

„Surūgęs veidas" Pamplonos Los Sanfermines fiestoje

Ispanai labai visuomeniški. Daug kur žmonės vakarais eina *paseo* – pasivaikščioti, gatvės pilnos pėsčiųjų. Ispanams valgymas – bendravimo forma, didelės žmonių grupės susirenka kartu užkąsti ar pavakarieniauti. Nenuostabu, kad Ispanijoje vienam gyventojui tenka daugiau barų ir restoranų negu kitose šalyse.

Ispanų visuomenės pagrindą sudaro išplėstinė šeima. Tradiciškai valstybė teikia nedaug socialinių paslaugų. Nors per pastarąjį dvidešimtmetį padėtis pagerėjo, tačiau ispanai, ieškodami darbo ar paramos, visada labiau pasikliauja savo šeima ir asmeniniais ryšiais negu valstybinėmis institucijomis. Toks požiūris kartais sukelia nepagarbą visuomeniniams interesams, pavyzdžiui, aplinkos apsaugai, juolab jei jie kertasi su asmeniniais.

Daugumai ispanų svarbiausias dalykas gyvenime – šeima. Trys kartos gyvena po vienu stogu ar bent jau dažnai susitinka. Netgi miesto senbuviai su meile kalba apie savąjį *pueblo* – gimtąjį miestą ar kaimą, kur gyvena jų giminės ir kuriame jie patys lankosi, kai tik gali. Ispanai dievina vaikus ir didelį dėmesį skiria jų

Lauko kavinė Madrido Plaza Mayor (Didžiojoje aikštėje)

lavinimui. Tačiau šiuolaikinė šeima gyvena nuolat įsitempusi, nes sutuoktiniai labiau trokšta užsidirbti daugiau pinigų ir susikurti geresnį gyvenimą negu turėti daugiau vaikų. Pastaruoju metu gimstamumas Ispanijoje nuo vieno didžiausių Europoje – 2,72 vaiko vienai moteriai 1975 m. – sumažėjo iki vieno žemiausių – 1,2 vaiko 1995 m.

Malūnai ir pilis virš Consuegros La Mančoje

Gvadalupės Mergelė Estremadūroje

Katalikybė turi dar didelę įtaką, tačiau lankančiųjų bažnyčią skaičius pastaraisiais metais sumažėjo nuo 35% iki 25%. Kai kuriose parduotuvėse, baruose, vairuotojų kabinose galima išvysti šventųjų paveikslų ir skulptūrų. Bažnytinių švenčių dienomis vyksta daugybė tradicinių fiestų, džiaugsmingai švenčiamos šiuolaikinėje Ispanijoje.

Sportas ir menas

Pastaraisiais metais atgijo Ispanijos kultūrinis gyvenimas. Ispanų režisieriaus Pedro Almodóvaro filmai sėkmingai varžosi su Holivudo produkcija. Padidėjo skaitomumas (kasdien laikraščius perka vienas iš dešimties gyventojų), šiuolaikinė literatūra įgyja vis daugiau gerbėjų. Patalpų stygius trukdė plėtotis teatro menui, tačiau pastarųjų metų investicijos padėjo atsirasti naujoms salėms, sričių meno centrams, simfoniniams orkestrams.

Šalis išugdė daug puikių operos solistų, tarp jų Monserrat Caballé, Alfredo Krausą, Placido Domingo ir José Carrerasą. Žymūs dizainerių darbai puošia Barselonos parduotuvių vitrinas ir interjerą.

Ispanai – patys uoliausi televizijos žiūrovai Europoje po britų. Daugelyje šalies vietų veikia šeši kanalai: du valstybiniai, trys privatūs ir regioninė pro-

Matadoras erzina bulių Plaza de Toros de la Maestranza, Sevilija

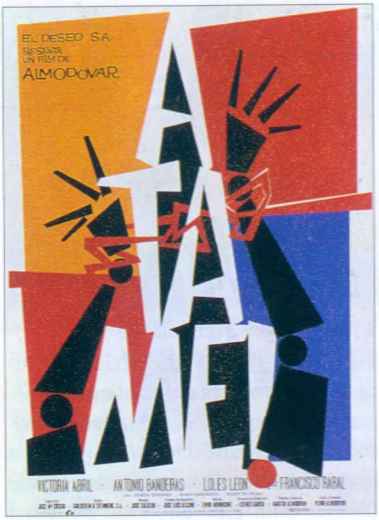

Pedro Almodóvaro filmo plakatas

grama. Pagrindinę televizijos laiko dalį užima sporto laidos.

Pastarieji metai buvo labai sėkmingi ispanų sportininkams, pavyzdžiui, teniso žaidėjoms Conchitai Martinez ir Arantxai Sanchez, dviratininkui Migueliui Indurainui, golfo žaidėjui Severiano Ballesterosui. Jie paskatino žmones domėtis sportu, padėjo atsirasti naujiems sporto kompleksams. Populiariausi žaidimai – krepšinis ir, žinoma, futbolas.

Nuo devinto dešimtmečio pabaigos vėl tapo populiarios bulių kovos. Aistruoliams *(aficionados)* korida – unikalus ispaniškas šaknis turintis reginys, kur triukšmas, spalvos ir gyva minios reakcija tokie pat patrauklūs kaip pati kova.

ISPANIJA ŠIANDIEN

Per pastaruosius 40 metų Ispanija patyrė daugiau socialinių pokyčių negu kitos Vakarų Europos šalys. Iki 1950 m. tai buvo neturtinga žemės ūkio šalis, kur tik 37% ispanų gyveno didesniuose negu 10 000 gyventojų turinčiuose miestuose; 1990 m. miestuose gyveno jau 65% žmonių. Žmonėms plūstelėjus į miestus, daugelis kaimų ištuštėjo.

Plečiantis turizmui, XX a. septintame dešimtmetyje ėmė sparčiai augti šalies ekonomika. 1960–1970 m. automobilių skaičius nuo vieno šimtui gyventojų padidėjo iki vieno dešimčiai.

Valstietis prie džiovinamų kukurūzų savo namuose Alicante kalvose

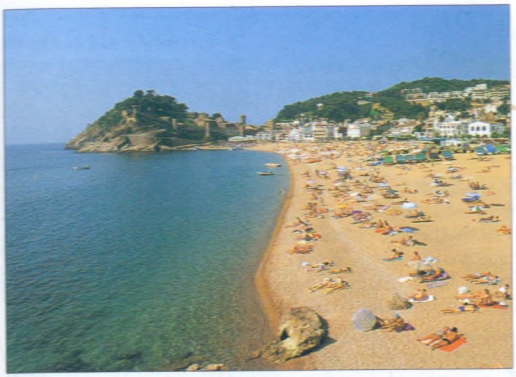

Paplūdimys šalia Tossa de Mar, Costa Brava

1975m. mirus diktatoriui generolui Franco, Ispanija tapo konstitucine monarchija, kurią valdo karalius Chuanas Karlosas I (Juan Carlos I). Pofrankiniu laikotarpiu iki 1995 m. šaliai vadovavo ministras pirmininkas socialistas Felipe González. Socialistų vyriausybė ne tik tiesė kelius, plėtojo švietimą, sveikatos apsaugą, bet ir pagerino tarptautinę šalies padėtį. 1986 m. Ispanija įstojo į Europos Ekonominę Bendriją, ir tai įspūdingai paspartino jos klestėjimą. Šaliai ypač sėkmingi buvo 1992 m., kai Barselonoje vyko Olimpinės žaidynės, o Sevilijoje – Pasaulinė paroda Ekspo-92.

Karalius Chuanas Karlosas I ir karalienė Sofija

Atkūrus demokratiją, 17 autonominių Ispanijos sričių gavo nemažą valdžią. Kelios sritys turi vietines kalbas, joms oficialiai suteiktos lygios teisės su ispanų kalba (vadinamąja kastilų). Dauguma baskų norėtų gyventi nepriklausomoje baskų valstybėje. Baskų teroristų grupė ETA – nuolatinis ispanų demokratijos rūpestis. 1980–1990 m. Ispanijoje augo ekonomika, didėjo gamyba, plėtėsi paslaugų sfera. Tačiau BNP vis dar mažesnis už Europos Sąjungos vidurkį, ekonominis augimas šalyje netolygus. Žemės ūkis – svarbi ekonomikos šaka, tačiau vienose srityse labai išsivystęs, kitose – silpnai. Maždaug 10% pajamų šalis gauna iš turizmo. Nors dauguma turistų atvažiuoja tik į paplūdimius, bet užsieniečius ima vilioti turtingas Ispanijos kultūros palikimas ir vaizdingas kraštovaizdis. Šalies žinovas pasakytų, kad žmonės į šią šalį labiausiai traukia ispanų tautos gebėjimas mėgautis gyvenimu.

Demonstracija už katalonų nepriklausomybę

Ispanijos architektūra

ISPANIJA VISADA SKOLINOSI architektūros stilius: maurų – iš Šiaurės Afrikos, romaninį ir gotikos – iš Prancūzijos, renesanso – iš Italijos. Tačiau kiekvienas stilius įgijo grynai ispaniškų bruožų su netikėtais ir stipriais kontrastais tarp saulės užlietų ir ūksmingų zonų, su grieztais ir ekstravagantiškais fasadais ir storomis sienomis, su mažais langeliais, saugančiais nuo kaitros ir saulės šviesos. Atskirų sričių stiliai labai nevienodi, jie atspindi Ispanijos susiskaldymą prieš susijungiant. Nuo maurų laikų viešųjų pastatų statybai būdingas arkadomis apsuptas centrinis vidinis kiemelis *(patio)*.

XV a. Casa de Conchas Salamankoje *(žr. p. 343)*

Romaninė Šv. Klemenso bažnyčia, Taüll ***(p. 201)***

ROMANINĖ IR ANKSTESNIOJI ARCHITEKTŪRA (VIII–XIII A.)

Romaninio stiliaus bažnyčios dažniausiai buvo statomos Katalonijoje ir palei piligrimų maršrutą į Santiago (Santjagą) *(žr. p. 79.)*. Joms būdingos pusapskritės arkos, masyvios sienos ir nedaug langų. Ankstesnės bažnyčios pastatytos ikiromaniniu *(žr. p. 102)* arba mozarabiškuoju stiliumi *(žr. p. 335)*.

MAURŲ STILIUS (VIII–XV A.)

Maurai *(p. 48–49)* paliko gausią pastatų vidaus puošybą, kuriai būdingi geometriniai kaligrafiški ornamentai, augalų motyvai ant keraminių plytelių *(azulejos)* ir tinko. Labai populiarios pasagos formos arkos – iš vestgotų paveldėtas bruožas *(žr. p. 46–47)*. Didžiausią išliekamąją vertę turi Pietų Ispanijos maurų architektūros darbai *(žr. p. 404–405)*.

Salón de Embajadores *Alhambroje* (žr. p. 466) *pasižymi būdinga maurų puošyba.*

GOTIKA (XII–XVI A.)

Arkinis gotikos langas

Gotika atėjo iš Prancūzijos XII a. pabaigoje. Pusapvales arkas pakeitė smailos, tvirtesnės, leidusios statyti aukštesnius skliautus ir langus. Kad navų sienos neiškryptų į išorę, jos buvo sustiprintos išoriniais kontraforsais. Lipdyba labiausiai suklestėjo XV a. „liepsnotosios gotikos“ laikotarpiu. Žlugus Granadai, Ispanijoje išsivystė Izabelės stilius (isabellino) – vėlyvoji gotika. O maurų amatininkai, likę nugalėtuose rajonuose, sukūrė puošnų krikščioniškojo-islamiškojo stiliaus hibridą – mudecharų stilių *(Mudéjar)* *(žr. p. 51)*.

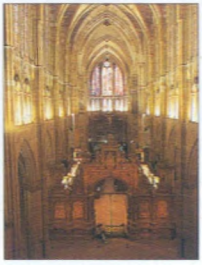

XIII a. pastatytos Leono katedros ***navą*** (p. 336-337) *remia briaunuoti skliautai, apšviečia nuostabiausi Ispanijoje vitražai.*

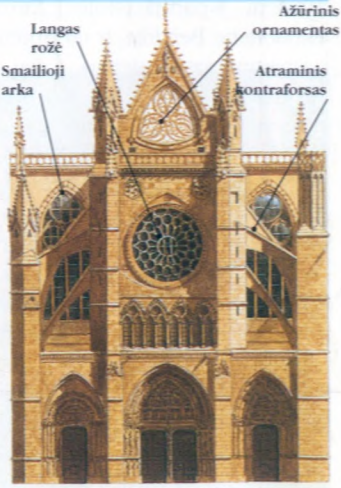

Dekoratyvinės skulptūros *virš Leono katedros pietinio frontono vaizduoja populiarius biblinius siužetus.*

Renesansas (XVI a.)

XVI a. pradžioje italų amatininkai ir Italijoje mokęsi ispanų menininkai pradėjo naują stilių. Renesansas – tai atgimusi Senovės Romos architektūra. Jam būdinga simetrija, apvalios arkos, dorėniškosios, jonėniškosios ir korintiškosios kolonos. Ankstyvojo Ispanijos renesanso architektūra vadinama plateresku *(plateresque)*, nes smulkūs jo ornamentai primena sidabro dirbinius (*platero* reiškia sidabrakalį).

Palacio de las Cadenas *Úbedoje* (žr. p. 473). *Rūmų fasadas griežtai klasicistinis.*

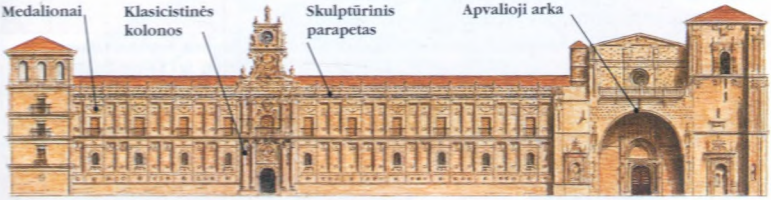

Hostal de San Marcos Leóne ***(žr. p. 335)*** **– vienas gražiausių plateresko pastatų**

Barokas (XVII–XVIII a.)

Baroką įkvėpė dramatizmo ir judėjimo troškimas. Atsirado įmantri apdaila, gausybė skulptūrų, spiralinės kolonos. Nors puošnusis barokas čiurigereskas *(churrigueresca)* pavadintas Churrigueros architektų šeimos vardu, jo didžiausiais propaguotojais tapo jų įpėdiniai.

Valladolido *universiteto* (žr. p. 348) *barokinio fasado papuošimai virš durų.*

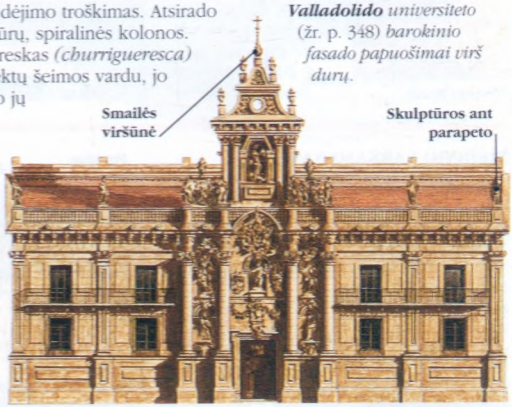

Municipalinio muziejaus fasadas Madride ***(p. 294–295)***

Modernizmas (Nuo XIX a. pabaigos iki šių dienų)

Modernizmas *(žr. p. 136–137)*, kataloniškoji *Art Nouveau* (naujojo meno) interpretacija, geriausiai atsiskleidžia Barselonoje. Jo architektai eksperimentavo su originaliais ornamentais. Pastaraisiais dešimtmečiais Ispanijoje prasidėjo drąsios funkcinės architektūros proveržis, kai pastato forma atspindi jo paskirtį, o puošyba naudojama saikingai.

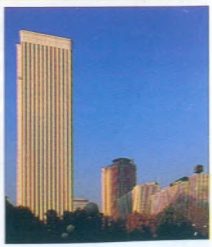

Torre de Picasso Madride

Casa Milà *Barselonoje* (žr. p.161) *buvo pastatytas 1910 m. Autorius Antoni Gaudí, žymiausias modernizmo architektas, įkvėpimo sėmėsi iš gamtos.*

Vietinė architektūra

Langas Navaroje

BE KATEDRŲ IR RŪMŲ, Ispanijoje yra be galo daug įvairiausių žavių liaudiškų pastatų, kuriuos pastatė vietiniai meistrai pagal kaimo bendruomenių poreikius, atsižvelgdami į vietines klimato sąlygas ir beveik nepaisydami oficialiųjų architektūros stilių. Dėl didelių žaliavų pervežimo kainų statybininkai naudojo arčiausiai esančią medieną ar akmenis. Žemiau pateikiame trijų namų pavyzdžius, atspindinčius būdingiausius atskirų Ispanijos dalių architektūros bruožus.

Bažnyčia Artenaros oloje ***(žr. p. 521)*, Gran Canaria**

AKMENINIS NAMAS

Šiaurėje klimatas drėgnas, ir namai, kaip šis Carmonoje *(žr. p. 107)*, Kantabrijoje, turi pastogę, saugančią nuo lietaus. Mediniai balkonai pilni saulės.

Mūrinio detalė

Kaimo namuose *tvartas dažnai būna tame pačiame pastate. Pirmame aukšte laikomi gyvuliai, įrankiai ir malkos.*

MEDINIO KARKASO NAMAS

Ispanijoje nedaug didelių medžių, todėl trūksta medienos. Kastilija ir Leonas – vienas iš nedaugelio rajonų, kur statomi karkasiniai namai, kaip šis namas Covarrubiase *(žr. p. 352)*. Jų statyba greita ir pigi. Medinis karkasas užpildomas šiurkščiu gipsu, sumaišytu su kalkėmis ir smėliu, arba nedegtomis plytomis.

Pusiau medinė siena

Miestų aikštėse *statmenos medinės atramos, laikančios horizontalias sijas, sudarydavo portikus. Jų pavėsyje žmonės susitikdavo, kalbėdavosi ir prekiaudavo.*

KALKĖMIS BALTINTAS NAMAS

Ispanijos pietuose namai statomi iš degto molio ir baltinami kalkėmis, kad atspindėtų kaitrios saulės spindulius. Šios patrauklios architektūros pavyzdys – įžymūs baltieji Andalūzijos miestai *(žr. p. 444)*.

Molinių čerpių stogas

Langų *nedaug, jie maži, giliai įleisti į sieną, kad viduje būtų vėsu.*

PLAZA MAYOR (DIDŽIOJI AIKŠTĖ)

Beveik visi Ispanijos miestai išsidėstę aplink didžiąją aikštę, vadinamą *plaza mayor*, kaip Pedraza de la Sierroje *(žr. p. 347)* netoli Segovios. Tai ne tik turgaus aikštė, bet viso vietinio gyvenimo centras. Paprastai aikštę supa bažnyčia, rotušė, parduotuvės, užeigos ir aristokratų namai.

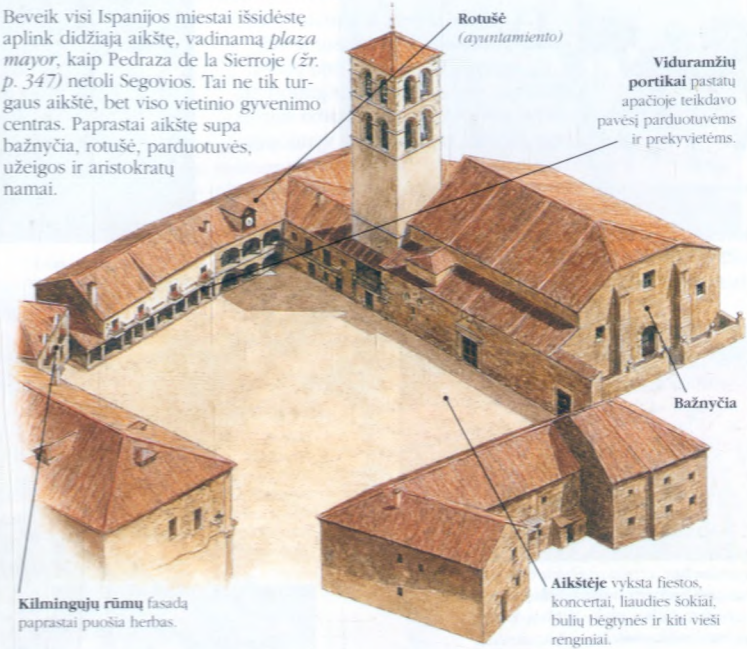

KAIMO ARCHITEKTŪRA

Kaimų pastatai labai įvairūs.

Ten, kur minkštos uolienos, karštas klimatas, populiarūs požeminiai namai. Jie patogūs gyventi, apsaugoti nuo temperatūros svyravimų.

Galisijoje dažnai galima išvysti mūrinių, o Astūrijoje – medinių klėčių *(hórreos)*, pastatytų ant akmeninių ramsčių, kad į grūdus neįliptų žiurkės. Laukuose statomos pašiūrės gyvuliams ar derliui laikyti, pvz., *teitos* Astūrijoje.

Vėjo malūnai populiarūs tose Ispanijos vietose, kur nedaug upių, tačiau labai vėjuota – La Mančoje ir Balearų salose.

Ispanijos kaimuose daug koplytėlių *(ermitas)* ar šventyklų, skirtų vietiniam šventajam. Kartais jos atidaromos tik šventojo globėjo dieną.

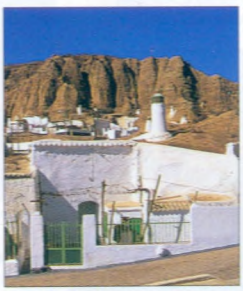

Namai olose Guadixe, netoli Granados *(žr. p. 469)*

***Teito* Valle de Teverga (Tevergos slėnyje) Astūrijoje** *(žr. p. 101)*

Klėtis *(hórreo)* **Rías Baixas** *(žr. p. 91)*, **Galisija**

Vėjo malūnas virš Consuegros *(žr. p. 376)* **La Mančoje**

Ispanijos žemės ūkis

Asilas Estremadūroje

DĖL GEOGRAFINĖS ir klimato įvairovės Ispanijoje apstu ir vešlių, pienininkystei tinkamų pievų, ir akmenuotų kalnų šlaitų, kur ganosi tik ožkos. Žemė padalyta į *secano*, arba sausus plotus (kur auginama alyvuogės, vynuogės ir kviečiai), ir daug mažesnius *regadio* – drėkinamus laukus (kur auga citrusiniai augalai, ryžiai ir daržovės). Dažniausiai ūkininkauja visa šeima tradiciniais, daug darbo reikalaujančiais metodais, tačiau ūkiai vis labiau mechanizuojami.

***Javų laukai** užima didžiąją Centrinės Ispanijos lygumos* (meseta) *dalį. Kviečiai auginami drėkinamose derlingesnėse vakarų žemėse, miežiai – sausesnėse pietinėse.*

Kamštiniai ąžuolai auga Estremadūroje ir Vakarų Andalūzijoje.

***Avys** skurdžiose Centrinės Ispanijos ganyklose melžiamos, iš jų pieno La Mančoje gaminamas sūris* manchego (žr. p. 321).

ŽEMDIRBYSTĖS METAI

Liep.–rugpj. Centrinėje Ispanijoje pjaunami kviečiai

Rugs. Rytų Ispanijoje nuimamas ryžių derlius

Spal. Šiaurėje pjaunami kukurūzai

Spal.–lapkr. Skinamos stalo alyvuogės

Gr.–kov. Skinamos alyvuogės aliejui

Pavasaris	Vasara	Ruduo	Žiema
Kov.–bal. Viduržemio jūros pakrantėje žydi apelsinai		**Lapkr.–gr.** Skinami apelsinai	**Vasaris.** Žydi migdolai
Liep.–rugpj. Šienapjūtė Šiaurės Ispanijoje	**Rugs.** Miško grybų sezono pradžia	**Gr.** Atšalus orui skerdžiamos kiaulės	

Gausios liūtys *ir švelnios vasaros Šiaurės Ispanijoje palankios pienininkystei. Ūkiai nedideli, ypač Galisijoje, viename iš mažiausiai išsistytų šalies rajonų. Čia auginama nedaug kukurūzų ir kviečių.*

Kamštiniai ąžuolai nužievinami kartą per dešimtį metų

Vynas daromas daugelyje Ispanijos vietų *(žr. p. 576–577)*. Geriausios vynuogės putojančiam vynui auga Katalonijoje.

Ryžiai daugiausia auginami Ebro deltoje, Marismas del Gualdaquivire, aplink L'Albuferą prie Valensijos ir Calasparrą Mursijoje.

Apelsinai*, citrinos ir klementinai auginami drėkinamose Viduržemio jūros pakrančių lygumose. Valensijos sritis – didžiausia apelsinų augintoja.*

Alyvmedžiai *sodinami ilgomis, tiesiomis eilėmis dideliuose Andalūzijos kirtimuose, ypač Jaėno (Chaeno) provincijoje. Ispanija – didžiausia pasaulyje alyvuogių aliejaus gamintoja.*

VAISMEDŽIŲ DERLIUS

Migdolai, apelsinai ir alyvmedžiai – neatskiriama Ispanijos kraštovaizdžio dalis, tačiau yra ir atvežtinių vaismedžių. Vyno kamščiai gaminami iš kamštinio ąžuolo žievės. Atogrąžinėje Andalūzijos pakrantėje *(žr. p. 459)* augantys avokadai ir cherimojos *(annona cherimola)* – skanūs ir sultingi, bet kitose šalies srityse beveik nežinomi vaisiai. Bananai – pagrindiniai Kanarų salų vaisiai. Visur auginami persikai ir lokva (japoninė šliandra, *eriobotrya japonica*). Auga figos ir puslaukiniai saldžiavaisiai pupmedžiai, kurių vaisiai naudojami pašarams ir šokolado pakaitalui.

Migdolai *auga sausuose kalnų šlaituose daugelyje Ispanijos vietų. Ypač gražu, kai jie žydi. Vaisių oda žalia, stora, o branduoliai naudojami saldumynams gaminti, pvz., Kalėdiniam skanėstui* turrón (žr. p. 191).

Alyvmedžiai *auga lėtai ir dažnai sulaukia ilgo amžiaus. Vaisiai skinami žiemą ir marinuojami sūryme kaip prieskonis arba naudojami labai populiariam ispanų virtuvėje aliejui spausti.*

Saldūs apelsinai *auginami tankiose, gerai drėkinamose giraitėse netoli pakrančių, kur nebūna šalnų. Jiems žydint ore sklando būdingas švelnus aromatas. Karčiųjų apelsinų medžiai sodinami dėl pavėsio ir kaip parkų bei sodų puošmena.*

Ispanijos nacionaliniai parkai

Didžioji orchidėja

NEDAUG Vakarų Europos šalių turi tokią civilizacijos nesugadintą gamtą kaip Ispanija arba gali pasigirti miškais, kur gyvena bei medžioja rudieji lokiai ir vilkai. Gamtos įvairovė saugoma daugiau negu 200 draustinių, iš kurių svarbiausi 11 nacionalinių parkų. Pirmasis įkurtas 1918 m. Be to, saugomi natūralūs parkai *(parques naturales)*, prižiūrimi vietinių savivaldybių.

Skaidri kalnų upė Ordesoje

Rūstus Picos de Europa tarpeklis

KALNAI

Gražiausias Ispanijos peizažas – trijuose šiauriniuose nacionaliniuose parkuose. Upės išgraužė įspūdingus tarpeklius tarp aukštų Picos de Europa viršūnių. Ordesoje ir Aigüestortese atsiveria vieni įspūdingiausių Pirėnų vaizdų.

Kalnų ožkos *prisitaikiusios laipioti akmenuotais šlaitais, jos gyvena mažomis grupėmis, visada budriai seka plėšrūnus, maitinasi žole ir gėlėmis.*

Erelinės pelėdos *– didžiausios Europos pelėdos, atpažįstamos iš didelių kuoduotų ausų. Naktį jos medžioja smulkius žinduolius ir paukščius.*

PELKYNAI

Pelkynai, tarp jų pakrantės ruožai ir gėlo vandens pelkės, nuolat keičiasi. Sezoniniai potvyniai atnaujina vandenį, aprūpinantį augalus ir gyvūnus maisto medžiagomis. Šie plotai – gausus maisto šaltinis paukščiams. Geriausiai žinomas Ispanijos pelkynas – Doñana. Daug mažesnis – Tablas de Daimiel La Mančoje.

Lūšys*, nykstančios dėl medžioklės ir prieaugio sumažėjimo, gyvena Doñanoje* (žr. p. 440–441).

Laguna del Acebuche, nacionalinis Doñanos parkas

Ilgos, tiesios juodasparnių *stibynuočių kojos pritaikytos gaudyti smulkiems gėlo vandens vėžiagyviams.*

Cabrera Archipelago, Balearų salos

SALOS

Maljorkos Cabreroje daug retų augalų, roplių ir jūros paukščių, tokių kaip Eleonaros sakalas. Aplinkiniai vandenys gyvybiškai svarbūs jūrų augalijai ir gyvūnijai.

Driežų *aptinkama akmenuotose terasose ir ant uolų.*

NACIONALINIAI PARKAI

① Kalnai
④ Pelkynai
⑥ Salos
⑦ Girios ir miškai
⑨ Ugnikalniai

KALNAI

① Picos de Europa *p. 104–105*
② Ordesa y Monte Perdido *p. 222–223*
③ Aigüestortes y Estany de Sant Maurici *p. 201*

PELKYNAI

④ Tablas de Daimiel *p. 381*
⑤ Doñana *p. 440–441*

SALOS

⑥ Archipiélago de Cabrera *p. 493*

MIŠKAI IR GIRIOS

⑦ Cabañeros *p. 369*
⑧ Garajonay *p. 509*

UGNIKALNIAI

⑨ Caldera de Taburiente *p. 508*
⑩ Teide *p. 514–515*
⑪ Timanfaya *p. 524–525*

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Visiems, išskyrus vieną, nacionaliniams parkams vadovauja Aplinkosaugos ministerija (Ministerio de Medio Ambiente) ☎ *91 347 59 71. Parque Nacional d'Aigüestortes y Estany de Sant Maurici parką tvarko Katalonijos Žemės ūkio skyrius.* ☎ *973 62 40 36. Daugelyje, tačiau ne visuose Ispanijos parkuose yra lankytojų centrai.*

GIRIOS IR MIŠKAI

Plačialapių medžių miškai auga Ispanijos šiaurės vakaruose, Aleppo ir Scots pušynai užima daugelį kalnuotų plotų. Centriniame plokščiakalnyje amžinai žaliuoja žemumų ąžuolai, Parque Nacional de Cabañeros – kamštiniai ąžuolai, o Parque Nacional de Garajonay, La Gomeroje, vienoje iš mažųjų Kanarų salų, auga tankūs, vešlūs laurų *(laurasilva)* miškai.

Juodieji grifai *– didžiausi plėšrieji paukščiai Europoje. Jų sparnų mojis siekia 2,5m.*

Ežiai*, kurių gausu pelkynuose, ieško maistui kirmėlių ir šliužų miškų žolėje ir tarp pernykščių lapų.*

Parque Nacional de Garajonay parkas

UGNIKALNIAI

Kanarų salose, trijuose skirtinguose parkuose, – stulbinanti ugnikalnių panorama. Caldera de Taburiente La Palmoje – tai miškų apsuptas ugnikalnio krateris. Teide kalnui Teneriféje būdinga nepakartojama Alpių augalija, o Lanzarote's Timanfajoje plyti atmosferiniai lavos laukai.

Augalai kolonizatoriai Teide kalne (Tenerife)

Triušiai *sparčiai dauginasi ten, kur gali išsimaitinti. Jei nėra plėšrūnų, jų populiacija gali išplisti ir pakenkti jautriai ekologinei sistemai.*

Kanarėlės *priklauso kikilių paukščių giesmininkų šeimai. Populiarusis paukštis išvestas iš laukinio Kanarų salų svilikėlio.*

Ispanų menas

VAKARŲ MENO ISTORIJOJE ryškiai išsiskiria trys ispanų tapytojai. Diego de Velázquezas – XVII a. portretų tapytojas. Jo žymiausias darbas – *Meninos (Las Meninas)*. Francisco de Goya vaizdavo ispanų gyvenimą rūsčiausiu šalies laikotarpiu. Produktyvusis XX a. Pablo Picasso laikomas modernizmo pradininku. Dar verta paminėti gimusį Kretoje, tačiau gyvenusį Ispanijoje El Greco, savitai tapiusį religines scenas. Šių ir kitų didžiųjų ispanų dailininkų darbus galima apžiūrėti pasaulinės reikšmės galerijose, ypač Prado *(žr. p. 282–283)*.

***Serijoje* Meninos** *(1957)* *Picasso savaip vaizduoja sustingusį penkiametės infantės Margaritos gestą. Picasso sukūrė 44 tapybos darbus remdamasis Velázquezo drobėmis. Jie saugomi Barselonos Museu de Picasso (Picasso muziejuje)* (žr. p. 149)

Velázquezo autoportretas

Karalius ir karalienė, atsispindintys veidrodyje už tapytojo nugaros, pozuoja savo portretui.

MENINOS *(1656)* Prado muziejuje *(žr. p. 82–85)* esančiame Velásquezo paveiksle, vaizduojančiame infantę Margaritą ir jos palydą, žiūrovo dėmesį patraukia dailininko globėjo, Pilypo IV, atspindys veidrodyje.

ISPANŲ RELIGINIS MENAS

Ilgaamžė katalikų bažnyčios įtaka ispanų menui atsiskleidžia per religinių įvaizdžių įvairovę. Daugelyje bažnyčių ir muziejų išlikę romaniniai altoriai, ankstyvosios ikonos. El Greco *(žr. p. 373)* tapė pagal labai savitą religijos įvaizdį. Siautėjant inkvizicijai *(žr. p. 264)*, XVII a. barokinis bažnyčios menas grafiškai atspindi fizines ir dvasines kančias.

El Greco. ***Orgazo grafo laidotuvės*** **(žr. p. 372)**

DIDIEJI ISPANIJOS DAILININKAI

1285–1348 Ferrer Bassá

1390–1410 Pere Nicolau

1363–1395 Jaume Serra

1428–1460 Luis Daimau

Išganytojas *José de Ribera*

1598–1664 Francisco de Zurbarán

1591–1652 José de Ribera

1300 | 1400 | 1500

Ferrer Bassá. *Madona su kūdikiu*

1388–1424 Luis Borrassa

1474–1495 Bartolomé Bermejo

1450–1504 Pedro Berruguete

1427–1452 Bernat Martorell

1541–1614 El Greco

1565–1628 Francisco Ribalta

1599–1660 Diego de Velázquez

José Nieto, karalienės kancleris, stovi tarpduryje, paveikslo gilumoje.

Rūmų juokdarys

MODERNUSIS MENAS

Ankstyvosios XX a. pradžios dailininkai Joanas Miró *(žr. p. 168)*, Salvadoras Dalí *(žr. p. 205)* ir Pablo Picasso *(žr. p. 148)* priklausė Paryžiaus mokyklai. Iš vėlesnių žymių dailininkų minėtini Antonio Saura ir Antoni Tàpiesas *(žr. p. 160)*. Nors Centro de Reina Sofia Madride *(žr. p. 288–289)* turi daug ispanų meno kolekcijų, jo specializacija – šiuolaikinis menas. Ispanijoje gerbiami nūdienos dailininkai – jų darbus matome rotušėse, bankuose ir aikštėse. Daugelyje miestų yra vietinės reikšmės muziejų.

Salvadoro Dali paveikslas *Kolosas iš Rodo* (1954)

Joan Miró. *Koliažas* (1934)

Karaliaus Karolio IV šeimą *Francisco de Goya* (žr. p. 229) *nutapė 1800 m., praėjus beveik 150 m. po* Meninų. *Velázquezo paveikslo įtaka aiškiai jaučiama priekinėje kompozicijoje, be to, iš kompaktiško figūrų išdėstymo ir autoportreto panaudojimo.*

Murillo *Šventieji vaikai su kriaukle*

1700 | 1800 | 1900

1642–1693 Claudio Coello

1618–1682 Bartolomé Esteban Murillo

1746–1828 Francisco de Goya

1863–1923 Joaquín Sorolla

1881–1973 Pablo Picasso

1893–1983 Joan Miró

1904–1989 Salvador Dalí

1923– Antoni Tàpies

1887–1927 Juan Gris

1930– Antonio Saura

Juan Gris *Asotis ir stiklinė (1916)*

Ispanijos literatūra

XIV a. *El Libro de Buen Amor*

NORS ŽINOMIAUSIAS ispanų literatūros kūrinys – pirmasis šiuolaikinis romanas *Don Kichotas*, tačiau per pastaruosius du tūkstančius metų Ispanijoje sukurta daug žymių darbų. Romėnų rašytojai Seneka, Lucianas ir Marcialis gimė Ispanijoje. Vėliau maurai išugdė klestinčią, bet dabar mažai žinomą literatūros kultūrą. Nors ispanų nacionalinė kalba yra kastilų, tačiau daug reikšmingų darbų parašyti galisų ir katalonų kalbomis. Baskų literatūra ir žodinė kūryba – naujesnis reiškinys. Daug pasaulio rašytojų, pvz., Alexandre'as Dumas, Ernestas Hemingway'us, Karelas Čapekas savo kūriniuose rėmėsi įspūdžiais iš kelionių po Ispaniją.

VIDURAMŽIAI

ŽLUGUS ROMOS IMPERIJAI, IŠ lotynų kalbos išsirutuliojo kelios romanų kalbos. Ankstyviausia neolotyniškoji ispanų literatūra atsirado iš žodinės kūrybos dar iki X amžiaus. Tai *jarchas* – meilės poezija, parašyta mosarabų kalba, kurią vartojo krikščionys maurų laikais.

XII a. pasirodė pirmieji eilėraščiai kastilų kalba. Per kitus 300 metų ištobulėjo dvi poezijos mokyklos. Žinomiausias trubadūrų poezijos pavyzdys – anoniminis epas *El Cantar del Mío Cid*, pasakojantis apie didvyriškus El Sido žygdarbius *(žr. p. 352)* per rekonkistą. Moralinėje religinėje poezijoje Gonzalo de Berceo *Milagros de Nuestra Señora* apdainuoja Skaisčiąją Mergelę.

Ispanų literatūra ėmė sparčiai vystytis XIII a., kai Alfonsas X Išmintingasis *(žr. p. 51)* lotynų kalbą pakeitė kastilų romanų (vėliau pavadinta ispanų) ir padarė ją oficialiąja kalba. Jam valdant žydai, krikščionys ir arabai rašė mokslinius traktatus. Pats karalius kūrė eilėraščius galisų romanų kalba.

Pirmi didieji prozos kūriniai ispanų kalba parašyti XIV–XV a. Dvasininko Juano Ruizo *El Libro de Buen Amor* pasakoja apie kunigo meilės romanus, persipinančius su kitomis istorijomis. Fernando de Rojaso *La Celestina* meistriškai perteikia tragišką dviejų kilmingųjų, susidūrusių su klasta, meilės istoriją. Tuo metu buvo populiarūs ir pasakojimai apie riterius.

Alfonsas X Išmintingasis (1221–1284)

AUKSO AMŽIUS

Produktyvusis aukso amžiaus dramaturgas Félixas Lope de Vega

XVI a. prasidėjo ispanų literatūros aukso amžius. Tačiau tai buvo ir tarpusavio vaidų laikotarpis, atsispindintis šelmių romanuose. Šį ispanų literatūros žanrą pradėjo nežinomas autorius kūrinyje *El Lazarillo de Tormes*, kandžiai aprašydamas aklo žmogaus palydovo nelaimes.

Religiniai rašytojai tarpo rūsčioje, reformacijai priešiškoje aplinkoje. Šv. Jono (Kryžiaus) kūrinį *Cántico Espiritual* įkvėpė Rytų erotinė poezija ir Biblijos *Giesmių giesmė*.

XVII a. sužibo didesni talentai. Miguelio de Cervanteso *(žr. p. 315)* gyvenimas ir kūryba apima du aukso amžiaus šimtmečius. Jo šedevras *Don Kichotas* išspausdintas 1605 m. Kiti žymūs to laiko rašytojai – Francisco de Quevedo ir Luisas de Góngora.

XVII a. atsirado *corrales* (viešieji teatrai), atvėrę kelią Lope de Vegai *(žr. p. 280)*, Calderónui de la Barcai ir kitiems dramaturgams.

Don Kichoto nuotykiai José Moreno Carbonero paveiksle

XVIII IR XIX AMŽIAI

Įkvėptas prancūzų švietėjų literatūros, XVIII amžius lavino žmones. Toks buvo ir Leandro Fernandezo de Moratíno komedijos *El Sí de las Niñas* tikslas. Šiuo laikotarpiu kaip literatūros formos vystėsi žurnalistika ir eseistika. Vėlai atėjęs į Ispaniją romantizmas gyvavo neilgai. Kūrinyje *Don Juan Tenorio* José Zorilla papasakota istorija apie neprilygstamą lotynų meilužį – bene žinomiausia romantinė pjesė.

José Zorrilla (1817–1893)

Satyrikas ir eseistas Larra išsiskiria iš XIX a. pradžios amžininkų. Amžiaus pabaigoje realistiniu Ispanijos visuomenės atspindžiu tapo Benito Pérezas Galdósas, laikomas didžiausiu ispanų romanistu po Cervanteso. Jo *Episodios Nacionales* vaizduoja žmogaus dalią. Clarino romano *La Regenta* heroję pražudo reakciniai provincijos miesto visuomenės prietarai.

XX AMŽIUS

Amžių sandūros rašytojai, tarp jų ir Pío Baroja *(žr. p. 60)*, Miguelis de Unamuno ir Antonio Machado, aprašė Ispanijos atsilikimą nuo Europos. Ramónas María del Valle-Inclanas, šiuolaikinio ispanų teatro pradininkas, visuomenę vaizdavo vienintele priemone – grotesku. Nobelio premijos laureatas poetas Ramónas Jiménezas siekė formos grynumo.

Vadinamoji „27-ųjų karta" sujungė Europos eksperimentinį meną ir tradicinius ispanų literatūros objektus bei formas. Žymiausias jų atstovas – poetas ir dramaturgas Federico García Lorca, fašistų sušaudytas 1936 m. *(žr. p. 63)*. Remdamasis gimtosios Andalūzijos legendomis ir stereotipais, savo poemose ir pjesėse, pvz., *Jerma*, padarė universalių apibendrinimų.

Po pilietinio karo daug intelektualų, Respublikos šalininkų, buvo ištremta. Franco režimas mėgino sukurti savo propagandinę kultūrą. Tačiau nepaisant vyravusio politinio klimato, būtent tada buvo sukurti geriausi to laikotarpio literatūros darbai. Camilo José Celos *La Colmena*, vaizduojantis alkaną pokario Madrido gyvenimą, buvo parašytas socialinio realizmo dvasia ir vėliau įkvėpė kitus rašytojus.

Lorcos pjesės plakatas

Nuo septinto dešimtmečio rašytojai Juanas Goytisolo, Joanas Benetas, Julio Llamazaresas, Antonio Muñozas Molina, José Manuelis Caballero Bonaldas ir Juanas Marsé vėl išpopuliarino romaną.

XX a. pasaulį nustebino didžioji ispanų literatūra iš Lotynų Amerikos. Žymiausi jos atstovai – Jorge Luisas Borgesas ir Gabrielis García Marquezas.

Alvaro Delgado. Nobelio premijos laureatas Camilo José Cela

Bulių kovų menas

Bulių kovų plakatas

BULIŲ KOVOS – sakralinis ritualas, per kurį vyrai (taip pat kelios moterys) arenoje kovoja su specialiai išaugintais gyvuliais. Kaip rašė poetas García Lorca, „šioje autentiškoje religinėje dramoje žiūrovas pats netiesiogiai patiria matadoro jaučiamą baimę ir egzaltaciją". Nors kai kurie ispanai pasisako prieš bulių kovas, nes jos žiaurios, jų populiarumas nė kiek nesumažėjo. Daugelis ispanų siūlymą uždrausti bulių kovas laiko pasikėsinimu į jų būties esmę, nes jiems *toreo* – tauri kultūros paveldo dalis. Tačiau šiandien bulių kovos dažnai sušvelninamos įvairiomis priemonėmis, pavyzdžiui, nudildant buliui ragus, kad jie nebūtų aštrūs.

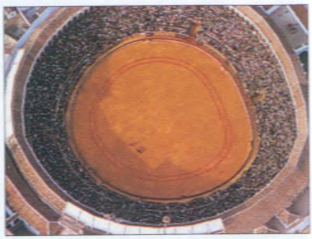

Plaza de Toros de la Maestranza *Sevilijoje. Ši arena, kaip ir Las Ventas Madride, laikoma pagrindine bulių kovų Ispanijoje vieta.*

Gerai prižiūrimas rančoje toro bravo *(kovojantis bulius) auginamas taip, kad būtų agresyvus ir drąsus. Kovų gerbėjai teigia, kad jaunas bulius mėgaujasi visaverčiu gyvenimu rengdamasis toms penkiolikai minučių, kurias praleis arenoje. Kovose dalyvauja ne jaunesni kaip ketverių metų buliai.*

BULIŲ KOVOS

Corrida (bulių kovos) turi 3 etapus, vadinamus *tercijomis*. Pirmajame, *tercio de varas*, matadorui ir pikadorams (raiteliams su ietimis) padeda *peones* (padėjėjai). *Banderillas* etape *banderilleros* (ietininkai) įsmeigia į buliaus nugarą smaigsčių poras. *Tercio de muleta* etape matadoras kelis kartus puola bulių su *muleta* (audeklu), o paskui špagos dūriu jį nuduria (atlieka *estocada*).

Tercio de varas *etape matadoras erzina bulių* capa *(raudonu audeklu). Po to peonai nustumia bulių prie pikadorų.*

Pikadorai*, tikrindami buliaus drąsą, bado jį ietimis metaliniais galais. Dūriai susilpnina gyvulio pečių raumenis.*

ARENA

Koridos žiūrovai sėdi parteryje *(tendidos)* arba balkone *(palcos)*, kur yra prezidento ložė *(presidencia)*. Priešais ją įrengti vartai *(puerta de cuadrillas)*, pro kuriuos įeina matadoras ir jo padėjėjai, ir išėjimas buliams *(arrastre de toros)*. Prieš įeidami į areną, matadorai laukia koridoriuje *(callejón)* už barjerų *(barreras ir burladeros)*. Arkliai laikomi vadinamajame *patio de caballos*, o buliai – *corrales*.

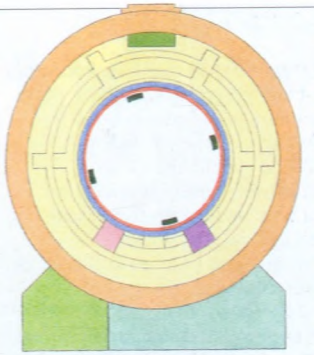

Tipinės arenos planas

ŽENKLAI

- Tendidos
- Palcos
- Presidencia
- Puerta de cuadrillas
- Arrastre de toros
- Callejón
- Barreras
- Burladeros
- Patio de caballos
- Corrales

Banderillas, spygliuoti smaigsčiai, įbedami į jau susilpnėjusius nugaros raumenis.

Manolete *gerbėjų laikomas žymiausiu visų laikų matadoru. Jį negyvai subadė bulius Islero Linarese, Jaėne, 1947 m.*

Jei bulius kovoja drąsiai, jo pasigailima – žiūrovai mojuoja baltomis skepetaitėmis prašydami koridos prezidento palikti jį gyvą.

Joselito *– vienas geriausių šių dienų matadorų, pasižymintis sąžiningumu, įgūdžiais,* capa *ir* muleta *valdymo technika.*

Banderilleros *(ietininkai), įbedę smaigsčius į nugarą, akstina sužeistą bulių pereiti į* tercio de banderillas.

Bulius sveria apie 500 kg.

Matadoras tercio de muleta *etape pirma puola audeklu, paskui jį nuleidžia ir įsmeigia špagą.*

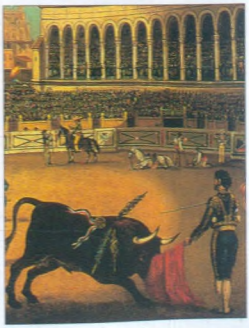

Estocada recibiendo *– retas ir sudėtingas dūris. Užuot pats puolęs, matadoras stovėdamas laukia buliaus atakos.*

Ispanijos fiestos

Kančia, **Semana Santa**

KIEKVIENĄ METŲ DIENĄ Ispanijoje kur nors vyksta fiesta (šventė), kartais ne viena. Šalyje nėra tokio kaimo, miestelio ar miesto, kuris savo šventojo globėjo, Mergelės Marijos, metų laikų kaitos nepagerbtų procesijomis, bulių bėgimu, fejerverkais, improvizuotais mūšiais, senoviniais ritualais ar *romería* – masinėmis eitynėmis į kaimo koplyčią. Bet kokia šventė – proga pabėgti nuo kasdienybės (dauguma parduotuvių ir įstaigų užsidaro), atsipalaiduoti ir švęsti visą parą.

PAVASARIO FIESTOS

ŽIEMOS PABAIGA ir pavasario pradžia Valensijoje pažymima didžiule ugnies šventė, *Las Fallas (žr. p. 245)*, kurioje uždegamos didžiulės papjė mašė skulptūros – simboliškai sudeginama tai, kas sena, ir atveriamas kelias tam, kas nauja.

Triukšmingi inscenizuoti mūšiai *(žr. p. 245)* tarp maurų ir krikščionių armijų Alcoi'o mieste balandžio mėnesį – viena iš daugybės fiestų, skirtų rekonkistos kovoms atminti.

Didžioji Sevilijos balandžio mugė *(žr. p. 413)* – didžiausia šventė Andalūzijoje.

Per *Los Mayos*, balandžio 30 d. ir vėliau, kai kuriose Ispanijos vietose žmonės puošia gėlėmis kryžius.

VELYKOS

VELYKOS – svarbiausia Ispanijos šventė, ją pompastiškai ir iškilmingai mini visos religinės bendruomenės.

Velykos prasideda procesijomis Verbų sekmadienį. Įspūdingiausios vyksta Elxe, kur iš nubalintų palmių lapų, nuskintų didžiausioje Europoje palmių giraitėje, pinamos sudėtingos skulptūros *(žr. p. 251)*.

Geriausios *Semana Santa* (Didžiosios savaitės) procesijos būna Sevilijoje *(žr. p. 413)*, Malagoje, Mursijoje ir Valladolide. Baltais apsiaustais vilkinčios brolijos gatvėmis neša *pasos*, didžiules skulptūras, vaizduojančias Kristų, Mariją, Kristaus kančią. Jas lydi žmonės, apsirengę Biblijos veikėjais ar nusidėjėliais su aukštomis kūginėmis kepurėmis. Kai kuriuose miestuose vaidinamos pjesės apie Kristaus kančią, kitur žmonės neša sunkius kryžius. Kartais galima pamatyti šimto metų senumo plakimosi ritualą.

Kaimuose įvairiu metų laiku vyksta *romerías* (eitynės)

***Candlemas* brolija per Didžiąją savaitę Sevilijoje**

VASAROS FIESTOS

SEKMINĖS, PIRMOJI DIDŽIAUSIA vasaros šventė, švenčiamos gegužės ar birželio mėnesį. Garsiausia šventė vyksta El Rocío *(žr. p. 439)*, kur susirenka tūkstančiai uolių maldininkų.

Devintinių šventės (gegužės ar birželio mėn.) procesijoje per daugelį miestų nešama išpuošta sidabrinė monstrancija su šventąja Ostija. Kartais pasitikdami procesiją gyventojai kelią nukloja gėlių kilimais. Svarbiausios Devintinių iškilmės vyksta Valensijoje, Tolede ir Granadoje.

Minint Jono Krikštytojo dieną, birželio 24-ąją, vidurvasario išvakarėse laužai

dega visoje Ispanijoje, ypač Viduržemio jūros pakrantėse.

Per *Los Sanfermines (žr. p. 128)* liepos mėnesį Pamplonoje jaunimas bėga gatvėmis šešeto bulių priekyje.

Liepos 16-ąją daugelyje uostų pagerbiama šventoji Mergelė Karmen, žvejų globėja.

Svarbi katalikų šventė Žolinės rugpjūčio 15-ąją švenčiamos daugybe įvairiausių fiestų.

Per liepos fiestą Dénioje pralaimėjusieji šoka į vandenį. *(žr. p. 245)*

Rudens fiestos

Rudenį švenčių nedaug, ta čiau daugelyje rajonų minimas vynuogių derliaus nuėmimas. Kai kuriuose kaimuose triukšmingu renginiu tapo kiaulių skerdimas, ypač Estremadūroje (Extremadura). Galisijoje tradiciškai gatvių laužuose kepami kaštonai.

Visų Šventųjų dieną, lapkričio 1-ąją, žmonės prisimena mirusiuosius, lanko kapus, puošia juos gėlėmis, ypač chrizantemomis.

Kalėdos ir Naujieji metai

Nochebuena (Kūčios) – pagrindinė Kalėdų šventė, kai visos šeimos susirenka vakarienės prieš Bernelių mišias, kurios vadinamos *misa del gallo* (gaidžio mišiomis). Per Kalėdas gausu prakartėlių *(belenes)* su pieštais veikėjais. Taip pat galima pamatyti „gyvų prakartėlių" su apsirengusiais aktoriais.

Ispanijoje „balandžio pirmoji" – tai gruodžio 28 d., šventų Nekaltųjų diena, kai žmonės vieni kitiems krečia pokštus. Kartais klounai vaizduoja miesto merą, šaiposi iš praeivių.

Naujųjų metų išvakarėse *(Noche Vieja)* minios susirenka po laikrodžiu centrinėje Madrido aikštėje Puerta del Sol *(žr. p. 262)*. Pagal tradiciją žmonės suvalgo 12 vynuogių – po vieną kiekvienam laikrodžio dūžiui, kad sėkmė lydėtų visus metus.

Ispanų vaikai gauna Kalėdų dovanėles per Tris Karalius, sausio 6-ąją.

Žiemos šventės

Sausio 17 d. šv. Antano, gyvulių globėjo dienos fiestose pagrindinis dėmesys skiriamas gyvuliams, kunigai laimina bandas.

Šv. Agota, ištekėjusių moterų globėja, pagerbiama vasario 5 d., kai daugelio fiestų įkvėpėjomis tampa moterys. Šią dieną Zamarramaloje (Segovioje) moterys iš mero perima jo privilegijas ir valdžią *(žr. p. 350)*.

Šv. Antano diena Villanueva de Alcoleoje (Castellóno provincija)

Karnavalas

Karnavalas vasario ar kovo pradžioje (priklausomai nuo Velykų datos) – proga atšvęsti žiemos pabaigą prieš prasidedant Gavėniai. Didžiausi festivaliai vyksta Santa Crus de Tenerife *(žr. p. 512)*, panašūs į Rio de Žaneiro festivalius, ir Cádize (Kadise) *(žr. p. 439)*. Franco diktatūra buvo jį uždraudusi kaip nepadorų ir lengvabūdišką renginį. Karnavalas baigiasi Pelenų dieną „sardinės laidotuvėmis", per kurias tradiciškai laidojama arba deginama sardinė – žiemos simbolis.

Ispūdingai apsirengęs choras dainuoja Kadiso karnavale

ISPANIJA IR METŲ LAIKAI

ISPANIJOS kalendoriuje gausu festivalių, kultūros renginių, sporto varžybų. Net mažuose miesteliuose būna bent viena tradicinė fiesta, trunkanti savaitę ar ilgiau. Tuo metu darbą keičia paradai, bulių kovos , fejerverkai *(žr. p. 34–35)*. Daugelis kaimų ir pakrančių miestų švenčia derliaus ar žvejų šventes su kulinarijos patiekalų mugėmis, kur galima paragauti vietinės produkcijos. Didžiuosiuose miestuose visus metus vyksta muzikos, šokių, teatrų, kino filmų festivaliai. Rengiami populiariausių Ispanijos sporto šakų – futbolo, krepšinio, dviračių sporto, buriavimo, golfo ir teniso – šalies bei tarptautiniai čempionatai.

Matadoras erzina bulių skraiste

Svarbiausių renginių datas verta pasitikslinti vietos turizmo centre, nes jos kasmet keičiasi.

PAVASARIS

ATĖJUS PAVASARIUI, Ispanijos gyvenimas persikelia į lauką, gatvių kavines užplūsta lankytojai. Ypač gražiai atrodo užmiestis, kai dar neprasidėjus vasaros karščiams žydi gėlės, kanalais teka vanduo pasėliams drėkinti. Velykos – iškilmingų procesijų metas.

KOVAS

Tarptautinis Vintage automobilių ralis iš Barselonos į Sitgesą *(pirmas sekm.)*.
Las Fallas *(kovo 14–19)*, Valensija *(žr. p. 245)*. Spalvinga fiesta, pradedanti bulių kovų sezoną *(žr. p. 32–33)*.

BALANDIS

Vuelta Ciclista a España *(bal. arba rugs.)*. Dviračių lenktynės aplink Ispaniją.
Religinės muzikos savaitė *(bal. vidurys)*, Cuenca.
Trofeo Conde de Godó *(bal. vidurys)*, Barselona. Ispanijos tarptautinis teniso čempionatas.
Maurai ir krikščionys *(trečia sav.)*, Alcoi *(žr. p. 249)*. Švenčiama krikščionių pergalė prieš maurus 1276 m.
Balandžio mugė *(dvi savaitės po Velykų)*, Sevilija. Nuotaikinga Andalūzijos fiesta *(žr. p. 413)*.
Feria Nacional del Queso *(bal. pab.–geg. pr.)*, Trujillo (Cáceres). Ispaniško sūrio šventė *(žr. p. 389)*.

Feria del Caballo (arklių šventė), Jerez de la Frontera

GEGUŽĖ

Feria del Caballo *(pirmoji sav.)*, Jerez de la Frontera. Tradicinė Andalūzijos arklių mugė – puikūs žirgai, gražios moterys flamenko suknelėmis.
Ispanijos motociklų lenktynių Didysis prizas *(geg.)*, Jerez de la Frontera trekas.
Fiesta de San Isidro *(geg. 8–15)*, Madridas *(žr. p. 280)*. Bulių kovos Las Ventas arenoje – svarbiausias sezono įvykis.
Nacionalinis flamenko konkursas *(geg. vidurys, kas treti metai: 1998, 2001)*, Kordoba (Córdoba).
Peugeot Open de España, Club de Campo, Madridas. Golfo turnyras.
Ispanijos Formulė-1. Didysis prizas *(geg.–birž.)*, Montmelo žiedas, Barselona. Tarptautinės automobilių lenktynės.
A Rapa das Bestas *(geg.–birž.)*, Pontevedra (Galisija). Laukiniams arkliams karpomi karčiai ir uodegos *(žr. p. 94)*.

Žiūrovai abipus gatvės stebi Vuelta Ciclista a España

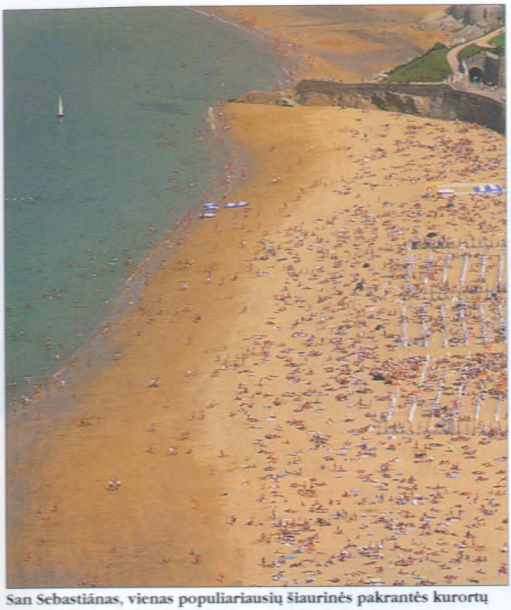

San Sebastiánas, vienas populiariausių šiaurinės pakrantės kurortų

VASARA

RUGPJŪTIS – atostogų mėnuo Ispanijoje. Miestai ištuštėja, gyventojai traukia į pajūrį arba į savo namelius kalnuose, be to, plūsteli milijonai užsienio turistų, todėl paplūdimiai ir vasarvietės perpildyti. Ispanijos centre ir Pietuose labai karšta, todėl pasilinksminimai dažnai vyksta vakarais, kaitrai atslūgus. Vasaros pabaigoje prasideda gastronominės derliaus nuėmimo ir valgymo šventės,

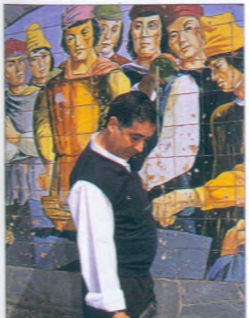

Sidro pilstymas ir degustavimas Astūrijos Sidro šventėje

pradedant žuvies šventė Šiaurinėje pakrantėje ir baigiant Balearų salų dešrelių valgymu.

BIRŽELIS

Tarptautinis muzikos ir šokių festivalis *(birž. vid.–liep. pradžia)*, Granada. Klasikinės muzikos ir baleto renginiai vyksta Alhambroje ir Generalife.
Grec menų festivalis *(birž.–rugpj.)*, Barselona. Teatras, muzika ir šokiai, dalyvauja katalonų, ispanų ir užsienio šalių atlikėjai.
Copa del Rey *(bal.–birž.)*. Futbolo taurės finalas.

LIEPA

Klasikinio teatro festivalis *(liep.–rugpj.)*, Mérida. Vaidinimai romėnų teatre ir amfiteatre *(žr. p. 392)*.
Gitaros festivalis *(pirmosios dvi savaitės)*, Kordoba. Muzika – nuo klasikos iki flamenko *(žr. p. 406–407)*.
Nacionalinis Almagro klasikinio teatro festivalis *(liep. 4–28)*. Viename seniausių Europos teatrų vaidinamas ispanų ir tarptautinis klasikos repertuaras *(žr. p. 381)*.
Sidro festivalis *(antrą šešt. poriniais metais)*, Nava (Astūrija). Vyksta tradicinės sidro pilstymo varžybos.
Tarptautinis Santandero festivalis *(liep.–rugpj.)*. Muzikos, šokių ir teatro šventė.
Pirėnų folkloro festivalis *(liep. pabaiga–rugpj. pradžia, tik nelyginiais metais)*, Jaca (Aragonas). Tautinių drabužių, muzikos ir šokių šventė.
Tarptautiniai džiazo festivaliai San Sebastiáne *(trečią sav.)* ir Vitorioje *(liep. vid.)*.

RUGPJŪTIS

Certamen Internacional de Habaneras y Polifonía *(liep. pab.–rugpj. pr.)*, Torrevieja (Alicante). XIX a. jūros keliautojų dainų konkursas.
Jo Didenybės Karaliaus Tarptautinė taurė *(pirmąją sav.)*, Palma de Mallorca. Buriavimo varžybos, kuriose dalyvauja Chuanas Karlosas I.
Río Sella nusileidimas *(pirmąjį šešt.)*. Kanojų varžybos Astūrijoje iš Arriondaso į Ribadesellą *(žr. p. 103)*.
Žolinė *(rugpj. 15)*. Žolinė švenčiama visos šalies miestuose ir kaimuose.
Semanas Grandes *(rugpj. pr. ir vidurys)*, Bilbao ir San

Río Sella kanojų slalomo varžybų dalyviai

Sebastiánas. „Didžiosios sporto ir kultūros renginių savaitės“.
Misteri d'Elx *(rugpj. 14–15)*, Elxas *(žr. p. 251)*. Unikali liturginė drama, vaidinama bažnyčioje, įspūdingi specialieji efektai.

Vynuogynai ir Larouco kaimas Valdeorraso vyno krašte Galisijoje *(žr. p. 74)* **rudenį**

RUDUO

PO VASAROS KARŠČIŲ rudenį paprastai prasideda lietūs. Pasibaigus turizmo sezonui, daugelis kurortų uždaromi. Tačiau vyksta derliaus šventės ir svarbiausios jų skirtos vynuogėms. Pirmieji spaudimai šventinami, kai kur vynas dalijamas už dyką. Miškų zonose vietos restoranų valgiaraščiuose įrašomi šviežių grybų patiekalai. Spalio viduryje prasideda medžioklės sezonas, trunkantis iki vasario. Ruduo taip pat naujų teatro ir muzikos sezonų pradžia didžiuosiuose Ispanijos miestuose.

Miško grybai

RUGSĖJIS

Tarptautinė folkloro šventė *(rugpj. pab.–rugs. pr.)*, Ronda (Málaga). Muzika ir šokiai.
Vynuogių derliaus šventė *(pirm. sav.)*, Jerez de la Frontera. Naujo derliaus šventė šalies chereso sostinėje.
Madrido rudens festivalis *(rugs. vid.–lapkr. vid.)*. Klasikinė ir šiuolaikinė drama, šokiai, muzika, dalyvauja šalies ir užsienio atlikėjai.
San Sebastiáno filmų festivalis *(2 paskut. sav.)*. Tarptautinis filmų kūrėjų susibūrimas, naujausių filmų peržiūros *(žr. p. 119.)*.
Bienal de Arte Flamenco *(2 paskut. sav., tik lyginiais metais)*, Sevilija. Geriausių flamenko artistų pasirodymai.

SPALIS

Día de la Hispanidad *(sp. 12)*. Ispanijos nacionalinė šventė, skirta Kolumbo Amerikos atradimui 1492 m. Didžiausios iškilmės vyksta Día del Pilare, Zaragozoje *(žr. p. 229)*, bulių kovų sezono pabaigoje.

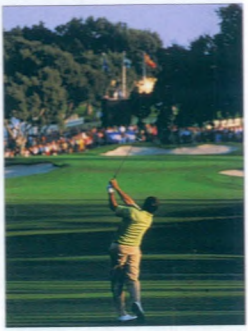

Tiesus smūgis Volvo meistrų golfo čempionate

IBERFLORA *(sp. vid.)*, Valensija. Gėlių mugė.
Šafrano festivalis *(sp. pab.)*, Consuegra (Toledas).
Volvo meistrų golfo čempionatas *(sp. pab.)*, Valderrama (Kadisas).

LAPKRITIS

Visų Šventųjų diena *(lapkr. 1)*. Tradicinė *matanzos* (kiaulių skerdimo) pradžia Ispanijos kaimuose.
Os Magostos *(lapkr. 11)* – kaštonų derliaus šventės Galisijos miestuose.
Lotynų Amerikos filmų festivalis *(2 pask. sav.)*, Huelva *(žr. p. 438)*.

Lana Turner San Sebastiáno filmų festivalio scenoje

Žolinė La Albercoje (Salamanca)

VALSTYBINĖS ŠVENTĖS

Be žemiau išvardintų valstybinių švenčių, kiekviena autonominė sritis *(comunidad autónoma)* turi savo šventę, visuose miestuose ir kaimuose kasmet vyksta bent po vieną fiestą. Jei tai pasitaiko antradienį ar ketvirtadienį, kartais parduotuvės, įstaigos, muziejai nedirba pirmadienį ar penktadienį, taip pasiilgindamos savaitgalį, vadinamą *puente* („tiltu" arba „tarpušvenčiu").

Año Nuevo *(Naujųjų metų diena)* (saus. 1)
Día de los Reyes *(Trys Karaliai)* (saus. 6)
Jueves Santo *(Didysis Ketvirtadienis)* (kov./bal.)
Viernes Santo *(Didysis Penktadienis)* (kov./bal.)
Día de Pascua *(Velykų sekmadienis)* (kov./bal.)
Día del Trabajo *(Darbo diena)* (geg. 1)
Asunción *(Žolinė)* (rugpj. 15)
Día de la Hispanidad *(Valstybės diena)* (spal. 12)
Todos los Santos *(Visų Šventųjų diena)* (lapkr. 1)
Día de la Constitución *(Konstitucijos diena)* (gr. 6)
Inmaculada Concepción *(Nekaltas Prasidėjimas)* (gr. 8)
Navidad *(Kalėdos)* (gr. 25)

ŽIEMA

ATSKIRUOSE RAJONUOSE žiema labai nevienoda. Kai kalnų šlaituose iškritęs sniegas sukviečia slidininkus, žemumose skinamos alyvuogės ir apelsinai. Aukštesnėse Ispanijos vietose būna labai šalta.

Andalūzijoje, rytinėje pakrantėje ir Balearų salose – šaltos naktys, bet saulėtos dienos. Šilta žiema vilioja turistus į Kanarų salas. Kalėdos – ypatinga šventė šeimoms susirinkti kartu, pavalgyti, paskui eiti į bažnyčios rengiamas iškilmes.

Traukiamas didžiausios Ispanijos loterijos piniginis prizas „El Gordo"

Slidininkai Sierra de Guadarramoje, į šiaurę nuo Madrido *(žr. p. 311)*

GRUODIS

Traukiamas „El Gordo" *(gr. 22)*, didžiausios loterijos prizas („Riebusis") *(žr. p. 622)*.
Noche Buena *(gr. 24)* – šeimos Kūčių vakarienė, po kurios tikintieji dalyvauja Bernelių mišiose *(žr. p. 35)*.
Santos Inocentes *(gr. 28)* – balandžio pirmosios variantas.
Noche Vieja (gr. 31) – Naujųjų metų išvakarės labiausiai švenčiamos Madrido Puerta del Sol aikštėje.

SAUSIS

Kanarų salų tarptautinis muzikos festivalis *(saus.– vas.)*. Klasikinės muzikos koncertai vyksta La Palmoje ir Tenerife.
Operos sezonas *(saus.–bal.)* Teatro Coliseo, Bilbao.
Vigo vaizdo filmų festivalis *(paskutinę sav.)*. Vaizdajuosčių peržiūros ir kiti renginiai.

VASARIS

Senosios muzikos festivalis *(vas.–kov.)* Sevilijoje. Atliekama senovinė muzika senaisiais instrumentais
ARCO *(vasario vid.)*, Madridas. Tarptautinė šiuolaikinio meno mugė, patraukianti pasaulio meno galerijų dėmesį.
IMAGENMODA ir **IBERMODA** *(vasario vid.)*, Madridas. Vyriškų ir moteriškų drabužių madų demonstravimas.
Karnavalas *(vas./kov.)*. Paskutinė fiesta su spalvingais kostiumais prieš Gavėnią. Įspūdingiausi renginiai – Santa Cruz de Tenerife ir Cádize.

Ispanijos klimatas

DIDELĖJE ISPANIJOS TERITORIJOJE su aukštais plokščiakalniais ir kalnagūbriais, taip pat dėl Vidužemio jūros ir Atlanto vandenyno įtakos klimatas labai įvairus, ypač žiemą. Šiaurė – drėgniausia šalies vieta, rytinėse, pietinėse pakrantėse ir salose žiemos švelnios, centrinėje žemyno dalyje temperatūra dažnai nukrinta žemiau nulio. Vasarą visur karšta, išskyrus kalnų rajonus.

MADRIDAS

	bal.	liep.	spal.	saus.
°C	25 / 2.5	36 / 12.5	24 / 3	14 / -4.5
val.	8 val.	12 val.	6.5 val.	5 val.
mm	48 mm	11 mm	53 mm	39 mm

Vidutinė maksimali mėnesio temperatūra

Vidutinė minimali mėnesio temperatūra

Saulėtų dienos valandų vidurkis

Mėnesio kritulių vidurkis

ASTŪRIJA IR KANTABRIJA

	bal.	liep.	spal.	saus.
°C	24 / 5.5	28.5 / 13	25 / 8	17.5 / 1.5
val.	6 val.	6.5 val.	4.5 val.	2.5 val.
mm	83 mm	54 mm	133 mm	119 mm

GALISIJA

	bal.	liep.	spal.	saus.
°C	22 / 4.5	28.5 / 11.5	24.5 / 7	17 / 1.5
val.	6.5 val.	8.5 val.	5 val.	3 val.
mm	67 mm	28 mm	87 mm	118 mm

KASTILIJA IR LEONAS

	bal.	liep.	spal.	saus.
°C	24.5 / -0.5	36 / 9	25.5 / 0.5	14 / -6.5
val.	8 val.	12 val.	6.5 val.	3.5 val.
mm	37 mm	14 mm	36 mm	37 mm

ESTREMADŪRA

	bal.	liep.	spal.	saus.
°C	28 / 5.5	41 / 13.5	30.5 / 6.5	18 / -1.5
val.	9 val.	12.5 val.	7 val.	5 val.
mm	46 mm	3 mm	52 mm	61 mm

ANDALŪZIJA

	bal.	liep.	spal.	saus.
°C	26.5 / 9.5	37.5 / 18	28 / 11.5	22 / 4
val.	8 val.	11.5 val.	7 val.	6 val.
mm	46 mm	1 mm	64 mm	61 mm

Baskija, Navara ir Riocha

°C	bal.	liep.	spal.	saus.
	25	36	25.5	15
	0.5	9.5	2	-7
	6.0 val.	9.5 val.	5 val.	2.5 val.
	83 mm	46 mm	107 mm	120 mm

Aragonas

°C	bal.	liep.	spal.	saus.
	26	37	26.5	17.5
	3.5	13.5	4.5	-3.5
	8 val.	11.5 val.	6.5 val.	5 val.
	34 mm	15 mm	34 mm	17 mm

Katalonija

°C	bal.	liep.	spal.	saus.
	27.5	37.5	27.5	17.5
	3	13	2.5	-5
	8.5 val.	11.5 val.	6.5 val.	4 val.
	46 mm	24 mm	30 mm	22 mm

Balearų salos

°C	bal.	liep.	spal.	saus.
	23.5	33	26.5	18
	6.0	16.5	8.5	2
	7.5 val.	11.5 val.	6 val.	5.0 val.
	32 mm	3 mm	77 mm	39 mm

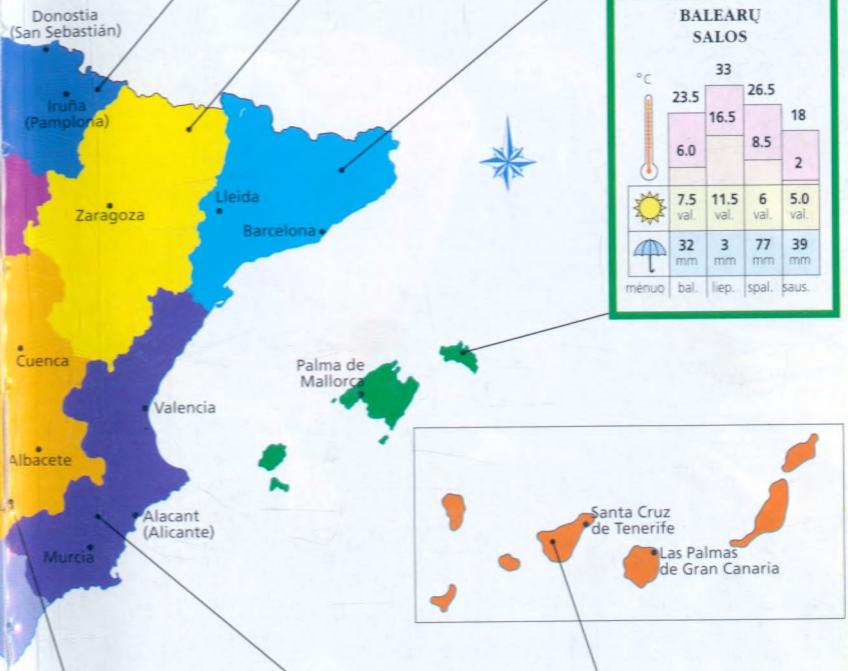

Kastilija-La Manča

°C	bal.	liep.	spal.	saus.
	23.5	35.5	25.5	16
	-1.5	8.0	-1	-9.5
	7.5 val.	12 val.	6 val.	4.5 val.
	48 mm	19 mm	52 mm	43 mm

Valensija ir Mursija

°C	bal.	liep.	spal.	saus.
	27	36	29.5	22.5
	6.5	16.5	9	1
	8.5 val.	11.5 val.	7 val.	6 val.
	40 mm	4 mm	52 mm	30 mm

Kanarų salos

°C	bal.	liep.	spal.	saus.
	26	32	30	25
	11.5	17	15.5	10.5
	7.5 val.	9.5 val.	7 val.	6.5 val.
	13 mm	0 mm	28 mm	36 mm

ISPANIJOS ISTORIJA

PIRĖNŲ PUSIASALIS, pirmą kartą apgyvendintas apie 800 000 m. pr. Kr., ilgus amžius patyrė užsienio įtaką. Nuo XI a. pr. Kr. jį kolonizavo išsivysčiusios Viduržemio jūros Rytų civilizacijos – iš pradžių finikiečiai, vėliau graikai ir kartaginiečiai. 218 m. pr. Kr. romėnai atvyko kovoti su kartaginiečiais ir prasidėjo Antrasis pūnų karas. Romėnai naudojosi pusiasalio žemės ūkio produktais ir gamtiniais ištekliais, įkūrė miestus su akvedukais, šventyklomis ir teatrais.

Auksinė actekų skulptūrėlė iš Amerikos

V a. žlugus Romos imperijai, į valdžią atėjo vestgotai, okupantai iš šiaurės. Tačiau dėl blogos politinės organizacijos jie greit tapo Šiaurės Afrikos maurų grobiu.

VIII a. beveik visą pusiasalį valdė maurai. Tuometinė Ispanija, Al Andalus, buvo vienintelė Europos musulmoniška šalis, kurioje klestėjo matematikos, geografijos, astronomijos mokslai ir poezija. IX–X a. Kordoba buvo vienas žymiausių Europos miestų.

Nuo XI a. šiaurinės krikščioniškosios karalystės pradėjo Al Andalus užkariavimą. 1469 m. Ferdinando Aragoniečio ir Izabelės Kastilietės, vadinamųjų katalikiškųjų monarchų, santuoka suvienijo Ispaniją. 1492 m. jie užėmė Granadą, paskutinę maurų karalystę. Tais pačiais metais Kolumbas atrado Ameriką ir atvėrė kelią ispanų užkariautojams plėšti Naujojo pasaulio civilizacijas.

Vėliau valdžiusi Habsburgų dinastija Naujajame pasaulyje prisiplėštą turtą naudojo nesibaigiantiems užsienio karams. Ispanijos silpnėjimą skatino didelė infliacija ir religinė priespauda. Nors XVIII a. švietėjai puoselėjo mokslą, tačiau Ispanijos nelaimės nesibaigė, šalis prarado kolonijas Amerikoje. Ėmė reikštis naujasis radikalizmas, sukūręs stiprų anarchistų judėjimą. XIX a. pabaigos–XX a. pradžios politinis nestabilumas atvėrė kelią XX a. trečio dešimtmečio diktatūrai ir ketvirto dešimtmečio respublikai, kurią sunaikino Ispanijos pilietinis karas. Galingasis generolas Franco valdė šalį represinėmis priemonėmis iki pat savo mirties 1975 m. Nuo tada Ispanija – demokratinė valstybė.

Bulių kovos Madrido Plaza Mayor XVII a.

◁ Maurai pagerbia Ferdinandą ir Izabelę, XV a. katalikų monarchus

Priešistorinė Ispanija

Keltiberų kario šalmas

PIRĖNŲ PUSIASALYJE 800 000 m. pr. Kr. pirmiausia apsigyveno medžiotojai. 5000 m. pr. Kr. juos išstūmė neolito žemdirbiai. Pirmieji ateiviai iš už Vidužemio jūros, finikiečiai, pasirodė 1100 m. pr. Kr., po jų atkeliavo graikai ir kartaginiečiai. Vėliau įsiveržę keltai susimaišė su vietinėmis iberų gentimis, sudarydami keltiberus, kurie įnirtingai priešinosi romėnams – dar vieniems Ispanijos užkariautojams.

ISPANIJA 5000 M. PR. KR.

Neolito žemdirbių gyvenvietės

Geležinis durklas *(VI a. pr. Kr.). Tokie ginklai, kaip šis durklas iš Burgoso (Burgos), skirtingai nuo ankstesnių metalinių namų apyvokos daiktų, būdingi vėlyvajam geležies amžiui.*

Akmens amžiaus žmogus

Ši kaukolė priklauso paleolitiečiui, medžiojusiam elnius ir bizonus mediniais ir akmeniniais įrankiais.

La Dama de Elche *Ši akmeninė statula iš IV a. pr. Kr. – puikus iberų meno pavyzdys. Jos griežtas grožis rodo graikų įtaką.*

VILLENOS LOBIS

Šis bronzos amžiaus (maždaug 1000 m. pr. Kr.) lobis, rastas kasinėjant Villenoje, prie Alicante (Alikantės), susideda iš 66 nuostabių daiktų, daugiausia auksinių, – dubenėlių, buteliukų ir papuošalų *(žr. p. 250)*.

LAIKO SKALĖ

800 000 pr. Kr. Iberijos pusiasalyje apsigyvena *Homo erectus*

300 000 pr. Kr. *Homo erectus* gentys gyvena medžioklės stovyklose Sorioje ir Madride

35 000 pr. Kr. Ispanijoje išsivysto kromanjonietis

2500 pr. Kr. Los Millarese *(p. 477)* gyvena ankstyvieji metalo apdirbėjai, tikėję pomirtiniu gyvenimu

1800–1100 pr. Kr. Pietryčių Ispanijoje klesti pažangi El Argaro žemdirbių civilizacija

800 000 pr. Kr. | 2500 | 2000

500 000 pr. Kr. Hominidai (tikriausiai *Homo erectus*) naudojo akmeninius įrankius

100 000–40 000 pr. Kr. Neandertalietis Gibraltare

5000 pr. Kr. Pirėnų pusiasalyje ima vystytis žemdirbystė

18 000–14 000 pr. Kr. Urvų gyventojų piešiniai Altamiroje (Kantabrija), prie Ribadesellos (Astūrija) ir Nerjos (Andalūzija)

Bizono piešinys urve, Altamira

Graikų keraminė vaza
Graikų kolonizatoriai atnešė naują technologiją, pvz., puodžiaus ratą, ir taurius meno idealus. Atsirado įmantrių formų keramikos dirbinių, kaip ši VI a. pr. Kr. vaza, vaizduojanti Heraklio žygius.

Didžiausio iš penkių lobio sidabro butelių aukštis – 22,5 cm.

Kaltinio aukso dubenėliai, tikriausiai pagaminti pietvakarių Ispanijoje.

Sagės su atskiromis sąsagomis

Mažesnių papuošalų paskirtis neaiški

Astartė *(VIII a. pr. Kr.). Finikiečių deivių garbinimas sumišo su vietinėmis religijomis. Viena populiariausių – derlingumo deivė Astartė, kurios bronzinė statulėlė atkeliavo iš Tarteso karalystės.*

KUR PAMATYTI PRIEŠISTORINĘ ISPANIJĄ

Žymiausi Ispanijos urvų piešiniai yra Altamiroje *(žr. p. 108)*. Jų liekanų aptinkama įvairiose šalies vietose, didžiausios – Antequeroje *(žr. p. 451)*. Guančai, vietiniai Kanarų salų gyventojai, paliko naujesnių piešinių *(žr. p. 523)*.

La Naveta d'es Tudons *– vienas iš daugelio priešistorinių akmens paminklų, išsibarsčiusių po visą Menorcos salą* (p. 503).

Atkastas keltų kaimas *su apskritais kambariais netoli A Guardos, Pontevedra* (p. 92).

Auksinis finikiečių papuošalas

1100 pr. Kr. Manoma, kad dabartinį Cádizą įkūrė finikiečiai

600 pr. Kr. Graikų kolonistai apsigyvena Ispanijos šiaurės rytų pakrantėje

228 pr. Kr. Kartaginiečiai užima Ispanijos pietryčius

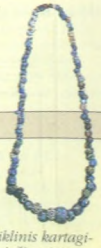

Stiklinis kartaginiečių vėrinys

1500 | 1000 | 500

1200 pr. Kr. „Talajotai" iš Menorcos stato tris unikalius akmeninių pastatų tipus: *taulas, talajotus* ir *navetas*

Taula Menorkoje

775 pr. Kr. Finikiečiai steigia kolonijas pakrantėje prie Malagos

300 pr. Kr. Sukuriama skulptūra *La Dama de Elche (p. 286)*

700 pr. Kr. Manoma, kad tuo metu klestėjo pusiau legendinė Tarteso karalystė

Romėnai ir vestgotai

Romėnų vaza

ROMĖNAI ATVYKO Į ISPANIJĄ kovoti su kartaginiečiais ir užvaldė didžiulius Pirėnų pusiasalio gamtinius išteklius. Vėliau Ispanijos kviečiai ir alyvuogės tapo pagrindiniais imperijos ramsčiais. Visas pusiasalis, padalintas į 3 provincijas, – Tarraconensis, Lusitania ir Baetica, – buvo užimtas tik per 200 metų. Tuo metu augo romėniškosios infrastruktūros miestai. V a. žlugus Romos imperijai, Ispanija pateko į rankas iš šiaurės atėjusiems vestgotams, kurie dėl silpnos politinės organizacijos 711 m. pasidavė maurams.

ISPANIJA (HISPANIA) V A. PR. KR.

- *Tarraconensis*
- *Lusitania*
- *Baetica*

Trajanas *(53–117 po Kr.). Trajanas buvo pirmasis romėnų imperatorius Ispanijoje (98–117 po Kr.). Jis pagerino viešąjį valdymą ir išplėtė imperiją.*

4 pr. Kr.–65 po Kr. *Córdoboje gimęs stoikų filosofas Seneka tapo Nerono patarėju Romoje.*

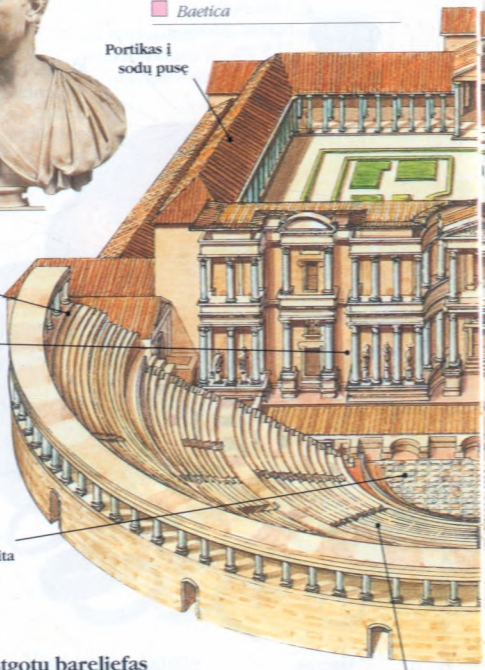

Amfiteatre sėdėdavo 5000 žiūrovų. Jie būdavo susodinti pagal savo socialinę padėtį.

Vestgotų bareljefas *Šis šiurkštus vestgotų akmens raižinys, paremtas romėnų bareljefu, rastas VII a. Quintanilla de las Viñas bažnyčioje, netoli Burgoso* (p. 352).

LAIKO SKALĖ

218 pr. Kr. Scipionas Vyresnysis su savo armija išsilaipina Emporione *(p. 206)*. Prasideda Antrasis pūnų karas.

200 pr. Kr. Išstūmę iš Ispanijos kartaginiečius, romėnai pasiekia Gadirą (dabar Cádizas)

155 pr. Kr. Prasideda Luzitanijos karai, romėnai įsiveržia į Portugaliją

26 pr. Kr. Įkuriama Emirita Augusta (Mérida), kuri greitai tampa Luzitanijos sostine

19 pr. Kr. Augustas užima Kantabriją ir Astūriją, baigiasi 200 metų trukęs karas

200 pr. Kr. | 100 | 1 po Kr. | 100 po Kr.

219 pr. Kr. Hanibalo vadovaujami kartaginiečiai užima Saguntumą *(p. 239)*

Hanibalas

133 pr. Kr. Keltų-iberų karų kulminacija – sugriauna Numantija (Soria) *(p. 359)*

61 pr. Kr. Julijus Cezaris, Hispania Ulterior gubernatorius, pradeda galutinį šiaurinės Portugalijos ir Galisijos nukariavimą.

82–72 pr. Kr. Romėnų pilietinis karas. 75 pr. Kr. Pompėjus įkuria Pompaelo (Pamploną)

74 po Kr. Imperatorius Vespasianas visiems Ispanijos miestams suteikia lotynų statusą, tuo užbaigdamas romanizaciją.

Gladiatorių mozaika
Mozaikas naudojo ir išorei, ir vidui puošti. Jose vaizduojami mitų ir kasdieninio gyvenimo epizodai. Ši IV a. mozaika vaizduoja gladiatorių kovas, užrašai žymi kovotojų vardus, rodo, kas gyvas arba žuvęs.

KUR PAMATYTI ROMĖNŲ ISPANIJĄ

Tarragonoje, kaip ir Méridoje *(žr. p. 214)*, daug romėnų laikotarpio griuvėsių. Italika – atkastas miestas *(žr. p. 452)*. Didinga romėnų siena juosia Lugą Galisijoje *(žr. p. 95)*. Alcantaroje, ant tilto per Tachą *(p. 392)*, pastatyto Trajano valdymo metu, yra šventykla.

***Emporionas**, romėnų miestas, buvo pastatytas šalia ankstesnės graikų kolonijos III a. pr. Kr. Išlikę didžiųjų rūmų ir forumo griuvėsiai* (žr. p. 206).

Segovijos romėnų akvedukas (žr. p. 347), *didžiulis 163 arkų paminklas, buvo pastatytas I a. po Kr.*

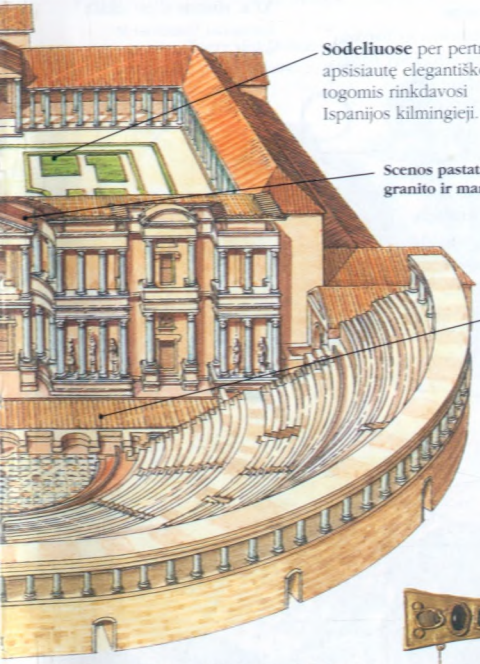

ROMĖNŲ TEATRAS, MÉRIDA

Ispanijoje teatras buvo labai populiari pramoga. Šioje rekonstrukcijoje matome teatrą Méridoje *(žr. p. 392)*, pastatytą 16–15 pr. Kr.

Vestgotų kryžius
Nors vestgotų karaliai niekad nevaldė taip ilgai, kad turėtų įtakos visuomenei, ankstyvoji krikščionių bažnyčia sustiprėjo. Bažnyčioms ir religiniam menui buvo išleidžiama daug pinigų.

Mozaika iš Méridos

415 Vestgotai įkuria savo teismą Barselonoje

409 Vandalai ir jų sąjungininkai pereina Pirėnus, įsiveržia į Tarraconensis

446 Romėnai bando susigrąžinti likusią Ispanijos dalį

476 Nuverčiamas paskutinysis romėnų imperatorius. Žlunga Vakarų Romos imperija

200 | 300 | 400 | 500

258 Frankai pereina Pirėnus, užima Tarraconensis ir Tarragoną.

312 Valdant Konstantinui, pirmajam krikščionių imperatoriui, krikščionybė pripažįstama oficialiąja religija

Vigilianus kodeksas, *krikščioniškas rankraštis*

589 Vestgotų karalius Rekaredas Trečioje Toledo taryboje atsiverčia iš arianizmo į katalikybę

Al Andalus: Musulmonų Ispanija

Alhambros vaza
(žr. p. 467)

ARABŲ IR BERBERŲ užkariautojai, atvykę iš Šiaurės Afrikos ir nugalėję vestgotus, paskatino nuostabios civilizacijos suklestėjimą ankstyvųjų viduramžių Europoje. Musulmonų kolonistai, vadinami maurais, Ispaniją vadino „Al Andalus". Jie įsteigė turtingą ir galingą kalifatą Kordoboje, kur suklestėjo matematika, mokslas, architektūra, vaizduojamasis menas. Vėliau kalifatas suskilo į mažas karalystes, arba *taifas*. Nedideli krikščionių anklavai kūrėsi Šiaurėje.

ISPANIJA 750 M.

Maurų įtakos didėjimas

Vandens ratas
Maurų drėkinimo technika, tokia kaip šis vandens ratas, padarė revoliuciją žemės ūkyje. Pradėta auginti nauji augalai – ryžiai ir apelsinai.

Astroliabiją, *maurų ištobulintą maždaug 800 m. po Kr., naudojo navigatoriai ir astronomai.*

XI a. rūmus supo uždari kiemeliai, baseinai ir sodai.

Sidabrinė Hišamo II dėžė
Córdobos kalifate nagingi amatininkai kūrė nuostabius dramblio kaulo, sidabro ir aukso dirbinius.

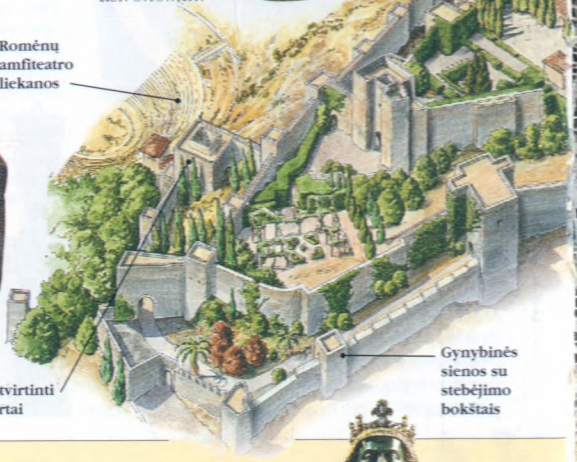

LAIKO SKALĖ

711 Tariko vadovaujami maurai įsiveržia į Ispaniją ir Guadalete mūšyje nugali vestgotus

732 Karolis Martelis prie Poitier sulaiko maurų veržimąsi į Prancūziją

778 Baskai nugali Karolio Didžiojo ariergardą prie Roncesvalleso *(p.130)*

785 Prasideda didžiosios Córdobos mečetės statyba

Karolis Didysis (774–814)

750 800 850

722 Pelajo vadovaujami krikščionys nugali maurus prie Covadongos *(p.105)*

Pelajus (708–737)

756 Abd al Rahmanas I skelbia nepriklausomą Córdobos emyratą

744 Vadovaujami Alfonso I Astūriečio krikščionys užima Leoną

800 Spėjama, kad tais metais atrastas Šv. Jokūbo (Santiago) kapas Santiago de Compostelloje

822 Abd al Rahmano II, rėmusio meną ir kultūrą, 30-ties metų valdymo pradžia

Puerta de Sabbath Córdobos mečetėje
(Córdoba Mezquita). Mečetės buvo turtingos ir meniškos, ypač Córdoboje (p. 456–457). *Pagrindinis puošybos elementas – kaligrafija.*

KUR PAMATYTI MAURŲ ISPANIJĄ

Gražiausi maurų pastatai išlikę Andalūzijoje, ypač Córdoboje *(žr. p. 454–457)*, ir Granadoje *(žr. p. 462–468)*. Almerioje *(žr. p. 477)* stovi didelės pilies *(alcazaba)* griuvėsiai. Jaéne *(žr. p. 469)* yra maurų pirčių. Toliau į šiaurę Zaragozoje stovi La Aljafería pilis *(žr. p. 227)*.

Medina Azahara (žr. p. 453), *sugriauta XI a., bet iš dalies restauruota, buvo paskutinė Córdobos kalifų buveinė.*

ALCAZABA PRIE MALAGOS

Alcazaba – pilis, pastatyta už maurų miesto sienų. Ją supa storos koncentrinės sienos. Malagoje *(žr. p. 450)*, didžiausiame maurų Granados karalystės uoste, romėnų tvirtovės vietoje, VIII–XI a. buvo pastatyta didelė *alcazaba*, kurią supo gynybinė siena ir sutvirtinti vartai.

Kario šalmas
Šis islamo kilmingojo šalmas praktiškas ir gražiai išpuoštas. Pagamintas iš geležies, aukso ir sidabro, su išgraviruotais rašmenimis ir herbu, turi apsauginį grandinių antveidį.

Maurų kalavijas
Puikus vėlyvųjų maurų amatininkų darbas turi auksinę rankeną. Ašmenys išmarginti arabų rašmenimis.

905 Valdant Sančui I, savarankiška Navara tampa krikščionių karalyste

976 Al Mansuras, karinis diktatorius, užgrobia kalifo pajėgas ir nuniokoja Barseloną. Baigta statyti Córdoba Mezquita

1010 Berberai nuniokoja Medina Azahara

900 — 950 — 1000

913 Leone įkuriama krikščionių sostinė

936 Prie Córdobos pradedami statyti Medina Azahara rūmai

Bronzinė statula iš Medina Azahara rūmų

1013 Córdobos kalifatas suskyla, atsiranda *taifas*, nedidelės nepriklausomos maurų karalystės

Rekonkista

Šv. Jokūbo riterių kryžius

JAUNOS KRIKŠČIONIŲ KARALYSTĖS ŠIAURĖJE – Leonas, Kastilija, Navara, Aragonas ir Katalonija – XI a. pamažu skverbėsi į pietus, kovodamos krikščionybės vardu ir atiminėdamos iš maurų žemes. 1085 m. žlugus Toledui, kovos virto šventuoju karu. Karingi Šiaurės Afrikos musulmonai Almoravidai ir Almohadai vieningai atėjo į pagalbą maurams ir XII a. užėmė Al Andalus. Krikščionys slinko į pietus, ir maurai greit valdė tik Granadą.

ISPANIJA 1173 M.

- *Krikščionių karalystės*
- *Al Andalus*

Ferdinandas I
1037 m. Ferdinandas įkūrė pirmąją krikščionių sąjungą, sujungęs Leoną su Kastilija, kuri pradėjo kilti kaip pagrindinė karinė jėga.

Aukso taurė
Įmantri 1063 m. donjos Urakos, Alfonso VI dukters, taurė – puikus viduramžių krikščionių amatininkų meno pavyzdys.

Kastilijos, Aragono ir Navaros armijos

Almohadai kovojo ligi pat galo, nors žuvo daug draugų.

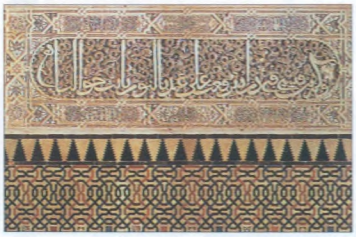

Alhambra, Nazridų rūmai
Nepakartojamo grožio maurų architektūra ir menas klestėjo Granados Nasridų karalystėje. Jų viršūnė – nuostabieji Alhambros rūmai (žr. p. 466–467).

LAS NAVAS DE TOLOSA

Krikščionių pergalė prieš Almohadus Las Navas de Tolosa (1212) mūšyje sužlugdė maurų Ispaniją. Mohamedo II al Nasiro armija neprilygo Sančo VII Navariečio, Pedro II Aragoniečio ir Alfonso VIII Kastiliečio pajėgoms. Mūšis pavaizduotas Roncesvalleso *(žr. p. 130)* vitraže.

LAIKO SKALĖ

1037 Ferdinandas I sujungia Leoną ir Kastiliją

1065 Po Ferdinando I mirties prasideda įnirtingas pilietinis karas tarp jo sūnų

1086 Almoravidai atsiliepia į maurų emyrų pagalbos prašymą ir užima *taifas* (susiskaldžiusias valstybes)

Karinių ordinų uniformos

1158 Įkuriamas Kalatravos ordinas, pirmasis karinis ispanų riterių ordinas

1050 | 1100 | 1150 | 1200

El Sidas

1085 Alfonsas VI Kastilietis nugali Toledą

1094 Legendinis El Sidas *(žr. p. 352)* užima Valensiją

1137 Ramonas Berengueras IV Katalonietis veda Petronilą Aragonietę ir, valdant jų sūnui Alfonsui II, karalystės susijungia

1147 Almohadai atvyksta į Al Andalus ir paskelbia Seviliją savo sostine

1143 Portugalija tampa atskira karalyste

1212 Jungtinės krikščionių pajėgos nugali Almohadus Las Navas de Tolosa mūšyje

Alfonso X Cantigas *(1252–1254)*
Šis fragmentas iš Alfonso X rankraščio rodo maurų ir krikščionių kavalerijos susidūrimą. Alfonsas Išmintingasis skatino savo mokslininkus studijuoti arabų kultūrą ir versti maurų atsivežtus senovės graikų rankraščius.

Sančas VII Navariečiai veda krikščionių armiją.

Šv. Jokūbas (Santiago)
Legenda byloja, kad Jokūbas, maurų žudikas, 844 m. stebuklingai įsikišęs į Clavijo mūšį. Šv. Jokūbas – Ispanijos globėjas.

KUR PAMATYTI MUSULMONIŠKĄJĄ ISPANIJĄ

Mudecharai – musulmonai, likę šalyje po krikščionių okupacijos, sukūrė įdomų architektūros stilių, kuriam būdingi plytų, gipso ir keramikos ornamentai. Aragone, ypač Zaragozoje *(žr. p. 226–227)* ir Teruelyje *(žr. p. 230–231)*, išlikę keli gražiausi musulmonų statiniai, pastatyti valdant Petrui I *(žr. p. 422–423)*. Sevilijos Reales Alcázares pasižymi harmoningu vidinių kiemelių ir salių deriniu.

Mudecharų bokštą *Teruelio katedroje puošia plytų ir spalvotos keramikos deriniai.*

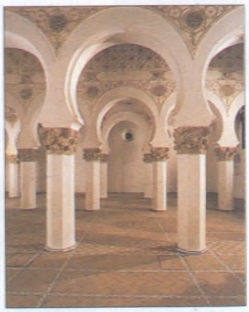

Santa María la Blanca (žr. p. 373), *buvusioje sinagogoje ir bažnyčioje, atsispindi viduramžių Toledo kultūrų sąveika.*

Kastilijos ir Leono herbas

1215 Įkurtas Salamancos universitetas

1230 Ferdinandas III vėl sujungia Kastiliją ir Leoną

1385 Portugalai nugali kastilus prie Aljubarrotos ir sudaužo karaliaus Jono (Juan) viltis užvaldyti Portugalijos sostą

1388–1389 Sutartis užbaigia Ispanijos Šimtametį karą

1250 | 1300 | 1350 | 1400

1250 Alfonso X Išmintingojo remiamas Toledas klesti kaip vertimo ir mokslo centras

1232 Granada tampa būsimos Nasridų karalystės sostine. Prasideda Alhambros statyba

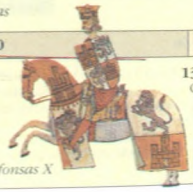

Alfonsas X

1386 Anglų įsiveržimas į Galisiją baigėsi Bajonos sutartimi

1401 Sevilijoje prasideda didžiausios pasaulyje gotikinės katedros statyba

Katalikų monarchai

Ferdinandas Aragonietis

ISPANIJOS tautinę valstybę įkūrė Izabelė I Kastilietė ir Ferdinandas II Aragonietis *(žr. p. 66)*. Žinomi „katalikų monarchų“ vardu, jie jungė žemes kariniu, diplomatiniu, religiniu pagrindu, atsiėmė iš Boabdilo Granadą, paskutinę maurų karalystę. Inkvizicija sukūrė Ispanijai netolerantiškos valstybės reputaciją, tačiau tuo metu ypač klestėjo menas ir architektūra, Kolumbas atrado Naująjį pasaulį.

ISPANIJA ATRANDA NAUJĄJĮ PASAULĮ

— *Pirmosios Kolumbo kelionės kelias*

El Doncel kapas *(XV a.)*
Pažo, žuvusio kovoje už Granadą, skulptūra vaizduoja karinės šlovės ir švietimo idealus (žr. p. 364).

Inkvizicija
Nuo 1478 m. suaktyvėjusi inkvizicija (p. 264) *įnirtingai persekioja žmones, įtariamus erezija. Šis „Mirties brolijos“ narys vesdavo aukas prie gėdos stulpo.*

Prislėgtas sielvarto **Boabdilas** eina įteikti Granados raktų.

GRANADOS ŽLUGIMAS *(1492)*
Šis romantiškas Francisco Pradillos (1846–1921) paveikslas vaizduoja pasiduodantį Granados valdovą Boabdilą, kai jis po 10 metų trukusio karo įteikia paskutinės maurų karalystės raktus katalikų monarchams Ferdinandui ir Izabelei.

Žydų krikštas
Nugalėję Granadą krikščionys vertė žydus priimti krikščionybę arba išvykti iš Ispanijos, tačiau dažnai blogai elgėsi ir su atsivertėliais.

LAIKO SKALĖ

1454 Henrikas IV, netikras Izabelės brolis, įžengia į Kastilijos sostą

1465 Kastilijoje prasideda pilietinis karas

1478 Popiežiaus bulė įteisina Kastilijos inkviziciją ir vyriausiąjį inkvizitorių Tomásą de Torquemadą *Torquemada*

1450 | 1460 | 1470 | 1480

1451 Gimsta Izabelė Kastilietė

Ferdinandas ir Izabelė ant XV a. auksinės monetos

1469 Ferdinando ir Izabelės santuoka Valladolide sujungia Kastiliją ir Aragoną

1474 Henriko IV mirtis sukelia pilietinį karą. Izabelė nugali tariamą Henriko dukterį Joaną la Beltranechą ir tampa karaliene.

1479 Ferdinandas tampa Ferdinandu II Aragoniečiu

Kolumbas atvyksta į Ameriką
Katalikų monarchai finansavo pirmąją drąsią Kolumbo kelionę iš dalies ne tik tikėdamiesi gauti turto, bet ir vildamiesi, kad jis atvers pagonis.

Boabdilas
Kai nuverstasis karalius palikęs Granadą, jo motina pasakiusi: „Neverk lyg vaikas to, ko negalėjai vyriškai apginti".

Izabelės karūna,
kurią ji dėvėjo pasiduodama, saugoma paskutinėje jos poilsio vietoje, Capilla Real Granadoje (žr. p. 462).

KUR PAMATYTI GOTIŠKĄJĄ ISPANIJOS ARCHITEKTŪRĄ

Ispanijoje daug didingų gotikinių katedrų, ypač Sevilijoje *(p. 418–419)*, Burgose *(p. 354–355)*, Barselonoje *(p. 144–145)*, Tolede *(p. 374–375)* ir Palma de Mallorcoje *(p. 496–497)*. Pasaulietiniai šios eros pastatai – prekių biržos, tokios kaip La Lonja Valensijoje, ir pilys *(p. 326–327)*.

Leono katedros (p. 336–337) *vakarinį frontoną puošia skulptūros – čia matome Kristų, teisėjaujantį Paskutiniame teisme.*

Kardinolas Cisnerosas

1490

1492 Granados žlugimas po dešimties metų karo. Kolumbas atranda Ameriką. Žydų trėmimas iš Ispanijos

1494 Tordesilijo sutartis padalija Naujojo pasaulio teritorijas tarp Ispanijos ir Portugalijos

1496 Santo Domingo, pirmojo ispanų miesto, įkūrimas Hispanioloje

1500

Kolumbo laivas *Santa María*

1502 Neatsisveriančių maurai ištremiami iš Ispanijos

1504 Mirus Izabelei, jos duktė Joana Pamišėlė (Juana la Loca) tampa Kastilijos karaliene, o Ferdinandas – regentu

1509 Kardinolo Cisneroso pulkai puola Oraną Alžyre ir laikinai jį užima

1510

1512 Navaros prijungimas užbaigia Ispanijos susivienijimą

1516 Ferdinando mirtis

Atradimų amžius

Actekų dievas (1540)

Vos tik 1492 m. Kolumbas atvyko į Bahamų salas, konkistadorai nuplaukė į Centrinę ir Pietų Ameriką, užkariavo Meksiką (1519), Peru (1532) ir Čilę (1541), sugriovė indėnų civilizaciją. XVI a. iš už Atlanto į Ispaniją plūdo auksas ir sidabras. Karolis I ir jo sūnus Pilypas II išleido jo dalį mūšiams, turėjusiems sulaikyti protestantizmo plitimą Europoje, ir Šventajam karui prieš turkus.

Ispanijos imperija 1580 m.

Pilypo II dominijos

Pasaulio žemėlapis
Šis XVI a. vokiečių žemėlapis rodo Europai dar mažai žinomą Naująjį pasaulį prieš konkistadorų erą.

Actekų kaukė
Godūs ir tamsūs ispanai sugriovė Meksikos actekų ir Peru inkų civilizacijas.

Sevilija
Gausi prekybos su Amerika monopolį, Sevilija tapo didžiausiu XVI a. Europos uostu prie Gvadalkivyro upės.

Laiko skalė

1519 Remiamas Ispanijos, portugalų keliautojas Magelanas išplaukia iš Sevilijos į kelionę aplink pasaulį

1520–1521 Karoliui I paskyrus regentu užsienietį Adrianą Utrechtietį, Kastilijos miestai sukyla

1532 Su 180 vyrų Pizarro užima Peru ir sunaikina Inkų imperiją

Pizarro

1554 Susituokus būsimajam karaliui Pilypui II ir Marijai Tudor iš Anglijos, sudaroma tarptautinė katalikų sąjunga

1520 | 1530 | 1540 | 1550

Konkistadoras Hernán Cortés

1519 Cortėsas užkariauja Meksiką. Karolis I karūnuojamas Šventuoju Romos imperatoriumi Karoliu V

1540 Tėvas Bartolomé de las Casas parašo knygą apie indėnų priespaudą

Bartolomé de las Casas

Ispanų armados pralaimėjimas
Ispanų savigarba patyrė didelį smūgį, kai jos „nenugalimasis" 133 laivų laivynas buvo sunaikintas 1588 m. mėginant užkariauti protestantiškąją Angliją.

NAUJOJO PASAULIO MAISTO PRODUKTAI

Kakavmedis

Ispanija pasipelnė ne tik iš už vandenyno atvežto aukso ir sidabro, bet ir iš daugybės naujų žemės ūkio produktų. Kai kuriuos, pvz., bulves ir kukurūzus, imta auginti Ispanijoje, kiti – tabakas, kakava – daugiausia buvo auginami Amerikoje. Labai išpopuliarėjo iš kakavmedžio sėklų gaminama kakava.

Perujietis su Naujojo pasaulio vaisiumi

Pilypo II šarvai
Pilypas II (1556–1598) buvo gudrus administratorius, skelbęs, kad pasaulį geriau valdyti popieriumi negu karine jėga.

ISPANŲ GALEONAS

Šiuos tvirtai surėstus laivus, skirtus gabenti Naujojo pasaulio lobiams, buvo sunku valdyti, jei nepūsdavo palankus vėjas. Jie neprilygo mažesniems, greitesniems piratų laivams.

Karolis I *(1516–1556)*
Per savo audringą 40 metų valdymą Karolis I (Šventosios Romos imperatorius Karolis V) dažnai pats vadovaudavo mūšiui.

El Escorial (žr. p. 312–313)

1557 Pirmasis iš daugelio dalinių Ispanijos pralaimėjimų

1561 Pradedama El Escorial prie Madrido statyba

1588 Ispanų armada pralaimi mūšį prieš Britaniją

1560 | 1570 | 1580 | 1590

1561 Madridas tampa Ispanijos sostine

1568 Alpujarrase (Granada) moriskai (atsivertę maurai) sukyla prieš didelius mokesčius ir persekiojimą

1569 Kastilijoje pirmą kartą išleidžiama Biblija

1571 Ispanai nugali turkus Lepanto jūrų mūšyje

1580 Portugalija 60-čiai metų susijungia su Ispanija

Aukso amžius

ISPANIJOS AUKSO AMŽIUS – tai dailininkų ir literatų didžių kūrybos laimėjimų metas. Žymūs tapytojai El Greco ir Velázquezas *(žr. p. 28–29)*, rašytojai *(žr. p. 30–31)*, ypač Cervantesas, ir dramaturgai Lope de Vega, Calderónas de la Barca kūrė ekonomikos žlugimo ir pražūtingų karų su Nyderlandais ir Prancūzija laikotarpiu. Mažėjo Ispanijos įtaka Europoje, neišvengiamai nyko Habsburgų karalių rūmų viešpatavimo galia.

ISPANIJOS IMPERIJA EUROPOJE 1647 M.

Ispanų teritorijos

Don Kichotas ir Sanča Pansa
Don Kichote, *Cervanteso riterių romanų parodijoje, pagrindinio herojaus fantazijos priešinamos su jo tarno realizmu.*

Lermos kunigaikštis
Ši bronzinė statula vaizduoja Lermos kunigaikštį (1550–1625), karaliaus Pilypo III draugą.

RITERIO SAPNAS *(1650)*
Šis Antonio de Peredos paveikslas skirtas įprastai aukso amžiaus temai – žmogaus tuštybei. Jaunuolis sėdi prie stalo, nukrauto daiktais, simbolizuojančiais valdžią, turtą ir mirtingumą. Autorius mums sako, kad gyvenimo malonumai nėra realesni už sapną.

LAIKO SKALĖ

Pilypas III

1600 Sostinė laikinai perkeliama į Valladolidą

1605 Dviejų dalių Cervanteso *Don Kichoto* publikacija

1609 Pilypas III įsako tremti moriskus (atsivertusius maurus)

1609 Lope de Vega išleidžia poemą apie komiškosios dramos meną

1619 Plaza Mayor aikštės Madride statyba

1621 Po 12 m. paliaubų atsinaujina karas su Nyderlandais

1622 Velásquezas persikelia iš Sevilijos į Madridą ir tampa rūmų dailininku

1625 Po vienerių metų apsupties užgrobiama Breda

1640 Atsiskiria Portugalija, kuri buvo susijungusi su Ispanija nuo 1580 m.

1643 Grafo-kunigaikščio Olivareso žlugimas. Rocroi (Rokrua) mūšyje Prancūzija sumuša Ispaniją

1600 | 1610 | 1620 | 1630 | 1640

Lope de Vega (1562–1635)

Fiesta Madrido Plaza de Mayor
Šioje garsioje aikštėje (žr. p. 263) *vyko karnavalai, karališkosios šventės, bulių kovos ir egzekucijos, stebimos iš balkonų.*

SEVILIJOS MENO MOKYKLA

Sevilijos turtas ir bažnyčios parama padarė ją meno centru, nusileidusiu tik karališkajam dvarui. Sevilijoje gimęs Velásquezas mokėsi pas tapytoją Pacheco. Skulptorius Juanas Martínezas Montañėsas ir tapytojai Zurbaránas bei Murillo sukūrė įžymius darbus, eksponuojamus Museo de Bellas Artes *(žr. p. 412).*

Murillo. ***San Diego de Alcalá dalija maistą vargšams***

Angelas įspėja, kad mirtis arti.

Vėliavoje parašyta: „Ji (mirtis) veria nuolat, greit skrenda ir žudo".

Kaukė simbolizuoja Menus.

Ginklai rodo jėgą.

Kaukolė ant knygos simbolizuoja mirties triumfą prieš mokslą.

Maurų ištrėmimas
Nors ir priėmę krikščionybę, paskutinieji maurai buvo ištremti 1609 m.

Bredos pasidavimas
Ispanija užėmė Olandijos miestą Bredą 1625 m. birželio 5 d. po metus trukusios apsiausties. Šį įvykį vėliau nutapė Velásquezas.

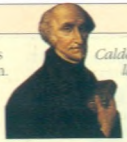

Calderón de la Barca

1652 Ispanijos armija po 12 m. karo su Prancūzija atsiima Kataloniją

1669 Išleidžiamas paskutinis Calderóno de la Barcos kūrinys *La Estátua de Prometeo*

1683–1684 Liudvikas XIV puola Kataloniją ir Ispanijos Nyderlandus

1650 | 1660 | 1670 | 1680 | 1690 | 1700

1648 Vestfalijos sutartis užbaigia 30 m. karą ir suteikia Olandijai nepriklausomybę nuo Ispanijos

1659 Pasirašoma Pirėnų taikos sutartis su Prancūzija. Liudvikas XIV veda Pilypo IV dukrą Mariją Terezą, į Ispaniją ateina Burbonai

Moneta iš Pilypo IV valdymo laikotarpio

1700 Karolio II mirtis užbaigia Habsburgų dinastiją. Į sostą įžengia Pilypas V, pirmasis Burbonų karalius

Nuo Burbonų iki I-osios respublikos

Izabelė II

KARAS DĖL valdžios Ispanijoje baigėsi Burbonų, pavertusių šalį centralizuota tauta, triumfu. Burbonai įsigalėjo valdant išsilavinusiam despotui Karoliui III. Tačiau XIX a. buvo neramus. Revoliucinės Prancūzijos įsiveržimas sukėlė Nepriklausomybės karą (Pusiasalio karą). Vėliau atėjo karlistų karų, kilusių dėl dar vieno ginčo dėl valdžios, liberalų maištų ir neilgai gyvavusios Pirmosios respublikos laikotarpis.

ISPANIJA 1714 M.

Dominija po Utrechto taikos

Švietimo amžius
Švietimo amžius atnešė naujų idėjų ir originalių sumanymų. 1784 m. liepos 5 d. šis Montgolfiero balionas pakilo virš Madrido.

Karalienė Marija Luiza
Tai Gojos nutapytas Marijos Luizos iš Parmos portretas. 1792 m. karalienė privertė savo vyrą Karolį IV paskirti ministru pirmininku jos meilužį Manuelį Godojų.

Ispanų maištininkas sutinka mirtį kryžiaus poza.

Tarp nekaltų aukų – **pranciškonų vienuolis**.

Šimtai žmonių buvo nužudyta kelias dienas trukusioje egzekucijoje.

Trafalgaro mūšis
Prancūzų–ispanų laivyno pralaimėjimas britų admirolui Nelsonui prie Trafalgaro kyšulio 1805 m. sunaikino Ispanijos jūrinę galią.

LAIKO SKALĖ

1702–1714 Ispanijos įpėdinystės karas. Pagal Utrechto taikos sutartį Ispanija praranda Nyderlandus ir Gibraltarą

1724 Tėvui atsistatydinus, Liudvikas I (Pilypo V sūnus) užima sostą, tačiau po metų miršta, ir Pilypas V grįžta į valdžią

1767 Karolis III ištremia jėzuitus iš Ispanijos ir jos kolonijų

1700 | 1720 | 1740 | 1760 | 1780

Pilypas V, pirmasis Burbonų karalius (1700–1724)

1714 Pilypas V apsupa ir nugali Barseloną

Floridablancos grafas (1728–1808)

1762–1763 Anglijos vyriausybė paskelbia karą dėl kolonijų Amerikoje

1782 Floridablancos grafas padeda atsiimti Menorcą iš Anglijos

Karolis III palieka Neapolį
1759 m. Ferdinandas VI mirė nepalikęs įpėdinio, ir jo netikras brolis Karlas VII iš Neapolio tapo Ispanijos karaliumi Karoliu III. Jam valdant buvo įkurtos mokslo ir meno akademijos, pradėta plėtoti laisva prekyba.

Generolas Primas *(1814–1870) buvo vienas įtakingiausių XIX a. Ispanijos veikėjų. Jis privertė atsistatydinti Izabelę II ir vykdė liberalią politiką, kol buvo nužudytas Madride.*

Prancūzų kareiviai, vykdydami maršalo Murato įsakymą, sušaudo ispanų patriotus.

Prancūzų pėstininkų šalmas

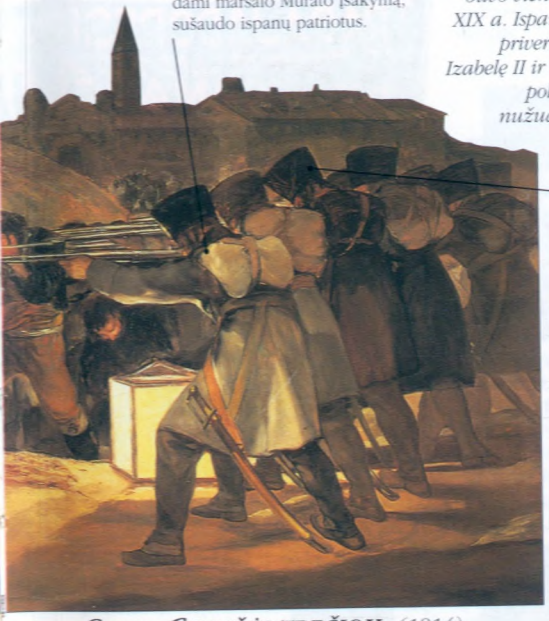

GOYA. *GEGUŽĖS TREČIOJI* *(1814)*
Atsakydami į tai, kad Napoleonas okupavo Ispaniją, 1808 m. gegužės 2 d. madridiečiai nesėkmingai sukilo prieš okupantus prancūzus. Kitą dieną prancūzų armija atkeršijo sušaudydama šimtus žmonių – ir maištininkų, ir atsitiktinių praeivių. Šie įvykiai davė pradžią Nepriklausomybės karui.

Baroko didybė
Monasterio de la Cartuja Granadoje zakristija – tipiškas ispanų barokas, daug puošnesnis negu kitose Europos šalyse.

Welingtono kunigaikštis

1805 Trafalgaro mūšis. Nelsonas jūroje nugali ispanus ir prancūzus

1809 Welingtono pulkai prisijungia prie ispanų ir sutriuškina prancūzus prie Talaveros

1841–1843 Remiama generolo Espartero, Marija Kristina veikia kaip Izabelės II regentė

1868 Generolo Primo vadovaujami revoliucionieriai priverčia Izabelę II pasitraukti į tremtį. Nuo 1870 m. trejus metus valdo Amadėjus I

1800 | 1820 | 1840 | 1860

1808–1814 Soste – Juozapas Bonapartas. Nepriklausomybės karas

1812 Liberalios konstitucijos priėmimas Cádize sukelia kariną sukilimą

1824 Nepriklausomybę atgauna Peru – paskutinė Lotynų Amerikos šalis

1833–1839 Pirmasis karlistų karas

1836 Mendizábalas grobia vienuolynų turtą Ispanijos valstybei

1847–1849 Antrasis karlistų karas

Karlistų kareiviai

Respublikonai ir anarchistai

Primo de Rivera

PIRMOJI ISPANIJOS RESPUBLIKA gyvavo tik metus (1873 m.) ir turėjo 4 prezidentus. XIX a. pabaiga buvo nacionalinio nuosmukio laikotarpis. Kaip reakcija į didelę politikos korupciją, vystėsi anarchizmas. Kubos praradimas 1898 m. buvo smūgis Ispanijai, nors vėliau suklestėjo literatūra ir menas. Šalies nestabilumui toliau didėti šiek tiek sukliudė Primo de Riveros diktatūra, tačiau ispanų politikai susiskirstė į priešingas stovyklas. Alfonsas XIII buvo priverstas atsistatydinti, 1931 m. buvo paskelbta vėliau žlugusi Antroji respublika.

LIKUSIOS ISPANIJOS KOLONIJOS 1900 M.

Ispaniškai kalbančios šalys

Anarchistų propaganda
Anarchizmas buvo idealistinis, nors kartais ir žiaurus. Užrašas plakate skelbia: „Anarchistinės knygos – ginklas prieš fašizmą“.

Darbininkai susivienija reikalaudami radikalios socialinės reformos.

VALDŽIĄ LIAUDŽIAI
Prieš Antrąją respubliką kilo politinių protestų banga. Nuotraukoje – komunistų demonstracija Baskijoje 1932 m. Pramonės įmonių darbininkai susivienijo į profsąjungas ir ėmė streikuoti, reikalaudami didesnio užmokesčio, geresnių darbo sąlygų. Ispanijos komunistų partija įsikūrė vėliau už anarchistus, tačiau įgijo vis daugiau šalininkų.

Pío Baroja
Baroja (1872–1956), vienas talentingiausių to meto rašytojų, buvo per daug originalus, kad jį priskirtume 1898-ųjų metų rašytojų kartai, mėginusiai paskatinti tautinį renesansą po to, kai Ispanija prarado kolonijas.

LAIKO SKALĖ

Paskutinis Pirmosios respublikos prezidentas Emilio Castelaras (1832–1899)

1873 Paskelbiama Pirmoji respublika, gyvavusi trumpiau negu metus

1888 Pasaulinei parodai Barselonoje sukuriami nauji pastatai ir parkai, pvz., Parc de la Ciutadella

1897 Italų anarchistas nužudo ministrą pirmininką Cánovasą del Castillo

1870 | 1880 | 1890 | 1900

1875 Antroji Burbonų restauracija į sostą pasodina Alfonsą XII

Alfonsas XII ir karalienė Marija

1870–1875 Trečiasis karlistų karas

1893 Anarchistai bombarduoja operos žiūrovus Barselonos Liceu

1898 Kuba ir Filipinai išsikovoja nepriklausomybę po Ispanijos–Amerikos karo

Tragiškoji savaitė
1909 m. anarchistų ir respublikonų vadovaujami Barselonos darbininkai išėjo į gatves protestuodami prieš karinį šaukimą. Prasidėjo žiaurios represijos.

Pasaulinės parodos
1929 m. Sevilijoje ir Barselonoje vyko meno ir pramonės parodos, pelniusios tarptautinį pripažinimą.

Plakatas
kviečia darbininkus vienytis.

Picasso
Gimęs Malagoje 1881 m., prieš išvažiuodamas į Paryžių 1930 m. dailininkas Pablo Picasso susiformavo kaip tapytojas Barselonoje (žr. p. 148).

Kubos nepriklausomybės karas
1895 m. Kuba pradeda kovoti už laisvę. Vadovauja vietiniai patriotai, vienas iš jų Antonio Maceo. Nesėkmingame kare Ispanija prarado 50 000 karių ir didelę laivyno dalį.

Garotte
Nuteistuosius anarchistus žudydavo garotte – auką metaliniu antkakliu žiauriai pasmaugdavo sulaužydami sprandą.

Antrosios respublikos rinkimų plakatas

1910

1912 Madride anarchistai nužudo ministrą pirmininką José Canalejasą

1920

1921 Triuškinamas Ispanijos armijos pralaimėjimas prie Anualo Maroke

1923 Primo de Rivera pradeda pergalingą perversmą ir valdant Alfonsui XIII tampa kariniu diktatoriumi

1930

1930 Netekęs karinės paramos Primo de Rivera atsistatydina

1931 Skelbiama Antroji respublika, socialistai ir respublikonai sudaro dvimetę koalicija

1931 Respublikonai laimi vietinius rinkimus ir priverčia Alfonsą XIII atsistatydinti

1933 Visuotiniai rinkimai sugrąžina kairiųjų vyriausybę

1934 Generolo Franco armija nuslopina Astūrijos šachtininkų sukilimą

1909 *Semana Tragica* (Tragiškoji savaitė) Barselonoje. Vyriausybė malšina darbininkų sukilimą prieš šaukimą į Maroko karą

Pilietinis karas ir Franco era

Franco

1936 M. GENEROLAI NACIONALISTAI sukilo prieš vyriausybę, prasidėjo Ispanijos pilietinis karas. Respublikonai sulaikė prie Madrido generolo Franco vadovaujamus nacionalistus, tačiau šie Hitlerio ir Musolinio padedami nugalėjo šiaurėje ir rytuose. 1939 m. Madridas pasidavė. Po karo tūkstančiai respublikonų žuvo nuo represijų. Ispanija buvo izoliuota šalis iki šešto dešimtmečio, kol Jungtinės Tautos įtraukė ją į Vakarų karinę sąjungą.

ISPANIJA 1936 LIEPOS 31

Respublikonų užimtos teritorijos

Nacionalistų užimtos teritorijos

Idealus Franco pasaulis
Valdant Francui bažnyčia buvo sujungta su valstybe. Šis plakatas rodo stiprią religijos įtaką švietimui.

Nacionalistų plakatas
Plakate su fašistų strėlėmis parašyta: „Kovok už tėvynę, duoną ir teisingumą“.

Sielvartaujanti motina su mirusiu vaiku

Kompozicija atspindi visišką chaosą

GUERNICA (*GERNIKA*) *(1937)*
1937 m. balandžio 26-ąją, turgaus dieną, nacių Condoro legionas, padėdamas nacionalistams, bombardavo baskų miestą Guernicą *(žr. p. 114)*. Tai buvo pirmasis Europos civilių užpuolimas, įkvėpęs sukrečiantį Picasso paveikslą *Guernica (žr. p. 289)*, nutapytą respublikonų vyriausybės parodai Paryžiuje. Paveiksle daug katastrofos simbolių.

LAIKO SKALĖ

1936 Sausio 16 d. respublikonų liaudies frontas laimi visuotinius rinkimus. Liepos 17 d. generolai sukyla prieš respublikonus

1938 Spaudžiant speigui, sausio 8 d. respublikonai pralaimi Teruelio mūšį

1939 Kovo mėn. Madridas, Valensija ir Alicante vienas po kito pasiduoda Franco daliniams

1945 II Pasaulinio karo pabaigoje Ispanija tampa diplomatiškai ir politiškai izoliuota

1947 Ispanijoje paskelbiama monarchija su regentu Franco

1935 | 1940 | 1945 | 1950

1936 Rugsėjo 29 d. nacionalistai paskelbia Franco valstybės vadovu

1937 Balandžio 26 d. nacių lėktuvai bombarduoja baskų miestą Guernicą (Gernika-Lumo)

1939 Balandžio 1 d. Franco paskelbia karo pabaigą ir reikalauja, kad respublikonai besąlygiškai pasiduotų

1938 Gruodžio 23 d. nacionalistai bombarduoja Barseloną

Kareiviai pasiduoda nacionalistų armijai

1953 Sutartis su JAV mainais už pagalbą leidžia Ispanijos žemėje kurti Amerikos karines bazes

Scena iš pjesės *Kruvinos vestuvės*

García Lorca

Federico García Lorca (1898–1936) buvo talentingiausias Ispanijos XX a. trečio–ketvirto dešimtmečio lyrinis poetas. Tačiau jo homoseksualumas ir ryšiai su kairiaisiais pavertė jį nacionalistų taikiniu. Specialusis būrys nušovė jį netoli nuo namų Granadoje.

Anarchistų plakatas
Anarchistai kovojo už Respubliką, kūrė žemės ūkio bendrijas už fronto linijų. Jų įtaka sumažėjo, kai komunistų partija juos diskreditavo.

Sužeistas arklys simbolizuoja Ispanijos liaudį

Skerdynių liudytojai žiūri nustėrę ir netikėdami

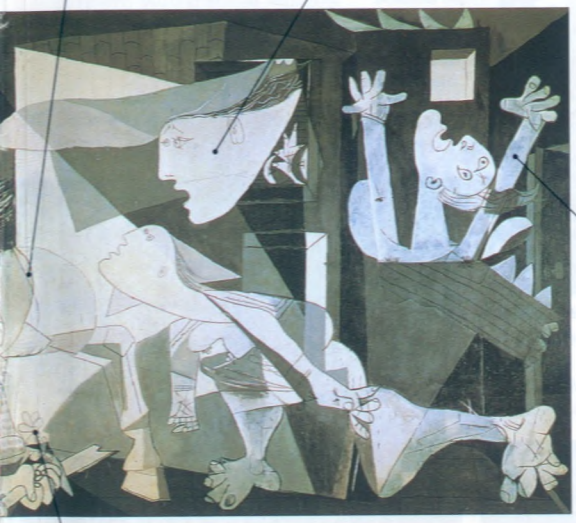

Nukryžiavimo gestas

Gėlė simbolizuoja viltį nevilties jūroje.

Ispanų pabėgėliai
Artėjant nacionalistų pergalei, tūkstančiai menininkų, rašytojų, intelektualų ir kitų respublikonų rėmėjų išvyko iš Ispanijos į neapibrėžtą tremtį.

Alkanieji metai
Maisto kortelės apibūdina pokario laikotarpį, kai Ispanija beveik badavo. Kitų tautų atstumta, 1953 m. ji gavo pagalbą iš JAV mainais už leidimą steigti karines bazes.

Poilsiautojai

1962 Oficialiai skatinamas turizmas Vidužemio jūroje

1969 Franco paskelbia savo įpėdiniu princą Chuaną Karlosą

1973 ETA nužudo admirolą Carrero Blanco, kietosios Franco linijos ministrą pirmininką

1955 | 1960 | 1965 | 1970 | 1975

1959 Įsikuria baskų separatistų grupė ETA

1955 Ispanija įstoja į Jungtines Tautas

Franco laidotuvės 1975 lapkričio 23 d.

1970 „Burgoso procesas“ prieš režimo priešininkus papiktina pasaulį

1975 Po Franco mirties įvyksta Trečioji Bourbonų restauracija, Chuanas Karlosas (Juan Carlos) skelbiamas karaliumi

Šiuolaikinė Ispanija

Šiuolaikinė ispanų mada

PO FRANCO MIRTIES politinė Ispanijos ateitis pasidarė neaiški. Tačiau nedaug žmonių norėjo išlaikyti senąjį režimą, todėl perėjimas iš diktatūros į demokratiją buvo greitas ir beskausmis. Felipe Gonzálezo vadovaujama buvusi nelegali socialistų darbininkų partija laimėjo 1982 m. rinkimus ir pradėjo modernizuoti šalį. Nuo to laiko didelė valdžia suteikta sritims. Didžiausią pavojų šalies vyriausybei kelia nuolatiniai baskų separatistinės organizacijos ETA teroro aktai. Ispanijos tarptautiniai ryšiai sustiprėjo jai įstojus į NATO ir Europos Sąjungą.

ISPANIJA ŠIANDIEN

Ispanija

Kitos Europos Sąjungos narės

Coup d'Etat (Valstybės perversmas), 1981 vasario 23 d. *Piliečių gvardijos pulkininkas Antonio Tejero kelias valandas laikė nukreipęs ginklus į parlamentą. Demokratija atsilaikė, nes karalius Chuanas Karlosas atsisakė remti maištininkus.*

Protestas prieš NATO

1982 Ispanijai įstojus į NATO, kai kurie žmonės manė, kad išduodami socializmo idealai. Kitiems atrodė, jog šitaip pagerės tarptautinė Ispanijos padėtis.

Kastilijos ir Leono šiuolaikinis paviljonas – vienas iš 150 naujo dizaino EXPO paviljonų.

Modernus prožektorius

EXPO-92

Daugiau nei 100 šalių 1992 m. dalyvavo Tarptautinėje parodoje Sevilijoje, kur buvo eksponuojami mokslo, technikos ir kultūros laimėjimai.

LAIKO SKALĖ

1977 Po pirmųjų laisvų rinkimų į valdžią grįžta centristų vyriausybė, kuriai vadovauja Adolfo Suárezas. Legalizuojamos politinės partijos, tarp jų ir komunistų

1981 Siekdami nuversti demokratiją, karininkai organizuoja perversmą

1982 Ispanijoje vyksta Pasaulio Taurės varžybos. Šalis įstoja į NATO

Felipe González

1980 | **1985**

Ispanijos karališkoji šeima

1982 Į valdžią ateina balsų dauguma laimėjusi socialistų darbininkų partija su Felipe Gonzálezu

1983 Siekiant nuraminti Baskiją ir Kataloniją, įkuriamos pusiau autonominės sričių vyriausybės

1986 Ispanija įstoja į Bendrąją rinką (dabar Europos Sąjunga)

1989 Ispanija pirmininkauja Europos Sąjungai

Išrinktas Felipe González
1982 m. Ispanijos socialistų darbininkų partijos (PSOE) lyderis buvo išrinktas ministru pirmininku. Per 13 valdymo metų González pertvarkė Ispaniją.

Turizmas
Nuo 1959 m. iki 1973 m. turistų skaičius Ispanijoje išaugo nuo 3 mln. iki 34 mln. per metus. Tai pakeitė buvusias ramias pakrantes ir salas.

Ana Belén
Įsigalėjus demokratijai, ispanų moterys gavo daugiau laisvių ir galimybių. Viešosios nuomonės apklausos duomenimis, populiariausia devinto dešimtmečio moterimi išrinkta aktorė ir dainininkė Ana Belén.

Pasviręs mėlynasis bokštas iškilęs virš Andalūzijos paviljono.

Vienbėgis geležinkelis vežiojo lankytojus.

El País
1976 m. Madride įkurtas liberalų dienraštis El País *– populiariausias Ispanijos laikraštis. Pereinant į demokratiją, jis turėjo didelę įtaką viešajai nuomonei.*

EL PAIS

EPOCA

Barselonos Olimpinės žaidynės
Žaidynių atidarymas buvo įspūdingas muzikos, šokių ir spalvingų kostiumų reginys.

1992 Ispanija mini Kolumbo kelionės į Ameriką 500 metų jubiliejų

1993 González laimi trečiąją kadenciją

1994–1995 Korupcijos skandalai sukrečia ilgai valdžiusią vyriausybę

1996 Visuotiniuose kovo 3 d. rinkimuose González pralaimi José María Aznaro vadovaujamai koalicijai

1998 ETA, baskų separatistų grupė, paskelbia nutraukianti ugnį

1990 — 1995 — 2000

1992 Barselonos olimpinės žaidynės ir Sevilijos EXPO-92 padaro Ispaniją šiuolaikinių Europos tautų nare

1991 Busho ir Gorbačiovo aukščiausiojo lygio susitikimas Madride

2000 Religinės tūkstantmečio šventės Ispanijos bažnyčiose

Kobis, Barselonos olimpinių žaidynių talismanas

Ispanijos valdovai

ISPANIJA TAPO TAUTINE VALSTYBE VALDANT Izabelei ir Ferdinandui, kurių santuoka sujungė Kastiliją ir Aragoną. Po jų dukros Joanos vestuvių karalystė pateko į Habsburgų rankas. Karolis I ir Pilypas II buvo talentingi valdovai, tačiau 1700 m. Karolis II mirė nepalikęs įpėdinio. Po įpėdinystės karo Ispanija perėjo prancūzų Burbonams, kurie valdo iki šiol, išskyrus tarpuvaldžio, dviejų respublikų ir Franco diktatūros laikotarpius. Dabartinis Burbonų karalius Chuanas Karlosas (Juan Carlos) I, konstitucinis monarchas, gerbiamas už demokratijos palaikymą.

1474–1504 Izabelė, Kastilijos karalienė

1479–1516 Ferdinandas, Aragono karalius

1665–1700 Karolis II

1516–1556 Ispanijos Karolis I (Šv. Romos imperatorius Karolis V)

1598–1621 Pilypas III

1400 1450 1500 1550 1600 1650

NEPRIKLAUSOMOS KARALYSTĖS HABSBURGŲ DINASTIJA

1400 1450 1500 1550 1600 1650

1469 Izabelės ir Ferdinando santuoka sujungia Ispaniją

1504–1516 Joana Pamišėlė su regentu Ferdinandu

Ferdinandas ir Izabelė, katalikų monarchai

ISPANIJOS SUVIENIJIMAS

XV a. pabaigoje susijungė dvi didžiausios besivystančios Ispanijos karalystės – Kastilija su savo karine jėga ir Aragonas (kartu su Barselona ir Viduržemio jūros imperija). Izabelės Kastilietės ir Ferdinando Aragoniečio santuoka 1469 m. sujungė šias galingas karalystes. Vadinamieji katalikų monarchai nugalėjo Granados Nasridų karalystę, paskutinę maurų tvirtovę *(žr. p. 52–53)*. 1512 m. prijungus Navarą, Ispanija visiškai susivienijo.

1621–1665 Pilypas IV

1556–1598 Pilypas II

1814–1833 Pirmoji Burbonų restauracija po prancūzų valdymo: Ferdinandas VII

1843–1868 Valdo Izabelė II ir regentai: jos motina Marija Kristina (1833–1841) ir Espartero (1841–1843)

1871–1873 Burbonų valdymo pertrauka, Amadėjus I iš Savojos

1939–1975 Generolas Franco – valstybės galva

1724 Pilypui V atsisakius sosto, valdo Liudvikas I, tačiau po metų miršta

1759–1788 Karolis III

1931–1939 Antroji respublika

1875–1885 Antroji Burbonų restauracija: Alfonsas XII

1700 1750 1800 1850 1900 1950

BURBONŲ DINASTIJA BURBONAI BURBONAI

1700 1750 1800 1850 1900 1950

1746–1759 Ferdinandas VI

1808–1813 Burbonų valdymo pertrauka: Napoleono brolis Juozapas Bonapartas valdo kaip Juozapas I

1902–1931 Alfonsas XII

1788–1808 Karolis IV

1724–1746 Po sūnaus Liudviko I mirties, į sostą grąžinamas Pilypas V

1886–1902 Marija Kristina Habsburgietė-Lotaringietė – Alfonso XIII regentė

1873–1874 Pirmoji Respublika

1700–1724 Pilypas V

1868–1870 Rugsėjo revoliucija

1975 Trečioji Burbonų restauracija: Chuanas Karlosas (Juan Carlos) I

Šiaurės Ispanija

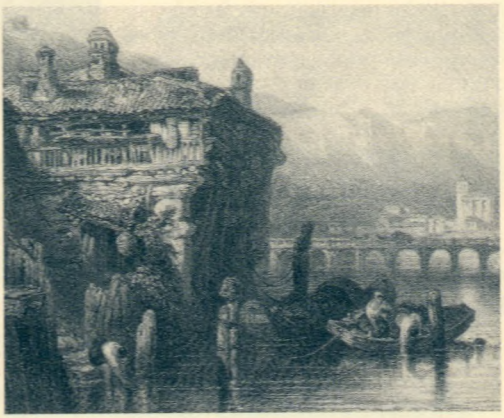

Susipažinkim su Šiaurės Ispanija 70-79

Galisija 80-95

Astūrija ir Kantabrija 96-109

Baskija, Navara ir La Riocha 110-131

Susipažinkim su Šiaurės Ispanija

VIS DAUGIAU TURISTŲ atranda ramius, smėlėtus paplūdimius ir tamsiai žalią Šiaurės Ispanijos kraštovaizdį. Atlanto pakrantė nuo Pirėnų ir Portugalijos sienos vaizdinga, tačiau gražiausios Galisijos uolos ir įlankos. Žemyne švelnus drėgnas klimatas leido suvešėti pievoms, lapuočių miškams, todėl šios vietovės idealiai tinka ramioms atostogoms kaime. Žymusis viduramžių piligrimų kelias į Santiago de Compostelos miestą eina per Šiaurės Ispaniją, kurioje daug puikių romaninės architektūros pavyzdžių. Jūros gėrybių, pieno produktų įvairovė, puikūs raudonieji La Rioja vynai daro kelionę per šią šalies dalį dar malonesnę.

Oviedo *mieste* (žr. p. 102) *daug ikiromaninių bažnyčių. Žymiausios – grakščioji Santa María del Naranco ir puiki gotikinė katedra.*

Santiago de Compostela (žr. p. 96–99) *kasmet sutraukia tūkstančius piligrimų ir turistų. Didinga katedra – viena iš svarbiausių viduramžių krikščionybės šventyklų.*

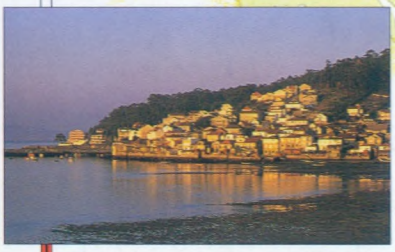

Rías Baixas (žr. p. 91) – *graži Ispanijos pakrantė. Aplink išsibarstę mieli miesteliai ir kaimai, daug neįprastų grūdų sandėlių* (hórreos), *pakeltų ant akmeninių ramsčių.*

Picos de Europa *kalnagūbris* (žr. p. 104–110) *iškyla virš Astūrijos ir Kantabrijos kraštovaizdžio. Upės teka giliais kalnų tarpekliais, daug pėsčiųjų takų veda per nuostabius vaizdus.*

0 kilometrų 50

◁ Galisijos pakrantė į pietus nuo Cabo Fisterra

Santillana del Mar *(žr. p. 108) su gerai išsilaikiusiomis viduramžių gatvėmis – vienas vaizdingiausių Ispanijos miestų. Convento de Regina Coeli yra nedidelis muziejus, turintis dažytų medinių figūrų kolekciją ir kitų religinio meno darbų.*

San Sebastián *(žr. p. 118), elegantiškiausias kurortas Baskijoje, išsidėstęs aplink gražią pasagos formos įlanką su auksiniais paplūdimiais. Mieste vyksta tarptautiniai meno renginiai, Ispanijos geriausių filmų festivalis.*

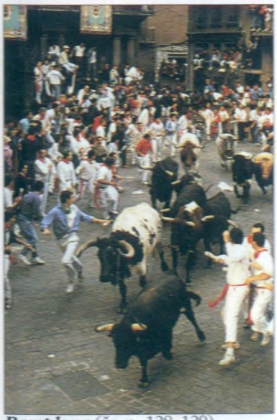

Pamplona *(žr. p. 128–129), Navaros sostinė, nuo IX a. garsėja kasmetine Los Sanfermines fiesta. Kiekvienos triukšmingos šventės dienos kulminacija –* Encierro, *bulių bėgimas miesto gatvėmis.*

Monasterio de Leyre *(žr. p. 131), įkurtas XI a. pradžioje, buvo pastatytas nuošalioje, bet gražioje vietoje. Vienuolynas buvo Navaros karalių laidojimo vieta, jo kripta – vienas gražiausių ankstyvojo romaninio meno Ispanijoje pavyzdžių.*

Krašto valgiai: Šiaurės Ispanija

Baltieji šparagai

ŠIAURĖS ISPANIJOS virtuvė pasižymi žuvų ir kitų Atlanto vandenyno jūrų gėrybių gausa. Šiame regione daug pieno produktų, čia nokinama keletas geriausių Ispanijos sūrių. Dėl pakankamo lietaus ištisus metus gerai auga daržovės, ypač bulvės, kopūstai, kukurūzai. Medžioklė kalnuose aprūpina žvėriena, iš kurios daromi kumpiai, dešrelės, o iš jų – troškiniai su pupelėmis. Baskijoje daug gastronominių draugijų, sakoma, kad naujoji baskų virtuvė gamina įmantriausią ir įvairiausią maistą Ispanijoje. Sudėtingi padažai netgi sūdytą menkę paverčia gurmanų skanėstu. Astūrija garsėja gausiais žuvies, daržovių patiekalais, sausu obuolių sidru. Esanti toli nuo jūros Navara didžiuojasi baltais šparagais, kuriuos konservuoja visai Ispanijai, taip pat tiekia vieną svarbiausių prieskonių: aštrų, smailą pipirą *pimiento piquillo*.

Pupelės *– pagrindinis šiuolaikinės virtuvės patiekalas. Išvesta daug specialių rūšių. Geriausios ir brangiausios – La Granja pupelės iš Astūrijos. Jos kainuoja dvigubai brangiau negu ėriena ir tikriausiai yra geriausios pupelės pasaulyje. Tolosa Baskijoje garsėja raudonomis ir juodomis pupelėmis.*

Fabada, *Astūrijos patiekalas, – kvapnus kiaulienos ir pupelių troškinys. Riebios* fava *pupelės troškinamos su* tocino *(sūdyta kiauliena),* morcilla *(juoda dešra), rūkyta chorizo dešra ir kumpiu. Kartais dedama jautienos. Pupelės persiima gardžiu mėsos kvapu, ypač* tocino.

Txangurro relleno *– baskų patiekalas iš krabų. Mėsa nuvaloma, sukemšama į kriauklę ir kepama au gratin (apibarstyta sūriu ir džiūvėsėliais).*

Revuelto, *plakta kiaušinienė su grietinėle, patiekiama visoje šiaurinėje pakrantėje. Paskaninama krevetėmis ir ropės gabaliukais.*

Empanada *– trapus Galisijos pyragas su sūdytos menkės, tuno, krabų ar kiaulienos įdaru.*

Angulas *(unguriukai), žiemos skanėstas Baskijos klubuose, gaminami su aliejumi, česnaku, aitriosios paprikos prieskoniais.*

Pimientos rellenos *iš Navaros – vietiniai aštrūs ir smailūs raudonieji pipirai, įdaryti žuvimi, jūros gėrybėmis ar mėsa.*

Truchas a la Navarra – *nuvalytas ir nuimtas nuo kaulų kalnų upėtakis, prikimštas serrano kumpio ir kepamas keptuvėje arba ant grotelių.*

Vieras de Santiago – *austrės (kriauklė – šv. Jokūbo simbolis) kriauklėse užpilamos pomidorų ir brendžio padažu ir kepamos ant grotelių.*

Lacón con grelos – *Galisijos nacionalinis valgis iš vytintos kiaulienos mentės su jaunų ropių lapais ir dešra.*

Chilindrón de cordero, *riebus troškintos avienos patiekalas su džiovintais ar žaliais pipirais gaminamas Navaroje.*

Pyragaičiai ir sausainiai: sobaos *(trapus Kantabrijos pusryčių biksvitas)*, carajitos *su lazdynų riešutų ir* casadielles *su kaštonų įdaru.*

SŪRIAI

Iš Kantabrijos kalnų kilę žinomi mėlynieji sūriai su pelėsiu *Cabrales* ir *Picón*. Gerai žinomi ir minkšti Galisijos sūriai, ypač *tetilla*. Rekomenduojame paragauti kriaušės formos *San Simón*, rūkyto baskų *Idiazábal* ir *Roncal* sūrio.

Idiazábal

Cabrales

Tetilla

Bacalao

Tuno konservai

Geldutės

Moliuskai

Ančiuviai

Jūros krabas

ŽUVIS IR JŪROS GĖRYBĖS

Vienos iš skaniausių jūros gėrybių pasiekia Europą nuo Ispanijos Atlanto vandenyno pakrančių. Tai moliuskai, geldutės (austrės), omarai, aštuonkojai ir neįprastai aukšti, juodi polipai, vadinami *percebes*.

Šiaurės pakrantė tiekia krabus, riebius ančiuvius, aukščiausios rūšies tuną, kurio dauguma konservuojama. Baskai žvejoja menkes prie Islandijos ir Norvegijos pakrančių. Sūdytos ir džiovintos menkės vadinamos *bacalao*.

Šiaurės Ispanijos vynai

PRESTIŽIŠKIAUSIAS Ispanijos vyno rajonas Rioja (Riocha) geriausiai žinomas raudonaisiais vynais, kurie brandinami, kol įgauna išskirtinį vanilės skonį. Kai kurias prestižiškiausias vynines įkūrė emigrantai iš Bordo, o Riochos raudonieji vynai panašūs į klaretą. Riochoje taip pat gaminami geri baltieji ir rausvieji vynai. Navaros raudonieji ir kai kurie baltieji vynai labai pagerėjo vyriausybei pradėjus įgyvendinti mokslinio tyrimo programą. Baskija gamina nedaug aitriai rūgštaus *txacoli (chacolí)* vyno. Didesni panašaus vyno kiekiai gaminami Galisijos vakaruose. Čia geriausi – baltieji vynai.

Taisomos statinės Haro, Riocha

Ribeiro, *populiarusis Galisijos stalo vynas. Dažnai patiekiamas baltuose porcelianiniuose puodukuose* (tazas).

Lagar de Cervera *yra iš Rías Baixas, kur iš Albariño vynuogių gaminami populiarūs Ispanijos baltieji vynai.*

VYNDARYSTĖS RAJONAI

Šiaurinės Ispanijos vyndarystės rajonai išsibarstę tarp Pirėnų ir Atlanto. Svarbiausi – Riocha ir Navara. Riocha padalyta į kelias dalis: Rioja Alavesa, Rioja Alta ir Rioja Baja, kurias skiria Río Ebro, tekanti per Navaros vynuogių kraštą. Į šiaurę yra vienintelis Baskijos vynuogynas – mažytis Txacoli de Guetaria rajonas. Toli vakaruose, drėgnose Galisijos žemėse, – keturi vyno rajonai: Rías Baixas, Ribeiro, Valdeorras ir naujai įkurtas Ribera Sacra.

Vyndarių kaimas El Villar de Álava Rioja Altoje

Tradicinis vynuogių rinkimas Navaroje

***Remelluri**, vienas naujų privačių „Château Riojas“ vyninių gaminamų vynų iš Rioja Alavesa vynuogių – švelnus ir nelabai tamsus.*

***Chivite**, gaminamas Navaroje, šeimos vyninėje, vien tik iš* Tempranillo *vynuogių rūšies ir brandinamas statinėse, panašiai kaip Riochoje.*

***Viña Ardanza** – kaip ir daugumą Riochos raudonųjų vynų – kelių vynų mišinys. Geriausi, kaip šis* reserva, *laikomi dvejus ar daugiau metų amerikietiško ąžuolo statinėse.*

Svarbiausi faktai apie Šiaurės Ispanijos vynus

Vietovė ir klimatas

Riochą ir Navarą veikia ir Vidužemio jūros, ir Atlanto vandenyno oro sistemos. Kalvotos Šiaurės vakarų dalys gauna lietaus iš Atlanto, o karštojoje Ebro lygumoje – Vidužemio klimatas. Baskija ir Galisija – vėsūs Atlanto rajonai, kur gausiai lyja. Dirvožemis akmenuotas, nederlingas, išskyrus Ebro lygumą.

Vynuogių įvairovė

Riochoje ir Navaroje auga raudonosios *Tempranillo* vynuogės. Riochoje jos maišomos su mažesniais kiekiais *Garnacha*, *Graciano* ir *Mazuelo*, o Navaroje *Cabernet Sauvignon* puikiai dera su *Tempranillo*. *Garnacha*, labai svarbi Navaroje, naudojama puikiems *rosados* (rausviesiems) vynams. Navaros ir Riochos baltieji vynai daugiausiai gaminami iš *Viura* vynuogių. Galisijoje daug vietinių rūšių, iš kurių svarbiausios – *Albariño*, *Loureira* ir *Treixadura*, išstumiančios blogesnės kokybės *Palomino*.

Geriausi gamintojai

Rías Baixas: Fillaboa, Lagar de Fornelos, Morgadío, Santiago Ruiz. ***Ribeiro:*** Cooperativa Vinícola del Ribeiro. ***Rioja:*** Bodegas Riojanas (Canchales, Monte Real), CVNE (Imperial, Viña Real Oro), Faustino Martínez, Federico Paternina, Marqués de Cáceres, Marqués de Murrieta, Martínez Bujanda, Remelluri, La Rioja Alta (Viña Ardanza). ***Navarra:*** Bodega de Sarría, Guelbenzu, Julián Chivite (Gran Feudo), Magaña, Ochoa, Príncipe de Viana.

Šiaurės miškai

Violetinis imperatoriškasis drugys

SENOVĖJE VISĄ Ispaniją dengė miškai. Šiandien jų išlikę vos 10%, daugiausia kalnuose, kur daug lyja, o šlaitai per daug statūs žemdirbystei. Baskijoje, ypač Kantabrijoje, auga lapuočių miškai – beržai, Pirėnų ąžuolai, kaštonai, šiek tiek uosių ir liepų. Pomiškyje gausu krūmų, žydinčių augalų, kuriuose gyvena vabzdžiai, žinduoliai ir paukščiai. Miškuose randa prieglobstį ir paskutinės rudosios meškos Ispanijoje *(žr. p. 100)*.

Šiaurės Ispanijos miškas rudenį

MIŠKO REGENERAVIMAS

Musmirės

Ant miško žemės nukritusius lapus, šakeles, gyvūnų išmatas ir kūnus suardo įvairūs organizmai, ypač grybeliai, bakterijos, skruzdės. Šis procesas išlaisvina maisto medžiagas, kurias savo mitybai įsiurbia medžiai ir kiti augalai.

Kerpės *auga lėtai, jos jautrios oro užterštumui. Jei kerpės auga miške, vadinasi, jis sveikas.*

Elniaragis *taip vadinamas dėl patinėlių žandikaulių, panašių į ragus. Nors ir rūsčios išvaizdos, šie vabalai žmonėms nepavojingi.*

Šimtakojis ir grybai ant miško kilimo

BUKŲ MIŠKAS

Buko šakelė

Daugiausia bukų auga drėgnose Kantabrijos ir Pirėnų kalnų dirvose. Kai kurie medžiai visą žiemą nenumeta varinės ir raudonos spalvos lapų. Bukų mitalu (riešutais) šeriamos kiaulės.

Tanki lapija neleidžia prasiskverbti šviesai.

Ilgi ir ploni oranžiniai pumpurai

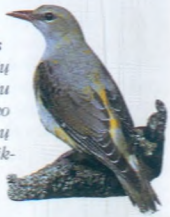

Auksaspalvės volungės patinėlis *Vienus spalvingiausių Europos paukščių sunku pastebėti, nes jie daug laiko praleidžia tankioje miškų lapijoje. Patelės ir jaunikliai – gelsvai žali su rusva uodega.*

Bukų kiaunės *– naktiniai žvėreliai. Dieną jie miega drevėse ir apleistuose kitų gyvūnų būstuose, o naktį minta vaisiais, paukščiais, smulkiais žinduoliais.*

PLAČIALAPIŲ MEDŽIŲ MIŠKŲ IŠSIDĖSTYMAS

Tankūs plačialapiai miškai auga Šiaurės Ispanijoje, kur daug kritulių.

KAŠTAINIŲ MIŠKAS

Kaštainio lapas ir vaisiai

Kaštainiai auga drėgnose, rūgščiose dirvose. Jie žydi pailgais geltonais žiedais, vasarą subrandina vaisius, kuriais minta šernai, miegapelės, voveraitės ir pelės. Mediena kieta, patvari, tačiau lengvai skyla.

ĄŽUOLYNAI

Ąžuolo lapai ir gilė

Senuosiuose Šiaurės miškuose vyrauja trys pagrindinės ąžuolų rūšys: vaiskotiniai, Pirėnų ir amžinai žaliuojantis kalvų ąžuolas. Gilėmis minta daugiau negu 300 rūšių gyvūnų – šernai, voveraitės, bukučiai.

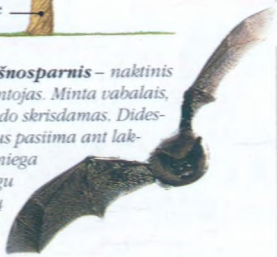

Mažasis šikšnosparnis *– naktinis miškų gyventojas. Minta vabalais, kuriuos gaudo skrisdamas. Didesnius vabzdžius pasiima ant laktos. Žiemą miega žiemos miegu medžių drevėse ar urvuose.*

Kėkštas *dažnai aptinkamas, bet baikštus varnų šeimos paukštis garsiu, gergždžiančiu balsu. Skrendantį jį galima atpažinti iš balto pasturgalio, juodos uodegos ir ryškiai mėlyno lopo sparnuose.*

Mėlyngurklės *daugiausia maitinasi plačialapių miškų medžių lapijoje ir retai nusileidžia ant žemės. Patinų ir patelių plunksnos panašios, ryškios. Išsigandę lyg karūną pastato nugaros plunksnas.*

Rudosios voveraitės *užkasa dideles gilių atsargas rudenį, kad užtektų per žiemą, nes šie dieniniai žvėreliai neužmiega žiemos miegu. Iš daugelio likusių gilių išauga ąžuoliukai.*

Kelias į Santiago (Santjagą)

Šv. Jokūbas ant žirgo

PAGAL LEGENDĄ, Kristaus apaštalo Jokūbo kūnas buvo atvežtas į Galisiją. Manoma, kad 813 m. jo palaikai buvę atrasti Santiago de Compostelo, kur vėliau jo garbei pastatyta katedra *(žr. p. 88–89)*. Per Pirėnus ir Roncesvallesą *(žr. p. 130)* arba per Somporto perėją *(žr. p. 220)* viduramžiais čia suplūsdavo apie pusę milijono piligrimų iš Europos. Jie dažnai dėvėdavo tradicinį apsiaustą, būdavo su ilga lazda ir veltine skrybėle su bryliais, papuošta kriauklėmis, šventojo simboliais. Keliautojai dar ir šiandien aplanko katedras, bažnyčias ir ligonines naudodamiesi įvairiais tų laikų maršrutais.

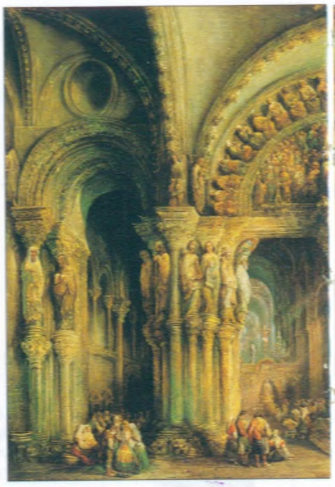

XIX a. paveiksle – Santiago katedros Pórtico da Gloria

Pažymėjimas *išduodamas piligrimams, įveikusiems 100 km pėstute, dviračiu ar jojant.*

Astorga (žr. p. 334), *buvęs romėnų miestas, tapo svarbus piligrimų kelionių punktas viduramžiais. Katedroje yra aukso ir sidabro dirbinių kolekcija bei XIII a. auksinis kryžius.*

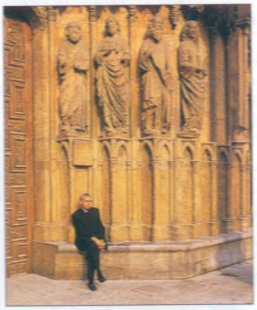

Leonas *– viena iš pagrindinių piligrimų stočių, o jo katedroje* (žr. p. 336–337) *– vieni gražiausių vitražų Ispanijoje.*

O Cebreiro *(žr. p. 95)* stovi IX a. bažnyčia ir kelios senovinės *pallozas* – piligrimų pastogės.

Ponferados tamplierių ordino pilis stovi netoli nuo centro *(žr. p. 334)*.

Kriauklės, lazdos ir gertuvės vandeniui – pagrindiniai kelionės simboliai.

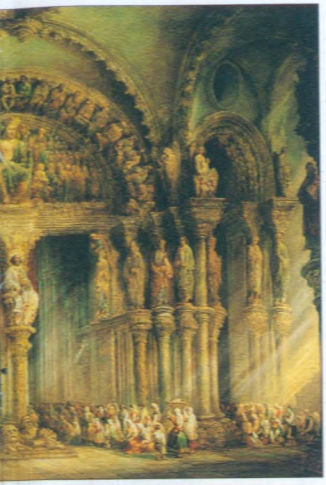

ROMANINIŲ BAŽNYČIŲ ARCHITEKTŪRA

Romaninis architektūros stilius *(žr. p. 20)* atėjo į Ispaniją iš Prancūzijos X–XI a. išpopuliarėjus piligrimų kelionėms į Santiago. Palei pagrindinius maršrutus buvo pastatyta daug namų, kuriems būdinga storos sienos, mažai langų, sunkios apvalios arkos ir apvalūs skliautai – tipiški romaninės architektūros bruožai.

Fasadas

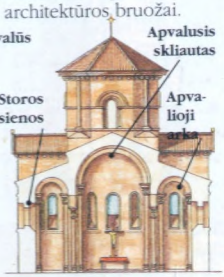

Skersinis pjūvis

San Martín de Frómista (žr. p. 350), *pastatyta XI a., – vienintelis autentiškos romaninės piligrimų architektūros pavyzdys. Centrinė ir šoninė navos beveik vienodo aukščio, yra trys lygiagretės apsidės.*

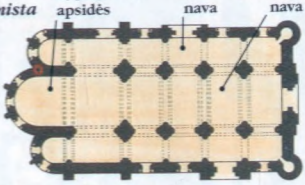

Grindų planas

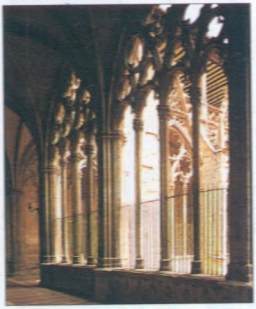

Pamplonos (žr. p. 128) *gotikinė katedra buvo viena pirmųjų piligrimų stočių perkopus Pirėnus ir Roncesvallesą.*

Puente la Reina (žr. p. 127) *taip pavadintas nusižiūrėjus į kuprotą XI a. tiltą* (puente), *pastatytą piligrimams. Per šį tiltą dar iki šiol vaikščioja pėstieji.*

Santo Domingo de la Calzades *(žr. p. 124)* piligrimų ligoninė dabar paversta viešbučiu.

Fromistoje *išlikusi viena gražiausių bažnyčių prancūzų piligrimų kelyje.*

Burgose *stovi didinga gotikos katedra (žr. p. 54–55).*

KELIAI Į SANTIAGO

Keli tradiciniai piligrimų keliai veda į Santiago de Compostela. Pagrindinis kelias iš Pirėnų, žinomas kaip „Prancūzų kelias“, turi savo variantą – Aragono kelią.

GALISIJA

LUGO · A CORUÑA · PONTEVEDRA · OURENSE

GALISIJA, ŽALIAUSIAS ŠALIES REGIONAS, *yra pačiame pusiasalio šiaurės vakarų kampe. Kalvotose vietovėse plėtojama tradicinė žemdirbystė. Galisijoje, pagrindiniame žvejybos rajone, trys iš keturių provincijų išsidėsčiusios palei Atlanto pakrantę. Galisijos virtuvėje daug žuvies patiekalų. Galisijos gyventojai, kilę iš keltų, labai didžiuojasi savo kultūra ir kalba.*

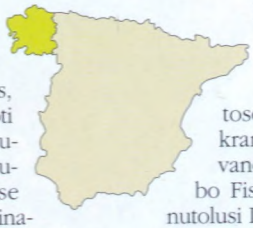

Galisijoje išlikę daug viduramžių bruožų. Kai kurie ūkiai padalyti į tokius mažus ar stačius plotelius, kad jų neįmanoma apdirbti traktoriais, todėl ariama jaučiais ar arkliais. Grūdai saugomi neįprastose keistose klėtyse su kolonomis, vadinamosiose *hórreos*. Kaimo vietovėse rūke stūkso seni granito kaimeliai, tarp kurių pribarstyta *pazos* – tradicinių akmeninių sodybų.

Po tariamo šv. Jokūbo kapo atradimo IX a. Santiago de Compostela tapo svarbiausia religijos šventove Europoje po šv. Petro kapo Romoje. Piligrimai ir turistai iki šiol traukia senuoju piligrimų keliu per Šiaurės Ispaniją. Galisijos pakrantėje gausu į fiordus panašių įlankėlių, kurių gražiausia – Rías Baixas vakaruose. Kitose vietose akmenuota pakrantė drąsiai sutinka Atlanto vandenyną, panašiai kaip Cabo Fisterra, labiausiai į vakarus nutolusi Ispanijos vietovė.

Iki šiol vandenynas – daugelio žmonių pragyvenimo šaltinis. Vigo Pontevedroje – svarbiausias Ispanijoje žvejybos uostas.

Oficialioji Galisijos kalba – *gallego*, ja užrašyta ir daugelis iškabų. Ji panaši į portugalų kalbą – Galisija ribojasi su Portugalija pietuose. Šios žemės keltiškąją prigimtį rodo mėgstamiausias Galisijos liaudies instrumentas – dūdmaišis.

Pagrindiniai maisto produktai – kukurūzai, kopūstai ir bulvės – auga atšiaurioje žemėje aplink Cabo Fisterra

◁ **Vakarinis Santiago de Compostelos katedros fasadas, atgręžtas į Praza do Obradoiro**

Žvalgantis po Galisiją

SANTIAGO DE COMPOSTELA – svarbiausia Galisijos turistų lankoma vieta. Šis gražus miestas įsikūręs srities centre, kur daug gražių senovinių miestelių, pvz., Betanzosas, Mondoñedo, Lugo ir Pontevedra. Puikūs paplūdimiai Rías Altas pakrantėje, kurią nuo žemyno skiria miškais apaugusios kalvos. Rías Baixas, įsikūręs pietinėje vakarų Galisijos pakrantės dalyje, garsus įlankėlėmis, smėlėtais paplūdimiais, puikiais jūros gėrybių patiekalais. Geriausias būdas praleisti ramias atostogas – pakeliauti po kraštą, kur gyvenimas per šimtmečius beveik nepasikeitė.

Liaudiškais drabužiais apsirengę studentai griežia Pontevedroje

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Baiona 11
Betanzos 3
O Cebreiro 21
Celanova 14
A Coruña 4
Costa da Morte 5
A Guarda 12
Lugo 20
Monasterio de Oseira 18
Monasterio de Ribas de Sil 17
Mondoñedo 2
Ourense 16
Padrón 7
Pontevedra 9
Rías Altas 1
Santiago de Compostela *p. 86–87* 6
A Toxa 8
Tui 13
Verín 15
Vigo 10
Vilar de Donas 19

Vienišas vienuolynas Ribas de Sile

DAR ŽR.

- ***Kur apsistoti*** p. 536–538
- ***Restoranai ir barai*** p. 578–579

KAIP TEN PATEKTI

Pagrindiniai regiono oro uostai: A Coruña, Santiago de Compostela, Vigo. Greitkelių tinklas jungia Veriną, Vigo ir A Coruña bei O Cebreiro, bet eismas pakrantėje intensyvus. Geležinkeliai jungia Galisiją su pagrindiniais miestais. Šiaurinės pakrantės miestelius aptarnauja FEVE *(žr. p. 631)* iš Baskijos. Autobusų maršrutai jungia pagrindinius miestus, taip pat Santiago de Compostelą su Prancūzija.

Nukryžiuotasis Praza de la Herreriía, Pontevedra

ŽENKLAI

- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias
- Vaizdingas kelias
- Upė
- Apžvalgos aikštelė

Akmenyje iškaltas herbas ant namo fasado, Mondoñedo

Rías Altas ❶

Lugo & A Coruña. *Ribadeo. Viveiro. Foz, 982 14 00 27. antr.*

VAIZDINGOJE šiaurinėje pakrantėje nuo Ribadeo iki A Coruños į gilias įlankas įsiterpia užutekiai ir iškyšuliai. Toliau į žemyną driekiasi kalvos, apaugusios pušimis ir eukaliptais, patrauklūs žvejų kaimeliai ir kurortai.

Vingiuotas **Ribadeo** kelias eina siena su Astūrija. Į vakarus nuo jo įsikūręs nedidelis žvejų uostas **Fozas** su dviem gerais paplūdimiais. Netoliese ant kalvos stūkso X a. Iglesia de San Martín de Mondoñedo, kurios skersinius kapitelius puošia Biblijos scenų lipdiniai. Atkreipkite dėmesį į Lozoriaus istoriją. **Viveiro** – vasaros kurortas – gražus senas miestas, apsuptas renesanso sienų ir vartų su Galisijai būdingais stiklintais balkonais, arba *galerías*, ir romanine bažnyčia. Šalia gražaus O Barqueiro žvejų kaimelio yra Estaca de Bares kyšulys su švyturiu ir vėjo varikliais.

Keliaujant pakrante į vakarus, vaizdingas **Ortigueira** kelias veda į to paties pavadinimo uostą su tvarkingais baltais namais. Aplink daug natūralių paplūdimių.

Prie **San Andrés de Teixido** kaimo iš jūros kyla aukštos uolos. Rugsėjo 8 d. piligrimai užplūsta vietos bažnyčią. Pasak legendos, tie, kurie neaplanko bažnyčios gyvi, kitame gyvenime ateis kaip gyvuliai. **Cedeira** kaimas ramioje įlankėlėje – klestintis kurortas su tvarkingomis vejomis, šiuolaikiniais namais su *galerías*, ilgu vingiuojančiu paplūdimiu.

Mondoñedo ❷

Lugo. *5,100. Praza do Concello 1, 982 52 40 03. ketv. ir sekm. San Lucas (sp.18).*

ŠIS MIELAS MIESTAS, sena provincijos sostinė, įsikūrusęs derlingame slėnyje. Centrinėje aikštėje – įspūdingi namai su akmeniniais herbais ir galerijomis, didinga gelsvo akmens mišrių stilių **katedra** su XVIII a. baroko bokštais, romaniniu portalu, XVI a. vitražiniu langu rože, XVII a. dengtomis arkadomis. Polichromo skulptūra pietinėje galerijoje, Nuestra Señora la Iglesa, per reformaciją buvo išgelbėta iš Londono Šv. Pauliaus katedros. **Museo Diocesano** yra skulptūrų, altoriais paveikslų, Zurbaráno ir El Greco kūrinių.

Antkapis Iglesia de San Francisco bažnyčioje Betanzose

Museo Diocesano

Plaza de la Catedral. *982 52 19 48. kasdien: birž.–rugs.*

Betanzos ❸

A Coruña. *14,000. Plaza Constitución 1, 981 77 29 08. antr., ketv. ir šešt. San Roque (rugpj. 14–25).*

GRAŽUS Betanzoso miestas įsikūręs derlingame žemyno slėnyje. Centrinėje aikštėje stovi Versalio Dianos fontano kopija. Stačiose siaurose gatvelėse išsirikiavę puikūs senoviniai namai, gotikinės bažnyčios. **Iglesia de Santiago**, siuvėjų gildijos pastatytoje XV a. bažnyčioje, virš durų yra šv. Jokūbo ant žirgo skulptūra.

Iglesia de San Francisco, pastatytoje 1387 m., pamatysite šernų skulptūrų ir grafo Fernano Pérezo de Andrade herbą, o bažnyčios viduje – jo XV a. kapą. Ši šeima kelis šimtmečius valdė kraštą.

APYLINKĖS: 15 km į šiaurę – didelis gražus žvejų kaimas **Ponedeume** su siauromis, į kalvą kylančiomis gatvelėmis. Pagrindinis kelias veda šiaurėn per viduramžių tiltą į didelį pramonės miestą **Ferrolį**. Šis uostas XVIII a. tapo svarbia jūrų baze ir dokų miestu. 1892 m. Ferrolyje gimė generolas Franco *(žr. p. 62–63)* – išlikęs įspūdingas raito generolo paminklas stovi Praza de España aikštėje.

Kavinės su terasomis Plaza de García Hermanos, Bentanzos

Akmeninis kryžius virš pavojingų Costa da Morte vandenų

A Coruña ❹

A Coruña. 200 000. *Dársena de la Marina, 981 22 18 22. Fiestas de María Pita (rugpj.), Semana Grande (pirmas dvi rugpj. sav.).*

ŠIS IŠDIDUS ir judrus uostas suvaidino labai svarbų vaidmenį Ispanijos jūrų istorijoje. Pilypo II pasmerktoji armada 1588 m. iš čia išplaukė į Angliją *(žr. p. 55)*. Šiandien pramoniniai priemiesčiai – kontrastas elegantiškam miesto centrui, įsikūrusiam ant sąsmaukos, kuri baigiasi kyšuliu. Vietos įžymybė – **Torre de Hércules**, seniausias veikiantis Europos švyturys, pastatytas romėnų ir rekonstruotas XVIII a., vis dar šviečia į jūros tolius. Užkopus 242 laiptelius, atsiveria puikus vaizdas į vandenyną.

Didelėje, arkadų apsuptoje centrinėje Praza María Pita aikštėje stovi graži rotušė. Žvelgiant į **La Marina** krantinės terasų namus su įstiklintais balkonais, saugančiais nuo vėjo, tampa aišku, kodėl A Coruña vadinama Stiklo miestu. Mažytė rami Praza de Santa Barbara tikrai žavi.

Mieste yra kelios romaninės bažnyčios, pvz., **Iglesia de Santiago** su raito šv. Jokūbo horeljefu šalia timpano, ir **Iglesia de Santa María**. Ši bažnyčia su lipdiniu timpane, vaizduojančiu Trijų Karalių apsilankymą, – vienas geriausiai išsilaikiusių XII a. Galisijos pastatų.

Ramiame Jardín de San Carlos sode yra anglų generolo, sero Johno Moore'o, žuvusio mūšyje su prancūzais, kapas. Ši sena miesto dalis kariška, todėl armijos džipai siaurose gatvelėse – įprastas reiškinys.

Didingasis Torre de Hércules švyturys A Coruñoje

Costa da Morte ❺

A Coruña. *A Coruña, Malpica, Santiago de Compostela. A Coruña, 981 22 18 22.*

PAJŪRYS nuo Malpicos iki Fisterros – atšiaurus ir nuošalus. Jis vadinamas „Mirties krantu", nes per amžius daug laivų pasiklydo audrose ar sudužo į pakrantės uolas. Užtat čia didingi kyšuliai ir gražūs saulėlydžiai. Toliau į žemyną vietovė vėjuota, atvira, be įprastų pakrantės miestų, tik kaimeliuose žvejai gaudo *percebes* (jūrų polipus) – vietos restoranų skanėstą.

Malpica – labiausiai į šiaurę nutolusi Costa da Morte vieta, jūros paukščių rezervatas. Laxe geri paplūdimiai, saugu maudytis. Viena gražiausių pakrantės vietų – žvejų kaimelis **Camariñas**, kur moterys gatvėse neria nėrinius. Netolimame Cabo Vilán kaimelyje, be švyturio, dar verta apžiūrėti futuristinius aukštus, grakščius, sutartinai besisukančius vėjo variklius.

Toliau į pietus – priblėsusios elegancijos miestelis Corcubión ir galiausiai **Cabo Fisterra** („žemės pabaiga") – kyšulys su švyturiu, iš kur patogu stebėti saulėlydį Atlanto vandenyne.

Iš gatvės į gatvę: Santiago de Compostela ❻

Daržovės Santiago turguje

VIDURAMŽIAIS Santiago de Compostela buvo trečia svarbiausia krikščionių piligrimų vieta *(žr. p. 78–79)* po Jeruzalės ir Romos. Praza do Obradoiro aikštę supa istoriniai pastatai, kuriems nedaug lygių Europoje. Vietos granitas jungia į darnią visumą įvairius architektūros stilius. Pėstiesiems patogu vaikščioti siauromis miesto centro gatvelėmis, senomis aikštėmis. Verta apžiūrėti dar du architektūros paminklus: Convento de Santo Domingo de Bonaval vienuolyną, kur įsikūręs Galisijos etnografijos muziejus, ir XII a. romaninę Colegiata del Sar bažnyčią.

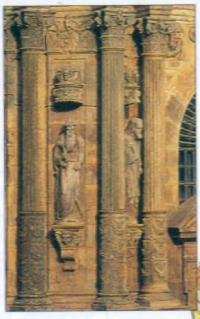

★ Convento de San Martiño Pinario
Barokinėje šio vienuolyno bažnyčioje stovi didžiulis dvigubas altorius ir puošnus plateresko fasadas su iškaltomis šventųjų ir vyskupų skulptūromis.

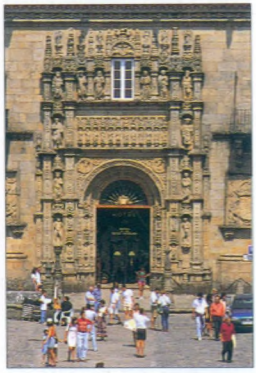

★ Hostal de los Reyes Católicos
Katalikų monarchų pastatyta užeiga ir ligoninė piligrimams. Šis didingas pastatas, kuriame dabar įsikūręs viešbutis (žr. p. 537), *turi įmantrias plateresko duris.*

Praza do Obradoiro
Viena gražiausių pasaulyje aikščių, pagrindinė į miestą atvykusių piligrimų stotis. Į aikštę žvelgia barokinis katedros fasadas.

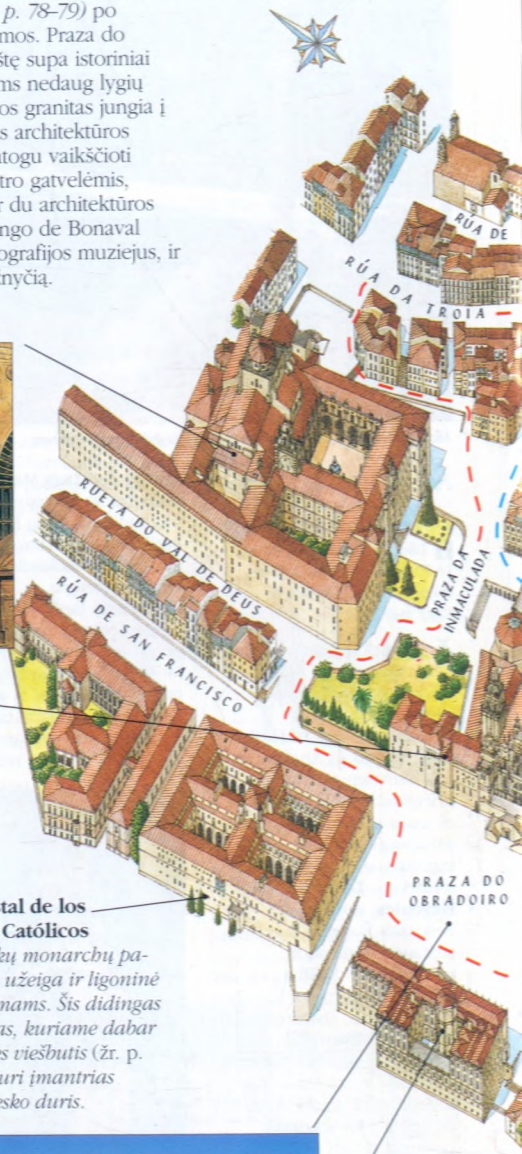

Pazo de Xelmírez

Pazo de Raxoi su klasikiniu fasadu buvo pastatyti 1772 m. Dabar čia rotušė.

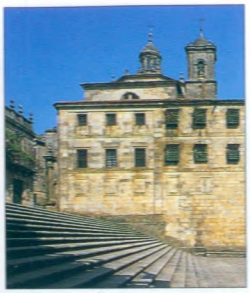

Convento de San Paio de Antealtares
Vienas seniausių Santiago vienuolynų, įkurtas IX a. kaip vieta dabar katedroje esančiam šv. Jokūbo kapui.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

A Coruña. 100 000. 10 km į šiaurę. Calle Hórreo, 981 52 02 02. Avenida Rodríguez de Viguri, 981 58 77 00. Calle Rúa do Villar 43, 981 58 40 81. šešt. Semana Santa (Didžioji savaitė), Ascensión (geg.), Santiago (liep. 25).

Praza da Quintana
katedros laikrodžio bokšto papėdėje stovi viena elegantiškiausių miesto aikščių.

Praza das Praterias
Katedros Auksakalio durys atsiveria į žavią aikštę su XVII a. fontanu.

XERUSALÉN
RÚA DE ACEVECHERIA
VÍA SACRA
RÚA DE GELMIREZ
RÚA NOVA
RÚA DO VILAR
RÚA DA RAIÑA
RÚA DO FRANCO

ŽENKLAI

- Siūlomas kelias
- Piligrimų kelias

Rúa Nova – sena arkų gatvelė, vedanti nuo katedros į naujesnę miesto dalį.

Į turistų informacijos centrą

0 metrų 100

Colegio de San Jerónimo

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

★ Convento de San Martiño Pinario

★ Hotel de los Reyes Católicos

★ Katedra

★ Katedra
Šie didingi bokštai ilgus amžius sutinka į Santiago atvykstančius piligrimus. Nors pastato išorė keitėsi, tačiau pagrindinė jo dalis nepakito nuo XI a.

Santiago katedra

Milžiniška *botafumeiro*

ŠIS DIDINGAS PAMINKLAS šv. Jokūbui su barokiniais bokštais dvyniais, iškilusiais virš Praza do Obradoiro aikštės, – viena didžiausių krikščioniškojo pasaulio šventovių *(žr. p. 78–79)*. XI–XII a. pastatas išaugo ant Alfonso II pastatytos bazilikos. Už garsiojo skulptūromis puošto Pórtico da Gloria, vieno didžiausių krikščioniškojo meno stebuklų, atsiveria toks pat puošnus vidus, kokį matė viduramžių piligrimai.

„Pasas" – piligrimo kelionės įrodymas

★ **Vakarinis fasadas**
Gausiai skulptūromis puoštas barokinis Obradoiro fasadas buvo pastatytas XVIII a.

★ **Pórtico da Gloria**
XII a. Šlovės durys su apaštalų ir pranašų skulptūromis.

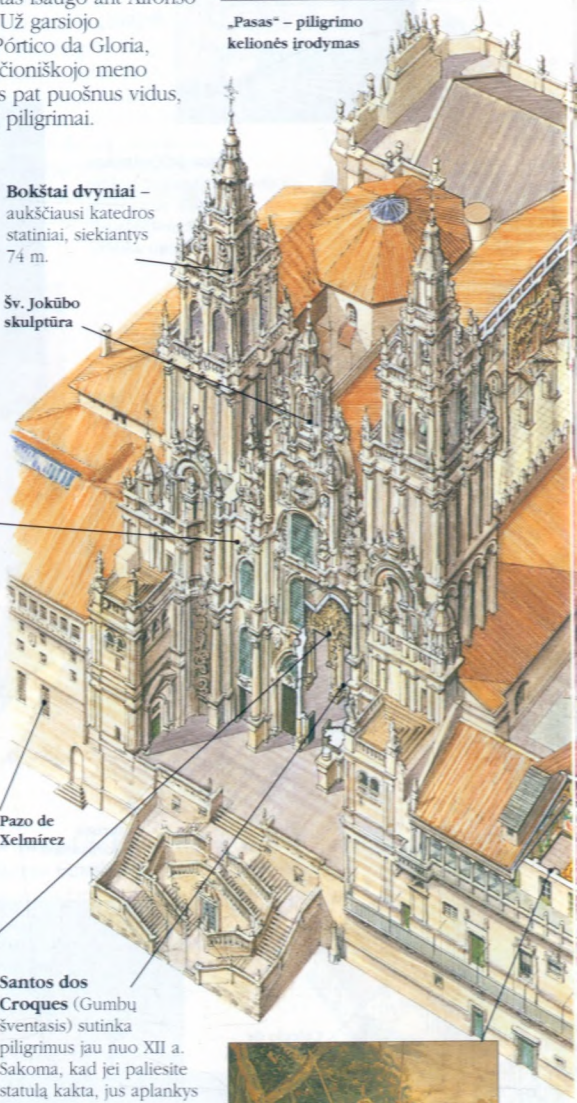

Gobelenų muziejus
įsikūręs virš salės ir bibliotekos. Kai kurie jo eksponatai datuojami XVI a., kiti sukurti pagal Gojos kartonus.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

★ **Vakarinis fasadas**

★ **Pórtico da Gloria**

★ **Porta das Praterias**

Botafumeiro, milžiniška smilkyklę, pakabintą virš altoriaus, per svarbias apeigas siūbuoja 8 vyrai.

Mondragon kopłyčia (1521 m.) turi puikias kaldinto metalo groteles ir skliautus.

Laikrodžio bokštas

Dengta arkada

Kapitula

Informacija lankytojui

Praza do Obradoiro. 981 58 35 48. kasdien 7–21. Mišios kasdien. Įėjimas tik pro vakarines duris. **Muziejus** Birž.–rugs.: kasdien 10.30–13.30 ir 16–18.30; spal.–geg.: kasdien 11–13 ir 16–18.

Didysis altorius
Lankytojai gali užeiti už išpuošto altoriaus ir pabučiuoti sidabrinę XIII a. šv. Jokūbo statulos skraistę.

★ Porta das Praterias
XI a. Auksakalių durys gausiai papuoštos bareljefais su scenomis iš Biblijos.

Kripta
Sakoma, kad Šv. Jokūbo ir dar dviejų apaštalų palaikai palaidoti kape kriptoje po altoriumi, autentiškuose IX a. pamatuose.

Padrón ❼

A Coruña. 10 700. Calle General Franco 27, 981 81 04 51. sekm. Santiago (liep. 24–25).

ŠIS TYLUS MIESTELIS prie Río Ulla (Uljos upės), žinomas pikantiškais žaliaisiais pipirais, buvo pagrindinis jūros uostas, kol jo neužnešė dumblas. Pasak legendos, į jį atplaukęs laivas, vežęs šv. Jokūbo palaikus į Galisiją *(žr. p. 78)*. Manoma, kad prieplaukos akmuo, arba *padrón*, guli po šalia tilto stovinčios bažnyčios altoriumi.

Žalią aleją už bažnyčios savo eilėse aprašė viena didžiausių Galisijos poečių Rosalía de Castro (1837–1885). Kerpėmis apaugęs namas miesto pakraštyje, kur ji praleido paskutiniuosius gyvenimo metus, paverstas muziejumi.

APYLINKĖS: Noia (Noya) – miestas upės žiotyse, išsidėstęs pakrantėje, 20 km į vakarus. Gotikinės bažnyčios portalą puošia skulptūros. Į rytus nuo Padróno yra Pazo de Oca, dvaras su dantytu bokštu, idiliškais sodais ir ežeru.

Museo Rosalía de Castro
La Matanza. 981 81 12 04. antr.–sekm.

Vaizdingi Pazo de Oca sodai ir ežeras

A Toxa ❽

Netoli nuo O Grove. Ayuntamiento, O Grove, 986 73 09 75. penkt.

A TOXA (LA TOJA) – maža, pušimis apaugusi sala, kurią su žemynu jungia tiltas. Tai vienas stilingiausių Galisijos kurortų. *Belle époque* rūmai-viešbutis *(žr. p. 537)* ir prabangios vilos suteikta salai dar daugiau elegantiškumo. Didžiausia A Toxos įžymybė – nedidelė bažnytėlė, padengta kriauklėmis. Už tilto yra O Grove (El Grove) – puikus pusiasalio šeimyninis kurortas ir žvejų uostas su poilsiautojams skirtais viešbučiais ir butais, išsidėsčiusiais palei nuostabų paplūdimį.

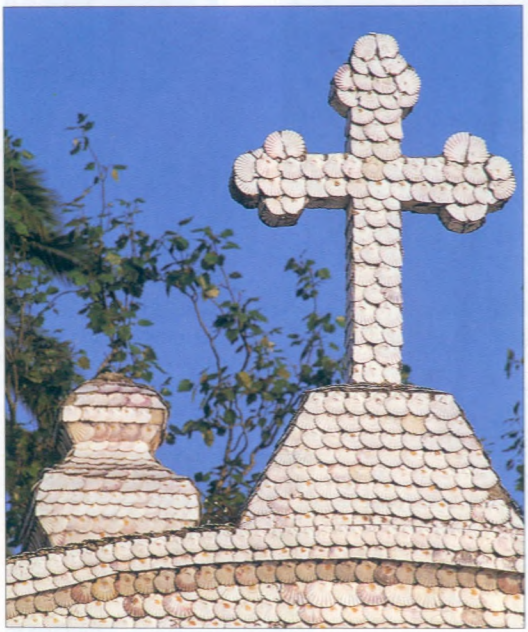

Kriauklėmis dengtas bažnyčios stogas A Toxa saloje

Pontevedra ❾

Pontevedra. 65 000. Calle General Mola 1, 986 85 08 14. šešt. Fiestas de la Peregrina (antrą rugpj. sav.).

PONTEVEDRA įsikūrusi šalia ilgos įlankos, kurią nuo žemyno užstoja kalvos. Tai tipiškas Galisijos miestas su ūksmingomis alėjomis, mažutėlėmis aikštėmis, granito kryžiais, arkadomis, pilnais gėlių balkonais ir puikiais *tapas* barais. Į pietus nuo senamiesčio yra gotikinis **Convento de Santo Domingo** vienuolynas, dabar muziejus, kuriame eksponuojamos romėnų stelos, herbai ir antkapiai. Į vakarus stovi XVI a. **Iglesia de Santa María la Mayor** su didingu plateresko *(žr. p. 21)* fasadu, kurio viršų puošia daugybė irklininkų ir žvejų bareljefų.

Praza de la Leña – nedidelė pavėsinga aikštė. Jos dviejuose XVIII a. rūmuose įsikūręs **Museo de Pontevedra**, vienas gražiausių Galisijos muziejų, kur eksponuojamos nuostabios auksinės apyrankės, karoliai ir kitos toje vietovėje rastos keltų bronzos amžiaus brangenybės. Tarp paveikslų – XV a. ispanų primityvistų, taip pat Zurbaráno ir Goyos drobės. Viršutiniame aukšte – muziejaus pasididžiavimas – Alfonso Castelao, XX a. Galisijos dailininko, rašytojo ir nacionalisto, piešiniai ir paveikslai, įtaigiai atskleidžiantys tautos kančias per Ispanijos pilietinį karą.

Museo de Pontevedra
Calle Pasanteria 10. 986 85 14 55. antr.–sekm.

Rías Baixas

ŠIĄ PIETINĘ Galisijos vakarų pakrantės dalį sudaro 4 didelės įlankos tarp pušynais apaugusių kalvų. Čia geri paplūdimiai, gražūs vaizdai, saugu maudytis, klimatas švelnesnis negu necivilizuotoje šiaurinėje pakrantėje. Nors Vilagarcía de Arousa ir Panxón tapo populiariais kurortais, didžioji Rías Baixas (Rías Bajas) pakrantės dalis nesugadinta kaip ir ramus ruožas tarp Muroso ir Noios. Šioje pakrantės dalyje – žuvingiausi Ispanijos plotai. Išilgai įlankų tvarkingomis eilėmis sustatytos moliuskų veisimo platformos, atrodančios lyg pusiau panirę povandeniniai laivai. Moliuskus moterys renka lapkričio mėnesį.

***Tarp Muroso ir Noios** pakrantė mažiau apstatyta negu toliau į pietus. Šį gražų atvirą akmenuotą krantą nuo žemyno skiria kalvos.*

Muros
Noia
Porto do Son
Mirador da Curota
Illa de Arousa
Ribeira
Vilagarcía de Arousa
Vilanova de Arousa
Cambados
Illa de Sálvora
Illa da Toxa
Combarro
Pontevedra
Illa de Ons
Sanxenxo
Marín
Mirador de Cotorredondo
Hio
Cangas
Illas Cíes
Mirador da Madroa
Vigo
Panxón
Baiona

Muros – mažas gražus sutvirtintas uostas, išsaugojęs tipišką Galisijos architektūrą.

Vilagarcía de Arousa – populiarus kurortas su puikia pasivaikščiojimų krantine ir burlaivinui bei kitoms vandens sporto šakoms skirtais įrenginiais.

Cambados garsėja baltuoju vynu. Miestelyje yra akmenimis grįsta aikštė, Plaza de Fefiñanes, supama gražių, senų namų.

Pontevedra – judri provincijos sostinė, įsikūrusi vaizdingoje vietoje prie Atlanto.

Hio, mažame žvejų kaimelyje su gerais paplūdimiais, stovi ir vienas gražiausių Galisijos kryžių.

***Combarro** – vaizdingas žvejų kaimelis, garsus pakrantėse pastatytomis klėtimis* (hórreros) (žr. p. 23).

Illas Cíes garsus baltu smėliu, skaidriu vandeniu ir paukščių rezervatu.

***Panxón**, esantis kitoje įlankos pusėje, priešais Baioną* (žr. p. 92), *– populiarus kurortas su puikiais smėlėtais paplūdimiais.*

0 kilometrų 10

Patrankos Monterreal tvirtovės sienoje, Baiona

Vigo ⑩

Pontevedra. 300 000. Estación Marítima, 986 43 05 77. sekm. Cristo de los Afligidos (liep.).

DIDŽIAUSIAS GALISIJOS MIESTAS – tai ir didžiausias Ispanijos žvejų uostas. Įsikūrusį prie gilios įlankos žiočių, kurias jungia aukštas pakabinamas tiltas, jį supa medžiais apaugusios kalvos. Vigo mieste nėra senų namų, tačiau įspūdingos šiuolaikinės skulptūros, pvz., vietos dailininko Juano José Oliveiros arklių skulptūra Praza de España aikštėje. Seniausia miesto dalis, buvęs jūreivių kvartalas Barrio del Berbes, yra šalia uosto. Siaurose akmenimis grįstose gatvelėse daugybė barų, tarp jų – ir geriausi *tapas* barai, siūlantys jūros gėrybių patiekalus. Prie uosto esančiame Mercado de la Piedra turguje galima nusipirkti nebrangios žuvies ir kiaukutinių vėžiagyvių, ypač austrių.

Oliveira. Bronzinė skulptūra Vigo mieste, Praza de España

Baiona ⑪

Pontevedra. 10 000. Calle Lorenzo de la Carrera 17, 986 35 52 50. pirm. Santa Marina (liep. 18).

PINTA, viena iš Kristupo Kolumbo laivyno karavelių, atvyko į šį uostą 1493 m. kovo 10 d. ir atvežė pirmąsias žinias apie Naujojo pasaulio atradimą. Šiandien Baiona (Bayona), įsikūrusi šalia plačios įlankos, – populiarus kurortas ir uostas, kuriame stovi ir pramoginiai, ir žvejų laivai. XII a. **Kolegijos bažnyčia** sykiu romaninė ir gotikinė. Arkose iškalti simboliai – peiliai, kaltai ir kirviai – rodo, kad statyti bažnyčią padėjo vietinės gildijos.

Ant Monterreal kyšulio šiauriau nuo miesto kadaise stovėjo karališkoji tvirtovė. Jos sunkios gynybinės sienos išlikusios, tačiau vidus paverstas šauniu viešbučiu *(žr. p. 536)*. Dar galima pamatyti patrankų, kuriomis buvo ginamasi nuo piratų. Nuo pylimo atsiveria didingas pakrantės vaizdas. Pakrantėje, maždaug apie 3 km į pietus, yra milžiniška granitinė **Virgen de la Roca** statula. Per didžiąsias religines šventes lankytojai vidiniais laiptais užlipa į viršų ir ant jos laikomo laivo.

A Guarda ⑫

Pontevedra. 10 000. Plaza de España 1, 986 61 00 00. šešt. Monte de Santa Tecla (antrą rugpj. sav.).

NEDIDELIS A GUARDA (La Guardia) žvejų uostas garsėja jūros gėrybių patiekalais, ypač omarais. Monte de Santa Tecla šlaituose aptiktos maždaug šimto keltų gyvenvietės namų liekanos, datuojamos 600–200 m. pr. Kr. Netoliese ant kalvos stovi **Museo de Monte de Santa Tecla**.

APYLINKĖS: apie 10 km į šiaurę, šalia Oia paplūdimio, stovi nedidelis barokinis **Monasterio de Santa María**. Aplinkinėse kalvose ganosi puslaukiniai arkliai, kurie gegužės–birželio mėn. suvaromi į aptvarus ir paskui naudojami visą dieną trunkančiose šventėse *(žr. p. 94)*.

Museo de Monte de Santa Tecla

A Guarda. 986 61 00 00. kasdien kov.–rugs.

Apvalūs keltų gyvenvietės pamatai A Guardoje

Tui ⑬

Pontevedra. 16 400. Avda Portugal, 986 60 17 89. ketv. San Telmo (sav. po Velykų), vandens slalomas Miño upe (rugpj.).

SVARBIAUSIAS Ispanijos–Portugalijos pasienio miestas Tui (Tuy) stovi ant kalvos virš Río Miño (Minjo upės). Mielos senos gatvelės vingiuoja į kalvą – senąjį kvartalą ir XIII a. **katedrą**. Abi šalys viduramžiais dažnai kariavo, todėl net bažnyčia primena tvirtovę su bokštais ir pylimais. Joje

Iškraunamas laimikis didžiausiame Ispanijos Vigo žvejybos uoste

Žvejyba Ispanijoje

Ispanai suvalgo daugiau žuvies per metus negu kitos Europos tautos, išskyrus Portugaliją. Pusę to kiekio sugauna Galisijos žvejybos laivynas. Apie 90 000 žvejų ir 20 000 laivų kasmet sugauna daugiau negu milijoną tonų žuvies ir kiaukutinių vėžiagyvių. Toliau nuo pakrančių žvejojamos sardinės, tunai, omarai ir moliuskai. Pastaruoju metu žuvų atsargos aplink Ispaniją sumažėjo dėl pernelyg intensyvios žvejybos, todėl giliųjų vandenų traleriai turi plaukti net iki Kanados ar Islandijos.

yra šoninė nava, choro stalės ir gausiai išpuoštas vakarinis portalas.

Šalia stovinti **Iglesia de San Telmo** skirta žvejų globėjui šv. Telmui. Puošnusis barokas byloja apie portugalų įtaką. Kiek žemiau nuo katedros nutiestas geležinis **Puente Internacional** tiltas per upę į Portugalijos miestą Valença do Minho. 1884 m. tiltą pastatė Gustave'as Eiffelis.

Gotikinėje **Santo Domingo** bažnyčioje, esančioje šalia Parque de la Alameda, pamatysite gluosniais apaugusias arkadas ir antkapius su bareljefais. Bažnyčia atsigręžusi į upę, kurioje rugpjūčio mėnesį vyksta Río Miño kanojų slalomas ir fiesta.

Celanova ⓮

Ourense. 6 200. Plaza Mayor 1, 988 43 22 01. ketv. San Roque (rugpj. 15).

Centrinėje šio mažo miestuko aikštėje stovi didžiulis **Monasterio de San Salvador**, anksčiau buvęs vienas svarbiausių Ispanijos vienuolynų, įkurtas X a. ir vėliau perstatytas. Dabar didžioji jo dalis barokinė, o viena iš gražiųjų šoninių arkadų – renesanso stiliaus. Milžiniškoje šio benediktinų vienuolyno bažnyčioje yra puošnus altorius, gotikinės choro stalės, o sode stovi X a. mozarabiška **Iglesia de San Miguel**.

Keramikos plytelių grindys San Miguel bažnyčioje

Apylinkės: 26 km į pietus, **Santa Comba de Bande** miestelyje, stovi dar senesnė bažnyčia. Šiame VII a. vestgotų *(žr. p. 46–47)* statinyje išlikęs įdomus žibinto bokštelis ir pasagos formos arka su kaldinto marmuro pilioriais.

Verín ⓯

Ourense. 11 500. Praza do Concello 1, 988 41 00 00. 3, 11 ir 24 mėn. dien. Santa Maria la Mayor (rugpj. 15).

Nors Verína supa vynuogynai, jis garsus ne tik vynu. Dėl terminių šaltinių čia suklestėjo į butelius pilstomo vandens pramonė. Mieste daug XVII a. namų su arkadomis ir įstiklintais balkonais *(galerías)*. 4 km į vakarus stovi **Castillo de Monterrei** pilis, pastatyta per karus su Portugalija. Trys sienų žiedai supa kvadratinį XV a. bokštą, arkadinį kiemą ir XIII a. bažnyčią su puikiais raižiniais papuoštu portalu. Pilyje kadaise buvo vienuolynas ir ligoninė.

Castillo de Monterrei pilis iškilusi virš Veríno miesto

GALISIJOS FIESTOS

Os Peliqueiros
(karnavalas, vas./kov.), Laza (Ourense). Kaukėti *Os Peliqueiros*, apsirengę keistais kostiumais su karvių varpeliais prie diržų, mojuodami lazdomis užplūsta gatves karnavalo sekmadienį. Jiems leidžiama čaižyti žiūrovus, o šiems draudžiama atsikirsti. Karnavalo pirmadienio rytą vyksta mūšis, per kurį kaunamasi miltais, vandeniu, gyvomis skruzdėlėmis. Lazos karnavalas baigiasi antradienį perskaičius satyrinį „Asilo testamentą" ir sudeginus iškamšą.

Keistai apsitaisę *Os Peliqueiros* Lazoje

A Rapa das Bestas
(geg. ir birž.), Oia (Pontevedra). Vietiniai ūkininkai uždaro puslaukinius arklius ir apkerpa jiems uodegas bei karčius. Anksčiau buvęs darbas virto populiaria šventė.
Gėlių kilimai
(Devintinės, geg./birž.). Miesto gatvės, kuriomis eina procesija su Kristaus kūnu, nuklotos įmantraus rašto kilimais, sudėliotais iš ryškių gėlių žiedlapių.
Šv. Jokūbo diena
(liep. 25), Santiago de Compostela. Iš vakaro Praza do Obradoiro aikštėje rengiami fejerverkai. Ypač didelė šventė būna tada, kai liepos 25 d. sutampa su sekmadieniu.

Ourense ⑯

Ourense. 100 000. Curros Enríquez 1, 988 37 20 20. kiekvieno mėn. 7 ir 17. Os Maios (geg. 3), San Martín (lapkr. 11).

SENASIS OURENSE KVARTALAS pastatytas aplink gerai žinomus Fonte as Burgas terminius šaltinius. Netgi šiais laikais trykšta 3 fontanai, kurių vandens temperatūra siekia 65 °C.

Ši senamiesčio dalis – pati įdomiausia, ypač aplink arkadinę centrinę aikštę. Čia stovi **katedra**, pastatyta 572 m. ir perstatyta XII–XIII a., kurioje yra dekoratyvinė altoriaus užtvara, sukurta Cornelis de Holando. Virš triarkių durų – spalvingos skulptūros, primenančios Pórtico da Gloria *(žr. p. 88)*. Šalia **Claustro de San Francisco** – elegantiška XIV a. šoninė nava.

Viena iš miesto įžymybių – XIII a. **Puente Romano**, 7 arkų tiltas per Río Miño į šiaurę už miesto, pastatytas ant romėnų pamatų ir iki šiol naudojamas.

APYLINKĖS: Allarize, 25 km į pietus, ir Ribadavioje, į vakarus, išlikę seni žydų kvartalai su siauromis gatvelėmis ir romaninėmis bažnyčiomis. Ribadavia garsėja Ribeiro vynais – sausu baltuoju ir panašiu į portveiną raudonuoju *(žr. p. 74)*. Mieste yra vyno muziejus.

Puošni gotikinė altoriaus užtvara Ourense katedroje

Monasterio de Ribas de Sil ⑰

Ribas de Sil. San Esteban de Sil. iš Ourense. 988 20 10 54. treč.–sekm.

PRIEŠ ĮTEKĖDAMAS į Minjo upę, Silas vingiuoja giliu vingriu tarpekliu, kuriame užtvankos sudaro du tamsiai žalio vandens baseinus. Siaurutis keliukas veda į tarpeklio viršų, kur ant keteros stovi romaninis-gotikinis Monasterio de Ribas de Sil. Nors dalis vienuolyno apleista, o dalis per daug restauruota – vienoje iš dengtų arkadų pastatyta didžiulė stiklo siena, – tačiau jis vis tiek turi vaiduokliškos didybės.

Río Sil vingiuoja per tarpeklį

Didingą Monasterio de Oseira supa Valle de Arenteiro miškai

Monasterio de Oseira ⓲

Oseira. 🚌 🚆 *iš Ourense.* 📞 *988 28 20 04.* 🕒 *kasdien.* 🏨

ŠIS VIENUOLYNAS stovi miškais apaugusiame slėnyje prie Oseira kaimo, pavadinto pagal čia gyvenusius lokius *(osos)*. Tai didelis pilkas barokinio fasado pastatas, įrengtas 1708 m. Skulptūra virš durų vaizduoja Mergelę Mariją kaip gailestingąją seserį ir prie jos kojų klūpantį šv. Bernardą. XII–XIII a. bažnyčios vidus pasižymi paprastumu, būdingu cistersų vienuolynams. Įspūdingos šoninės arkados, centriniai laiptai ir skliautuota kapitula.

***Donos* freska Vilar de Donas vienuolyne**

Vilar de Donas ⓳

Lugo. 🚌 *80.* ℹ *Ctra de Santiago 28, 982 38 00 01.* 🍴 *San Antonio (birž. 13), San Salvador (rugpj. 6).*

ŠIAME KAIMELYJE, esančiame pakeliui į Santiago, visai šalia plento stovi bažnytėlė su romaninio stiliaus durimis, kelių Santiago ordino riterių kapais ir XV a. freskomis, kuriose pavaizduotos vienuolės *(donas)*, gyvenusios čia iki XV a. ir davusios pavadinimą kaimui. Kai kuriose freskose vaizduojamos Biblijos temos.

Cistersų **Monasterio Sobrado de los Monjes** vienuolyne išlikusi viduramžių virtuvė, kapitula ir bažnyčia su gražiais kupolais.

Lugo ⓴

Lugo. 🚌 *80 000.* 🚆 🚌 ℹ *Praza de España 27–9, 982 23 13 61.* 🏨 *antr. ir penkt.* 🍴 *San Froilán (spal. 4–12).*

LUGO, didžiausios Galisijos provincijos sostinė, romėnų laikais buvo svarbus centras. Susižavėję miesto terminiais šaltiniais, romėnai pastatė geriausiai Ispanijoje išlikusią **romėnų sieną**, supančią visą miestą. Ji 6 m storio, 10 m aukščio ir turi dešimt vartų. Nuo šešerių vartų laiptai veda į sienos viršų, iš kur atsiveria puikus miesto vaizdas. Už sienos – gyvas, tačiau orus senovinis miestas su nuostabiomis aikštėmis. **Praza de San Domingo** aikštėje stovi juoda romėnų erelio skulptūra, pastatyta atminti įvykiui, kai I a. pr. Kr. Augustas atsiėmė Lugo miestą iš keltų. Romaninio stiliaus **katedra** didelė ir erdvi, pastatyta nusižiūrėjus į Santiago katedrą. Joje elegantiška barokinė šoninė nava ir koplyčia su alebastrine Nuestra Señora de los Ojos Grandes – Skaisčiosios Mergelės didelėmis akimis – skulptūra.

Museo Provincial eksponuojami auksiniai keltų antkakliai, vietiniai romėnų laikų radiniai, natūralaus dydžio kaimiškos virtuvės modelis, šiuolaikinių Galisijos dailininkų paveikslai ir keista statula, vaizduojanti klūpančią ir miniatiūrinį kunigą laikančią valstietę.

APYLINKĖS.: Akmeniniame **Santa Eulalia** kaimelyje, įsikūrusiame vaizdingoje atviroje vietoje į vakarus, yra keistas, 1924 m. atkastas pastatas – miniatiūrinė šventykla su gyvomis ryškiomis paukščių ir lapų ornamentų freskomis. Nors tikroji pastato paskirtis neaiški, tačiau manoma, kad tai ankstyvųjų krikščionių bažnyčia, pastatyta maždaug III a.

🏛 Museo Provincial
Plaza de la Soledad. 📞 *982 24 21 12.* 🕒 *kasdien.* ♿

O Cebreiro ㉑

Lugo. 🚌 *16.* ℹ *982 36 70 25.* 🍴 *Santo Milagro (rugs. 8).*

KALVOSE į rytus nuo Galisijos, pakeliui į Santiago ir netoli nuo Leono, yra vienas iš neįprasčiausių kaimų. Teigiama, kad IX a. statytoje bažnyčioje 1300 m. įvykęs stebuklas – vynas virtęs krauju, o duona – kūnu. Šalia bažnyčios stovi kelios *pallozas*, apvalios keltų trobelės šiaudiniais stogais. Kai kurie senoviniai namai, turintys priestatus gyvuliams ir grūdams, buvo restauruoti. Viename jų įkurtas liaudies buities muziejus.

Ištapytas butelis O Cebreiro muziejuje

🏛 Museo Etnográfico
O Cebreiro. 🕒 *treč.–sekm.*

ASTŪRIJA IR KANTABRIJA

ASTŪRIJA · KANTABRIJA

VAIZDINGAS PICOS DE EUROPA kalnynas skiria Astūriją ir Kantabriją. Nuošaliose šios kaimiškos srities gyvenvietėse, slėniuose ir miškingose kalvose dar klesti senieji amatai. Čia daug senovinių miestų, bažnyčių, gražių žvejų uostų. Piešiniai urvuose, pvz. Altamiroje, nutapyti prieš 10 000 metų.

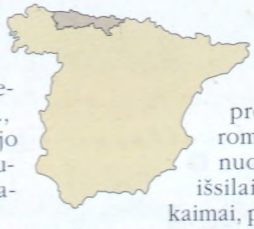

Astūrija didžiuojasi atsispyrusi maurų įsiveržimui. Manoma, kad Ispanijos rekonkista prasidėjo 718 m., kai krikščionys nugalėjo maurų pajėgas Picos de Europa kalnuose prie Covadongos.

Krikščioniška Astūrijos karalystė buvo įkurta VIII a. Per jos trumpą gyvavimą aplink sostinę Oviedo buvo pastatyta daug bažnyčių. Kai kurios ikiromaninės bažnyčios išliko iki šių dienų. Dabar Astūrijos provinciją ir kunigaikštystę valdo Ispanijos sosto įpėdinis. Žavinguose, civilizacijos nesugadintuose Astūrijos kaimuose gaminamas sidras, kalbama keista *bable* tarme.

Kantabrijos centras – Santanderas, kuris sykiu yra sostinė, uostas ir elegantiškas kurortas. Tai kalnuota provincija su daugybe romaninio stiliaus bažnyčių nuošaliose vietovėse. Gerai išsilaikę senoviniai miestai ir kaimai, pvz., Santillana del Maras, Carmona ir Bárcena Mayoras.

Didesnę abiejų provincijų dalį užima kalnai, todėl čia pagrindinė pramoga – kalnų sportas. Tankiuose miškuose dar gyvena paskutiniai Ispanijos lokiai. Pakrantėse išsidėstę gražūs žvejų uostai Castro Urdialesas, Ribadesella ir Comillasas (Komiljasas) bei smėlėti paplūdimiai. Pakrantės lygumos ir aukštumos kviečia visus, kas tik nori ramiai praleisti atostogas užmiestyje.

Rami pieva aplink Lago de la Ercina Picos de Europa masyve

◁ Viena iš mielų akmenimis grįstų gatvelių Santillana del Mare, Kantabrijoje

Žvalgantis po Astūriją ir Kantabriją

PATRAUKLIAUSIOS VIETOS šiose apylinkėse – Picos de Europa kalnai, skiriantys dvi provincijas. Jų smailos viršūnės vilioja alpinistus ir turistus, tačiau kai kurias vietas galima pasiekti automobiliu ar dviračiu. Keliuose rajono gamtiniuose draustiniuose yra retų augalijos ir gyvūnijos rūšių, tarp jų juodasis tetervinas ir rudasis lokys. Pakrantėjė daug smėlėtų, tinkamų maudytis įlankų. Santanderas ir Oviedo – gyvi ir linksmi universitetiniai miestai su turiningu kultūriniu gyvenimu. Čia galima pamatyti daugybę civilizacijos nesugadintų kaimų, pvz., senovinį miestą Santillana del Marą. Kantabrijoje aptinkama ankstyvojo meno pavyzdžių, pvz., Altamiroje, kur olų piešiniai ir raižiniai laikomi vieni seniausių Europoje.

Tipiškas gėlių vazonėliais apstatytas balkonas Bárcena Mayor kaime

Playa del Camello paplūdimio vaizdas Santandere

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Alto Campoo 15
Avilés 5
Cangas de Onís 10
Castro de Coaña 2
Castro Urdiales 21
Comillas 13
Costa Verde 3
Cuevas de Altamira 16
Gijón 6
Laredo 20
Oviedo 7
Parque Nacional de los Picos de Europa p. 104–105 11
Potes 12
Puente Viesgo 18
Ribadesella 9
Santander 19
Santillana del Mar 17
Taramundi 1
Teverga 4
Valdediós 8
Valle de Cabuérniga 14

Kantabrijos pieno ūkių valstiečiai krauna šieną į vežimą

KAIP TEN PATEKTI

Pagrindinis srities kelias – N634, vietomis siauras ir kalvotas, eismas intensyvus. Dauguma didžiųjų kelių eina per slėnius iš šiaurės į pietus. Dauguma mažesniųjų kelių geri, tačiau vietomis vingiuoti, todėl gali tekti važiuoti lėtai. Privatus FEVE geležinkelis, einantis Galisijos pakrante iš Bilbao į Ferrolą, patogus ir labai vaizdingas. Du kartus per savaitę Bretanės keltai plaukia iš Plymoutho į Santanderą. Astūrijoje, prie Aviléso, yra nedidelis tarptautinis oro uostas. Iš kai kurių Kantabrijos vietų arčiau į Bilbao oro uostą.

Medinė skulptūra Convento de Regina Coeli vienuolyne

DAR ŽR.

- ***Kur apsistoti*** p. 538–540
- ***Restoranai ir barai*** p. 580–581

ŽENKLAI

- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias
- Vaizdingas kelias
- Upė
- Apžvalgos aikštelė

Amatininkas kaldinasi peilio ašmenis Taramundi kalvėje

Taramundi ❶

Asturias. 1,000. Plaza del Poyo, 98 564 67 02. San José (kov. 19), Dia del Turista (pask. liep. sekm.).

ŠIAME NUOŠALAUS Los Oscos rajono kaime yra kaimo turizmo centras, rengiantis eskursijas į miškus keturračiais vežimais. Taramundi turi senas kalvystės amato tradicijas. Geležies rūdą rajone pirmieji kasė romėnai. Kaime daugiau negu dvidešimt kalvių, kur amatininkai daro tradicinius peilius, kišeninius peiliukus pjaustinėtomis medinėmis kriaunomis.

APYLINKĖS: Maždaug 20 km į rytus stovi XVIII a. **San Martín de Oscos** rūmai. Dar 10 km į pietryčius **Grandas de Salime** miestelio etnografijos muziejuje veikia vietos amatų, buities ir žemdirbystės paroda.

Museo Etnográfico
Calle el Ferreiro 17. 98 562 72 43. antr.–sekm.

Castro de Coaña ❷

Į pietvakarius nuo Navia. iš Navia. 98 597 84 01. antr.–sekm.

CASTRO DE COAÑA, viena svarbiausių keltų gyvenviečių Ispanijoje, buvo įkurta akmens amžiuje, vėliau okupuota romėnų. Ant šlaito Navia slėnyje matyti gerai išsilaikiusios įtvirtinimų liekanos ir daug akmeninių apvalių gyvenamųjų namų pamatų – kai kurie jų žmogaus ūgio. Tarp sienų galima pamatyti keletą iškaltų akmenų. Tai tikriausiai laidotuvių urnos arba girnos grūdams malti.

Muziejuje daug Castro de Coañoje iškastų radinių. Tarp įdomesnių eksponatų – keramika, įrankiai ir romėnų monetos.

Apvalūs akmeniniai namų pamatai Castro de Coañoje

Costa Verde ❸

Asturias. Avilės. Oviedo, Gijón. Plaza del Ayuntamiento, Castropol, 98 563 50 01.

„ŽALIOJI PAKRANTĖ" – tai smėlėtos įlankėlės, stačios uolos, gilios upių žiotys, daugybė žvejų kaimelių. Toliau į žemyną – vešlios pievos, pušų ir eukaliptų miškai, einantys iki pat kalnų. Visoje Ispanijoje ši pakrantė mažiausiai paliesta civilizacijos, kurortai čia tokie pat maži kaip ir viešbučiai.

Du gražūs žvejų uostai **Castropolis** ir **Figuerasas** įsikūrę rytinėje Ribadeo upės pakrantėje, kuria eina riba su Galisija. Tolėliau į rytus, uolėtoje įlankėlėje, yra dar du vaizdingi miesteliai – Tapia de Casariego ir Ortiguera. Dar toliau eidami pakrante išvysime **Luarcą**, o virš jos ant kyšulio – bažnytėlę ir kapinaites. Čia yra nedidelė prieplauka, pilna raudonų, mėlynų ir baltų jachtų.

Cudillero miestelis dar gražesnis – čia daug lauko kavinių ir jūros gėrybių restoranų, susigrūdusių mažutėlėje aikštėje šalia uosto. Aukščiau, ant stačių šlaitų, išsibarstę maži nameliai.

Dar kiek paėjėjus pakrante – uolėtas Cabo de Peñas kyšulys, ant kurio įsikūręs žvejų kaimelis **Candas**. Atoslūgio metu čia kartais vyksta bulių kovos. Į rytus nuo Gijóno esantis **Lastres** kaimas įspūdingai palindęs po didele uola, o **Isla** žvelgia į atvirą, platų paplūdimį.

Už Ribadesellos įsikūręs judrus **Llaneso** miestas. Tarp šio seno jūros uosto-tvirtovės

RUDASIS LOKYS

Dėl medžioklės ir miškų kirtimo Ispanijos rudųjų lokių *(Ursus arctos)* skaičius nuo 1000 XX a. pradžioje sumažėjo iki 100. Dauguma Astūrijos lokių gyvena Somiedo rezervate. Tikimasi, kad nauji gamtosaugos įstatymai padės išsaugoti šį nuostabų gyvūną.

Vienas iš nedaugelio likusių lokių Astūrijos miškuose

Bažnyčia ir kapinės ant Luarcos kyšulio

įžymybių rūsčių kalnų fone matyti tvirtovės liekanos ir geri paplūdimiai.

Teverga ❹

Asturias. *La Plaza.* *Plaza del Ayuntamiento La Plaza, 98 576 42 02.*

VIETOVĖS Į PIETVAKARIUS nuo Oviedo garsėja gražiu kraštovaizdžiu, laukine gamta ir senomis bažnyčiomis. Prie pietinio siauro Tevergos tarpeklio galo yra **La Plaza**. Joje stovinti XII a. Iglesia de San Pedro – puikus romaninės architektūros pavyzdys.

Į vakarus nuo La Plaza įsikūrusi **Villanueva** su romantiška Iglesia de Santa María. Į rytus – Quirós slėnis, ant kurio kalvų išsidėstę vaizdingi kaimeliai.

APYLINKĖS: Kalnuose šalia Leono įkurtas didelis **Parque Natural de Somiedo**. Jo kaštonų, bukų ir ąžuolų miškuose puikios sąlygos vilkams, rudiesiems lokiams, juodiesiems tetervinams. Čia taip pat peri retos laukinių gulbių rūšys. Parke yra 18-ka ledyninės kilmės ežerų ir daug *teitos (žr. p. 23)*, tradicinių šiaudais dengtų piemenų trobelių.

Avilés ❺

Asturias. *88 000.* *Calle Ruiz Gomez 21, 98 554 43 25.* *pirm.* *San Agustín (rupj. 28).*

AVILÉSAS TAPO Astūrijos plieno pramonės sostine XIX a., todėl miestą iki šiol supa didelės gamyklos. Nors sakoma, kad miestas neįdomus turistams, tačiau centre jaučiama viduramžių dvasia, ypač aplink Plaza de España. **Iglesia de San Francisco** puošia senovinės freskos ir renesanso šoninė nava. **Iglesia de San Nicolás** bažnyčia žinoma kaip XIV a. koplyčia ir pirmojo JAV Floridos valstijos gubernatoriaus kapas. Aplink aikštę vingiuoja arkadinės gatvelės su daugybe smagių barų. Aviléso tarptautinis oro uostas aptarnauja visą Astūriją.

Gijón ❻

Asturias. *260 000.* *Calle Marqués de San Esteban 1, 98 534 60 46.* *sekm.* *San Antonio (birž. 13), La Vírgen de Begoña (rugpj. 15).*

ŠIS PRAMONINIS UOSTAS, didžiausias provincijos miestas, buvo atstatytas po pilietinio karo, kai jį subombardavo nacionalistų laivynas. Žymiausias miesto pilietis Gasparas Melchoras de Jovellanosas – XVIII a. rašytojas, reformistas ir diplomatas.

Gijóno senamiestis įsikūręs ant nedidelės sąsmaukos ir kyšulio. Jo centre stovi arkadinė Plaza Mayor ir XVIII a. **Palacio de Revillagigedo** – neorenesanso kūrinys su bokštais ir gynybinėmis sienomis. Vasarą poilsiautojai mėgsta ilgą, smėlėtą paplūdimį netoli nuo miesto centro.

Palacio de Revillagigedo
Plaza del Marqués. *98 534 69 21.* *parodoms* *per valstyb. šv.*

Miela XII a. Iglesia de San Pedro La Plazoje

Oviedo ❼

Alfonso II El Casto, 6. 180 000. Plaza de Alfonso II el Casto 6, 98 521 33 85. antr. ir sekm. San Mateo (rugs. 21).

OVIEDO, UNIVERSITETŲ miestas, Astūrijos prekybos ir kultūros sostinė, įsikūrusi aukštesniojoje derlingos lygumos dalyje. Dėl netoliese esančių anglies kasyklų jau nuo XIX a. miestas tapo pramonės centru. Jame išlikusi to meto atmosfera, kurią Leopoldo Alasas („Clarín") aprašė savo romane *La Regenta (žr. p. 31)*.

Oviedo mieste ir aplink jį daug ikiromaninių pastatų. Šis stilius klestėjo VIII–X a. mažame Astūrijos karalystės plote, viename iš Ispanijos anklavų, kurio neužgrobė maurai.

Viduramžių miesto branduolys – įspūdinga Plaza Alfonso II, kurią supa daug senų gražių rūmų. Aikštėje stovi liepsnotosios gotikos *(žr. p. 20)* **katedra** su aukštu bokštu ir asimetrišku vakarų fasadu. Viduje – Astūrijos karalių kapai ir didinga XVI a. altoriaus užtvara. Didžiausia katedros brangenybė – Cámara Santa – restauruota IX a. koplyčia su Kristaus ir apaštalų skulptūromis. Koplyčioje daug IX a. Astūrijos meno kūrinių, tarp jų du kryžiai ir auksu, sidabru ir brangakmeniais išpuošta relikvinė.

Angelų kryžius Oviedo katedros lobyne

Alfonso II aikštėje stovi **Iglesia de San Tirso**. Ši bažnyčia pastatyta IX a., bet po vėlesnių perstatymų liko tik rytinis ikiromaninio stiliaus langas. Čia pat už katedros – **Museo Arqueológico** (Archeologijos muziejus), įsikūręs sename vienuolyne su puikiomis dengtomis arkadomis. Jame gausu vertingų priešistorinių, romėnų ir romanų laikų lobių.

Museo de Bellas Artes (Vaizduojamojo meno muziejus), įsikūręs gražiuose XVIII a. Velarde rūmuose, turi didelę Astūrijos ir Ispanijos paveikslų kolekciją, tarp jų – Carreño tapytą Karolio II *(žr. p. 66)* portretą.

Į šiaurę, ant Naranco kalno, stovi didingos ikiromaninės bažnyčios. **Santa María Del Naranco** bažnyčioje yra didelė apskritų skliautų salė apatiniame aukšte ir arkadinės

SANTA MARÍA DEL NARANCO

Ši bažnyčia ant Naranco kalno buvo pastatyta IX a. kaip Ramiro I vasaros rūmai. Tai vienas gražiausių ikiromaninės arba astūriškosios architektūros pavyzdžių. Šiam stiliui būdingos grakščios pastatų proporcijos ir originali apdaila.

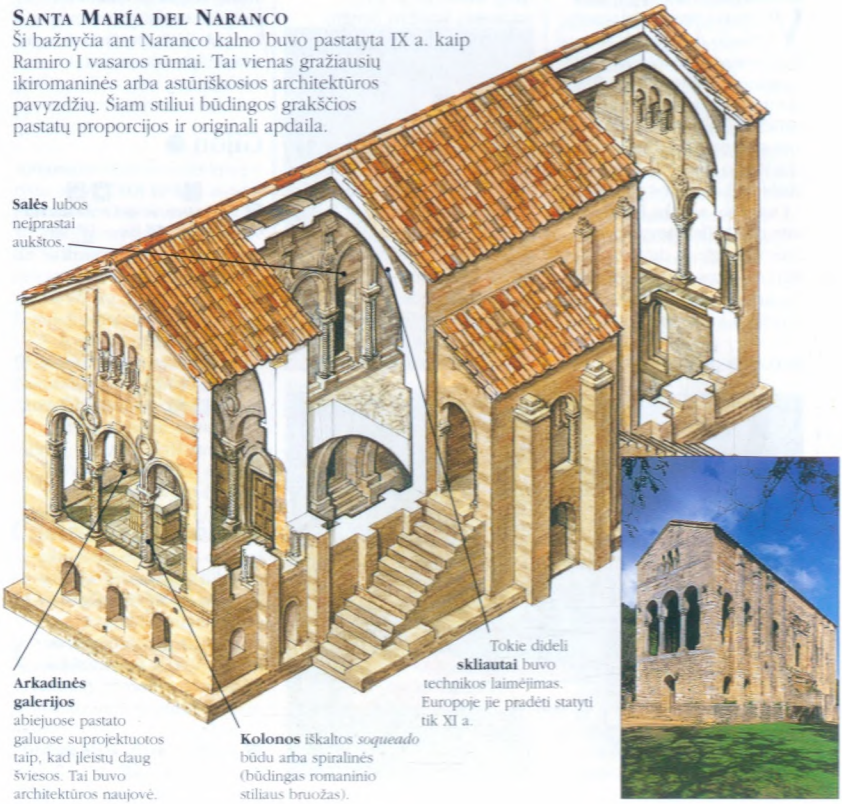

Bažnyčia į jūros pusę Ribadeselloje

galerijos abiejuose galuose. Netoliese stovi **San Miguel De Lillo** bažnyčia, kurios duris puošia sudėtingi bareljefai, vaizduojantys cirko akrobatus ir dresuotojus.

IX a. pradžioje statyta **San Julian de los Prados** bažnyčia stovi šalia kelio, vedančio į šiaurės rytus nuo Oviedo. Tai didžiausia ikiromaninė bažnyčia, ypač garsi freskomis, kuriomis anksčiau buvo ištapytas visas jos vidus.

Museo Arqueológico
Calle San Vicente 5. 98 521 54 05. antr.–sekm.

Museo de Bellas Artes
Calle Santa Ana 1. 98 521 30 61. antr.–sekm.

Valdediós 8

Asturias. 150. Villaviciosa, 98 589 01 66.

LAUKUOSE šalia kaimelio stovi ikiromaninio stiliaus perlas – **Iglesia de San Salvador**. Lubos ištapytos spalvingomis Astūrijos freskomis, prie portalo yra akmeninės nišos, kuriose nakvodavo piligrimai. Kaimyninio vienuolyno bažnyčia – XIII a. cistersų stiliaus, o šoninės navos – XV a.

APYLINKĖS: Šiauriau įsikūręs žavus nedidelis kurortas **Villaviciosa**, apsuptas sodų ir vaizdingų kalvų. Siaurose gatvelėse namai su stikliniais fasadais. Kaimyniniame **Amandi** ant kalvos stovi Iglesia de San Juan su XIII a. portalu, dailiais raižiniais ir frizais.

San Salvador bažnyčia idiliško peizažo fone, Valdediós

Ribadesella 9

Asturias. 6400. Plaza Reina Maria Cristina 1, 98 586 02 55. treč. slalomas Sella upe (pirm. rugpj. šešt.).

ŠIS ŽAVUS pajūrio miestelis įsikūręs abipus plačių žiočių. Iš vienos pusės – judrus senas uostas, pilnas *tapas* barų. Ant kalvos stovi bažnyčia. Kitoje žiočių pusėje – kurortas. Kasmet, pirmą rugpjūčio šeštadienį, daugybė įvairiaspalvių baidarių atplaukia iš Arriondaso miesto (aukštyn upe) į tarptautinę regatą.

Miesto pakraštyje yra **Cueva de Tito Bustillo** urvas. Jame daug stalaktitų, tačiau geriausiai žinomi jo priešistoriniai sienų piešiniai, atrasti 1968 m. Kai kurie nupiešti 18 000 m. pr. Kr. Tai raudoni ir juodi elniai bei arkliai. Saugant piešinius kasdien į vidų įleidžiami tik 400 lankytojų, todėl sezono metu patariama atvykti anksti ryte. Vietos muziejuje yra dailininkų įsivaizduotų ir sukurtų priešistorinės buities paveikslų.

Cueva de Tito Bustillo
Ribadesella. 98 586 11 20. antr.–sekm. spal.–bal.

Cangas de Onís 10

Asturias. 3300. Calle Carcel 5, 98 594 73 09. sekm. Fiesta del Pastor (liep. 25).

CANGAS DE ONIS – tai vieni iš vartų į Picos de Europa (Kantabrijos kalnus) *(žr. p. 104–105)*. VIII a. vestgotų didikas, rekonkistos didvyris Pelajus, čia įkūrė savo dvarą. Mieste yra grakštus roménų tiltas ir XV a. Santa Cruz koplyčia su išraižytu bronzos amžiaus dolmenu.

APYLINKĖS: 5 km į rytus nuo Cangas de Oní yra **Cueva del Buxu** uola su 10 000 m. senumo akmens piešiniais ir raižiniais, o 25 km į rytus nuo Cangas de Onís, Arenas de Cabraleso miestelyje, nokinamas *Cabrales* – švelnus sūris su pelėsiu *(žr. p. 73)*.

Parque Nacional de los Picos de Europa ⓫

Lefebvro garbana

ŠIUOS GRAŽIUS kalnus „Europos viršukalnėmis“ pavadino grįžtantys namo jūreiviai, kuriems dažnai tai būdavo pirmasis tėvynės ženklas. Dabar čia didžiausias Europos nacionalinis parkas, einantis per tris sritis – Astūriją, Kantabriją, Kastiliją ir Leoną. Jo kraštovaizdis labai įvairus – vienur stačias uolas kerta vingiuoti tarpekliai, kitur derlinguose slėniuose klesti sodai, pieno fermos. Čia gaminamas garsusis mėlynasis *Cabrales* sūris *(žr. p. 73)*. Kalnuose populiarus alpinizmas, pėsčiųjų maršrutai, įvairi gyvūnija ir augalija. Turizmas gerai organizuotas – puikūs keliai, daug viešbučių ir užeigų.

Covadonga
Neoromaninio stiliaus bazilika, pastatyta 1886–1901 m., stovi Pelajaus istorinės pergalės vietoje.

Lago de la Ercina
Šis ežeras kartu su kaimyniniu Lago Enol yra kalkakmenio plokščiakalnyje virš Covadongos, Peña Santa viršukalnės papėdėje.

Desfiladero de los Beyos
Gilus siauras tarpeklis su kalkakmenio uolomis vingiuoja per kalnus 10 km. Jo dugnu teka Río Sella, iš Cangas de Onís į Riaño nutiestas pagrindinis kelias.

ŽENKLAI

- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias
- Pėsčiųjų takas
- Nacionalinio parko riba
- Informacija turistams
- Apžvalgos aikštelė

Desfiladero del Río Cares
Careso upė išgraužė gilų tarpeklį pačiame kalnyno viduryje. Pavojingas pėsčiųjų takas maždaug 1 km aukštyje eina tarpekliu per tunelius ir aukštus tiltus.

Įspūdingas Picos de Europa kalnų vaizdas

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Cangas de Onís, 985 84 86 14. iš Oviedo į Cangas de Onís.
Fuente Dé funikulierius
liep.–rugs.: kasdien 9–20, spal.–birž.: kasdien 10–18. gr.

KARŽYGYS PELAJUS

Šio vestgotų didiko, tapusio Astūrijos karaliumi, statula stovi prie Covadongos bazilikos. Manoma, kad netoli šitos vietos 722 m. Pelajus ir jo pulkai nugalėjo daug mažesnę maurų armiją. Pergalė paskatino krikščionis Ispanijos šiaurėje atsiimti pusiasalį *(žr. p. 48–51)*. Karžygio kapas yra oloje, tapusioje šventa vieta, be to, čia dar yra tapytas Marijos paveikslas.

Pelajaus statula

Naranjo de Bulnes su dantyta ketera kalnyno viduryje – viena aukščiausių Picos de Europa kalnų viršūnių, siekianti 2519 m.

Fuente Dé funikulierius
900 m ilgio pakilimas iš Fuente Déveda į rūstų ir uolėtą, kraterių pilną plokščiakalnį. Iš čia atsiveria vaizdinga Picos viršūnių ir slėnių panorama.

Mergelės Marijos statula, San Vicente de la Barquera

ASTŪRIJOS IR KANTABRIJOS FIESTOS

La Folía *(bal.)*, San Vicente de la Barquera (Kantabrija). Pasakojama, kad ši Mergelės statula atplaukusi į San Vicente valtimi be irklų, burių ir be įgulos. Kartą metuose ji pastatoma į išpuoštą vėliavomis ir gėlėmis žvejų laivą ir plaukia procesijos priekyje palaiminti jūros. Grupės merginų, vadinamų *picayos*, stovi pakrantėje ir gieda tradicines vietos giesmes, skirtas Skaisčiajai Mergelei. Paprastai La Folía būna balandžio pabaigoje, tačiau jos laikas priklauso nuo vietinių potvynių.

Fiesta del Pastor *(liep. 25)*, prie Cangas de Onís (Astūrija). Liaudies dainos ir šokiai atliekami kasmetinėje piemenų šventėje ant Enoli ežero kranto Picos de Europa nacionaliniame parke.

Gėlių mūšis *(pask. rugp. penkt.)*, Laredo (Kantabrija). Pro nedidelį kurortą plaukia gėlėmis papuošti plaustai, po procesijos visi mėtosi gėlėmis.

Nuestra Señora de Covadonga *(rugs. 8)*, Picos de Europa (Astūrija). Didžiulės minios susirenka šventoje Covadongos vietoje *(žr. p. 104)* pagerbti šventosios Astūrijos globėjos.

Potes ⓬

Cantabria. 1500. Calle de la Independencia, 942 73 00 06. pirm. Santísima Cruz (rugs. 15).

NEDIDELIO SENOVINIO MIESTELIO namų balkonai atsukti į upę. Potesas – rytinių Kantabrijos kalnų centras, įsikūręs plačiame Liébanos slėnyje. Derlingoje žemėje auga graikiški riešutai, vyšnios ir vynuogės. Mieste gaminamas stiprus spiritas *orujo*. Centrinėje aikštėje stovi **Torre de Infantado**, XV a. gynybinis bokštas.

APYLINKĖS: Tarp Poteso ir pakrantės vingiuoja **Desfiladero de la Hermida** tarpeklis. Nuėjus pusę kelio pasimato **Santa María de Lebeña**, mozarabiška *(žr. p. 335)* X a. bažnyčia su pasagos formos arkomis.

Į vakarus nuo Poteso stovi **Santo Toríbo de Liébana** vienuolyno bažnyčia, viena garbingiausių Kantabrijos kalnų vietų. Įkurta VII a., bažnyčia išgarsėjo kitą šimtmetį gavusi didžiausią tikrojo Kristaus kryžiaus fragmentą, laikomą sidabrinėje skrynioje. VIII a. vienuolis šv. Beatas iš Liébanos parašė *Apokalipsės komentarą*, kuris vėliau buvo daug kartų kopijuojamas ir iliustruojamas. Restauruotame, XIII a. statytame vienuolyne dabar gyvena pranciškonų vienuoliai.

Comillas ⓭

Cantabria. 2500. Calle la Aldea 6, 942 72 07 68. penkt. El Cristo (liep. 16).

ŠIS SIMPATIŠKAS KURORTAS žymus neįprastais katalonų architektų modernistų kūriniais *(žr. p. 136–137)*. Antonio Lópezas y Lópezas, laivininkystės magnatas, tapęs pirmuoju Comillaso markizu, 1881 m. pasamdė Joaną Martorellį suprojektuoti **Palacio Sobrellano** – milžiniškų neogotikinių rūmų.

Akmeninis tiltas ir namai senoviniame Poteso mieste

Išlikusios klasikinės kolonos romėnų Juliobrigos miesto griuvėsiuose, netoli Reinosos

Žymiausias Comillaso paminklas – **El Capricho**, kuriame dabar įsikūręs restoranas *(žr. p. 580)*. Jį 1883–1889 m. suprojektavo architektas Antoni Gaudí *(žr. p. 160)* kaip mudecharų įkvėptą fantaziją su panašiu į minaretą bokštu, padengtu žaliomis ir geltonomis plytelėmis. Kitas modernistinis, į jūrą nuo kalvos žvelgiantis statinys – **Universidad Pontificia**. Jį suprojektavo Joanas Martorrelis pagal Domènecho i Montanero brėžinius *(žr. p. 136)*.

Sienos plytelė El Capricho fasade

APYLINKĖS: San Vicente de la Barqueros žvejų uostas žymus arkadinėmis gatvėmis, pylimais ir gotikine-romanine Nuestra Señora de los Angeles (Angelų Mergelės) bažnyčia.

Valle de Cabuérniga ⑭

Cantabria. *Bárcena Mayor.*
Ayuntamiento, Ruente, 942 70 91 04.

DU YPAČ VAIZDINGI miestai, pasižymintys nuostabia kaimiška architektūra, vilioja keliautojus į Cabuérniga slėnį. Geru keliu galima pasiekti kažkada atkampų **Bárcena Mayor**. Akmenimis grįstos gatvelės papuoštos senoviniais žibintais, joje daug parduotuvėlių, restoranų su gausiu vietinių patiekalų pasirinkimu. Namų balkonai skendi gėlėse, o pirmame aukšte laikomi naminiai gyvuliai.

Carmona – senovę išsaugojęs miestukas, esantis maždaug 20 km į šiaurės rytus nuo Bárcena Mayor. Tvirti mūriniai jo čerpėmis dengtais stogais ir mediniais balkonais namai būdingi Kantabrijai *(žr. p. 22)*. Kaimelyje vis dar klesti tradicinis šių vietų amatas – medžio drožyba. Vyrai dirba lauke prie savo namų, meistraudami dubenis, smuikus, *albarcas* (klumpes) ir kėdes. XIII a. Palacio de los Mier dvaras buvo restauruotas, jame įsikūrė viešbutis.

Didelis bukų miškas prie **Sajos** paskelbtas draustiniu.

Tradiciniai namai su balkonais Bárcena Mayor

Alto Campoo ⑮

Cantabria. *1900.*
Estación de Montaña, 942 77 92 23. Nuestra Señora de las Nieves (rugpj. 5), San Roque (rugpj. 16).

ŠIS ŽIEMOS KURORTAS, įsikūręs aukštai Kantabrijos kalnuose, Pico de Tres Mares (2175 m), „Trijų jūrų viršūnės" papėdėje. Viršūnė vardą gavo nuo netoliese ištekančių upių, kurios įteka į Vidržemio jūrą, Atlantą ir Biskajos įlanką. Ebras, viena ilgiausių Ispanijos upių, išteka iš nuostabios Fontibre vietovės. Į Tres Mares viršūnę, kur atsiveria kvapą gniaužiantis kalnų vaizdas, nutiestas plentas ir funikulierius. Šis žiemos sporto kurortas nedidelis, 17 km ruože tėra 10 slidininkų trasų; kurortas teikia ir kitokių pramogų.

APYLINKĖS: 12 km į rytus nuo Alto Campoo stovi gražus prekybinis **Reinosos** miestas su senais mūriniais namais. Toliau į pietryčius įsikūręs Retortillo kaimas su **Juliobrigos** miesto griuvėsiais. Šį miestą pastatė romėnai kaip tvirtovę gintis nuo Kantabrijos genčių.

Pagrindinis kelias į pietus nuo Reinosos veda į **Cervatosą**, kur buvusios kolegijos bažnyčios fasade išlikę erotinių bareljefų. Tokia neįprasta priemonė turėjusi atgrasyti kaimiečius nuo kūniškų malonumų.

Toliau į pietryčius **Arroyuelo** ir **Cadalso** miestai turi dvi bažnyčias, iškirstas uolose IX ir X a.

Vienas iš daugelio bizonų piešinių Altamiroje

Cuevas de Altamira ⑯

Cantabria. 942 81 80 05 *Santillana del Mar.* **Urvai** *užsisakykit iš anksto.* **Muziejus** *antr.–sekm. gr. 24, 25, 31 ir sausio 1.*

ŠIUOSE URVUOSE išlikę keletas geriausių pasaulyje priešistorinio meno pavyzdžių.

Seniausi piešiniai ir raižiniai, atrasti 1869 m., sukurti apie 18 000 m. pr. Kr. *(žr. p. 44)*. Įžymusis bizonas nupieštas maždaug 13 000 m. pr. Kr. ryškiomis spalvomis, jo formą ir judesius pabrėžia uolos kontūras. Saugant piešinius į urvus įleidžiamas tik ribotas žmonių skaičius, todėl užsiregistruokit prieš kelis mėnesius. Šalia esančiame muziejuje aiškinama piešinių reikšmė.

Kristaus skulptūra Regina Coeli vienuolyne

Santillana del Mar ⑰

Cantabria. 4000. *Plaza Mayor, 942 81 82 51. Santa Juliana (birž. 28), San Roque (rugp. 16).*

ŠIS PAKARTOJANTIS salos pavadinimą miestas – vienas gražiausių Ispanijoje. XV–XVII a. auksinio akmens ansamblis išlikęs beveik nepaliestas, nors jame gausu turistų ir suvenyrų parduotuvių.

Miestas išaugo aplink vienuolyną, buvusį svarbų piligrimų centrą – romaninę **La Colegiata.** Bažnyčioje yra ankstyvųjų viduramžių vietos kankinės šv. Julijonos kapas, XVII a. tapyta altoriaus užtvara ir raižytos pietinės durys. Ant šoninių navų kapitelių – biblinių scenų skulptūros. Dviejose akmenimis grįstose miesto gatvėse vietinių didikų namai turi arba medines galerijas, arba geležinius balkonus ir herbus ant akmeninių fasadų. Seniau valstiečiai atviruose pirmuose aukštuose laikė gyvulius.

Žavūs rūmai **Plaza Mayor** aikštėje paversti viešbučiu *(žr. p. 540)*. **Museo Diocesano** įsikūręs restauruotame Regina Coeli vienuolyne, esančiame į pietus nuo miesto centro. Muziejuje yra spalvotų šventųjų figūrėlių kolekcija.

Museo Diocesano
Avenida Le Dorat 2. 942 81 80 04. *ketv.–antr. vasar.*

Puente Viesgo ⑱

Cantabria. 2500. *Calle Manuel Pérez Mazo 2, 942 59 81 05. San Miguel (rugs. 28–29).*

KURORTAS Puente Viesgo žymus išsibarsčiusiais aplink miestą urvais kalkakmenio uolose (ypač išsiskiria **Cueva de El Castillo**). Urvai išpuošti priešistorinių žmonių piešiniais. Manoma, kad tai vėlyvojo paleolito urvinių gyventojų šventykla. Ant sienų – arklių, bizonų ir kitų gyvulių piešiniai bei 50 rankų antspaudų, daugiausia kairės rankos. Ochra ir kitos spalvos piešiniams būdavo gaunamos iš oloje esančių mineralų.

APYLINKĖS: Derlingame Pas slėnyje, nusidriekusiame į pietryčius, daug sezoninių pienininkystės ūkių, vadinamųjų *pasiegos*. Pagrindiniame **Vega de Pas** mieste galima nusipirkti tipiškų *pasiego* produktų – *sobaos*, arba biskvitinių pyragaičių *(žr. p. 73)*, ir *quesadas*, saldumynų, daromų iš pieno, sviesto ir kiaušinių. **Villacariedo** kaime yra gražus XVIII a. dvaras su dviem skulptūromis papuoštais baroko fasadais, užstojančiais viduramžių bokštą.

Cueva de El Castillo
Puente Viesgo. 942 59 84 25. *pirm.*

Pagrindinis La Colegiata fasadas Santillana del Mare

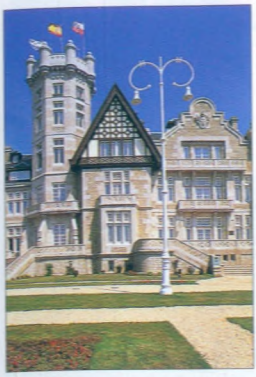

Palacio de la Magdalena El Sardinero priemiestyje

Santander ⑲

Cantabria. 200 000. *Plaza de Velarde 5, 942 31 07 08. antr.–ketv. Santiago (liep. 25), La Virgen la Bien Aparecida (rugs. 15).*

KANTABRIJOS SOSTINĖ, judrus uostas, įsikūręs prie gilios įlankos žiočių, didžiuojasi puikiu vaizdu. Miesto centras šiuolaikinis, atstatytas po 1941 m. gaisro. **Katedra** atkurta gotikos stiliumi, tačiau išlikusi XII a. kripta. Verta aplankyti **Museo de Bellas Artes** (Vaizduojamojo meno muziejų), kur eksponuojami Goyos, Zurbaráno, Mengso ir vietinių dailininkų darbai. **Museo de Prehistoria y Arquelogia** yra radinių iš Kantabrijos olų – neolito kirvių, romėnų monetų, keramikos, figūrėlių. **Museo Maritímo** (Jūros muziejus) turi retą banginio skeletą ir 350 rūšių vietinių žuvų.

Miestas nusidriekęs išilgai pakrantės aplink Magdalenos kyšulį, kuriame yra parkas, zoologijos sodas ir **Palacio de la Magdalena** – vasaros rūmai, pastatyti 1912 m. Alfonsui III ir bylojantys apie tai, kad tuo metu karališkoji šeima šį kurortą labai mėgo.

Šiauriau nuo kyšulio įsikūręs pajūrio priemiestis **El Sardinero** – nedidelis kurortas su ilgu paplūdimiu, netoli esančiais sodais, jaukiomis kavinėmis ir didingu baltu kazino. Liepos–rugpjūčio mėnesiais vyksta didelis El Sardinero teatro ir muzikos festivalis.

Museo de Bellas Artes
Calle Rubio 6. *942 23 94 85. pirm.–šešt.*

Museo de Prehistoria y Arqueología
Calle Casimiro Saenz 4. *942 20 71 05. antr.–sekm.*

Museo Marítimo
Promontorio de San Martín. *942 27 49 62. antr.–sekm.*

Laredo ⑳

Cantabria. 14 000. *Calle Lopez Seña, 942 61 10 96. Batalla de Flores (paskut. rugp. penkt.), San Martín (lapkr. 11).*

PUIKUS šio mažo miestuko paplūdimys pavertė jį mėgstamiausiu Kantabrijos kurortu. Senamiestis traukia siauromis gatvelėmis, namais su balkonais, XIII a. **Iglesia de la Asunción** su flamandišku altoriumi ir milžiniškais bronziniais sietynais. Ryškiausias metų įvykis Laredo miestelyje – žymioji „Gėlių mūšio“ šventė *(žr. p. 106)*.

Castro Urdiales ㉑

Cantabria. 15 500. *Avenida de la Constitución 1, 942 87 13 37. ketv. Coso Blanco (liep. 27), Santa Ana (liep. 26)*

CASTRO URDIALES – judrus žvejų miestas ir populiarus kurortas, pastatytas aplink vaizdingą natūralų uostą, pilną valčių. Virš uosto, ant aukšto kyšulio, stovi didelė rausva gotikinė **Iglesia de Santa María** katedra. Šalia – pusiau sugriauta pilis, kurią pastatė tamplierių riteriai. Vėliau ji buvo paversta švyturiu. Abipus alėjos stovi gražūs stikliniai namai, arba *galerías*. Nedidelis miesto paplūdimys kartais būna perpildytas, tačiau į vakarus yra didesnių paplūdimių, pvz., Playa de Ostende.

APYLINKĖS: 20 km į pietus, prie **Ramales de la Victoria** miestelio, yra priešistorinių olų su piešiniais ir raižiniais, į kurias veda status siauras kalnų kelias.

Valtelės Castro Urdiales uosto prieplaukoje

BASKIJA, NAVARA IR LA RIOCHA

VIZCAYA · GUIPÚZCOA · ÁLAVA · LA RIOJA · NAVARRA

ŽALIOS KALVOS SUSITINKA SU ATLANTO PAPLŪDIMIAIS Baskijoje, paslaptingos kilmės senos tautos žemėje. Navara ir dalis Baskijos buvo galinga viduramžių karalystė. Vakariniai Pirėnų kalnai sudaro gražią kraštovaizdžio dalį. Pietuose La Riochos vyndariai gamina vienus geriausių Ispanijos vynų.

Baskai – lyg atskira rasė. Jie niekad neleis jums pamiršti, kad jų kultūra skiriasi nuo Ispanijos kultūros. Nors Baskijos srities vyriausybė gana autonomiška, tačiau veikia stiprus separatistų judėjimas, siekiantis nutraukti ryšius su Madrido vyriausybe.

Baskija (baskiškai *Euskadi*) – svarbus pramoninis rajonas. Baskai geri giliųjų vandenų žvejai, žuvis užima svarbią vietą jų išradingoje virtuvėje, daugelio laikomoje geriausia Ispanijoje.

Baskų kalba *euskera*, negimininga jokiai kitai kalbai, rašomos iškabos, keletas miestų turi du pavadinimus. Pavyzdžiui, populiarų kurortą San Sebastiáną vietiniai vadina Donostia. *Euskera* kalbama ir kai kuriose Navaros vietose, kurios neoficialiai laikomos Baskijos dalimi. Daugelis įdomiausių lankytinų vietų – Olite ir Estellos miestai, Leyre vienuolynas – siekia viduramžius, kai Navaros karalystė driekėsi abipus Pirėnų. Sostinė Pamplona geriausiai žinoma dėl nutrūktagalviškos bulių bėgimo fiestos liepos mėnesį.

Vyndarių ir vyninių kraštas La Riocha garsėja sodais. Tarp daugybės istorinių paminklų – Santo Domingo de la Calzada katedra ir San Millán de la Cogolla bei Yuso vienuolynai.

Baskų valstiečio namas prie Gernika-Lumo Baskijoje

◁ Roncal kaimo gatvė Navaros Pirėnų papėdėje

Žvalgantis po Baskiją, Navarą ir La Riochą

ŠIUOSE ŽALIUOSE, KALVOTUOSE RAJONUOSE – daug įvairių įdomybių. Pirėnų kalnuose Navaroje žiemą galima slidinėti, o kitais metų laikais laipioti, apžiūrinėti urvus, plaukioti kanojomis. Pakrantėje į uolas įsiterpę didelės ir mažos įlankos, smėlėti paplūdimiai, žvejų kaimeliai. Žemyne keliukai vingiuoja per miškais apaugusias kalvas, slėnius, tarpeklius, pro vienišas pilis ir sodybas. Į pietus, La Riochoje, jie eina pro vynuogynus, kaimus ir miestus, susispietusius aplink įspūdingas bažnyčias ir vienuolynus.

Vaizdingas Río Cárdenas slėnis žemiau San Millán de la Cogolla kaimo La Riochoje

DAR ŽR.

- ***Kur apsistoti*** p. 540–542
- ***Restoranai ir barai*** p. 581–583

ŽENKLAI

- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias
- Vaizdingas kelias
- Upė
- Apžvalgos aikštelė

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Bilbo (Bilbao) 1
Castillo de Javier 29
Castillo de Mendoza 9
Costa Vasca 3
Donostia (San Sebastián) 4
Elizondo 25
Enciso 16
Gasteiz (Vitoria) 8
Gernika-Lumo 2
Haro 11
Hondarribia (Fuenterrabía) 5
Iruña (Pamplona) 23
Laguardia 10
Lizarra (Estella) 22
Logroño 15
Monasterio de Leyre 28
Monasterio de La Oliva 18
Nájera 14
Olite 20
Oñati 7
Orreaga (Roncesvalles) 26
Puente la Reina 21
Sangüesa 30
San Millán de la Cogolla 13
Santo Domingo de la Calzada 12
Santuario de Loiola 6
Tudela 17
Ujué 19
Valle de Bidasoa 24
Valle de Roncal 27

KAIP TEN PATEKTI

Daug kur galima nuvažiuoti plentu. Greitkelis šiaurėje A8 jungia Irúną ir Bilbao. A68 eina į pietus nuo Bilbao per Haro ir Ebro slėnį, rytų-vakarų susisiekimo koridorių, pro Tudelą. Greitkelio atšakos siekia Vitorią ir Pamploną. Geležinkelio linijos jungia didžiuosius ir mažesnius miestus, į daugumą miestų važiuoja maršrutiniai autobusai. Bilbao turi tarptautinį oro uostą.

Vienas iš trijų San Sebastiáno paplūdimių – prašmatnusis Playa de Ondarreta

Pastatai prie Río Nervión, Bilbao

Bilbao ❶

Vizcaya. 375 000. Paseo del Arenal 1, 94 479 57 60. Santiago (liep. 25), San Ignacio (liep. 31), La Asunción (rugpj. 15), Semana Grande (rugpj. vidurys).

BILBAO (BILBO) – Baskijos pramonės centras, svarbiausias Ispanijos prekybos uostas ir didžiausias srities miestas, apsuptas aukštų, plikų kalnų. Priemiesčiai tęsiasi 16 km palei Nervión (Nerbioi) upę iki žiočių. Las Arenas ir kitoje upės pusėje esantį žvejų uostą Portugalete jungia metalinis **Puente Colgante** tiltas, pastatytas 1893 m. Jis turi kabiną ant lynų automobiliams ir keleiviams. Rytiniame žiočių krante yra Santurtzi (Santurce), iš kur keltai plaukia į Jungtinę Karalystę *(žr. p. 628)*.

Bilbao klesti kaip pramoninis miestas nuo XIX a. vidurio, kai imta kasti geležies rūdą iš telkinių, esančių į šiaurės vakarus nuo miesto. Netrukus į peizažą įsiterpė metalo dirbinių ir chemijos gamyklos. Miestas nėra gražus, tačiau turtingas, buvęs didelis oro užterštumas dabar sumažėjo. Nutiestos naujos metro linijos, yra Guggenheimo muziejaus Europos filialas, šiuolaikinė meno galerija. Greitai ketinama plėsti oro ir jūrų uostus.

Gražiausias rajonas *casco viejo* (senamiestis) pastatytas prie upės XIV a. Čia tarp siaurų gatvelių su daugybe *tapas* barų stovi arkadinė Plaza Nueva ir **Basílica de Santiago**.

Museo Arquelógico, Etnográfico e Histórico Vasco turi didelę baskų meno, fotografijų ir baskų buities vaizdų ekspoziciją. Šoninėje navoje stovi Mikeldi stabas – gyvulio skulptūrėlė iš III–II a. pr. Kr.

Naujamiestyje yra didelis **Museo de Bellas Artes**. Jame eksponuojamas menas nuo XII a. katalonų šedevrų iki šiuolaikinių tarptautinio garso dailininkų kūrinių, pvz., Vasarely, Kokochkos, Bacono, Delaunay ir Leger. Keliose salėse eksponuojami baskų dailininkų darbai.

Šio rajono brangakmenis – **Museo Guggenheim Bilbao** *(žr. p. 116–117)*, atidarytas 1997 m., kai pagal futuristinį Normano Fosterio projektą buvo pertvarkomas miestas – plečiamas uostas, nutiestas naujas metro tinklas.

Dar vienas naujas pastatas – tai primenantis laivą **Palacio de la Música y Congresos Euskalduna**. Žiūrovų salė talpina 2200 žmonių, čia repetuoja Bilbao simfoninis orkestras.

Į vakarus nuo miesto plentas ir funikulierius kyla į La Reineta kaimą, iš kurio atsiveria plati miesto panorama už senų dokų. Ant rytinio žiočių kranto įsikūręs pajūrio kurortas Algorta su puikiomis vilomis.

Museo Arqueológico, Etnográfico e Histórico Vasco
Calle Cruz 4. 94 415 54 23. antr.–sekm. per valstyb. šv.

Museo de Bellas Artes
Plaza del Museo 2. 94 439 60 60. antr.–sekm. per valstyb. šv.

Palacio de la Música y Congresos Euskalduna
Ave Abandoibarra 4. 94 403 50 00. koncertams.

Zuloaga. *Condesa Mathieu de Noailles* (1913), Bilbao vaizduojamojo meno muziejus

Gernika-Lumo ❷

Vizcaya. 15,400. Artekalea 8, 94 625 58 92. pirm. Aniversario del Bombardeo de Guernica (bal. 26).

ŠIS MAŽAS MIESTELIS baskams turi didelę simbolinę reikšmę. Kelis šimtmečius baskų vadovai po šiuo ąžuolu ant kalvos susirinkdavo į demokratišką asamblėją. 1937 m. balandžio 26 d. Gernika-Lumo (Guernica) tapo pirmuoju pasaulyje bombardavimo iš oro taikiniu. Generolo Franco prašymu jį subombardavo nacių lakūnai. Madride *(žr. p. 289)* galima pamatyti įspūdingą Picasso paveikslą *(žr. p. 62–63)*, vaizduojantį šį įvykį.

Miestas atstatytas, bet gana nykus. Tačiau jo sode, paviljone, saugomas 300 metų senumo ąžuolo kamienas – *Gernikako Arbola*, arba Gernikos Ąžuolas, senovės baskų šaknų simbolis. Šalia pasodintas jaunas ąžuoliukas. Baskai lanko šį seną medį tarsi piligrimai.

Baskų žvejai, pavaizduoti Casa de Juntas lubų vitraže, Gernika-Lumo

Casa de Juntas – buvusi kopplyčia, kur Vizcayos (Biskajos) provincijos parlamentas posėdžiauja nuo 1979 m., kai baskų provincijos atgavo autonomiją. Vienos salės lubų vitraže vaizduojamas Gernikos Ąžuolas, prie kurio baskų piliečiai aptaria savo teises.

Kaimyniniame Europos parke yra Henry Moore'o ir Eduardo Chillidos skulptūrų.

APYLINKĖS: 5 km į šiaurės rytus nuo Gernikos, prie Kortézubi (Cortézubi), yra **Cuevas de Santimamiñe**. Nedidelėje oloje matyti anglimi piešti bizonai ir kiti gyvūnai, atrasti 1917 m. Šiai kromanjoniečių kūrybai apie 11 000 m. Vadovai pirma parodo lankytojams piešinius, paskui veda Ilgąja galerija – požeminiu koridoriumi, pilnu keistų formų ryškiaspalvių stalagmitų ir stalaktitų. Santimamiñe – tai tik vienas iš kelių urvų šiame kalnų rajone, tačiau dauguma jų nelankomi.

Casa de Juntas
C/ Allende Salazar. 94 625 11 38. kasdien. rugpj. 15 ir gr. 25

Cuevas de Santimamiñe
Barrio Basondo, Kortézubi. 94 625 29 75. pirm.–penkt. per valstyb. šv.

Costa Vasca ❸

Vizcaya & Guipúzcoa. Bilbao. Bilbao. Getxo, 94 491 08 00.

176 KM ILGIO Baskijos pakrantė labai raižyta: dantytos uolos kaitaliojasi su įlankomis, kurių fone driekiasi miškais apaugusios kalvos. Kai kurie žvejų kaimai per daug civilizuoti, tačiau žemyno kraštovaizdis patrauklus.

Į šiaurę nuo Algortos (prie Bilbao) yra gerų paplūdimių. Plentzia – malonus miestas su prieplauka prie upės žiočių. Į rytus yra Bakio, didelis žvejų kaimas su geru paplūdimiu. Aukštai virš jūros lygio BI3101 kelias vinguriuoja pro mažą salelę atsiskyrėlę, San Juan de Gaztelugatxe, ir Matxitxaco švyturį, pro Bermeo, uostą su **Museo del Pescador** (žvejybos muziejumi), ir Mundaką – nedidelę burlenčių bazę. Prie ramios Guernicos upės yra du smėlėti paplūdimiai – Laida ir Laga.

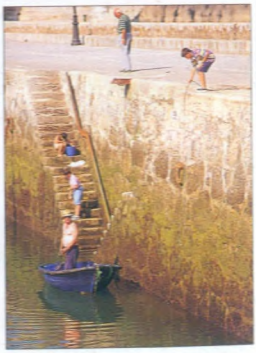

Meškeriotojai Lekeitio krantinėje, Costa Vasca uoste

Lekeitio, žvejų uostas rytuose, turi puikią pakrantę su senais baskų namais ir XV a. Santa María bažnyčia. Ilgas, plaukioti tinkamas paplūdimys nutįsęs iki **Saturrarán** kaimo ir seno **Ondarroa** uosto. Lekeitio-Ondarroa kelias gražiai apsodintas pušimis.

Zumaia – pajūrio kurortas su senamiesčiu. Žymaus tapytojo Ignacio Zuloagos (1870–1945) name įkurtas memorialinis muziejus. Čia daug baskų kaimo ir jūros gyvenimą vaizduojančių paveikslų.

Getaria – tralerių uostas su smagiomis kavinėmis ir XIV a. San Salvador bažnyčia. Buvęs madingas **Zarautz** kurortas žymus dideliais paplūdimiais ir eleganfiškais namais.

Museo del Pescador
Plaza Torrontero 1. 94 688 11 71. antr.–sekm. per valstyb. šv.

Museo de Ignacio Zuloaga
Casa Santiago Zumaya, Carretera de San Sebastián. 943 86 10 15. saus.–rugs.: treč.–sekm.

Bilbao: Museo Guggenheim

MUSEO GUGGENHEIM – tikras brangakmenis Bilbao kultūros karūnoje. Nuostabą kelia ir pats statinys: amerikiečių architekto Franko Gehry sidabrinių kreivių ir išlankų kompleksas panašus į laivą ar gėlę. Muziejaus kolekcija plačiai pristato modernųjį ir šiuolaikinį meną, be to, čia galima pamatyti abstrakčiųjų impresionistų Willemo de Kooningo ir Marko Rothko darbų. Muziejuje nuolat rengiamos laikinos parodos arba svarbios retrospektyvos. Kai kurie šių parodų darbai eksponuojami Guggenheimo muziejuose Niujorke, Venecijoje ir Berlyne.

Stogas
Dėl laivo pirmagalį primenančių smailių ir metalo konstrukcijų stogas lyginamas su laivu.

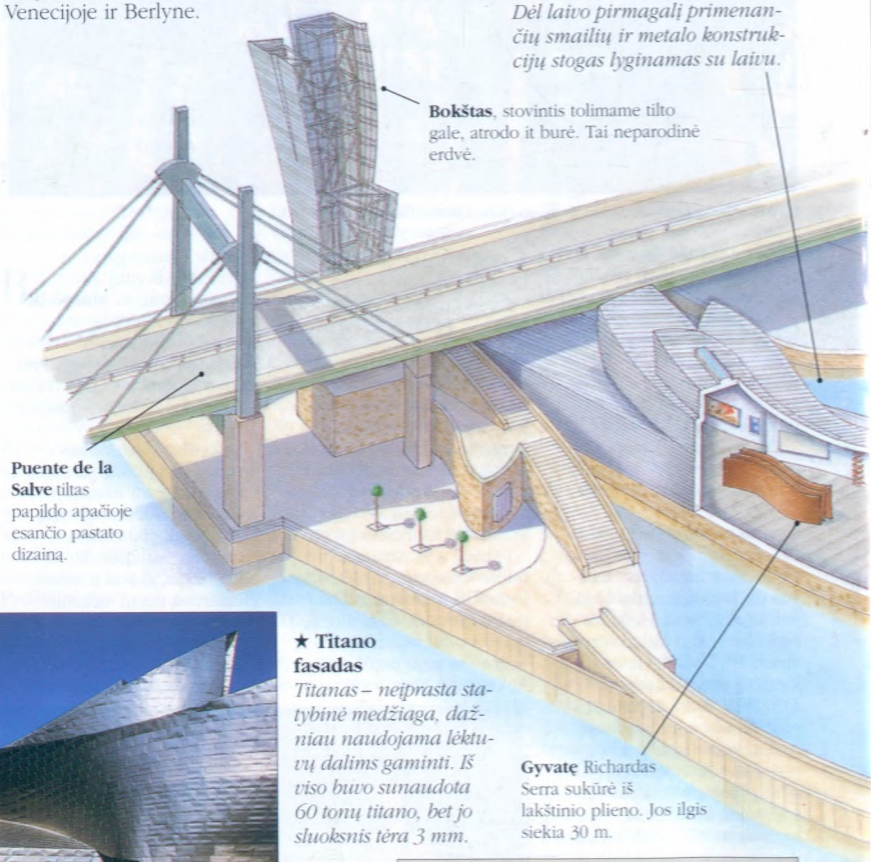

Bokštas, stovintis tolimame tilto gale, atrodo it burė. Tai neparodinė erdvė.

Puente de la Salve tiltas papildo apačioje esančio pastato dizainą.

Gyvatę Richardas Serra sukūrė iš lakštinio plieno. Jos ilgis siekia 30 m.

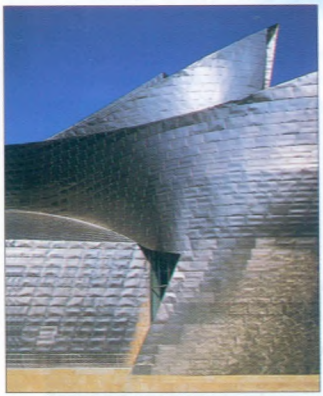

★ Titano fasadas
Titanas – neįprasta statybinė medžiaga, dažniau naudojama lėktuvų dalims gaminti. Iš viso buvo sunaudota 60 tonų titano, bet jo sluoksnis tėra 3 mm.

Žuvų galerija
Galerija, virš kurios iškilusi Richardo Serra Gyvatė, – didžiausia muziejuje. Grakštus jos pavidalas byloja, kad architektui Frank ui Gehry labai patinka žuvies motyvas.

★ Atrijus
Lankytojai pirmiausia patenka į nepaprastai aukštą (60 m) atrijų. Juo naudojamasi kaip orientyru, be to, dėl savo aukštumo jis puikiai tinka didelės apimties kūriniams eksponuoti.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Avenida Abandoibarra.
94 435 90 00. Moyua.
1, 10, 11, 13, 18, 27, 38, 46, 48, 71. antr.–sekm. 11–20 (pask. įėjim. 19.30). per valst. šv.

Šuniukas, amerikiečių menininko Jeffo Koonso kūrinys, apaugęs gėlėmis, kurias drėkina vidinė irigacijos sistema. Iš pradžių ši skulptūra stovėjo laikinai, bet vėliau ją pamėgo Bilbao gyventojai ir ji pasiliko.

Trečio aukšto balkonas

Pagrindinis įėjimas

Muziejaus restoranas, kuriam vadovauja kylanti baskų virtuvės žvaigždė Martínas Berasategui, vaišina vietiniais valgiais.

Šalia Nervión upės yra vandens sodas

Vaizdas iš miesto
Artėjant prie muziejaus Calle de Iparraguirre gatve, vietinių gyventojų "Guggenu" pramintas muziejus ryškiai išsiskiria iš tradicinių pastatų.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

★ Titano fasadas

★ Atrijus

San Sebastiáno Playa de Ondarreta su vaizdu kitoje įlankos pusėje

San Sebastián ❹

Guipúzcoa. 180 000. Paseo de los Fueros 1, 943 42 62 82. sekm. San Sebastián (saus. 20), Semana Grande (apie rugpj. 15 vieną sav.), Regata (rugs. pradžia).

ĮSIKŪRĘS ant kriauklės formos įlankos kranto, San Sebastiánas (Donostia) – elegantiškiausias ir madingiausias Ispanijos pajūrio kurortas. Kitame įlankos gale, rytuose, stovi bokšto pavidalo kalva Monte Urgull, o vakaruose – Monte Igueldo. Tarp dviejų kalnų įlankos žiotyse yra nedidelė Isla de Santa Clara sala.

San Sebastiánas tapo puikiu kurortu XIX a. pabaigoje ir nuo to laiko išliko populiarus tarp ispanų aristokratų, nors jau ir neturi tokio žavesio, kurį turėjo prieš keletą dešimtmečių. Jame ir dabar daug parduotuvių, vienas iš prabangiausių Ispanijos viešbučių *María Cristina (žr. p. 542)*, tačiau dabar tai jau visų pirma šeimyninis kurortas.

Miestas žymus vasaros meno festivaliais. Liepos mėnesį vyksta džiazo festivalis, rugpjūčio pabaigoje – klasikinės muzikos, rugsėjį – tarptautinis San Sebastiáno filmų festivalis. *Semana Grande* rugpjūčio mėnesį skirta tradicinei baskų liaudies kultūrai.

Vietiniame gyvenime labai svarbią vietą užima ir virtuvė. Daug baskų vyrų priklauso gastronomijos klubams, kur jie susirinkę gamina, valgo, geria ir kalbasi. Netgi šiais laikais moterys retai kviečiamos į šių klubų susirinkimus.

Senamiestis

Žavus San Sebastiáno senamiestis, vadinamas Parte Vieja (senoji dalis), įsikūręs tarp įlankos ir Río Urumea upės. Nors tik nedaugelis jo namų pastatyti anksčiau nei 1813 m., kai miestas buvo atstatytas po gaisro, bet jis savitas. Gatvėse daug restoranų, vakarais atgyjančių *tapas* barų. Vietiniame žuvies turguje prekystaliai nukrauti skanumynais, tokiais kaip *kokotxa* (jūros lydekos žiaunos), rodančiais, kokią svarbią vietą miesto gyvenime užima žuvis.

Senamiesčio širdis – **Plaza de la Constitución**, graži arkadinė aikštė su mėlynomis ir oranžinėmis langinėmis. Skaičiai ant balkonų likę iš tų laikų, kai šioje aikštėje vykdavo bulių kovos ir organizatoriai parduodavo bilietus į numeruotas vietas. **Santa María del Coro** bažnyčia garsėja puošniu baroko portalu.

Monte Urgull kalnas iškilęs virš senamiesčio. Verta užlipti į jo viršūnę pažiūrėti pakrantės ir miesto panoramos, apsuptos kalvomis. Viršūnėje stovi Kristaus statula ir **Castillo de Santa Cruz de la Mota** griuvėsiai su senoviniais pabūklais.

Paplūdimiai

Du pagrindiniai San Sebastiáno paplūdimiai driekiasi aplink **Monte Igueldo**. **Playa de Ondarreta** – šiuolaikiškesnis, o **Playa de la Concha** – didesnis. Juos skiria uolėta atodanga. Tarp jų stovi **Palacio Miramar**, kuriuos 1889 m. pastatė baskų architektas José Goicoa pagal britų architekto Seldeno Wornumo projektą. Rūmai, pastatyti karalienei Marijai Kristinai kaip vasaros rezidencija, pavertė San Sebastiáną aristokratų kurortu. Sodai atviri lankytojams, o rūmuose vyksta įvairūs renginiai.

Pakrantėje prie Playa de Ondarreta stovi įdomi šiuolaikinė metalo skulptūra, Eduardo Chilidos *Vėjų šukos*. Kelias ir funikulierius veda į Monte Igueldo viršūnę, kur yra pramogų parkas.

Į rytus nuo Playa de la Concha yra kitas paplūdimys, **Playa de la Zurriola**, į kurį žvelgia trečioji, **Monte Ulía**, kalva.

Eduardo Chillidos *Vėjų šukos*

Josepo Maria Serto baskų gyvenimo freska, Museo de San Telmo

Museo de San Telmo

Plaza Zuloaga. 943 42 49 70. antr.–sekm.

Tai didelis muziejus XVI a. vienuolyne Monte Urgull papėdėje. Šoninėje navoje – baskų antkapių kolekcija: apvalios raižytos XV–XVII a. laidotuvių kolonos. Taip pat eksponuojami regiono moterų galvos apdangalai, baldai, įrankiai, kiti baskų menininkų dirbiniai ir paveikslai. Tarp jų – spalvingi XIX a. dailininko Antonio Ortizo Echagüe, šiuolaikiniai Ignacio Zuloagos, Vincente Lópezo portretai, El Greco ir kitų Ispanijos klasikų darbai. Koplyčioje yra 16 auksaspalvių katalonų dailininko Josepo Maria Serto sieninių paveikslų, vaizduojančių baskų legendas, kultūrą, pajūrio krašto buitį.

Palacio del Mar

Paseo del Muelle 34.
943 44 00 99. kasdien.
saus. 1 ir gr. 25.

Statydamas šiuos rūmus, vietinis architektas Juanas Carlosas Guerra įkūnijo tradicinį baskų architektūros stilių. 1828 m. juose įsikūrė Guipúzcoa okeonografų draugija. Akvariume – unikali vietos vandenų jūrų pasaulio kolekcija. Muziejuje rodoma baskų pajūrio buitis nuo laivų statybos iki baskų jūreivių portretų.

APYLINKĖS: Maždaug 5 km į rytus nuo San Sebastiáno yra **Pasaia Donibane** (Pasajes de San Juan), vaizdingas žvejų kaimelis, kuriame stovi netvarkingai susigrūdę namai su gražiai dažytais balkonais, ir eina viena akmenimis grįsta centrinė gatvė su keletu gerų žuvies restoranų.

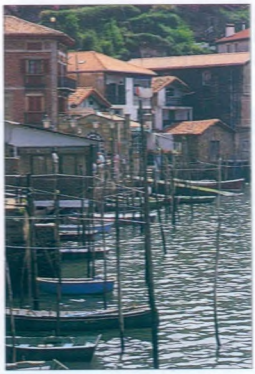

Pasaia Donibane žvejų kaimelio prieplauka

SAN SEBASTIÁNO FILMŲ FESTIVALIS

Pradėtas rengti 1953 m., šis festivalis – vienas iš penkių pagrindinių kasmetinių Europos filmų festivalių. Jis vyksta rugsėjo pabaigoje ir sutraukia daugiau negu 100 000 žiūrovų. Festivalyje skiriamas specialus Donostia prizas aktoriui ar režisieriui. 1994 m. jį gavo Lana Turner, o 1995 m. – Susan Sarandon. Kiti minėtini svečiai – Quentinas Tarantino, Greta Scacchi, Williamas Hurtas. Prizai skiriami naujiems autoriniams filmams. Vienas pirmųjų nugalėtojų buvo Hitchcocko filmas *Vertigo*. Festivalis tarptautinis, jame pristatomi filmai iš daugelio šalių.

Lauren Bacall atsiima apdovanojimą

Seni namai su balkonais aukštutiniame mieste, Hondarribia

Hondarribia 5

Guipúzcoa. 14 000. Calle Javier Ugarte 6, 943 64 54 58. La Kutxa Entrega (liep. 25), Alarde (rugs. 6–8).

HONDARRIBIA (Fuenterrabía), istorinį miestą prie Río Bidasoa upės žiočių daugelį amžių puldinėjo prancūzai. Aukštutinį miestą saugojo XV a. sienos, kuriose išlikę gražūs **Puerta de Santa María** vartai. Siaurose gatvelėse stovi virtinės senų namų su drožinėtomis pastogėmis, balkonais ir herbais.

Gatvės spiečiasi aplink **Santa María de la Asunción** bažnyčią su dideliais kontraforsais, aukštu barokiniu bokštu ir auksine altoriaus užtvara. Aukščiausioje miesto vietoje X a. įkurta **pilis**, kurioje dabar įsikūręs viešbutis *(žr. p. 541)*.

Hondarribia – žvejų uostas. La Marinos gyvojoje žvejų kvartalo krantinėje daug kavinių. Į šiaurę driekiasi puikūs paplūdimiai.

APYLINKĖS: Kalvų kelias kyla į vakarus, į Gvadalupės Mergelės šventyklą. Toliau atsiveria pakrantės ir kalnų panorama. Iš **Ermita de San Marcial**, stovinčios ant kalvos už 9 km į pietus, matyti Bidasoa lyguma, kuria eina siena. Prancūzų miesteliai balti, ispanų pilkesni.

Buvusio Oñati baskų universiteto renesansinis fasadas

Santuario de Loyola ❻

Loiola (Guipúzcoa). ☎ *943 81 65 08.* 🚌 ⏲ *kasdien.*

ŠV. IGNACAS IŠ LOYOLOS (San Ignacio de Loyola), jėzuitų ordino įkūrėjas, gimė 1490 m. Santa Casa (šventame name) – mūriniame dvare prie Azpeitios. XVII a. prie jo buvo pastatyta Basílica de San Ignacio. Kambariai, kuriuose gyveno aristokratiškoji Loyolos šeima, tapo koplyčiomis. Atsivertimo koplyčia – tai kambarys, kuriame jaunas kareivis Ignacas sveikdamas po sužeidimo patyrė gilų religinį jausmą.

Diarama vaizduoja epizodus iš šventojo gyvenimo: kaip jis Montserrat vienuolyne *(žr. p. 208–209)* paskyrė gyvenimą Kristui, Maresa oloje parašė *Dvasines pratybas*, kaip pakliuvo į inkvizicijos kalėjimą, keliavo į Šventąją žemę. Bazilikoje, statytoje 1681–1738 m., yra čiurigeresko stiliaus kupolas ir apskrita nava, kurios beveik visas paviršius padengtas lipdiniais.

Oñati ❼

Guipúzcoa. 👪 *10 000.* 🚌 ℹ *Plaza de los Fueros 4, 943 78 34 53.* 🚌 *šešt.* 🏇 *Devintinės (geg./birž.), San Miguel (rugs. 29).*

OÑATI (OÑATE) miestas Udana slėnyje – istorinė pirmojo karlistų karo 1833–1839 m. *(žr. p. 59)* vieta. Čia buvo pretendento į sostą Don Karloso brolio, karaliaus Ferdinando VII, dvaras. 1540 m. įkurtas **universitetas** ilgus amžius buvo vienintelis Baskijoje. Jis turi šventųjų skulptūromis išpuoštą renesansinį fasadą ir elegantišką vidinį kiemą.

Plaza de los Fueros aikštėje stovi **Iglesia de San Miguel**, gotikinė bažnyčia su akmenine plateresko *(žr. p. 21)* stiliaus šonine nava, kurioje yra vyskupo Zuázolos iš Ávilos, universiteto įkūrėjo, kapas. Prieš bažnyčią stovi barokinė **rotušė** *(ayuntamiento)*.

APYLINKĖS: Kalnų kelias kyla į **Santuario de Arantzazu**, kurį užstoja Aitzgonsi viršūnė. 1469 m. piemuo pasakojo čia matęs Mergelės viziją. Virš XX a. šeštame dešimtmetyje statytos bažnyčios durų puikuojasi Jorge Oteizos sukurtos šventųjų skulptūros.

Universidad de Sancti Spiritus

Avenida de la Universidad Vasca. ☎ *943 78 34 53.* ⏲ *pirm.–penkt. ekskursijoms su vadovu (skambinkite iš anksto).* 🇬🇧

Įspūdinga Santuario de Loyola su čiurigereskiniu kupolu

JĖZUITŲ ORDINO ĮKŪRĖJAS

Šv. Ignacas ir grupė kunigų, padėjusių vargšams, Romoje įkūrė Jėzaus draugiją. Popiežius Paulius III netrukus patvirtino ordino įkūrimą ir jo vyresniuoju paskyrė Ignaciją. Vis turtėjantis ordinas prisiekė karinį paklusnumą popiežiui ir tapo galingiausiu jo ginklu kovoje prieš reformaciją. Šiais laikais yra 24 000 jėzuitų, 110-yje šalių daugiausia dirbančių šviečiamąjį darbą.

Šv. Ignacas iš Loyolos

Baskų kultūra

GALI BŪTI, kad baskai yra seniausia Europos tauta, kuri, antropologų nuomone, galėjusi išsivystyti iš kromanjoniečių, gyvenusių Pirėnuose prieš 40 000 metų. Baskų protėvių dolmenai ir iškalinėti akmenys rodo baskus turėjusius pagoniškas šaknis.

Izoliuoti kalnų slėniuose baskai išlaikė savo unikalią kalbą, mitus ir beveik amžių neliestą kultūrą. Daugelis šeimų gyvena protėvių statytuose, izoliuotuose šveicariško tipo mūrinėse *caseríos*, arba sodybose. Jų muzika ir aukštais šuoliais pasižymintys šokiai nepanašūs į kitų tautų, o virtuvė labai įvairi ir išradinga. Generolas Franco buvo apribojęs *fueros* – senuosius baskų įstatymus ir teises, tačiau dabar, 1995 m. atkūrus demokratiją, baskai jau turi savo parlamentą ir policiją, jie išsikovojo didelę autonomiją ir gali tvarkyti savo reikalus.

Baskų policininkas

BASKIJOS SRITIS

Baskų kultūros plotai

Tautinį identiškumą *simbolizuoja srities vėliava* La Ikurriña. *Baltas kryžius – krikščionybės simbolis, žalias šv. Andriejaus kryžius primena mūšį, laimėtą per jo vardadienį.*

Bertsolaris – *baskų dainiai. Jie improvizuoja sąmojingas, humoristines dainas, kurių žodžiai atspindi dabartinius įvykius ar legendas. Jie dainuoja be akompanimento viešose vietose – baruose, aikštėse ir konkursuose. Ši žodinė tradicija išsaugojo baskų folklorą, legendas, istoriją. Pirmieji tekstai* euskera *(baskų) kalba parašyti tik XVI a.*

Baskų ekonomika *visada rėmėsi žvejyba ir su ja susijusia pramone – laivų statyba ir žemės ūkiu. Pastaruoju metu sričiai suklestėti padėjo sunkioji pramonė.*

Tradicinis sportas *labai gerbiamas baskų kultūroje. Žaidžiant pelotą* (frontón), *komandos meta kamuolį į sieną ir gaudo pintu samčiu arba rankomis. Labai populiarios jėgos sporto šakos – rąsto skaldymas ir sunkumų kilnojimas.*

Vitoria ❽

Álava. 210 000. *Avenida de Gasteiz, 945 16 15 98.* ketv. *Romería de San Prudencio (bal. 28), Fiestas de la Virgen Blanca (rugs.4–9), Romería de Olárizu (antr. rugs. pirm.).*

VITORIA (GASTEIZ), baskų vyriausybės būstinė, buvo įkurta ant kalvos aukščiausioje provincijos vietoje, kur anksčiau stovėjo senovinis baskų miestas Gasteizas. Seniausia Vitorios dalis, El Campo Suso, buvo perstatyta po pergalės prieš maurus. Vėliau miestas praturtėjo iš geležies bei vilnos prekybos.

Senamiestis išsidėstęs aplink **Plaza de la Virgen Blanca**. Aikštėje stovi paminklas, skirtas 1813 m. mūšiui, kai britų kunigaikštis Welingtonas nugalėjo prancūzus. Aplink aikštę išsidėstę seni namai su *miradores* (įstiklintais balkonais). Šalia aikštės, ant kalvos šlaito, stovi gotikinė **Iglesia de San Miguel**. Jos išorinėje nišoje stovi Virgen Blanca (Baltosios mergelės) – Vitorios miesto globėjos – statula. Jos vardo dieną, rugpjūčio 4-ąją, prasideda didelė šventė *(žr. p. 128)*. San Miguel bažnyčios sienoje, atgręžtoje į **Plaza del Machete** aikštę, yra įdubimas, kuriame seniau buvo durklas. Juo miesto valdovai prisiekdavo laikytis įstatymų arba žūti.

Senamiestis išsaugojęs keletą renesansinių rūmų, pvz., XVI a. **Palacio de Escoriaza-Esquibel** su platereskiniu *(žr. p. 21)* kiemu. Aplink juos daugybė mielų senų gatvelių, sujungtų stačiais laiptais. Vakare jaunimas užplūsta barus.

Mieste dvi katedros. Senesnė, stovinti ant senamiesčio ribos, – tai gotikinė **Catedral de Santa María** su skulptūromis ant vakarinio portalo. Netoliese, senų namų gatvėje Calle Correría, yra žavus **El Portalón** – XV a. pirklio namas ir viešbutis. Jis pilnas baskų baldų ir meno kūrinių. Dabar čia restoranas. Prie vėlesniosios architektūros šedevrų reikėtų priskirti arkadinę **Los Arquillos** gatvę ir su ja besijungiančią **Plaza de España**. Jos buvo pastatytos XVIII a. pabaigoje, kad sujungtų senamiestį su statomu nauju kvartalu. Į pietus nuo senamiesčio stovi neogotikinė **Catedral de la Virgen Inmaculada**, pradėta statyti 1907 m. ir dar nebaigta, tačiau veikianti.

Rami Plaza de España Vitorios centre

Museo de Arqueología

Calle Correría 116. *945 18 19 22.* *antr.–sekm.*

Šiame XVI a. pusiau mediniame name įsikūręs muziejus. Tarp eksponatų yra daugiau negu 4000 m. senumo dolmenų, rastų Alavoje, ir viduramžių meno dirbinių.

Vakarinės gotikinės durys Vitorios Santa Maria katedroje

Museo de Naipes

Palacio de Bendaña, C/ Cuchillería. 945 18 19 20. antr.-sekm.

Heraclio Fournier, 1868 m. įkūrusio kortų fabriką Vitorijoje, vaikaitis eksponuoja savo 6000 pavyzdžių kolekciją. Seniausi eksponatai – XIV a. pabaigos italų kortos. Tarp daugelio Taro kortų rinkinių yra keletas ir Salvadoro Dali, pieštų 1980 m.

Museo de Armería

Paseo Fray Francisco 3. 945 18 19 25. antr.-sekm.

Šiame muziejuje eksponuojami ginklai nuo priešistorinių laikų kirvių iki XX a. pistoletų, taip pat yra viduramžių šarvai ir eksponatas, atspindintis 1813 m. Vitorios mūšį.

Museo de Bellas Artes

Paseo Fray Francisco 8. 945 18 19 18. antr.-sekm.

Šioje meno galerijoje, neorenesansinio stiliaus dvare, eksponuojami darbai nuo antikos iki šių dienų. Tarp jų – XIV a. medinės skulptūros, XVI a. flamandų triptikai, ispanų meistrų, pvz., Riberos, ir šiuolaikinių baskų bei ispanų menininkų Zuloagos, Picasso ir kitų darbai.

Castillo de Mendoza ⑨

Mendoza (Álava). 945 18 16 17. antr.-sekm.

MENDOZOS kaimo centre, 8 km į vakarus nuo Vitorios, stovi nedidelė kvadratinė restauruota XIII a. tvirtovė. Nuo 4 bokštų viršaus atsiveria nuostabūs vaizdai. Storasieniame kunigaikščių dvare dabar įsikūręs **Museo Heráldica** (Heraldikos muziejus). Jame eksponuojami kilmingų baskų šeimų herbai ir asmeniniai daiktai.

APYLINKĖS: Prie A2622 Pobes-Tuesta plento tyvuliuoja **Salinas de Añana**, keletas druskingų ežerėlių, kuriuos maitina mineraliniai šaltiniai. Netoliese – **Tuesta** kaimas, turintis romaninę bažnyčią su didingu portalu. Jos viduje – istorinėmis scenomis išraižyti kapiteliai ir medinė viduramžių šv. Sebastijono skulptūra.

Laguardia ⑩

Álava. 1500. Paseo Sancho Abarca, 941 60 08 45. antr. San Juan and San Pedro (birž. 24).

ŠIS NEDIDELIS vyndarių miestas – tai La Rioja Alavesa sostinė, pietinės Álavos provincijos dalis, kur nuo seno gaminami *Rioja* vynai *(žr. p. 74–75)*. Tai derlinga, vynuogynais apsodinta lyguma, iš šiaurės užstota aukštos kalvos. Nuo plento, kylančio į Herreros perėją, atsiveria įspūdinga panorama. Laguardia – viduramžių miestas kalnuose. Iš tolo matyti jį supantys pylimai, tvirtovės bokštai ir vartai. Stačiose, siaurose, akmenimis grįstose gatvelėse daug *bodegas* (vyno rūsių), kuriuose galima lankytis visus metus ir paragauti vyno. Užsisakyti reikia iš anksto.

Madonos su kūdikiu statula Laguardioje

Gotikinė **Iglesia de Santa María de los Reyes** bažnyčia turi griežtą fasadą ir neįprastą portalą. Bažnyčios viduje stovi nedidelė Madonos su kūdikiu skulptūra.

Vynuogynai prie Laguardios, La Rioja Alavesa sostinės, nuo viduramžių garsėjančios vynininkyste

Haro ⓫

La Rioja. 9000. Plaza Monseñor Florentino Rodriguez, 941 30 33 66. antr. ir šešt. Vyno mūšis (birž. 29). Virgen de la Vega (rugs.8).

GRAKŠTUS MIESTAS prie Río Ebro upės su judriu senamiesčiu, vyninėmis ir rūmais. Ant kalvos stovi gotikinė **Iglesia de Santo Tomas** su platereskiniu *(žr. p. 21)* portalu. Rioja Alta – vynuogynų ir vyninių centras, aukštesnis ir vėsesnis už Rioja Baja *(žr. p. 74–75)*. Iš šiaurės miestą užstoja plokščiakalnis. Molingas dirvožemis ir klimatas sudaro sąlygas vietinių vynų pramonei. Daugelis vyninių rengia ekskursijas į savo rūsius, įskaitant ir degustacijas. Norint dalyvauti, reikia iš anksto užsirašyti vyninėje arba turizmo biure. Kartais imamas nedidelis mokestis.

Centrinėje aikštėje stovinčiose kavinėse vietinių vynų kainos nedidelės, o aplinka linksma, ypač vakarais.

Birželio mėnesį vykstanti miesto šventė *(žr. p. 128)* baigiasi įspūdinga vyno orgija.

Rioja vynmedžių eilės banguojančiose kalvose netoli Haro

Šv. Dominyko kapas Santo Domingo de la Calzada katedroje

Santo Domingo de la Calzada ⓬

La Rioja. 5800. Calle Mayor 70, 941 34 33 34. šešt. Dia del Patron (geg. 12), San Jerónimo Hermosilla (rugs.19).

ŠIS MIESTAS, stovintis pakeliui į Santiago de Compostelą *(žr. p. 78–79)*, pavadintas XI a. šventojo, stačiusio piligrimams tiltus ir kelius *(calzadas)*, garbei.

Šv. Dominykas susirgusiems keliauninkams įkūrė ligoninę, kurioje dabar įrengtas viešbutis *(žr. p. 542)*. Šventojo atlikti stebuklai įamžinti lipdiniuose ant jo kapo iš dalies romaninio, iš dalies gotikinio stiliaus miesto **katedroje** ir choro sienų tapyboje. Keisčiausia ir labiausiai į akį krintanti relikvija – gausiai dekoruotas narvas sienoje, kuriame ilgus amžius buvo laikomas gyvas gaidys ir višta. Ant didžiojo altoriaus drožinėtas riešutmedžio altoriaus pano – paskutinis 1541 m. padarytas dailininko Damià Formento darbas. Verta apžiūrėti ir restauruotas XIV a. miesto tvirtovės sienas.

ŠV. DOMINYKO GAIDYS IR VIŠTA

Santo Domingo de la Calzada katedroje laikomi gaidys ir višta – duoklė stebuklingosioms šventojo gyvybinėms galioms. Pasakojama, kad prieš daug amžių vokiečių piligrimas atsisakęs vietos merginos siūlomų malonumų. Ši jį apkaltinusi vagyste, ir piligrimas buvęs pakartas, tačiau vėliau jo tėvai radę jį gyvą kartuvėse. Jie nubėgę pas teisėją, ir šis taręs: „Nesąmonė, jis toks pat gyvas kaip ši kepta višta mano lėkštėje“. Tuo metu višta pakilusi nuo lėkštės ir užkudakavusi.

Gaidys ir višta puošniame narve

San Millán de la Cogolla ⓭

La Rioja. 300. Calle Mayor 50, 941 37 30 35. Traslación de las Reliquias (rugs. 26), San Millán (lapkr. 12).

ŠIS KAIMAS išaugo aplink du vienuolynus. Ant kalvos šalia kaimo stovi **Monasterio de San Millán de Suso**, pastatytas X a. šv. Emiljono, piemens atsiskyrėlio, 537 m. įkurtos bendruomenės žemėje. Bažnyčia, iškirsta rausvame smiltainyje, turi romaninių ir mosarabiškų bruožų. Joje yra šv. Emiljono ir XIII a. rašytojo Gonzalo de Berceo *(žr. p. 30)*, buvusio vienuolio, tašyto alebastro kapai.

Monasterio de San Millán de Yuso stovi žemiau, Cárdenas slėnyje. Vienuolynas pastatytas XVI–XVIII a. buvusio vienuolyno vietoje. Renesanso bažnyčioje yra auksinės baroko durys ir rokokinė zakristija su XVII a. paveikslais.

Jos lobyne saugoma dramblio kaulo plokščių kolekcija. XI a. jos buvo laikomos relikvinių brangenybių skryniose, kurias 1813 m. pagrobė prancūzų armija. Lobyne taip pat saugomi viduramžių rankraščiai. Tarp jų – vieno anksčiausiai žinomo kastilų romanų kalba parašyto teksto faksimilė. Tai X a. Suso vienuolio *(žr. p. 30)* šv. Augustino *Glosas Emilianenses* komentaras.

Monasterio de San Millán de Yuso Cárdenas slėnyje

Šoninė nava Santa María la Real vienuolyne, Nájera

Nájera ⓮

La Rioja. 7 200. Calle Constantino Garran 8, 941 36 00 41. ketv. Fiestas de Nájera (birž. 24), Santa María la Real (rugs.16, 17 d.).

SENAS NÁJEROS MIESTAS, esantis į vakarus nuo Logroño, iki 1076 m. buvo La Riochos ir Navaros sostinė, kol La Riocha neprisijungė prie Kastilijos. Karališkųjų Navaros, Leono ir Kastilijos šeimų nariai palaidoti **Monasterio de Santa María la Real**. Jis buvo įkurtas XI a. šalia smiltainio uolos, kurios urve buvo rasta Skaisčiosios Mergelės statulėlė. XIII a. Madoną galima pamatyti XV a. bažnyčios oloje po drožinėtomis choro stalėmis.

Ornamentuotas XII a. Blankos Navarietės, Sančo III žmonos, kapas – vienas gražiausių karališkųjų sarkofagų.

Monasterio de Santa María la Real
Nájera. 941 36 36 50. antr.–sekm. per valstyb. šv.

Logroño ⓯

La Rioja. 130 000.
Paseo del Espolon, Principe de Vergara 1, 941 29 12 60. San Bernabé (birž. 11), Vynuogių derliaus šv. (rugs. 21d.).

LA RIOCHOS SOSTINĖ – tvarkingas šiuolaikinis miestas su plačiais bulvarais ir mažomis parduotuvėlėmis. Tai prekybinis derlingos lygumos centras, kur daromi *Rioja* vynai, auginamos geros daržovės. Mielame Logroño senamiestyje su siauromos gatvelėmis, atsiremiančiomis į Ebro upę, yra gotikinė **katedra** su simetriškais bokštais. Šalia – **Iglesia de Santiago el Real**, virš kurios pietinio portalo stovi barokinio stiliaus raito šv. Jokūbo, maurų nugalėtojo *(žr. p. 51)*, skulptūra.

APYLINKĖS: Apie 50 km į pietus nuo Logroño N111 plentas vingiuoja per stulbinantį **Iregua slėnį**, per tunelius, tarpeklius ir išsikraipiusias uolas, kol galiausiai pasiekia Sierra de Cameros.

Puošnios barokinės Logroño katedros durys

Enciso ⓰

La Rioja. 220. iš Logroño.
Plaza Mayor, 941 39 60 05.
San Roque (rugpj. 16).

ŠALIA ATOKAUS KALNŲ KAIMO, į vakarus nuo Calahorros, yra Ispanijos „Juros periodo parkas". Kelrodė nukreipia į *huellas de dinosaurios* (dinozaurų pėdsakus). Uolose prie upelio atsispaudę daug tripirščio milžino pėdsakų, siekiančių net iki 30 cm ilgio. Jie įspausti maždaug prieš 150 milijonų metų, kai dinozaurai klajojo pelkėse tarp Ebro slėnio, kuriame tuo metu tyvuliavo jūra, ir kalnų. Tokių pėdsakų galima pamatyti ir kitose krašto vietose.

APYLINKĖS: Arnedillo, esančiame 10 km į šiaurę, įsikūręs sveikatingumo centras su terminėmis voniomis, kuriose kadaise maudėsi Ferdinandas VI. Į rytus, **Autole**, stūkso dvi nejprastos kalkakmenio viršūnės.

Įmantrūs Tudelos katedros portalo lipdiniai

Tudela ⑰

Navarra. 25 600. Plaza Vieja 1, 948 84 80 58. šešt. Santa Ana (liep. 26).

ANTRASIS NAVAROS MIESTAS – didelis prekybos centras, įsikūręs Riberoje, plačiose Ebro slėnio žemėse. Nors didžioji Tudelos dalis šiuolaikiška, bet tai senas miestas. Ebrą kerta XIII a. tiltas su 17 netaisyklingų arkų. Senamiestyje gerai išsilaikę mudecharų ir žydų rajonai.

Pagrindinė Tudelos aikštė – **Plaza de los Fueros**. Ją supa namai su kaldinto metalo balkonais. Pastatų fasadai ištapyti bulių kovų vaizdais, primenančiais, kad aikštė kartais virsdavo arena.

1194 m. pradėta statyti **katedra** byloja, jog po rekonkistos Tudela buvo valdoma religinės tolerancijos dvasia. Katedra ankstyvosios gotikos stiliaus su portalo lipdiniais, vaizduojančiais Paskutinįjį teismą. Po romanine dengta arkada stūkso IX a. mečetės ir mudecharų koplyčios griuvėsiai. Koplyčia galėjo būti ir sinagoga.

APYLINKĖS: Į šiaurę driekiasi **Bardenas Reales**, nederlingi kalkakmenio uolų ir akmenų plotai. Maždaug 20 km į vakarus nuo Tudelos įsikūręs mineralinių vandenų kurortas **Fitero** ir XII a. Monasterio de Santa María vienuolynas.

Monasterio de La Oliva ⑱

Carcastillo (Navarra). 948 72 50 06. iš Pamplonos. kasdien.

ŠĮ NEDIDELĮ VIENUOLYNĄ nuošalioje lygumoje XII a. įkūrė pranciškonų vienuoliai. Bažnyčia paprasta, pastatyta cistersų stiliumi, tačiau turi puošnius langus rožes.

Viena iš dengtų Monasterio de La Oliva navų

Kukli XV a. šoninė nava jungiasi su XIII a. kapitula. Bažnyčios bokštas iškilo XVII a.

Šiandien vienuoliai užsidirba pragyvenimui pardavinėdami savo gamybos medų, sūrį, vyną ir apgyvendindami maldininkus *(žr. p. 532)*.

Ujué ⑲

Navarra. 280. Plaza Municipal, 948 73 90 23. Virgen de Ujué (rugs. 8).

UJUJĖ – VIENAS IŠ MAŽIAUSIAI civilizacijos sugadintų Ispanijos kalnų kaimų, įsikūręs vingiuoto kelio gale ant kalvos. Jis išsiskiria keistais fasadais, akmenimis grįstomis gatvelėmis ir stačiais laiptais. **Iglesia de Santa María** – gotikos stiliaus bažnyčia su romanine presbiterija ir išorine galerija. Šalia bažnyčios stovi sugriuvusi tvirtovė. Nuo jos terasos atsiveria Pirėnų vaizdai.

Kiekvienais metais balandžio 25 d. čia atvyksta piligrimai juodais apsiaustais aplankyti Ujujė Mergelės, kurios romaninė statula saugoma bažnyčioje.

Olite ⑳

Navarra. 3000. Galerías Medievales de la Plaza Carlos III el Noble, 948 74 17 03. treč. Exaltación de la Santa Cruz (rugs. 14–20).

ROMĖNŲ ĮKURTAS istorinis Olite miestas vėliau tapo Navaros karalių rezidencija. Išlikusi senųjų miesto sienų dalis. Jos supa gausybę mielų

NAVAROS KARALYSTĖ

Navara iškilo kaip nepriklausoma krikščioniška karalystė X a., Sančui I Garcėsui tapus Pamplonos karaliumi. Sančas III Didysis išplėtė karalystę, ir jam mirus 1035 m. Navara tęsėsi nuo Ribagorzos Aragone iki Valladolido. 1150–1194 m. valdęs Sančas VI Išmintingasis pripažino nepriklausomas teises *(fueros)* daugeliui miestų. 1234 m. Navara pagal santuoką atiteko prancūzų valdovams. Karolis III Kilnusis pastatė Olite pilį. Jo vaikaitis, Karolis de Viana, 1455 m. parašė *Navaros karalių kroniką*. 1512 m. Ferdinandas II aneksavo Navarą kaip suvienytos Ispanijos dalį, tačiau ji išlaikė savo įstatymus ir pinigus iki 1800 m.

Princas Karolis de Viana, Karolio III vaikaitis

stačių ir siaurų gatvelių, keletą nedidelių aikščių bei bažnyčių ir **Monasterio de las Clarisas**, pradėtą statyti XIII a. Namai aplink Rúa Cerco de Fuera ir Rúa Mayor buvo pastatyti XVI–XVIII a.

1406 m. Karolis III pastatė pilį **Palacio Real de Olite**, kuri Olite miestui davė „gotikos miesto" pravardę. Pilis buvo stipriai sutvirtinta, tačiau mudecharų dailininkai jos vidų išpuošė *azulejos* (keraminėmis plytelėmis), o lubas inkrustavo medžiu. Alėjos buvo apsodintos vynmedžiais ir apelsinmedžiais, įrengta paukštidė ir liūto narvas.

XIX a. pilį užgrobė karlistai *(žr. p. 58–59)* ir prancūzai. Nuo 1920 m. pilis restauruojama, kad atgautų buvusią šlovę. Jos dalį užima valstybinis viešbutis *(žr. p. 541)*.

Šiandien pilis – tai kiemai, koridoriai, statūs laiptai, didelės salės, karališkieji apartamentai, sienos, bokštai ir bokšteliai. Nuo „Vėjų bokšto" valdovai stebėdavo riterių turnyrus.

Prie pilies šliejasi buvusi karališkoji XIII a. koplyčia, **Iglesia de Santa María la Real**, turinti išpuoštą gotikinį portalą. Viduje yra XVI a. altoriaus užtvara.

Olite priklauso Navaros vynininkystės rajonui *(žr. p. 74–75)*, mieste veikia kelios vyninės.

Palacio Real de Olite

Plaza de Carlos III. 948 74 00 35. kasdien.

Palacio Real de Olite gynybinė siena ir bokštai

Penkių arkų viduramžių piligrimų tiltas Puente la Reina mieste

Puente la Reina 21

Navarra. 2 200. Plaza de Mena 1, 948 34 00 07. šešt. Santiago (liep. 25).

NEDAUGELYJE MIESTŲ šalia kelio į Santiago de Compostelą *(žr. p. 78–79)* senovė tokia gyva kaip Puente la Reina mieste. Miestas gavo vardą nuo grakštaus iškilaus pėsčiųjų tilto per Río Arga (Argos upę). Tiltas karaliaus įsakymu pastatytas piligrimams XI a.

Siauroje pagrindinėje Puente la Reina gatvėje yra **Iglesia de Santiago**, prie kurios vakarinių durų stovi šventojo skulptūra piligrimo drabužiais. Miesto pakraštyje yra dar viena piligrimų bažnyčia, **Iglesia del Crucifijo**, pastatyta XII a. tamplierių riterių. Bažnyčios viduje stovi Y formos medinis kryžius su sopulinguoju Kristumi pakeltomis rankomis. Kalbama, kad XIV a. kryžių padovanojęs vokiečių piligrimas.

Nukryžiuotasis, Puente la Reina

APYLINKĖS: Maždaug 5 km į rytus stovi vieniša XII a. **Iglesia de Santa María de Eunate**. Ši aštuonkampė romaninė bažnyčia galėjo būti piligrimams skirta kapinaičių koplyčia, nes čia iškasta žmonių kaulų. Piligrimai glausdavosi po išorine arkada. Į vakarus nuo Puenta la Reina įsikūręs vaizdingas, žavus, tik per daug restauruotas kalnų kaimelis **Cirauqui**. Elegantiški nameliai su balkonėliais išsirikiavę vingiuotose gatvikėse, sujungtose laiptais. San Román bažnyčios, pastatytos XIII a. ant kalvos viršūnės, vakarinės durys papuoštos skulptūromis.

Baskijos, Navaros ir La Riochos fiestos

Los Sanfermines *(liep. 6–14)*, Pamplona (Navara). Per garsųjį bulių bėgimą *(encierro)* kiekvieną rytą šeši buliai išleidžiami iš aptvaro ir bėga siauromis grįstomis senamiesčio gatvėmis. Paskutinį savaitę trunkančios šventės vakarą žmonių minios su žvakėmis susirenka į centrinę aikštę ir dainuoja baskų dainas. Aprašęs šią šventę romane *Fiesta*, Ernestas Hemingway'us išgarsino ją visame pasaulyje.

Buliai bėga paskui iškrikusius bėgikus Pamplonoje

Vyno mūšis *(birž. 29)*, Haro (La Riocha). Žmonės, apsivilkę baltai, laisto vienas kitą vynu iš odinių gertuvių Rioja Alta vynininkystės rajono sostinėje.

Danza de los Zancos *(liep. 22 d. ir pask. rugs. šešt.)*. Šokėjai ant kojokų, vilkintys spalvingas liemenes ir geltonus sijonus, bėga laiptuota gatvele nuo bažnyčios į centrinę aikštę.

La Virgen Blanca *(rugp. 4)*, Vitoria (Álava). Nuo San Miguel bažnyčios į namą apačioje nuleidžiama marionetė, laikanti skėtį *(celedón)*. Iš namo išeina panašiai apsivilkęs vyras. Meras iššauna raketą, o žmonės aikštėje užsidega cigarus.

Piligrimai geria iš vyno čiaupo prie vienuolyno Irache

Estella ㉒

Navarra. 13 000. Calle de San Nicolás 3, 948 55 63 01. ketv. San Andrés (rugpj. pradž.).

Viduramžiais Estella (Lizarra) buvo katalikiškojo Navaros dvaro centras ir didelė piligrimų kelio į Santiago de Compostelą *(žr. p. 78–79)* stotis. XIX a. miestas buvo karlistų *(žr. p. 59)* tvirtovė. Kiekvienais metais pirmą gegužės sekmadienį čia vyksta atminimo sueigos.

Svarbiausi Estellos paminklai išsidėstę miesto pakraštyje, už tilto per Río Ega (Egos upę). Statūs laiptai veda nuo Plaza de San Martín arkadų į nuostabią XII a. **Iglesia de San Pedro de la Rúa**, pastatytą ant uolos viršūnės. Ypač įspūdingos mudecharų stiliaus skulptūrinės durys. Iš romaninės šoninės navos likę tik raižyti kapiteliai. Bažnyčia nukentėjo 1592 m., kai buvo susprogdinta šalia stovėjusi pilis. Kitoje Plaza de San Martín pusėje stovintys **Palacio de los Reyes de Navarra** rūmai – retas civilinės romaninės architektūros pavyzdys. Juose įsikūrusi Navaros meno galerija.

Miesto centre, prie arkadinės Plaza de los Fueros, stovi **Iglesia de San Juan Bautista** su romaninio stiliaus portiku. Šiaurinis **Iglesia de San Miguel** portalas turi romaninį bareljefą, vaizduojantį, kaip šv. Mykolas užmuša drakoną.

Apylinkės: Už 3 km į pietvakarius nuo Estellos yra **Monasterio de Nuestra Señora de Irache**, kurį pastatė cistersų vienuoliai, priglausdavę keliaujančius į Santiago piligrimus. Bažnyčia – pereinamojo gotikos stiliaus, tačiau turi romaniškas apsides, plateresko stiliaus šoninę navą ir puikų kupolą.

Šalia vienuolyno esančioje vyninėje piligrimai gali atsigerti vyno iš čiaupo sienoje.

Nedidelis keliukas veda iš NA120 į šiaurę nuo Estellos ir vingiuoja per apaugusį medžiais tarpeklį į XII a. statytą **Monasterio de Iranzu**. Bažnyčiai ir šoninėms navoms būdingas cistersinis paprastumas. Pavažiavus toliau NA120 plentu atsiveria nuostabūs Lizzaraga perėjos bukų miškų vaizdai.

Pamplona ㉓

Navarra. 183 000. Calle Duque de Ahumada 2, 948 22 07 41. Sanfermines (liep. 6–14), San Saturnino (lapkr. 29).

Teigiama, kad Pamplonos (Iruña) miestą-tvirtovę įkūrė romėnų generolas Pompėjus. IX a. ji tapo Navaros sostine. Šis ramus miestas atgyja liepos mėnesį per Los Sanfermines fiestą, kai vyksta nutrūktgalviškos bulių bėgtynės.

Nuo senųjų **miesto sienų** *(murallas)* galima gerai matyti visą Pamploną. Netoliese esanti **katedra**, pastatyta iš ochros spalvos akmens, žvel-

Puošnus Palacio de Navarra interjeras, Pamplona

Akmeniniai ornamentai elegantiškoje Pamplonos katedros šoninėje navoje

gia į Río Arga upės kilpą. Gotikinė katedra iškilo ant savo XII a. pirmtakės pamatų ir dabar ji turi bokštus dvynius ir XVIII a. fasadą. Viduje stovi gražios choro stalės bei Karolio III ir karalienės Leonoros alebastrinis antkapis. Iš pietų pusės į šoninę navą patenkama pro Puerta de la Preciosa – gražiai iškaldintas viduramžių duris. Katedros kunigai prieš vakarines pamaldas susirinkdavo čia giedoti La Preciosa (Brangiajai Mergelei) skirtą giesmę.

XIV a. katedros virtuvėje ir refektoriume įsikūrusiame Museo Diocesano (uždarytas restauracijai) yra gotikinių altoriaus fragmentų, polichromuotų medinių skulptūrų iš visos Navaros ir XIII a. prancūzų relikvinė iš Šventojo kapo.

Į vakarus nuo katedros išsidėstęs senamiestis, buvęs žydų kvartalas, išraižytas daugybės siaurų gatvelių. Šalia Plaza del Castillo stovi barokiniai **Palacio de Navarra** rūmai. Prabangiame Navaros karalių sosto kambaryje kabo Goyos tapytas Ferdinando VII portretas. Lauke puikuojasi 1903 m. statula, vaizduojanti simbolinę karalienę, tvirtinančią Navaros *fueros* (istorinius įstatymus) *(žr. p. 126)*. Į šiaurę nuo rūmų stovi viduramžių **Iglesia de San Saturnino**, pastatyta vietoje, kur, kaip pasakojama, šv. Saturninas pakrikštijęs apie 40 000 pagonių miestiečių, ir barokinė **rotušė** *(ayuntamiento)*.

Miesto sienos papėdėje, XVI a. ligoninėje su plateriskinėmis durimis, yra **Museo de Navarra** – rajono archeologijos, istorijos ir meno muziejus. Tarp eksponatų – romėnų mozaikos ir XI a. islamo įkvėptas dramblio kaulo karstas, XIV–XVI a. freskos, Goyos portretas ir baskų dailininkų paveikslų kolekcija.

Į pietryčius stūkso didžiulė miesto **citadelė**, pastatyta valdant Pilypui II. Jos penki bastionai išdėstyti žvaigždės forma. Už tvirtovės driekiasi erdvūs naujo miesto bulvarai, žalioji universiteto zona.

Buliaus skulptūra Pamplonoje

Museo de Navarra
Calle Santo Domingo. 948 42 64 92. antr.–sekm.

Palacio de Navarra
Avenida Carlos III 2. 948 42 71 27. susitarus.

Baskų namai vaizdingame Etxalaro mieste, Regata de Bidasoa

Valle de Bidasoa ㉔

Navarra. *Pamplona, San Sebastián.* *Oieregi, 948 59 23 86.*

PENKI nuostabūs baskų miestai išsidėstę šalia labiausiai į šiaurę nutolusio **Bera** (Vera) slėnio arba pačiame slėnyje. Medinius **Lesakos** namų balkonus dengia didžiulės pastogės. Kelias į pietus veda pro kalvas, išmargintas baltomis sodybomis, ir pasiekia **Igantzi** (Yanci) su raudonais medinių karkasų namais. Piečiau stovintis **Arantza** – nuošaliausias miestas. **Etxalare** (Echalar) jau XII a. dideliais tinklais, nutiestais skersai perėjos, būdavo gaudomi karveliai. Nuo La Rhune viršūnės, iškilusios virš slėnio ir stūksančios ties siena su Prancūzija, atsiveria didingas Pirėnų vaizdas.

Elizondo ㉕

Navarra. *3000.* *Plaza de los Fueros, 948 58 00 06.* *ketv.* *Santiago (liep. 25), Feria (spal. pab.).*

TAI DIDŽIAUSIAS IŠ tipinių baskų kaimų labai gražiame Baztán slėnyje. Prie upės stovi herbais papuošti kilmingųjų namai.

Arizkune, slėnio viršuje, gausu senų sutvirtintų namų. Prie Zugarramundi stovintis XVII a. **Cueva de Brujas** vienuolynas anksčiau buvo raganų susitikimo vieta.

Baldakimas virš Madonos su kūdikiu, Colegiata Real

Roncesvalles ㉖

Navarra. *20.* *Roncesvalles, 948 76 03 01.* *Dia de la Virgen de Roncesvalles (rugs. 8).*

RONCESVALLESAS (Orreaga), įsikūręs prie Pirėnų perėjos Ispanijos pusėje, – didelė stotis kelyje į Santiago *(žr. p. 78–79)*. Prieš piligrimų keliones, 778 m., prie Roncesvalleso vyko didelis mūšis, kuriame Navaros baskai sutriuškino Karolio armijos, grįžtančios į Prancūziją, ariergardą. Šis įvykis aprašytas XII a. prancūzų epe *Rolando giesmė*.

XIII a. **Colegiata Real** bažnyčioje, ilgus amžius tarnavusioje keliautojams, po aukštu baldakimu stovi pasidabruota Madona su kūdikiu. Gražioje salėje prie šoninės navos yra baltas Sančo VII a. Stipriojo (1154–1234) kapas, virš kurio vitražas vaizduoja jo pergalę Las Navas de Tolosa mūšyje *(žr. p. 50–51)*. Tarp bažnyčios muziejaus eksponatų emaliuota relikvinė dėl languoto ornamento vadinama „Karolio šachmatų lenta“.

Valle de Roncal ㉗

Navarra. *iš Pamplona.* *Roncal, 948 47 52 56.*

ŠIAME Pirėnus kertančiame slėnyje dar likę daug avių, todėl **Roncal** kaimas garsėja sūriais. Kadangi šis slėnis ganėtinai atokus, jo gyventojai išsaugojo savitumą ir per įvairias šventes dėvi tautinius drabužius. Dar aukščiau slėnyje, slidinėjimo kurorte **Isaba**, yra

Miškingas kraštovaizdis aplink Rocesvallesą

kraštotyros ir etnografijos muziejus. Vaizdingas kelias vingiuoja nuo Isabos į medžiais apaugusį Ochagavia kaimą lygiagrečiai **Valle de Salazar** slėniui. Į šiaurę plyti pušimis ir bukais apaugusi **Bosque de Irati**, viena didžiausių Europos girių, besidriekianti per Pirėnus į Prancūziją ir besislepianti už snieguotos 2017 m aukščio Monte Ori viršukalnės.

Spalvingi Roncal kaimo balkonai

Monasterio de Leyre 28

Yesa (Navarra). 948 88 41 50. Yesa. kasdien.

TARP DIDINGO peizažo, kalkakmenio uolų fone, virš dirbtinio ežero stūkso San Salvador de Leyre vienuolynas. XI a. įkurtas vienuolynas tuo metu buvo žymus dvasinis centras. Sančas III ir jo ainiai pavertė jį karališkuoju Navaros panteonu.

XII a. vienuolynas pradėjo silpti, o nuo XIX a. buvo visai apleistas. 1954 m. jį restauravo benediktinai ir dalį pastato pavertė nebrangiu viešbučiu *(žr. p. 542)*. Jei norite aplankyti vienuolyną, turite prisidėti prie ekskursijų, kurias vienuoliai rengia ryte ir po pietų.

Didelėje bažnyčioje, įrengtoje cistersų stiliumi, yra trys didingos apsidės. Vakarinis portalas papuoštas oro apgadintais keistų žvėrių ir biblinių veikėjų bareljefais. XI a. kriptoje stovi neįprastai žemos kolonos su masyviais kapiteliais. Čia verta paklausyti per pamaldas vienuolių giedamų nuostabių grigališkų giesmių *(žr. p. 358)*.

Castillo de Javier 29

Javier (Navarra). 948 88 40 00. iš Pamplona. kasdien.

ŠIOJE ROMANTIŠKOJE ir visiškai restauruotoje XIII a. pilyje 1506 m. gimė Šv. Pranciškus Ksaveras, Navaros globėjas, misionierius ir vienas iš jėzuitų ordino įkūrėjų *(žr. p. 120)*. Dabar čia jėzuitų koledžas. Lankytojai gali pamatyti šventojo miegamąjį ir muziejų, skirtą jo gyvenimui. Koplytėlėje yra XIII a. polichrominė Kristaus statula ir šiurpi XV a. freska su šokančiais skeletais, vadinama *Mirties šokiu*.

Šiurkščiai iškaltos kolonos Monasterio de Leyre kriptoje

Nukryžiuotasis Castillo de Javier koplytėlėje

Sangüesa 30

Navarra. 4,500. Calle Mayor 2, 948 87 14 11. penkt. San Sebastián (rugs. 11).

NUO VIDURAMŽIŲ LAIKŲ šis nedidelis miestelis už tilto per Río Aragón upę buvo Aragono piligrimų maršruto į Santiago *(žr. p. 78–79)* stotis.

Gausiai skulptūromis puoštas XIII a. **Iglesia de Santa María la Real** portalas – romaninio meno šedevras *(žr. p. 20)*. Jame daug figūrų ir fragmentų. Virš durų vaizduojamas Dievas, nustumiantis nusidėjėlius ir sveikinantis išrinktuosius. Sceną supa angelai, muzikantai, kariai, amatininkai, geometriniai motyvai ir mitologiniai gyvūnai.

Taip pat verta pamatyti dvi bažnyčias: romaniškąją **Iglesia de Santiago** ir XIV a. gotikinę **Iglesia de San Francisco**. Pagrindinėje gatvėje yra **rotušė** *(ayuntamiento)*, buvę Vianos princo rūmai ir Navaros karalių rezidencija. Jos vidus uždaras lankytojams, tačiau galima apžiūrėti gotikinius ir barokinius fasadus.

APYLINKĖS: Į šiaurę nuo Sangüesos yra du gilūs, siauri tarpekliai. Įspūdingiausias **Hoz de Arbayún**, ant kurio kalkakmenio uolų gyvena grifų kolonijos. Geriausiai matomas nuo kelio NA178, šiauriau nuo Domeño. **Hoz de Lumbier** galima pamatyti nuo kelio N240 apžvalgos aikštelės.

BARSELONA

SUSIPAŽINKIM SU BARSELONA 134-137

SENAMIESTIS 138-153

EIXAMPLE 154-163

MONTJUÏC 164-169

TOLIAU NUO CENTRO 170-174

BARSELONOS GATVĖS 175-181

PARDUOTUVĖS 182-183

PRAMOGOS BARSELONOJE 184-185

Susipažinkim su Barselona

BARSELONA, vienas judriausių Vidužemio jūros uostų, – daugiau nei Katalonijos sostinė. Kultūros, prekybos ir sporto srityse ji ne tik konkuruoja su Madridu, bet ir prilygsta didiesiems Europos miestams. Po 1992-ųjų metų olimpinių žaidynių, vykusių de Montjuïc parke, sėkmės tai galėjo patvirtinti visas pasaulis. Nors senamiestyje (Ciutat Vella) daug istorinių paminklų, Barselona geriausiai žinoma Eixample pastatais, kuriuos paliko modernizmo menininkai *(žr. p. 136–137)* XX a. pradžioje. Įsikūrusi patogioje vietoje, pakrantėje šalia Prancūzijos sienos, Barselona visada buvo atvira išorės įtakai. Čia ir dabar verda kūrybinis gyvenimas – barai ir parkai labiau atspindi drąsų šiuolaikinį dizainą negu tradiciją.

Casa Milà (žr. p. 161) – *avangardiškiausias iš Antoni Gaudí* (žr. p. 160) *darbų. Barselonoje daugiau šiuolaikinio meno pastatų negu bet kuriame kitame pasaulio mieste.*

Palau Nacional (žr. p. 168) *ant Montjuïc kalvos traukia akį holais ir fontanų alėja, nutiesta 1929 m. Tarptautinei parodai. Dabar jame įsikūręs Museu Nacional d'Art de Catalunya (Nacionalinis Katalonijos meno muziejus), turintis ypač turtingą viduramžių meno ir romaninių fresku kolekciją.*

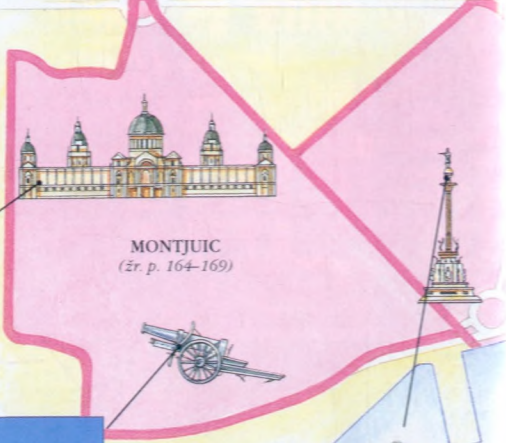

Montjuïc pilis (žr. p. 169) – *tai masyvi XVII a. tvirtovė Montjuïc kalvos viršūnėje, iš kur atsiveria miesto bei uosto panorama. Ši tvirtovė – ryškus kontrastas pernelyg modernioms sporto salėms, pastatytoms 1992 m. olimpinėms žaidynėms.*

Kristupas Kolumbas *žvelgia į jūros tolius nuo 60 m. aukščio kolonos* (žr. p.152) *Port Vell (Senojo uosto) centre. Lankytojai nuo viršūnės gali apžvelgti naujas pagyvėjusias krantines ir prieplaukas.*

0 kilometrų 1

◁ **Nuo Barselonos paminklo Kolumbui kolonos atsiveria Ramblas ir senamiesčio vaizdas**

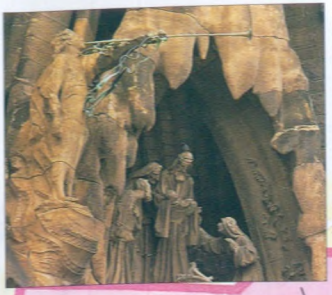

Sagrada Família *(Šventoji šeima)* (žr. p. 162–163), *1882 m. pradėtas ir nebaigtas Gaudí šedevras, iškilęs virš Eixample gatvių. Jo darbams būdingos polichrominės keramikos mozaikos ir gamtos įkvėptos skulptūrų formos.*

Barselonos katedra *(žr. p. 144–145) – didingas XIV a. pastatas Barri Gòtic (Gotikos kvartalo) centre. Navą supa 28 šoninės koplyčios su nuostabiais barokiniais altorių paveikslais. Nuo amžių išlikusi tradicija šoninėse navose laikyti baltas žąsis.*

Parc de la Ciutadella (žr. p. 150) *tarp senamiesčio ir Olimpinio kaimelio (Vila Olimpica) – patrauklus visiems. Gera pailsėti pilnuose skulptūrų soduose, smagu pasiirstyti ežere, aplankyti zoologijos sodą ir tris muziejus – meno, geologijos ir zoologijos.*

Las Ramblas *(Pėsčiųjų alėja)* (žr. p. 146–147) *– žymiausia Ispanijos gatvė, gyva ir judri visą parą. Jei pereisi ją visą iki pat jūros su jos rūmais, parduotuvėmis, kavinėmis ir gatvės prekiautojais, susidarysi puikų Barselonos gyvenimo vaizdą.*

Gaudí ir modernizmas

Kaminas Casa Vicense

XIX A. PABAIGOJE Barselonoje gimė naujas meno ir architektūros stilius – modernizmas, *Art Nouveau* rūšis, tapęs kataloniečių nacionalizmo išraiškos priemone, atradęs Josepą Puigą i Cadafalchą, Lluísą Domènechą i Montanerą ir, žinoma, Antoni Gaudí i Cornatą *(žr. p. 160)*. Barselonos Eixample rajonas *(žr. p. 154–163)* pilnas originaliausių pastatų, sukurtų turtingiems klientams.

Modernistiniame pastate *visą puošybą ir interjerą kūrė architektas. Šios tarsi kokliais įrėmintos durys stovi 1906 m. Gaudí pastatytame Casa Batlló* (žr. p. 160).

Įspūdingi kupolai *dengia centrinę salę, einančią per tris aukštus. Apskritos skylutės kupoluose, įkvėptos islamo architektūros, sudaro žvaigždžių iliuziją.*

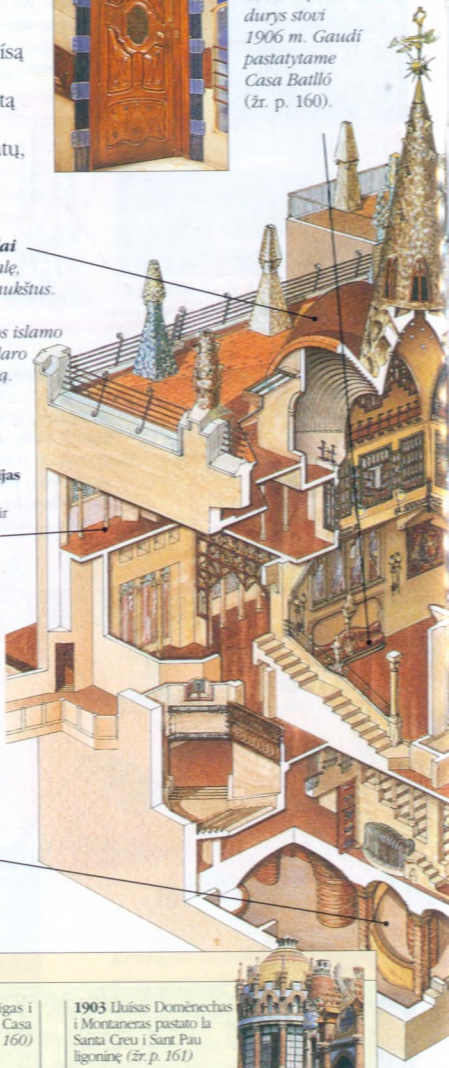

Viršutines galerijas puošia gausūs medžio drožiniai ir metalo kaliniai.

Spiralinė karietinė rampa *– ankstyvas Gaudí pomėgio vingiuotoms linijoms požymis. Vėliau jis tai išplėtos savo šedevro Casa Milà* (žr. p. 161) *fasade.*

MODERNIZMO RAIDA

1859 Civilinės statybos inžinierius Ildefonsas Cerdà I Sunyeras pateikia pasiūlymą plėsti Barseloną

1900 Josepas Puigas i Cadafalchas pastato Casa Amatller *(žr. p. 160)*

1878 Gaudí baigia architektūros studijas

1903 Lluísas Domènechas i Montaneras pastato la Santa Creu i Sant Pau ligoninę *(žr. p. 161)*

Ligoninės fragmentas

1850 | 1865 | 1880 | 1895 | 1910 | 1925

1883 Gaudí perima neogotikinės Sagrada Familia (Šventosios Šeimos) projektavimą *(žr. p. 162–163)*

Sagrada Familia fragmentas

1888 Barselonos pasaulinė paroda paskatina modernizmą

1905 Domènechas i Montaneras pastato Casa Lleó Morera *(žr. p. 160)*. Puigas i Cadafalchas pastato Casa Terrades *(žr. p.161)*.

1910 Baigiama Casa Milà

1926 Gaudí miršta

Keistai papuošti kaminai *tapo vėlyvųjų Gaudí darbų skiriamuoju ženklu. Tai ypač ryšku ant žėrinčio, kuproto Casa Batlló stogo.*

Įmantrūs kaldintos geležies šviestuvai didžiojoje salėje.

Kaminus puošia keramikos kokliai.

GAUDÍ MEDŽIAGOS

Gaudí projektavo pats ar padėjo projektuoti naudodamasis beveik visomis žinomomis priemonėmis. Jis derino neapdorotas, nepuošnias medžiagas – medį, šiurkštų netašytą akmenį, skaldą ir plytas – su kruopščiai amatininkų kaldinta geležimi ir vitražais.

Sagrada Família vitražas

Koklių mozaika, Parc Güell *(žr. p. 174)*

Geležinių vartų detalė, Casa Vicense *(žr. p. 160)*

Keramikos kokliai, El Capricho *(žr. p. 107)*

Parabolinės arkos*, pamėgtos Gaudí jau nuo Palau Güell, rodo jo susidomėjimą gotikos architektūra* (žr. p. 20). *Šios arkos sudaro 1890 m. Barselonos vakarinėje dalyje pastatytos Collegio Teresiano vienuolyno mokyklos koridorių.*

Herbo skydas primena Katalonijos herbą.

Gamtos formos *paskatino architektą rūmų vartus išpuošti kaldinto metalo darbais. Vėlyvieji Gaudí kūriniai įkvėpti laukinės gamtos. Šis drakonas, padengtas įvairiaspalvėmis plytelėmis, saugo laiptus į Parc Güell.*

PALAU GÜELL *(1889)*

Pirmasis didelis Gaudí pastatas miesto centre *(žr. p. 147)* atnešė jam pasaulinę originalaus architekto šlovę. Rūmai, kuriuos Gaudí pastatė nuolatiniam rėmėjui, pramonininkui Eusebi Güelliui, užima mažą plotelį siauroje gatvelėje, todėl sunku apžvelgti jų fasadą. Viduje Gaudí sukuria erdvės efektą naudodamas drožinėtas užtvaras, galerijas, taip pat savo unikalius baldus.

SENAMIESTIS

BARSELONOS SENAMIESTIS, kurį kerta plačiausiai žinomas Ramblas bulvaras, vienas didžiausių ir darniausių Europos viduramžių miestų centrų. Barri Gòtic (Gotikos kvartale) stovi katedra ir senoviniai karalių rūmai. Šalia įsikūrusi La Ribera su XIV a. rūmais – vienuose jų įrengtas Museu Picasso (Pikaso muziejus). Šis rajonas ribojasi su gražiuoju Parc de la Ciutadella, kuriame yra Museu d'Art Modern (Šiuolaikinio meno muziejus) ir zoologijos sodas. Atgaivintame pajūryje sutvarkyti paplūdimiai tęsiasi keletą kilometrų – nuo šiuolaikinio olimpinio kaimelio iki senojo uosto su istorine laivų statykla, prabangiais laivais ir pėsčiųjų krantine.

LANKYTINOS VIETOS

Muziejai ir galerijos
Museu d'Art Modern 20
Museu Frederic Marès 2
Museu de Geologia 18
Museu d'Història de la Ciutat 4
Museu Marítim and Drassanes 27
Museu Picasso 13
Museu de Zoologia 17

Gatvės ir rajonai
Barceloneta 23
Carrer Montcada 12
Las Ramblas 9
El Raval and Barri Xinès 8

Uostas
Golondrinas 26
Port Vell 24

Bažnyčios
Basílica de Santa Maria del Mar 11
Katedra p. 144–145 7

Istoriniai pastatai
Casa de l'Ardiaca 1
Casa de la Ciutat 5
La Llotja 10
Palau de la Generalitat 6
Palau de la Música Catalana 14
Palau Reial Major 3

Šiuolaikinė architektūra
Vila Olímpica 22

Paminklai
Arc del Triomf 15
Homenatge a Picasso 19
Monument a Colom 25

Parkai ir sodai
Parc de la Ciutadella 16
Parc Zoològic 21

KAIP TEN PATEKTI

Rajoną gerai aptarnauja 1, 3 ir 4 metro linijos; Jaume I stotis yra pačiame Barri Gòtic centre. Daug autobusų pravažiuoja Plaça de Catalunya aikštę, šiuolaikinio miesto centrą.

ŽENKLAI

- Plan. *Iš gatvės į gatvę* p. 140–141
- Metro stotis
- Traukinių stotis
- Pagrindinių autobusų stotelė
- Informacija turistams
- Automobilių aikštelė

◁ Įspūdingos mozaikinės kolonos Palau de la Música Catalana rūmuose

Iš gatvės į gatvę: Barri Gòtic

Vaškinė žvakė, Cereria Subirà

BARRI GÒTIC (Gotikos kvartalas) – tikroji Barselonos širdis. Šią seniausią miesto dalį Augusto viešpatavimo laikais (27 m. pr. Kr.–14 m. po Kr.) romėnai pasirinko savo naujajam miestui *(colonia)*. Nuo to laiko čia įsikūręs administracinis centras. Romėnų forumas buvo Plaça de Sant Jaume aikštėje, kur dabar stovi viduramžių Palau de la Generalitat, Katalonijos parlamentas, ir Casa de la Ciutat (Barselonos rotušė). Netoliese – gotikinė katedra ir karaliaus rūmai, kur Ferdinandas ir Izabelė sutiko Kolumbą, grįžusį iš kelionės į Naująjį pasaulį 1492 m. *(žr. p. 53)*.

Casa de l'Ardiaca
Ant romėnų miesto sienos pastatytoje gotikinėje-renesansinėje arkidiakono rezidencijoje dabar įsikūrę istoriniai Barselonos archyvai ❶

★ Katedra
Fasadas ir bokštas XIX a. pristatyti prie gotikinio pastato. Tarp meno lobių katedroje yra viduramžių Katalonijos paveikslų ❼

Palau de la Generalitat
Katalonijos parlamente išlikę puikių gotikos elementų, pvz., koplyčia ir akmeniniai laiptai, kylantys į atvirą arkadinę galeriją ❻

Casa de la Ciutat
Barselonos rotušė buvo pastatyta XIV–XV a. Fasadas – neoklasicistinis priedas. Vestibiulyje stovi Joano Rebullio (1899–1981) 1946 m. sukurtos skulptūros Trys čigoniukai *1976 m. kopija* ❺

ŽENKLAI

Siūlomas kelias

Frederico Marèso muziejus
Šios viduramžių durys iš ispanų skulptūros ekspozicijos – vienas pagrindinių šio muziejaus keistai eklektiškos ir labai vertingos kolekcijos eksponatų ❷

VIETOVĖS PLANAS
Žr. Gatvių rodyklės planą 5

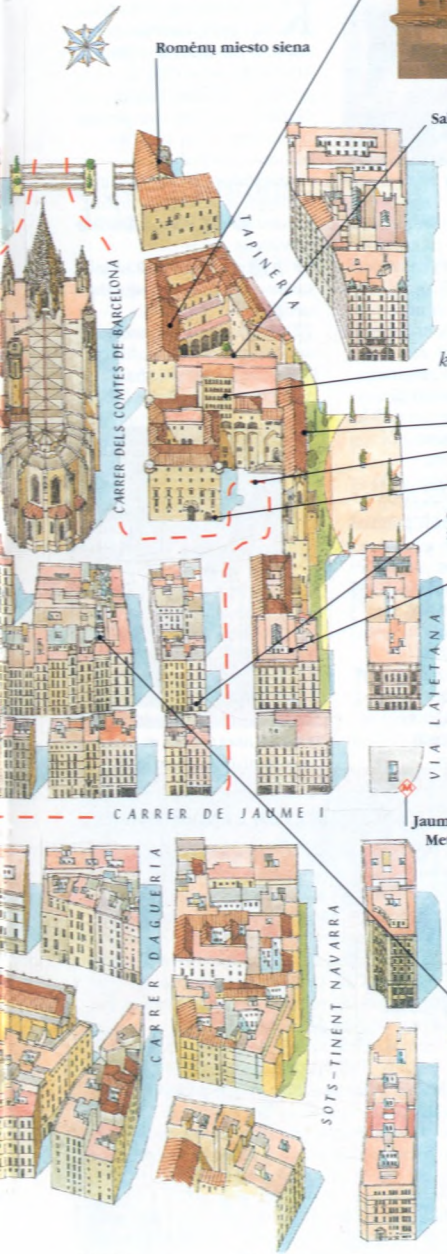

★ Palau Reial Major
XIV a. Capella Reial de Santa Àgata (Šv. Agotos koplyčia) su 1466m. altoriumi – viena geriausiai išsilaikiusių rūmų vietų ❸

Museu d'Història de la Ciutat
Įsikūręs XIV a. rūmuose, kur 1931 m. perkeltas iš Carrer dels Mercaders, muziejus supažindina su Barselonos miesto raida XIII–XIV a., kai ypač suklestėjo prekyba ❹

Centre Excursionista de Catalunya (Katalonijos turizmo centras) įsikūręs viduramžių name. Čia eksponuojamos kolonos iš Augusto šventyklos, kurios vietą gatvėje žymi girnapusė.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

★ **Katedra**

★ **Palau Reial Major**

Pašto dėžutė su marmuro skulptūromis, Casa de l'Ardiaca

Casa de l'Ardiaca ❶

Carrer de Santa Llúcia 1. **Planas** 5 B2. ☎ *93 318 11 95.* *Jaume I.* ☐ *rugs.–liep.: 9–20.45 val. pirm.–penkt., šešt. 9–13; rugpj. pirm.–penkt. 9–13.* ● *per valstyb. šv.*

ŠALIA BUVUSIŲ vyskupo vartų romėnų sienoje stovi XII a. arkidiakono namas, tačiau dabartinė jo išvaizda maždaug tokia kaip 1500 m., kai namas buvo perstatytas ir pridurta kolonada. 1870 m. ansamblis praplėstas liepsnotosios gotikos *(žr. p. 20)* kiemeliu aplink fontaną. Modernizmo architektas Domènechas i Montaneras (1850–1923) šalia renesansinio portalo pridėjo įspūdingą marmuro pašto dėžutę su trijų kregždžių ir vėžlio skulptūrėlėmis.
Viršuje – Arxiu Històric de la Ciutat (miesto archyvas).

Museu Frederic Marès ❷

Plaça de Sant Iu 5. **Planas** 5 B2. ☎ *93 310 58 00.* *Jaume I.* ☐ *antr.–šešt. 10–17, šešt. ir per valstyb. šv. 10–14.* ● *saus. 1, Didįjį penktadienį, geg. 1, gr. 25.*

SKULPTORIUS Fredericas Marès (1893–1991) buvo keliautojas ir kolekcionierius, ir šis neįprastas muziejus – paminklas jo eklektiniam skoniui. Pastatas yra karaliaus rūmų ansamblio dalis, XIII a. jame gyveno vyskupai, XIV a. – Barselonos grafai, XV a. – teisėjai, nuo XVIII a. – vienuolės, išvarytos iš jo 1936 m. Marès, čia turėjęs nedidelį butą, 1948 m. atidarė muziejų. Dabar tai įdomiausias miesto muziejus, kuriame yra romaninio ir gotikinio religinio meno kolekcija. Kriptoje yra didelė akmeninių skulptūrų ekspozicija ir du visiškai išsilaikę romaniniai portalai. Trijuose aukštuose išdėstyti eksponatai – laikrodžiai, kryželiai, drabužiai, senoviniai fotoaparatai, pypkės, tabakinės, prismeigiami atvirukai, pilnas žaislų pramogų kambarys.

Madona, Frederico Marès muziejus

Palau Reial Major ❸

Plaça del Rei. **Planas** 5 B2. ☎ *93 315 11 11.* *Jaume I.* ☐ *antr.–šešt. 10–14, 16–18, sekm. 10–14.* ● *saus. 1, Didįjį penktadienį, gr. 25 ir 26.*

KARALIAUS RŪMAI – Barselonos grafų-karalių rezidencija nuo pat įkūrimo XIII a. Ansamblį sudaro XIV a. gotikinis Saló del Tinell, didžiulis kambarys su pusiau apvaliomis 17 m aukščio arkomis. Čia Izabelė ir Ferdinandas *(žr. p. 66)* sutiko šlovingai iš Amerikos grįžusį Kolumbą, vėliau jame įsikūrė inkvizicija *(žr. p. 264)*, tikėjusi, kad jei kas nors sumeluos, pajudės sienos.

Dešinėje, romėnų miesto sienoje, pastatyta karališkoji koplyčia, Capella de Santa Agata, kurios medines lubas

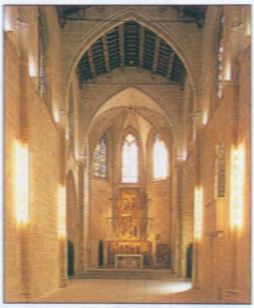

Gotikinė nava Capella de Santa Agata koplyčioje, Palau Reial

BARSELONOS ANKSTYVOJI ŽYDŲ BENDRUOMENĖ

Hebrajų lenta

Nuo XI a. iki XIII a. Barselonos prekyboje, kultūroje ir medicinoje vyravo žydai. Jie įkūrė pirmąją mokyklą. Tačiau 1243 m., praėjus 354 metams kai žydai pirmą kartą buvo užregistruoti mieste, plūstelėjo stipri antisemitizmo banga ir žydai buvo suvaryti į getą El Call, tariamai turėjusį juos apsaugoti. Gete buvo tik vienas įėjimas į Plaça de Sant Jaume aikštę. Karalius apmokestino žydus, vadinamus „karaliaus vergais", bet mainais suteikė ir privilegijų – jiems priklausė didžioji pelningos Katalonijos prekybos su Šiaurės Afrika dalis. Tačiau oficialusis bei liaudies pasipriešinimas 1401 m. privertė getą panaikinti – tai įvyko likus 91 m. iki oficialaus judaizmo uždraudimo Ispanijoje *(žr. p. 53)*.

Mieste iš pradžių buvo trys sinagogos, pagrindinė – Carrer Sant Domènec del Calle, tačiau iš jos likę tik pamatai. Carrer de Marlet gatvės Nr. 1 pastato sienoje įmūryta hebrajų lenta su užrašu: „Tai šventas rabino Samuelio Hassardi kūrinys, ir jo gyvenimas niekada nenutrūks".

ištapė Jaume Huguetas 1466 m. Jos varpinė – romėnų sienos stebėjimo bokšto dalis. Laiptai pro dureles altoriaus dešinėje veda į XVI a. Martí de Humane (viešpatavusį 1396–1410) bokštą. Šis karalius buvo paskutinis iš 500 metų Barselonos valdovų dinastijos. Iš bokšto viršūnės atsiveria puikus rūmų ansamblio vaizdas.

Museu d'Història de la Ciutat ❹

Plaça del Rei. **Planas** 5 B2. ☎ *93 315 11 11.* ⊕ *Jaume I.* ☐ *antr.–šešt. 10–14, 16–18, sekm. 10–14.* ● *saus. 1, Didįjį penktadienį, gr. 25 ir 26.* ♿

MIESTO MUZIEJUS įsikūręs Casa Clariana-Padellas, gotikiniame pastate, kurio kiekviena plyta 1931 m. buvo pernešta iš Carrer dels Mercaders. Ruošiant naują sklypą, buvo atkastos romėnų vandens ir kanalizacijos sistemų, pirčių, mozaikinių grindų ir kelių liekanos. Tai galima pamatyti rūsyje po Plaça de l'Angel aikšte. Trumpa romėnų sienos atkarpa matoma iš viršutiniųjų aukštų, kuriuose įrengta romėniškosios Barselonos raidos ekspozicija.

Casa de la Ciutat ❺

Plaça de Sant Jaume. **Planas** 5 A2. ☎ *93 402 70 00.* ⊕ *Jaume I.* ☐ *vasario 12 (šv. Eulalijos), bal. 23 (šv. Jurgio)* ♿

DIDINGA MIESTO rotušė *(ajuntament)*, datuojanti XIV a., stovi prieš Palau de la Generalitat, esantį kitoje Plaça de Sant Jaume aikštės pusėje. Casa de la Ciutat duris puošia dvi statulos: Chaimės (Jaume) I, 1249 m. suteikusio miestui teisę rinkti patarėjus, ir Joano Fivellero, XVI a. pradžioje sėkmingai įvedusio mokesčius teismo nariams.

Viduje – milžiniška tarybos salė, XIV a. Saló de Cent, pastatyta šimtui miesto patarėjų. Antrame aukšte yra Saló de les Cròniques, įrengta 1929 m. tarptautinei parodai. Jos sienos išpuoštos Josepo-Marià Serto tapyba, vaizduojančia reikšmingus Katalonijos istorijos įvykius.

Palau de la Generalitat ❻

Plaça de Sant Jaume. **Planas** 5 A2. ☎ *93 402 46 00.* ⊕ *Jaume I.* ☐ *bal. 23 (šv. Jurgio) – tik grupėms (užsisakyti iš anksto).* ♿

NUO 1403 M. Generalitat buvo Katalonijos valdžios buveinė. Virš renesansinio fasado durų stovi Katalonijos

Itališkasis Palau de la Generalitat fasadas

globėjo Sant Jordi (šv. Jurgio) ir drakono statula. Vėlyvąjį kataloniškąjį-gotikinį kiemą sukūrė Marcas Safontas (1416).

Tarp vidaus interjerų išsiskiria gotikinė Sant Jordi koplyčia, Safonto ir Pere Blai'o itališkoji Saló de Sant Jordi. Pastatą galima lankyti tik per šventojo vardadienį. Už namo, per vieną aukštą virš gatvės, įrengtas Pau Mateu *Pati dels Tarongers* – Apelsinmedžio kiemas su 1568 m. Pere Ferrero pastatyta varpine.

Katalonijos prezidentas turi savo kabinetus ir čia, ir Casa dels Canonges. Abu pastatus jungia tiltas per Carrer del Bisbe, pastatytas 1928 m. nusižiūrėjus į Venecijos Atodūsių tiltą.

Didinga Tarybos salė, Saló de Cent, Casa de la Ciutat

Barselonos katedra ❼

Šv. Eulalijos statula

Šią nedidelę gotikinę katedrą su romanine koplyčia (Capela de Santa Llúcia) ir gražia šonine nava Chaime (Jaume) II pradėjo statydinti 1298 m. ant romėnų šventyklos ir maurų mečetės pamatų. Katedra buvo baigta tik XIX a. pabaigoje, pastačius centrinį fasadą. XVI a. balta marmurinė choro užtvara vaizduoja miesto globėjos šv. Eulalijos kančią. Kita plokštė prie durų skirta šešių Karibų jūros indėnų, 1493 m. Kolumbo atvežtų iš Amerikos, krikštui paminėti.

Aštuoniakampės varpinės-dvynės pastatytos 1386–1393 m. Varpai šiame bokšte pakabinti 1545 m.

Centrinis fasadas buvo baigtas 1889 m., o centrinė smailė – 1913 m. Jie pastatyti pagal originalius prancūzų architekto Charles'io Galtéso 1408 m. brėžinius.

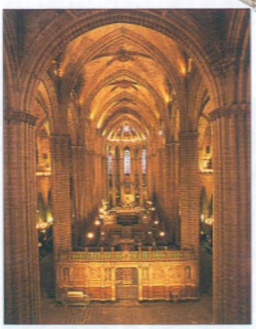

Navos vidus
Kataloniško stiliaus gotikinis vidus turi vieną plačią navą su 28 šoninėmis koplyčiomis. Jos įrengtos tarp kolonų, laikančių skliautuotas 26 m aukščio lubas.

★ Choro stalės
Viršutiniame, gražiai išraižytame XV a. stalių aukšte yra 1518 m. nutapyti kelių Europos karalių herbai.

Capella del Santíssim Sagrament
Šioje mažoje koplyčioje yra Lepanto nukryžiuotasis.

Capella de Sant Benet
Koplyčioje, skirtoje benediktinų ordino įkūrėjui ir šventajam Europos globėjui, yra nuostabus Kristaus altoriaus paveikslas, vaizduojantis Bernato Martorello (1452) Kristaus atsimainymą.

Informacija lankytojui

Plaça de la Seu. **Planas** 5 A2.
93 315 15 54. Jaume I.
17, 19, 45. kasdien 8–13.30, 17–19.30. **Zakristijos muziejus** kasdien 10–13, 17–19 (sekm. iki pietų). **Choras** kasdien 9–13; 17–19 (sekm. iki pietų). kasdien 9, 10, 11, 12; šešt. 18, 19.

★ Kripta
Kriptoje, žemiau pagrindinio altoriaus, stovi IV a. romėnų už savo įsitikinimus nukankintos šv. Eulalijos alebastrinis sarkofagas (1339).

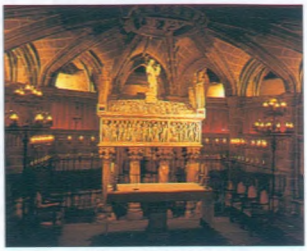

★ Šoninės navos
Iš fontano su šv. Jurgio statula gotikinių navų kampe trykšta tyras vanduo.

Porta de Santa Eulàlia, įėjimas į navas

Mažajame **Zakristijos muziejaus** lobyne saugomas XI a. indas šventam vandeniui, gobelenai ir liturginiai rankdarbiai.

Capella de Santa Llúcia

Svarbiausios įžymybės

★ Choro stalės

★ Kripta

★ Šoninės navos

Laiko skalė

400
- **IV a.** Pastatyta orginali romėniška (ikikrikščioniška) bazilika

700
- **559** Šv. Eulalijai ir šv. Kryžiui paskiriama bazilika
- **877** Iš Santa Maria del Mar pargabenami Šv. Eulalijos palaikai
- **985** Pastatą sunaikina maurai

1000
- **1046–1058** Ramonas Berengueras I pastato romaninio stiliaus katedrą
- **1257–1268** Pastatyta romaninė Capella de Santa Llúcia
- **1298** Chaimei II valdant, pradedama statyti gotikinė katedra

1300
- **1339** Šv. Eulalijos palaikai perkeliami į alebastrinį sarkofagą
- **1493** Pakrikštijami iš Amerikos atvežti indėnai

1600
- **1889** Pagal architekto Charles'io Galteso 1408 m. brėžinius baigtas pagrindinis fasadas

1900
- **1913** Baigta centrinė smailė

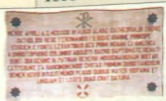

Indėnų krikšto plokštė

Buvusi skrodimų patalpa antikinėje Santa Creu ligoninėje

El Raval ir Barri Xinès ❽

Planas 2 E3. *Catalunya, Liceu.* **Museu d'Art Contemporani** Pl dels Angels 1. *93 412 08 10. antr.–penkt. 11.30–19.30, šešt. 10–20, sekm. 10–15 ir per valstyb. šv.*

EL RAVAL IR BARRI XINÈS gyvenamieji rajonai užima pietines Ramblas gatves. Nors jie išsiplėtė už miesto sienų ir neturi gotikinės Barri architektūros, tačiau yra pilni miesto dvasios, be to, čia yra keletas didingų pastatų. Milžiniškas XIV a. Casa de la Caritat (Labdaros namai) dabar paverstas kultūros centru. Prie jo stovi stulbinantis baltas Museu d'Art Contemporani, atidarytas 1995 m. Netoli Carrer de l'Hospital, kurioje susitelkę keletas įdomiausių Barselonos parduotuvių, stovi XV a. statyta Santa Creu ligoninė. Dabar joje įsikūrusi centrinė miesto biblioteka.

Uosto rajone esantis Barri Xinès (kinų kvartalas) – Barselonos raudonųjų žibintų rajonas. Iš tikrųjų kinų čia nėra, likęs tik pavadinimas, kurį 1920 m. jam davė vietinis žurnalistas, pažiūrėjęs filmą apie San Francisco kinų miestą.

Carrer Nou de la Rambloje stovi Gaudí statyti Palau Güell *(žr. p. 137)*, viešbutis *Espanya* *(žr. p. 543)*, kurio nuostabų modernistinį interjerą sukūrė Domènechas i Montaneras, ir labiausiai romanine visame mieste laikoma Sant Pau del Camp bažnyčia, kurioje pranciškonai vis dar laiko mišias.

Las Ramblas ❾

ISTORINIAME Las Ramblas (kataloniškai Les Rambles) bulvare visada judru, ypač vakarais ir savaitgaliais. Laikraščių kioskai, paukščiai narveliuose ir prekiautojai gėlėmis, būrėjai taro kortomis, muzikantai ir mimai užpildo medžiais apsuptą, platų centrinį pėsčiųjų taką. Tarp žymių pastatų čia yra Liceu operos teatras, milžiniškas maisto turgus ir keletas didelių rūmų.

Žvalgantis po Las Ramblas
Šio ilgo bulvaro pavadinimas, paprastai žinomas kaip La Rambla, kilęs iš arabiško žodžio *ramla*, reiškiančio kasmet išdžiūstančios upės dugną. XIII a. Barselonos miesto siena ėjo pagal vienos tokios upės, kuri tekėjo iš Collserla kalvų į jūrą, krantą. XVI a. kitame upės krante buvo pastatyti vyrų ir moterų vienuolynai bei universitetas. Vėliau upės vaga prisipildė, pastatai sugriuvo, juos primena tik penkios Ramblas tarp Plaça de Catalunya ir Port Vell (Senasis uostas), sudarančios nuostabų prospektą. Šiandien čia daug viešbučių, rūmų, parduotuvių ir kavinių.

Palau Güell C/ Nou de la Rambla 3. **Planas** 2 F3. *93 317 39 74. Liceu. pirm.–penkt. 10–13, 16–18.30. per valstyb. šv.*
Museu de Cera Pg de la Banca 7. **Planas** 2 F4. *93 317 26 49. Drassanes. pirm.–penkt. 10–13.30, 16–19.30, šešt., sekm. ir per valstyb. šv. 10–13.30 ir 16.30–20.*

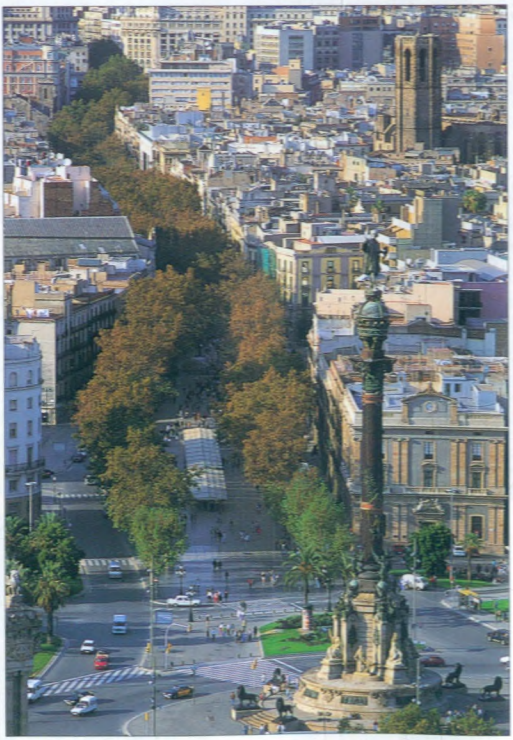

Kolumbo paminklas medžiais apsodinto Las Ramblas gale

Font de Canaletes ①
Posakis „...geria vandenį iš Canaletes“ (iš šio XIX a. fontano) reiškia, kad jis ar ji kilę iš Barselonos.

Reial Acadèmia de Ciències i Arts ②
Šiame pastate, 1910 m. paverstame teatru, yra pirmasis Barselonoje miesto laikrodis.

Palau de la Virreina ④
Pirmoji šiuose namuose 1777 m. apsigyveno Ispanijos ir Peru *virreina* (vicekaraliaus žmona).

Mercat de Sant Josep ⑤
Tai spalvingiausias Barselonos maisto turgus, žmonių vadinamas „La Boqueria“.

Gran Teatre del Liceu ⑦
Šis operos teatras buvo du kartus atstatytas po gaisrų – 1861 m. ir 1994 m.

Palau Güell ⑨
Šie neogotikiniai rūmai laikomi vienu svarbiausių Gaudí darbų *(žr. p. 137)*.

Palau Moja ③
Šio klasikinio baroko stiliaus namo, pastatyto 1790 m., pirmame aukšte rengiamos parodos.

Plaça de la Boqueria ⑥
Šios aikštės puošmena – mozaikinis šaligatvis, sukurtas Miró (1976), ir Art Deco drakonas, padarytas anksčiau čia buvusiai skėčių parduotuvei.

Plaça Reial ⑧
Barselonos judriausia aikštė, įrengta 1850 m. Neoklasicistinio stiliaus žibintų stulpus sukūrė Gaudí.

Museu de Cera ⑩
Šiame vaško darbų muziejuje, įsikūrusiame XIX a. erdviame pastate, veikia apie 300 parodų.

ŽENKLAI

- FGC traukinių stotis
- Metro stotis
- Automobilių aikštelė
- Bažnyčia

0 metrų 100

Monument a Colom
Plaça del Portal de la Pau

Poseidono statula La Llotja rūmų kieme

La Llotja ⑩

Carrer de Consolat de Mar 2. **Planas** 5 B3. *Jaume I.*

LA LLOTJA (prekių birža) pastatyta apie 1380 m. kaip Consolat de Mar, Katalonijos jūrų pirklių gildijos būstinė. 1771 m. buvo perstatyta neoklasicistiniu stiliumi ir iki 1994 m. čia veikė miesto akcijų birža. Trijų navų gotikinė salė palikta kaip pagrindinė prekybos patalpa. Į ją galima pasižiūrėti per didelius pirmo aukšto langus.

Viršutiniame aukšte 1849–1970 m. buvo Barselonos vaizduojamojo meno mokykla, kurią lankė jaunasis Picasso ir Joanas Miró *(žr. p. 168)*. Dabar pastate įsikūrusi viešoji biblioteka ir vietinės savivaldybės įstaigos.

Basílica de Santa Maria del Mar ⑪

Passeig del Born 1. **Planas** 5 B3. *93 310 23 90.* *Jaume I.* *kasdien 9–12, 16.30–20.15.*

ŠIS GRAŽUS PASTATAS, kataloniškosios gotikos stiliaus pavyzdys, – mėgstamiausia mieste bažnyčia, dėl geros akustikos tinkama ir koncertams. Statybai, trukusiai tik 55 m., pinigus aukojo pirkliai ir laivų statytojai. Dėl tokio viduramžiais nepralenkiamo tempo tiek išorės, tiek vidaus stilius yra vientisas. Vakarinėje pusėje langas rožė vaizduoja Mergelės karūnavimą. Kiti XV–XVIII a. vitražai apšviečia plačią navą ir aukštas šonines navas. Choras ir jo baldai sudegė pilietinio karo metais *(žr. p. 63)*, todėl vidus erdvus ir paprastas.

Carrer Montcada ⑫

Planas 5 B3. *Jaume I.* **Museu Tèxtil i de la Indumentària** *93 310 45 16.* *antr.–šešt. 10–20, sekm. ir per valstyb. šv. 10–15.* *saus. 1 ir 5, gr. 25.*

TAI AUTENTIŠKIAUSIA viduramžių Barselonos gatvelė su išsikišusiais stogais, fantastiškų būtybių figūromis ant lietvamzdžių. Jos gotikiniai rūmai su medinėmis durimis ir puikiais kiemais pastatyti dar per Katalonijos plėtimąsi XIII a. Retas pasaulietinio turinio romaninis sienų tapybos paveikslas *Maljorkos nukariavimas*, anksčiau kabojęs Palau Berenguer d'Aguilar, dabar perkeltas į Museu Nacional d'Art de Catalunya *(žr. p. 168)*.

Carrer Montcada pastatai būdavo dažnai perstatomi, ypač XVII a., vyraujant renesansiniam stiliui.

Vestuvės gotikinėje Santa Maria del Mar bažnyčioje

Pablo Picasso *Autoportretas*, pieštas anglimi (1899–1900)

PABLO PICASSO BARSELONOJE

Picasso (1881–1973), gimusiam Malagoje, buvo beveik keturiolika metų, kai jis atvyko į Barseloną, kur jo tėvas įsidarbino miesto Meno akademijoje. Picasso įstojo į akademiją ir talentu pralenkė amžininkus. Jis nuolat lankėsi menininkų kavinėje *Els Quatre Gats*, dar ir šiandien veikiančioje Carrer Montsió. Čia jis ir surengė pirmąją parodą. Jis taip pat eksponavo savo kūrinius dar ir dabar veikiančioje Sala Parks galerijoje, esančioje Carrer Peritxol. Šeima gyveno Carrer Mercé ir Picasso turėjo studiją Carrer Nouj la Rambla bulvare. Carrer d'Avinyó prostitutės įkvėpė Picasso paveikslą *Les Demoiselles d'Avignon* (1906–1907), kurį daugelis meno istorikų vadina modernaus meno ištakomis. Turėdamas vos dvidešimt metų, Picasso išvyko į Paryžių, bet iš pradžių vis grįždavo į Barseloną. Po pilietinio karo dėl priešiškumo diktatoriui Franco dailininkas gyveno Prancūzijoje, bet 1962 m. sukūrė frizą Barselonos aukštesniajai architektų mokyklai ir buvo įkalbėtas leisti mieste atidaryti savo darbų muziejų. Tai buvo padaryta kitais metais.

Vienintelis išlikęs originalus fasadas – Casa Cervelló-Guidice, pažymėtas 25 numeriu. **Museu Téxtil i de la Indumentària** įsikūrusiame Palau dels Marquesos de Llió (dar vadinamu Palau Mora) pastate Nr. 12 veikia audinių ir drabužių nuo IV a. iki šių dienų paroda. Šioje gatvėje yra geriausiai mieste žinomas šampano baras *El Xampanyet* *(žr. p. 185)*.

Museu Picasso ⓭

Carrer Montcada 15–19. **Planas** 5 B1. ☎ *93 319 63 10.* ⊛ *Jaume I.* ⏲ *antr.–šešt. ir per valstyb.šv. 10–20, sek. 10–15.* ₩

PICASSO MUZIEJUS, viena lankomiausių Barselonos vietų, įsikūręs Carrer Montcada gatvėje, trejuose viduramžių rūmuose: Berenguer d'Aguilar, Baró de Castellet ir Meca. Muziejus atidarytas 1963 m. pasinaudojus gero Picasso draugo Jaime Sabarteso dovanotais paveikslais. Po Sabarteso mirties 1968 m., pats Picasso muziejui padovanojo paveikslus, tarp jų ir ankstyvuosius darbus, kuriuos išsaugojo sesuo. Muziejus pasipildė grafikos darbais, paliktais testamentu, ir 141 keramikos dirbiniu, kuriuos atidavė dailininko našlė Jacqueline.

Kūriniai trejopi: piešiniai ir paveikslai, graviūros ir keramika. Bet geriausi iš 3000 kolekcijos darbų – ankstyvieji Picasso paveikslai ir piešiniai, bylojantys apie tai, kad būdamas tik 15–16 metų jis jau tapė tokius garsius kūrinius kaip *Pirmoji komunija* (1896). Iš Picasso Mėlynojo ir Rausvojo periodų yra tik keli paveikslai. Garsiausia jo serija *Las Meninas*, nutapyta pagal Velázquezo šedevrą *(žr. p. 28)*.

Paveikslas iš Picasso serijos *Las Meninas* (1957), Museu Picasso

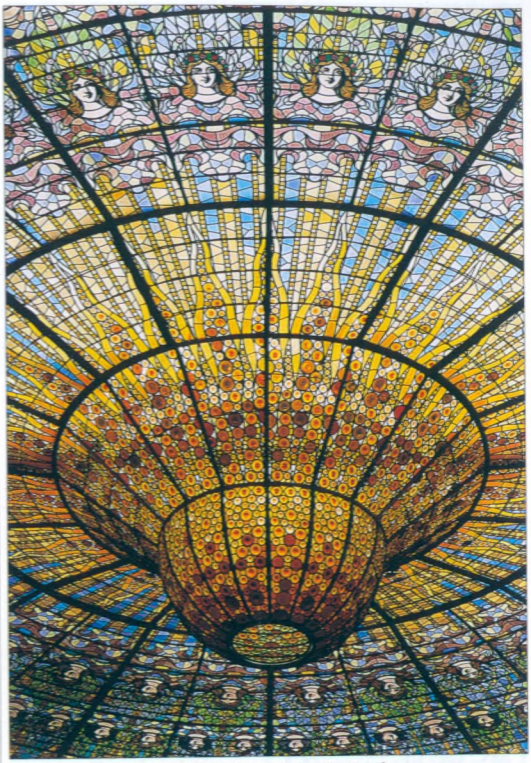

Didingas vitražinis kupolas, Palau de la Música Catalana

Palau de la Música Catalana ⓮

Carrer de Sant Francesc de Paula 2. **Planas** 5 B1. ☎ *93 268 10 00.* ⊛ *Catalunya, Urquinaona.* ▢ *koncertams arba susitarus antr.–ketv. 14–15, kartais šešt. 12.* ● *rugpj.* ₩

TAI TIKRI muzikos rūmai, modernistinis plytelių, skulptūrų ir vitražų šedevras. Ši koncertų salė vienintelė Europoje apšviesta natūralia šviesa. Suprojektuota Lluíso Domènecho i Montanero, buvo baigta statyti 1908 m. vietoje šalia esančio XIX a. vienuolyno. Pastato, nors šiek tiek praplėsto, išvaizda beveik nepasikeitė. Įspraustą į siaurą gatvelę prašmatnų raudonų plytų fasadą sunku įvertinti. Jis išraizgytas mozaikiniais pilioriais, o jų viršuje stovi Palestrinos, Bacho ir Beethoveno biustai. Didžiulė šv. Jurgio ir kitos statulos pastato kampe – tai Miquelo Blay'iaus sukurtos katalonų liaudies dainos alegorija.

Labiausiai įkvepiantis – rūmų vidus. Pirmo aukšto salę apšviečia apverstas vitražinis kupolas, vaizduojantis angelų chorą.

Dvi skulptūros, pradėtos Domènecho, tačiau baigtos Pau Gargallo, puošia prosceniumo arką: Vagneris simbolizuoja tarptautinę, o Clavé kataloniškąją muziką. Josepo Anselmo Clavé (1824–1874) darbai garsinant katalonų dainas paskatino 1891 m. įkurti Orfeó Català choro bendriją, kurią įkvėpė kataloniškas patriotizmas ir rūmų aplinka.

XIX a. pabaigos rausvaplytis Arc del Triomf fasadas

Arc del Triomf ⓯

Passeig Lluís Companys. **Planas** 5 C1. *Arc de Triomf.*

PAGRINDINIUS VARTUS į 1888 m. Parc de la Ciutadella vykusią pasaulinę parodą sukūrė Josepas Vilaseca i Casanovasas. Jie pastatyti iš plytų mudecharų stiliumi *(žr. p. 51)* ir papuošti alegorinėmis amatų, pramonės ir verslo skulptūromis. Josepo Reynéso pagrindinio fasado frizas vaizduoja Barselonos miestą, sveikinantį užsienio svečius. Kitoje pusėje Josepas Llimona pavaizdavo apdovanojimų teikimo ceremoniją.

Parc de la Ciutadella ⓰

Avda del Marqués de l'Argentera. **Planas** 6 D2. *Barceloneta, Ciutadella-Vila Olímpica.* *kasdien 9–21.*

ŠIAME POPULIARIAME parke yra didelis ežeras, kuriame galima irstytis, apelsinų giraitės ir galybė papūgų, gyvenančių palmėse. 30 ha parko vietoje anksčiau stovėjo didelė žvaigždės formos pilis. Pagal Prospero Verboomo projektą ji buvo pastatyta Pilypui V tarp 1715 ir 1720 m., po 13 mėnesių trukusios miesto apsupties, kai Barselona priešinosi Burbonų dinastijai *(žr. p. 58)*. Tvirtovėje turėjo apsigyventi kariai ir palaikyti įstatymus ir tvarką, bet tam tikslui ji niekad nebuvo panaudota. Pastatas buvo paverstas kalėjimu, ypač išgarsėjusiu per Napoleono okupaciją *(žr. p. 59)* ir per gausybę XIX a. represijų, kai jis buvo nekenčiamas kaip centralizmo simbolis.

1878 m. valdant apsišvietusiam diktatoriui generolui Primui, kurio statula stovi parko centre, tvirtovė buvo sugriauta, o parkas atiduotas miestui: 1888 m. jame vyko Pasaulinė paroda.

Tačiau trys pastatai išliko: arsenalas, 1932 m. pertvarkytas į Katalonijos parlamento rūmus, o dabar atiduotas Museu d'Art Modern, Gubernatoriaus rūmai, kur dabar įsikūrusi mokykla, ir koplyčia, dar ir dabar kartais naudojama kariškių.

Plaça de Armes sodus sukūrė prancūzų sodininkas-dekoratorius Jeanas Forestier. Jų centre kaskada, krintanti aplink Triumfo arką, iš dalies sukurta pagal Trevi fontaną Romoje. Kaskadą suprojektavo architektas Josepas Fontseré, padedamas tada dar visai jauno studento Antoni Gaudí'o.

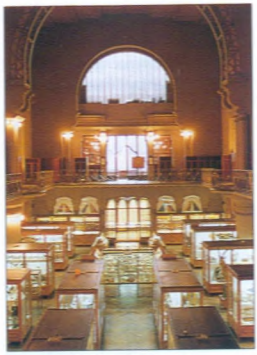

Viena iš erdviojo Musei de Zoologia galerijų

Museu de Zoologia ⓱

Passeig de Picasso. **Planas** 5 C2. *93 319 69 12.* *Arc de Triomf.* *antr.–sekm. ir per valstyb. šv. 10–14.*

PRIE ĮĖJIMO į Parc de la Ciutadella stovi panaši į tvirtovę Castell dels Tres Dragons (Trijų drakonų pilis), pavadinta pagal populiarią to meto Frederico Solero pjesę. Šis mūrinis dantytas ir frizu su keraminiais skydais puoštas namas buvo pastatytas kaip kavinė-restoranas 1888 m. Pasaulinei parodai. Architektas Lluísas Domènechas suprojektavo jį pagal Valensijos Lonją *(žr. p. 241)*. Vėliau šį pastatą panaudojo modernistų dirbtuvėms, tapusioms šio judėjimo centru. Nuo 1937 m. čia įsikūręs miesto Zoologijos muziejus.

Dekoratyvinė kaskada Parc de la Ciutadella parke, sukurta Josepo Fontseré ir Antoni'o Gaudí'o

Museu de Geologia ⓲

Parc de la Ciutadella. **Planas** 5 C3.
93 319 68 95. Arc de Triomf, Jaume I. antr.– sekm. ir per valstyb. šv. 9–14. geg. 1, gr. 25.

SENIAUSIAS BARSELONOS MUZIEJUS atidarytas 1882 m., tais pačiais metais, kai Parc de la Ciutadella tapo miesto viešąja vieta. Jame yra didelė suakmenėjusių iškasenų ir mineralų kolekcija, taip pat eksponatų iš Katalonijos ir visos šalies.

Be muziejaus, čia dar stovi Hivernacle, stiklinis namas metaliniu karkasu, sukurtas Josepo Amargóso, ir dažnai naudojamas koncertams. Šalia stovi Umbracle – Josepo Fontseré pastatyta oranžerija.

Stiklinis kubas iš *Homenatge a Picasso*, Parc de la Ciutadella

Homenatge a Picasso ⓳

Passeig de Picasso. **Planas** 5 C3.
Barceloneta.

PAČIAME PARC DE LA CIUTADELLA krašte priešais Avinguda del Marqués de l'Argentera stovi įdomus katalonų skulptoriaus Antoni Tapieso 1983 m. darbas *Duoklė Picasso*. Intelektualios skulptūros pastatytos reiškiant pagarbą Picasso kubizmo darbams, tačiau pavadinimą iškart suprasti sunku. Didelis paprasto stiklo kubas stovi keturkampiame baseine, visomis jo sienomis teka vanduo. Kube pastatyta sena sofa, kėdės ir bufetas persmeigti metalinių strypų, ant jų užtiesta antklodė. Nuo visų tų daiktų kubas genda, todėl teko įrengti oro kondicionierių, kad stiklas nesuskiltų.

Alfred Sisley (1839–1899). *Sutemos virš Loingo upės*

Museu d'Art Modern ⓴

Parc de la Ciutadella. **Planas** 6 D3.
93 319 50 23. Arc de Triomf. antr.–šešt. ir per valstyb. šv. 10–19, sekm. 10–14.

ŠIO MUZIEJAUS PAVADINIMAS truputį klaidinantis, nes tai XIX–XX a. katalonų meno kolekcija, kurioje mažai svarbiausių jos atstovų darbų – Miró, Picasso, Dalí ir Tapiesas turi dar ir savo muziejus. Bet tai neturėtų atbaidyti lankytojų, ekspozicija puiki ir padeda suprasti Katalonijos gyvenimą ir kultūrą.

Svarbiausi yra dviejų XX a. pabaigos Katalonijos dailininkų Santiago Rusiñolio (1861–1931) ir Ramóno Casaso (1866–1932), laikomo pirmuoju šio krašto impresionistu, darbai. Casaso linijiniuose piešiniuose – žymių to meto žmonių portretai. Geriausias – Pablo Picasso portretas, neseniai atvežtas iš Montmartre'o Paryžiuje. Casas taip pat nutapė ir save, sėdintį su Pere Romeu; abu vyrai buvo Barselonos *Els Quatre Gats* kavinės *(žr. p. 148)* įkūrėjai. Ten pirmiausiai ir kabojo šis paveikslas.

Čia pristatomi Picasso amžininkai dailininkai Joaquimas Miras (1873–1940) ir Isidre Nonellis (1866–1936), yra keletas Miquelio Blay'aus (1866–1936) skulptūrų. Vienas iš darbų – Alfredo Sisley (1839–1899) peizažas *Sutemos virš Loingo upės*. Muziejuje yra keletas puikių modernistinių baldų, surinktų iš Eixample apylinkės namų, tarp jų net asmeninis altorėlis.

Parc Zoològic ㉑

Parc de la Ciutadella. **Planas** 6 D3.
93 221 25 06. Ciutadella-Vila Olimpica. kov.: 10–18, bal.: 10–19, geg.–rugs.: 10.30–19.30, spal.–vas.: 10–17.

BARSELONOS ZOOLOGIJOS SODAS buvo įrengtas 1940 m. Jis gana modernus, gyvūnai jame atskirti ne grotomis, o vandens kanalais. Zoologijos sode daug primatų, o sodo talismanu jau daugelį metų laikoma Floquet de Neu (Snaigė) – reta gorila albinosas. Delfinų ir banginių pasirodymai rengiami viename iš akvariumų. Prie vartų – romantiška Roigo i Solero 1885 m. fontano skulptūra *Moteris su skėčiu*. Ją visi taip pamilo, kad ji tapo Barselonos simboliu.

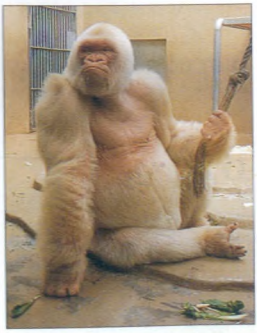

Floquet de Neu, reta Barselonos zoologijos sodo gorila albinosas

Puikios jachtos ir dangoraižiai-dvyniai olimpiniame uoste

Vila Olímpica 22

Planas 6 F4. *Ciutadella-Vila Olímpica.*

RENGIANTIS 1992 M. OLIMPINĖMS žaidynėms, buvo išardytas senasis pramoninis uostas, nutiesta krantinė, įrengti smulkaus smėlio paplūdimiai, ir Barselona staiga tapo pajūrio kurortu. 65 ha plote buvo pastatytas naujas 2000 butų gyvenamasis rajonas, Nova Icària pasodinti parkai. Tačiau rajonas iki šiol vadinamas Vila Olímpica (Olimpiniu kaimeliu), nes jame gyveno olimpinių žaidynių dalyviai.

Ant kranto iškilo 44 aukštų dangoraižiai-dvyniai, aukščiausi Ispanijos pastatai. Viename jų – įstaigos, o kitame Arts viešbutis *(žr. p. 544)*. Jie stovi šalia Olimpinio uosto, kuris taip pat pastatytas 1992 m. Čia verta apsilankyti dėl restoranų, iš kurių atsiveria puikus vaizdas į jūrą.

Barceloneta 23

Planas 5 B5. *Barceloneta.*

BARSELONOS žvejų kaimelis, įsikūręs ant trikampio jūros kyšulio prie pat miesto centro, garsėja savo restoranais ir uosto kavinėmis. Barceloneta 1753 m. pastatė architektas ir armijos inžinierius Juanas Martínas de Cermeño, kad būtų apgyvendinti benamiai, praradę butus dėl netoliese esančios tvirtovės La Ciutadella *(žr. p. 150)* statybos. Nuo tada čia gyvena darbininkai ir žvejai. „Kaimelis" suplanuotas „tinkleliu", namai siauri, dviejų trijų aukštų, visų kambarių langai veriasi į gatvę. Kaimelio atmosfera draugiška. Nedidelėje Plaça de la Barceloneta, rajono centre, stovi barokinė San Miquel del Port bažnyčia, irgi pastatyta Cermeño. Aikštėje dažnai vyksta turgūs. Šiandien Barcelonetos žvejybos laivynas bazuojasi aplinkiniuose dokuose prie nedidelio bokštelio. Kitoje uosto pusėje yra Torre de Sant Sebestià, galutinė stotelė funikulieriaus, važinėjančio per uostą ir Pasaulio prekybos centrą į Montjuïc.

Port Vell 24

Planas 5 A4. *Barceloneta, Drassanes.* **Aquàrium** *93 221 74 74.* *kasdien 9.30–21.30.*

NAUJAS MIESTO poilsio uostas įrengtas Las Ramblas gale, prie seno muitinės pastato, pastatyto 1902 m. šalia Portal de la Pau, buvusių jūrinių miesto vartų, kur laiptai nusileidžia tiesiai į vandenį. Pietuose, ant Barselonos molo, pastatytas Pasaulio prekybos centras. Į jo prieplauką atplaukia keleiviniai laivai. Prieš muitinės pastatą Las Ramblas su Moll d'Espanya jachtų klubais jungia kabantis tiltas ir pėsčiųjų molas, vadinamas La Rambla de Mar. Ant Moll d'Espanya (Ispanijos molo) pastatytas naujas prekybos ir restoranų kompleksas, Maremagnum, IMAX kinoteatras ir didžiausias Europoje akvariumas. Krante yra Moll de la Fusta (Rąstų prieplauka), kurios terasose įrengtos raudonų plytų kavinės, sukurtos pagal Van Gogho Arlio tiltą. Prieplaukos gale stovi *El Cap de Barcelona* (Barselonos galva), labai spalvinga 20 m aukščio Amerikos pop dainininko Roy'aus Lichtensteino statula.

Monument a Colom 25

Plaça del Portal de la Pau. **Planas** 2 F4. *93 302 52 24.* *Drassanes.* *spal.–geg.: antr.–sekm. 10–14, 15.30–18.30; birž.–rugs.: kasdien 9–20.30.*

PAMINKLĄ Kolumbui Portal de Pau (Taikos vartuose) Gaietà Buigasas sukūrė 1888 m. Pasaulinės parodos proga.

60-ties metrų aukščio paminklas – ketaus kolona ant akmeninio pagrindo žymi vietą, kur 1493 m., po Amerikos atradimo, Kolumbas išlipo į krantą kartu su šešiais indėnais, atsivežtais iš Karibų. Katalikų monarchai jam surengė valstybines sutiktuves Saló del Tinell *(žr. p. 142)*. Katedroje minimas indėnų atsivertimas į krikščionybę *(žr. p. 144–145)*. Į paminklo viršų galima pasikelti liftu. Bronzinę statulą, išsikišusią į jūrą, sukūrė Rafaelis Arché.

Žvejybos laivas prie Barcelonetos krantinės

Golondrina išplaukia iš Plaça del Portal de la Pau

Golondrinas 26

Plaça del Portal de la Pau. **Planas** 2 F5. 93 442 31 06. Drassanes. birž.–rugs.: kasdien 11–20; sp.–geg.: pirm.–penkt. 10–13, šešt. ir sekm. 11–17.30.

GALIMA PLAUKTI į apžvalgines keliones aplink Barselonos uostą mažyčiais dvideniais laiveliais, vadinamais *golondrinas* (pažodžiui „kregždės"). Jos švartuojasi prie Plaça del Portal de la Pau laiptelių Las Ramblas gale.

Kelionė trunka apie pusę valandos. Laiveliai plaukia pro stačią kalvą Montjuïc, ant kurios stovi pilis, iki pramonės uosto. Jie paprastai sustoja prie molo į jūrą iš Barcelonetos ir išleidžia keleivius pasivaikščioti. Per dviejų valandų kelionę aplankomas prekybos uostas, paplūdimiai, sustojama prie Olimpinio uosto.

Museu Marítim ir Drassanes 27

Avinguda de les Drassanes. **Planas** 2 F4. 93 301 18 71. Drassanes. liep.–rugs.: antr. ir penkt. 10–23, treč., ketv., šešt. 10–19; spal.–birž.: antr.–šešt. 10–18, sekm. 10–14. per valstyb. šv.

DIDELĖS GALEROS, suteikusios Barselonai galią plaukioti jūromis, buvo statomos Drassanes (dokuose), dabartiniame jūreivystės muziejuje. Šie karališkieji sausi dokai – didžiausias pasaulyje išlikęs tokios rūšies viduramžių statinys. Jie pastatyti XIII a., kai karališkosios vedybos sujungė Siciliją ir Aragoną ir tarp jų reikėjo geresnio susisiekimo jūra. Išlikę trys iš keturių kampinių doko bokštų.

Tarp laivų, pastatytų skliautuotuose Drassanes dokuose, buvo flagmanas *Real*, priklausęs Don Chuanui iš Austrijos, neteisėtam Karolio V sūnui, 1571 m. vedusiam krikščionių laivyną į pergalę prieš turkus prie Lepanto *(žr. p. 55)*. Muziejuje yra natūralaus dydžio laivo kopija, papuošta raudona ir aukso spalvomis.

Llibre del Consulat de Mar – knyga apie jūrų kodeksus ir jų naudojimą primena, kad Katalonija kadaise buvo Viduržemio jūros įstatymų arbitrė. Jūreivių patirtis atsispindi muziejuje saugomuose ikikolumbiškuose žemėlapiuose ir jūrlapiuose, tarp jų yra vienas 1439 m. žemėlapis, kuriuo naudojosi keliautojas Amerigo Vespucci.

Vitražas Jūrų muziejuje

BARSELONOS FIESTOS

La Mercè *(rugs. 24)*. Barselonos globėja, Nostra Senyora de la Mercè (Gailestingoji Mergelė), kurios bažnyčia stovi šalia uosto, maždaug savaitę (apie rugsėjo 24 d.) garbinama mišiomis, koncertais ir šokiais. Svarbiausi renginiai: *carrefoc* – persirengėlių velniais ir pabaisomis procesija ir *piro musical* – įspūdingas fejerverkas su muzika, kuris vyksta prie Font Màgica Montjuïce.

Fejerverkai La Mercè fiestoje

Els Tres Tombs *(saus. 17)*. Raiteliai su cilindrais ir frakais trīs kartus perjoja gatves pagerbdami šv. Antaną, gyvulių globėją.

La Diada *(rugs. 11)*. Katalonijos „tautinė" diena – proga sugiedoti Katalonijos himną ir surengti separatistų demonstracijas.

Dia de Sant Ponç *(geg. 11)*. Tai bitininkų ir vaistažolių rinkėjų diena. Prekystaliai Carrer Hospital gatvėje pilni vaistažolių, medaus, cukruotų vaisių.

Festa Major *(rugpj. vid.)*. Kiekvienas rajonas turi savo fiestą, gatvės varžosi, kurios išradingiau ir gražiau pasipuoš. Ryškiausi renginiai vyksta sename Gràcia rajone.

EIXAMPLE

BARSELONA PUIKUOJASI didžiausia Europoje *Art Nouveau* pastatų kolekcija. Šis stilius, Katalonijoje vadinamas modernizmu, suklestėjo po 1854 m., kai buvo nuspręsta nugriauti viduramžių sienas ir leisti miestui toliau plėtotis buvusioje karinėje zonoje.

Naujai plėtrai į žemyną *(eixample)* buvo pasirinktas civilinių pastatų inžinieriaus Ildefonso Cerdà i Sunyero (1815–1876) projektas. Pagal šį projektą gatvės išdėstytos taisyklingu tinkleliu, tačiau sankirtose kampai nukirsti, kad pastatai žvelgtų į sandūras ar aikštes. Tarp nedaugelio šios tinklinės sistemos išimčių – Diagonal, pagrindinis prospektas, einantis iš turtingo Pedralbes rajono jūros link, ir Hospital Santa Creu i de Sant Pau ligoninę, kurią projektavo architektas modernistas Domènechas i Montaneras (1850–1923). Jis nekentė tinklelio sistemos ir tyčia atgręžė ligoninę kampu į išilginę Avinguda de Gaudí gatvę ir Antoni Gaudí projektuotą Sagrada Família bažnyčią, įspūdingiausią iš modernistinių pastatų visame mieste *(žr. p. 162–163)*. Barselonos komercinio elito turtas ir aistra naujiems dalykams projektuojant namus ir viešuosius pastatus leido pasireikšti didžiausiems amžiaus architektams novatoriams.

Jėzus ant kolonos, **Sagrada Família**

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Muziejai ir galerijos
Fundació Antoni Tàpies ❷

Bažnyčios
Sagrada Família p. 162–163 ❻

Modernistiniai pastatai
Casa Milà, „La Pedrera" ❸
Casa Terrades, „Casa de les Punxes" ❹
Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau ❺
Illa de la Discòrdia ❶

ŽENKLAI

- Planas *Iš gatvės į gatvę* p. 178–179
- Metro stotis
- Geležinkelio stotis
- Miesto autobusų stotelės
- Informacija turistams
- Automobilių aikštelė

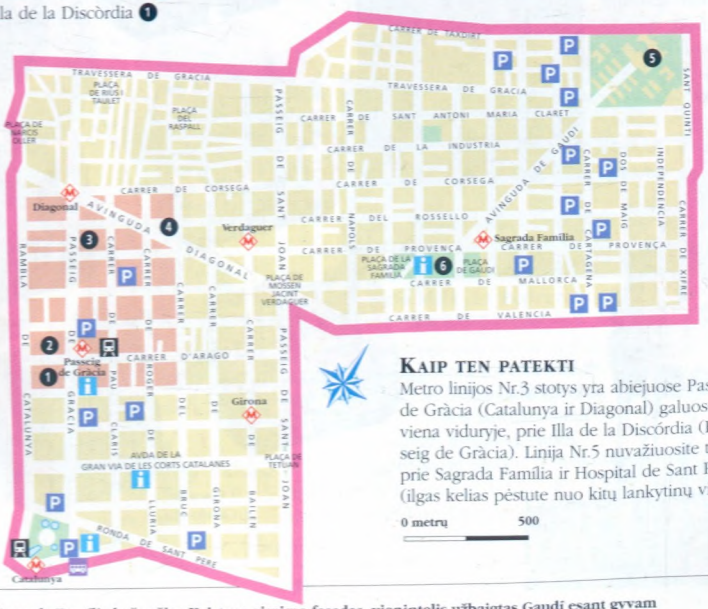

KAIP TEN PATEKTI

Metro linijos Nr.3 stotys yra abiejuose Passeig de Gràcia (Catalunya ir Diagonal) galuose ir viena viduryje, prie Illa de la Discórdia (Passeig de Gràcia). Linija Nr.5 nuvažiuosite tiesiai prie Sagrada Família ir Hospital de Sant Pau (ilgas kelias pėstute nuo kitų lankytinų vietų).

◁ **Sagrada Família bažnyčios Kristaus gimimo fasadas, vienintelis užbaigtas Gaudí esant gyvam**

Iš gatvės į gatvę: Quadrat d'Or

Kvepalų buteliukas, Museu del Perfum

QUADRAT D'OR, Auksinį kvadratą, sudaro apie šimtas kvartalų, kurių centre – Passeig de Gràcia. Čia daugiausia gražiausių Barselonos modernizmo pastatų *(žr. p. 136–137)*. Tai rajonas Eixample viduryje, kurį labai mėgo turtingi buržua, entuziastingai rėmę naują architektūros ir meno stilių ne tik savo namuose, bet ir prekybos pastatuose. Nuostabiausias kūrinys – Illa de la Discòrdia kvartalas, kuriame sukaupti puikiausi modernizmo pavyzdžiai. Lankytojai gali užeiti į daugelio pastatų vidų ir pasigėrėti begale vitražų, keramikos ir kaldinto metalo darbais.

Passeig de Gràcia, pagrindinėje Eixample gatvėje, daug originalių pastatų, prabangių parduotuvių. Grakščius gatvės šviestuvus sukūrė Pere Falquésas (1850–1916).

Vinçon namų dekoro parduotuvė *(žr. p. 183)*

Fundació Tàpies
Šiame 1879 m. Domènecho i Montanero pastate daug Antoni Tapieso tapybos, grafikos ir skulptūros darbų. Ant stogo – vielinė skulptūra Debesis ir kėdė ❷

★ Illa de la Discòrdia
Šiame kvartale yra keturi žymiausi Barselonos modernizmo pastatai, sukurti XX a. pradžioje. Šis puošnus bokštas – Domènecho i Montanero suprojektuotų Casa Lleó Morera rūmų pasididžiavimas. ❶

Diagonal Metro

RAMBLA DE CATALUNYA

PASSEIG DE GRÀCIA

Casa Amatller

Museu del Perfum

Casa Ramon Mulleras

Į Plaça de Catalunya

Casa Batlló

Casa Lleó Morera

Passeig de Gràcia Metro

Museu de la Música (Muzikos muziejus) yra Palau Baró de Quadras kvartale. 1904 m. jį suprojektavo Puigas i Cadafalchas. Šis drožinys puošia duris. Muziejuje daug istorinių instrumentų iš viso pasaulio.

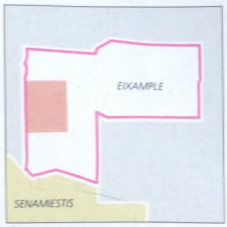

VIETOVĖS PLANAS
Žr. Gatvių rodyklės planą 3

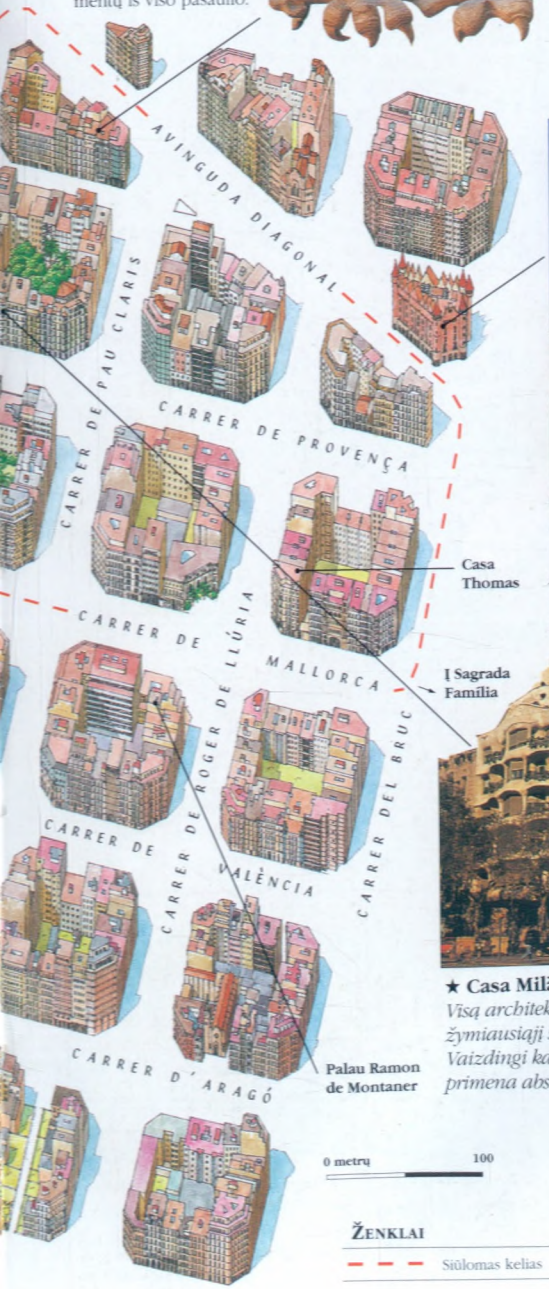

Casa Terrades
Šis 1905 m. architekto Puigo i Cadafalcho suprojektuotas raudonų plytų namas su tašyto akmens ornamentais atkartoja šiaurės Europos gotikos pastatus ❹

★ Casa Milà „La Pedrera"
Visą architektūrinę išmonę ir drąsą Gaudí sudėjo į žymiausiąjį savo namą su banguotu fasadu. Vaizdingi kaminai ir ventiliacijos vamzdžiai primena abstrakčias skulptūras ❸

ŽENKLAI

Siūlomas kelias

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

★ Illa de la Discòrdia

★ Casa Milà „La Pedrera"

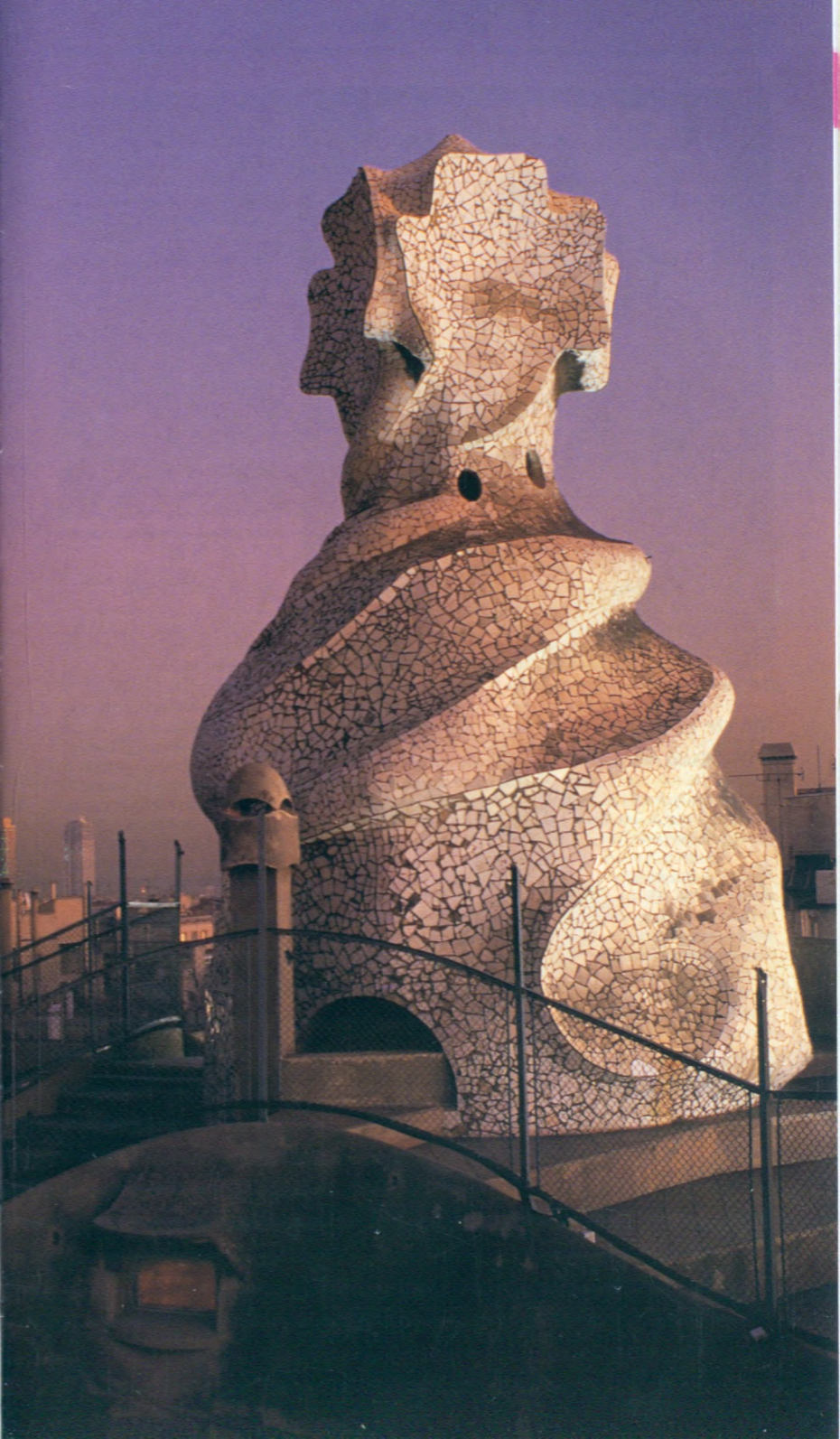

Prabangus Casa Lleó Morera vidus, Illa de la Discòrdia

Illa de la Discòrdia ❶

Passeig de Gràcia, tarp Carrer d'Aragó ir Carrer del Consell de Cent. **Planas** 3 A4. *Passeig de Gràcia.*

ŽYMIAUSI MODERNISTINIAI *(žr. p. 136–137)* pastatai Barselonoje byloja apie srovės stilių įvairovę. Jų kvartalas mieste pakartoja Illa de la Discòrdia („Nesutarimų kvartalą") ir kartu parodo labai ryškius abiejų kvartalų skirtumus.

Trys garsiausi namai Passeig de Gràcia perstatyti modernistiniu stiliumi XX a. pradžioje, tačiau palikti pirmųjų savininkų vardai.

Nr. 35 – Casa Lleó Morera (1902–1906) – pirmas gyvenamasis Lluíso Domènecho i Montanero namas. 1943 m. pirmas aukštas buvo pagilintas ir įkurta parduotuvė, tačiau viršuje išlikęs puošnus modernistinis interjeras. Galbūt greitai lankytojams bus atidarytas ir antras aukštas. Šalia kitų dviejų namų, kurių viename įsikūręs grožio salonas ir kvepalų muziejus, stovi Casa Amatller, kurį 1898 m. suprojektavo Puigas i Cadafalchas. Jo fasadas – tai darnus stilių mišinys su maurų ir gotikinio stiliaus langais, kuriuos dengia geležinės grotelės. Laiptuotas šlaitinis stogas dengtas čerpėmis. Už kaldinto metalo durų puikūs akmeniniai laiptai kyla į vitražinį kupolą. Pastate dabar įsikūręs Amatller d'Art Hispanic institutas, kurio biblioteka apkalta medžio plokštėmis. Šalia stovi Antoni Gaudí'o Casa Bataló (1904–1906), turintis tipišką, lakų, gausiai plytelėmis išdekoruotą fasadą su kaldinto metalo balkonais, kurių angos panašios į kaukes ir kaukoles. Kuprotas, žvynuotas stogas primena drakoną, o kaminas – šv. Jurgį, Katalonijos globėją. Įėję vidun apžiūrėkite mėlynomis plytelėmis išklotą vestibiulį.

Fundació Antoni Tàpies ❷

Carrer d'Aragó 255. **Planas** 3 A1. 93 487 03 15. *Passeig de Gràcia.* *antr.–sekm. ir per valstyb. šv. 11–20 (rugpj. sekm. 11–15).* *saus. 1 ir 6, gr. 25 ir 26.*

ANTONI TAPIESAS, gimęs 1923 m., – žymiausias gyvas Barselonos dailininkas. Abstraktiems, siurrealizmo įkvėptiems kūriniams jis naudoja įvairias medžiagas, pvz., betoną ir metalą *(žr. p. 156)*. Iš pradžių juos nelengva įvertinti, tačiau tiems, kurie domisi menu ir sunkiai supranta dailininko darbą, eksponatai turėtų padėti. Ekspozicija įsikūrusi name, kurį statant pirmą kartą Barselonoje panaudota geležis (1880). Domènechas i Montaneras jį suprojektavo brolio leidyklai.

ANTONI GAUDÍ (1852–1926)

Gimęs Reuse (Tarragona), amatininkų šeimoje, Gaudí tapo žymiausiu katalonų modernistu. Jis studijavo Barselonos architektūros mokykloje dirbdamas kalvio pameistriu. Architektas sėmėsi įkvėpimo romantiškuose viduramžiuose ir sukūrė ypač originalius darbus. Pirmas ryškus laimėjimas – Carrer de les Carolines 24-uoju numeriu pažymėtas Casa Vicens (1888). Tačiau žymiausias pastatas – ekstravagantiška Sagrada Família bažnyčia *(žr. p. 162–163)*, kuriai jis nuo 1914 m. paskyrė savo gyvenimą. Atidavęs projektui visus pinigus, dažnai eidavo iš namo į namą prašydamas aukoti daugiau, ir taip vaikščiojo iki pat savo mirties po tramvajaus ratais.

Puošnus kaminas, Casa Vicens

◁ **Nepaprastai skulptūriški keraminėmis plytelėmis išpuošti Gaudí Casa Millà kaminai**

Banguotas Gaudí gyvenamojo namo fasadas, Casa Milà

Casa Milà ❸

Passeig de Gràcia 92. **Planas** 3 B3.
93 484 59 80. *Diagonal.*
kasdien 10–19.30.
per valstyb. šv.

CASA MILÀ, paprastai vadinama „La Pedrera" (Akmenų skaldykla), laikoma didžiausiu Gaudí indėliu į Barselonos architektūrą. Tai jo paskutinis darbas prieš visiškai atsidedant Sagrada Família *(žr. p. 162–163)* bažnyčiai.

„La Pedrera", pastatyta 1906–1910 m., visiškai nutolo nuo priimtų to meto statybos principų, todėl Barselonos intelektualai jį labai puolė ir tyčiojosi.

Gaudí suprojektavo šį kampinį aštuonių aukštų gyvenamąjį namą aplink du apskritus kiemus, o rūsyje įkūrė pirmą požeminę automobilių aikštelę. Josepo Maria Jujolo kaldinto metalo balkonai atrodo lyg jūros žolės ant baltų, netinkuotų, bangas primenančių sienų. Pastate niekur nėra tiesių sienų.

Milà šeimos butas buvo pirmame aukšte. Turistų grupės vedamos iš kontoros pirmame aukšte iki pat keisto stogo, kur daugybė grėsmingų skulptūriškų ventiliacijos angų ir kaminų primena *espantabruixas* – baidykles raganoms.

Casa Terrades ❹

Avinguda Diagonal 416. **Planas** 3 B3.
Diagonal. *visuomenei.*

ŠIS MODERNISTO Puigo i Cadafalcho suprojektuotas šešiakampis gyvenamasis namas vadinamas *Casa de les Punxes* (Smailiu namu) dėl smailių ant šešių kampinių bokštelių, primenančių raganų skrybėles. Namas pastatytas 1903–1905 m. perstačius tris buvusius namus. Tai didžiausias Cadafalcho darbas, eklektiškas viduramžių ir renesanso stilių mišinys. Bokštams ir stogo šlaitams įtakos turėjo Šiaurės Europos gotika, tačiau kaldinto akmens gėlių ornamentai išorėje kartu su pagrindine statybine medžiaga ir raudonomis plytomis būdingi modernizmui.

Pagrindinio bokšto smailė, Casa Terrades

Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau ❺

Carrer de Sant Antoni Maria Claret 167.
Planas 4 F1. *93 291 90 00.* *Hospital de Sant Pau.* **Teritorija** *kasdien; parašykit iš anksto, jei norite aplankyti paviljonus, kuriuose nėra ligonių.*

LLUISAS DOMÈNECHAS I MONTANERAS pradėjo projektuoti naująją miesto ligoninę 1902 m. Visiškai naujoviškame projekte buvo dvidešimt šeši patrauklūs mudecharų stiliaus korpusai, išdėstyti dideliuose soduose, nes architektas labai nemėgo didžiulių palatų ir manė, kad ligoniai greičiau pasveiks būdami tyrame ore tarp medžių. Visi jungiantys koridoriai ir aptarnavimo zonos paslėptos po žeme. Tikėdamas, kad menas ir spalvos gydo, jis gausiai išpuošė korpusą, stogus su bokšteliais iškilojo keraminėmis plytelėmis, ligonių priėmimo korpusą išgražino Pau Gargallo skulptūromis ir sienų mozaikomis. 1930 m., po dailininko mirties, didįjį projektą užbaigė jo sūnus Pere.

Marijos statula, Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau

Sagrada Família ❻

Iš akmens iškalta kriauklė

NEĮPRASČIAUSIA Europos bažnyčia, Expiatori de la Sagrada Família, – tai miesto individualisto emblema. Ši didingiausią simbolistinį ir labai originalų Gaudí darbą *(žr. p. 136–137)* įkvėpė gamta. Kai buvo pradėti neogotikinės bažnyčios statybos darbai, Gaudí buvo patikėta ją užbaigti. Improvizuodamas jis pakeitė viską. Bažnyčia tapo jo gyvenimo darbu. Architektas lyg atsiskyrėlis 16 metų gyveno statybos aikštelėje. Jis palaidotas kriptoje. Iki Gaudí mirties buvo baigtas tik vienas Kristaus Gimimo fasado bokštas, tačiau po pilietinio karo pagal jo projektus pastatyti dar keli bokštai. Dabar darbas tęsiamas iš visuomenės aukų.

Varpinės
Pastatytos aštuonios iš dvylikos smailių, skirtų apaštalams. Jų viršūnėje – Venecijos mozaikos.

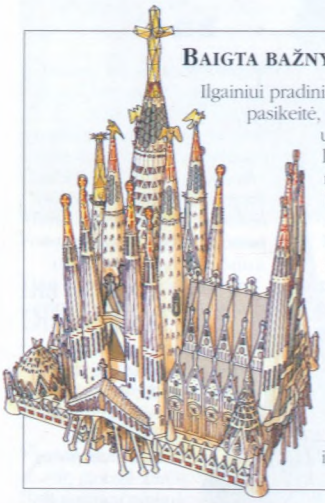

BAIGTA BAŽNYČIA

Ilgainiui pradiniai Gaudí tikslai pasikeitė, tačiau pastato užbaigimo projektas lieka įspūdingas. Dar nepastatytas centrinis bokštas, kurį turėjo supti keturi dideli bokštai, simbolizuojantys evangelistus. Keturi bokštai Šlovės (pietiniame) fasade derinsis prie keturių bokštų Kančios (vakariniame) ir Gimimo (rytiniame) fasaduose. Pastatą iš išorės sups galerija.

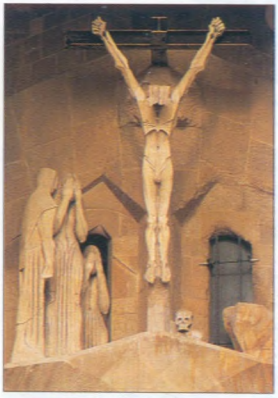

★ Kančios fasadas
Šį baltą fasadą užbaigė dailininkas Josepas Maria Subirachsas devinto dešimtmečio pabaigoje. Tai prieštaringas darbas: skulptūros kampuotos, pikta lemiančios.

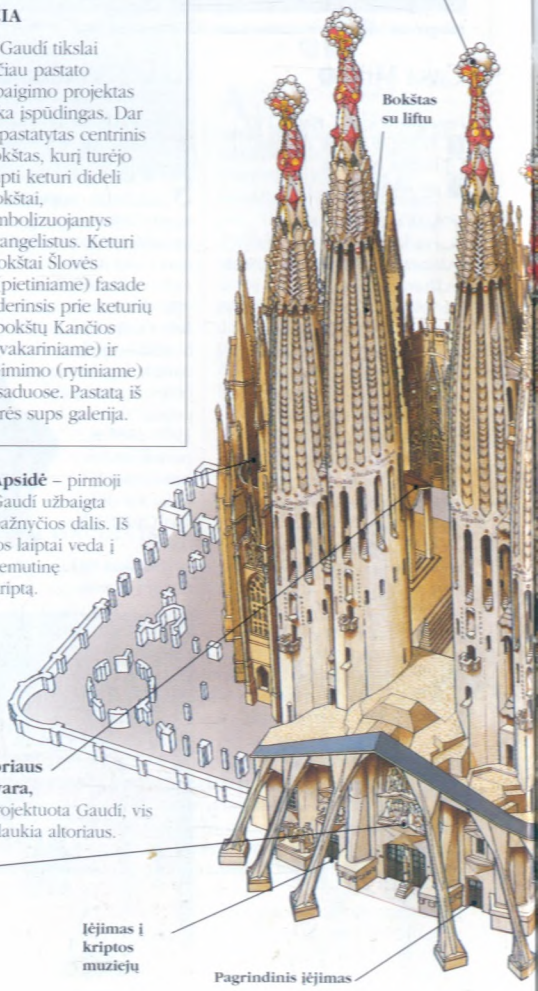

Įviji laiptai
400 stačių akmeninių pakopų veda į bokštus ir viršutines galerijas. Užkopus ar pasikėlus liftu, atsiveria didingas vaizdas.

VISITORS' CHECKLIST

C/ Mallorca 401. **Planas** 4 E3. 93 455 02 47. Sagrada Familia. 19, 34, 43, 50, 51, 54. bal.–rugpj.: kasdien 9–20; rugs.: kasdien 9–19; sp.–kov.: kasdien 9–18. saus. 1, gr. 25 (popiet). pirm.–šešt. 9, 20.15; sekm. 9, 10.30, 11.45, 13, 20.15. pirmas aukštas.

★ Gimimo fasadas
1904 m. užbaigtoje Gaudí bažnyčios dalyje yra durys, vaizduojančios Tikėjimą, Viltį ir Meilę. Kristaus gimimo ir vaikystės scenos kupinos simbolių, pvz., baltų balandžių, simbolizuojančių parapiją.

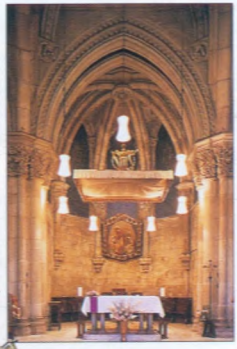

★ Kripta
Kriptą, kurioje palaidotas Gaudí, 1882 m. pastatė originalus architektas Francescas de Paula Villaras ir Lozano. Paprastai čia laikomos mišios. Pirmame aukšte yra nedidelis muziejus, kuriame pasakojama apie abiejų architektų kūrybos kelią ir sudėtingą bažnyčios istoriją.

Dar reikia pastatyti
bažnyčios navą ir pietinį (Šlovės) fasadą, kuris buvo suprojektuotas kaip pagrindinis įėjimas. Užbaigtas pastatas turės lotynų kryžiaus formą. Keturias galerijas virš šoninių navų rems daugybė raižytų kolonų.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- **★ Kančios fasadas**
- **★ Gimimo fasadas**
- **★ Kripta**

FIB ENTRADA VISITANTES PROFESIONALES

MONTJUÏC

MONTJUÏC KALVA, iškilusi 213 m. virš prekybos uosto miesto pietuose, – didžiausia Barselonos rekreacinė zona. Dėl muziejų, meno galerijų, pramogų mugės ir naktinių klubų ši vieta labai mėgstama ir dieną, ir naktį. Manoma, jog čia buvo keltiberų gyvenvietė. Vėliau romėnai pastatė šventyklą Jupiteriui ant Mons Jovis (Jupiterio kalno), nuo kurio galėjęs kilti Montjuïc pavadinimas, nors kita teorija teigia, kad jis pavadintas pagal kalvoje esančias žydų kapines.

Ant kalvos nebuvo vandens, todėl iš pradžių stovėjo tik keli namai. 1640 m. viršūnėje iškilo pilis. Kalva išgarsėjo 1929 m., kai čia vyko tarptautinė mugė. Šiaurinėje pusėje išdygo daug pastatų, palei didžiules, nuo Plaça d'Espanya išsirikiavusias, parodų sales buvo nutiesta didinga Avinguda de la Reina María Cristina. Gatvės viduryje įrengtas Font Màgica (Magiškasis fontanas), kartais sušvytintis įvairiomis spalvomis. Aukščiau stovi Palau Nacional (Nacionaliniai rūmai), kuriuose saugoma didelė meno kolekcija. Poble Espanyol – amatų centras, įsikūręs žymių Ispanijos pastatų kopijose. Paskutinė didelė statyba ant Montjuïc kalvos vyko prieš 1992 m. olimpines žaidynes, po kurių Barselonai liko tarptautinės klasės sporto įrenginiai.

Statula Palau Nacional soduose

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBĖS

Istoriniai pastatai
Castell de Montjuïc 7

Šiuolaikinė architektūra
Estadi Olímpic de Montjuïc 8
Pavelló Mies van der Rohe 4

Muziejai ir galerijos
Fundació Joan Miró 1
Museu Arqueològic 2
Museu Nacional d'Art de Catalunya 3

Aikštės
Plaça d'Espanya 6

Teminiai parkai
Poble Espanyol 5

0 metrų 500

KAIP TEN PATEKTI
Išskyrus parodų sales prie Espanya metro stoties, į visas kitas žymias vietas reikia aukštai kopti. Tačiau iš Plaça d'Espanya į kalvą jus užveš 13 ir 61 autobusai. Išlipę iš metro Parallel, į pramogų mugę ir pilį kilkit funikulieriumi, paskui keltuvu: savaitgaliais jie dirba nuo 11–19.30, 20 val., vasarą – kasdien.

ŽENKLAI
- Planas *Iš gatvės į gatvę p. 166–167*
- Metro stotis
- Lyninio keltuvo stotis
- Funikulieriaus stotis
- Automobilių aikštelė

Besikeičiančios Font Màgica (Magiškojo fontano) spalvos didžiajame bulvare, kylančiame į Montjuïc

Iš gatvės į gatvę: Montjuïc

MONTJUÏC – PUIKI VIETA apžvelgti visą miestą iš viršaus. Ant kalvos įsikūrę turtingos meno galerijos, muziejai, pramogų mugė, teatras po atviru dangumi, auga rožynas. Įdomiausi pastatai išsidėstę aplink Palau Nacional su didžiausia Europoje romaninio meno kolekcija. Kildami į Montjuïc iš Plaça d'Espanya pusės, matome tokias pat mūrines kolonas, kokios stovi šv. Morkaus varpinėje Venecijoje, ir tai byloja apie statybos stilių eklektiškumą. Poble Espanyol – tipiškas tradicinės Ispanijos regionų architektūros pavyzdys, o Fundació Joan Miró – labai šiuolaikiškas.

Pavelló Mies van der Rohe
Ši Georgo Kolbe (žr. p. 169) *skulptūra stovi plieno, stiklo, akmens ir onikso paviljone, pastatytame vokiškų Bauhauso stiliumi 1929 m. parodai* ❹

★ Poble Espanyol
Šis „kaimelis", kuriame stovi įvairių Ispanijos regionų pastatų kopijos, leidžia pamatyti vietinės statybos stilius ❺

★ Museu Nacional d'Art de Catalunya
(Katalonijos nacionalinis meno muziejus)
Muziejus įsikūręs Nacionaliniuose rūmuose, pagrindiniame1929 m. tarptautinės parodos pastate. Čia saugoma gražiausia Europoje viduramžių freskų kolekcija, iš kurios įkvėpimo sėmėsi Joanas Miró (žr. p. 168) ❸

AVINGUDA DEL MARQUÈS DE COMILLAS
AVINGUDA DELS MONTANYANS
PASSEIG DE LES CASCADES
AVINGUDA DEL ESTADI
Į Montjuïc pilį ir olimpinį stadioną

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ Poble Espanyol
- ★ Museu Nacional d'Art de Catalunya
- ★ Fundació Joan Miró

Fontanai ir kaskados leidžiasi terasomis nuo Palau Nacional. Žemiau – Font Màgica (Magiškasis fontanas). Vasaros vakarais čiurkšlės nuo ketvirtadienio iki šeštadienio užprogramuojamos spalvų muzikos ir šviesos reginiui. Šį vandens ir elektros inžinerijos stebuklą sukūrė Carlesas Buigasas (1898–1979) 1929 m. parodai.

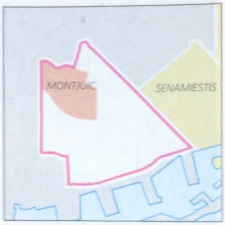

VIETOVĖS PLANAS
Žr. Gatvių rodyklės planą 1

Museu Arqueològic
Archeologijos muziejus *turi reikšmingų radinių, atspindinčių priešistorinę Katalonijos ir Balearų salų kultūrą.* Dama de Ibiza, *IV a. skulptūra, buvo rasta Ibiza (Ibisos) Kartaginos nekropolyje* (žr. p. 487) ❷

★ Fundació Joan Miró
Šis Joano Miró gobelenas kabo jo įkurtame šiuolaikinio meno studijų centre. Be Miró darbų, sukurtų įvairia technika, labai įdomus pats šiuolaikinis Josepo Lluíso Serto pastatas ❶

ŽENKLAI

Siūlomas kelias

Joan Miró. *Liepsna erdvėje ir nuoga moteris* (1932)

Fundació Joan Miró ❶

Parc de Montjuïc. **Planas** 1 B3. ☎ *93 329 19 08.* ⊕ *Espanya, paskui 50 autobusu.* ☐ *liep–rugs.: antr.– šešt. 10–20, sp.–birž.: antr., treč., penkt. ir šešt. 10–19, ketv. 10–21.30, sekm. ir per valstyb. šv. 10.30– 14.30.* ♿

AUKSAKALIO SŪNUS Joanas Miró (1893–1983) studijavo La Llotja vaizduojamojo meno mokykloje *(žr. p.148)*. Nuo 1919 m. daug laiko praleido Paryžiuje, paskui, nors ir nepritardamas Francui, 1940 m. grįžo į Ispaniją ir iki mirties daugiausia gyveno Maljorkoje.

Miró žavėjosi primityviuoju katalonų menu ir Gaudí modernizmu *(žr. p. 136)*. Jis visada išliko katalonų tapytojas, tačiau sukūrė ir išplėtojo siurrealizmą su būdingomis ryškiomis spalvomis ir fantastiškomis, tarytum susapnuotomis, formomis. Šeštame dešimtmetyje atsidėjo keramikai.

1975 m., grįžus į Ispaniją demokratijai *(žr. p. 64)*, Miró draugas architektas Josepas Lluísas Sertas suprojektavo akinamai baltą pastatą su natūraliu apšvietimu, skirtą nuolatinei grafikos, tapybos, skulptūros ir gobeleno darbų ekspozicijai. Miró padovanojo savo darbų – iš jų geriausia *Barselonos serija* (1939–1944) – ir 50 nespalvotų litografijų. Čia vyksta ir kitų dailininkų darbų parodos.

Museu Arqueològic ❷

Passeig Santa Madrona 39. **Planas** 1 B3. ☎ *93 423 21 49.* ⊕ *Espanya, Poble Sec.* ☐ *antr.–šešt. 9.30–13.30 ir 15.30–19, sekm. 9–14.* ● *per valstyb. šv.* ♿ *išskyrus sekm.* ♿

MUZIEJUS įsikūręs 1929 m. renesansiniuose Grafikos meno rūmuose. Jo kolekcijoje – dirbiniai nuo priešistorinių iki vestgotų laikų (415–711). Vertingiausi – radiniai iš graikų ir romėnų miesto Empurieso *(žr. p. 206)*, helenistinės Mallorcos brangenybės ir iberų sidabro lobis. Taip pat didelė vestgotų papuošalų kolekcija.

Museu Nacional d'Art de Catalunya ❸

Parc de Montjuïc. **Planas** 1 A2. ☎ *93 423 71 99.* ⊕ *Espanya.* ☐ *antr.–šešt. 10–19, ketv. 10–21, sekm. 10–14.30.* ♿

ASKETIŠKI Palau Nacional rūmai buvo pastatyti 1929 m. Tarptautinei parodai, tačiau 1934 m. juose patalpinta meno kolekcija tapo svarbiausia visame mieste.

Šis muziejus turi didžiausią pasaulyje romaninio meno kolekciją, kurios pagrindą sudaro didingos XII a. freskos. Kad būtų apsaugotos nuo plėšimų ir sunykimo, jos buvo nuimtos nuo Katalonijos Pirėnų bažnyčių ir perkeltos ant originalių skliautuotų lubų kopijų ir apsidžių. Nuostabiausiai čia atrodo sienų tapyba iš Santa Maria de Taüll *(žr. p. 201)* ir Sant Climent de Taüll *(žr. p. 20)* bažnyčių.

Įspūdinga gotikos kolekcija atspindi visos Ispanijos, ypač to meto Katalonijos meną. Eksponuojami žymių dailininkų darbai, tarp jų XV a. ispanų Lluíso Dalmau ir Jaume Hugueto.

Baroko ir renesanso kolekcijose – žymūs El Greco, Velázquezo ir Zurbaráno darbai. 1996 m. pradėta fotografijos ekspozicija.

***Kristaus didybė*, XII a., Museu Nacional d'Art de Catalunya**

Georg Kolbe (1877–1945). *Rytas*, Pavelló Mies van der Rohe

Pavelló Mies van der Rohe ❹

Avinguda del Marqués de Comillas. **Planas** 1 B2. 93 423 40 16. Espanya. bal.–spal.: kasdien 10–20, lapkr.–kov.: kasdien 10–18.

JEI IR ŠIANDIEN elegantiškos paprastos stiklo ir šlifuoto akmens linijos Vokietijos paviljone atrodo šiuolaikiškos, tai jos turėjo sukrėsti ir 1929 m. parodos dalyvius. Pastatą projektavo Ludwigas Miesas van der Rohe (1886–1969), avangardistinės Bauhauso mokyklos direktorius. Čia yra ir žymioji jo *Barselonos kėdė*. Pasibaigus parodai, pastatas buvo sugriautas, tačiau minint architekto šimto metų jubiliejų pastatyta tiksli jo kopija.

Poble Espanyol ❺

Avinguda del Marqués de Comillas. **Planas** 1 A2. 93 325 78 66. Espanya. pirm. 9–20, antr.–ketv. 9–14, penkt.–šešt. 9–16, sekm. 9–24.

POBLE ESPANYOL (ispanų kaimelio) idėja – parodyti vietinius ispanų architektūros stilius ir amatus. Kaimelis sukurtas 1929 m. tarptautinei parodai, tačiau išliko populiarus iki šiol.

Įvairių Ispanijos vietovių architektūrą iliustruoja 116 namų, pastatytų gatvėse, spinduliais einančiose iš centrinės miesto aikštės. Juos kūrė žymūs to meto architektai ir dailininkai. Kaimelis restauruotas devinto dešimtmečio pabaigoje. Dabar tai mėgstama turistų ir barseloniečių vieta. Čia gyvenantys amatininkai daro įvairiausius dirbinius, tarp jų – pūsto stiklo ir keramikos skulptūras, Toledo damaskinius gaminius *(žr. p. 37)* ir Katalonijos drobinius sandalus.

Torres de Ávila *(žr. p. 185)*, sudarantys didžiulius pagrindinius vartus, tapo viena populiariausių naktinių vietų. Interjerą kūrė dizaineriai Alfredo Arribasas ir Javieras Mariscalis. Čia taip pat daug parduotuvių, kavinių, barų, yra vaikų teatras.

Vaizdas nuo Palau Nacional į Plaça d'Espanya

Plaça d'Espanya ❻

Avinguda de la Gran Via de les Corts Catalanes. **Planas** 1 B1. Espanya.

ŠIOS KELIŲ SANKIRTOS viduryje stovėjo viešos kartuvės, kurios 1715 m. buvo perkeltos į Ciutadellą. Jų vietoje pastatytas vieno iš Gaudí pasekėjų, Josepo Maria Jujolo fontanas. Skulptūras sukūrė Miquelis Blay'us. 1899 m. bulių areną suprojektavo Font i Carrerasas, tačiau katalonai niekad nemėgo bulių kovų, todėl dabar čia vyksta koncertai.

Žiedinio apvažiavimo Montjuïc pusėje driekiasi Avinguda de la Reina Maria Cristina, prie kurios šliejasi dvi 47 m aukščio mūrinės varpinės. Ramonas Raventósas jas sukūrė pagal šv. Morkaus Venecijoje varpinių pavyzdį ir pastatydino kaip 1929 m. Tarptautinės parodos vartus. Parodos pastatai išsirikiavę abipus prospekto, vedančio į *Font Màgica* (Magiškąjį fontaną), esantį priešais Palau Nacional.

Castell de Montjuïc ❼

Parc de Montjuïc. **Planas** 1 B5. 93 329 86 13. lygiagrečiai, paskui funikulieriumi ir lyniniu keltuvu (tik šešt. ir žiemą per valstyb. šv. **Muziejus** antr.–sekm. 9.30–19.30.

ANT MONTJUÏC VIRŠŪNĖS stovi didžiulė XVIII a. pilis, nuo kurios atsiveria nuostabus uosto vaizdas.

Pirmoji pilis pastatyta 1640 m., tačiau 1705 m. ją sugriovė Pilypas V. Dabartinė žvaigždės formos tvirtovė pastatyta ant griuvėsių Burbonų šeimai. Per Nepriklausomybės karą ją užėmė prancūzų armija. Po pilietinio karo ji tapo kalėjimu, kuriame 1940 m. buvo nužudytas nugalėtos Katalonijos lyderis Lluísas Companysas.

Dabar pilyje karo muziejus, turintis gausią senovinių ginklų ir Katalonijos pilių maketų ekspoziciją.

Estadi Olímpic de Montjuïc ❽

Passeig Olimpic 17–19. **Planas** 1 A3. 93 426 20 89. Espanya, Poble Sec. kasdien 10–18.

IŠLIKO NEOKLASICISTINIS buvusio stadiono fasadas. Stadioną pastatė Pere Doménechas i Roura 1936 m. „Alternatyviosioms" olimpinėms žaidynėms, kurios prasidėjus pilietiniam karui buvo atidėtos. Padidinus jo talpą iki 70 000 žiūrovų, stadionas buvo pritaikytas 1992 m. olimpinėms žaidynėms.

Šalia stovi **Palau Sant Jordi**, plieno ir stiklo statinys, uždaras stadionas, kurį sukūrė japonų architektas Irata Isozaki. Baseinus suprojektavo Ricardo Bofillas.

Įėjimas į atnaujintą 1992 m. Olimpinį stadioną

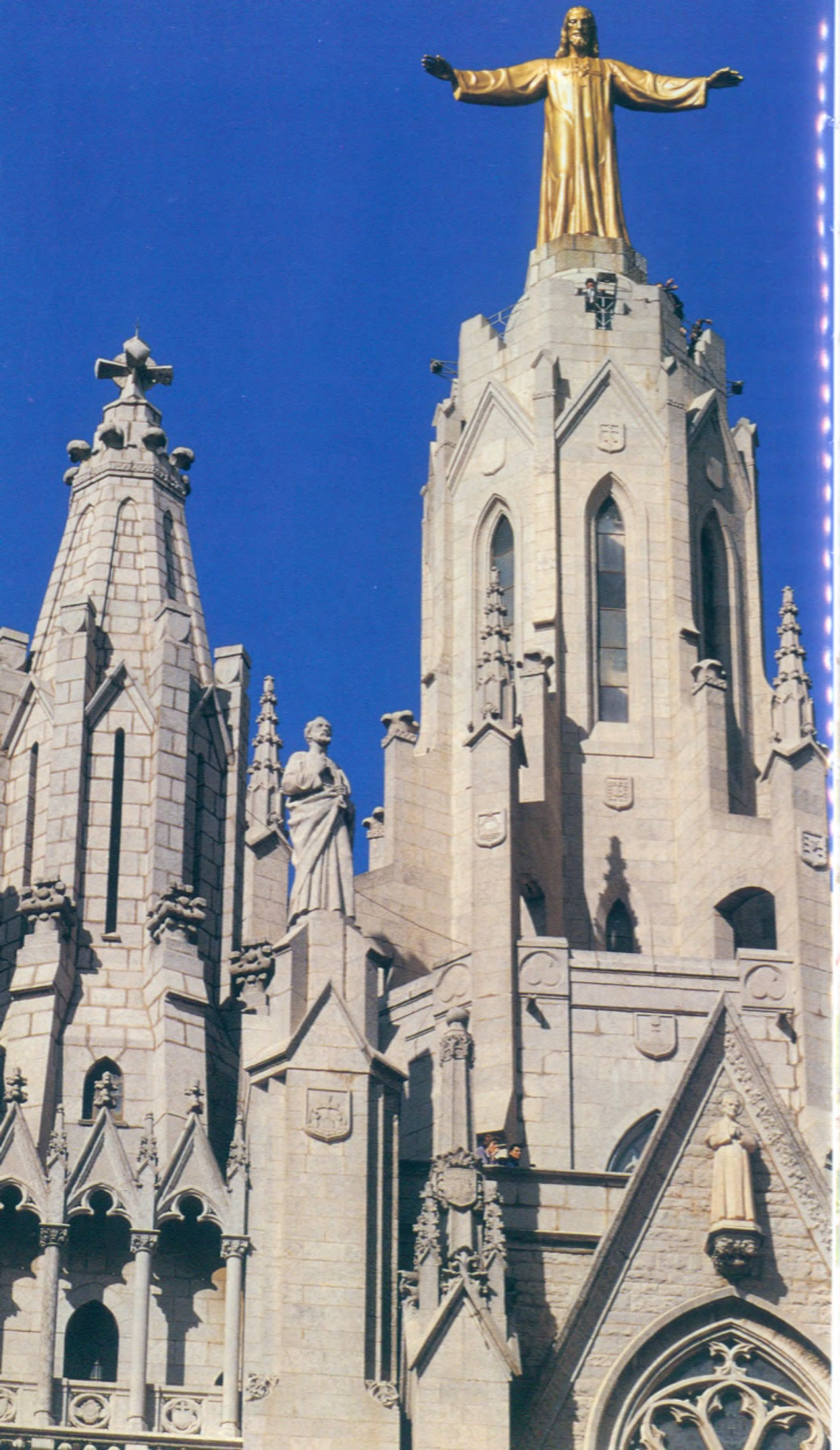

TOLIAU NUO CENTRO

DEVINTO dešimtmečio pabaigoje ir dešimto pradžioje ryžtingai pertvarkius Barselonos priemiesčius, atsirado daug naujų pastatų, parkų ir aikščių. Buvo rekonstruota centrinė miesto stotis Sants, šalia įkurti parkai – Parc de l'Espanya Industrial ir Parc Joan Miró – su ežerais, šiuolaikine skulptūra ir futuristine architektūra. Šalia Nacionalinio teatro *(žr. p. 184)* esantis Parc de Clot pasižymi šiuolaikiniu dizainu. Miesto vakaruose, kur gatvės statesnės, stovi istoriniai karaliaus rūmai, Pedralbes vienuolynas ir garsusis Gaudí Parc Güell, įkurtas 1910 m. Čia pat ir Serra de Collserola – miestui artimiausia kaimo vietovė. Du funikulieriai kelia į viršūnę, iš kur atsiveria didingas miesto vaizdas. Aukščiausioje vietoje, Tibidabo, įsikūrė pramogų parkas, neogotikinė Sagrat Cor bažnyčia ir šiuolaikinis komunikacijų bokštas iš gelžbetonio ir stiklo. Tai mėgstama barseloniečių vieta nedarbo dienomis.

Parc Güell vartų ženklai

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Muziejai ir galerijos
Museu de la Ciència ❽
Museu del Futbol Club Barcelona ❸

Istoriniai pastatai
Monestir de Pedralbes ❺
Palau Reial de Pedralbes ❹

Šiuolaikiniai pastatai
Torre de Collserola ❻

Parkai ir sodai
Parc de l'Espanya Industrial ❷
Parc Güell ❾
Parc de Joan Miró ❶

Teminiai parkai
Tibidabo ❼

0 metrų 500

ŽENKLAI
- Planas *Iš gatvės į gatvę*
- Užstatytas plotas
- Geležinkelio stotis
- Funikulieriaus stotis
- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias

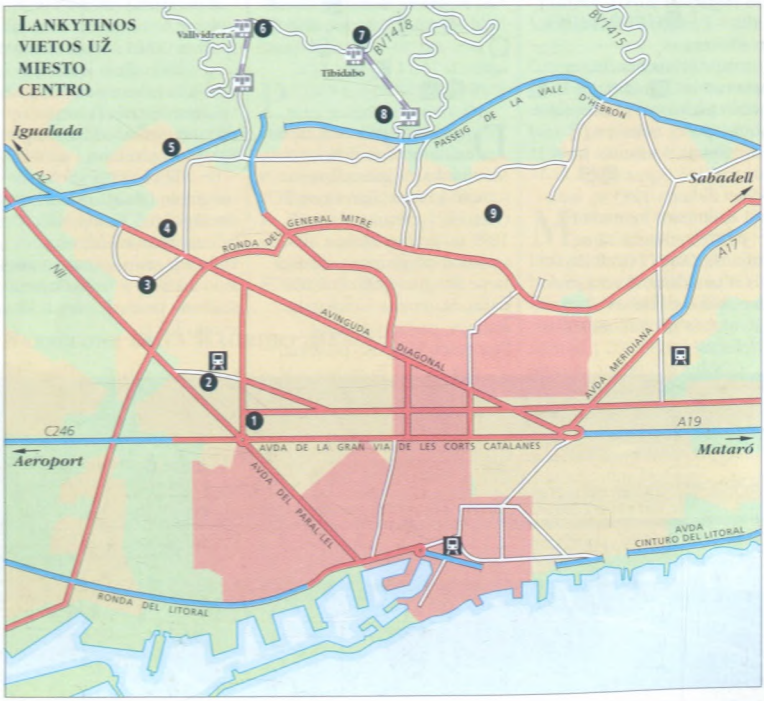

Neogotikinė Temple Expiatori del Sagrat Cor, žvelgianti į Barseloną nuo Tibidabo viršūnės

Joan Miró. *Dona i Ocell* (1983), Parc de Joan Miró

Parc de Joan Miró ❶

Carrer d'Aragó 1. Ⓜ *Tarragona.*

XIX A. BARSELONOS SKERDYKLA (escorxador) XX a. devintame dešimtmetyje buvo paversta šiuo neįprastu parku, turinčiu ir kitą – Parc de l'Escorxador pavadinimą.

Jis suprojektuotas dviem lygmenimis. Žemesniame – futbolo aikštės su įsiterpusiais palmių, pušų, eukaliptų ir gėlių plotais. Viršutinis lygmuo visiškai išgrįstas, čia iškilusi didinga 1983 m. katalonų dailininko Joano Miró *(žr. p. 168)* sukurta 22 m skulptūra *Dona i Ocell* (Moteris ir paukštis), stovinti baseine, kurio paviršius išklotas spalvotomis glazūruotomis plytelėmis.

Parc de l'Espanya Industrial ❷

Plaça de Joan Peiró. Ⓜ *Sants-Estació.*

BASKŲ ARCHITEKTO Luiso Peños Ganchegui suprojektuoto parko pavadinimas kilęs nuo kadaise čia stovėjusio tekstilės fabriko, užėmusio net 5 ha plotą.

Parkas įkurtas 1986 m. pagal atvirų erdvių kūrimo mieste programą. Jame yra keletas kanalų ir ežeras su klasicistine Neptūno skulptūra viduryje. Aplink ežerą terasomis išdėstyti laipteliai sudaro amfiteatrą. Viename krašte stovi dešimt futuristinių bokštelių. Juose įrengtos apžvalgos aikštelės lankytojams ir šviestuvai.

Parke pristatomi šešių šiuolaikinių skulptorių darbai, tarp jų milžiniškas Andrėso Nagelio metalinis drakonas – šliaužynė vaikams.

Museu del Futbol Club Barcelona ❸

Avda de Aristides Maillol. ☎ *93 496 36 00.* Ⓜ *Maria Cristina, Collblanc.* ☐ *pirm.–šešt. 10–19.30, sekm.ir per valstyb. šv. 10–14.* ⬤ *saus. 1 ir 6, gr. 25.* ♿

DIDŽIAUSIO EUROPOS futbolo stadiono Camp Nou šeimininkas – garsus miesto futbolo klubas „Barcelona FC" (vietinių vadinamas Barca). 1899 m. įkurtas klubas – vienas turtingiausių pasaulyje. Jame daugiau negu 100 000 narių. Stadionas – didingas statinys, pastatytas pagal Francesco Mitjanso projektą.

Apžvalgos bokštai, Parc de l'Espanya Industrial

1982 m. stadionas išplėstas, dabar jame gali susėsti 98 000, o stovėti – 17 000 aistruolių.

Dviejuose klubo muziejaus aukštuose eksponuojami trofėjai ir atributika, o jo suvenyrų parduotuvė – viena populiariausių Barselonoje.

Čia yra įžymių futbolininkų portretų ir skulptūrų, sukurtų Blau-grana Biennial parodai, kuri buvo surengta per klubo šventes 1985 ir 1987 m.

Blau-grana (mėlyna ir vyšninė) – tai Barca vėliavos spalvos. Klubo vėliavos buvo tarsi nacionalinių jausmų išraiškos priemonės, kai savo valdymo metais Franco diktatūra buvo uždraudusi Katalonijos vėliavą.

Be aukštos klasės futbolo rungtynių (daugiausia savaitgaliais), Camp Nou priima vietinius futbolo klubus ir savo sporto centre, ledo aikštėje ir mažyčiame stadione pradeda plėtoti kitas sporto šakas.

Camp Nou stadionas – prestižinė Barselonos futbolo klubo aikštė

Palau Reial de Pedralbes ❹

Avinguda Diagonal 686. ☎ *93 280 16 21.* *Palau Reial.* ● *neapibrėžtam laikui.* **Museu de Ceràmica & Museu de Arts Decoratives** ▢ *antr.–šešt. 10–18, sekm. ir per valst. šv. 10–15.* ● *saus. 1, geg. 1, birž. 24, gr. 25–26.*

PEDRALBES RŪMAI anksčiau buvo grafo Eusebi Güello dvaras. 1919 m. jis pasiūlė rūmus karališkajai šeimai, kai jie lankėsi Barselonoje. 1926 m. pirmiausia atvyko Alfonsas XIII. Prieš tai rūmai buvo pertvarkyti ir pritaikyti karaliui. Lankytojai gali pamatyti specialiai jam sukurtą auksinių liūtų laikomą sostą.

Lankytojams pastatas atidarytas 1937 m. Čia įsikūrė Vaizduojamojo meno muziejus. Jame eksponuojami to meto baldai, suvežti iš kitų prabangių miesto namų. Geneologijos medis atspindi 500 m. Barselonos grafų ir karalių dinastiją, iš jo matyti, kaip per santuoką *(žr. p. 217)* Katalonija susijungė su Aragono karalyste.

Rūmuose yra ir keramikos muziejus, kuriame eksponuojami istoriniai katalonų ir maurų keramikų darbai, Miró bei Picasso kūriniai *(žr. p. 148)*.

Rūmų sode gausu mažų tvenkinių ir takelių. Už sodo, Avinguda de Pedralbes gatvėje, yra įėjimas į originalų architekto Gaudí *(žr. p. 136–137)* suprojektuotą Güello namą. Jo vartai iškaldinti iš juodo metalo, virš jų – didelis drakonas išžiotais nasrais, šalia – pora sargų namelių.

***Nuolankioji Madona*, Monestir de Santa María de Pedralbes**

Monestir de Santa Maria de Pedralbes ❺

Carrer de Montevideo 14. ☎ *93 203 77 79 (Vienuolynas), 93 203 92 82 (Thyssen-Bornemisza kolekcija).* *Reina Elisenda.* ▢ *antr.–sekm. 10–14.*

PATEKUS į vienuolyną pro arką senovinėje sienoje, atrodo, kad čia vis dar gyvena uždara bendruomenė. Celėse, virtuvėje, ligoninėje, refektoriuje išlikę senieji baldai, tačiau šv. Klaros vienuolės 1983 m. išsikėlė į gretimą pastatą.

1326 m. vienuolyną įkūrė Elisenda de Montcada de Piños, ketvirtoji Chaimės II, Katalonijos ir Aragono karaliaus, žmona. Jos alebastro antkapis įmūrytas sienoje, skiriančioje centrinę ir šoninę navas. Vienoje bažnyčios pusėje statula aprengta karalienės drabužiais, kitoje pusėje – vienuolės.

Svarbiausias kambarys vienuolyne – Capella (koplyčia) de Sant Miquel, kurioje kabo Ferrero Bassos paveikslai *Kančia* ir *Mergelės Marijos gyvenimas*. Abu nutapyti 1346 m., kai Elisendos dukterėčia Francesca Soportella buvo abatė.

1989 m. vienuolynui buvo padovanota 60 paveikslų iš Thyssen-Bornemisza kolekcijos, kurios didžioji dalis yra Madride *(žr. p. 278–279)*. Dabar jie kabo buvusiuose vienuolių dormitoriumuose, vienas – Karalienės Elisendos apartamentuose. Jų temos religinės. Kolekcijoje yra vertingų italų ir ispanų dailininkų kūrinių, pvz., Fra Angelico, Tiepolo, Canaletto, Veronese, Velázquezo ir Zurbaráno.

Torre de Collserola ❻

Carretera de Vallvidrera al Tibidabo. ☎ *93 211 79 42.* *Peu de, paskui de Vallvidrera funikulieriais ir 211 autobusu.* ▢ *treč.–penkt. 11–14.30 ir 15.30–18, šešt., sekm. ir per valstyb. šv. 11–18.*

MĖGSTANTYS STIPRIUS pojūčius gali jų patirti liftu pasikėlę į komunikacijų bokštą prie Tibidabo kalno *(žr. p. 174)*. Stiklinis liftas per mažiau nei dvi minutes užkelia į 288 m bokštą, stovintį ant 445 m aukščio kalvos (nelabai malonus jausmas bijantiems aukščio).

Bokštą suprojektavo anglų architektas Normanas Fosteris 1992 m. olimpinėms žaidynėms. Tai plieninė adata ant betono kolonos. Bokštas 13 aukštų. Viršutiniame įsikūrusi observatorija su galingu teleskopu ir apžvalgos aikštele, nuo kurios 360° atsiveria Barselonos panorama – miestas, jūra ir kalnų grandinė su stūksančiu Tibidabo.

BARSELONA PRIEŠ MADRIDO „REALĄ“

Barselonos „FC“ šūkis *Més que un club* (Daugiau negu klubas) reiškia, kad klubas buvo katalonų nacionalistinės kovos su centrine Madrido valdžia simbolis. Patirti nesėkmę lygoje – viena, o atsilikti nuo Madrido „Realo“ – jau visiška katastrofa. Kiekvieną sezoną iškyla didžiausias klausimas: katra iš dviejų komandų nugalės. Valdant Franco, 1941 m. buvo atmintinas įvykis, kai Barca namuose laimėjo 3:0, o per atsakomąsias rungtynes Madride minia buvo tokia įniršusi, kad ir policija, ir teisėjas „pataré“ Barcai išvengti bėdos. Įbauginta ji pralaimėjo 11:1. Labai svarbu ištikimybė: vienam Barcos žaidėjui, išėjusiam žaisti į „Realą“, buvo grasinama mirtimi.

Barcelonos „FC“

Madrido „Realas“

Karuselė, Tibidabo

Tibidabo ❼

Plaça del Tibidabo. 93 211 79 42. Avda Tibidabo, paskui Tramvia Blau ir funikulieriumi. **Pramogų parkas** geg.: treč.–sekm. 12–20; birž.: antr.–sekm. 12–20; liep.–rugs. vid.: antr.–sekm. 12–22; rugs. vid.–spal. ir kov. 20; bal.: savaitgaliais ir per valstyb. šv. 12–19. lapkr.–kov. 19. **Temple del Sagrat Cor** kasdien 10–19.

TIBIDABO AUKŠTUMOS pasiekiamos Tramvia Blau (mėlynuoju tramvajumi), vienintelių išlikusių Barselonoje, ir funikulieriumi. Pavadinimas kilęs iš lotynų *tibi dabo* (aš tau duosiu) – asociacija į Kristaus gundymą, kai šėtonas užnešė jį ant kalno ir pasiūlė jam visą po kojomis gulintį pasaulį.

Populiarusis Parc d'Atraccions (Pramogų parkas, *žr. p. 185*) buvo atidarytas 1908 m. 1980–1990 m. atrakcionai visiškai atnaujinti. Senieji išlaikė savo žavesį, o naujieji suteikia nepakartojamų įspūdžių. Pojūčius dar sustiprina ir parko aukštis – 517 m. Parke yra Automatų muziejus, kuriame daug automatinių žaislų, grojimo aparatų ir žaidimų automatų.

Tibidabo viršūnėje puikuojasi Temple Expiatori del Sagrat Cor (Šventosios širdies bažnyčia), Enrico Sagniero pastatyta 1902–1911 m. Joje daug religinio fanatizmo, bet mažai skonio. Liftu galima pasikelti prie milžiniškos Kristaus statulos kojų.

Šiek tiek pavažiavę autobusu, pamatysite dar vieną apžvalgos vietą – Torre de Collserola *(žr. 173)*.

Museu de la Ciència ❽

Carrer Teodor Roviralta 55. 93 212 60 50. Avinguda del Tibidabo, paskui Tramvia Blau. antr.–sekm. 10–20.

MIESTO MOKSLO MUZIEJUJE patirsite daug įspūdžių liesdami eksponatus rankomis. Čia galite pasitikrinti savo pojūčius ir fizinius sugebėjimus, sužinoti apie pasaulio ekologiją. Atskiri aukštai skirti garsui ir šviesai. Yra metereologijos stotis ir planetariumas, kuriame vyksta 30-ties minučių renginiai. Lauke stovi natūralaus dydžio povandeninis laivas, į kurį galima patekti per angas korpuse.

Parc Güell ❾

Carrer d'Olot. 93 424 38 09. Lesseps. kasdien 10–20.

PARC GÜELL UNESCO įtrauktas į Pasaulinio paveldo sąrašą. Tai spalvingiausias Antonio Gaudí *(žr. p. 136–137)* kūrinys. 1890 m. grafas Eusebi Güellis pasamdė architektą 20 ha plote suprojektuoti sodų miestą. Buvo įgyvendinta tik didingo projekto dalis – pastatyta 60 vaizdingais sodais apsuptų namų.

Tai, ką matome šiandien, buvo užbaigta 1910–1914 m. Parkas atidarytas 1922 m.

Įspūdingiausias parke Šimto kolonų kambarys – dengta prekybos salė su 84 lenktomis kolonomis, nušviesta stiklo ir keramikos mozaikų.

Virš jų, palipus laiptais, – keraminiais gyvūnais apstatyta Gran Plaça Circular, atvira erdvė su žiediniu balkonu. Manoma, kad jame yra ilgiausias pasaulyje suolas. Jį sukūrė Josepas Jujolas, vienas iš pagrindinių Gaudí bendradarbių. Iš čia atsiveria miesto panorama.

Du mozaikomis išpuoštus paviljonus prie įėjimo suprojektavo Gaudí, tačiau Casa-Museu Gaudí, neskoningą namą, kuriame Gaudí gyveno 1906–1926 m., pastatė Francescas Berengueras. Čia eksponuojami Gaudí piešiniai ir baldai.

Mozaikomis išpuoštas Gaudí kaminas prie įėjimo į Parc Güell

BARSELONOS GATVIŲ RODYKLĖ

TOLESNIŲ PUSLAPIŲ gatvių rodyklės planuose nurodytos lankytinos vietos, parduotuvės, pramogos, kurios aprašytos šios knygos skyriuje „Barselona“, pažymėti Barselonos viešbučiai *(žr. p. 543–545)*, barai ir restoranai *(žr. p. 584–586)*. Scheminis planas apačioje rodo, kokį rajoną apima *Gatvių rodyklė*. Simboliai, žymintys lankytinas vietas ir paslaugas, išvardyti puslapio apačioje.

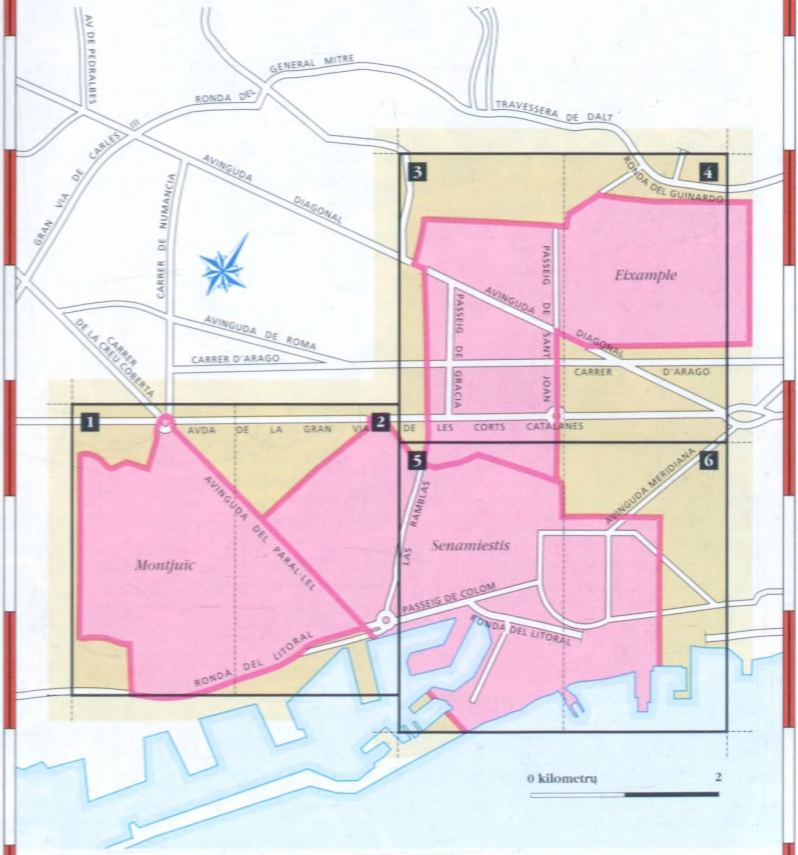

GATVIŲ RODYKLĖS ŽENKLAI

- Svarbiausios įžymybės
- Lankytinos vietos
- Kiti pastatai
- Centrinė geležinkelio stotis
- Vietos (FF CC) geležinkelio stotis
- Metro stotis
- Miesto autobusų stotelė
- Autobusų stotis
- Golondrina prieplauka
- Lyninis keltuvas
- Funikulieriaus stotis
- Taksi stotelė
- Automobilių aikštelė
- Informacija turistams
- Greitoji pagalba
- Policijos nuovada
- Bažnyčia
- Paštas
- Geležinkelis
- Vienpusis eismas
- Pėsčiųjų gatvė

PLANO PUSLAPIŲ MASTELIS

0 metrų 250

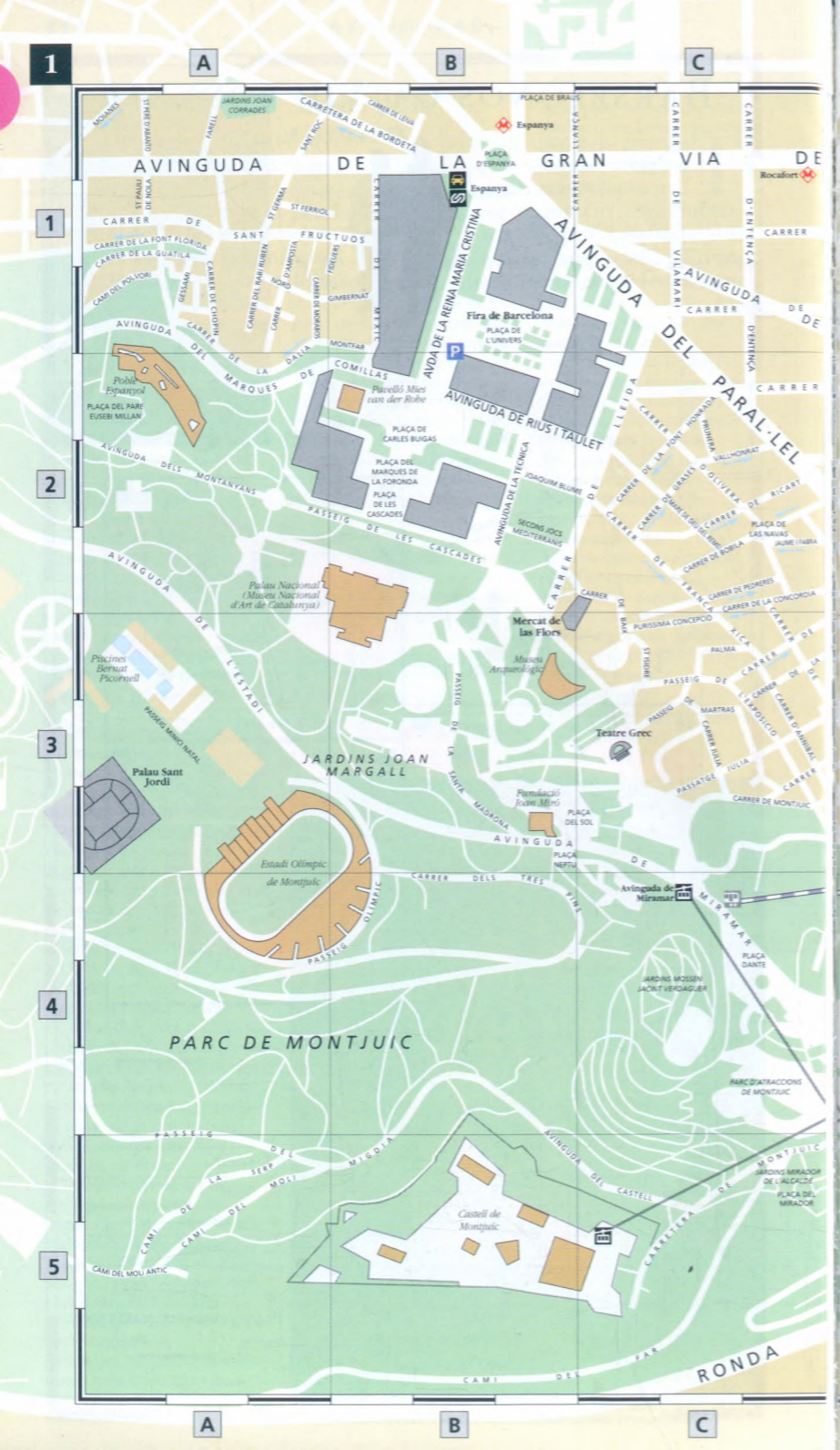
1
2
3
4
5
A
B
C
AVINGUDA DE LA GRAN VIA DE
CARRETERA DE LA BORDETA
JARDINS JOAN CORRADES
PLAÇA DE BRAUS
Espanya
PLAÇA D'ESPANYA
Rocafort
CARRER DE SANT FRUCTUOS
CARRER DE LA FONT FLORIDA
CARRER DE LA GUATLLA
CAMI DEL POLIORI
GESSAMÍ
CARRER DE CHOPIN
CARRER DEL RAFI RUBEN
CARRER NORD D'AMPOSTA
SORRIBES BIBERAS
TIXEURES
GIMBERNAT
MONTYAR
AVINGUDA DE LA DÀLIA
AVINGUDA DEL MARQUÈS DE COMILLAS
AVDA DE LA REINA MARIA CRISTINA
Fira de Barcelona
PLAÇA DE L'UNIVERS
AVINGUDA DEL PARAL·LEL
AVINGUDA DE RIUS I TAULET
Pavelló Mies van der Rohe
PLAÇA DE CARLES BUIGAS
PLAÇA DEL MARQUÈS DE LA FORONDA
PLAÇA DE LES CASCADES
AVINGUDA DE LA TECNICA
JOAQUIM BLUME
SECONS JOCS MEDITERRANIS
Poble Espanyol
PLAÇA DEL PARE EUSEBI MILLAN
AVINGUDA DELS MONTANYANS
PASSEIG DE LES CASCADES
Palau Nacional (Museu Nacional d'Art de Catalunya)
Mercat de las Flors
Museu Arqueològic
Piscines Bernat Picornell
PASSEIG MARIO NATAL
AVINGUDA DE L'ESTADI
Palau Sant Jordi
JARDINS JOAN MARGALL
PASSEIG DE LA SANTA MAGRANA
Teatre Grec
Fundació Joan Miró
PLAÇA DEL SOL
PLAÇA NEPTU
AVINGUDA DE MIRAMAR
Estadi Olímpic de Montjuic
CARRER DELS TRES PINS
PASSEIG OLÍMPIC
Avinguda de Miramar
PLAÇA DANTE
JARDINS MOSSEN JACINT VERDAGUER
PARC DE MONTJUIC
PARC D'ATRACCIONS DE MONTJUIC
PASSEIG DEL MIGDIA
CAMI DE LA SERP DEL MOLI
CAMI DEL MOU ANTIC
AVINGUDA DEL CASTELL DE MONTJUIC
JARDINS MIRADOR DE L'ALCALDE
PLAÇA DEL MIRADOR
Castell de Montjuic
CARRETERA DE MONTJUIC
CAMI DE LA RONDA

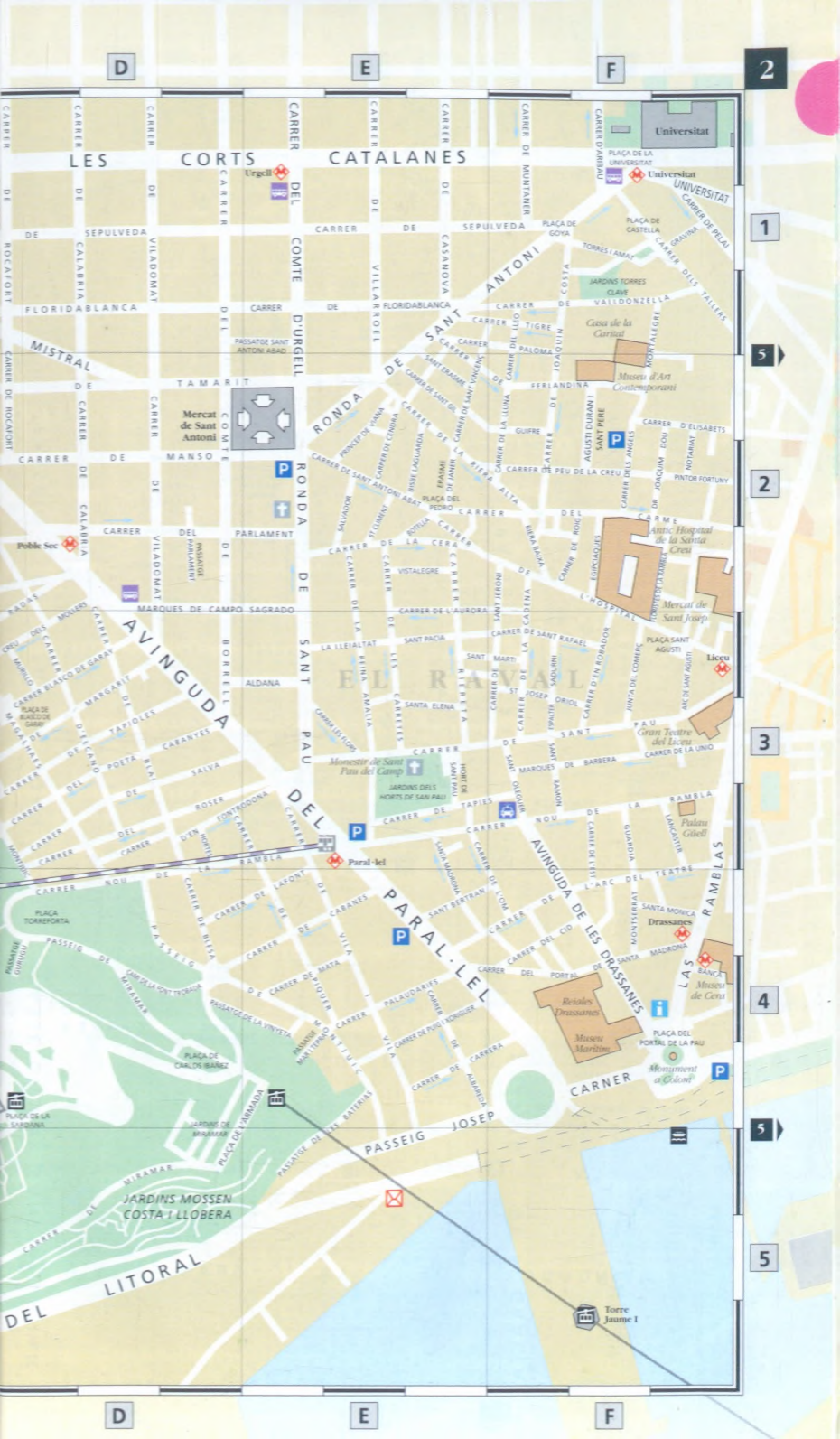
D
E
F
2
1
5
2
3
4
5
5
LES CORTS CATALANES
Universitat
PLAÇA DE LA UNIVERSITAT
Universitat
UNIVERSITAT
CARRER DE PELAI
PLAÇA DE CASTELLA
PLAÇA DE GOYA
CARRER DE SEPULVEDA
CARRER DE FLORIDABLANCA
CARRER DE MANSO
CARRER DE TAMARIT
CARRER DE MISTRAL
CARRER DE ROCAFORT
CARRER DE CALABRIA
CARRER DE VILADOMAT
CARRER DEL COMTE D'URGELL
CARRER DE VILLARROEL
CARRER DE CASANOVA
CARRER DE MUNTANER
CARRER D'ARIBAU
CARRER DE GRAVINA
CARRER DELS TALLERS
TORRES I AMAT
JARDINS TORRES CLAVÉ
VALLDONZELLA
Urgell
Casa de la Caritat
Museu d'Art Contemporani
Mercat de Sant Antoni
PASSATGE SANT ANTONI ABAD
RONDA DE SANT ANTONI
RONDA DE SANT PAU
CARRER DE PALLARS
CARRER DE SANT ERASME
CARRER DE SANT GIL
CARRER DE SANT VICENT
CARRER DE CÉRDOBA
CARRER DE LA LLUNA
CARRER DE LA RIERA ALTA
CARRER DE PEU DE LA CREU
CARRER DE SANT ANTONI ABAD
CARRER DE JAMER
CARRER DE PRINCEP DE VIANA
CARRER DE BISBE LAGUARDA
CARRER DE SALVADOR
CARRER DE ST GERONI
CARRER DE GUIFRE
CARRER DE AGUSTÍ DURAN I SANPERE
CARRER D'ELISABETS
CARRER DE NOTARIAT
CARRER DE PINTOR FORTUNY
CARRER DE DR. JOAQUIM DOU
CARRER DELS ANGELS
CARRER DE ROIG
CARRER DE BIRBA BAJA
CARRER DE EUDOCIA ROCA
PLAÇA DEL PEDRÓ
CARRER DEL CARME
Antic Hospital de la Santa Creu
Mercat de Sant Josep
Poble Sec
CARRER DEL PARLAMENT
PASSATGE HALLAMINI
CARRER DE LA CERA
CARRER DE VISTALEGRE
CARRER DE LA AURORA
CARRER DE SANT RAFAEL
CARRER DE SANT JERONI
CARRER DE LA CADENA
CARRER DE LA LLEIALTAT
CARRER DE LA REINA AMALIA
CARRER DE LES CARRETES
CARRER DE LA REPRESA
CARRER DE SANT JOSEP ORIOL
CARRER DE SADURNÍ
CARRER D'EN ROBADOR
CARRER DE TOPETE
JUNTA DEL COMERÇ
PLAÇA SANT AGUSTÍ
MARQUES DE CAMPO SAGRADO
AVINGUDA DE SANT PAU
BORRELL
ALDANA
EL RAVAL
Liceu
Gran Teatre del Liceu
CARRER DE LA UNIÓ
Monestir de Sant Pau del Camp
JARDINS DELS HORTS DE SAN PAU
CARRER DE TAPIES
CARRER DE SANT OLEGUER
CARRER DE SANT RAMON
CARRER DE MARQUES DE BARBERA
CARRER DE LA RAMBLA
Palau Güell
CARRER DE LANCASTER
CARRER DE GUARDIA
CARRER DE L'ARC DEL TEATRE
CARRER DE SANTA MÓNICA
CARRER DE MONTSERRAT
CARRER DE SANTA MADRONA
Paral·lel
CARRER DE PARAL·LEL
CARRER DE SANT BERTRAN
CARRER DE LOPA
CARRER DE LA SANTA MARGARIDA
CARRER DE LA FONTANELLA
CARRER DE LA FONTRODONA
CARRER DE LA ROSER
CARRER DE SALVA
CARRER DE TAPIOLES
CARRER DE CABANYES
CARRER DE MARGARIT
CARRER DE MARIOLA
CARRER DE MOLERAS
CARRER DE BLANCO DE GARAY
PLAÇA DE BLANCO DE GARAY
CARRER DE LA CANONGE POETA RIPLL
CARRER DE LA NOU DE LA RAMBLA
CARRER DE LAFONT
CARRER DE CABANES
CARRER DE VILA I VILA
CARRER DE MATA
CARRER DE PLOUER
CARRER DE BLESA
CARRER DE PALADARES
CARRER DE PUIG I CADAFALCH
CARRER DE ALBANYÀ
CARRER DE CARRERA
CARRER DE PASSEIG DE MIRAMAR
CARRER DE LA SANT JERONI
PASSATGE DE LA VINYETA
PASSATGE DE SANT TERESA
PLAÇA TORREFORTA
PASSATGE FURIUSA
PLAÇA DE CARLOS IBÁÑEZ
PLAÇA DE LA SARDANA
JARDINS DE MIRAMAR
PLAÇA DE L'ARMADA
PASSATGE DE LES BATERIES
JARDINS MOSSEN COSTA I LLOBERA
CARRER DEL MIRAMAR
PASSEIG DEL LITORAL
Torre Jaume I
Drassanes
Reials Drassanes
Museu Marítim
Museu de Cera
PLAÇA DEL PORTAL DE LA PAU
Monument a Colom
CARRER DE JOSEP TARRADELLAS
LAS RAMBLAS
AVINGUDA DE LES DRASSANES

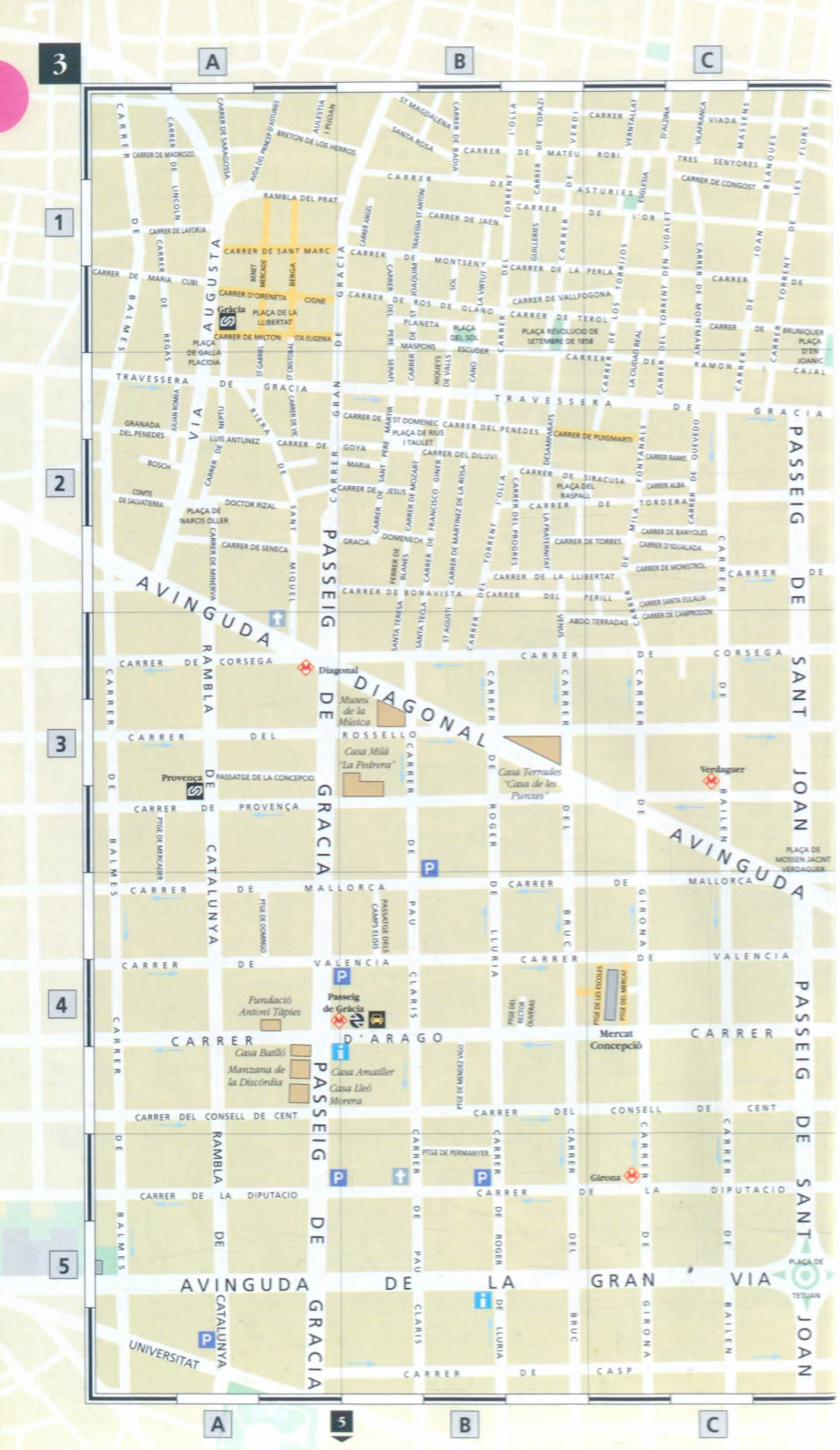
3
A
B
C
1
2
3
4
5
CARRER DE SANT MARC
RAMBLA DEL PRAT
CARRER DE LA PERLA
CARRER DE VALLDONA
CARRER DE TEROL
PLAÇA REVOLUCIÓ DE SETEMBRE DE 1868
TRAVESSERA DE GRACIA
AVINGUDA DIAGONAL
PASSEIG DE GRACIA
PASSEIG DE SANT JOAN
AVINGUDA DE LA GRAN VIA
RAMBLA DE CATALUNYA
CARRER DE CORSEGA
CARRER DEL ROSSELLO
CARRER DE PROVENÇA
CARRER DE MALLORCA
CARRER DE VALENCIA
CARRER D'ARAGO
CARRER DEL CONSELL DE CENT
CARRER DE LA DIPUTACIO
CARRER DE CASP
Diagonal
Provença
Passeig de Gràcia
Verdaguer
Girona
Mercat Concepció
UNIVERSITAT
Gràcia
Museu de la Música
Casa Milà "La Pedrera"
Casa Terrades "Casa de les Punxes"
Fundació Antoni Tàpies
Casa Batlló
Manzana de la Discòrdia
Casa Amatller
Casa Lleó Morera
PLAÇA DE TETUAN

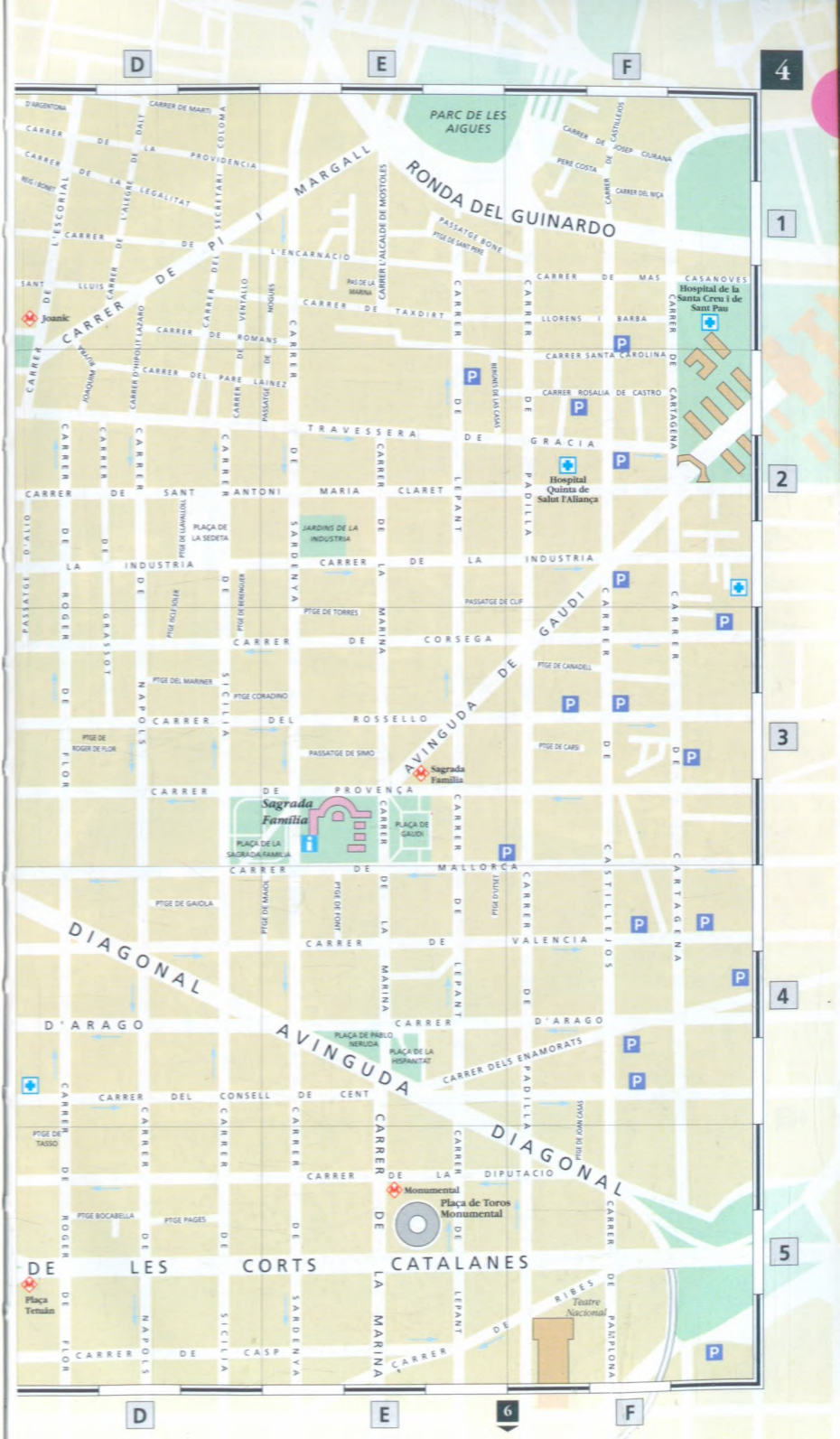
D
E
F
4
1
2
3
4
5
6
PARC DE LES AIGUES
RONDA DEL GUINARDO
CARRER DE PI I MARGALL
AVINGUDA DE GAUDI
DIAGONAL
AVINGUDA DIAGONAL
CARRER DE LES CORTS CATALANES
CARRER DE TRAVESSERA DE GRACIA
CARRER DE LA INDUSTRIA
CARRER DE CORSEGA
CARRER DE PROVENÇA
CARRER DE MALLORCA
CARRER DE VALENCIA
CARRER D'ARAGO
CARRER DEL ROSSELLO
CARRER DEL CONSELL DE CENT
CARRER DE LA DIPUTACIO
CARRER DE SANT ANTONI MARIA CLARET
CARRER DE TAXDIRT
CARRER DE MAS CASANOVES
CARRER SANTA CAROLINA
CARRER ROSALIA DE CASTRO
CARRER DE CARTAGENA
CARRER DE LA MARINA
CARRER DE LEPANT
CARRER DE PADILLA
CARRER DE SICILIA
CARRER DE NAPOLS
CARRER DE SARDENYA
CARRER DE CASP
CARRER DE PAMPLONA
CARRER DE CASTILLEJOS
CARRER DELS ENAMORATS
Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau
Hospital Quinta de Salut l'Alliança
Joanic
Sagrada Família
Monumental
Plaça de Toros Monumental
Plaça Tetuán
Teatre Nacional
JARDINS DE LA INDUSTRIA
PLAÇA DE LA SEDETA
PLAÇA DE LA SAGRADA FAMILIA
PLAÇA DE GAUDI
PLAÇA DE PABLO NERUDA
PLAÇA DE LA HISPANITAT

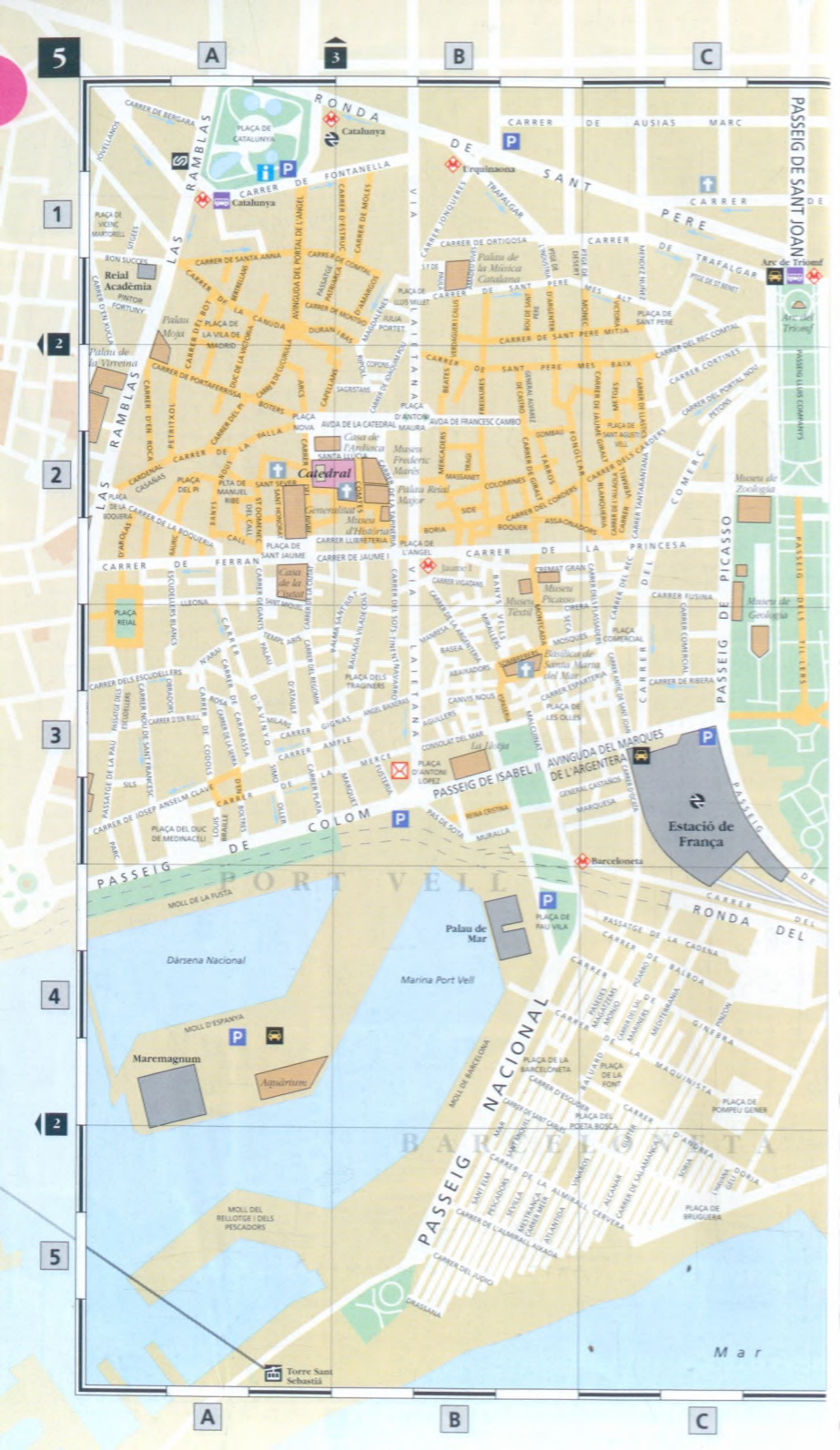
5
A
3
B
C
1
2
4
RONDA DE SANT PERE
PASSEIG DE SANT JOAN
LAS RAMBLAS
Catalunya
Urquinaona
Arc de Triomf
Reial Acadèmia
Palau de la Música Catalana
Palau Moja
Palau de la Virreina
Catedral
Casa de l'Ardiaca
Generalitat
Museu d'Història
Palau Reial Major
Museu Frederic Marés
Casa de la Ciutat
Museu Picasso
Museu Textil
Basílica de Santa Maria del Mar
Museu de Zoologia
Museu de Geologia
Estació de França
Barceloneta
PORT VELL
Dársena Nacional
Marina Port Vell
Palau de Mar
Maremagnum
Aquàrium
PASSEIG DE COLOM
PASSEIG DE ISABEL II
AVINGUDA DEL MARQUÈS DE L'ARGENTERA
PASSEIG DE PICASSO
PASSEIG NACIONAL
BARCELONETA
Torre Sant Sebastià
Mar

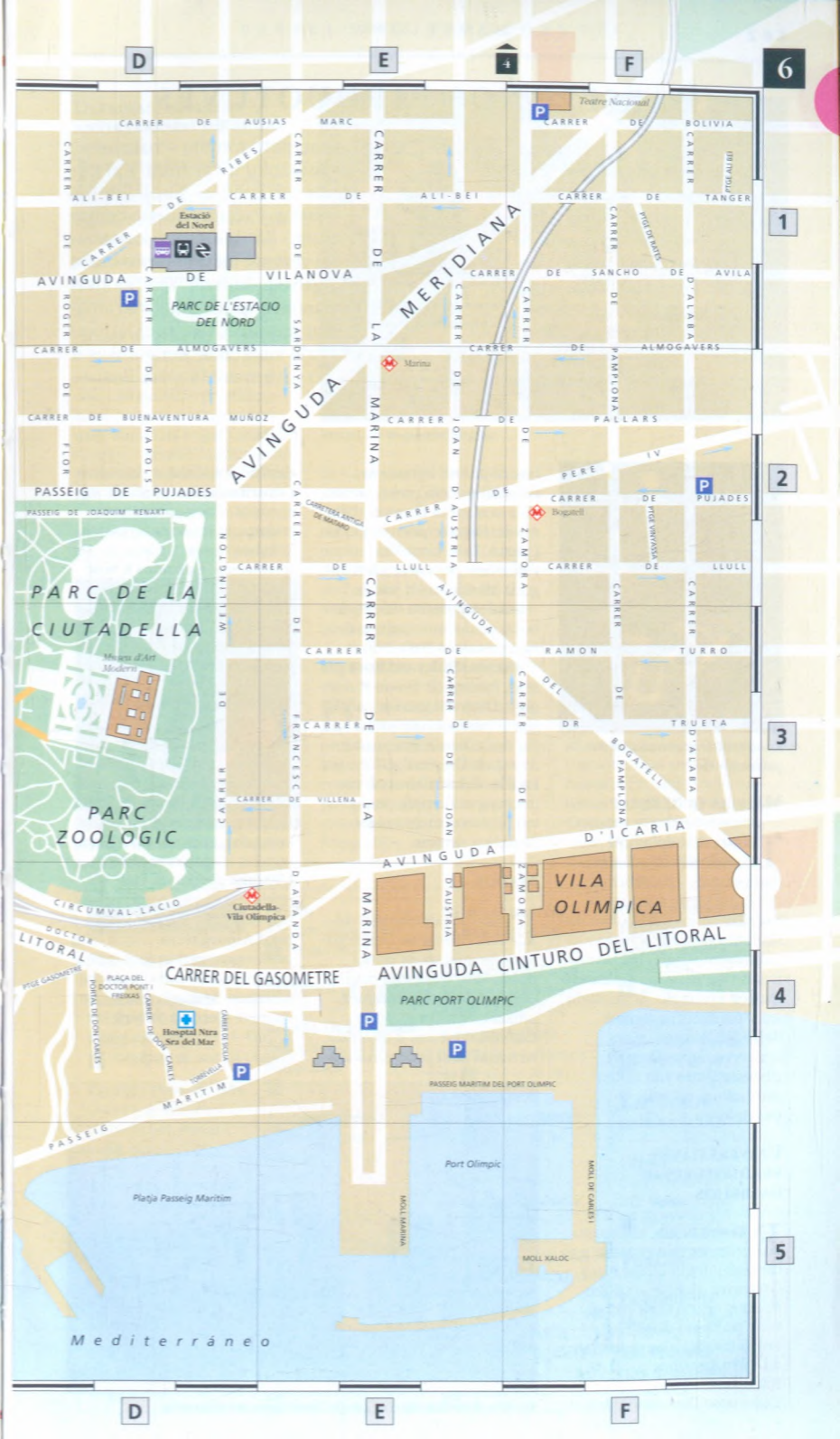
6
D
E
F
4
1
2
3
4
5
Teatre Nacional
CARRER DE AUSIAS MARC
CARRER DE BOLIVIA
CARRER DE ALI-BEI
CARRER DE TANGER
Estació del Nord
AVINGUDA DE VILANOVA
CARRER DE SANCHO DE AVILA
PARC DE L'ESTACIO DEL NORD
AVINGUDA DE LA MERIDIANA
CARRER DE ALMOGAVERS
Marina
CARRER DE BUENAVENTURA MUÑOZ
CARRER DE PALLARS
PASSEIG DE PUJADES
CARRER DE PUJADES
PASSEIG DE JOAQUIM RENART
Bogatell
PARC DE LA CIUTADELLA
CARRER DE LLULL
Museu d'Art Modern
CARRER DE RAMON TURRO
CARRER DE DR TRUETA
PARC ZOOLOGIC
CARRER DE VILLENA
AVINGUDA D'ICARIA
VILA OLIMPICA
Ciutadella-Vila Olímpica
CIRCUMVAL·LACIO
DOCTOR LITORAL
CARRER DEL GASOMETRE
AVINGUDA CINTURO DEL LITORAL
PARC PORT OLIMPIC
PLAÇA DEL DOCTOR PONT I FRERKAS
Hospital Nstra Sra del Mar
PASSEIG MARITIM
PASSEIG MARITIM DEL PORT OLIMPIC
Port Olimpic
Platja Passeig Maritim
MOLL MARINA
MOLL DE CARLES I
MOLL XALOC
Mediterráneo

BARSELONOS PARDUOTUVĖS

NEPRIEKAIŠTINGO STILIAUS miestas Barselona – tai vieta, kur rasite geriausią katalonų, ispanų ir kitų šalių dizainą. Ieškantiems madingų drabužių geriausia pradėti kelionę gatvėmis aplink Passeig de Gràcia, pagrindinį parduotuvių rajoną, kur minios žmonių knibžda žinomose drabužių ir dizaino parduotuvėse. Šiame rajone daug įdomių senų parduotuvių – bakalėjos, vaistažolių ir vaistinių. Kai kurios turi gražius šiuolaikinius fasadus. Pačiame miesto centre esantis Barri Gòtic turi ką pasiūlyti visiems, mėgstantiems mažų gatvelių šurmulį. Ypač įdomūs antikvariatai ir tradicinių amatų parduotuvės, prekiaujančios karnavalo kaukėmis, keraminiais ir rankų darbo suvenyrais (espadrilles).

Sienos plytelė La Manual Alpargatera išorėje

Konditerijos gaminiai *Escribà* parduotuvėje

MAISTAS IR GĖRIMAI

TIKRAI VERTA aplankyti Barselonos konditerijos parduotuves – *pastisserias*, tačiau nė viena neprilygsta **Escribà** su jos šokoladinėmis skulptūromis. Kitos maisto parduotuvės irgi labai savitos. Bet iš visų išsiskiria **Colmado Quilez** Eixample. Ši nuostabi sena parduotuvė stebina didžiuliu kumpių, sūrių, konservų, ispaniškų bei užsienietiškų vynų ir kitų alkoholinių gėrimų pasirinkimu.

UNIVERSALINĖS PARDUOTUVĖS IR GALERIJOS

EL CORTE INGLÉS, didžiausio Ispanijos universalinių parduotuvių tinklo filialas Plaça Catalunya aikštėje, – tai Barselonos orientyras ir patogi vieta po vienu stogu rasti viską: nuo kištukų suderintuvų iki raktų gamybos paslaugų. Kiti filialai išsidėstę mieste. Dideliuose Barselonos prekybos centruose irgi galima išsirinkti norimą prekę. Geriausia į juos važiuoti automobiliu, nes jie išsimėtę priemiesčiuose, į pietus, šalia Gran Via, vedančios į oro uostą, ir Avinguda Meridiana – į šiaurę.

Labai populiarios didelės drabužių parduotuvės, arba *galerías*, pastatytos 1980–1990 m.

Abiejose **Bulevard Rosa** pusėse, Passeig de Gràcia ir Avinguda Diagonal gatvėse, įsikūrę šimtai parduotuvių, prekiaujančių drabužiais ir aksesuarais. Avinguda Diagonal gatvėje yra **La Illa**, didelė universali parduotuvė su firminių parduotuvių filialais ir mažmeninės prekybos skyriais.

MADOS

DRABUŽIŲ PARDUOTUVĖSE aplink Passeig de Gràcia pamatysite etiketes su jaunų įvairių šalių dizainerių pavardėmis. **Adolfo Domínguez** prekiauja klasikinio stiliaus drabužiais vyrams ir moterims. **Armand Basi** siūlo gerus laisvalaikio ir sportinius drabužius. **Contribuciones** prekiauja su nuolaida. Daug parduotuvių reklamuoja tradicinius puikios kokybės siuvėjų darbus, o senamiesčio **Calzados E Solé** prekiauja klasikiniais rankų darbo bateliais ir aulinukais.

SPECIALIZUOTOS PARDUOTUVĖS

VAIKŠČIODAMI po Barseloną, rasite daugybę parduotuvių, prekiaujančių tradicinių amatų ir rankų darbo dirbiniais, kurie kitur jau gaminami fabrikuose. **La Caixa de Fang** siūlo įvairią katalonų ir ispanų keramiką, tradicinius katalonų puodus ir spalvotas plyteles. **L'Estanc** parduoda visa, ko reikia rūkaliams, netgi geriausius Havanos cigarus. **La Manual Alpargatera** – sena batų parduotuvė, prekiaujanti įvairiaspalviais rankų darbo katalonų sandalais. Seniausia miesto parduotuvė **Cereria Subirà** *(žr. p. 140–141)* prekiauja įvairiausių formų žvakėmis.

Vyriškų drabužių skyrius *Adolfo Domínguez* parduotuvėje

DIZAINAS, MENAS IR ANTIKVARINIAI DIRBINIAI

JEI DOMITĖS šiuolaikiniu dizainu ar ieškote dovanų, verta apsilankyti žymiausiame miesto dizaino prekybos centre **Vinçon**, esančiame Passeig de Gràcia gatvėje. Čia rasite viską namams, netgi gražių audinių ir baldų. Būtinai aplankykit **BD-Ediciones de Diseño** – pasijusit lyg meno galerijoje. Ši parduotuvė, įsikūrusi Domènecho i Montanero projektuotame pastate, prekiauja baldais, sukurtais pagal Gaudí ir Charleso Rennie Mackintosho projektus, ir šiuolaikiniais baldais bei jų priedais.

Dauguma komercinių meno galerijų ir reprodukcijų parduotuvių yra Carrer Consell de Cent gatvėje Eixample rajone, o Barri Gòtic rajonas, ypač Carrer de la Palla ir Carrer del Pi, tinka mėgstantiems mažus antikvariatus. **L'Arca de l'Avia** prekiauja senoviniais baldais, lėlėmis, šilku ir mezginiais, skoningai išdėliotais vitrinose.

Stilingai išdėstyti baldai *Vinçon* parduotuvėje

Vaisiai *La Boqueria* turguje

KNYGOS IR LAIKRAŠČIAI

DAUGUMA MIESTO CENTRO laikraščių kioskų prekiauja angliškais laikraščiais, bet didžiausias pasirinkimas **Crisol**, kur taip pat galima įsigyti knygų, vaizdajuosčių, CD ir fotografijos įrangos.

TURGŪS

NEPRALEISKIT progos pasižvalgyti po **La Boqueria** Ramblas bulvare. Tai vienas įspūdingiausių maisto turgų Europoje. Čia prekiaujama įvairiausiais produktais: šviežiais vaisiais, mėsa, jūros gėrybėmis. Plaça del Pi ketvirtadieniais veikia antikvarinių daiktų turgus. Sekmadienio rytą Plaça Reial prekystalius pasistato monetų, pašto ženklų ir knygų kolekcionieriai, o amatininkai prekiauja šalia Sagrada Família. Tradicinis miesto sendaikčių turgus **Els Encants** vyksta pirmadieniais, trečiadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais.

ŽINYNAS

MAISTAS IR GĖRIMAI

Colmado Quilez
Rambla de Catalunya 63. **Planas** 3 A4.
☎ *93 215 23 56.*

Escribà Pastisseries
Gran Via de les Corts Catalanes 546. **Planas** 2 E1 ☎ *93 454 75 35.*

UNIVERSALIOSIOS PARDUOTUVĖS IR GALERIJOS

Bulevard Rosa
Passeig de Gràcia 55. **Planas** 3 A4.
☎ *93 309 06 50.*

El Corte Inglés
Pl Catalunya 14. **Planas** 5 B1 ☎ *93 302 12 12.*

La Illa
Avinguda Diagonal 557.
☎ *93 444 00 00.*

MADINGI DRABUŽIAI

Adolfo Domínguez
Passeig de Gràcia 89. **Planas** 3 A3.
☎ *93 215 13 39.*

Armand Basi
Centre Comercial Maremàgnum, Moll d'Espanya. **Planas** 5 A4.
☎ *93 225 80 58.*

Calzados E Solé
Carrer Ample 7. **Planas** 5 A3.
☎ *93 301 69 84.*

Contribuciones
Riera de Sant Miquel 30. **Planas** 3 A2.
☎ *93 218 71 40.*

SPECIALIOSIOS PARDUOTUVĖS

La Caixa de Fang
C/ Freneria 1. **Planas** 5 B2 ☎ *93 315 17 04.*

Cereria Subirà
C/ Llibreteria 7. **Planas** 5 B2 ☎ *93 315 26 06.*

L'Estanc
Via Laietana 4. **Planas** 5 B3 ☎ *93 310 10 34.*

La Manual Alpargatera
C/ d'Avinyó 7. **Planas** 5 A3 ☎ *93 301 01 72.*

DIZAINAS, MENAS IR ANTIKVARINIAI DAIKTAI

L'Arca de l'Avia
Carrer dels Banys Nous 20. **Planas** 5 A2.
☎ *93 302 15 98.*

BD-Ediciones de Diseño
Carrer de Mallorca 291–3. **Planas** 3 B4.
☎ *93 458 69 09.*

Vinçon
Pg Gràcia 96. **Planas** 3 B3.
☎ *93 215 60 50.*

KNYGOS IR LAIKRAŠČIAI

Crisol
Carrer Consell de Cent 341. **Planas** 3 A4.
☎ *93 215 31 21.*

TURGŪS

La Boqueria
Ramblas 100. **Planas** 5 A2.

Els Encants
Plaça de les Glòries. **Planas** 4 F5.

PRAMOGOS BARSELONOJE

NEDAUG MIESTŲ gyvybingumu gali lygintis su Barselona, ir tai geriausiai atsispindi gyvojo meno scenose. Įspūdingi Katalonijos muzikos rūmai (Palau de la Música Catalana) turi aktyvią ir kritišką auditoriją. Čia nuolat koncertuoja garsiausi pasaulio muzikantai, tarp jų abu barseloniečiai – Montserrat Caballé ir José Carrerasas. Veikia daug įdomių teatro ir šokių trupių, kurios koncertuoja visus metus ir salėse, ir lauke.

Gatvės muzikantas Barri Gòtic kvartale

Šiuolaikinės muzikos mėgėjams vyksta daug roko koncertų, veikia gyvojo džiazo ir salsa muzikos klubai, jau nekalbant apie pavienius muzikantus Ramblas bulvare arba Barri Gòtic aikštėse. Iki šiol klesti sena Barselonos tradicija – žėrintys muzikholai.

Didingas Palau de la Música Catalana interjeras

INFORMACIJA APIE RENGINIUS

ĮSSAMIAUSIAI apie savaitės renginius Barselonoje informuoja ketvirtadienis leidinys *Guía del Ocio*. Jame rasite ir kino teatrų repertuarą. Penktadieninis *El País* laikraštis turi renginių priedą.

SEZONAS IR BILIETAI

DAUGUMOS teatrų ir koncertų sezonas trunka nuo rugsėjo iki birželio su mažesnėmis programomis kitu metu. Festival del Grec, tarptautinė muzikos, teatro ir šokių šventė vyksta vasarą po atviru dangumi tokiose vietose kaip Teatre Grec Montjuïc ir Plaça del Rei Barri Gòtic rajone. Per Festa de la Mercé *(žr. p. 153)* rugsėjo mėnesį taip pat vyksta daug koncertų.

Paprasčiausias būdas įsigyti bilietus į teatrus ar koncertus – pirkti kasose, tačiau į daugelį teatrų bilietus galima nusipirkti Caixa de Catalunya filialuose arba La Caixa taupomuosiuose bankuose. Bilietus į festivalius platina turizmo agentūros.

KLASIKINĖ MUZIKA

BARSELONOS **Palau de la Música Catalana** *(žr. p. 149)* – viena gražiausių pasaulio koncertinių salių. Taip pat įspūdinga 1999 m. atidaryta **Auditori de Barcelona**, kurioje yra dvi salės didelei ir kamerinei auditorijai. Rūmuose repetuoja Barselonos simfoninis orkestras, koncertuojantis visą sezoną.

Barselonai, Ispanijos operos sostinei, buvo suduotas smūgis, kai 1994 m. sudegė Liceu operos teatras, tačiau 2000 m. turi būti užbaigta jo rekonstrukcija. Miesto operos menas pasiekęs ganėtinai aukštą meistriškumą, todėl netrukus vėl galės susigrąžinti savo buvusią reputaciją. Dabar operos mėgėjai gali žiūrėti spektaklius Katalonijos muzikos rūmuose ir kituose miesto teatruose. Smulkesnę informaciją teikia turizmo biurai.

TEATRAS IR ŠOKIAI

VERTA PAMATYTI šiuolaikines katalonų teatro trupes, pvz., Els Comediants ar La Cubana, kurių originalus stilius jungia teatrą, muziką, pantomimą ir tradicinių viduramžių švenčių elementus.

Mercat de les Flors *(žr. p. 167)*, buvęs gėlių turgus Montjuïce, – įspūdingas teatras, statantis ir klasikines, ir šiuolaikines aukšto lygio pjeses katalonų kalba. Katalonų dramos rodomos ir šalia Plaza de Toros Monumental esančiame naujajame **Teatre Nacional de Catalunya**.

Nors sudegus Liceu teatrui klasikinis baletas kenčia dėl patalpų stygiaus, yra daug šiuolaikinio šokio trupių, o spektakliai nuolat rodomi Montjuïce, Mercat de les Flors teatre.

KAVINĖS, BARAI IR KLUBAI

TARP ŽYMIAUSIŲ šiuolaikinių Barselonos vietų – labai modernaus dizaino barai, pastatyti 1980–1990 m. **Mirablau**

Įžūlokas reginys viename iš daugelio Barselonos klubų

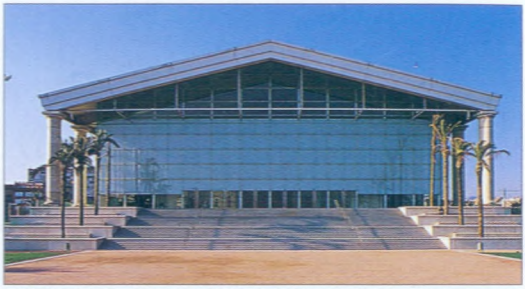

Modernaus Teatre Nacional de Catalunya fasadas

iškilęs virš miesto, o **Torres de Ávila**, esantis Poble Espanyol *(žr. p. 169)*, – postmodernizmo viršūnė. **Otto Zutz** bare groja gyva muzika. Nelabai ištaiginga, bet smagu. Pasadoblis karaliauja **Apolo** ir **La Paloma** šokių salėje su 1904 m. interjeru. Senamiestyje yra du žinomiausi šampano ir kokteilių barai – **Boadas** ir **El Xampanyet**. **Bar Velódromo** – draugiška Art Deco kavinė, o jei norite ramiai išgerti, rinkitės kavines nuošalioje Plaça del Sol Gràcia rajone.

Rokas, džiazas ir pasaulio muzika

Įžymieji Davidas Byrne'as ir Paulis McCartney koncertavo **Zeleste**, o **La Boîte** skamba gyva liaudies muzika ir bliuzas. Vasarą mieste vyksta festivaliai ir koncertai po atviru dangumi. Džiazo mėgėjai renkasi **Harlem Jazz Club** ir **Jamboree**, o Lotynų Amerikos muzikos gerbėjai mėgaujasi gyva *salsa* muzika **Antilla Barcelona** klube.

Pramogų parkai

Vasarą šurmuliuoja milžiniškas Barselonos pramogų parkas **Tibidabo** *(žr. p. 174)* viršūnėje, o senieji **Montjuïc** atrakcionai suteiks jums dar daugiau džiaugsmo, jei vyksite ten tramvajumi, funikulieriumi ar lyniniu keltuvu.

Sportas

Be abejonės, šio miesto sporto valdovė – **FC Barcelona** komanda, turinti didžiausią Europoje stadioną Nou Camp *(žr. p. 173)* ir daug fanatiškų gerbėjų. Barselonoje dar yra aukštos klasės krepšinio komanda.

Sausakimšas Nou Camp stadionas

Žinynas

Klasikinė muzika

Auditori de Barcelona
Carrer de Lepant 150.
Planas 4 E1.
93 317 10 96.

Palau de la Música Catalana
Carrer de Sant Francesc de Paula 2. **Planas** 5 B1.
93 268 10 00.

Teatras ir šokiai

Mercat de les Flors
Carrer de Lleida 59.
Planas 1 B3.
93 426 18 75.

Teatre Nacional de Catalunya
Pl de les Arts. **Planas** 4 F5.
93 306 57 00.

Kavinės, barai ir klubai

Apolo
Carrer Nou de la Rambla 113.
Planas 2 E3.
93 441 40 01.

Bar Velódromo
Carrer de Muntaner 213.
93 430 51 98.

Boadas
Carrer dels Tallers 1.
Planas 5 A1.
93 318 95 92.

Mirablau
Plaça Doctor Andreu.
93 418 58 79.

Otto Zutz
Carrer de Lincoln 15.
Planas 3 A1.
93 238 07 22.

La Paloma
C/ Tigre 27. **Planas** 2 F1.
93 301 68 97.

Torres de Ávila
Poble Espanyol, Avinguda M de Comillas. **Planas** 1 A1. *93 424 93 09.*

El Xampanyet
Carrer Montcada 22.
Planas 5 B2.
93 319 70 03.

Rokas, džiazas ir pasaulio muzika

Antilla Barcelona
Carrer de Aragó 141–3.
93 451 21 51.

Jamboree
Plaça Reial 17.
Planas 5 A3. *93 301 75 64.*

La Boîte
Avinguda Diagonal 477.
93 419 59 50.

Harlem Jazz Club
Carrer de la Comtessa de Sobradiel 8.
93 310 07 55.

Zeleste
Carrer de Almogàvers 122.
Planas 6 F2.
93 309 12 04.

Pramogų parkai

Tibidabo
93 211 79 42.

Sportas

FC Barcelona
Nou Camp, Avinguda Aristides Maillol.
93 496 36 00.

Rytų Ispanija

Susipažinkim su Rytų Ispanija 188-195
Katalonija 196-215
Aragonas 216-231
Valensija ir Mursija 232-253

Susipažinkim su Rytų Ispanija

RYTŲ ISPANIJA – įvairaus klimato ir kraštovaizdžio kraštas. Tai ir apsnigtos Pirėnų viršukalnės Aragone, ir Costa Blanca (Kosta Blanka), ir Costa Cálida (Kosta Kalida) paplūdimiai, populiarūs dėl šiltų žiemų ir saulėtų dienų. Šiame krašte gausu istorinių įžymybių – senų vyrų vienuolynų netoli Barselonos, didingų romėnų griuvėsių Tarragonoje, mudecharų bažnyčių ir bokštų Aragone, puikių katedrų Valensijoje ir Mursijoje. Toliau nuo žmonių pilnų paplūdimių esančios kaimo vietovės patrauklios, bet mažai lankomos.

Ordesos nacionalinis parkas *(žr. p. 222–223) Pirėnuose garsėja gražiausiais kalnų vaizdais visoje Ispanijoje. Tai puikus kraštas pėstiesiems žygeiviams.*

Zaragozoje *(žr. p. 226–227) yra daug nuostabių bažnyčių, ypač puikios Basilica de Nuestra Señora del Pilar katedra ir mudecharų stiliaus Iglesia de la Magdalena.*

Valensija *(žr. p. 240–243) – trečias didžiausias miestas Ispanijoje. Siaurose senamiesčio gatvelėse stovi senoviški namai ir paminklai, tokie kaip El Miguelete, iš toli matoma katedros varpinė. Kovo mėnesį mieste vyksta įspūdinga šventė Las Fallas.*

Mursijos katedra *(žr. p. 252) pastatyta XIV a. Fasadas ir varpinė – baroko stiliaus, viena koplyčia – vėlyvosios gotikos, kita – renesanso. Mursijoje dar galima aplankyti elegantišką XIX a. džentelmenų klubą, kazino.*

◁ XII a. vienuolynas Gerri de la Salyje, Katalonija

Costa Brava (žr. p. 206–207) *pakrantė, besidriekianti į pietus nuo Prancūzijos sienos, – tai stačių uolų grandinės, miškingos įlankos ir gražūs paplūdimiai. Lloret de Mar – labiausiai turistų lankomas kurortas šioje pakrantėje.*

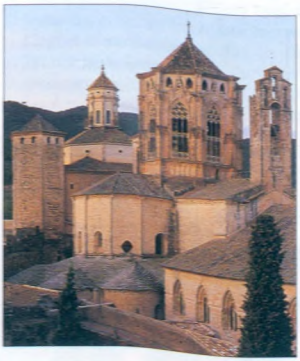

Poblet (žr. p. 212–213), *apjuostas triguba siena, – vienas iš įdomiausių viduramžių cisterų vienuolynų Katalonijoje. Jame yra karališkasis panteonas su iškaltais iš akmens šešių Aragono karalių antkapiais.*

Tarragona (žr. p. 214–215) *buvo vienas iš svarbiausių romėnų Ispanijos miestų. Tarp jo griuvėsių išlikęs amfiteatras ir vandentiekis. Į pajūrį žvelgia paminklas didžiajam XIII a. katalonų jūrų karvedžiui Rogerui de Llúriai.*

Costa Blanca (žr. p. 248–251) – *puikus, turistų mėgstamas pajūrys. Calpas įsikūręs Penyal d'Ifach – milžiniškos uolos – papėdėje. Vila Joiosa namai nudažyti ryškiomis spalvomis, kad būtų iš toli matomi jūreiviams.*

Rytų Ispanijos tradiciniai patiekalai

Ñora pipirai

RYTINĖS VIDURŽEMIO jūros pakrantės virtuvę per amžius turtino kitatautčiai. Didelę įtaką padarė romėnai ir ypač maurai. Alyvuogės, ryžiai, apelsinai, migdolai, šafranas naudojami gaminant patiekalus iš kalnų ir jūros gėrybių. Katalonijos virtuvėje galima rasti saldaus ir aitraus skonio patiekalų derinių, žuvies troškinių, sraigių ir kelis klasikinius padažus, pavyzdžiui, aštrų *romesco*, gaminamą iš raudonųjų pipirų, pomidorų ir aitriosios paprikos. Kokybiški vaisiai ir daržovės, pvz., ñora pipirai, auginami derlingose Valensijos ir Mursijos pakrančių lygumose. Iš daugelio šių dviejų regionų ryžių patiekalų žinomiausias yra *paella*. Šaltas, sausas kalnų oras Aragone idealiai tinka kumpiams vytinti.

Amanida – *kataloniečių salotos iš daržovių ir vytintos mėsos, sūrio, tam tikrų rūšių žuvies ar kiaukutinių vėžiagyvių.*

Apelsinai – *pagrindinis Valensijos ir Alikantės (Alicante) žemės ūkio produktas. Šios dvi provincijos, didžiausios apelsinų eksportuotojos pasaulyje, užaugina ir tris ketvirtadalius visų Ispanijos citrinų. Aitraus skonio Valensijos apelsinai daugiausiai naudojami sultims spausti, o saldaus minkštimo lengvai nulupami vaisiai auginami valgyti. Taip pat auginama įvairių rūšių mandarinų ir mažųjų apelsinų.*

Parrillada de mariscos – *keptų ant grotelių vėžiagyvių rinkinys. Patiekiamas su* allioli *(česnakiniu majonezu).*

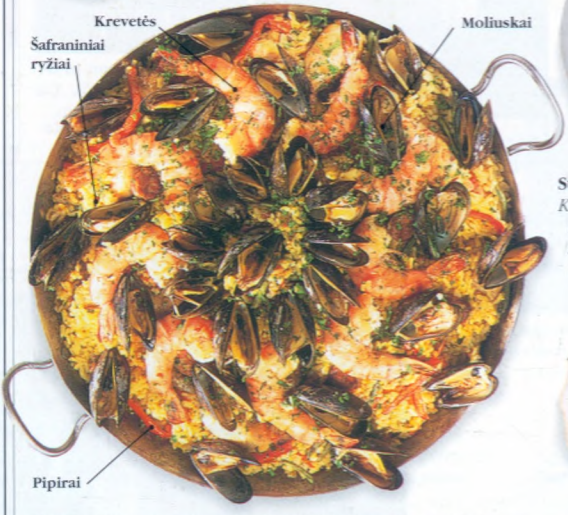

Paella, *žinomas visame pasaulyje Valensijos ryžių patiekalas, gaminamas ant atviros ugnies didelėje negilioje keptuvėje su dviem rankenomis. Trumpagrūdžiai ispaniški ryžiai paskaninami šafranu ir troškinami su įvairiais priedais: jūros gėrybėmis, vištiena, triušiena, kiauliena, pomidorais, pipirais ir pupomis.*

Suquet, *vienas žinomiausių Katalonijos žuvies ir vėžiagyvių troškinių, gaminamas su šafranu, vynu, pomidorais ir bulvėmis.*

Fideus a la cassola – *patiekalas iš* fideus *(makaronų), raudonųjų pipirų ir kiaulienos gabaliukų ar filė ir dešrelių.*

Butifarra amb mongetes – *tradicinis katalonų patiekalas iš keptos ant grotelių juodos dešros su baltomis pupelėmis.*

Cochifrito – *paprastas aragoniškas valstiečių patiekalas, gaminamas iš ėrienos, keptos su citrina, česnaku ir paprika.*

Pollo al ajillo – *ant grotelių kepta vištiena su česnaku. Patiekiama su baltu vynu ar baltojo ispaniško chereso padažu, sutaisytu su vištienos sultimis.*

Pastel de carne – *Mursijos pyragas, kilęs iš Viduriniųjų rytų, kepamas su maltos mėsos ir virtų kapotų kiaušinių įdaru sluoksniuotoje tešloje.*

Llagosta i pollastre – *tipiškas kataloniečių derinys su omarais ir vištiena pomidorų ir lazdyno riešutų padaže.*

Crema catalana – *riebus kiaušininis kremas su rausvai auksiniu skrudinto cukraus sluoksniu. Patiekiamas labai šaltas.*

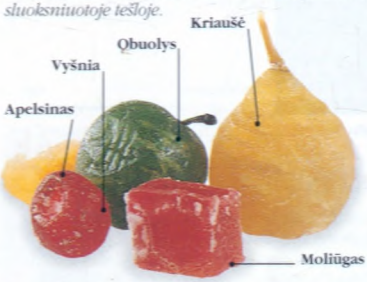

Cukatos (frutas escarchadas) – *tai populiarus būdas išsaugoti gausų šio regiono derlių. Aragone jos dažnai padengiamos šokoladu.*

Migdoliniai sausainiai, *kaip* almendras garrapiñadas *(migdolai, apvolioti gurgždančiame cukruje) ir* torta imperial *(su skrudintais migdolais), – maurų palikimas.* Turrón *paprastai būna dviejų rūšių: baltas ir kietas su nesmulkintais riešutais arba iš minkštos smulkintų migdolų masės.*

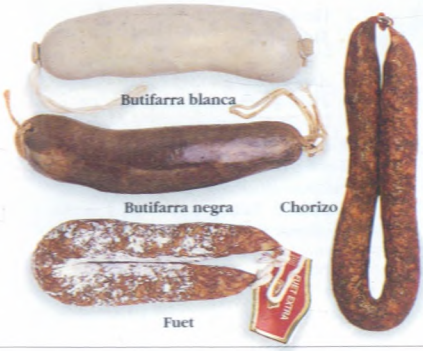

DEŠROS

Gerai žinomos katalonų dešros, ypač iš kalnų miesto Vico. Baltoji *butifarra* dešra gaminama iš kiaulienos, žarnokų ir kedro riešutų, o įvairios juodosios dešros daromos iš kraujo, kiaulės pilvo ir prieskonių. Gali būti kepamos ant grotelių ar patiekiamos su pupelėmis. Šiame krašte gaminamos įvairių rūšių vytintos dešros, pavyzdžiui, kieta, smulkaus faršo *llangonisseta*, ar ilga, sausa *fuet*. Mažiau apdorota, raudonos spalvos *chorizo*, kurioje yra ir paprikos, mėgstama Aragone ir Mursijoje. Plonai supjaustyta ji valgoma su duona, gali būti kaip užkandis arba dedama į troškinius ir sriubas.

Rytų Ispanijos vynai

RYTŲ ISPANIJOS pakrantėje daromi populiarūs įvairių rūšių vynai. Pirmauja Katalonija, ypač jos rajonas Penedėsas, iš kurio kilo *cava* (tradicinis putojantis vynas) ir kelios puikios kokybės neputojančio vyno rūšys. Aragone geri *Cariñenos* raudonieji vynai; tarptautinį pripažinimą pelnė Samontano, Pirėnų vyninės. Valensija ir Mursija daro lengvus raudonuosius, baltuosius ir *rosados* (rausvuosius) vynus. Žymiausi iš jų – rausvasis iš Utiel-Requenos, Valensijos *moscatels* (muskatiniai) ir stiprūs, brandūs raudonieji Jumillos vynai.

***Cabernet Sauvignon* vynuogės**

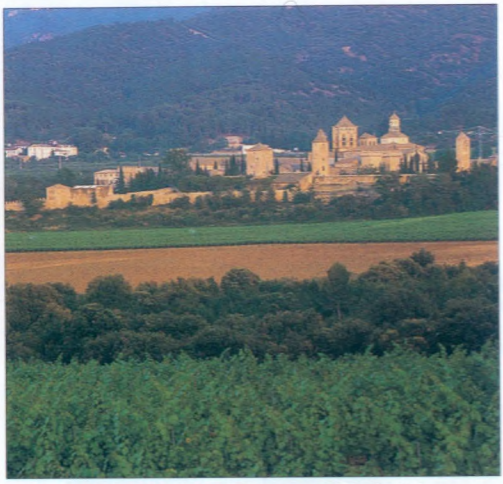

Poblet vienuolynas ir Las Murallas vynuogynai Katalonijoje

Somontano *kompanija COVISA pasiekė ženklių laimėjimų, nes naudoja pasaulyje žinomas vynuogių rūšis, pvz.,* Chardonnay *ir* Pinot Noir.

0 kilometrų 100

SVARBIAUSI FAKTAI APIE RYTŲ ISPANIJOS VYNUS

Vietovė ir klimatas

Ispanijos klimatas dažniausiai kinta pagal aukštį – žemumose karšta ir sausa, ypač einant į pietus. Katalonijos pakrantės vynininkystės rajonuose vyrauja Vidužemio jūros klimatas, toliau į žemyną darosi sausiau. Įvairus Penedėso vidurio klimatas tinka daugeliui vynuogių rūšių. Somontano klimatas vėsesnis, švelnesnis. Valensijoje ir Mursijoje gali būti negailestingai karšta.

Vynuogių rūšys

Rytų Ispanijoje labiausiai paplitusios vietinių rūšių vynuogės – *Garnacha*, *Tempranillo*, kuri Katalonijoje vadinama *Ull de Llebre*, *Monastrell* ir *Cariñena*. Iš *Bobal* daromi raudonieji ir ypač daug rausvųjų vynų Utiel-Requenoje. Katalonijoje baltieji vynai gaminami iš *Parellada*, *Macabeo* ir *Xarel-lo* (visos trys rūšys paprastai naudojamos darant *cava*), o Valensijoje vyrauja *Merseguera* ir *Moscatel* rūšys. Rajonuose, esančiuose toliau į pietryčius, galima aptikti *Airén* ir *Pedro Ximénez* rūšių. Prancūziškų vynuogių rūšys, pvz., *Chardonnay*, *Merlot*, *Cabernet Sauvignon* ir *Sauvignon Blanc* auga Panedėso, Costers del Segre ir Somontano rajonuose.

Geri gamintojai

Somontano: COVISA (Viñas del Vero), Viñedos del Altoaragón. ***Alella:*** Marqués de Alella, Parxet. ***Penedès:*** Codorníu, Conde de Caralt, Freixenet, Juvé y Camps, Masía Bach, Mont-Marçal, René Barbier, Miguel Torres. ***Costers del Segre:*** Castell del Remei, Raimat. ***Priorato:*** Cellers Scala Dei, Masía Barril. ***Valencia:*** Vicente Gandía. ***Utiel-Requena:*** C. Augusto Egli. ***Alicante:*** Gutiérrez de la Vega. ***Jumilla:*** Asensio Carcelén (Sol y Luna), Bodegas Vitivino.

Raimat *– dvaras prie Lleidos, kur Raventósų šeima gamina daug puikių vyno rūšių, pvz.,* Chardonnay, *kurio pagrindą sudaro* cava.

Vyno statinių išvežiojimas Cariñenoje, Aragonas

Torres *– viena pirmųjų Penedèso firmų, auginančių prancūziškas vynuoges, pvz.,* Cabernet Sauvignon.

Utiel-Requena *daromi ir rausvieji, ir stiprūs raudonieji vynai, tokie kaip šis vynas iš* Garnacha *ir* Tempranillo *vynuogių.*

Jumillos *kalvoti vynuogynai apsodinti juodosiomis* Monastrel *vynuogėmis, iš kurių gaminami koncentruoti ir kartais saldūs raudonieji vynai.*

ŽENKLAI

- Campo de Borja, Calatayud ir Cariñena
- Somontano
- Ampurdán-Costa Brava
- Alella
- Penedès
- Conca de Barberà
- Costers del Segre
- Tarragona ir Terra Alta
- Priorato
- Valencia
- Utiel-Requena
- Alicante, Yecla ir Jumilla

VYNININKYSTĖS RAJONAI

Penedèsas, pirmaujantis rajonas Katalonijoje, gamina įvairius vynus, tarp jų ir *cava*, nuo švelnių baltųjų iki stiprių raudonųjų. Mažesni Katalonijos vynininkystės rajonai – Alella ir Priorato. Du tiekiantys naujų vilčių žemyno rajonai – Costers del Segre ir Conca de Barbera. Aragone pirmauja Somontano vynininkystės rajonas, esantis į šiaurės rytus nuo Saragosos. Toliau į pietus driekiasi didieji Valensijos Utiel-Requenos ir Alikantės vynuogynai, o Mursijoje – Jumillos ir Yeclos.

Matorralio gėlės

Orchidėja *Geltonoji bitė*

MATORRALIS – krūmų ir laukinių gėlių kraštas, išsiskiriantis savo gamtovaizdžiu Ispanijos rytinėje Vidužemio jūros pakrantėje. Jis atsirado iškirtus augusius kalnų ąžuolus rąstams ir atlaisvinus žemę žemdirbystei ir ganykloms. Daug įvairiaspalvių augalų prisitaikė prie čia vyraujančių klimato svyravimų. Jie žydi pavasarį, kai kalvos nusidažo ryškiai rausvų ir baltų krūmokšnių ir geltonų karklų spalvomis, o oras prisisotina kvapniųjų žolių – rozmarinų, levandų ir čiobrelių – aromato. Vabzdžiai renka gausų nektarą ir žiedadulkes.

Ispaniški karklai *– tai neaukšti krūmai su geltonais žiedais ant plonų šakelių. Išdžiūvusios anksčiau suskyla ir iš jų ant žemės pabyra juodos sėklos.*

Jeruzalės šalavijas *– mielas krūminis augalas, dažnai auginamas soduose. Jo stiebai apsipylę ryškių geltonų žiedų kekėmis, o lapai baltai pilki ir pūkuoti.*

Rausvojo česnako *stiebų galuose – apskritos violetinių ar rausvų žiedų kekės. Vasarą susidaro taip gerai virėjams žinomi gumbai.*

Paprastasis čiobrelis *– žemas, kvapnus vaistinis augalas, plačiai naudojamas kaip prieskonis.*

Žydinti dygliuotoji kriaušė

UŽSIENIO EMIGRANTAI

Keletas augalų iš Naujojo pasaulio sugebėjo prisitaikyti tuščioje *matorral* žemėje. Dygliuotoji kriaušė, kurią, kaip manoma, atvežęs Kolumbas, užaugina skanius vaisius, kuriuos nuskinti galima tik mūvint storas pirštines. Greitai augantis iš Meksikos kilęs Šimtmečio augalas turi kietus spygliuotus lapus. Po 10–15 metų išauginęs aukštus žiedų stiebus, jis miršta.

Šimtmečio augalo žiedynai

Veidrodinė orchidėja *– nedidelis augalas, augantis žolėtose vietose. Ją nesunku atskirti nuo kitų orchidėjų pagal spindintį mėlyną lopinėlį, kurį žiedo taurelėje gaubia rudi plaukučiai.*

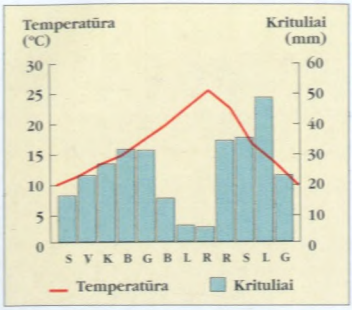

KLIMATO DIAGRAMA

Daugelis *matorralio* (brūzgynų) žydi šiltą, drėgną pavasarį. Per vasaros sausrą augalai išsaugo vandenį storuose lapuose, vaškingose išskyrose ar sulaikydami drėgmę svogūnėliuose ir gumbuose.

GYVŪNIJA

Gyvūnus, gyvenančius *matorrale*, dažniausiai galima pamatyti ankstų rytą, kol nelabai karšta. Nesuskaičiuojama daugybė vabzdžių, paukščių maisto šaltinis, skraido nuo žiedo prie žiedo. Smulkieji žinduoliai – pelės ir pelėnai – būna aktyvūs tik naktį, kai vėsiau ir mažiau grobuonių.

Kalnų ąžuolai *– dažniausiai pasitaikantys medžiai Rytų Ispanijoje. Jų lapai kieti ir gumbuoti, kad išsaugotų vandenį.*

Braškinis medis (arbutus unedo) *– amžinai žaliuojantis krūmas blizgančiais dantytais lapais. Kai prinoksta, nevalgomi, panašūs į braškes vaisiai būna raudonos spalvos.*

Pilkalapis cistus *auga saulėtose vietose, jo žiedai tarsi suglamžyti, o dulkinė skaisčiai geltona.*

Siauralapis cistus *išskiria lipnų skystį, naudojamą kvepalams gaminti.*

Žvaigždėtasis dobilas *– lėtai augantis vienmetis augalas, kurio vaisius būna panašus į žvaigždės formos sėklos galvutę. Jo žiedai – blankiai rausvos spalvos.*

Kopėtinės gyvatės *minta smulkiais žinduoliais, paukščiais ir vabzdžiais. Jaunos ant nugaros turi juodą ornamentą, panašų į kopėčių laiptelius, bet užaugusios paženklintos dviem paprastomis juostelėmis.*

Skorpionai *dieną slepiasi po uolomis ir medžiais. Išgąsdinti greitai užriečia uodegą grėsminga poza. Įgėlimas smulkiam gyvūnui mirtinas, o žmogui gali sukelti uždegimą.*

Dartfordo trelė *turi tamsias plunksnas ir į viršų pakeltą uodegą, ji melodingai čiulba poravimosi metu. Patinai būna ryškesnių spalvų negu patelės.*

Kregžduodegis drugelis *– vienas ryškiausių vabzdžių, gyvenančių matorrale. Be to, ten taip pat daug bičių, skruzdžių ir žiogų.*

KATALONIJA

LLEIDA · ANDORA · GIRONA
BARSELONOS PROVINCIJA · TARRAGONA

KATALONIJA – *išdidi atskira tauta valstybėje. Kataloniją valdė Barselonos ir Aragono grafai-karaliai. Tai buvo viena galingiausių jūrinių valstybių Viduržemio jūros regione. Ji turi iš dalies autonominę srities vyriausybę, katalonų kalbą, kuria perrašyti visi srities vietovardžiai ir kelio ženklai.*

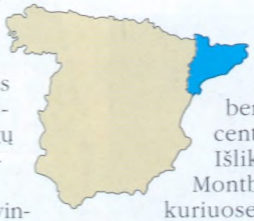

Romėnai pirmiausia įžengė į Pirėnų pusiasalį prie Empúrieso, į Katalonijos Costa Brava („laukinį pajūrį"). Čia jie paliko didingų paminklų, ypač daug aplink Tarragoną, buvusios didelės Tarraconensis provincijos sostinę. Vėliau šio krašto sostine tapo Barselona, ekonominiu ir kultūriniu atžvilgiu besivaržanti su Madridu. Šeštame dešimtmetyje Costa Brava tapo viena labiausiai turistinių grupių lankomų vietų Europoje. Nors tokie kurortai kaip Lloret de Mar ir dabar vilioja daugybę žmonių, mieli žvejų kaimeliai, pvz., Cadaqués, išliko beveik nepasikeitę.

Šiame krašte galima susipažinti su gausiu meno palikimu. Katalonijoje yra keletas įspūdingų vienuolynų, bene žinomiausi – dvasinis centras Monseratt ir Poblet. Išlikę ir viduramžių miestai Montblanc, Besalú ir Girona, kuriuose yra daug paminklų ir muziejų.

Užmiestyje irgi galima išvysti begalę įdomių dalykų – nuo pelkynų gyvūnijos Río Ebro deltoje iki Penedèso vynuogynų (kur pagaminama daugiausia putojančio vyno Ispanijoje). Aukštuosiuose Pirėnuose retų rūšių drugeliai pagyvina niūrius kalnų slėnius, o tarp kalnų pasislėpę kaimai supa puikias romaninio stiliaus bažnyčias.

Žydintys vaismedžiai prie Balaguero, Lleidos provincija

◁ Žvejys apžiūri savo tinklus Cadaquése, Costa Brava

Žvalgantis po Kataloniją

KATALONIJA UŽIMA ilgą Ispanijos kalnų dalį su žaliais, pilnais gėlių slėniais, kuriuose slepiasi vaizdingi kaimeliai su romaninėmis bažnyčiomis. Parc Nacional d'Aigüestortes ir Vall d'Aran – rojus gamtos tyrinėtojams, o slidininkai gali būti tikri, kad ras sniego Baqueira-Berete. Saulės mėgėjai gali rinktis arba akmenuotus Costa Brava, arba smėlėtus Costa Daurada paplūdimius. Tarragonoje daug romėnų paminklų. Toliau nuo jūros stūkso Poblet ir Santes Creus vienuolynai ir driekiasi garsieji Penedėso vynuogių laukai.

Nuošalūs namai kaimo vietovėje aplink La Seu d'Urgell

ŽENKLAI

- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias
- Vaizdingas kelias
- Upė
- Apžvalgos aikštelė

KAIP TEN PATEKTI

Greitkelis iš Prancūzijos pasiekia Rytų Ispaniją ties La Jonquera, o nuo Barselonos driekiasi pakrante per Tarragoną į Valensiją. Keletas greitkelių prasideda Barselonoje. Tunelis prie Puigcerdà palengvina susisiekimą su centrine Katalonijos Pirėnų dalimi. Autobusai dažniau važinėja vasarą ir jungia daugumą miestų. Pagrindinė šiaurės–pietų geležinkelio linija juosia pakrantę nuo Blaneso į pietus. Kitos linijos eina iš Barselonos per Vicą, Lleidą ir Tortosą.

DAR ŽR.

- *Kur apsistoti* p. 545–547
- *Restoranai ir barai* p. 586–588

Bažnyčia ant jūros kranto Sitgese

Vynuogynai už Gandesos, į vakarus nuo Tarragonos

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Andorra 6
Baqueira-Beret 3
Besalú 12
Blanes 18
Cadaqués 16
Cardona 21
Costa Daurada 29
Delta de l'Ebre 32
Empúries 15
Figueres 14
Girona 13
Lleida 23
Montblanc 25
Montserrat p. 208–209 19
Olot 11
Parc Nacional d'Aigüestortes 5
Poblet p. 212–213 24
Puigcerdà 8
Ripoll 9
Santes Creus 26
Sant Joan de les Abadesses 10
La Seu d'Urgell 7
Sitges 28
Solsona 22
Tarragona 30
Tortosa 31
Tossa de Mar 17
Vall d'Aran 1
Vall de Boí 4
Vic 20
Vielha 2
Vilafranca del Penedès 27

Vall d'Aran slėnis, apsuptas snieguotų Pirėnų kalnų

VALL D'ARAN DRUGELIAI

Aukštuose Pirėnų kalnuose ir slėniuose – milžiniška drugelių ir naktinių drugių įvairovė. Nuošaliame Vall d'Aran slėnyje jų gyvena unikalių ir retų porūšių. Geriausia stebėti drugelius gegužės–liepos mėnesiais.

Pilkšvasis drugelis
(Pyrgus malvae)

Languotasis drugelis
(Carterocephalus palaemon)

Debesuotasis Apolonas
(Parnassius mnemosyne)

Vall d'Aran ❶

Lleida. Vielha. Vielha 973 64 01 10.

ŠIS SLĖNIŲ SLĖNIS (*aran* reiškia slėnis) – gražus 600 kv. km miškų ir gėlių pilnas pievų kampelis, apsuptas aukštų kalnų viršūnių. Slėnį išgraužė Riu Garona, ištekanti iš šio rajono ir plaukianti toliau į Prancūziją. Anksčiau čia beveik nebuvo jokio susisiekimo su išoriniu pasauliu. Iki 1924 m. per Bonaigua nėjo joks kelias, ir didžiąją žiemos dalį slėnis būdavo atskirtas nuo likusios Ispanijos. Nors ir dabar nuo lapkričio iki balandžio mėnesio sniegas užpusto siaurą perėją, šiandien susisiekimą palengvina Túnel de Vielha, einantis iš El Pont de Suert.

Vall d'Aran slėnis atsigręžęs į šiaurę, todėl jo klimatas panašus į Atlanto vandenyno pakrantės. Drėgni švelnūs vėjeliai, ūksmingi šlaitai leidžia augti ir veistis gausybei retų gėlių ir drugelių.

Maži kaimeliai šalia Riu Garona supa romaninio stiliaus bažnyčias. Žinomiausios – **Bossòst**, **Salardú**, **Escunhau** ir **Arties**. Slėnyje idealios sąlygos sportuoti, pvz., slidinėti, jį labai mėgsta pėstieji turistai.

Vielha ❷

Lleida. 2300. Carrer Sarriulera 10, 973 64 01 10. Antr. Fiesta de Vielha (rugs. 8).

DABAR tai šiuolaikinis slidinėjimo kurortas, Vall d'Aran sostinė, išlaikiusi viduramžių bruožus. Romaninė **Sant Miquel** bažnyčia turi aštuonkampę varpinę, aukštą smailų stogą ir *Mig Aran Christ* – nuostabų medinį XII a. kryžių. Tai likusi dalis dingusio didesnio medinio drožinio, vaizdavusio Nuėmimą nuo kryžiaus. **Museu de la Vall d'Aran** muziejus skirtas Aranese istorijai ir folklorui.

Museu de la Vall d'Aran
Carrer Major 26. 973 64 18 15. antr.–sekm. per valstyb. šv.

Mig Aran Christ **(XII a.), Sant Miquel bažnyčia, Vielha**

Baqueira-Beret ❸

Lleida. 100. Baqueira, 973 64 44 55. Romeria de Nuestra Señora de Montgarri (liep. 2).

TAI DIDŽIULIS slidinėjimo kurortas, vienas geriausių Ispanijoje, kurį mėgsta ir gyventojai, ir Ispanijos karališkoji šeima. Žiemą čia visada yra sniego, galima rinktis daugiau nei 40 nusileidimo trasų, kurių aukštis siekia nuo 1 520 iki 2 470 m.

Baqueira ir Beret buvo atskiri kalnų kaimeliai, bet išpopuliarėjus slidinėjimui susiliejo į vieną kurortą. Romėnai čia naudojosi karštais šaltiniais, kuriuos dabar vertina pavargę slidininkai.

Vall de Boí ❹

Lleida. La Pobla de Segur. El Pont de Suert. Barruera, 973 69 40 00.

TAI NEDIDELIS SLĖNIS Parc Nacional d'Aigüestortes pakraštyje, po kurį išsibarstę maži kaimeliai. Daugelis jų pastatyti aplink didingas katalonų romaninio stiliaus bažnyčias.

Šios XI–XII a. bažnyčios išsiskiria aukštomis varpinėmis, pvz., šešių aukštų – **Església de Santa Eulàlia** Erill-la-Valle.

Dvi Taüllo bažnyčios – **Sant Climent** *(žr. p. 20)* ir **Santa Maria** – turi nuostabias freskas. Jų originalai 1919–1923 m. buvo atiduoti saugoti į Museu Nacional d'Art de Catalunya muziejų Barselonoje *(žr. p. 168)* ir dabar juos pakeitė kopijos. Užlipus į Sant Climent bokštus, atsiveria nuostabūs šio krašto vaizdai. Dar verta aplankyti **Coll** bažnyčią dėl puikių metalo dirbinių ir **Barruera** bei **Durro**, kur stovi dar viena didelė varpinė.

Slėnio pradžioje įsikūręs **Caldes de Boí** kaimelis, žmonių mėgstamas dėl terminių šaltinių ir slidinėjimo trasų. Tai gera vieta išsamiau susipažinti su už 5 km nuo jo esančiu Parc Nacional d'Aigüestortes parku.

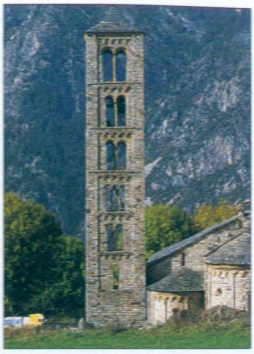

Aukšta Sant Climent bažnyčios varpinė Taülle, Vall de Boí

Parc Nacional d'Aigüestortes ❺

Lleida. La Pobla de Segur. El Pont de Suert, La Pobla de Segur. Barruera, 973 69 40 00.

CIVILIZACIJOS NEPALIESTI kalnai vieninteliame Katalonijos nacionaliniame parke *(žr. p. 26–27)* – vieni gražiausių vaizdų Pirėnuose.

Įkurtas 1955 m., parkas užima 10 230 hektarų plotą. Visas jo pavadinimas – Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. Jis pavadintas pagal rytuose esantį Sant Maurici ežerą *(estany)* ir vietovę d'Aigüestortes (pažodžiui, „sukti vandenys") vakaruose.

Didžiausias kaimas – kalnų gyvenvietė Espot rytiniame parko pakraštyje. Aplink parką išsibarstę kriokliai ir apie 150 mirguliuojančių ežerų, susiformavusių per ledynmetį. Jų gylis siekia iki 50 m.

Gražiausi vaizdai aplink Sant Maurici ežerą, tarp dviejų Sierra dels Encantats (Žavesio kalnų) šlaitų. Nuo čia eina daug pėsčiųjų maršrutų, vingiuojančių aplink ežerus ir vedančių į šiaurę aukštų Agulles d'Amitges viršukalnių link. Į pietus – puikus vaizdas į Estany Negre, aukščiausią ir giliausią kalnų ežerą parke.

Ankstyvą vasarą žemesni slėniai nusidažo daugybe rausvų ir raudonų rododendrų spalvų, vėliau spygliuočių, bukų ir sidabrinių beržų miškuose pražysta laukinės lelijos.

Parke gausu gyvūnijos. Kalnų ožkos (izardai) ganosi uolėtuose šlaituose ir pievose, o prie ežerų gyvena bebrai ir ūdros. Ant kalnų kyšulių lizdus suka auksiniai ereliai, miškai pilni kurtinių ir kurapkų. Vasarą parką mėgsta pėstieji turistai, žiemą snieguotos kalnų viršūnės traukia slidininkus.

Krištolo tyrumo upelis, Parc Nacional d'Aigüestortes

KATALONŲ KALBA

Katalonijos tautinis herbas

Po diktatoriaus Franco draudimo katalonų kalba jau visiškai atsigavo ir kasdieninėje vartosenoje išstūmė kastilų (ispanų) kalbą. Ja kalba daugiau negu 8 mln. žmonių. Tai romaninė kalba, gimininga provansalų kalbai Prancūzijoje. 1717 m. Pilypas V buvo ją uždraudęs, ir oficialiai ji pradėta vartoti tik XIX a., katalonų literatūros atgimimo laikotarpiu atgaivinus *Jocs Florals* (viduramžių poezijos konkursus). Šio judėjimo lyderis buvo poetas Jacintas Verdagueras (1845–1902).

Andorra ❻

Andoros kunigaikštystė. 65 000. Andorra la Vella. Pl de la Rotonda, Andorra la Vella, 00-376 82 71 17.

ANDORA UŽIMA 464 kv. km Pirėnų plotą tarp Prancūzijos ir Ispanijos. 1993 m. ji tapo visiškai nepriklausoma ir surengė pirmuosius demokratinius rinkimus. Nuo 1278 m. buvo autonomiška feodalinė valstybė, priklausanti Ispanijos La Seu d'Urgell vyskupo ir Prancūzijos Foix grafo (Prancūzijos prezidento priimtas titulas) jurisdikcijai. Jie vis dar tebėra reprezentaciniai šios valstybės vadovai.

Andoros valstybinė kalba yra katalonų, o piniginis vienetas – peseta, nors vartojamos taip pat prancūzų ir ispanų kalbos, priimami prancūzų frankai.

Daugelį metų Andora buvo neapmokestintų prekių rojus pirkėjams. Tai matyti perpildytose parduotuvėlėse ir sostinės **Andorra la Vella** savitarnos parduotuvėse. Les Escaldes (netoli sostinės), Sant Julià de Lòria ir El Pas de la Casa (miestai, esantys arčiausiai Ispanijos ir Prancūzijos sienos) taip pat tapo prekybos centrais.

Daugelis lankytojų niekada nepamato Andoros kaimo grožio, prilygstančio kitoms Pirėnų vietoms. Tai puikus kraštas pėstiesiems turistams. Vienas pagrindinių maršrutų veda į **Cercle de Pessons** ežeryną ir poromantiškojo stiliaus bažnytėlės, pvz., **San Martí** La Cortinadoje.

Šiaurėje yra nuostabus Sorteny slėnis, kuriame tradiciniai gyvenamieji namai pertvarkyti į jaukius restoranus.

La Seu d'Urgell ❼

Lleida. 12 000. Parc del Segre, 973 36 00 92. antr. ir šešt. Fiesta Mayor (pask. rugpj. sav.).

ŠIS SENOVINIS Pirėnų miestas VI a. buvo vestgotų vyskupija. XIII a. Urgellio vyskupų ir Foix grafų tarpusavio karai dėl žemės leido iškilti Andorai.

XII a. **katedroje** labai garbinama romaninio stiliaus statula Santa Maria d'Urgell. **Museu Diocesà** (Parapijos muziejuje) eksponuojami viduramžių meno kūriniai ir rankraščiai, tarp jų X a. šv. Beato iš Liėbanos *Komentarų apie apokalipsę (žr. p. 106)* kopija.

Museu Diocesà

Bisbe 1. 973 35 32 42. kasdien. per valstyb. švent.

Reljefinė skulptūra La Seu d'Urgell katedroje

Puigcerdà ❽

Girona. 6500. Pl de l'Ajuntament, 972 88 05 42. sekm. Fiesta del Lago (trečias rugpj. sekm.).

PUIG KATALONŲ kalboje reiškia kalvą. Nors Puigcerdà įsikūręs ant neaukštos kalvos palyginti su aplinkiniais 2900 m aukščio kalnais, žemyn atsiveria puikus vaizdas, gražus Cerdanya slėnis, drėkinamas upėtakių gausios Segre upės.

1177 m. Alfonsas II visai netoli Prancūzijos sienos įkūrė Puigcerdà, Cerdanyos sostinę. Tai svarbus žemės ūkio rajonas, besidalijantis savo praeitimi ir kultūra kartu su Prancūzijos Cerdagne'u. Ispanų anklavas **Llívia**, patrauklus miestelis su viduramžių vaistine, įsikūręs Prancūzijos teritorijoje, 6 km nuo sienos.

Cerdanya – didžiausias slėnis Pirėnuose. Jo pakraštyje yra gamtos draustinis **Cadí-Moixeró**, kuriame gyvena alpiniai varnai.

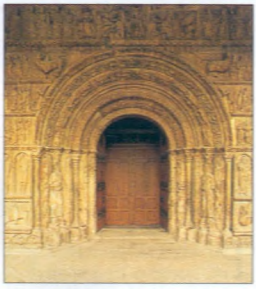

Monestir de Santa Maria portalas

Ripoll ❾

Girona. 12 000. Plaça Abat Oliva, 972 70 23 51. sekm. Sant Eudald (geg. 11–12).

KADAISE IŠ ŠIOS nedidelės kalnų karinės bazės buvo puldinėjami maurai. Dabar Ripollis labiausiai žinomas dėl **Monestir de Santa Maria**, pastatyto 888 m. Šis miestas vadinamas „Katalonijos lopšiu", nes vienuolyne buvo sukaupta karinė galia, be to, jis taip pat buvo kultūros centras Guifré el Pelóso (Vilfredo Plaukuotojo), 500 m. pradėjusio Barselonos karališkąją dinastiją. Jis palaidotas vienuolyne.

XII a. pabaigoje didžiulis vakarų portalas buvo papuoštas sudėtingais lipdiniais, ko gero, pačiais puikiausiais romaniniais lipdiniais Ispanijoje. Jie vaizduoja istorinius ir Evangelijos pasakojimus bei biblines scenas. Dviaukštė šoninė nava – dar viena vienuolyno dalis, išlikusi po karų ir antiklerikalinių valymų. Visa kita – XIX a. rekonstrukcija.

Viduramžių miestas Besalú ant Riu Fluvià krantų

Sant Joan de les Abadesses ⑩

Girona. 3800. Plaza de Abadia 9, 972 72 05 99. sekm. Fiesta Mayor (antr. rugs. sav.).

PUIKUS XII a. arkinis gotikinis tiltas veda per Riu Ter (Tero upę) į kuklų turgaus miestelį, kurio svarbiausia įžymybė – 885 m. įkurtas **vienuolynas**. Tai Guifrė, pirmojo Barselonos grafo, dovana savo dukteriai, pirmajai abatei. Rami bažnyčia nelabai išpuošta, išskyrus nuostabų medinį Nukryžiuotąjį. *Nuėmimas nuo kryžiaus*, išdrožtas 1150 m., atrodo beveik šiuolaikiškai. Jo dalis, vaizduojanti vagį, sudegė per pilietinį karą, tačiau ji taip meistriškai pakeista, kad sunku atskirti nuo senosios. Vienuolyno muziejuje yra keletas baroko ir renesanso stiliaus altorių paveikslų.

XII a. Nukryžiuotasis, Sant Joan de les Abadesses vienuolynas

APYLINKĖS: Į šiaurę įsikūręs **Camprodonas**, miestelis su daugybe didingų namų ir parduotuvių, parduodančių vietinę produkciją. Šis kraštas ypač žinomas *llonganisses* (dešromis).

Olot ⑪

Girona. 28 000. Bisbe Lorenzana 15, 972 26 01 41. pirm. Devintinės (geg.–birž.), Fiesta del Tura (rugs. 8).

ŠIS MAŽAS TURGAUS MIESTAS stovi tarp kūgio formos kalvų su užgesusiais ugnikalniais. 1474 m. žemės drebėjimas miestą sunaikino. XVIII a. miesto tekstilės pramonė įkūrė Oloto meno mokyklą: išausti medvilniniai audiniai buvo marginami piešiniais, o 1783 m. įkurta viešoji piešimo mokykla.

Daugelis mokyklos darbų, tarp jų šventųjų skulptūros ir paveikslai, pvz., Joaquimo Vayredos *Les Falgueres*, saugomi **Museu Comarcal de la Garrotxa,** įsikūrusiame XVIII a. prieglaudoje. Ten taip pat yra skulptoriaus modernisto Miguelio Blay'aus darbų. Jo merginų skulptūros laiko Passeig Miquel Blay namo Nr. 38 balkoną.

Museu Comarcal de la Garrotxa

Calle Hospici 8. 972 27 91 30. treč.–pirm.

Besalú ⑫

Girona. 2000. Plaça de la Llibertat 1, 972 59 12 40. antr. Sant Vicenç (saus. 22), Fiesta Mayor (paskut. rugs. savaitg.).

TAI DIDINGAS viduramžių miestas su nuostabiu įėjimu per Riu Fluvià (Fluvià upės) tiltą. Besalú turi dvi puikias bažnyčias: romaniškąją **Sant Vicenç** ir **Sant Pere,** vienintelį Besalú benediktinų vienuolyno priminimą. Jis buvo pastatytas 948 m., bet 1835 m. jį nugriovus, liko didelė, tuščia aikštė.

1964 m. atsitiktinai atrasta **mikvah** – ritualinė žydų pirtis. Ji buvo pastatyta 1264 m. ir yra viena iš trijų to laikotarpio išlikusių Europoje. Turizmo biuras turi raktus nuo visų įdomių miesto vietų. Piečiau yra dangaus mėlynumo ežeras **Banyoles,** kur 1992 m. vyko Olimpiados irklavimo varžybos. Tai puiki vieta piknikams.

Dešrinė kalnų mieste Camprodone

Girona ⓑ

Girona. 75 000. *Rambla de la Llibertat 1, 972 22 65 75. antr., šešt. El Pedal (paskut. rugs. sav.), San Narciso (sp. 29).*

ŠIS MIESTAS su aukštai iškilusiais virš vandens pastelinių spalvų namais gražiausiai atrodo nuo Riu Onyar upės. Už jų, senamiestyje, Rambla de la Llibertat gatvės parduotuvės ir lauko kavinės visada pilnos žmonių. Namai pastatyti XIX a., tik atstatytos per 1809 metų septynių mėnesių prancūzų apsuptį nukentėjusios sienos dalys. Tačiau dauguma roménų statytų sienų neliesta, čia įrengtas **Passeig Arqueològic** – Archeologinis pasivaikščiojimas aplink visą miestą.

Pasivaikščiojimo pradžia – šiaurinėje miesto dalyje, prie **Església de Sant Pere Galligants** (Šv. Petro Gaidžių Giedojimo bažnyčia). Bažnyčioje yra miesto archeologijos kolekcija. Iš čia siaura gatvelė į senamiestį praeina pro šiaurės vartus, kur išlikę dideli roménų pamatų akmenys, žymintys Via Augusta maršrutą, svarbų kelią iš Tarragonos į Romą. Populiariausia Gironos gyventojų maldų vieta – istorinė **Església de Sant Feliu.** Bažnyčia pradėta statyti XIV a. ant globėjų šv. Felikso ir šv. Narcizo kapų. Šalia didžiojo altoriaus į apsidės sieną įmūryti 8 roménų sarkofagai.

Nepaisant pavadinimo, šalia stovinčios **Banys Arabs** (Arabų pirtys), kurias apšviečia puikus aštuonkampis žibintas, buvo pastatytos XII a. pabaigoje, praėjus maždaug 300 metų po maurų pasitraukimo.

Dažyti namai ant Riu Onyar kranto Gironoje

Centre Bonastruc Ça Porta

Carrer de Sant Llorenç. 972 21 67 61. pirm.–sekm.

Senamiesčio gatvelių ir laiptų labirinte dar likęs iš dalies restauruotas buvęs žydų kvartalas El Call. Centre Bonastruc Ça Porta supažindina su XV a. pabaigoje ištremtų ir apgyvendintų getuose Gironos žydų istorija.

Katedra

Gironos katedros masyvus vakarinis fasadas – grynas katalonų barokas, bet likusi pastato dalis – gotikos stiliaus. Vienintelę navą 1416 m. pastatė Guillemas Bofillas. Tai didžiausia gotikinė erdvė krikščioniškoje žemėje. Už altoriaus yra marmurinis sostas, vadinamas „Karolio Didžiojo kėdė", – vardu frankų karaliaus,

kurio kariuomenė užėmė Gironą 785 m. Altoriuje yra XIV a. brangakmeniais inkrustuotas sidabrinis ir emalinis altoriaus paveikslas, gražiausias visoje Katalonijoje. Tarp puikių romaninių paveikslų ir skulptūrų katedros muziejuje saugoma X a. spalvotais piešiniais puošta šv. Beato iš Liėbano rankraščio *Komentarai apie apokalipsę* kopija ir XIV a. katalonų karaliaus Petro Iškilmingojo skulptūra. Žymiausias kolekcijos kūrinys – gobelenas *Sukūrimas*, kurį puošia spalvingos figūros. Gerai išsilaikė ryškios šio XI–XII a. kūrinio spalvos.

Gobelenas *Sukūrimas*

Museu d'Art
Pujada de la Catedral 12. 972 20 95 36. antr.–sekm.
Šie buvę vyskupų rūmai – dabar viena gražiausių meno galerijų Katalonijoje. Čia eksponuojami meno kūriniai nuo romaninio periodo laikų iki XX a. Daugelis daiktų iš karo metu sugriuvusių ir apleistų bažnyčių byloja apie jų buvusį prabangų vidų. Kolekcijos pasididžiavimas – lipdiniai ir sidabru plakiruotas altorius iš X a. Sant Pere de Rodese esančios bažnyčios. XII a. sija iš Cruilleso ištapyta humoristinėmis vienuolių figūromis.

Museu d'Història de la Ciutat
Carrer de la Força 27. 972 22 22 29. antr.–sekm.
Miesto istorijos muziejus įsikūręs XVIII a. pastate, anksčiau buvusiame moterų vienuolyne. Dalis vienuolyno kapinių išsaugotos, įskaitant ir nišas, kuriose būdavo laikomi kapucinų ordino narių palaikai, kol supūdavo. Kolekcijoje yra ir mokslo srities eksponatų, ir senų *sardana* *(žr. p. 215)* instrumentų.

Figueres 14

Girona. 35 000. Plaça del Sol, 972 50 31 55. ketv. Santa Cruz (geg. 3), San Pedro (birž. 29).

FIGUERESAS yra į šiaurę nuo Empordà (Ampurdàn) rajono. Tai derlinga lyguma, besidriekianti į žemyną nuo Rožių įlankos. Ketvirtadieniais į turgų atvežama šio krašto vaisių ir daržovių.

Museu de Joguets (Žaislų muziejus) įsikūręs viršutiniame seno viešbučio *Hotel de Paris* aukšte, pagrindinėje Figuereso Rambla gatvėje. Jame yra eksponatų iš visos Katalonijos. Žemutiniame Rambla gatvės gale stovi paminklas Narcísui Monturiol i Estarrioliui (1819–1895), kuris, manoma, išradęs povandeninį laivą.

Kitas daug geriau žinomas šio miesto sūnus – Salvadoras Dalí, 1974 m. įkūręs **Teatro-Museo Dalí.** Tai labiausiai lankomas muziejus Ispanijoje po Prado, žaisminga vieta, užimanti senąjį pagrindinį Figuereso teatrą. Žvilgsnį traukia stiklinis stogo kupolas. Čia eksponuojami ne visi Dalí darbai, nėra nė vieno žymiausio jo kūrinio. Bet visas muziejus nuo *Lietaus taksi*, juodo Kadilako, iki kambario, kurio baldai primena milžinišką veidą, – paminklas čia palaidotam žmogui.

***Lietaus taksi*, paminklas Teatro-Museu Dalí sode**

Museu de Joguets
Rambla 10. 972 50 45 85. treč.–pirm. vas.

Teatro-Museu Dalí
Plaça Gala-Salvador Dalí. 972 51 18 00. antr.–sekm. saus. 1, gr. 25.

DALÍ MENAS

Salvadoras Dalí e Domènechas gimė 1904 m. Figuerese. Pirmąją savo parodą surengė būdamas 15 metų. Po studijų Escuela de Bellas Artes Madride, domėjęsis kubizmu, futurizmu ir metafizika, jaunasis menininkas apsistoja ties siurrealizmu ir tampa žymiausiu šios srovės dailininku. Visada besiginčijantis, save reklamuojantis Dalí išgarsėjo haliucinaciniais paveikslais – tokiais kaip *Moters-Gyvulio simbiozė*, kurį jis pats apibūdina kaip „paveiksle atvaizduotas sapnų fotografijas". Dalí vardas taip pat siejamas su rašymu ir filmų statymu. Tai jam pelnė vietą tarp didžiausių XX a. menininkų. Jis mirė savo gimtajame mieste 1989 m.

Freska ant sienos Vėjų pagairės rūmų salėje, Teatro-Museu Dalí

Empúries ⑮

Girona. L'Escala. 972 77 02 08. kasd. j griuvėsius.

DIDŽIULIAI graikų ir romėnų miesto Empúrieso (Ampurias, Emporionas) griuvėsiai užima įspūdingą žemės plotą šalia jūros. VII–III a. pr. Kr. čia buvo pastatytos trys atskiros gyvenvietės: senasis miestas (archeologams žinomas kaip Palajapolis), naujasis miestas (Neapolis) ir romėnų miestas, kurį 49 m. pr. Kr. įkūrė Julijus Cezaris.

Senąjį miestą (Palajapolį) 600 m. pr. Kr. įkūrė graikai kaip prekybos uostą. Jis buvo pastatytas nedidelėje saloje šalia kranto, kur dabar stovi siena apsuptas Sant Martí de Empúries kaimelis.

Apie 550 m. pr. Kr. šį miestą pakeitė didesnė kolonija ant kranto – naujasis miestas, kurį graikai pavadino Emporionu ("prekybos vieta"). 218 m. pr. Kr. romėnai išsikėlė Empúriese ir pastatė naują miestą, iš kurio pradėjo pusiasalio užkariavimą *(žr. p. 46)*.

Kasinėjimai **graikų naujame mieste** atidengė kelias šventyklas, vieną iš jų gydymo dievui Asklepijui. Pagrindinėje gatvėje išliko agoros (susirinkimų aikštės) griuvėsiai ir grindų mozaikos. Netoliese esančiame muziejuje eksponuojami archeologų radiniai, tačiau geriausi jų patalpinti Archeologijos muziejuje Barselonoje. Kol kas atkasti dviejų vilų ir forumo griuvėsiai.

Atkasta romėnų kolona Empúrieso griuvėsiuose

Vaizdas į Costa Brava pajūrį piečiau nuo Tossa de Mar

Cadaqués ⑯

Girona. 2 000. Carrer Cotxe 2, 972 25 83 15. pirm. Santa Esperanza (gr. 18).

ŠIS GRAŽUS baltų namų kurortas su aukštai iškilusia barokine **Església de Santa Maria,** labiausiai nutolęs į šalies rytus. 1960 m. jis buvo vadinamas „Ispanijos Sen Tropezu" dėl jaunimo, kuris atradė Salvadorą Dalí kaimyniniame civilizacijos nesugadintame Portlligato užutekyje.

Centre d'Art Perrot-Moore (Perrot-Moore meno centre) sukaupta daug Dalí, Picasso ir šiuolaikinių dailininkų darbų.

Centre d'Art Perrot-Moore

Carrer Vigilant 1. 972 25 82 31. kasdien. lapkr.–bal.

Tossa de Mar ⑰

Girona. 3,500. Avinguda Pelegrí 25, 972 34 01 08. ketv. Fiesta de Verano (birž. 29–liep. 2).

VINGIUOTO *corniche* (stataus skardžio) gale įsikūręs romėnų miestas Turrisa – viena gražiausių vietų Costa Bravoje. Aukštėliau šiuolaikinio miesto esantis **Vila Vella** (senas miestas) – saugomas nacionalinis paminklas. Viduramžių sienos su trimis bokštais juosia žvejų namelius, XIV a. bažnyčią ir daugybę barų.

Senamiestyje veikia **Museu Municipal** (Municipalinis muziejus). Tarp jo archeologinių radinių ir šiuolaikinio meno kolekcijos yra XX a. rusų dailininko Marco Chagallo *Skraidantis smuikininkas*.

Museu Municipal

Plaça Roig y Soler 1. 972 34 07 09. antr.–sekm. gr. 25.

Blanes ⑱

Girona. 30 000. Plaça de Catalunya 21, 972 33 03 48. pirm. El Bilar (bal. 6).

VEIKIANTIS BLANESO uostas turi vieną ilgiausių paplūdimių Costa Bravoje, tačiau miesto pasididžiavimas – **Jardí Botànic Mar i Murtra.** Šį puikų sodą, išsidėsčiusį virš uolų, 1928 m. suprojektavo Germanas Karlas Faustas. Jame 7000 rūšių Viduržemio jūros ir atogrąžų augalų, ypač daug Afrikos kaktusų.

Jardí Botànic Mar i Murtra

Passeig Karl Faust 10. 972 33 08 26. kasdien. šešt. prieš Velykas ir gr. 24.

Keletas iš daugelio rūšių kaktusų, Jardí Botànic Mar i Murtra

Costa Brava

COSTA BRAVA (laukinis krantas) tęsiasi apie 200 km nuo Blaneso į šiaurę link Empordà (Ampurdán) rajono, einančio palei Prancūzijos sieną. Čia daugybė pušimis apaugusių smėlėtų įlankų, auksinių paplūdimių ir šiuolaikinių kurortų. Populiariausi – Lloret de Mar, Tossa de Mar ir La Platja d'Aro – pietinėje dalyje. Sant Feliu de Guíxols ir Palamós dar ir pramoniniai miestai. Tokiau į šalies gilumą yra daug vertų dėmesio viduramžių kaimelių, pvz., Peralada, Peratallada ir Pals. Prieš septinto dešimtmečio turistų antplūdį pagrindiniai rajono ramsčiai buvo vynas, alyvuogės ir žvejyba.

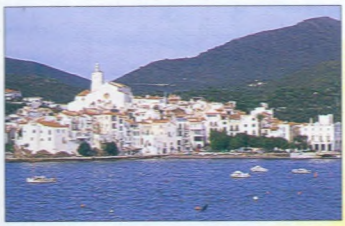

***Cadaqués** – nuošalus miestelis, į jį galima patekti tik stačiu keliu. Jame tvyro meno dvasia, o nedideli smėlėti paplūdimiai dar nesugadinti civilizacijos, čia mažiau žmonių.*

***L'Estartit** – buvusi piratų bazė, dabar jūrų rezervatas, kurio skaidrus vanduo puikiai tinka nardyti.*

Roses, įsikūręs įlankos žiotyse, – tai ilgiausias Costa Bravos paplūdimys, viliojantis vandens sporto mėgėjus.

L'Escala – nedidelis kurortas, labiausiai mėgstamas vietinių turistų. Turi puikius paplūdimius ir žvejų uostą su saulėje džiūstančiais tinklais.

Begur – miestas ant kalvos, truputį toliau nuo pakrantės. Iš jo atsiveria gražūs pakrantės vaizdai, papėdėje plyti puikios įlankėlės.

Llafranc – vienas gražiausių pakrantės kurortų, baltų namų miestukas, iš kurio pasivaikščiojimo takas veda į kaimyninę Calellą.

Palamós – veikiantis uostas su šiuolaikiniais viešbučiais pietuose, nuošaliais paplūdimiais ir skaidraus vandens įlankėlėmis šiaurėje.

La Platja d'Aro, ilgas, saulėtas paplūdimys su šiuolaikiniais viešbučių kvartalais, – vienas iš populiariausių pakrantės kurortų.

Tossa de Mar garsi auksiniu paplūdimiu ir senovinių miestu-tvirtove virš mažos įlankėlės.

***Lloret de Mar** turi daugiau viešbučių negu kitur pakrantėje, tačiau čia dar yra laiko nesugadintų paplūdimių, pvz., Santa Cristina.*

Monestir de Montserrat (Montserrat vienuolynas) ⑱

Vienuolis benediktinas

DANTYTAS KALNAS *(mont serrat)*, kurio aukščiausia viršūnė siekia 1236 m, – nuostabiai tinkama vieta švenčiausiai Katalonijos vietai, Montserrat vienuolynui, kurį supa koplyčios ir atsiskyrėlių uolos. Vienuolynas pirmą kartą paminėtas IX a., išplėstas XI a., o 1409 m. tapo nepriklausomas nuo Romos. 1811 m. puldami Kataloniją per Nepriklausomybės karą *(žr. p. 59)*, prancūzai vienuolyną sugriovė, o vienuolius išžudė. 1844 m. vienuolynas buvo atstatytas, jame vėl apsigyveno vienuoliai. Franco režimo metais vienuolynas buvo katalonų kultūros švyturys. Šiandien čia gyvena benediktinai. Bazilikoje lankytojai gali išgirsti berniukų chorą Escolania giedant *Virolai* (Montserrat himną) 13 val., o *Salve Regina* – kasdien 19.10 val., išskyrus liepos mėnesį ir Kalėdų šventes.

Plaça de Santa Maria
Pagrindinis aikštės akcentas – dvipusė gotikinė dengta arkada, pastatyta 1477 m. Šiuolaikinį vienuolyno fasadą sukūrė Françescas Folguera.

Muziejuje yra XIX ir XX a. katalonų paveikslų ir italų darbų kolekcija.

Kryžiaus kelias
Šiame kelyje stovi 14 statulų, vaizduojančių Kryžiaus kelio stotis. Jis prasideda šalia Plaça de l'Abat Oliba.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

★ **Basilica Façade**

★ **Juodoji madona**

Montserrat vaizdas
Kompleksą sudaro parduotuvės, kavinės ir viešbutis. Funikulierius užkelia lankytojus nuo Plaça de la Creu į Cova Santa ir šv. Jono vienutę.

★ Bazilikos fasadas
Kristaus ir apaštalų skulptūras ant neorenesansinio bazilikos fasado iškalė Agapitas ir Venancis Vallmitjana. Šis fasadas, sukurtas 1900 m., pakeitė 1592 m. pašventintos bažnyčios platereskinį fasadą.

★ Juodoji Madona
La Moreneta žvelgia iš už altoriaus. Ją supa stiklo apvalkalas, piligrimai gali paliesti tik iškištą medinį rutulį.

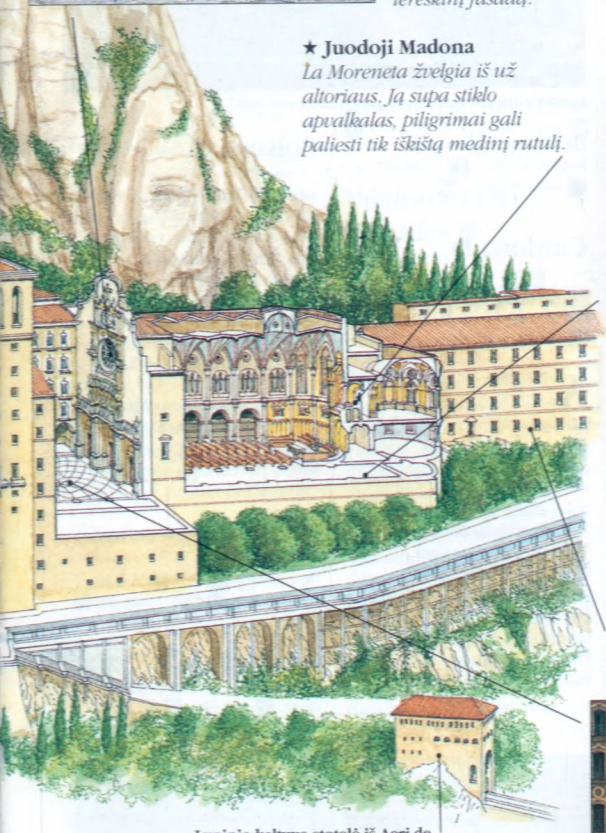

Lyninio keltuvo stotelė iš Aeri de Montserrat geležinkelio stoties

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Montserrat (Barselonos provincija). 93 835 02 51. Aeri de Montserrat, paskui lyniniu keltuvu. iš Barselonos.
Basilica spal.–birž.: kasdien 8–18.30, liep.–rugs.: kasdien 7.30–20.30. pirm.–penkt. visą dieną nuo 9, šešt. nuo 7.30, sekm. ir per relig. šv. nuo 8.
Muziejus saus.–vas.: kasdien 10–16.45; kov.–gr.: kasdien 10–18.

Bazilikos vidus
Šventovę po kupolu puošia gausiai glazūra puoštas altorius ir katalonų dailininkų paveikslai.

Escolania – garsus 50-ties berniukų choras, giedantis du kartus per savaitę.

Vidinis kiemas
Vienoje kiemo pusėje stovi krikštykla (1902) su Charles'io Collet skulptūromis. Piligrimai gali prieiti prie Madonos pro duris dešinėje.

MONTSERRAT MADONA

Nedidelė medinė La Moreneta (tamsioji) statula – Montserrat siela. Manoma, kad ją išdrožęs šv. Lukas, o 50 m. atvežęs šv. Petras. Taip pat manoma, kad vėliau statula buvo slepiama nuo maurų kaimyninėje Santa Cova (šventojoje oloje). Tačiau radioaktyviniu datavimo metodu nustatyta, jog statula išdrožta apie XII a. 1881 m. juodoji Montserrat Madona paskelbta Katalonijos globėja.

Juodoji Montserrat Madona

Vic ⑳

Barcelona. 30 000. Calle Cuitat 4, 93 886 20 91. antr. ir šešt. Mercat del Ram (Did. šešt.), Sant Miguel (liep. 5–15).

Iš miestelį geriausia vykti turgaus dienomis – antradieniais ir šeštadieniais. Tada didelė gotikinė Plaça Major lūžta nuo garsiųjų vietinių dešrų *(embotits)* ir kitokių produktų iš aplinkinių lygumų.

III a. pr. Kr. Vicas buvo senosios iberų ozetanų genties sostinė. Miestą kolonizavo romėnai – dar yra išlikusių jų šventyklos griuvėsių. Nuo VI a. miestas tapo vyskupo rezidencija. XI a. abatas Oliva užsakė El Cloquer bokštą, aplink kurį XVIII a. buvo pastatyta katedra. Jos vidų puošia Josepo Maria Serto (1876–1945) sienų paveikslai, kurių biblinės scenos nutapytos raudonais ir auksiniais atspalviais.

Su katedra jungiasi **Museu Episcopal de Vic** (Vico vyskupijos muziejus), turintis geriausią Katalonijoje romaninę meno dirbinių kolekciją. Čia eksponuojama religinio meno relikvijos, ryškūs, paprasti sienų paveikslai, medinės skulptūros iš kaimo bažnyčių, taip pat XI–XII a. freskos ir keli nuostabūs altorių apdangalai.

Cardona žvelgia nuo kalvos į aplinkines vietoves

Museu Episcopal
Plaça Bisbe Oliva. 93 886 22 14. rekonstrukcijai.

Cardona ㉑

Barcelona. 5000. Avinguda Rastrillo, 93 869 27 98. sekm. Fiesta Mayor (vėlyvą rugpj.).

Ant kalvos stūksanti XIII a. netašytų akmenų pilis priklausė Cardonos grafams, Aragono dvariškiams. Pilis perstatyta XVIII a. Dabar čia prabangus viešbutis *(žr. p. 534)*. Šalia pilies stovi graži XI a. **Església de Sant Vicenç,** kur palaidoti Cardonos grafai. Iš pilies matyti miestas ir Montanya de Sal (Druskos kalnas) – didžiulis druskos klodas prie Riu Cardener. Druska čia kasama nuo romėnų laikų.

Solsona ㉒

Lleida. 7000. Avinguda Pont, 973 48 23 10. antr. ir penkt. Carnival (vėlyvą vas.); Devintinės (geg.–birž.), Fiesta Mayor (rugs. 8–10).

Iš Salsonos tvirtovės likę devyni bokštai ir treji vartai. Už sienų stovi senovinis miestas su kilmingųjų namais. Katedroje puikuojasi juodojo akmens madona. Kaimyninis **Museu Diocesà i Comarcal** (Comarcal parapijos muziejus) turi romėnų paveikslų ir vietinių archeologinių radinių kolekciją.

Museu Diocesà i Comarcal
Plaça Palau 1. 973 48 21 01. antr.–sekm. saus. 1 ir gr. 25.

Lleida ㉓

Lleida. 120 000. Avinguda de Madrid 36, 973 27 09 97. antr. ir šešt. Sant Anastasi (geg. 11), Sant Miquel (rugs. 29).

Lleida (Lérida) – vienintelės Katalonijos žemyninės provincijos sostinė. **La Suda** – didžiulės 1149 m. iš maurų atsiimtos tvirtovės griuvėsiai. Už tvirtovės sienų stovi senoji katedra **La Seu Vella,** įkurta 1203 m. 1707 m. Pilypas V ją pavertė kareivinėmis. Deja, šiandien ji panaši į balandžių prieglobstį. Vis dėlto su didingais gotikiniais langais šoninėje navoje dar ir dabar atrodo įspūdingai. Liftu galima nusileisti nuo Seu Vella į Plaça de Sant Joan žemutiniame mieste. Aikštė yra prekybinės pėsčiųjų

XII a. altoriaus apdangalas, Museu Episcopal de Vic

gatvės, juosiančios kalvos papėdę, viduryje. Čia stovi naujoji katedra ir **Paeria** – restauruota XIII a. rotušė.

Poblet ㉔

žr. p. 212–213.

Montblanc ㉕

Tarragona. 6000.
Paseo Abat Conill 9, L'Espluga de Francolí, 977 86 12 32. antr. ir penkt. Fiesta Mayor (rugs. 8).

VIDURAMŽIŠKA Montblanc'o didybė gyva jo sienose, kurios laikomos gražiausiu Katalonijos karinės architektūros pavyzdžiu.

Manoma, kad prie **Sant Jordi** vartų šv. Jurgis nugalėjęs drakoną. **Museu Comarcal de la Conca de Barberà** turi įdomią vietinių amatininkų darbų kolekciją.

Museu Comarcal de la Conca de Barberà
Carrer Josa 6. *977 86 03 49.*
antr.–sekm.

Santes Creus ㉖

Tarragona. 100.
Plaça de Sant Bernard 1, 977 63 83 01. šešt. ir sekm. Sta Llúcia (gr. 13).

NEDIDELIAME Santes Creus kaimelyje yra labai mielas cistersų trikampis vienuolynas, o netoliese dar du – Vallbona de les Monges ir Poblet *(žr. p. 212–213)*. 1150 m. per Katalonijos užkariavimą **Monestir de Santes Creus** vienuolyną įkūrė Ramonas Berengueras IV *(žr. p. 50)*. Gotikines arkadas puošia figūrinės skulptūros, šį stilių pirmasis leido įteisinti Chaimė II, valdęs 1291–1327 m. XII a. bažnyčioje kartu su kitais kilmingųjų kapais iškaltas ir jo kapas. Rūstų interjerą sušvelnina gražus langas rožė.

Monestir de Santes Creus
977 63 83 29. *antr.–sekm.*

Vilafranca del Penedès ㉗

Barcelona. 29 000.
Carrer Cort 14, 93 892 03 58. šešt. Fiesta Mayor (rugpj. 29–31).

ŠIS TRIUKŠMINGAS turgaus miestelis yra centrinio Katalonijos vynininkystės rajono *(žr. p. 192–193)* viduryje. **Museu del Vi** (Vyno muziejus) įsikūręs XIV a. Aragono karalių rūmuose. Dokumentai liudija ilgą krašto vynininkystės istoriją. Vietinėse *bodegas* galima degustuoti vynus. 8 km į šiaurę įsikūrusi **Sant Sadurní** – Ispanijos putojančio vyno *cava* sostinė *(žr. p. 576–577)*.

Museu del Vi
Plaça Jaume I. *93 890 05 82.*
antr–sekm.

Monestir de Santes Creus, apsuptas tuopų ir lazdynų

***Anxaneta* lipa į *castellers* bokšto viršūnę**

KATALONIJOS FIESTOS

Žmonių bokštai *(įvairiu laiku ir įvairiose vietose)*. Tarragonos provincija garsėja savo *castellers* („lipikų“) festivaliais: vyrai lipa vieni kitiems ant pečių, stengdamiesi pastatyti aukščiausią bokštą, kartais siekiantį net 7 aukštus. Kiekvieno bokšto viršuje stovi mažas berniukas, vadinamas *anxaneta*. „Lipikus“ galima pamatyti daugelyje miestų, ypač Vilafranca del Penedèse ir Vallse.

Mirties šokis *(Didysis ketv.)*, Verges (Girona). Vyrai, apsirengę skeletais, atlieka šiurpų šokį.

Šv. Jurgio diena *(bal. 23)*. Katalonijos globėjo dieną įsimylėjėliai dovanoja vienas kitam rožę ir knygą. Knyga dovanojama 1616 m. tą dieną mirusiam Cervantesui atminti.

La Patum *(Devintinės, geg.–birž.)*, Berga (Barselonos provincija). Per miestą žygiuoja milžinai, velniai ir keistos pabaisos.

Vidurvasario išvakares *(birž. 23)* visa Katalonija švenčia su laužais ir fejerverkais.

Monestir de Poblet ㉔

SANTA MARIA DE POBLET vienuolynas – ramus prieglobstis ir karalių amžinojo poilsio vieta. Tai pirmas ir svarbiausias iš trijų vienuolynų, vadinamų „cistersų trikampiu“ *(žr. p. 211)*, padėjusių konsoliduoti valdžią Katalonijoje, kai Ramonas Berengueras IV ją atsiėmė iš maurų. 1835 m. per karlistų perversmą vienuolynas buvo puolamas ir labai nukentėjo nuo gaisro. 1930 m. prasidėjo restauravimo darbai, kurie dabar beveik baigti. 1904 m. į vienuolyną grįžo vienuoliai.

Poblet vaizdas
Vienuolyną supa tvirtovės sienos, mažai pasikeitusios nuo viduramžių. Jis įsikūręs atokiame slėnyje netoli Riu Francolí (Francolí upės) ištakų.

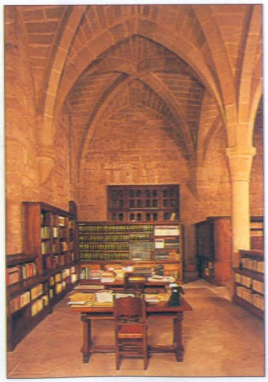

Biblioteka
Gotikinis skriptoriumas XVII a. buvo paverstas biblioteka, kai Cardonos grafas dovanojo jai savo knygų kolekciją.

Į gyvenamąjį korpusą veda laiptai iš bažnyčios. Erdvi 87 m galerija pastatyta XVIII a. Pusę kambarių dar užėmę vienuoliai.

XIII a. refektorijus – tai skliautuota salė su aštuonkampiu fontanu ir sakykla.

Muziejus

Vyno rūsys

Buvusi virtuvė

Karališkieji vartai

Karaliaus rūmai

LAIKO SKALĖ

Karalių kapai

1100

1157 Įkuriamas seserų vienuolynas Vallbona de les Monges

1168 Įkuriamas Santes Creus – trečias iš „cistersų trikampio“ vienuolynų

1196 Čia palaidotas Alfonsas II, pirmasis karalius

1151 Ramonas Berengueras IV įkuria Poblet vienuolyną

1300

XIV a. Baigta centrinė galerija

1336–1387 Karalius Pere Ceremoningasis paskelbia Poblet karališkuoju panteonu

1500

1479 Čia palaidotas Chuanas II, paskutinysis Aragono karalius

1700

1788–1808 Valdo Karolis IV, pastatęs pagrindinę altoriaus užtvarą

1812 Prancūzų armija nusiaubia Poblet

1835 Paleidžiami vienuolynai *(žr. p. 59)*. Nusiaubiamas Poblet

1900

1940 Grįžta vienuoliai

1953 Pertvarkyti kapai, grąžinti karalių palaikai

Kapitula
Šiame tikslaus kvadrato kambaryje su grakščiomis kolonomis stovi suolai vienuoliams. Grindys išgrįstos 1393–1693 m. mirusių 11 abatų antkapių plokštėmis.

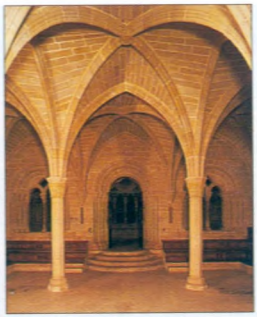

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Į šoną nuo N240, 8 km nuo Montblanc. 977 87 00 89. L'Espluga de Francoli, paskui taksi. 10–12.30, 15–17.30 kasdien (birž–rugs. 18). gr. 25 ir vas. 1. pirm.–šešt. 8 ir 18; sekm. 8.30, 10, 13 ir 18.

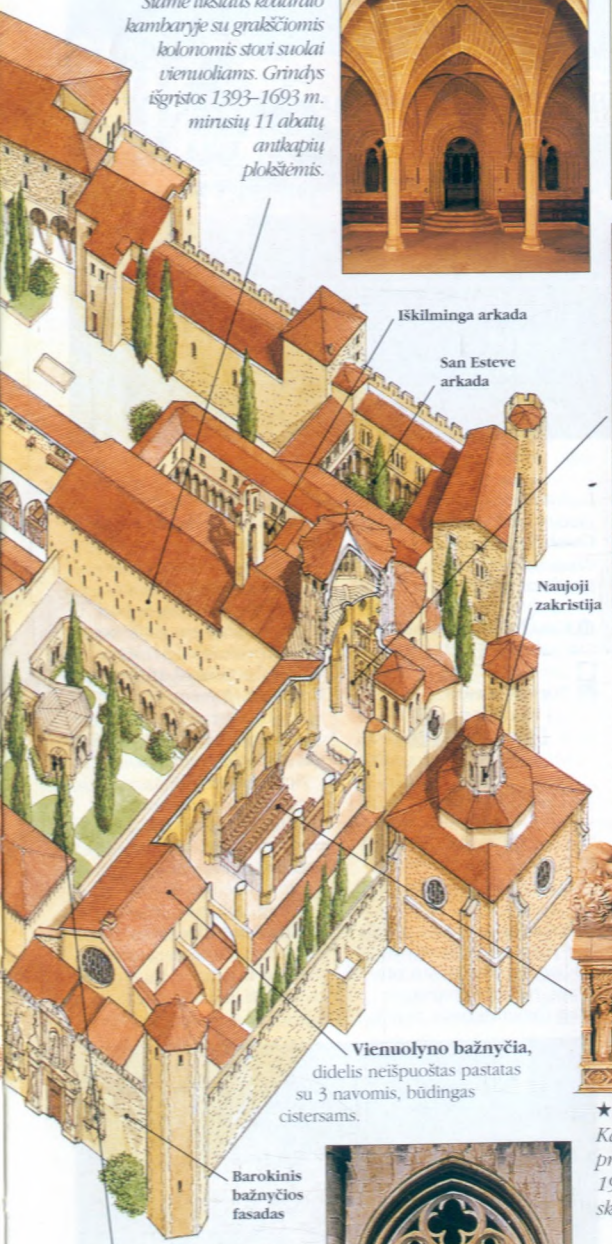

★ Didžiojo altoriaus užtvara
Už akmeninio altoriaus, laikomo romaninių kolonų, apsidę užpildo įspūdinga alebastrinė altoriaus užtvara. 1527 m. ją sukūrė Damià Formentas

★ Karalių antkapiai
Karalių panteono kapai buvo pradėti rengti nuo 1359 m. 1950 m. juos restauravo skulptorius Fredericas Marèsas.

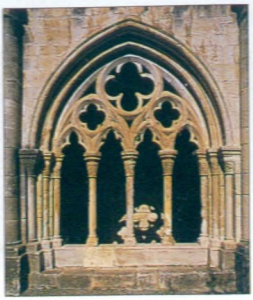

★ Arkados
Įspūdingos skliautuotos arkados, pastatytos XII–XIII a., buvo vienuolyno gyvenimo centras. Kapiteliai gražiai papuošti vingriais tašyto akmens raštais.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ Altoriaus užtvara
- ★ Karalių antkapiai
- ★ Arkados

Palmės Sitgeso pajūryje

Sitges 28

Barcelona. 17 500. Carrer Sinia Morera 1, 93 894 50 04. ketv. Fiesta Mayor (rugpj. 23–24).

POPULIARAUS KURORTO Sitgeso krantinėje išsirikiavę triukšmingi barai. Šį miestą labai mėgo dailininkas modernistas Santiago Rusiñolis (1861–1931), savo kaldinto metalo, skulptūros ir tapybos darbų kolekciją palikęs **Museu Cau Ferrat,** turinčiam ir El Greco kūrinių.

Museu Cau Ferrat
Carrer Fonollar. 93 894 03 64. ketv. per valstyb. šv.

Costa Daurada 29

Tarragona. Calafell, San Vicente, Salou. Tarragona, 977 23 34 15.

VISA TARRAGONOS provincijos pakrantė dėl ilgų, smėlėtų paplūdimių vadinama Costa Daurada (Auksine pakrante). **Vilanova i la Geltrú** ir **El Vendrell** – du iš daugelio veikiančių uostų. **Casa Navida de Pau Casals** muziejus El Vendrellyje skirtas žymiam violončelininkui.

Port Aventura, kiek piečiau nuo Tarragonos, – vienas didžiausių Europos teminių parkų. Jo egzotiški atrakcionai pavadinti Viduržemio jūra, Meksika, Kinija, Polinezija ir Laukiniais Vakarais. Gyviausi – piečiau esantys **Salou** ir **Cambrils** kurortai. Kiti daugiausia skirti šeimyninio poilsio mėgėjams.

Casa Nadiva de Pau Casals
Calle Santana 2. 977 66 56 42. antr.–sekm.

Port Aventura
Autovia Salou–Vila-seca. 977 77 90 00. bal.–spal.

Tarragona 30

Tarragona. 100 000. Carrer Fortuny 4, 977 23 34 15. antr. ir ketv. Santa Teda (rugs. 23).

DABAR TARRAGONA – didelis pramoninis uostas su plačiai išvystyta naftos pramone, tačiau išsaugojęs ir daug romėniškosios praeities paminklų nuo tų laikų, kai ji buvo Tarraconensis sostinė. III a. pr. Kr. *(žr. p. 46–47)* romėnai ją pasirinko kaip bazę pusiasaliui užkariauti.

Rambla Nova prospektas staiga baigiasi ant iškilusios virš jūros Balcó de Europa uolos. Čia išlikę **Anfiteatro Romano** (romėnų amfiteatro) griuvėsiai. Tarp jų – sugriauta XII a. **Santa Maria del Miracle** šventykla.

Netoliese stovi pretoriumas, romėnų bokštas, viduramžiais paverstas rūmais. Kartais jis dar vadinamas Castell de Pilato (Poncijaus Piloto bokštu). Dabar čia **Museu de la Romanitat** (romėnų muziejus), kuriame gausu romėnų ir viduramžių radinių. Iš muziejaus galima patekti į I a. pastatyto, o

Romėnų amfiteatro griuvėsiai, Tarragona

vėliau atkasto romėnų cirko griuvėsius. Su pretoriumu jungiasi **Museu Nacional Arqueològic** (Archeologijos muziejus), turintis svarbiausią Katalonijoje romėnų dirbinių kolekciją: bronzos įrankių, akmeninių biustų, gražių mozaikų, tarp kurių puikuojasi *Medūzos galva*.

Įspūdingiausios romėnų liekanos mieste – tai milžiniški akmenys, įmūryti į romėnų sieną. Archeologinis pasivaikščiojimas išilgai sienos ir jos bokštų tęsiasi 1km. Už sienos stovi XII a. **katedra,** pastatyta romėnų Jupiterio šventyklos, vėliau arabų mečetės, vietoje. Ji kito per daugelį amžių, tai rodo ir darnus stilių mišinys ant sienų. Viduje yra 1434 m. Pere Johano sukurtas šv. Teklos alebastro altorius. Didelė XIII a. šoninė nava, pilna apelsinmedžių, turi ankstyvosios gotikos skliautus ir romanines duris su geometrine puošyba.

Miesto vakaruose yra III–VI a. krikščionių kapinės (apie darbo valandas teiraukitės Archeologijos muziejuje).

Kai kuriuos muziejuje esančius tašytus sarkofagus pagonys naudojo kaip antkapius.

APYLINKĖS: Prie pat miesto, šalia A7 greitkelio (su apžvalgos aikštele), yra gerai išsilaikęs **Aqüeducte de les Ferreres** (Ferreres akvedukas). Šis II a. akvedukas buvo pastatytas tiekti vandeniui į miestą iš Gaià upės, esančios už 30 km į šiaurę. **Arc de Berà,** I a. triumfo arka ant Via Augusta, stovi 20 km į šiaurės rytus nuo N340 kelio.

Museu Nacional Arqueològic de Tarragona
Plaça del Rei 5. 977 23 62 09. antr.–sekm.

Museu de la Romanitat
Plaça del Rei. 977 24 19 52. antr.–sekm.

Tortosa 31

Tarragona. 30 000. Plaça Bimil·lenari, 977 51 08 22. pirm. Nuestra Señora de la Cinta (pirm. rugs. sav.).

PILIES griuvėsiai ir viduramžių sienos rodo Tortosos istorinę svarbą. Miestas, įsikūręs prie žemiausios Riu Ebre (Ebro upės) perkėlos, buvo strategiškai svarbus jau nuo iberų laikų. Maurai jį buvo užėmę nuo VIII a. iki 1148 m. Senoji maurų pilis, žinoma La Zuda vardu, – tai viskas, kas dar primena jos gynybą. Dabar pilis restauruota, paversta viešbučiu *(žr. p. 547)*. Mečetę maurai pastatė 914 m. Vėliau jos pamatus panaudojo dabartinei katedrai, kurią pradėjo statyti 1347 m. Nors katedra statyta 200 metų ir nebaigta, jos stilius išliko gotiškas.

Paleokrikščioniškojo nekropolio griuvėsiai

Tortosa labai nukentėjo 1938–1939 m. per vieną žiauriausių pilietinio karo mūšių *(žr. p. 62–63)*, kai Ebru ėjo kariaujančių jėgų fronto linija.

Delta de L'Ebre 32

Tarragona. Aldea. Deltebre, Aldea. Deltebre 977 48 96 79.

EBRO UPĖS DELTA – klestintis ryžių auginimo rajonas, laukinės gamtos prieglobstis. Apie 70 kv. km buvo paversta gamtos draustiniu, **Parc Natural del Delta de L'Ebre** (Ebro deltos gamtiniu parku). Deltebre yra informacijos centras ir įdomus **Eco-Museu** (Ekologijos muziejus) su deltos žuvimis akvariume.

Šalimais esantį draustinį labai patogu tyrinėti iš didžiųjų krašto miestų – **Ampostos** ir **Sant Carles de la Ràpitos**.

Geriausia susipažinti su be galo įvairia laukine gamta galima nuo Punta del Fangar šiaurėje iki Punta de la Banya pietuose. Visur galima patekti automobiliu, išskyrus Illa de Buda. Saloje veisiasi flamingai. Juos ir kitus vandens paukščius – juodasparnius ir paprastuosius garnius bei avocetes – galima pamatyti iš turistinių laivų, plaukiančių iš Riumaro ir Deltebre.

Eco-Museu
Carrer Martí Buera 22. 977 48 96 79. kasdien. gr. 25.

SARDANA

Katalonijos tautinis šokis sudėtingesnis negu atrodo. Sardanos sėkmė priklauso nuo visų šokėjų, nuo to, ar jie kruopščiai skaičiuoja sudėtingus trumpus ir ilgus žingsnių ir šuoliukų derinius. Todėl šokėjų veidai labai rimti. Orkestrą *(cobla)* sudaro 11 žmonių. Vadovas griežia trijų skylučių fleita *(flabiol)* ir mažu būgneliu *(tabal)*, penki griežia mediniais, penki – variniais pučiamaisiais. Pasigirdus muzikai, šokėjai susikimba rankomis ir sudaro ratelius. Sardana šokama per daugelį vietinių fiestų *(žr. p. 211)* ir per specialius, visą dieną trunkančius susibūrimus, vadinamuosius *aplecs*.

Akmens skulptūra vaizduoja sustingusius sardanos šokėjaus

ARAGONAS

HUESCA · TERUEL · ZARAGOZA

ARAGONAS nusidriekęs beveik per pusę Ispanijos. Jį kerta Ebras, viena ilgiausių šalies upių. Kraštovaizdis labai įvairus – nuo snieguotų Ordesos nacionalinio Pirėnų parko viršūnių iki sausų žemyninių dykumų. Šiame nepakankamai aprašytame ir mažai lankomame krašte išlikusi didinga mudecharų architektūra, daug laiko nepaliestų viduramžių miestelių.

XII–XV a. Aragonas buvo galinga karalystė, tiksliau, valstybių, tarp jų ir Katalonijos, federacija. Klestėjimo laikotarpiu XIII a. jos valdos tęsėsi per Viduržemio jūrą iki Sicilijos. 1469 m. Aragono karalius Ferdinandas II, vedęs Kastilijos ir Leono Izabelę, parengė dirvą Ispanijai suvienyti.

Po rekonkistos Aragone su musulmonų architektais ir amatininkais buvo elgiamasi tolerantiškiau negu kitur, todėl jie ir toliau dirbo savo darbą išskirtiniu mudecharų stiliumi, statydami derino plytas ir keramiką. Jų kūrinių galima pamatyti visame Aragone, puikių pavyzdžių yra Teruelio mieste, sostinėje Zaragozoje (Saragosoje), penktame didžiausiame Ispanijos mieste, įsikūrusiame ant Ebro upės krantų.

Aukščiausios Pirėnų viršūnės – Huesca provincijoje. Gražiausios krašto lankytinos vietos – Pirėnų papėdės kalvose, per kurias eina piligrimų maršruto į Santiago de Compostelą Aragono atšaka. Tikriausiai vaizdingiausia iš lankytinų vietų – IX a. įkurtas San Juan de la Peña vienuolynas, beveik pasislėpęs už išsikišusios uolos.

Krašto klimatas įvairus kaip ir peizažas – žiemos ilgos ir atšiaurios, vasaros karštos.

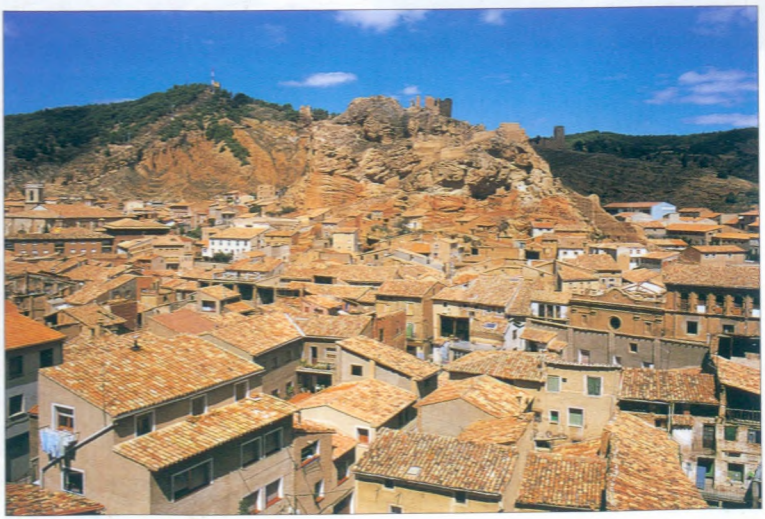

Darocos stogai ir viduramžių sienos

◁ Torla kaimo bažnyčia Ordesos nacionalinio parko pakraštyje

Žvalgantis po Aragoną

Akmens skulptūrėlė, San Juan de la Peña

ARAGONO PEIZAŽAS įvairus: aukšti Pirėnai, stūksantys į šiaurę nuo Huescos, išdžiūvę žemės plotai aplink Zaragozą, miškingos Teruelio provincijos kalvos. Teruelio ir Zaragozos miestai išsaugojo kelis įspūdingiausius Ispanijos mudecharų paminklus. Šiose vietose daug vaizdingų miestelių. Ordesos nacionaliniame parke galima išvysti stulbinantį kalnų peizažą, tačiau čia apsilankyti įmanoma tik tada, kai pavasarį visiškai nutirpsta sniegas, bet net ir tada tenka daug keliauti pėstute. Gražusis Los Valles kraštas siūlo ne tokius rūsčius, bet nemažiau įspūdingus, turistus traukiančius vaizdus. Verta aplankyti įspūdingą Castillo de Loarre ir Monasterio de San Juan de la Peña bei Monasterio de Piedra vandens krioklius.

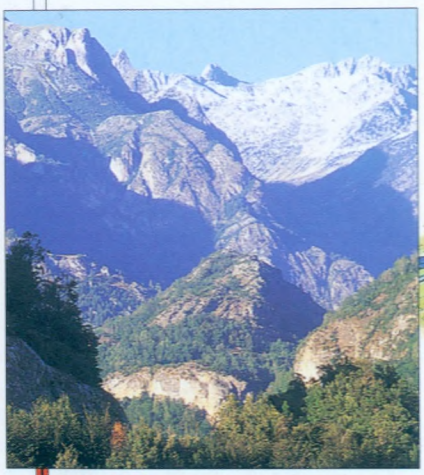

Puerto de Somport prie Panticosos

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Agüero 9
Ainsa 6
Albarracín 27
Alcañiz 22
Alquézar 12
Benasque 5
Calatayud 18
Castillo de Loarre 10
Daroca 20
Fuendetodos 21
Graus 14
Huesca 11
Jaca 7
Monasterio de Piedra 19
Monasterio de San Juan de la Peña 8
Monasterio de Veruela 16
Mora de Rubielos 25
Parque Nacional de Ordesa p. 222–223 4
Puerto de Somport 3
Rincón de Ademuz 28
Santuario de Torreciudad 13
Sierra de Gúdar 24
Sos del Rey Católico 1
Tarazona 15
Teruel 26
Valderrobres 23
Los Valles 2
Zaragoza 17

Kaip ten patekti

Greitkelis jungia Zaragozą su Baskija, Navara, Madridu ir Barselona. Pagrindiniai keliai jungia rajonų centrus ir Teruelį su Valensija. Daug šalutinių kelių buvo pagerinta, jais galima greitai, neužstringant važiuoti nekalnuotais centriniais rajonais, tačiau pasiekus kalnus greitis sulėtėja: trukdo gyvulių bandos, žiemą – ledas, ankstyvą pavasarį – potvyniai. Iš Zaragozos geležinkelis pasiekia Madridą, Barseloną, Valensiją. Autobusai važiuoja retai, ypač tarp didžiųjų miestų. Zaragozoje yra nedidelis tarptautinis oro uostas.

Ženklai

- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias
- Vaizdingas kelias
- Upė
- Apžvalgos aikštelė

Dar žr.

- *Kur apsistoti* p. 547–549
- *Restoranai ir barai* p. 588–590

Mudecharų stiliaus Tarazonos katedros bokštas

Sos del Rey Católico rotušė

Sos del Rey Católico ❶

Zaragoza. 1000. Plaza de la Villa 1, 948 88 80 65. penkt. San Esteban (treč. rugpj. sav.).

1452 m. šiame gražiame mieste gimė Ferdinandas Aragonietis, vadinamas „katalikų karaliumi", vėliau vedęs Izabelę Kastilietę ir sujungęs Ispaniją *(žr. p. 52–53)*, todėl miestas turi išskirtinį karališkąjį pavadinimą.

Palacio de Sada, karaliaus gimtieji rūmai su gražiu vidiniu kiemu, – vienas didžiausių miesto mūrinių namų. Jie stovi mažame siaurų, akmenimis grįstų gatvelių labirinte. Miesto aukščiausioje dalyje išlikę pilies griuvėsiai ir **Iglesia de San Esteban**. Verta atkreipti dėmesį į senovinės bažnyčios krikštyklą ir raižytus kapitelius, taip pat į XIII a. freskas dviejose kriptų apsidėse. Nuo pilies ir bažnyčios atsiveria puikus vaizdas į aplinkines kalvas.

Centrinėje aikštėje greta stovi gotikinė **Lonja** (prekių birža) ir XVI a. **rotušė** *(ayuntamiento)*.

Apylinkės: „Cinco Villas" – tai penki miestai, kuriuos Pilypas V pripažino už lojalumą per Ispanijos įpėdinystės karą *(žr. p. 58)*. Sos del Rey Católico – pats gražiausias. Kiti – tai Ejea de los Caballeros, Tauste, Sábada ir **Uncastillo**. Šiame, 20 km į šiaurės rytus esančiame mieste, yra tvirtovė ir romaninė Iglesia de Santa María bažnyčia.

Los Valles ❷

Huesca. Jaca. iš Jaca į Hecho. Plaza Condes Xiquena, Hecho, 974 37 53 29.

Gražūs Ansó ir Hecho slėniai, išgraužti Veralo, Aragono ir Subordáno upių, dar neseniai buvo atskirti nuo pasaulio dėl blogų kelių. Kaimai išlaikė tradicinius papročius, vietinę tarmę *cheso*, tėvų perduodamą vaikams. Turistus, ypač vasarą, traukia krašto amatai ir drabužiai. Pirėnų papėdės kalvos ir pušynai virš slėnių ideali vieta iškylauti, žvejoti ir slidinėti.

Ansó įsikūręs mielame slėnyje, pereinančiame į niūrų tarpeklį, kur Veralo upę ir plentą spaudžia aukštos sienos ir tuneliai. Daugelis pastatų mūriniais fasadais ir stačiais čerpių stogais. Gotikinėje XVI a. bažnyčioje yra vietinių tautinių drabužių muziejus.

Hecho mieste vyksta šiuolaikinės skulptūros festivalis po atviru dangumi. Kaime tai vienur, tai kitur matyti ankstesnių laikų eksponatų. Šiauriau įsikūręs Pirėnų kaimas **Siresa** su XI a. Šv. Petro bažnyčia.

Puerto de Somport ❸

Huesca. Somport. Canfranc, 974 37 31 41.

Somport perėja stovi prie sienos su Prancūzija. Ji buvo svarbiausia romėnų ir piligrimų kelio į Santiago de Compostelą *(žr. p. 78–79)* kalnų perkėla. Šiandien rūstų peizažą pagyvina slidininkams pastatyti kotedžai: **Astún** – šiuolaikiškas ir gerai sutvarkytas, **El Formigal**, į rytus, – stilingas turistų kaimelis su ilgomis, neaukštomis trasomis pradedantiems. Neslidinėjantys galės pasigrožėti peizažu aplink Panticosa tarpeklį. **Sallent de Gállego** miestelį labai mėgsta alpinistai ir žvejai.

Statūs čerpių stogai su tipišku kaminu-pipirine

Benasque supa rūstus akmenuotas peizažas

Parque Nacional de Ordesa ❹

žr. p. 222–223

Benasque ❺

Huesca. *1100.* *Calle de San Pedro, 974 55 10 01.* *antr.* *San Marcial (birž. 30–liep. 6).*

ĮSISPRAUDĘS į šiaurės rytų Aragono kampą, Esera slėnio gale, Benasque kaimas siūlo pasigerėti rūstaus grožio Pirėnų peizažu. Nors kaimas išsiplėtė aptarnaudamas turistus, sumaniai panaudojus medį ir akmenį naujieji namai gražiai papildo senuosius. Malonu pasivaikščioti po senamiestį, kuriame gausu aristokratų namų. Įdomiausi pastatai – XIII a. **Iglesia se Santa María Mayor** ir **Palacio de los Condes de Ribagorza**. Šie rūmai turi renesanso stiliaus fasadą. Virš kaimo iškilęs Maladeta masyvas. Nuo jo nuolaidžių slidininkų šlaitų ir pėsčiųjų takų atsiveria didingi vaizdai. Kelios viršukalnės, tarp jų **Posets** ir **Aneto**, siekia daugiau negu 3000 m.

APYLINKĖS: Vietos aplink Benasque turi daug ką pasiūlyti įvairaus pajėgumo pėstiesiems, slidininkams ir alpinistams. Kaimyninis **Cerler** iš tipiško kaimelio virto labai mėgstama slidininkų ir kitų žiemos sporto šakų mėgėjų baze. Prie Castejón de Soso, 15 km piečiau nuo Benasque, kelias vingiuoja pro **Congosto de Ventamillo** – vaizdingą akmenuotą tarpeklį.

Ainsa ❻

Huesca. *1000.* *Cruce de Carreteras, 974 50 07 67.* *antr.* *San Sebastián (saus. 20).*

VIDURAMŽIŲ Sobrarbe karalystės sostinė Ainsa iki šių dienų išlaikė savo žavesį. Jos Placa Mayor supa tvarkingos terasinės rudo akmens arkados. Vienoje pusėje stovi grakšti 1181 m. pašventintos **Iglesia de Santa María** varpinė, o už jos senos gatvelės veda į restauruotą pilį.

Jaca ❼

Huesca. *14 000.* *Avda Regimento de Galicia 2, 974 36 00 98.* *penkt.* *La Victoria (pirm. geg. penkt.), Santa Orosia (liep. pab.).*

JACA DATUOJAMA II a. VIII a. miestas drąsiai atrėmė maurus (šis žygdarbis minimas La Victoria festivalyje), o 1035 m. tapo pirmąja Aragono karalystės sostine. Vienos seniausių Ispanijoje XI a. **katedros** interjeras labai pakeistas. Apie buvusį spindesį galima spręsti iš restauruoto pietinio portalo ir durų, kur drožiniai vaizduoja biblines Izaoko ir Dovydo gyvenimo scenas. Tamsoką navą ir koplyčias puošia skliautai ir skulptūros. Šoninėse navose yra iš vietinių bažnyčių surinkta romaninių ir gotikinių freskų bei skulptūrų kolekcija. Katedrą supa patrauklių gatvelių kvartalas. Dar viena turistams įdomi Jacos vieta – miesto pakraštyje stovinti XVI a. **citadelė-tvirtovė**, papuošta kampiniais bokšteliais. Šiandien miestas – pagrindinė Aragono Pirėnų bazė.

Skulptūra Jacos katedroje

Arkadinė centrinė Ainsos aikštė ir Iglesia de Santa María

Parque Nacional de Ordesa ❹

Rodyklė į Ordesos nacionalinį parką

NACIONALINIS ORDESA y Monte Perdido parkas atspindi visus įspūdingiausius Ispanijos Pirėnų bruožus. Parko centre yra keturi ledynmečio suformuoti kanjonai. Ordesos, Añisclo, Pinetos ir Escuain slėniai įsikerta į didelį aukštumų kalkakmenio masyvą, atverdami didingas uolas ir prarajas. Daugumą parko vietų galima pasiekti tik pėstute, tačiau rudenį ir žiemą kalnus dengia sniegas, ir patekti į juos galima tik su specialia alpinistų įranga. Bet vasarą minios turistų liudija, kad parkas – tikras rojus gamtos mylėtojams.

Valle de Ordesa

Populiariausi pėsčiųjų takai eina Río Arazas (Arazaso upės) slėniu.

Torla

Šis kaimas prie įėjimo į parką įsikūręs po grėsmingais Mondarruego šlaitais. Akmenimis grįstos gatvelės ir namai šlaitiniais stogais spiečiasi aplink bažnyčią. Torlą labai mėgsta Ordesos lankytojai.

Ispaniškasis ibeksas

PIRĖNŲ GYVOSIOS GAMTOS PASAULIS

Ordesa – augalijos ir gyvūnijos karalija, daugelį rūšių pamatysi tik šiame krašte. Skaidriuose upeliuose veisiasi upėtakiai, miškuose ant uolų šlaitų gyvena įvairiausi gyvūnai, švilpikai, didieji tetervinai. Vos sniegui nutirpus, pasipila gėlės. Plyšiuose slepiasi gencijonai, orchidėjos, ant pavojingiausių kyšulių auga edelveisai. Aukščiau laipioja gan įprastos Pirėnų ožkos, tačiau Ordesos ibeksai, arba kalnų ožiai, – reta ir saugoma rūšis. Virš smailų uolų sklando plėšrieji paukščiai.

Pavasario gencijonai ***(Gentiana verna)***

ŽENKLAI

- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias
- Pėsčiųjų takas
- Ispanijos–Prancūzijos siena
- Nacionalinio parko ribos
- Informacija turistams
- Apžvalgos aikštelė

Vaizdas nuo Parador de Bielsa
Viešbutis (žr. p. 548) *Monte Perdido papėdėje atsigręžęs į stačias uolas, nuo kurių krinta kriokliai.*

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Turistų centras 9 km į šiaurę nuo Torlos kelyje į Valle de Ordesa, 974 24 33 61.
Persėsti iš Sabiñánigo į Torlą.
Sabiñánigo.

Cola de Caballo
70 m aukščio „Arklio uodegos“ krioklys – puiki postovio vieta po ilgo šiaurinio žygio aplink Circo Soaso. Visas maršrutas be galo vaizdingas.

Cañon arba Garganta de Añisclo
Platus kelias eina šiuo gražiu, stačiašlaičiu tarpekliu su kalkakmenio uolomis pagal miškais apaugusią sraunią RioVellos (Velloso upę).

Turistai Ordesos parke

PATARIMAI ŽYGEIVIAMS

Slėniais eina keli gerai pažymėti takai, kuriuos lengvai įveiks kiekvienas tinkamai pasirengęs turistas, tačiau būtina turėti gerą žygio avalynę. Einant šiais maršrutais gali tekti kopti į kalną, todėl pasitikslinkit turizmo centruose ir pasiimkit smulkų žemėlapį. Pirėnų oras greitai keičiasi – sezono pradžioje ir pabaigoje gali pasitaikyti ledo ir sniego. Kalnuose yra kelios *refugios* (prieglaudos), kur galima apsistoti nakčiai.

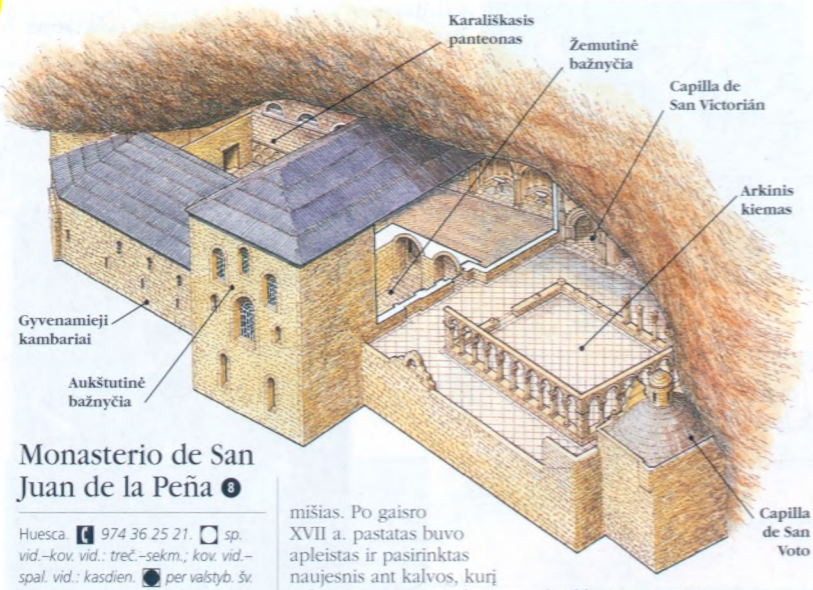

Monasterio de San Juan de la Peña ❽

Huesca. 974 36 25 21. sp. vid.–kov. vid.: treč.–sekm.; kov. vid.–spal. vid.: kasdien. per valstyb. šv. žiemą.

ŠIAME IX a. įkurtame vienuolyne, stovinčiame po didžiule uola, buvo saugomas legendinis Šventasis Gralis *(žr. p. 240)*. XI a. vienuolynas pertvarkytas *Cluniac* stiliumi. Tai pirmas vienuolynas, įvedęs Ispanijoje lotyniškas mišias. Po gaisro XVII a. pastatas buvo apleistas ir pasirinktas naujesnis ant kalvos, kurį vėliau sugriovė Napoleono armija, tačiau išliko barokinis fasadas.

Senojo vienuolyno bažnyčia užima du aukštus. Žemutinė – primityvi, oloje iškalta kripta, pastatyta X a. pradžioje. Aukštutinė – XI a. bažnyčia su paprasta trijų dalių apside, iškirsta uoloje. Gerai išlikusiame romėnų panteone tvarkingai saugomi ankstyvųjų Aragono karalių antkapiai. Išorinė arkada – tai lyg San Juan de la Peña vienuolyno *pièce de résistance*. Jo kolonų kapiteliai papuošti biblinių scenų lipdiniais.

Agüero ❾

Huesca. 169. Plaza Mayor 1, 974 38 04 89. San Roque (rugpj. 15–19).

VERTA PASUKTI iš pagrindinio kelio ir aplankyti vaizdingą kaimelį, besiglaudžiantį prie apirusių akmenų sangrūdų. Agüero reikėtų aplankyti dėl XII a. **Iglesia de Santiago** bažnyčios. Į šią romaninio stiliaus bažnyčią nuo kaimo veda ilgas akmenuotas kelias. Neįprasto trijų navų pastato kapiteliai išpuošti fantastiniais žvėrimis, Jėzaus ir Mergelės Marijos gyvenimo scenomis. Durų drožiniai vaizduoja Biblijos įvykius, tarp jų Trijų Karalių apsilankymą ir ekstazės kupiną Salomėjos šokį. Gyvas, didžiaakes figūras padarė mūrininkas, nuostabiais lipdiniais papuošęs ir San Juan de la Peña vienuolyną.

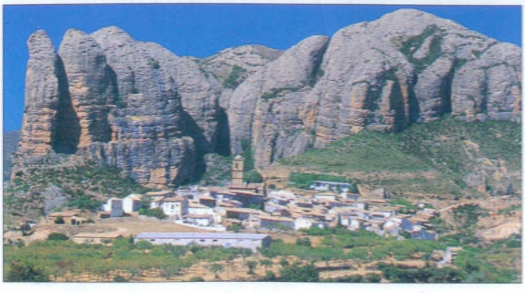
Agüero kaimas įsikūręs po stačiomis uolomis

Castillo de Loarre ❿

Loarre (Huesca). 974 38 26 27. Ayerbe. iš Huesca. antr.–sekm. gruod.

ŠIOS TVIRTOS, įspūdingos tvirtovės sienos išdidžiai stovi virš kelio iš Ayerbe. Ji taip pritaikyta prie uolos kontūrų, kad naktį ar kai blogas matomumas galima ją palaikyti uola. Šviesią dieną nuo kalvos atsiveria didingas vaizdas – sodai ir Ebro lygumos vandens saugyklos.

Už tvirtovės sienų stovi XI a. pilis, pastatyta romėnų pilies vietoje. Vėliau ji buvo pertvarkyta valdant Sančui I

(Sancho Ramírez) Aragoniečiui, įkūrusiam čia religinę bendruomenę ir atidavusiam kompleksą Šv. Augustino ordinui. Už jo sienų yra romaninė bažnyčia, papuošta alebastriniais langais, languotu frizu ir įdomiais kapitelių lipdiniais. Kriptoje palaidoti Šv. Demetrijaus palaikai.

Aplink pilies bokštus, rūsius ir pagrindinį bokštą eina sargybinių takai, į juos veda geležinės kopėčios ir laiptai.

Virš apylinkių stūkso įspūdingoji Castillo de Loarre

Huesca ⓫

Huesca. 45 000. Calle General Lasheras 5, 974 22 57 78. pirm., antr. ir ketv. San Vicente (saus. 22), San Lorenzo (rugpj. 9–15).

Damià Formento altorius Huescos katedroje

NEPRIKLAUSOMA valstybė Osca (dabar Huesca), įkurta I a. pr. Kr., turėjo senatą ir pažangią švietimo sistemą. Nuo VIII a. kraštas tapo maurų tvirtove. 1096 m. jį užėmė Petras Aragonietis. Nuo to laiko čia buvo regiono sostinė, kol 1118 m. ji persikėlė į Zaragozą.

Dabar Huesca – provincijos sostinė. Išlikusi gotikinė **katedra**. Sugriuvusį vakarinį frontoną supa neįprasta medinė mudecharų stiliaus galerija. Virš navos – žvaigždiniai skliautai su auksiniais reljefiniais papuošimais. Gražiausias katedros akcentas – alebastro altorius, kurį sukūrė skulptorius Damià Formentas. Ant altoriaus yra serija įspūdingų Nukryžiavimo scenų, kurių poveikį dar sustiprina apšvietimas.

Prieš katedrą stovi renesanso **rotušė** *(ayuntamiento)*. Viduje kabo *La Campana de Huesca*, XIX a. paveikslas, vaizduojantis įsimintiniausią miesto įvykį, kai XII a. karaliaus Ramiro II įsakymu grupei kilmingųjų maištininkų buvo nukirstos galvos.

Skerdynės vyko XVII a. universiteto Campana salėje. Dabar čia puikus **Museo Arqueológico Provincial** (Provincijos archeologijos muziejus) su archeologiniais radiniais ir meno kolekcija, kurią sudaro gotikinės freskos ir ankstyvųjų Aragono menininkų darbai.

Museo Arqueológico Provincial

Plaza de la Universidad. 974 22 05 86. antr.–sekm. per valstyb. šv.

Alquézar ⓬

Huesca. 300. Calle de la Iglesia, 974 31 80 67. San Sebastián (saus. 21).

ŠIS MAURŲ KAIMAS patraukia dėmesį vaizdinga aplinka. Pagrindinis paminklas – XVI a. **kolegijos bažnyčia**, pastatyta ant kalvos virš keistų Río Vero kanjono uolų darinių. Vidiniuose šoninių navų kapiteliuose pavaizduotos biblinės scenos. Šalia bažnyčios stovi koplyčia, pastatyta tada, kai Sančas I atkovojo Alquézarą iš maurų.

Netoliese stovi buvusios tvirtovės sienos.

Santuario de Torreciudad ⓭

Huesca. 974 30 40 25. į El Grado iš Barbastro. kasdien.

ŠI ŠVENTYKLA pastatyta pagerbti 1975 m. mirusiam katalikų ordino Opus Dei įkūrėjui José María Escrivá de Belaguerui. Ji stovi ant aukšto kyšulio, nuo kurio atsiveria puikus vaizdas į žalsvai melsvus **Embalse de El Grado** vandenis prie Torreciudado. Didžiulė šiuolaikiška bažnyčia pastatyta iš kampuotų raudonų plytų.

Viduje puošnus, modernus balto marmuro altorius užstoja žėrinčią romaninio stiliaus Marijos statulą, sudarančią ryškų kontrastą su blausia nava.

APYLINKĖS: mažame **Barbastro** mieste už 20 km į pietus yra arkadinė *plaza mayor* ir XVI a. katedra su Damià Formento altoriumi.

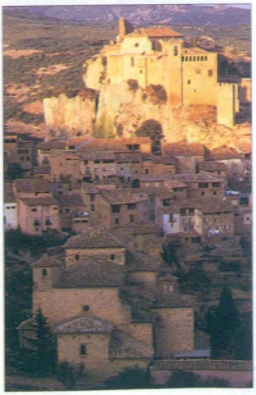

Iškilę virš kaimo Alquézar pilies griuvėsiai

Namai su freskomis ant fasadų, Plaza de España, Graus

Graus ⓮

Huesca. 3300. Plaza de España 15, 974 54 00 02. pirm. Santo Cristo ir San Vicente (rugs. 13–14).

GRAUSO SENAMIESČIO centre neįprastą **Plaza de España** supa plytų arkados ir pusiau mediniai namai su ryškiomis freskomis. Viename iš jų gyveno liūdnai pagarsėjęs Tomásas de Torquemada, Didysis Inkvizitorius *(žr. p. 52)*. Senąjį kvartalą su siauromis gatvelėmis geriausia apžiūrėti pėstute. Per fiestą šiame miestelyje šokami tipiški Aragono šokiai.

APYLINKĖS: 20 km į šiaurės rytus esančiame kalnų kaimelyje **Roda de Isábena** išlikusi mažiausia Ispanijoje katedra. Šis įspūdingas pastatas, pradėtas 1067 m., turi XII a. šoninę navą su XIII a. freskomis. Į šiaurę nuo kaimo driekiasi vaizdingas Isábena slėnis.

Tarazona ⓯

Zaragoza. 11 000. Calle Iglesia 5, 976 64 00 74. kas antr. ketv. San Agustín (rugpj. 28), San Atilano (spal. 5).

MUDECHARŲ BOKŠTAI iškilę aukštai virš žemės spalvos vyskupijos stogo čerpių. Senamiesčio pakraštyje stovi **katedra** su bokšteliais ir smailėmis, ažurinėmis šoninėmis navomis ir gotikiniais antkapiais. Aukštutiniame mieste, kitoje upės pusėje, siaurų gatvių labirinte yra daugiau bažnyčių, pastatytų tipišku mudecharų stiliumi. Gal kiek neįprasta buvusi bulių arena, dabar apsupta namų apskrita aikštė, ir puiki renesansinė **rotušė** *(ayuntamiento)*. Rotušės, pastatytos iš auksinio akmens, fasadas papuoštas mitinių milžinų skulptūromis, o frizas vaizduoja Granados žlugimą 1492 m. *(žr. p. 52–53)*.

Monasterio de Veruela ⓰

Vera de Moncayo (Zaragoza). 976 64 90 25. Vera de Moncayo. antr.–sekm.

ŠIS NUOŠALUS cistersų vienuolynas žaliame Huecha slėnyje prie Sierra de Moncayo – vienas didžiausių Aragone. XII a. jį įkūrė prancūzų vienuoliai. Bažnyčia pastatyta mišriu romaniniu-gotikiniu stiliumi. Skliautuotos trilypės navos grindys išklotos žaliomis ir mėlynomis Aragono plytelėmis. Gerai išsilaikiusias platereskо stiliaus *(žr. p. 21)* šonines navas puošia keisti žvėrys, žmonių galvos ir lapija. Paprastos, iškilnios koplyčios vasarą tampa parodų salėmis.

APYLINKĖS: Į vakarus **Parque Natural de Moncayo** pakyla į 2315 m aukštį. Per šio gamtos draustinio miškus, pilnus paukščių, skuba upeliai. Vingiuotas, duobėtas kelias veda į koplyčią, stovinčią aukščiausiame kalno taške.

Zaragoza ⓱

Zaragoza. 600 000. Glorieta de Pio XII, 976 39 35 37. treč., sekm. San Valero (saus. 29), Cincomarzada (kov. 5), San Jorge (bal. 23), Virgen del Pilar (spal. 12).

DABARTINIO MIESTO vietoje buvo keltiberų gyvenvietė Salduba, tačiau Zaragoza (Saragosa) gavo vardą nuo romėnų gyvenvietės Cesaraugustos. Patogi vieta ant derlingų Río Ebro krantų leido suklestėti Aragono sostinei – penktam didžiajam miestui.

Miestas labai nukentėjo per Nepriklausomybės karą, tačiau senajame centre išliko daug įdomių pastatų. Svarbiausios miesto įžymybės susitelkusios aplink Plaza del Pilar.

Įspūdingiausia – **Basílica de Nuestra Señora del Pilar**,

Įėjimas į Monasterio de Veruela ir bokštas

turinti 11 kupolų, išlipdytų ryškiomis plytelėmis. Viduje, Santa Capilla, suprojektuotoje Venturos Rodríguezo, ant kolonos gėlėse skendi nedidelė Marijos statula. Ilga, panaši į sijoną mantija keičiama kasdien. Uolūs piligrimai praeina pro statulą ir bučiuoja atidengtą kolonos dalį.

Šalia, aikštėje, stovi **rotušė**, gotikinė platereskinė **Lonja** (prekių birža) ir **Palacio Episcopal**.

Rytiniame aikštės šone yra Zaragozos katedra **La Seo** – įvairių stilių mišinys. Dalį jos išorės puošia tipiški mudecharų plytų ir keramikos ornamentai, o vidų – gotiška altoriaus užtvara ir nuostabūs flamandų gobelenai.

Netoliese stovi puošni mudecharų **Iglesia de la Magdalena** varpinė ir romėnų forumo griuvėsiai. **Romėnų sienos** dalys išlikusios kitoje Plaza del Pilar pusėje, prie **Mercado de Lanuza** turgavietės su banguotais Art Nouveau stiliaus kaldintos geležies ornamentais.

Museo Camón Aznar eksponuoja turtingo vietinio meno istoriko, ypač

Basílica de Nuestra Señora del Pilar kupolai

besidomėjusio Goya, eklektišką kolekciją. Viršutiniame aukšte rodomas jo graviūrų rinkinys. Čia daug kitų laikotarpių ir šiuolaikinių dailininkų kūrinių. **Zaragozos muziejuje** yra daug paveikslų ir archeologinių radinių.

Pablo Gargallo muziejus – tai XX a. kūrusio Aragono skulptoriaus galerija. Vienas svarbiausių paminklų stovi šalia judraus kelio į Bilbao. **Alfajería** – tai didžiuliai, XI a. statyti maurų rūmai. Ūksmingą sodą ir nedidelę mečetę supa grakščios arkos.

Museo Camón Aznar
Calle Espoz y Mina 23. 976 39 73 28. antr.–sekm.

Museo de Zaragoza
Plaza de los Sitios 5. 976 22 21 81. antr.–sekm.

Museo Pablo Gargallo
Plaza de San Felipe 3. 976 39 20 58. antr.–sekm. ir per valstyb. šv.

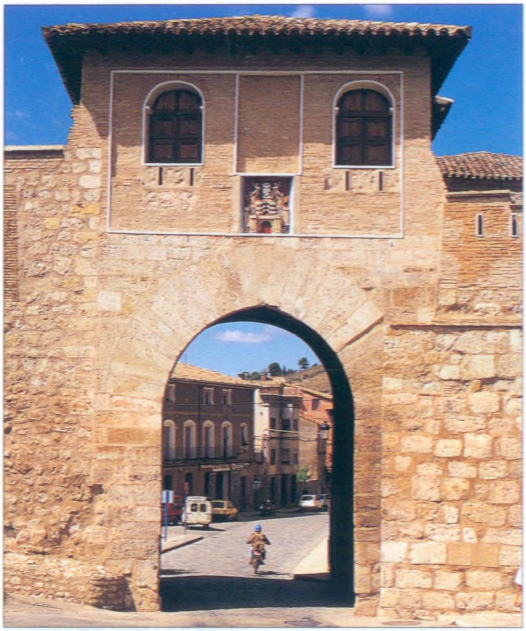

Vartai viduramžių sienoje, Daroca

Calatayud ⑱

Zaragoza. 20 000. Plaza el Fuerte, 976 88 63 22. antr. San Roque (rugpj. 14–17).

DIDŽIULĖ MAURŲ TVIRTOVĖ ir panašūs į minaretus bažnyčios bokštai matyti iš toli per molingas kalvas ir derlingas dykumas. Iš VIII a. arabų valdovo Ajubo pilies likę tik griuvėsiai. Pilis davė vardą miestui (*Kalat Ayub* reiškia „Ajubo pilis"). **Santa María la Mayor** išsiskiria iš kitų bažnyčių mudecharų bokštu ir puošniu plateresko stiliaus fasadu.

Į rytus nuo Calatayudo, prie Huérmedos, stūkso romėnų gyvenvietės Bilbilis griuvėsiai, poeto Marcialio gimimo vieta.

Monasterio de Piedra ⑲

3 km į pietus nuo Nuévalos. 976 84 90 11. Calatayud. iš Zaragozos. kasdien

ALFONSO II 1195 m. įkurtas cistersų vienuolynas nukentėjo XIX a., vėliau buvo perstatytas. Tačiau išliko ir keli XIII a. pastatai – kapitula, refektorijus ir gyvenamieji kambariai.

Drėgnose tamsiose celėse vienuoliai specialiu destiliatoriumi gamindavo stiprią žolių trauktinę. Pasakojama, kad virtuvėje pirmą kartą Europoje buvo sutaisytas iš Meksikos atvežtos kakavos gėrimas *(žr. p. 55)*.

Vienuolynas įsikūręs vaizdingame parke-draustinyje, pilname grotų ir krioklių. Dabar čia veikia viešbutis *(žr. p. 548)*.

Daroca ⑳

Zaragoza. 2400. Plaza de España 6, 976 80 01 29. ketv. Santo Tomás (kov. 7).

4 KM APLINK ŠIĄ SENĄ maurų tvirtovę eina įspūdingos viduramžių sienos. Nors dalis jų sunyko, tačiau 114 bokštų ir sutvirtintų vartų sudaro nuostabų reginį, ypač patrauklų žvelgiant nuo pagrindinio kelio į Saragosą.

Colegial de Santa María, centrinėje aikštėje stovinčioje bažnyčioje, saugomos šventosios rekonkistos laikų staltiesės *(žr. p. 50–51)*. 1239 m. maurai netikėtai puolė per mišias. Kunigai skubiai suvyniojo pašventintą duoną į lininius altoriaus uždangalus. Vėl išvynioję pamatė, kad įvyko stebuklas, – staltiesės buvo išmargintos kraujo dėmėmis.

APYLINKĖS: Žemdirbystės mieste **Monreal del Campo**, už 42 km į pietus nuo Darocos, yra šafrano muziejus. Dabar jau neapsimoka auginti šį praeityje populiarų prieskonį.

Fuendetodos ㉑

Zaragoza. 180. Calle Zuloaga, 976 14 38 01. San Roque (pask. geg. šešt.), San Bartolomé (rugpj. 24).

ŠIAME KAIMELYJE gimė vienas žymiausių Ispanijos XVIII–XIX a. dailininkų – Francisco de Goya.

Goyos namelio vidus Fuendetodose

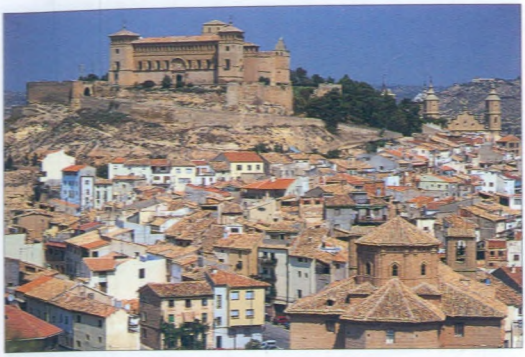

Pilis-viešbutis virš Alcañizo

Casa-Museo de Goya (Goyos namas-muziejus) – tvarkingas namelis, kuriame gyveno tapytojas, – restauruotas ir apstatytas to meto baldais. Ekspozicijoje dailininko asmeniniai daiktai ir graviūros.

APYLINKĖS: Už 20 km į rytus nuo Fuendetodoso Belchite vyko vienas žiauriausių pilietinio karo mūšių *(žr. p. 62–63)* dėl strategiškai svarbaus Ebro slėnio. Sviedinių suniokotų namų griuvėsiai palikti kaip paminklas karo siaubui.

Už 25 km į vakarus nuo Fuendetodoso **Cariñena** vyninėse galima paragauti ir nusipirkti puikaus, subrendusio raudono vyno, kuriuo garsėja šis kraštas *(žr. p. 192–193)*.

Casa-Museo de Goya
Calle Alfóndiga 3. 976 14 38 30.
antr.–sekm.

Alcañiz 22

Teruel. 12,800. Calle Mayor 1, 978 83 12 13. antr. Fiestas Patronales (rugs. 8–14).

VIRŠ ALCAÑIZO MIESTO iškyla du iš tolo matomi pastatai. Viename, **pilyje**, XII a. Kalatravos ordino būstinėje, dabar įsikūręs viešbutis *(žr. p. 548)*. Pagrindiniame bokšte, Torre de Homenaje, saugoma XIV a. freskos, vaizduojančios, kaip Chaimė (Jaime) I užima Valensiją.

Kitas pastatas – **Colegiata de Santa María**. Ši bažnyčia Plaza de España aikštėje išsaugojo gotikinį bokštą ir barokinį fasadą. Čia pat – elegantiškos **Lonja** (prekių biržos) galerijos su nėriniuotomis gotikinėmis arkomis ir **rotušė** *(ayuntamiento)* su mudecharų ir renesanso stiliaus fasadais.

FRANCISCO DE GOYA

Goya. *Autoportretas*

Francisco de Goya gimė 1746 m. Fuendetodose. Jaunystėje piešė vaizdelius gobelenų gamyklai *(žr. p. 296)*, freskomis puošė bažnyčias, tarp jų ir Zaragozos Basílica del Pilar. 1799 m. tapo Karolio IV dailininku ir tiksliai nutapė karalių bei jo žmoną Mariją Luizą *(žr. p. 29)*. Napoleono armijos įsiveržimas į Madridą 1808 m. *(žr. p. 58–59)* ir prasidėję žiaurumai turėjo didelės įtakos Goyos charakteriui. Jo vėlyvesnieji darbai kupini ciniškos nevilties ir vienatvės. Goya mirė 1828 m. Bordo mieste.

ARAGONO FIESTOS

Las Tamboradas *(Didysis ketvirtadienis ir penktadienis)*, Teruelio provincija. Per Velykų savaitę brolijos vyrų, vilkinčių ilgus juodus apsiaustus, ryte muša būgnus gedėdami už Kristų. Las Tamboradas prasideda „išmušus valandai", ketvirtadienio vidurnaktį Híjare. Calandoje Tamborada prasideda kitą dieną. Iškilmingas būgnų dundėjimas trunka kelias valandas. Skaudančios, kraujuojančios plaštakos laikomos religinio atsidavimo ženklu.

Jauni būgnininkai per Las Tamboradas, Alcorija

Karnavalas *(vas.–kov.)*, Bielsa (Huesca). Fiestos, vadinamos *Trangas*, šaukliai juodai išdažytais veidais įsitaiso ant galvų avino ragus ir iš bulvių padarytus dantis. Teigiama, kad tai vaisingumo simbolis.

Romería de Santa Orosia *(birž. 25)*, Yebra de Basa (Huesca). Piligrimai tautiniais drabužiais neša šv. Orosijos kaukolę į jos šventyklą.

Día del Pilar *(spal. 12)*, Zaragoza. Pagerbiant globėją Kolonos Mariją *(žr. p. 227)*, per miesto šventę visur šokamas Aragono liaudies šokis *jota* (chota). Per Día del Pillar (Kolonos Marijos dieną) eina procesija su kartoninėmis figūromis, Mergelei skiriama spalvinga gėlių kompozicija.

Virš miesto iškilusi Alcalá de la Selva pilis

Valderrobres 23

Teruel. 1980. Plaza de España 1, 978 85 00 01. šešt. San Roque (rugpj. 15–19).

ANT ARAGONO SIENOS su Katalonija nuo kalvos į gausią upėtakių Río Matarrana upę žvelgia mielas Valderrobres miestelis. Virš jo iškilusi restauruota **pilis** – buvę Aragono karalių rūmai. Apačioje stovi įspūdinga gotikinė **Iglesia de Santa María la Mayor** su didžiuliu katalonų stiliaus langu rože. Neįprastą arkadinę aikštę puošia XVI a. rotušė *(ayuntamiento)*.

APYLINKĖS: Kiek piečiau įsikūrusį mažutėlį restauruotą viduramžių kaimelį **Mirambel** supa tvirtos sienos.

Castillo de Valderrobres
liep.–rugs.:pirm., spal.–birž.: šešt.

Sierra de Gúdar 24

Teruel. Mora de Rubielos. Alcalá de la Selva. Plaza de la Iglesia 4, 978 80 10 00.

KALNŲ GRANDINĖ į šiaurės rytus nuo Teruelio – tai pušynų kraštas su smailomis kalkakmenio uolomis, iškilusiomis virš krūmais apaugusių šlaitų. Aukščiausia – **Peñarroya,** siekianti 2019 m. Šalia Valdelinares, trečio aukščiausio Aragono kaimo, yra slidinėjimo stotis. Nuo į ją vedančių kelių atsiveria puiki kalnų panorama. Verta pasigrožėti vaizdais iš **Linares de Moros** ir **Alcalá de la Selvos** miestų. Iš šio miesto matyti pilis, stūksanti uolų fone. Jo baroko bažnyčia su kriauklių papuošimais ir spiralinėmis kolonomis – Virgen de la Vega (Vegos Mergelės) šventovė.

Mora de Rubielos 25

Teruel. 1400. Plaza de la Villa 1, 978 80 00 00. pirm. ir penkt. San Miguel (rugs. 28–spal. 1).

MORA DE RUBIELOS MIESTE yra viena geriausiai Aragone išsilaikiusių pilių, viduramžių senamiestis. **Kolegijos bažnyčios** koplyčias puošia *azulejos* (glazūruotos plytelės) iš Maniseso prie Valensijos. Netoliese – juodas fontanas su žaidžiančiais delfinais.

APYLINKĖS: Verta apžiūrėti už 10 km į pietryčius esančią **Rubielos de Mora**. Čia gerai išsilaikę mūriniai ir mediniai pastatai su balkonais, tarp jų stovi augustinų vienuolynas su gotiška altoriaus užtvara.

Teruel 26

Teruel. 31 000. Calle Tomás Nougués 1, 978 60 22 79. ketv. Dia del Mesón de las Tortillas (antr. prieš Velykas), La Vaquilla del Ángel (liep. vid.), Feria del Jamón (rugs. vid.).

DĖL ŠIO PRAMONINIO MIESTO nuolat vykdavo mūšiai. Romėnai pirmieji užgrobė keltiberų Turbą. Per rekonkistą miestas tapo strateginiu grobiu. 1171 m. Alfonsas II atkovojo Teruelį krikščioniškajai Ispanijai, tačiau daug musulmonų ir toliau ramiai gyveno mieste ir puošė jį gražiais mudecharų stiliaus bokštais. Paskutinė mečetė buvo uždaryta 1502 m. sustiprėjus inkvizicijai *(žr. p. 264)*. Labai šaltą 1937 m. žiemą čia vyko žiauriausias pilietinio karo *(žr. p. 62–63)* mūšis, nusinešęs tūkstančius gyvybių. Senamiestyje, pleišto formos Plaza del Torico aikštėje, stovi buliaus, miesto simbolio, statula.

Kiek toliau iškilę penki mudecharų bokštai. Įspūdingiausi – XII a. **San**

Čerpiniai Teruelio katedros stogai

Kavinė su balkonais virš centrinės Albarracíno aikštės

Salvador ir **San Martín**. Pastarojo ornamentai sudėlioti iš mėlynų ir žalių keraminių plytelių. **Iglesia de San Pedro** bažnyčioje yra įžymiųjų Teruelio įsimylėjėlių kapai. **Katedroje** daug spalvingų mudecharų stiliaus darbų, pvz., – glazūruotų plytelių sietyno kupolas ir XVII a. baigtas bokštas. Lubos ištapytos viduramžių gyvenimo vaizdais.

Museo Provincial (Provincijos muziejus) – vienas gražiausių muziejų Aragone, įsikūręs elegantiškame dvare. Jis turi didelę keramikos kolekciją, bylojančią apie garsią Teruelio pramonės šaką. Į šiaurę nuo centro iškilęs **Acueducto de los Arcos** – XVI a. akvedukas.

Museo Provincial
Pl Fray Anselmo Polanco 3. 978 60 01 50. antr.–sekm. per valstyb. šv.

Albarracín ㉗

Teruel. 1200. Calle de la Catedral 5, 978 71 02 51. treč. Los Mayos (bal. 30–geg.1), Patronales (rugs. 13–15).

LENGVA ĮSPĖTI, kodėl šis miestas pelnė tarptautinę premiją už istorijos saugojimą. Ant įspūdingos uolos virš Río Guadalaviar (Guadalavjaro upės) puikiai atrodo rausvų namų grupė. Ant kalno už miesto stovi musulmonų laikų gynybinės sienos su bokštais. Iš **Palacio Episcopal** (Vyskupo rūmų) atsiveria miesto panorama. Netoliese stovi XVI a. **katedra** su varpine. Jos vidų puošia drožinėtas medinis renesanso stiliaus altorius su šv. Petro gyvenimo scenomis. Brangenybių muziejuje yra XVI a. Briuselio gobelenų ir emaliuotų taurių kolekcija.

Kai kurie tvirti karkasiniai Albarracíno namai su galerijomis pasižymi neįprasta dviterase konstrukcija: apatinis aukštas – iš kalkakmenio, o išsikišęs viršutinis padengtas šiurkščiu rausvu gipsu. Daugelis namų po restauravimo atgavo savo viduramžišką išvaizdą. Už miesto esantys Navaz ir Callejón urvai išpiešti priešistoriniais sienų piešiniais. Jų reprodukcijas galima pamatyti Teruelio provincijos muziejuje.

APYLINKĖS: Miestą supa **Montes Universales** kalnai, siekiantys 1170 m. Iš čia išteka Tachas – viena ilgiausių Ispanijos upių. Šiame rajone rasime ir derlingų javų lygumų, ir uolėtų kalvų, apaugusių tuopomis, kadagiais, tankiais pušynais, kur pavasarį žydi aguonos. Į šiaurės rytus nuo Albarracíno, prie **Cella**, Río Jiloca upės ištakos.

Rincón de Ademuz ㉘

Valencia. Ademuz. Valencia, 96 352 54 78.

ŠIS NUOŠALUS ANKLAVAS į pietus nuo Teruelio oficialiai priklauso Valensijos sričiai *(žr. p. 233)*, tačiau tai atskira teritorija, įsiterpusi tarp Aragono ir Kastilijos La Mančos sienos. Kraštas pastaraisiais metais merdi dėl to, kad yra labai nuošalioje vietoje. Daug namų apleista, tačiau išlikę keli ramūs kaimo keliai su rausvais akmenimis.

TERUELIO ĮSIMYLĖJĖLIAI

Pagal legendą, XIII a. Teruelyje du jaunuoliai, Diego de Marcilla ir Isabel de Segura, pamilę vienas kitą ir norėję susituokti. Mergina buvo kilusi iš turtingos šeimos, o vaikinas – neturtingas, todėl jos tėvai neleidę tuoktis ir liepę Diego per penkerius metus įsigyti turto ir vardą. Baigiantis šiam laikotarpiui, kai praturtėjęs jaunuolis grįžęs į Teruelį, jo sužadėtinė jau buvo ištekėjusi už vietinio kilmingojo. Diego mirė plyšus širdžiai, o Isabelė, sielvartaudama dėl jo mirties, mirė kitą dieną.

Isabel de Segura

Diego de Marcilla

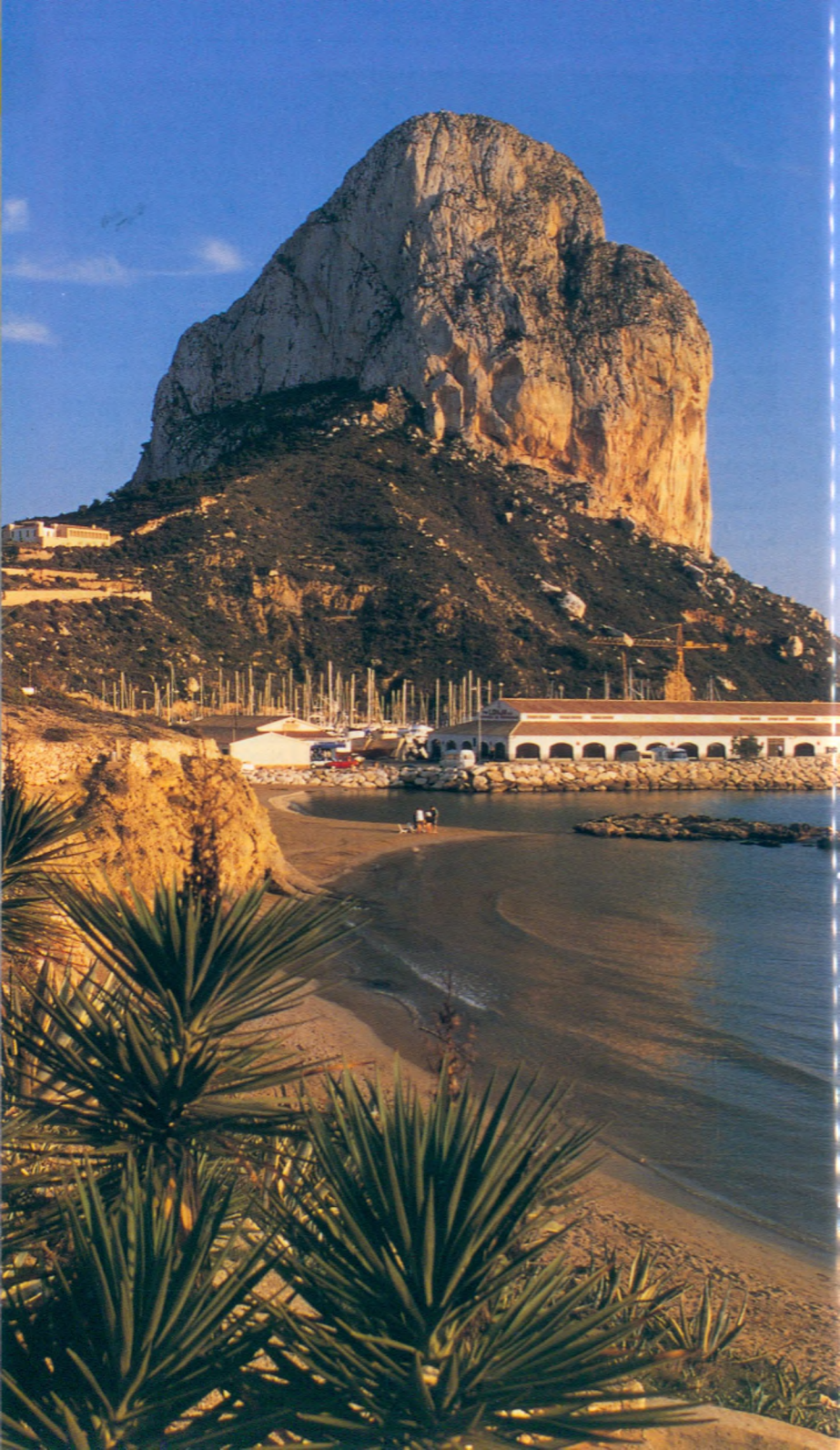

VALENSIJA IR MURSIJA

CASTELLÓN · VALENCIA · ALICANTE · MURCIA

ŠIANDIEN CENTRINĖ ISPANIJOS Viduržemio jūros pakrantės dalis labai patraukli atostogaujantiems: į Costa Blanca, Costa del Azahar, Costa Cálida kasmet suplaukia milijonai turistų. Kadaise musulmonai pavertė šiuos kraštus žydinčiais, o dėl derlingų pajūrio lygumų laukų, citrusinių vaismedžių giraičių ši vieta dar ir šiandien laikoma svarbiausiu citrusinių vaisių sodu ir jų prekybos rajonu.

Šiose derlingose žemėse žmonės gyvena jau 50 000 metų. Prieš atsikeliant maurams čia gyveno graikai, finikiečiai, kartaginiečiai ir romėnai, prekiavę žemės ir jūros gėrybėmis.

Castellóno (Kasteljono), Valensijos ir Alicante (Alikantės) provincijas, sudarančias autonominę sritį (Comunidad Valenciana), katalonų armija atsikovojo iš maurų. Armijos palikta kalba tapo *valenciano* tarme, kuria ir plačiai kalbama, ir rašomi pakelės užrašai. Toliau pietuose esanti Mursija – viena mažiausių Ispanijos autonominių sričių. Gyventojai susitelkę pakrantėse, kur istorinius miestus Valensiją, Alicante ir Cartageną (Kartacheną) papildė šiuolaikiniai kurortai, pvz., Benidorm ir La Manga del Mar Menor. Žemyne, į kurį dar nevažiuoja turistai, prasideda kalnų grandinės, įsiterpusios tarp pakrantės ir centrinės Ispanijos plokščiakalnio. Kraštovaizdis keičiasi nuo vaizdingų slėnių ir kalvų Maestrat šiaurėje iki pusdykumių aplink Lorcą pietų Mursijoje.

Šiltas klimatas vilioja visus į lauką, į spalvingas fiestas, iš kurių žinomiausios Valensijos Las Fallas, teatralizuoti mūšiai tarp maurų ir krikščionių Alcoi'je ir gausios kostiuminės Velykų procesijos Mursijoje ir Lorcoje.

Alyvmedžiai ir migdolai kalnų terasose prie Alcoi

◁ **Netoli nuo Calpo ir Costa Blanca pakrantės virš jūros stūkso Penyal d'Ifach**

Žvalgantis po Valensiją ir Mursiją

VALENSIJOS IR MURSIJOS PAKRANTES labai mėgsta atostogautojai, jos beveik visus metus idealiai tinka vandens sporto mėgėjams. Pagrindiniai kurortai – Benidorm, Benicassim ir La Manda del Mar Menor. Kai kuriuose pakrantės miestuose – Peñíscoloje, Gandioje, Dénioje, Alicante ir Cartagenoje – puikūs senamiesčiai, juose daug lankytinų pilių ir paminklų. Prie jūros yra keli vaizdingi gamtos draustiniai: gėlo vandens lagūna L'Albufera, Santa Pola druskynai Costa Blanca pakrantėje ir nuostabus kalkakmenio kyšulys Penyal d'Ifach.

Krašto gilumoje galima aplankyti keletą dar neatrastų gražių vietų: El Maestrat, kalnus aplink Alcoi, taip pat mažai lankomus Xàtivos ir Lorcos istorinius miestus. Abi sričių sostinės, Valensija ir Mursija, – spalvingi ir linksmi studentų miestai su puikiomis katedromis ir daugybe muziejų.

Žvejų tinklai L'Albufera lagūnoje

KAIP TEN PATEKTI

Pagrindiniai krašto keliai: A7 greitkelis (mokamas nuo Alicante į šiaurę, išskyrus Valensijos apylanką) ir N332 palei pakrantę. Kiti greitkeliai jungia Valensiją su Madridu (NIII) ir Alicante su Madridu (N330). Iš Alicante, Valėnsijos ir Mursijos eina geležinkelio linijos į Madridą, tačiau toliau geležinkelių tinklas ganėtinai fragmentiškas, autobusais nuvažiuosi greičiau negu traukiniu. Vaizdingas geležinkelis siaurame tarpeklyje išilgai Costa Blanca jungia Dénią su Alicante per Benidormą. Tarptautiniai oro uostai yra Alicante ir Valensijoje.

0 kilometrų 25

DAR ŽR.

- *Kur apsistoti* p. 549–551
- *Restoranai ir barai* p. 590–592

Zaragoza
2 MORELLA
Barcelona
Cervera
1 EL MAESTRAT
VINAROS
PENÍSCOLA 3
4
VILLAFAMÉS 5
Millars
Teruel
BENICÀSSIM
6 CASTELLÓ DE LA PLANA
7 ONDA
Valencia
COVES DE SANT JOSEP
SEGORBE 8
COSTA DEL AZAHAR
10 SAGUNT
LLIRIA
11 MONASTERIO DE EL PUIG
Turia
12 VALENCIA
Magro
13 L'ALBUFERA
CULLERA
14 XÁTIVA
15 GANDIA
16 DENIA
17 XÀBIA
ALCOI 20
19 GUADALEST
18 PENYAL D'IFACH
21 BENIDORM
ALACANT (ALICANTE)
23
25 ELX
24 ILLA DE TABARCA
COSTA BLANCA
TORREVIEJA
27

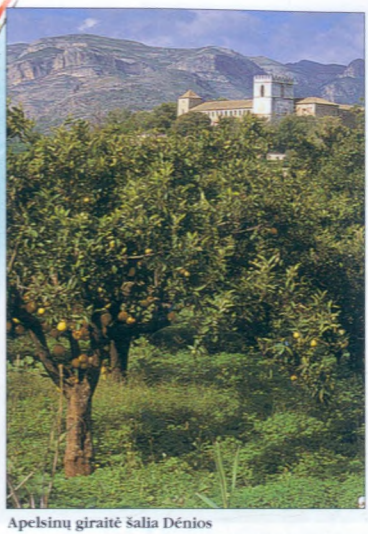

Apelsinų giraitė šalia Dénios

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Alacant (Alicante) 23
L'Albufera 13
Alcoi 20
Alto Turia 9
Benidorm 21
Caravaca de la Cruz 33
Cartagena 30
Castelló de la Plana 6
Costa del Azahar 4
Costa Cálida 31
Coves de Sant Josep 8
Denia 16
Elx 25
Gandia 15
Guadalest 19
Illa de Tabarca 24
Lorca 32
El Maestrat 1
Mar Menor 29
Monasterio de El Puig 11
Morella 2
Murcia 28
Novelda 22
Onda 7
Orihuela 26
Peñíscola 3
Penyal d'Ifach 18
Sagunt 10
Torrevieja 27
Valencia p. 240–243 12
Villafamés 5
Xàbia 17
Xàtiva 14

ŽENKLAI

- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias
- Vaizdingas kelias
- Upė
- Apžvalgos aikštelė

Įlankėlė raižytoje Xàbia pakrantėje

Išlikusi viduramžių siena supa istorinį Morellos miestą El Maestrat kalvos viršūnėje

El Maestrat ❶

Castellón ir Teruel. *Morella.*
Morella, 964 17 30 32.

ŠIS NUOŠALUS KALNŲ KRAŠTAS gavo pavadinimą nuo tamplierių ir Montesos ordinų riterių, vadinamų *maestres* (šeimininkais). Siekdami valdyti pasienio žemes tarp Valensijos ir Aragono, jie statė sutvirtintas gynybines gyvenvietes sunkiai prieinamose vietose, dažnai ant uolėtų kyšulių. Geriausiai išsilaikė **Morella**, rajono centras. Netoli nuo jo yra **Forcalla**, kurio aikštėje, apsuptoje galerijomis, išlikę du XVI a. namai. Į pietus, gražioje vietoje ant aukštos (1318 m) uolos, įsikūręs **Ares de Maestre** kaimas.

Cantavieja – svarbiausias aragoniškas El Maestrat (El Maestrazgo) miestas su gražia arkadine aikšte. Slėnyje įsikūręs **Mirambel** kaimas kruopščiai restauruotas taip, kaip atrodė viduramžiais.

El Maestrate išliko kelios niūrios, bet patrauklios Mergelės Marijos šventyklos. Žymiausia – **La Balma** oloje, į kurią veda uolėtas takas.

Kraštovaizdis labai gražus: derlingi slėniai su stačiomis uolomis, pliki plokšti kalnai, virš kurių sklando ereliai ir grifai. Čia turizmas plėtojamas labai lėtai: mažai viešbučių, vingiuoti keliai ir lėtas eismas.

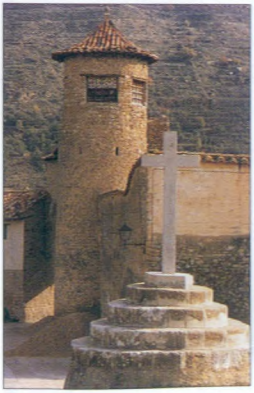

Torre de la Sacristía restauruotame Mirambel kaime

Morella ❷

Castellón. *2700.* *Plaza de San Miguel, 964 17 30 32.* *sekm.* *Sexeni (rugpj., kas šešeri metai).*

RŪSTAUS GROŽIO Morella stovi ant aukštos, nuošalios kalvos, kurios viršūnė apvainikuota pilies griuvėsiais. Išlikusios viduramžių sienos su 6 vartais veda į fantastišką labirintą – senovines kalvon kylančias gatveles su stoginėmis nuo saulės. Abipus pagrindinės gatvės eina dengtos galerijos. Viršutinėje miesto dalyje stovi **Basílica de Santa María la Mayor**. Į jos unikalias choro stales veda drožinėti įviji laiptai.

MORELLOS STEBUKLAS

Plokštė ant sienos Morella Calle de la Virgen žymi namą, kuriame XV a. pradžioje šv. Vincentas Fereras padarė keistą stebuklą. Namų šeimininkė, suglumusi, kad neturi mėsos šventajam pavaišinti, papjovė savo sūnų ir įmetė jį į puodą. Tai sužinojęs šv. Vincentas atgaivino berniuką, kuriam trūko tik mažojo pirštelio, – jį buvo suvalgiusi motina, ragaudama, ar pakanka druskos.

Peñíscola ❸

Castellón. 4 100. Paseo Marítimo, 964 48 02 08. pirm. Patronales (rugs. vid.).

PEÑÍSCOLA – senas miestas-tvirtovė, išsidėstęs aplink pilį, pastatytą ant uolėto kyšulio, kurį iš trijų pusių supa jūra. Siaurų, vingiuotų gatvelių su baltais namais labirintą juosia storos sienos. Į miestą galima įeiti per Fosch vartus – iš Plaza del Caudillo pusės nuo šlaito arba per San Pedro vartus – nuo uosto.

Castell del Papa Luna XIII a. pastatė tamplierių ordino riteriai ant arabų tvirtovės pamatų. Jų kryžius iškaltas virš durų. Pilis vėliau tapo pretendento į popiežių Pedro de Lunos, Aragono kardinolo, rezidencija. Jis tapo popiežiumi Benediktu XIII per didįjį skilimą, XIV a. pabaigoje suskaldžiusį katalikų bažnyčią. Nors 1414 m. Konstancos Taryba jį atstatydino, jis skelbė savo teisę į popiežiaus sostą iki pat mirties 1423 m.

Viršutiniai pilies bokšteliai netikri – pastatyti 1961 m. filmuojant *El Sidą*. Šiuolaikinė Peñíscola išsiplėtė už senųjų sienų ir tapo patraukliu kurortu.

Castell del Papa Luna
Calle Castillo. 964 48 00 21. kasdien. gr. 25, saus. 1.

Saulėlydis pakrantėje šalia senojo Peñíscolos miesto

Costa del Azahar ❹

Castellón. Castelló de la Plana. Castelló de la Plana. Castelló de la Plana, 964 22 10 00.

„APELSINO ŽIEDO PAKRANTĖ" Castellóno provincijoje taip pavadinta dėl tankių citrusinių giraičių pakrantės lygumoje. Du pagrindiniai kurortai – tai Benicassim, kur gražias senovines vilas pakeitė šiuolaikiniai viešbučiai ir kitos turistinės įstaigos, ir Peñíscola. Taip pat populiarūs Alcossebre ir Oropesa paplūdimiai. Labiausiai į šiaurę nutolusi vieta – Vinaròsas ir Benicarló – pagrindiniai žvejų uostai, tiekiantys vietos restoranams krevetes ir moliuskus.

Skulptūra Casa del Batle muziejuje

Villafamés ❺

Castellón. 1400. Plaza del Ayuntamiento 1, 964 32 90 01. penk. Patronales (rugpj. vid.).

ŠIS VIDURAMŽIŲ MIESTAS IŠ lygumos uolėtu kalnagūbriu kyla į restauruotą apvalią pilį. Senojoje, aukštutinėje miesto dalyje, – tai siaurų, į kalną kopiančių gatvelių su tvirtais namukais raizginys. XV a. dvare įsikūręs **Casa del Batle**, šiuolaikinio meno muziejus. Čia eksponuojami darbai nuo 1959 m. iki šių dienų. Kai kuriuos galima nusipirkti.

Casa del Batle
Calle Diputación 20. 964 32 91 52. kasdien.

Castelló de la Planos planetariumas šalia paplūdimio

Castelló de la Plana ❻

Castellón. 140 000. Plaza María Agustina 5, 964 35 86 88. pirm. Fiesta de la Magdalena (antr. kov. sav.).

IŠ PRADŽIŲ ĮSIKŪRUSI aukštoje žemyno vietoje, Castellóno provincijos sostinė XIII a. buvo perkelta arčiau pakrantės.

Šalia Didžiosios miesto aikštės (Plaza Mayor) yra turgus, rotušė, katedra ir 1590 m. pastatyta **El Fadri**, 58 m aukščio aštuonkampė varpinė.

Museo Provincial de Bellas Artes (Provincijos vaizduojamojo meno muziejus) įsikūręs XVIII a. name. Čia daug meno dirbinių iš paleolitinės eros vidurio, XV–XX a. paveikslų, šiuolaikinės vietinės keramikos. Tarp kitų kūrinių eksponuojamas ir Josė Riberos *Šventasis Jeronimas*.

Convento de las Madres Capuchinas vienuolyne saugoma vertinga Francisco de Zurbaráno paveikslų kolekcija.

Planetariume (El Planetario) rodomas nakties dangus, saulės sistema, artimiausios žvaigždės, veikia suvokimo, holografijos ir mineralų ekspozicija.

Museo Provincial de Bellas Artes
Calle Caballeros 25. 964 35 97 11. pirm.–šešt.

Convento de las Madres Capuchinas
Calle Núñez de Arce 11. 964 22 06 41. kasdien.

El Planetario
Paseo Marítimo 1, El Grao. 964 28 29 68. liep.–rugpj.: antr.–šešt., spal.–birž.: antr.–sekm.

Onda ❼

Castellón. 16 800. Calle Cervantes 10, 964 77 18 40. ketv. Feria (pask. spal. sav.).

ONDA – klestintis keramikos pramonės centras. Jame yra sugriuvusi **pilis**, kurią įkūrėjai maurai vadino „Trijų šimtų bokštų pilimi". Senamiestis turi savotiško žavesio, ypač miela **Plaza del Almudín** su viduramžių galerijomis.

Tačiau Ondą aplankyti verta dėl **Museo El Carmen**, gamtos mokslo muziejaus, priklausančio karmelitų vienuolynui. Kolekciją vienuoliai pradėjo rinkti 1952 m. moksliniams tyrimams. Lankytojams muziejus atidarytas tik po dešimties metų. 10 000 augalijos ir gyvūnijos eksponatų išdėstyti trijuose pastato aukštuose. Sumaniu apšvietimu išryškintos gyvūnų iškamšos gamtinėje aplinkoje, drugeliai, vabzdžiai, kriauklės, suakmenėjusios iškasenos, mineralai ir nemalonūs konservuoti anatominiai pavyzdžiai.

Museo El Carmen
Carretera de Tales. 964 60 07 30. antr.–sekm.

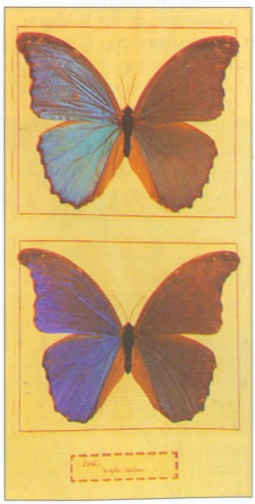

Drugeliai, Museo El Carmen

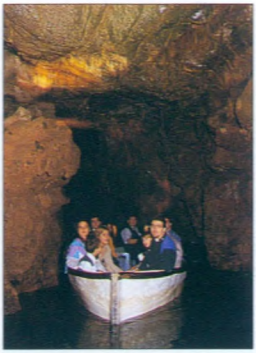

Kelionė valtele vingiuotais Coves de Sant Josep urvais

Coves de Sant Josep ❽

Vall d'Uixó (Castellón). 964 69 05 76. Vall d'Uixó. kasdien.

ŠV. JUOZAPO urvai pirmą kartą ištyrinėti 1902 m. Nubraižytas 2,5 km ilgio juos suformavusios ir dabar tekančios požeminės upės diagrama. Tačiau dar neištirtos upės ištakos, turistai gali aplankyti tik jos dalį.

Lankytojai plukdomi valtelėmis vingriu upeliu. Kartais tenka pasilenkti, kad neatsitrenktumėt į uolą. Kai kur siauri urvai baigiasi didžiulėmis salėmis, pvz., *Sala de los Murciélagos* (Šikšnosparnių salė – šikšnosparniai iš jos išskrido įvedus elektrą). Mėlynajame ežere *(Lago Azul)* gylis siekia 12 m. Dar galima paeiti 255 m Sausąja galerija *(Galería Seca)*. Po didelių liūčių lankytojai į urvus neįleidžiami.

Alto Turia ❾

Valencia. Chelva. CV35 Valencia–Ademúz km 73, 96 163 50 84.

TURISTAI IR IŠKYLAUTOJAI mėgsta gražias, medžiais apaugusias Río Turia (Tūrijos upės) Valensijoje aukštupio kalvas (Alto Turia).

Chelvos bažnyčios laikrodis rodo ne tik valandas, bet dienas ir mėnesius. Šalia miesto stūkso 1054 m **Pico del Remedio** viršūnė, nuo kurios atsiveria puikus krašto vaizdas. Slėnyje prie Chelvos, žvyrkelio gale, stovi romėnų akveduko **Peña Cortada** liekanos.

Įdomiausias Alto Turia miestas – **Alpuente**, įsikūręs virš sauso tarpeklio. Nuo 1031 m. iki 1089 m., kai jį užgrobė El Sidas *(žr. p. 352)*, Alpuente buvo nedidelės *taifos*, maurų karalystės, sostinė.

XIV a. miestas dar buvo svarbus, nes čia rinkdavosi Valensijos parlamentas. Miesto rotušė įsikūrusi nedideliame bokšte virš XIV a. vartų. XVI a. prie jų buvo pristatyta stačiakampė Tarybos salė.

Piečiau įsikūręs **Requena** – pagrindinis vyndarių miestas. Dar piečiau teka didžiausia Valensijos upė Xúqueras arba Júcaras (Chukaras). Išgraužusi milžiniškus tarpeklius prie Cortes de Pallas, ji vingiuoja per **Muela de Cortes**, didžiulį plokščiakalnį ir gamtos draustinį, kurį kerta tik vienas siauras plentas ir nuošalus vieškelis.

LA TOMATINA

Kasmetinės Buñol fiestos Valensijoje kulminacija vyksta paskutinį rugpjūčio trečiadienį. Tai maisto mūšis, sutraukiantis tūkstančius dalyvių, apsirengusių prasčiausiais drabužiais. Miesto taryba atveža sunkvežimius prisirpusių pomidorų, kuriais, nieko nesigailėdami, svaidosi šventės dalyviai. Vertingiausi taikiniai – užsieniečiai ir fotografai.

Ši tradicija gimė 1944 m. Vieni teigia, kad ji prasidėjusi nuo draugų peštynių, kiti – kad nepagarbūs gyventojai apmėtę pomidorais vietinius valdžios pareigūnus. Didėjantis vietos ir tarptautinės spaudos dėmesys sukviečia į šventę vis daugiau žmonių, kuriems reikia vis daugiau pomidorų.

Sagunto miesto valdovų pastatytos tvirtovės griuvėsiai

Sagunt ⑩

Valencia. 60 000. *Calle Autonomia 2, 96 266 22 13. treč. Fiestas (liep. vid.–rugpj. vid.).*

SAGUNTAS (SAGUNTO), įsikūręs dviejų romėnų kelių sankryžoje, suvaidino lemiamą vaidmenį senovės Ispanijos istorijoje.

219 m. pr. Kr. Hanibalas, Kartaginos karvedys pietinėje Ispanijoje, užpuolė ir sutriuškino Romos sąjungininką Saguntumą. Manoma, kad užpuolimo metu žuvę visi gyventojai, o paskutinieji, nenorėdami pakliūti į Hanibalo armijos rankas, susideginę. Šis įvykis virto tragedija kartaginiečiams – kilo Antrasis pūnų karas, per kurį romėnai užėmė pusiasalį *(žr. p. 46–47)*.

Mieste dar išlikę statinių, primenančių romėnų okupaciją. Vienas tokių statinių – I a. **romėnų teatras**, pastatytas iš kalkakmenio ant natūralaus šlaito virš miesto.

Vietinė valdžia, restauravusi teatrą šiuolaikinėmis medžiagomis, susilaukė prieštaringų vertinimų. Dabar teatre vyksta koncertai, spektakliai, kasmetinis Sagunto teatrų festivalis.

Ant kalvos keteros, kur stovėjo pirmasis miestas, išlikę **pilies** griuvėsiai. Čia atkastos viena kitą užklojusių civilizacijų – iberų, kartaginiečių, romėnų ir maurų – liekanos. Pilies griuvėsiai padalyti į kelias dalis arba plazas; visų aukščiausia – La Ciudadella.

Castillo de Sagunt
antr.–penkt.

Monasterio de El Puig ⑪

El Puig (Valencia). *96 147 02 00. El Puig. El Puig. antr.–sekm. 10–13, 16–19.*

ŠĮ MERSEDARIEČIŲ vienuolyną įkūrė karalius Chaimė I Aragonietis, XIII a. atkovojęs Valensiją iš maurų.

Vienuolynas turi XVI–XVIII a. paveikslų kolekciją, jame veikia Museo de la Imprenta y de la Obra Gráfica (Spaudos ir grafikos muziejus), kurio ekspozicija skirta pirmajai Ispanijos knygai (manoma, išspausdintai Valensijoje 1474 m.) ir spaudos raidai. Tarp eksponatų – spaustuvės įrengimai, mažiausios pasaulyje knygos kopija.

La Tomatina dalyviai mėtosi pomidorais

Valensija ⑫

TREČIAS DIDŽIAUSIAS ISPANIJOS MIESTAS įsikūręs viduryje derlingos lygumos *(huerta)*, kurioje auga apelsinų giraitės ir pramoniniai sodai. Tai vienas labiausiai išvystytų Europos žemdirbystės rajonų. Valensijoje šiltas žemyninis klimatas, todėl verda audringas gatvės ir naktinis gyvenimas. Kovo mėnesį čia vyksta viena spalvingiausių Ispanijos fiestų, Las Falas *(žr. p. 245)*, per kurią gatvėse deginamos didžiulės papjė mašė skulptūros. Šiuolaikinė Valensija – garsus keramikos gamybos ir prekybos centras. Miestą su Balearų salomis jungia keltai.

Gėlės skirtos Virgen de los Desamparados – Valensijos globėjai

Žvalgantis po Valensiją

Valensija įsikūrusi Río Turia (Tūrijos upės) žiotyse. Dešiniajame krante išsidėstęs miesto centras ir senasis El Carmen kvartalas. Prie daugelio paminklų galima patekti iš Plaza de Ayuntamiento, trikampės rotušės aikštės.

138 m. pr. Kr. miestą įkūrė romėnai, vėliau jį nukariavo maurai. 1096 m. Valensiją atsiėmė El Sidas *(žr. p. 352)*, paskui vėl užgrobė maurai. Galiausiai 1238 m. jį atkovojo Chaimė I Nukariautojas ir prijungė prie Aragono karalystės.

Trys gražiausi Valensijos pastatai buvo pastatyti XIV–XV a. per ekonomikos ir kultūros suklestėjimą. Tai Torres de Serranos vartai, atsilaikę per viduramžių sienų griovimą XIX a., La Lonja ir katedra.

Palau de la Generalitat

Plaza de la Virgen. 96 386 61 00.
tik iš anksto susitarus.

Šie rūmai, kuriuose dabar dirba Valensijos srities vyriausybė, buvo pastatyti gotikos stiliumi 1482–1579 m., tačiau juose yra XVII ir XX a. priestatų. Dveji laiptai iš akmeninio vidinio kiemo veda į puošnias sales. Didesniosios iš dviejų Salas Doradas (Auksinių salių) antresolės – su kesoninėmis lubomis ir plytelėmis išklotomis grindimis. Parlamento sienas puošia freskos.

Basílica de la Virgen de los Desamparados

(Bejėgių Mergelės Marijos bazilika)

Puošni Valensijos globėjos, Bejėgių Mergelės Marijos statula stovi virš altoriaus šioje XVII a. bažnyčioje, gausiai išpuoštoje gėlėmis ir žvakėmis. Per Las Fallas aikštėje priešais bažnyčią Mergelė pagerbiama auka – gėlių kilimu.

Katedra

Prie 1262 m. pastatytos katedros per šimtmečius vis kas nors būdavo priduriama, todėl visos trejos durys yra skirtingų stilių. Seniausios – romėnų Puerta del Palau, tačiau pagrindinis įėjimas, Puerta de los Hierros, turi XVIII a. baroko portalą.

Prieš kitas duris, gotikines Puerta de los Apóstoles, ketvirtadienio vidurdienį renkasi nepaprastas teismas. Jau maždaug 1000 metų Vandens tribunolas sprendžia valstiečių ginčus dėl drėkinamojo vandens skirstymo lygumoje.

Katedros koplyčioje saugoma agato tauré, laikoma Šventuoju Graliu. Pasak legendos, ji pakliuvusi į Valensiją iš Jeruzalės pakeliui į San Juan de la Peña vienuolyną Aragone *(žr. p. 224)*.

Miguelete, katedros varpinė, Plaza de la Reina aikštėje

Miguelete, 68 m aštuonkampė katedros varpinė, pastatyta 1380–1420 m. Tai Valensijos simbolis. Nuo jos viršaus atsiveria puikus miesto vaizdas.

La Lonja

Plaza del Mercado s/n. 96 352 54 78. antr.–sekm.

1482–1498 m. pastatytoje ištaigingoje gotikinėje prekių biržoje dabar vyksta kultūros renginiai – koncertai ir parodos. Išorinės sienos išpuoštos groteskiškomis figūromis. Aukštus Sandorių salės žvaigždinius skliautus remia grakščios spiralinės kolonos.

Mercado Central

Plaza del Mercado 6. 96 382 91 00. pirm.–šešt.

Šis milžiniškas gelžbetonio ir stiklo Art Nouveau pastatas su papūgos ir kardo formų vėtrungėmis atidarytas 1928 m. Tai viena didžiausių ir patraukliausių Europos turgaviečių. Kiekvieną rytą tūkstančiai prekystalių lūžte lūžta nuo jūros gėrybių, daržovių, vaisių, prieskonių ir prieskoninių žolelių.

Dekoratyvinė tualeto rodyklė Valensijos centriniame turguje

Museo Nacional de Cerámica Gonzalez Martí

González Martí Calle Rinconada Garcia Sanchis. 96 351 63 92. antr.–šešt. saus. 1, kov. 19, gr. 6 ir 25.

Nacionalinis Ispanijos keramikos muziejus įsikūręs barokiniame markizo de Dos Aguas name – XVIII a. spalvotojo gipso fantazijos kūrinyje. Duris rėmina įmantrūs Ignacio Vergaros lipdiniai. Tarp 5000 eksponatų – antikinė graikų ir romėnų keramika, Picasso darbai ir tradicinė plytelėmis išklota Valensijos virtuvė.

Colegio del Patriarca

Ši seminarija pastatyta XVI a. viduryje aplink dviaukštį renesanso dvarą. Bažnyčios sienos ir lubos ištapytos Bartolomé Mataranos freskomis. Per penktadienio ryto mišias altoriaus paveikslas, Francisco Ribaltos *Paskutinė vakarienė*, nuleidžiamas žemiau ir atidengiamas nežinomo XV a. vokiečių dailininko tapytas kūrinys, vaizduojantis Kristaus nukryžiavimą.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Valencia. 760 000. 8 km į PV. Cl Játiva 24, 96 352 02 02. Avda Menéndez Pidal 13, 96 349 72 22. Estación Marítima, 96 367 07 04. Ayuntamiento, 96 352 54 78. pirm.–šešt. Las Fallas (kovo 19), Devintinės (geg.–birž.).

Palau de la Música – prestižinė Valensijos koncertų salė

Toliau nuo centro
Palei miesto centrą eina du platūs prospektai – Gran Vía Marqués del Turia ir Gran Vía Ramón y Cajal. Už jų – XIX a. gatvių tinklo plane simetriškai išsidėstę priemiesčiai. Geriausias būdas ištrūkti už miesto – metro: viena tramvajaus linija veža tiesiai į El Cabañal ir La Malvarrosa paplūdimius.

Juan de Juanes. *Ecce Homo* (XVI a.), Museo de Bellas Artes

Jardines del Río Turia
(Tūrijos upės sodai)
Seniau tekėjusios upės vietoje liko 5 km ilgio juosta, kurios sodus ir sporto aikštynus kerta daugybė tiltų. Virš upės vagos iškilusi Palau de la Música – pastatyta 1980 m. tarptautinės klasės koncertų salė. Šalia, žaidimų aikštelės centre, stovi milžiniška Guliverio figūra, prie kurios įrengta daugybė laiptelių ir šliaužyklų.

Kiti gražiausi Valensijos viešieji sodai glaudžiasi prie upės krantinės. Didžiausiame, Jardines Reales, vietinių vadinamame Los Viveros, yra nedidelis zoologijos sodas. Intymiame itališko stiliaus Monforte sode daug marmuro skulptūrų, auga dedešvos ir magnolijos. Botanikos sodą (Jardín Botánico) 1802 m. įkūrė botanikas Antonio José Cavanillesas. Jame yra 7000 krūmų ir medžių rūšių.

Museo De Bellas Artes
Palacio San Pio V, Calle San Pio V 9.
96 360 57 93. antr.–sekm. saus. 1; Didysis penktadienis, gr. 25 ir 31.
Šioje buvusioje seminarijoje, pastatytoje 1683–1744 m., dabar saugoma reikšminga 2000 paveikslų ir skulptūrų kolekcija nuo antikos iki mūsų laikų. Valensijos menui nuo XIV–XV a. atstovauja dideli auksiniai altorių fragmentai – Alcanyiso, Pere Nicolau ir Maestro de Bonastre darbai. Flamandų tapytojo Hieronimo Boscho triptikas *Kančia* kabo antrame aukšte greta Velázquezo autoportreto, El Greco, Murillo, Ribaltos, Van Dycko ir vietinio tapytojo Juano de Juaneso darbų.

Paskutiniame aukšte eksponuojami šeši Goyos paveikslai ir trijų žymių XIX–XX a. Valensijos dailininkų darbai: Ignacio Pinazo, Joaquíno Sorollos ir Antonio Muñozo Degraino. Didelė Degraino spalvingų haliucinacinių paveikslų kolekcija surinkta vienoje salėje, tarp jų ir sukrečiantis *Amor de Madre*.

Torres de Serranos
Plaza de los Fueros.
Šie vartai, pastatyti 1238 m. kaip triumfo arka, turi ir gynybinių, ir dekoratyvių bruožų. Du didelius bokštus jungia dantyta bokšto siena su subtiliais gotikiniais ornamentais.

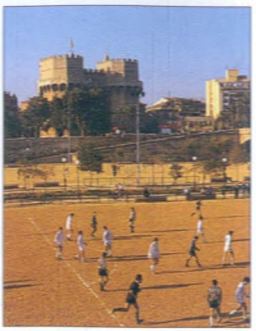

Aukštai iškilę Torres de Serranos vartai

Instituto Valenciano de Arte Moderno (IVAM)

Calle Guillem de Castro 118. 96 386 30 00. antr.–sekm.

Valensijos šiuolaikinio meno institutas įsikūręs dviejuose pastatuose. Šiuolaikiniame centriniame pastate yra Valensijos skulptoriaus Julio Gonzálezo, laikomo XX a. skulptūros tėvu, darbai. XIII a. karmelitų vienuolyne rengiamos šiuolaikinių dailininkų parodos.

Centre Cultural la Beneficència

Calle Corona 36. 96 388 35 69. antr.–sekm.

Čia eksponuojami priešistoriniai ir etnografiniai daiktai, tarp jų – 5000 akmens amžiaus piešinių, vaizduojančių elnius ir arklius ant kalkakmenio plokščių, rastų kalvose netoli Gandios *(žr. p. 244)*.

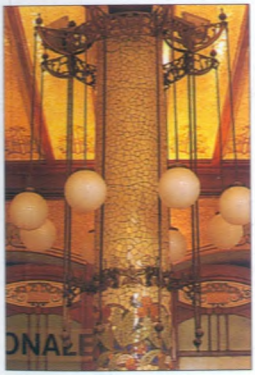

Art Nouveau stiliaus kolona, Estación del Norte

Estación del Norte

Calle Játiva 24. 96 352 02 02. kasdien.

Valensijos geležinkelio stotis pastatyta 1907–1917 m. Austrijos Art Nouveau stiliumi. Viduje – keraminiai sienų pano ir vitražai fojė ir kavinėje su *huerta* pasėlių ir L'Albufera buities vaizdais *(žr. p. 244)*.

Ciutat de les Arts i de les Ciències

Arzobispo Mayoral 14. 90 210 00 31. 10–23.30

Išpūdingiausias Valensijos šiuolaikinis projektas, Menų ir mokslo miestas, bus baigtas 2000 m. Vietinio architekto Santiago Calatravos futuristinių pastatų grupė eina nuo centro uosto link ir supa ežerą.

Pirmiausia buvo atidarytas IMAX kino teatras. Kiti pastatai – tai scenos menų salė, mokslo muziejus ir okeanografijos parkas, kuriame įsikurs daug jūros gyventojų ir povandeninis restoranas.

Pusrutulinis IMAX kinoteatras Ciutat de les Arts i de les Ciències – menų ir mokslo mieste

Museo del Gremio Artistas Falleros

Avda San José Artesano 17. 96 347 65 85. kasdien.

170 dailininkų ir amatininkų darbą visus metus Ciudad Fallera dirbtuvėse, kurdami įmantrias papjė mašė skulptūras, kurios deginamos per Las Fallas *(žr. p. 245)*. Meistrai visada – išskyrus darbingiausius mėnesius, t. y. artėjant kovui, – aprodo lankytojams dirbtuves. Kiekvienais metais nuo 1902 m. geriausios *ninots* – groteskiškos papjė mašė figūros – nesudeginamos ir patalpinamos muziejuje kartu su plakatais, nuotraukomis ir kitais šventės atributais.

El Cabañal ir La Malvarrosa paplūdimiai

Į rytus nuo miesto El Cabañal ir La Malvarrosa pajūriu nutiesta apie 2 km ilgio plati, judri krantinė. Nors šie buvę žvejų rajonai ganėtinai apleisti, septintame aštuntame dešimtmečiuose čia likę senų tradicinių namų, kurių sienos išklotos plytelėmis, kad vasarą saugotų nuo kaitros. La Malvarrosa šviesa įkvėpė dailininką impresionistą Joaquíną Sorollą *(žr. p. 295)*. Paseo de Neptuno prie uosto gausu restoranų, siūlančių tradicinį patiekalą *paella*.

Apylinkės: Derlinga *huerta* lyguma – tai laukai, apsodinti artišokais ir *chufas* (žemės migdolais), žaliu *horchata* (toks gėrimas) komponentu.

Manises, netoli oro uosto, garsėja savo keramika, kuri pardavinėjama parduotuvėse ir fabrikuose. Čia taip pat yra keramikos muziejus.

Valensijos vasaros ypatumai

Vasarą Valensijos barai ir restoranai siūlo numalšinti troškulį unikaliu šio krašto gėrimu. *Horchata* – saldus pieno gėrimas, gaminamas Albiraios mieste iš *chufas* (žemės migdolų). Jis pardavinėjamas pusiau užšaldytas, o valgomas su *fartons* – minkštomis, saldžiomis duonos lazdelėmis arba su *rosquilletas* – traškiomis sausainių lazdelėmis. Seniausia *horchatería* – Santa Catalina Virgen aikštėje, miesto centre.

Spalvotose plytelėse pavaizduota moteris, pilanti *horchatą*

Žvejų valtys ant L'Albufera gėlo vandens ežero kranto

L'Albufera ⓭

Valencia. *Raco de l'Olla, 96 162 73 45.*

GĖLO VANDENS EŽERAS L'Albufera tyvuliuoja pakrantėje į pietus nuo Valensijos. Tai didžiausia Rytų Ispanijos paukščių karalija. Nuo jūros jį skiria apaugusi mišku smėlio juosta Dehesa ir ryžių laukai, kuriuose išauginama trečdalis Ispanijos ryžių.

L'Albuferą maitina Tūrijos upė, su jūra ją jungia trys kanalai, turintys šliuzus, reguliuojančius vandens lygį. Didžiausias ežero gylis – 2,5 m. Ežeras nuolat mažėja dėl natūralaus uždumblėjimo ir melioracijos. Viduramžiais ežero plotas buvo 10 kartų didesnis už dabartinį. Nendrynuose ir pelkėtose salose užregistruota 250 rūšių paukščių, tarp jų daug baltųjų gandrų ir garnių. Siekiant apsaugoti paukščius, 1986 m. L'Albufera paskelbta gamtos draustiniu. Nuo ežero krantų žiūronais galima pamatyti daug paukščių. Turizmo centre Raco de l'Olla gausu informacijos apie ežero ekologiją, ryžių laukus ir Dehesą.

Xàtiva ⓮

Valencia. *27 000.* *Calle Alameda de Jaime I 50, 96 227 33 46.* *antr. ir penkt.* *Las Fallas (treč. kov. sav.).*

ĮŠILGAI SIAURO Vernissa kalnagūbrio, virš Xàtivos, stūkso buvusios garsios pilies ir jos 30-ties bokštų griuvėsiai. Pilį sugriovė Pilypas V per Ispanijos Įpėdinystės karą *(žr. p. 58)*. Pilypas padegė miestą, kuris jam iki šiol originaliai keršija, – **Municipaliniame muziejuje** Pilypo portretas kabo aukštyn kojomis.

Prieš užpuolimą Xàtiva buvo antrasis Valensijos karalystės miestas. Manoma, kad jį įkūrė finikiečiai. Jis suklestėjo prie maurų, o XII a. – anksčiausiai Europoje – čia pradėtas gaminti popierius. Svarbiausios siaurų senamiesčio gatvelių aikščių įžymybės – buvusi ligoninė su plateresko fasadu ir viduramžių fontanas Plaça de la Trinidad aikštėje.

Pilypo V portretas, kabantis aukštyn kojomis, Xàtiva

Ermita de San Feliú (Šv. Felikso koplyčia), seniausia šalia kelio į tvirtovę stovinti bažnyčia, pastatyta apie 1269 m. Ant jos sienų kabo daugybė XIV–XVI a. ikonų.

Castillo de Xàtiva
Subida del Castillo. *96 227 42 74.* *antr.–sekm.*

Museo Municipal
Carrer de la Corretgeria 46.
96 227 65 97. *antr.–sekm.*

Gandia ⓯

Valencia. *53 000.* *Calle Marqués de Campo, 96 287 77 88.* *šešt.* *Las Fallas (kovo 19).*

1485 M. Rodrigas Bordža (tapęs popiežiumi Aleksandru VI) gavo Gandios hercogo titulą. Jis įkūrė Bordžų klaną ir kartu su sūnumi Čezare ir dukra Lukrecija buvo įtrauktas į žmogžudystę ir ištvirkavimą.

Vėliau Rodrigo provaikaitis

grąžino gerą šeimos vardą įstodamas į jėzuitų ordiną. 1671 m. popiežius Klementas X jį kanonizavo šventuoju Pranciškumi Bordža.

Namas, kuriame jis gimė ir gyveno, **Palacio Ducal** (hercogo rūmai), dabar priklauso jėzuitams. Už paprasto gotikinio kiemo viduje – puošnūs kambariai, ypač barokinė Auksinė galerija. Mažo vidinio kiemelio grindų plytelėse vaizduojami keturi elementai: žemė, oras, ugnis ir vanduo.

Palacio Ducal
Calle Santo Duque 1. *96 287 12 03.* *pirm.–šešt.*

Puošnus paauksuotas Palacio Ducal interjeras, Gandia

Denia 16

Alicante. *28 000.* *Plaza Oculista Buigues 9, 96 642 23 67.* *pirm.* *Patronales (liep. pr.).*

Šis miestas buvo įkurtas kaip graikų kolonija. Pavadinimas kilęs nuo romėnų deivės Dianos. Čia rasti jos garbei pastatytos šventovės griuvėsiai. XI a. miestas tapo trumpai gyvavusios musulmonų karalystės, kurios dominija tęsėsi nuo Andalūzijos iki Balearų salų, sostine.

Dabar tai žvejų uostas ir kurortas. Centras išsidėstęs aplink neaukštą kalvą, nuo kurios viršūnės į uostą žvelgia didelė **pilis**, buvusi arabų tvirtovė. Išlikę vartai, Portal de la Vila, XVII a. labai pakeisti.

Palacio del Gobernador (Gubernatoriaus namuose) pilies viduje dabar Archeologijos muziejus, kurio eksponatai atspindi Denios augimą nuo 200 m. pr. Kr. iki XVIII a. Į šiaurę nuo uosto – smėlėta Las Marinas pakrantė. Į pietus – akmenuota ir mažiau civilizuota Las Rotas pakrantė, tinkama akvalangistams.

Castillo de Denia
Calle San Francisco. *(96) 642 06 56.* *kasdien.*

Xàbia 17

Alicante. *17 000.* *Plaza de la Iglesia 4, 96 579 43 56.* *ketv.* *Aduanas de Mar (pirm. rugs. sav.).*

Kažkada piratai ir kontrabandininkai slėpdavosi Xàbia pakrantės urvuose, įlankėlėse ir dviejose akmenuotose salose. Miesto centras įsikūręs ant kalvos, buvusioje siena aptvertoje iberų gyvenvietėje. Daug pastatų gatvėse pastatyta iš vietoje kasamo Tosca smiltainio. XVI a. **Iglesia de San Bartolomé** buvo sutvirtinta, kad per užpuolimą čia galėtų pasislėpti parapijiečiai. Virš durų yra angos, per kurias buvo šaudoma į užpuolikus.

Į jūrą žvelgia XVII ir XVIII a. malūnų griuvėsiai. Savivaldybės sprendimu, Xàbia pakrantėse nestatomi daugiaaukščiai gyvenamieji namai, kurių daug kituose Ispanijos kurortuose.

Gotikinės Iglesia de San Bartolomé durys, Xàbia

Las Fallas sudeginimo ceremonija šv. Juozapo dieną

Valensijos ir Mursijos fiestos

Las Fallas *(kov 19).* Didžiulės papjė mašė skulptūros *(fallas)* statomos Valensijos sankryžose ir aikštėse apie kovo 15 dieną ir šv. Juozapo dienos, kovo 19-osios, vakare padegamos. Kainuojančios milijonus pesetų *fallas* vaizduoja satyrines scenas. Jų gamyba trunka ištisus metus. Per šią fiestą visame mieste girdisi laužų traškesys.

Didysis penktadienis, Lorca (Mursija). Didžiulėje biblinių personažų procesijoje pompastiškai kaunasi „mėlynųjų" ir „baltųjų" brolijos.

Maurai ir krikščionys *(bal. 22–24)*, Alcoi (Alicante). Į miestą įžygiuoja dvi kostiumuotos armijos, vyksta įvairios ceremonijos, teatralizuoti mūšiai – minima rekonkista.

Bous en la Mar *(birž. pr.)*, Denia (Alicante). Žmonės pakrantėje vaikosi bulius, kol šie sulekia į jūrą *(žr. p. 35)*.

Misteri d'Elx *(rugpj. 14–15)*, Elx (Alicante). Tai alegorinis vaidinimas, vykstantis Iglesia de Santa María bažnyčioje su specialiaisiais efektais.

La Tomatina *(pask. rugpj. treč.)*, Buñol (Valensija). Tūkstančiai dalyvių mėtosi prisirpusiais pomidorais *(žr. p. 238–239)*.

Costa Blanca

VIDURŽEMIO JŪROS PAKRANTĖS ruožo pradžioje įsikūrusi Costa Blanca ramesnė už Costa del Sol *(žr. p. 448–449)* ir žiemos čia šiltesnės negu Costa Bravoje *(žr. p. 207)*. Dauguma turistų atvyksta į Alicante oro uostą ir geležinkelio stotį ir išvyksta iš jų. Tarp Alicante ir Alteos plyti smėlėtas paplūdimys, apstatytas gyvenamųjų namų blokais ir viešbučiais. Alteos šiaurėje yra daugiau paplūdimių, tačiau juos kerta uolos ir įlankėlės. Į pietus nuo Alicante, prie Torrevieja kurorto, kraštovaizdis sausesnis, plikesnis, jį pagyvina tik medžiais apaugusios Guardamar del Segura kopos.

Gandia – pietinis Costa de Valencia taškas. Puikius smėlėtus paplūdimius, seklų vandenį labai mėgsta ispanai.

Gandia

Oliva

Denios Las Marinas pakrantė – žema, smėlėta juosta su daugybe viešbučių. Akmenuota Les Rotes pakrantė tinka akvalanginiukams.

Denia

Xàbia

Xàbios judriausias paplūdimys – El Arenal. Daugumą pakrantės užima uolos ir įlankos.

Altea – kurortas su autentišku kalkėmis baltintu senamiesčiu ant kalvos. Papėdėje driekiasi ilgas žvirgždėtas paplūdimys.

Moraira

Calp

Altea

***Santa Pola** – dar veikiantis žvejų uostas, tačiau labai populiarūs jo smėlėti paplūdimiai.*

Benidorm

La Vila Joiosa

Benidormo gyvas ir linksmas Levante paplūdimys įeina į geriausių pasaulio paplūdimių dešimtuką. Poniente – toliau nuo miesto centro.

El Campello

Platja de Sant Joan

Platja de Sant Joan turi vientisą ilgą smėlio ruožą. Lengvai pasiekiamas, nes pro jį eina plentas ir siauras geležinkelis per tarpeklį.

Alacant (Alicante)

Santa Pola

Illa de Tabarca

Illa de Tabarca traukia keliautojus gamtos grožiu ir skaidriu vandeniu, tinkamu akvalanginiukams.

Guardamar del Segura

Guardamar del Segura – vienas ramesnių kurortų, iš visų pusių apsuptas vėjo nupustytų smėlio kopų, apaugusių kvapiais pušynais.

Torrevieja

0 kilometrų 25

Torrevieja – populiarus grupinio turizmo kurortas su smėlėtais paplūdimiais pietuose, pastaraisiais metais smarkiai išaugęs.

***Alicante** miesto centrą aptarnauja populiarusis Postiguet paplūdimys. Šalia yra kitų erdvių ir smėlėtų paplūdimių, pvz., La Albufereta ir Sant Joan.*

◁ **Maurų armijos įžengimas – tai festivalio dalis, skirta rekonkistai atminti. Ontinyent, Valensija**

Penyal d'Ifach ⑱

Alicante. Calp. Calp. Calp, 96 583 69 20.

ŽIŪRINT IŠ TOLI ATRODO, kad akmenuota Penyal d'Ifach atodanga kyla tiesiai iš jūros. Tai viena įdomiausių Costa Blanca vietų – 332 m aukščio kalkakmenio luitas, į kurį, regis, neįmanoma įkopti. Tačiau 1918 m. pastatytas tunelis leidžia lankytojams prieiti prie nuolaidesnių šlaitų iš jūros pusės.

Maždaug dviejų valandų kelionė į ten ir atgal prasideda turistų centre virš Calpo uosto. Klausantis bangų mūšos, jums reikės kopti nestačiais šlaitais, apaugusiais kadagiais ir vėduoklinėmis palmėmis. Kopdami nuo viršūnės galėsite gėrėtis įspūdingais Costa Blanca vaizdais. Neūkanotą dieną matyti Ibizos kalvos *(žr. p. 486)*.

Ant Penyal d'Ifach uolos auga 300 augalijos rūšių, tarp jų ir retų. Druskingoje papėdėje sustoja pailsėti migruojantys paukščiai. Iki 1987 m. uola buvo privati nuosavybė, srities valdžia ją išpirko ir pavertė gamtos draustiniu.

Kalno papėdėje įsikūręs iberų miestas Calpas garsus paplūdimiais, pvz., Levante ir Les Bassetes.

Didinga klintinė Penyal d'Ifach uola

Guadalest ⑲

Alicante. 190. Avenida de Alicante, 96 588 52 98. Fiestas de los Jóvenes (birž. pirma sav.), Virgen de la Asunción (rugpj. 14–17).

NEPAISANT DIDELIO turistinių autobusų srauto iš Benidormo, gražus kalnų kaimelis Castell de Guadalest išliko nepasikeitęs tikriausiai todėl, kad į seniausią jo dalį galima patekti tik pėstute per vienintelį įėjimą – tunelį, iškirstą uoloje, ant kurios stūkso pilies ir varpinės griuvėsiai.

Guadalestą įkūrė maurai, iškalę terasas aplinkinėse kalvose ir apsėję jas pasėliais. Terasas iki šiol drėkina maurų nutiesti grioviai. 1644 ir 1748 m. kaimas labai nukentėjo nuo žemės drebėjimų. Laiptai iš centrinės aikštės kyla į pilį, iš kur atsiveria didingas aplinkinių kalnų vaizdas.

Museo de Miniaturas

muziejuje yra mikroskopinė Leonardo da Vincio *Paskutinė vakarienė*, nutapyta ant ryžio grūdelio, Goyos *Apnuogintoji Macba (žr. p. 283)*, nutapyta ant musės sparno, ir lendančio pro adatos skylutę kupranugario skulptūra.

Museo de Miniaturas
Calle de la Iglesia 5. 96 588 50 62. kasdien.

Guadalesto varpinė ant uolos viršūnės

Alcoi ⑳

Alicante. 62 000. Plaza de España 1, 96 554 52 11. Maurai ir krikščionys (bal. 22–24).

ALCOI – pramoninis miestas, įsikūręs trijų upių santakoje ir apsuptas aukštų kalnų. Labiausiai garsėja teatralizuotais mūšiais tarp maurų ir krikščionių *(žr. p. 245)* ir *peladillas* – cukruje apvoliotais migdolais.

Kiek aukščiau šlaite įsikūręs **Font Roja** (raudonasis šaltinis) – gamtos draustinis. Šioje šventoje vietoje stovi aukšta Mergelės Marijos statula.

APYLINKĖS: Į šiaurę nuo Alcoi driekiasi **Sierra de Mariola** kalnagūbris, išgarsėjęs vaistinėmis ir prieskoninėmis žolelėmis. Geriausia į jį patekti per **Agres** kaimą. Vaizdingas kelias iš Agres šiaurės į 1390 m. aukščio Mont Cabrer viršūnę eina pro dvi sugriuvusias *neveras* – duobes, skirtas laikyti ledui, kuriuo šaldoma mėsa ir žuvis.

10 km į vakarus nuo Agres 1813 m. uoloje buvo iškirsta **Bocairent** bulių kovų arena. Kaimyninė uola vadinasi **Les Covetes dels Moros** (maurų urvais), tačiau nepaisant pavadinimo, šių žmogaus iškirstų urvų kilmė neaiški.

Benidorm 21

Alicante. 47 000. Calle Martínez Alejos 16, 96 585 13 11. treč., sekm. Virgen del Carmen (kov. 16), Las Fallas (kov. 19).

DANGORAIŽIŲ MIŠKAS ilgoje pakrantėje labiau primena Manhattaną negu nežinomą šešto dešimtmečio žvejų kaimelį.

Benidorme daugiau gyvenamojo ploto negu kituose Viduržemio jūros kurortuose, tačiau poilsiautojų sudėtis jau ne ta kaip 1980-aisiais, kai kurortas buvo vadinamas „alaus drimbų miestu". Didelis viešasis **Parque de l'Aigüera** ir estrada po atviru dangumi, skirta kultūriniams renginiams, byloja apie pastarųjų metų pokyčius. Dabar čia atvyksta daugiau pagyvenusių poilsiautojų iš Ispanijos šiaurės negu Anglijos jaunimo. Tačiau vis dar teigiama, kad pagrindinės kurorto linksmybės – tai seksas, saulė, naktiniai klubai ir „angliškos aludės".

Ant kyšulio tarp Levante ir Poniente paplūdimių įsikūrė parkas **Balcón del Mediterráneo**. Jo smaigalyje trykšta didžiulė fontano srovė. Nuo čia atsiveria puiki Benidormo panorama. Į netoli nuo kranto esančią pleišto formos salą iš uosto plaukia keltai. Saloje įkurtas gamtinis jūros paukščių rezervatas.

Centriniai laiptai su gėlės formos šviestuvu, Casa Modernista, Novelda

APYLINKĖS: Piečiau esanti **La Vila Joiosa** (Villajoyosa) daug senesnė už Benidormą. Pagrindinė įžymybė – ryškiai dažyti namai palei upę. Kalbama, jog jie taip nudažyti todėl, kad grįždami žvejai iš tolo atpažintų savuosius.

Į šiaurę nuo Benidormo, ant kalvos, iškilusios virš šiuolaikinių pakrantės statinių, stovi senoji **Altea**. Siauros gatvelės su baltais namais ir daugybe laiptų spiečiasi aplink bažnyčią apskritu mėlynu kupolu.

Bažnyčia virš Alteos senamiesčio

Novelda 22

Alicante. 23 000. Plaza de España 1, 96 560 03 77. treč., šešt. Santa María Magdalena (trečia liep. sav.).

PRAMONINIAME Noveldos mieste daug marmuro gamyklų. Labai įdomus ir puikiai išsilaikęs 1903 m. pastatytas **Casa Modernista** namas. 1975 m. vietinis bankas jį išgelbėjo nuo sunaikinimo. Trijų aukštų pastate stovi seni amžiaus pradžios baldai. Čia nedaug tiesių linijų ar funkcinių formų, vos ne kiekviename sienos colyje rasite gėlės ar kitokį žaismingą motyvą.

APYLINKĖS: Villenos miesto rotušėje yra bronzos amžiaus aukso dirbinių kolekcija **Tesoro de Villena** *(žr. p. 44–45)*.

Casa Modernista
Calle Mayor 24. 96 560 02 37. pirm.–šešt.

Tesoro de Villena
Ayuntamiento. 96 580 11 50. tik iš anksto susitarus.

Alicante 23

Alicante. 270 000. Explanada de España 2, 96 520 00 00. ketv., šešt. Hogueras (trečia birž. sav.).

UOSTAS IR PAJŪRIO KURORTAS pastatytas apie gamtinę įlanką. Alicante (Alacant) – svarbiausias Costa Blanca pakrantės miestas. Čia buvo įsikūrusios ir graikų, ir romėnų gyvenvietės. VIII a. maurai vėl įkūrė miestą Benacantil kalno papėdėje. Kalno viršūnėje stovi XVI a. **Castillo de Santa Bárbara**. Nuo gynybinės sienos atsiveria puikus miesto vaizdas. Miesto centre driekiasi **Explanada de España**, palmėmis apsodinta krantinė. XVIII a. barokinę **rotušę** *(ayuntamiento)* verta aplankyti dėl Salón Azul (Mėlynojo kambario) ir veidrodžių galerijos. Metalinis diskas ant rausvų marmurinių laiptų naudojamas kaip atskaitos taškas matuojant jūros lygį visoje Ispanijoje.

Vietos tapytojas Eusebio

Jachtos Alikantės uoste prie Explanada de España

Sempere (1924–1985) surinko eklektišką XX a. meno kolekciją XVII a. **Casa de la Asegurada** name. Joje yra Dalí, Miró, Picasso *(žr. p. 28–29)* ir paties Sempere paveikslų.

Castillo de Santa Bárbara
Playa del Postiguet. 96 516 21 28. kasdien.
Ayuntamiento
Plaza del Ayuntamiento. 96 514 91 00. antr.–penkt.
Casa de la Asegurada
Plaza de Santa María 3. 96 514 94 69. kasdien.

Illa de Tabarca 24

Alicante. iš Santa Pola/Alicante. Santa Pola, 96 669 22 76.

PATOGIAUSIA vykti į Illa de Tabarca iš Santa Polos. Ši maža, plokščia sala padalyta į dvi dalis – akmenuotą, pliką lygios žemės ruožą *el campo* (lauką) ir siena apsuptą gyvenvietę, į kurią patenkama per trejus vartus. XVIII a. gyvenvietė buvo suplanuota tinklelio principu Karolio III užsakymu, kad ja negalėtų pasinaudoti piratai.

Tabarca – labai mėgstama maudymosi, nardymo po vandeniu vieta, todėl vasarą ji pilna poilsiautojų.

Santa Polos ūkiui visada buvo svarbi žuvis ir druska. Čia buvo atkasta romėnų žuvies sūdykla, o už miesto yra kelios šiuolaikinės druskos kasyklos.

Elx 25

Alicante. 200 000. Plaza del Parque Municipal, 96 545 38 31. pirm., šešt. Virgen de la Asunción (antra rugpj. sav.).

MANOMA, kad 300 000 palmių mišką, supantį Elxą (Elche), pasodinę finikiečiai 300 m. pr. Kr. Jo dalis – tai **Huerto del Cura**, privatus sodas. Kai kurios palmės (tarp jų – vienakamienė palmė su aštuoniomis šakomis) skirtos įžymiems žmonėms, pvz., Austrijos imperatorei Elžbietai, apsilankiusiai čia 1894 m.

Pirmoji krašto gyvenvietė įsikūrė apie 5000 m. pr. Kr. La Alcudioje, kur 1897 m. buvo rastas V a. pr. Kr. akmeninis iberų šventikės, vadinamosios *La Dama de Elche (žr. p. 44)*, biustas. Originalas saugomas Madride, bet aplink Elxą yra kelios jo kopijos.

Basílica de Santa María, barokinė bažnyčia mėlynu kupolu, buvo pastatyta XVII a. prie **Misteri d'Elx** namo *(žr. p. 37)*. Šalia stovi **La Calahorra** gotikinis bokštas ir miesto gynybinės sienos.

Ant stogo šalia rotušės yra laikrodis, kurio dvi mechaninės XVI a. figūros muša valandas varpais.

Huerto del Cura
Porta de la Morera 49. 96 545 19 36. kasdien.
La Calahorra
Calle Uberna. 96 545 28 19. antr.–sekm.

Orihuela 26

Alicante. 51,000. Calle Francisco Die 25, 96 530 27 47. antr. La Reconquista (liep. 17).

XV A. Orihuela buvo klestintis miestas. Ferdinandas ir Izabelė pakeliui į mūšį prieš maurus Granadoje čia sustojo pasirinkti pinigų ir naujų karių. Gotikinėje **katedroje** su romanine šonine nava saugomas Velázquezo paveikslas *Šv. Tomo Akviniečio gundymas*. **Museo de Semana Santa** (Didžiosios savaitės muziejuje) eksponuojamos procesijų platformos. Ant vienos stovi moteriškos lyties velnio statula *La Diablesa*.

Museo de Semana Santa
Calle Ballesteros Villanueva. 96 674 40 89. pirm.–šešt.

***La Diablesa*, Orihuela**

Torrevieja 27

Alicante. 44 000. Plaza Capdepont, 96 571 59 36. penkt. Habaneras (liep. pab.–rugpj. pr.).

1980–1990 M. Torrevieja labai išaugo, nes tūkstančiai europiečių čia pirkosi namus. Kol neklestėjo turizmas, pagrindinis miesto pelno šaltinis buvo druska. Druskos gavyba čia našiausia Europoje ir antra pasaulyje.

Torreviejoje vyksta melodingųjų *habanerų* festivaliai – šias dainas iš Kubos parvežė druskos eksportuotojai.

Capilla del Junterón koplyčia, Murcia

Murcia ㉘

Murcia. 350 000. Calle San Cristobal 6, 968 36 61 30. ketv. Semana Santa (Didžioji savaitė).

MURSIJA – srities sostinė, universitetų miestas prie Seguros upės. 825 m. miestą įkūrė maurai, sėkmingai sudrėkinę derlingą lygumą.

Šiuolaikinio miesto centras – XVIII a. aikštė **La Glorieta**. Centrinė miesto gatvė – pėsčiųjų aleja Calle de la Trapería – jungia katedrą ir buvusią turgaus aikštę (dabar Plaza Santo Domingo).

Čia rasite džentelmenų klubą, įkurtą 1847 m., ir **kazino** (paprašykite, kad durininkas leistų jį apžiūrėti), į kurį įeinama pro arabų stiliaus kiemelį, pastatytą nusižiūrėjus į Alhambros karališkuosius apartamentus. Romantiškos pokylių salės parketas išblizgintas, salę apšviečia penki krištolo sietynai. Moterų rūbinės lubų tapyba vaizduoja deivę Seleną.

1394 m. ant Mursijos Didžiosios mečetės pamatų pradėta statyti **katedra**, pašventinta tik 1467 m. Didelis bokštas pristatytas daug vėliau, XVI–XVIII a. Architektas Jaime Bortas pastatė centrinį baroko fasadą 1739–1754 m. Katedroje gražiausios dvi šoninės koplyčios. Pirmoji, Capilla de los Vélez, vėlyvosios gotikos stiliaus, pastatyta 1490–1507 m. Antroji – XVI a. renesansinė Capilla del Junterón.

Katedros muziejuje stovi didingi gotikos altoriai, frizas nuo romėnų sarkofago ir viena iš trijų didžiųjų Ispanijos monstrancijų.

Mursijoje gimė Francisco Salzillo (1707–1783), vienas didžiausių Ispanijos skulptorių. **Iglesia de Jesús** muziejuje yra jo *pasos* – skulptūros ant platformų, nešamos gatvėmis Didžiojo penktadienio rytą. Figūros tokios tikroviškos, kad kolega skulptorius kartą pajuokavęs: „Pastatykite ją ant žemės, ir ji eis pati“.

Arabiškojo stiliaus Mursijos kazino kiemas

APYLINKĖS: **Museo de Tradiciones y Artes Populares** (Etnografinis muziejus) stovi šalia didelio vandens rato – 1955 m. pagamintos metalinės XV a. medinio rato kopijos. Trijose galerijose eksponuojami žemdirbystės ir buities reikmenys, kai kuriems jų – 300 metų. Muziejuje stovi tradicinė Mursijos valstiečio pirkia *(barraca)* šiaudiniu stogu.

Casino
Calle Trapería 18. 968 21 22 55. kasdien.
Museo Etnológico de la Huerta de Alcantarilla
Carretera de Granada. 968 89 38 66. antr.–sekm.

Mar Menor ㉙

Murcia. San Javier. iš Cartagena. La Manga. La Manga, 968 14 61 36.

PRESTIŽINIS La Manga kurortas, pastatytas siaurame smėlėtame pakrantės ruože, skiria Vidžemio jūrą ir Mar Menor („Mažąją jūrą“). Mar Menor – didelė įlanka, vanduo joje vasarą 5 °C šiltesnis negu jūroje. Čia yra didelių mineralų sankaupų, todėl XX a. pradžioje atvykdavo gydytis daug ligonių, pamėgusių senesnius Santiago de la Ribera ir Los Alcázares kurortus, kurių paplūdimiuose išsibarstę simpatiški mediniai nameliai.

Iš La Manga arba Santiago de la Ribera keltu galima nuplaukti į Isla Perdiguera, vieną iš penkių Mar Menor salų.

Senosios Lo Pagán druskos kasyklos prie San Pedro del Pinatar – dabar gamtos draustinis.

Los Alcázares kurortas Mar Menor pakrantėje

Cartagenos rotušės kupolai ir bokštai žiūrint nuo jūros

Cartagena 30

Murcia. 170 000. San Javier. Plaza Bastareges, 968 50 64 83. treč. Semana Santa (Didžioji savaitė), Kartaginiečiai ir romėnai (rugs. 23).

PIRMĄJĄ GYVENVIETĘ natūraliame Cartagenos (Kartachena) uoste pastatė finikiečiai 223 m. pr. Kr. ir pavadino *Quart Hadas* (Naujuoju miestu), o 209 m. pr. Kr. užkariavę miestą romėnai pavadino jį *Carthago Nova* (Naująja Kartagina). Nors viduramžiais miesto svarba sumažėjo, bet XVIII a. jo prestižas išaugo, kai jis tapo svarbia jūrų baze. Puikus vaizdas į miestą atsiveria iš parko, kuriame stovi **Castillo de la Concepción** – Cartagenos pilies – griuvėsiai. Įlankoje saugomas Issaco Peralio 1888 m. suprojektuoto povandeninio laivo modelis. Ties rotuše baigiasi Calle Mayor – Didžioji gatvė su gražiais namais ir balkonais. Be kitų iškasenų, mieste yra atkasta romėnų gatvė ir **Muralla Bizantina** (bizantiška siena), statyta 589–590 m.

Nacionaliniame povandeniniame Archeologijos muziejuje eksponuojama įdomi romėnų ir graikų senovinių vazų kolekcija.

Muralla Bizantina
Calle Nueva. 968 50 79 66. antr.–sekm.

Museo Nacional de Arqueología Submarino
Carretera Faro de Navidad. 968 50 84 15. antr.–sekm.

Costa Cálida 31

Murcia. Murcia. Murcia. Águilas, 968 41 33 03.

POPULIARIAUSI Mursijos „šiltosios pakrantės" kurortai išsidėstę aplink Mar Menor. Tarp Cabo de Palos ir Cabo Tinoso mažus paplūdimius skiria uolos ir kyšuliai. Pietinės pakrantės dalies kurortai palyginti ramūs. Puerto de Mazarróne yra keli puikūs paplūdimiai, o kaimyniniame Bolnuevo stovi iš uolų vėjo išgludintos keistos formos. Augantis Águilas kurortas žymi pietinę pakrantės ribą pasienyje su Andalūzija.

Lorca 32

Murcia. 70 000. Calle Lope Gisber, 968 46 61 57. ketv. Semana Santa (Didžioji savaitė), Feria (trečia rugs. sav.), Dia de San Clemente (lapkr. 23).

DERLINGOS ŽEMĖS aplink Lorcą, trečią svarbiausią Mursijos miestą, – tai oazė vienoje iš skurdžiausių vietų Europos krašte. Lorca buvo svarbus Via Heraclea (Heraklio kelio) punktas. Tai rodo romėnų žyminis kelio stulpas Plaza San Vicente kampe. Per krikščionių karus su maurais XIII–XV a. Lorca tapo pasienio miestu tarp Al Andalus ir Kastilijos Mursijos teritorijos. Iš buvusių 35 tos epochos bokštų likę tik du. Po Granados žlugimo miesto svarba sumažėjo, gynybinės sienos buvo nugriautos, išliko tik vieneri vartai.

Miesto centras, Plaza de España, apstatytas gražiais mūriniais namais. Vienoje pusėje stovi **Colegiata de San Patricio** (Šv. Patriko bažnyčia), pastatyta 1533–1704 m. Tai vienintelė Ispanijos bažnyčia, skirta airių šventajam. Aikštės pradžioje stovi rotušė, kurioje anksčiau buvo kalėjimas. Ji pastatyta 1677–1739 m. ir susideda iš dviejų namų, vėliau per gatvę sujungtų arka.

Caravaca de la Cruz 33

Murcia. 21,500. Calle de las Monjas, 968 70 20 00. pirm. Vera Cruz (geg. 1–5).

SENŲ BAŽNYČIŲ miestas garsus pilimi su **Santuario de la Vera Cruz** (Tikrojo kryžiaus šventovė). Legenda byloja, kad čia 1231 m. stebuklingai pasirodęs dviejų skersinių kryžius. Po 12 metų miestą užėmė krikščionys. Svarbiausia Vera Cruzo fiestos dalis – Vyno arklių lenktynės, skirtos maurų apsiausties pabaigai paminėti. Tada Caravacos kryžius buvęs įmerktas į vyną, kurio atsigėrę ištroškę pilies gynėjai atgavę jėgas.

APYLINKĖS: Į šiaurę nuo miesto yra gražus **Moratalla** kaimas su siauromis gatvelėmis ir ryškiai nudažytais namais, stovinčiais XV a. pilies papėdėje. Kaimas įsikūręs šalia kalvų, žyminčių vakarinę Mursijos ribą. Į rytus nuo Caravacos esantis **Cehegínas** – iš dalies išsilaikęs viduramžių miestas.

Romėnų žyminis kelio stulpas su šv. Vincento statula, Lorca

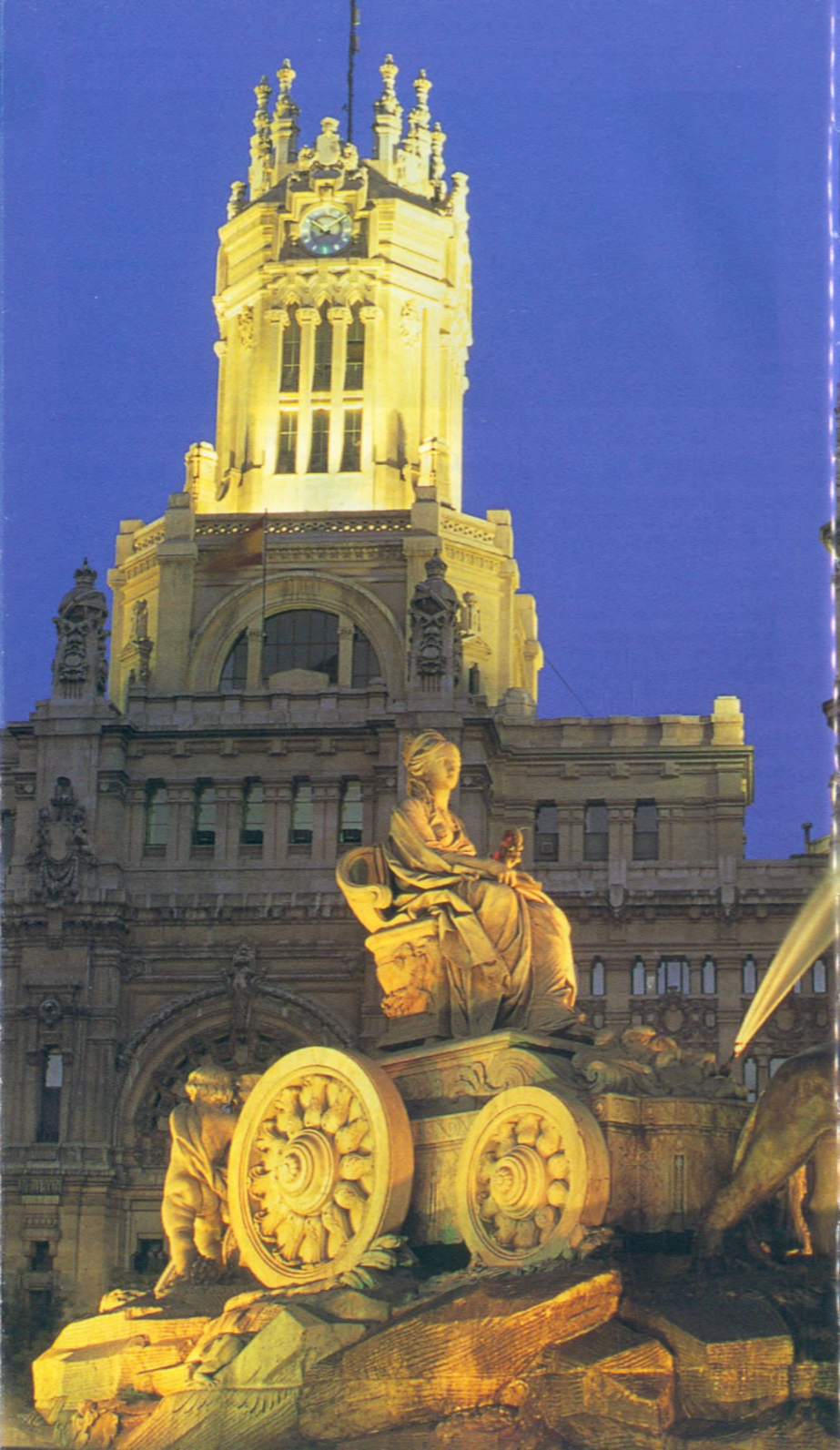

MADRIDAS

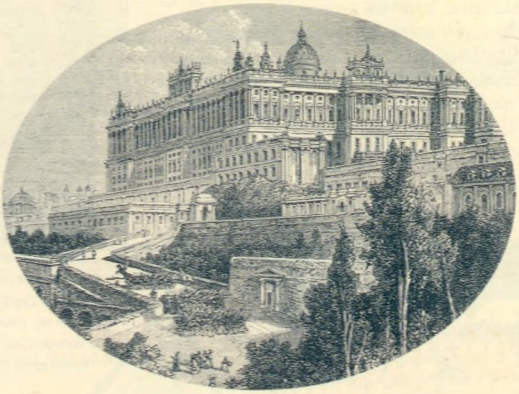

SUSIPAŽINKIM SU MADRIDU 256-257

SENASIS MADRIDAS 258-271

BURBONŲ MADRIDAS 272-289

TOLIAU NUO CENTRO 290-296

MADRIDO GATVIŲ RODYKLĖ 297-303

MADRIDO PARDUOTUVĖS 304-305

MADRIDO PRAMOGOS 306-307

MADRIDO PROVINCIJA 308-315

Susipažinkim su Madridu

ISPANIJOS SOSTINĖ, kurioje per trys milijonai gyventojų, yra šalia geografinio šalies centro, iš kurio šakojasi plentai ir geležinkeliai. Miestas toli nuo jūros, 660 m virš jūros lygio, žiemos čia šaltos, o vasaros karštos, todėl geriausia jame lankytis rudenį ir pavasarį. Madridas didžiuojasi trimis pasaulyje garsiomis meno galerijomis, karaliaus rūmais, didingomis aikštėmis ir daugybe muziejų, pilnų Ispanijos istorijos vertybių. Miestą supa mažytė provincija Comunidad de Madrid su Sierra de Guadarrama plokščiakalniu ir vienu žymiausių Ispanijos paminklų – El Escorial rūmais.

Palacio Real *(žr. p. 266–267), karaliaus rūmai, kuriuos pastatė pirmieji Burbonų dinastijos valdovai, įsikūrę Madrido senamiestyje. Tarp puošniausių jo kambarių yra ir sosto salė.*

Plaza Mayor *(žr. p. 263), didinga XVII a. Madrido senamiesčio aikštė, tapo pagrindine viešųjų susirinkimų vieta nuo tų laikų, kai čia vykdavo bulių kovos, inkvizicijos teismai ir egzekucijos (žr. p. 264). Viduryje stovi raito Pilypo III paminklas.*

El Escorial *(žr. p. 312–313) didžiulio griežtos architektūros vienuolyno, pastatydinto Pilypo II, apartamentus puošia vertingi meno kūriniai. Marmuriniuose aštuonkampio Karališkojo Panteono sarkofaguose ilsisi daugelio Ispanijos valdovų palaikai.*

◁ **Deivės Kibelės fontanas, už jo – centrinis paštas, Plaza de Cibeles**

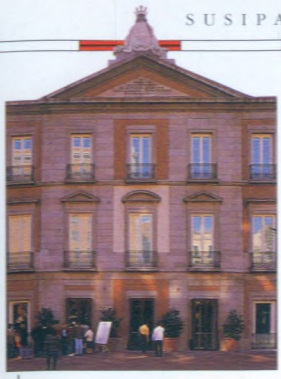

Museo Thyssen-Bornemisza *(žr. p. 278–279), viena vertingiausių privačių meno kolekcijų pasaulyje, buvo perduota Ispanijai 1993 m. XVIII a. rūmuose sukaupti žymiausi Titiano, Rubenso, Goyos, Van Gogbo ir Picasso darbai.*

Plaza de Cibeles *(žr. p. 270), vieną įspūdingiausių miesto aikščių, supa originalūs pastatai, pvz., XIX a. Banco de España (Ispanijos bankas) ir centrinis paštas su skulptūromis ant balto fasado.*

Parque del Retiro *(žr. p. 287) – puikiame parke su ūksmingomis alėjomis, takeliais ir ežeru su didinga kolonada ant kranto malonu pailsėti pasivaikščiojus po Burbonų Madrido meno galerijas ir muziejus.*

Museo del Prado *(žr. p. 282–285) – viena didžiausių pasaulyje meno galerijų su įspūdingomis Velázquezo ir Goyos kūrinių kolekcijomis. Goyos paminklas stovi prie pagrindinio įėjimo.*

0 metrų 500

Centro de Arte Reina Sofía *(Karalienės Sofijos meno centras) (žr. p. 288–289) – žymus XX a. muziejus su originaliais išoriniais stikliniais liftais. Vienas garsiausių – Picasso Guernica, vaizduojanti pilietinio karo baisumus.*

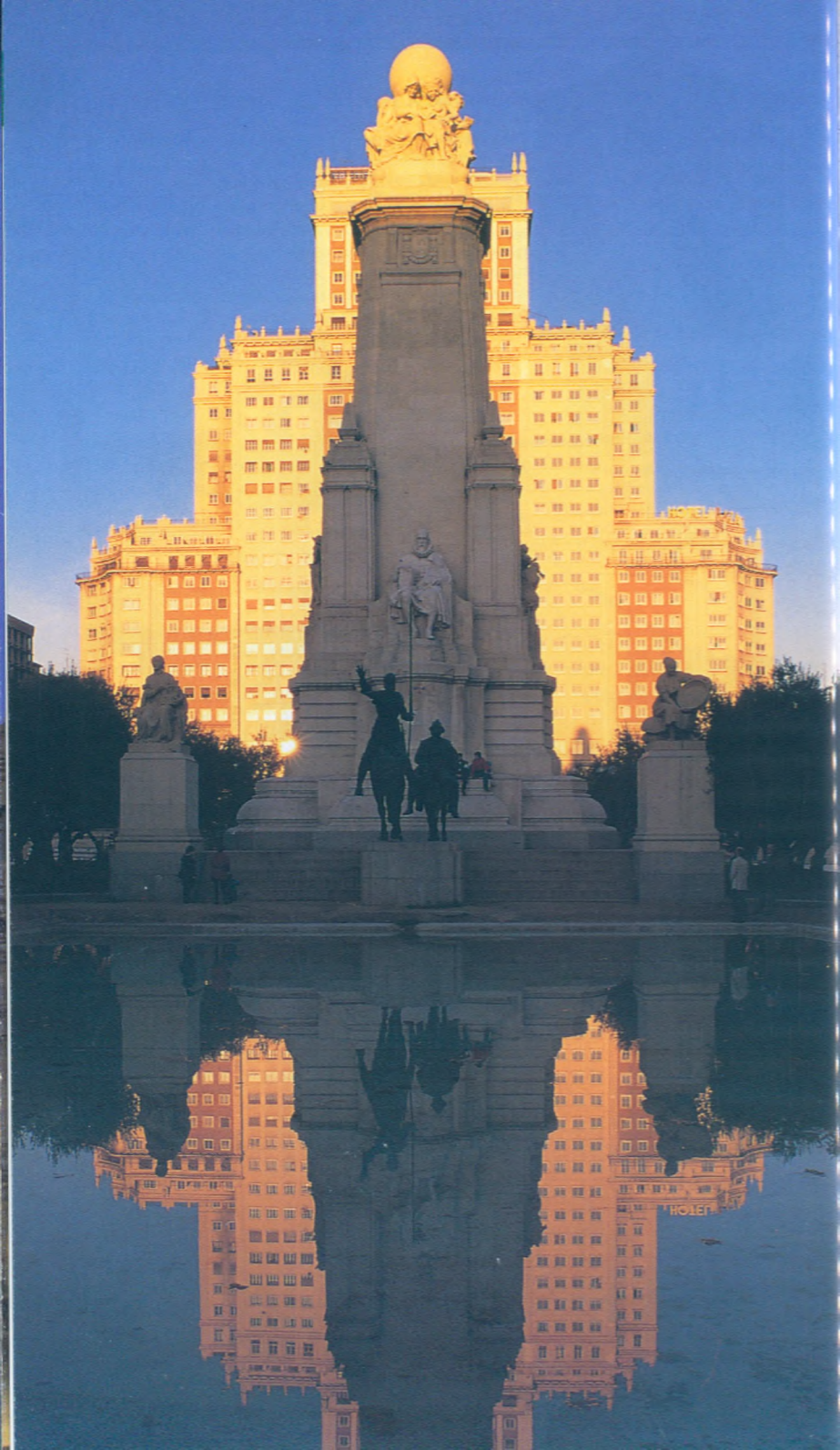
HOLET

SENASIS MADRIDAS

KAI PILYPAS II 1561 m. pasirinko Madridą savo sostine, tai buvo mažas nereikšmingas Kastilijos miestelis, vėliau tapęs galingos imperijos centru. Tradiciškai manoma, kad maurų vadas Mohamedas Abd al Rahmanas įkūrė tvirtovę prie Río Manzanares (Manzanareso upės), arabiškai vadinamą Magerit. Tarp 1083 ir 1086 m. jį nugalėjo Alfonsas VI Kastilietis. Siauros gatvelės ir viduramžių bažnyčios pradėjo kurtis ant aukštumos už senos arabų pilies, kurią XV a. pakeitė gotikiniai rūmai. Jiems sudegus, 1734 m. buvo pastatyti dabartiniai Burbonų rūmai – Palacio Real.

Stalčius vaistažolėms saugoti, Palacio Real

Kai Madridas tapo sostine, jame gyveno vos 20 000 žmonių, tačiau iki šimtmečio pabaigos skaičius patrigubėjo. XVI a. po Habsburgų dinastijos valdymo miestas buvo vadinamas „Madrid de los Austrias". Tuo metu klestėjo karališkieji vienuolynai, bažnyčios, buvo statoma daug namų. XVII a. Plaza Mayor (Didžioji aikštė) ir Puerta del Sol (Saulės vartai) tapo dvasiniu ir geografiniu ne tik Madrido, bet ir visos Ispanijos centru.

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Istoriniai pastatai

Palacio Real p. 266–267 5

Muziejai ir galerijos

Real Academia de Bellas Artes 14

Bažnyčios ir vienuolynai

Catedral de la Almudena 7

Catedral de San Isidro 2

Iglesia de San Nicolás 5

Monasterio de las Descalzas Reales 13

Monasterio de la Encarnación 10

Gatvės, aikštės, parkai

Campo del Moro 8

Gran Vía 12

Plaza de España 11

Plaza Mayor 4

Plaza de Oriente 6

Plaza de la Villa 3

Puerta del Sol 1

KAIP TEN PATEKTI

Greičiausia ir lengviausia patekti į senamiestį metro. Važiuokit linija Nr. 1 iki Gran Vía arba Sol; linijomis Nr. 2, 3, 5 ir 10 taip pat pasieksit pagrindinės įžymybes. Autobusai Nr. 51, 52, 150 ir 153 veža iki Puerta del Sol.

ŽENKLAI

- Planas *Iš gatvės į gatvę* p. 260–261
- Metro stotis
- Autobuso stotelė
- Informacija turistams
- Automobilių aikštelė

Lorenzo Coullaut-Valera. Cervanteso paminklas, Plaza de España

Iš gatvės į gatvę: Senasis Madridas

SENOJO MADRIDO CENTRAS prasideda nuo viduramžiškos Plaza de la Villa ir tęsiasi iki Puerta del Sol. Čia tvyro istorijos dvasia, čia gausu įdomių vietų. Plaza Mayor (Didžiojoje aikštėje) anksčiau vykdavo inkvizicijos teismai *(žr. p. 264)* ir egzekucijos. Ši kolonų apsupta aikštė – gražiausias Madrido architektūros paminklas, Habsburgų palikimas *(žr. p. 54–57)*. Kiti žymūs pastatai: Catedral de San Isidro ir Palacio de Santa Cruz. Jei norėsit atsipalaiduoti, pasėdėkite vienoje iš daugybės kavinių ar pavaikštinėkite tarp Mercado de San Miguel turgaus prekystalių.

★ Plaza Mayor
Ši graži XVII a. aikštė varžosi su Puerta de Sol dėl teisės vadintis Madrido centru. Trijų aukštų pastato arkadose – daugybė kavinių ir suvenyrų parduotuvių ❹

Mercado de San Miguel (San Miguel turgus) įsikūręs XIX a. pastate su kaldinto metalo kolonomis. Čia galima įsigyti maisto ir buities prekių.

★ Plaza de la Villa
XV a. Torre de los Lujanes (Lujanes bokštas) seniausias iš šios aikštės istorinių pastatų ❸

Basílica Pontificia de San Miguel – įspūdinga XVIII a. bažnyčia su gražiu fasadu ir vidumi. Tai viena iš nedaugelio italų baroko įkvėptų bažnyčių.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ Plaza Mayor
- ★ Plaza de la Villa
- ★ Puerta del Sol

CALLE MAYOR
PLAZA MORENAS
PLAZA DE LA VILLA
CALLE DE SACRAMENTO
CORDÓN
PUÑONROSTRO
CUCHILLEROS

Į Palacio Real

Rotušė *(ayuntamiento)*

Casa de Cisneros

Arco de Cuchilleros

0 metrų 100

★ **Puerta del Sol**
(Saulės vartai)
Tai viena gyviausių miesto vietų, pilna parduotuvių ir kavinių. Ši Tio Pepe chereso reklama tapo aikštės sinonimu ❶

VIETOVĖS PLANAS
Žr. gatvių rodyklės planą Nr. 2

Palacio de Santa Cruz
buvo pastatyti XVII a. kaip kalėjimas. Dabar šiuose barokiniuose rūmuose įsikūrusi Užsienio reikalų ministerija.

Catedral de San Isidro
(Šv. Izidoriaus katedra) buvo laikinoji Madrido katedra, kol nebuvo baigta La Almudena (žr. p. 265). *Šv. Izidorius, buvęs vietinis XII a. valstietis, laikomas miesto globėju* ❷

ŽENKLAI

Siūlomas kelias

Ispanijos kelių tinklo nulinis kilometras, Puerta del Sol

Puerta del Sol ❶

Planas 2 F3. *Sol.*

PUERTA DEL SOL – judri aikštė, kurioje gaudžia eismas, kalbos, aidi policininkų švilpukai – tikras Madrido centras. Tai viena populiariausių susitikimo vietų, joje nuolat būriuojasi žmonės pakeliui į parduotuves ir senamiesčio įžymybes. Anksčiau čia buvo rytiniai miesto vartai, stovėjo pilis, kurios vietą vėliau užėmė bažnyčios. XIX a. pabaigoje buvo įrengta aikštė, tapusi kavinių centru. Šiandien aikštė turi pusmėnulio formą. Centre neseniai pastatytas paminklas Karoliui III, pietų pusę užima griežtas raudonų plytų pastatas, buvęs miesto paštas, kurį 1760 m. pastatė Karolis III. 1847 m. čia įsikūrė Vidaus reikalų ministerija. 1866 m. buvo pristatytas savitas laikrodžio bokštas. Franco diktatūros metais *(žr. p. 62–63)* pastato rūsyje buvusiose policijos kamerose kankinosi režimo priešininkai. 1963 m. pogrindinės komunistų partijos narys Juliánas Grimau iškrito iš viršutinio aukšto pro langą ir liko gyvas, tačiau netrukus buvo sušaudytas. Dabar pastate įsikūrusi Madrido provincijos savivaldybė, vyksta daug šventinių renginių. Naujųjų Metų vidurnaktį aikštėje susirenka minios, aidint kiekvienam laikrodžio dūžiui žmonės suvalgo po vynuogę, tikėdami, kad tai atneš sėkmę Naujaisiais metais. Priešais pastatą simbolis ant žemės žymi Kilometre Zero (nulinį kilometrą), laikomą Ispanijos kelių tinklo centru. Priešais puslankio formos pastatus įsikūrusios šiuolaikinės parduotuvės ir kavinės. Ant Calle de Carmen kampo stovi bronzinė statula – Madrido simbolis lokys, siekiantis *madroño* (žemuoginio medžio) vaisiaus.

Puerta del Sol matė daug svarbių istorinių įvykių. 1808 m. gegužės 2 d. čia prasidėjo sukilimas prieš prancūzų okupacinę armiją, tačiau stojusi prieš ginkluotas prancūzų pajėgas minia buvo sutriuškinta *(žr. p. 59)*. 1912 m. aikštėje buvo nužudytas ministras pirmininkas liberalas José Canalejasas, o 1931 m. iš Vidaus reikalų ministerijos balkono buvo paskelbta Antroji respublika *(žr. p. 61)*.

Bronzinis lokys ir žemuoginis Madrido medis Puerta del Sol aikštėje

Catedral de San Isidro ❷

Calle de Toledo 37. **Planas** 2 E4.
91 369 20 37. *La Latina.*
pirm.–šešt. 7–13, 18–20.45, sekm. 8.30–14.30, 17.45–20.45.

ŠI XVII A. vidurio baroko stiliaus *(žr. p. 21)* jėzuitų bažnyčia su bokštais dvyniais buvo Madrido katedra, kol 1993 m. ją pakeitė La Almudena *(žr. p. 265)*.

Karolis III, ištrėmęs jėzuitus iš Ispanijos *(žr. p. 58)*, pasamdė Venturą Rodríguezą iš naujo suprojektuoti bažnyčios vidų. Po to bažnyčia buvo paskirta Madrido globėjui šv. Izidoriui, ir po dvejų metų šventojo palaikai iš Iglesia de San Andrés buvo perkelti čia. Ferdinandas VII (1814–1833) grąžino katedrą jėzuitams.

San Isidro katedros altorius

Plaza de la Villa ❸

Planas 2 D4. *Ópera, Sol.*

RESTAURUOTA IR PERTVARKYTA Plaza de la Villa geriausiai atspindi miesto dvasią. Čia yra dauguma istorinių pasaulietinių pastatų. Seniausias – XV a. pradžios Torre de los Lujanes su gotikiniu portalu ir mudecharų stiliaus pasaginėmis arkomis. Pasakojama, kad čia buvęs įkalintas Prancūzijos karalius Pranciškus I, 1525 m. pralaimėjęs Pavijos mūšį. Casa de Cisneros (Cisneroso namas) buvo pastatytas 1537 m. kardinolo Cisneroso,

Torre de los Lujanes portalas

istorinio Alcalá universiteto *(žr. p. 314–315)* įkūrėjo, sūnėnui. Centrinis fasadas į Calle de Sacramento gatvę – puikus plateresko stiliaus *(žr. p. 21)* pavyzdys.

Tiltelis jungia šį pastatą su rotuše *(ayuntamiento)*, kurią 1640 m. suprojektavo Juanas Gómezas de la Mora, Plaza Mayor architektas. Čia mes matome tą patį stačių stogų ir stoglangių derinį, smailius bokštus kampuose ir griežtą plytų bei akmenų fasadą. Baigiant statybą, trukusią per 50 metų, buvo įstatytos puikios barokinės durys. Vėliau Juanas de Villanueva, Prado *(žr. p. 282–285)* architektas, suprojektavo balkoną, kad karališkoji šeima galėtų stebėti Devintinių procesijas.

Plaza Mayor ❹

Planas 2 E4. ⊛ *Sol.*

PLAZA MAYOR – taisyklingas kvadratas su daugybe balkonų, smailių, stoglangių, stačių čerpinių stogų – savo teatrine dvasia puikiai atspindi Kastilijos charakterį. Čia vyko daugybė renginių – bulių kovos, egzekucijos, inkvizicijos teismai, stovėjo gėdos stulpai *(žr. p. 264)*. Viską stebėjo minios žmonių, dažnai ir karalius su karaliene. Pirmasis didžiausias viešas renginys – Madrido globėjo, šv. Izidoriaus, kanonizavimas 1621 m. Tais pačiais metais įvykdyta egzekucija Pilypo III sekretoriui Rodrigo Calderónui. Nors Madrido žmonės nekentė Calderóno, tačiau mirties dieną jis laikėsi taip oriai, kad iki šiol išliko posakis „išdidus kaip Rodrigo kartuvėse“. Vienas svarbiausių įvykių – Karolio III atvykimas iš Italijos 1760 m.

Aikštė pradėta 1617 m. ir baigta per dvejus metus. Architektas Juanas Gómezas de la Mora tęsė Juano de Herreros, projektavusio rūsčius, panašius į vienuolyną Pilypo II rūmus El Escorial *(žr. p. 312–313)*, darbą. Mora pakartojo savo mokytojo stilių šiek tiek jį sušvelnines. Gražiausia arkadinės konstrukcijos dalis – Casa de la Panadería (kepykla). Jos fasadas, neseniai neapgalvotai perdarytas, papuoštas alegoriniais piešiniais.

Centre stovi aikštę užsakiusio raito Pilypo III paminklas. Paminklą pradėjo italas Giovanni de Bologna, baigė jo mokinys Pietro Tacca 1616 m. 1848 m. statula perkelta iš Casa de Campo *(žr. p. 292)*. Dabar aikštė pilna viena po kitos išsirikiavusių lauko kavinių, o sekmadieniais joje veikia kolekcininkų turgus *(žr. p. 305)*. Pietinis išėjimas iš aikštės veda į Calle de Toledo, kur šurmuliuoja Rastro, garsusis Madrido sendaikčių turgus *(žr. p. 292)*. Pietvakarių kampe esančiais laipteliais po Arco de Cuchilleros arka galima nueiti į Calle de Cuchilleros – tradicinių *mesones* restoranų – gatvę.

Alegoriniai piešiniai ant Casa de la Panadería sienų, Plaza Mayor

Ispanijos inkvizicija

ISPANIJOS INKVIZICIJĄ Ferdinandas ir Izabelė įkūrė 1480 m., siekdami išlaikyti vientisą katalikų ideologiją šalyje. Eretikai protestantai ir „netikri atsivertėliai" į katalikybę iš žydų ir musulmonų tikėjimų buvo teisiami siekiant religinės šalies vienybės. Popiežiaus bulė paskelbė inkviziciją šventuoju teismu, kuriam vadovavo Didysis Inkvizitorius. Tačiau teisiamieji negalėjo turėti advokatų, jiems nebūdavo pateikiami kaltinimai, kad prisipažintų, jie būdavo kankinami. Bausdavo juos žiauriai – įkalindavo iki gyvos galvos, nukirsdindavo galvas, pakardavo ar sudegindavo ant laužo.

Ši siaubinga kontrolės sistema suteikė pagrindinį propagandos ginklą Ispanijos priešams protestantams – *Leyenda Negra* (Juodajai legendai), lydėjusiai inkvizicją iki XVIII.

Inkvizicijos vėliava

Protestantų eretikas pasirodo prieš karališkąją šeimą – paskutinė proga atgailauti ir atsiversti.

Nuteistasis apvelkamas raudonu apsiaustu *sanbenito* ir išvedamas į kalėjimą.

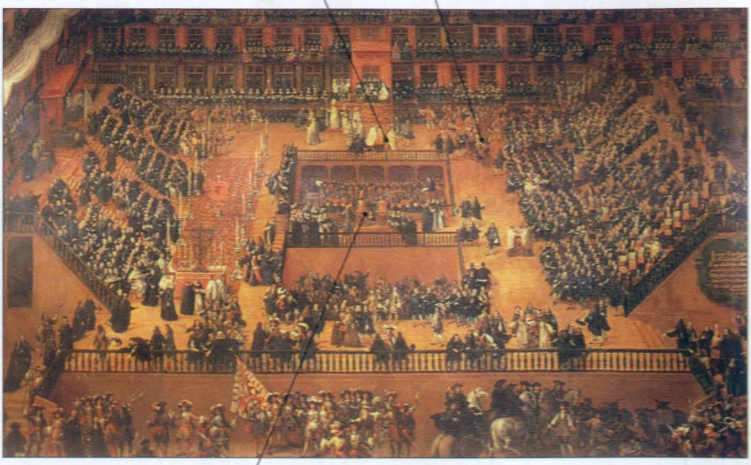

Atsisakiusius prisipažinti nuteisdavo iki išauštant ir įvykdydavo bausmę iki sutemstant.

AUTODAFÉ PLAZA MAYOR AIKŠTĖJE
Šis Francisco Rizi (1683) paveikslas vaizduoja teismą, arba *autodafé*, – pažodžiui, tikėjimo spektaklį – Madrido Didžiojoje aikštėje 1680 m. birželio 30 d. Skirtingai nuo popiežiaus inkvizicijos kitose Europos šalyse, jam vadovauja valdantysis monarchas Karolis II ir karalienė.

Inkvizitoriai *kankindavo aukas, kol šios prisipažindavo. Ši XIX a. pradžios vokiečių graviūra vaizduoja ant rato sukamą ir kepinamą žmogų.*

Goyos ***Nusiplakėlių procesija*** *(1812) rodo inkvizicijos įtaką gyventojams. Atgailaujantys dėvi aukštas kūgines kepures, kokias uždėdavo inkvizicijos kaltinamiems eretikams. Tokias kepures dabar dėvi Velykų savaitės procesijos dalyviai* (žr. p. 34) *visoje Ispanijoje.*

Iglesia de San Nicolás ❺

Plaza de San Nicolás 1. **Planas** 1 C3.
☎ *91 559 40 64.* Ópera.
pirm. 9–13.30, 18–20.30, antr.–šešt. 18.30–20.30, sekm. 10–14, 18.30–20.30.

ŠV. NIKOLAJAUS bažnyčia pirmą kartą minima 1202 m. Plytinis bokštas su pasagos formos arkomis – seniausias dvasinis pastatas Madride. Manoma, kad ji statyta XI a. mudecharų stiliumi, galbūt anksčiau čia buvo maurų mečetės minaretas.

Plaza de Oriente ❻

Planas 1 C3. Ópera.

BŪDAMAS ISPANIJOS karaliumi, Juozapas Bonapartas *(žr. p. 59)* nugriovė kelis pastatus ir atlaisvino šią balnakilpės formos erdvę į rytus nuo Palacio Real *(žr. p. 266–277)*, atidengdamas rūmų vaizdą, kuriuo grožimės ir dabar.

Anksčiau aikštė buvo svarbi valstybinių susirinkimų vieta: karaliai, karalienės, diktatoriai pasirodydavo liaudžiai nuo rūmų balkono, žvelgiančio į aikštę. Daugelį ankstesnių karalių statulų buvo numatyta pastatyti ant rūmų stogo atbrailos, tačiau jos pasirodė per sunkios ir liko apačioje. Raito Pilypo IV statulą sukūrė italų skulptorius Pietro Tacca pagal Velázquezo piešinius.

Pietro Tacca. Raito ant arklio Pilypo IV statula, Plaza de Oriente

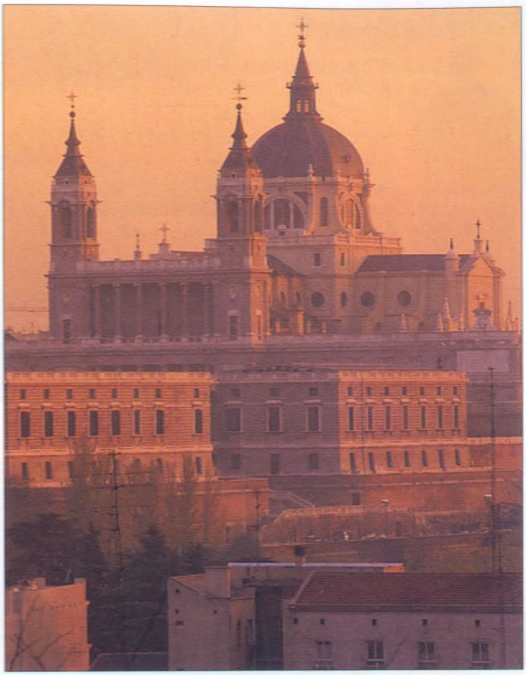

Vaizdas į Catedral de la Almudena ir Karaliaus rūmus

Prieš rūmus stovi įspūdingas Teatro Real arba Teatro de la Ópera (Karališkasis arba Operos teatras), kurį 1850 m. įkūrė Izabelė II.

Catedral de la Almudena ❼

Calle de Bailén 8–10. **Planas** 1 B3.
☎ *91 542 22 00.* Ópera.
pirm.–šešt. 10–13.30, 17–20, sekm. 10–14.30, 17, 20. ♿

SKIRTA MIESTO GLOBĖJAI, La Almudena buvo pradėta 1879 m. ir baigta tik po šimto metų. Statyba vyko lėtai – per pilietinį karą buvo išvis sustojusi, – be to, dirbo tik keli architektai. Baltas ir pilkas neogotikinis fasadas panašus į priešais stovinčių Palacio Real rūmų fasadą. Kriptoje saugoma XVI a. Virgen de la Almudena (Almudenos Mergelės) statula.

Paėję tolyn Calle Mayor, pamatysite atkastos maurų ir viduramžių miesto sienos liekanas.

Campo del Moro ❽

Planas 1 A3. Príncipe Pío.
kasdien 10.30–20.

CAMPO DEL MORO (Maurų laukas) – mielas parkas, kylantis stačiu Río Manzanares upės šlaitu. Iš jo atsiveria didingas Palacio Real vaizdas *(žr. p. 266–267)*.

Parkas turi margą istoriją. 1109 m. čia stovyklavo maurų armija, vadovaujama Ali ben Yusufo, todėl parkas ir gavo tokį pavadinimą. Vėliau čia vykdavo riterių turnyrai. XIX a. pabaigoje buvo įrengtos žaidimų aikštelės karalių vaikams. Tuo metu parkas buvo pertvarkytas angliškų stiliumi – su vingiuotais takeliais, vejomis ir skulptūromis. Visuomenei atidarytas 1931 m., Antrosios respublikos laikais *(žr. p. 61)*, uždarytas Franco diktatūros metais ir vėl atidarytas tik 1983 m., Museo de Carruajes įsikūręs žemutinėje dalyje, tačiau uždarytas neribotam laikui. Jame saugomos karalių karietos ir dengti neštuvai.

Palacio Real ❾

Karolio III statula

DIDELI IR PRABANGŪS Madrido karaliaus rūmai pastatyti norint padaryti įspūdį. Jiems parinkta aukšta vieta virš Río Manzanares upės, kur ilgus amžius stovėjo karaliaus tvirtovė. Po 1734 m. gaisro Pilypas V užsakė suprojektuoti rūmus. Statyba truko 26 metus, per kuriuos pasikeitė du Burbonų monarchai. Gausi puošyba atspindi Karolio III ir Karolio IV *(žr. p. 67)* skonį. Karaliai gyveno rūmuose iki 1931 m., kai Alfonsas XIII atsisakė sosto. Dabartinis karalius Chuanas Karlosas I įsikūręs moderniuose Zarzuela rūmuose Madrido priemiestyje, tačiau Palacio Real naudojami valstybės reikmėms.

★ Valgomasis
Ši galerija buvo išpuošta 1879 m. Ilgas stalas, lubų tapyba, puikūs gobelenai liudija Burbonų prašmatą ir pobūvių didybę.

★ Porceliano kambarys
Jo sienas ir lubas, sukurtas Karolio III įsakymu, dengia karališkasis porcelianas iš Buen Retiro gamyklos. Porcelianas daugiausia baltos ir žalios spalvos ir vaizduoja angelus bei vainikus.

★ Gasparini kambarys
Neapoliečio dizainerio Gasparini vardu pavadintą kambarį puošia gausūs kinų rokoko dailės dirbiniai. Prieškambaryje tapytomis lubomis ir ornamentuotu sietynu kabo Goyos darbo Karolio IV portretas.

Antras aukštas

Kolonų salėje anksčiau vykdavo karališkos puotos. Ją puošia XVI a. bronzos dirbiniai ir romėnų biustai.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ Valgomasis
- ★ Porceliano kambarys
- ★ Gasparini kambariai
- ★ Sosto salė

Plaza de la Armería
Aikštė prieš pagrindinį įėjimą pavadinta taip, kaip ir Karališkojo Arsenalo rūmai. Čia saugoma vertinga ginkluotės kolekcija, kurioje yra Karolio V ir Pilypo II šarvai.

Informacija lankytojui

Calle de Bailén. **Planas** 2 C3. 91 542 00 59. Ópera, Plaza de España. 3, 25, 33, 39, 148. Bal.–rugs.: pirm.–šešt. 9–18, sekm., per valstyb. šv. 9-15; spal.–kov.: pirm.–šešt. 9.30–17, sekm., per valstyb. šventes 9–14. vieną du kartus per savaitę tarnyb. reikmėms.

Vaistinė
Šioje unikalioje kolekcijoje – išpūsti Talavera keramikiniai stiklainiai ir vaistažolių stalčiai. Vaistinės muziejuje saugomos receptų knygos, kuriose kruopščiausiai surašyti karališkajai šeimai skirti vaistai.

Vestibiulis
Į pagrindinį aukštą veda Sabatini sukurti marmuriniai laiptai. Jų papėdėje – Karolio III, romėnų imperatoriaus, statula. Giaquinto lubos vaizduoja alegorines scenas.

Plano spalvų reikšmė

- Parodų salės
- Vestibiuliai
- Karolio III kambariai
- Koplyčios
- Karolio IV kambariai

★ Sosto salė
Du auksinių ir raudonų spalvų sostai – tiksli Karolio V sostų kopija. Didžiuliai veidrodžiai pagaminti karališkame La Granja stiklo fabrike.

HOTEL WASHINGTON
COLISEVM
Metro

VP
EUROPA
MADRID
CALDERON

Monasterio de la Encarnación vartai

Monasterio de la Encarnación ⑩

Plaza de la Encarnación 1. **Planas** 1 C2. 91 547 05 10. Ópera, Santo Domingo. antr.–ketv. ir šešt. 10.30–12.30, 16–17.30; penkt. ir sekm. 10.30–12.30.

ŠIS RAMUS augustinų vienuolynas ūksmingoje aikštėje įkurtas 1611 m. Pilypo III žmonai Margaretei Austrei. Jo architektas Juanas Gómezas de la Mora taip pat projektavo Plaza Mayor *(žr. p. 263)*. Pastato fasadas būdingas jo stiliui.

Vienuolyne iki šiol gyvena vienuolės, išlikusi senosios Kastilijos dvasia: mėlynos ir baltos Talaveros plytelės, medinės durys, lubų sijos, karališkųjų rėmėjų portretai.

Čia saugoma XVII a. meno kolekcija, José de Riberos ir Vincente Carducho darbai. Tarp medinių polichromo statulų – Gregorio Fernándezo *Kristus prie kolonos*.

Didžiausia vienuolyno įžymybė – relikvijų kambarys, kurio lubas ištapė Carducho. Čia saugomos šventųjų kaukolės ir kaulai. Inde taip pat saugomas išdžiūvęs šv. Pantelėjaus kraujas. Pasak legendos, kraujas atgyjąs kasmet liepos 27-ąją, šventojo mirties metinių dieną. Jei kraujas nesuskystėja, sakoma, kad Madridą užklupsianti bėda. Po 1767 m. gaisro bažnyčią perstatė Ventura Rodríguezas. Čia yra Goyos svainio Francisco Bayeu paveikslų ir Luca Giordano freskų.

Plaza de España ⑪

Planas 1 C1. Plaza de España.

ŠI AIKŠTĖ – viena judriausių transporto sankryžų ir populiariausia susitikimų vieta, nusileidžianti iki Karaliaus rūmų *(žr. p. 266–267)* ir Sabatini sodų. XVIII–XIX a. čia stovėjo kareivinės, pastatytos netoli rūmų. Tačiau miestui plečiantis, aikštė tapo viešąja vieta. Aikštė įgavo dabartinę išvaizdą Franco valdymo laikotarpiu *(žr. p. 62–63)*. 1948 m. šiaurinėje pusėje iškilo Edificio de España. Kitoje pusėje 1957 m. buvo pastatytas Torre de Madrid (Madrido bokštas), vadinamas *La Jirafa* (žirafa). Tada tai buvo aukščiausias pasaulyje betono statinys. Gražiausia aikštės dalis – centras su didžiuliu akmeniniu obelisku, pastatytu 1928 m. Prieš jį stovi Cervanteso paminklas *(žr. p. 315)*, kiek žemėliau Don Kichotas *(žr. p. 376–377)* joja ant Rosinanto, o storulis Sanča Pansa risnoja šalia ant asilo. Iš kairės pusės žengia Don Kichoto mylimoji Dulsinėja.

Gran Vía ⑫

Planas 2 D1. Plaza de España, Santo Domingo, Callao, Gran Vía.

ŠI PAGRINDINĖ TRANSPORTO ARTERIJA nutiesta 1910 m. Statyba truko kelis dešimtmečius, buvo nugriauta daug namų, išardytos gatvelės tarp Calle de Alcalá ir Plaza de España. Tokia užsitęsusi statyba įkvėpė *zarzuelą* – komišką operą, unikalų madridiškąjį žanrą. *(žr. p. 306)*. Gran Vía – miesto gyvenimo centras, po

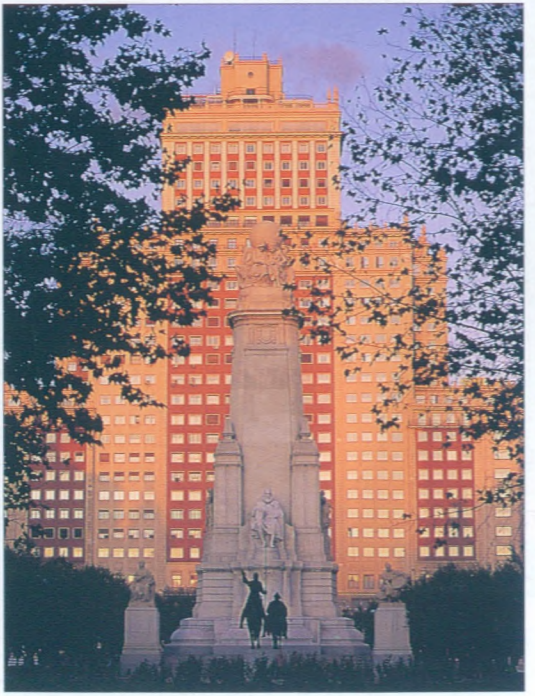

Akmens obeliskas su Miguelio de Cervanteso paminklu, Plaza de España

◁ **Eismas naktį Gran Vía gatve žvelgiant iš Plaza de España aikštės**

Vienas iš daugelio ketvirto dešimtmečio pastatų Gran Vía gatvėje

restauravimo tapęs ir arcitektūros paminklu.

Įdomiausi pastatai susitelkę Alcalá gale. Tai korintiškosios kolonos, meniškos skulptūros ir plytelėmis išklotas Edificio Metrópolis kupolas *(žr. p. 274)*. Gran Vía namas Nr. 1 – šventykla su *Art Nouveau* mozaikomis. Šis gatvės galas rekonstruotas mėgdžiojant viduramžių Aragono ir Katalonijos architektūrą: jai būdingos viršutinių aukštų galerijos su kolonomis, kaldinto metalo balkonai ir akmens skulptūrėlės, pvz., lietvamzdžiai prie namo Nr. 12. Šioje gatvės dalyje daug senovinių ispaniškų parduotuvių.

Red de San Luis – keturių didelių kelių sankryžoje – stovi Telefónica pastatas, pirmasis Ispanijos daigoraižis, pastatytas 1929 m. ir sukėlęs sensaciją. Nuo šios vietos Gran Vía tampa amerikietiška – daug kino teatrų, suvenyrų parduotuvių ir kavinių.

Prieš Callao metro stotį, ant Calle Jacometrezo kampo, stovi dar viena įžymybė – Art Deco kino teatras *Capitol* ir bingo žaidimo salė, pastatyta 1930 m.

Monasterio de las Descalzas Reales ⓭

Plaza de las Descalzas 3. **Planas** 2 E3.
☎ *91 542 00 59.* Ⓜ *Sol, Callao.*
🕒 *antr.–ketv. ir šešt. 10.30–12.30, 16–17.30, penkt. 10.30–12.30, sekm. 11–13.30.*

ŽYMIAUSIAS MADRIDO religinis pastatas iš gražių raudonų plytų ir granito. Tai vienas iš nedaugelio išlikusių XVI a. pastatų.

Apie 1560 m. Pilypo II sesuo Doña Joana nusprendė viduramžių rūmus paversti moterų vienuolynu karališkosios šeimos narėms. Jos padėtis ir karališkųjų basųjų karmeličių parama padėjo sukaupti daug turto ir didelę meno kolekciją.

Virš gražiai dažytų laiptų yra freska, vaizduojanti Pilypą IV ir jo šeimą, žiūrinčią žemyn tarsi nuo balkono. Puikios Claudio Coello ir jo mokinių tapytos lubos. Pirmame aukšte yra šoninė nava su koplyčiomis, kuriose saugomi meno kūriniai ir brangūs buvusiųjų vienuolių daiktai. Centrinėje koplyčioje yra Doños Joanos kapas. Gran sala de Tapies (gobelenų salėje) daug gobelenų – vienas jų išaustas Briuselyje 1627 m. Pilypo II dukteriai Izabelei Klarai Eugenijai. Kitas, *Eucharistijos triumfas*, išaustas pagal Rubenso kartonus. Tarp vertingiausių darbų – Brueghelio Vyresniojo, Titiano, Zurbaráno, Murillo ir Riberos drobės.

Puošni Monasterio de las Descalzas Reales koplyčia

Zurbarán. *Brolis Pedro Machado*

Real Academia de Bellas Artes ⓮

Calle de Alcalá 13. **Planas** 3 A5.
☎ *91 532 15 46.* Ⓜ *Sevilla, Sol.*
🕒 *antr.– penkt. 9–19, šešt.–pirm. ir per valstyb. šv. 9–14.30.* ♿

ŽYMIAUSI ŠIOS mokyklos auklėtiniai, studijavę XVIII a. Churrigueros suprojektuotame pastate *(žr. p. 21)*, – Dalí ir Picasso. Šioje meno galerijoje daug meno kūrinių, yra Rafaelio ir Titiano darbų. Puikioje senųjų meistrų kolekcijoje – Rubenso ir Van Dycko paveikslai, daug Ispanijos XVI–XIX a. dailininkų Riberos, Murillo, El Greco ir Velázquezo kūrinių. Vienas žymiausių – Zurbaráno *Brolis Pedro Machado*, tipiškas dailininko vienuolių serijos paveikslas.

Viena salė skirta Goyai, buvusiam akademijos direktoriui. Čia eksponuojama jo paveikslas, vaizduojantis besiilsintį Manuelį Godoy'ų *(žr. p. 58)*, – *Sardinės laidotuvės (žr. p. 35)*, taip pat niūrusis *Beprotnamis* ir 1815 m. autoportretas.

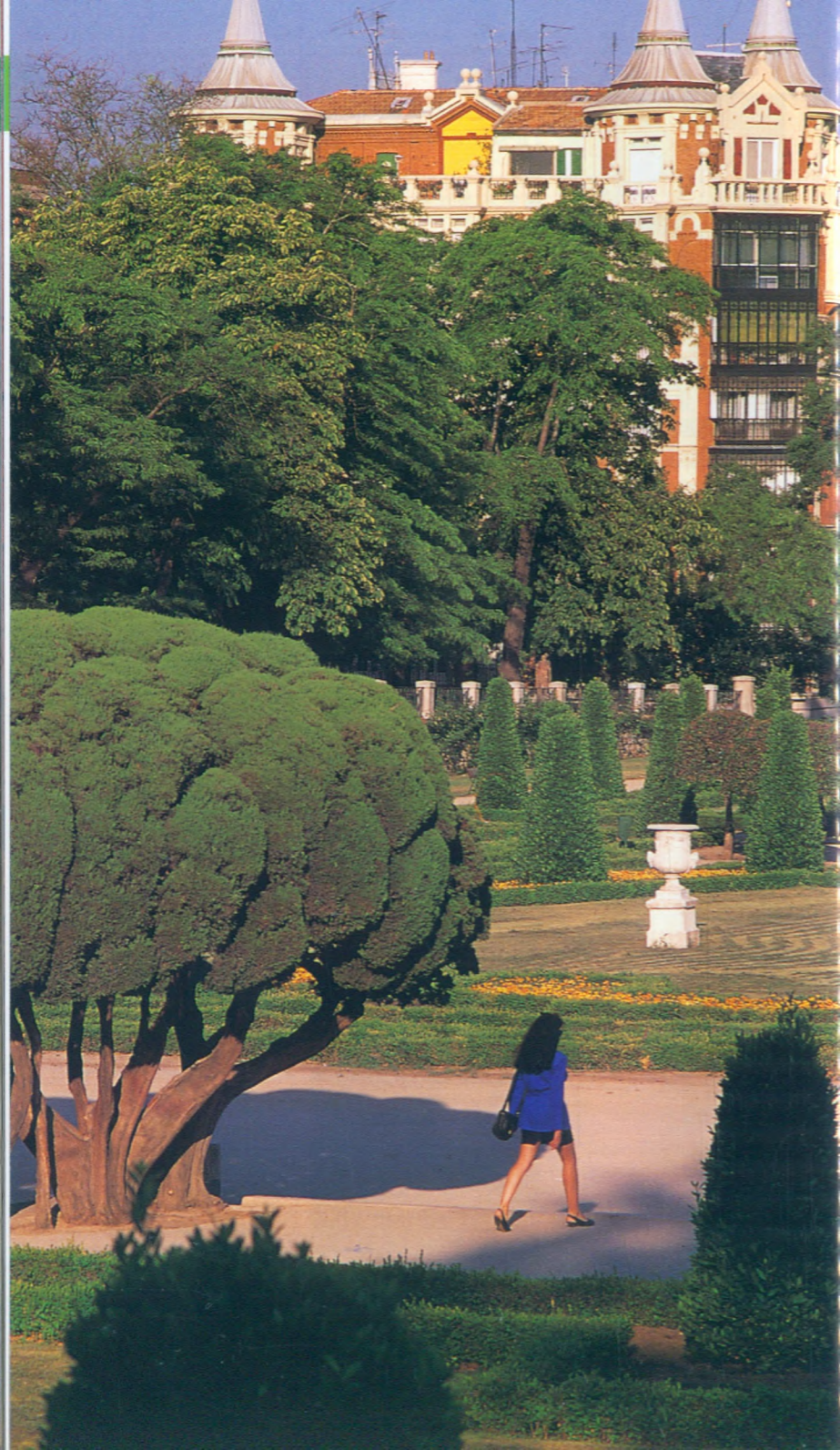

Burbonų Madridas

Irytus nuo Madrido senamiesčio anksčiau buvo idiliškas sodų rajonas, vadinamas Prado (pieva). XVI a. čia iškilo vienuolynas, Habsburgai jį išplėtė į rūmus *(žr. p. 287)*, iš kurių dabar likę tik fragmentai, o rūmų sodai tapo populiariuoju Parque del Retiro. Burbonų monarchai, ypač Karolis III, XVIII a. šį rajoną išplėtė ir išgražino.

Aplink Paseo del Prado atsirado didingos aikštės su fontanais, triumfo vartai ir Museo del Prado – viena įspūdingiausių pasaulyje meno galerijų. Palyginti neseniai pastatytame Centro de Arte Reina Sofia (Karalienės Sofijos meno centre) – šiuolaikinio Ispanijos meno muziejus.

Žvilgsnis į įžymybes

Istoriniai pastatai
- Ateneo de Madrid 13
- Café Gijón 15
- Casa de Lope de Vega 10
- Congreso de los Diputados 14
- Estación de Atocha 21
- Hotel Ritz 1
- Real Academia de la Historia 11
- Teatro Español 12

Muziejai ir galerijos
- *Centro de Arte Reina Sofia p. 288–289* 22
- Museo Arqueológico Nacional 18
- Museo del Ejército 7
- Museo Nacional de Artes Decorativas 6
- *Museo del Prado p. 282–285* 9
- *Museo Thyssen-Bornemisza p. 278–279* 3

Bažnyčios
- Iglesia de San Jerónimo el Real 8

Paminklai
- Puerta de Alcalá 5

Gatvės, aikštės ir parkai
- Calle de Serrano 17
- Parque del Retiro 19
- Plaza Cánovas del Castillo 2
- Plaza de Cibeles 4
- Plaza de Colón 16
- Real Jardín Botánico 20

Kaip ten patekti

Greičiausias ir lengviausias būdas patekti į Burbonų Madridą – metro. Linijos Nr. 1, 2 ir 4 pasiekia visas svarbiausias įžymybes. Taip pat tinka 14, 15, 27 autobusai iki Plaza de Cibeles.

Ženklai

- Planas II gatvės ir gatvę p. 272–273
- Metro stotis
- Geležinkelio stotis
- Miesto autobusų stotelė
- Informacija turistams
- Automobilių aikštelė

◁ Parque del Retiro, kadaise buvę Habsburgų sodai

Iš gatvės į gatvę: Paseo del Prado

Banco de España fasadas

XVIII a. PABAIGOJE, Burbonų Madride randantis muziejams ir prabangiems viešbučiams, buvo nutiesta Paseo del Prado, vėliau tapusi madinga pasivaikščiojimo vieta. Šiandien pagrindinės traukos vietos – muziejai ir meno galerijos. Žymiausi – Museo del Prado (į pietus nuo Plaza Cánovas del Castillo) ir Museo Thyssen-Bornemisza, kuriuose sukauptos pasaulyje garsios paveikslų kolekcijos. Tarp didingų Karolio III pastatytų paminklų judrių žiedinių kelių viduryje stovi Puerta de Alcalá ir Fuente de Cibeles.

Paseo del Prado, panašią į Piazza Navona Romoje, pastatydino Karolis III Madrido meno ir mokslo centrui.

Edificio Metrópolis
(žr. p. 271) ant Gran Vía ir Calle de Alcalá kampo buvo pastatytas 1905 m. Fasadas aiškiai paryžietiškas.

★ **Museo Thyssen-Bornemisza**
Ši puiki meno kolekcija yra neoklasicistiniuose Villahermosa rūmuose, pastatytuose 1806 m. ❸

Congreso de los Diputados
Ispanijos parlamentas buvo perėjimo iš diktatūros į demokratiją liudytojas (žr. p. 64–65) ⓮

Plaza de Canovas del Castillo
Šios didelės aikštės viduryje stovintis fontanas vaizduoja dievą Neptūną savo vežime ❷

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ **Museo Thyssen-Bornemisza**
- ★ **Puerta de Alcalá**
- ★ **Plaza de Cibeles**

★ Puerta de Alcalá
Šie granitiniai vartai, buvęs įėjimas į miestą, ypač gražūs apšviesti naktį 5

VIETOVĖS PLANAS
Žr. Gatvių rodyklės planą 3–6

★ Plaza de Cibeles
Aikštės viduryje stovi fontanas su romėnų deivės Kibelės statula 4

Museo Nacional de Artes Decorativas
Šis muziejus šalia Retiro įkurtas 1912 m. ispanų keramikos ir interjero dizainui eksponuoti 6

Museo del Ejército
Ši didžiulė karo trofėjų kolekcija saugoma vienoje buvusių Retiro rūmų dalių 7

Casón del Buen Retiro
(žr. p. 285)

Viešbutis Ritz
Dėl Belle époque *(gražusis amžius) interjero* Ritz *yra vienas elegantiškiausių Ispanijos viešbučių* 1

Monumento del Dos de Mayo skirtas Nepriklausomybės karui prieš Prancūziją atminti *(žr. p. 59)*.

ŽENKLAI

Siūlomas kelias

Hotel Ritz ❶

Plaza de la Lealtad 5. **Planas** 5 C1.
91 521 28 57. *Banco de España.*

PAĖJĘ KELIAS MINUTES nuo Prado, pamatysite vieną ekstravagantiškiausių Ispanijos viešbučių, kurį pastatydino Alfonsas XIII nusivylęs, kad mieste nėra prabangaus viešbučio apgyvendinti jo vestuvių svečiams.

Ritz (žr. p. 553) prabangą atspindi jo kainos. 158 kambariai įrengti skirtingais stiliais su rankų darbo kilimais, išaustais karališkame gobelenų fabrike (Real Fábrica de Tapices) *(žr. p. 296)*.

Prasidėjus pilietiniam karui *(žr. p. 62–63)*, viešbutis buvo paverstas ligonine. Čia 1936 m. nuo žaizdų mirė anarchistų lyderis Buenaventura Durruti.

Fuente de Neptuno

Plaza Cánovas del Castillo ❷

Planas 5 C1. *Banco de España.*

ŠIS JUDRUS ŽIEDAS pavadintas 1897 m. nužudyto vieno žymiausių XIX a. Ispanijos valstybės veikėjų Antonio Cánovaso del Castillo *(žr. p. 60)* vardu.

Aikštės centre stovintis Fuente de Neptuno fontanas vaizduoja Neptūną vežime, kurį traukia du arkliai. Statulą 1780 m. sukūrė Ventura Rodríguezas, vykdydamas Karolio III rytinės Madrido dalies puošimo planą.

Lankytojai grožisi Museo Thyssen-Bornemisza meno kūriniais

Museo Thyssen-Bornemisza ❸

Žr. p. 278–279

Plaza de Cibeles ❹

Planas 3 C5. *Banco de España.*
Casa de América *91 595 48 00.*
antr.–šešt. 11–19, sekm. 11–14.

PLAZA DE CIBELES – ne tik viena žymiausių, bet ir gražiausių Madrido aikščių.

Fuente de Cibeles (Kibelės fontanas) stovi judraus eismo salos viduryje, kur susikerta Paseo del Prado ir Calle de Alcalá. Šis skulptūriškas fontanas pavadintas graikų ir romėnų gamtos deivės Kibelės vardu. Deivė sėdi vežime, kurį traukia liūtų pora. XVIII a. pabaigoje fontaną sukūrė José Hermosilla ir Ventura Rodríguezas. Tai Madrido simbolis. Aplink aikštę iškilę keturi svarbūs pastatai, iš kurių įspūdingiausias Palacio de Comunicaciones paštas, žmonių vadinamas „Ryšių Madona“. Baltas su aukštais bokšteliais pastatas dažnai lyginamas su vestuvių tortu. Jis pastatytas 1907–1917 m. buvusių sodų žemėje.

Į šiaurės rytus nuo aikštės stūkso akmeninis Palacio de Linares fasadas. Rūmus pastatydino Linareso markizas per antrąją Burbonų restauraciją 1875 m. *(žr. p. 60)*. Vienu metu vos nesugriuvęs namas buvo suremontuotas ir paverstas Casa de América (Amerikos namu), kuriame dabar eksponuojami Lotynų Amerikos dailininkų kūriniai. Čia taip pat vyksta spektakliai ir paskaitos.

Šiaurės vakarų Plaza de Cibeles kampe apsupta sodų stovi Gynybos ministerija (Ministerio de Defensa), įsikūrusi buvusiuose Palacio de Buenavista rūmuose, kuriuos 1777 m. Albos hercogienė užsisakė kaip šeimos rezidenciją. Statybą sutrukdė du gaisrai.

Priešingame kampe du kvartalus užima Banco de España (Ispanijos bankas), pastatytas 1884–1891 m. Jo architektūrą įkvėpė Venecijos renesanso stilius. Stogą ir langus puošia subtilūs kaldintos geležies elementai. Po restauravimo pastatas atgavo buvusią XIX a. didybę.

Fuente de Cibeles fone stovi Palacio de Linares rūmai

Vaizdas pro centrinę Puerta de Alcalá arką

Puerta de Alcalá ❺

Planas 4 D5. Retiro.

ŠIE CEREMONIJŲ VARTAI – didžiausias Karolio III paminklas, kurį jis pastatydino norėdamas pagerinti rytinės Madrido dalies vaizdą. Vartus sukūrė Francesco Sabatini vietoje mažesnių barokinių vartų, Pilypo III pastatydintų savo žmonos Margaritos Austrės įvažiavimo į miestą proga.

Pradėta 1769 m., vartų statyba užtruko devynerius metus. Jie granitiniai, neoklasicistinio stiliaus su gausiais frontonais ir angelų skulptūromis. Vartuose penkios arkos – trys centrinės ir dvi stačiakampės išorinės.

Iki XIX a. vidurio vartai žymėjo rytinę miesto ribą, o dabar stovi judrios Plaza de la Independencia (Nepriklausomybės aikštės) viduryje. Geriausiai atrodo naktį, kai būna apšviesti.

Museo Nacional de Artes Decorativas ❻

Calle de Montalbán 12. **Planas** 4 D5.
91 532 64 99. Retiro.
antr.–penkt. 9–15, šešt., sekm. ir per valstyb. šv. 10, 14.

NACIONALINIS dekoratyviojo meno muziejus įkurtas XIX a. rūmuose prie Parque de Retiro. Čia įdomi baldų ir įvairių meno dirbinių kolekcija. Eksponatai daugiausia iš Ispanijos, siekiantys finikiečių laikus.

Vienas vertingiausių penkiaaukščio muziejaus eksponatų – virtuvė, atvežta iš XVIII a. Valensijos dvaro. 1500 plytelių vaizduoja buitinę to laikotarpio sceną. Yra puikios keramikos iš Talavera de la Reina *(žr. p. 368)* ir Tolimųjų Rytų papuošalų bei ornamentų kolekcija.

Museo del Ejército ❼

Calle Méndez Núñez 1. **Planas** 6 D1.
91 522 89 77. Retiro.
antr.–sekm. 10–14.

ISPANIJOS ARMIJOS MUZIEJUS užima dalį XVII a. Palacio del Buen Retiro rūmų. Atskirose salėse – įvairių laikotarpių karo istorija, gausi ginklų ekspozicija nuo maurų iki šių laikų. Didžiausia muziejaus salė, Salón de Reinos, pavadinta buvusių Ispanijos karalysčių vardu. Jos pavaizduotos ant lubų.

Vienas vertingiausių eksponatų – El Sido kalavijas *La Tizona* – yra Sala de Armas salėje. Paskutinio maurų Granados valdovo Boabdilo *(žr. p. 52–53)* kalavijas ir tunika saugomi Sala Árabe. Sala Colonial yra kryžiaus, kurį Kolumbas įkasė į žemę išsilaipinęs Naujajame pasaulyje, fragmentas. Toje pačioje salėje saugomas gabalas medžio, po kuriuo Hernánas Cortésas slėpėsi per Meksikos actekų maištą *(žr. p. 54)*.

Ne tokius senus įvykius atspindi Ispanijos Nepriklausomybės karo *(žr. p. 59)* vėliavos ir biustai Sala del Dos de Mayo salėje. Kelios salės skirtos Ispanijos pilietiniam karui *(žr. p. 62–63)*, vieną salę užima alaviniai kareivėliai.

El Sido kalavijas *La Tizona*, Museo del Ejército

Museo Thyssen-Bornemisza ❸

ŠIO MUZIEJAUS PAGRINDAS – kolekcija, kurią surinko Heinrichas Thyssen-Bornemisza ir jo sūnus, dabartinis baronas Hansas Heinrichas. 1992 m. ji buvo patalpinta XVIII a. Villahermosa rūmuose, o kitais metais padovanota visuomenei. Iš pat pradžių, 1920 m., kolekcija turėjo atspindėti vakarų meną nuo italų ir flamandų primityvizmo iki XX a. ekspresionizmo ir popmeno. Kolekcijoje yra apie 800 darbų, tarp jų Titiano, Van Gogho ir Picasso šedevrai ir ne tokių žymių autorių kūriniai. Kritikai laiko ją reikšmingiausia pasaulyje privačių asmenų surinkta kolekcija.

★ Nudžiūvusio medžio Madona *(1450)*
Šį nedidelį pano nutapė Briugės dailininkas Petrusas Christusas. Kabanti ant medžio raidė „A" reiškia Ave Maria.

★ Arlekinas su veidrodžiu
Picasso mėgo arlekino motyvą. Kai kas mano, kad apgalvota šios 1923 m. drobės kompozicija vaizduoja patį Picasso. Paveikslas būdingas „klasicistiniam" dailininko kūrybos periodui.

VADOVAS PO GALERIJĄ
Galerijos išdėstytos apie dengtą centrinį kiemą, einantį per visą pastato aukštį.
Viršutiniame aukšte – ankstyvasis italų menas iki XVII a. Antrame aukšte eksponuojami XVII a. olandų darbai ir vokiečių ekspresionizmas.
Pirmame aukšte – XX a. tapyba.

ŽYMIAUSI PAVEIKSLAI

- **★ Christus. Nudžiūvusio medžio madona**
- **★ Picasso. Arlekinas su veidrodžiu**
- **★ Rubens. Venera su veidrodžiu**

Viešbučio kambarys *(1931)*
Edwardo Hopperio paveikslas – miesto izoliacijos studija. Vienatvę pagyvina lagaminai ir traukinių tvarkaraštis ant moters kelių.

Barono Thyssen-Bornemiszos portretas
Šį neoficialų dabartinio barono portretą Watteau paveikslo fone 1981–1982 m. nutapė Lucianas Freudas.

★ Venera su veidrodžiu
Šį tikrojo grožio atspindį flamandų dailininkas Rubensas nutapė po 1629 m., išmoningai panaudodamas jam būdingą šviesos ir formos žaismą.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Paseo del Prado 8. **Planas** 5 C1. 91 369 01 51. Banco de España, Sevilla. 1, 2, 5, 9, 14, 15, 20. antr.–sekm. 10–19.

Šv. Jeronimas miške *(1575)*
Šiame 80-mečio Titiano darbe šv. Jeronimas atgailauja, apmąstydamas Kristaus kančią. Paskutiniaisiais gyvenimo metais dailininkas siekė poetinio, o ne iliustruojamojo poveikio.

Šv. Kasilda *(1630)*
Francisco de Zubaránas, žinomas kaip vienuolių baltais abitais tapytojas, tapė ir šventuosius. Vienspalviame šio paveikslo fone puikiai išryškėja Kasildos drabužių spalvos.

PLANO SPALVŲ REIKŠMĖ

- Pirmas aukštas
- Antras aukštas
- Trečias aukštas
- Neparodinė erdvė

Rudens peizažas Oldenburge
Karlas Shmidtas-Rottluffas priklausė Brücke ekspresionistų grupei, įkurtai Dresdene 1905 m. Šį Šiaurės Vokietijos peizažą jis nutapė po dvejų metų.

Iglesia de San Jerónimo el Real ❽

Calle del Moreto 4. **Planas** 6 D1. ☎ *91 420 35 78.* Ⓜ *Banco de España.* ⏲ *sp.–birž.: kasdien 8–13.30, 17–20.30, liep.–rugs. 18–20.30.* ● *Didysis šešt.* ♿

KARALIŠKOJI ŠV. JERONIMO bažnyčia, pastatyta karalienei Izabelei, vėliau pertvarkyta, XVII a. tapo šioje vietoje stovėjusių Retiro rūmų dalimi *(žr. p. 287)*. Iš pradžių bažnyčia buvo paskirta jeronimiečių vienuolynui, iš kurio likę tik griuvėsiai. 1906 m. bažnyčioje tuokėsi Alfonsas III ir Viktorija Eugenija iš Battenbergo, ir dabar tai mėgstama aukštuomenės santuokų vieta. 1975 m. čia buvo karūnuotas karalius Chuanas Karlosas I.

***Castizos* San Isidro šventėje**

MADRIDO FIESTOS

San Isidro *(geg. 15)*. Didelė Madrido šventė apie gegužės 5 d. skirta miesto globėjui šv. Izidoriui, kukliam XII a. valstiečiui. Tai didžiausios Ispanijoje bulių kovos, nes korida vyksta kasdien. Mieste rengiamos meno parodos, koncertai po atviru dangumi, fejerverkai. Žmonės rengiasi *castizo* – tautiniais Madrido drabužiais.

Kančia *(Didysis šeštadienis)*, Chinchón. Arkadų apsuptoje Plaza Mayor vaidinama pjesė apie Kristaus kančią.

Dos de Mayo *(geg. 2)*. Keturių dienų šventė skirta miesto sukilimui prieš Napoleoną 1808 m. paminėti *(žr. p. 59)*.

Naujųjų metų išvakarės. Minios žmonių susirenka vidurnaktį prie Puerta de Sol *(žr. p. 262)*, kad sulig kiekvienu laikrodžio dūžiu suvalgytų po vynuogę.

Museo del Prado ❾

Žr. p. 282–285

Casa de Lope de Vega ❿

Calle de Cervantes 11. **Planas** 5 B1. ☎ *91 429 92 16.* Ⓜ *Antón Martín.* ⏲ *antr.–penkt. 9.30–14, šešt. 10–14.* ● *per valstyb. šv.* 🖼 ✉

FELIXAS LOPE DE VEGA, žymiausias Aukso amžiaus rašytojas *(žr. p. 30)*, įsikėlė į šį niūrų namą 1610 m. Čia jis parašė daugiau nei du trečdalius savo pjesių, kurių, manoma, buvo apie 2000. Sumaniai restauruotas 1935 m., panaudojus paties Lope de Vegos baldus, namas atspindi XVII a. pradžios Kastilijos buitį. Centre stovi tamsi koplyčia be langų į išorę, atskirta nuo rašytojo miegamojo tik grotuotu langu. Apsodintas gėlėmis ir vaismedžiais mažas galinis sodelis ir originalus šulinys minimi rašytojo darbuose. Lope de Vega mirė 1635 m.

Félixas Lope de Vega

Paminklas Goyai priešais Prado muziejų

Saulės nušviestas Teatro Español balkonas

Real Academia de la Historia ⓫

Calle León 21. **Planas** 5 A2. ☎ *91 429 06 11.* Ⓜ *Antón Martín.* ☐ *pirm.–penkt. 16–20 su rekomendaciniu jūsų ambasados laišku.* ● *rugpj.*

KARALIŠKOJI ISTORIJOS AKADEMIJA – tai rūstus akmens papuošimais išdailintas plytinis pastatas, kurį 1788 m. pastatė architektas Juanas de Villanueva. Akademijai parinkta tinkama vieta vadinamajame Barrio de los Literatos (Rašytojų kvartale).

1898 m. intelektualas ir bibliofilas Marcelino Menéndezas Pelayo tapo akademijos direktoriumi ir gyveno čia iki mirties 1912 m. Bibliotekoje saugoma apie 200 000 knygų, keletas svarbių rankraščių.

Teatro Español ⓬

Calle del Príncipe 25. **Planas** 5 A1. ☎ *91 429 62 97.* Ⓜ *Sol.* ☐ *spektakliai antr.–sekm. nuo 19.*

TEATRO ESPAÑOL, vienas seniausių ir gražiausių Madrido teatrų, stovi Plaza Santa Ana aikštėje. Nuo 1583 m. geriausios to meto dramaturgų, pvz., Lope de Ruedos, pjesės buvo statomos šioje vietoje stovėjusiame Corral del Príncipe, kurį vėliau pakeitė Teatro Español. Neoklasicistinį fasadą su kolonomis ir vainikais sukūrė Juanas de Villanueva, jame įrašyti didžiųjų Ispanijos dramaturgų vardai, tarp jų ir garsiojo poeto Federico García Lorcos *(žr. p. 31)*.

Ateneo de Madrid ⓭

Calle del Prado 21. **Planas** 5 B1. ☎ *91 429 17 50.* Ⓜ *Antón Martín, Sevilla.* ☐ *pirm.–šešt. 9–13, sekm. ir per valstyb. šv. 9–22.*

1835 M. ĮKURTA liberalių pažiūrų išsimokslinusių žmonių asociacija. Pastato dvasia primena vyrų klubą: didžiuliai laiptai, medžio plokštėmis padengtos vestibiulio sienos, ant kurių kabo įžymių žmonių portretai. Diktatūros metais draugija buvo uždrausta, tačiau dabar ji skleidžia liberalias mintis Ispanijoje. Ateneo nariai – socialistų vadovai, rašytojai ir kiti intelektualai.

Lipdiniai ant Ateneo fasado

Congreso de los Diputados ⓮

Plaza de las Cortes. **Planas** 5 B1. ☎ *91 390 60 00.* Ⓜ *Sevilla.* ☐ *šešt. 10–12, pirm.–penkt. susitarus.*

ĮSPŪDINGI ir patrauklūs Cortes – Ispanijos parlamento rūmai – pastatyti XIX a. viduryje vienuolyno vietoje. Jiems būdingos klasicistinės kolonos, sunkūs frontonai ir bronziniai liūtai. Tai čia 1981 m. civilinės apsaugos pulkininkas Tejero filmuojant nacionalinei televizijai buvo nukreipęs ginklus į deputatus, mėgindamas įvykdyti karinį perversmą *(žr. p. 64)*. Jo pralaimėjimas parodė, kad Ispanijoje tvirtai įsigalėjo demokratija.

Bronzinis liūtas saugo Parlamentą

Café Gijón ⓯

Paseo de Recoletos 21. **Planas** 3 C4. ☎ *91 521 54 25.* Ⓜ *Banco de España.* ☐ *sekm.–penkt. 8–1.30, šešt. ir per valstyb. šv. 8–2.*

NUO XX A. PRADŽIOS iki pilietinio karo Madrido kavinės *(žr. p. 306–307)* buvo vienas patraukliausių miesto bruožų. Iš klestėjusių intelektualų kavinių išliko tik *Gijón*, kuri ir šiandien traukia literatus. Metalinės kolonos nudažytos kremine spalva, balti ir juodi stalai patrauklesni savo dvasia negu išvaizda.

Museo del Prado ❾

PRADO MUZIEJUJE yra didžiausia pasaulyje XII–XIX a. ispanų tapybos kolekcija, ypač daug Velázquezo ir Goyos darbų. Taip pat čia yra įspūdingų užsienio tapybos pavyzdžių, pvz., italų ir flamandų darbų. Neoklasicistinį pastatą 1785 m. Karolio III įsakymu suprojektavo Juanas de Villanueva. 1819 m. čia atidarytas muziejus, kuriame eksponuojama karališkoji tapybos, skulptūros ir dekoratyvinio meno kolekcija. Prado priestate, Casón del Buen Retiro, rodomi XIX ir XX a. paveikslai bei skulptūros.

★ Velázquezo kolekcija
Bakcho triumfas *(1628) – pirmasis dailininko mitologinės temos paveikslas, vaizduojantis vyno dievą su girtuokliais.*

Trys gracijos *(apie 1639)*
Vienas paskutiniųjų flamandų meistro Rubenso darbų iš asmeninės dailininko kolekcijos. Trys moterys – Dzeuso dukterys Gracijos šoka ratu. Jos simbolizuoja meilę, džiaugsmą ir linksmybes.

Piemenų garbinimas
(1612–1614)
Šios ištįsusios figūros ir susisukę drabužiai būdingi El Greco stiliui. Nupiešta vėlyvuoju manierizmo laikotarpiu savo laidotuvių koplyčiai.

SVARBIAUSI EKSPONATAI

★ Velázquezo kolekcija

★ Goyos kolekcija

Malonumų sodas
(apie 1516)
Hieronimas Boschas (ispaniškai El Bosco) – vienas mėgstamiausių Pilypo II dailininkų. Prado muziejuje daug jo darbų. Šiame paslaptingame paveiksle pavaizduota rojus ir pragaras.

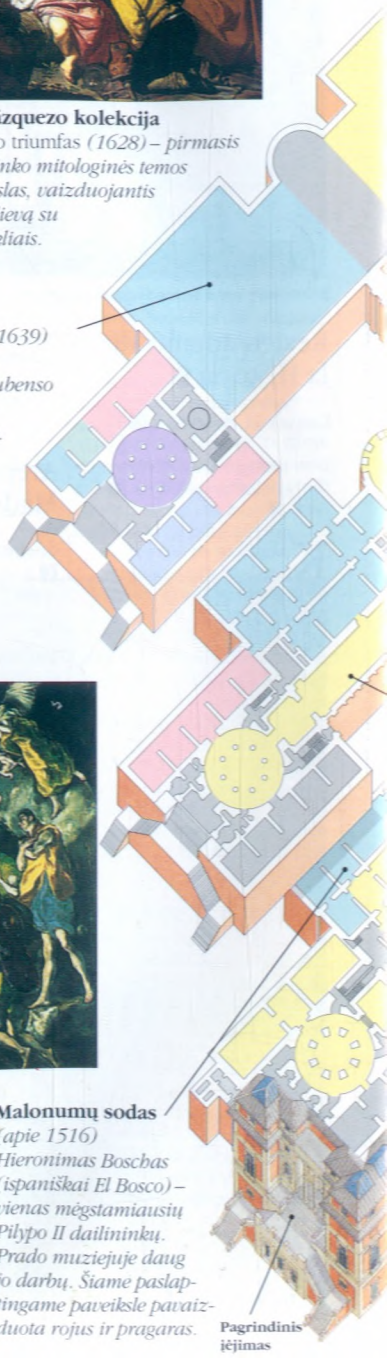

Trečias aukštas

VADOVAS PO GALERIJĄ

Geriausia įeiti į Prado muziejų per Puerta de Goya iš Calle Felipe IV gatvės pusės į antrąjį aukštą. Paveikslai iškabinti pagal mokyklas. Trečiame, neseniai lankytojams atidarytame aukšte – Goyos ir Velázquezo darbai.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Paseo del Prado. **Planas** 5 C2. 91 420 28 36. Atocha, Banco de España. 6, 10, 14, 19, 27, 34, 37, 45. antr.– šešt. 9–19, sekm. ir per valstyb. šv. 9–14. saus.1, Didysis penkt., geg. 1, gr. 25. (Nemokamai šešt. po pietų ir sekm.)

Casón del Buen Retiro: Calle de Alfonso XII 28. 91 420 26 28. statyb. darbams.

Antras aukštas

★ Goyos kolekcija
Apsirengusioje Machoje *ir* Nuogojoje Machoje *(1800) Goya palietė uždraustą nuogybės temą. Dėl to vėliau buvo apkaltintas nepadorumu.*

Pirmas aukštas

Šv. Pilypo kankinystė *(apie 1630)*
Jaunas José de Ribera persikėlė iš gimtosios Valenstijos į Neapolį. Čia jam didelę įtaką padarė Caravaggio šviesokaitos naudojimo technika, vadinama chiaroscuro. *Tai ir atsispindi jo darbe.*

Apreiškimas
Fra Angelico (1430), italų ankstyvojo renesanso tapybos pavyzdys, rodo kruopščiai pavaizduotą vietos architektūrą ir gilią vidaus perspektyvą.

PLANO SPALVŲ REIKŠMĖ

- Ispanų tapyba
- Flamandų ir olandų tapyba
- Italų tapyba
- Prancūzų tapyba
- Vokiečių tapyba
- Skulptūra
- Laikinos parodos
- Neparodinis plotas

Žvalgantis po Prado kolekciją

PRADO MUZIEJAUS svarbą rodo jo karališkosios kolekcijos. Gausūs užsienio menininkų darbai, tarp jų ir garsiausi Europoje, atskleidžia Ispanijos karūnos galybę *(žr. p. 54–59)*. Nyderlandus ir kai kurias Italijos dalis ištisus amžius valdė Ispanija. XVIII a. į sostą atėjus Burbonams, sustiprėjo prancūzų įtaka. Prado muziejui verta skirti kelias dienas, tačiau jei užeisite tik kartą, apžiūrėkit XVII a. ispanų darbus.

Bermejo. *Šv. Dominykas Silietis abato drabužiais* (1474–1477)

ISPANŲ TAPYBA

IKI XIX A. ispanų dailininkai daugiausia dėmesio skyrė religinėms ir karališkosioms temoms. Nors toks ribotas turinys juos varžė, tačiau reikalavo labiau sutelkti dėmesį, ir tai, atrodo, tenkino menininkus.

Ankstyvųjų viduramžių menas Prado muziejuje atspindėtas fragmentiškai, tačiau yra keletas ir kitokių pavyzdžių – tai nežinomų dailininkų sienų paveikslai iš Šventojo kryžiaus Maderuelo palikimo. Jiems būdinga rūsti romaninė linija ir stiprūs charakteriai.

Ispanų gotikos menui atstovauja Bartalomé Bermejo ir Fernando Gallego darbai. Jų paveikslų realizmui turėjo įtakos to meto flamandų dailininkai.

Renesanso bruožų galima pastebėti ir Pedro de Berruguete darbuose. Jo *Autodafé* – ir sukrečiantis, ir gyvybingas. Fernando Yáñezo *Šv. Kotryna* rodo Leonardo da Vinci įtaką. Tikriausiai Yáñezas dirbo da Vinci'ui mokydamasis Italijoje.

XVI a. manieristų darbuose ima reikštis tikrojo ispaniško stiliaus bruožai – stiprios emocijos ir gilus liūdesys. Tai atsispindi Pedro Machucos *Nuėmime nuo kryžiaus* ir Luiso de Moraleso *Dieviškose madonose*. Jau Moralesas mėgo vaizduoti ištemptas žmonių figūras, o Domenikos Theotocopoulos, geriau žinomas El Greko *(žr. p. 28)* vardu, tai darė dar įspūdingiau. Nors daug šedevrų likę El Greco mylimame mieste Toledo *(žr. p. 373)*, bet įspūdinga ir jo Prado kolekcija, kurioje yra *Kilmingasis su ranka ant krūtinės*.

Francisco de Goya. *Saturnas, ryjantis vieną iš savo sūnų* (1820–1823)

Aukso amžius *(žr. p. 56–57)* buvo ypač vaisingas ispanų menui. José de Ribera, gyvenęs (Ispanijos) Neapolyje, sekė Caravaggio, derindamas charakterių realizmą su *chiaroscuro* (šviesokaitos technika). Kitas žymus šio laikotarpio meistras – Francisco Ribalta. Galerijoje eksponuojamas jo paveikslas *Kristus, apkabinantis šv. Bernardą*. Čia taip pat daug žinomų Zurbaráno natiurmortų ir šventųjų bei vienuolių portretų.

Tačiau šį laikotarpį geriausiai atspindi Diego Velázquezo darbai. Nuo trisdešimties metų iki mirties dvaro dailininkas Velázquezas sukūrė ypač realistiškų vaizdų, karališkosios šeimos portretų, religinių ir mitologinių paveikslų. Šių kūrinių pavyzdžiai saugomi Prade. Vertingiausias jo darbas – *Meninos* (Las Meninas) *(žr. p. 28–29)*.

Kitas žymus ispanų tapytojas Goya atgaivino Ispanijos meną XVIII a. Iš pradžių kūrė eskizus gobelenams, vėliau tapo rūmų dailininku. Jo darbai atspindi karo baisumus, pvz., paveikslas *Gegužės trečioji* *(žr. p. 58–59)*. Dailininko kūrybą apvainikavo niūrioji *Juodųjų paveikslų* serija.

Francisco de Zurbarán. *Natiurmortas su keturiais indais* (1658–1664)

Casón del Buen Retiro

Ant kalvos už Prado yra jo priestatas Casón del Buen Retiro, buvusi Palacio del Buen Retiro *(žr. p. 287)* dalis. Čia eksponuojami XIX a. pabaigos ir XX a. pradžios neoklasicizmo ir romantizmo dailininkų darbai ir paveikslai istorine tematika. Tačiau Casón del Buen Retiro dabar atnaujinamas ir bus atidarytas tik 2000 m. viduryje.

Joaquin Sorella. ***Vaikai paplūdimyje*** **(1910)**

Flamandų ir olandų tapyba

Ilgalaikiai ispanijos ryšiai su šiaurės vakarų Europos šalimis *(žr. p. 56–57)* sukėlė susižavėjimą vadinamaisiais flamandų primityvistais. Daug puikių darbų kabo Prado muziejuje. Roberto Campino *Šv. Barbora* turi keisto intymumo, o Rogiero van der Weydeno *Nuėmimas nuo kryžiaus* – neginčijamas šedevras. Tačiau žymiausi ir iškalbingiausi – Pilypo II surinkti Hieronimo Boscho atradimai. Prado turi kelis geriausius jo paveikslus: *Šv. Antano gundymą* ir *Havajiečius*. Tarp XVI a. kūrinių – didingas Brueghelio Vyresniojo *Mirties triumfas*. Muziejuje yra beveik 100 XVII a. flamandų dailininko Piterio Paulo Rubenso darbų. Didingiausias – *Trijų karalių apsilankymas*. Žymiausiems olandų dailininkų darbams atstovauja Rembrandto *Artemisija* ir autoportretas.

Caravaggio. ***Dovydas Nugalėtojas virš Galijoto*** **(1600)**

Italų tapyba

Daugelis muziejų pavydi Pradui gausios italų darbų kolekcijos. Labai vertinga Boticeli'o tapyba ant medžio plokščių *Nastagio degli Onesti istorija* – vizija apie kunigaikštį, amžinai pasmerktą persekioti ir žudyti mylimus žmones. Yra du Rafaelio šedevrai – *Kristaus parpuolimas pakeliui į Kalvarijas* ir sentimentalioji *Šventoji avinėlio šeima*. Dar vienas šedevras – Tintoretto *Kristus, plaunantis kojas apaštalams*. Daug Venecijos meistrų Veronese ir Titiano darbų. Titianas buvo Karolio V rūmų tapytojas. Nedaug paveikslų taip giliai atskleidžia Habsburgų valdymo dramą, kaip *Imperatorius Karolis V Mühlberge*. Čia taip pat eksponuojama keletas Giordano, Caravaggio ir Tiepolo, italų rokoko meistro, darbų.

Rogier van der Weyden. ***Nuėmimas nuo kryžiaus*** **(1430)**

Prancūzų tapyba

Santuokos tarp prancūzų ir ispanų karališkųjų šeimų narių XVIII a. leido ateiti į sostą Burbonams, ir tai atvėrė kelią prancūzų menui Ispanijoje. Prado muziejuje yra aštuoni Poussino darbai, tarp jų – *Parnasas* ir *Peizažas su šv. Jeronimu*. Didingas *Peizažas su St Paula Romana pakrovimu Ostioje* – geriausias Claude'o Lorraino darbas. Iš XVIII a. dailininkų išsiskiria Antoine'o Watteau ir Jeano Ranco kūryba. *Pilypo V* portretą nutapė dvaro dailininkas Louis-Michelis van Loo.

Vokiečių tapyba

Nors Prado muziejuje vokiečių menas pristatomas nelabai gausiai, tačiau čia eksponuojami kėli Albrechto Dūrerio paveikslai, pvz., *Autoportretas*, nutapytas 26-mečio dailininko. Yra ir Lucaso Cranacho darbų. XVIII a. pabaigos dailininkas Antonas Raffaelis Mengsas nutapė *Karolio III* portretą.

Grindų mozaika Museo Arqueológico Nacional muziejuje

Plaza de Colón ⑯

Planas 4 D3. *Serrano, Colón.*

ŠI DIDELĖ AIKŠTĖ, viena garsiausių Madride, skirta Kristupui Kolumbui (ispaniškai Colón). Ją supa didžiuliai bokštų blokai, pastatyti 1970–1980 m. vietoje XIX a. namų.

Pietinėje rūmų pusėje yra Nacionalinė biblioteka ir Archeologijos muziejus. Iš Paseo de la Castellana pusės aikštėje stovi postmodernistinis *Heron Corporation* dangoraižis.

Tačiau pagrindinis aikštės akcentas – du paminklai, skirti Amerikos atradėjui. Gražesnis ir senesnis – 1885 m. neogotikinė kolona su Kolumbo figūra viršuje. Postamento bareljefuose pavaizduoti jo atradimai. Kitoje aikštės pusėje – dar vienas, naujesnis paminklas: keturi betono luitai su įrašais apie Kolumbo kelionę į Ameriką *(žr. p. 53)*.

Iš pirmo žvilgsnio judri aikštė neatrodo tinkama kultūros renginiams, tačiau po ja įsikūrė didelis kompleksas – Centro Cultural de la Villa de Madrid, talpinantis municipalinį meno centrą, parodų, paskaitų, teatro sales ir kavinę. Po žeme įsikūrusi netgi autobusų, vykstančių į oro uostą *(žr. p. 626)*, stotelė.

Kolumbo paminklas, Plaza de Colón

Calle de Serrano ⑰

Planas 4 D4. *Serrano.*

PRAŠMATNIAUSIA MADRIDO prekybos gatvė, pavadinta XIX a. politiko vardu, eina į šiaurę nuo Plaza de la Independencia (Nepriklausomybės aikštės) iki Plaza del Ecuador Argentina Salamankos rajone. Abipus gatvės, senoviniuose namuose, parduotuvės *(žr. p. 304)* daugiausia prekiauja prabangos dalykais. Čia rasite ir kelių garsiausių dizainerių salonus, pvz., Adolfo Domínguezo ir Roberto Verino prie ABC Serrano *(žr. p. 305)* ir Museo Lázaro Galdiano *(žr. p. 295)*. Calle de José Ortega y Gasset gatvėje įsikūrę italų dizainerių Versace ir Armani salonai. Calle de Serrano gatvėje, prie Serrano metro stoties, yra britų tinklo *Marks & Spencer* parduotuvė, mėgstama ispanų ir turistų. Calle de Claudio Coello gatvėje, lygiagrečioje Serrano, daug antikvariatų, nė kiek negadinančių prašmatnios rajono prekybinės atmosferos.

Museo Arqueológico Nacional ⑱

Calle de Serrano 13. **Planas** 4 D3.
☎ *91 577 79 12.* *Serrano.*
antr.–šešt. 9.30–20.30, sekm. 9.30–14.30. ♿

TAI VIENAS GERIAUSIŲ Madrido muziejų, turintis šimtus eksponatų nuo priešistorinių laikų iki XIX a. 1867 m. jį įkūrė Izabelė II. Čia daugiausia eksponatų – Egipto, senovės Graikijos, etruskų civilizacijos liekanų, rastų per kasinėjimus visoje Ispanijoje. Seniausi radiniai iš priešistorinės eros sudėti chronologine tvarka rūsyje. Vertingiausi eksponatai iš senųjų civilizacijų – El Argar Andalūzijoje *(žr. p. 44)* ir papuošalai, rasti romėnų gyvenvietėje Numancijoje prie Sorios *(žr. p. 359)*.

Apatinis muziejaus aukštas skirtas romėnų ir mudecharų Ispanijai. Čia pamatysite iberų kultūros pavyzdžių ir dvi puikias skulptūras – *Dama de Elche (žr. p. 44)* ir *La dama de Baza*.

Romėnų periodą iliustruoja keletas įspūdingų mozaikų, pvz., *Vienuoliai ir metų laikai* iš Hellíno (Albacete) ir *Bacchas ir jo palyda* iš Saragosos.

Vestgotų laikotarpio VII a. kolekcijoje galima pamatyti auksines karūnas iš Toledo provincijos, vadinamąjį Guarrazaro lobį.

Islamo laikams atstovauja keramika, rasta Medina Azahara Andalūzijoje *(ž. p. 453)*, ir bronzos bei metalo dirbiniai.

Tarp romaninio laikotarpio eksponatų – dramblio kaulo kryžius, padirbdintas 1063 m. Ferdinandui I, Kastilijos ir Leono karaliui, ir karalienei Donai Sančai. *Madona su kūdikiu* iš Sahagúno laikoma Ispanijos meno šedevru.

Laiptai muziejaus išorėje veda į požemį, kur įrengta tiksli Altamiros urvų Kantabrijoje kopija *(žr. p. 108)* su ankstyvojo paleolito eros piešiniais.

Parque del Retiro ⑲

Planas 6 E1. *91 409 23 36.* *Retiro, Ibiza, Atocha.*

RETIRO PARKAS prabangiame Madrido Jerónimos rajone pavadintas čia stovėjusių Pilypo IV rūmų vardu. Dabar iš rūmų liko tik Casón de Buen Retiro *(žr. p. 285)* ir Museo del Ejército *(žr. p. 277)*.

Iš pradžių buvęs karališkosios šeimos parkas, 1632 m. jis tapo triukšmingų karnavalų, bulių kovų ir inscenizuotų jūrų mūšių vieta. XVIII a. jame buvo iš dalies leista lankytis miestiečiams, su sąlyga, jei jie vilkės oficialius drabužius, o 1869 m. – visiškai atiduotas visuomenei. Dabar Retiro – viena populiariausių laisvalaikio vietų Madride.

Paėję nuo šiaurinių vartų medžiais apaugusia aleja, atsiduriame prie ežero, kur galima pasiirstyti valtelėmis. Viename ežero krante puikuojasi pusmėnulio formos kolonada, prieš kurią ant aukštos kolonos stovi raito ant arklio Alfonso II paminklas. Prieš kolonadą klientų laukia portretų tapytojai ir būrėjai.

Į pietus nuo ežero stovi dveji gražūs rūmai – raudonų plytų neoklasicistiniai Palacio de Velázquez ir Palacio de Cristal (Krištolo rūmai), kuriuos 1887 m. pastatė Velázquezas Bosco kaip parodų sales.

Burbonų karaliaus Karolio III paminklas Real Jardín Botánico sode

Real Jardín Botánico ⑳

Plaza de Murillo 2. **Planas** 6 D2. *91 420 30 17.* *Atocha.* *kasdien nuo 10 iki sutemstant.*

ĮPIETUS NUO PRADO *(žr. p. 282–285)* esantis Karališkasis botanikos sodas – puiki vieta pailsėti po apsilankymo galerijoje. 1781 m. Karolio III užsakymu jį sukūrė botanikas Gómezas Ortega ir Prado architektas Juanas de Villanueva. Ispanų Švietimo amžiaus laikotarpiu *(žr. p. 58)* kilo susidomėjimas Pietų Amerikos ir Filipinų augalais, todėl sode sukaupta didelė augalų įvairovė, pradedant medžiais ir krūmais ir baigiant vaistažolėmis.

Estación de Atocha ㉑

Plaza del Emperador Carlos V. **Planas** 6 D4. *91 506 68 46.* *Atocha RENFE.* *kasdien 7–23.30.*

PIRMASIS MADRIDO geležinkelis iš Atochos į Aranjuezą buvo atidarytas 1851 m. Po keturiasdešimt metų Atochos stotis buvo perstatyta, o 1980–1990 m. praplėsta. Senajame stiklo ir plieno pastate įsikūręs kambarinis palmių sodas, greta – šiuolaikinė stotis, iš kurios greitieji AVE traukiniai skrieja į Kordobą ir Seviliją *(žr. p. 630)*.

Kitoje gatvės pusėje stovi Žemės ūkio ministerijos pastatas – puikus XIX a. pabaigos namas su keraminėmis plytelėmis išpuoštais kupolais ir skulptūra ant stogo.

Laiptai į Madrido Estación de Atocha geležinkelio stotį

Alfonso XII paminklas (1901) žvelgia į Retiro ežerą

Centro de Arte Reina Sofía ㉒

Šio XX a. meno muziejaus pasididžiavimas – Picasso *Gernika* (Guernica). Tačiau verta pamatyti ir kitus žymių dailininkų darbus, pvz., Miró ir Picasso. Kolekcija įsikūrusi buvusioje Madrido centrinėje ligoninėje, pastatytoje XVIII a. pabaigoje. 1992 m., kai pastatas tapo meno centru, įrengti du stikliniai lauko liftai. Nors dabar viduje visur stovi kompiuterinė įranga, bet buvusio pastato atmosfera išlikusi.

Portretas II *(1938)* *Didžiulis mįslingas Joano Miró darbas, kuriame panaudoti prieš dešimtį metų pasibaigusio siurrealizmo laikotarpio elementai.*

★ **Moteris mėlynais drabužiais** *(1901)* *Picasso atsisakė šio darbo, kai nacionaliniame konkurse jis buvo tik paminėtas. Po kelių dešimtmečių Ispanijos valstybė jį surado ir susigrąžino.*

Cadaquéso peizažas *Salvadoras Dalí gimė Figuerese Katalonijoje. Jis dažnai lankėsi Cadaquéso Costa Brava pajūryje* (žr. p. 207), *kur 1923 m. vasarą nutapė šį peizažą.*

Avarija
Tapydamas šį paveikslą, Alfonso Ponce de Leóno tarsi numatė savo žūtį autoavarijoje tais pačiais 1936 m.

Svarbiausi eksponatai

★ **Picasso. Moteris mėlynais drabužiais**

★ **Solana. La Tertulia del Café de Pombo**

★ **Picasso. Guernica**

★ **La Tertulia del Café de Pombo** *(1920)*
José Gutiérrezas Solana vaizduoja intelektualų susibūrimą garsioje Madrido kavinėje, kurios jau nebėra.

Informacija lankytojui

Calle Santa Isabel 52. **Planas** 5 C3. 91 467 50 62. Atocha. 6, 14, 18, 19, 27, 45, 55, 68. pirm. ir treč.– šešt. 10–21, sekm. 10–14.30. saus. 1, gr. 24, 25, 31. ir per kai kurias valstyb. šv. (nemok. šešt. po pietų ir sekm.).

Vadovas po galeriją

Nuolatinė kolekcija yra trečiame ir penktame aukštuose aplink atvirą kiemą. Čia eksponuojamas XX a. menas nuo amžiaus pradžios iki šių dienų. Trečiame aukšte – ankstesniųjų metų kūriniai, atskiros salės skirtos Dalí, Miró ir Picasso. Penktame aukšte – darbai nuo II pasaulinio karo pabaigos iki šių dienų: abstrakcionizmas, popmenas ir minimalistinis menas.

Plano spalvų reikšmė

- Parodų plotas
- Kitos patalpos

Stiklinis liftas

Įėjimas

El Espíritu de los Pájaros I *(1952)*
Ši ant akmens stovinti kaldinto metalo baskų skulptoriaus Eduardo Chillidos skulptūra eksponuojama penktame aukšte su kitais jo darbais.

Lankytojai žavisi *Gernika*

★ Picasso Gernika (Guernica)

Žymiausią XX a. kūrinį, protestą prieš pilietinį karą *(žr. p. 62–63)*. Ispanijos respublikonų vyriausybė užsakė Paryžiaus parodai. Dailininką įkvėpė vokiečių lakūnų, kovojusių nacionalistų pusėje, antskrydis prieš Baskijos miestą Guernica-Lumo *(žr. p. 114)*. Iki 1981 m. paveikslas kabojo Niujorko galerijoje – dailininkas nenorėjo, kad jis grįžtų į Ispaniją, kol nebus atkurta demokratija. Į šį muziejų paveikslas perkeltas iš Prado 1992 m.

TOLIAU NUO CENTRO

KELIOS ĮDOMIAUSIOS Madrido vietos, įdomūs, bet mažai žinomi muziejai yra toliau nuo centro. Šiuolaikinio Madrido ašis – Paseo de la Castellana – ilgas, platus judraus eismo prospektas, užstatytas įstaigų dangoraižiais. Tai miesto administracijos ir prekybos širdis. La Castellana eina per prekybos rajoną su stilingomis parduotuvėmis, Barrio de Salamanca, pavadintą jį įkūrusio XIX a. aristokrato, markizo de Salamankos vardu. Rajonai aplink Madrido senamiestį, ypač Malasaña ir La Latina, siūlo autentišką *madrileño* dvasią. Sekmadieniais senose gatvelėse knibžda prekeiviai iš El Rastro sendaikčių turgaus. Jei norite pabėgti nuo miesto triukšmo, už Río Manzanares upės driekiasi didelė žalia rekreacijos zona Casa de Campo, kur yra puikus pušynas, ežeras, pramogų parkas ir zoologijos sodas.

Statula, Plaza de Cascorro

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Istoriniai pastatai
Palacio de Liria 9
Real Fábrica de Tapices 16
Templo de Debod 6

Bažnyčios ir vienuolynai
Ermita de San Antonio de la Florida 5

Muziejai ir galerijos
Museo de América 7
Museo Cerralbo 8
Museo Lázaro Galdiano 13
Museo Municipal 11
Museo Sorolla 12

Gatvės, aikštės ir parkai
Casa de Campo 4
La Latina 2
Malasaña 10
Paseo de la Castellana 14
Plaza de la Paja 3
Plaza de Toros de Las Ventas 15
El Rastro 1

0 kilometrų 2

ŽENKLAI
- Pagrindinis įžymybių rajonas
- Parkai ir atviros erdvės
- Geležinkelio stotis
- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias

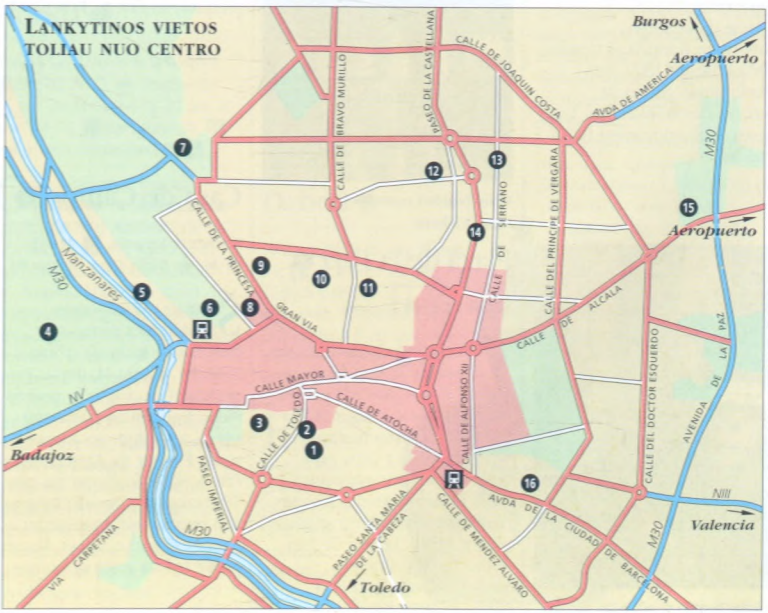

Mudecharų arkos ir plytelėmis išklotos sienos, Plaza de Toros de Las Ventas

El Rastro ❶

Calle Ribera de Curtidores. **Planas** 2 E5. *La Latina, Embajadores.* *sekm. ir per valstyb. šv. 10–14.*

GARSUSIS MADRIDO sendaikčių turgus *(žr. p. 305)*, įkurtas viduramžiais, prasideda Plaza de Cascorro aikštėje ir toliau leidžiasi kalva upės link. Pagrindinė gatvė – Calle Ribera de Curtidores, arba „kailiadirbių krantinė", anksčiau buvo skerdyklų ir kailių dirbtuvių centras.

Nors kai kas teigia, kad Rastro labai pasikeitė nuo XIX a., savo „aukso amžiaus", bet čia apsiperka daug madridiečių ir turistų, ateinančių derėtis su prekeiviais, pardavinėjančiais viską, – nuo baldų iki padėvėtų drabužių. Gyva žmonių minia ir didelis prekių pasirinkimas tiesiog traukia praleisti sekmadienio rytą Rastro turguje.

Calle de Embajadores – dar viena turgaus gatvė, praeinanti pro dulksvą barokinę Iglesia de San Cayetano bažnyčią, kurią projektavo José Churriguera ir Pedro de Ribera. Vidus restauruotas po pilietinio karo sugriovimų.

Paėję gatve tolyn, pamatysite Karališkąjį tabako fabriką, įkurtą 1809. Per pramoninius ginčus jo moterys darbininkės ilgą laiką garsėjo bekompromise tvirta pozicija.

Pirkėjai Rastro sendaikčių turguje

La Latina ❷

Planas 2 D5. *La Latina, Lavapiés.*

LA LATINA (lotynų kvartalas) kartu su Lavapiés laikomas *castizo* (darbininkų) Madrido širdimi. Šis pavadinimas vartojamas kalbant apie tradicinių darbininkų klasių, tai yra tikrųjų madridiečių, kultūrą.

La Latina eina pietiniu miesto kalvos pakraščiu nuo Plaza de Moros į pietus per gatveles, kur šurmuliuoja Rastro. Rytuose susilieja su Lavapiés. Malonu pažvelgti į restauruotus aukštus, siaurus namus, išsirikiavusius stačiose La Latina gatvelėse. Aplink Plaza de Tirso de Molina yra daug senoviškų barų, tačiau ši aikštė ir gatvės į šiaurę nuo La Latina aplink Puerta del Sol liūdnai pagarsėjusios dėl smulkių nusikaltimų.

Vyno buteliai senoviškame Lavapiés bare

Plaza de la Paja ❸

Planas 1 C4. *La Latina.*

VIDURAMŽIŲ MADRIDO centras, Plaza de la Paja (šiaudų aikštė) ir ją supančios gatvės, išlaikė to meto dvasią. Aikštėje daug įdomių pastatų.

Jei kopdami į viršų nuo Calle de Segovia pažvelgsit į Calle Príncipe Anglona gatvę, pamatysit mudecharų stiliaus plytinį XIV a. Iglesia de San Pedro bokštą. Praėjus fontaną, Plaza de la Paja užbaigia akmeninė šiurkščiasienė Capilla del

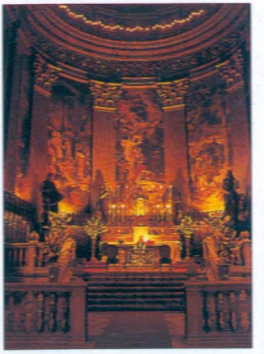

San Francisco el Grande interjeras

Obispo, arba Vyskupo koplyčia, anksčiau priklausiusi gretimiems Palacio Vargas rūmams. Nuostabų plateresko altoriaus paveikslą sukūrė Francisco Giralte. Kairėje matyti barokinis Iglesia de San Andrés kupolas su angelais.

Netoliese jungiasi kelios aikštės – Plaza Puerta de Moros primena čia gyvenusią musulmonų bendruomenę. Pasukę į dešinę, išvysit San Fransisco el Grande kupolą, įspūdingą orientyrą. Bažnyčioje yra Goyos ir jo svainio Fransisco Bayeu paveikslai. Choro stalės perkeltos čia iš El Paular vienuolyno *(žr. p. 310–311)*.

Casa de Campo ❹

Avenida de Portugal. *91 463 63 34.* *Batán, Lago, Príncipe Pío.*

ŠIE BUVĘ KARALIŠKOSIOS medžioklės plotai su pušynais ir krūmais užima 1740 ha vakarų Madride. Tai populiari madridiečių poilsio vieta, kur galima pasiirstyti ežere, aplankyti zoologijos sodą, Parque de Atracciones *(žr. p. 307)*, kuriame yra per 50 atrakcionų. Sporto mėgėjai gali paplaukioti baseine ir pabėgioti parko takais. Vasarą parke vyksta roko koncertai.

Egiptiečių šventykla Debode su dvejais išlikusiais vartais

Ermita de San Antonio de la Florida ❺

Glorieta San Antonio de la Florida 5. 91 542 07 22. Principe Pio. antr.–penkt. 10–14, 16–20, šešt. ir sekm. 10–14. per valstyb. šv. (treč. ir sekm. nemokamai)

GOYOS GERBĖJAI turėtų aplankyti neoklasicistinę Ermita de San Antonio de la Florida, pastatytą Karolio IV valdymo metais. Dabartinė Šv. Antano bažnyčia stovi dviejų ankstesniųjų vietoje. Pavadinimas kilęs iš la Florida ganyklų, kuriose stovėjo ankstesnė bažnyčia.

1798 m. jos kupole Goya per keturis mėnesius nutapė didžiulę freską, vaizduojančią nužudytą žmogų, kuris prisikelia išteisinti nekaltai apkaltinto šv. Antano tėvo. Freskos herojai, XVIII a. pabaigos žmonės, sėlinantys padugnių atstovai ir gyvybingos machos *(žr. p. 283)* – gudrios, bet elegantiškos moterys. Meno kritikai laiko freską vienu geriausių Goyos darbų.

Koplyčioje yra dailininko kapas. Palaikai čia pervežti iš Bordo, kur jis mirė tremtyje *(žr. p. 229)*.

Templo de Debod ❻

Paseo de Pintor Rosales. **Planas** 1 B1. 91 409 61 65. Ventura Rodriguez. antr.–sekm. 10–14; bal. –rugs.: antr.–penkt. 18–20; spal.–kov.: antr.–penkt. 16–18. per valstyb. šv.

EGIPTIETIŠKA Debodo šventykla, pastatyta IV a. pr. Kr., buvo išvežta iš Asuano užtvankos užtvindyto ploto ir atiduota Ispanijai atsidėkojant statyboje dirbusiems ispanų inžinieriams. Šventyklą puošia neiškilūs bareljefai, ji stovi kartu su dvejais iš trejų buvusių vartų virš Río Manzanares upės, Parque del Oeste soduose. Iš parko atsiveria puikūs vaizdai į Casa de Campo, nusidriekiančią iki pat Guadarrama kalnų.

Parko vietoje anksčiau stovėjo Montaña kareivinės, kurias liaudis sunaikino 1936 m., pilietinio karo pradžioje.

Į vakarus, už kalvos linkio, yra gražus rožynas.

Museo de América ❼

Avenida de los Reyes Católicos 6. 91 549 26 41. Moncloa. antr.–šešt. 10–15, sekm. ir per valstyb. šv. 10–14.30.

ŠIAME GRAŽIAME muziejuje saugoma unikali dirbinių kolekcija iš ispanų kolonizavimo laikų. Eksponatus nuo priešistorinių iki šių laikų pervežė į Europą ankstyvieji Naujojo pasaulio tyrinėtojai *(žr. p. 54–55)*.

Kolekcija išdėstyta antrame ir trečiame aukštuose, atskiros salės skirtos komunikacijai ir religijai. Čia yra pirmųjų Atlanto tyrinėtojų kelionių dokumentai, rastų daiktų pavyzdžiai.

Vertingiausias eksponatas – retas majų *Códice Trocortesiano* (1250–1500) iš Meksikos, savotiškas pergamentas, iliustruotas buitinėmis scenomis. Verta apžiūrėti auksinius laidotuvių ornamentus iš Kolumbijos, kimbajų lobį (500–1000 m.) ir šiuolaikinio liaudies meno kolekciją iš buvusių Ispanijos kolonijų Amerikoje.

Pavyzdys iš kimbajų lobio

Museo Cerralbo ❽

Calle Ventura Rodríguez 17. **Planas** 1 C1. ☎ *91 547 36 46.* Ⓜ *Plaza de España, Ventura Rodríguez.* ⏲ *antr.–šešt. 9–14.30, sekm. 10–14.*

ŠIS PRAŠMATNUS XIX A. namas prie Plaza de España – paminklas Enrique de Aguilera y Gamboai – septynioliktajam Cerralbo markizui: visą gyvenimą rinkęs meno kūrinius ir dirbinius, 1922 m. jis padovanojo savo kolekciją tautai su sąlyga, kad eksponatai būtų išdėstyti taip, kaip jis paliko, – nuo Iberijos keramikos iki XVIII a. marmurinių biustų.

Vienas vertingiausių eksponatų – El Greco *Šv. Pranciškaus Asyžiečio ekstazė*. Paveikslų galerijoje yra ir mažiau žinomų Riberos, Zurbaráno, Alonso Cano ir Goyos darbų.

Gražiausia rūmų dalis – puošni veidrodinė pokylių salė. Šiame aukšte yra didelė Europos ir Japonijos ginklų kolekcija.

Palacio de Liria ❾

Calle de la Princesa 20. ☎ *91 547 53 02.* Ⓜ *Ventura Rodríguez.* ⏲ *užsisakyti raštu iš anksto.*

PUOŠNIUS, bet restauruotus Palacio de Liria rūmus užbaigė Ventura Rodríguezas 1780 m. Tai buvusi Albų šeimos rezidencija ir dabartinės hercogienės nuosavybė. Lankytis galima tik iš anksto susitarus.

Albos rūmuose yra vertinga meno kūrinių ir flamandų gobelenų kolekcija, Titiano, Rubenso, Rembranto kūrinių ir daug Goyos darbų – pvz., 1795 m. tapytas *Albos hercogienės portretas*, taip pat El Greco, Zurbaráno ir Velázquezo darbai.

Už rūmų stovi buvusios kareivinės – **Cuartel del Conde-Duque,** – priklausiusios grafui-kunigaikščiui Olivaresui, Pilypo IV ministrui. 1720 m. kareivines pastatė Pedro de Ribera išpuošdamas jas puikiu barokiniu fasadu. Dabar čia kultūros centras.

Malasaña rajono stogai

Malasaña ❿

Planas 2 F1. Ⓜ *Tribunal, Bilbao.*

TAI SIAURŲ, šlaitinių gatvelių su aukštais namais rajonas, kuriame sklando senojo Madrido dvasia. Kelis metus čia buvo *movida* – naktinio gyvenimo centras, suklestėjęs po Franco mirties.

Calle San Andrés veda į Plaza del Dos de Mayo. Jos centre stovi paminklas artilerijos karininkams Daoizui ir Velarde, kurie per sukilimą prieš prancūzus *(žr. p. 59)* čia gynė buvusias kareivines.

Calle de Puebla gatvėje yra Iglesia de San Antonio de los Alemanes. Bažnyčią XVII a. pastatydino Pilypas III kaip ligoninę portugalų imigrantams, o vėliau atidavė vokiečių emigrantams. Jos vidaus sienas puošia Giordano freskos.

Centriniai laiptai puošniame Cerralbo muziejuje

Museo Municipal ⓫

Calle de Fuencarral 78. **Planas** 3 A3. ☎ *91 588 86 72.* Ⓜ *Tribunal.* ⏲ *antr.–penkt. 9.30–20, šešt. ir sekm.10–14.* ● *per valstyb. šv.*

ŠI MUZIEJŲ verta aplankyti dėl didingų ir gražiausių Madride Pedro de Riberos barokinių durų *(žr. p. 21)*. Muziejus įkurtas 1929 m. buvusioje Šv. Ferdinando prieglaudoje.

Rūsys skirtas miesto

archeologijai, o viršuje daug nuotraukų iš paukščio skrydžio ir planų, rodančių Madrido raidą. Tarp jų – 1656 m. Pedro Texeiro miesto planas, laikomas seniausiu. Taip pat čia yra tikslus Madrido modelis, kurį 1830 m. padarė Leónas Gilas de Palacio.

Iš šiuolaikinių eksponatų pažymėtinas Ramóno Gómezo de la Serna koliažas, atkuriantis *Café de Pombo* literatų susibūrimus *(žr. p. 289)*. Sode stovi barokinis Riberos *Fuente de la Fama* (Šlovės fontanas).

Pedro de Riberos barokinis Museo Municipal fasadas

Museo Sorolla ⓬

Paseo del General Martínez Campos 37. ☎ 91 310 15 84. Rubén Darío, Iglesia. antr.–šešt. 10–15, sekm. 10–14. sekm. nemokamai.

VALENSIJOS tapytojo impresionisto Joaquíno Sorollos muziejus įsikūręs jo buvusiame name-studijoje, kuri po jo mirties 1923 m. buvo palikta likimo valiai.

Nors Sorolla geriausiai žinomas Vidužemio pajūrio scenomis, muziejuje yra įvairių stilių jo darbų – portretų ir paveikslų serija, vaizduojanti įvairių Ispanijos regionų žmones. Taip pat eksponuojama dailininko surinktos glazūruotos plytelės ir keramikos dirbiniai. 1910 m. statytą namą supa paties Sorollos suprojektuotas andalūziško stiliaus sodas.

Buvusi Sorollos studija, Museo Sorolla

Museo Lázaro Galdiano ⓭

Calle de Serrano 122. ☎ 91 561 60 84. Núñez de Balboa. antr.–sekm. 10–14. ⓑ

TAI VIENAS iš geriausių miesto meno muziejų, įsikūręs buvusiuose rašytojo José Lázaro Galdiano namuose. Savo asmeninę dekoratyvinio ir taikomojo meno kolekciją 1947 m. jis padovanojo tautai. Didelė centrinė salė eina per du aukštus. Kolekcijoje yra vertingų daiktų nuo Goyos portretų iki kišeninių laikrodžių, pvz., garsusis kryžiaus formos Karolio V laikrodis, kurį jis nešiojo per medžioklę. Tarp gražiausių eksponatų – Limožo emalis, miniatiūrinės skulptūrėlės ir Leonardui da Vinci priskiriamas *Išganytojo* portretas. Be to, muziejuje daug įžymių anglų dailininkų Constable'io, Turnerio, Gainsborough ir Reynoldso kūrinių, ispanų Velázquezo, Zurbaráno, Riberos, Murillo, El Greco drobių ir olandų dailininko Hieronimo Boscho *Ecce Homo*.

Karolio V kišeninis laikrodis

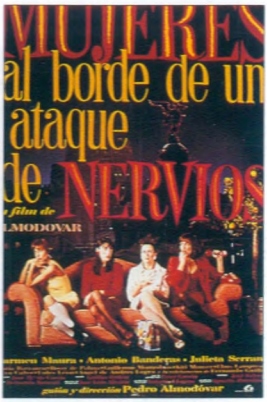

Almodóvaro filmo *Moterys ties nervinio išsekimo riba* plakatas

LA MOVIDA

1975 m. po Franco mirties prasidėjo naujas asmeninės ir meninės laisvės laikotarpis. Jaunimas laisvę suprato kaip galimybę grįžti vėlai namo, gerti ir kartais vartoti narkotikus. Šis reiškinys buvo vadinamas *la movida* – „veiksmu" ir labiausiai pasireiškė Madride. Nors to meto analitikai teigė, kad jis turi rimtą intelektualinį turinį, bet *la movida* neturėjo didelės išliekamosios vertės kultūrai, išskyrus satyrinį režisieriaus Pedro Almodóvaro filmą.

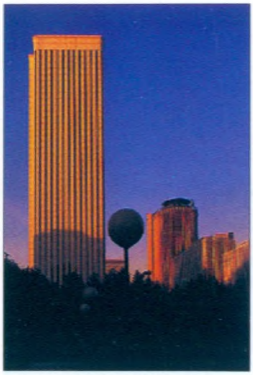

Torre de Picasso, iškilęs virš Paseo de la Castellana

Paseo de la Castellana ⓮

Lima, Cuzco, Plaza de Castilla.

JUDRI TRANSPORTO MAGISTRALĖ, kertanti rytų Madridą, susideda iš kelių dalių. Labiausiai į pietus nutolusi – Paseo del Prado *(žr. p. 274–275)* – prasideda į šiaurę nuo Estación Atocha *(žr. p. 287)*. Seniausia kelio atkarpa nutiesta Karolio III laikais gražinant rytų Madridą *(žr. p. 287)*. Plaza de Cibeles aikštėje prospektas virsta gražia Paseo de Recoletos aleja su daugybe šiuolaikinių kavinių, pvz., *Café Gijón (žr. p. 281)*.

Nuo Plaza de Colón prasideda Paseo de la Castellana. Šios alėjos lauko kavinės tapo naujojo Madrido bruožu. Šiauriausioje dalyje yra keli žymūs šiuolaikinės architektūros pavyzdžiai, tarp jų didžiulis pilkas Nuevos Ministerios pastatas, baigtas valdant Franco. Toliau, nepriėjus Plaza de Lima, matyti Torre de Picasso *(žr. p. 21)*, vienas aukščiausių Ispanijos bokštų. Į rytus nuo aikštės įsikūręs Estadio Bernabéu, Madrido *Realo* futbolo klubas *(žr. p. 173)*. Tačiau svarbiausias alėjos akcentas – Puerta de Europa (Europos vartai), vadinami „Torres Kio". Tai du bokštai, pastatyti abipus gatvės, kampu pasvirę vienas į kitą.

Plaza de Toros de Las Ventas ⓯

Calle de Alcalá 237. ☎ *91 356 22 00.* Ⓜ *Ventas.* ☐ *tik per bulių kovas ir koncertus.* **Museo Taurino** ☎ *91 725 18 57.* ☐ *kov.–rugs.: pirm.–šešt. 9.30–14.30, sekm. 10–13; spal.–vas.: antr.–penkt. 9.30–14.30.* ♿

KAD IR KĄ MANYTUMĖTE apie bulių kovas, Las Ventas, be abejonės, – viena gražiausių Ispanijos bulių arenų. Ji pastatyta 1929 m. neomudecharų stiliumi ir pakeitė šalia Puerta de Alcalá anksčiau buvusią bulių areną. Išorines arenos galerijas supa pasagos formos arkos ir įmantrūs glazūruotų plytelių ornamentai. Todėl ši vieta ir traukia *corridas* per bulių kovų sezoną gegužės–spalio mėnesiais. Prie arenos stovi paminklai dviem žymiems ispanų toreodorams – Antonio Bienvenidai ir José Cubero.

Šalia esančiame Museo Taurino eksponuojama įdomi bulių kovų trofėjų kolekcija: žymių matadorų portretai ir skulptūros, keleto Las Ventas nukautų bulių galvos. Galima apžiūrėti toreodorų amato įrankius: skraistes ir *banderillas* – aštrias ietis, kuriomis sužeidžiamas bulius *(žr. p. 32–33)*. Kai kurie lankytojai žymiausiu parodos eksponatu laiko kraujo dėmėmis išmargintą *traje de luces*, kurį 1947 m. per lemtingą kovą Linarese, Andalūzijoje, dėvėjo legendinis Manolete. Taip pat eksponuojami Juanitos Cruz, XX a. 4-o dešimtmečio moters toreodorės, drabužiai. Dėl prietarų ji buvo priversta emigruoti. Rugsėjo–spalio mėnesiais arenoje vyksta roko koncertai.

Real Fábrica de Tapices ⓰

Calle Fuenterrabia 2. ☎ *91 551 34 00.* Ⓜ *Menéndez Pelayo.* ☐ *pirm.–penkt. 9–12.30.* ♿

1721 M. PILYPO V įkurtas Karališkasis gobelenų fabrikas – vienintelis išlikęs iš kelių fabrikų, kuriuos atidarė Burbonai *(žr. p. 58–59)*. 1889 m. fabrikas buvo perkeltas į šį pastatą, esantį į pietus nuo Retiro parko.

Čia lankytojai gali pamatyti, kaip rankomis audžiami kilimai ir gobelenai. Šis procesas nedaug pakito nuo fabriko įkūrimo laikų. Goya ir jo svainis Francisco Bayeu darė eskizus arba kartonus, pagal kuriuos būdavo audžiami gobelenai karališkajai šeimai. Keletą kartonų galima pamatyti ekspozicijoje, kiti – Prado muziejuje *(žr. p. 282–285)*. Kai kurie gobelenai eksponuojami El Prado *(žr. p. 314)* ir El Escorial *(žr. p. 312–313)*. Šiandien viena pagrindinių fabriko užduočių – austi ir taisyti *(žr. p. 276)* kilimus *Ritz* viešbučiui.

Madrido bulių arena, Plaza de Torros de Las Ventas

MADRIDO GATVIŲ RODYKLĖ

ŽENKLAIS nurodytos įžymybės, parduotuvės, pramogų vietos, aprašytos skyriuje „Madridas“, pažymėtos kitų puslapių planuose. Taip pat juose rasite viešbučius *(žr. p. 552–554)*, barus bei restoranus *(žr. p. 592–594)*. Scheminis planas pateikia Madrido rajoną, nurodytą *Gatvių rodyklėje*. Simboliai pateikiami puslapio apačioje.

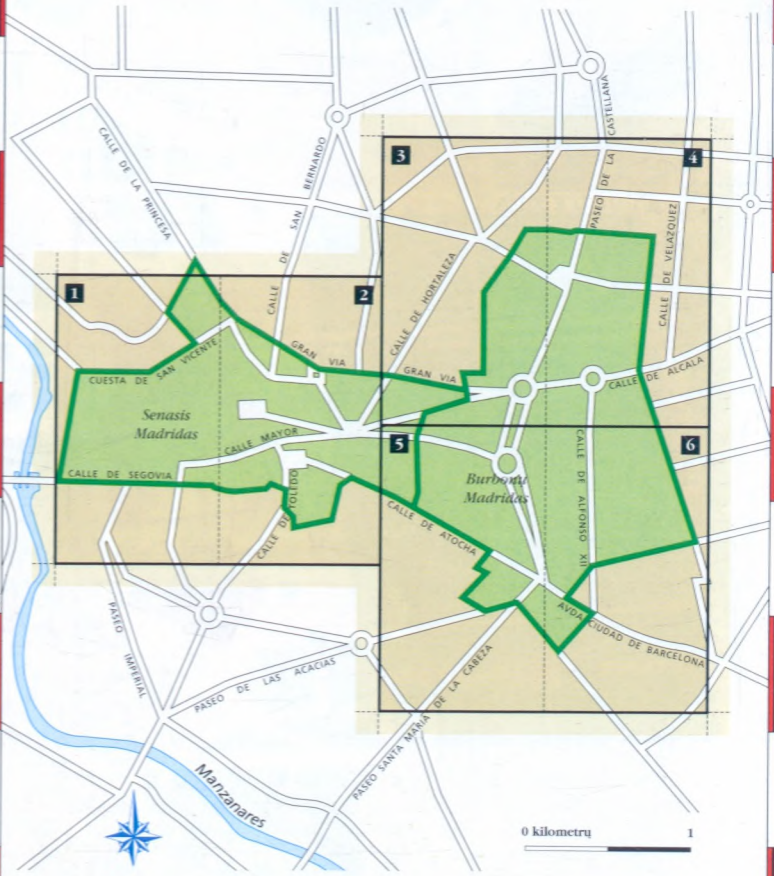

GATVIŲ RODYKLĖS ŽENKLAI

- Svarbiausia įžymybė
- Įžymybė
- Kitas pastatas
- Geležinkelio stotis
- Metro stotis
- Miesto autobusų stotelė
- Autobusų stotis
- Automobilių aikštelė
- Informacija turistams
- Greitoji pagalba
- Policijos nuovada
- Bažnyčia
- Vienuolynas
- Paštas
- Geležinkelis
- Vienpusis judėjimas
- Pėsčiųjų gatvė

PLANO MASTELIS

0 metrų — 250

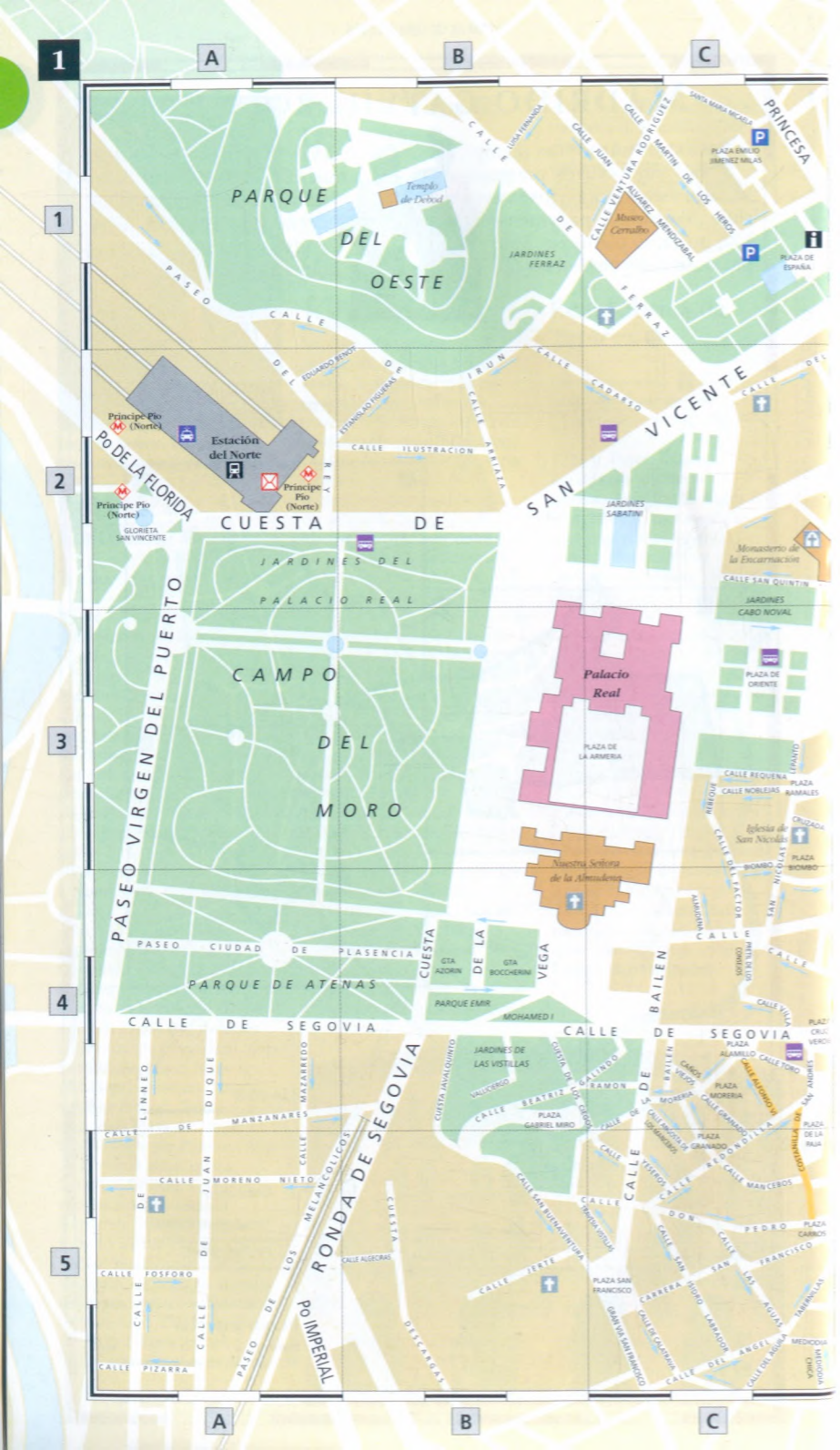
1
A
B
C
PARQUE DEL OESTE
Templo de Debod
JARDINES FERBAZ
Museo Cerralbo
PLAZA EMILIO JIMENEZ MILAS
PLAZA DE ESPAÑA
PRINCESA
PASEO DEL OESTE
CALLE FERBAZ
CALLE IRUN
CALLE CADARSO
CALLE ILUSTRACION
CALLE ARIAZA
Estación del Norte
Príncipe Pío (Norte)
Po DE LA FLORIDA
GLORIETA SAN VINCENTE
CUESTA DE SAN VICENTE
JARDINES SABATINI
JARDINES DEL PALACIO REAL
Monasterio de la Encarnación
CALLE SAN QUINTIN
JARDINES CABO NOVAL
PLAZA DE ORIENTE
CAMPO DEL MORO
Palacio Real
PLAZA DE LA ARMERIA
PASEO VIRGEN DEL PUERTO
Iglesia de San Nicolás
Nuestra Señora de la Almudena
PASEO CIUDAD DE PLASENCIA
CUESTA DE LA VEGA
GTA AZORIN
GTA BOCCHERINI
PARQUE DE ATENAS
PARQUE EMIR
MOHAMED I
CALLE DE SEGOVIA
CALLE DE BAILEN
JARDINES DE LAS VISTILLAS
PLAZA GABRIEL MIRO
PLAZA MORERIA
PLAZA GRANADA
CALLE DE MANZANARES
CALLE MORENO NIETO
CALLE FOSFORO
CALLE PIZARRA
RONDA DE SEGOVIA
Po IMPERIAL
PLAZA SAN FRANCISCO
CALLE DON PEDRO
CALLE SAN FRANCISCO
CALLE DEL ARENAL
CALLE DE ALCALA
CALLE DE LA MONTERA
CALLE DE CARRERA SAN JERONIMO
CALLE DE LAS TABERNAS
CALLE DE LA MEDIODIA
CALLE DE LA CRUZADA
CALLE DE LA PAZ
CALLE DE LA CRUZ
CALLE DE LA MONTERA
CALLE DE LAS AGUAS
CALLE DE LA MEDIODIA CHICA
A
B
C

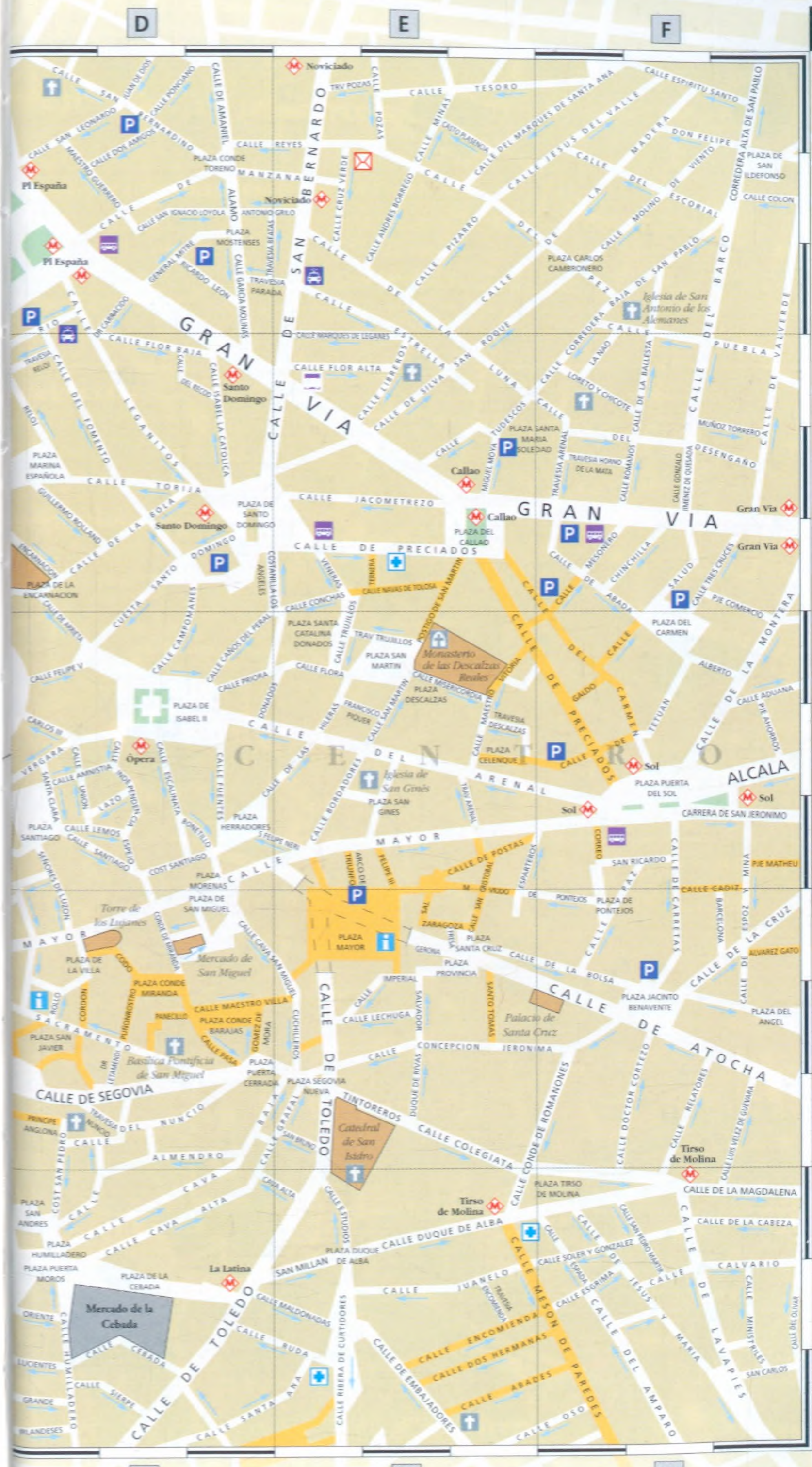
D
E
F
1
2
3
4
5
Noviciado
Pl España
Santo Domingo
Callao
Gran Vía
Ópera
Sol
Tirso de Molina
La Latina
GRAN VIA
CALLE DE SAN BERNARDO
CALLE DE PRECIADOS
CALLE DEL CARMEN
CALLE DEL ARENAL
CALLE MAYOR
ALCALA
CARRERA DE SAN JERONIMO
CALLE DE ATOCHA
CALLE DE TOLEDO
CALLE DE SEGOVIA
CALLE DE EMBAJADORES
CALLE MESON DE PAREDES
CALLE DE LAVAPIES
CALLE DE LA MAGDALENA
CALLE DUQUE DE ALBA
CALLE COLEGIATA
CALLE CONDE DE ROMANONES
CALLE DE LA MONTERA
CALLE DE FUENCARRAL
CALLE DE LA LUNA
CALLE DE LEGANITOS
CALLE DE JACOMETREZO
CALLE DE TORIJA
CALLE DE LA BOLSA
CALLE ALMENDRO
CALLE CAVA ALTA
CALLE CAVA BAJA
CALLE DE LA CRUZ
CALLE DEL DESENGAÑO
CALLE DE LA BALLESTA
CALLE CORREDERA BAJA DE SAN PABLO
CALLE DEL ESPIRITU SANTO
CALLE DE SAN VICENTE
CALLE DE LA PUEBLA
CALLE DEL BARCO
CALLE DE VALVERDE
CUESTA SANTO DOMINGO
PLAZA DE ESPAÑA
PLAZA DE SANTO DOMINGO
PLAZA DEL CALLAO
PLAZA DE ISABEL II
PLAZA PUERTA DEL SOL
PLAZA MAYOR
PLAZA DE LA VILLA
PLAZA JACINTO BENAVENTE
PLAZA DEL ANGEL
PLAZA TIRSO DE MOLINA
PLAZA DE LA CEBADA
PLAZA DE SAN MIGUEL
PLAZA DE LAS DESCALZAS
Monasterio de las Descalzas Reales
Iglesia de San Ginés
Iglesia de San Antonio de los Alemanes
Torre de los Lujanes
Mercado de San Miguel
Palacio de Santa Cruz
Basílica Pontificia de San Miguel
Catedral de San Isidro
Mercado de la Cebada
CENTRO

3
A
B
C
1
2
4
5
PLAZA DE OLAVIDE
CALLE SANTA FELICIANA
CASTILLO LULIO
CALLE JUAN DE AUSTRIA
CALLE RAIMUNDO LULIO
PLAZA CHAMBERI
PASEO EDUARDO DATO
CALLE DE LA HOZ
CALLE DEL GENERAL
CALLE DEL ESPAÑOLETO
CALLE DE CARACAS
CALLE DE ZURBANO
CALLE DE ALMAGRO
CALLE DE ZURBARAN
CALLE DE SANTA ENGRACIA
CALLE DE LUCHANA
CALLE DE TRAFALGAR
CALLE ALBUQUERQUE
CALLE PALACIOS RIVAS
CALLE DE MANUEL CORTINA
CALLE FRANCISCO ROJAS
CALLE NICASIO GALLEGO
CALLE JOSE MARAÑON
CALLE SILVELA
CALLE EGUILAZ
CALLE MANUEL GONZALEZ LONGORIA
CALLE BLANCA DE NAVARRA
CALLE DE FERNANDO EL SANTO
CALLE DE ESQUINZA
CALLE DE MONTE
CALLE DE SAGASTA
CALLE FERNANDO ANGUITA
CALLE MEJIA LEQUERICA
CALLE APODACA
CALLE CHURRUCA
CALLE BARCELO
CALLE LARRA
CALLE BENEFICENCIA
CALLE SAN MATEO
CALLE HORTALEZA
CALLE FERNANDO VI
CALLE SANTA TERESA
CALLE DE ARGENOLA
CALLE DE GENOVA
CALLE DEL GENERAL CASTAÑOS
CALLE ORFILA
CALLE CAMPOAMOR
CALLE OBELLANA
CALLE JUSTINIANO
CALLE SAN LORENZO
CALLE SANTA BRIGIDA
CALLE SAN GREGORIO
CALLE BELEN
CALLE SAN LUCAS
CALLE FARMACIA
CALLE COLON
CALLE HERNAN CORTES
CALLE AUGUSTO FIGUEROA
CALLE PEREZ GALDOS
CALLE GRAVINA
CALLE PIAMONTE
CALLE BARBARA DE BRAGANZA
CALLE MARQUES DE LA ENSENADA
CALLE MARQUES DE MONASTERIO
CALLE TAMAYO Y BAUS
CALLE DEL ALMIRANTE
CALLE DE PRIM
CALLE DE SAN MARCOS
CALLE DE LAS INFANTAS
CALLE DE LA REINA
CALLE DE LA LIBERTAD
CALLE DEL BAROQUILLO
CALLE DE FUENCARRAL
CALLE CARLOS CARLOS
CALLE COSTANILLA
CALLE SAN BARTOLOMÉ
CALLE COLMENARES
CALLE VICTOR HUGO
CALLE MARQUES DE VALDEGUERRA
CALLE CLAVEL
CALLE CABALLERO DE GRACIA
CALLE JARDINES
CALLE VIRGEN DE LOS PELIGROS
CALLE ADUANA
CALLE CEDACEROS
CALLE DE LOS MADRAZO
CALLE MARQUES DE CASA RIERA
CALLE DE CORDOBA
PASEO DEL PRADO
PASEO DE CHILES
PASEO DE ALCALA
GRAN VIA
Bilbao
Tribunal
Museo Municipal
Tribunal
Alonso Martínez
Alonso Martínez
Alonso Martínez
Alonso Martínez
PLAZA DE ALONSO MARTINEZ
PLAZA SANTA BARBARA
PLAZA VILLA DE PARIS
PLAZA DE LAS SALESAS
PLAZA DE CHUECA
Chueca
PLAZA VAZQUEZ DE MELLA
PLAZA RED DE SAN LUIS
Gran Vía
PLAZA DEL REY
PIE ALHAMBRA
Ministerio de Defensa
Banco de España
Banco de España
Banco de España
Banco de España
Banco de España
Sevilla
Sevilla
Real Academia de Bellas Artes
Palacio de Comunicaciones
Cafe Gijón

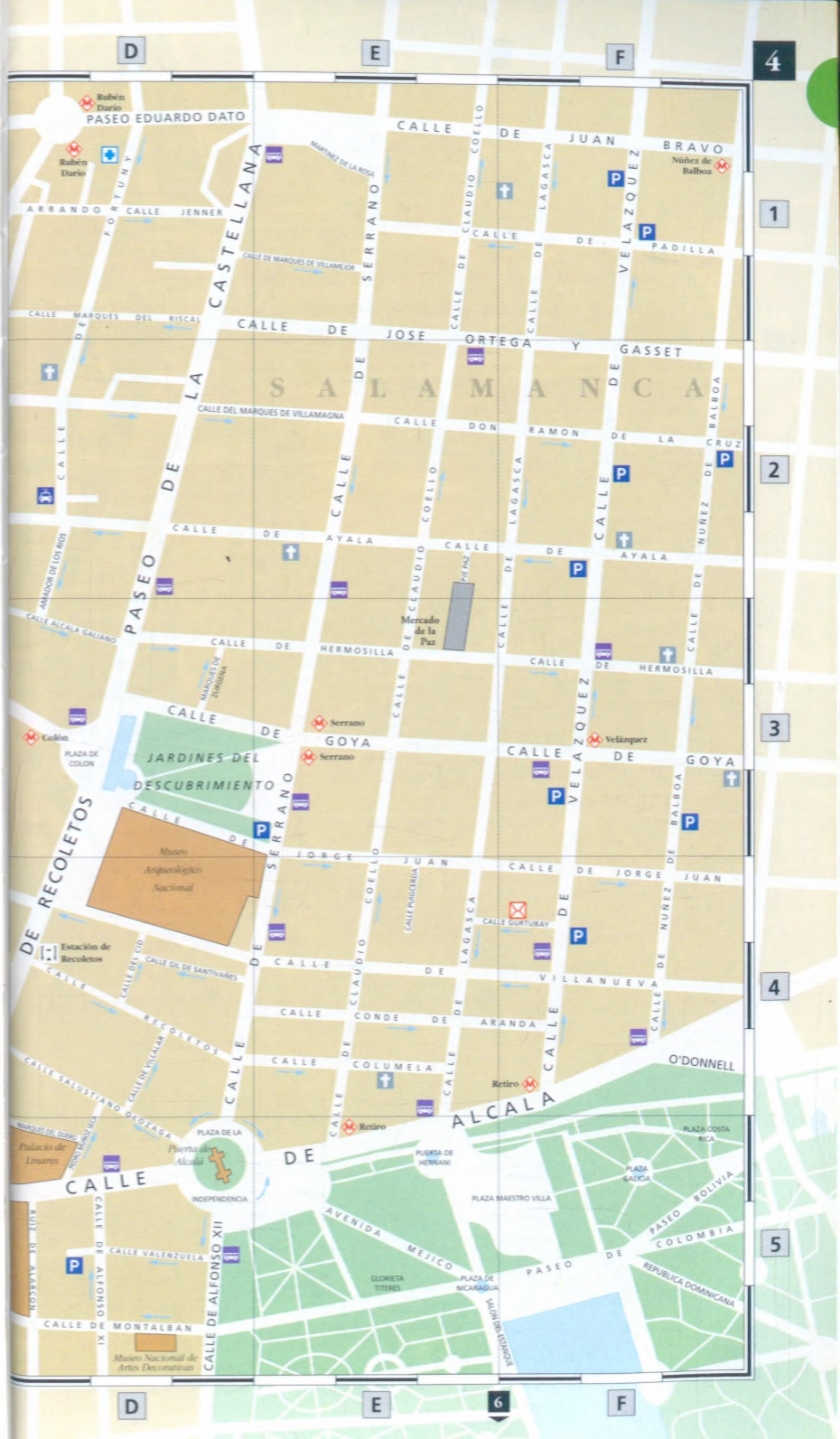
D
E
F
4
1
2
3
4
5
6
Rubén Darío
PASEO EDUARDO DATO
Rubén Darío
ARRANDO
CALLE JENNER
FORTUNY
CALLE DE JUAN BRAVO
Núñez de Balboa
CALLE DE PADILLA
CALLE DE MARQUES DE VILLAMEJOR
MARTINEZ DE LA ROSA
CALLE MARQUES DEL RISCAL
CALLE DE JOSE ORTEGA Y GASSET
SALAMANCA
CALLE DEL MARQUES DE VILLAMAGNA
CALLE DON RAMON DE LA CRUZ
CALLE DE AYALA
CALLE DE AYALA
CALLE ALCALA GALIANO
AMADOR DE LOS RIOS
MARQUES DE ZURGENA
CALLE DE HERMOSILLA
CALLE DE HERMOSILLA
PIE PAZ
Mercado de la Paz
Colón
PLAZA DE COLON
Serrano
Serrano
Velázquez
CALLE DE GOYA
CALLE DE GOYA
JARDINES DEL DESCUBRIMIENTO
Museo Arqueológico Nacional
CALLE DE JORGE JUAN
CALLE DE JORGE JUAN
CALLE PUIGCERDA
CALLE GURTUBAY
Estación de Recoletos
CALLE DEL CID
CALLE GIL DE SANTIVAÑES
CALLE DE VILLANUEVA
CALLE RECOLETOS
CALLE CONDE DE ARANDA
CALLE DE VILLALAR
CALLE COLUMELA
CALLE SALUSTIANO OLOZAGA
Retiro
Retiro
O'DONNELL
MARQUES DEL DUERO
Palacio de Linares
PLAZA DE LA Puerta de Alcalá
INDEPENDENCIA
CALLE DE ALCALA
PUERTA DE HERNANI
PLAZA GALICIA
PLAZA COSTA RICA
PLAZA MAESTRO VILLA
AVENIDA MEJICO
PASEO DE BOLIVIA
PASEO DE COLOMBIA
REPUBLICA DOMINICANA
GLORIETA TITERES
PLAZA DE NICARAGUA
CALLE VALENZUELA
CALLE DE ALFONSO XII
CALLE DE MONTALBAN
Museo Nacional de Artes Decorativas

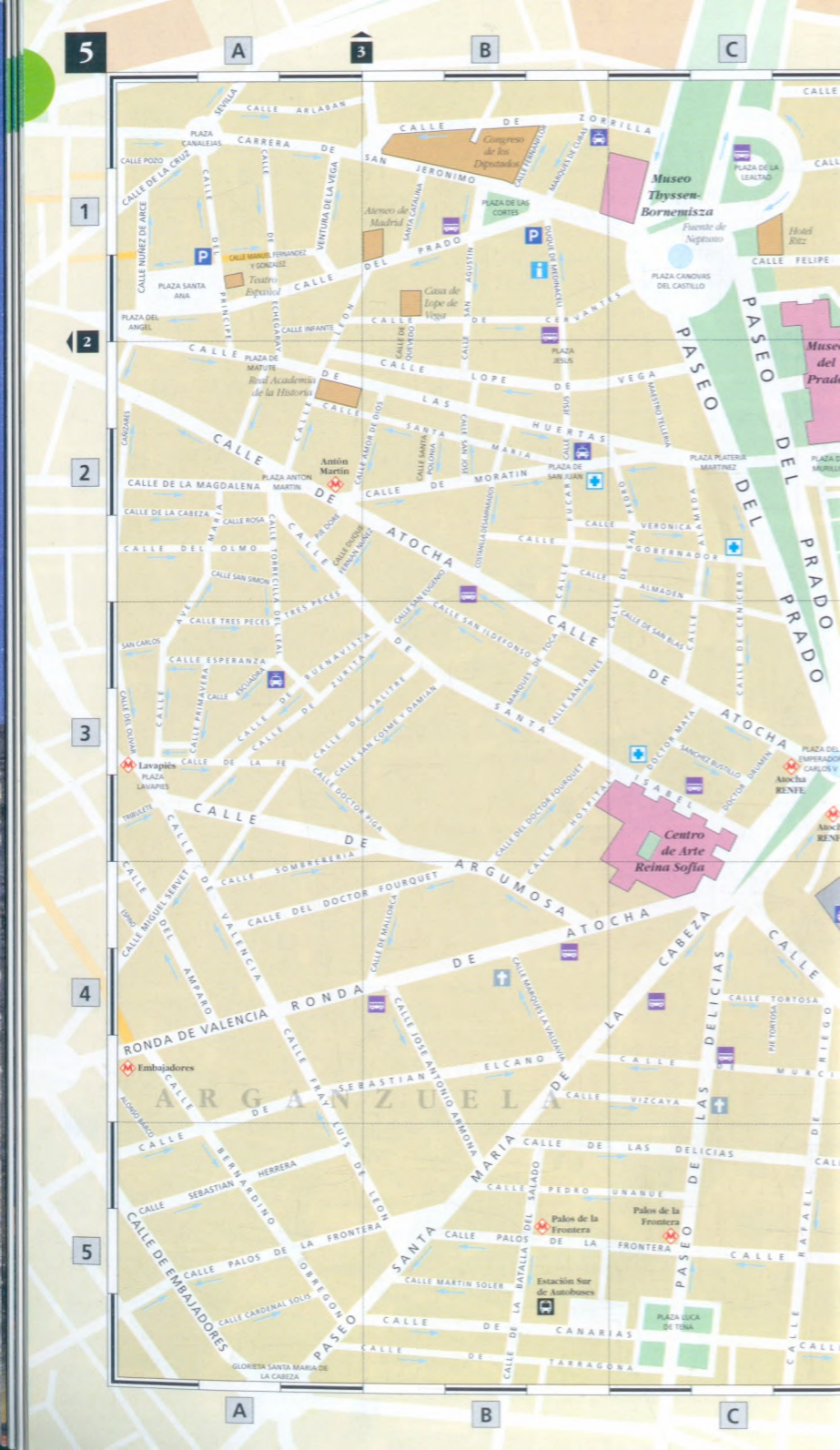
5
A
3
B
C
1
2
2
3
4
5
A
B
C
CALLE ARLABAN
SEVILLA
PLAZA CANALEJAS
CARRERA DE SAN JERONIMO
CALLE POZO
CALLE DE LA CRUZ
CALLE NUÑEZ DE ARCE
PLAZA SANTA ANA
PLAZA DEL ANGEL
CALLE MANUEL FERNANDEZ Y GONZALEZ
Teatro Español
VENTURA DE LA VEGA
CALLE DEL PRINCIPE
CALLE CHICHARRO
CALLE INFANTE
CALLE DE LEON
Ateneo de Madrid
CALLE SANTA ANA
CALLE DE ZORRILLA
Congreso de los Diputados
CALLE FERNANDO VI
MARQUES DE CUBAS
PLAZA DE LAS CORTES
CALLE DEL PRADO
CALLE SAN AGUSTIN
CALLE DE MATONCHINOS
Casa de Lope de Vega
CALLE DE CERVANTES
PLAZA JESUS
Museo Thyssen-Bornemisza
Fuente de Neptuno
PLAZA CANOVAS DEL CASTILLO
PLAZA DE LA LEALTAD
Hotel Ritz
CALLE FELIPE
PASEO DEL PRADO
Museo del Prado
PLAZA DE MATUTE
Real Academia de la Historia
CALLE DE LOPE DE VEGA
CALLE DE LAS HUERTAS
CALLE DE MORATIN
CALLE SANTA MARIA
CALLE SANTA POLONIA
CALLE SAN JOSE
CALLE MAESTRO TELLERIA
PLAZA PLATERIA MARTINEZ
PLAZA DE SAN JUAN
CALLE DE LA MAGDALENA
PLAZA ANTON MARTIN
Antón Martín
CALLE MAYOR DE DIOS
CALLE DE ATOCHA
CALLE DE LA CABEZA
CALLE ROSA
CALLE DE PE DOME
CALLE DUQUE DE SOMA NOCA
CALLE DEL OLMO
CALLE SAN SIMON
CALLE TORRECILLA DEL LEAL
CALLE TRES PECES
CALLE COSTANILLA DE HAMMADOS
CALLE DE SAN PEDRO
CALLE VERONICA
CALLE GOBERNADOR
CALLE DE ALMAGRO
CALLE SAN EUGENIO
CALLE SAN ILDEFONSO
CALLE DE TOLEDO
CALLE DE SAN BLAS
CALLE DE CENICERO
CALLE DE ATOCHA
CALLE SAN CARLOS
CALLE ESPERANZA
CALLE ESCUADRA
CALLE DE BUENAVISTA
CALLE DE ZURITA
CALLE DE TALLERES
CALLE PRIMAVERA
CALLE DEL OLIVAR
CALLE SANTA INES
MARQUES DE TOCA
CALLE SAN COSME Y DAMIAN
CALLE DE LA FE
Lavapiés
PLAZA LAVAPIES
CALLE DOCTOR RIZA
CALLE DEL DOCTOR FOURQUET
HOSPITAL DE SANTA ISABEL
DOCTOR MATA
SANCHEZ BUSTILLO
DOCTOR DRUMEN
PLAZA DEL EMPERADOR CARLOS V
Atocha RENFE
Centro de Arte Reina Sofía
CALLE DE ARGUMOSA
CALLE SOMBRERERIA
CALLE DEL DOCTOR FOURQUET
CALLE DE ATOCHA
CALLE MIGUEL SERVET
CALLE DE VALENCIA
CALLE DEL AMPARO
CALLE DE MALLORCA
CALLE MARQUES LA VALDAVIA
CALLE DE LA CABEZA
CALLE DE LAS DELICIAS
CALLE TORTOSA
PIE TORTOSA
RONDA DE VALENCIA
Embajadores
CALLE JOSE ANTONIO ARMONA
CALLE ELCANO
CALLE SEBASTIAN
CALLE VIZCAYA
ARGANZUELA
CALLE DE LAS DELICIAS
CALLE BERNARDINO HERRERA
CALLE SEBASTIAN
CALLE FRAY LUIS DE LEON
CALLE PEDRO UNANUE
Palos de la Frontera
CALLE PALOS DE LA FRONTERA
CALLE DE EMBAJADORES
CALLE OBREGON
CALLE CARDENAL SOLIS
CALLE MARTIN SOLER
Estación Sur de Autobuses
PASEO DE LAS DELICIAS
CALLE RAFAEL DE RIEGO
PLAZA LUCA DE TENA
CALLE DE CANARIAS
CALLE DE TARRAGONA
GLORIETA SANTA MARIA DE LA CABEZA

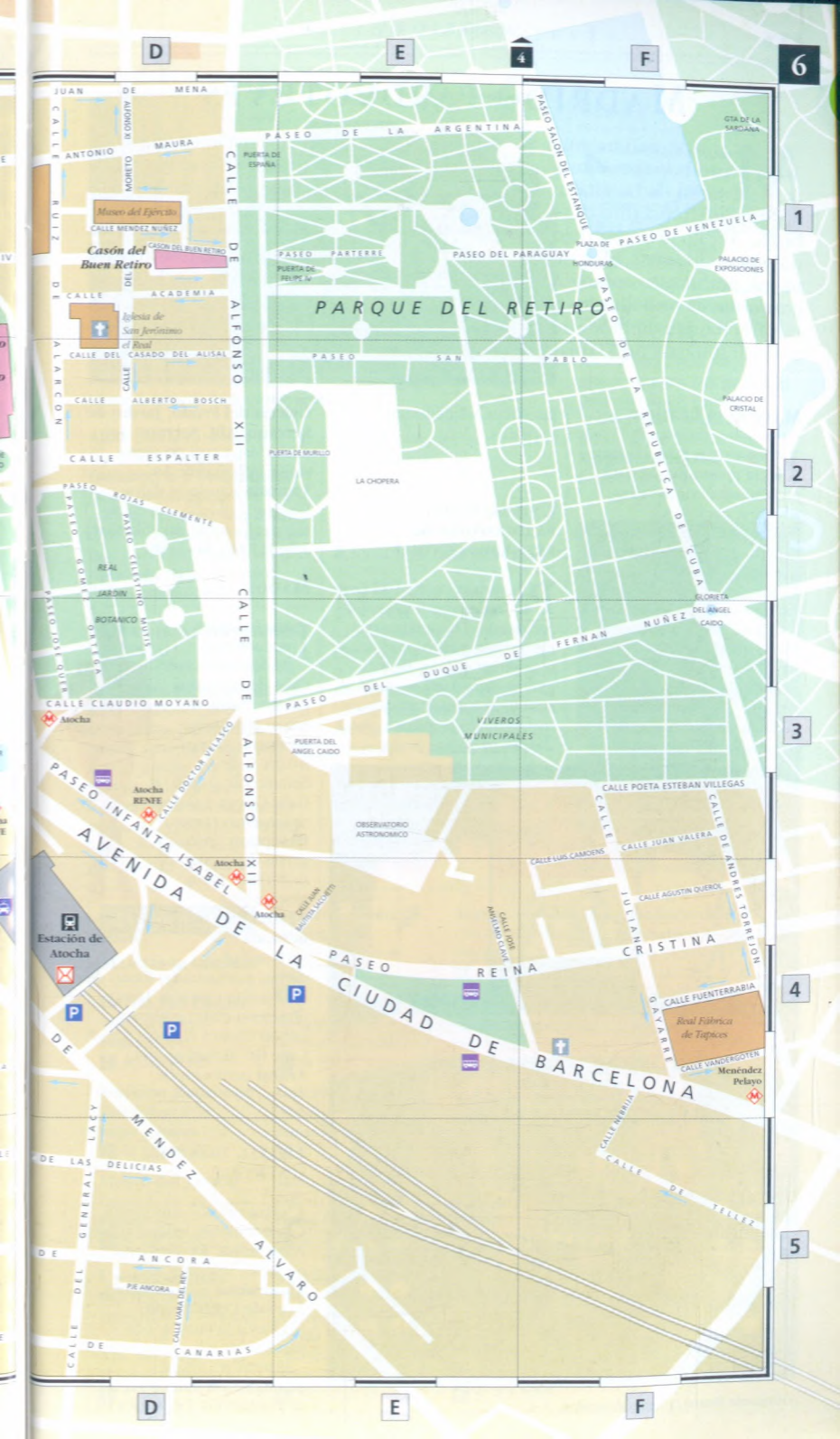
6
D
E
F
4
1
2
3
4
5
JUAN DE MENA
CALLE DE ALCALA
ANTONIO MAURA
MORETO
CALLE RUIZ DE LARAÑON
Museo del Ejército
CALLE MENDEZ NUÑEZ
Casón del Buen Retiro
CASON DEL BUEN RETIRO
CALLE ACADEMIA
Iglesia de San Jerónimo el Real
CALLE DEL CASADO DEL ALISAL
CALLE ALBERTO BOSCH
CALLE ESPALTER
PASEO ROJAS CLEMENTE
PASEO DE LOS OLMOS
PASEO CONDE DE VALLELLANO
PASEO DEL PRADO
REAL JARDIN BOTANICO
CALLE CLAUDIO MOYANO
Atocha
Atocha RENFE
CALLE DOCTOR VELASCO
PASEO INFANTA ISABEL
AVENIDA DE LA CIUDAD DE BARCELONA
Estación de Atocha
CALLE DE ALFONSO XII
PUERTA DE ESPAÑA
PASEO DE LA ARGENTINA
PASEO SALON DEL ESTANQUE
GTA DE LA SARDANA
PASEO PARTERRE
PUERTA DEL FELIPE IV
PASEO DEL PARAGUAY
PLAZA DE HONDURAS
PASEO DE VENEZUELA
PALACIO DE EXPOSICIONES
PARQUE DEL RETIRO
PASEO SAN PABLO
PASEO DE LA REPUBLICA DE CUBA
PALACIO DE CRISTAL
PUERTA DE MURILLO
LA CHOPERA
GLORIETA DEL ANGEL CAIDO
PASEO DEL DUQUE DE FERNAN NUÑEZ
VIVEROS MUNICIPALES
PUERTA DEL ANGEL CAIDO
OBSERVATORIO ASTRONOMICO
CALLE POETA ESTEBAN VILLEGAS
CALLE JUAN VALERA
CALLE LUIS CAMOENS
CALLE AGUSTIN QUEROL
CALLE DE ANDRES TORREJON
CALLE JULIANA
CALLE ANA BAUTISTA VALLETTI
CALLE JOSE ANGELMO CANO
PASEO REINA CRISTINA
CALLE FUENTERRABIA
Real Fábrica de Tapices
CALLE GAYARRE
CALLE VANDERGOTEN
Menéndez Pelayo
CALLE NEBRIJA
CALLE DE TELLEZ
CALLE DE MENDEZ ALVARO
CALLE DEL GENERAL LACY
DE LAS DELICIAS
DE ANCORA
PIE ANCORA
CALLE VARA DEL REY
CALLE DE CANARIAS

MADRIDO PARDUOTUVĖS

MADRIDE galima nusipirkti visko – nuo rankų darbo gitarų iki naujausio dizaino drabužių. Miesto prekybos rajonai specializavosi. Elegantiškos, prabangios aprangos parduotuvės susitelkusios Salamankos rajone, naujausių modelių kasdieniniais drabužiais prekiaujama Chueca rajone, o masinės gamybos drabužių ieškokite centre. Maisto prekių parduotuvės išsidėsčiusios visame mieste, tačiau specializuotos maisto ir vynų parduotuvės – senamiestyje. Sekmadienį aplankykite senąjį Rastro *(žr. p. 292)*, vieną didžiausią pasaulyje sendaikčių turgų.

Madrido pyragaičių rinkinys

MAISTAS IR GĖRIMAI

KIEKVIENAME Madrido rajone yra maisto turgus, kur prekiaujama šviežia mėsa, žuvimi ir daržovėmis. Gurmanams verta pavaikščioti po senamiestį, kur **Museo de Jamón** filialuose – didžiulis kumpių, vytintų dešrų ir sūrių pasirinkimas. Čia daug barų ir restoranų. 1895 m. įkurtoje **Mariano Madrueño** prekiaujama ispaniškais vynais. Į šiaurę nuo senamiesčio **Horno San Onofre** parduotuvė garsėja pyragaičiais, duonos gaminiais ir kalėdiniais kepiniais.

UNIVERSALINĖS PARDUOTUVĖS IR PREKYBOS CENTRAI

PARDUOTUVIŲ TINKLAS **El Corte Inglés** turi filialus visame mieste. Čia prekiaujama drabužiais, maisto produktais ir apskritai viskuo. Be to, galima išsiryškinti nuotraukas, susitaisyti batus. Pastaraisiais metais Madride atsirado daug didelių prekybos centrų – **Galería del Prado**, **Jardín de Serrano**, **ABC Serrano**. Jei norite viską rasti po vienu stogu, aplankykite **La Vaguada** šiaurinėje dalyje. Dauguma didelių universalinių parduotuvių susitelkusios apie M30 žiedinį kelią.

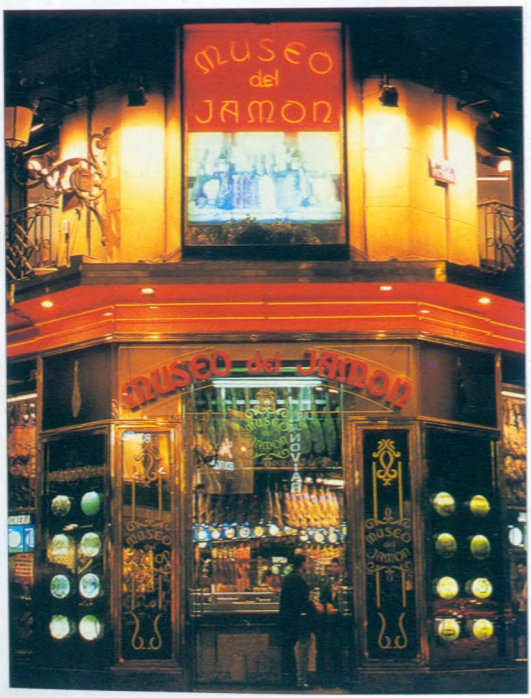

Viliojantis Museo del Jamón fasadas

MADOS

ĮVAIRIŲ DRABUŽIŲ parduotuvės išsidėsčiusios apie Calle de Preciados miesto centre, tačiau žymiausių dizainerių salonai įsikūrę Calle de Serrano *(žr. p. 286)* ir Calle Ortega y Gasset Salamankos rajone. **Ekseption** prekiauja garsių dizainerių drabužiais. Jauna ekscentriška **Agatha Ruíz de la Prada** rodo savo unikalius darbus parduotuvėje Paseo de la Castellana gatvėje. Jaunų dizainerių darbų geriausia ieškoti Chueca rajone ir aplink Calle del Almirante, pvz., **Ararat** parduotuvėje.

Ant podiumo Madride

AMATAI, DIZAINAS, SUVENYRAI

SPECIALIZUOTOS amatininkų parduotuvės telkiasi aplink Plaza Mayor. Jos prekiauja nėriniais, siuviniais, o **Almoraima** – vėduoklėmis. **Arco de Cuchilleros** parduoda keramiką, odą ir papuošalus.

Huertas ir Lavapiés rajonuose yra daug senų parduotuvėlių: **Cerámica El**

Vienas iš daugelio Rastro antikvariatų

Alfar prekiauja senąja ir šiuolaikine keramika, **Guitarrería F Manzanero** – rankų darbo gitaromis.

Viena geriausių šiuolaikinio dizaino parduotuvių **La Oca** prie Puerta de Toledo siūlo įspūdingą namų apyvokos daiktų pasirinkimą.

Menas ir antikvariniai dirbiniai

Madride prekybos galerijos įsikūrusios šalia antikvariatų. Salamankos rajone, ypač Calle de Claudio Coello gatvėje, yra keli brangiausi antikvariatai. Pigesni – Huertas ir La Latina rajonuose, ypač aplink Rastro turgų. Mažos arkadinės parduotuvės dirba ir šiokiadieniais, ir sekmadieniais.

Knygos ir laikraščiai

Milžiniškoje prancūzų **FNAC** – knygų ir vaizdajuosčių parduotuvėje – gausu knygų ir žurnalų anglų ir kitomis kalbomis, čia taip pat yra teatrų ir koncertų bilietų kasa. **Booksellers** prekiauja angliškomis knygomis. Naudotų knygų knygynai veikia Claudio Moyano gatvėje, prie Retiro parko. Čia galima nusipirkti retų leidinių ir pigių knygų plonais viršeliais.

Turgūs

Kiekvieną sekmadienį tūkstančiai žmonių plūsta į siaurą Calle Ribera de Cortidores, **El Rastro** turgaus centrą *(žr. p. 292)*, išplitusį po aplinkines gatveles.

Kalvos viršūnėje, Plaza de Cascorro aikštėje, daugiausia pardavinėjami drabužiai ir papuošalai, tačiau kitur rasite beveik viską. Kiekvieną sekmadienį Plaza Mayor veikia ramesni, bet įspūdingi pašto ženklų ir monetų kolekcininkų turgūs. Taip pat prekiaujama naudotomis knygomis, žurnalais, ženkliukais ir kt.

Sekmadienio rytas šurmuliuojančiame Rastro sendaikčių turguje

Informacija

Maistas ir gėrimai

Horno San Onofre
Calle San Onofre 3.
Planas 2 F2.
91 532 90 60.

Mariano Madrueño
Calle Postigo de San Martín 3. **Planas** 2 E2.
91 521 19 55.

Museo del Jamón
Carrera de San Jerónimo 6.
Planas 5 A1.
91 521 03 46.

Universalinės parduotuvės, prekybos centrai

ABC Serrano
C/ Serrano 61. **Planas** 4 E1.
91 577 50 31.

Centro Comercial La Vaguada
Avenida Monforte de Lemos 36.
91 730 10 00.

El Corte Inglés
C/ Preciados 3. **Planas** 2 F3.
91 902 10 30 10.

Galería del Prado
Plaza de las Cortes 7.
Planas 5 B1.
91 360 80 00.

Jardín de Serrano
Calle de Goya 6–8.
Planas 4 E3.
91 577 00 12.

Mada

Agatha Ruíz de la Prada
Calle Marqués de Riscal 8.
Planas 4 D1.
91 310 44 83.

Ararat
Calle del Almirante 10.
Planas 3 C4.
91 531 81 56.

Ekseption
Calle de Velázquez 28.
Planas 4 F3.
91 577 43 53.

Amatai, dizainas ir suvenyrai

Almoraima
Plaza Mayor 12.
Planas 2 E4.
91 365 42 89.

Arco de Cuchilleros
Plaza Mayor 9.
Planas 2 E4.
91 365 26 80.

Cerámica El Alfar
Calle de Claudio Coello 112. **Planas** 4 E2.
91 411 35 87.

Guitarrería F Manzanero
Calle Santa Ana 12.
Planas 2 D5.
91 366 00 47.

La Oca
Ronda de Toledo 1.
91 365 13 01.

Knygos ir laikraščiai

Booksellers
Calle José Abascal 48.
91 442 79 59.

FNAC
C/ Preciados 28.
Planas 2 E3.
91 595 61 00.

Turgūs

El Rastro
Calle Ribera de Curtidores.
Planas 2 E5.

PRAMOGOS MADRIDE

MADRIDO NAKTINIS gyvenimas skirtas ne silpnadvasiams. Paprastai ankstyvą šeštadienio vakarą pirmiausia suaktyvėja kavinės, paskui veiksmas persikelia į *tapas* barus, restoranus, klubus ir nenurimsta visą naktį, kaip ir eismas. Norintys ramiau praleisti vakarą renkasi flamenko šokius ir *zarzuelą* – Madrido komiškąją operą. Nestokoja geros klasikinės, džiazo ir roko muzikos. Teatro gerbėjai gali žiūrėti ispanų Aukso amžiaus klasiką ir šiuolaikinę eksperimentinę dramą.

Flamenko gitaristas Retiro parke

Madrido Teatro Real

INFORMACIJA APIE PRAMOGAS

GERIAUSIAS informacinis leidinys – penktadieninis *Guía del Ocio*, spausdinantis ir kino teatrų repertuarą. Du dienraščiai turi savaitinius renginių priedus – ketvirtadienio *El Mundo* ir penktadienio *El País*.

SEZONAS IR BILIETAI

PAGRINDINIS KONCERTŲ ir teatro sezonas trunka nuo rugsėjo iki birželio. Gegužės San Isidro fiesta *(žr. p. 280)* ir Festival de Otoño (rugsėjo– lapkričio mėn.) pritraukia daug garsių Ispanijos ir kitų šalių muzikų, teatralų ir kitų menininkų. (Smulkesnės informacijos teiraukitės turizmo agentūrose).

FNAC knygyne *(žr. p. 305)* pardavinėjami koncertų ir teatrų bilietai su nedideliu papildomu mokesčiu ar be jo. Valstybės remiami **Auditorio Nacional** ir **Teatro de la Zarzuela** teatrai pardavinėja bilietus į savo rodomus spektaklius. Bilietus į kitus renginius galima iš anksto užsisakyti **TEYCI** agentūroje.

KLASIKINĖ MUZIKA, ŠOKIAI IR ZARZUELA

DVIEJOSE **Auditorio Nacional** salėse kasmet koncertuoja Ispanijos nacionalinis ir kitų šalių orkestrai. Madrido operos trupė turi persikelti į restauruojamą **Teatro Real**.

Pagrindinė šokio trupė – šiuolaikinė Compañía Nacional de Danza. **Albéniz** teatre vyksta šokių pasirodymai ir Madrido komiškosios operos *zarzuela*, panašios į operetę, spektakliai. **Teatro de la Zarzuela** ir kiti teatrai veikia ir vasarą.

TEATRAS

PRESTIŽIŠKIAUSI teatrai Madride – **Teatro de la Comedia**, kuriame dirba Nacionalinio teatro trupė, statanti ispanų Aukso amžiaus kasiką, ir **Teatro María Guerrero**, kur galima pamatyti šiuolaikines ispanų ir kitų šalių pjeses.

Žymiausias iš priemiesčių teatrų – **Teatro Alfil**. Kiekvienais metais vyksta Festival de Otoño, kuriame dalyvauja tradicinės ir visiškai naujos Ispanijos ir kitų šalių trupės.

FLAMENKO

FLAMENKO šokis gimė Andalūzijoje *(žr. p. 406–407)*, tačiau dabar geriausi jo atlikėjai pasirodo Madride. **Casa Patas** klube šėlsta laukinė tikrojo flamenko jėga, skamba gitara ir *cante* dainos. Spontanišką flamenko galite pamatyti **Café de Chinitas**.

KAVINĖS, BARAI, KLUBAI

MADRIDO BARAI turi savo stilių. Miestas išlaikė daug buvusių kavinių, kur gera pasėdėti, pasižvalgyti į žmones ir pasikalbėti.

Šokiai naktiniame Joy Eslava šokių klube

Istorinės Café Gijón eksterjeras

Iš literatūrinių kavinių įžymiausia **Café Gijón** *(žr. p. 281)*.

Jaunimą traukia **Joy Eslava** klubas, kuriame linksmybės prasideda tik po vidurnakčio.

Po nakties klajonių gera pusryčiams suvalgyti *chocolate con churros (žr. p. 576)* populiarioje madridiečių kavinėje **Chocolateria San Ginés**, atidarytoje dar 1894 m.

Rokas, džiazas ir pasaulio muzika

Dauguma užsienio grupių koncertuoja Madrido stadionuose ir sporto salėse, bet mažoje, linksmoje **Sala Riviera** pasirodo svečiai, pvz., Bobas Dylanas ir *Cranberries*. Vasarą roko koncertai vyksta po atviru dangumi Casa de Campo **atrakcionų parke**. **Café Central**, vienas geriausių Europoje džiazo klubų, buriasi prie Plaza Santa. Šioje aikštėje yra keli geri džiazo ir Lotynų muzikos klubai, kuriuose galima pasiklausyti gyvos muzikos ir visą naktį šokti pagal *salsa* ritmą.

Pramogos

Parque de Atracciones Casa de Campo *(žr. p. 292)* pramogų mugė labai mėgsta jaunimas ir pagyvenę žmonės. Populiarūs ir vandens parkai. Geriausias iš geriausių Madride – **Aquamadrid**.

Bulių kovos ir futbolas

Bulių kovos iki šiol labai populiarios Madride, o **Las Ventas** arena *(žr. p. 296)* – įspūdingiausia Ispanijoje. Kovo-spalio mėnesiais koridos čia vyksta kiekvieną šeštadienį. Per San Isidro fiestą gegužės mėnesį kovos rengiamos kasdien.

Real Madrid *(žr. p. 173)* – tai vietiniai futbolo aristokratai, o jų Bernabéu stadionas – vienas didžiausių pasaulyje. Varžovų **Atlético de Madrid** bazė – mažesnis, pigesnis stadionas, tačiau dažnai jame būna geresnė atmosfera.

Las Ventas bulių kovų arena

Informacija

Bilietai

TEYCI
Calle de Goya 7. **Planas** 4 D3. ☎ *91 576 45 32.*

Klasikinė muzika, šokiai ir zarzuela

Auditorio Nacional de Música
C/ Príncipe de Vergara 146.
☎ *91 337 01 00.*

Teatro Albéniz
C/ Paz 11. **Planas** 2 F4.
☎ *91 531 83 11.*

Teatro Real
Plaza de Isabel II. **Planas** 2 D3. ☎ *91 516 06 06.*

Teatro de la Zarzuela
C/ Jovellanos 4. **Planas** 3 B5. ☎ *91 524 54 00.*

Teatras

Teatro Alfil
Calle del Pez 10.
Planas 2 E1.
☎ *91 521 58 27.*

Teatro de la Comedia
Calle del Príncipe 14.
Planas 5 A1.
☎ *91 521 49 31.*

Teatro María Guerrero
Calle Tamayo y Baus 4.
Planas 3 C4.
☎ *91 319 47 69.*

Flamenko

Café de Chinitas
Calle Torija 7.
Planas 2 D2.
☎ *91 547 15 02.*

Casa Patas
Calle de Cañizares 10.
Planas 5 A2.
☎ *91 369 04 96.*

Kavinės, barai ir klubai

Café Gijón
Paseo de Recoletos 21.
Planas 3 C4.
☎ *91 521 54 25.*

Chocolatería San Ginés
Pasadizo de San Ginés 5.
Planas 2 E3.
☎ *91 365 65 46.*

Joy Eslava
Calle del Arenal.
Planas 2 E3.
☎ *91 366 32 84.*

Rokas, džiazas ir pasaulio muzika

Café Central
Pl del Ángel 10. **Planas** 5 A1. ☎ *91 369 41 43.*

Sala Riviera
Paseo de la Virgen del Puerto. **Planas** 1 A4.
☎ *91 365 24 15.*

Pramogos

Aquamadrid
Carretera NII Km 15.5, San Fernando de Henares.
☎ *91 673 10 13.*

Parque de Atracciones
Casa de Campo.
☎ *91 463 29 00.*

Bulių kovos ir futbolas

Atlético de Madrid
Estadio Vicente Calderón, Paseo de la Virgen del Puerto 67.
☎ *91 366 47 07.*

Plaza Toros de Las Ventas
Calle de Alcalá 237.
☎ *91 356 22 00.*

Real Madrid
Estadio Santiago Bernabéu, Avenida de Concha Espina.
☎ *91 344 00 52.*

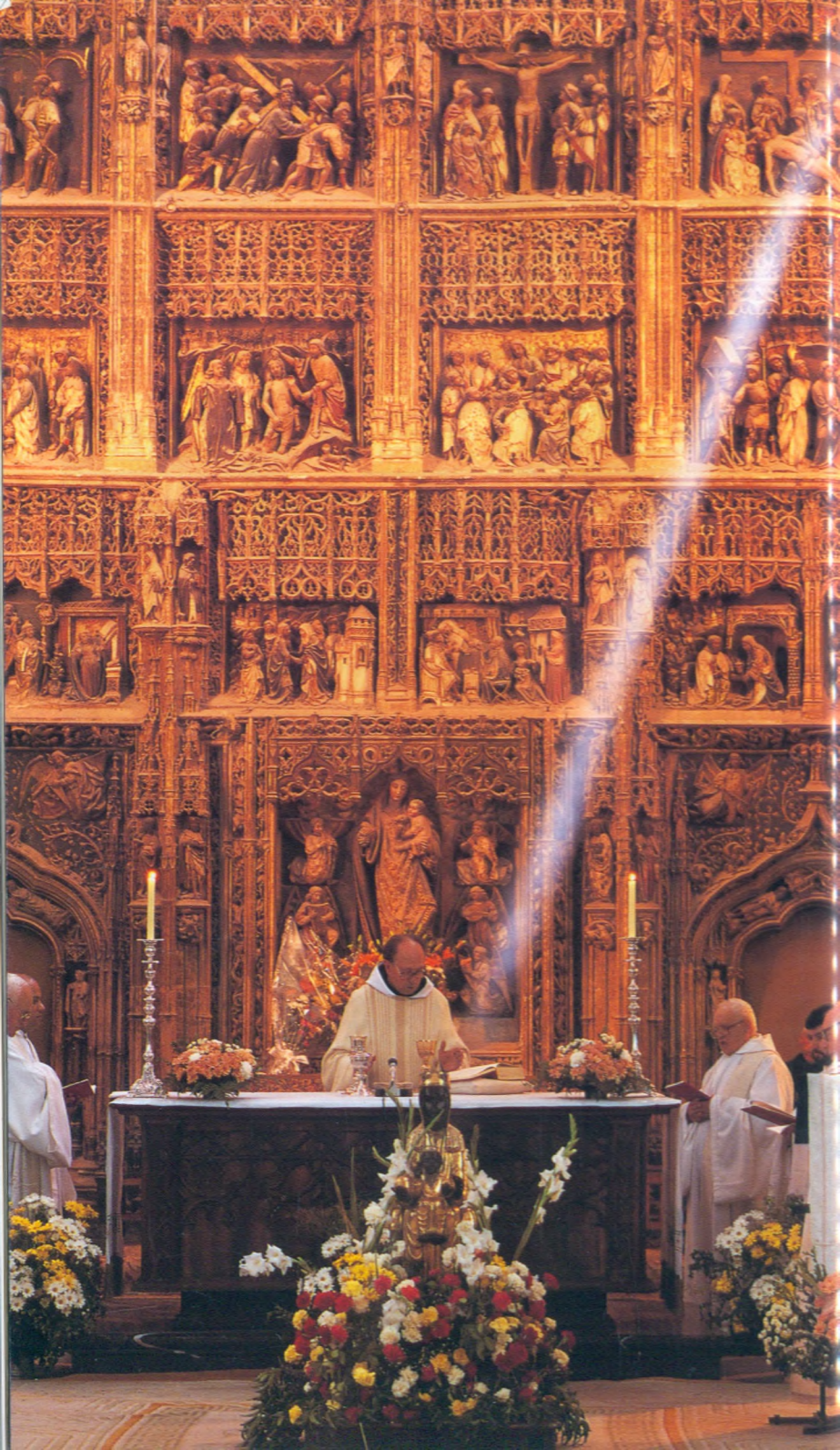

MADRIDO PROVINCIJA

MADRIDO PROVINCIJA (Comunidad de Madrid) išsidėsčiusi ant centrinio Ispanijos plokščiakalnio. Čia gražūs vaizdai, pėsčiųjų takai per plokščiakalnį į šiaurę tiems, kas nori pabėgti nuo miesto triukšmo, paslidinėti žiemą, atvėsti nuo vasaros karščių. Vakarinėje kalnų papėdėje stūkso El Escorial – Pilypo II pastatydinti rūmai ir vienuolynas, iš kur jis valdė savo imperiją. Netoliese, Valle de los Caídos slėnyje, – Franco pastatydintas karo paminklas. Madrido priemiestyje yra mažesni El Prado rūmai, o į pietus nuo miesto, ūksmingame parke, stovi XVIII a. Aranjuez vasaros rūmai. Istoriniame Alcalá de Henareso mieste yra renesansinis universiteto pastatas, o Chinchóne – daug tavernų, susispietusių aplink arkadinę turgaus aikštę.

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Miestai ir miesteliai
Alcalá de Henares 9
Buitrago del Lozoya 2
Chinchón 10
Manzanares el Real 7

Istoriniai pastatai
El Escorial p. 312–313 6
Monasterio de Santa María de El Paular 3
Palacio de El Pardo 8
Palacio Real de Aranjuez 11
Santa Cruz del Valle de los Caídos 5

Kalnagūbriai
Sierra Centro de Guadarrama 4
Sierra Norte 1

0 kilometrų 25

ŽENKLAI
- Madrido miestas
- Madrido provincija
- Barajas oro uostas
- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias
- Provincijos riba

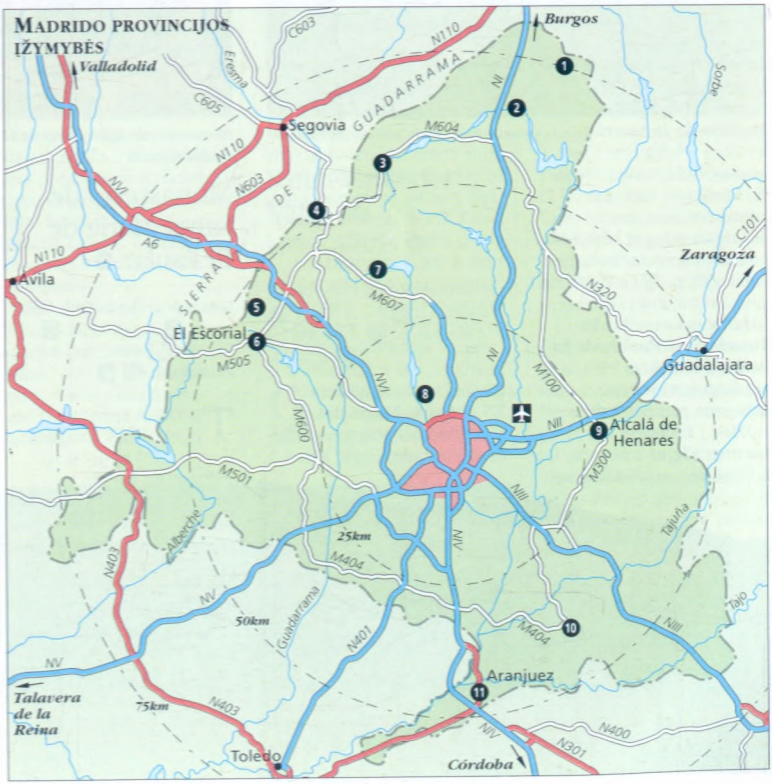

Mišios Monasterio de Santa María de El Paular bažnyčioje

Montejo de la Sierra kaimas, Sierra Norte

Sierra Norte ❶

Madrid. *Montejo.* *Calle Real 1, Montejo, 91 869 70 58.*

JUODOJO SKALŪNO KAIMELIAI Sierra Norte, anksčiau žinomoje Sierra Pobre (vargingoji Sierra) pavadinimu, išsibarstę gražiausioje Madrido provincijos dalyje.

Informacijos centras didžiausiame rajono kaime **Monteo de la Sierra** rengia pasijodinėjimą arkliais, išvykas į **Hayedo de Montejo de la Sierra** draustinį – labiausiai į pietus nutolusį bukų mišką *(žr. p. 76)* Europoje, reliktą iš ankstesnės eros, kai klimatinės sąlygos labiau tiko bukams, nuomoja tradicinius namus *(žr. p. 531)*. Iš Monteo galima nuvažiuoti į vaizdingus kaimelius **La Hiruela** arba **Puebla de la Sierra**, įsikūrusius vaizdingoje vietovėje. Sausesnės pietinės kalvos leidžiasi į **Embalse de Puentes Viejas** rezervatą, kur dirbtiniuose paplūdimiuose stovi vasarnamiai. Rytinėje plokščiakalnio pusėje įsikūręs **Patones** kaimas, dėl savo nuošalumo išvengęs maurų ir Napoleono kariuomenės.

Buitrago del Lozoya ❷

Madrid. *1400.* *Calle Tahona 11, 91 868 00 56.* *šešt.* *La Asunción ir San Roque (rugpj. 15).*

VIRŠ RÍO LOZOYA (Lozojos upės) stovi siena apjuostas Buitrago del Lozoyos miestas. Šį miestą įkūrė romėnai, arabai pavertė tvirtove, o viduramžiais jis tapo svarbiu prekybos centru. Išliko XIV a. gotikos ir mudecharų stilių bažnyčia, arabų sienos arkos ir praplėtimai. Šiandien pilyje vyksta bulių kovos, o vasarą – senosios muzikos ir teatro festivalis.

Senas, apsuptas sienos kvartalas, dar ir šiandien išlaikęs mielą atmosferą. XV a. **Santa María del Castillo** bažnyčia turi gražų mudecharų bokštą ir lubas, čia perkeltas iš senos ligoninės. **Rotušėje** *(ayuntamiento)* saugomas XVI a. procesijų kryžius, o jos rūsyje įrengtas nedidelis **Museo Picasso**, kurio eksponatus – graviūras, piešinius ir keramiką – surinko kilęs iš Buitrago dailininko draugas ir kirpėjas Eugenio Ariasas.

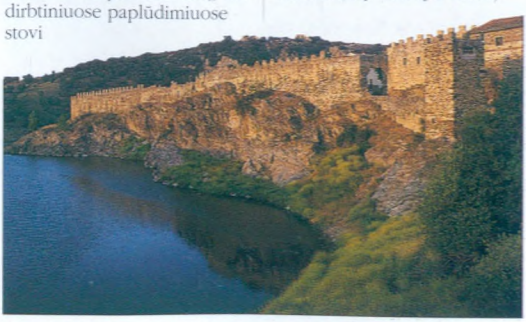

Buitrago del Lozoyos miestas prie upės

Museo Picasso
Plaza de Picasso 1. *91 868 00 56.* *antr.*

Monasterio de Santa María de El Paular altorius

Monasterio de Santa María de El Paular ❸

Į pietvakarius nuo Rascafría M604 plentu. *91 869 14 25.* *Rascafría.* *penkt.–treč. nuo pusiaudienio.*

TAI PIRMAS KARTŪZŲ vienuolynas Kastilijoje, įkurtas 1390 m. Jis stovi viduramžių karalių medžioklės žemėje. Didžioji jo dalis gotikinė, bet vėliau buvo pridėta plateresko ir renesanso bruožų. Vienuolynas apleistas 1836 m., ministrui Mendizábalui *(žr. p. 59)* įsakius parduoti bažnyčių turtą. 1950–1960 m. valstybė suremontavo pastatą ir šiandien jame veikia benediktinų vienuolynas, bažnyčia ir privatus viešbutis *(žr. p. 554)*.

Manoma, kad bažnyčios

alebastrinį altorių XV a. sukūrė flamandų meistrai. Medžio plokštėse pavaizduotos Jėzaus gyvenimo scenos. Puošnus barokinis *camarín* (kambarys) už altoriaus – 1718 m. Francisco de Hurtado darbas. Kiekvieną sekmadienį vienuoliai valandą gieda grigališkas giesmes. Verta apžiūrėti plytinius mudecharų skliautus šoninėje navoje ir dvigubą saulės laikrodį.

Iš vienuolyno patogu aplankyti **Rascafríos** ir **Lozoyos** miestus Lozoyos slėnyje. Į pietryčius nuo vienuolyno yra **Lagunas de Peñalara** rezervatas.

Sierra Centro de Guadarrama ❹

Madrid. *Puerto de Navacerrada, Cercedilla.* *Navacerrada, Cercedilla.* *Navacerrada, 91 856 00 06.*

CENTRINĖ plokščiakalnio Sierra de Guadarrama dalis buvo mažai lankoma iki 1922-ųjų, kol nebuvo geležinkelio į Madridą. Šiandien granitiniai šlaitai apsodinti pušimis, čia daug vasarnamių. Kaimeliai **Navacerrada** ir **Cercedilla** tapo populiariomis slidininkų, kalnų dviratininkų, alpinistų ir jojikų bazėmis. Pėstieji gali grožėtis kalnais, eidami iš Navacerrados nužymėtais maršrutais.

Valle de Fuenfría, gamtinį miškų draustinį, geriausiai pasiekti per Cercedillą. Čia išlikęs roménų kelias, yra kelios vietos piknikams ir keletas pažymėtų pėsčiųjų maršrutų.

Milžiniškas kryžius Valle de los Caídos slėnyje

Santa Cruz del Valle de los Caídos ❺

Į šiaurę nuo El Escorial M600 plentu. *91 890 56 11.* *iš El Escorial.* *antr.–sekm.* *per kai kurias valstyb. šv.*

GENEROLAS FRANCO Kritusiųjų slėnyje pastatė kryžių pilietinio karo aukoms *(žr. p. 62–63)*. Jis aukštai iškilęs virš vietovės 13 km šiauriau nuo El Escorial *(žr. p. 312–313)*. Vieni ispanai nesižavi juo todėl, kad jis primena šiurpius diktatūros metus, kitiems tiesiog patinka įspūdingas jo dydis.

Kryžius 150 m aukščio ir iškilęs virš bazilikos, kurią giliai (250 m) kalne iškalė karo belaisviai respublikonai. Per 16-ka statybos metų daug jų mirė.

Prie aukšto bazilikos altoriaus stovi paprastas baltas Franco antkapis, o priešais jį – Española partijos įkūrėjo José Antonio Primo de Riveros kapas. Čia palaidota dar 40 000 kareivių, žuvusių abiejose pusėse, tarp jų ir dvi nežinomos aukos. Lankytojai gali pasikelti liftu iki kryžiaus skersinio, iš kur atsiveria didinga pušynų panorama.

Navacerrada perėja Sierra de Guadarramoje

El Escorial ❻

Lucos Giordano freska

ĮSPŪDINGI PILKI San Lorenzo de El Escorial Pilypo II rūmai stovi Sierra de Guadarramos papėdėje į šiaurės rytus nuo Madrido. Jie buvo pastatyti 1563–1584 m. šv. Laurencijaus garbei. Jų griežtumas pradėjo naują architektūros stilių, vieną įtakingiausių Ispanijoje. Vidus labiau primena mauzoliejų ar ramią prieglaudą, o ne puošnius rūmus. Visos meninės vertybės, tarp kurių yra ir keli reikšmingiausi darbai iš karališkosios Habsburgų kolekcijos, surinktos muziejuose, kapitulose, bažnyčioje, karališkajame panteone ir bibliotekoje. Karališkieji apartamentai labai kuklūs.

★ Karališkasis panteonas
Marmuriniame mauzoliejuje saugomos urnos su Ispanijos monarchų palaikais.

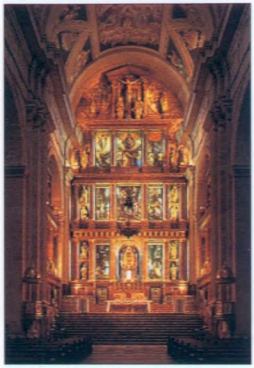

Bazilika
Didžiausia šios milžiniškos bažnyčios žymenybė – altoriaus užtvara. Pagrindinėje koplyčioje įrengti Pilypo II ir Karolio V kenotafai.

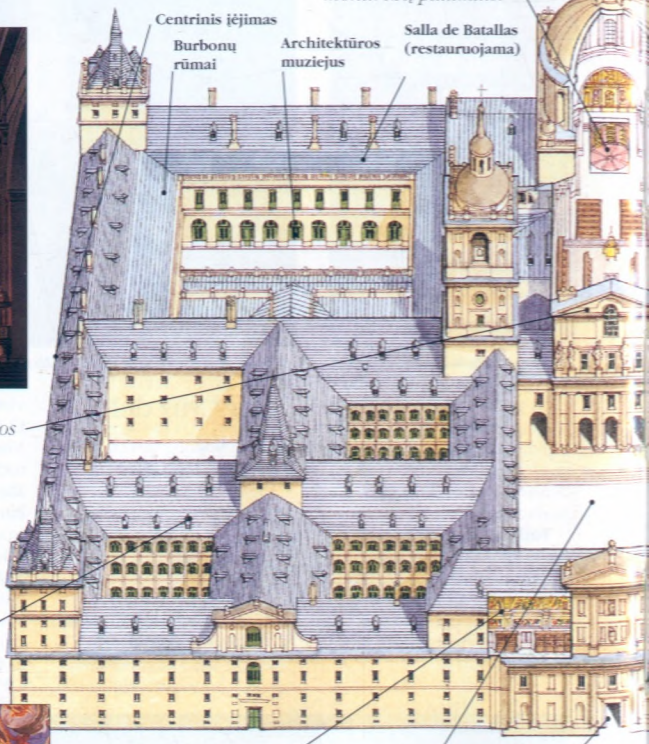

Alfonso XII koledžą-pensioną 1875 m. įkūrė vienuoliai.

★ Biblioteka
40 000 knygų fondą sudaro asmeninė Pilypo II kolekcija. Eksponuojami vertingi rankraščiai, tarp jų ir Alfonso X Mokslingojo eilėraštis. XVI a. lubas freskomis ištapė Tibaldi.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ Karališkasis panteonas
- ★ Biblioteka
- ★ Meno muziejus

Karališkieji apartamentai trečiame aukšte – tai kuklūs Pilypo II gyvenamieji kambariai. Miegamojo durys atsiveria į didįjį bazilikos altorių.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Avda de Juan de Borbon Y Battemberg. 91 890 59 02. iš Atocha ar Chamartin. 661, 664 iš Moncloa. bal.–rugs.: antr.–sekm. 10–18; spal.–kov.: antr.–sekm. 10–17. per valstyb. šv. kasdien 9.30; šešt. ir sekm. 19, 20.

★Meno muziejaus *antrame aukšte kabo flamandų, italų ir ispanų paveikslai. Vienas žymiausių – XV a. flamandų dailininko Rogiero van der Weydeno* Nukryžiuotasis.

Patio de los Evangelistas kieme stovi Herreros sukurta šventykla, tačiau šis kiemas laikinai uždarytas.

Kapitulos *Čia eksponuojamas nešiojamasis Karolio V altorius. Lubų freskose pavaizduoti monarchai ir angelai.*

Vienuolynas buvo įkurtas 1567 m. Nuo 1885 m. jis priklauso vienuoliams augustiniečiams. Šiuo metu lankytojams uždarytas.

Luca Giordano. *Ispanų monarchijos šlovė* *Ši graži freska virš centrinių laiptų vaizduoja Karolį V, Pilypą II ir vienuolyno statybos scenas.*

El Escorial statyba *Kai vyriausiasis architektas Juanas Bautista de Toledo mirė 1567 m., ji pakeitė Juanas de Herrera, karališkasis paminklų inspektorius. Paprastas El Escorial architektūros stilius vadinamas* desornamentado *(nepagražintuoju).*

Alpinistas ilsisi ant uolos, La Pedriza, prie Manzanares el Real

Manzanares el Real ❼

Madrid. 3000. *Plaza del Pueblo 1, 91 853 00 09.* *antr. ir penkt.* *Fiesta de Verano (rugpj. pr.), Cristo de la Nave (rugs. 14).*

IŠ TOLO matyti XV a. Manzanares el Real pilis. Nors ji turi gynybinių bruožų – dvigubas sienas ir sargybinių bokštelius – tačiau joje gyveno Infantado kunigaikščiai. Apačioje stovi XVI a. bažnyčia su renesanso portikais ir puikiais kapiteliais. Už miesto, Sierra Guadarrama papėdėje, yra **La Pedriza** gamtos draustinis – granito uolų ir griovų sankaupa, labai mėgstama alpinistų.

APYLINKĖS: Colmenar Viejo, 12 km į pietryčius nuo Manzanares, yra didinga gotikinė-mudecharų stiliaus bažnyčia.

Palacio de El Pardo ❽

El Prado, į šiaurės vakarus nuo Madrido N605 plentu. *91 376 15 00.* *iš Moncloa.* *kasdien.*

ŠIS KARALIŠKAS MEDŽIOKLĖS DVARAS įsikūręs parke už Madrido ribų. Jo šeimininkai buvo karalius Chuanas Karlosas I ir generolas Franco. Rūmus supa vandens griovys. Lankytojams aprodomas Habsburgų fligelis, XVIII a. Francesco Sabatini suprojektuotas priestatas.

Puošniame Burbonų interjere gausu freskų, paauksuotų lipdinių, gobelenų, išaustų pagal Goyos projektus *(žr. p. 296)*. Dabar rūmuose apsistoja atvykę su vizitais valstybių vadovai, rengiami karališki pokyliai. Rūmus ir elegantišką XVIII a. El Pardo kaimą supa didžiulė kalnų ąžuolų giria. Šią vietą labai mėgsta iškylautojai, čia dar yra medžiojamų žvėrių.

Colegio de San Ildefonso fasadas, Alcalá de Henares

Alcalá de Henares ❾

Madrid. 165 000. *Callejón Santa María, 91 889 26 94.* *pirm.* *Feria de Alcalá rugpj. pabaigoje.*

ŠIUOLAIKINIO PRAMONĖS miesto centre išlikęs vienas žymiausių Ispanijos universitetų kvartalų. 1508 m. Alcalá **universitetą** įkūrė kardinolas

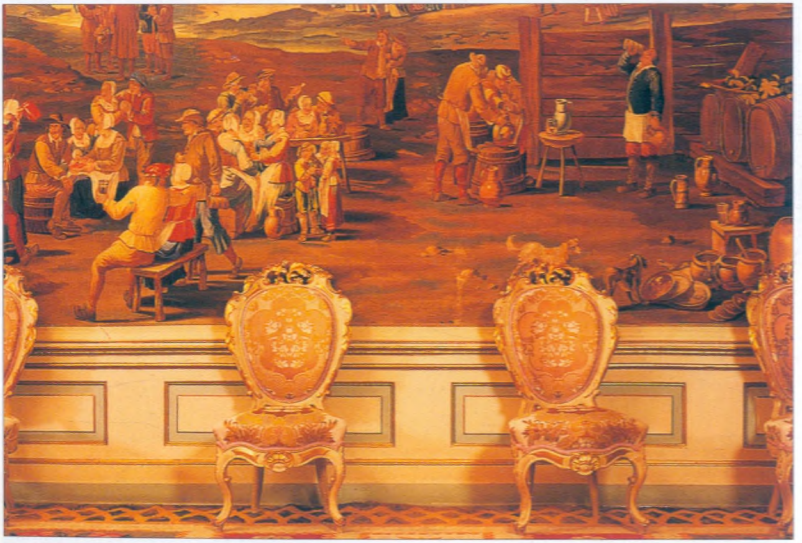

Prašmatnus XVIII a. gobelenas, Palacio de El Prado

Cisnerosas. XVI a. universitetas tapo vienu žymiausių Europos mokslo centrų. XIX a. jis buvo perkeltas į Madridą. Dauguma iš buvusių 40 koledžų sunyko, tačiau seniausias, **San Ildefonso**, liko. Čia mokėsi Aukso amžiaus rašytojas Lope de Vega *(žr. p. 280)*. 1517 m. universitetas išleido pirmąją pasaulyje daugiakalbę bibliją lotynų, graikų, hebrajų ir chaldėjų kalbomis.

Kitos Alcalá įžymybės: katedra, **Casa-Museo de Cervantes**, gimtasis Aukso amžiaus rašytojo namas, dabar paverstas įdomiu muziejumi.

Casa-Museo de Cervantes
Calle Imagen 2. 91 889 96 54. antr.–sekm. per valstyb. šv.

Chinchón ⑩

Madrid. 4200. Plaza Mayor 3, 91 894 00 84. šešt. Semana Santa (Didžioji savaitė), San Roque (rugpj. 12–18).

TAI VAIZDINGIAUSIAS Madrido provincijos miestas. XVI a. **Plaza Mayor**, tipiška kastiliška aikštė su kolonomis, atgyja per Velykinį Kristaus kančios vaidinimą, kuriame dalyvauja visi miestiečiai *(žr. p. 280)*, ir rugpjūčio bulių kovas. Išsikišusioje virš aikštės XVI a. bažnyčioje yra Goyos, kurio brolis čia kunigavo, altoriaus paveikslas. Šalia aikštės išlikęs XVIII a. augustinų vienuolynas, paverstas viešbučiu su ramiu vidiniu kiemeliu *(žr. p. 554)*. Ant kalno į vakarus nuo miesto

Vienintelė Chinchóno Plaza Mayor su portiku

stūkso XV a. pilies griuvėsiai. Nors jie nelankomi, bet nuo kalvos atsiveria gražus vaizdas į miestą ir apylinkes.

Chinchóne labai mėgsta praleisti savaitgalį madridiečiai. Jie čia suplūsta į tavernas paragauti *chorizo* dešros ir vietinės gamybos *anís* (anyžių degtinės) *(žr. p. 577)*.

Palacio Real de Aranjuez ⑪

Plaza de Parejas, Aranjuez. 91 891 07 40. antr.–sekm. 10–18.15 (spal.–kov.: iki 17.15).

KARALIŠKIEJI Aranjuez vasaros rūmai ir sodai kūrėsi medžiokės plotuose už gamtinės užtvankos Tacho ir Jaramos upių santakoje. Sudegusius Habsburgų rūmus pakeitė dabartiniai XVIII a. plytų ir balto akmens rūmai. Vadovas veda turistus per daugybę baroko kambarių: Kinų porceliano kambarį, Veidrodžių salę, Rūkomąjį, sukurtą pagal Granados Alhambrą. Verta aplankyti Aranjuezą, kad patirtum malonumą vaikščiodamas 300 ha parke, kuris įkvėpė Joaquíno Rodrigo *Concierto de Aranjuez*. Nedidelis Parterre sodas ir salos sodas tarp upių – XVI a. rūmų liekana.

Tarp rūmų ir Tacho upės įrengtas XVIII a. Princo sodas, išpuoštas skulptūromis, fontanais ir ūksmingais amerikietiškais medžiais. Sode yra Casa de Marinos (Jūreivių namas) muziejus. Jame saugomi laivai, kuriais karališkoji šeima keliaudavo upe. Tolimame sodo pakraštyje stovi Casa del Labrador (Darbininko namelis) – dekoratyvus karališkas paviljonas, pastatytas Karoliui IV. Miesto restoranai populiarūs savo ypatingais vietiniais patiekalais, ypač iš šparagų ir braškių. Vasarą tarp miesto ir Madrido plaukioja XIX a. garlaivis, pastatytas braškėms į Madrido turgų vežioti.

MIGUELIS DE CERVANTESAS

Miguelis de Cervantesas Saavedra, žymiausias ispanų rašytojas *(žr. p. 30)*, gimė Alcalá de Henarese 1547 m. 1571 m. Lepanto jūrų mūšyje jį pagrobė turkai ir laikė nelaisvėje 5 metus. 1605 m., kai jam buvo beveik 60 metų, pasirodė jo komiškas šedevras *Don Kichotas (žr. p. 377)*. Cervantesas rašė romanus ir pjeses iki pat mirties Madride 1616 m. balandžio 23 d. Tą pačią dieną mirė ir Šekspyras.

Sodai aplink Aranjuezo karaliaus rūmus

Centrinė Ispanija

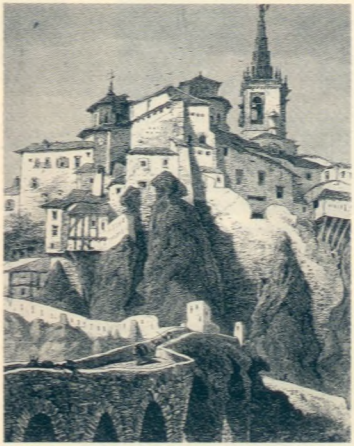

Susipažinkim su Centrine Ispanija 318-327
Kastilija ir Leonas 328-359
Kastilija-La Manča 360-381
Estremadūra 382-395

Susipažinkim su Centrine Ispanija

CENTRINIU ISPANIJOS PLOKŠČIAKALNIU, vadinamuoju *meseta*, driekiasi kviečių laukai arba sausos, dulkėtos lygumos, tačiau čia yra daug ir įdomių vietų. Centrinės Ispanijos kalnuose, tarpekliuose, miškuose, ežeruose klesti laukinė gamta. Lygumų miestuose tvyro šimtmečių dvasia, išlikusi nuostabi architektūra: Méridos romėnų griuvėsiai, Cáceres viduramžių dvarai, Burgoso, Leono ir Toledo gotikos katedros, Salamancos renesanso didybė ir aibė pilių.

Leono katedra *(žr. p. 336–337), įspūdingas gotikinis pastatas, buvo užbaigta XIV a. Didingi viduramžių langų vitražai ir drožinėtos choro stalės atspindi religines ir buitines scenas.*

Salamanca *(Salamanka) (žr. p. 340–343) garsi renesanso ir platereско stilių pastatais. Žymiausi – universitetas su nepaprastai puošnios lipdybos fasadu, šalia stovinčios senoji ir naujoji katedros ir gražioji Plaza Mayor, pastatyta iš šilto auksinio smiltainio.*

Museo Nacional de Arte Romano *Méridoje (žr. p. 392) didžiuojasi romėnų lobiais. Mieste išlikęs romėnų teatras.*

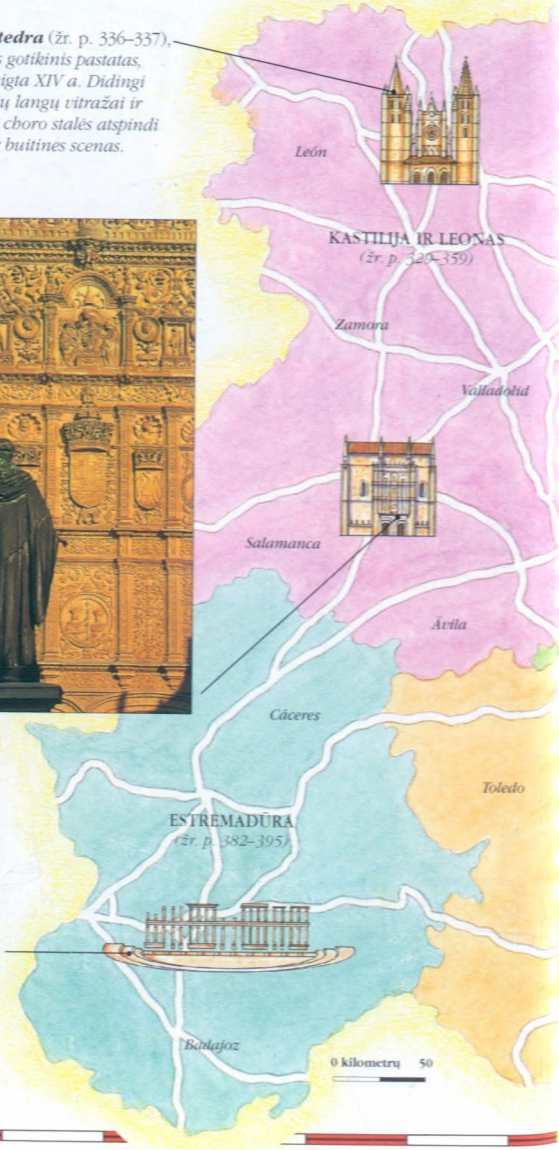

◁ Toledo senamiesčio stogai ir sienos

Burgoso katedra (žr. p. 354–355) – *kelių viduramžių architektų ir dailininkų kūrinys, joje tikras įvairių laikotarpių lobynas. Ši baroko freska, vaizduojanti* Mergelės Marijos karūnavimą, *nutapyta zakristijos skliaute.*

Segovia (žr. p. 346) *įsikūrusi ant uolėto tarpo, skiriančio dvi upes. Miesto įžymybės – Alcázar (Alkasaro)* (žr. p. 326–327) *pilis su pasakų pilių bokšteliais ir 29 m virš jūdrios miesto aikštės iškilęs romėnų akvedukas, pastatytas I a.*

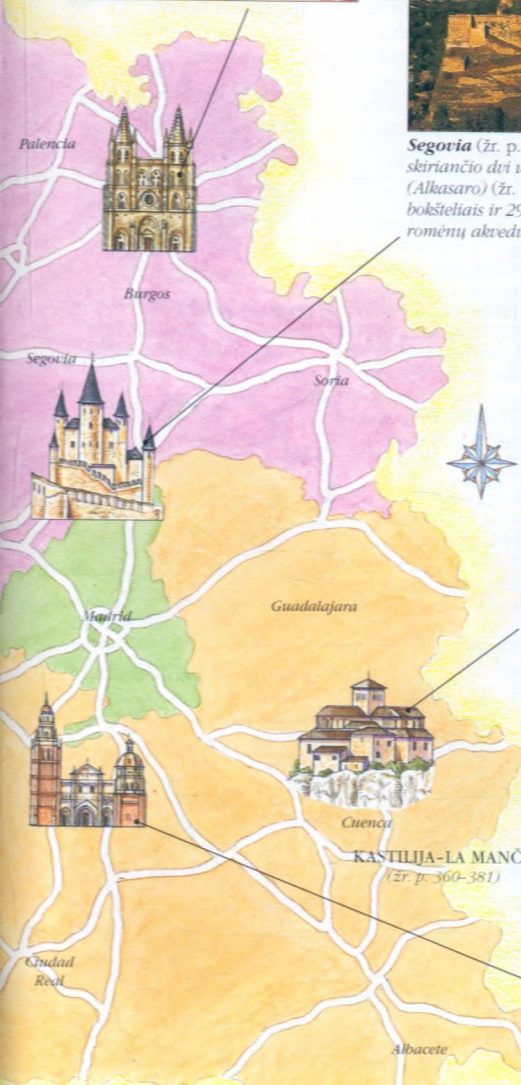

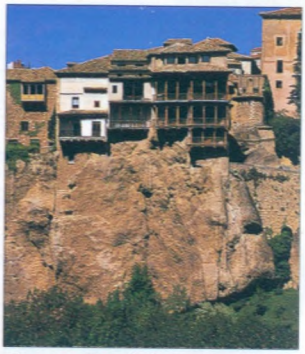

Cuencos *(Kuenkos) senamiestis* (žr. p. 366–367) *buvo pastatytas ant kyšulio virš dviejų tarpeklių. Viename iš „kabančių namų" dabar abstraktaus meno muziejus.*

Toledo katedra (žr. p. 374–375) – *tai įmantriomis skulptūromis papuoštas didingas viduramžių pastatas paminklų mieste Toledo, kur persipynusios žydų, krikščionių ir musulmonų kultūros sukūrė architektūros šedevrus.*

Krašto maistas: Centrinė Ispanija

Česnakas

MADRIDO RESTORANAI gamina įvairių Ispanijos sričių patiekalus, ypač iš šviežios žuvies, kuri patenka ant stalo praėjus vos kelioms valandoms po sužvejojimo. Ispanijoje mėgstami patiekalai iš šernienos, fazanų ir putpelių, kurių daug centrinėje dalyje, ypač Estremadūroje, kur taip pat mėgstamos varlės ir lynai. Kastilija ir Leonas bei Kastilija-La Manča išlaikė paprasto, stipraus maisto tradiciją, kur gausu troškinių. Šiaurėje kepama puiki duona, kuri valgoma su viskuo. Tipiški Kastilijos-La Mančos valgiai – dešrelės, paprasti triušienos, kiaulienos patiekalai su kmynais ir česnaku. Kastilijoje ir Leone didžiulėse orkaitėse kepami paršiukai ir veršiukai. Populiarūs pyragaičiai – įžymieji Toledo marcipanai, kuriuos kepa ir pardavinėja vienuolės.

Šafranas *(azafrán) gaunamas iš violetinio rudeninio kroko, turinčio tris ryškiai raudonas dėmes. Tai maurų prieš šimtmečius atneštas brangiausias pasaulyje – nes renkamas rankomis – prieskonis. La Mančos lygumose* (žr. p. 376) *auginamas aukščiausios rūšies šafranas, parduodamas pynėmis su įspausta data. Šafranas mirkomas, smulkinamas, jo dedama kaip prieskonio į daugelį valgių, kuriems jis suteikia auksinę spalvą.*

Cocido madrileño *Paplitęs mėsos patiekalas, tačiau skirtingas kiekviename krašte. Ant mažos ugnies troškinama jautiena, vištiena, kumpis, kiaulės pilvas ir avinžirniai. Dar dedama kopūstų, chorizo ir* morcillos *(juodosios dešros). Pirmiausia išgeriamas sultinys, o likusioji dalis dažnai patiekiama kaip du antrieji patiekalai.*

Patatas a la importancia
Kiaušiniu apvoliotos bulvės, iškeptos ir patroškintos vyne su svogūnais ir šafranu.

Pollo al padre Pero
Estremadūros valgis. Pusė viščiuko troškinama aštriam pipirų ir pomidorų padaže.

Sopa de ajo *Šilta česnako sriuba, patirštinta duona. I ją dažnai dedama be lukšto virto kiaušinio ir paprikos.*

Migas *Šį piemenų valgį sudaro kepti duonos gabalėliai, patiekiami su keptais pipirais, o Estremadūroje – su šonine.*

Perdiz con chocolate *Su morkomis ir svogūnais patroškinta putpelė patiekiama su riebiu, tamsiu šokolado skonio padažu.*

Pisto *Geriausias La Mančos patiekalas – ispaniškas* ratatouille *variantas iš pipirų, pomidorų, svogūnų ir cukinijos.*

El frite – *iš Estremadūros. Kepta aviena su česnaku, svogūnais ir citrina, paskaninta vietine paprika.*

Menestra de ternera *Veršienos troškinys su šviežiomis morkomis ir žirneliais.*

Cabrito al ajillo *Ožiukas, keptas su svogūnais ir prieskoninėmis žolėmis. Kartais dedama išmuštų ožkos kepenų.*

Įvairios ***dešros*** *gaminamos Estremadūros ir Kastilijos kaimuose. Ypač geros* Guijuelo *(tarp jų ir* chorizo*) ir* Montanchez, *taip pat skanūs Estramadūros kumpiai, vytintos nugarinės ir mentės.*

Šitie saldūs pyragaičiai savo forma, spalva ir turiniu panašūs į kiaušinio trynį (ispaniškai **yema***). Skaniausi kepami Áviloje* (žr. p. 344).

Manchego *Gaminamas iš avies pieno La Mančos lygumose ir laikomas geriausiu Ispanijos sūriu. Visiškai sunokęs jis tampa kietas, panašus į parmezaną. Skonis ir sudėtis skiriasi nuo to, ar jis* fresco *(šviežias), ar* curado *(13 savaičių) ar* añejo *(mažiausiai septynių mėnesių).*

Avinžirniai

Lęšiai

Pinto pupelės

ANKŠTINIAI

Kastilijos ir Leono lygumose auginami įvairiausių rūšių, formų ir spalvų ankštiniai augalai. Geriausi būna brangūs, jų pavadinimus saugo įstatymas. Geriausios baltos pupelės – *alubias blancas* iš Barco de Ávilos, geriausi avinžirniai auginami Fuentesauco, o smulkiausi lęšiai – La Armuñoje.

Centrinės Ispanijos vynai

CENTRINĖS ISPANIJOS VYNAI gaminami arba nedideliuose kokybiškuose šiaurės vakarų Kastilijos ir Leono rajonuose, arba plačiose vynuoges auginančiose La Mančos ir Valdepeñas lygumose. Ribera del Duero tapo madingiausiu Ispanijos raudonojo vyno regionu, kur aromatingi, stiprūs, bet skanūs vynai gaminami iš *Tinto Fino* vynuogių (vietinis *Tempranillo* pavadinimas). Pastaruoju metu pradėti gaminti silpnesni vynai. Rueda gamina gerą baltąjį vyną iš *Verdejo* vynuogių. La Manča ir Valdepeñasas tiekia daug paprasto baltojo vyno ir išlaikyto sodraus raudonojo.

Vynuogių *Viura* skynimas, Rueda

Artezinis šulinys vynuogėms laistyti La Mančoje

***Toro** gamina stipriausią visų raudonųjų tynų iš populiarių* Tempranillo *vynuogių.*

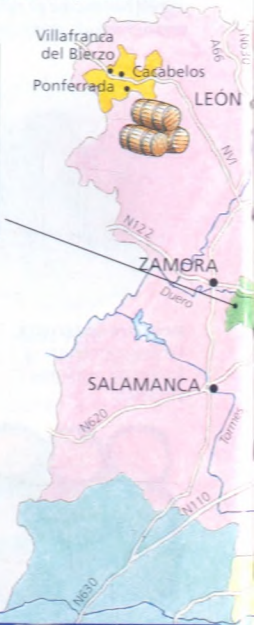

SVARBIAUSI FAKTAI APIE CENTRINĖS ISPANIJOS VYNUS

Vieta ir klimatas
Ribera del Duero, Rueda ir Toro – aukštikalnių rajonai su labai nepastoviu klimatu – vasarą labai karštas dienas keičia vėsios naktys, o žiemos šaltos. Toks dienos ir nakties temperatūrų skirtumas padeda išlaikyti vynuogių rūgštingumą. La Mančo ir Valdepeñaso rajonai labai karšti ir sausi. Pastaraisiais metais dėl sausrų sumažėjo vynuogių derliai.

Vynuogių rūšys
Iš *Tempranillo* vynuogių, dar vadinamų *Tinto Fino*, *Tinto del Toro* ir *Cencibel*, gaminami visi geriausi Centrinės Ispanijos raudonieji vynai. *Cabernet Sauvignon* pridedama į kai kuriuos Ribera de Duero vynus, o kartais iš jų daromas atskiros rūšies vynas, pvz., markizo de Griñóno dvare Méntridoje. *Verdejo*, *Viura* ir *Sauvignon Blanc* rūšys tinka baltajam Rueda vynui. Baltos *Airén* vynuogės vyrauja Valdepeñaso ir La Mančos vynuogynuose.

Geriausi gamintojai
Toro: Fariña (Gran Colegiata). ***Rueda:*** Álvarez y Diez, Los Curros, Marqués de Riscal, Sanz. ***Ribera del Duero:*** Alejandro Fernández (Pesquera), Boada, Hermanos Pérez Pascuas (Viña Pedrosa), Ismael Arroyo (Valsotillo), Vega Sicilia, Victor Balbás. ***Méntrida:*** Marqués de Griñón. ***La Mancha:*** Fermín Ayuso Roig (Estola), Vinícola de Castilla (Castillo de Alhambra). ***Valdepeñas:*** Casa de la Viña, Félix Solís, Luis Megía (Marqués de Gastañaga), Los Llanos.

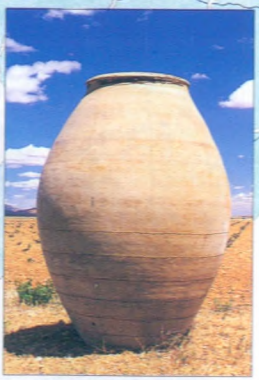

Tradicinėse statinėse *tinaja* vis dar fermentuojamas vynas

0 kilometrų 100

Vynuogynas prie Moral de Calatravos, Valdepeñas

Palencia
Cigales
VALLADOLID
Toro
Rueda
Aranda de Duero
Soria
SEGOVIA
Avila
Guadalajara
MADRID
Mentrida
Arganda
Colmenar de Oreja
Cuenca
Toledo
Alcázar de San Juan
Tomelloso
Manzanares
La Solana
Ciudad Real
Valdepeñas
ALBACETE
Puertollano
Almansa
Santa Cruz de Mudela
Duero
Tajo
Guadiana
Jucar
N610
N611
N620
N122
N110
N211
N400
N420
N401
N430
N301
N322
N310
N331
N111
N11
N1
N2
N3
N4
N5
N6
N401
N420

Centrinės Ispanijos paukščiai

Paukštis bitininkas

NEKULTIVUOTOS CENTRINĖS Ispanijos platybės sudaro tinkamas sąlygas turtingiausiai pasaulyje paukščių karalijai. Čia dažnai pamatysi gandralizdžius ant bažnyčių bokštų ir miestų kaminų. Kragų, garnių, šaukštasnapių ančių gausu pelkėse, lukučiai gyvena miškuose, pievose suka lizdus didieji einiai ir gervės. Kalnuose ir aukštumų lygumose veisiasi plėšrieji paukščiai: karališkieji ereliai, sakalai keleiviai ir grifai. Tačiau pastaraisiais dešimtmečiais jiems pakenkė miško kirtimas, permainos žemės ūkyje ir medžioklė. Šiandien saugoma beveik 160 paukščių rūšių.

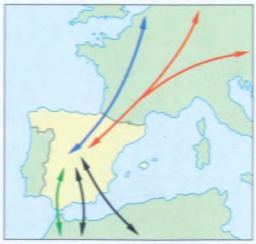

MIGRACIJOS MARŠRUTAI

- Gervės
- Gandrai
- Plėšrūnai
- Vandens paukščiai

PELKYNAI IR ŠLAPIOS PIEVOS
Pelkės, tokios kaip Lagunas de Ruidera *(žr. p. 379)* La Mančos lygumų pakraštyje, – pagrindinis maisto šaltinis daugeliui vandens paukščių. Kai kurie gyvena Ispanijoje visus metus. Kitos migruojančios rūšys čia apsistoja pasistiprinti ir pailsėti prieš kelionę.

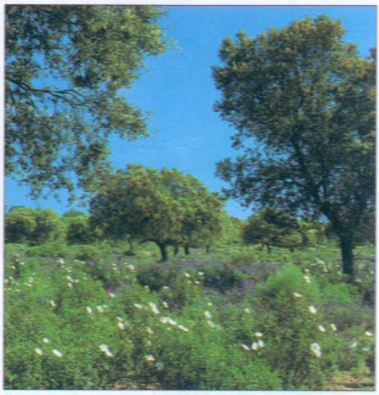

MIŠKAI IR BRŪZGYNAI
Miškuose, tokiuose kaip Parque Nacional de Cabañeros *(žr. p. 369)*, ir brūzgynuose visus metus gyvena daug paukščių rūšių, pvz., žalvarniai ir geniai. Čia daug maisto, geros sąlygos poruotis, sukti lizdus. Anksti ryte galima pastebėti ir retų rūšių paukščių, pvz., mėlyngurklę.

Mažieji garniai *atpažįstami iš sniego baltumo plunksnų ir lėto grakštaus skrydžio. Jie minta varlėmis, sraigėmis ir smulkiomis žuvimis.*

Žalvarniai *gyvena miškuose, suka lizdus kelmuose ar genių iškaltose drevėse, minta žiogais, svirpliais ir vabalais.*

Plačiasnapės antys *maitinasi vandens paviršiuje. Patinėlių plunksnos ryškiaspalvės, patelių – blausiai rusvos.*

Lukučiai *atpažįstami iš ryškių plunksnų ir kuodo, kurį pakelia išgąsdinti. Minta žemės vabzdžiais.*

GANDRAI

Ispanijoje poruojasi baltieji ir (daug rečiau) juodieji gandrai. Juos galima atpažinti iš lėtų lygių sparnų mostų, per migraciją jie kartais pakyla virš šiltų oro srovių. Poruodamiesi vilioja pateles „šokdami", plakdami sparnais, kalendami snapais. Gandrai suka didelius lizdus iš šakelių ir žolių. Juos mėgsta statyti ant stogų, bokštų, smailių ir kaminų. Minta vabzdžiais, žuvimi, amfibijomis. Populiacijai grėsmę kelia žemių melioracija ir pesticidai.

Nykstantis juodasis gandras

Lizdas ant vienuolyno stogo

PIEVOS IR LAUKAI

Daug natūralių Ispanijos pievų išarta, apsėta grūdiniais ir kitais pašariniais augalais. Likusiose gausu įvairių rūšių žolių, gėlių, jose gyvena didieji einiai ir vieversiai.

KALNAI IR AUKŠTUMŲ LYGUMOS

Kelios įspūdingiausios Ispanijos plėšriųjų paukščių rūšys gyvena kalnagūbriuose, pvz., Sierra de Gredos *(žr. p. 344)* ir Centrinės Ispanijos aukštumų lygumose. Plačiai išskleidę sparnus ereliai ir grifai sklando ant šilto oro srovių, akylai ieškodami grobio ar dvėselienos.

Gervės *grakščiai šoka meilės šokius, jos skrenda oriai, ištiesusios kaklus. Minta amfibijomis, vėžiagyviais, augalais ir vabzdžiais.*

Karališkųjų erelių *išskleistų sparnų tarpugalis siekia 2,25 m. Šie paukščiai ypač reti, Ispanijoje jų likę tik apie 100 porų.*

Didieji einiai *suka lizdus lėkštose pievų lomose ir kultivuojamuose laukuose. Ispanijoje gyvena pusė pasaulio populiacijos.*

Plėšrieji grifai *suka lizdus medžiuose ir ant uolų pakraščių, dažniausiai metų metais toje pačioje vietoje. Išskleistų sparnų tarpugalis – 2 metrai.*

Kastilijos pilys

XIII a. freska, vaizduojanti pilies apsuptį

DIDŽIOJI DALIS iš 2000 Ispanijos pilių išlikusi Kastilijoje (dabar Kastilijos ir Leono dalis), gavusioje savo vardą nuo žodžio *castillo*, reiškiančio „pilį". X–XI a. šis kraštas tapo mūšių lauku tarp maurų ir krikščionių. Kaimai ir miesteliai buvo sutvirtinti, kad iš visų pusių puolami atsilaikytų. Tačiau po rekonkistos, negresiant pavojui, dauguma pilių Kastilijoje tapo kilmingųjų namais. Kai Ferdinandas ir Izabelė *(žr. p. 52–53)* XV a. pabaigoje uždraudė statyti naujas pilis, daugelis esamų buvo pertvarkytos kasdieninėms reikmėms.

Coca pilis ***(žr. p. 347)*** **– klasikinio plytinio mudecharų mūrinio pavyzdys**

La Mota pilis (žr. p. 348) *Medinoje del Campo prie Valladolido iš pradžių buvo maurų pilis, bet 1440 m. buvo perstatyta ir vėliau tapo Ferdinando ir Izabelės nuosavybe. Kvadratinį Torre del Homenaje sudaro du sargybos bokšteliai kampuose ir nuožulnūs pylimai. Pilį supa gynybinės sienos.*

Belmonte pilis (žr. p. 376) *buvo pastatyta XV a. kaip peštuko Villenos markizo Juan Pacheco tvirtovė. Šis vėlyvosios gotikos stiliaus statinys yra įmantraus šešiakampio plano ir turi trikampį kiemą.*

SEGOVIA ALCÁZAR
Segovios karaliaus pilis *(žr. p. 346)* planuota atsižvelgiant į uolėtą kyšulį, ant kurio ji stovi. Rūmai pradėti XII a. ir pastatyti 1410–1455 metais. Po 1862 m. gaisro buvo perstatyti. Tvirtovės sienos slepia keletą prabangių apartamentų.

Torre del Homenaje bokšteliai smailūs, nebūdingi ispanų pilims.

Dengiamoji siena

Karaliaus kambarys, pats įspūdingiausias rūmuose, – gotikinio stiliaus.

Pušies kankorėžio kambarys gavo pavadinimą nuo auksinių kankorėžių ant lubų.

Galerija

Sosto salę puošia gipso lipdiniai ir mudecharų lubos.

ŠIOJE KNYGOJE VARTOJAMI TERMINAI

Alcazaras: pilis ar rūmai, naudojami kaip karalių rezidencija.

Sargybos bokštas: mažas bokštelis, iškilęs virš bokšto sienų ir puolančiųjų.

Kryžius ir apskrita anga – tai siauras plyšys, per kurį lankininkai šaudydavo įvairiomis kryptimis.

Dengiamoji siena – išorinė belangė siena, dažnai gan žema, kad lankininkai galėtų šaudyti pro ją iš centrinio ir kitų bokštų.

Nuožulnuma – tai kabanti virš sienos nuožulnuma, kuria ant priešų pildavo verdantį aliejų, sviedinius ar išmatas.

Torre del Homenaje – sutvirtintas bokštas ar donžonas pilies centre, dažniausiai kvadratinis, kuriame gyvendavo didiko šeima.

Peñafiel pilis (žr. p. 349) *dėl siauros, pailgos formos buvo lyginama su karo laivu. Vietovę virš Duero slėnio teko ginti jau nuo X a., bet dabartinė pilis pastatyta XV a.*

KASTILIJOS IR LEONO PILYS

Kai kurias gerai išsilaikiusias pilis galima aplankyti ir šiandien. Keletas kitų, pvz., Ciudad Rodrigo *(žr. p. 339)*, paverstos prabangiais viešbučiais *(žr. p. 534–535)*.

KASTILIJA IR LEONAS

LEÓN · ZAMORA · SALAMANCA · ÁVILA · SEGOVIA
VALLADOLID · PALENCIA · BURGOS · SORIA

DIDINGOS GELSVOS LYGUMOS *driekiasi kalvų link, ant kalvų stūkso pilys, kurių ypač gausu šiame krašte. Per visą Ispanijos istoriją šios centrinės provincijos labiausiai veikė Ispanijos kalbą, religiją ir kultūrą. Istoriniai miestai išlaikė daug puikių architektūros paminklų.*

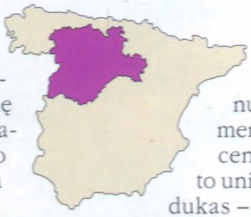

Dviejų besivaržančių viduramžių karalysčių, Kastilijos ir Leono, teritorijos, užimančios šiaurinę plokščiakalnio pusę Ispanijos centre, dabar sudaro didžiausią šalies sritį, arba *comunidad autónoma*.

Kastiliją ir Leoną 1037 m. pirmiausia suvienijo Ferdinandas I, tačiau iki XIII a. pradžios sąjunga buvo netvirta. Kastilijos ir Leono karalystė buvo viena iš rekonkistos varomųjų jėgų. Legendinis didvyris El Sidas gimė netoli Burgoso XVI a. Turtai, plūstantys į Ispaniją iš prekybos vilna ir Naujojo pasaulio, finansavo daug meno ir architektūros šedevrų, kuriuos matome Kastilijos ir Leono miestuose. Burgose yra gausiai išpuošta gotikinė katedra. Leono katedra garsėja nuostabiais vitražais. Monumentalaus Salamancos miesto centre stovi seniausias miesto universitetas. Segovios akvedukas – didžiausias romėnų statinys Ispanijoje, o Alcázar – labiausiai fotografuojama šalies pilis. Ávilą supa siena, krikščionių statyta gintis nuo maurų. Srities sostinėje Valladolide, XV a. pastate, yra unikali spalvotos skulptūros kolekcija.

Be didelių miestų, Kastilijoje ir Leone yra daug patrauklių miestelių, išlaikiusių savitos vietinės architektūros pavyzdžių.

Javų laukai ir vynuogynai derlingoje Tierra de Campos žemėje, Palensios provincijoje

◁ **Mūšyje sugriauta Calatañazor (Soria) pilis stovi krikščionių 1002 m. pergalės prieš maurus vietoje**

Žvalgantis po Kastiliją ir Leoną

KASTILIJA IR LEONAS užima šiaurinę Centrinės Ispanijos lygumos dalį, kurioje yra daug lankytinų vietų. Gerai žinomi Salamancos universitetas, Segovios Alcázaras ir akvedukas, viduramžių Ávilos sienos, Santo Domingo de Silos vienuolynas, didingos Burgoso ir Leono katedros. Be to, verta aplankyti Ciudad Rodrigo, Covarrubiasą, Pedraza de la Sierrą ir Zamorą. Šiame krašte gražūs gamtovaizdžiai, ypač Sierra de Francia, Sierra de Bejar ir Sierra de Gredos kalnuose.

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Aguilar de Campoo 25
Astorga 5
Ávila 13
El Bierzo 1
Briviesca 26
El Burgo de Osma 32
Burgos p. 352–353 28
Castillo de Coca 18
Ciudad Rodrigo 9
Covarrubias 27
Cuevas de Valporquero 6
Frómista 24
La Granja de San Ildefonso 14
León p. 335–337 7
Lerma 29
Medinaceli 34
Medina del Campo 19
Medina de Rioseco 22
Palencia 23
Pedraza de la Sierra 16
Peñaranda de Duero 31
Ponferrada 3
Puebla de Sanabria 4
Salamanca p. 340–343 11
Santo Domingo de Silos 30
Segovia 15
Sepúlveda 17
Sierra de Gredos 12
Soria 33
Tordesillas 20
Valladolid 21
Villafranca del Bierzo 2
Zamora 8

Ekskursijos

Sierra de Francia ir Sierra de Bejar 10

DAR ŽR.

• ***Kur apsistoti*** p. 555–557

• ***Restoranai ir barai*** p. 595–596

KAIP TEN PATEKTI

Kelionę į Kastiliją ir Leoną patogu pradėti iš Madrido. Didžiausius srities miestus jungia geležinkelis, tačiau autobusu greičiau. Jei ketinate aplankyti kaimo vietoves ir mažus miestelius, verčiau išsinuomokit automobilį. Greitkeliuose ir pagrindiniuose keliuose gausu sunkvežimių. Šalutinių kelių būklė dažniausiai gera, tad jei juos pasirinksite, su malonumu galėsite pasigerėti kraštovaizdžiu.

Saulėgražos Burgoso provincijoje

Peñaranda de Duero pilis

El Bierzo ❶

León. Ponferrada. Ponferrada. Ponferrada, 987 42 42 36.

ŠIS ŠIAURĖS VAKARŲ Leono provincijos rajonas senovėje gulėjo ežero dugne. Kalnai užstoja daubą nuo permainingo Centrinės Ispanijos klimato, todėl saulės nutviekstose sąnašinėse derlingose dirvose klesti sodai ir vynuogynai. Krašte gausu gamtinių išteklių – anglies, geležies ir aukso. Netoliese nuo didžiųjų Ponferrados ir Villafranca del Bierzo miestų eina pėsčiųjų turistų takai, čia daug tinkamų vietų iškyloms.

Rytinėje dalyje išlikęs senasis kelias į Santiago *(žr. p. 78–79)*, einantis per **Montes de León**, pro piligrimų bažnyčią ir Molinasecos viduramžių tiltą. Išsukę iš kelio prie nuošalaus Acebo kaimo, pereisite gilų slėnį, kur ženklai rodo į **Herrería de Compludo** – įdomią VII a. geležies dirbtuvę, naudojusią vandens energiją. Turistams rodomi dar veikiantys įrengimai.

Lago de Carucedo – senovinis dirbtinis ežeras į pietvakarius nuo Ponferrados. Romėnų laikais tai buvo rezervuaras vandeniui, naudotam aukso kasykloje. Čia dirbę vergai išplovė milijonus tonų sąnašinių žemių nuo Las Médulas kalvų. Tam buvo naudojama

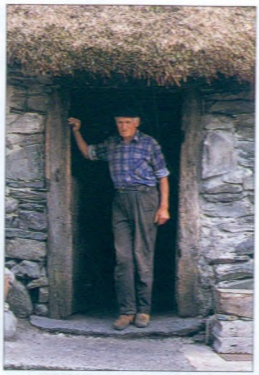

***Palloza* Sierra de Ancares kalnuose**

sudėtinga kanalų ir šliuzų sistema. Aukso rūda buvo plaunama, o aukso dulkelės surenkamos avių vilna.

Manoma, kad I–IV a. buvo gauta apie 500 t aukso. Šios senovinės kasyklos įrengtos įspūdingame krašte vėjo nugairintais kyšuliais, su tunelių angomis kalnuose ir kaštonais apaugusiomis kalvomis. Nuo Orelláno apžvalgos aikštelės, į kurią veda status takas, atsiveria puiki vietovės panorama.

Las Médulas, kaimas į pietus nuo Carucedo, – tai dar viena vieta, iš kur galima pasigrožėti vaizdu.

Į šiaurę nuo NVI greitkelio plyti Sierra de Ancares, rūstus kraštas, kur apvalūs skalūno kalnai žymi sieną tarp Galisijos ir Astūrijos. Jų dalis įeina į **Reserva Nacional de los Ancares Leoneses**, patraukių gamtos draustinį. Viržynuose su pavieniais ąžuolais ir beržais gyvena elniai, vilkai, rudieji lokiai ir kurtiniai.

Aukštai kalvose, keliuose nuošaliuose kaimuose, yra išlikę vadinamųjų *pallozas* – primityvių ikiromėninių akmeninių namų šiaudiniais stogais. Įdomiausi namai susitelkę vakaruose, atokiame **Campo del Agua** kaime.

Herrería de Compludo
Compludo. 987 45 91 66.
antr.–sekm.

Villafranca del Bierzo ❷

León. 2 700. Plaza Mayor 1, 987 54 02 91. antr. Žiemos fiesta (saus. 28), Fiesta del Cristo (rugs. 14).

ŠIO GRAŽAUS miesto, stovinčio pakeliui į Santiago, namus puošia herbai, tvirta XVI a. pilis dar gyvenama. Aplink Plaza Mayor spiečiasi įspūdingos bažnyčios ir vienuolynai; ypač verta apžiūrėti puikias skulptūras, puošiančias šiaurinį paprastos romaninės **Iglesia de Santiago** portalą.

Pernelyg nusilpę piligrimai nebeįstengdavo įveikti paskutinio kelionės per Galisijos kalnus etapo, todėl

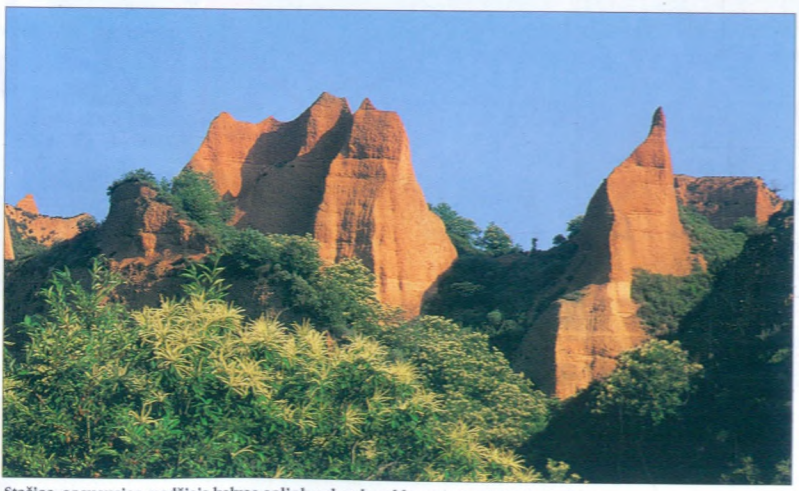

Stačios, apaugusios medžiais kalvos aplink aukso kasyklas prie Las Médulas kaimo

prie Puerta del Perdón bažnyčios gaudavo atleidimą nuo įžado. Miesto lankytojai gali paragauti vietinio firminio gėrimo – vyšnių, marinuotų *aguardiente* (spirite).

APYLINKĖS: Vienas gražiausių vaizdų į El Bierzo atsiveria iš **Corullón**, esančio toliau į pietus. Šis gražus pilkų namų kaimelis įsikūręs saulėtoje vietovėje virš plataus, derlingo Río Sil (Silo upės) slėnio, kur veši Bierzo vynuogynai *(žr. p. 74–75)*. Čia lankytinos dvi bažnyčios – XI a. pabaigos San Miguel ir restauruota romaninė San Esteban. Žemiau slėnyje yra 990 m. benediktinų vienuolyno **Cerracedo del Monasterio** griuvėsiai. Kadaise tai buvo galingiausia religinė El Bierzo bendruomenė.

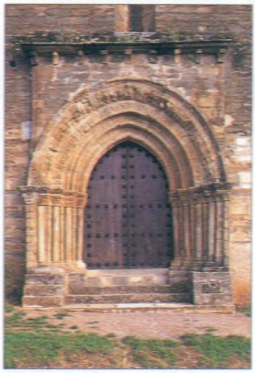

Puerta del Perdón, Iglesia de Santiago, Villafranca

Ponferrada ❸

León. 60 000. C/ Gil y Carrasco 4, 987 42 42 36. treč. ir šešt. Virgen de la Encina (rugs. 7).

MIESTAS GAVO pavadinimą nuo geležimi sutvirtinto viduramžių tilto *(pons ferrata)*, pastatyto piligrimams pakeliui į Santiago de Compostelą. Įsikūrusi prie geležies ir anglies klodų, Ponferrada tapo nemažu klestinčiu miestu. Dauguma įžymybių susitelkusios nedideliame senamiestyje.

Didingą **pilį** XII–XIV a. statė tamplierių ordino riteriai piligrimams apsaugoti. Viduramžiais tai buvo viena didžiausių šiaurės vakarų Ispanijos tvirtovių.

Įspūdinga Ponferrados tamplierių pilis

Centrinėje aikštėje yra barokinė **rotušė** *(ayuntamiento)*. Prie vieno įėjimo į aikštę, iškilęs virš viduramžių sienos vartų, šalia renesansinės **Basílica de la Virgen de la Encina** stovi laikrodžio bokštas. Senesnė **Iglesia de Santo Tomás de las Ollas** slepiasi kaimą primenančiuose priemiesčiuose. Šioje paprastoje bažnyčioje gražiai dera mozarabiški, romaniniai ir baroko elementai. X a. apsidę puošia gražios pasagos formos arkos. Rakto teiraukitės artimiausiame name.

APYLINKĖS: Malonus kelias pro idiliškąą **Valle de Silencio** (Tylos slėnį), esantį į pietus nuo Ponferrados, eina palei tuopomis apaugusį upelį, pro kelis piemenų kaimus. Paskutinis ir gražiausias, **Peñalba de Santiago**, slepiasi už akiai malonaus kalnų žiedo. X a. mozarabiškoje Santiago de Peñalba bažnyčioje virš dvigubo portalo stovi pasagos formos arkos.

Puebla de Sanabria ❹

Zamora. 1800. Plaza Mayor 1, 980 62 00 02. penkt. Las Victorias (rugs. 9).

ŠIS SIMPATIŠKAS kaimas yra šalia karklais ir ąžuolais apaugusių Sierra de la Culebra šlaitų. Stati grįsta gatvelė į bažnyčią ir pilį ant kalvos viršūnės veda pro akmenų ir skalūno namus su didžiulėmis pastogėmis ir herbais ant sienų.

Kaimas suklestėjo, kai ant ledyninės kilmės ežero, gamtinio **Lago de Sanabria** draustinio, kranto įsikūrė populiarus kurortas. Čia galima žvejoti, vaikštinėti, užsiiminėti vandens sportu.

Vietos turizmo maršrutai kviečia apsilankyti ant ežero kranto stovinčiame Ribadelago, tačiau gražesnių vaizdų galima pamatyti važiuojant į keistą **San Martín de Castañeda** kalnų kaimelį. Restauruotame San Martín vienuolyne yra nedidelis lankytojų centras. Kaimas toks tradicinis, kad čia dar galite pamatyti į medinius vežimus įkinkytų jaučių ir nuo galvos iki kojų juodai apsirengusių moterų.

XII a. bažnyčia ir XV a. pilis, Puebla de Sanabria

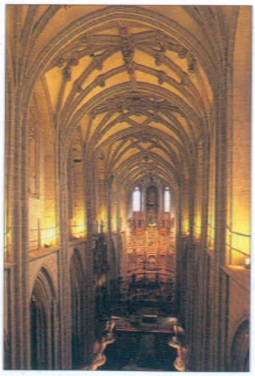

Astorgos katedros nava

Astorga ❺

León. 13 500. Glorieta Eduardo de Castro 5. 689 57 91 91. antr. Santa Marta (rugpj. pab.).

ROMĖNŲ MIESTAS Asturica Augusta buvo strateginis punktas Vía de la Plata (Sidabriniame kelyje), romėnų kelyje, jungiančiame Andalūziją su šiaurės vakarų Ispanija. Vėliau jis tapo piligrimų maršruto į Santjago stotimi *(žr. p. 78–79)*.

Virš pylimų aukštutiniame mieste iškilę dvi pagrindinės Astorgos įžymybės – katedra ir Palacio Episcopal. **Katedra** buvo statoma XV–XVIII a., todėl joje įvairių architektūros stilių samplaika – gotikinė apsidė, puošnūs barokiniai bokštai su įvairių biblinių scenų skulptūromis. Paauksuotas Gasparo Becerros altorius – ispanų renesanso šedevras. Tarp daugelio vertingų katedros muziejaus eksponatų – akmeninė X a. Alfonso III Didžiojo urna, brangenybėmis papuošta Tikrojo Kryžiaus relikvija, smaragdais inkrustuota sidabrinė monstrancija.

Prieš katedrą lyg pasakų pilis su daugybe bokštelių ir pseudo gotikiniais langais stūkso **Palacio Episcopal** (Vyskupija) – XIX a. pabaigos architekto modernisto Antoni Gaudí *(žr. p. 160)* kūrinys. Ji buvo pastatyta gaisrui visiškai sunaikinus buvusį pastatą. Keista vyskupijos išvaizda ir milžiniška kaina taip įbaugino vyskupiją, kad joje negyveno nė vienas vyskupas. Dabar čia viduramžių religinio meno muziejus, atspindintis Astorgos istoriją ir piligrimų kelią į Santiago. Romėnų eksponatai – monetos ir mozaikos fragmentai, iškasti iš po Plaza del Parque, rodo Astorgos, kaip romėnų gyvenvietės, svarbą. Rūmų vidų puošia puikios Gaudí keraminės plytelės ir vitražai.

Tikrojo Kryžiaus relikvinė

Palacio Episcopal
Pl Eduardo de Castro. 987 61 68 82. pirm.–šešt. saus. 1 ir 6.

Cuevas de Valporquero ❻

Valporquero. 987 29 21 89. iš León. bal.–geg.: šešt. ir sekm.; birž.–rugs.: kasdien; spal.–lapk.: penkt.–sekm.

ŠIE KALKAKMENIO urvai, veikiau vienas urvas su trimis įėjimais, yra po Valporquero de Torío kaimu šiaurinėje Leono provincijos dalyje. Urvai susiformavo mioceno laikotarpiu prieš 5–25 mln. metų. Atšiaurios oro sąlygos aplinkiniuose kalnuose neleidžia lankyti vandens išgraužtų urvų nuo gruodžio mėnesio iki Velykų. Lankytojai įleidžiami į mažiau negu pusę urvų, besileidžiančių 3 100 m po žeme. Vadovai veda grupes per įspūdingas galerijas su apšviestais gamtos sukurtais šedevrais. Geležies ir sieros oksidai nudažė uolas subtiliais raudonais, pilkais ir juodais atspalviais. Įspūdingiausia – Gran Rotonda, 5 600 kv. m ploto ir 20 m aukščio urvo salė.

Kadangi viduje šalta ir slidu, patartina šiltai apsivilkti ir apsiauti tvirtais batais.

Apšviesti stalaktitai, nukarę nuo vienos iš Cuevas de Valporquero salių lubų

León ❼

León. 150 000. Plaza de la Regla 4, 987 23 70 82. treč. ir šešt. Sant Juan ir San Pedro (birž. 24–29), San Froilán (sp. 5).

Įkurtas kaip romėnų septintojo legiono stovykla, Leonas viduramžiais tapo karalystės sostine ir vaidino svarbiausią vaidmenį ankstyvaisiais rekonkistos metais *(žr. p. 48–49)*.

Svarbiausi miesto pastatai – **katedra** *(žr. p. 336–337)* ir **Colegiata de San Isidoro**, įterpta į miestą juosiančią romėnų sieną. Atskiras įėjimas veda į romaninį **Panteón Real** (Karališkąjį panteoną), kur palaidota daugiau nei 20 monarchų. Katedrą puošia ornamentuoti kapiteliai ir XII a. freskos, vaizduojančios biblines, mitologines ir kasdienio gyvenimo scenas. Siaurose senamiesčio gatvelėse aplink Plaza Mayor gausu barų, kavinių, apšiurusių namų ir bažnyčių. Šalia Plaza de Santo Domingo stovi dveji gerai išsilaikę rūmai: **Casa de los Guzmanes** su arkadiniu renesanso kiemu ir neįprastai santūrus Antoni Gaudí **Casa de Botines** (dabar bankas).

Žemiau, šalia upės, stovi **Hostal de San Marcos** – puikus renesanso architektūros *(žr. p. 21)* pavyzdys. XII a. tai buvo vienuolynas, teikęs prieglobstį maldininkams pakeliui į Santiago. Dabartinis pastatas pradėtas 1513 m. kaip šv. Jokūbo ordino riterių būstinė. Neįtikėtinai puošnaus pastato statyba užsitęsė iki XVIII a., kai pastačius barokinį frontoną buvo užbaigtas gražus, kriauklėmis puoštas plateresko fasadas. Centrinėje salėje puikios XVI a. lubos. Dabar pagrindinę pastato dalį užima viešbutis *(žr. p. 534)*. Skliautuotose galerijose ir šoninėje navoje įsikūręs **Museo de León**. Tarp jo daugelio lobių yra Cristo de Carrizo – nuostabus nedidelis dramblio kaulo kryžius.

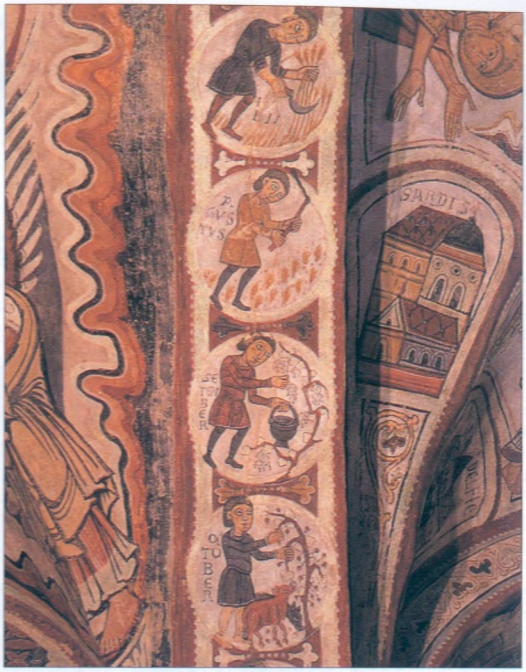

Basilica San Isidoro freskos vaizduoja metų laikų darbus

Apylinkės: 30 km į rytus nuo Leono yra X a. **Iglesia de San Miguel de Escalada**. Tai viena gražiausių likusių mosarabų – maurų įtaką patyrusių krikščionių – bažnyčių. Vertos dėmesio medinės vestgotų plokštės ir išorinės pasagos formos galerijos arkos, atsirėmusios į ornamentuotus kapitelius. **Sahagúne**, 70 km į pietryčius nuo Leono, stovi mudecharų San Tirso ir San Lorenzo bažnyčios su triašėmis apsidėmis ir varpinėmis. Šalia **Valencia de Don Juan**, 40 km į pietus nuo Leono, prie Río Esla (Eslos upės) stūkso didžiulės pilies griuvėsiai.

Museo de León

Plaza de San Marcos.
987 24 50 61.
antr.–sekm.

Maragatos

Astorga – pagrindinis *maragatos*, nežinomos kilmės etninės grupės, centras. Manoma, kad *maragatos* kilę iš VIII a. berberų įsibrovėlių. Kurdami šeimas tik tarpusavyje, jie įstengė išlaikyti savo papročius ir išlikti atsiskyrę nuo visuomenės. Nors išnykęs tradicinis jų amatas – jodinėjimas mulais – pakeitė *maragatos* gyvenimo būdą, tačiau jie vis tiek laikosi savo bendruomenėse. Jų tautinius drabužius galima pamatyti per fiestas.

Maragatos tautiniais drabužiais

Leono katedra

Choro drožinių fragmentas

NAGINGUS šios gotikinės katedros *(žr. p. 20)* meistrus įkvėpė prancūzų skliautavimo ir kontraforsų technika. Dabartinė auksinio smiltainio katedra stovi X a. karaliaus Ordonjo II rūmų vietoje. Ji pradėta XIII a. viduryje ir baigta beveik po šimto metų. Katedros nava siaura, bet labai aukšta. Didžiausia katedros vertybė – milžiniški vitražai įvairiomis temomis. Nors pastatas išsilaikė 700 metų, bet dabar kelia susirūpinimą užterštas oras, veikiantis minkštą akmenį.

Vakarinis langas rožė
Šis XIII a. sukurtas 8 m skersmens langas – vienas seniausių katedroje.

XIII–XIV a. šonines galerijas puošia Nicoláso Francéso freskos.

Sidabrinė relikvijų skrynia
XVI a. ją padarė Enrique de Arfe.

Katedros muziejus
Pedro de Campaños paveikslas Trijų karalių apsilankymas – *viena iš daugelio muziejaus vertybių.*

Įėjimas

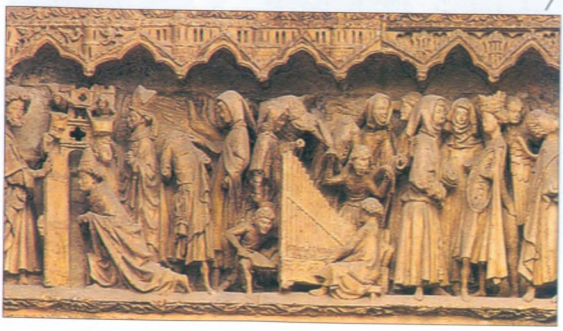

★ Vakarinis fasadas
Tris portalus puošia XIII a. lipdiniai. Virš Portada del Juicio *vaizduojamas Paskutinysis teismas, kur palaimintieji patenka į rojų.*

Katedros vidus
Pastato planas – lotyniško kryžiaus. Centrinė nava aukšta, bet siaura: 90 ir 40 m plačiausioje vietoje. Saulėtą dieną įspūdingai atrodo vitražų spalvos.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Plaza de Regla. 987 87 57 70. *liep.–rugs.: 8.30–14 ir 16–18; spal.–birž.: kasdien 8.30–13.30 ir 16–19.* *pirm.–penkt. 9 ir 18, šešt. ir sekm. kas valandą.*
Muziejus *liep.–rugs.: pirm.–šešt. 9.30–13, pirm.–penkt. 16–18.30; spal.–birž.: pirm.–šešt. 9.30–12.30, pirm.–penkt. 16–18.*

Altorių puošia 5 gotikos dailininko Nicoláso Francéso paveikslai ant medinių plokščių.

Virgen Blanca – *gotikinė besišypsančios Madonos skulptūra. Originalas saugojamas koplyčioje, o prie vakarinių durų stovi skulptūros kopija.*

Choras
Dvi choro stalių eilės – XV a. Už jų stovi į triumfo arką panašus drožinėtas ir paauksuotas retrochoras.

★ Vitražai
Didžiausias katedros pasididžiavimas – 1800 kv. m langų.

LEONO VITRAŽAI

Vitražas su augalų motyvais

Leono vitražai – tai katedros pasididžiavimas. 125 dideli langai ir 57 apskritų langelių datuojami nuo XIII a. iki XX a. Jų temos – nuo fantastinių žvėrių iki augalų. Daugelyje vaizduojami šventieji ir bibliniai personažai. Kai kuriuose pavaizduotas viduramžių gyvenimas: *La Caceria* šiaurinėje sienoje tipiška medžioklės scena, o Capilla de Nacimiento lange rožėje pavaizduoti prie šv. Jokūbo kapo Santiago de Compositeloje, Galisijoje *(žr. p. 88–89)*, besimeldžiantys piligrimai.

Didelis pietinės sienos langas

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

★ **Vakarinis fasadas**

★ **Vitražai**

Zamora ⑧

Zamora. 65 000. Calle de Santa Clara 20, 980 53 18 45. antr. Semana Santa (Didžioji savaitė), San Pedro (birž. 29).

PRAEITYJE Zamora buvo svarbus strateginis pasienio miestas. Romėnų laikais ji stovėjo prie Vía de la Plata *(žr. p. 334)*, o per rekonkistą čia vyko smarkūs mūšiai. Miestas dabar išsiplėtė toli už buvusių ribų, bet senamiestyje išliko daug romaninių bažnyčių.

Į 893 m. Alfonso III pastatytų **miesto sienų** griuvėsius įsiterpia Postigo de la Traición (Išdavikų vartai), kur 1072 m. buvo išduotas ir nudurtas Sančas II. Buvusiuose rūmuose dabar įsikūręs viešbutis *(žr. p. 557)*. Čia išlikęs herbais papuoštas renesansinis kiemas.

Casa de los Momos ir **Casa del Cordón** rūmų fasadus ir langus puošia lipdiniai.

Didžiausia Zamoros įžymybė – unikali **katedra**, XII a. romaninis statinys su vėlesniais gotikos priedais. Dėmesį labiausiai traukia žvynuotas pusrutulinis kupolas. Viduje, aplink Rodrigo Alemáno XV a. choro stales, yra geležinės grotelės ir mudecharų sakyklos. Drožiniai su vienuoliais ir vienuolėmis ant klauptų ir ranktūrių anksčiau buvo laikomi dviprasmiškais. Muziejaus šoninėse navose yra reikšminga XV a. flamandų gobelenų kolekcija, žinoma *Juodųjų gobelenų* pavadinimu. Juose pavaizduotos klasikinės ir karo scenos.

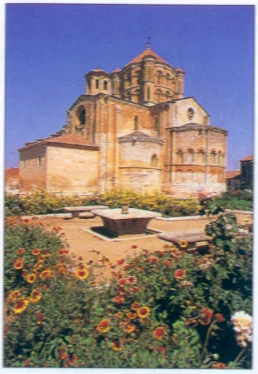

Ramūs Colegiata de Santa María sodai Toro mieste

Keliose kaimyninėse bažnyčiose atsispindi būdingo Zamorai architektūros stiliaus bruožai – daugiaaukštės arkos ir gausūs portalų lipdiniai. Įspūdingiausios XX a. bažnyčios – **Iglesia de San Ildefonso** ir **Iglesia de la Magdalena**.

Verta aplankyti Zamorą ir dėl linksmų Didžiosios savaitės renginių, kai gatvėmis važiuoja *pasos* (platformos) su skulptūromis. Likusią metų dalį *pasos* laikomos **Museo de Semana Santa** (Didžiosios savaitės muziejuje).

APYLINKĖS: 12 km į šiaurės vakarus nuo Zamoros **San Pedro de la Nave** vestgotų bažnyčia garsėja puikiais kapitelių ir frizų lipdiniais. 33 km į rytus nuo Zamoros

Sierra de Francia ir Sierra de Bejar ⑩

ŠIOS GRAŽIOS juodojo skalūno kalvos remia vakarinį Sierra de Gredos *(žr. p. 344)* pakraštį. Siauri keliai vinguriuoja aplink kaštonų, alyvmedžių ir migdolų giraites, keistus kaimelius iš medžio ir akmens. Iš toli matyti aukščiausia (1732 m) kalnagūbrio vieta – La Peña de Francia. Nuo viršūnės ir į ją vedančių kelių atsiveria kvapą gniaužianti negyvenamų lygumų ir kalnų panorama.

La Peña de Francia ①
Viršūnėje stovi iš visų pusių vėjų pučiamas dominikonų vienuolynas, užstojantis nuo amžių pajuodavusią bizantiško stiliaus Madonos su kūdikiu statulą.

La Alberca ②
Gražiame, labai lankomame kaime galima nusipirkti medaus, kumpių ir rankdarbių. Rugpjūčio 15 d., per Žolinę, čia vaidinama tradicinė kostiuminė misterija.

Las Batuecas ③
Kelias iš La Albercos leidžiasi į žalią slėnį pro vienuolyną, kur Luisas Buñuelis kūrė savo filmą *Tierra sin Pan (Žemė be duonos)*.

0 kilometrų 5

ŽENKLAI

- Turistinis maršrutas
- Kiti keliai
- Apžvalgos aikštelė

Neužmirštama la Peña de Francia viršūnė

Žvynuotas Zamoros katedros stogas

esantis **Toro** – vyndarystės rajono *(žr. p. 322–323)* centras. **Colegiata de Santa María** žymenybė – vakarinis portalas ir ispanų flamandų paveikslas *La Virgen de la Mosca* (Madona su muse). 1476 m. Izabelės I *(žr. p. 52–53)* pajėgos sutriuškino portugalus prie Toro, užtikrindamos jai Kastilijos sostą.

Ciudad Rodrigo ❾

Salamanca. 15 000.
Plaza de Amayuelas 5, 923 46 05 61.
antr. *San Sebastián (saus. 20), Romería de San Blas (vas. 3), La Charrada (Didysis šeštadienis).*

NORS ŠIS SENAS mielas miestas įsikūręs nuošaliose pelkėse, verta į jį užsukti. Jo padėtis pasienyje skatino statyti sutvirtinimus. Tvirta XIV a. pilis dabar paversta viešbučiu *(žr. p. 555)*, iš kurio atsiveria puikus vaizdas į Río Agueda (Aguedos upę). Ciudad Rodrigo klestėjo XV–XVI a. 1812 m. per Nepriklausomybės karą *(žr. p. 58–59)* prancūzų okupuotas miestas 11 dienų buvo apsuptas, kol pasidavė kunigaikščio Welingtono pajėgoms.

Už tvirtovės sienų stovi gražūs auksinio akmens pastatai. Didžiausia įžymybė – **katedra**, kurios varpinėje išlikusi nuo apsupties dienų sviedinio palikta žymė. Išorę supa grakšti baliustrada ir puikus portalas su lipdiniais. Verta apžiūrėti šonines navas ir choro stales, papuoštas mielomis Rodrigo Alemáno skulptūrinėmis scenomis. **Capilla de Cerralbo** koplyčioje yra Riberos mokyklai priskiriamas altorius. Pietinė koplyčios pusė atgręžta į ramią Plaza del Buen Alcalde aikštę.

Iš gatvės į gatvę: Salamanca ⓫

Kriauklės fragmentas Casa de las Conchas fasade

DIDYSIS UNIVERSITETŲ MIESTAS Salamanca – tarsi nuolatinė renesanso ir plateresko architektūros ekspozicija. Iki romėnų čia buvo iberų gyvenvietė. 217 m. pr. Kr. miestą užėmė Hanibalas. Vėlesniais metais čia dirbo menininkai broliai Churrigueros *(žr. p. 21)*, kurių darbų galima pamatyti daugelyje Salamancos auksinio akmens pastatų, ypač Plaza Mayor. Miestas taip pat didžiuojasi dviem katedromis ir XIII a. universitetu, vienu seniausių ir žymiausių Europoje.

Casa de las Conchas lengvai atpažįstama iš akmeninių kriauklių sienose. Dabar čia biblioteka.

Palacio de Monterrey – renesansinio stiliaus rūmai.

★ Universidad
Puošnaus universiteto fasado centre apskritas bareljefas vaizduoja katalikų monarchus.

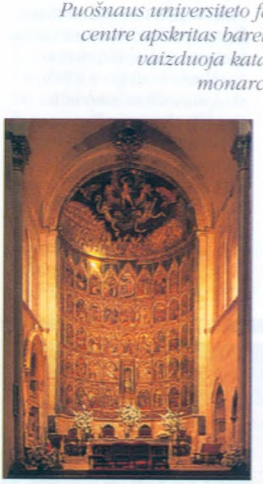

★ Catedral Vieja ir Catedral Nueva
Nors senoji ir naujoji katedros skirtingų architektūros stilių, tačiau sudaro vieningą visumą. Šis 1445 m. spalvingas altorius yra senojoje katedroje.

Puente Romano
I a. statytas romėnų tiltas per Río Tormes (Tormeso upę) tebeturi 15 iš buvusių 26 arkų. Nuo jo atsiveria puikus miesto vaizdas.

CALLE DE LA COMPAÑÍA
CALLE DEL PRADO
CALLE DE SERRANOS
CALLE DE LOS ABREROS
CALLE VERACRUZ
PASEO DEL

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ Universidad
- ★ Catedral Vieja ir Catedral Nueva
- ★ Plaza Mayor

0 metrų 100

Museo Art Nouveau y Art Deco

ŽENKLAS

Stūlomas kelias

★ Plaza Mayor
Ši XVIII a. aikštė – viena didžiausių Ispanijoje. Rytinėje pusėje stovi karališkasis paviljonas, papuoštas aikštę statydinusio Pilypo V biustu.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Salamanca. 180 000. 6 km į rytus. Paseo de la Estación, 923 12 02 02. Avda de Filiberto Villalobos 71, 923 23 67 17. Plaza Mayor 14, 923 21 83 42. sekm. San Juan de Sahagún (birž. 12), Virgen de la Vega (rugs. 8).

Palacio de Fonseca rūmus 1538 m. pastatė arkivyskupas Alonso de Fonseca.

Torre del Clavero
XV a. bokšte išlikę sargybinių bokšteliai, papuošti jo įkūrėjų herbais, ir mudecharų grotelės.

Iglesia-Convento de San Esteban
Bažnyčios platereskinį fasadą puošia smulkus bareljefas, o frizas virš durų dekoruotas medalionais ir herbais.

Convento de las Dueñas
Skulptūrose ant dviaukštės arkados kapitelių pavaizduoti demonai, kaukolės ir kančios iškreipti veidai – kontrastas giedroms Mergelės Marijos skulptūroms.

Žvalgantis po Salamancą
Dauguma Salamancos paminklų yra miesto centre, kurį galima apžiūrėti pėstute. Būtinai aplankykit universitetą, Plaza Mayor, senąją ir naująją katedras.

Catedral Vieja ir Catedral Nueva

Neįprasta, kad naujoji katedra pastatyta ne senosios vietoje, bet šalia. Tai architektūros stilių mišinys, kurio pagrindą sudaro gotika su renesanso ir baroko stiliaus priestatais. Vakarinis frontonas – puošnus vėlyvosios gotikos akmens mūrinys, o centrinė plokštė išraižyta religinėmis scenomis.

Į senąją XII–XIII a. romaninę katedrą patenkama per naująją. Didžiausias jos pasididžiavimas – altorius su 53 Nicoláso Florentino ryškiom spalvom ištapytomis plokštėmis. Altorius įrėmina Salamancos globėjos, XII a. Virgen de la Vega, statulą, padarytą iš Limožo emalio. Florentino tapyta freska vaizduoja Paskutiniojo teismo scenas.

XIII a. Capilla de Anaya (Anayos) koplyčioje stovi didingas alebastrinis XV a. Diego de Anayos, Salamancos arkivyskupo, antkapis.

Salamancos universiteto fasadas iš Patio de las Escuelas pusės

Universidad

Patio de las Escuelas 1. 923 29 44 00. kasdien. gr. 25.
Istorinį Salamancos universitetą 1218 m. įkūrė Alfonsas IX Leonietis. Įmantrus XVI a. Patio de las Escuelas (mokyklos aikštės) fasadas – puikus plateresko stiliaus *(žr. p. 21)* pavyzdys. Prieš jį stovi paminklas Fray'ui Luisui de Leónui, universiteto teologijos dėstytojui. Viduje išsaugota jo buvusi auditorija.
Už Patio de las Escuelas yra Escuelas Menores pastatas su didele freska ir Zodiako ženklais *Salamancos dangus*.

Plaza Mayor

Šią didingą aikštę įrengė Pilypas V, dėkodamas miestui už paramą per Ispanijos įpėdinystės karą *(žr. p. 58)*. Aikštę broliai Churrigueros *(žr. p. 21)* suprojektavo 1729 m., o užbaigė 1755 m. Iš pradžių čia vyko bulių kovos, tačiau dabar tai tiesiog puiki vieta pasivaikščioti ar apsipirkti. Darniai prie arkadinių namų ir kavinių dera barokinė rotušė, o priešais ja – Karališkasis paviljonas, iš kurios karališkoji šeima stebėdavo renginius. Plaza Mayor pastatyta iš auksinio smiltainio, todėl ypač graži prieblandoje.

Karališkasis paviljonas gražioje Salamancos Plaza Mayor

Iglesia-Convento de San Esteban

Šio dominikonų vienuolyno XVI a. bažnyčia ypač įdomi savo ornamentiniu fasadu. Bareljefas ant centrinio pano, kurį 1610 m. užbaigė Juanas Antonio Ceroni, vaizduoja, kaip šv. Steponas užmušamas akmenimis. Frizas virš pano išpuoštas vaikų ir arklių figūromis.

Taip pat įspūdingas didelės vienanavės bažnyčios vidus. 1693 m. darytą altorių remia suktos paauksuotos kolonos, papuoštos vynuogėmis (José Churrigueros darbas). Apačioje – vienas paskutiniųjų Claudio Coello paveikslų, vaizduojančių šv. Stepono kankinystę.

1591 m. užbaigtą Claustro de los Reyes supa dviguba galerija. Šio plateresko stiliaus statinį puošia kapiteliai su pranašų galvų skulptūromis.

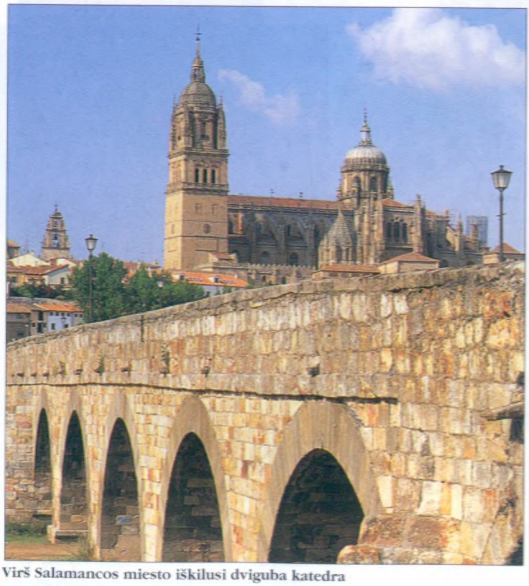
Virš Salamancos miesto iškilusi dviguba katedra

Akmeninės kriauklės ant Casa de las Conchas sienų

Casa de las Conchas
Calle de la Compañía 2. 923 26 93 17. pirm.–šešt.
Pavadinimas „Kriauklių namas" kilęs nuo auksinio akmens kriauklių, iškaltų ant sienų. Kriauklės – šv. Jokūbo ordino simbolis. Šį namą XVI a. pradžioje pastatė ir papuošė šeimos herbu riteris Rodrigo Maldonado. Dabar čia biblioteka.

Convento de las Dueñas
Plaza del Concilio de Trento.
923 21 54 42. kasdien.
Pagrindinis šio dominikonų vienuolyno, stovinčio priešais San Esteban, bruožas – dviguba renesansinė šoninė arkada, už kurios ramus sodas, regis nelabai dera prie groteskiškų kapitelių lipdinių. Šoninėje navoje taip pat stovi plytelėmis išklota maurų arka.

Museo Art Nouveau y Art Deco
Calle Gibraltar 14. 923 12 14 25. antr.–sekm.
Šioje reikšmingoje meno kolekcijoje, įsikūrusioje XIX a. pastate, eksponuojami paveikslai, papuošalai ir baldai iš visos Europos. Atskiros salės skirtos porcelianui, Limožo emaliui ir Lalique'o vitražams.

Colegio de los Irlandeses
Calle de Fonseca 4. 923 29 45 70. kasdien.
Šį renesansinį namą, virš kurio durų puikuojasi Fonsecos šeimos herbas, Toledo vyskupas Alonso de Fonseca pastatydino 1521 m. pabaigoje. Pavadinimą gavo nuo XVI a. pabaigoje čia buvusios airių kunigų seminarijos. Vidiniame itališkame kieme yra galerija ir koplyčia. Šiandien pastate dirba tarybos ir universiteto įstaigos.

Convento de las Úrsulas
Calle de las Úrsulas 2. 923 21 98 77. pirm.–šešt.
Šio vienuolyno bažnyčioje yra nuostabiais lipdiniais papuoštas jo įkūrėjo Alonso de Fonsecos, galingo XVI a. Santiago vyskupo, kapas. Muziejuje yra keletas puikių Luiso de Moraleso paveikslų.

Casa de las Muertes
Calle Bordadores. visuomenei.
Mirusiųjų namas taip pavadintas dėl nedidelių kaukolių ant fasado. Čia taip pat daug groteskiškų figūrų, karnizą puošia cherubinai. 1513 m. Diego de Siloé suprojektuotas fasadas – nuostabus ankstyvojo platereskо pavyzdys.

Kaukolė ant Casa de las Muertes fasado

Gretimame name 1936 m. mirė filosofas Miguelis de Unamuno. Šalia universiteto esančio namo-muziejaus eksponatai pasakoja apie jo gyvenimą.

Torre del Clavero
Plaza de Colón.
Iš kadaise čia stovėjusių rūmų liko tik bokštas. Rūmai pastatyti apie 1480 m. ir pavadinti buvusio jo gyventojo, Alcántaros ordino raktininko *(clavero)* vardu.

Aštuonkampis Torre del Clavero bokštas

APYLINKĖS: Į šiaurės rytus nuo miesto, pro seną miestą-tvirtovę **Ledesmą**, per nuošalias kaimo vietoves Río Tormes (Tormeso upė) teka į Arribas del Duero, dideles vandens saugyklas prie Portugalijos sienos.

Alba de Tormes mieste, už 20 km į rytus nuo Salamancos, stovi Torre de la Armería, vienintelis išlikęs Albos hercogų pilies bokštas. Mieste palaidota šv. Teresė Avilietė *(žr. p. 345)*. Piligrimai plūsta į 1571 m. jos įkurtą Iglesia-Convento de las Madres Carmelitas, kur saugomi šventosios palaikai.

Buen Amor pilis, 26 km į šiaurę nuo Salamancos, įkurta 1227 m. Vėliau ji buvo paversta rūmais ir katalikų monarchų, kojovusių prieš Joaną Beltranechą *(žr. p. 52)*, rezidencija.

Sierra de Gredos ⑫

Ávila. Hoyos del Espino.
Hoyos del Espino, 920 34 90 07.

ŠIOJE KALNŲ grandinėje į vakarus nuo Madrido gausu įvairių gyvūnų, ypač kalnų ožių ir plėšriųjų paukščių. Savaitgaliais čia užplūsta slidininkai, žvejai, medžiotojai ir iškylautojai. Turizmas pradėtas plėtoti palyginti neseniai – pirmasis viešbutis atidarytas Gredose 1928 m. *(žr. p. 556)*. Tačiau šalia pagrindinio kelio yra daug tradicinių kaimų.

Į Estremadūros pusę driekiasi derlingi pietiniai šlaitai, apaugę pušimis, obelimis ir alyvmedžiais. Ant šiaurinių šlaitų auga tik krūmai, stūkso granito uolos.

Kalnagūbrį kerta plentas N502, vienintelis, praeinantis pro 1352 m aukščio Puerto del Pico perėją, vedančią į Arenas de San Pedro, didžiausią Sierra de Gredoso miestą. Pakeliui stūkso XIV a. pabaigoje statyta **Mombeltrán** pilis.

Į pietus nuo Arenas de San Pedro miesto, šalia Ramacastañas, yra įdomūs **Cuevas del Águila** kalkakmenio urvai.

Aukščiausia plokščiakalnio viršūnė – Pico Almanzor (2592 m). Aplink ją plyti **Reserva Nacional de Gredos** draustinis, saugantis laukinę kalnų gamtą. Rytuose, šalia El Tiemblo, stovi **Toros de Guisando** – keturios į bulius panašios akmeninės statulos. Manoma, kad jos likusios iš keltiberų laikų *(žr. p. 44–45)*.

Toros de Guisando šalia El Tiemblo, Sierra de Gredos

Ávila ⑬

Ávila. 50 000. Plaza de la Catedral 4, 920 21 13 87. penkt. Vasaros fiesta (liep. vidurys), Santa Teresa (sp. 15).

PAKILUSI 1131 m virš jūros lygio, Ávila de los Caballeros (Riterių Ávila) yra aukščiausiai įsikūrusi Ispanijos provincijos sostinė. Žiemą keliai gali būti užpustyti, naktys labai šaltos. Miesto centrą supa geriausiai Europoje išsilaikiusios **viduramžių sienos**. Gražiausias sienų vaizdas atsiveria nuo kelyje į Salamancą stovinčių Los Cuatro Postes (Keturių stulpų). Šioje vietoje dėdė sugavo iš namų pabėgusią šv. Teresę. XII a. statytos sienos ilgis – per 2 km. Ant 88 sargybinių bokštelių lizdus suka gandrai. Iš trijų pusių šlaitai nuo sienos labai statūs, todėl miestas beveik neprieinamas. Tačiau rytinė pusė palyginti plokščia, todėl ją reikėjo geriau apsaugoti. Čia seniausia sienos dalis, joje įrengti vieni (iš devynių) įspūdingiausių miesto vartų – **Puerta de San Vicente**. **Katedros** apsidė taip pat sudaro sienos dalį. Neįprasta kariška (ir nebaigta) katedros išorė papuošta žvėrių ir laukinių žmonių skulptūromis. Viduje – romaninio ir gotikos stilių mišinys, neįprasti balto ir raudono akmens deriniai. Verta paminėti retrochoro ir apsidės drožinius bei XV a. vyskupo, dėl tamsios veido spalvos praminto El Tostado

Tuna **Ávileje**

Ávilą supa puikiai išsilaikiusios XI a. sienos su 88 cilindriniais bokšteliais

(Įdegėliu), kapą.

Daug bažnyčių ir vienuolynų Ąviloje susiję su šv. Terese, gimusia šiame mieste. **Convento de Santa Teresa** buvo pastatytas jos namo vietoje, be to, šv. Teresė 20 metų gyveno už miesto sienų esančiame **Monasterio de la Encarnación** vienuolyne. Šventosios vardu – *yemas de Santa Teresa* – netgi pavadinti vietinės gamybos ledinukai.

Iglesia de San Vicente stovi už miesto sienų. Tai svarbiausia romaninė Ąvilos bažnyčia su ornamentuota varpine. Pradėta statyti XII a., vėliau įgijo gotikos bruožų. Vakarinės durys dažnai lyginamos su Santiago katedros Portico da Gloria *(žr. p. 88)* durimis. Viduje raižiniai ant šv. Vincento ir jo seserų kapo vaizduoja jų kankinystę. Dar verta aplankyti **Iglesia de San Pedro**. Šiek tiek toliau nuo centro yra trinavis **Real Monasterio de Santo Tomás**. Gražiausios vidurinės navos sieną puošia katalikų monarchų herbas – jungas ir strėlė. Paskutinė nava veda į muziejų, kuriame eksponuojamos liturginės taurės ir kryžiai. Bažnyčioje yra princo Jono, vienintelio Ferdinando ir Izabelės sūnaus, kapas. Zakristijoje palaidota dar viena žymi istorinė asmenybė – Tomásas de Torquemada, inkvizicijos vadas *(žr. p. 52)*.

Ąvilos gatvėse galite pamatyti *tunas* – studentus nacionaliniais drabužiais, grojančius gitaromis ir dainuojančius.

San Ildefonso rūmai ir sodai

Real Monasterio de Santo Tomás šoninė nava Ąviloje

La Granja de San Ildefonso ⑭

Segovia. 921 47 00 19.
iš Madrido arba Segovijos.
antr.–sekm.

PUOŠNŪS KARALIŲ pramogų rūmai stovi Sierra de Guaderrama kalnų papėdėje, medžioklės plotuose, kur stovėjo XV a. Henriko IV dvaras.

1720 m. Pilypas V nusprendė atkurti vaikystės prisiminimus apie šlovingus senelio Liudviko XIV Versalio rūmus. Įvairūs dailininkai ir architektai kūrė puošnų rūmų vidų ir sodą. Per 1918 m. gaisrą nukentėjo daug patalpų. Nors jos buvo restauruotos, tačiau interjeras neatgavo pirmykščio grožio. Vadovai veda grupes per daugybę salonų, išpuoštų meno kūriniais ir klasikinėmis freskomis, marmuru, aksomu, paauksuotais fragmentais, didingais vietos krištolo fabriko sietynais. Įspūdingi asmeninių apartamentų gobelenai, bažnyčioje vyrauja puošnusis barokas, karališkame mauzoliejuje yra Pilypo V ir jo žmonos kapas.

Sode auga didingi kaštonai, apkarpytos gyvatvorės, čia daug statulų ir tvenkinių. Vasaros popietėmis trykšta įspūdingi fontanai.

ŠV. TERESĖ (JĖZAUS)

Teresa de Cepeda y Ahumada (1515–1582) buvo viena didžiausių katalikų bažnyčios mistikių ir reformatorių. Būdama septynerių metų, pabėgo iš namų norėdama tapti kankine maurų rankose, tačiau priemiestyje ją pagavo dėdė. 19-os metų tapo vienuole, tačiau maištavo prieš savo ordiną. Nuo 1562 m., įkūrusi pirmąjį savo vienuolyną, keliavo po Ispaniją su savo mokiniu šv. Jonu (Kryžiaus) steigdama naujus vienuolynus Basųjų karmeličių ordino pasekėjoms. Jos palaikai saugomi Alba de Tormese prie Salamancos *(žr. p. 343)*.

Šv. Teresės statula katedros muziejuje

Segovia ⑮

Segovia. 56 000. Plaza Mayor 10, 921 46 03 34. antr., ketv. ir šešt. San Juan (birž. 24), San Pedro (birž. 29), San Frutos (spal. 25).

SEGOVIA įsikūrusi vienoje gražiausių Ispanijos vietų. Senamiestis pastatytas ant akmenuoto kyšulio, kurį supa Río Eresma ir Río Clamores upės. Miestas dažnai lyginamas su laivu – rūmai ant aštraus smaigalio primena laivo nosį, katedrų bokštai stiebus, o akvedukas – vairą. Vaizdas iš slėnio prieš saulėlydį tiesiog užburia.

Akveduką, kuris buvo naudojamas iki pat XIX a. pabaigos, I a. pastatė romėnai, senąjį miestą pavertę svarbia karine baze.

Katedra pastatyta 1525 m., pašventinta 1678 m. Tai paskutinė gotiška bažnyčia Ispanijoje. Ji buvo statoma vietoje senosios katedros, sugriautos 1520 m. per Kastilijos miestų maištą *(žr. p. 54)*. Likusi šoninė nava buvo perkelta į naują vietą. Smailės, kontraforsai, bokštas ir kupolas sudaro įspūdingą ansamblį, o vidus atrodo lengvas, elegantiškai skliautuotas. Šonines koplyčias skiria grakščios grotelės. Susirinkimų kambario muziejuje saugomi puikūs XVII a. Briuselio gobelenai.

Vakarinėje miesto dalyje virš uolų su daugybe stogelių, bokštelių ir šaudymo angų iškilę **Alcázaro** rūmai *(žr. p. 326–327)* primena pasakų pilį. Nuo viduramžių laikų čia buvo tvirtovė, o šiuolaikiniame pastate, rekonstruotame po 1862 m. gaisro, yra ginklų muziejus ir daug puošnių kambarių.

Žymiausios Segovios bažnyčios – romaninė **San Juan de los Caballeros** su įspūdingu portiku ir skulptūromis, **San Esteban** su penkiaaukščiu bokštu ir **San Martín** su gražiomis arkadomis ir kapiteliais. Už miesto sienos stovi **Casa de los Picos**, namas, kurio fasadą puošia deimanto formos akmenys.

APYLINKĖS: 11 km į pietvakarius didžiuliai Riofrío rūmai pastatyti elnių parke. Juos kaip medžioklės dvarą 1752 m. pastatė Pilypo V našlė Izabelė Farnese. Kambariai gausiai išpuošti. Dabar čia medžioklės muziejus.

Įspūdinga Segovios gotikinė katedra

SEGOVIOS AKVEDUKAS

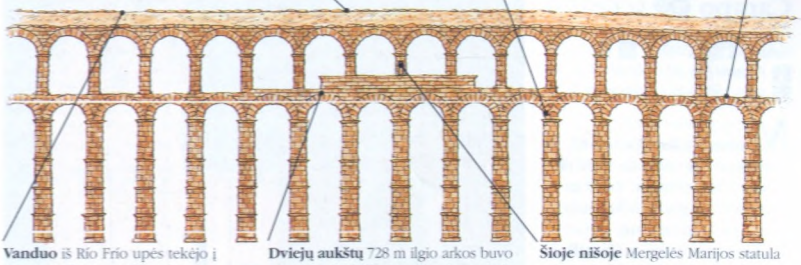

Vanduo iš Río Frío upės tekėjo į miestą nufiltruotas daugelyje rezervuarų.

Dviejų aukštų 728 m ilgio arkos buvo statomos, kad išlygintų žemės nuolydį.

Šioje nišoje Mergelės Marijos statula pakeitė buvusį įrašą apie akveduko sukūrimą.

Įspūdingi Alcázar rūmai virš Segovios

Alcázar de Segovia
Plaza del Alcázar. 921 46 07 59. kasdien. saus. 1, gr. 25.

Palacio de Riofrío
(921) 47 00 19. antr.–sekm.

Pedraza de la Sierra ⑯

Segovia. 470. Plaza Mayor 1, 921 50 98 17. Nuestra Señora la Virgen del Carrascal (rugs. 8).

MAŽAS, aristokratiškas Pedraza de la Sierra miestelis įsikūręs aukštai kalnuose. Tarp viduramžių sienų senos gatvelės pro pažymėtus herbais namus veda į **Plaza Mayor** *(žr. p. 23)*. Ant uolos stovi didžiulė, niūri **pilis**, kurioje gyveno vietinis dailininkas Ignacio Zuloaga (1870–1945). Pilies muziejuje yra jo darbų. Savaitgaliais madridiečiai užplūsta Pedrazos restoranus pasigardžiuoti kepsniais.

APYLINKĖS: 30 km į šiaurę, **Turégano** miestelyje ant kalvos stūkso didelė pilis, jos teritorijoje stovi XV a. Iglesia de San Miguel.

Sepúlveda ⑰

Segovia. 1 050. Plaza del Trigo 3, 921 54 00 95. treč. Patronales (pask. rugpj. sav.).

MIESTELIS stovi prie Río Duratón upės, iš jo atsiveria Sierra de Guadarrama vaizdai. Išlikusios sienos dalys, pilies griuvėsiai, kelios romaninės bažnyčios. XI a. **Iglesia del Salvador** stovi už centrinės aikštės, ji turi vienas seniausių (1093) šoninių durų Ispanijoje.

APYLINKĖS: Už 7 km į vakarus nuo Sepúlvedos Río Duratón vingiuoja kanjonu, virš kurio sklando grifai. Šis įstabiai gražus rajonas – natūralus **Parque Natural de las Hoces del Duratón** parkas.

45 km į šiaurės rytus nuo Sepúlvedos įsikūręs **Ayllóno** miestas su įdomia arkadine centrine gatve ir 1497 m. plateresko stiliaus *(žr. p. 21)* Palacio de Juan de Contreras rūmais.

28 km į pietryčius, prie **Tiermeso**, buvo atkasta romėnų ir iberų griuvėsių dalis. Radinius galima pamatyti Sorios Museo Numantino *(žr. p. 359)* muziejuje.

Castillo de Coca ⑱

Coca (Segovia). 921 58 60 62. iš Segovijos. treč.–pirm.

COCA PILIS *(žr. p. 326)* pastatyta XV a. įtakingai Fonsecos šeimai. Viena įspūdingiausių Kastilijos ir Leono tvirtovių naudota labiau kaip rezidencija negu gynybinė pilis, tačiau jos sienos ir bokšteliai – puikus mudecharų karinės architektūros pavyzdys. Pilis pastatyta iš rausvai dažytų plytų, ją supa vandens griovys, aplink donžoną stovi trys sienos. Dabar pilyje miškininkystės mokykla ir romaninių medžio drožinių ekspozicija.

APYLINKĖS: 26 km į pietvakarius XIV a. **Arévalo** (Ávila) pilyje prabėgo Izabelės I vaikystė. Plaza de la Villa supa portikai, puikūs medinių karkasų namai.

Masyvus XV a. Castillo de Coca donžonas

Medina del Campo 19

Valladolid. 20 000.
Plaza Mayor 27, 983 81 13 57.
sekm. San Antolín (rugs. 2–8).

MEDINA PRATURTĖJO viduramžiais per avių muges, ir šiandien tai svarbus žemės ūkio centras. 1440 m. priemiestyje galinga Fonsecos šeima pastatė plytinę gotikinę-mudecharų **Castillo de la Mota** *(žr. p. 326)*. Tačiau 1475 m. miestas perdavė pilies nuosavybę karaliaus rūmams. Pilyje gyveno Izabelė I ir jos duktė Joana „la Loca" (Pamišėlė). 1506–1508 m. čia kalėjo Cezarė Bordža, vienas žymiausių kalinių. Centrinės aikštės kampe stovi kuklus namas (pastatytas virš arkos), kur 1504 m. mirė Izabelė. Aikštėje stovi jos paminklas.

Castillo de la Mota pilis, Medina del Campo

APYLINKĖS: 25 km į pietus nuo Medina del Campo išlikusios **Madrigal de las Altas Torres** sienos.

Čia 1451 m. gimė Izabelė I. Šie rūmai 1527 m. buvo paversti Monasterio de las Augustinas.

Statue of Isabel, Medina del Campo

Castillo de la Mota
Avda Castillo de la Mota.
983 80 10 24.
kasdien. per valstyb. šv.

Tordesillas 20

Valladolid. 10 000. Plaza Mayor, 983 77 06 54. antr.
Semana de la Peña (rugs. 16–22).

ŠIAME MALONIAME MIESTE 1494 m. pasirašyta istorinė sutartis tarp Ispanijos ir Portugalijos, padalijusi Naujojo pasaulio žemes *(žr. p. 53)*. Po lemtingos žemėlapio peržiūros Portugalija gavo vertingą prizą – Braziliją.

Pagrindinė miesto įžymybė – **Convento de Santa Clara**. Jį 1350 m. pastatė Alfonsas XI. Jo sūnus Petras Žiaurusis pavertė vienuolyną savo meilužės Marijos de Padilla rezidencija. Ilgėdamasi gimtosios Andalūzijos, ji papuošė vienuolyną maurų arkomis, pirtimis ir plytelėmis.

Įspūdingiausi – vidinis kiemas ir pagrindinė koplyčia. Čia eksponuojami karališkieji muzikos instrumentai, pvz., kilnojami Joanos Pamišėlės vargonai. Mirus vyrui, Joana 46 metus, iki pat savo mirties 1555 m., gyveno kaip pusiau atsiskyrėlė.

Senamiesčio kvartale, **Iglesia de San Antolín** bažnyčioje, dabar įsikūręs skulptūros muziejus.

Convento de Santa Clara
983 77 00 71. antr.–sekm.
Iglesia de San Antolín
Calle El Sol 1. (983) 77 09 80.
antr.–sekm.

Convento de Santa Clara maurų kiemas, Tordesillas

Valladolid 21

Valladolid. 380 000.
Plaza de Zorrilla 3, 983 35 18 01.
sekm. San Pedro Regalado (geg. 13), San Mateo (rugs. 21–29).

ARABŲ MIESTAS Belad-Valid („Gubernatoriaus žemė") įkurtas Río Esgueva ir Río Pisuerga upių santakoje. Nors dabar Valladolidas tapo pramoniniu miestu, tačiau išsaugojo keletą gražiausių Ispanijos renesanso meno ir architektūros pavyzdžių.

1469 m. Ferdinandas ir Izabelė *(žr. p. 52–53)* susituokė Palacio Vivero rūmuose. Po rekonkistos, 1492 m., jie paskelbė Valladolidą savo sostine. 1506 m. vienišas ir užmirštas čia mirė Kolumbas.

1527 m. Palacio de los Pimentel gimė Pilypas II. Mieste taip pat gimė José Zorrilla, išpopuliarinęs legendinį Don Žuaną savo 1844 m. sukurtoje pjesėje *(žr. p. 31)*.

Miesto universitetas įkurtas XV a. Baroko fasadą *(žr. p. 21)* 1715 m. pradėjo Narciso Tomé, vėliau sukūręs nuostabų Toledo katedros transparentą *(žr. p. 375)*.

Iglesia de San Pablo turi įspūdingą plateresko fasadą, išpuoštą angelais ir herbais. Dar vertos dėmesio **Santa María la Antigua** bažnyčia ir jos romaninė varpinė bei **Iglesia de Las Angustias** su puikia Juano de Juni Madonos

skulptūra – Virgen de los Cuchillos (Peilių Madona).

Casa de Cervantes
Calle Rastro 7. 983 30 88 10. antr.–sekm. per valstyb. šv.

Šiame paprastame name baltintomis sienomis paskutinius gyvenimo metus praleido Aukso amžiaus rašytojas, *Don Kicboto* autorius *(žr. p. 30)*. Kambariai restauruoti, apstatyti kai kuriais Cervanteso baldais ir daiktais.

Katedra
Calle Arribas 1. 983 30 43 62.
1580 m. Pilypo II mylimiausias architektas Juanas de Herrera pradėjo darbus katedroje, tačiau ji nebuvo užbaigta. Puošnus čiurigereskas *(žr. p. 21)* kontrastuoja su griežtu vidumi ir kvadratiniais pilioriais, kur vienintelis puošnus daiktas – Juano de Juni altorius. Tačiau Museo Diocesano turi vertingų religinio meno ir skulptūros kūrinių.

Museo Nacional de Escultura
Cadenas de S Gregorio 1. 983 25 03 75. antr.–sekm. per valstyb. šv.
Nacionalinio kultūros muziejaus kolekcija eksponuojama gražiame Colegio de San Gregorio. Čia didžiausias Europoje spalvingų XIII–XVIII a. religinių skulptūrų rinkinys. Tarp jų – ispanų renesanso meistrų kūriniai: Juano de Juni emocingos Kristaus laidotuvės, Gregorio

Colegio de San Gregorio fasadas, Valladolid

Berruguete. *Kalėdos*, Museo Nacional de Escultura, Valladolid

Fernándezo *Gulintis Kristus*, Alonso Berruquete altoriaus paveikslas, Diego de Siloé kaštonmedžio choro stalės ir kitų dailininkų kūriniai.

Įdomus ir pats pastatas, ypač plateresko *(žr. p. 21)* laiptai, Juano Güaso koplyčia ir puikus vidinis kiemas su suktomis kolonomis ir ažūrinėmis arkomis. Įspūdingas skulptūrinis Izabelės stiliaus fasadas – nuogi vaikai erškėčiuose, plaukuoti laukiniai žmonės, keisti žvėrys ir paukščiai, kuriuos sukūrė Gilis de Siloé ir Simonas iš Kelno.

Museo Oriental
Paseo de los Filipinos 7. 983 30 69 00. kasdien.
Už Parque de Campo Grande yra mažas, bet įdomus Rytų muziejus, įsikūręs Real Colegio de los Agustinos Filipinos, milžiniškoje neoklasicistinėje augustiniečių kolegijoje. Čia daug antikvarinių ir meno kūrinių, kuriuos misionieriai atvežė iš Kinijos ir Filipinų.

Apylinkės: 11 km į pietvakarius nuo Valladolido stovi pilka, vandens griovio apsupta **Simancas** pilis, kurią Karolis V pavertė nacionaliniu archyvu. 15 km į vakarus **Wamba** vestgotų bažnyčioje yra karaliaus Resesvinto kapas. 60 km į rytus nuo Valladolido, ant kalnagūbrio, stūkso keistai ilga ir siaura XIV a. pilis, žvelgianti į vyndarių miestą **Peñafielį**.

Medina de Rioseco 22

Valladolid. 4 900. Plaza Mayor, 983 70 08 25. trečiad. San Juan (birž. 24–29).

Viduramžiais šis miestas, kaip Medina del Campo, praturtėjo iš prekybos vilna. Turtai leido bažnyčioms samdyti geriausius dailininkus-dekoratorius, daugiausia Valladolido mokyklos. **Iglesia de Santa María de Mediavilla** bažnyčioje, stovinčioje netoli miesto centro, akį veria nuostabūs žvaigždiniai skliautai ir drožiniai. O viduje esanti Benavente koplyčia su spalvinga Jerónimo del Corrolo (1554 m.) lubų tapyba ir Juano de Juni altoriumi – tiesiog šedevras. Lobyne saugoma didžiulė Antonio de Arfe monstrancija (1585 m.).

Iglesia de Santiago vidus taip pat įspūdingas. Trijų dalių altorių sukūrė broliai Churrigueros iš Salamancos *(žr. p. 21)*.

Medina de Rioseco, centrinėje Calle de la Rúa gatvėje, senus pastatus remia medinės kolonos, sudarydamos priedangas nuo saulės.

Juano de Juni altorius Iglesia de Santa María de Mediavilla bažnyčioje

Kastilijos ir Leono fiestos

El Colacho *(sekm. po Devintinių, geg.–birž.)*, Castrillo de Murcia (Burgos). Kūdikiai, gimę per praėjusius 12 mėnesių, aprengiami gražiausiais šventiniais drabužiais ir guldomi ant kilimėlių gatvėse. Žmonių minios ir susirūpinę tėvai stebi, kaip *El Colacho* – vyras, apsirenges ryškiu raudonu ir geltonu kostiumu, šokinėja per kūdikius, kad išvarytų jiems ligas, ypač išvaržas. Manoma, kad jis simbolizuoja velnią, bėgantį nuo Švenčiausiojo Sakramento. Tikriausiai šis ritualas atsirado 1621 m.

Šokinėjantis per kūdikius *El Colacho*, Castrillo de Murcia

Šv. Agotos diena *(sekm. prieš vasario 5)*, Zamarramala (Segovia). Dvi moterys išrenkamos merėmis valdyti kaimą per ištekėjusių moterų globėjos, šv. Agotos, dieną. Merės ceremoningai sudegina vyro iškamšą.
Didysis Penktadienis, Valladolid. 28 įvairiaspalvių figūrų, vaizduojančių Kristaus kančios fragmentus, procesija viena įdomiausių Ispanijoje.
Vaikščiojimas per ugnį *(birž. 23)*, San Pedro Manrique (Soria). Vyrai vaikščioja per degančias žarijas, kai kurie ant nugarų neša žmones. Sakoma, kad vaikščioti per žarijas nenudegdami gali tik vietiniai žmonės.

Puikūs Palensijos katedros retrochoro drožiniai

Palencia 23

Palencia. 79 000. Calle Mayor 105, 979 74 00 68. antr., treč. ir ketv. Virgen de la Calle (vas. 2), San Antolin (rugs. 2).

Viduramžiais Palensija (Palencia) buvo karalių rezidencija. Čia 1208 m. įkurtas pirmasis Ispanijos universitetas. Miesto reikšmė ėmė mažėti po nepavykusio Kastilijos miestų sukilimo 1520 m. *(žr. p. 54)*. Nors Palensija suklestėjo iš pelno, gauto už anglį ir kviečius, centras prie seno akmeninio tilto per Río Carrión upę primena kaimą.

Pagrindinė įžymybė – **katedra**, vadinama *La Bella Desconocida* (Nežinomoji gražuolė). Verta apžiūrėti jos meno kūrinius, įsigytus dosnaus rėmėjo vyskupo Fonsecos rūpesčiu. Vertingas Gilio de Siloė ir Simono Kelniečio retrochoras ir du altoriai. Centrinę didžiojo altoriaus figūrą išdrožė Philippe'as de Bigarny XVI a. pradžioje. Altoriaus paveikslus nutapė Juanas de Flandesas, Izabelės I rūmų dailininkas. Už didžiojo altoriaus yra Švenčiausiojo Sakramento koplyčia su 1529 m. Valmasedos sukurtu altoriaus paveikslu. Aukštai prie kairiojo krašto yra spalvingas Donos Urrakos Navarietės kapas. Po retrochoru plateresko *(žr. p. 21)* laiptai veda į puikią vestgotų kriptą.

Apylinkės: 12 km į pietus, **Baños de Cerrato** miestelyje, yra nedidelė vestgotų Iglesia de San Juan Bautista, pastatyta 601 m. Manoma, kad tai seniausia išlikusi Ispanijos bažnyčia. Jos vidų puošia tipiški drožinėti vestgotų kapiteliai ir pasagos formos arkos.

Frómista 24

Palencia. 1000. Plaza de Tui, 979 81 00 01. penkt. Patrón de Frómista (sav. po Velykų), Virgen del Otero (rugs. 8).

Šiame mieste pakeliui į Santiago de Compostelą *(žr. p. 78–79)* stovi viena autentiškiausių romaninių bažnyčių – **Iglesia de San Martín**. Šis miesto pasididžiavimas restauruotas 1904 m. Tada buvo pašalinti dekadentiški priedai, ir 1066 m. datuota bažnyčia liko grynai romaninė. Pagonių ir roménų motyvai rodo jos ikikrikščioniška kilmę.

Apylinkės: Carrión de los Condes, 20 km į šiaurės vakarus, irgi stovi palei kelią į Santiago. Frizas ant Iglesia de Santiago durų vaizduoja ne religinius veikėjus, bet vietinius amatininkus. Ant XII a. Iglesia de Santa María del Camino fasado išraižyti buliai. Convento de San Zoilo vienuolynas turi gotikinę šoninę navą. Čia galima gauti kuklią nakvynę.

20 km į šiaurės rytus (piečiau nuo Saldaños) **Gañinase** yra gerai išsilaikiusi roménų vila **La Olmeda**. Joje yra daug įspūdingų mozaikų,

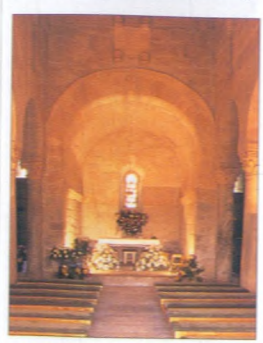

Iglesia de San Juan Bautista vidus, Baños de Cerrato

Monasterio de Santa María la Real viešbutis, Aguilar de Campoo

pvz., liūtų ir tigrų medžioklės scena. Radiniai iš vilos eksponuojami Saldaños Iglesia de San Pedro bažnyčioje esančiame archeologijos muziejuje.

Villa Romana La Olmeda
Pedrosa de la Vega. *antr.–sekm. gruodžio 22 d.–sausio 31 d. į bilieto kainą įeina ir Archeologijos muziejus.*

Aguilar de Campoo 25

Palencia. *7 700. Calle Modesto la Fuente 1, 979 12 20 05. antr. San Pedro (birž. 29).*

TARP GELSVŲ Ispanijos lygumų ir žalių Kantabrijos kalnų papėdžių įsikūręs senas miestas-tvirtovė Aguilar de Campoo. Vienoje centrinės aikštės pusėje stovi įspūdinga **Colegiata de San Miguel** varpinė. Šiame bažnyčios mauzoliejuje yra Aguilaro markizų kapas.

Kitos įdomios vietos – **Ermita de Santa Cecilia** prie pilies ir **Monasterio de Santa María la Real**, restauruotas gotikinis vienuolynas priemiestyje. Nedidelis jaukus vienuolyno viešbutis – ideali vieta nakvynei *(žr. p. 555)*.

APYLINKĖS: 6 km į pietus oloje įrengta **Olleros de Pisuerga** bažnyčia. Iš **Cervera de Pisuerga** viešbučio, esančio už 25 km į šiaurės vakarus nuo Aguilaro, atsiveria puikūs vaizdai į **Reserva Nacional de Fuentes Carrionas**. 2487 m aukščio Fuentes Carriona viršūnė žvelgia į kalnus ir ežerėlius.

Briviesca 26

Burgos. *6 100. Calle Marqués de Torre Soto 8, 947 59 18 18. šešt. Feria de San José (kov. 19), Santa Casilda (geg. 9).*

MAŽAS MIESTELIS slėnyje į šiaurės rytus nuo Burgoso provincijos turi arkadinę aikštę. **Convento de Santa Clara** XVI a. altoriaus užtvara išdrožinėta religinėmis scenomis. 1388 m. Jonas I Aragonietis mieste įsteigė Principe de Asturias titulą savo sūnui Henrikui. Priemiestyje įsikūrusioje Santuario de Santa Casilda yra įžadinių daiktų kolekcija.

APYLINKĖS: 25 km į šiaurę stovi mielas **Oña** miestas. Jo buvęs benediktinų San Salvador vienuolynas įkurtas 1011 m.

Dar 20 km į šiaurės rytus yra nedidelis, ant kalvos įsikūręs miestelis **Frías**. Virš akmenimis grįstų gatvelių su senais gražiais namais stūkso pilis. Per Río Ebro upę nutiestas sutvirtintas viduramžių tiltas su centrinių vartų bokštu.

30 km į šiaurę nuo Oños stovi XV a. **Medina de Pomar** pilis, buvusi Velasco šeimos nuosavybė. Jos viduje išlikę rūmų griuvėsiai su mudecharų stiuko apdaila ir arabų rašmenimis.

Viduramžių tiltas su centrinių vartų bokštu per Río Ebro Fríase

Flamandų triptikas Covarrubiaso kolegijos bažnyčioje

Covarrubias 27

Burgos. 600. Calle Monseñor Vargas, 947 40 64 61. antr. San Cosme and San Damián (rugs. 26–27).

COVARRUBIASAS pavadinimą gavo nuo raudonų priemiesčio urvų. Miestas stovi ant Río Arlanza upės kranto. Viduramžių sienos supa žavingą senąjį centrą su arkadiniais medinio karkaso namais *(žr. p. 22)*. Įspūdinga **kolegijos bažnyčia** byloja apie istorinę Covarrubiaso svarbą, nes čia palaidotas Fernánas Gonzálezas, pirmasis nepriklausomas Kastilijos grafas, viena iškiliausių Kastilijos istorijos asmenybių. Mūšiams prieš maurus X a. jis sujungė kelis feodalų dvarus ir ėmė stiprinti Kastilijos galią. Vėliau susikūrusi Kastilijos karalystė suvaidino lemiamą vaidmenį vienijant Ispaniją. Bažnyčios zakristijos muziejuje tarp kitų vertybių yra garsusis flamandų triptikas *Trijų karalių apsilankymas*, priskiriamas Gilui de Siloė, ir XVII a. vargonai.

APYLINKĖS: Netoli į rytų pusę, prie Río Arlanza, išlikę XI a. romaninio **San Pedro de Arlanza** vienuolyno griuvėsiai. 24 km į šiaurę nuo Covarrubiaso stūkso **Quintanilla de las Viñas** – VII a. vestgotų bažnyčios – griuvėsiai. Nuostabūs bareljefai su saule ir mėnuliu ant triumfo arkos kolonų veikiausiai pagoniški.

Burgos 28

Burgos. 106 000. Plaza de Alonso Martínez 7, 947 20 31 25. treč., šešt., sekm. San Lesmes (saus. 30), San Pedro ir San Pablo (birž. 30).

BURGOSO MIESTAS, įkurtas 884 m., suvaidino svarbų vaidmenį Ispanijos istorijoje. Nuo 1073 m. jis buvo suvienytų Kastilijos ir Leono karalyščių sostinė, po Granados žlugimo 1492 m. *(žr. p. 53–53)* užleidęs šią vietą Valladolidui. XV–XVI a. Burgosas, kaip ir daugelis Kastilijos miestų, klestėjo iš vilnos prekybos ir panaudojo savo turtus meno ir architektūros kūriniams, kurie šiandien puošia miestą.

Per pilietinį karą *(žr. p. 62–63)* Franco Burgose įkūrė savo štabą.

Miesto strateginė padėtis prie Madrido–Prancūzijos greitkelio ir Santiago *(žr. p. 78–79)* sutraukia daug lankytojų, tačiau ir šiaip verta užsukti į šį miestą.

Nepaisant mažo dydžio ir permainingo klimato, Burgosas – viena maloniausių Kastilijos ir Leono provincijų sostinių.

Pro **Arco de Santa María**, įvairiomis vietinės reikšmės skulptūromis puoštus vartus, Santa María tiltas veda į senamiestį. Tačiau pagrindinis miesto tiltas, Puente de San Pablo, papuoštas miesto didvyrio El Sido (1043–1099) paminklu. Netoli nuo tilto stovi **Casa del Cardón**, XV a. rūmai (dabar bankas). Ant portalo išlipdytas pranciškonų virvės motyvas. Užrašas plokštėje teigia, kad šioje vietoje katalikų monarchai 1497 m. sveikino Kolumbą, sugrįžusį iš antrosios kelionės į Ameriką.

Pilkos ornamentuotos **katedros** smailės *(žr. p. 354–355)* matyti iš bet kurios miesto vietos. Už katedros, ant kalvelės, stovi **Iglesia de San Nicolás**, labiausiai vertinama dėl Simono Kelniečio (1505) altoriaus. Gausios skulptūros vaizduoja šv. Mykolo gyvenimo scenas.

Dar verta aplankyti **Iglesia de San Lorenzo**, garsėjančią didingomis baroko lubomis, ir **Iglesia de San Esteban**, turinčią altorių paveikslų muziejų.

Iglesia de Santa Águeda bažnyčioje El Sidas privertė karalių Alfonsą VI prisiekti, kad jis nesusijęs su jo vyresniojo brolio, karaliaus Sancho II *(žr. p. 338)*.

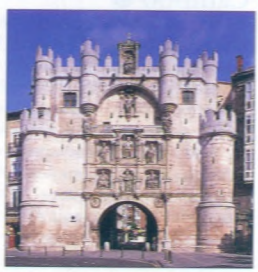

Burgoso Arco de Santa María vartus puošia skulptūros ir bokšteliai

EL SIDAS (EL CID) (1043–1099)

Rodrigo Díazas de Vivaras gimė 1043 m. kilmingoje šeimoje, Vivar del Cid mieste, į šiaurę nuo Burgoso. Jis tarnavo Ferdinandui I, bet buvo ištremtas iš Kastilijos po to, kai įsimaišė į karaliaus sūnų Sančo II ir Alfonso VI kivirčus. Jie perėjo į maurų pusę, paskui vėl į krikščionių, ir 1094 m. atkovojo Valensiją, kurią valdė iki mirties. Už didvyriškumą jis buvo pramintas El Sidu (*Sidi* arabiškai reiškia „viešpats“). Tai buvo patrauklus, narsus žmogus, kurį anoniminis autorius 1180 m. sukurtoje poemoje *El Cantar del Mío Cid* pavertė romantiniu rekonkistos didvyriu *(žr. p. 50–51)*. El Sido ir jo žmonos Chimenos kapai yra Burgoso katedroje.

Paminklas El Sidui, Vivar del Cid

nužudymu. Už upės, Casa Miranda rūmuose yra **Museo de Burgos** archeologijos skyrius, kuriame laikomi radiniai iš romėnų miesto Clunia. Šalia, Casa de Angulo pastate, yra vaizduojamojo meno skyrius, kurio didžiausios vertybės – Gilio de Siloé sukurtas Juano de Padillos antkapis ir maurų emaliu padengta dramblio kaulo skrynia.

Verta aplankyti miesto vakarinėje dalyje esantį **Real Monasterio de las Huelgas**, cistersų vienuolyną, kurį 1187 m. įkūrė Alfonsas VIII.

Gilio de Siloé iškaltas Juano de Padillos antkapis, Museo de Burgos

Gausiai šelpiamas vienuolynas tapo prestižiniu, kuris priimdavo tik pasižymėjusias vienuoles. Įdomus Museo de Ricas Telas, tekstilės muziejus su senoviniais audiniais iš karališkųjų vienuolyno kapų. Dar viena įžymybė – gotikinė San Fernando bažnyčios šoninė nava, kurią puošia maurų sukurti povai ir žvaigždės. Capilla de Santiago koplyčioje įdomi medinė skulptūra vaizduoja šv. Jokūbą su kalaviju, kuriuo karališkieji princai būdavo įšventinami į šv. Jokūbo riterius.

Į rytus nuo Burgoso stovi **Cartuja de Miraflores**, kartūzų vienuolynas, įkurtas XV a. Bažnyčioje du žymiausi Ispanijos kapai, priskiriami Giliui de Siloé. Viename – Izabelės tėvų katalikų Jono II ir Izabelės Portugalės palaikai, kitame – jos brolio, princo Alfonso. Spalvingas Gilio de Siloé altorius tariamai išpuoštas auksu iš pirmosios Naujojo pasaulio siuntos į Ispaniją.

Daugiaspalvis Gilio de Siloé altorius, Cartuja de Miraflores

Museo de Burgos
Calle Calera 25. *947 26 58 75.* *antr.–sekm.*

Real Monasterio de las Huelgas
Calle de las Huelgas. *947 20 16 30.* *antr.–šešt.*

Cartuja de Miraflores
Ctra de San Pedro Cardeña. *kasdien.*

APYLINKĖS: 10 km į pietryčius nuo Burgoso yra **Monasterio de San Pedro de Cardeña** vienuolynas. Čia El Sidas paslėpė savo šeimą, kai karalius Alfonsas VI jį ištrėmė iš Kastilijos.

Burgoso katedra

Diego de Siloé. *Kristus prie stulpo*

TREČIĄ DIDŽIAUSIĄ Ispanijos katedrą vyskupas Mauricijus įkūrė valdant Ferdinandui III. Jos lotyniškas grindų planas – 84 m ir 59 m. Katedra buvo statoma tris šimtmečius, jos statyboje dalyvavo daug žymiausių Europos architektų ir dailininkų. Stilius beveik vien gotiškas, pastebima Vokietijos, Prancūzijos ir šiaurės vakarų Europos šalių įtaka. Iš pradžių buvo pastatytos centrinė ir šoninė navos, vėliausiai – ažūrinės smailės ir puošnios šoninės koplyčios. Architektai, įrengę vidaus ir išorės laiptus, sumaniai pritaikė katedrą prie nuožulnaus sklypo.

Vakarinis frontonas
Ažūrinės pilkos plieninės smailės kyla virš baliustrados su ankstyvųjų Kastilijos karalių skulptūromis.

★ Auksiniai laiptai
Šie elegantiški renesansiniai Diego de Siloé (1523) sukurti laiptai jungia navą su užrakintais Puerta Alta vartais į gatvę.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ Auksiniai laiptai
- ★ Konetablio koplyčia
- ★ Transepto kryžius

Stoglangis

El Sido kapas

Capilla de Santa Tecla

Puerta de Santa María (pagrindinis įėjimas)

Capilla de Santa Ana
Šį altoriaus paveikslą 1490 m. sukūrė skulptorius Gilis Siloé. Centrinėje plokštėje pavaizduoti Marija ir šv. Joakimas.

Capilla de la Presentación (1519–1524)
Tai laidojimo koplyčia žvaigždiniais ažūriniais skliautais.

Retrochoras
Kelis presbiterijos bareljefus išdrožė Philippe'as de Bigarny. Šioje 1499 m. scenoje pavaizduotas kelias į Kalvariją.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Plaza de San Fernando. 947 20 47 12. 9.30–13 val., 16–19 kasdien. sekm.–penkt. 9, 10, 11, 19.30, šešt. 19.30, 20.30.

★ Konetablio koplyčia
Vyriausiojo Kastilijos konetablio ir jo žmonos kapas yra po 1517 m. koplyčios skliautais.

Capilla de San Juan Bautista ir muziejus

Zakristija *(1765)*
Zakristija buvo pastatyta baroko stiliumi su gausiais skliautų gipso lipdiniais ir rokoko altoriais.

Puerta de la Coronería *Šio 1240 m. portalo timpane – evangelistų apsuptas Kristus. Žemiau – apaštalų skulptūros.*

Capilla de la Visitación

★ Transepto kryžius
1539 m. pradėtą didingą žvaigždinį centrinį kupolą remia 4 didžiulės kolonos. Jį puošia pranašų ir šventųjų figūros. Apačioje – El Sido ir jo žmonos kapas.

Capilla del Santisímo Cristo

Lerma 29

Burgos. 2 700. Calle Audiencia 6, 947 17 01 43. treč. Nuestra Señora (rugs. 8–9).

UŽ TOKIĄ DIDINGĄ savo išvaizdą miestas turi būti dėkingas liūdnai pagarsėjusiam pirmajam Lermos hercogui *(žr. p. 56)*, parsidavėliui Pilypo II favoritui ir ministrui, valdžiusiam 1598–1618 m. Statydamas tuo metu madingus klasicistinio stiliaus savo gimtojo miesto namus, jis panaudojo daug naujai įsigytų Ispanijos turtų. Jo rezidencija, pompastiški 1605 m. ant kalvos pastatyti **Palacio Ducal** rūmai, nesiderina prie jaukių ankstesnių miesto namų, išsirikiavusių šalia miesto vartų.

Puikūs vaizdai atsiveria nuo **Convento de Santa Clara** arkadų ir **Colegiata de San Pedro** bažnyčios, kurioje yra bronzinė hercogo dėdės statula.

Siauros nuolaidžios Lermos senamiesčio gatvelės

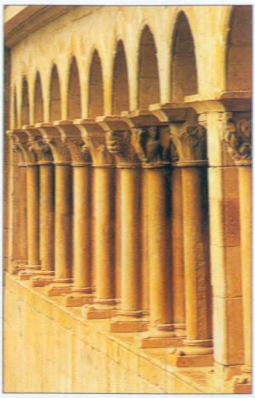

Monasterio de Santo Domingo de Silos arkados

Monasterio de Santo Domingo de Silos 30

Santo Domingo de Silos (Burgos). 947 39 00 68. iš Burgoso. antr.–šešt. 9, 19 ir 21.30.

ŠV. DOMINYKAS 1042 m. ant maurų sugriauto vienuolyno pastatė kitą ir pavadino savo vardu. Ši vieta traukia piligrimus, ieškančius dvasinių ar meno vertybių, ji įkvėpė daugybę poetų. Kiti atvažiuoja pasigėrėti gražiomis romaninėmis arkadomis, kapiteliais su simbolinėmis ir realistinėmis fantastiškų žvėrių skulptūromis. Kampinių atramų lipdiniai vaizduoja biblines scenas, o lubos dekoruotos maurų stiliumi. Šv. Dominyko palaikai ilsisi šiaurinės galerijos sarkofage, kurį laiko 3 romaniniai liūtai. Senovinėje vaistinėje už arkados yra indų iš Talavera de la Reinos *(žr. p. 368)* miesto.

Benediktinų bendruomenė nuolat laiko mišias, per kurias giedamos grigališkosios giesmės neoklasicistinio stiliaus Venturos Rodríguezo statytoje bažnyčioje. Vienuolyne gali apsistoti tik vyrai.

APYLINKĖS: Į pietvakarius yra **Garganta de la Yecla** (Yecla tarpeklis), kur takelis veda žemyn į siaurą, upės išgraužtą plyšį. Į šiaurės rytus – **Sierra de la Demanda** viršūnės ir rezervatas, betęsiantis iki La Riochos sienos.

XV a. Peñaranda de Duero pilis

Peñaranda de Duero 31

Burgos. 680. Calle Real 1, 947 55 20 68. penkt. Santiago (liep. 25), Virgen de la Asunción (rugpj. 15).

PEÑARANDA pilį per rekonkistą *(žr. p. 50–51)* pastatė kastiliečiai, nustūmę maurus į pietus, prie Río Duero upės. Nuo kalvos atsiveria puikus vaizdas į senosios Kastilijos kaimus, kur čerpėmis dengti namai spiečiasi aplink didžiulę bažnyčią. Centrinėje aikštėje stovi karkasiniai namai su portikais ir nuostabūs renesansiniai **Palacio de los Condes de Miranda**. Centrinį įėjimą iš visų pusių puošia heraldiniai simboliai, vidinį kiemelį supa dvi galerijų eilės ir puikiai dekoruotos lubos. Už

GRIGALIŠKASIS GIEDOJIMAS

Santo Domingo de Silos vienuoliai reguliariai laiko mišias, vienu balsu giedodami lotyniškus tekstus. Grigališkojo giedojimo ištakos – krikščionybės pradžia, bet tokią maldų formą pripažino tik popiežius Grigalius I (590–604). Tai senovinė griežta muzikos forma, kurią labai vertina šiuolaikiniai klausytojai. 1994 m. vienuolių giesmių įrašai nustebino visą pasaulį.

XI a. grigališkosios giesmės rankraštis

◁ **Vaizdas iš Peñaranda pilies į miestą ir bažnyčią prie Río Duero upės**

Apsauginės sienos ir bokštai, Berlanga de Duero pilis

aikštės, Calle de la Botica gatvėje, yra XVII a. vaistinė su senoviniais mėlynais ir baltais vaistų indais.

APYLINKĖS: 20 km į vakarus, **Aranda de Duero** senamiestyje, stovi garsioji **Iglesia de Santa María** su puošniu Izabelės stiliaus fasadu *(žr. p. 20)*.

Palacio de Avellaneda
Plaza de Peñaranda.
947 55 20 13. antr.–sekm.

El Burgo de Osma 32

Soria. *5 000. Plaza Mayor 9, 975 34 01 07. šešt. Virgen del Espino ir San Roque (rugpj. 14–19).*

ĮDOMIAUSIA šiame miestelyje – **katedra**. Ji beveik visa gotiška (nuo 1232 m.) su renesansiniais priestatais ir aukštu barokiniu bokštu (1739 m.).

Tarp katedros vertybių – Juano de Juni altorius, balto marmuro sakykla ir fundatoriaus San Pedro de Osma kapas. Muziejuje vertinga iliustruotų rankraščių kolekcija. Didžiąją aikštę supa namai su portikais, o ant barokinės San Augustín (Šv. Augustino) ligoninės puikuojasi gandralizdžiai.

APYLINKĖS: 15 km į pietus, **Gormaze** prie Río Duero stovi didžiulė pilis su 28 bokštais. 12 km į pietryčius stūkso galinga viduramžių **Berlanga de Duero** tvirtovė, o **Calatañazore,** už 25 km į šiaurės rytus nuo El Burgo de Osma, 1002 m. mūšyje žuvo maurų vadas Mansuras *(žr. p. 49)*.

Soria 33

Soria. *33 000. Plaza Ramón y Cajal, 975 21 20 52. ketv. San Juan (vėlyv. birž.), San Saturio (spal. 2).*

MAŽIAUSIOS Kastilijos ir Leono provincijos sostinė stovi ant Río Duero upės kranto. Stilingas šiuolaikinis viešbutis *(žr. p. 557)* pavadintas miestą ir apylinkes apdainavusio poeto Antonio Machado (1875–1939) *(žr. p. 31)* vardu. Nugriauta daug senų pastatų, bet liko XVI a. **Palacio de los Condes de Gómara** ir **Concatedral de San Pedro**.

Museo Numantino
(Numancijos muziejuje) priešais municipalinį sodą – daug radinių iš romėnų griuvėsių Numancijoje ir Tiermese *(žr. p. 347)*. Kitame Duero krante išlikę San Juan de Duero vienuolyno griuvėsiai su XIII a. arkadine šonine nava.

APYLINKĖS: Į šiaurę nuo Sorios stūkso **Numancijos** griuvėsiai. Keltiberų gyventojai 133 m. pr. Kr. metus kentė romėnų apsiaustį, o paskui susidegino *(žr. p. 46)*. Į šiaurės rytus driekiasi Sierra de Urbión, pušynais apaugusios kalvos ir **Laguna Negra de Urbión** ežeras.

Museo Numantino
Paseo de Espolón. *975 22 14 28. kasdien.*

Medinaceli 34

Soria. *1 500. Plaza Mayor 2, 975 32 60 53. Julián de San Agustín (rugpj. 28), Cuerpos Santos (lapkr. 13).*

IŠ ROMĖNŲ miesto Osiliso ant aukšto Río Jalón upės skardžio liko tik triumfo arka. Tai II ar III a. statinys, vienintelis Ispanijoje su trimis arkomis. Ji pasirinkta kelių žemėlapių, žyminčių senovės paminklus, simboliu.

APYLINKĖS: Šiek tiek į rytus stūkso Jalón tarpeklio uolos. Prie Madrido–Burgoso kelio stovi 1179 m. įkurtas cistersų vienuolynas **Santa María de Huerta**. Jis turi vertingą XIII a. šoninę navą ir panašų į kriptą vienuolių refektorių.

Monasterio de Santa María de Huerta
975 32 70 02. kasdien.

Dekoratyvinės San Juan de Duero vienuolyno arkos

KASTILIJA-LA MANČA

GUADALAJARA · CUENCA · TOLEDO · ALBACETE · CIUDAD REAL

LA MANČOS *platumų grožį, vėjo malūnus ir viduramžių pilis virš rusvo molio lygumų įamžino Cervantesas epiniuose* Don Kichoto *nuotykiuose. Saulės nutvieksti toliai – vienas iš klasikinių Ispanijos įvaizdžių. Šiame retai lankomam krašte stūkso vaizdingi kalnagūbriai, įspūdingi tarpekliai ir du gausūs paminklų miestai – Toledo ir Cuenca (Kuenka).*

Šiame krašte, kaip sako jo pavadinimas, visuomet netoliese rasite pilį. Dauguma buvo pastatyta IX–XII a., kai vyko mūšiai tarp krikščionių ir maurų. XIV–XV a. pilys žymėjo ribas tarp Aragono ir Kastilijos. Įspūdingiausios – Siguenza, Belmonte, Alarcón Molina de Aragón ir Calatrava La Nueva.

Toledas, vestgotų Ispanijos sostinė, žymus muziejų miestas. Jo meninį paveldą suformavo musulmonų, krikščionių ir žydų kultūros, paveiktos viduramžių bei renesanso idėjų ir įtakos.

Cuenca – dar vienas patrauklus miestas. Jo senamiestis išsidėstęs virš tarpeklių ir abiem jų pusėmis leidžiasi stačiais šlaitais žemyn. Saviti ir XVI–XVIII a. miestai Villanueva de los Infantes, Chinchila, Alcarazas ir Almagro. Ocaña ir Tembleque miestuose puikios *plaza mayor* (didžiosios aikštės).

La Mančos lygumas pagyvina du didingi nacionaliniai parkai – Tablas de Daimiel ir Cabañeros Montes de Toledo kalnuose. Lygumų pakraštyje prasideda aukštumos – Alcarrios alyvų giraitės, Cuencos kalkakmenio kalnai, Sierra de Alcarazo viršūnės. La Mančos vyndarystės rajone susitelkę didžiausi pasaulio vynuogynai. Aplink Consuegrą ir Albacetę rudenį laukai nusidažo raudonai nuo vertingojo šafrano žiedų.

Vėjo malūnai La Mančos lygumose virš Campo de Criptana

◁ Seni namai Cuencoje, mieste virš dviejų tarpeklių

Žvalgantis po Kastiliją-La Mančą

ISTORINIS TOLEDAS – pagrindinis turistų lankomas miestas Kastilijoje-La Mančoje. Mažiau populiarūs, tačiau kupini praeities žavesio miestai, – Almagro, Oropesa, Alcarazas ir Guadalacara. Sigüenzos, Calatravos, Belmonte ir Alarcóno viduramžių pilys mena praeities įvykius. Kai kurie La Mančos lygumų miestai, pvz., El Toboso Campo de Criptana, asocijuojasi su Don Kichoto nuotykiais *(žr. p. 377)*. Medžiais apaugusiose Serranía de Cuenca, Alcarria ir Sierra de Alcaraz aukštumose – daug vaizdingų maršrutų. Paukščių mylėtojų rojus – pelkynų gamtos rezervatas Tablas de Daimiel.

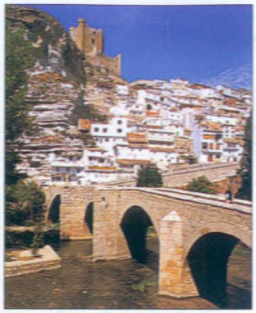

Alcalá del Júcar kaimas

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Alarcón 20
Albacete 22
Alcalá del Júcar 21
Alcaraz 24
La Alcarria 4
Almagro 30
Atienza 1
Belmonte 19
Calatrava la Nueva 29
Campo de Criptana 17
Consuegra 16
Cuenca p. 366–367 7
Guadalajara 5
Illescas 10
Lagunas de Ruidera 25
Molina de Aragón 3
Montes de Toledo 13
Oropesa 12
Segóbriga 8
Serranía de Cuenca 6
Sigüenza 2
Tablas de Daimiel 31
Talavera de la Reina 11
Tembleque 15
El Toboso 18
Toledo p. 370–375 14
Uclés 9
ValdepeÈas 27
Valle de Alcudia 32
Villanueva de los Infantes 26
Viso del Marqués 28

Žygiai

Sierra de Alcaraz 23

DAR ŽR.

- ***Kur apsistoti*** p. 558–560
- ***Restoranai ir barai*** p. 597–598

Gyvulių banda nuošaliose La Mančos lygumose

KAIP TEN PATEKTI

Su Kastilija-La Manča geriausia susipažinti automobiliu, nes iš Madrido į visas puses šakojasi greitkeliai: N401 – į Toledą, NII – į Sigüenzą, NIII (N301) – į Albacete, NIV – į Valdepeñasą, NV – į Talavera de la Reiną ir Oropesą. Tarp Madrido ir Sevilijos važinėja greitasis traukinys, sustojantis Ciudad Realyje. Visuomeninis transportas važiuoja lėtai ir retai. Albacete ir Toledė yra vietinių linijų oro uostai.

Ramūs Montes de Toledo kalnai

Atienza ❶

Guadalajara. 500. Plaza de España 11, 949 39 90 01. penkt. La Caballada (geg./birž.).

ATIENZA, iškilusi aukštai virš slėnio, kurį seniau gynė, saugo savo viduramžių praeities vertybes. Ant kalvos stovi XII a. pilies griuvėsiai. Arkadines Plaza Mayor ir Plaza del Trigo jungia originalūs vartai. To paties pavadinimo bažnyčioje yra **Museo de San Gil**, religinio meno muziejus. Kalvos papėdėje stovinti **Iglesia de Santa María del Rey** garsi puikiu barokiniu altoriumi.

APYLINKĖS: Į vakarų pusę **Campisábalose**, yra puiki XII a. romaninė bažnyčia. Dar toliau į vakarus plyti **Hayedo de Tejera Negra** – bukų miškas-draustinis.

Museo de San Gil
Calle General Franco. 949 39 90 14. rugs.–birž.: šešt. ir sekm.; liep.–rugpj.: kasdien.

Sigüenza ❷

Guadalajara. 5000. Ermita del Humilladero 1, 949 39 32 51. šešt. San Juan (birž. 24), San Roque (rugpj. 15).

KALNŲ PAPĖDĖS mieste Sigüenzoje yra įspūdingas pilies viešbutis *(žr. p. 559)*. Senamiestyje išlikusi romaninė **katedra** su vėlesniais priestatais – gotikos-platereskо šoninėmis navomis. Vienoje koplyčioje yra El Doncelio antkapis, Izabelės Kastilietės *(žr. p. 52)* pastatydintas pažui Martínui Vásquezui de Arce. Jis žuvo 1486 m. kovodamas su maurais. Zakristija turi gražias lubas, kurias Alonso de Covarrubiasas išraižė gėlėmis ir cherubinais.

Pusiau gulinčio El Doncelio antkapis Sigüenzos katedroje

Molina de Aragón ❸

Guadalajara. 3 000. Plaza de España 1, 949 83 00 01. ketv. Dia del Carmen (liep. 16), Ferias (rugpj. 30–rugs. 5).

PATRAUKLUS MOLINOS VIDURAMŽIŲ senamiestis įsikūręs kalvos papėdėje, prie Río Gallo upės. Per rekonkistą dėl miesto vyko kovos, o 1129 m. Alfonsas I Aragonietis atsiėmė jį iš maurų. Per Nepriklausomybės karą *(žr. p. 59)* sugriauta daug paminklų, bet išlikę šeši XI a. pilies bokštai. Galima aplankyti restauruotą romaninę **Iglesia de Santa Clara** bažnyčią.

APYLINKĖS: Į vakarus nuo Molinos, gražioje grioveje, stovi **Virgen de la Hoz** koplyčia. Toliau į pietvakarius – **Parque Natural del Alto Tajo** draustinis.

Arabų tvirtovės sienos virš Molina de Aragóno senamiesčio

La Alcarria ❹

Guadalajara. Guadalajara. Pastrana, 949 37 06 72.

DIDELI ALYVŲ giraičių plotai ir laukai į rytus nuo Guadalajaros įkvėpė Camilo José Celos *(žr. p. 31)* klasikinę knygą *Kelionė į Alkariją*. Važiuojant per apvalias kalvas su išsibarsčiusiais kaimeliais atrodo, kad knygoje aprašytas penkto dešimtmečio Ispanijos kaimo gyvenimas nuo tų laikų nedaug pasikeitė.

Netoli Alcarrios yra trys susisiekiančios vandens saugyklos, vadinamos **Mar de Castilla** (Kastilijos mariomis).

Alyvų giraitės La Alcarrioje, Guadalajaros provincijoje

Pirmoji užtvanka buvo pastatyta 1946 m., aplink marias pakrantėse ėmė dygti vasarnamiai.

Istorinė **Pastrana**, įsikūrusi už 40 km į pietryčius nuo Guadalajaros, – vienas gražiausių Alcarrios miestų. Pradėjęs kurtis aplink **Palacio Mendoza**, XVII a. jau tapo didesnis ir įtakingesnis už Guadalajarą. **Iglesia de la Asunción** bažnyčia pasipuošusi keturiais XV a. flamandų gobelenais ir El Greco paveikslu.

30 km į šiaurės rytus nuo Guadalajaros esanti **Brihuega** išlaikė puikų senąjį centrą.

Guadalajara ❺

Guadalajara. 60 000. Plaza de los Caidos 6, 949 21 16 26. antr., šešt. Virgen de la Antigua (rugs.).

NAUJAJAME MIESTE jau nebedaug istorijos ženklų, tačiau dar išlikę renesanso laikų šlovės pėdsakų.

XIV–XVII a. **Palacio de los Duques del Infantado**, priklausę galingai Mendozų dinastijai, – puikus gotikos-mudecharų *(žr. p. 20)* architektūros pavyzdys. Pagrindinį fasadą ir dviaukštį vidinį kiemą puošia akmens ornamentai. Per pilietinį karą nukentėjęs nuo bombų, fasadas dabar restauruotas. Rūmuose įsikūręs provincijos muziejus. Iš kitų bažnyčių išsiskiria gotikinė-platereskinė **Iglesia de Santiago** koplyčia (architektas Alonso de Covarrubiasas). XV a. **Iglesia de San Francisco** – Mendozų šeimos mauzoliejus. Katedra pastatyta mečetės vietoje.

Palacio de los Duques del Infantado fasado fragmentas

Skulptūrinės Ciudad Encantada uolos netoli Cuencos

APYLINKĖS: 11 km į rytus nuo Guadalajaros **Lupianoje** stovi XIV a. pastatytas dviaukštis Monasterio de San Bartolomé vienuolynas.

Palacio de los Duques del Infantado

Avenida del Infantado del Ejército. 949 21 33 01. kasdien.

Serranía de Cuenca ❻

Cuenca. Cuenca. Cuenca, 969 23 21 19.

ĮŠIAURĘ IR Į PIETUS nuo Cuencos plyti *serrania* – kalnuota, gilių tarpeklių išraižyta miškų ir ganyklų vietovė. Čia yra du labai gražūs kampeliai – **Ciudad Encantada** (Užburtas miestas), kur išgraužtas kalkakmenis virto įspūdingomis figūromis, ir samanoti **Nacimiento del Río Cuervo** (Cuervo upės ištakos) kriokliai ir baseinai.

Didžiausia rajono upė Júcaras (Chukaras) įvingiuoja tarpekliu į Villalba de la Sierra. Geriausia grožėtis tarpekliu nuo **Ventana del Diablo**.

Tarp Betetos ir Priego (žinomo keramika ir nendrių pynimais) į šiaurę stūkso **Hoz de Beteta**, dar vienas vaizdingas kanjonas, kur Río Guadiela upė prasigraužusi vagą per uolas. Gražių vaizdų galima pamatyti ir nuo **San Miguel de las Victorias** vienuolyno. Siauras kelias veda į XVIII a. karališkąją **Solán de Cabras** poilsiavietę.

Rečiau apgyvendintuose rytiniuose ir pietiniuose ruožuose stovi **Cañete** – senas miestas-tvirtovė, kurio bažnyčioje yra XVI a. paveikslų. Į pietryčius nuo Cañete, ant kalnagūbrio krašto, stūkso keisti apleisto **Moyos** miesto griuvėsiai.

Iš gatvės į gatvę: Cuenca ❼

VAIZDINGAS CUENCOS SENAMIESTIS įsikūręs ant stataus kyšulio, tarp gilių Júcaro ir Huécaro upių slėnių. Aplink maurų miestą su siauromis, vingiuotomis gatvelėmis augo gotikos ir renesanso pastatai, finansuojami iš vilnos ir tekstilės prekybos gauto pelno. Pagrindinė įžymybė – katedra, vienas originaliausių Ispanijos gotikos statinių, pažymėtas anglų-normanų stiliaus įtaka. Kabančiam name virš Huécaro griovos yra puikus Abstrakčiojo meno muziejus.

Torre de Mangana
Šis apgriuvęs apžvalgos bokštas ant miesto kalvos – vienintelis likęs iš arabų tvirtovės. Nuo jo viršūnės atsiveria įspūdinga panorama.

Plaza de la Merced
pastatai – tikra priešingybė šiuolaikiniam Museo de Ciencia (Mokslo muziejaus) pastatui.

Museo de las Ciencias

CALLE DE SANTA MARÍA

CALLE DE ALFONSO VIII

CALLE MOSEN DIEGO DE VALERA

0 metrų 50

Ayuntamiento

Museo Arqueológico
Muziejaus eksponatai su puikia romėniškosios Cuencos radinių ekspozicija apima laiko tarpsnį nuo priešistorinių laikų iki XVIII a.

ŽENKLAI

Siūlomas kelias

★ **Museo de Arte Abstracto**
Abstraktaus meno muziejus įrengtas viename iš kabančių namų. Jame yra šio judėjimo lyderių Antoni Tāpieso ir Eduardo Chillidos darbai.

Plaza Mayor
Ši arkadinė aikštė su daugybe kavinių yra pačiame senamiesčio centre. Pietiniame krašte stovi XVIII a. baroko rotušė (ayuntamiento), *pastatyta iš arkų.*

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Cuenca. 40 000. Calle Mariano Catalina, 969 22 07 20. Calle Fermín Caballero 20, 969 22 70 87. Plaza Mayor 1, 969 23 21 19. antr. Semana Santa (Didžioji savaitė). **Museo Diocesano** antr.–sekm. **Museo de Arte Abstracto** antr.–sekm. **Museo Arqueológico** antr.–sekm.

Iglesia de San Miguel
Prie Júcarro tarpeklio stovinti bažnyčia pastatyta gotikos stiliumi. Turi gražias mudecharų lubas.

Museo Diocesano
Tarp katedros vertybių, saugomų Palacio Episcopal (vyskupijoje), yra El Greco paveikslų.

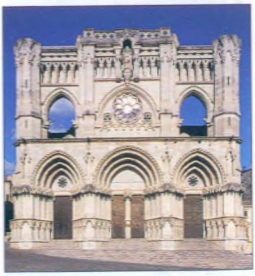

★ Katedra
XII–XVI a. pastato pasididžiavimas – puošnus altorius, kapitula ir šoninės koplyčios.

★ Kabantys namai
Garsieji XIV a. Casas Colgadas buvo karališkosios šeimos vasaros rezidencija.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ Museo de Arte Abstracto
- ★ Kabantys namai
- ★ Katedra

Romėnų pastato griuvėsiai Segóbrigoje

Segóbriga ❽

Saelices (Cuenca). 969 13 20 64. *antr.–sekm.* **Muziejus** *per valstyb. šv., gr. 24, 25 ir 31.*

NEDIDELĖS romėnų Segóbriga gyvenvietės, esančios netoli Saelices miesto, griuvėsiai stovi atviroje vietovėje šalia Madrido–Valensijos geitkelio. Čia gyvenę romėnai augino javus, kirto mišką, kasė mineralus.

Galima apžiūrėti didelę miesto dalį. Spektakliai ir šiais laikais kartais vyksta III a. teatre, talpinančiame 2000 žiūrovų. Segóbriga turėjo nekropolį, amfiteatrą, Dianos šventyklą, viešųjų pirčių. Galima aplankyti skaldyklas, tiekusias miestui akmenis. Čia pat nedidelis muziejus, kuriame yra kai kurių radinių, tačiau geriausios skulptūros saugomos Cuencos Museo Arqueológico muziejuje *(žr. p. 366)*.

Monasterio de Uclés ❾

Uclés (Cuenca). 969 13 50 58. *kasdien nuo 9 iki sutemstant.*

ĮPIETUS nuo Alcarrios nedideliame Uclés kaimelyje išlikęs įspūdingas vienuolynas-pilis, dėl panašumo į El Escorial bažnyčią *(žr. p. 312–313)* vadinamas „El Escorial de La Mancha". Dėl patogios padėties 1174 m. viduramžių tvirtovė Uclés tapo Jokūbo ordino būstine-vienuolynu. Dabartinis griežtas pastatas, buvusi renesanso stiliaus seminarija, pagyvintas baroko fragmentais. Įspūdingiausiai atrodo nuostabiai drožinėtos lubos ir laiptai.

Illescas ❿

Toledo. 7 500. *Plaza Mayor 1, 925 51 10 51. ketv. Fiesta de Milagro (kov. 11), Fiesta Patronal (rugpj. 31).*

TRUPUTĮ Į ŠONĄ nuo Madrido–Toledo geitkelio įsikūręs Illescas, Pilypo II vasaros dvaras. Mieste nedaug įžymybių: šalia Iglesia de la Asunción (išsiskiriančios mudecharų stiliaus bokštu) stovi XVI a. **Hospital de la Caridad**. Išsaugojusi XVI a. interjerą ligoninė turi reikšmingą meno kolekciją – 5 puikius El Greco paveikslus *(žr. p. 373)*. Trys iš vaizduoja Kristaus gimimą, Apreiškimą ir Mergelės Marijos karūnavimą.

Hospital de la Caridad
Calle Cardenal Cisneros 2. 925 54 00 35. *kasdien.*

Talavera de la Reina ⓫

Toledo. 80 000. *Ronda del Cañillo s/n, 925 82 63 22. treč. Virgen del Prado (geg. 24), San Mateo (rugs. 27).*

XV A. TILTO PER TACHĄ griuvėsiai žymi įėjimą į judrų prekybinį miestą, garsėjantį keramika. Nuo tilto pro išlikusias romėnų ir viduramžių sienų dalis galima nueiti į **kolegijos bažnyčią**, didžiausią iš keturių gotikos-mudecharų bažnyčių, garsėjančią langu rože.

Talaveros keramikos dirbtuvė yra vakarinėje miesto dalyje. Čia vis dar gaminamos mėlynos ir geltonos plytelės *(azulejos)*, nuo XVI a. tapusios miesto prekybiniu ženklu. Dirbtuvėse ir šiandien tebedaromi namų apyvokos ir dekoratyviniai daiktai.

Keramika Talaveros dirbtuvėse

Puikų miesto plytelių rinkinį galima pamatyti **Ermita del Virgen del Prado** galerijoje prie upės. Ant daugelio vidinių sienų išlikę gražūs XVI–XX a. plytelių frizai, vaizduojantys religines scenas.

Plytelių frizo dalis Talaveros Ermita del Virgen del Prado galerijoje

Tradicinis siuvinėjimas Lagarteroje prie Oropesos

Oropesa ⑫

Toledo. 2900. *Plaza del Navarro 9, 925 43 00 02. Virgen de Peñitas (rugs. 8–9), Beato Alonso de Orozco (rugs. 19).*

BUVUSIAME TOLEDO MIESTEPALYDOVE Oropesoje, dabar žemdirbių miestelyje, išliko puikus viduramžių ir renesanso senamiestis. Ruta Monumental (Paminklų kelias) prasideda nuo didelės XV a. **pilies** ant kalvos viršūnės. Manoma, kad XVI a. priestatas – Juano de Herreros, El Escorial *(žr. p. 312–313)* bendraautoriaus, darbas, kurį užsakė turtinga ir įtakinga Álvarezų šeima. Didelę pilies dalį užima viešbutis *(žr. p. 559)*. Ruta Monumental suka aplink miestą pro bažnyčias, vienuolynus, keramikos muziejų iki rotušės centrinėje aikštėje.

APYLINKĖS: Vietovėse aplink Oropesą galima nusipirkti rankų darbo dirbinių. Į vakarus nuo miesto esanti **Lagartera** garsėja siuvinėjimu ir nėriniais, o 12 km į pietus nuo Oropesos esanti **El Puente del Arzobispo** – puikia spalvotąja keramika ir *esparto* (pynimu iš augalų). Toliau į pietryčius stūkso **Ciudad de Vascos** – sugriautas X a. arabų miestas, apsuptas nuostabaus Azutáno peizažo.

Montes de Toledo ⑬

Toledo. *San Martín de Montalbán.* *Toledo, 925 22 08 43.*

ĮPIETRYČIUS NUO TOLEDO neaukštos kalvos driekiasi Estramadūros link. Viduramžiais Montes de Toledo priklausė tik vyskupams ir karaliams. Kalvos užima maždaug 1100 kv. km plotą.

Neseniai įkurtą **Parque Nacional de Cabañeros** *(žr. p. 26–27)* sudaro dideli miškai ir avių ganyklos. Parką lengviausia pasiekti iš **Pueblo Nuevo del Bullaque**. Iš čia galima užsisakyti 4 val. eskursiją lendroveriais, per kurią galbūt pavyks pamatyti šernų, elnių ir karališkųjų erelių. Ganyklose stovi *chozos* – kūginės pastogės piemenims ir jų šeimoms.

Rytinėje Montes de Toledo papėdėje, **Orgaz** parapijos bažnyčioje, yra El Greco darbų. Kaimyniniai kaimai **Los Yébenes** ir **Ventas con Peña Aguilera** garsūs odos gaminiais ir restoranais, siūlančiais žvėrienos patiekalus.

Lygumose stovi nedidelė **Santa María de Melque** bažnyčia (manoma, VIII a.), netoliese – XII a. tamplierių pilies-tvirtovės **Montalbán** griuvėsiai. Arčiau Toledo, **Guadamure**, stovi dar viena graži pilis.

***Chozo* (piemenų trobelė), Parque Nacional de Cabañeros**

KASTILIJOS-LA MANČOS FIESTOS

La Endiablada *(vas. 2–3)*, Almonacid del Marquesado (Cuenca). Dviejų dienų „Kerėtųjų šventės" pradžioje ryškiai apsirengę vyrai ir berniukai, vaizduojantys velnius, su karvių varpeliais prie nugarų, susirenka prie savo vadovo *Diablo mayor* namo. Jie eina paskui procesiją, nešančią Virgen de la Candelaria (Grabnyčių Mergelės) ir šv. Blažiejaus atvaizdus. Velniai šoka prie platformų, vežančių šventųjų statulas, garsiai skambindami varpeliais.

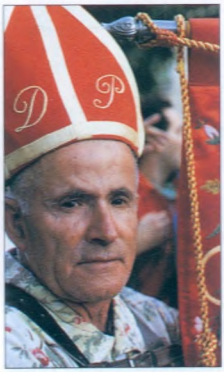

Vienas vadinamųjų „velnių" La Endiablada šventėje

Romería del Cristo del Sahúco *(Sekminės, geg.–birž.)*, Peñas de San Pedro (Albacete). Baltai apsirengę vyrai 15 km nuo šventyklos neša kryžiaus formos karstą su Kristaus figūra.

La Caballada *(Sekminės)*, Atienza (Guadalajara). Raiteliai joja XII a. Atienzos mulų varovų maršrutu. Manoma, kad mulų varovai išgelbėję berniuką Alfonsą VIII, Kastilijos karalių, nuo jo dėdės Ferdinando II.

Devintinės *(geg./birž.)*, Toledas. Viena įdomiausių Devintinių procesijų *(žr. p. 34)*. Gatvėmis nešama katedros monstrancija *(žr. p. 374)*.

Iš gatvės į gatvę: Toledas ⓮

Toledui būdingas inkrustuotas dirbinys

ISTORINIO TOLEDO centras išsidėstęs ant kalvos virš Tago upės. Už senų sienų – daug turtingos istorijos ženklų. Dabartinio Alcázaro vietoje romėnai buvo įkūrę tvirtovę. VI a. vestgotai padarė Toledą sostine, pastatė kelias bažnyčias. Viduramžiais čia persipynė krikščionių, musulmonų ir žydų kultūros, buvo pastatyta didžiausia miesto įžymybė – katedra. XVI a. Toledo apsigyveno dailininkas El Greco. Šiandien mieste saugoma daug jo darbų.

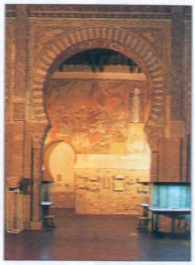

Iglesia de San Román, vestgotų kilmės bažnyčia, dabar paversta muziejumi, skirtu vestgotiškajam miesto laikotarpiui.

★ Iglesia de Santo Tomé
Šioje bažnyčioje su gražiu mudecharų bokštu yra El Greco šedevras Orgazo grafo laidotuvės (žr. p. 28).

Taller del Moro
Šiuose mudecharų rūmuose anksčiau buvo katedrą stačiusių meistrų dirbtuvė. Dabar čia mudecharų keramikos ir koklių muziejus.

ŠVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ Iglesia de Santo Tomé
- ★ Museo de Santa Cruz
- ★ Katedra

Puerta del Sol turi dviaukštę maurų arką ir du bokštus.

Ermita del Cristo de la Luz
Tai vienintelis išlikęs musulmonų pastatas-mečetė, statytas apie 1000 m.

Į turistų informaciją, Estación de Autobuses ir Estación de RENFE

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Toledo. 65 000. *Paseo de la Rosa, 925 22 30 99. Avenida de Castilla-La Mancha 3, 925 21 58 50. Puerta de Bisagra, 925 22 08 43. antr. Devintinės (geg./birž.), Virgen del Sagrario, (rugpj. 15).* **Iglesia de San Román** *antr.–sekm.* **Taller del Moro** *antr.–sekm.*

Plaza de Zocodover taip pavadinta pagal maurų laikais buvusį turgų. Tai vis dar centrinė miesto aikštė su daugybe kavinių ir parduotuvių.

★ Museo de Santa Cruz
Pagrindinėje miesto vaizduojamojo meno kolekcijoje yra keli flamandų gobelenai, tarp jų – ir šis XV a. zodiakinis gobelenas, dar tebežavintis ryškiomis spalvomis.

LOS ALFILERITOS
PLAZA DE ZOCODOVER
CALLE DEL COMERCIO
CUESTA DE CARLOS V
SIXTO RAMÓN PARRO
CARDENAL CISNEROS

ŽENKLAI

Siūlomas kelias

★ Katedra
Šis įspūdingas statinys, iškilęs mečetės ir vestgotų katedros vietoje, – viena didžiausių krikščioniškojo pasaulio katedrų (žr. p. 374–375). *Liepsnotosios gotikos altoriaus užtvarą kūrė keli dailininkai (1504 m.).*

Alcázar
Centriniame tvirtovės kieme stovi šis Karolio V paminklas. Karalius sustingęs pergalinga poza ties nugalėtuoju arabu.

Toledo katedra iškilusi virš viduramžių miesto stogų

Žvalgantis po Toledą

Iš Madrido į Toledą galima nuvažiuoti traukiniu, autobusu, automobiliu, paskui pasižvalgyti po jį pėstute. Visoms įžymybėms aplankyti reikės bent dviejų dienų, bet viduramžių ir žydų kvartalus įmanoma apeiti per vieną ilgą rytą. Jei nenorit atsidurti minioje, atvykit savaitės viduryje ir likite nakčiai – tada geriausiai pajusite miesto dvasią.

Alcázar

Cuesta del Alcázar. 925 22 30 38.
antr.–sekm.

Karolio V rūmai-tvirtovė stovi ant buvusių romėnų, vestgotų ir musulmonų tvirtovių pamatų. Tai griežtas, kvadratinis pastatas, tris kartus nuniokotas gaisro, o 1936 m. beveik visiškai sugriautas, kai nacionalistai atrėmė 70 dienų respublikonų apsiaustį. Tvirtovė restauruota pagal išlikusius brėžinius ir dabar pastate įsikūręs armijos muziejus. Apsupties štabas paliktas kaip nacionalistų didvyriškumo paminklas. Pasakojama, kad apsuptas pulkininkas Moscardó kalbėjęs telefonu su savo sūnumi, kurį respublikonai paėmė įkaitu ir grasino nužudyti, jei tėvas nepasiduosiąs. Pulkininkas atsisakęs ir sūnus buvo nužudytas, tačiau nebūtinai dėl to, kad tėvas nesutiko kapituliuoti.

Museo de Santa Cruz

Calle Cervantes 3. 925 22 10 36.
kasdien.

Šis muziejus yra XVI a. ligoninėje, kurią įkūrė kardinolas Mendoza. Pastatas turi išraiškingų renesanso architektūros bruožų, pvz., centrines duris, laiptus, šoninę navą. Keturi sparnai, išdėstyti graikiško kryžiaus forma, skirti vaizduojamajam menui. Ypač vertingi viduramžių ir renesanso gobelenai, paveikslai ir skulptūros, yra El Greco darbų, tarp jų ir vienas paskutiniųjų – *Ėmimas dangun* (1613 m.), nutapytas ant originalaus altoriaus. Dekoratyviniam menui

El Greco *Ėmimas dangun* (1613 m.), Museo de Santa Cruz

priskiriami du Toledui būdingi dirbiniai – šarvai ir Damasko kardai, nukaldinti įterpiant auksinę vielą į juodintą plieną. Mieste ir dabar gaminamos Damasko lėkštės, papuošalai ir kardai.

Iglesia de Santo Tomé

Plaza del Conde 1. 925 21 02 09.
kasdien.

Lankytojai ateina į Santa Tomé pasigrožėti El Greco šedevru *Orgazo grafo laidotuvės* *(žr. p. 28)*. Miesto globėjas grafas apmokėjo didelę dalį XIV a. pastato išlaidų. Parapijos klebonas grafo atminimui užsakė paveikslą, vaizduojantį, kaip per grafo laidotuves stebuklingai pasirodę šv. Augustinas ir šv. Steponas paima jo kūną į dangų. Paveikslas niekad nebuvo pajudintas iš vietos ar restauruotas. Nuostabūs tamsių ir ryškių spalvų kontrastai. Sakoma, kad priekyje dailininkas nutapęs save ir savo sūnų (abu žiūri į išorę) ir Cervantesą. Bažnyčia pastatyta XII a., o jos bokštai – vieni geriausių mudecharų architektūros pavyzdžių mieste.

Netoliese yra **Pastelería Santo Tomé**, kur prekiaujama čia pat keptais marcipanais.

Sinagoga de Santa María la Blanca

Calle de los Reyes Católicos 4.
925 22 72 57. kasdien.
Tai seniausia ir didžiausia iš buvusvsių aštuonių miesto sinagogų, pastatyta XII a. 1405 m. karinis-religinis Kalatravos ordinas ją pavertė bažnyčia. Restauruojant stengtasi išlaikyti buvusį grožį – ornamentuotus akmeninius kapitelius, sienų pano baltų pasaginių arkų fone, gipso lipdinius. Centrinėje koplyčioje stovi platereskio altorius. 1391 m. čia vyko žydų skerdynės – lūžis po ilgų religinės tolerancijos metų.

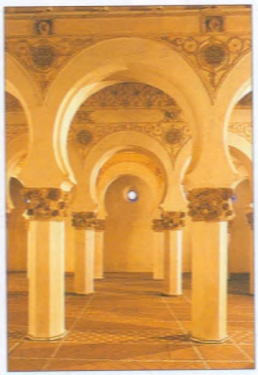

Mudecharų arkos Santa María la Blanca sinagogoje

Sinagoga del Tránsito

Calle Samuel Leví. 925 22 36 65.
antr.-sekm.
Gražiausią mudecharų interjerą slepia apgaulingai kuklus fasadas. XIV a. sinagogą pastatė žydas Samuelis Ha-Leví, Petro Žiauriojo iždininkas. Ažūriniame maldos salės frize po nuostabiomis kesoninėmis lubomis harmoningai dera islamo, gotikos ir žydų geometriniai motyvai. Šalia sinagogos – įdomus sefardų (Ispanijos žydų) kultūros muziejus. Rankraščiai, paminkliniai akmenys, vestuvių drabužiai, sakraliniai daiktai, naudoti ir prieš žydų ištrėmimą XV a. pabaigoje, ir po jo *(žr. p. 53)*.

Puošnios lubos Monasterio de San Juan de los Reyes vienuolyne

Monasterio de San Juan de los Reyes

Calle de los Reyes Católicos 17.
925 22 38 02. kasdien.
Šį nuostabų architektūros stilių mišinio vienuolyną užsakė katalikų monarchai, minėdami pergalę prieš Portugaliją Toro mūšyje 1476 m. *(žr. p. 339)*. Iš pradžių ketinta juos laidoti čia, tačiau jie buvo palaidoti Granadoje *(žr. p. 462)*. Bažnyčią suprojektavo Juanas Güasas. Pagrindinis Izabelės stiliaus pastatas buvo baigtas 1492 m. 1808 m. jį smarkiai apgriovė Napoleono armija *(žr. p. 59)*, tačiau po restauravimo jis vėl atgavo buvusį grožį. 1540 m. gotikinė šoninė nava – unikali mieste, turinti puikias įvairiaspalves mudecharų stiliaus lubas. Prie bažnyčios išlikusi autentiškos žydų kvartalo sienos dalis.

Casa-Museo de El Greco

Calle Samuel Leví. 925 22 40 46. antr.-sekm.
Nežinoma, ar el Greco tikrai gyveno šiame name, kur dabar jo muziejus, ar kur nors netoliese žydų kvartalo centre. Muziejuje vertinga jo darbų kolekcija. Tarp kitų darbų – *Toledo vaizdas*, su smulkiausiomis detalėmis pavaizduotas to meto miestas, ir geniali serija *Kristus ir apaštalai*. Apatiniame aukšte yra namų koplytėlė su puikiomis mudecharų lubomis ir Toledo mokyklos dailininkų darbais, tarp jų ir El Greco mokinio Luiso Tristáno.

Iglesia de Santiago del Arrabal

Tai vienas gražiausių Toledo mudecharų paminklų, atpažįstamas iš minaretą primenančio bokšto, išlikusio nuo XII a. rekonkistos *(žr. p. 50–51)*. Kiek vėliau pastatyta bažnyčia turi gražias medines lubas. Iš mudecharų interjero išsiskiria puošni mudecharų Ornamentuota sakykla ir platereskinio altoriaus užtvara.

Puerta Antigua de Bisagra

Kai 1085 m. Alfonsas VI užėmė Toledą, jis įžygiavo pro šiuos vartus kartu su El Sidu. Tai vieninteliai vartai mieste, išlaikę originalią X a. karinę architektūrą. Milžiniškų vartų viršuje – XII a. arabų sargo būdelė.

El Greco

El Greco („Graikas“) gimė Kretoje 1541 m. 1577 m. atvyko į Toledą tapyti altoriaus Santo Domingo el Antiguo vienuolyne. Sužavėtas miestu, pasiliko ir tapė religinius portretus ir altorius kitoms bažnyčioms. Nors El Greco mokėsi Italijoje ir buvo veikiamas Tintoreto, jo darbai tapatinami su miestu, kuriame apsigyveno. Dailininkas mirė Tolede 1614 m.

Domenikos Theotocopoulos, geriau žinomas kaip El Greco

Toledo katedra

DIDINGA TOLEDO KATEDRA – dvasinė ispanų bažnyčios širdis, arkivyskupo buveinė. Popiežiaus leidimu čia dar laikomos mosarabiškos mišios, išlikusios nuo vestgotų laikų. Dabartinė katedra pastatyta VII a. bažnyčios vietoje. Darbas prasidėjo 1226 m. ir truko tris šimtmečius. Paskutiniai skliautai baigti 1493 m. Per ilgą statybą susimaišė įvairūs stiliai: prancūzų gotika išorės kontraforsuose, ispanų dekoratyviniai stiliai – mudecharų ir plateresko – vidaus apdailoje.

★ Zakristija
El Greco Kristaus apnuoginimas *virš marmurinio altoriaus nutapytas specialiai katedrai. Taip pat čia yra Titiano, Van Dycko ir Goyos darbų.*

Toledo katedros vaizdas
Aukštai iškilęs virš miesto vakarinės navos gale stovi gotikinis bokštas. Geriausias vaizdas į katedrą ir miestą – iš viešbučio (žr. p. 560).

Dviaukštė **šoninė nava** pastatyta XIV a. žydų turgaus vietoje.

Varpinėje yra sunkus varpas, vadinamas *La Gorda* ("Riebusis").

Puerta del Mollete
vakariniame fasade – tai centrinis įėjimas į katedrą. Pro šias duris vargšams dalindavo *mollete* – minkštą duoną.

Monstrancija
Lobyne saugoma XVI a. gotikinė monstrancija iš aukso ir sidabro. Per Devintines ji nešama Toledo gatvėmis (žr. p. 369).

SVARBIAUSIOS DETALĖS

- ★ Zakristija
- ★ Transparentas
- ★ Didžiojo altoriaus užtvara
- ★ Choras

★ Transparentas *Šis Narciso Tomé baroko altorius iš marmuro, jaspio ir bronzos, kurį apšviečia puošnus lango stogas, išsiskiria iš vyraujančio gotikinio interjero.*

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Calle Arco Palacio 2. 925 22 22 41. birž.–rugs.: kasdien 7.45–13 ir 15.30–19.30, spal.–geg.: kasdien 7.45–13 ir 15.30–18.30. kasdien 8, 9.45, 11, 15, 18, 19 (sekm. vidurd. ir 13). **Choras, Lobynas, Zakristija ir Kapitula** kasdien 10.30–18.30 (spal. vid.–bal. vid.: uždar. 13.30–15.30).

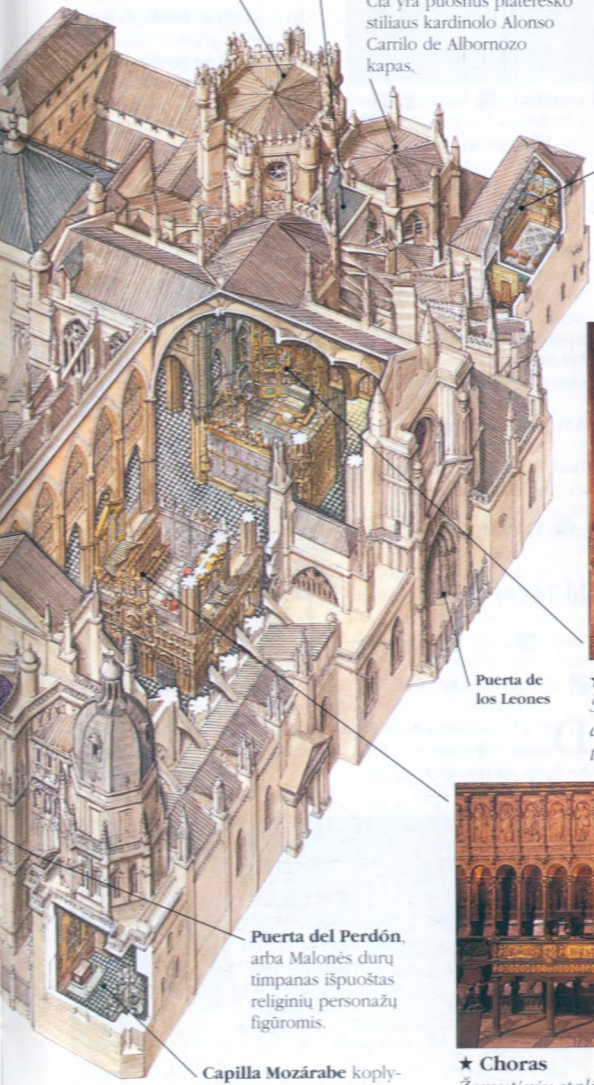

Kapitula
Tokios spalvingos mudechar ų lubos – vienintelės mieste. Sienos ištapytos Juano de Borgoños freskomis.

★ Didžiojo altoriaus užtvara
Šioje gražioje polichrominio altoriaus užtvaroje pavaizduotos Kristaus gyvenimo scenos.

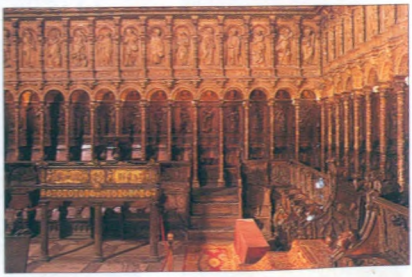

★ Choras
Žemutinių stalių drožiniai vaizduoja Granados žlugimą. Aukščiau pavaizduoti Senojo Testamento veikėjai.

Consuegros vėjo malūnai žvelgia į La Mančos lygumas

Tembleque ⑮

Toledo. 2 500. Plaza Mayor 1, 925 14 52 61. treč. Jesús de Nazareno (vėlyv. rugpj.).

GERAI IŠSILAIKIUSI medinė XVIII a. Plaza Mayor *(žr. p. 23)* papuošta raudonu miestą valdžiusio Hospitaljerų riterių ordino kryžiumi.

APYLINKĖS: 30 km į šiaurę nuo Tembleque esanti **Ocaña** susitelkusi aplink didžiulę, bet elegantišką XVIII a. *plaza mayor*. Po Madrido ir Salamancos tai viena didžiausių Ispanijos aikščių.

Consuegra ⑯

Toledo. 9 600. Cerro Calderico, 925 47 57 31. šešt. La Rosa de Azafrán (spal. pab.).

MIESTE IŠLIKĘ VIENUOLIKA vėjo malūnų *(žr. p. 23)* ir pilies griuvėsiai ant kalvos šalia miesto. Vieno malūno įrengimai paleidžiami kasmet per šafrano *(žr. p. 320)* derliaus šventę. Rinkėjai varžosi, kas greičiau nuskabys šafrano kroko lapelius.

APYLINKĖS: Paėję 4 km į **Urdą**, pamatysime romėnų užtvankos griuvėsius. 20 km į šoną nuo NIV, į pietus nuo Consuegros, senas **Puerto Lápice** restoranas *(žr. p. 598)* skelbia, kad čia atlaidus šeimininkas įšventinęs Don Kichotą į riterius.

Campo de Criptana ⑰

Ciudad Real. 14 500. Calle Barbero 1, 926 56 22 31. antr. Virgen de Criptana (bal. 17).

ANT KALVOS VIRŠŪNĖS virš kviečių lygumų stovi jau tik dešimt vėjo malūnų iš kadaise buvusių trisdešimt dviejų. Trys iš jų, pastatyti XVI a., išsaugojo buvusius įrengimus. Viename malūne įsikūręs turistų informacijos biuras. Kituose keturiuose – vietos buities muziejai.

APYLINKĖS: Daugiau malūnų yra šalia **Alcázar de San Juan** ir **Mota del Cuervo**. Čia galima nusipirkti *queso Manchego*, La Mančos avies sūrio *(žr. p. 321)*.

El Toboso ⑱

Toledo. 2 200. Plaza de Juan Carlos I, 925 19 73 75. treč. San Agustín (rugpj. 27–30).

DAUG LA MANČOS KAIMŲ teigia esą susiję su Don Kichotu, tačiau aiškiausi jo ryšiai su Tobosu, kurį Cervantesas pasirinko Dulsinėjos gimtine. Manoma, kad Dulsinėjos prototipas – Doña Ana Martínez Zarco. Jos namai, **Casa de Dulcinea**, įrengti lankytojams atkuriant XVI a. stilių.

Kaimas turėjo tokią kultūrinę reikšmę, kad prancūzų armija atsisakiusi jį pulti per Nepriklausomybės karą *(žr. p. 58–59)*.

Casa de Dulcinea
925 19 72 88. antr.–sekm.

Belmonte ⑲

Cuenca. 2 600. Plaza del Caudillo 1, 967 17 00 08. pirm. San Bartolomé (vėlyv. rugpj.), Virgen de Gracia (antra rugs. sav.).

DIDINGA XV A. Belmonte **pilis** *(žr. p. 326)* – viena geriausiai išsilaikiusių rajone. 1456 m. ją pastatė Villenos markizas Juanas Pacheco, kai Henrikas IV jam atidavė miestą. Lubos išklotos dekoratyvinėmis drožinėtomis plokštelėmis ir mudecharų lipdiniais. **Kolegijos bažnyčia** garsėja

Puiki XV a. Belmonte pilis

gausiai išpuoštomis koplyčiomis ir gotikinėmis choro stalėmis, atveztomis čia iš Cuencos katedros *(žr. p. 367)*.

Čia taip pat puikūs geležies dirbiniai, renesanso altoriaus užtvara ir krikštykla, kurioje buvo pakrikštytas Aukso amžiaus poetas Fray'us Luisas de Leónas (1527–1591).

APYLINKĖS: Villenos markizo laikais prie Belmomte taip pat klestėjo du kaimai. 6 km į šiaurryčius esančio **Villaescusa de Haro** kaimo bažnyčioje yra puiki XVI a. altoriaus užtvara, o **San Clemente** kaimelis, 40 km toliau į pietryčius, įsikūręs apie dvi beveik tobulas renesanso aikštes. Iglesia de Santiago Apóstol bažnyčioje yra gotikinis alebastro kryžius.

Castillo de Belmonte
kasdien.

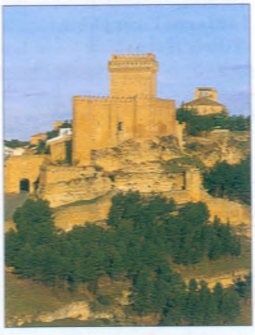

Alarcón pilis dabar pertvarkyta į viešbutį

Alarcón 20

Cuenca. 230. *Plaza Infante Don Juan Manuel 1, 969 33 03 54.* *Cristo de la Fé (rugs. 14).*

PUIKIAI IŠSILAIKĘS Alarcón kaimas-tvirtovė pastatytas Río Jucár upės kilpoje. Važiuojant pro įtvirtinimus atrodo, kad atsidūrėte tarp filmo apie viduramžius dekoracijų. Kaimas įkurtas VIII a. Per rekonkistą *(žr. p. 50–51)* tai buvo pagrindinė karinė bazė, kurią 1184 m. Alfonsas VIII atsiėmė iš maurų po devynių mėnesių apsupties. Vėliau ją įsigijo Villenos markizas. Alarcónas turi įspūdingas sienas, tris gynybines tvoras. Stengiantis

Tunelių išraustos Alcalá del Júcar kreidinės uolos

išlaikyti viduramžių dvasią, nedidelė trikampė **pilis**, iškilusi virš upės, paversta viešbučiu *(žr. p. 558)*.

Verta aplankyti dvi kaimo bažnyčias: **Iglesia de Santa María**, mielą renesansinę bažnyčią su puikiu portiku ir Berruguete mokyklos altoriumi, ir šalia stovinčią plateresko stiliaus **Iglesia de Santísima Trinidad** *(žr. p. 21)*.

Alcalá del Júcar 21

Albacete. 200. *Avenida de los Pobles, 967 47 30 90.* sekm. (bal.–spal.). *San Lorenzo (rugpj. 7–15).*

ĮŠIAURRYČIUS NUO ALBACETE Río Júcar per kreidines kalvas teka po giliu, vingiuotu Hoz de Júcar tarpekliu, kuriuo galima važiuoti apie 40 km. Alcalá del Júcar įsikūręs ant uolos, išsikišusios virš tarpeklio. Tai miestelis su stačiomis siauromis gatvelėmis ir daugybe laiptų. Pačioje miesto aukštumoje, žemiau pilies, žmonės stato namus kasdami urvus minkštoje uolienoje. Iš kai kurių urvų susidarė tuneliai iš vieno kyšulio krašto į kitą.

APYLINKĖS: Vakaruose tarpeklis eina pro derlingus sodus į barokinę **Ermita de San Lorenzo** bažnyčią. Dar toliau yra vaizdingas **Jorquera** kaimas, viduramžiais buvęs nepriklausoma valstybe, atsisakiusia karaliaus valdžios. Jame dar išlikusios arabų statytos sienos. Casa del Corregidor rodo savo skydų kolekciją.

DON KICHOTO LA MANČA

Cervantesas *(žr. p. 315)* nenurodo, kur gimęs jo herojus, tačiau romane minimos kelios vietos. Don Kichotas buvęs įšventintas į riterius Puerto Lápice smukléje, nes manė, jog tai pilis. Jo mylimoji Dulsinėja gyvenusi Tobose. Spėjama, kad jis kovojęs su Campo de Criptana malūnais. Dar vienas nuotykis vyksta Cueva de Montesinos grotoje *(žr. p. 379)*.

Iliustracijos iš XIX a. *Don Kichoto* leidinio

Albacete ㉒

Albacete. 160 000. Calle del Tinte 2, 967 58 05 22. antr. Virgen de los Llanos (rugs. 8).

NORS ŠI PROVINCIJOS sostinė laikoma nejdomiausiu Ispanijos miestu, jame irgi yra keletas patrauklių dalykų. **Museo Provincial** turi ne tik didžiulę iberų skulptūrų ir unikalių romėnų gintaro ir dramblio kaulo lėlių kolekciją, bet ir eksponuoja XX a. paveikslus. 1515 m. pradėtoje statyti miesto **katedroje** stovi renesansinis altorius.

Albacete taip pat garsėja durklais ir kišeniniais peiliais, čia gaminamais nuo musulmonų laikų, bei žemės ūkio ir amatų muge, vykstančia rugsėjo mėnesį.

Museo Provincial
Parque Abelardo Sánchez. 967 22 83 07. kasdien.

APYLINKĖS: Chinchilla de Monte Aragón miesto, esančio 12 km į pietryčius, centrinę aikštę supa gerai išsilaikęs senamiestis. Virš miesto stūkso vaizdingi XV a. pilies griuvėsiai.

Almansoje, 70 km toliau į rytus, stovi dar viena įspūdinga maurų pilis.

Chinchilla de Monte Aragón pilis

Alcaraz ㉔

Albacete. 1 900. Plaza Mayor 1, 967 38 00 02. treč. Rosario de Cortes (geg. 1), Feria (rugs. 4–9).

BUVUSI SVARBI ARABŲ ir krikščionių karinė Alcarazo jėga susilpnėjo po rekonkistos, tačiau čia klestėjo kilimų pramonė (dabar išnykusi).

Gražioje renesansinėje Plaza Mayor stovi bokštai dvyniai **Tardón** ir **Trinidad** bei **Lonja del Corregidor**, XVIII a. prekių birža su

Sierra de Alcaraz ㉓

SEGURA ir Alcaraz kalnagūbriai, driekdamiesi į šiaurę link pietrytinių La Mančos lygumų, virsta vaizdingais kalnais su įspūdingais tarpekliais ir derlingais slėniais. Traukia Río Mundo ištakos – visų mėgstamas, gražus kampelis. Kaimyniniame Ríopare, kalno pakraštyje, stovi XV a. parapijos bažnyčia. Iš mažiau tyrinėtų kaimų įdomiausi Letur, Ayna, Yeste ir Liétor. Siauros, vingiuotos gatvelės ir tradiciniai amatai byloja apie musulmonišką jų kilmę.

Río Mundo ištakos ⑤
Upė prasideda kriokliu Cueva de Los Chorros urve, paskui stačiu šlaitu šniokščia žemyn, virsdama kunkuliuojančiu upeliu.

0 kilometrų 5

ŽENKLAI
- Ekskursijos kelias
- Kiti keliai
- Apžvalgos aikštelė

Yeste ④
Yeste kaimas stovi Sierra de Ardal papėdėje. Ant kalvos stūkso arabų pilis, kurią užkariavo Ferdinandas III, o vėliau valdė šv. Jokūbo ordinas.

plateresko apdaila. Aikštę supa gyvos, šiauros gatvelės su tradiciniais namais. Priemiestyje yra pilies griuvėsiai ir viena gotiško akveduko arka. Iš Alcarazo taip pat patogu keliauti į Alcarazo ir Seguros kalnus.

Bokštai dvyniai Tardón ir Trinidad centrinėje Alcarazo aikštėje

Lagunas de Ruidera ㉕

Cuidad Real. Ossa de Montiel. Ruidera, 926 52 81 16.

La Mančos „veidrodžiai", 16 besijungiančių ežerų, sudaro Parque Natural de las Lagunas de Ruidera, kuris tęsiasi 20 km slėniu. Pavadinimą jam esą davęs vienas pasakojimas iš *Don Kichoto (žr. p. 377)*, kur teigiama, kad burtininkas ponią Ruideraą, jos dukteris ir dukterėčias pavertęs ežerais.

Nors nuožulnūs La Mančos povandeniniai vandenys sumažino vandens kiekį ežeruose, tačiau juos verta aplankyti dėl gausios gyvūnijos – čia gyvena mažieji ir didieji einiai, garniai, daug rūšių ančių. Tačiau pavojų gamtai kelia didėjantis turistų skaičius, vasarviečių steigimas ežerų pakrantėse. Ruidera kaime yra parko informacijos centras. Prie vieno iš ežerų, Laguna de San Pedro, esantis gilus urvas **Cueva de Montesinos** aprašytas viename iš *Don Kichoto* epizodų. Į šiaurės rytus ežerai susisiekia su Embalse de Peñarroyos dirbtiniu ežeru. Šalia jo ant kalvos stūkso pilis.

Vienas iš Parque Natural de las Lagunas de Ruidera ežerų

Ayna ①
Ayna kaimas įsikūręs giliame Río Mundo slėnyje. Nuo Mirador del Diablo atsiveria puikūs vaizdai.

Sierra de Alcaraz papėdė

Liétor ②
Verta aplankyti šio kaimelio Ermita de Belén ir Iglesia de Santiago bažnyčias su *trompe l'oeil* altoriaus paveikslu.

PATARIMAI VAIRUOTOJAMS

Maršruto ilgis: *280 km.*
Postovio vietos: *visuose šiuose kaimuose yra barų ir restoranų, be to, šalia kelio yra daug piknikui skirtų aikštelių.*

Letur ③
Tai galbūt vienas vaizdingiausių rajono kaimų, ypač gražūs kalkėmis baltinti žydų kvartalo namai.

Villanueva de los Infantes 26

Ciudad Real. 6 000. Plaza Mayor 3, 926 36 13 21. penkt. Ferias (rugpj. pab.), Virgen de Antigua (rugs. 8), Santo Tomás (rugs. 18).

VILLANUEVOS SENAMIESTIS, susitelkęs apie neoklasicistinę centrinę aikštę, – vienas gražiausių La Mančoje. Daugelis aikštės pastatų su mediniais balkonais ir arkadomis. Aikštėje taip pat stovi **Iglesia de San Andrés** su renesanso stiliaus fasadu. Viduje yra baroko altorius, vargonai ir dabar tuščias Aukso amžiaus rašytojo Francisco de Quevedo kapas. Jis gyveno ir mirė **Convento de los Domínicos** vienuolyne.

APYLINKĖS: 16 km į šiaurės vakarus **San Carlos del Valle** kaime yra išlikusi XVIII a. aikštė ir raudono akmens namai su galerijomis.

Valdepeñas 27

Ciudad Real. 27 000. Pl de España, 926 31 25 52. ketv. Vynuogių derliaus šventė (pirma rugs. sav.).

VALDEPEÑAS – La Mančos vyndarių rajono sostinė – turi didžiausius pasaulyje vynuogynus, kur gaminama daug raudonojo vyno *(žr. p. 192–193)*. Šis modernus miestas atgyja rugsėjo mėnesį per vyno festivalį. Senųjų gatvelių raizginyje aplink kavinėmis apsuptą Plaza de España rasite **Iglesia de la Asunción** ir municipalinį muziejų.

Valdepeñase galima aplankyti bent 30 vyninių. Vienoje iš jų, **Bodega Museo**, dar išlikę *tinajas* – tradiciniai rūsiai su didžiuliais moliniais indais.

Bodega Museo
Calle El Cristo 102. 926 31 28 49. kasdien.

Palacio del Viso kiemas Viso del Marquése

Viso del Marqués 28

Ciudad Real. 3 300. Calle Real 50, 926 33 60 01. antr. San Andrés (antrą geg. sekm.), Feria (liep. 24–28).

SUNKU PATIKĖTI, kad mažame kaimelyje gali būti toks didžiulis renesansinis **Palacio del Viso** pastatas. Šiuos rūmus 1564 m. užsakė Santa Cruzo markizas, laivyno, sumušusio turkus prie Lepanto 1571 m. *(žr. p. 55)*, admirolas. Rūmuose yra klasicistinis kiemelis, kambarius puošia italų freskos.

APYLINKĖS: 25 km į šiaurės rytus nuo Viso del Marqués **Las Virtudes** kaimelyje yra seniausia Ispanijoje bulių kovų arena. Kvadratinė ir su galerijomis, ji pastatyta 1641 m. šalia XIV a. bažnyčios, turinčio čiurigeresko altorių.

Palacio del Viso
Plaza del Pradillo 12. 926 33 60 08. antr.–sekm.

Calatrava la Nueva 29

Cuidad Real. Carretera de Calzada de Calatrava. 926 69 31 19. antr.–sekm.

ĮDIDINGĄ CALATRAVA LA NUEVA pilį-vienuolyną ant kalvos veda tikras viduramžių kelias. 1217 m. pilį pastatė pirmojo Ispanijos karinio ordino Kalatravos riteriai *(žr. p. 50)*. Čia buvo jų štabas. Tai didžiulis statinys su dvigubu kiemu ir trinave bažnyčia. Ji restauruota, apšviečiama per gražų langą rožę virš įėjimo.

Po rekonkistos pastate buvo vienuolynas, tačiau po 1802 m. žemės drebėjimo buvo apleistas.

Priešais pilį stovi musulmo-

Vynuogynai prie Valdepeñaso

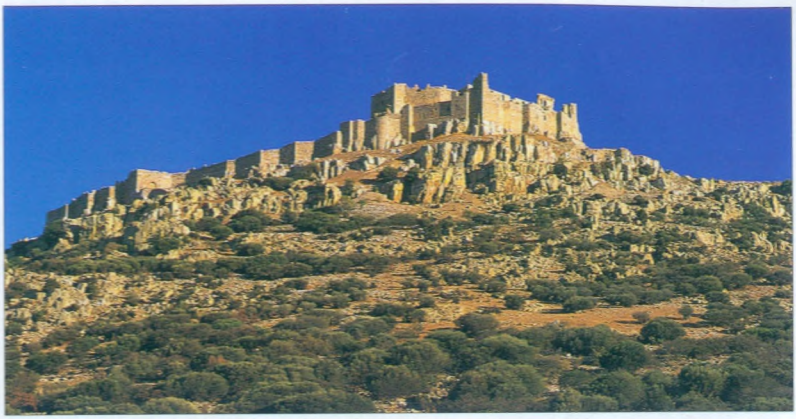

Virš La Mančos lygumų stūkso Calatrava la Nueva pilis

nų pasienio tvirtovė **Salvatierra**, kurią XII a. Kalatravos ordinas atsiėmė iš maurų.

Almagro 30

Ciudad Real. *10 000.* *Calle Bernardas 2, 926 86 07 17.* *treč.* *Virgen de las Nieves (rugpj. 5), San Bartolomé (rugpj. 25).*

PER REKONKISTĄ Almagro ėjo iš rankų į rankas, kol jį užėmė Kalatravos ordinas ir į pietryčius nuo miesto pastatė Calatrava la Nueva pilį. XVI a. šalia Almadéno apsigyveno Habsburgo bankininkai broliai Fuggerai. Turtinga miesto architektūra – daugiausia jų palikimas. Svarbiausia miesto įžymybė – kolonadų apsupta akmeninė aikštė su būdingais uždarais žaliais balkonais. Viename jos šone stovi unikalus XVII a. kiemo teatras – **Corral de Comedias**. Čia liepos mėnesį vyksta dramos festivaliai, skirti šv. Bartolomėjui. Dar verta apžiūrėti Fuggerų renesansinį sandėlį, buvusį universitetą ir viešbutį *(žr. p. 558)*.

APYLINKĖS: Į šiaurės rytus yra **Ciudad Real** miestas, 1255 m. įkurtas Alfonso X Išmintingojo. Jame stovi Iglesia de San Pedro katedra ir mudecharų – Puerta de Toledo vartai.

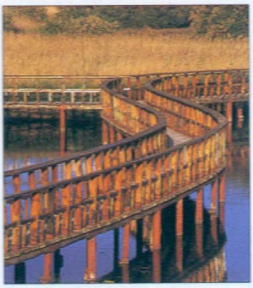

Pėsčiųjų tiltas Parque Nacional de Las Tablas de Daimiel parke

Tablas de Daimiel 31

Ciudad Real. *Daimiel.* *Daimiel, 926 26 06 39.*

PELKĖTOSE ir drėgnose Tablas de Daimiel žemėse į šiaurės rytus nuo Ciudad Real – puikios sąlygos veistis vandens ir migruojantiems paukščiams. Nors 1973 m. čia įkurtas nacionalinis parkas, bet pelkėms kyla ekologinė grėsmė dėl šiame krašte mažėjančio vandens lygio. Pastaruoju metu tai atsiliepia rajono gyvūnijai. Lankyti galima tik vieną parko kampelį su pasivaikščiojimų takais į saleles ir apžvalgos bokštelius. Čia lizdus suka didieji kuoduotieji kragai ir laukinės antys. Parke nuo seno gyvena juodosios lapės ir ūdros.

Valle de Alcudia 32

Ciudad Real. *Fuencaliente.* *Ciudad Real, 926 21 20 03.*

VEŠLIOSE ALCUDIOS žemumose prie Sierra Morena papėdės į pietus – labiausiai nepaliesta Centrinės Ispanijos gamta. Čia daug pievų, kuriose vėlų rudenį ganosi avys. Iš jų pieno daromas įžymusis slėnio kaimiškas sūris.

Kalnų kaime **Fuencaliente** vasarą veikia terminės vonios. Toliau į šiaurę, **Almadéne**, yra didžiulės gyvsidabrio kasyklos. Į šiaurės rytus, **Chillóne**, išlikusi vėlyvosios gotikos bažnyčia.

Nuošalus valstiečio namas derlingame Valle de Alcudia slėnyje

ESTREMADŪRA

CÁCERES · BADAJOZ

IŠ VISŲ ISPANIJOS *regionų nuo šiuolaikinio pasaulio labiausiai nutolusi Estremadūra – „žemė prie Dūro upės". Žalias plokščiakalnis driekiasi į pietus per kalvas, nusėtas didžiuliais rieduliais. Miškuose ir vandens telkiniuose gausu gyvūnijos. Senuose miesto kvartaluose tvyro romantiškos praeities ir neskubaus gyvenimo dvasia. Žiemą ant bokštų ir kaminų suka lizdus gandrai.*

Gražiausi paminklai Estremadūroje – antikinių gyvenviečių griuvėsiai. Daugelis labai gerai išsilaikę. Gražiausių Ispanijos romėniškosios architektūros pavyzdžių pamatysite Méridoje, romėnų provincijos Luzitanijos sostinėje, kur išlikęs akvedukas ir didingas teatras. Srityje yra ir daugiau antikos paminklų – Tarteso šventykla prie Cancho Ruano ir romėnų tiltas Alcántaroje. Mažesni radiniai patalpinti Badajozo muziejuje.

Civilizacija aplenkė seną Cácereso miestą, kurio senovinės sienos, vingiuotos gatvelės ir kilmingųjų namai dar stebuklingai nepaliesti. Trujillo, Zafros ir Jerez de los Caballeroso miestuose yra viduramžių ir renesanso kvartalų, o Plasencia, Coria ir Badajozas turi nedideles puošnias katedras.

Storomis sienomis apsuptos pasienio pilys Alburquerque ir Olivenzoje mena istorinius mūšius. Neramiais laikais prieš rekonkistą ir po jos valdę kariniai ordinai buvo pastatę daug katedrų ir vienuolynų.

Estremadūroje gimė daug konkistadorų ir emigrantų į Naująjį pasaulį. Jų rasti lobiai finansavo naujas statybas. Ant rytinių kalvų stovintis Guadalupe vienuolynas – nuostabiausias krašto ryšių su Naujuoju pasauliu paminklas.

Istorinio Cácereso miesto stogai

◁ Senas akmeninis kryžius miškuose netoli Yuste 1401 m. jeronimiečių įkurto vienuolyno

Žvalgantis po Estremadūrą

ESTREMADŪRA – ideali vieta gamtos mylėtojams ir tiems, kurie nori pasukti iš praminto tako ir susipažinti su senąja Ispanija. Automobilininkams ir pėstiesiems atsiveria gražūs vaizdai, turtinga Monfragüe gamtos parko augalija ir gyvūnija. Estremadūroje geriausiai išsilaikę romėnų griuvėsiai, ypač sostinėje Méridoje. Būtinai aplankykit senąjį Cáceresą su jo žydų kvartalu, Guadalupe ir Yuste vienuolynais. Piečiau, Sierra Morenoje, stovi tamplierių ordino miestai: Jerez de los Caballeros žavi puikiais senais pastatais, o ekskursijas patartina pradėti iš istorinių Corios, Zafros ir Llerenos miestelių.

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Alcántara 12
Arroyo de la Luz 11
Badajoz 15
Cáceres p. 390–391 10
Cancho Ruano 17
Coria 4
Guadalupe 8
Hervás 3
Las Hurdes 1
Jerez de los Caballeros 19
Llerena 20
Mérida 14
Monasterio de Yuste 6
Olivenza 16
Parque Natural de Monfragüe 7
Plasencia 5
Sierra de Gata 2
Tentudía 21
Trujillo 9
Valencia de Alcántara 13
Zafra 18

Sodai prie Herváso Valle del Ambroz slėnyje

Banda laukuose prie Cáceresio

ŽENKLAI

- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias
- Vaizdingas kelias
- Upė
- Apžvalgos aikštelė

DAR ŽR.

- ***Kur apsistoti*** p. 560–561
- ***Restoranai ir barai*** p. 598–600

KAIP TEN PATEKTI

Estremadūroje nėra daug oro ar geležinkelio transporto paslaugų. Vieninteliame srities oro uoste Badajoze yra tik vietinės linijos. Pagrindinis geležinkelis jungia Madridą su Cáceresu, Méridą su Badajozu. Patogiau keliauti automobiliu NV greitkeliu iš Madrido į Badajozą ir N630 – iš Plasencios į Meridą. Autobusai važinėja retai, o šiaurės plokščiakalnio rajone jų visai nėra.

Roménų tiltas per Río Guadiana prie Méridos

Aviliai Las Hurdese

Las Hurdes ❶

Cáceres. 🚌 *Pinofranqueado, Caminomorisco, Nuñomoral.* ℹ *Pinofranqueado, 927 67 41 81.*

1932 metų Luiso Buñuelio filme *Tierra sin Pan (Žemė be duonos)* įamžinti Las Hurdes kalnų šlaitai, ožkos ir aviliai. Legenda tapęs šio krašto skurdas išnyko nutiesus plentus šeštajame dešimtmetyje, tačiau liko juodi šlaitai, upių vagos ir kalnų terasos.

Nuo Pinofranquerado arba Vegas de Corios keliai kyla pro vaizdingus „juoduosius" kaimus Batuequilla, Fragosa ir El Gasco, įsikūrusį užgesusio ugnikalnio papėdėje. Labiau išvystytą **Žemutinio Hurdes** rajoną kerta Río Hurdano upė ir plentas C512. Čia daug stovyklaviečių ir restoranų, siūlančių tradicinius patiekalus.

Sierra de Gata ❷

Cáceres. 🚌 *Cáceres.* ℹ *Moraleja, 927 14 70 88.*

SIERRA DE GATA plokščiakalnyje yra 40 kaimelių, apsuptų alyvų giraičių, sodų ir laukų. Kraštas išsaugojo kaimišką žavesį, medžiotojų takus miško vaikštynėms ir vietinį amatą – nėrinius. Žemumų miestuose Valverde de Fresno ir Acebo dar kalbama vietos tarme *chapurriau*. Ant aukščiausių šlaitų – **Eljas**, **Gata** ir **Villamiel** – stūkso viduramžių tvirtovių griuvėsiai. Senų granitinių namų stogų kraigai drožinėti, įspūdingi išorės laiptai.

Herbas ant namo sienos, Acebo

Hervás ❸

Cáceres. 👥 *4000.* ℹ *Plaza de González Fiori 6, 927 48 10 45.* 🏨 *šešt.* 🎪 *Nuestra Señora de la Asunción (rugpj. 14–17).*

HERVÁSO MIESTAS įsikūręs plataus Valle del Ambroz slėnio viršuje. Jame išlikęs viduramžių žydų kvartalas su baltais namais. Gatvelės, kuriose gausu tavernų ir amatininkų dirbtuvių, leidžiasi žemyn prie Río Ambroz upės. Šalia centrinės aikštės yra **Museo Pérez Comendador-Leroux**, pavadintas žymaus XX a. skulptoriaus vardu. Čia eksponuojami jo darbai.

Dar vienas miestas kylant Béjar perėja – **Baños de Montemayor**, gavęs pavadinimą nuo sieros vonių, likusių nuo romėnų laikų. XX a. pradžioje jos buvo atstatytos ir atidarytos turistams. Į pietvakarius nuo Hervváso, ant romėnų kelio šalia **Caparros**, stovi triumfo arka Vía de la Plata *(žr. p. 334)*.

🏛 Museo Pérez Comendador-Leroux

Calle Asensio Nelia 5. ☎ *927 48 16 55.* ⏰ *antr.–sekm.* 💲 *per valstyb. šv.*

Tradicinis nėrimas Sierra la Gata kaime

Senovinė siena ir alyvų giraitės Valle del Ambroz slėnyje

Coria ❹

Cáceres. 11 600. Avenida de Extremadura 39, 927 50 13 51. ketv. Dia de la Virgen (savaitė po Velykų), San Juan (birž. 24).

CORIOS SENAMIESTIS, iškilęs virš Río Alagón upės, didžiuojasi gotikine-renesansine **katedra** su platereskо lipdiniais ir XVI a. **Convento de la Madre de Dios** su puikia renesanso stiliaus šonine nava.

Musulmonų ir viduramžių laikais taisytoje miesto sienoje yra įspūdingas pilies bokštas ir ketveri vartai, iš jų – dveji roménų. Birželio mėnesį, per San Juan fiestą, vartai uždaromi ir visą naktį vyksta bulių bėgimas. Nuo senamiesčio žemyn per upę eina roménų tiltas **Puente Seco**.

Plasencia ❺

Cáceres. 40 000. Calle del Rey 8, 927 42 21 59. antr. Ferias (birž. 8–11).

GELSVAI PILKOS miesto sienos, supančios Jerte upės kilpą, rodo, kad čia buvo karinis bastionas. Plasencia garsėja antradienio turgumis, šurmuliuojančiais nuo XII a. centrinėje aikštėje.

Truputį toliau yra dvi miesto katedros, pastatytos viena šalia kitos. XVI a. **Catedral Nueva** turi baroko vargonus ir drožinėtas choro stales. Romaninės **Catedral Vieja** muziejuje yra Riberos darbų ir XIV a. Biblija.

Netoliese, XIV a. ligoninėje, įsikūręs **Museo Etnográfico y Textil**, kuriame eksponuojami amatininkų dirbiniai ir drabužiai.

Jerte slėnyje apstu nuostabaus grožio kampelių, tokių kaip **Garganta de los Infiernos**, gamtos draustinis su įspūdingais kriokliais.

Museo Etnográfico y Textil

Calle Trujillo 17. 927 42 18 43. treč.–sekm.

Monasterio de Yuste ❻

Cuacos de Yuste (Cáceres). 927 17 21 30. kasdien.

JERONIMIEČIŲ Yuste vienuolyną 1556 m. iš viešojo gyvenimo pasitraukė Karolis V *(žr. p. 55)* ir po dvejų metų čia mirė. Žavus savo paprastumu pastatas yra miškingame La Vera slėnyje.

Galima aplankyti gotikinę bažnyčią, platereskо šonines navas ir rūsčius rūmus. Žemiau slėnyje mažiausiai laiko paliestame **Cuacos de Yuste** kaime prie namų džiūsta paprikos vaisiai pipirams gaminti.

Paprikos vaisiai prie namų durų Cuacos de Yuste

***Carantoña* per Šv. Sebastijono fiestą, Acehuche**

ESTREMADŪROS FIESTOS

Encamisá *(saus. 16)*, Navalvillar de Pela (Badajoz). Paradą aplink miestą lydi raiteliai, vėliau kuriami laužai.

Carantoñas *(saus. 20)*, Acehuche (Cáceres). Per šv. Sebastijono fiestą miesto gatvėmis vaikšto *carantoñas*, apsivilkę gyvulių kailiais, veidus užsidengę baisiomis groteskiškomis kaukėmis. Jie vaizduoja laukinius žvėris, kurie, kaip pasakojama, nepalietę šventojo.

Pero Palo *(karnavalas vas./kov.)*, Villanueva de la Vera (Cáceres). Per šį senovinį ritualą medinė figūra, aprengta kostiumu ir vaizduojanti velnią, nešiojama miesto gatvėmis, o paskui sunaikinama paliekant tik galvą, kuri panaudojama kitais metais.

Los Empalaos *(Didysis ketv.)*, Valverde de la Vera (Cáceres). Atgailaujantys vyrai eina procesijoje per miestą išskėstomis rankomis, pririštomis prie nedidelio medžio kamieno.

Los Escobazos *(gr. 7)*, Jarandilla de la Vera (Cáceres). Vakare mieste kuriami laužai ir deginami iš šluotų padaryti deglai.

Parque Natural de Monfragüe ❼

Cáceres. *Villareal de San Carlos.* *Villareal de San Carlos, 927 19 91 34.*

Į PIETUS nuo Plasencios smailos viršūnės pereina į apvalias kalvas, apaugusias laukinių alyvų, kamštinių ir kalnų ąžuolų miškais, kurie leidžiasi į Tacho ir Tiétaro upių slėnius. 1979 m. 500 kv. km plotas buvo paverstas gamtiniu parku, kad būtų išsaugota gyvūnijos įvairovė, ypač kelios nykstančios paukščių rūšys *(žr. p. 324–325)*.

Tarp daugelio paukščių čia peri juodasparniai pesliai, juodieji grifai, juodieji gandrai ir daug kitų vandens paukščių. Iš žinduolių minėtinos lūšys, rusvieji elniai ir šernai.

Paukščių stebėtojai, Parque Natural de Monfragüe

XVIII a. įkurtame kaimelyje **Villareal de San Carlos** yra automobilių aikštelė ir informacijos centras, kur galima gauti pėsčiųjų žemėlapius. Idealus metas aplankyti parką – rugsėjis, kai čia užklysta daug migruojančių paukščių.

Guadalupe ❽

Cáceres. 2 500. *Plaza de Santa María de Guadalupe 1, 927 15 41 28.* treč. *San Blas (vas. 3), Cruz de Mayo (pirmas geg. sekm.).*

ŠIS KAIMAS išaugo aplink didingą jeronimiečių **Monasterio de Guadalupe**, įkurtą 1340 m. Centrinės aikštės parduotuvės prekiauja rankų darbo keramika, variniais katiliukais, kuriuos anksčiau darydavo vienuoliai.

Miškų apsuptas vienuolynas su bokšteliais primena pasakų pilį. Pasakojama, kad XIV a. piemuo čia radęs medinę Mergelės Marijos skulptūrą. Karaliaus remiamas vienuolynas įkūrė gramatikos ir medicinos mokyklas, 3 ligonines, vaistinę, sukaupė vieną didžiausių Ispanijos biblioteką.

Su vienuolynu jungiasi XVI a. *hospedería* (svečių namai), kur kartą buvo apsistojęs ir karalius. Dabar čia vienuolių prižiūrimas viešbutis *(žr. p. 560)*. Senojoje ligoninėje įsikūręs valstybinis viešbutis. Plokštė parke mini 1402 m. pirmą kartą Ispanijoje atliktą žmogaus skrodimą.

Atradus Ameriką, vienuolynas tapo labai svarbus. 1496 m. čia buvo pakrikštyti Kolumbo į Europą atvežti Karibų salų gyventojai *(žr. p. 52–53)*.

1808 m. Napoleonas uždarė vienuolyną, tačiau po šimto metų jį atkūrė pranciškonai. Šiandien čia katalikybės centras, kurį kasmet aplanko tūkstančiai piligrimų iš ispaniškai kalbančių šalių.

Ekskursijos (tik ispanų kalba) prasideda nuo iliustruotų rankraščių, siuvinėtų liemenių ir vaizduojamojo meno ekspozicijos. Paskui apžiūrimas choras ir didinga barokinė zakristija, praminta „Ispanijos Siksto koplyčia“ dėl Zurbaráno vienuolių portretų ant išpuoštų sienų. Dauguma lankytojų eina į kambarėlį už altoriaus paliesti ar pabučiuoti Mergelės Marijos apdaro. Vėliau galima apsilankyti XVI a. gotikinėje arkadoje, kurioje dviaukštės pasagos formos arkos juosia puošnų centrinį pastatą. Atskirai galima aplankyti bažnyčią ir pažiūrėti į puikias XVI a. groteles, nukaltas iš išlaisvintų vergų grandinių.

APYLINKĖS: Vienuolyną supa **Villuercas** ir **Los Ibores** kalnagūbriai, kur vienuoliai rinkdavo vaistažoles savo vaistinei. Čia malonu pasivaikščioti. Pietiniu keliu galima nuvažiuoti į **La Serena** ganyklas, kur peri daug stepių paukščių *(žr. p. 324–325)*, ir į **Cíjara** dirbtinį ežerą, apsuptą medžiojamųjų gyvūnų rezervato.

Iš aukštai į miestą žvelgia Monasterio de Guadalupe vienuolynas

Trujillo ❾

Cáceres. 9 000. Plaza Mayor, 927 32 26 77. ketv. Feria del Queso (bal.–geg.), San Miguel (rugs.).

VAKARE APŠVIESTA centrinė viduramžių miesto ant kalvos Plaza Mayor – viena gražiausių Ispanijoje. Dieną galima aplankyti **Iglesia de Santa María la Mayor** ir apžiūrėti daugybę sarkofagų.

Ant kalvos stovi islamo tvirtovė, gynusi miestą nuo krikščionių per rekonkistą *(žr. p. 50–51)*. 1232 m. ją užėmė Ferdinando III pajėgos. Trujillo mieste gimė keletas konkistadorų, žymiausias – Francisco Pizarro, nukariavęs Peru *(žr. p. 54)*. Paminklas jam stovi centrinėje aikštėje. Jo brolis Hernando Pizarro įsteigė

Pagrindinėje Trujillo aikštėje stovi Francisko Pizarro statula

Palacio del Marqués de la Conquista, vieną iš kelių rūmų ir vienuolynų, pastatytų už Naujojo pasaulio turtus. Virš puošnaus kampinio lango – brolių Pizarro ir jų žmonų inkių galvų skulptūros. XVI a. **Palacio de Orellana-Pizarro** pastatė Francisco de Orellana, Ekvadoro ir Amazonės tyrinėtojas. Rūmuose yra puikus plateresko vidinis kiemas.

Kartą per metus, balandžio pabaigoje, gurmanai renkasi į savaitę trunkančią sūrio fiestą.

Palacio del Marqués de la Conquista

Plaza Mayor. *kasdien.*

Palacio de Orellana-Pizarro

Plaza de Don Juan Tena. *927 32 11 62. kasdien.*

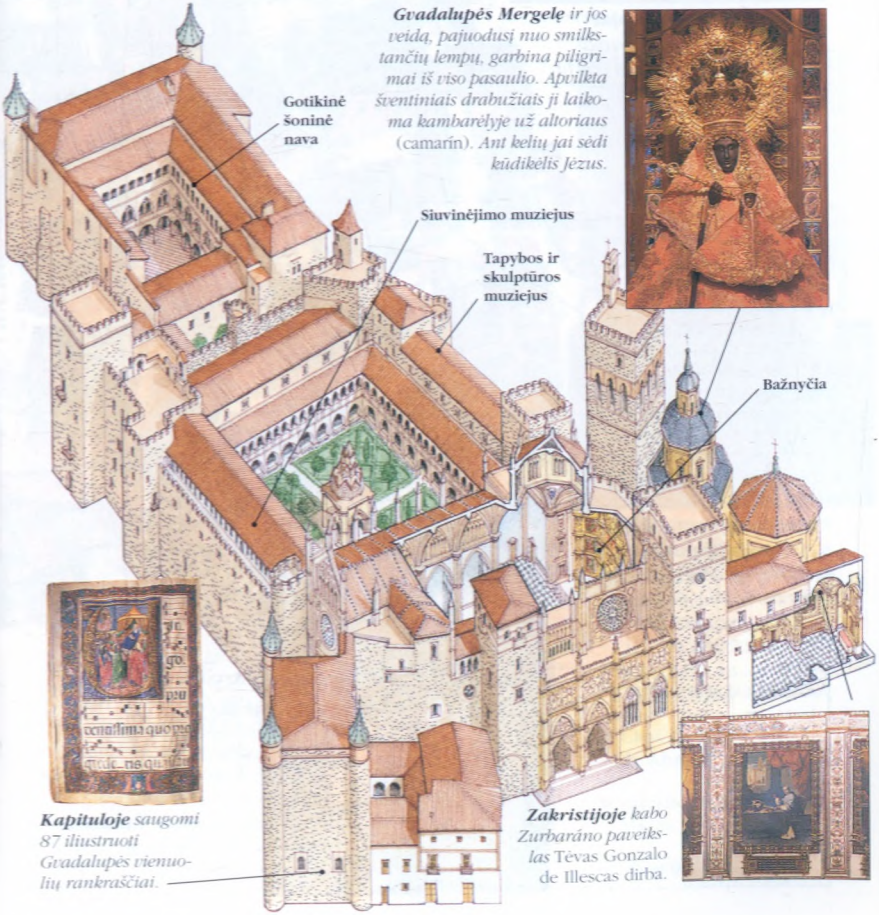

Gvadalupės Mergelę *ir jos veidą, pajuodusį nuo smilkstančių lempų, garbina piligrimai iš viso pasaulio. Apvilkta šventiniais drabužiais ji laikoma kambarėlyje už altoriaus* (camarín). *Ant kelių jai sėdi kūdikėlis Jėzus.*

Kapituloje *saugomi 87 iliustruoti Gvadalupės vienuolių rankraščiai.*

Zakristijoje *kabo Zurbaráno paveikslas* Tėvas Gonzalo de Illescas *dirba.*

Iš gatvės į gatvę: Cáceres ⑩

KAI 1227 M. ALFONSAS IX LEONIETIS nugalėjo Cáceresą, miestas ėmė klestėti kaip laisvos prekybos zona, jame kūrėsi pirkliai, o vėliau ir aristokratija. Statydami namus jie troško pranokti kitus, todėl atsirado namų-tvirtovių su bokšteliais. 1476 m. Izabelė ir Ferdinandas *(žr. p. 52–53)* įsakė daugumą namų nugriauti, kad apmaldytų jų savininkų valdžios troškimą. Šiandieninis ramus renesansinis miestas mažai pasikeitęs nuo XV–XVI a. Vėliau prasidėjo ekonomikos smukimas. Nepaliestas XIX ir XX a. karų, 1949 m. Cáceresas tapo pirmuoju Ispanijos miestu, įrašytu į paveldo sąrašą.

★ Casa de los Golfines de Abajo
Ant ornamentinio XVI a. namo fasado yra Golfinesų, vienos įtakingiausių miesto šeimų, herbas.

Casa y Torre de Carvajal
Šis tipiškas renesanso namas turi XIII a. arabų bokštą ir tylų sodą su kiemu.

★ Iglesia de Santa María
Ši gotikinė-renesansinė bažnyčia stovi priešais Palacio Episcopal (vyskupiją). Joje yra graži drožinėta kedrinė altoriaus užtvara ir XV a. nukryžiuotasis Cristo Negro *(Juodasis Kristus).*

Arco de la Estrella
Šią žemą vartų arką 1726 m. pastatė Manuelis Churriguera. Ji eina per miesto sieną nuo Plaza Mayor į senamiestį. Šalia stovi XV a. sargybos bokštas.

0 metrų 50

ŽENKLAI

Siūlomas kelias

Barrio de San Antonio
Šis senas žydų kvartalas su siauromis gatvelėmis, baltintais namais, kuriems restauruotojai grąžino pirmykštę išvaizdą, pavadintas pagal netoliese esančią šv. Antano atsiskyrėlio buveinę.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Cáceres. 90 000. Avenida de Alemania, 927 23 50 61. Avenida de Alemania, 927 23 25 50. Plaza Mayor 3, 927 24 63 47. treč. Las Candelas (vas.), San Jorge (bal. 23). **Museo Provincial** antr.–sekm.

★ Museo Provincial
Įsikūręs Casa de las Veletas name muziejus eksponuoja šiuolaikinį meną ir archeologų radinius.

Convento de San Pablo prekiauja vienuolių keptais *yemas* (saldainiais iš kiaušinio trynių).

Casa y Torre de la Cigüeña
Grakštus gynybinis bokštas „gandro name“ išliko po 1476 m. griovimų, nes savininkas buvo lojalus Izabelei. Dabar jis priklauso armijai.

Iglesia de San Mateo
bažnyčia pastatyta XIV–XVII a. ir yra viena seniausių Cácerese.

Casa del Sol (Casa de los Solis)
Elegantiškame renesansiniame name gyveno Solisų šeima. Fasadą puošia saulės (Sol) *motyvas.*

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ **Casa de los Golfines de Abajo**
- ★ **Iglesia de Santa María**
- ★ **Museo Provincial**

Arroyo de la Luz ⓫

Cáceres. 6 900. Plaza de la Constitución 16, 927 27 00 02. ketv. Dia de la Patrona (Velykų pirm.).

ARROYO DE LA LUZ MIESTELYJE stovi vienas meniškiausių Estremadūros architektūros paminklų – **Iglesia de la Asunción**, baigta 1565 m. Jos altoriaus užtvarą puošia 20 mistinio-religinio tapytojo Luiso de Moraleso paveikslų.

APYLINKĖS: Rajone peri daug baltųjų gandrų *(žr. p. 325)*. Didžiausioje jų kolonijoje **Malpartidoje** lizdai puošia net bažnyčios stogą. Užmiestyje yra keletas vietų, tinkamų piknikams.

Iglesia de la Asunción bažnyčios altorius, Arroyo de la Luz

Alcántara ⓬

Cáceres. 1 900. Avenida de Merida 21, 927 39 08 63. antr. Feria (bal. 15–17), San Pedro (spal. 19).

ČIA YRA DVI ĮŽYMYBĖS: 71 m aukščio **romėnų tiltas** per Tacho upę su triumfo arka ir šventove ir restauruotas **Convento de San Benito** vienuolynas. XV a. vienuolyne buvo Alcantaros ordino riterių štabas, vėliau Napoleono uždarytas. Jo lobiai saugomi **Iglesia de Santa María de Almocóvar** bažnyčioje.

XVI a. Convento de San Benito, Alcántara

Valencia de Alcántara ⓭

Cáceres. 6 000. Calle de Hernan Cortes, 927 58 25 43. pirm. Dia de los Mayos (geg. 1).

ŠIO PASIENIO KALNŲ miestelio gotikiniam kvartalui elegancijos teikia fontanai ir apelsinmedžiai. Alcántaros riterių pastatytoje pilyje **Castillo de Piedra Buena** dabar įsikūręs jaunimo viešbutis. Priemiesčiuose rasta 40 dolmenų arba megalitinių kapaviečių.

APYLINKĖS: Į pietryčius ant uolos kyšulio stovi **Alburquerque** pilis. Nuo jos sienų atsiveria didinga panorama. Apačioje – sienų apsuptas senas miestas ir XV a. Iglesia de María de Mercado.

Mérida ⓮

Badajoz. 60 000. Avenida José Álvarez y Saenz de Buruaga, 924 31 53 53. antr. Fiestas Patronales (gr. 10).

AUGUSTO 25 M. PR. KR. ĮKURTA Augusta Emerita vėliau tapo labiausiai į vakarus nutolusios Romos provincijos Luzitanijos ekonomikos ir kultūros sostine, bet valdant maurams prarado savo reikšmę. Nedidelėje Estremadūros sostinėje Méridoje yra daug romėnų paminklų. Geriausia įvažiuoti į miestą iš vakarų pusės per Río Guadiana upę moderniu pakabinamuoju tiltu, vedančiu prie romėnų miesto ir arabų tvirtovės vartų.

Miesto centre stovi **teatras** *(žr. p. 46–47)*, vienas geriausiai išsilaikiusių romėnų teatrų Ispanijoje. Vasarą čia vyksta miesto dramos festivaliai. Šioje vietoje dar yra amfiteatras ir sodai. Netoliese stūkso **Casa del Anfiteatro** – romėnų namo griuvėsiai su gerai išsilaikiusiomis didelėmis mozaikomis ir požeminėmis galerijomis.

Priešais stovi įspūdingas architekto Rafaelio Moneo raudonų plytų **Museo Nacional de Arte Romano**. Muziejaus pusapskritės centrinės salės arkos aukščiu prilygsta Los Milagros akvedukui. Be romėnų teatro skulptūrų ekspozicijos, šalimais trijose galerijose eksponuojamos mozaikos, monetos ir statulos. Čia taip pat yra atkasta romėnų gatvė.

Šalia muziejaus yra keletas kitų paminklų, pavyzdžiui, dvi vilos su mozaikomis ir

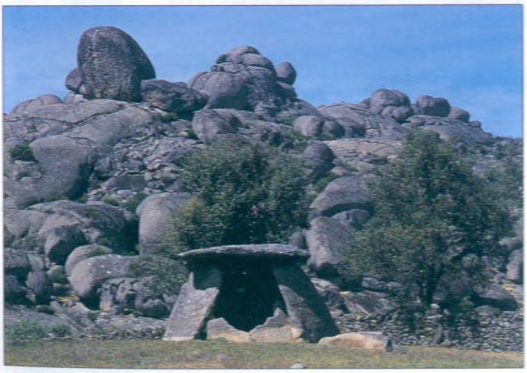

Megalito kapavietė Valencia de Alcántara priemiestyje

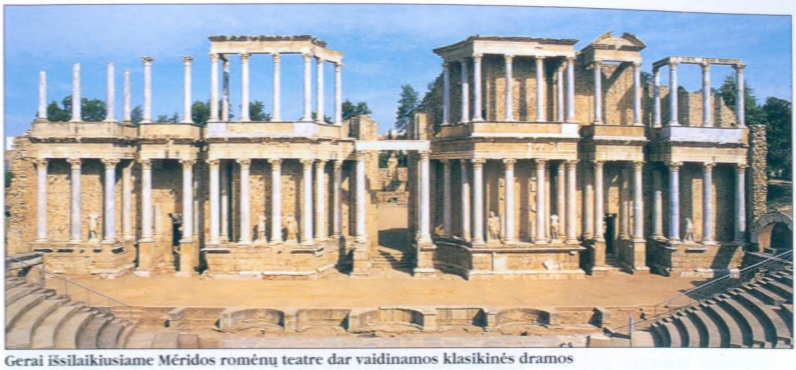

Gerai išsilaikiusiame Méridos romėnų teatre dar vaidinamos klasikinės dramos

lenktynių trasa (uždaryta dėl kasinėjimų).

Koplyčia priešais III a. **Iglesia de Santa Eulalia** bažnyčią skirta šventajam vaikui, nukankintam romėnų laikais. Einant į centrą, stovi I a. **Templo de Diana** (Dianos šventykla) su aukštomis vamzdinėmis kolonomis ir **Arco de Trajano** arka. **Museo de Arte Visigodo** (Vestgotų meno muziejus) įsikūręs Convento de Santa Clara vienuolyne, stovinčiame kiek atokiau nuo svarbiausios miesto aikštės. Nuo **Puente de Guadiana** gerai matyti masyvios vieno seniausių maurų pastatų **Alcazabos** (835 m.) sienos, o šalia – bokštai, vandens rezervuaras ir dar keletas romėnų griuvėsių. Į rytus nuo miesto stovi **Casa del Mithraeo**, dar vadinama Casa Romana, kur saugomos Pompėjos stiliaus freskos ir nuostabios mozaikos.

Imperatoriaus Augusto skulptūra

Truputį į šoną nuo N630 kelio į Cáceresą yra puikus sugriautas Los Milagros akvedukas su granitinėmis ir plytinėmis arkomis.

Museo de Arte Visigodo
Calle Santa Julia. 924 30 01 06. antr.–sekm. per valstyb. šv.

Museo Nacional de Arte Romano
Calle José Ramón Mélida. 924 31 16 90. antr.–sekm.

Badajoz ⑮

Badajoz. 100 000. Pasaje de San Juan, 924 22 49 81. antr. ir sekm. Feria (birž. 24).

BADAJOZAS – tai paprastas modernus miestas, nors ir išlaikęs buvusios savo reikšmės ženklų. Svarbus maurų miestas prarado spindesį dėl šimtus metų trukusių konfliktų su Portugalija, be to, ypač nukentėjo per pilietinį karą.

Dabar Alcazaba rūmuose prisiglaudęs **Museo Arquelógico**, turintis per 1500 eksponatų nuo paleolito laikų. Netoliese stovi XIII–XVIII a. katedra su plytelėmis dekoruota šonine nava ir puošniu interjeru.

Museo Arqueológico

Pl José Álvarez y Saenz de Buruaga. 924 22 23 14. antr.–sekm.

Olivenza ⑯

Badajoz. 8 000. Plaza de España, 924 49 01 51. šešt. Muñecas de San Juan (birž. 23).

IKI 1801 M. OLIVENZA buvo Portugalijos anklavas, todėl miestas turi spalvingų mišrių bruožų. Viduramžių pilyje dabar įsikūręs **Museo Municipal Etnográfico Gonzalez Santana** – vietos buities muziejus. Mieste stovi 3 bažnyčios. **Santa María del Castillo** yra nuostabiai naivus Mergelės Marijos šeimos medis. **Santa María Magdalena** spiralinės kolonos – puikus XVI a. portugalų Manuelio stiliaus pavyzdys. XV a. **Santa Casa de Misericordia** išsiskiria baltomis ir mėlynomis plytelėmis puoštais frizais. Vienas vaizduoja Dievą, varantį Adomą ir Ievą iš rojaus ir duodantį jiems apsiaustą.

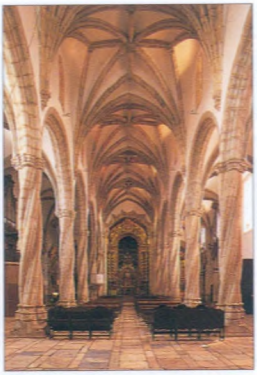

Santa María Magdalena bažnyčios interjeras, Olivenza

Toliau nuo centrinės aikštės **Pastelería Fuentes** konditerijos parduotuvė prekiauja kreminiais tortais.

Museo Municipal Etnográfico Gonzalez Santana

Plaza de Santamaría. 924 49 02 22. antr.–sekm.

Cancho Ruano ⑰

Zalamea de la Serena. 924 78 00 32. kasdien.

ŠIE RŪMAI-ŠVENTYKLA atrasti 1978 m. Manona, kad jie buvo pastatyti klestint Tarteso civilizacijai *(žr. p. 45)*. Kasinėjant rasta grioviu apjuosta šventykla, kuri buvo tris kartus perstatyta. Daug sienų ir grindų plokščių išliko nepaliesta. Kiekviena šventykla didesnė už ankstesnę. Paskutinė buvo sudeginta prieš užgrobimą VI a. pr. Kr.

Daug radinių – papuošalų, keramikos, baldų – eksponuojama Badajozo archeologijos muziejuje.

APYLINKĖS: Kaimyniniame miestelyje **Zalamea de la Serena** prie bažnyčios stovi roménų kapinių paminklas. Miestas atgyja per rugsėjo fiestas, kai miesto gyventojai vaidina klasikinę XVII a. pjesę – Calderono de la Barcos *(žr. p. 30)* *Zalameos merą*, kurios prototipu paimtas vietinis gyventojas. Miesto parduotuvėse taip pat galima nusipirkti *torta de la Serena* – avies pieno sūrio.

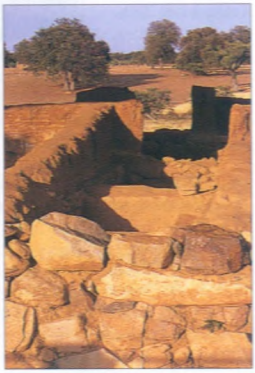

Tarteso šventyklos griuvėsių liekanos, Cancho Ruano

Zafra ⑱

Badajoz. 15 000. Plaza de España 30, 924 55 10 36. penkt. San Miguel (rugs. 30 d.–spal. 6).

ŠIS GRAŽUS MIESTAS vadinamas mažąja Sevilija, nes panašus į Andalūzijos sostinę. Jo centre yra dvi arkadinės aikštės. Didesnėje, **Plaza Grande**, stovi **Iglesia de la Candelaria** su Zurbaráno altoriumi. XV a. **Plaza Chica** aikštėje vykdavo turgūs. Gretimoje Calle Sevilla stovi XV a. Convento de Santa Clara ir **Alcázar de los**

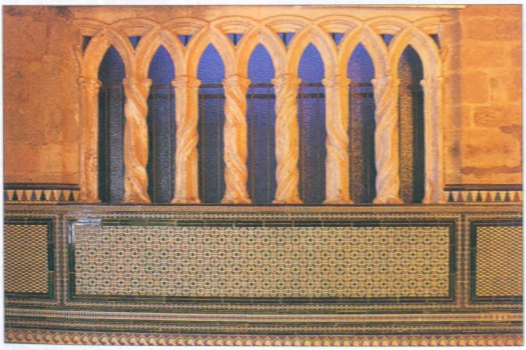

Spalvingos plytelės Badajozo katedros šoninėje navoje

Zurbaráno altorius Iglesia de la Candelaria bažnyčioje, Zafra

Duques de Feria, kuriame dabar įsikūręs viešbutis *(žr. p. 561)* su marmuriniu Juano de Herreros sukurtu kiemu.

APYLINKĖS: Už 25 km į pietus, **Fuente de Cantose**, iki šiol išliko namas, kuriame 1598 m. gimė dailininkas Francisco de Zurbaránas.

Jerez de los Caballeros ⑲

Badajoz. 10 500. Plaza de San Augustin 1, 924 73 03 72. treč. Feria del Jamón (geg. 3–5), San Bartolomé (rugpj. 24).

JEREZO MIESTAS stovi vaizdingų kalvų papėdėje, virš jo iškilę trys barokinių bažnyčių bokštai. Mieste gimė Vasco Núñezas de Balboa, atradęs Ramųjį vandenyną. **Pilies** Torre Sangrienta („Kruvinajame bokšte“) 1312 m. buvo nukirstos galvos tamplierių ordino riteriams. Senamiestis spiečiasi aplink tris bažnyčias: **San Bartolomé** su plytelėmis puoštu fasadu, **San Miguel** su iškilusiu virš Plaza de España plytiniu bokštu ir **Santa María de la Encarnación**.

APYLINKĖS: 25 km piečiau stovi **Fregenal de la Sierra** – gražus senas miestas su bulių kovų arena.

Llerena ⑳

Badajoz. 6 000. Plaza de España 1, 924 87 00 68. ketv. Nuestra Señora de la Granada (rugpj. 1–15), San Miguel (rugs. pab.).

LLERENA – Estremadūros pietrytiniai vartai į Andalūziją – mudecharų ir baroko statinių mišinys. Mieloje centrinėje aikštėje auga palmės, stovi baltai tinkuota arkadinė **Nuestra Señora de la Granada** bažnyčia. Puošnus interjeras pabrėžia jos, buvusios inkvizicijos būstinės *(žr. p. 264)*, svarbą. Viename aikštės gale stovi 13 metų mieste gyvenusio Zurbaráno sukurtas fontanas. Verta apžiūrėti ir centrinėje aikštėje stovintį XVI a. **Convento de Santa Clara** vienuolyną.

APYLINKĖS: 30 km į rytus nuo Llerenos esanti **Azuagos** Iglesia de la Consolación bažnyčia išpuošta mudecharų ir renesanso plytelėmis.

Tentudía ㉑

Badajoz. Calera de León. Calera de León, 924 584 101.

TEN, KUR SIERRA MORENA pasiekia Andalūziją, tarp miškais apaugusių kalnų stovi karinio viduramžių ordino įkurti miestai-tvirtovės. Štai, pavyzdžiui, ant kalvos viršūnės stūkso nedidelis XIII a. šv. Jokūbo ordino įkurtas **Monasterio de Tentudía**. Jis turi puikų mudecharinį kluatrą ir altoriaus užtvarą su Sevilijos *azulejos* (mozaikinėmis plytelėmis).

6 km į šiaurę nuo Tentudíos, **Calera de Leóne** yra puikus, iš dalies sugriautas renesansinis vienuolynas, irgi įkurtas šv. Jokūbo ordino. Vienuolyne yra gotikinė bažnyčia ir dviaukštė šoninė nava.

Bulių kovų arena, Fregenal de la Sierra

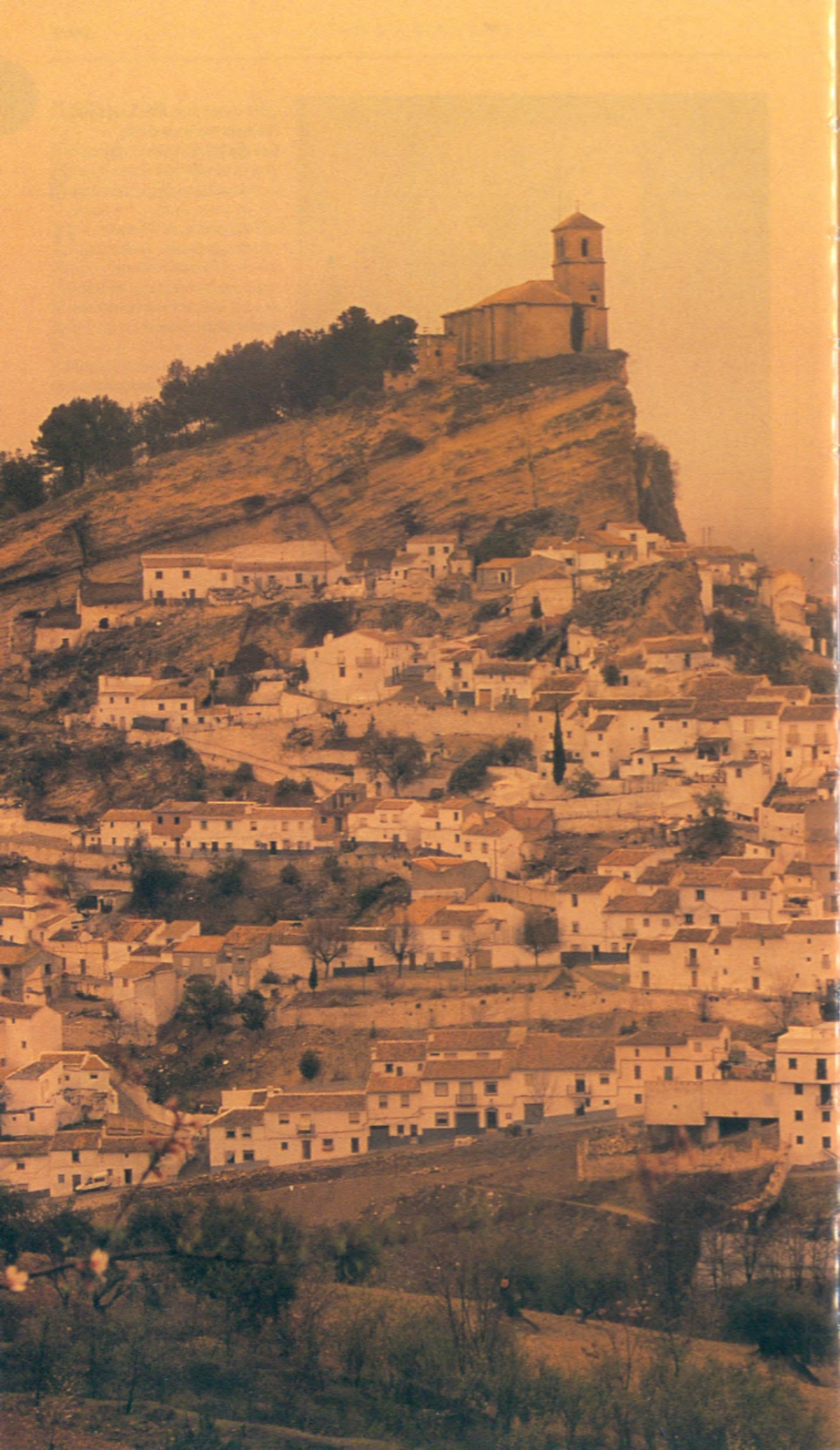

PIETŲ ISPANIJA

SUSIPAŽINKIM SU PIETŲ ISPANIJA 398-407
SEVILIJA 408-428
SEVILIJOS GATVIŲ RODYKLĖ 429-433
ANDALŪZIJA 434-477

Žvilgsnis į Pietų Ispaniją

PER PIETŲ ISPANIJĄ nusidriekusi viena didelė sritis – Andalūzija. Jos kraštovaizdis keičiasi nuo Almerijos dykumų rytuose iki drėgnųjų žemių Doñana nacionalinio parko vakaruose, nuo snieguotų Sierra Nevada viršukalnių iki Costa del Sol paplūdimių. Didžiausi Ispanijos maurų paminklai susitelkę trijuose miestuose: Granadoje (Granada), Córdoboje (Kordoba) ir Sevilijoje (Sevilla), sostinėje, stovinčioje ant Río Guadalquivir (Gvadalkivyro upės) kranto. Andalūzijoje daug istorinių miestų, baltai tinkuotų kaimelių, svarbių gamtos draustinių ir vynuogynų aplink Jerez de la Fronterą, iš kurių gaminamas cheresas.

Córdoba Mezquita (mečetė) (žr. p. 456–470) *keri nuostabiu arkų mišku ir išpuošta maldos niša* (mihrab), *atgręžta į Meką.*

SEVILIJA

La Giralda (žr. p. 418–419), *Sevilijos katedros maurų varpinė, buvo pastatyta kaip minaretas, tačiau XVI a. jis buvo praplėstas ir įrengta varpinė.*

Torre del Oro (žr. p. 413), *XIII a. maurų bokštas, stovi šalia Gvadalkivyro upės.*

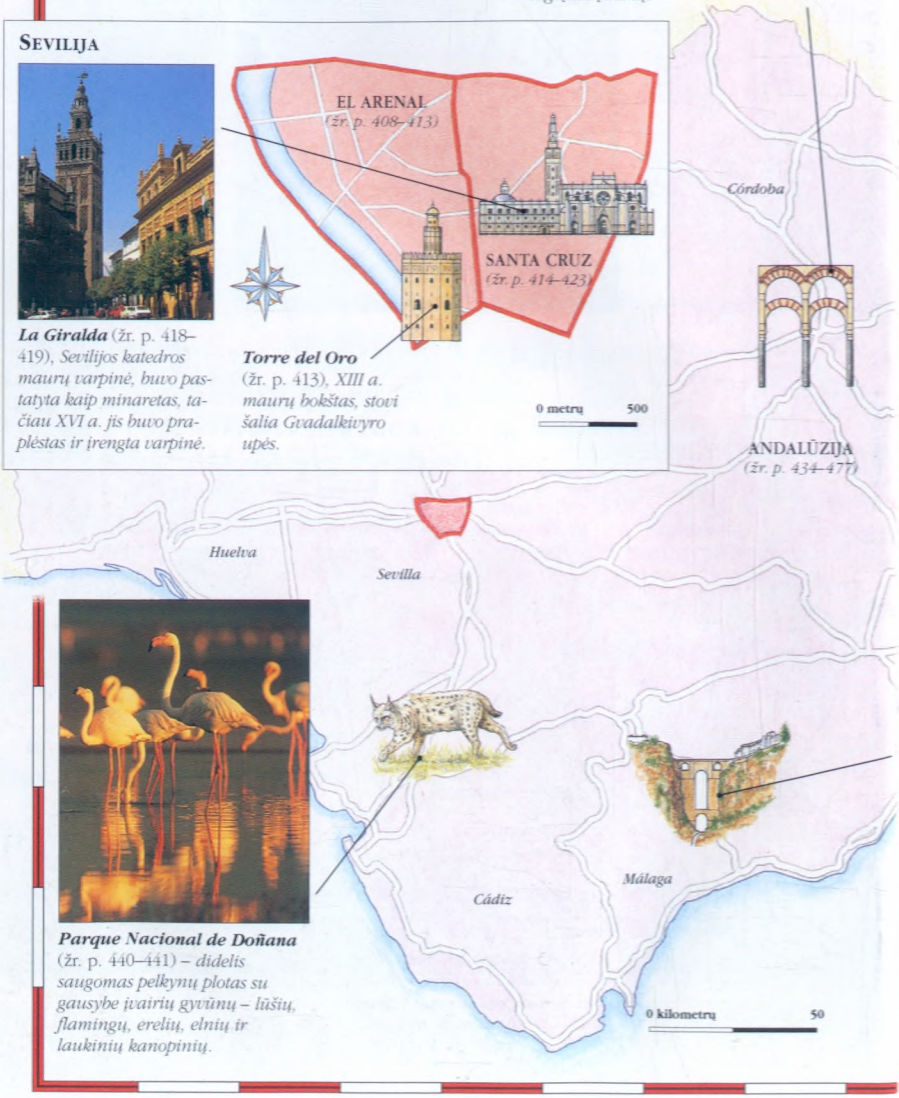

Parque Nacional de Doñana (žr. p. 440–441) – *didelis saugomas pelkynų plotas su gausybe įvairių gyvūnų – liūšių, flamingų, erelių, elnių ir laukinių kanopinių.*

◁ **Balti namai su raudonų čerpių stogais Montefrío mieste prie Granados**

Virš Granados miesto *iškilusi garsioji Alhambra* (žr. p. 466–467). *Rūsti šios didingos Nasridų dinastijos pastatytų maurų rūmų-tvirtovės išorė slepia puošnias sales, kiemus ir sodus.*

Rotušė (žr. p. 474), *arba* ayuntamiento, *istoriniame Baezos mieste buvo pastatyta ankstyvuoju Ispanijos renesanso stiliumi, vadinamuoju plateresku. Kolonos prie įėjimo lipdiniai rodo didelį dėmesį detalėms.*

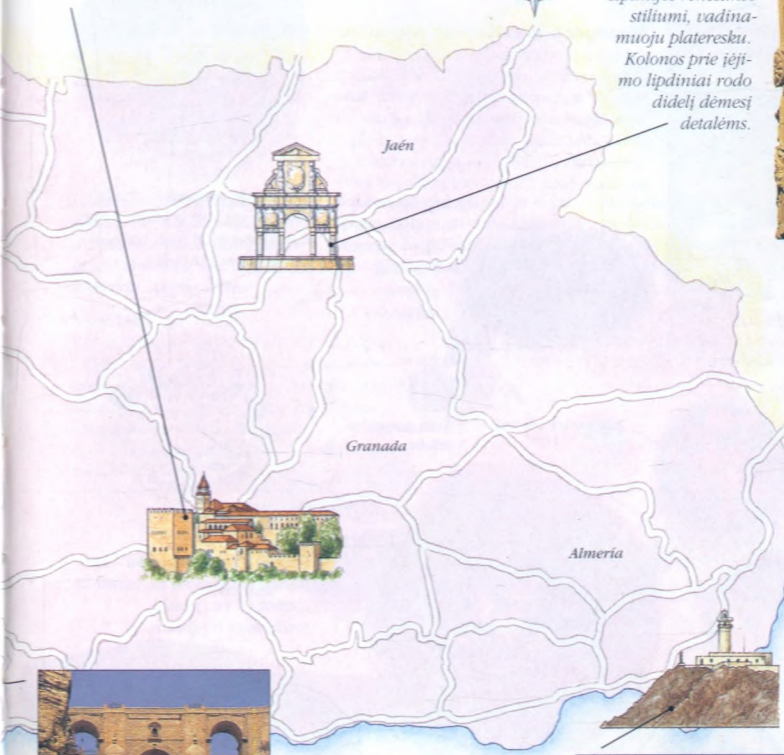

Puente Nuevo (žr. p. 446), *XVIII a. pastatytas tiltas, kerta gilų Tacho tarpeklį, skiriantį seną baltąjį Rondos miestą nuo naujųjų rajonų.*

Cabo de Gata gamtos draustinis (žr. p. 477) – *tai stačių uolų ir nuošalių įlankų kraštas. Jūros vandenyje gausu augalijos ir gyvūnijos.*

Krašto valgiai: Pietų Ispanija

Chereso actas

ARABŲ maistas turėjo didelę įtaką Pietų Ispanijos valgiaraščiui, kuriame atsirado ryžių, citrinų, apelsinų, alyvuogių, vynų, be to, daug daržovių ir prieskonių. Šiandien daug mėsos kepama ant grotelių, į padažus dedama kmynų, šafrano, saldumynai gaminami iš trintų migdolų. Vartojama daug pomidorų ir pipirų. Salotos taisomos su vietiniu chereso actu. Kraštas garsėja kepta ant grotelių žuvimi, ypač sardinėmis ir gruzdintuvėje keptais kalmarais *(calamares)*. Dešros gaminamos iš gero kumpio ir geros kiaulienos. Kalnuose populiarūs troškiniai su žarnokais ir avinžirniais. *Tapas* (užkandžiai) *(žr. p. 574–575)* atsirado Andalūzijoje, ir šiame krašte vis dar gaminama didelė jų įvairovė.

Alyvuogės ir jų aliejus *buvo svarbus Andalūzijos produktas nuo romėnų laikų. Šiandien čia pagaminama trečdalis viso Europos alyvuogių aliejaus. Baenos ir Sierra de Seguros aliejaus spaudyklos spaudžia sodrų, žalią, ypatingai gryną aliejų. Iš maistinių alyvuogių minėtinos riebios* gordales, *mažos žalios* manzanillas *ir kimštos alyvuogės.*

Aceitunas aliñadas – *tai marinuotos grūstos alyvuogės.*

Aliejus ir alyvuogės

Cachorreñas – *tai žuvies sriuba iš Kadiso miesto. Gaminama su duona, moliuskais, dėl aromato dedama kartaus apelsino žievelių.*

Fritura de pescado – *tipiškas Málagos ir Cádizo kraštų valgis, kur kalmarai ir žuvis patiekiami su citrinos skiltelėmis.*

Fideos a la malagueña – *tai paella, pagaminta su vietiniais spageti (o ne ryžiais), moliuskais ir pipirais.*

Raudonieji pipirai

Šalta gazpacho sriuba

Skrebučiai

Agurkai

Gazpacho – *atšaldyta aštri sriuba, gaminama sugrūdant duoną ir česnakus su agurkais, pomidorais ir pipirais. Alyvuogių aliejus suteikia riebumo, actas – gaivumo. Pagardinama pjaustytomis daržovėmis ir skrudinta duona.*

Pescado a la sal – *žuvis, kepta druskoje. Dažniausiai valgoma su česnakiniu majonezu ar petražolių padažu.*

Habas a la rondeña – *pupos su vytintu kumpiu taip gerai žinomos, kad net vadinamos „ispaniškojo stiliaus" pupomis.*

Rabo de toro – *su daržovėmis ir raudonuoju vynu troškinta buliaus uodega – vienas skaniausių patiekalų iš buliaus mėsos.*

Ternera con alcachofas – *tai tradicinis kordobiečių valgis iš veršienos ir artišokų Montilla vyno padaže.*

Huevos a la flamenca – *paprastas čigonų patiekalas: nedideliame inde su daržovėmis kepti kiaušiniai. Dažnai dar įdedama chorizo dešros.*

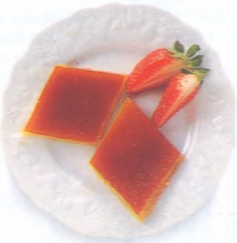

Tocino de cielo – *skaniausias iš kiaušinių ir karamelės desertų. Pavadinimas reiškia „dieviškas bekonas".*

Sausainiai: roscones – *apvalūs žiedeliai su cinamonu,* mantecados – *pagardinti migdolais,* empanadillas – *švelniai apkepti.*

VAISIAI

Pietuose auga viskas, ką rasite Europos turguose: braškės, obuoliai, kriaušės, apelsinai, citrinos. Atogrąžų vaisiai irgi auga. Ispanija garsėja savo melionais. Taip pat auga laukinės figos, o Granados miestas gavo pavadinimą nuo granatų vaisių.

Figos

Apelsinai

Melionai

Granatai

Churma

Braškės

Jamón serrano

Chorizo

Morcilla

Salchichón

KUMPIAI IR DEŠROS

Geriausias *jamón serrano* (vytintas kumpis) gaminamas Andalūzijos kalnuose, ypač Jabugo *(žr. p. 438)* ir Trevéleze *(žr. p. 460)*. Verdamosios dešrelės – tai ir paprika paskanintos *chorizo*, ir juodosios *morcillas* – kraujinės su prieskoniais. Vytintos dešros, pavyzdžiui, *chorizo* ir *salchichones*, pjaustomos ir patiekiamos kaip *tapas* (užkandis).

Pietų Ispanijos vynai

González Byass emblema

ANDALŪZIJA – spirituotų vynų kraštas. Geriausias iš vynų – *Jerez* (cheresas arba šeris). Andalūziečiai geria šviesų, sausą fino ir manzanillos chereso atmainas (15,5% alkoholio) – visada atšaldytą, paprastai prie *tapas (žr. p. 576–577)*. Ilgiau išlaikyti, aromatingesni, tačiau sausi amontillado ir oloroso cheresai tinka prie vytinto *jamón serrano (žr. p. 574)*. Kiti vynai – fino (kuris gali būti spirituotas arba ne) ir panašus į maderą malaga.

Žemės darbai Jereze

Tío Pepe *– vienas* jerez finos *vynų, į kuriuos dedamas mielių rinkinys. Šviesus ir išbaigtas.*

VYNDARYSTĖS RAJONAI

Jerezo vyndarystės rajonas apima kreidines žemumas tarp Jerezo, Sanlúcaro ir El Puerto de Santa María miestų. Į pietus nuo Montilla-Morileso regiono driekiasi Malagos vynuogynai, kurių plotus sumažino miestų plėtra.

Montilla*, švelnesnis už cheresą vynas, puikiai dera prie Andalūzijos nacionalinių patiekalų.*

Manzanilla *gaminama tik Sanlúcar de Barrameda mieste, įsiūrusiame ten, kur Gvadalkivyro upė įteka į Atlanto vandenyną. Kaip ir fino, tai sausas vynas, bet būdingo siūraus prieskonio.*

ŽENKLAI

- Condado de Huelva
- Jerez-Xérès-šeris
- Montilla-Moriles
- Málaga

SVARBIAUSI FAKTAI APIE PIETŲ ISPANIJOS VYNUS

Vietovė ir klimatas

Jerezo (Chereso) rajonas – vienas saulėčiausių Europoje. Vasaros kaitrą sušvelnina vėjas nuo vandenyno. Geriausias dirvožemis – baltas kreidinis *albariza*. Montilloje jis labiau molingas.

Vynuogių rūšys

Geriausias sausas cheresas gaminamas iš *Palomino* vynuogių. Iš *Pedro Ximénez* gaminami saldesnieji. Ši rūšis pagrindinė Montilloje ir Malagoje.

Geriausi gamintojai

Condado de Huelva: Manuel Sauci Salas (Riodiel), A.Villarán (Pedro Ximénez Villarán). ***Jerez:*** Barbadillo (Solear), Blázquez (Carta Blanca), Caballero (Puerto), Garvey (San Patricio), González Byass (Alfonso, Tío Pepe), Hidalgo (La Gitana, Napoleón), Lustau, Osborne (Quinta), Pedro Domecq (La Ina), Sandeman. ***Montilla-Moriles:*** Alvear (C.B., Festival), Gracia Hermanos, Pérez Barquero, Tomás García. ***Málaga:*** Scholtz Hermanos, López Hermanos.

KAIP DAROMAS CHERESAS

Cheresas – tai dviejų pagrindinių vynuogių veislių mišinys: iš *Palomino* gaunamas sausesnis, švelnesnis cheresas, *Pedro Ximénez* daro vyną sodresnį ir saldesnį.

Džiovinti *reikia tik* Pedro Ximénez *vynuoges. Jos paskleidžiamos ant vielinių kilimėlių prieš saulę, kad susikoncentruotų cukrus.*

Vynuogės skinamos *pirmas tris rugsėjo savaites.* Palomino *vynuogės skubiai dedamos į spaustuvus, kad neprarastų šviežumo.*

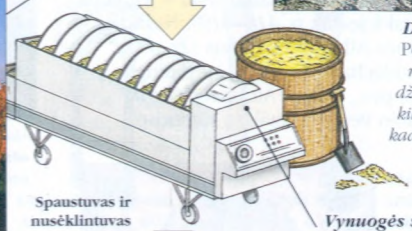

Spaustuvas ir nusėklintuvas

Vynuogės spaudžiamos *ir stiebeliai pašalinami nerūdijančio plieno cilindruose. Paprastai tai daroma naktį, vengiant svilinančios Andalūzijos kaitros.*

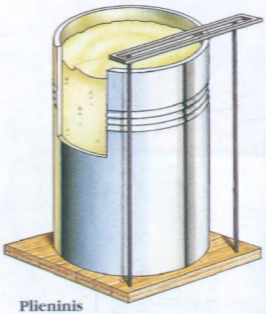

Plieninis fermentavimo cilindras

Mielės *padengia nesubrendusio vyno paviršių fermentavimo cilindre. Tai neleidžia vynui oksiduotis ir sušvelnina jo skonį. Jei mielės ima daugintis, gaunamas fino vynas.*

Spirituojant *pridedama gryno vynuogių spirito, kad alkoholio kiekis olorosos vynams pakiltų maždaug nuo 11% iki 18%, o finos vynams iki 15,5% turio.*

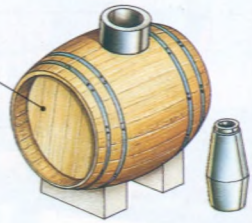

Solera **sistema**

Naujausioje statinėje ***(solera)*** – jauniausias vynas.

Cheresas pirmiausia pilstomas iš seniausios statinės nuo dugno.

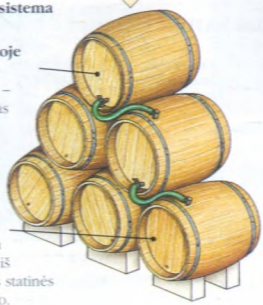

Galutinis produktas

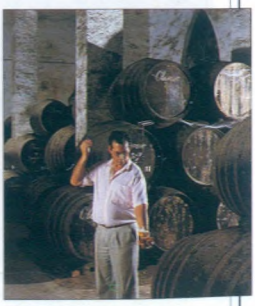

Statinių sistema **solera** *užtikrina vienodą chereso kokybę. Vynas iš paskutinės statinės maišomas su pirmąja ir gaunamas būdingas skonis.*

Maurų architektūra

PIRMAS REIKŠMINGAS maurų architektūros laikotarpis prasidėjo įkūrus Cordobos kalifatą. Tuo metu buvo plečiama Mezquita (mečetė), kuriai būdingi visi maurų architektūros bruožai: arkos, tinkas, ornamentinės kaligrafijos naudojimas. Vėliau Almohadai atnešė grynesnį islamo stilių – jį galima pamatyti La Giraldoje *(žr. p. 418–419)*. Nasridai pastatė nuostabius Alhambros rūmus *(žr. p. 466–467)*, o mudecharai *(žr. p. 51)* – didingus maurų pastatus, pvz., Reales Alcázares *(žr. p. 422–423)*, Palacio Pedro I Sevilijos rūmuose.

*Maurų architektūros pagrindas – **atspindžiai** vandenyje, suderinti su šviesos žaismu.*

***Maurų kupolai** iš išorės dažniausiai nebuvo puošnūs. Viduje įmantrios iškalinėtos akmeninės atramos laikė kupolų svorį. Jie būdavo puošiami spalvingomis stilizuotų gėlių mozaikomis, pvz., Mezquita* (žr. p. 456–457).

MAURŲ ARCHITEKTŪROS RAIDA

700	800	900	1000	1100	1200	1300	1400
Ikikalifatinė era 710–929		**Kalifato era 929–1031**		**Almoravidų ir Almohadų era 1091–1248**		**Nasridų era 1238–1492**	
		1031–1091 *Taifos* laikotarpis *(žr. p. 50)*				**1350** Alhambros rūmai	
	785 Pradėta Kordobos mečetė		**936** Pradėta Medina Azahara prie Kordobos	**1184** Pradėta La Giralda Sevilijoje		**1350** Palacio Pedro I	**Mudecharų era po 1215**

Azulejos (žr. p. 420) *būdavo klijuojamos ant sienų geometriniais raštais, pvz., Reales Alcázares* (žr. p. 422).

MAURŲ ARKOS

Maurų arkai pagrindą davė pasagos formos arkos, kurias naudojo vestgotai statydami bažnyčias. Maurai ją pakeitė ir panaudojo savo didinguose architektūros statiniuose, pavyzdžiui, Mezquitoje. Ilgainiui įprastą pasagos arkos formą pakeitė arkų eilė su įmantresne ornamentika.

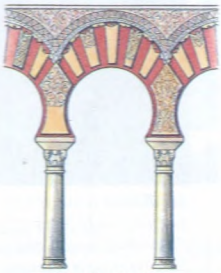

Kalifo arka, Medina Arzahara *(žr. p. 453)*

Almohadų arka, Reales Alcázares *(žr. p. 422)*

Mudecharų arka, Reales Alcázares *(žr. p. 422)*

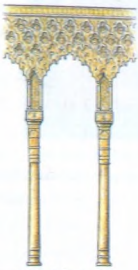

Nasridų arka, Alhambra *(žr. p. 466)*

MAURŲ RŪMAI

Maurų rūmai buvo projektuojami turint omenyje gyvenimo patogumus, kultūrą ir mokymąsi. Šiuose įsivaizduojamuose rūmuose parodyta, kaip erdvės, vandens ir puošybos derinys sukuria harmoniją.

Arkadinės galerijos aplink kiemelius teikė pavėsį.

Molinės čerpės

Priangių labirintas turėjo paklaidinti neprašytus svečius.

Maurų pirtyse buvo naudojami garai ir karštas vanduo. Kaip ir romėnų pirtyse, grindys dažniausiai būdavo šildomos.

Vanduo *aušino elegantiškus maurų kiemelius, juose – kaip ir šiame Patio de los* **Leones** *Alhambroje* (žr. p. 467) *– būdavo galima susikaupti.*

Įmantrus tinkavimas *būdingas Nasridų stiliui. Sala de los Abencerrajes Alhambroje* (žr. p. 467) *buvo pastatyta naudojant paprasčiausias medžiagas, tačiau tapo vienu vertingiausių maurų okupacijos laikotarpio paminklų.*

Flamenkas – Andalūzijos siela

1953 m. Sevilijos mugės plakatas

FLAMENKAS – NE TIK ŠOKIS. Tai įtaigiai ir meniškai išreikštas gyvenimo džiaugsmas ir liūdesys. Nors jo atlikėjų yra visoje Ispanijoje, netgi kitose šalyse, tačiau tai unikali Andalūzijos meno forma, perimta iš čigonų. Atskirose Andalūzijos dalyse yra daug *cante* (daina) stilių, tačiau choreografija neapibrėžta – šokėjai improvizuoja pagal gitaros ritmą ir savo jausmus. Septintame–devintame XX a. dešimtmečiuose flamenkas buvo tarsi užmirštas, tačiau pastaraisiais metais vėl atgimė susidomėjimas tradiciniais stiliais, vis atsiranda naujų, įdomių formų.

Sevillanas *liaudies šokį, turėjusį didelę įtaką flamenkui, andalūziečiai šoka baruose ir namuose.*

Sunku rasti flamenko kilmės šaknis. *Galbūt jį sukūrė čigonai, perpynę savo indišką kultūrą su maurų ir andalūzų folkloru, žydų ir krikščionių muzika. Ankstyvaisiais viduramžiais Andalūzijoje jau gyveno čigonai, bet tik XVIII a. flamenkas įgavo dabartinę formą.*

Flamenko klube *tablao* scenoje būna mažiausiai keturi žmonės, tarp jų ir plojantysis.

ISPANŲ GITARA

Klasikinė gitara

Šokant flamenką, didelę reikšmę turi gitara, kuriai paprastai pritaria dainininkas. Flamenko gitara – tai klasikinės gitaros, atėjusios į Ispaniją XIX a., variantas. Flamenko gitaros lengvesnės, plokštesnės, turi pastorintą plokštelę prie skylės, naudojamą ritmui mušti. Šiais laikais flamenko gitaristai dažnai skambina solo. Vienas geriausių, Paco de Lucía, pradėjo skambinti akompanuodamas dainininkams ir šokėjams, o 1968 m. tapo solistu. Jis išradingai derina tradicinį grojimą su Lotynų Amerikos džiazo ir roko elementais, jo stilius turėjo įtakos daugeliui kito žanro muzikantų, pavyzdžiui, grupei „Ketama“, atliekančiai flamenko bliuzą.

Patyręs gitaristas Paco de Lucía

Dainavimas *– neatskiriama flamenko dalis. Dainininkas dažnai dainuoja solo. Camarónas de la Isla (1952–1992 m.), čigonas nuo Cadizo, buvo vienas žymiausių šių laikų cantaores (flamenko dainininkų). Jis pradėjo dainuoti ekspresyvias* cante jondo *(pažodžiui „gilias dainas"), o paskui išplėtojo savo roko paveiktą stilių. Jis įkvėpė daugelį dainininkų.*

KUR GALIMA PASIMĖGAUTI FLAMENKU

Dauguma geriausių atlikėjų koncertuoja Madride *(žr. p. 306)*, Granadoje, Sacromonte urvuose *(žr. p. 465)*. Sevilijoje yra gerų klubų *(tablaos)* Barrio de Santa Cruz rajone *(žr. p. 414–423)*.

La Chanca **–** bailaora *(šokėja), gerai žinoma savo ugningais ir galingais judesiais. Kita šokėja, Cristina Hoyos, garsėjanti puikiai išdailintu stiliumi, vadovauja flamenko šokio trupei, sulaukusiai pasaulinio pripažinimo devintame dešimtmetyje.*

Išdidi, bet grakšti *bailaora* poza rodo tramdomą aistrą.

Dainininkui būdingas kimus, virpantis balsas.

Tradicinė taškuota suknelė

Bailaor *(šokėjas) ne toks svarbus kaip bailaora. Tačiau yra daug garsių šokėjų vyrų, pvz., Antonio Canalesas, sukūręs naują kojų judesių ritmą.*

FLAMENKO TABLAO

Šiais laikais sunku išvysti spontanišką šokį klube, tačiau jei dainininkus ir šokėjus pagauna įkvėpimas, prasideda įspūdingas spektaklis. Artistus, koncertuojančius su *duende* („magiška dvasia"), žiūrovai sutinka *olés* šūksniais.

FLAMENKO RITMAS

Su niekuo nesumaišomą flamenko ritmą sukuria gitara. Tačiau svarbus ir plojimas, padų bei aukštakulnių batų tauškesys. Šokėjos muša ritmą ir kastanjetėmis. 1939 m. gimusi Lucero Tena išgarsėjo soliniais numeriais su kastanjetėmis. Grakštūs rankų judesiai išreiškia šokėjos jausmus – liūdesį, sielvartą ar džiaugsmą. Jų, kaip ir kūno judesių, neįmanoma nei aprašyti, nei suklasifikuoti, kiekvienas šokėjas turi savitą stilių.

Medinės kastanjetės

Flamenko rankų judesiai visada improvizuoti

Plaza de Toros de SEVILLA
PROPIEDAD DE LA REAL MAESTRANZA DE CABALLERIA - EMPRESA PAGES
(FERIA DE ABONO)
18
SEPTIEMBRE 1994
GRANDIOSA NOVILLADA CON PICADORES
6 ESCOGIDOS NOVILLOS 6
JANDILLA
ADOLFO DE LOS REYES
LUIS REINOSO
"EL CARTUJANO"
GREGORIO BRAVO
LA NOVILLADA DARA COMIENZO A LAS 7 DE LA TARDE
GIN RIVES
GIN RIVES

El Arenal

Miestą supa Río Guadalquivir upė, saugo XIII a. Torre del Oro. El Arenal buvo laivų statybos ir ginklų gamybos rajonas. Dabar čia yra akinamai balta bulių kovų arena, Plaza de Toros de la Maestranza, kur seviliečiai jau du šimtmečius stebi koridą. Aplinkinėse gatvėse daug barų, vyninių, kurios ypač triukšmingos per vasaros bulių kovų sezoną.

Torre del Oro atvaizdas plytelėse (XX a.)

Anksčiau buvusi labai reikšminga miestui Gvadalkivyro upė XVII a. apsinešė dumblu ir El Arenal rajonas tapo blogos šlovės lūšnynu prie miesto sienos. XX a. pradžioje upė tapo kanalu, tačiau prieš 1992 m. pasaulinę parodą buvo taip sutvarkyta, kad ja vėl galėjo plaukioti laivai. Rytiniame krante nutiesta medžiais apsodinta krantinė, nuo kurios puikiai matyti Triana ir La Isla de la Cartuja *(žr. p. 428)*.

Hospital de la Caridad rodo, kad miestas buvo įsimylėjęs baroką. Ligoninės bažnyčioje yra daug Murillo drobių, o puikiai restauruotame Vaizduojamojo meno muziejuje – daug Sevilijos mokyklos menininkų darbų. Miesto meno kolekcijoje yra Zurbaráno, Murillo, Valdéso ir Lealio kūrinių.

Žvilgsnis į įžymybes

Istoriniai pastatai
Hospital de la Caridad 4
Plaza de Toros de la Maestranza 3
Torre del Oro 5

Muziejai
Museo de Bellas Artes 1

Bažnyčios
Iglesia de la Magdalena 2

Kaip ten patekti

Į šį rajoną važiuoja oranžiniai Tussam autobusai. Lipkit į C4, važiuojantį Paseo de Colón gatve, arba rinkitės bet kurį maršrutą į Plaza Nueva.

Ženklai

- Planas *Iš gatvės į gatvę* *(žr. p. 410–411)*
- Autobusų stotis
- Pagrindinė autobuso stotelė
- Automobilių aikštelė

0 metrų 500

◁ Skelbimas apie bulių kovas ant Plaza de Toros de la Maestranza aikštės sienų

Iš gatvės į gatvę: El Arenal

Karmen skulptūra

EL ARENAL anksčiau buvo Sevilijos uostas, ginklų kalyklos ir artilerijos štabas. Dabar čia miesto bulių kovų arena – didinga Plaza de Toros de la Maestranza. Per bulių kovų sezoną *(žr. p. 412)* rajono barai ir restoranai sausakimši, tačiau likusių metų dalį El Arenal gatvelėse ramu. Krantinėje yra vienas žymiausių Sevilijos paminklų – maurų Torre de Oro bokštas, o ilga romantiška krantinė už Paseo de Cristóbal Colón labai tinka puikiems, lėtiems ir romantiškiems pasivaikščiojimams.

★ Plaza de Toros de la Maestranza
XVIII a. Sevilijos bulių kovų arena su barokiniu baltos ir ochros spalvų fasadu – viena seniausių Ispanijoje ❸

Prieš areną stovi bronzinė **Karmen** *(žr. p. 427)* skulptūra.

CALLE DE ADRIANO

CALLE ANTONIA DÍAZ

PASEO DE CRISTÓBAL COLÓN

Teatro de la Maestranza
Koncertų salė ir operos teatras atidaryti 1991 m. Čia repetuoja Sevilijos simfoninis orkestras, teatre gastroliuoja operos ir baleto trupės iš kitų šalių.

Paseo Alcalde Marqués de Contadero

Gvadalkivyro upė labai patvindavo, todėl po 1947 m. potvynių buvo pastatyta užtvanka. Įsėdę prie Torre del Oro, turistai dabar gali ramiai paplaukioti laivu.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ Plaza de Toros de la Maestranza
- ★ Hospital de la Caridad
- ★ Torre del Oro

El Buzo („Naras“) – vienas tradicinių *tapas* barų ir *freidurías* Calle Arfa ar kitose gatvėse. Netoliese yra *Mesón Sevilla Jabugo I*, baras, kur galima paragauti *jamón ibérico* *(žr. p. 438)*.

VIETOVĖS PLANAS
Žr. Gatvių rodyklės planą 3

El Postigo – menų ir amatų turgus.

Į katedrą

El Torno nuošalioje Plaza de Cabildo prekiauja vienuolyne pagamintais saldainiais.

★ Hospital de la Caridad
Šioje barokinėje ligoninėje daug puikių Bartolomé Estabano Murillo ir Juano de Valdéso Lealio paveikslų ❹

Į Reales Alcázares

Maestranza de Artillería

Bodegón Torre del Oro
(žr. p. 600)

★ Torre del Oro
XIII a. maurų bokšte su ambrazūromis, pastatytame uostui ginti, dabar įrengtas nedidelis jūrų muziejus ❺

0 metrų 75

ŽENKLAI

Siūlomas kelias

Madona su kūdikiu barokinėje Iglesia de la Magdalena

Museo de Bellas Artes ❶

Plaza del Museo 9. **Planas** 1 B5. 95 422 07 90. 43, C3. antr.–sekm. 9–15 (per laikinas parodas 16–19; teiraukitės telefonu)

Po restauravimo Convento de la Merced Calzada tapo vienu geriausių Ispanijos meno muziejų.

1612 m. Juano de Oviedo baigtas pastatas suprojektuotas aplink tris kiemus, kuriuos šiandien puošia medžiai, gėlės ir puikios *azulejos (žr. p. 420)*. Didžiausią, Patio Mayor, 1724 m. pertvarkė architektas Leonardo de Figueroa. Vienuolyno bažnyčia garsėja Domingo Martínezo tapytomis barokinėmis kupolo lubomis. Muziejaus kolekcijoje – Ispanijos menas nuo viduramžių iki šių laikų, daugiausia skirtas Sevilijos mokyklos dailininkų kūriniams. Vienas vertingiausių paveikslų – *La Servilleta*, Madona su kūdikiu (1665–1668 m.). Sakoma, kad ji buvusi nutapyta ant servetėlės *(servilleta)*. Tai vienas populiariausių Murillo darbų, kurį galima pamatyti restauruotoje bažnyčioje. Juano de Valdéso Lealio *La Inmaculada* (1672 m.) eksponuojama galerijoje, skirtoje religingiausiems dailininko darbams. Muziejuje taip pat yra keli Zurbaráno paveikslai, tarp jų *San Hugo en el Refectorio* (1655 m.), nutapytas La Cartuja vienuolynui *(žr. p. 428)*.

Atgailaujantis Šv. Jeronimas, Museo de Bellas Artes

Iglesia de la Magdalena ❷

Calle San Pablo 10. **Planas** 3 B1. 95 422 96 03. 43. pirm.–penkt. 7.30–11, 18.30–21, šešt. ir sekm. 7.30–13.

Ši milžiniška Leonardo de Figueroa suprojektuota ir 1709 m. baigta bažnyčia dabar restauruojama ir pamažu atgauna buvusį grožį. Pietvakarių kampe stovi Capilla de la Quinta Angustia, mudecharų koplyčia su trimis kupolais, likusi iš ankstesnės bažnyčios, kur 1618 m. buvo pakrikštytas didysis Sevilijos mokyklos tapytojas Bartolomé Murillo. Dabartinio pastato krikštykloje yra išlikęs jo krikšto indas. Virš vakarų frontono iškilusi ryškiaspalvė varpinė. Capilla Sacramentall koplyčioje yra Francisco de Zurbaráno *Šv. Dominykas Sorioje*, jos lubos ištapytos Lucaso Valdéso freskomis. Ant šiaurinio transepto nutapyta freska, vaizduojanti viduramžių autodafė *(žr. p. 264)*.

Plaza de Toros de la Maestranza ❸

Paseo de Cristóbal Colón. **Planas** 3 B2. 95 422 45 77. C4. kasdien 9.30–14, 15–18.

Pastatyta 1761–1881 m. žymioji Sevilijos bulių kovų arena – didingiausia Ispanijoje, ją tikrai verta aplankyti.

Arkadinėje arenoje telpa 14 000 žiūrovų. Ekskursijos po pastatą prasideda nuo pagrindinio įėjimo iš Paseo de Cristóbal Colón. Pro vakarų pusėje stovinčius Puerta del Príncipe (Princo vartus) gerbėjai išneša triumfuojančius matadorus. Šalia *enfermería* (medicinos punkto) yra portretų, plakatų ir kostiumų muziejus, jame eksponuojama Picasso nutapyta purpurinė skraistė. Paskui aplankoma koplytėlė, kur matadorai meldžia sėkmės, ir apžiūrimos arklidės, kur *pikadorai* laiko savo arklius.

Bulių kovų sezonas prasideda Velykų sekmadienį ir trunka iki spalio. Dauguma koridų vyksta sekmadienio vakarais. Bilietus galima įsigyti arenos kasoje *(taquilla)*. Šalia Plaza de Toros yra pusiau apskritas Teatro de la Maestranza – Luiso Marín de Teráno ir Aurelio de Pozo suprojektuotas operos ir baleto teatras, atidarytas 1991 m. Upės krantinę puošia metalo dirbinių iš XIX a. ginklų kalyklų fragmentai.

Arkadinė Plaza de Toros de la Maestranza arena, pradėta 1761 m.

Juan de Valdés Leal. *Finis Gloriae Mundi*, Hospital de la Caridad

Hospital de la Caridad ❹

Calle Temprado 3. **Planas** 3 B2. 95 422 32 32. C4. pirm.–šešt. 10–13, 16.30–18.30. per valstyb. šv.

ŠI LABDAROS ligoninė įkurta 1674 m. ir iki šiol joje slaugomi seneliai ir ligoniai. Sode stovi rėmėjo Miguelio de Mañaros paminklas. Manoma, kad jo audringas gyvenimas prieš tampant vienuoliu įkvėpęs istoriją apie Don Žuaną. Baltai tinkuotos ligoninės fasado sienos, rausvas akmuo, įrėmintos *azulejos* – puikus Sevilijos baroko pavyzdys.

Viduje yra du kvadratiniai kiemai, papuošti augalais, XVIII a. olandų plytelėmis ir fontanais su italų skulptūromis, vaizduojančiomis Meilę ir Malonę. Vartai šiauriniame krašte veda į kitą kiemą, kuriame stovi XIII a. arka, išlikusi iš laivų statyklų. Čia, rožyne, taip pat stovi Mañaros biustas. Bažnyčioje daug originalių XVII a. tapytojų darbų, nors per 1808–1814 m. *(žr. p. 58)* Napoleono okupaciją maršalas Soult pagrobė kelis vertingiausius paveikslus.

Virš durų kabo kraupus Juano de Valdés Lealio *Finis Gloriae Mundi (Pasaulio šlovės pabaiga)*, o priešais – rūstusis *In Ictu Oculi (Akies mirksniu)*. Yra daug Murillo darbų, tarp jų *Šv. Jonas (Dievo), nešantis ligonį, Jėzus vaikystėje* ir *Jonas Krikštytojas vaikystėje*.

Torre del Oro ❺

Paseo de Cristóbal Colón. **Planas** 3 B2. 95 422 24 19. C4. antr.–penkt. 10–14, šešt. ir sekm. 11–14. rugpj.

MAURŲ AUKSO BOKŠTAS, pastatytas 1220 m., sudaro gynybinės sienos, supančios Reales Alcázares *(žr. p. 422–423)*, dalį. Kitoje upės pusėje stovi toks pat bokštas. Tarp abiejų bokštų nutiesta metalinė grandinė sulaikydavo priešų laivus. Bokštelis pristatytas tik 1760 m. Bokštas gavo pavadinimą arba nuo paauksuotų *azulejos*, kuriomis buvo išklijuotos jo sienos, arba nuo čia saugomų brangenybių iš Amerikos. Jame yra buvęs parako sandėlys, koplyčia, kalėjimas, uosto įstaigos. Dabar čia įsikūręs Museo Marítimo, turintis žemėlapių ir antikvarinių daiktų ekspoziciją.

Almohadų statytas Torre del Oro

SEVILIJOS FIESTOS

Balandžio mugė *(dvi savaitės po Velykų)*. Savaitei miesto gyvenimas persikelia į prekyvietes prie upės. Klubų, profsąjungų ir kitų grupių nariai renkasi pramogų paviljonuose *(casetas)* išgerti ir pašokti iki ryto pagal nenuilstantį *sevillanas* ritmą (asmeniniai pobūviai paviljonuose ribojami). Kiekvieną dieną nuo 13 val. gatvėse vyksta paradai: joja elegantiški raiteliai tradiciniais kostiumais, atvirose karietose važiuoja karūnuotos moterys su mantijomis. Maestranza arenoje po pietų prasideda bulių kovos.

Velykų savaitė *(kov.–bal.)*. Nuo Didžiojo penktadienio iki Velykų sekmadienio gatvėmis eina procesijos, nešdamos paauksuotas *pasos*, – platformas su religiniais veikėjais. Giedotojai spontaniškai ima traukti *saetas* – giesmes, šlovinančias Kristų ir Mergelę Mariją. Aukščiausio jausmų pakilimo susilaukia Didžiojo penktadienio ryte iš bažnyčių išnešamos Virgen de la Macarena ir Virgen de la Esperanza iš Triangos.

Platforma Velykų savaitės procesijoje

Devintinės *(geg.–birž.)*. Prie didžiojo katedros *(žr. p. 419)* altoriaus šoka *seises* – berniukai barokiniais drabužiais.

SANTA CRUZ

SENASIS SEVILIJOS ŽYDŲ KVARTALAS, Barrio de Santa Cruz, su baltomis siauromis gatvelėmis ir kiemais – vienas gražiausių miesto kampelių. Čia susitelkę daug įžymybių – gotikinė katedra su La Giralda bokštu, nuostabūs Reales Alcázares su Petro I ir Karolio V rūmais ir ūksmingais sodais, Archivo de Indias, kurio dokumentai pasakoja apie Amerikos tyrinėjimą ir užkariavimą. Į šiaurės rytus raizgosi žavus baltai tinkuotų gatvelių labirintas. Čia XVII a. gyveno Aukso amžiaus dailininkas Bartolomé Estebanas Murillo, jo amžininkas Juanas de Valdés Lealis didingomis baroko freskomis papuošė Hospital de los Venerables ligoninę. Toliau į šiaurę driekiasi Calle de las Sierpes – viena populiariausių Sevilijos prekybos gatvių. Prekyvietės aplink ją, pvz., žavioji Plaza del Salvador, įkvėpė kai kurias Cervanteso istorijas. Puošnus rotušės *(ayuntamiento)* fasadas ir nuostabus interjeras bei Casa de Pilatos, Andalūzijos architektūros brangakmenis, liudija, kokie didžiuliai turtai XVI a. plaukė į miestą iš Naujojo pasaulio.

Įmantrus gatvės žibintas Plaza del Triunfo aikštėje

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Istoriniai pastatai

Archivo de Indias ❻
Ayuntamiento ❷
Casa de Pilatos ❹
Hospital de los Venerables ❺
Reales Alcázares p. 422–423 ❼

Bažnyčios

Katedra ir La Giralda p. 418–419 ❶

Gatvės ir aikštės

Calle de las Sierpes ❸

KAIP TEN PATEKTI

Į šį rajoną važiuoja oranžiniai Tussam autobusai. Važiuokit bet kuriuo 21, 22, 23, 25, 26, 30, 31, 33, 34, 40, 41 ar 42 iki Avenida de la Constitución, iš kur patogu aplankyti daugelį įžymybių. Važiuojantys žiedu C3 ir C4 autobusai jus nuveš prie Puerta de Jerez.

ŽENKLAI

Planas *Iš gatvės į gatvę (žr. p. 416–417)*

Informacija turistams

◁ La Giralda iš Reales Alcázares sodų pusės

Iš gatvės į gatvę: Santa Cruz

Langų grotelės, Santa Cruz

TAI ROMANTIŠKIAUSIA Sevilijos vieta: siaurų gatvelių labirinte glaudžiasi katedra ir Reales Alcázares, daugybė suvenyrų parduotuvių, *tapas* barų, vaikštinėja gitaristai, tarp medžių slepiasi vaizdingi takai, aikštės ir gėlių pilni *patios* (kiemeliai). Buvęs žydų getas visiškai restauruotas, namuose, kurių langus dengia būdingos grotelės, stovi gyvenamieji namai ir viešbučiai turistams. Vakare verta apsilankyti puikiuose baruose ir restoranuose.

Plaza Virgen de los Reyes aikštėje galima pamatyti arklių traukiamų vežimų. Aikštės centre stovi XX a. pradžios José Lafitos fontanas.

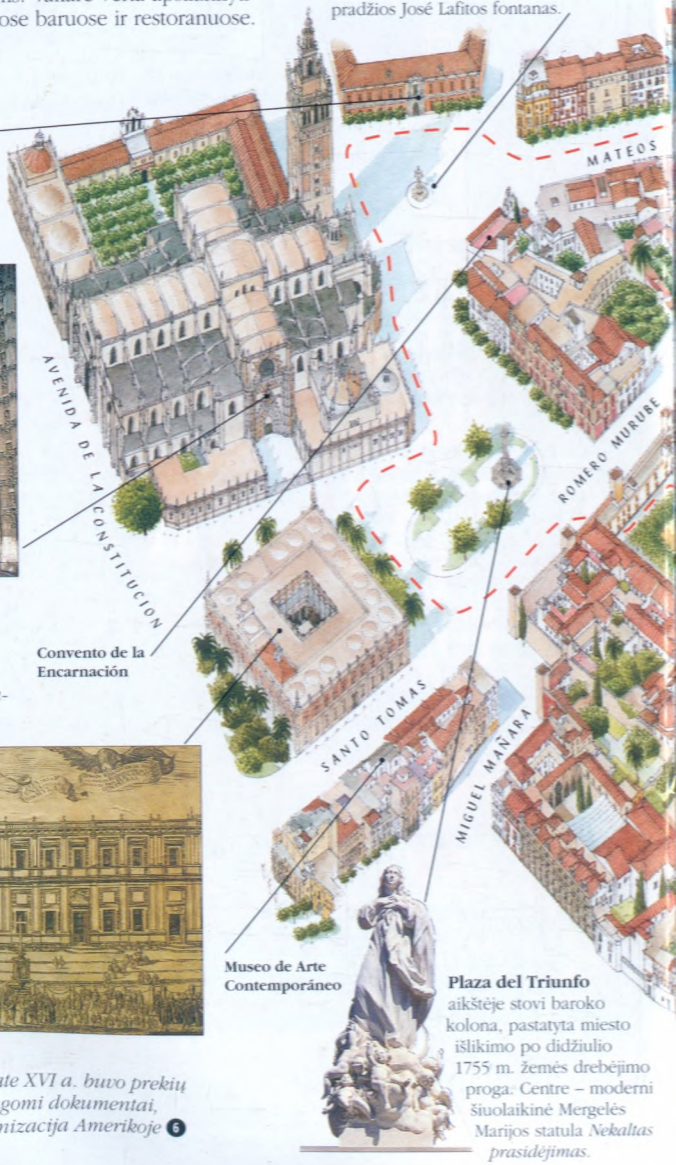

Palacio Arzobispal, XVIII a. arkivyskupo rūmais, dar naudojasi Sevilijos dvasininkija.

★ Katedra ir La Giralda
Didžiulė gotikinė katedra ir maurų varpinė – populiariausios Sevilijos vietos ❶

Convento de la Encarnación

Archivo de Indias
Indijos archyvo pastate XVI a. buvo prekių birža. Dabar čia saugomi dokumentai, susiję su ispanų kolonizacija Amerikoje ❻

Museo de Arte Contemporáneo

Plaza del Triunfo aikštėje stovi baroko kolona, pastatyta miesto išlikimo po didžiulio 1755 m. žemės drebėjimo proga. Centre – moderni šiuolaikinė Mergelės Marijos statula *Nekaltas prasidėjimas*.

Calle Mateos Gago gatvė apsodinta apelsinmedžiais, čia daug suvenyrų parduotuvių, kavinių, *tapas* barų. Baras *Giralda*, kurio skliautai likę iš maurų pirties, siūlo didelį užkandžių pasirinkimą.

VIETOVĖS PLANAS
Žr. gatvių rodyklės planus 3–4

Plaza Santa Cruz centre stovi 1692 m. datuojamas puošnus metalinis kryžius.

MESON DEL MORO
GAGO
RODRIGO CARO
XIMENEZ ENCISO
SANTA TERESA
PLAZA STA CRUZ
JAMERDANA
REINOSO
LOPE DE RUEDA
GLORIA
JUSTINO DE NEVE
PL DOÑA ELVIRA
SUSONA
PIMIENTA
CALLEJON DEL AGUA
VIDA

★ Hospital de los Venerables
XVII a. senų kunigų namai turi puikiai restauruotą baroko bažnyčią ❺

Callejón del Agua – tai baltai tinkuota gatvelė su žalumynais apaugusiais kiemeliais. Ji vadinama „Vandens gatve“, nes anksčiau ja ėjo vandentiekis į Reales Alcázares.

0 metrų 50

★ Reales Alcázares
Sevilijos karalių rūmai – nuostabus mudecharų (žr. p. 422–423) *amatininkų kūrybos, karališkosios didybės ir dekoratyvinės sodininkystės derinys* ❼

ŽENKLAI

— — — Siūlomas maršrutas

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ Katedra ir La Giralda
- ★ Hospital de los Venerables
- ★ Reales Alcázares

Sevilijos katedra ir La Giralda ❶

XVI a. vitražas

SEVILIJOS KATEDRA stovi XII a. pabaigoje statytos Almohadų mečetės *(žr. p. 50)* vietoje. La Giralda, jos varpinė, ir Patio de los Naranjos – maurų palikimas. Didžiausios Europoje krikščioniškos katedros statyba prasidėjo 1401 m. ir truko daugiau nei šimtmetį. Apžiūrėję gotikos didybę ir koplyčių meno kūrinius, lankytojai gali užlipti į varpinę pasigrožėti miesto vaizdu.

★ La Giralda
Varpinė karūnuota bronzine vėtrunge (giraldillo), *davusia pavadinimą varpinei. Figūra simbolizuoja Tikėjimą. Autentišką vėtrungę pakeitė kopija.*

★ Patio de los Naranjos
Maurų laikais maldininkai prieš melsdamiesi fontane po apelsinmedžiais nusiplaudavo rankas ir kojas.

Įėjimas

Puerta del Perdón

Roménų kolonos, atveztos iš Italikos *(žr. p. 452)*, supa katedros laiptus.

LA GIRALDA KILIMAS

Bokštas pastatytas kaip minaretas 1198 m. XIV a. bronziniai rutuliai viršūnėje buvo pakeisti krikščioniškais simboliais. Nauja varpinė suprojektuota 1557 m., bet pastatyta 1568 m. pagal puošnesnį Hernáno Ruizo projektą.

1198

1400

1557 (planas)

1568

Retablo Mayor (Didysis altorius)
Katedros globėja Santa María de la Sede sėdi centriniame altoriuje po aukso kriokliu. 44 paauksuotos altoriaus užtvaros plokštės 1482–1564 m. išdrožė ispanų ir flamandų skulptoriai.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Plaza Virgen de los Reyes.
Planas 3 C2. 95 456 33 21.
21, 22, 23, 31, 33, 40.
Katedra *pirm.–šešt. 11–17; sekm. 14–16.* *pirm.–šešt. 9, 10, 12, 17; sekm. 11, 12, 13.*
La Giralda *pirm.–šešt. 11–17; sekm. 10–16.*

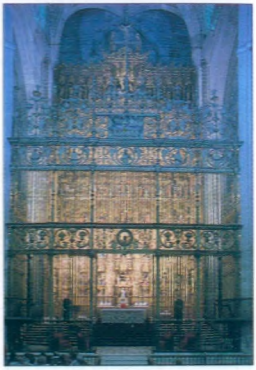

Sacristía Mayor sukaupta daug meno kūrinių, tarp jų Murillo paveikslų.

★ Capilla Mayor
Didžiąją koplyčią užveria monumentalios geležinės grotelės, nukaldintos 1518–1532 m. Koplyčioje stovi stulbinantis Retablo Mayor.

Kolumbo antkapis sukurtas paskutiniame XIX a. dešimtmetyje. Karsto nešėjai simbolizuoja Kastilijos, Leono, Aragono ir Navaros karalystes *(žr. p. 50)*.

Puerta del Bautismo

Puerta de la Asunción
Gotikinio stiliaus portalas buvo baigtas tik 1833 m. Timpaną puošia bareljefas, vaizduojantis Mergelės Marijos ėmimą dangun.

Iglesia del Sagrario, didelė XVII a. koplyčia, dabar naudojama kaip parapijos bažnyčia.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ La Giralda
- ★ Patio de los Naranjos
- ★ Capilla Mayor

Genoese fontanas mudecharų centriniame kieme, Casa de Pilatos

Ayuntamiento ❷

Plaza Nueva 1. **Planas** 3 C1. 95 459 01 01. 21, 30. antr.–ketv. 17.30–19, šešt. 11–13.

SEVILIJOS MIESTO ROTUŠĖ stovi tarp Plaza de San Francisco, kur vykdavo *autodafė* (vieši eretikų teismai), ir Plaza Nueva.

Pastatas buvo baigtas 1527–1534 m. Šonas į Plaza de San Francisco pusę – puikus puošniojo plataresko pavyzdys *(žr. p. 21)*, kurį labai mėgo architektas Diego de Riaño. Vakarinis frontonas – neoklasicistinis 1891 m. priestatas. Dar išlikusios gausiai skulptūromis puoštos lubos vestibiulyje ir žemesniajame Casa Consistorial (Tarybos susirinkimų kambaryje), kur yra Velázquezo *Arnoto užvilkimas šv. Ildefonsui*. Viršutinis Casa Consistorial turi stulbinamas kesonines lubas ir Zurbaráno bei Valdés Lealio paveikslų.

Calle de las Sierpes ❸

Planas 3 C1. 21, 30. **Casa de la Condesa Lebrija** 95 421 81 83. pirm. ir penkt. 17–19.

PAGRINDINĖ SEVILIJOS pėsčiųjų promenada, vadinamoji „Gyvačių gatvė", eina į šiaurę nuo Plaza de San Francisco. Gausios parduotuvės siūlo skrybėles, vėduokles, tradicines *mantillas* (megztus galvos apdangalus), suvenyrus ir drabužius. Gretutinėse Cuna ir Tetuán gatvėse taip pat malonu pasidairyti į vitrinas.

Jei eidami į šiaurę pusiaukelėje pasuksit į Calle Jovellanos, pateksit į XVII a. Capillita de San José. Tolėliau, prie Calle Pedro Carvaca sankryžos, yra 1856 m. įkurtas anachronistinis, medžiaga apmuštas privatus vyrų klubas Real Círculo de Labradores. Priešais, Calle Cuna pradžioje, stovi XV a. Casa de la Condesa Lebrija namas. Pirmame jo aukšte eksponuojamos Lebrijos šeimos sukauptos romėnų brangenybės, tarp jų mozaika iš griuvėsių prie Italikos *(žr. p. 452)*.

Gatvės gale nepraleiskit progos cukrainėje *La Campana* nusipirkti įžymiųjų Sevilijos *pastelería* (pyragaičių).

Casa de Pilatos ❹

Plaza de Pilatos 1. **Planas** 4 D1. 95 422 52 98. C3, C4. **Pirmas aukštas** 9–20, **antras aukštas** 10–14, 16–18. pirmas aukštas.

ĮKVĖPTAS Italijos ir Šventosios žemės renesanso architektūros, pirmasis Tarifos markizas pastatė Casa de Pilatos, primenantį Jeruzalės Poncijaus Piloto namus. Šiandien čia Medinaceli hercogų rezidencija ir vieni gražiausių Sevilijos rūmų.

Lankytojai įeina pro marmurinį portalą, kurį markizo užsakymu 1529 m. pastatė ir išpuošė Genujos meistrai. Kitoje arkadinio Apeadero (karietų kiemo) pusėje yra mudecharų stiliaus *(žr. p. 51)* centrinis kiemas, išpuoštas *azulejos* ir įmantriais lipdiniais. Kampuose stovi trys romėnų statulos: Minerva, šokanti mūza, Cerera (romėnų grūdų ir derliaus deivė, graikų Demetra) ir graikiška Atėnės skulptūra, datuojama V a. pr. Kr. Centre stovi iš Genujos atvežtas fontanas. Dešinėje, perėję Salón de Pretorio su kesoninėmis lubomis, atsidursite Corredor de Zaquizamí.

Kitose salėse eksponuojamas antikos bareljefas *Leda ir*

AZULEJOS

Spalvotos *azulejos*, glazūruotos keraminės plytelės, įspūdingas Sevilijos architektūros bruožas. Jų gamybos meną į Ispaniją atvežė maurai, sukūrę fantastiškiausias geometrines mozaikas ant rūmų sienų. Žodis *azulejo* arabiškai reiškia „akmenuką". XVI a. sukurta nauja technologija ir masinė gamyba leido panaudoti plyteles kelio ženklams, parduotuvėms ir reklaminiams skydams.

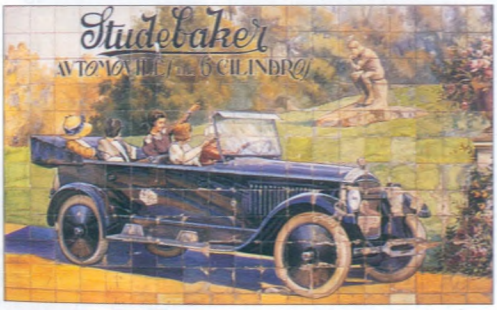

***Azulejo* skydas, reklamuojantis Studebaker automobilius (1924 m.)**

Juano de Valdéso Lealio freska, Hospital de los Venerables

Gulbė ir du romėnų bareljefai, skirti Aktiumo mūšiui, vykusiam 31 m. pr. Kr.

Sugrįžę į Patio Principal, pasukit į dešinę, į Salón de Descanso de los Jueces. Šalia jo stovi gotikinė koplyčia su briaunuotais skliautais, mudecharų sienų ir lubų lipdiniais. Ant altoriaus yra IV a. Vatikano skulptūros *Gerasis ganytojas* kopija. Į kairę, perėję Gabinete de Pilatos su nedideliu fontanu centre, pateksit į Jardín Grande (Didysis sodas). Jei vėl grįšit į centrinį kiemą, už Cereros skulptūros plytelėmis kloti laiptai jus nuves į viršų. Nuostabūs *media naranja* (pusės apelsino) kupolai pastatyti 1537 m. Kai kurios lubos mudecharų stiliaus, kambariuose daug šeimyninių portretų, antikvarinių daiktų ir baldų.

Hospital de los Venerables ❺

Plaza de los Venerables 8. **Planas** 3 C2. ☎ *95 456 26 96.* 🚌 *C3, C4.* ⏰ *kasdien 10–14, 16–20.* 🏛 ♿ €

PAČIAME BARRIO DE SANTA CRUZ centre stovi senųjų kunigų namai, pradėti statyti 1675 m. ir baigti po 20 metų (architektas Leonardo de Figueroa). Dabar čia įkurtas FOCUS (Fundación Fondo de Cultura de Sevilla) kultūros centras.

Iš centrinio rausvo kiemo laiptai veda į viršutinius aukštus, kuriuose, kaip ir valgykloje bei rūsyje, įkurtos parodų salės. Su atskira ekskursija dar galima apžiūrėti puošnią barokinę ligoninės bažnyčią, kurioje yra Juano de Valdés Lealio ir jo sūnaus Lucaso Valdéso freskos. Bažnyčioje prie rytinių durų stovi Pedro Roldáno sukurtos Šv. Petro ir Šv. Ferdinando skulptūros bei Lucaso Valdéso *Šv. Ferdinando apoteozė* (altoriaus užtvaros centre). Graikiškas užrašas friže pataria lankytojams „Bijoti Dievo ir gerbti kunigą". Ant zakristijos lubų yra įspūdingas *trompe l'oeil* stiliaus darbas – Juano de Valdés Lealio *Kryžiaus triumfas.*

Archivo de Indias ❻

Avda de la Constitución. **Planas** 3 C2. ☎ *95 421 12 34.* 🚌 *C3, C4, 21, 26, 31, 33, 34, 40.* ⏰ *pirm.–penkt. 10–13 (moksl. tyrinėjim. 8–13).* €

INDĖNŲ ARCHYVAS rodo svarbų Sevilijos vaidmenį kolonizuojant ir išnaudojant Naująjį pasaulį. Namas pastatytas 1584–1598 m. pagal El Escorial *(žr. p. 312–313)* bendraautorio Juano de Herreroso projektą. Iš pradžių tai buvo *lonja* (prekių birža). 1785 m. Karolis III liepė surinkti visus su „indėnais susijusius dokumentus" po vienu stogu. Archyve yra 86 mln. ranka rašytų puslapių, 8000 žemėlapių, piešinių, Kolumbo, Cortéso ir Cervanteso laiškų, gausi Pilypo II korespondencija. Kai kurie dokumentai saugomi kompaktiniuose diskuose. Viršuje, bibliotekoje, nuolat keičiama piešinių, žemėlapių ir dokumentų faksimilių ekspozicija.

Juan de Herrera. Archivo de Indias fasadas

Reales Alcázares ❼

Mudecharų gipso lipdiniai

1364 M. PETRAS I įsakė įrengti karališkąją rezidenciją Almohado miesto *(žr. p. 50)* valdovų pastatytuose rūmuose. Meistrai iš Granados ir Toledo per dvejus metus sukūrė nuostabius mudecharų kiemelius ir sales. Prie Petro I rūmų ryškiai prisidėjo ir vėlesni valdovai: iš savo Casa de la Contratación Izabelė I *(žr. p. 52)* išsiuntė keliautojus į Naująjį pasaulį, o Karolis I (Šventosios Romos imperatorius Karolis V) *(žr. p. 54)* pastatydino didingus apartamentus.

Alcázares sodai
su terasomis, fontanais, pavėsinėmis – puikus prieglobstis nuo Sevilijos triukšmo.

Jardín de Troya

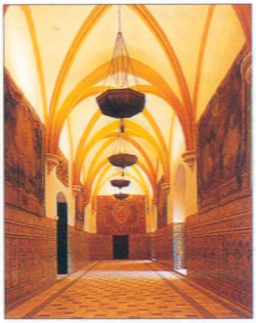

★ Karolio V kambariai
Skliautuotas sales ir koplyčią puošia spalvingi XVI a. gobelenai ir azulejos.

Patio del Crucero
įrengtas virš senųjų pirčių.

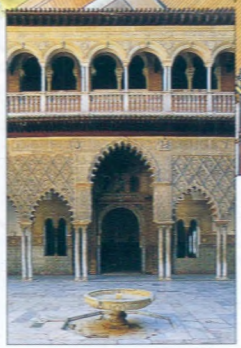

★ Patio de las Doncellas
Mergelių kiemo pasididžiavimas – didžiausių Granados meistrų lipdiniai.

Reales Alcázares planas

Ispanijos karaliai gyveno šiuose rūmuose beveik septynis šimtmečius. Viršutinis aukštas ir dabar priklauso karališkajai šeimai.

Ženklai

- Aukščiau iliustruotas plotas
- Sodai

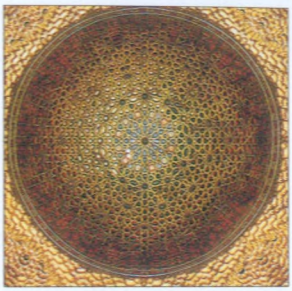

★ Salón de Embajadores
1427 m. pastatytos Ambasadorių salės kupolas išpuoštas paauksuotų medžio drožinių ornamentika.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Patio de Banderas. **Planas** 3 C2. 95 450 23 23. C3, C4, 21, 22. antr.–šešt. 9.30–20 val., sekm. 9.30–18. (spal.–kov.: antr.–šešt. iki 18, sekm. 14.30).

Pasaginės arkos
Ambasadorių salę puošia azulejos ir gipso lipdiniai, joje yra trys simetriškos arkos, kurių kiekviena dar turi po tris pasaginės arkas.

Casa de la Contratación

Patio de la Montería
kiemelyje dvariškiai rinkdavosi prieš medžioklę.

Patio de las Muñecas
Lėlių kiemelis ir jį supantys miegamieji – jauki rūmų vieta. Kiemelio pavadinimas kilęs nuo dviejų veidukų ant vienos arkos.

Petro I rūmų **fasadas** – geriausias mudecharų stiliaus pavyzdys.

Puerta del León (įėjimas)

Patio del Yeso
Gipso kiemelis – sodas su gėlynais ir vandens kanalu išlaikė XII a. Almohadų Alcazáro rūmų bruožus.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ Karolio V kambariai
- ★ Patio de las Doncellas
- ★ Salón de Embajadores

TOLIAU NUO CENTRO

SEVILIJOS ŠIAURĖJE ESANTI La Macarena – tai nykstančių baroko ir mudecharų bažnyčių ir senoviškų *tapas* barų rajonas. Verta aplankyti Basílica de la Macarena šventyklą Sevilijoje, skirtą labai garbinamai Virgen de la Esperanza Macarena. Iš daugelio rajono bažnyčių ir vienuolynų tik Convento de Santa Paula suteikia retą galimybę pažvelgti į uždarą bendruomenę.

Romėniškoji kolona, Alameda de Hércules

Miesto pietuose yra didelis Parque María Luisa. Didelę parko dalį užima barokiniai Palacio de San Telmo rūmai. Daug istorinių parko pastatų buvo pastatyta 1929 m. iberų-amerikiečių parodai. Tikras Andalūzijos pasididžiavimas – didingas penkių žvaigždučių *Alfonso XIII* viešbutis ir pusmėnulio formos Plaza de España. Netoliese yra tabako fabrikas, kurio niūriuose cechuose sukinėjosi išgalvota herojė Karmen. Šiandien čia Sevilijos universiteto rūmai. Kitoje upės pusėje taip pat yra ką pažiūrėti: akmenimis grįstos Triana kvartalo gatvelės, keramikos parduotuvės leidžia pajusti senosios Sevilijos dvasią. XV a. Trianos šiaurėje buvo pastatytas Monasterio de Santa María de las Cuevas – kartūzų vienuolynas, į kurį buvo pasitraukęs Kolumbas. Tai ir lėmė, kad aplinkinis rajonas, Isla de la Cartuja, buvo pasirinktas Expo-92 parodai. Šiandien ši vieta paversta kultūros ir švietimo teminiais parkais.

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Istoriniai pastatai
Palacio de San Telmo 4
Universidad 5

Bažnyčios ir vienuolynai
Basílica de la Macarena 1
Convento de Santa Paula 2
Iglesia de San Pedro 3

Istorinės vietos
Isla de la Cartuja 8
Parque María Luisa 6
Triana 7

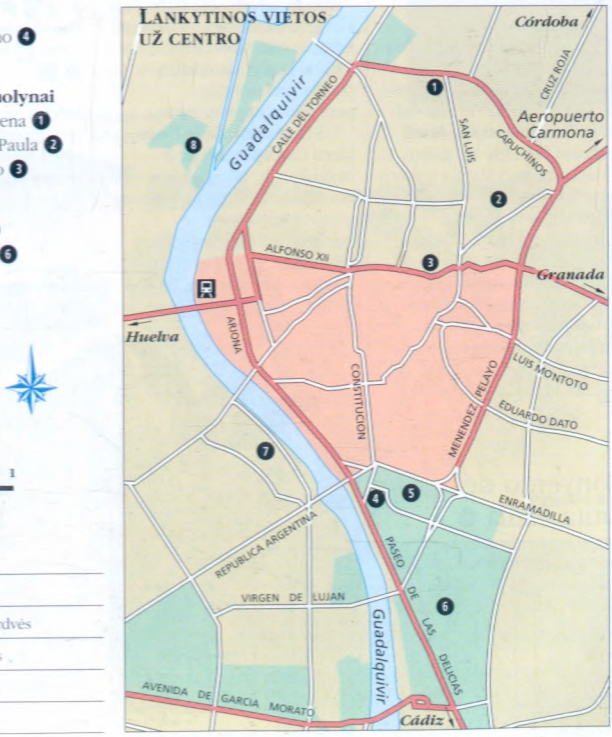

0 kilometrų 1

ŽENKLAI

- Miesto centras
- Parkai ir atviros erdvės
- Geležinkelio stotis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias

◁ **Andalūzijos paviljonas, pastatytas Isla de la Cartuja saloje Expo–92 parodai**

Montañes. *Šv. Jonas Krikštytojas*, Convento de Santa Paula

Basílica de la Macarena ❶

Calle Macarena. **Planas** 2 D3. ☎ *95 437 01 95.* 🚌 *C1, C2, 2, 10.* ⏲ *kasdien 9.30–12.30, 17–19.* **Lobynas** ⏲ *kasdien 9–13, 17–21.*

BAZILIKA pastatyta 1949 m. naujojo baroko stiliumi (architektas Gómezas Millánas) kaip nauja saugykla mylimai Virgen de la Esperanza Macarena. Ji stovi ant XIII a. Iglesia de San Gil bažnyčios, kur statula buvo saugoma iki 1936 m. gaisro.

Manoma, kad statulą sukūrė Luisa Roldán (1656–1703 m.), talentingiausia Sevilijos mokyklos dailininkė. Marija stovi virš didžiojo altoriaus tarp aukso ir sidabro krioklių. Rafaelio Rodríguezo tapytos sienos datuojamos 1982 m.

Lobyne taip pat saugomi didingi Marijos procesijų apsiaustai ir papuošalai.

Convento de Santa Paula ❷

C/ Santa Paula 11. **Planas** 2 E5. ☎ *95 453 63 30.* 🚌 *10, 11.* ⏲ *antr.–sekm. 10.30–12.30,16.30–18.30.* ♿

1475 M. įkurtas Santa Paula vienuolynas veikia iki šiol. Jame gyvena 40 vienuolių. Muziejuje yra dvi galerijos, kuriose eksponuojami religinio meno kūriniai ir paveikslai. Kambarėlyje prie išėjimo galima nusipirkti vienuolių virtų uogienių ir marmeladų. Bažnyčios navą dengia išmoningai drožinėtas 1623 m. stogas. Tarp kitų skulptūrų stovi ir du Juano Martínezo Montañéso darbai – šv. Jono Evangeliko ir šv. Jono Krikštytojo statulos.

Iglesia de San Pedro ❸

Plaza San Pedro. **Planas** 2 D5. ☎ *95 421 68 58.* 🚌 *10, 11, 24.* ⏲ *pirm.–šešt. 8.30–11.30,19–20.30, sekm. 9.30–12.30, 19–20.30.*

ŠIOJE BAŽNYČIOJE 1599 m. buvo pakrikštytas Diego Velázquezas *(žr. p. 28)*, Aukso amžiaus tapytojas. Bažnyčioje persipina įvairūs Sicilijai būdingi architektūros stiliai, pvz., plytinį mudecharų bokštą vainikuoja baroko *(žr. p. 21)* varpinė. Barokinį centrinį portalą, atgręžtą į Plaza de San Pedro, 1613 m. pristatė Diego de Quesada.

Mažai apšviestame bažnyčios viduje yra medinės mudecharų lubos ir vakarinės durys. Vienos koplyčios skliautą puošia geometriniai persipinančių plytų raštai.

Už bažnyčios, Calle Doña María Coronel gatvėje, iš besisukančio būgno XIV a. Convento de Santa Inés sienoje pardavinėjami tortai ir pyragaičiai. Prieš restauruotą vienuolyno bažnyčią yra arkadinis kiemas, kurį puošia XVII a. Francisco de Herreroso freskos.

Iglesia de San Pedro frontoną puošia plytelių mozaika

Palacio de San Telmo ❹

Avenida de Roma. **Planas** 3 C3. ☎ *95 459 75 05.* 🚌 *C3, C4, 5, 34.* ⏲ *tik susitarus.* ♿ ⊘ ⊘

ŠIE ĮSPŪDINGI RŪMAI, pavadinti jūrininkų globėjo vardu, – tai 1682 m. pastatytas universitetas laivų kapitonams, navigatoriams ir aukšto rango karininkams. 1849 m. rūmuose apsigyveno Monpensier kunigaikščiai, iki 1893 m. jiems priklausė ir dabartinis Parque María Luisa. Dabar čia Junta de Andalucía prezidento būstinė (srities vadovybė).

Įspūdingiausias rūmuose – puošnus Leonardo Figueroa čiurigeresko portalas, baigtas

Parque María Luisa ❺

Planas 4 D4. 🚌 *C1, C2, 30, 31, 33, 34, 70, 72.* ♿ **Museo Arqueológico** ☎ *95 423 24 01.* ⏲ *antr.–sekm. 9–14* 🆓 ⊘ ♿ **Museo de Artes y Costumbres Populares** ☎ *95 423 25 76.* ⏲ *antr.–sekm. 9–14.30.* 🆓 ⊘ ♿

1893 M. PRINCESĖ MARIJA LUIZA dovanojo Palacio de San Telmo dalį miesto parkui, kurį suprojektavo Jeanas Forestier, Paryžiaus Bois de

Teatrališkąją **Plaza de España** sukūrė Aníbalas Gonzálezas.

Glorieta de Bécquer, pavėsinė su meilės fazių skulptūromis, duoklė poetui Gustavo Adolfo Bécqueriui.

1734 m. Jonėniškąsias kolonas supa alegorinės figūros, vaizduojančios menus ir mokslus. Šv. Telmas laiko laivą ir žemėlapius, o šalia jo stovi šv. Ferdinandas su kardu ir šv. Hermenegildas su kryžiumi. Šiauriniame fasade stovi eilė Sevilijos garsenybių skulptūrų, kurias 1895 m. sukūrė Susillo. Tarp jų matome ir dailininkus Montañésą, Murillo ir Velázguezą.

Priešais rūmus stovi garsiausias 1920 m. Alfonso pastatydintas Sevilijos viešbutis. Viešbučio centre yra didelis kiemas su fontanu ir apelsinmedžiais. Lankytis bare ir restorane gali ne tik jo gyventojai.

Universidad ❺

Calle San Fernando 4. **Planas** 3 C3. *95 455 10 00.* *C3, C4, 5, 25, 26, 34.* *pirm.–penkt. 8–20.30* *per valstyb. šv.*

BUVĘS REAL FÁBRICA DE TABACOS (Karališkasis tabako fabrikas) dabar priklauso Sevilijos universitetui. XIX a. čia buvo gaminamas trečdalis Europos cigarų, dirbo 10 000 *cigarreras* (moterų darbininkių). Šios karštakraujės *cigarreras* ir įkvėpė prancūzą Mérimée sukurti įžymiąją heroję – čigonę Karmen.

Pastatytas 1728–1771 m., fabrikas yra didžiausias statinys Ispanijoje po El Escorial *(žr. p. 312–313)* prie Madrido. Griovys ir stebėjimo bokštai rodo, kaip buvo saugoma pelninga karališkoji tabako monopolija.

Baroko fontanas viename iš universiteto kiemelių

Boulogne autorius. Jis taip pat sukūrė žaliąją 1929 m. iberų-amerikiečių ekspozicijos zoną. Įdomiausias šios ekstravagancijos palikimas – Aníbalo Gonzálezo darbai dviejose aikštėse: Plaza de España, išpuoštoje keraminių plytelių mozaikomis su buitinėmis scenomis, ir Plaza de América. Šios aikštės mudecharų paviljone (Pabellón Mudejar) Museo de Artes y Costumbres Populares muziejus rengia Andalūzijos liaudies meno parodas. Vaizduojamojo meno paviljone (Pabellón de las Bellas Artes) yra provincijos Archeologijos muziejus. Tarp eksponatų – romėnų laikų statulos ir daiktai, rasti Italikoje *(žr. p. 452)*.

Museo de Artes y Costumbres Populares

Dekoratyvinės plytelės Cerámica Santa Ana parduotuvėje

Triana ❼

Planas 3 A2. *C3, 40, 43.*

ŠIAME TIRŠTAI GYVENAMAME RAJONE, pavadintame romėnų imperatoriaus Trajano vardu, anksčiau buvo Sevilijos čigonų kvartalas. Dabar tai darbininkų rajonas su gėlių pilnomis gatvelėmis ir nepriklausoma dvasia, be to, kelis šimtmečius garsėjantis savo keramika. Geriausia keramikos parduotuvė – *Cerámica Santa Ana*, esanti Calle San Jorge Nr. 31.

Lengviausia patekti į Trianą per Puente de Isabel II tiltą į Plaza del Altozano. Į aikštę žvelgia įstiklinti kaldinto metalo balkonai *miradores*. Netoliese driekiasi tipinė rajono gatvelė Calle Rodrigo de Triana su baltais ir ochros spalvos namais. Ji pavadinta Kolumbo jūreivio, kuris pirmasis pamatė Naujojo pasaulio krantus, vardu.

Puikiai restauruota XIII a. Iglesia de Santa Ana – populiariausia Trianos bažnyčia. Krikštykloje yra čigonų šventinto vandens indas, tariamai suteikiantis tikinčiųjų vaikams flamenko dainos dovaną.

Isla de la Cartuja ❽

Planas 1 B2. *95 448 06 11.* *C1, C2, C3, C4, E5.* **Monasterio de Santa María de las Cuevas** *antr.–sekm. 11–21, spal.–kov.: antr.–sekm. 11–19.* **Pabellón de la Navegación** *95 446 00 89.* *antr.–sekm. 10–13; 17–20.* **Isla Mágica** *95 902 16 17 16.* *bal.–rugs.: kasdien 11–23; kov., spal. –gr.: šešt. ir sekm. 11–23.*

ŠIOJE SALOJE irgi buvo įsikūrusi Expo-92 *(žr. p. 64–65)*. Nuo tada ji pamažu pertvarkyta į parodų salių, muziejų ir laisvalaikio rajoną. Jo centre stovi XV a. kartūzų vienuolynas Monasterio de Santa María de las Cuevas, kuriame iki 1836 m. gyveno vienuoliai. Čia 1507–1542 m. gyveno ir dirbo Kolumbas, jo kūnas palaidotas bažnyčios kriptoje – Capilla Santa Ana. Vienuolynas buvo restauruotas kaip pagrindinis parodos Expo-92 eksponatas.

Į pietus nuo vienuolyno, prie upės, yra Pabellón de la Navegación – Jūreivystės muziejus ir XVI a. laivo *Nao Victoria* kopija.

Parodos centre esantis Lago de España ežeras dabar sudaro 1997 m. atidaryto teminio parko Isla Mágica dalį. Čia pavaizduota kelionės ir žygdarbiai tų tyrinėtojų, kurie XVI a. leidosi iš Sevilijos atrasti Naujojo pasaulio. Įdomiausias parko atrakcionas – *Jaguaras*, 85 km per valandą greičiu lekiantis traukinukas.

Pagrindinis įėjimas į 1400 m. kartūzų įkurtą Monasterio de Santa María de las Cueva

SEVILIJOS GATVIŲ RODYKLĖ

PLANAI SU LANKYTINOMIS VIETOMIS, aprašytomis Sevilijos skyriuje, yra tolesniuose puslapiuose. Juose taip pat nurodyti viešbučiai *(žr. p. 561–562)* ir restoranai

(žr. p. 600–601). Schema apačioje rodo, kurią Sevilijos dalį apima *Gatvių rodyklė*. Ženklų simboliai išvardyti puslapio apačioje.

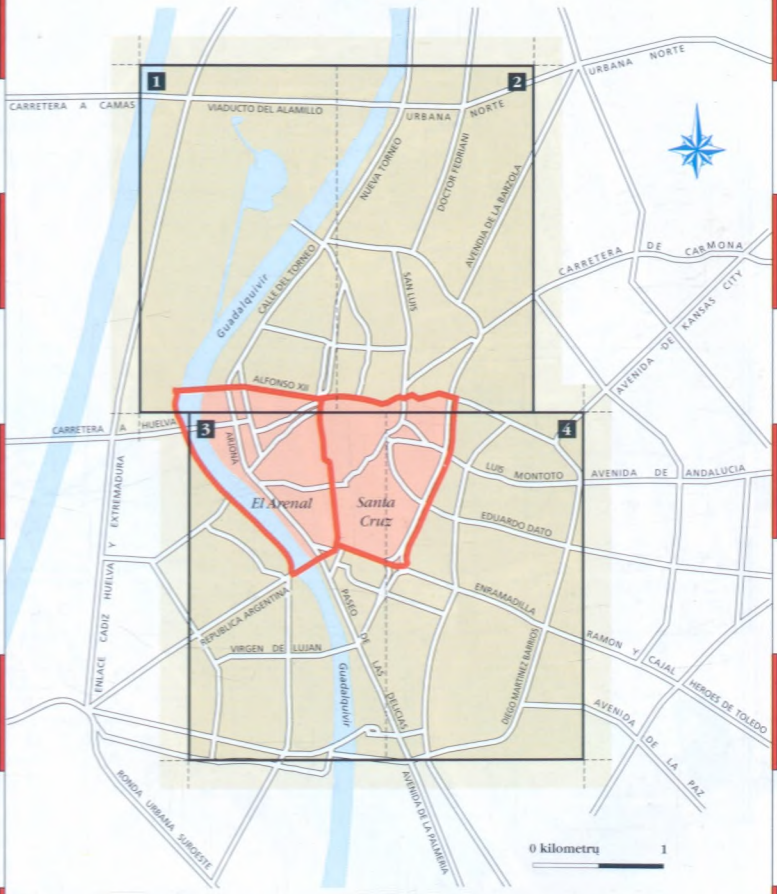

GATVIŲ RODYKLĖS ŽENKLAI

- Pagrindinė įžymybė
- Lankytina vieta
- Kiti pastatai
- Geležinkelio stotis
- Miesto autobuso stotelė
- Autobusų stotis
- Upės laivų prieplauka
- Taksi stotelė
- Automobilių aikštelė
- Informacija turistams
- Greitoji pagalba
- Policijos nuovada
- Bažnyčia
- Vienuolynas
- Paštas
- Geležinkelis
- Vienpusis judėjimas
- Pėsčiųjų gatvė

PLANO PUSLAPIŲ MASTELIS

0 metrų 250

A
B
C
1
2
3
4
5
VIADUCTO DEL ALAMILLO
Puente de la Corta
PLAZA DE AMERICA
TOMAS ALBA EDISON
ISLA DE LA CARTUJA
ISAAC NEWTON
LAGO DE ESPAÑA
AVENIDA DE CARLOS III
AMERICO VESPUCIO
LEONARDO DA VINCI
CAMINO DE LOS DESCUBRIMIENTOS
MARIE CURIE
PARQUE CENTIFICO Y TECNOLOGICO
PARQUE TEMATICO
Puente de la Barqueta
ALBERT EINSTEIN
PARQUE JARDIN DEL GUADALQUIVIR
CHARLES DARWIN
PLAZA EXPO
JARDIN BOTANICO AMERICANO
Guadalquivir
Monasterio de San Clemente
CALLE DEL TORNEO
Convento de Santa Clara
Torre de Don Fadrique
Monasterio Santa María de las Cuevas
Pasarela de la Cartuja
ESPACIO CULTURAL PUERTA TRIANA
Pabellón de la Navegación
Pabellón de los Descubrimientos & Omnimax
PLAZA BLASCO DE GARAY
CALLE MARQUES DE PARADAS
CALLE ALFONSO XII
CALLE BAÑOS
CALLE SANTA ANA
CALLE JUAN RABADAN
CALLE SAN VICENTE
CALLE GOLES
CALLE JESUS DEL GRAN PODER
CALLE TRAJANO
AMOR DE DIOS
CALLE TARIFA
MENDOZA RIOS
Museo de Bellas Artes
Estación de Córdoba
PLAZA DE ARMAS
CALLE DE BAILEN
CALLE MONSALVES
CALLE SAN ELOY
Casa de la Condesa Lebrija
3

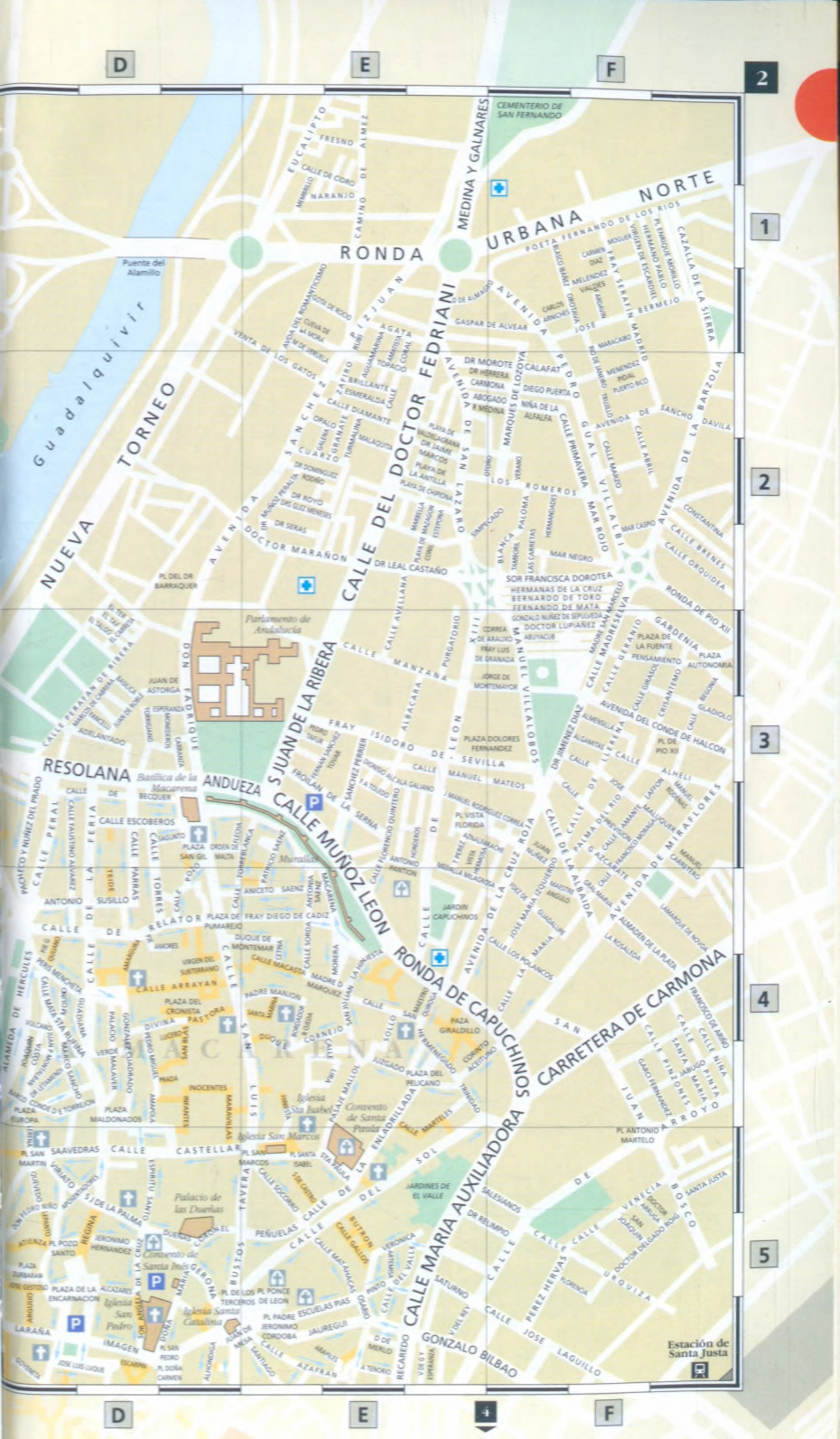
D
E
F
2
1
2
3
4
5
D
E
F
4
Guadalquivir
Puente del Alamillo
CEMENTERIO DE SAN FERNANDO
RONDA URBANA NORTE
MEDINA Y GALNARES
CALLE DEL DOCTOR FEDRIANI
NUEVA TORNEO
AVENIDA DE LA BARZOLA
RONDA DE PIO XII
Parlamento de Andalucía
CALLE SAN JUAN DE LA RIBERA
RESOLANA
Basílica de la Macarena
ANDUEZA
CALLE MUÑOZ LEON
RONDA DE CAPUCHINOS
CARRETERA DE CARMONA
CALLE MARIA AUXILIADORA
Estación de Santa Justa
GONZALO BILBAO
Palacio de las Dueñas
Convento de Santa Inés
Iglesia San Pedro
Iglesia Santa Catalina
Convento de Santa Paula
Iglesia San Marcos
Iglesia Santa Isabel
Iglesia San Gil
Muralla
MACARENA

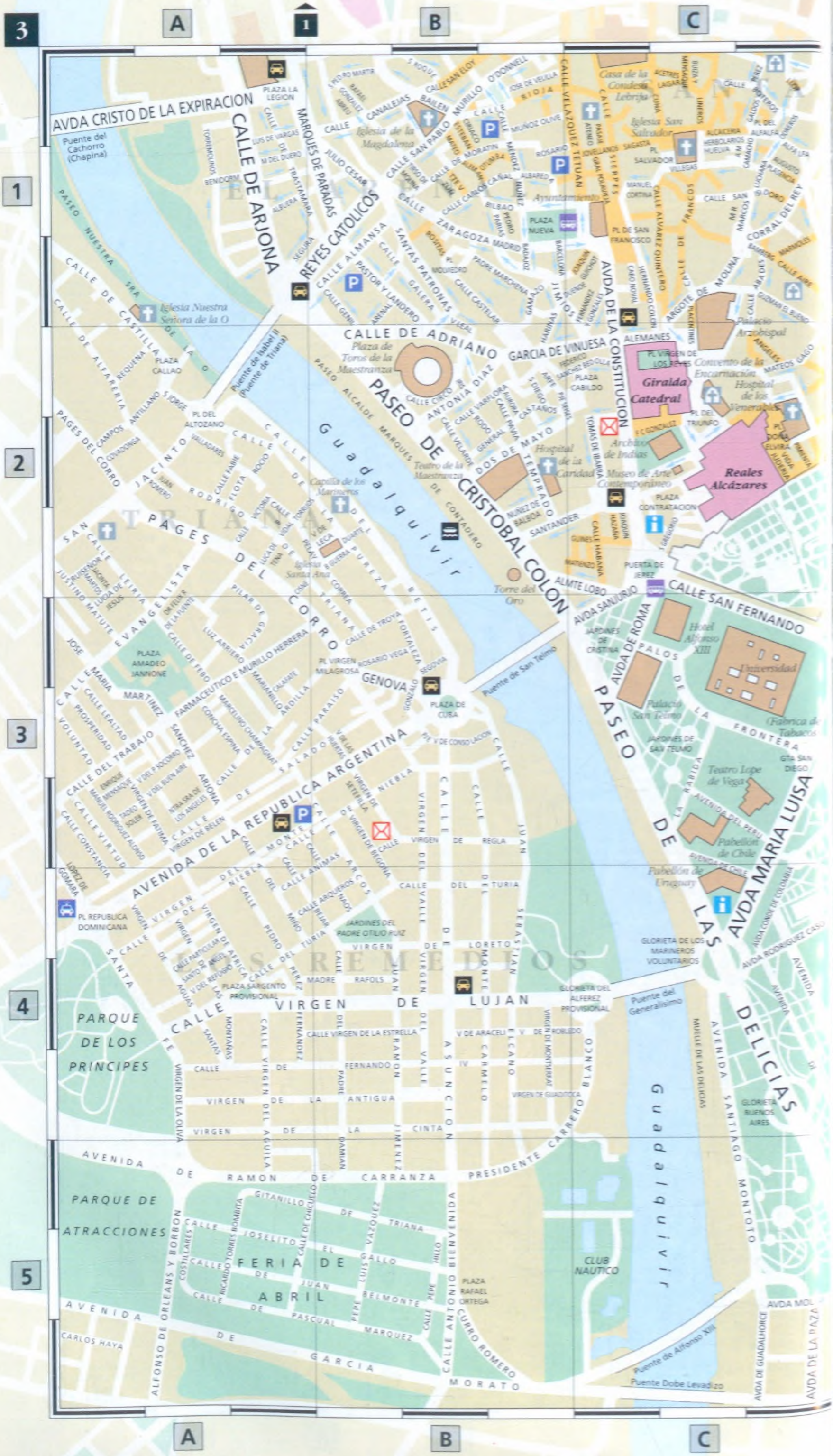

3
A
B
C
1
2
3
4
5
AVDA CRISTO DE LA EXPIRACION
CALLE DE ARJONA
REYES CATOLICOS
MARQUES DE PARADAS
Puente del Cachorro (Chapina)
Iglesia de la Magdalena
Casa de la Condesa Lebrija
Iglesia San Salvador
Ayuntamiento
PLAZA NUEVA
AVDA DE LA CONSTITUCION
CALLE VELAZQUEZ TETUAN
SIERPES
ARGOTE DE MOLINA
Palacio Arzobispal
CALLE DE ADRIANO
Plaza de Toros de la Maestranza
GARCIA DE VINUESA
Giralda Catedral
Convento de la Encarnación
Hospital de los Venerables
Archivo de Indias
Reales Alcázares
Hospital de la Caridad
Museo de Arte Contemporáneo
PASEO DE CRISTOBAL COLON
Teatro de la Maestranza
Guadalquivir
Torre del Oro
Iglesia Nuestra Señora de la O
Puente de Isabel II (Puente de Triana)
TRIANA
PAGES DEL CORRO
SAN JACINTO
Capilla de los Marineros
Iglesia Santa Ana
CALLE SAN FERNANDO
Hotel Alfonso XIII
Universidad
Palacio San Telmo
Fábrica de Tabacos
Teatro Lope de Vega
Pabellón de Chile
Pabellón de Uruguay
PASEO DE LAS DELICIAS
AVDA MARIA LUISA
Puente de San Telmo
PLAZA DE CUBA
AVENIDA DE LA REPUBLICA ARGENTINA
LOS REMEDIOS
CALLE VIRGEN DE LUJAN
Puente del Generalísimo
PARQUE DE LOS PRINCIPES
AVENIDA DE RAMON DE CARRANZA
PRESIDENTE CARRERO BLANCO
PARQUE DE ATRACCIONES
FERIA DE ABRIL
CLUB NAUTICO
AVENIDA SANTIAGO MONTOTO
AVENIDA DE GARCIA MORATO
Puente de Alfonso XIII
Puente Dobe Levadizo

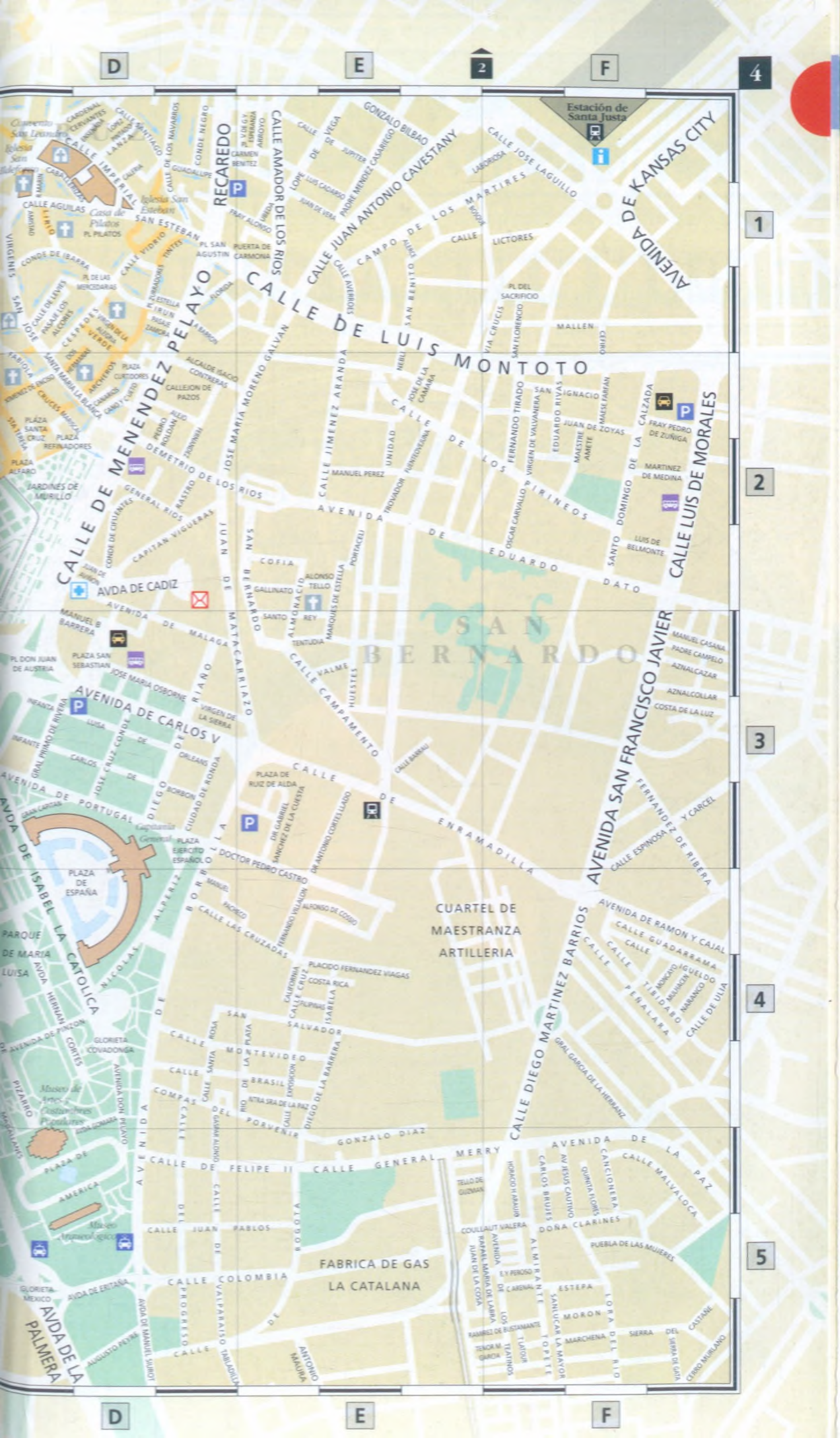
D
E
2
F
4
1
2
3
4
5
Estación de Santa Justa
AVENIDA DE KANSAS CITY
CALLE JOSE LAGUILLO
GONZALO BILBAO
CALLE JUAN ANTONIO CAVESTANY
CALLE AMADOR DE LOS RIOS
RECAREDO
CALLE DE LUIS MONTOTO
CAMPO DE LOS MARTIRES
LICTORES
PL DEL SACRIFICIO
MALLEN
CALLE DE MENENDEZ PELAYO
Casa de Pilatos
PL PILATOS
Iglesia San Esteban
SAN ESTEBAN
PL SAN AGUSTIN
PUERTA DE CARMONA
CALLE AGUILAS
CALLE IMPERIAL
CONDE DE IBARRA
JOSE MARIA MORENO GALVAN
CALLE JIMENEZ ARANDA
CALLE DE LOS PIRINEOS
AVENIDA DE EDUARDO DATO
CALLE LUIS DE MORALES
SANTO DOMINGO DE LA CALZADA
FERNANDO TIRADO
DEMETRIO DE LOS RIOS
JARDINES DE MURILLO
GENERAL RIOS
CAPITAN VIGUERAS
JUAN DE MATACARRIAZO
SAN BERNARDO
AVDA DE CADIZ
AVENIDA DE MALAGA
PLAZA SAN SEBASTIAN
PL DON JUAN DE AUSTRIA
JOSE MARIA OSBORNE
AVENIDA DE CARLOS V
AVENIDA SAN FRANCISCO JAVIER
CALLE CAMPAMENTO
CALLE DE ENRAMADILLA
AVENIDA DE PORTUGAL
PLAZA DE ESPAÑA
Capitanía General
PLAZA EJERCITO ESPAÑOL
DOCTOR PEDRO CASTRO
CALLE LAS CRUZADAS
CUARTEL DE MAESTRANZA ARTILLERIA
AVENIDA DE RAMON Y CAJAL
CALLE DIEGO MARTINEZ BARRIOS
AVDA DE ISABEL LA CATOLICA
PARQUE DE MARIA LUISA
AVENIDA DE BORBOLLA
SAN SALVADOR
MONTEVIDEO
BRASIL
CALLE COMPAS DEL PORVENIR
GONZALO DIAZ
AVENIDA DE LA PAZ
CALLE DE FELIPE II
CALLE GENERAL MERRY
CALLE MALVALOCA
Museo de Artes y Costumbres Populares
PLAZA DE AMERICA
Museo Arqueológico
CALLE JUAN PABLOS
CALLE COLOMBIA
FABRICA DE GAS LA CATALANA
AVDA DE LA PALMERA
GLORIETA MEXICO
AVDA DE ERITAÑA
AVDA DE MANUEL SIUROT
ALMIRANTE TOPETE
LORA DEL RIO
D
E
F

ANDALŪZIJA

HUELVA · CÁDIZ · MÁLAGA · GIBRALTAR · SEVILLA
CÓRDOBA · GRANADA · JAÉN · ALMERÍA

ANDALŪZIJA – KRAŠTAS, *kuriame susikaupę visi stereotipai apie Ispaniją. Čia rasime visko: bulių kovų, paplūdimių, flamenko, baltų kaimų, namų olose, spalvingų fiestų, religinių procesijų,* tapas *barų ir chereso. Tačiau visa tai – tik dalis didelės visumos, apimančios meną, architektūrą, gamtos draustinius ir linksmą gyvenimą.*

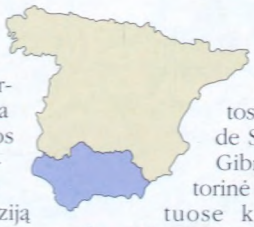

Aštuonios Andalūzijos provincijos tęsiasi nuo Almeríos dykumų iki Portugalijos sienos. Sritį kerta viena didžiausių Ispanijos upių Gvadalkivyras. Desfiladero de Despeñaperros perėja jungia Andalūziją su centriniu plokščiakalniu. Andalūzijos Sierra Nevadoje – aukščiausios Ispanijos viršukalnės. Andalūzijoje savo žymę paliko nuolatiniai įsibrovėliai. Romėnai pastatė miestus pietinėje provincijoje, kurią vadino Baetica, tarp jų sostinę Córdobą (Kordoba) ir Itáliką prie Sevilijos. Andalūzijoje maurai užsibuvo ilgiausiai ir paliko savo gražiausius pastatus – Córdoba Mezquita (Kordobos mečetę) ir nuostabius Alhambros rūmus Granadoje. Labiausiai lankomos vietos – didieji miestai ir Costa de Sol, kurio vakarų gale yra Gibraltaras, geografinė ir istorinė keistenybė. Tačiau ir kituose kampeliuose yra daug įdomybių. Daug Huelvos provincijos įžymybių susijusios su 1492 metais čia pakėlusiu bures Kristupu Kolumbu. Kino režisieriai Almeríos dykumų peizažuose filmuoja Laukinius Vakarus arba Arabiją. Alyvų giraitėse Jaéno (Chaeno) provincijoje slepiasi du gražūs renesanso miestai Úbeda ir Baeza.

Alyvų apsupto Jaéno miesto vaizdas nuo Castillo de Santa Catalina

◁ Įėjimas į *mihrab* (maldos nišą) Córdobos mečetėje

Žvalgantis po Andalūziją

ANDALŪZIJA – pati margiausia Ispanijos sritis. Čia gali pamatyti įspūdingą dykumos peizažą prie Tabernas, užsiiminėti vandens sportu Costa del Sol, paslidinėti Sierra Nevadoje, paragauti chereso vyno Jerezo (Chereso) mieste. Srityje daug gamtos draustinių: Doñana garsi paukščiais, Cazorla – kalkakmenio uolomis. Granada ir Kordoba išsaugojo maurų palikimą; Úbeda ir Baeza – renesanso perlai, Ronda – vienas iš daugelio nuostabių baltųjų miestų.

ŽENKLAI

- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias
- Vaizdingas kelias
- Upė
- Apžvalgos aikštelė

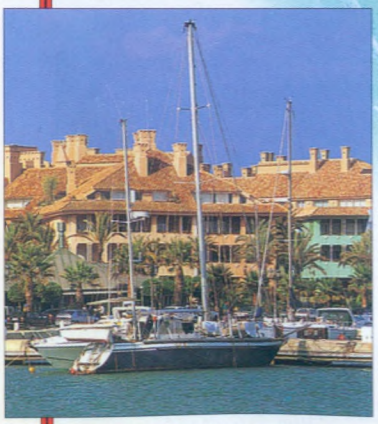

Prieplauka Sotogrande

KAIP TEN PATEKTI

Andalūzijoje nutiestas šiuolaikinis kelių tinklas. Greitkelis NIV eina iš Madrido Gvadalkivyro slėniu į Córdobą, Sevilija ir Cádizą. Greitasis AVE traukinys jungia Seviliją ir Córdobą su Madridu. Nors dauguma kitų didelių miestų turi geležinkelį, bet traukiniai važinėja retai. Autobusai vyksta į daugumą srities vietų, tačiau kelionė gali užtrukti. Norint apžiūrėti nuošalias vietas, būtinas automobilis. Didžiausi oro uostai: Malaga, Sevilija, Jerezas ir Gibraltaras.

DAR ŽR.

- ***Kur apsistoti*** p. 563–567
- ***Restoranai ir barai*** p. 601–605

Šventiškai pasipuošusios dainininkės kaimo krikštynose

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Algeciras 14
Almería 49
Almuñécar 33
Andújar 42
Antequera 20
Arcos de la Frontera 11
Baeza p. 474–475 43
Cádiz 9
Carmona 22
Córdoba p. 454–457 28
Costa de la Luz 10
Écija 26
Garganta del Chorro 18
Gibraltar 15
Granada p. 462–468 38
Guadix 40
Huelva 2
Itálica 23
Jaén 41
Jerez de la Frontera 8
Lacalahorra 39
Lanjarón 34
Laujar de Andarax 36
Málaga 17
Marbella 16
Medina Azahara 27
Mojácar 47
Monasterio de la Rábida 3
Montefrío 31
Montilla 29
Nerja 32
Osuna 21
Palma del Río 25
Palos de la Frontera 4
Parque Nacional de Doñana p. 440–441 6
Parque Natural de Cabo de Gata 50
Parque Natural de Cazorla 45
Priego de Córdoba 30
El Rocío 5
Ronda p. 446–447 13
Sanlúcar de la Barrameda 7
Sierra de Aracena 1
Sierra Morena 24
Sierra Nevada 37
Tabernas 48
El Torcal 19
Úbeda 44
Vélez Blanco 46

Ekskursijos

Las Alpujarras 35
Pueblos Blancos 12

Garsieji *jamón ibérico* Jabugo bare, Sierra de Aracena

Sierra de Aracena ❶

Huelva. *El Repilado. Aracena. Aracena, 959 12 83 55.*

ŠI RŪSTI KALNŲ GRANDINĖ – vienas nuošaliausių ir mažiausiai lankomų Andalūzijos kampelių. Ant kalvos, virš rajono centro Aracenos, stovi maurų forto griuvėsiai. Čia daug urvų. **Gruta de las Maravillas** urve yra ežeras, virš kurio kabo daugybė stalaktitų.

Jabugo kaime gaminamas skaniausias Ispanijoje kumpis – *jamón ibérico* arba *pata negra (žr. p. 401).*

Bronzinis ąsotis, Museo Provincial, Huelva

Į šoną nuo C421 kelio didelėse Minas de Riotinto kasyklose geležis, varis ir sidabras kasami jau nuo finikiečių laikų. **Museo Minero** rodo Rio Tinto kompanijos istoriją.

Gruta de las Maravillas
Calle San José. *959 12 83 55.*
kasdien.

Museo Minero
Plaza del Museo. *959 59 00 25.*
antr.–sekm.

Huelva ❷

Huelva. *141 000. Avda Alemania 12, 959 25 74 03. penkt. Las Colombinas (rugpj. 3).*

HUELVA, buvusi finikiečių gyvenvietė Onuba, klestėjo kaip romėnų uostas. 1775 m. didysis Lisabonos žemės drebėjimas sugriovė beveik viską. Šiandien tai pramoninis miestas prie Río Odiel (Odielo upės) žiočių.

Kolumbas išplaukė į Naująjį pasaulį *(žr. p. 52)* iš Palos de la Frontera – kitos žiočių pusės. Tai atspindi **Provincijos muziejaus** eksponatai. Muziejus supažindina ir su Riotinto kasyklų istorija. Į rytus nuo centro yra keistas priemiesčio Barrio Reina Victoria kvartalas, mėgdžiojantis anglų Tudorų stilių. XX a. Rio Tinto kompanija pastatė namus savo darbininkams. Į pietus, Punta del Sebo, prieš Odielo žiotis, stovi gana blankus Monumento a Colón – Kolumbo paminklas, kurį 1929 m. sukūrė Gertrude Vanderbilt Whitney.

APYLINKĖS: Prie Huelvos yra trys kurortai su saulėtais paplūdimiais: **Puenta Umbria** – ant kyšulio šalia Marismas del Odiel paukščių karalijos, **Isla Cristina** – svarbus žvejų uostas su daugybe jūros gėrybių restoranų ir **Mazagónas** – su mylių mylias besidriekiančiomis vėjo supustytomis kopomis.

Kalvotas rajonas į rytus nuo Huelvos **El Condado** gamina kelias geriausias Andalūzijos vyno rūšis, o Bollullos del Condado turi didžiausią vyndarių kooperatyvą rajone. **Niebloje** yra romėnų tiltas, XII a. maurų siena ir **Castillo de los Guzmanes** pilis.

Museo Provincial
Alameda Sundheim 13. *959 25 93 00. antr.–šešt.*

Castillo de los Guzmanes
C/ Castillo, Niebla. *959 36 22 70. pirm.–šešt. Pasiskambinkit ir susitarkite dėl apsilankymo.*

Monasterio de la Rábida ❸

Huelva. *iš Palos de la Frontera. 959 35 04 11. antr.–sekm.*

KETURIS KILOMETRUS į šiaurę nuo Palos de la Frontera yra pranciškonų vienuolynas – **Monasterio de la Rábida**, įkurtas XV a. 1491 m. Kolumbas čia ieškojo prieglobsčio, kai katalikų monarchai atmetė jo planą plaukti į vakarus ieškoti Rytų Indijos. Abatas Juanas Pérezas, karalienės Izabelės nuodėmklausys, panaudojo savo įtaką ir privertė karalius pakeisti sprendimą. 1930 m. tapytos Danielio Vásquezo Díazo freskos šlovina Kolumbo gyvenimą ir atradimus. Verta apžiūrėti mudecharų šonines navas, pilnus gėlių sodus ir kapitulą su medinėmis sijomis.

Freskos, vaizduojančios Kolumbo gyvenimą Monasterio de la Rábida

Palos de la Frontera ❹

Huelva. 7 000. Carretera de la Rábida, 959 35 08 51. šešt. Virgen de Santa María de la Rábida (rugpj. 3 ir 16).

KOLUMBAS IŠPLAUKĖ 1492 m. rugpjūčio 3 d. iš Paloso, dviejų kapitonų, brolių Martíno ir Vincente Pinzónų, gimtojo miesto. Martíno namuose, **Casa Museo de Martín Alonso Pinzón**, dabar yra muziejus. Centrinėje aikštėje jam pastatytas paminklas.

Prieš kelionę išklausęs mišias, pro XV a. **Iglesia de San Jorge** portalą Kolumbas išėjo sėsti į savo karavelę *Santa María*. Dabar prieplauka visiškai užnešta dumblo.

APYLINKĖS: Gražiam baltam, **Moguer** mieste yra tokie lobiai, kaip XVI a. koplyčia Nuestra Señora de Montemayor ir neoklasicistinė rotušė *(ayuntamiento)*. **Convento de Santa Clara** ir Monasterio San Francisco turi gražias arkadas.

Casa Museo de Martín Alonso Pinzón
Calle Colón 28. 959 35 01 99. antr.–sekm.

Convento de Santa Clara
Plaza de las Monjas. 959 37 01 07. antr.–šešt. per valstyb. šv.

El Rocío ❺

Huelva. 1 200. Avda de la Canaliega, 959 44 26 84. antr. Romería (geg./birž.).

EL ROCÍO ribojasi su Parque Nacional de Doñana *(žr. p. 440–441)*. Jis žymus savo kasmetine *romería* (procesija), kai kaimelyje susirenka beveik milijonas žmonių. Daugelis piligrimų atkeliauja iš tolimų Ispanijos kampelių, kai kurie ryškiai papuoštais jaučių traukiamais vežimais atvyksta aplankyti **Iglesia de Nuestra Señora del Ricío**. Tikima, kad nuo 1280 m. Marijos statula stebuklingai gydanti ligas. Ankstyvą pirmadienio rytą Almonte vyrai kovoja, kas neš statulą procesijoje, o minios žmonių buriasi aplink platformą, kad paliestų statulą.

Iglesia de Nuestra Señora del Rocío, El Rocío

ANDALŪZIJOS FIESTOS

Minios seka paskui Marijos statulą El Rocí mieste

Karnavalas *(vas./kov.)*, Kadisas. Visas miestas persirengia išmoningais drabužiais vienam didžiausių ir spalvingiausių Europos karnavalų. Dainininkų grupės atlieka kupletus, pašiepiančius madas, įžymybes ir politikus.
Romería de la Virgen de la Cabeza *(pask. bal. sekm.)*, Andújar. Masinė piligrimų kelionė į nuošalią šventyklą Sierra Morenoje.
Día de la Cruz *(pirma geg. sav.)*, Granada, Córdoba. Grupės žmonių varžosi, kas padarys spalvingiausius gėlėmis papuoštus kryžius aikštėse ir gatvių kampuose.
Córdoba Patio Fiesta *(geg. vid.)*. Gėlių pilnuose senosios Córdobos kiemuose šokamas flamenkas.
El Rocío *(geg./birž.)*. 70 piligrimų brolijų atvyksta į El Rocío kaimą pagerbti Virgen del Rocío.
Kolumbo festivalis *(liep. pab./rugpj. pr.)*, Huelva. Kiekvienais metais minint Kolumbo kelionę skamba įvairių Lotynų Amerikos šalių liaudies muzika ir šokiai.
Exaltación al Río Guadalquivir *(rugpj. vid.)*, Sanlúcar de la Barrameda (Cádiz). Pakrantėje prie Gvadalkivyro upės žiočių vyksta žirgų lenktynės.

Parque Nacional de Doñana ❻

Paukščiai stebimi iš valties Gvadalkivyro upėje

DOÑANOS NACIONALINIS PARKAS yra didžiausias iš Europos pelkinių parkų. Kartu su prijungtais saugomais plotais jis užima 75 000 ha pelkių ir smėlėtų kopų. Anksčiau parke buvo medžioklės plotai *(coto)*, priklausę Medina Sidonia hercogams. Žemė netiko žmonėms gyventi, todėl čia kunkuliavo laukinės gamtos gyvenimas. 1969 m. šį plotą pradėta saugoti. Be nuolat gyvenančių rūšių, čia apsistoja tūkstančiai migruojančių paukščių, kai po mėnesius trukusių sausrų pelkėse vėl atsiranda vandens.

Krūmų augalija
Smėlio kopos nusėtos levandomis, uolų rožėmis ir kitais žemais krūmais.

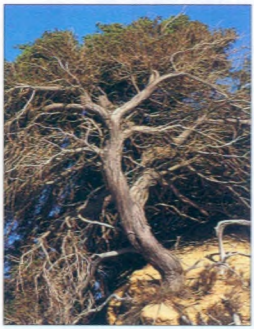

Skėtinė pušis
(Pinus Pinea)
auga plačioje kopų juostoje, giliai įleidusi šaknis į žemę. Kartais smėlis palaidoja medžius.

Pakrantės kopos
Apvalios iki 30 m aukščio baltos kopos driekiasi parko pakrantės ruožu ir vėjų nuo Atlanto gairinamos nuolat keičia išvaizdą.

Parko vidus
Lankytojų skaičius parke griežtai ribojamas, kad kuo mažiau pakenktų gamtai. Vienintelis būdas apžiūrėti parką – su oficialiai organizuojama ekskursija.

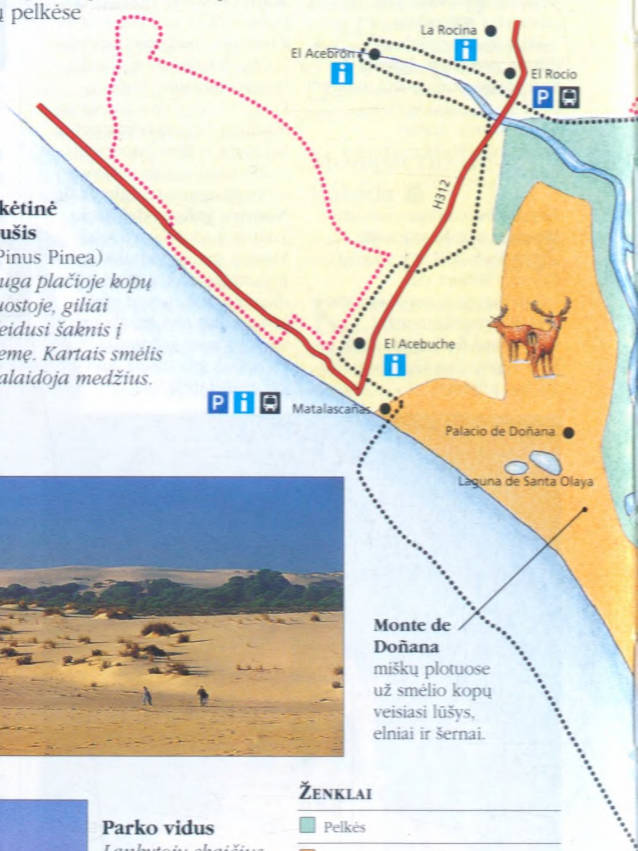

Monte de Doñana
miškų plotuose už smėlio kopų veisiasi lūšys, elniai ir šernai.

ŽENKLAI

- Pelkės
- Kopos
- Nacionalinio parko riba
- Saugoma zona
- Kelias
- Apžvalgos aikštelė
- Informacija turistams
- Automobilių aikštelė
- Autobuso stotelė

Elniai
Parke veisiasi danieliai (Dama dama) *ir didesni rusvieji elniai* (Cervus elaphus). *Prieš poravimąsi vyksta įnirtingos patinų kovos.*

Informacija lankytojui

Huelva ir Sevilla. **Pažymėti plotai** *kasdien.* *saus. 1, saus. 6, per Sekmines, gr. 25.* **La Rocina** *959 44 23 40.* **Palacio del Acebrón**: *paroda „Man and Doñana".* **El Acebuche:** *priėmimas, audiovizualinė paroda, kavinė ir parduotuvė.* *959 44 87 11.* **Savarankiška apžiūra:** *La Rocina ir Charco de la Boca (90 min); El Acebrón iš Palacio del Acebrón (45 min); Laguna del Acebuche iš Acebuche (45 min).* **Vidiniai parko plotai** *geg.–rugs.: pirm.–šešt.; spal.–bal.: antr.–sekm. Lankymas tik su ekskursija. Džipai iš El Acebuche išvyksta 8.30 ir 17.00. Užsakyti* *959 43 04 32.*

Karališkasis erelis
Karališkasis erelis (Aquila heliaca adalberti) – *vienas retesnių Doñanos paukščių.*

Didysis flamingas
Žiemos mėnesiais druskingi ežerai ir pelkės vėžiagyviais maitina gražuolius rausvus didžiuosius flamingus (Phoenicopterus ruber).

Paskutinis lūšies prieglobstis

Lūšis – vienas retesnių Europos žinduolių. Doñanoje prieglobstį rado apie 60 porų ispaniškų lūšių *(Lynx pardellus)*. Jos turi gelsvai rusvą kailį su rudomis dėmėmis ir smailias ausis su juodais kuokšteliais. Šis baikštus medžiojantis gyvūnas mėgsta slėptis brūzgynuose. Daugiausia minta antimis, triušiais, gali pagauti ir neatsargų elniuką.

Lūšį pamatysite tik tada, jei būsite labai kantrūs

Sanlúcar de Barrameda ❼

Cádiz. 61 000. Calzada del Ejército, 956 36 61 10. treč. Exaltación al Río Guadalquivir ir arklių lenktynės (rugpj. vid.).

SANLÚCARAS – tai uostas prie Río Guadalquivir upės žiočių, šalia maurų **pilies**. 1498 m. iš čia į savo trečiąją kelionę išvyko Kolumbas, o 1519 m. – Magelanas į ekspediciją aplink pasaulį. Gerai žinomas čia gaminamas šviesus sausas *manzanilla* cheresas, kurį, be kitų, daro ir **Bodegas Barbadillo**. Laivai iš įlankos nuplukdo lankytojus per upę į Doñanos nacionalinį parką *(žr. p. 440–441)*.

APYLINKĖS: Chipiona – nedidelis, gyvas kurortas su puikiu paplūdimiu. Sienos apjuostas **Lebrija** miestas žvelgia į vynuogynų kiemus, jo Iglesia de Santa María de la Oliva – tai atšventinta XII a. Almohadų mečetė.

Bodegas Barbadillo
C/ Luis de Eguilaz 11. 956 36 08 94. ketv. (tik užsisakius).

Įėjimas į Barbadillo vyninę, Sanlúcar de Barrameda

Jerez de la Frontera ❽

Cádiz. 190 000. Alameda Cristina 7, 956 33 11 50. pirm. Vynuogių derlius (rugs.).

JEREZAS – chereso gamybos sostinė *(žr. p. 402–403)*. Čia daug vyninių, žinomiausios – **González Byass** ir **Pedro Domecq**.

Mieste garsėja ir **Real Escuela Andaluza de Arte Ecuestre** jojimo mokykla. Ketvirtadieniais vyksta vieši pasirodymai, kitomis dienomis galima stebėti treniruotes. **Museo de Relojes** turi didžiausią Europoje laikrodžių kolekciją. Plaza de San Juan aikštėje yra XVIII a. **Palacio de Penmartín**, veikia Centro Andaluz de Flamenco. Čia galima susipažinti su šio šokio bei jo muzikos tradicijomis *(žr. p. 406–407)*. XI a. **Alcázar** rūmuose gerai išsilaikiusi mečetė, dabar bažnyčia. Kiek į šiaurę stovi **katedra**, kurios zakristiją puošia Zurbaráno *Mieganti mergaitė*.

APYLINKĖS: El Puerto de Santa María uostas eksportuoja daug chereso. Galima aplankyti kelias vynines, pvz., **Osborne** ir **Terry**. Mieste taip pat yra XIII a. pilis ir viena didžiausių Ispanijoje bulių kovų arenų.

Andalūzijos Real Escuela de Arte Ecuestre, Jerez de la Frontera

Real Escuela Andaluza de Arte Ecuestre
Avda de Abrantes. 956 31 11 11. pirm.–penkt. per valstyb. šv.

Museo de Relojes
Calle Cervantes 3. 956 18 21 00. pirm.–šešt. per valstyb. šv.

Palacio de Penmartín
Plaza de San Juan 1. 956 34 92 65. pirm.–penkt. per valstyb. šv.

Alcázar
Alameda Vieja. 956 31 97 98. kasdien. per valstyb. šv.

Sherry Bodegas
dėl ekskursijos tartis telefonu iš anksto.
González Byass, C/ Manuel María González 12, Jerez. 956 34 00 00. **Pedro Domecq**, C/ San Ildefonso 3, Jerez. (956) 15 15 00. **Sandeman**, C/ Pizarro 10, Jerez. 956 30 11 04. **Osborne**, C/ de los Moros, Puerto de Santa María. 956 85 52 11. **Terry**, C/ Santísima Trinidad, Puerto de Santa María. 956 48 30 00.

Cádiz ❾

Egipto kaukė, Museo de Cádiz

Iššikišęs į Cádizo įlanką, beveik iš visų pusių apsuptas vandens, Cádizas (Kadisas) laikomas seniausiu Europos miestu. Pasak legendos, jį įkūręs Heraklis, tačiau istorikai teigia, kad 1100 m. pr. Kr. finikiečiai įkūrę Gadirą. Miestą buvo užėmę kartaginiečiai, romėnai ir maurai. Cádizas suklestėjo po rekonkistos *(žr. p. 50–51)* padedant Naujojo pasaulio lobiams. 1587 m. seras Francis Drake'as užėmė miestą per pirmąjį britų puolimą kare dėl pasaulio prekybos. 1812 m. Cádizas trumpam tapo, kai čia buvo paskelbta pirmoji šalies konstitucija *(žr. p. 59)*, Ispanijos sostine.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Cádiz. 160 000. Plaza de Sevilla, 956 25 43 01. Plaza de la Hispanidad, 956 21 17 63. Calle Calderón de la Barca 1, 956 21 13 13. pirm. Carnival (vas./kov.), Dia de la Patrona (spal. 7).

Žvalgantis po Cádizą

Prieš einant į senamiestį malonu pasivaikščioti krantine su puikiai prižiūrimais sodais, atviromis aikštėmis. Siaurose senamiesčio gatvelėse verda prekyba ir gatvių gyvenimas. Miestas didžiuojasi karnavalu *(žr. p. 439)* – triukšminga fantastiškų kostiumų šventė su dainomis ir gėrimais.

Katedra

Ši katedra žinoma kaip Catedral Nueva (Naujoji katedra), nes buvo pastatyta vietoj senosios. Tai viena didžiausių Ispanijoje barokinių ir neoklasicistinių bažnyčių, kurios kupolas išklijuotas geltonomis plytelėmis. Kriptoje yra kompozitoriaus iš Cádizo Manuelio de Fallos (1870–1946) kapas. Katedros brangenybės saugomos kaimyniniame muziejuje.

Museo de Cádiz

Plaza de Mina. (956) 21 22 81. antr.–sekm. per valstyb. šv.

Pirmame šio erdvaus muziejaus aukšte eksponuojami archeologijos radiniai, pasakojantys Cádizo istoriją. Viršuje – viena didžiausių Andalūzijos meno galerijų, turinti ir Rubenso, Zurbaráno, Murillo bei šiuolaikinių dailininkų darbų. Ketvirtame aukšte – kaimo fiestų marionečių kolekcija.

Torre Tavira

Calle Marqués del Real Tesoro 10. 956 21 29 10. kasdien.

Šis buvęs XVIII a. miesto stebėjimo bokštas dabar paverstas apžvalginiu. Iš čia atsiveria gražūs vaizdai.

Oratorio de San Felipe Neri

Jau nuo 1812 m. ši XVIII a. bažnyčia buvo liberalizmo šventovė. Tais metais, kai Napoleonas per Nepriklausomybės karą *(žr. p. 58–59)* laikė sugniaužęs į kumštį Ispaniją, čia susirinkusi laikinoji vyriausybė mėgino padėti pirmosios Ispanijoje konstitucinės monarchijos pagrindus. Jos skelbiama liberali konstitucija buvo drąsi, bet neveiksminga.

Zurbarán. *Šv. Brunono ekstazė*, Museo de Cádiz

KADISO KATEDRA

Žvejų valtys Zahara de los Atunes kurorte, Costa de la Luz

Costa de la Luz ⑩

Cádiz. 🚆 Cádiz. 🚌 Cádiz, Tarifa. ℹ Cádiz, 956 24 01 61.

COSTA DE LA LUZ (šviesos krantas), esantis tarp Cádizo ir Tarifos, – toliausia Ispanijos Pietų vieta, nesugadinta, vėjų gairinama pakrantės juosta, kuriai būdinga stipri, ryški šviesa. Nuo Sierra del Cabrito, į vakarus nuo Algeciraso, pro Gibraltaro sąsiaurį galima pamatyti Tanžero ir Maroko pakrantę, violetinių Rifų kalnų viršūnes.

Tarifa pavadinta VIII a. maurų vado Tarifo ben Maluko vardu, jo armija čia išsilaipino per maurų užkariavimą *(žr. p. 48–49)*. Vėliau Tarifą ir X a. pilį 1292 m. per maurų apsiaustį gynė legendinis didvyris Guzmánas.

Dabar Tarifa – Europos burlentininkų sostinė. Kalvose virš Tarifos daug vėjo variklių, kuriuos varo nuo jūros pučiantys vėjai.

Išsukę iš N340 kelio, ilgo plento, bėgančio pro kaktusus, saulėgrąžas ir pavienius kamštinius ąžuolus, galėsite privažiuosite kuklų **Zahara de los Atunes** kurortą su keliais viešbučiais. **Conil de la Frontera** viešbutis triukšmingesnis, geriau įrengtas.

1805 m. anglų admirolas Nelsonas nugalėjo ispanų ir prancūzų laivyną prie **Cabo de Trafalgar** (Trafalgaro kyšulio), tačiau pats žuvo mūšyje.

Žygis aplink Pueblos Blancos ⑫

UŽUOT GYVENĘ ANDALŪZIJOS lygumose, kur galėjo tapti banditų grobiu, kai kurie andalūzai kėlėsi į miestus-tvirtoves kalnuose. Jie vadinami *pueblos blancos* (baltieji miestai), nes pagal maurų tradiciją baltai tinkuoti *(žr. p. 22)*. Dabar tai žemės ūkio miestai, tačiau išlaikę daugelį praeities pėdsakų.

Ubrique ②
Šiame *pueblo* Sierra de Ubrique papėdėje klesti odos pramonė.

Arcos de la Frontera ①

Jimena de la Frontera ⑨
Tai miestas kalnuose, kur tarp alyvmedžių ir kamštinių ąžuolų ganosi laukiniai buliai. Čia yra ir maurų pilies griuvėsiai.

ŽENKLAI

- Kelionės maršrutas
- Kiti keliai

PATARIMAI VAIRUOTOJAMS

Kelionės ilgis: *205 km*
Postovio vietos: *visuose miestuose galima apsistoti ir pavalgyti, tačiau daugiausia viešbučių* (žr. p. 566) *ir restoranų* (žr. p. 605) *yra Rondoje. Arcosas turi valstybinį viešbutį* (žr. p. 563).

Gaucín ⑧
Iš čia puikiai mayti Viduržemio jūra, Atlantas, Gibraltaro uola ir Afrikos Rifų kalnai kitoje sąsiaurio pusėje.

Arcos de la Frontera ⑪

Cádiz. 30 000. Plaza del Cabildo, 956 70 22 64.
penkt. Velada de Nuestra Señora de las Nieves (rugpj. 4–6).

PASAK LEGENDOS, ARCOSĄ įkūręs Nojaus sūnus, tačiau labiau tikėtina, kad tai padarė iberai. Romėnų laikais miestas buvo vadinamas Arcobriga, o Córdobos kalifato laikotarpiu *(žr. p. 48)* gavo maurų tvirtovės Medina Arkoš pavadinimą. Tai archetipinis baltas miestas su senų gatvelių raizginiu aplink pilies griuvėsius.

Aukščiausioje miesto vietoje, Plaza de España, yra viešbutis *(žr. p. 563)* ir **Iglesia de Santa María de la Asunción** – vėlyvosios gotikos mudecharų pastatas su gražiomis choro stalėmis ir altoriaus užtvara. Įspūdinga ir daili gotikinė **Iglesia de San Pedro** stovi ant uolos krašto virš Río Guadalete upės. Netoliese puikuojasi **Palacio del Mayorazgo** rūmai su puošniu renesansiniu fasadu. **Rotušę** *(ayuntamiento)* puošia gražios mudecharų lubas.

APYLINKĖS: XV a. Guzmánų šeimai buvo padovanota **Medinos Sidonijos** kunigaikštystė – baltas miestas ant kūginės kalvos į pietvakarius nuo Arcos de la Frontera miesto. Šeima praturėjo iš investicijų į Ameriką ir Medina Sidonija tapo viena iš svarbiausių kunigaikštysčių Ispanijoje. Gotikinė Iglesia de Santa María la Coronada – gražiausias miesto pastatas. Čia saugoma puiki religinio renesanso meno kolekcija.

Iglesia de Santa María de la Asunción, Arcos de la Frontera

Palacio del Mayorazgo
C/ San Pedro 2. 956 70 30 13. pirm.–penkt. per valstyb. šv.

Ayuntamiento
Plaza del Cabildo. 956 70 00 02. su leidimu. per valstyb. šv.

Zahara de la Sierra ③
Išsiskleidęs žemyn aplink pilies griuvėsius šis *pueblo blanco* paskelbtas valstybės saugomu paminklu.

Grazalema ④
Šiame Sierra de Grazalema kalnagūbryje įsikūrusiame kaimelyje iškrenta daugiausia kritulių Ispanijoje.

Ronda la Vieja ⑤
Čia galima aplankyti romėnų miesto Akinipo griuvėsius, tarp jų ir teatrą.

Setenil ⑥
Kai kurios šio neįprastai balto miesto, lipančio ant tarpeklio sienų, gatvės yra po uolų keteromis. Tarpeklį iš vulkaninio tufo suformavo Río Trejo (Trecho upė).

Ronda ⑦
(žr. p. 446–447)

Iš gatvės į gatvę: Ronda ⓑ

Rankomis ištapyta lėkštė Rondoje

RONDA ĮSIKŪRUSI vienoje vaizdingiausių Ispanijos vietų. Miestas stovi ant didžiulės uolos kyšulio virš bedugnės su kalkakmenio sienomis. Dėl savo neprieinamos padėties ji buvo vienas iš paskutiniųjų maurų bastionų, 1485 m. pagaliau pasidavęs krikščionims. Pietų pusėje pastatytas tipinis maurų *pueblo blanco (žr. p. 444–445)* – siauros gatvelės, langų grotos ir akinamai balti namai. Dauguma įžymybių yra šioje miesto dalyje. Naujesnėje miesto dalyje El Mercadillo įrengta viena seniausių Ispanijoje bulių kovų arenų.

★ Puente Nuevo
Įspūdingas XVIII a. civilinės inžinerijos pasiekimas – „Naujasis tiltas“ virš 100 m gylio Tacho tarpeklio, jungiantis senąją ir naująją Rondas.

Casa del Rey Moro
Iš šio XVIII a. namo, pastatyto ant maurų rūmų pamatų, 365 laipteliai veda prie upės.

★ Palacio Mondragón
Didelė rūmų dalis pastatyta po rekonkistos (žr. p. 50–51), *bet arkadinį kiemą puošia autentiškos maurų mozaikos ir gipsas.*

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

★ Puente Nuevo

★ Palacio Mondragón

Palacio del Marqués de Salvatierra
XVIII a. renesanso rūmų fasadą puošia keistos biblinės scenos ir Pietų Amerikos indėnų skulptūros.

Informacija lankytojui

Málaga. 40 000. Avenida de Andalucía, 95 287 16 73. Plaza Concesión García Redondo, 95 287 22 62. Plaza de España 1, 95 287 12 72. sekm. Virgen de la Paz (saus. 24), Didžioji savaitė, Feria de la Primavera (geg. 21), Feria de Pedro Romero (rugs.).
Casa del Rey Moro tik sodai. **Palacio del Marqués de Salvatierra** ketv. ir sekm. liep. 25–rugs. 15 d. **Palacio Mondragón** kasdien. **Plaza de Toros and Museo Taurino** kasdien.

Santa María la Mayor
Iš XIII a. mečetės, stovėjusios šios bažnyčios vietoje, liko tik minaretas ir musulmonų maldos niša.

Ayuntamiento (rotušė)
XX a. perstatyta rotušė užima senojo pastato dalį. Ji turi dviaukštį arkadinį fasadą ir mudecharų lubas.

Ženklai

Siūlomas kelias

Bulių kovos rondoje

Rondos Plaza de Toros – dvasinė bulių kovų vieta. 1785 m. įkurta arena – viena seniausių ir svarbiausių Ispanijoje. Rugsėjo mėnesį gerbėjus iš visos šalies čia sutraukia nepakartojama Corrida Goyesca dvasia, milijonai stebi koridą per televizorių. Kautis Rondoje – kiekvieno jauno matadoro svajonė. Klasikinį Rondos stilių (griežtesnį už Sevilijos) sukūrė Pedro Romero, gimęs 1754 m. Jis laikomas šiuolaikinių bulių kovų tėvu.

Romero, nudūręs daugiau nei 6000 bulių

Algeciras ⓮

Cádiz. 200 000. Calle Juan de la Cierva, 956 57 26 36. antr. Feria Real (birž. 24–liep. 2).

IŠ PRAMONINIO ALGECIRAS miesto atsiveria puikūs vaizdai į Gibraltarą, esantį už 14 km per įlanką. Miestas – didelis žvejybos uostas ir pagrindiniai Europos vartai keltams į Šiaurės Afriką, ypač Tanžerą ir Ispanijos teritorijas Ceutą ir Melillą.

Gibraltar ⓯

British Crown Colony. 30 000. Gibraltaro turizmo valdyba, Kento hercogo namas, Katedros skveras, 956 77 49 50. treč.–penkt. ir šešt. valstyb. šv. (rugs. 10).

AUKŠTAS UOLĖTAS Gibraltaro kyšulys „amžiams" atiteko Britanijai pagal 1713 m. Utrechto sutartį *(žr. p. 58)*. Šiais laikais kasmet apie 4 mln. žmonių perplaukia Gibraltarą iš La Línea de la Concepción Ispanijoje – dauguma traukia apsipirkti be muitų. Gibraltaro įžymybės susijusios su jo strategine ir karine svarba. Pusiaukelėje į garsiąją uolą stovi VIII a.

Šv. Mokolo urve per Antrąjį pasaulinį karą buvo ligoninė

maurų pilis, kurios **donžone** iki šiol tebėra kalėjimas. 80 km nuo **apsiausties tunelių**, dabar paverstų sandėliais ir kareivinėmis, yra **šv. Mokolo ola**, kurioje per II pasaulinį karą buvo ligoninė, o dabar vyksta klasikinės muzikos koncertai.

Beždžionių urve netoli Gibraltaro kyšulio gyvena beuodegės beždžionės. Pasak legendos, nepaisant politikų machinacijų, britai išlaikys uolą tik tol, kol čia gyvens beždžionės. Funikulierius užkelia lankytojus į **uolos viršūnę**, 450 m. aukštį. **Gibraltaro muziejus** atspindi kolonijos istoriją.

Donžonas, Apsiausties tuneliai, Šv. Mokolo ola, Beždžionių urvas
Viršutinė uolos dalis. 9567 424 00. kasdien. saus. 1, gr. 25.

Gibraltar Museum
18 Bombhouse Lane. 9567 742 89. pirm.–šešt. per valstyb. šv.

Costa del Sol

ŠIOJE PAKRANTĖJE tarp Gibraltaro ir Malagos būna 300 saulėtų dienų per metus, todėl čia labai mėgsta atostogauti paplūdimio ir vandens sporto entuziastai. Nors čia prabangiausias kurortas – Marbella, tačiau visi kiti taip pat populiarūs ir skirti masiniam poilsiautojui. 30 geriausių Europos golfo aikštynų išsidėstę kiek toliau nuo pakrantės.

***Sotogrande prieplauka** – prabangių vilų kurortas. Krantinėje daug gerų jūros gėrybių restoranų.*

Puerto Banús – pretenzingas Marbellos uostas. Prabangios parduotuvės, restoranai, spindintis naktinis gyvenimas daug ką pasako apie klientų turtus.

Ramius **Esteponos** vakarus labai mėgsta šeimos su mažais vaikais. Už didelių viešbučių – seni skverai, apsodinti apelsinmedžiais.

***San Pedro de Alcántara** – ramus kurortas su šiuolaikine prieplauka ir įvairiomis atostogų pramogomis.*

Jachtos ir motorlaiviai prabangioje Marbellos prieplaukoje vasarą

Marbella ⑯

Málaga. 102 000. Glorieta de la Fontanilla, 95 277 14 42. pirm. San Bernabé (birž. 11).

MARBELLA – vienas prabangiausių Europos kurortų, kur ilsisi karališkoji šeima ir kino žvaigždės. Žiemą čia visus daugiausia traukia golfas. Senamiestyje tarp švarių gatvelių, aikščių, brangių parduotuvių stovi **Iglesia de Nuestra Señora de la Encarnación** bažnyčia. **Museo de Grabado Español Contemporáneo** muziejuje yra keletas mažai žinomų Picasso darbų. Naktinis gyvenimas pareikalaus storos piniginės, tačiau už Babaloo, Victor, Don Carlos, Cabopino ir Las Dunas paplūdimius mokėti nereikia.

Museo de Grabado Español Contemporáneo
C/ Hospital Bazan. 95 282 50 35. sekm.–penkt. per valstyb. šv.

***Marbella** – prašmatniausias Costa del Sol kurortas, o Playa de Don Carlos – geriausias iš 29-ių jo paplūdimių.*

Rincón de la Victoria – ramus šeimyninis kurortas, garsėjantis keptomis sardinėmis.

Torremolinos, aukštos klasės kurortas, dabar gerai sutvarkytas: įrengtos naujos aikštės, krantinė, žaliosios zonos, paplūdimyje išpilta milijonai tonų auksinio smėlio.

Benalmádena Costa aptarnauja turistų grupes. Čia didelė prieplauka, akmenuoti paplūdimiai ir aibė pramogų turistams.

Cabopino kurorte nelabai daug žmonių, už šiuolaikiškos prieplaukos yra platus, smėlėtas nudistų pliažas.

0 kilometrų 10

***Fuengirola** – žvejų uostas (tai rodo ir šios dėžės su šviežia žuvimi), tačiau šiandien geriau žinomas kaip britų turistinių grupių kurortas. Kurortą supa statūs ochros spalvos kalnai.*

Centrinis 1588 m. pašventintos Malagos katedros fasadas

Málaga ⑰

Málaga. *600 000.* *Pasaje de Chinitas 4, 95 221 34 45.* *sekm.* *Carnival (vas./kov.), Feria (rugpj. antras šešt.–trečias sekm.).*

MALAGA, antras didžiausias Andalūzijos miestas, – svarbus finikiečių (tada vadintas Malaca), romėnų, maurų ir šių laikų uostas. XIX a. čia gamintas saldus Malagos vynas *(žr. p. 402)* buvo vienas populiariausių Europos gėrimų, tačiau 1876 m. *phylloxera* virusas sunaikino aplinkinius vynuogynus.

Katedrą 1528 m. pradėjo statyti Diego de Siloé, tačiau joje keistai persipynę įvairiausi stiliai. Tik iki pusės pastatytas antrasis bokštas (1765 m. baigėsi jam skirti pinigai) davė katedrai pravardę La Manquita („vienarankė").

Malagos **Museo de Bellas Artes** yra Riberos, Murillo, Zurbaráno, Moraleso paveikslų, Pablo Picasso vaikystės eskizų. **Casa Natal de Picasso**, kur prabėgo dailininko vaikystė, – dabar Picasso fondo būstinė.

Malagos **Alcazaba** *(žr. p. 49)* pastatyta VIII–IX a. Prie įėjimo yra iš dalies atkastas romėnų amfiteatras, tačiau įdomiausi **Archeologijos muziejuje** eksponuojami finikiečių, romėnų ir maurų meno dirbiniai.

Ant kalvos, už Alcazabos, išlikę **Castillo de Gibraltaro**, XIV a. maurų pilies griuvėsiai.

APYLINKĖS: Į šiaurę ir rytus nuo Malagos įsikūręs **Parque Natural de los Montes de Málaga**. Vaikščiodami pažymėtais vaizdingais takeliais, virš kurių sklando levandų ir pievų augalų kvapai, galbūt pamatysit erelių ar šernų. Pasukit į šiaurę nuo C345 plento ir aplankykit 1840-ųjų vyninę.

Museo de Bellas Artes
Calle San Agustín 8. *95 221 83 82.* *Keliamas į kitą vietą.*

Alcazaba and Museo Arqueológico
Calle Alcazabilla. *95 221 60 05.* *antr.–sekm.*

Garganta del Chorro ⑱

Málaga. *El Chorro.* *Parque Ardeles.* *Avenida de la Constitución, Alora, 95 249 83 80.*

DERLINGAME GUADALHORCE slėnyje, šalia El Chorro kaimo, yra vienas geografinių Andalūzijos stebuklų. Garganta del Chorro – milžiniškas upės išgraužtas 180 m gylio, o vietomis tik 10 m pločio plyšys. Žemiau pastatyta hidroelektrinė suardė laukinį gamtos peizažą. Jei norit įsitikinti svaiginančiu tarpeklio dydžiu, leiskitės aukštyn **Camino del Rey**, siauru takeliu, vedančiu prie tilto per tarpeklį, tačiau jis apgriuvęs, trūksta dalies turėklų.

APYLINKĖS: Už 12 km gilyn, slėnyje, stovi **Álora**, klasikinis baltasis miestas *(žr. p. 444–445)* su ant kalvos stūksančiais maurų pilies griuvėsiais ir XVIII a. bažnyčia.

Pavažiavę iš Aloros vingiuotu MA441 keliu, išvysite **Carratraca** kaimą. XIX a. ir XX a. pradžioje Europos aukštuomenė čia važiuodavo dėl gydomųjų sieros vandens šaltinių. Nors šiandien vanduo dar tebetrykšta išmesdamas 700 litrų per minutę, nors veikia lauko baseinai, tačiau mažai kas jais naudojasi.

Garganta del Chorro tarpeklis virš Guadalhorce upės

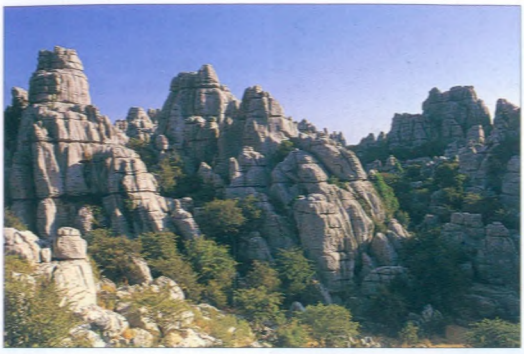

Vėjo nugairintos kalkakmenio uolos El Torcalyje

El Torcal ⑲

Málaga. *Antequera.* *Antequera.* *Antequera, 95 270 25 05.*

VĖJO IR ORO sąlygos suformavo keistus kalkakmenio uolų derinius ir urvus. Parque Natural del Torcal parką mėgsta pėstieji turistai. Takeliai nuo lankytojų centro veda į įvairias puses. Maršrutus iki 2 val. trukmės žymi geltonos strėlės, ilgesnius – raudonos. Parke veisiasi lapės, žebenkštys, peri ereliai, vanagai ir grifai. Čia saugoma daug augalų rūšių, tarp jų laukinė orchidėja.

Antequera ⑳

Málaga. *40 000.* *Pl San Sebastián 7, 95 270 25 05.* *antr.* *Ferias (geg. pab.–rugpj. vid.).*

ŠIS JUDRUS PREKYBINIS miestas iš pradžių buvo strateginė romėnų Anticaria, vėliau – maurų pasienio tvirtovė, ginanti Granadą.

Iš daugelio bažnyčių būtinai aplankykit **Iglesia de Nuestra Señora del Carmen**, turinčią didelį barokinį altorių. Kitame miesto gale, XIX a. **Plaza de Toros**, yra bulių kovų muziejus.

XIII a. **pilis** ant kalvos viršūnės pastatyta kaip romėnų fortas. Galima apeiti pilies sienas, apžiūrėti XVI a. Arco de los Gigantes. Nuo Torre del Papabellotas bokšto atsiveria puiki miesto panorama.

XVIII a. miesto **Palacio de Nájera** rūmuose dabar įsikūręs municipalinis muziejus. Vertingiausias jo eksponatas – bronzinė romėnų berniuko statula.

Manoma, kad **dolmenai** (akmens luitai) už miesto – tai 2500–2000 m. pr. Kr. gyvenusių genčių vadų kapavietės.

APYLINKĖS: Į šiaurę nuo Antequeros esanti **Laguna de la Fuente de Piedra** – mėgstama paukščių vieta. Peržiemoję Vakarų Afrikoje, čia atskrenda perėti didžiuliai flamingų pulkai. N334 kelias veda į apžvalgos aikštelę prie ežero. Fuente de Piedra kaimelyje yra turistinis centras. Keliaudimi N334 keliu į rytus, pasieksite **Archidoną**, kur verta sustoti ir apžiūrėti XVIII a. aštuonkampę Plaza Ochavada, įrengtą prancūziškų stiliumi, tačiau turinčią tradicinių andalūziškų bruožų.

XVI a. Arco de los Gigantes triumfo arka, Antequera

Plaza de Toros
Carretera de Sevilla. *95 284 58 85.* *antr.–sekm.* **Museo Taurino** *šešt., sekm., per valstyb. šv.*

Palacio de Nájera
Coso Viejo. *95 270 40 51.* *antr.–sekm.* *per valstyb. šv.*

Osuna ㉑

Sevilla. *17 500.*
Plaza Mayor, 95 582 14 00.
pirm. *San Alcadio (saus. 12), Virgen de la Consolación (rugs. 8).*

1770 baigti statyti Palacio del Marqués de la Gomera rūmai Osunoje

OSUNA, buvęs romėnų garnizono miestas, suklestėjo XVI a. valdant galingiems Osunos hercogams. 1530-aisiais jie įkūrė **Colegiata de Santa María**, didžiulę bažnyčią su barokine altoriaus užtvara ir José de Riberos paveikslais. 1548 m. įkurtas **universitetas** – ganėtinai griežtas pastatas su gražiu kiemu. Buvusią miesto šlovę atspindi puikūs namai, tarp jų – **Palacio del Marqués de la Gomera**.

APYLINKĖS: Į rytus stovi **Estepa**, šiandien garsi pyragaičiais *polvorones* ir *mantecados* *(žr. p. 401)*. Iglesia del Carmen turi baltą ir juodą barokinį fasadą.

Servilijaus kapas romėnų nekropolyje Carmonoje

Carmona ㉒

Sevilla. 25 000. *Arco de la Puerta de Sevilla, 95 419 09 55. pirm. ir ketv. Feria (geg.), Fiestas Patronales (rugs. 8–16).*

TAI PIRMAS DIDELIS MIESTAS į rytus nuo Sevilijos šalia NIV kelio. Jo senamiestis pastatytas ant kalvos virš priemiesčių lygumoje. Šalia **Puerta de Sevilla** vartų, už maurų sienų, spiečiasi gyvenamieji namai, mudecharų bažnyčios, aikštės, vingrios, akmenimis grįstos gatvelės.

Plaza de San Fernando aikštė puikuojasi didingu senosios renesanso **rotušės** fasadu. Dabartinė rotušė įsikūrusi XVIII a. pastate. Jo kieme yra romėnų mozaikų. Čia pat šalia stovi gražiausia miesto bažnyčia – XV a. **Iglesia de Santa María la Mayor**, pastatyta vietoj mečetės su iki šiol išlikusiu kiemu.

Virš miesto stūkso **Alcázar del Rey Pedro** griuvėsiai. Tai buvę valdovo Petro I Žiauriojo rūmai – dabar jų dalį užima viešbutis *(žr. p. 563)*.

Šalia Carmonos stūkso **Necrópolis Romana** – didžiuliai romėnų kapinių griuvėsiai. Muziejuje eksponuojami kapuose rasti daiktai, tarp jų statulėlės, stiklo dirbiniai ir papuošalai.

Ayuntamiento
Calle Salvador 2. 95 414 00 11. *pirm.–šešt. per valstyb. šv.*

Necrópolis Romana
Avenida Jorge Bonsor 9. 95 414 08 11. *antr.–sekm. per valstyb. šv.*

Itálica ㉓

Sevilla. 95 599 73 76. *iš Seville. bal.–rugs.: antr.–šešt. 8–20, sekm. 9–13 val.; spal.–kov.: antr.–šešt. 9–17.30, sekm. 10–16.*

ITALIKĄ ĮKŪRĖ Scipionas Afrikietis 206 m. pr. Kr. Tai vienas seniausių romėnų miestų Ispanijoje *(žr. p. 46–47)*, ypač suklestėjęs II–III a. Mieste gimė imperatoriai Trajanas ir Hadrianas. Pastarasis, valdęs 138–117 m. pr. Kr., pastatė marmuro šventyklas ir kitus didingus pastatus. Archeologai teigia, kad Italikos sunykimą maurų laikais lėmė pakeitusi vagą Gvadalkivyro upė.

Romėnų mozaika ir Italikos

Šalia **amfiteatro**, talpinusio 25 000 žmonių, griuvėsių yra radinių ekspozicija. Kitos vertybės pervežtos į Sevilijos archeologijos muziejų *(žr. p. 427)*. Išlikę Italikos gatvių pėdsakų, mozaikinių grindų. Tačiau per prabėgusius amžius šventyklų ir pirčių marmuras buvo išgrobstytas. Kaimyniniame **Santiponce** kaime gerai išsilaikiusios romėnų pirtys ir teatras.

Sierra Morena ㉔

Sevilla ir Córdoba. *Estación de Cazalla y Constantina. Constantina, Cazalla. El Robledo, 95 588 15 97.*

APAUGĘ AŽUOLAIS ir pušimis, Sierra Morena kalnai tęsiasi per Sevilijos ir Córdobos provincijų šiaurę ir sudaro natūralią ribą tarp Andalūzijos ir kaimyninių Estremadūros bei La Mančos lygumų. Mažesni kalnagūbriai Sierra Morena grandinėje turi atskirus pavadinimus.

Esanti į pietus nuo Córdobos **Fuente Obejuna** įamžinta Lope de Vegos *(žr. p. 280)* pjesėje apie 1476 m. sukilimą prieš vietos žemvaldį. Iglesia de San Juan Bautista **Hinojosa del Duque** miestelyje – didelė renesanso ir gotikos stilių bažnyčia. Virš **Belalcázaro** iškilęs aukštas bokštas – XV a. pilies liekana. Į rytus nuo miesto, ant **Valle de los Pedroches** bažnyčios stogo, yra gandralizdis.

Cazalla de la Sierra – didžiausias kalnagūbrio, nusidriekusio į šiaurę nuo Sevilijos, miestas – kosmopolitiškas, labai mėgstamas Sevilijos jaunimo. Čia gaminamas nepakartojamas *Liquor de Guindas* – aštrus vyšnių likeris su anyžiais.

Constantina – ramesnis miestelis su nuostabiais kalnų peizažais.

Karvė Sierra de Morena ganyklose

Palma del Río 25

Córdoba. 19 000. Cardenal Portocarrero, 957 64 43 70. antr. Ferias (geg. 19–21 ir rugpj. 18–20).

PRIEŠ 2000 METŲ čia, prie kelio tarp Córdobos ir Italikos, buvo strateginė romėnų gyvenvietė. XII a. miesto sienos liekanos primena, koks šis miestas buvo svarbus Almohadų laikais *(žr. p. 50)*.

Varpinė, La Asunción

Barokinė **Iglesia de la Asunción** bažnyčia pastatyta XVIII a. **Monasterio de San Francisco** dabar įsikūręs viešbutis *(žr. p. 566)*, kurio svečiai pietauja XV a. pranciškonų valgykloje. Palma del Río – gimtasis žymaus matadoro El Cordobéso miestas. Jo biografinė knyga *Aš tave aprengsiu gedulo drabužiais* vaizduoja sunkų miesto gyvenimą po pilietinio karo.

APYLINKĖS: Ant kalvos, virš baltai tinkuoto miesto ir medvilnės laukų, stovi **Almodóvar del Río** – viena gražiausių Pietų Ispanijos maurų pilių. Kai kurios jos dalys pastatytos VIII a.

Castillo de Almodóvar del Río
957 63 51 16. kasdien tik iš anksto susitarus.

Écija 26

Sevilla. 38 000. Palacio de Benameji, 95 590 29 33. ketv. Feria (rugs. 21–24).

ÉCIJA VADINAMA „Andalūzijos keptuve“ dėl ypatingai karšto klimato. Kaitroje Plaza de España palmės teikia malonų pavėsį. Vakarais čia gera pasėdėti ir stebėti vaikščiojančius žmones.

Écija turi vienuolika įspūdingų baroko bažnyčių bokštų, daugelį jų puošia žvilgančios *azulejos (žr. p. 420)*. Puošniausia – **Iglesia de Santa María** Plaza de España aikštėje. Jai nenusileidžia **Iglesia de San Juan** su ryškiaspalve varpine.

Palacio de Peñaflor fasadas taip pat barokinis. Virš rausvo marmuro durų stovi dvi suktos kolonos, priekinį fasadą juosia kaldinto metalo balkonas.

Palacio de Peñaflor
Calle Caballeros. 95 483 02 73. kasdien (tik kiemas).

Medina Azahara 27

Córdoba. 957 32 91 30. Córdoba. vasarą: kasdien 10–14, pirm.–šešt. 18–20.30; žiemą: antr.–sekm. 10–14, 16–18.30.

ŠIUOS KADAISE šlovingus rūmus X a. pastatydino kalifas Abd al Rahmanas III, pavadinęs juos mylimos žmonos Azaharos vardu. Statyboje dirbo 15 000 mulų, 4000 kupranugarių, 10 000 darbininkų. Statybinės medžiagos buvo vežamos iš Šiaurės Afrikos ir įvairių Andalūzijos vietų. Rūmai pastatyti trimis lygmenimis su mečete, kalifo buveine ir sodais *(žr. p. 404–405)*. Salių sienas puošė marmuras, juodmedis, jaspis, alebastras, o jų švytėjimą pagyvindavo gyvsidabrio baseinai. Deja, rūmų šlovė buvo trumpa. 1010 m. juos užgrobė berberai, o vėlesniais amžiais jie buvo plėšiami dėl statybinių medžiagų. Dabar apie buvusį grožį galima spręsti tik iš griuvėsių fragmentų – didžiąją maurų salę puošia marmuro ornamentai, medžio drožinių lubos. Rūmai restauruojami, bet labai lėtai.

Didžiosios Medina Azahara salės medžio drožinių fragmentas

***Trompe l'oeil* ant Palacio de Peñaflor fasado, Écija**

Iš gatvės į gatvę: Córdoba ㉘

Maimonido statula

CÓRDOBOS ŠIRDIS – žydų kvartalas, įsikūręs į vakarus nuo aukštų Mezquita (Mečetės) sienų. Pasivaikščiojus po rajoną atrodo, kad nuo X a., kai Córdoba buvo vienas didžiausių vakarų pasaulio miestų, mažai kas pasikeitė: kaldintos geležies dirbiniais išpuoštos akmenimis grįstos gatvės per siauros automobiliams, savo dirbtuvėse papuošalus kuria sidabrakaliai. Čia susitelkusios svarbiausios įžymybės, o naujojo miesto gyvenimas verda už kelių kvartalų į šiaurę, aplink Plaza de Tendillas. Į rytus nuo šios aikštės yra Plaza de la Corredera, XVII a. arkadinė aikštė, kur kasdien vyksta turgus.

Sinagoga
XIV a. sienos išraižytos hebrajų rašmenimis. Kitos Ispanijos sinagogos yra Tolede (žr. p. 373).

Museo Taurino
Šiame bulių kovų muziejuje yra įžymaus toreodoro Manolete kapo kopija ir jį nudūrusio buliaus galva (žr. p. 33).

Capilla de San Bartolomé
pastatyta mudecharų stiliumi ir išpuošta įmantria gipso lipdyba.

★ Alcázar de los Reyes Cristianos
XIV a. katalikų monarchų (žr. p. 52–53) *rūmai-tvirtovė. Vandens terasos soduose sukuria ramią aplinką.*

BLANCO BELMONTE
CALLE LUQUE
CÉSPEDES
DEANES
PL CARDENAL SALAZAR
JUDÍOS
MANRÍQUEZ
TOMÁS CONDE
AVENIDA DOCTOR FLEMING

ŽENKLAI

Siūlomas kelias

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

★ **Alcázar de los Reyes Cristianos**

★ **Mezquita**

Callejón de las Flores – į nedidelę aikštę vedanti gatvelė, ant kurios baltų sienų marguoja ryškiaspalvės geranijos.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Córdoba. 305 000. Glorieta de las Tres Culturas, 957 40 02 02. Avda Medina Azahara 29, 957 23 64 74. Palacio de Congresos, Calle Torrijos 10, 957 47 12 35. kasdien. Semana Santa (Velykų savaitė), Cruces de Mayo (geg. 1–4), Festival de los Patios (geg. 5–11), Feria (geg. pab.). **Sinagoga** antr.–sekm. **Museo Taurino** antr.–sekm. **Alcázar de los Reyes Cristianos** antr.–sekm.

Palacio Episcopal dabar įsikūręs turizmo centras.

VÍCTOR BOSCO
HERRERO
CARDENAL
MAGISTRAL GONZÁLEZ FRANCÉS
CALLE DE TORRIJOS
CORREGIDOR
QUEBRADO
AMADOR DE LOS RÍOS
STA TERESA DE JORNET
RONDA DE ISASA

Puerta del Puente

Puente Romano, tiltas per Gvadalkivyro upę, tebestovi ant roménų pamatų.

★ Mezquita
Didingos Didžiosios Mečetės sienos (žr. p. 456–457) *slepia arkas, kolonas ir nuostabią maldos nišą.*

0 metrų 100

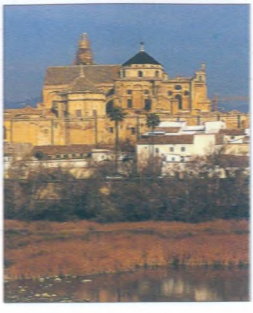

Bronzinė maurų statula iš Medina Azahara, Museo Arqueológico

Žvalgantis po Córdobą

Córdoba stovi smailioje Gvadalkivyro upės kilpoje. Roménų tiltas jungia XIV a. Torre de la Calahorra ir senamiestį. Istoriškiausia Andalūzijos aikštė – Plaza de los Capuchinos. Aikštė su akmeniniu kryžiumi, apsuptu kaldinto metalo žibintų, ypač įspūdinga mėnesienoje.

Museo de Bellas Artes

Plaza del Potro 1. 957 47 33 45. antr.–sekm.

Vaizduojamojo meno muziejus, įsikūręs buvusioje labdaros ligoninėje, eksponuoja Mateo Inurrios (1867–1924) skulptūras, Valdéso Lealio, Zurbaráno, Murillo Sevilijos mokyklos darbus.

Museo Arqueológico

Plaza Jerónimo Páez 7. 957 47 40 11. antr.–sekm.

Renesansiniame pastate įsikūrusiame Archeologijos muziejuje galima apžiūrėti roménų mozaikas, keramiką, bareljefus ir maurų eros radinius.

Palacio de Viana

Plaza Don Gome 2. 957 48 01 34. ketv.–antr. birž. 1–15.

Baldai, gobelenai, paveikslai ir porcelianas eksponuonami XVII a. Viana šeimos namuose, kur yra 12 gražių kiemelių.

Museo Romero de Torres

Plaza del Potro 1. 957 49 19 09. antr.–sekm.

Šiame mieste gimęs Romero de Torresas (1874–1930) savo paveiksluose atskleidė Córdobos dvasią.

Córdoba: Mezquita

DIDŽIOJI CÓRDOBOS MEČETĖ, pastatyta prieš 12 šimtmečių, įkūnijo islamo galią Pirėnų pusiasalyje. Abd al Rahmanas I *(žr. p. 48)* pastatė mečetę 785–787 m. Per šimtmečius pastatas keitėsi, susimaišė įvairios architektūros formos. X a. al Hakamas II pristatė puošnių statinių, tarp jų subtilią *mihrab* (maldos nišą) ir *maqsura* (kalifo priestatą). Nugriovus jos dalį, XVI a. atšventintos mečetės centre buvo pastatyta katedra.

Patio de los Naranjos
Kieme, kur tikintieji apsiplaudavo prieš maldą, auga apelsinmedžiai.

Torre del Alminar
Ši 93 m aukščio varpinė pastatyta minareto vietoje. Statūs laiptai veda į viršų, iš kur atsiveria puikus miesto vaizdas.

Puerta del Perdón – mudecharų stiliaus įėjimas, pastatytas 1377 m. valdant krikščionims. Čia būdavo atleidžiamos nuodėmės nusidėjėliams.

Puerta de San Esteban vartai įrengti buvusios vestgotų bažnyčios sienoje.

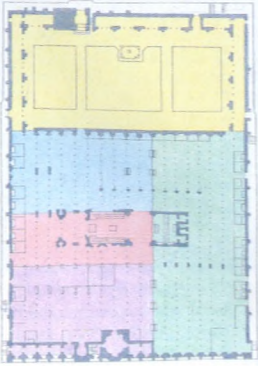

MEČETĖS PLĖTIMASIS

Abd al Rahmanas I pastatė mečetę. Abd al Rahmanas II, al Hakamas II ir al Mansuras vis ją praplėsdavo.

PRIESTATŲ SPALVINĖ RODYKLĖ

- Abd al Rahmano I mečetė
- Abd al Rahmano II priestatas
- Al Hakamo II priestatas
- Al Mansuro priestatas
- Patio de los Naranjos

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ **Arkos ir kolonos**
- ★ **Mihrab**
- ★ **Capilla de Villaviciosa**

Katedra
Dalis mečetės buvo nugriauta ir jos vietoje 1523 m. pradėta statyti katedra su itališku kupolu. Ją projektavo Hernáno Ruizo šeimos nariai.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Calle Torrijos.
957 47 05 12.
pirm.–šešt. 10–19.30, sekm. 14–19.30 (žiemą uždaroma maždaug 1–2 val. ankščiau).
pirm.–šešt. 9.30, vidurd. 11 ir sekm. 13.

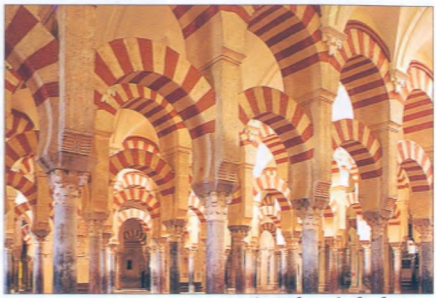

★ Arkos ir kolonos
Stogą remia per 850 granito, jaspio, marmuro kolonų, kurios sukuria pribloškiantį vaizdinį įspūdį. Daug kolonų paimta iš romėnų ir vesgotų pastatų.

Katedros choras
čiurigeresko stiliaus, jo stales 1758 m. iškalė Pedro Duque Cornejo.

Capilla Mayor

Capilla Real

★ Mihrab
Šioje ornamentais išpuoštoje maldos nišoje buvo paauksuota Korano kopija. Nuzulinti akmenys rodo, kur piligrimai keliais apeidavo nišą septynis kartus.

★ Capilla de Villaviciosa
Pirmąją krikščionių koplyčią 1371 m. pastatė mudecharų (žr. p. 51) *meistrai. Daugybė arkų stulbina savo grožiu.*

Baroko skulptūrinė grupė Fuente del Rey, Priego de de Córdoba

Montilla 29

Córdoba. 24 000. Capitan Alonso de Vargas 3, 957 65 24 62. penkt. Vynuogių derlius (rugpj. pab.).

MONTILLA – svarbaus vyndarystės rajono centras. Čia gaminamas puikus, švelnus baltasis vynas fino *(žr. p. 402)*. Jis nepanašus į cheresą, nespirituotas. Kelios vyninės, tarp jų **Alvear** ir **Pérez Barquero**, iš anksto susitarus rengia ekskursijas.

Mudecharų **Convento de Santa Clara** įkurtas 1512 m. **Casa del Inca**, kuriame dabar miesto biblioteka, taip pavadintas todėl, kad XVI a. čia gyvenęs Garcilaso de la Vega rašė apie inkus.

APYLINKĖS: Aguilare, 13 km pietus, yra neįprasta aštuonkampė Plaza de San José (pastatyta 1810 m.) ir keli senjorų namai.

Baena, 40 km į vakarus nuo Montillos, nuo romėnų laikų garsėja alyvuogių aliejumi. Plaza de la Constitución aikštėje stovi XVIII a. arkadininiai Casa del Monte rūmai. Per Didžiąją savaitę į gatves pasipila kostiumuoti būgnininkai.

Bodega Alvear
Avda María Auxiliadora 1. 957 66 40 14. kasdien. per valstyb. šv.

Bodega Pérez Barquero
Avda de Andalucía 27. 957 65 05 00. pirm.–penkt. per valstyb. šv.

Priego de Córdoba 30

Córdoba. 22 000. Calle del Río 33, 957 70 06 25. šešt. Feria Real (rugs. 1–6).

TAI CÓRDOBOS BAROKO sostinė, kurios nuostabius skulptorių, kalvių, auksuotojų darbus namuose ir bažnyčiose finansavo XVIII a. klestėjusi šilko pramonė.

Baltame viduramžių kvartale **Barrio de la Villa** stovi restauruota maurų tvirtovė. Netoliese esančią **Iglesia de la Asunción** Jerónimo Sánchesas de Rueda iš gotikinės paverčė barokine. Jos pasididžiavimas – zakristija, kurią 1784 m. išpuošė vietinis dailininkas Javieras Pedrajasas. Didysis altorius platerestio *(žr. p. 21)* stiliaus. Kiekvieno šeštadienio vidurnaktį **Iglesia de la Aurora** – kitos baroko bažnyčios – bendruomenė eina gatvėmis ir gieda giesmes, šlovinančias Mergelę Mariją.

Abipus Calle del Río šilko pirkliai pastatė daug įspūdingų namų. Gatvės gale stovi barokinis **Fuente del Rey** (Karaliaus fontanas). Iš 139 vamzdelių vanduo trykšta į tris baseinus, gausiai papuoštus skulptūromis.

La Asunción, Priego de Córdoba

APYLINKĖS: Į šiaurės vakarus nuo Priego, ant kalkakmenio uolų kyšulio, stovi **Zuheros** – vienas gražiausių Andalūzijos kaimų. Labiau į pietvakarius **Rute** *(žr. p. 577)* kaimas garsėja anyžiais.

Alcalá la Real stovi žemumose į rytus nuo Priego. Ant kalvos stūkso pilies ir bažnyčios griuvėsiai. Centrinę aikštę puošia du gražūs renesanso statiniai: Fuente de Carlos V ir Palacio Abacía.

Montefrío 31

Granada. 7 500. Plaza España 1, 958 33 60 04. pirm. Fiesta patronal (rugpj. 14–18).

ARTINANTIS prie Montefrío, iš pietų pasimato čerpių stogai ir balti namai, kopiantys į statų šlaitą. Tai senas Andalūzijos miestas su išlikusiais maurų įtvirtinimų griuvėsiais. XVI a. gotikinė **Iglesia de la Villa** priskiriama Diego de Siloé. Miesto centre neoklasicistinė **Iglesia de la Encarnación** atpažįstama iš didžiulio kupolo. Ją projektavo Ventura Rodríguezas (1717–1785). Miestas garsėja *chorizo* dešromis.

APYLINKĖS: Santa Fé katalikų monarchai pastatė XV a. pabaigoje. Jų armija čia apsistojo prieš Granados apsiaustį. Šioje vietoje maurai oficialiai pasidavė 1492 m.

Statinės su *Montilla*, panašiu į cheresą vynu, iš to paties pavadinimo miesto

Pilis virš Almuñécar kurorto, Costa Tropical

(žr. p. 52–53). Ant parapijos bažnyčios bokšto yra akmeninė mauro galvos skulptūra.

Tarpeklio viršūnėje stovintį miestelį **Alhama de Granada** maurai vadino Al Hamma (karščiausiais šaltiniais). *Balneario* viešbutyje už miesto galima pamatyti maurų vonias, įrengtas šalia karšto vandens versmės.

Loja prie Genil upės, šalia Los Infiernos tarpeklio, vadinama „vandens miestu", nes čia fontanus maitina šaltiniai.

Nerja 32

Málaga. 15 000. Calle Puerta del Mar 2, 95 252 15 31. antr. Feria (spal. 8–12).

TAI GERAS KURORTAS ant uolos virš smėlėtų įlankų Sierra de Almijara papėdėje. Nuo uolėto kyšulio **El Balcon de Europa** (Europos balkono) atsiveria nuostabūs vaizdai. Šalia jo nutiesta aleja su kavinėmis ir restoranais.

Į rytus nuo miesto 1959 m. buvo atrasta daug plačių **Cuevas de Nerja** urvų. Manoma, kad piešiniams ant sienų 20 000 metų. Lankyti leidžiama tik kelis katedros dydžio urvus. Viename jų įrengta įspūdinga salė keliems šimtams žiūrovų. Vasarą čia vyksta koncertai.

APYLINKĖS: Vélez-Málagoje Fortaleza de Belén – maurų tvirtovė ant uolos – iškilusi virš Barrio de San Sebastián, viduramžių kvartalo.

Cuevas de Nerja
Carretera de las Cuevas de Nerja. 95 252 95 20. kasdien.

Almuñécar 33

Granada. 21 000. Avda Europa, 958 63 11 25. penkt. Virgen de la Antigua (rugpj. 15).

ALMUÑÉCARAS įsikūręs Costa Tropical (Atogrąžų pakrantėje). Čia klimatas leidžia auginti egzotiškus vaisius. Pakrantę nuo žemyno skiria 2000 m aukščio kalnai. Finikiečiai čia įkūrė gyvenvietę ir pavadino ją Sexi, o romėnai nutiesė akveduką, kurio griuvėsius dar galima pamatyti ir šiandien. Šiandien Almuñécaras – kurortas, jo pajūrys apstatytas gyvenamaisiais namais.

Virš senamiesčio stovi maurų statyta ir XVI a. rekonstruota **pilis**. Apačioje įsikūręs **Parque Ornitológico** (paukščių karalija ir botanikos sodas) ir romėnų žuvies sūdyklos griuvėsiai. **Archeologijos muziejuje** daug finikiečių dirbinių.

APYLINKĖS: Baltas senovinis miestas **Salobreña** stovi cukranendrių laukų viduryje. Siauros gatvelės veda į restauruotą arabų pilį ant kalvos, ant kurios anksčiau stovėjo finikiečių tvirtovė. Iš čia galima grožėtis Sierra Nevada *(žr. p. 461)* panorama. Salobreños pakrantėje daug šiuolaikinių pastatų.

Parque Ornitológico
Plaza de Abderraman. 958 63 54 75. kasdien.

Museo Arqueológico
Casco Antiguo. antr.–sekm.

Castillo de SalobreÑa
Calle Castillo. kasdien.

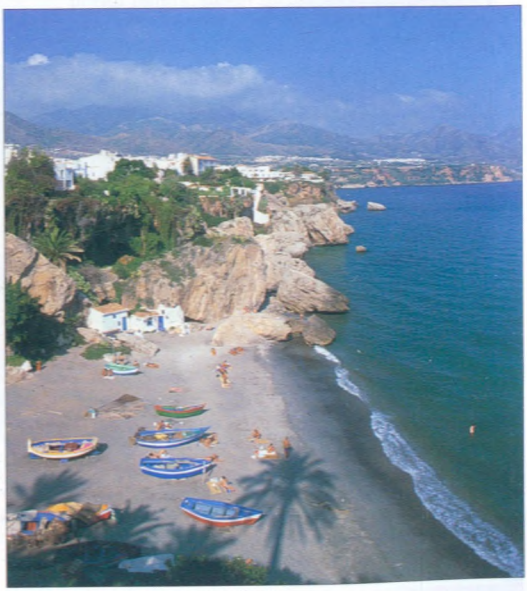
Viena iš smėlėtų Nerjos kurorto įlankų

Didingos Sierra Nevada viršukalnės, iškilusios per 3000 m virš jūros lygio

Lanjarón 34

Granada. 24 000. Plaza de la Constitución 29, 958 77 00 02. antr. ir penkt. San Juan (birž. 24).

SIERRA NEVADA šlaitais teka tyri tirpstančio sniego vandens upeliai. Jų gausa Lanjaróne, pietinėje kalnų grandinės puséje, lėmė vandens gydyklų kūrimąsi mieste. Nuo birželio iki spalio daugybė žmonių čia apsilanko gydytis artrito, virškinamojo trakto ir nervų ligų. Lanjaróno mineralinis vanduo pardavinėjamas visoje šalyje.

Svarbiausia šventė prasideda birželio 23 d. ir baigiasi vandens mūšiu birželio 24-osios, Día de San Juan, rytą. Apliejami visi, kas tik pasipainioja gatvėse. Miestas stovi Las Alpujarras pradžioje. Tai vaizdingas kalnų rajonas su įspūdingais kalnų peizažais, stačiomis terasomis, giliais slėniais ir baltai tinkuotais kaimeliais. Keliai į Lanjaróną ir iš jo tingiai vinguriuoja aplink šlaitus.

Žygis po Las Alpujarras 35

DERLINGI LAS ALPUJARRAS SLĖNIAI, apaugę kaštonais, riešutmedžiais ir topoliais, išsidėstę pietiniuose Sierra Nevada šlaituose. Čia unikali kaimų architektūra – šlaitus aplipę senoviški balti įvairiausių netaisyklingų formų namai su aukštais kaminais virš plokščių pilkų stogų. Rajonas garsėja kumpiais, vytintais sausame, šaltame Trevélezo ore, ir ryškiaspalviais rankų darbo kilimais.

Trevélez ④
Aukščiausio Ispanijos kalno paunksnėje stovintis Mulhacén kaimas garsėja vytintu kumpiu.

Orgiva ①
Didžiausias rajono miestas su baroko bažnyčia centrinėje gatvėje ir triukšmingu ketvirtadienio turgumi.

Poqueira slėnis ②
Šiame gražiame upės slėnyje yra trys tipiški Las Alpujarras rajonui kaimai – Capileira, Bubión ir Pampaneira.

Fuente Agria ③
Žmonės atvyksta atsigerti iš šio šaltinio geležimi prisodrinto ir natūraliai gazuoto vandens.

Laujar de Andarax 36

Almería. 1 900. Carretera Laujar–Berja km 1, 950 51 35 48. kiekv. mėn. 3 ir 17 San Vicente (saus. 22), Virgen de la Salud (rugs. 19).

LAUJARO MIESTAS nederlingoje Sierra Nevada papėdėje per Andarax slėnį žvelgia į pietus, į Sierra de Gádor kalnus.

Pasak legendos, Laujar de Adaraxą įkūręs vienas Nojaus anūkų.

Abėnas Humeya, didžiausio maurų maišto XVI a. *(žr. p. 55)* vadas, čia įkūrė savo bazę. Krikščionių pajėgos žiauriai numalšino maištą, o Abėną Humeyą nužudė išdavikai. XVII a. **La Encarnación** bažnyčioje yra Alonso Cano sukurta Mergelės Marijos skulptūra. Šalia barokinės **rotušės** *(ayuntamiento)* stovi fontanas, ant kurio išraižyti Francisco Villespesos, poeto ir dramaturgo, gimusio Laujare 1877 m., žodžiai: *„Mano gimtajame pueblo šeši fontanai. Tas, kas geria jų vandenį, niekad neužmirš jo dieviško skonio“.*

Paveikslas Iglesia de la Encarnación bažnyčioje

El Nacimiento parkas Laujaro pietuose – gera vieta iškylai, į kurią galite pasiimti butelį šiame rajone gaminamo raudonojo vyno. Toliau į rytus, virš Andarax slėnio, yra gražus kalnų miestelis **Ohanesas** su stačiomis gatvelėmis, baltais namukais ir skaniomis vynuogėmis.

Sierra Nevada 37

Granada. from Granada. Plaza de Andalucía, Monachil, 958 24 91 19.

SIERRA NEVADOS kalnuose yra keturiolika viršūnių, aukštesnių nei 3000 m. Sniegas išsilaiko iki liepos mėnesio, o vėlų rudenį vėl pradeda snigti. GR411, vienas aukščiausių Europos kelių, eina pro **Solynieve**, slidinėjimo bazę 2100 m aukštyje, ir tarp dviejų aukščiausių viršukalnių – **Pico Veleta** (3398 m) ir **Mulhacén** (3482 m).

Viduržemio jūros artumas ir aukštis lėmė savitą ir įvairią kalnagūbrio gyvūniją ir augaliją. Čia peri auksaspalviai ereliai, veisiasi reti drugiai. Kai kurios kalnų vietos prieinamos tik tikriems alpinistams.

Yegen 6
Lenta žymi namą, kur 1920-aisiais gyveno Geraldas Brenanas, knygos *I pietus nuo Granados* autorius.

Puerto de la Ragua 8
Šią perėją 2000 m aukštyje, vedančią į Guadixą, žiemą dažnai užverčia sniegas.

Válor 7
Čia gimė XVI a. musulmonų maišto vadas Abėnas Humeya. Rugsėjo viduryje rengiamas teatralizuotas mūšis tarp krikščionių ir maurų.

Cádiar 5
Tradicinėje kaimo spalio fiestoje visi vaišinami vynu nemokamai.

ŽENKLAI

- Turistų maršrutas
- Kiti keliai
- Kalnų viršūnė

PATARIMAI VAIRUOTOJAMS

Žygio ilgis: *85 km.*
Postovio vietos: *barų ir restoranų yra Orgivoje, Capileiroje, Bubióne (žr. p. 602). Trevėleze geri viešbučiai (žr. p. 563–567), Orgiva – paskutinė degalinė prieš Cádiarą.*

Granada 38

Akmeninis bareljefas Museo Arqueológico muziejuje

GITARISTAS Andresas Segovia (1893–1987) apdainavo Granadą kaip „svajonių žemę, kur Viešpats pasėjo mano sieloje muzikos sėklą". Pirmą kartą maurai užėmė miestą VIII a., o aukso laikus jis išgyveno 1238–1492 m. valdant Nasridų dinastijai *(žr. p. 51)*, kai amatininkai, pirkliai, mokytojai, mokslininkai sukūrė tarptautinę kultūros centro šlovę. Kai 1492 m. katalikų monarchai užėmė miestą ir ištrėmė maurus *(žr. p. 52–53)*, suklestėjo renesansas. XIX a. buvo smukimo laikotarpis, tačiau pastaruoju metu vėl atgijo susidomėjimas Granada, mėginama sugrąžinti buvusią praeities šlovę.

Granados katedros fasadas

Žvalgantis po Granadą

Senamiestis aplink katedrą – tai senų vienpusio eismo gatvelių labirintas. Jame yra Alcaicería – 1843 m. sudegęs, o dabar atstatytas maurų turgus. Dvi pagrindinės Granados aikštės – Plaza Bib-Rambla šalia katedros ir Plaza Nueva. Iš pastarosios Cuesta de Gomérez veda prie pagrindinių miesto paminklų: Alhambros ir Generalife. Ant kalvos priešais išsidėstęs Albaicín rajonas. Verta aplankyti dvi bažnyčias: Iglesia de San Juan de Dios, pribloškiančią įspūdingu baroku, ir renesansinę Iglesia de San Jerónimo.

Katedra

Katalikų monarchų įsakymu, darbai katedroje prasidėjo 1523 m. pagal gotiškąjį Enrique de Egaso projektą. Darbą tęsė renesanso architektas Diego de Siloé, suprojektavęs fasadą ir didingą apskritą Capilla Mayor. XVI a. vitražuose pavaizduota Juano del Campo *Kančia*. Vakarų frontoną projektavo šiame mieste gimęs baroko menininkas Alonso Cana. Katedroje yra jo kapas ir daug darbų.

Capilla Real

Karališkąją koplyčią katalikų monarchams tarp 1506–1521 m. pastatė architektas Enrique de Egasas. Didįjį altorių dengia didingos Bartolomé de Jaéno *reja* (grotelės) ir Kararos marmuro Ferninando, Izabelės, jų dukters Joanos la Loca (Joanos Pamišėlės) ir jos vyro Felipe el Hermoso (Pilypo Gražiojo) skulptūros. Jie visi palaidoti kriptoje. Zakristijoje daug meno vertybių, tarp jų Botticelli ir Van der Weydeno kūriniai, Izabelės karūna, Ferdinando kalavijas ir armijos vėliavos.

Įėjimas į maurų *mihrab*, Palacio de la Madraza

Palacio de la Madraza

Calle Oficios 14. 958 22 34 47. rugs.–birž.: pirm.–penkt.

Buvęs arabų universitetas vėliau tapo rotuše. Fasadas sukurtas XVIII a. Viduje yra maurų salė su puošnia *mihrab* (maldos niša).

Corral del Carbón

Calle Mariana Pineda. 958 22 59 90. pirm.–šešt.

Galerijomis apsuptas kiemas, buvę pirklių sandėliai ir užeiga – unikali maurų eros relikvija. Krikščionių laikais čia vyko teatro spektakliai, vėliau pastatas buvo paverstas anglies birža. Šiandien čia įsikūrę suvenyrų parduotuvės ir turizmo biuras.

Casa de los Tiros

Calle Pavaneras. 958 22 10 72. visuomenei.

Panašūs į tvirtovę XVI a. pastatyti namai iš pradžių priklausė šeimai, kuriai po Granados žlugimo buvo padovanoti Generalife rūmai. Tarp jų brangenybių buvo

Bartolomé de Jaéno grotelės, užsklendžiančios Capilla Real altorių

Monasterio de la Cartuja Šventyklos kupolas

Baobdilo kardas, iškaltas ant fasado kartu su Merkurijaus, Hektoro, Heraklio, Tesėjaus ir Jasono skulptūromis. Pastatas gavo pavadinimą pagal muškietas, kyšančias iš gynybinių angų. *Tiro* reiškia „šūvis“.

Alhambra and Generalife

(žr. p. 466–467).

El Bañuelo

Carrera del Darro 31. *958 22 62 79.* *antr.–šešt.* *per valstyb. šv.* Šios skliautuotos arabų pirtys pastatytos XI a. Kolonų viršuje – vestgotiški, romėniški ir arabiški kapiteliai.

Museo Arqueológico

Carrera del Darro 43. *958 22 56 40.* *antr.–šešt.* *per valstyb. šv.* Šis muziejus įsikūręs Casa de Castril, renesansiniame name su plateresko *(žr. p. 21)* portalu. Jame eksponuojami iberiški, finikietiški ir romėniški radiniai iš Granados provincijos.

Monasterio de la Cartuja

Krikščionių karys El Gran Capitán 1516 m. Granados priemiestyje įkūrė vienuolyną. Nuostabūs Antonio Palomino kupolai ir ekstravagantiška čiurigeresko *(žr. p. 21)* zakristija, sukurta Luiso de Arévalo ir Luiso Caballo.

Informacija lankytojui

Granada. *250 000.* *12 km į pietvakarius nuo miesto.* *Avenida de los Andaluces, 958 27 12 72.* *Carretera de Jaen s/n, (958) 18 50 10.* *Corral del Carbón, C/ Mariana Pineda, 958 22 59 90.* *šešt. ir sekm.* *Semana Santa (Didžioji savaitė), Día de la Cruz (gegužės 3), Devintinės (geg./birž.).*

Iš gatvės į gatvę: Albaicín

Puošni plokštė ant namo Albaicíne

ŠIAME MIESTO KAMPELYJE ant kalvos prieš Alhambrą labiausiai jaučiamas maurų palikimas. XIII a. pastatyta maurų tvirtovė, kadaise čia stovėjo per 30 mečečių. Jų vietoje pastatyta daugelis bažnyčių. Akmenimis grįstose gatvelėse *cármenes* – vilos su maurų puošyba ir sodeliai – stovi atitvertos nuo pasaulio aukštomis sienomis. Jazminais pakvipusį vakarą nueikit į Mirador de San Nicolás pasigrožėti saulėlydyje magišku stogų labirintu.

Albaicíno gatvelė
Stačios siauros Albaicíno gatvelės – tikras labirintas. Daugelio gatvių pavadinimuose yra žodis Cuesta, *reiškiantis „šlaitas".*

Real Chancillería
1530 m. katalikų monarchų statydinta karališkoji kanceliarija išsiskiria gražiu renesansiniu fasadu.

Casa de los Pisa, priklausanti hospitaljerių riteriams, turi nemažą paveikslų kolekciją. Vienas jų vaizduoja šv. Joną (Dievo), mirusį čia 1550 m.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ Iglesia de Santa Ana
- ★ Museo Arqueológico
- ★ El Bañuelo

★ Iglesia de Santa Ana
Plaza Nueva gale stovi XVI a. plytinė mudecharų stiliaus bažnyčia su elegantišku plateresko portalu ir kesoninėmis lubomis.

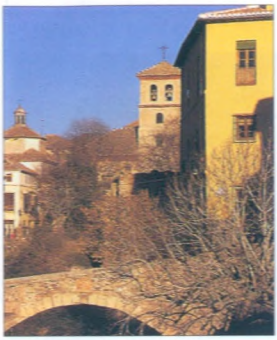

Carrera del Darro
Kelias palei Río Darro veda pro tiltų griuvėsius ir puikius restauruotų senovinių namų fasadus.

★ Museo Arqueológico
Plateresko fasado skulptūrose yra ir šis dviejų skydų bareljefas, simbolizuojantis Granados valdovų Nasridų dinastijos herbus. Nasridus nugalėjo katalikų monarchai 1492 m. (žr. p. 52–53).

ŽENKLAI

Siūlomas maršrutas

Convento de Santa Catalina buvo įkurtas 1521 m.

★ El Bañuelo
Žvaigždės formos angos skliautuose leidžia šviesą į šias gerai išsilaikiusias XI a. maurų pirtis.

SACROMONTE

Granados čigonai anksčiau gyveno urvuose, kurių gausu šiame kalno šlaite. Kadaise keliautojai vykdavo čia pasigėrėti spontaniškais flamenko protrūkiais. Dabar visi čigonai išsikraustė, tačiau turistams vakarais šokamos įvairios flamenko atmainos *(žr. p. 406–407)*. Kalvos viršūnėje stovi Abadía del Sacromonte, benediktinų vienuolynas. Jame saugomi Granados globėjo šv. Cecilijaus pelenai.

Čigonės, šokančios flamenką, XIX a.

Alhambra

ŠIAME SUBTILIAME architektūros kūrinyje sukurti magiški erdvės, šviesos, vandens ir puošybos deriniai. Rūmus statė kalifai Izmailas I, Jusufas I, Mohamedas V, kai Nasridų dinastija valdė Granadą. Trokšdami sukurti visagalės valdžios įvaizdį, jie įgyvendino savo žemiškojo rojaus idėją. Statyboje panaudotos paprastos, tačiau nuostabiai apdorotos medžiagos: gipsas, medis ir plytelės. Nors Alhambra buvo plėšiama ir apleista, o Napoleono armija netgi mėgino rūmus susprogdinti, tačiau dabar jie restauruoti ir tebestebina visus savo subtiliu juos stačiusiųjų meistriškumu.

★ Salón de Embajadores
1334–1354 m. sudėtose puošniose sosto salės lubose pavaizduoti septyni musulmonų kosmoso dangūs.

★ Patio de Arrayanes
Tarp mirtų gyvatvorių ir grakščių arkadų įrengtas baseinas atspindi šviesą į jį supančias sales.

Patio del Mexuar
1365 m. baigtoje pasitarimų salėje sultonas klausydavo savo pavaldinių peticijų ir tardavosi su ministrais.

Sala de la Barca

Patio de Machuca

Įėjimas

ALHAMBROS PLANAS

Alhambros ansamblį sudaro Casas Reales, XIII a. Alcazaba, XVI a. Karolio V rūmai ir Generalife *(žr. p. 468)*, esantis už šio plano ribų.

ŽENKLAI

- Casas Reales (viršuje)
- Karolio V rūmai
- Alcazaba
- Parkas
- Kiti pastatai

Palacio del Partal
Iš seniausio Alhambros pastato liko tik pavėsinė su arkiniu portiku ir bokštu.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Dėl Alhambra ir Generalife: 958 22 04 45. **Grupių užsakymai** 958 22 09 12. 2. vasarą: pirm.–šešt. 9–20, sekm. 9–18; žiemą kasdien 9–18. **Paskutinis įėjimas:** 15 min. prieš uždar. **Vakarinis lankymas:** vasarą: antr., ketv., šešt. 22–24; žiemą: šešt. 20–22.

Sala de las Dos Hermanas su korėtu kupolu laikoma Ispanijos islamo architektūros šedevru.

Sala de los Reyes
Didžiojoje pokylių salėje vykdavo prašmatnūs pokyliai ir puotos. XIV a. piešiniai ant odos lubose vaizduoja medžioklės ir riterių kovų scenas.

★ Sala de los Abencerrajes
Salei pavadinimą davė kilminga šeima, buvusi Boabdilų (žr. p. 52–53) varžovė. Pasak legendos, Boabdilas paskui ją per puotą išžudęs. Geometrinį lubų raštą įkvėpė Pitagoro teorema.

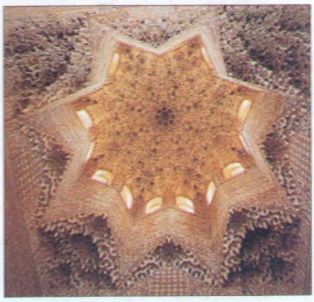

Karolio V rūmai
Čia yra ispanų islamo meno kolekcija, didžiausia jos vertybė – Alhambros vaza *(žr. p. 48)*.

★ Patio de los Leones
Muhamedo V įrengtą kiemą supa arkados, kurias remia 124 grakščios marmuro kolonos. Centre fontaną laiko 12 marmurinių liūtų.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ Salón de Embajadores
- ★ Patio de Arrayanes
- ★ Sala de los Abencerrajes
- ★ Patio de los Leones

Granada: Generalife

NUO ŠIAURINĖS ALHAMBROS pusės takelis veda į Generalife, Nasridų karalių užmiesčio dvarą. Čia jie galėdavo pabėgti nuo rūmų intrigų, džiaugtis ramybe aukštai virš miesto, šiek tiek arčiau dangaus. Pavadinimas Generalife, arba Yannat al Arif, aiškinamas įvairiai, galbūt tinkamiausia jo reikšmė – „turtingų rūmų sodas". Sodai pradėti veisti XIII a. ir metų metus tobulinti. Iš pradžių tai buvo tik vaismedžių sodai ir ganyklos. Generalife vyksta nuostabūs kasmetiniai Granados muzikos ir šokių festivaliai *(žr. p. 37)*.

Patio de la Acequia *– tai uždaras rytų sodas, išsidėstęs apie pailgą centrinį baseiną. Abipus baseino vandens srovės sudaro grakščias arkas.*

Sala Regia

Jardines Altos (Aukštutiniai sodai)

Escalera del Agua laiptais švelniai srovena vanduo.

Patio de los Cipreses, dar žinomas Patio de la Sultana pavadinimu, buvo sultono Abu-L-Hasano žmonos Zorajos ir jos meilužio, Abenserachesų vado, slapta susitikimų vieta.

Įėjimas

Patio de Polo kieme atvykę raiti lankytojai pririšdavo arklius.

Patio del Generalife *yra prie pat įėjimo į Generalife. Takas iš Alhambros į Generalife pirmiausia eina pro Jardines Bajos (Žemutinius sodus), o paskui pro maurų kiemą su jam būdingu geometriniu baseinu.*

Grėsminga pilis virš Lacalahorros

Castillo de Lacalahorra 39

Lacalahorra (Granada). 958 67 70 98. Guadix. treč.

NIŪRIOS, STOROS sienos, tvirti cilindriniai kampiniai bokštai saugo pilį virš Lacalahorros kaimo. Rodrigo de Mendoza, kardinolo Mendozos sūnus, užsakė šią pilį savo nuotakai. 1509–1512 m. ją statė italų architektai ir meistrai. Viduje – dviaukštis, puošnus arkadinis renesanso kiemas su kolonomis ir laiptais, iškaltais iš Kararos marmuro.

Guadix 40

Granada. 21 000. Avda Mariana Pineda, 958 66 26 65. šešt. Fiesta ir Feria (rugpj. 3–rugs. 5).

ĮDOMIAUSIA MIESTO VIETA – urvinių namų kvartalas, kurio 2000 olų jau daug amžių gyvena žmonės. **Cueva-Museo** (urvų muziejus) rodo, kaip žmonės gyvena po žeme.

Katedrą pradėjo statyti Diego de Siloé 1594 m., baigė Gasparas Cayónas ir Vicente de Acero 1701–1796 m. Katedros muziejuje saugomi San Torcuato, pirmosios krikščioniškosios Ispanijos vyskupijos įkūrėjo, daiktai.

Šalia maurų X–XI a. **Alcazaba** stovi mudecharų stiliaus **Iglesia de Santiago**, bažnyčia su kesoninėmis lubomis. XVI a. **Palacio de Penoflor** restauruojami.

Cueva-Museo
Plaza de la Ermita Nueva. sekm.

Jaén 41

100 000. Calle Arquitecto Berges 1, 953 22 27 37. ketv. Nuestra Señora de la Capilla (birž. 11), San Lucas (spal. 18), Romería de Santa Catalina (lapkr. 25).

MAURAI Jaéną vadino „Geen“, „vilkstinių kelio stotimi“, dėl jos strateginės vietos keliaujant iš Andalūzijos į Kastiliją. Buvusią jų tvirtovę ant kalvos 1246 m. užėmė Ferdinandas III ir perstatęs pavadino **Castillo de Santa Catalina**.

Pilies dalyje įkurtas viešbutis (žr. p. 565). XVI a. Jaéno **katedrą** suprojektavo Andrésas de Vandelvira, pastatęs daug puikių Úbedos namų (žr. p. 472–473). XVII a. vakarų fasade buvo pristatyti du bokštai.

Sename name, **Palacio Villardompardo**, yra meno ir amatų muziejus, iš kurio galima patekti į **Baños Árabes** – XI a. maurų vado Ali pirtį su pasaginėmis arkomis, žvaigždžių formos langais lubose ir dviem keramikinėmis voniomis. Toliau slėnyje yra **Capilla de San Andrés**, XVI a. mudecharų koplyčia. Jos įkūrėjas Gutiérrezas González buvo popiežiaus Leono X iždininkas, gavęs ypatingas privilegijas. Koplyčios pasididžiavimas – Bartolomé de Jaeno sukurta paauksuota geležinė pertvara.

Real Monasterio de Santa Clara įkurtas XIII a. ir turi gražią XVI a. arkadą. Kesoninės lubos papuoštos bambukiniu Kristaus atvaizdu, padarytu Ekvadore.

Museo Provincial eksponuoja romėnų mozaiką ir skulptūrą, iberų, graikų ir romėnų keramiką.

Pasaginės arkos laiko Baños Árabes kupolą, Jaén

Castillo de Santa Catalina
Carretera al Castillo.
953 21 91 16. treč.

Palacio Villardompardo
Plaza Santa Luisa de Marillac.
953 21 91 16. antr.–sekm. per valstyb. šv.

Museo Provincial
Po de la Estación 27. 953 25 03 20. antr.–sekm. per valstyb. šv.

Baltai tinkuoti būstai Guadixo urvinių namų kvartale

Romėnų tiltas per Gvadalkivyro upę prie Andújaro

Andújar ㊷

Jaén. 38 000. Plaza de España 1, 953 50 12 50. antr. Romeria (pask. bal. sekm.).

ANDÚJARAS GARSĖJA alyvuogių aliejumi ir keramika. Jis stovi vietoje iberų miesto Iliturgi, kurį sugriovė Scipionas per Pūnų karus *(žr. p. 46)*. Romėnų nukariautojai pastatė 15 arkų tiltą per Gvadalkivyro upę.

Centrinėje aikštėje stovi gotikinė **Iglesia de San Miguel** su Alonso Cano paveikslais. **Iglesia de Santa María la Mayor** turi renesansinį fasadą ir mudecharų bokštą, jos viduje kabo El Greco paveikslas *Kristus alyvų sode* (1605 m.). Balandžio mėnesį maldininkai traukia į šalia esančią **Santuario de la Virgen de la Cabeza**.

APYLINKĖS: Galingą **Baños de la Encina** tvirtovę su 15 bokštų ir gynybinėmis sienomis pastatė kalifas Al Hakamas II 967 m. Toliau į šiaurę plentas ir geležinkelis Madridas–Andalūzija spraudžiasi per vaizdingą **Desfiladero de Despeñaperros** tarpeklį – rytinę Sierra Morena ribą.

Baeza ㊸

Žr. p. 474–475.

Úbeda ㊹

Jaén. 34 000. Plaza del Ayuntamiento, 953 75 08 97. penkt. San Miguel (rugs. 28–spal. 4).

ÚBEDA – renesanso didybės perlas, nes XVI a. ją globojo keli įtakingiausi Ispanijos asmenys: valstybės sekretorius Francisco de los Cobasas ir jo brolio provaikaitis Juanas Vázquezas de Molina, kurio vardu pavadinta istoriškiausia ir gražiausia miesto aikštė, apsupta elegantiškų rūmų ir bažnyčių. Senamiestis įsikūręs tarp sienų, kurias 852 m. pirmą kartą pastatė maurai.

Jaéno vyskupo įsakymu 1562 m. pastatydinta **Hospital de Santiago** bažnyčia. Jos architektas Andrésas de Vandelvira ištobulino Ispanijos renesanso stilių, suteikdamas jam griežtumo. Fasadą įrėmina kvadratiniai bokštai, kurio vieną puošia mėlynų ir baltų plytelių smailė. Šiandien čia – konferencijų centras. **Museo Arqueológico** eksponuoja savo radinius XV a. mudecharų name. Čia

◁ **Aguonų laukai ir alyvmedžių giraitės į pietus nuo Andújaro, Jaén provincija**

Laguna de Valdeazores, Parque Nacional de Cazorla

sukaupti eksponatai nuo neolito iki maurų laikų.

Iglesia de San Pablo turi XIII a. apsidę ir XVI a. Vandelviros suprojektuotą koplyčią. Bažnyčios plateresko bokštas buvo baigtas 1537 m.

Plaza de Vázquez de Molina aikštėje stovi paminklas poetui ir mistikui šv. Jonui (Kryžiaus) (1549–1591). Asmeninę Francisco de los Coboso koplyčią **Capilla del Salvador** XVI a. projektavo architektai Diego de Siloé, Andrésas de Vandelvira ir Estebanas Jamete. Už jos stovi Coboso rūmai su renesansiniu fasadu, o Plaza de Santa Lucía aikštėje – Hospital de los Honrados Viejos (Gerbiamų pagyvenusių žmonių ligoninė). Aplink miesto sieną eina Redonda de Miradores. Plaza Vazquez de Molina aikštėje taip pat yra Úbedos **viešbutis** *(žr. p. 567)*. Tai buvusi Fernando Ortegos Salido, Málagos dekano ir Capilla del Salvador kapeliono, rezidencija, pastatyta XVI a. ir labai pakeista XVII a.

Úbedos rotušė ir turizmo biuras yra Valdeviros projektuotame Vázquezo de Molinos name – **Palacio de las Cadenas**. Rūmai pavadinti pagal geležines grandines *(cadenas)*, kurios buvo pritvirtintos prie kolonų, laikančių centrinį įėjimą.

Aikštėje dar stovi XIII a. **Santa María de los Reales Alcázares** bažnyčia ir **Cárel del Obispo** (vyskupo kalėjimas), kur būdavo kalinamos vyskupo nubaustos vienuolės.

Museo Arqueológico
Casa Mudéjar, Calle Cervantes 6. 953 75 37 02. antr.–sekm.

Hospital de Santiago
Calle Obispo Cobos 2. 953 75 08 42. kasdien.

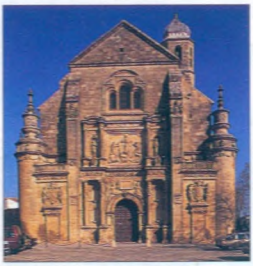

Capilla de Salvador Úbedoje – viena gražiausių Ispanijos bažnyčių

Parque Natural de Cazorla 45

Jaén. Cazorla. Carretera del Tranco km 17, 953 72 01 15.

Šis gamtos draustinis užima 214 336 ha plotą. Lankytojus stebina gražūs vaizdai – miškais apaugę kalnai, kurių viršūnės siekia 2000 m, ir įvairi gyvūnija.

Pasiekti Segura y Las Villas parką galima per Cazorlos miestą, kurio folkloro muziejus įsikūręs maurų pilyje **Castillo de la Yedra**. Nuo Cazorlos kelias vingiuoja į viršų pro fotografų mėgstamus pilies ant uolos **La Iruela** griuvėsius. Už perėjos kelias pasiekia sankryžą (El Empalme del Valle) miškingame Gvadalkivyro upės slėnyje. Toliau vingiuoja prie upės ištakų į ramų, šiuolaikinį viešbutį *(žr. p. 564)*.

Pagrindinis kelias parke eina palei upę. Informacijos centras yra 17 km nuo sankryžos, Torre del Vinagre bokšte.

Apylinkės: Segura de la Sierra vietovėje, 30 km nuo šiaurinio draustinio pakraščio, stovi restauruota maurų pilis. Apačioje – neįprasta uolose iškirsta bulių arena.

Castillo de la Yedra
953 71 00 39. antr.–šešt. per valstyb. šv.

Casorlos gyvūnija

Šiame draustinyje gyvena per 100 rūšių paukščių, kai kurios – pavyzdžiui, auksinis erelis ir grifas – labai retos. Be Pirėnų, Cazorla vienintelė Ispanijos vieta, kur gyvena barzdotieji grifai *(Gypaetus barbatus)*. Tarp parko žinduolių dar minėtinos ūdros, medžiojančios auštant ir prieblandoje, taip pat yra muflonų ir šernų bei nedidelė kalnų ožių populiacija. 1952 m. vėl užveistas rausvasis elnias. Iš kalkakmenį mėgstančių augalų galima paminėti *Viola cazorlensis*.

Šernė su šerniukais ieško šaknų ir vabzdžių

Iš gatvės į gatvę: Baeza ⓑ

Herbas, Casa del Pópulo

MAŽĄ, NEPAPRASTAI TURTINGĄ renesanso architektūra miestelį supa Jaéno provincijai būdingos alyvmedžių giraitės. Roménai šį miestą vadino Beatia, vėliau jis tapo maurų feodalinės srities sostine Baeza, kurios herbe pavaizduotas „karališkasis vanagų lizdas". 1226 m. Baezą nukariavo Ferdinandas III. Tai buvo pirmasis iš maurų atkovotas miestas, kuriame apsigyveno kastilų riteriai. Viduramžių šlovės era pasiekė viršūnę XVI a., kai čia dirbo architektas Andrésas de Vandelvira ir buvo pastatyti jo nuostabūs pastatai. XX a. pradžioje mieste gyveno Antonio Machado – vienas didžiausių savo kartos poetų.

★ Palacio de Jabalquinto
Šių nuostabių gotikos rūmų Izabelės stiliaus (žr. p. 20) *fasadą puošia ornamentuoti apvalūs kontraforsai.*

Antigua Universidad
1542–1825 m. šiame renesansiniame ir barokiniame pastate buvo vienas pirmųjų Ispanijos universitetų.

Torre de los Aliatares – prieš 1000 metų maurų pastatytas bokštas.

Ayuntamiento
Plateresko (žr. p. 21) *rotušėje iš pradžių buvo kalėjimas, vėliau teismas. Viršutinį fasadą puošia Pilypo II, Joano Bordžos ir Baezos miesto herbai.*

Casas Consistoriales Bajas

La Alhóndiga
Šios senos grūdų biržos fasadą puošia įspūdingos trigubos arkos.

★ Katedra
Įspūdingą katedrą Andrésas de Vandelvira perstatė 1567 m. Capilla Sagrario koplyčios choro užtvarą sukūrė Bartolomé de Jaénas.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Jaén. 19 000. Linares-Baeza 13 km, 953 65 02 02. Avenida Alcalde Puche Pardo, 953 74 04 68. Plaza del Pópulo, 953 74 04 44. antr. Didžioji savaitė (Velykos), Feria (rugpj. vidurys), Romería de la Yedra (rugs. pr.).

Fuente de Santa María
Šį triumfo arkos formos fontaną suprojektavo architektas-skulptorius Ginésas Martínezas iš Baezos. Jis buvo baigtas 1564 m.

PLAZA SANTA MARÍA

OBISPO MENGIBAR

SAN GIL

Antigua Carnicería – buvusi XVI a. skerdykla.

Puerta de Jaén y Arco de Villalar
Prie miesto vartų prijungta arka norint nuraminti Karolį I (žr. p. 54) *po 1521 m. sukilimo.*

0 metrų 75

ŽENKLAI

Informacija turistams

Siūlomas kelias

I Jaéna

★ Plaza del Pópulo
Gražiuose Casa del Pópulo plateresko rūmuose dabar įsikūręs turizmo biuras. Aikštės viduryje stovi Fuente de los Leones – fontanas su liūtų apsupta iberų-romėnų stiliaus statula.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

- ★ **Palacio de Jabalquinto**
- ★ **Katedra**
- ★ **Plaza del Pópulo**

Renesanso pilis virš Vélez Blanco kaimo

Vélez Blanco 46

Almería. 2400. Vélez Rubio. Ayuntamiento, Calle Corredera 38, 950 41 50 01. treč. Cristo de la Yedra (antras rugpj. sekm.).

VIRŠ ŠIO MIELO KAIMO iškilusi galinga **Castillo de Vélez Blanco** pilis, kurią 1506–1513 m. pastatė markizas de Los Vélezas. Turtingas renesanso pilies interjeras dabar eksponuojamas Niujorko Metropoliteno muziejuje, tačiau rekonstruojamas vienas iš autentiškų kiemelių.

Iškart už Vélez Blanco **Cueva de los Letreros** urve išlikę piešiniai, datuojami 4000 m. pr. Kr. Viename vaizduojama laikanti vaivorykštę figūra Indalo – dievybė, turinti magiškų galių. Dabar tai Almeríos simbolis.

Cueva de los Letreros
kasdien.

Mojácar 47

Almería. 5 000. Plaza Nueva, 950 47 51 62. treč., sekm. Maurai ir krikščionys (antras liep. savait.), San Augustin (rugpj. 28).

UŽ DVIEJŲ KILOMETRŲ nuo jūros iš ilgų, smėlėtų paplūdimių lyg maurų citadelės miražas išnyra spindinti maurų tvirtovė Mojácaras, kurios balti namukai lipa į aukštą kalną.

Po pilietinio karo *(žr. p. 62–63)* iš gyvenvietės liko tik griuvėsiai, dauguma gyventojų emigravo, tačiau septintame dešimtmetyje griuvėsius atrado turistai, ir miestelis vėl suklestėjo. Iš senojo kaimo likę tik sienos ir vartai, kiti namai atstatyti, paplūdimiuose išaugo poilsio kompleksai. Pakrantė į pietus nuo Mojácaro mažiausiai apstatyta Ispanijoje, prie jos išsidėstę nedideli kurortai ir kaimai.

Tabernas 48

Almería. 3 500. Ayuntamiento, Plaza del Pueblo 1, 950 36 50 02. treč. Virgen de las Angustias (rugpj. 11–15).

TAI MIESTAS vienintelėje Europos dykumoje. Maurų tvirtovę supa skurdus peizažas – kaktusais nusėtos apirusios kalvos, išdžiūvusios upių vagos. Čia buvo filmuojama dauguma klasikinių vesternų, pvz., *Sauja dolerių*. Galima aplankyti **Mini Holivudą** ir **Teksaso Holivudą** – dvi filmavimo vietas už 1,5 ir 4 km nuo Tabernaso. Netoli nuo miesto yra saulės energijos tyrimo centras, kur šimtai heliostatų seka kaitrios pietų Andalūzijos saulės kelią.

APYLINKĖS: **Sorbas** stovi ant gilaus Río de Aguas slėnio krašto. Čia yra du verti dėmesio pastatai: XVI a. Iglesia de Santa María ir XVII a. dvaras, buvusi Albos hercogo vasaros rezidencija.

Netoliese – karstinis **Yesos de Sorbas** draustinio kraštovaizdis su šimtais urvų. Norint juos aplankyti, reikia gauti Andalūzijos aplinkos apsaugos skyriaus leidimą.

Mini-Hollywood
Carretera N340. 950 36 52 36. kasdien. žiemą pirm.
Texas Hollywood
Carretera N340, Tabernas. 950 16 54 58. kasdien.

Dykuma aplink Tabernasą primena Laukinius vakarus

Scena iš Sergio Leone filmo *Už kelis dolerius*

SPAGETI VESTERNAI

Į šoną nuo N340 greitkelio, į vakarus nuo Tabernaso, pastatyti du Laukinių Vakarų miestai. Čia lankytojai gali suvaidinti klasikos filmų scenas arba stebėti kaskadininkų triukus. *Poblados del oeste* buvo pastatyti septintame ir aštuntame dešimtmetyje, kai nedidelės Almerijos kainos ir saulėtos dienos idealiai tiko „spageti“ vesternams. Filmo *Gerasis, blogasis ir bjaurusis* režisierius Sergio Leone čia pastatė rančą, dykumoje iškilo filmų dekoracijos. Vietiniai čigonai vaidino indėnus ir meksikiečius. Dabar dykumos ir Arizonos stiliaus pusdykumės naudojamos kuriant reklaminius filmukus, serialus, jas mėgsta režisierius Stevenas Spielbergas.

Virš Almerios senamiesčio iškilusi X a. Alcazaba

Almería 49

Almería. 170 000. *Parque Nicolás Salmerón s/n, 950 27 43 55.* *antr., penkt. ir šešt.* *Feria (pask. rugpj. sav.), Žiemos šventė (gr.–saus. pr.).*

995 M. PASTATYTA **Alcazaba** – didžiausia Ispanijoje maurų tvirtovė, liudijanti apie miesto aukso amžių, kai jis buvo turtingas Córdobos kalifato *(žr. p. 48–49)* uostas. Maurų miestas Al Mariyatas (Jūros veidrodis) eksportavo brokatą, šilką ir medvilnę.

Per rekonkistą Alcazaba atlaikė dvi dideles apsiaustis, kol 1489 m. pasidavė katalikų monarchų armijai *(žr. p. 52–53)*. Ant Torre del Homenaje bokšto, pastatyto jiems valdant, galima pamatyti karališkąjį herbą. Tvirtovėje dar išliko mudecharų koplyčia ir sodai.

Šalia tvirtovės spiečiasi žvejų ir čigonų rajonas **La Chanca**, kur kelios šeimos gyvena olose su ryškiai dažytais fasadais ir šiuolaikiniu interjeru. Pirmadieniais čia vyksta gyvas gatvės turgus. Nors rajonas vaizdingas, bet labai skurdus. Nepatariama vaikščioti vienam arba nešiotis vertingų daiktų ir pinigų.

Almeríą dažnai siaubdavo berberai, Pietų Afrikos piratai. Tad **katedra** su keturiais bokštais, storomis sienomis ir mažais langais labiau primena pilį negu maldos namus. Šioje vietoje anksčiau buvo mečetė, vėliau paversta bažnyčia, tačiau 1522 m. žemės drebėjimas ją sugriovė. Darbai prie dabartinio pastato prasidėjo 1524 m. vadovaujant Diego de Siloé, suprojektavusio gotikinę navą ir didįjį altorių. Renesanso fasadą ir drožinėtą riešutmedžio chorą kūrė Juanas de Orea.

Templo San Juan bažnyčioje išliko maurų laikų pėdsakų. **Plaza Vieja** – žavi XVII a. arkadinė aikštė. Jos

Ryškiai nudažytas įėjimas į čigonų olą La Chanca rajone

pašonėje stovinti **rotušė** *(ayuntamiento)* – ryškus 1899 m. pastatas su kreiminiu ir rausvu fasadu.

APYLINKĖS: Vienas iš svarbiausių Europos bronzos amžiaus gyvenimo pavyzdžių yra **Los Millares** – gyvenvietė netoli nuo Gádoro, 17 km į šiaurę nuo Almeríos. Manoma, kad 2500 m. pr. Kr. čia gyveno apie 2000 žmonių.

Alcazaba
Calle Almanzor. *950 27 16 17.* *kasdien.* *saus. 1, gr. 25.*

Los Millares
Carretera Santa Fé de Mondújar.
908 95 70 65. *treč.–sekm.*

Parque Natural de Cabo de Gata 50

Almería. *San José.* *Centro de Visitantes de las Amoladeras, Almería–Cabo de Gata road, 950 16 04 35.*

PARKAS UŽIMA 29 000 ha plotą, kuriame vyrauja vulkaninės kilmės uolos, smėlio kopos, druskingos lygumos ir nuošalios įlankėlės. Jo teritorijoje yra keli žvejų kaimeliai, o smėlėtoje įlankoje – San José kurortas. Kyšulio (cabo) gale stovi švyturys, į kurį iš Cabo de Gata kaimo veda kelias. Į parko teritoriją įeina dviejų kilometrų pločio įlanka – joje saugoma jūros augalija ir gyvūnija vilioja akvalanginiukus bei narus.

Kopos ir druskos klodai tarp kyšulio ir Playa de San Miguel – dygliuotų kiniškųjų finikų karalija. Tūkstančiai migruojančių paukščių čia sustoja pakeliui į Afriką. Tarp 170 užregistruotų paukščių rūšių – flamingai, avocetės, grifai ir Diupono vieversiai.

APYLINKĖS: **Níjaro** miestelis, įsikūręs citrusų oazėje Sierra de Alhamilla pakraštyje, garsėja keramika ir rankų darbo *jarapas* – antklodėmis ir kilimais. Sausoje lygumoje tarp Níjaro jūros daržovės auginamos plėvele dengtuose šiltnamiuose, kurie sulaiko drėgmę.

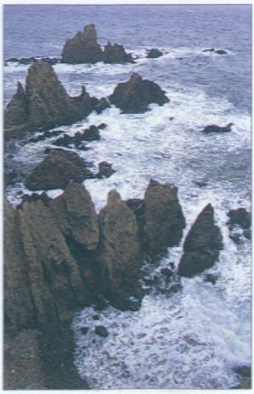

Rūsčios vulkaninės uolos Cabo de Gatoje, netoli Almeríos

Ispanijos salos

Susipažinkim su Ispanijos salomis 480-481
Balearų salos 482-503
Kanarų salos 504-527

Susipažinkim su Ispanijos salomis

DU ISPANIJOS SALYNAI yra atskirose vietose: Balearai – Viduržemio jūroje, Kanarai – Atlanto vandenyne ties Afrikos pakrante. Abu juos labai mėgsta organizuotų turistų grupės dėl šilto klimato, gerų paplūdimių ir švaraus vandens. Tačiau jie garsūs ne tik aukštos klasės viešbučiais, greito maisto restoranais ir diskotekomis. Balearų salose gausybė baltų kaimelių, miškais apaugusių kalvų, priešistorinių paminklų, o Kanarų salos žavi unikaliais ugnikalnių peizažais. Čia yra keturi Ispanijos nacionaliniai parkai *(žr. p. 26–27)*.

Ibiza (Ibisa) (žr. p. 486–488) – *gyviausia iš Balearų salų. Ibizos miestas ir Sant Antoni – pagrindiniai turistų centrai, siūlantys įdomų naktinį gyvenimą ir puikius paplūdimius.*

KANARŲ SALOS
(žr. p. 504–527)

Tenerife (žr. p. 510–515) – *didžiausia Kanarų sala, derlinga šiaurėje, tačiau bevaisė pietuose. Virš salos tūkilusi Mount Teide ugnikalnio viršūnė. Tenerife paplūdimiai juodi, bet į daugumą privežta balto smėlio iš Sacharos dykumos.*

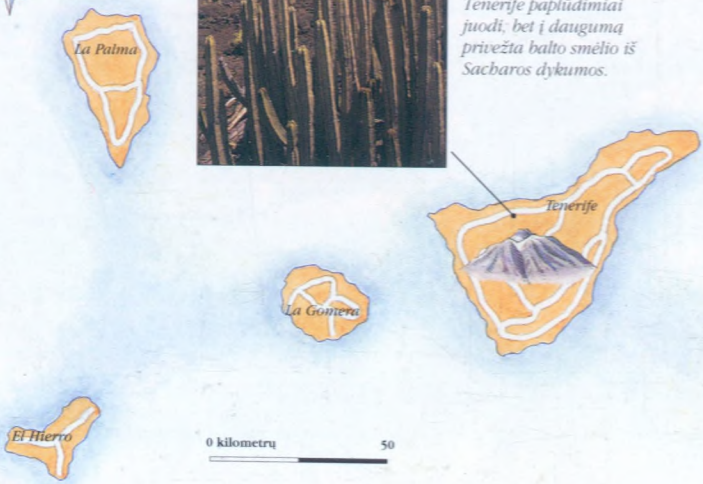

◁ Akmeninės tvoros saugo vynuogynus, augančius vulkaninėje Lanzarote dirvoje

Menorcoje *(Menorka) turizmas* (žr. p. 498–503) *silpniau išplėtotas negu Mallorcoje (Maljorka) ir Ibizoje. Sala stengėsi išvengti didelės komercializacijos. Visame krašte gausu unikalių bronzos amžiaus statinių griuvėsių.*

BALEARŲ SALOS
(žr. p. 482–503)

Mallorca (žr. p. 490–497) *labiausiai garsėja paplūdimiais, olomis ir kitomis gamtos sukurtomis įdomybėmis. Įspūdingiausias salos istorinis paminklas – didinga gotikinė Palmos katedra, iškilusi virš senoje prieplaukoje prisišvartavusių laivų.*

0 kilometrų 50

Lanzarote (žr. p. 524–526) *– gražiausia iš Kanarų salų, nors kraštovaizdis čia įspūdingai nykus. Balti namai ryškiai išsiskiria juodų vulkaninių laukų fone. Įdomiausia vieta – Timanfayos nacionalinis parkas, į kurį įeina ir Montañas del Fuego kalnai.*

Gran Canaria (žr. p. 518–521) *įsikūrusi ant simetrinio vulkaninio kūgio. Sostinėje Las Palmas yra keletas įdomių muziejų ir paminklų. Pietinėje pakrantėje – didžiausias Ispanijos kurortas Maspalomasas.*

7PM-1-8052
KIKE
4 CUATRO HER ITAS
7-PM-1-1 45
JAVI-KE

BALEARŲ SALOS

IBIZA · FORMENTERA · MALLORCA · MENORCA

PUIKŪS KURORTAI, *mielos įlankėlės, geri paplūdimiai, karštas, bet nevarginantis klimatas padarė turizmą pagrindine Balearų salų ekonomikos šaka. Toliau nuo pakrantės viešpatauja ramybė, čia galima rasti daug patrauklių vietų: miškingų kalvų, gražių baltų kaimelių, vienuolynų, bažnyčių, olų, priešistorinių paminklų.*

Balearų salas, esančias Viduržemio jūros kelių sankryžoje, istorijos bėgyje daug sykių buvo nuniokoję arba kolonizavę finikiečiai, graikai, kartaginiečiai, romėnai, maurai ir turkai.

XIII a. persikėlę katalonų naujakuriai atnešė savo kalbą – tarmę, kuria šnekama ir dabar. Salos gali patenkinti visokiausią skonį – turistų grupėms didieji kurortai siūlo įvairiausias pramogas. Turtuoliai ir kino žvaigždės slepiasi prabangiose, bet diskretiškose vietose tarp kalvų. Didžiausia sala, seniausiai besiverčianti turizmu, – Mallorca. Sostinės Palmos pakrantėje stovi didžiulė gotikinė katedra. Po visą žaliąją Menorcą išsibarstę priešistoriniai paminklai, o jos miestai pilni puikių istorinių rūmų. Ibizos pakrantė nusėta nesuskaičiuojamomis olomis. Salai būdingi balti valstiečių kaimeliai ir tvirtos bažnyčios. Formenteroje, mažytėje ir sąlyginai prastai išvystytoje saloje, gyvenimas teka lėtai. Keturias dideles salas supa daugiausia negyvenamos salelės; vienoje jų, Cabreroje (Kabrera) šalia Mallorcos, yra nacionalinis parkas.

Vaizdas pro vieną iš tradicinių baltų Ibizos namelių langą

◁ Didžiulė katedra šalia Palma de Mallorca uosto

Žvalgantis po Balearus

NORS BALEARŲ SALOS dažniausiai asocijuojasi su nebrangiu grupiniu turizmu, tačiau jos gali patenkinti bet kokio turisto skonį. Jei nepatinka pakrantės kurortų ir jų gražių paplūdimių triukšmas, galima apžiūrėti ramius ir senus Palmos, Ibizos, Maó ir Ciutadellos miestus. Mallorcoje sukaupta daugiausiai kultūrinių vertybių, yra tradicinio ir šiuolaikinio meno galerijų, įdomių muziejų. Menorcoje likę neolito paminklų, įdomi neokolonijinė architektūra, Ibiza patiks šviesių, skaidrių peizažų ir kaimo namų mėgėjams, tačiau joje yra ir keli triukšmingiausi Europoje naktiniai klubai. Formentera – labiausiai viliojanti sala su skaidriu lyg krištolas vandeniu, baltu smėliu, nesugadinta gamta ir visiška ramybe.

Poblat des Pescadors turistiniame Binibecos kaimelyje

Rūkas ankstyvą rytą Port de Pollençoje, Menorca

0 kilometrų 25

KAIP TEN PATEKTI

Beveik visi užsienio turistai atskrenda į Balearų salas lėktuvu: Mallorcą, Menorcą ir Ibizą oro linijos jungia su tokiais dideliais Europos miestais kaip Madridas, Barselona, Valensija. *Aviaco* lėktuvai skrenda į kitus Ispanijos miestus iš Palmos Son Sant Joan oro uosto. Dar galima atplaukti laivu iš Barselonos, Valensijos, Alicante's ar Dėnios. Tarp salų nuolat plaukioja *Transmediterránea* ir *Flebasa* firmų keltai. Mallorca – vienintelė sala, kurią aptarnauja geležinkelio Palma–Inca ir Palma–Sóller linijos. Keliai labai įvairūs, puikūs ir prasti, žiūrint, kiek nuklysite į šoną nuo turistų maršruto. Geriausia važinėti po salas automobiliu, išskyrus Formenterą, kur idealiausia transporto priemonė – dviratis.

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Alfàbia 10
Els Amunts 4
Andratx 7
Cabrera 17
Cales Coves 24
Capocorb Vell 16
Ciutadella 20
Coves del Drac 19
Eivissa (Ibiza) 3
Felanitx 18
Ferreries 21
Formentera 6
La Granja 8
Maó 23
Es Mercadal 22
Palma (p. 494–497) 14
Pollença 13
Puig de Randa 15
Santa Eulària 5
Sant Antoni 1
Sant Josep 2
Santuario de Lluc 12
Sóller 11
Valldemossa 9

Ramus pasivaikščiojimas Ibizos San Miquel paplūdimyje

DAR ŽR.

- *Kur apsistoti* p. 568–569
- *Restoranai ir barai* p. 605–607

ŽENKLAI

- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias
- Vaizdingas kelias
- Upė
- Apžvalgos aikštelė

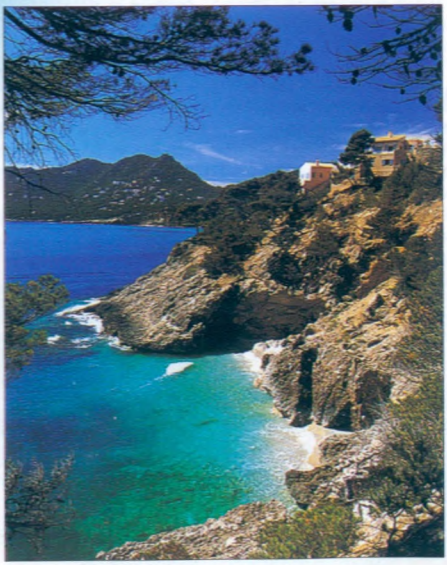

Akmenuota pakrantė aplink Coves d'Arta Mallorcoje

Ibiza

ŠI NEDIDELĖ, arčiausiai prie Ispanijos krantų esanti sala turistams nebuvo žinoma iki 1960 m., kol staiga neatsirado Europos atostogų lankstinukuose kartu su Benidormu ir Torremolinosu. Ibiza (Eivissa) iki šiol skleidžia keistą, savitą, neapčiuopiamą magiją. Salos peizažas, ypač šiaurėje, – tai kaimo vietovės su migdolų, alyvų, figų giraitėmis ir miškingomis kalvomis. Ibizos miestas išlaikė šešto dešimtmečio Ispanijos provincijos dvasią. Sala, buvusi turistinių grupių rojumi, išgarsėjusi naktiniais barais ir hipių prieglobsčiu, tebėra vienas iš legendinių Viduržemio jūros kampelių.

Judrus Sant Antoni kurorto uostas

Sant Antoni ❶

Baleares. 15 500. Passeig de Ses Fonts, 971 34 33 63. Sant Antoni (saus. 17), Sant Bartolomė (rugpj. 24).

ANTRAS DIDŽIAUSIAS Ibizos miestas Sant Antoni buvo žinomas romėnams kaip Portus Magnus dėl didelio gamtinio uosto. Buvęs nedidelis žvejų kaimelis ant skaidrios įlankos kranto tapo prabangiu kurortu. Intensyvios prekybos kurortas neseniai pakeitė savo įvaizdį, tačiau XIV a. Sant Antoni bažnyčia praktiškai atsidūrė modernių viešbučių apsuptyje.

Į šiaurę nuo Sant Antoni, prie kelio į Cala Salada, yra **Santa Agnès** koplyčia, neįprastai anksti pastatyta krikščionių šventovė (nesumaišykit su to paties pavadinimo kaimu). 1907 m. šioje panašioje į katakombą koplyčioje rasta maurų ginklų ir keramikos dirbinių.

Sant Josep ❷

Baleares. 13 400. Carrer Pedro Escanellas 39, 971 80 01 25. Juozinės (kov. 19).

SANT JOSEP KAIMAS – administracinis pietvakarių Ibizos centras, įsikūręs aukščiausio Ibizos kalno papėdėje. Nuo 475 m aukštyje esančios Sa Talaiassa atsiveria Ibizos panorama, iš jūros lyg piramidė išnyra **Es Vedrá**

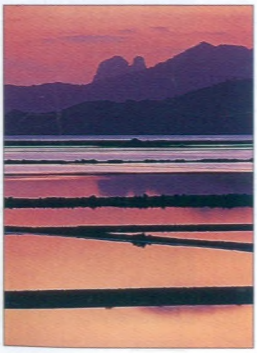

Ses Salines druskos ežeruose peri daug paukščių rūšių

Ibizos piemenė

salelė. Jei norit geriau pamatyti šią milžinišką uolą, pavažiuokit pakrante iki smėlėtos Cala d'Hort įlankos, kur yra daug gerų restoranų ir ramus paplūdimys.

APYLINKĖS: Kol nebuvo turizmo, pagrindinė Ibizos ekonomikos šaka buvo druska iš **Ses Salines** druskos kasyklų pietrytiniame salos krašte. Daugiausiai druskos suvartotoja Ispanija, tačiau dalis eksportuojama į Farerų salas ir Skandinaviją žuviai sūdyti. Druska kraunama į laivus pietų Ibizos uoste La Canal. Ses Salines taip pat paukščių, tarp jų flamingų, prieglobstis. 3 km į rytus **Es Cavallet** turi nesugadintą švelnaus balto smėlio pakrantės juostą.

Ibiza ❸

Baleares. 75 000. Calle Andenes del Puerto s/n, 971 30 19 00. pirm.–šešt. (tik vasarą). Fiestas Patronales (rugpj. 1–8), San Juan Bautista (birž. 24).

IBIZOS (EIVISSA) SENAMIESTIS, žinomas Dalt Villa pavadinimu, arba aukštutinis miestas, – tai miniatiūrinė tvirtovė, sauganti beveik apskritos įlankos žiotis. **Portal de ses Taules** – didingi vartai šiaurinėje XVI a. tvirtovės sienoje. Ant jų puikuojasi Aragono karalystės, kuriai viduramžiais (žr. p. 217) priklausė Balearai, herbas. Už sienų – trimis raudonų čerpių kupolais pasipuošusi XVI a. **Església de Santo Domingo** bažnyčia.

Barokinis vidus su pusapskričių skliautų lubomis ir sienų freskomis restauruotas ir atgavęs pirmykštį grožį. **Museu d'Art Contemporani**, esančiame Portal de ses Taules, eksponuojami Erwino Bechtoldo, Barry Flanagano ir kitų susijusių su Ibiza dailininkų darbai.

Iš tolo matyti **katedra**, vainikuojanti visą Dalt Vilą. Tai XIII a. katalonų gotikos pastatas su XVIII a. priestatais. Katedros Museo de la Sacristia yra įvairių meno kūrinių.

Kartaginiečių laikais Ibizos žemė buvo laikoma šventa. Kartaginos piliečiai laikė garbe būti palaidoti **Puig d'es Molins nekropolyje**, kuriame yra apie 4000 kapų. 3 km į šiaurę kelių sankryžoje stovi **Jesús** kaimelis su gražia XVI a. bažnyčia, iš pradžių priklausiusia pranciškonų vienuolynui. Ji turi vieną gražiausių Balearų meno kūrinių – XVI a. Rodrigo de Osonos Jaunesniojo altorių.

Ibizos Sa Penya rajono gatvelė

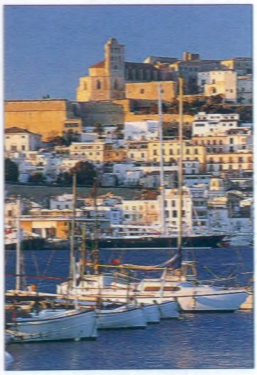

Vaizdas per uostą į aukštutinę Ibizą

Museu d'Art Contemporani
C/ Ronda Narces Puget. 971 30 27 23. pirm.–šešt. per valstyb. šv.

Necropolis de Puig d'es Molins
Via Romana 31. 971 30 17 71. antr.–sekm.

Els Amunts ❹

Baleares. Sant Miquel. Santa Eulària d'es Riu, (971) 33 07 28.

ELS AMUNTS vardu vietiniai vadina šiaurės Ibizos aukštumas, besidriekiančias nuo Sant Antoni vakarų pakrante iki Sant Visenço šiaurės rytuose. Nors kalvas vargu ar pavadintume kalnagūbriu – aukščiausias kalnas Es Fornás siekia 450 m, – bet jos sunkiai prieinamos ir mažai paliestos civilizacijos: pušynais apaugusios kalvos saugo derlingus slėnius, kurių rausvame dirvožemyje auga alyvos, migdolai, figos ir vienas kitas vynuogynas. Turistus traukia Port de San Miquel, Portinatx ir Sant Vicenç kurortai bei Sant Joan, Santa Agnès kaimeliai, kuriuose galima susipažinti su ramiai tekančiu Ibizos valstiečių gyvenimu.

Šiaurės Ibizoje yra kelios gražios baltos bažnyčios, tokios kaip **Sant Miguel**, kurioje vasarą vieną savaitę vyksta Ibizos liaudies šokių festivalis. Už Sant Llorenço įsikūręs ramus kaimas-tvirtovė **Balàfia** su plokščiastogiais baltais namais ir sargybiniu bokštu, atstojusiu tvirtovę per turkų antpuolius.

IBIZOS NAKTINIAI KLUBAI

Ibiza teisėtai garsėja triukšmingu naktiniu gyvenimu, ypač audringu dviejose vietose: Calle de la Virgen, senojo uosto rajone, kur daug barų, brangių parduotuvių ir restoranų, ir užmiesčio diskotekose *Ku*, *Pacha*, *Amnesia* ir *Es Paradis*. Kai apie 7 val. ryto uždaromas paskutinis baras, triukšmingiausias *Space* tik atveria duris. Ibiza seniai traukia turtingus ir žymius žmones. Nors pastaruoju metu įžymybių sumažėjo, bet pažįstamų veidų pamatysite vakarieniaudami restorane *Las Dos Lunas* ar dieną Ses Salines paplūdimyje.

Purslų vonia naktiniame klube *Amnesia*

Vienas iš civilizacijos nepaliestų paplūdimių Formenteros saloje

Santa Eulària ❺

Baleares. 5000. Carrer Mariano Riquer Wallis 4, 971 33 07 28. treč. Es Cana (rugpj. 15).

SANTA EULÀRIA D'ES RIU (SANTA EULELIA DEL RIO) – tai miestas prie vienintelės salos upės, atsilaikęs prieš turistų antplūdį ir labiau už kitus Ispanijos kurortus išsaugojęs savitumą.

XVI a. bažnyčia su gražiu dengtu kiemeliu ir senamiestis įsikūrė ant nedidelės kalvos **Puig de Missa**, nes per karus čia buvo saugiau negu atviroje pakrantėje.

Sename, bet skoningai įrengtame Ibizos kaimo name įkurtas **Museu Etnològic**. Tarp eksponatų, kurių pavadinimai parašyti tik katalonų kalba, – tradiciniai kostiumai, žemdirbystės padargai, žaislai ir alyvuogių spaustuvas. Senų nuotraukų kolekcija atskleidžia didelius ir negrįžtamus pokyčius, įvykusius Ibizoje per pastaruosius 50 metų.

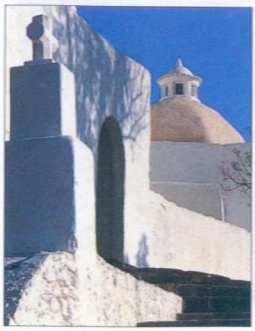

XVI a. Santa Eulària bažnyčios kupolas

Museu Etnològic
Puig de Missa. 971 33 28 45. pirm. vakare–šešt.

Formentera ❻

Baleares. iš Ibizos. La Savina, 971 32 20 57.

LAIVAS IŠ IBIZOS uosto per valandą jus nuplukdys į civilizacijos nepaliestą salą, kur dar žydri vandenys, o gyvenimo tėkmė lėta. Iš nedidelio La Savina uosto autobusai važiuoja į kitas salos vietas, tačiau jų nedaug, todėl aplinkinėse parduotuvėse verčiau išsinuomoti automobilį, mopedą ar dviratį.

Sant Francescas, mažytė Formenteros sostinė, yra už 3 km nuo La Savinos. Čia teikiama dauguma salos paslaugų. Svarbiausioje miestelio aikštėje stovi 1729 m. pastatyta bažnyčia ir liaudies buities muziejus.

Pavažiavę 9 km duobėtu keliu į pietus, Cap de Barbaria vietovėje pamatysite XVIII a. gynybinį bokštą ir švyturį.

Formentera – visai plokščia, išskyrus nedidelį **La Mola** plokščiakalnį salos rytuose. Nuo Es Caló žvejų uosto kelias vingiuoja pro *Restaurante Es Mirador*, iš kur atsiveria vakarinės salos dalies panorama į Nostra Senyora del Pilar kaimą plokščiakalnio viršuje. Apie 3 km į rytus, aukščiausioje salos vietoje, stovi Far de la Mola švyturys. Netoliese yra paminklas Jules'iui Verne'ui (1828–1905), kuriam Formenteros sala pasitarnavo kaip romano *Hektoras Servadakas* veiksmo vieta.

Nors daug violetinių kelio ženklų rodo į kultūros įžymybes, tačiau daugelis jų nuvils. Vis dėlto verta apžiūrėti vienintelę Balearuose **Ca Na Costos** (1800–1600 m. pr. Kr.) megalito kapavietę prie Sant Francesco. Tai apskritimu sukrautos lygios akmeninės plokštės, pastatytos dar prieš kartaginiečius *(žr. p. 45–46)*.

Tačiau sala patraukli ne savo istorija ar kultūra, bet nuostabiais peizažais, paskutinėmis civilizacijos nepaliestomis Viduržemio jūros pakrantėmis. Be abejonės, geriausi paplūdimiai – tai Migjorn, Tramuntana ir Cala Saona, esantys į pietvakarius nuo Sant Francesco. Salos šiaurėje driekiasi Illetes ir Llevant – du gražūs paplūdimiai ilgo pakrantės ruožo galuose. Jei jūra rami, nuo Pas d'es Trocadors (kur susitinka Illetesas ir Llevantas) galima nubristi į **Espalmadoro** salą tarp Formenteros ir Ibizos – ten trykšta natūralūs šaltiniai, puikūs paplūdimiai ir švyturys.

Krašto valgiai: Balearų salos

BALEARUOSE iš naujo atrandami tradiciniai patiekalai. Kiekvienoje saloje jie skirtingi, bet atspindi Katalonijos virtuvę su saldžių ir aštrių patiekalų, riešutų, džiovintų vaisių deriniais. Pagrindinė sudedamoji dalis – kiauliena, nors tradiciškai mėgstami daržovių patiekalai ir sriubos. Menorcos sostinė Maó didžiuojasi išradusi majonezą, kuris patiekiamas su sultinga žuvimi ir moliuskais. Mallorcoje gaminama skani *sobrassada (žr. p. 493)*, gardi aštri dešra, ir saldus *ensaimada* pyragas.

Majonezas

Huevos a la sollerica – *tai kepti kiaušiniai, patiekiami ant lygios raudonos* sobrassada *dešros su žirnių padažu.*

Langosta a la parrilla – *dygliuotasis omaras su vietos majonezu, gaminamu iš kiaušinių ir alyvuogių aliejaus.*

Berenjenas rellenas – *baklažanai, prikimšti svogūnų, prieskoninių žolelių ir duonos. Dažnai dar dedama pomidorų ir kiaulienos.*

Tumbet *gaminamas moliniame troškinimo puode, į kurį sluoksniais sudedami pipirai ir pomidorai su bulvėmis.*

Coca de trampó – *tai panašus į picą valgis, ant kurio viršaus dedamos šviežios daržovės, ypač svogūnai ir pipirai.*

Ensaimada – *spiralės pavidalo mielinė bandelė iš Mallorcos, valgoma per pusryčius ar pavakarius su arbata.*

GĖRIMAI

Prieš 200 metų anglų jūreiviai įpratino salų gyventojus gerti stiprų džiną su citrina. Saloje iki šiol gaminamas labai kvapnus džinas. Balearai garsėja vaistažolių ir kitokiais likeriais, pvz., *palo*, aromatizuotu smulkintais migdolų kevalais. Tačiau saloje gaminama nedaug vyno. Pagrindiniame vyndarystės rajone, *denominación de origen (žr. p. 576)* prie Binissalemo Mallorcoje, daromi švelnūs baltieji ir rausvieji vynai. Yra keletas raudonųjų Mallorcos vynų, kuriuos geriausia gerti jaunus. Balearuose galima nusipirkti kitų labai mėgstamų Ispanijoje gėrimų – anyžių degtinės *(anís)*, brendžio, alaus ir sangrijos *(žr. p. 577)*.

Žolelių likeris

Migdolų likeris

Džinas

Mallorca

MALLORCA LABIAU PANAŠI Į ŽEMYNĄ negu į salą. Visada stebina jos gamtos įvairovė, nesvarbu, kuo jūs domitės – gamtos vaizdais, kultūra ar tik pramogomis. Nė vienoje Europos šalyje nėra tokio įvairaus kraštovaizdžio – nuo derlingų centrinės Mallorcos lygumų iki beveik alpinių Tramuntanos viršukalnių. Švelnus salos klimatas ir puikūs paplūdimiai pavertė salą viena turistų lankomiausių vietų. Tačiau čia yra ir turtingo kultūros paveldo paminklų, pavyzdžiui, Palmos katedra *(žr. p. 496–497)*. Mallorca ne tik kurortas – jos ekonomikai gyvybiškai svarbūs centrinėse lygumose auginami javai ir vaisiai, Binissalemo vynuogynai.

Terasinė apelsinų giraitė, Sierra Tramuntana

Andratx ❼

Baleares. 8 500. Plaça Miguel Moner 1, 971 62 80 00. treč. San Pedro (birž. 29), La Virgen de Carmen (liep. 16).

ŠIS MAŽAS MIESTUKAS įsikūręs migdolų giraičių slėnyje, 1026 m aukščio kalno Puig de Galatazó papėdėje. Andratxas – graži vieta su gelsvais ir baltais namais, senoviniais stebėjimo bokštais ant kalvos virš miesto.

Kelias į pietvakarius veda į **Port d'Andratxą**, esantį už 5 km. Čia, beveik uždaros įlankos prieplaukoje, stovi daugybė jachtų, o kalvos nusėtos prabangiais viešbučiais. Anksčiau Port d'Andratxas buvo žvejų kaimelis ir uostas, tačiau nuo septinto dešimtmečio virto prabangiu turtuolių kurortu. Lankantis Port d'Andratxe geriau pamiršti tikrąją Mallorcą ir tiesiog mėgautis kurorto malonumais.

La Granja ❽

Carretera de Esporles Bufar. 971 61 00 32. kasdien.

LA GRANJA – privati nuosavybė, arba *possessió*, šalia Esporles miestelio. Buvęs cistersų vienuolynas priklauso Seguí šeimai, kuri savo didelį XVIII a. namą atidarė lankytojams kaip gyvą tradicinės Mallorcos muziejų. Soduose vaikščioja povai, virtuvėje kabo sūdytos menkės ir kumpiai. Salėje skamba *Figaro vedybų* muzika, o nedidelis chaosas suteikia šiai vietai savitą žavesį.

Frédérico Chopino biustas Valldemossoje

Valldemossa ❾

Baleares. 1 500. Plaza Cartuja 11, 971 61 21 06. sekm. Santa Catalina Tomas (liep. 28), san Bartolomé (rugpj. 24).

MALONUS KALNŲ miestukas visada bus siejamas su 1838–1839 m. žiemą čia gyvenusios prancūzų rašytojos George Sand vardu. Vėliau ji salą ir žmones aprašė romane *Un Hiver à Majorque*. Maljorkiečiams brangus lenkų kompozitorius ir pianistas Frédéricas Chopinas (1810–1849), gyvenęs kartu su Sand **Real Cartuja de Jesús de Nazaret** vienuolyne. „Chopino celėje" prie didžiojo vienuolyno kiemo saugomas tas pats fortepijonas, kuriuo jis skambindavo naujus kūrinius.

Už kelių durų yra XVII a. vaistinė, kurioje prekiaujama keistais preparatais, pvz., „žvėries nagų miltais". Šoninėse navose įkurtas Šiuolaikinio meno muziejus. Čia yra Tápieso, Hartungo, Miró, Mallorcos dailininko Juli Ramiso (1909–1990) darbų, be to, Picasso iliustracijų serija *Orgazo grafo laidotuvės*, kurias įkvėpė to paties pavadinimo El Greco paveikslas *(žr. p. 28)*.

Real Cartuja de Jesús de Nazaret

Plaça de la Cartuja de Valldemossa. 971 61 21 06. kasdien.

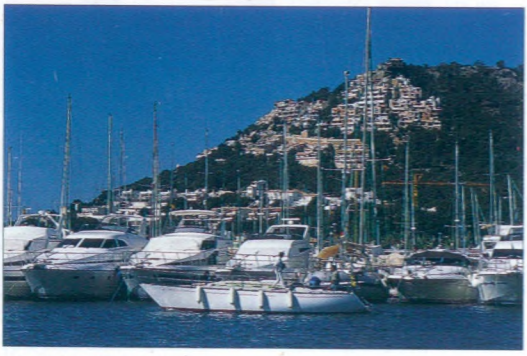

Vaizdas į Port d'Andratx uostą

Alfàbia ⑩

Į šalį nuo C711. 971 61 31 23. eksk. autob. iš Palmos. šešt. po vidurd. ir sekm.

MALLORCOJE nedaug privačių valdų, atidarytų lankytojams, todėl verta apžiūrėti Alfàbią. Namas ir sodas – puikus tipiškas aristokratų dvaras, skleidžiantis nepakartojamą mauriškąją dvasią. Nedaug likę iš buvusios XIV a. architektūros, todėl apžiūrėkit mudecharų rašmenis ant vestibiulio lubų, ispanų-arabų stiliaus fontanus ir pavėsinę. Sodas – prabangus XIX a. kūrinys, kur vykusiai panaudotas šešėlių ir vandens žaismas.

Sóller ⑪

Baleares. 11 000. Plaça Constitució 1, 971 63 02 00. šešt. geg. antras sekm.

SOLLERAS – miestelis viduryje vaizdingo maršruto tarp Palmos ir žvejų kaimelio Port de Sóller, penki kilometrų į vakarus, apsuptas alyvų giraičių bei sodų ant Sierra Tramuntana šlaitų. XIX a. Sólleras apelsinus ir vyną mainė į prancūziškas prekes, todėl mieste išlikusi galų buržuazijos dvasia. Viena Sóllero įžymybių – siaurasis geležinkelis su keistais mediniais vagonais. Geležinkelio stotis – Plaça d'Espanya aikštėje.

APYLINKĖS: Kelias iš Sóllero suka į pietus ir eina vaizdinga vakarų pakrante į **Deià** (Deyá). Čia gyveno anglų poetas ir romanistas Robertas Gravesas (1895–1985). Kapinėse yra jo kuklus antkapis. **Museu Arqueològic**, kurį globoja archeologas Williamas Waldrenas, leidžia pažvelgti į priešistorinę Mallorcą. Už kampo yra **Son Marroig**, austrų erchercogo Ludwigo Salvatoro (1847–1915) dvaras. Salvatoras Balearų salas įamžino savo knygose, eksponuojamose antrame muziejaus aukšte.

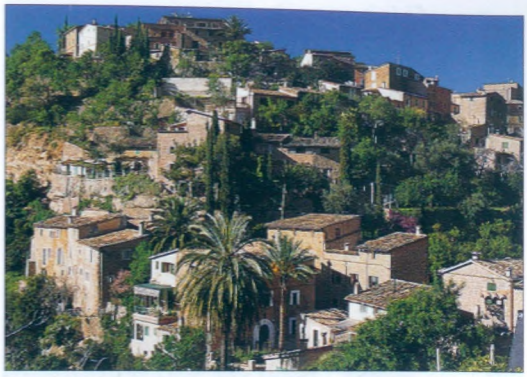

Namai ir medžiai ant Deià kalvos

Museu Arqueològic
Es Clot Deià. 971 63 90 01. bal.–spal.: antr.–sekm.

La Moreneta statula, Monasteri de Lluc

Santuario de Lluc ⑫

Lluc. iš Palmos. 971 51 70 25. kasdien. tik muziejus.

AUKŠTAI SIERRA TRAMUNTANA KALNUOSE, nuošaliame Lluco kaime, yra dvasinė Mallorcos širdis – XVII–XVIII a. Santuario de Lluc. Vienuolynas pastatytas XVII–XVIII a. buvusios antikinės šventyklos vietoje. Barokinėje vienuolyno bažnyčioje su įspūdingu fasadu stovi akmeninė La Moreneta, Juodosios Lluco Mergelės statula, kurią XIII a. piemenukas radęs prie kalvos. Kildami Camí dels Misteris, akmenimis grįstu keliu į kalvos viršų, pamatysite kelis bronzos bareljefus, kuriuos sukūrė katalonų architektas ir dizaineris Antoni Gaudí *(žr. p. 136–137)*. Už centrinės Plaça dels Pelegrins aikštės įsikūrę kavinė, baras, vaistinė ir parduotuvė, prekiaujanti vietinių meistrų dirbiniais, vynu ir maistu. Antrame aukšte esančiame muziejuje eksponuojami Mallorcos dailininkų paveikslai ir viduramžių rankraščiai. Vienuolyne yra svečių namai *(žr. p. 568)*.

Kelias nuo Lluco vingiuoja 13 km per kalvas ir nusileidžia į uolėtą **Sa Calobra** pakrantę. Paėję 5 minutes link Torrent de Pareis, pamatysite gilų, į jūrą atsiveriantį tarpeklį.

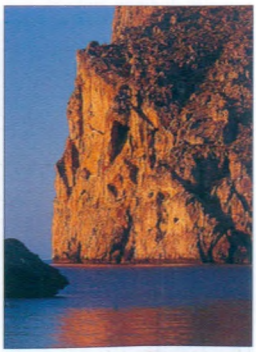

Stačios uolos prie jūros Sa Calobroje

Kolonada, Convent de Santo Domingo vienuolyne, Pollença

Pollença ⓭

Baleares. 13 000. *Calle Juan 23, 971 86 54 67.* *sekm.* *Sant Antoni (saus. 17).*

NORS POLLENÇA tapo viena populiariausių turistų lankomų vietų, ji vis dar civilizacijos nesugadinta – gelsvi namai, vingiuotos gatvelės derlingų laukų pakraštyje, išlaikiusi senąją dvasią Plaça Major, kurios baruose lankosi daugiausia vietiniai gyventojai.

Pollençoje puikios bažnyčios, tarp jų elegantiškoji XVIII a. **Parròquita de Nostra Senyora dels Angels** ir Santo Domingo vienuolynas, kuriame dabar yra **Museu Municipal**, eksponuojantis archeologų radinius. Rugpjūčio mėnesį ir rugsėjo pradžioje vienuolyne vyksta Pollenços muzikos festivalis. Į **El Calvari** koplyčią ant kalvos galima patekti keliu arba užkopti 365 laipteliais. Ant altoriaus stovi medinė gotikinė Kristaus statula.

APYLINKĖS: **Alcúdia**, 10 km į rytus, apsupta XIV a. sienomis su dvejais didingais vartais. Netoli miesto centro yra **Centro Cultural de Pollença**, kuriame eksponuojamos statulos, papuošalai ir kiti daiktai, rasti romėnų gyvenvietėje Pollentia, esančioje už 1,5 km į pietus nuo Alcúdios.

Museu Municipal
Carrer Santo Domingo. *971 53 00 15.* *kasdien.*

Centro Cultural de Pollença
Carrer Gillen Cifre de Colonya 33.
971 53 00 15. *kasdien.*

Palma de Mallorca ⓮

Žr. p. 494–497.

Puig de Randa ⓯

8 km į šiaurės rytus nuo Llucmajor. *į Llucmajor, toliau taksi.* *El Arenal, 971 44 04 14.*

DERLINGOS LYGUMOS VIDURYJE iškilęs nedidelis 543 m aukščio Puig de Randa kalnas. Sakoma, kad žymus XIV a. maljorkietis, teologas ir mistikas Ramonas Llullis, apsigyvenęs ant šito kalno, kad galėtų medituoti ir rašyti religinį traktatą *Ars Magna*. Pakeliui į Puig de Randa yra du nedideli vienuolynai – XIV a. Santuari de Sant Honorat ir Santuari de Nostra Senyora de Grácia. Šis pastatytas ant kyšulio po kabančia uola. Jame yra XV a. koplyčia su puikiomis Valensijos plytelėmis. Iš čia puikiai matyti lyguma.

Kalno viršūnėje stovi **Santuari de Cura**, pastatytas čia Llullio praleistam laikui atminti ir skirtas jo darbų studijoms. Centrinis kiemas – iš tipiško gelsvo Mallorcos akmens. Buvusioje XVI a. mokykloje saugomi keli Llullio rankraščiai.

Filosofas Ramonas Llullis

Capocorb Vell ⓰

14 km į pietus nuo Llucmajor. *971 18 01 55.* *iš El Arenal.* *penkt.–treč.*

MALLORCOJE ne tiek daug megalito paminklų kaip Menorcoje, bet verta aplankyti *talaiotic* kaimelį *(žr. p. 503)* akmenuotose pietinės pakrantės lygumose, ypač ramią dieną, kai netrukdomi

galėsite pavaikščioti tarp akmenų. Gyvenvietę, datuojamą 1000 m. pr. Kr., sudaro penki *talaiots* (panašūs į bokštus akmeniniai statiniai mediniais stogais) ir 28 mažesni pastatai. Nedaug žinoma apie jos gyventojus ir kai kurių kambarių paskirtį, pavyzdžiui, apie nedidelę požeminę galeriją. Ji per ankšta gyventi, todėl galbūt joje būdavo atliekami magiški ritualai. Gyvenvietė įsikūrusi gražioje vietoje – tarp vaismedžių laukų, sausojo akmens sienų. Toks peizažas papildo griuvėsius. Jei ne užkandinė netoliese, vietovė atrodytų visiškai negyvenama.

Vienas iš Capocorb Vell *talaiotsų*

Cabrera ⓱

Baleares. *iš Colònia Sant Jordi.* *Carrer Doctor Barraquer 5, Colònia Sant Jordi, 971 65 60 73.*

UŽ ES TRENC IR SA RÀPITA paplūdimių, pietinėje Mallorcos pakrantėje, horizontą užstoja Cabrera. Tai didžiausia sala to paties pavadinimo salyne, esančiame 18 km nuo piečiausio Mallorcos taško. Cabreroje yra retų augalų, roplių, jūros paukščių, tokių kaip Eleonoros sakalas. Aplinkiniai vandenys svarbūs jūrų gyvūnijai, todėl salynas paskelbtas nacionaliniu parku *(žr. p. 26–27)*. Šimtmečiais Cabrera buvo naudojama kaip karinė bazė ir niekada nebuvo kolonizuota. Gyventojų joje nedaug. Čia stovi XIV a. pilis.

Felanitxo gatvė

Felanitx ⓲

Baleares. *9 000.* *Ronda Crucero Balear, 971 58 00 51.* *sekm.* *Sant Joan Pelós (birž. 24).*

ŠIAME JUDRIAME žemdirbystės mieste gimė renesanso architektas Guillemas Sagrera (1380–1456) ir XX a. tapytojas Miquelis Barceló. Felanitxas lankomas dėl trijų dalykų – įspūdingo XIII a. **Esglesia de Sant Miquel** bažnyčios fasado, *sobrassada de porc negre* (aštrios šviežios dešros iš vietinių juodųjų kiaulių mėsos) ir religinių švenčių, tarp jų Sant Joan Pelós *(žr. p. 499)*.

5 km į pietryčius yra **Castell de Santueri** pilis, kurią įkūrė maurai ir kurią XIV a. perstatė Mallorcą valdę Aragono karaliai. Nors ir sugriuvusi, bet verta ją aplankyti ir pasidairyti į apylinkes iš 400 m aukščio.

Coves del Drac ⓳

1,5 km į pietus nuo Porto Cristo. *iš Porto Cristo.* *971 82 07 53.* *kasdien.* *saus. 1, gr. 25.*

MALLORCOJE daugybė urvų, pradedant paprasčiausiomis skylėmis žemėje ir baigiant katedros dydžio salėmis. Į keturias didžiules **Coves del Drac** sales leidžiamasi stačiais laiptais. Pačiame dugne yra gražiai apšviestas urvas, žinomas „Dianos vonios“ pavadinimu. Kitoje salėje – didelis požeminis 177 m ilgio Martelio ežeras, plytintis 39 m žemiau jūros lygio. Kelionė valtele šiuo ežeru tikrai nepamirštama. Taip pat gražūs kiti du urvai – „Fėjų teatras“ ir „Užburtas miestas“.

APYLINKĖS: Coves dels Hams (Kablių urvas) taip vadinamas todėl, kad jo stalaktitai primena kablius (maljorkiečių kalba *hams* reiškia kablį). Urvai 500 m ilgio, juose tyvuliuoja požeminis ežeras „Venecijos jūra“, kuriame valtele plaukioja muzikantai.

Įėjimas į **Coves d'Artá** urvus prie Capdeperos yra 40 m virš jūros lygio. Didžiausia urvo įžymybė – 22 m aukščio stalagmitas.

Coves dels Hams
11 km nuo Manacoro Porto Cristo link. *971 82 09 88.* *kasdien.* *saus. 1, gr. 25.*

Coves d'Artá
Canyamel, nr Capdepera. *971 84 12 93.* *kasdien.* *saus. 1, gr. 25.*

Įspūdingai apšviesti Coves d'Artá stalaktitai

Iš gatvės į gatvę: Palma ⑭

Forn des Teatre konditerijos parduotuvė

SALOS, kurios vardas tapo masinio turizmo sinonimu, sostinė Palma stebina turtingu kultūriniu palikimu. Jau maurų laikais tai buvo klestintis miestas su fontanais ir vėsiais kiemais. 1229 m. nugalėjęs Palmą, Chaimė I rašė: „Tai gražiausias mano matytas miestas". Buvusio turto žymių dar matyti puošniose bažnyčiose, viešuosiuose pastatuose ir privačiuose rūmuose senamiestyje. Miesto perlas – senoviška Passeig des Born gatvė, kurios kavinės kviečia paragauti Mallorcos firminio spiralinio pyragaičio *ensaimada*, apibarstyto cukraus pudra.

Forn des Teatre – sena konditerijos parduotuvė, garsi *ensaimadomis* ir *gató* (migdoliniais tortais).

Fundació la Caixa, buvęs *Grand Hotel*, dabar kultūros centras.

Palau de l'Almudaina
Maurų karalių rūmuose dabar įsikūręs muziejus, kurio vertingiausia įžymybė – Šv. Onos koplyčia su romaniniu portalu ir gotikine sale.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

★ **Katedra**

★ **Basílica de Sant Francesc**

La Llotja – XIV a. birža su aukštais langais ir subtiliais raižiniais.

Į Castell de Bellver ir Fundació Pilar i Joan Miró

★ **Katedra**
Pastatyta iš auksinio kalkakmenio, atvežto iš Santanyi, didžiulė Palmos gotikinė katedra stovi visai netoli nuo kranto.

Parc de la Mar

ŽENKLAI

Siūlomas kelias

INFORMACIJA LANKYTOJUI

Baleares. 323 000. 9 km į rytus. Plaça Espanya, 971 75 20 51. Plaça Espanya. Muelle de Peraires, 971 40 50 14. Plaça Reina 2, 971 71 22 16. šešt. San Sebastián (saus. 20). **Museu de Mallorca** antr.–sekm. **Banys Àrabs** kasdien. **Museu Diocesà** kasdien. **Palau de l'Almudaina** pirm.–šešt.

★ Basílica de Sant Francesc
Šv. Pranciškaus bažnyčia ir jos šoninė nava – gotikos stiliaus, o altorius ir langas rožė – barokiniai.

Museu Diocesà. Vyskupijoje, įkurtas muziejus turi religinio meno kolekciją.

Museu de Mallorca
Muziejuje veikia vietinės istorijos, meno ir architektūros paroda, kurioje yra ir ši senovės kario skulptūra.

Banys Àrabs
X a. pirtys su gerai išsilaikiusiomis arkomis primena Balearų salų maurų kultūrą.

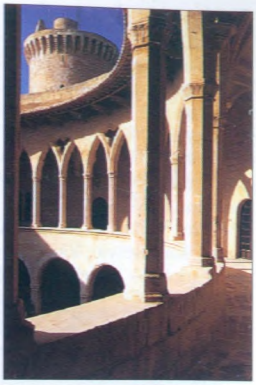

Castell de Bellver arkadų vaizdas

Castell de Bellver

Vakarinė Palmos įlankos pusė. 971 73 06 57. kasdien.

2,5 km nuo miesto centro, 113 m virš jūros lygio prieš Palmos įlanką stovi gotikinė apskrita Palmos pilis. Ją pastatydino Chaimė II trumpu Mallorcos karalystės gyvavimo metu (1276–1349) kaip savo vasaros rezidenciją. Tačiau pilis greit tapo kalėjimu ir liko juo iki 1915 m. Trys bokštai įterpti į centrinę pilies sieną, dar vienas stovi atskirai, tačiau sujungtas aukštu pylimu.

Žiūrint iš tam tikros vietos pilis atrodo labiau dekoratyvinė negu gynybinė – tai galima pamatyti pažvelgus į grakščią arkadą aplink centrinį kiemą.

Fundació Pilar i Joan Miró

Carrer Joan de Saridakis 29. 971 70 14 20. antr.–penkt.

Po Joano Miró mirties 1982 m. jo žmona buvusioje studijoje ir name įkūrė meno centrą. Ispanų spauda praminė namą „Alebastro tvirtove". Tai šiuolaikinės architektūros pastatas, kurį suprojektavo Rafaelis Moneo. Čia yra Miró studija su nebaigtais darbais, nuolatinė dailininko paveikslų ekspozicija, parduotuvė, biblioteka ir salė.

Palmos katedra

PASAK LEGENDOS, 1229 m. Chaimei I Aragoniečiui žygiuojant prieš Mallorcą jį užklupusi audra. Karalius prisiekęs: jei Dievas jį apsaugosiąs, jis pastatysiąs jo garbei didelę bažnyčią. Kitais metais buvo nuversta senoji mečetė Medina Mayurqa ir architektas Guillemas Sagrera (1380–1456) suprojektavo naują katedrą. Paskutinis akmuo buvo įmūrytas į skliautus 1587 m. Vėliau katedra buvo perstatinėjama, ypač šiame šimtmetyje, kai Antoni Gaudí *(žr. p. 136–137)* pertvarkė jos interjerą. Šiandien Palmos katedra, arba Sa Seu, kaip ją vadina maljorkiečiai, – vienas įspūdingiausių Ispanijos statinių, kur platus užmojis derinasi su gotikos elegancija *(žr. p. 20)*.

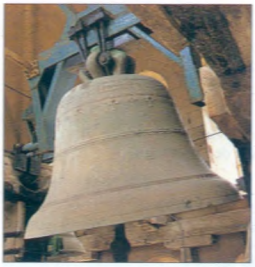

Varpinė
Šis tvirtas bokštas pastatytas 1389 m. ir turi 9 varpus. Didžiausias vadinamas Aloi („pagyrimas“).

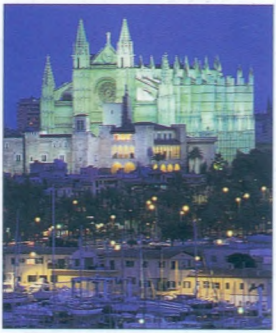

Palmos katedra
stovi gerai parinktoje vietoje, netoli jūros, aukštai iškilusi virš buvusio uosto.

SVARBIAUSIOS ĮŽYMYBĖS

★ **Didysis langas rožė**

★ **Baldachino**

Katedros muziejus
įsikūręs kapituloje. Didžiausia kolekcijos vertybė – XV a. relikvija „Tikrasis kryžius“, inkrustuotas brangakmeniais ir brangiais metalais.

★ Didysis langas rožė
Didžiausias iš septynių langų rožių yra virš centrinio altoriaus ir panašus į milžinišką akį. Langas buvo įrengtas 1370 m. Jo skersmuo – 11 m, vitražas iš XVI a.

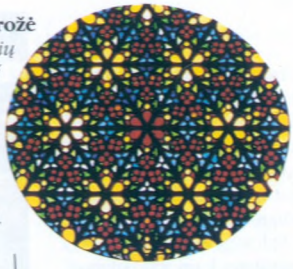

INFORMACIJA LANKYTOJAMS

Plaça Salmoina. 971 72 31 30. bal.–spal.: pirm.–penkt. 10–18; lapkr.–kov.: pirm.–penkt. 10–15, šešt. 10–14 per valstyb. šv. kasdien 9, 19 (spal.–kov.: pirm.–penkt. 9, 17.30; šešt. ir sekm. 9, 19).

Didieji vargonai įrengti 1795 m. neogotikos stiliumi. 1993 m. juos restauravo Gabrielis Blancafort'as.

Capella de la Trinitat
Mažytė koplyčia pastatyta 1329 m. kaip karalių Chaimės II ir Chaimės III Aragoniečių mauzoliejus. Čia yra jų alebastriniai antkapiai.

Capella Reial, arba karališkoji koplyčia, buvo iš naujo suprojektuota Antoni Gaudí 1904–1914 m.

Vyskupo sostas
1269 m. iškaltas iš Kararos marmuro ir įrengtas gotikinėje nišoje.

Choro stalės

Portal del Mirador

Nava
19 m skersmens nava – viena plačiausių pasaulyje. Didingas 44 m aukščio lubas remia 14 grakščių kolonų.

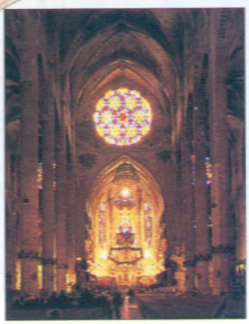

★ Baldachino
Įmantrus Gaudí suprojektuotas altoriaus kaldinto metalo baldakimas, į kurį įkomponuoti šviestuvai, gobelenai ir spalvingas Nukryžiuotasis.

Menorca

MENORCA LABIAUSIAI nutolusi nuo žemyno Balearų sala ir daugeliu atvejų nepanaši į likusią šalies dalį. Menorcos pakrantės mažiau paliestos civilizacijos negu kitų Ispanijos kurortų, saloje daug žalumos, pievose ganosi karvės. Senuose miestuose – sostinėje Maó ir Ciutadelloje daug istorinių pastatų, gražių aikščių. Menorca didžiuojasi priešistoriniais paminklais – bronzos amžiaus akmeniniais statiniais. Salos gyventojai labiau mėgsta kadaginę *(ginebra)*, o ne vyną kaip kiti ispanai.

Rami Ciutadellos prieplauka prieblandoje

Ciutadella 20

Baleares. 21 000. Plaça de la Catedral 5, 971 38 26 93. penkt. ir šešt. Sant Joan (birž. 24).

LEMTINGA DATA Ciutadellai buvo 1558 m., kai Barbarosos vadovaujami turkai įsiveržė į miestą ir išvežė 3495 gyventojus į Konstantinopolio vergų turgus. Iš puikiųjų miesto pastatų liko tik katalonų gotikos bažnyčia **Església Catedral de Menorca**. Tačiau per pilietinį karą respublikonų ekstremistai nuplėšė visus paveikslus, papuošimus ir kitas vertybes.

Plaça des Born, įrengta kaip maurų armijos paradų vieta, nuo 1558 m. pamažu buvo perstatoma renesanso stiliumi. Šiandien – viena gražiausių Ispanijos aikščių su begale kavinių palmių paunksmėje. Aikštės centre stovi obeliskas „Any de sa Desgràcia" (Nelaimės metams) atminti, kai į miestą įsiveržė turkai. Aikštėje yra gotikinė **rotušė** *(ajuntament)*, XIX a. pabaigos **Teatre Municipal des Born** ir daug aristokratų rūmų itališkais fasadais. Įspūdingiausi – **Palau de**

Istorinė Plaça des Born Ciutadellos centre

Žvejai taiso savo tinklus Ciutadellos uoste

Torre-Saura. Iš šiaurinės aikštės pusės atsiveria gražus vaizdas į nedidelį Ciutadellos uostą. Paėję pro katedrą Carrer Major des Born gatve, prieisite **Ses Voltes** – alėją su baltomis arkomis iš abiejų pusių. Pasukę į dešinę Carrer des Seminari gatve pamatysite barokinę **Església dels Socors** bei **Museu Diocesà**, kuriame eksponuojama bažnytinė atributika. Siaurose senamiesčio gatvėse daug įspūdingų rūmų, tačiau aplankyti galima tik XIX a. pradžios **Palau Salort** Carrer Major des Born gatvėje. Netoliese yra Art Nouveau **turgus** (1895), kurio geležies dirbiniai nudažyti tamsiai žaliai. Ciutadellos ramybę kiekvieną birželį sutrikdo Festa de Sant Joan, linksma, įspūdinga jojimo meno šventė. Šventė trunka visą savaitę, per ją išgeriama daug vietinės kadaginės *(ginebra)*.

Museu Diocesà
Seminari 5. 971 71 40 63. geg.–rugs.: kasdien.

Palau Salort
Carrer Major del Born 9. 971 38 00 56. geg.–spal.: pirm.–šešt.

Ferreries ㉑

Baleares. 4 000. Carrer Sant Bartomeu 55, 971 37 30 03. antr., penkt., šešt. Sant Bartomeu (rugpj. 23–25).

ŠIS KAIMAS tarp Maó ir Ciutadellos išaugo tiesiant kelią tarp tų miestų. Šiandien Ferreries – gražus kaimas su baltais namais, prisiglaudusiais prie kalvos šlaito. Sant Bartomeu bažnyčia datuojama 1770 m.

10 km piečiau **Santa Galdana** įlanka dar gražesnė. Derlingu Barranc d'Algendar upės slėniu galima maloniai pėstute nueiti nuo pakrantės į salos gilumą.

Santuari del Toro kiemas

Es Mercadal ㉒

Baleares. 2 500. Carrer Major 16, 971 37 50 02. sekm. Sant Martí (trečias liep. sekm.).

ES MERCADAL – mažas bažnytkaimis prie plento iš Maó į Ciutadellą. Be jo, yra dar du miesteliai – Alaior ir Ferreries. Pats miestelis niekuo neišsiskiriantis, tačiau aplink jį yra trys įdomios vietos. 3 km į rytus stūkso aukščiausias Menorcos kalnas **El Toro**, siekiantis 350 m. Tai dvasinė salos širdis, jo viršūnėje stovi 1670 m. statytas Santuari del Toro, veikiantis moterų vienuolynas.

10 km į šiaurę nuo Es Mercadalio, **Fornells** žvejų kaimelis vasarą virsta St. Tropezo bastionu. Uoste šalia žvejų laivų švartuojasi prabangios jachtos, turtingi ispanai būriuojasi bare *Palma*. Fornellsas turi savo firminį patiekalą *caldereta de llagosta* (omaro troškinį), tačiau jo kokybė ne visur vienoda, kainos irgi skiriasi.

Plūktas kelias į **Cap de Cavalleria**, 13 km į šiaurę nuo Es Mercadalio, eina pro vieną gražiausių Balearų peizažų. Cavalleria – tai uolėtas vėjo nugairintas kyšulys, įsiterpęs į banguotą jūrą, kuri žiemą labiau primena Šiaurės Atlantą negu Viduržemio jūrą. Vakariniame pusiasalio krašte yra finikiečių kaimo Sanitja liekanos. Šį kaimą mini Plinijus I a. Kelias veda į 90 m kyšulį su švyturiu. Čia vėjyje sklando sakalai keleiviai, jūriniai ereliai ir pesliai.

Pakrante driekiasi dar nesugadinti, tačiau sunkiai prieinami paplūdimiai. Gražiausi – Cala Pregonda, Cala del Pilar, La Vall d'Algaiarens.

Ramus paplūdimys Santa Galdanoje

Raitelis Sant Lluíso šventėje

BALEARŲ SALŲ FIESTOS

Sant Antoni Abat *(saus. 17)*, Mallorca. Per šią šventę rengiami paradai ir laiminami gyvuliai visoje Mallorcoje ir Sant Antoni mieste Ibizoje.

Sant Joan *(birž. 24)*, Ciutadella (Menorca). Svarbiausia Menorcos šventės dalis – arkliai. Šv. Jono Krikštytojo dieną, birželio 24 d., elegantiškai apsirengę jojikai dalyvauja teatralizuotuose viduramžių turnyruose. Per šventės kulminaciją arkliai stojasi ant užpakalinių kojų, o džiūgaujančios minios stengiasi rankomis juos išlaikyti. Sant Lluíso šventėje rugpjūčio mėnesį daug vietinių gyventojų jodinėja gatvėmis.

Sant Joan Pelós *(birž. 24)*, Felanitx (Mallorca). Šioje šventėje vyras, apsirengęs avių kailiais, vaizduoja Joną Krikštytoją.

Romeria de Sant Marçal *(birž. 30)*, Sa Cabeneta (Mallorca). Per šią šventę pardavinėjami *siurells* – primityvūs Mallorcos švilpukai.

Jūros Madonos šventė *(liep. 16)*, Formentera. Tai didžiausia salos šventė: per ją žvejų laivų flotilė plaukia pagerbdama žvejų globėją Virgen del Carmen.

Maó miestas nuo uosto kyla į stačią kalvą

Maó ㉓

Baleares. 23 000. *Plaça de S'Esplanada 40, 971 36 37 90. antr., šešt. Fiestas de Gracia (rugs. 7–8), Fiesta de Sant Antoni (saus. 17).*

RAMUS, ELEGANTIŠKAS Maó miestas davė pavadinimą majonezui (ispaniškai *Mahón*) *(žr. p. 489)*. XVIII a. miestą tris kartus buvo okupavę britai. Praeities kolonijinio valdymo pėdsakus rodo Jurgio stiliaus miesto pastatai su tamsiai žaliomis langinėmis ir pakeliamais langais.

Maó uostas – vienas gražiausių prie Vidužemio jūros. „S" formos gatve Costa de Ses Voltes kildami į viršutinį miestą, prieisite XVIII a. **Església del Carme**, buvusią karmelitų bažnyčią, kurios vėsioje baltoje šonineje navoje dabar įsikūręs mielas daržovių turgus. Už turgaus stovi vienintelis Maó muziejus **Col·lecció Hernández Mora**, kuriame rodomas Menorcos menas ir senoviniai daiktai. Plaça Constitució aikštėje stovinti Santa Maria bažnyčia turi gerai išsilaikiusius didžiulius 1810 m. vargonus. Šalia bažnyčios – **rotušė** *(ajuntament)* su neoklasicistiniu fasadu, kuriame įmontuotas garsusis laikrodis, dovanotas sero Richardo Kane (1660–1736), pirmojo britų Menorcos gubernatoriaus.

Carrer Isabel II gatvės gale stovi **Església de Sant Francesc** su įdomiomis romaninėmis durimis ir barokiniu fasadu. Bažnyčioje yra Museu de Menorca (dabar pertvarkomas). Paėjėję porą minučių, išvysite Maó centrinę aikštę, Plaça de S'Esplanada, už kurios yra **Ateneu Científic Lliterat Artistic**, – Menorcos kultūros ir švietimo centras. Jame eksponuojami vietos keramikų darbai ir žemėlapiai, yra biblioteka. Prieš apžiūrėdami paprašykite leidimo.

Šiaurinėje uosto pusėje stovi rūmai, žinomi **Sant Antoni** arba Auksinės fermos vardu. Tai geriausias Maó paladijietiškosios architektūros pavyzdys, tipiškas Menorcai. Fasadas nudažytas mėlyna ir raudona spalvomis, arkos baltos. Manoma, kad čia buvo apsistojęs britų admirolas Nelsonas. Name yra Nelsono kovinių trofėjų rinkinys ir puiki biblioteka, tačiau lankytojai į jį neįleidžiami.

Col·lecció Hernández Mora
Claustre del Carme 5.
971 35 05 97. pirm.–šešt.

Ateneu Científic Lliterat Artistic
C/ Rovellada de Dalt 25. 971 36 05 53. sekm., per valstyb. šv.

Cales Coves ㉔

Baleares. *Sant Climent, paskui 25 min. pėstute Maó, 971 36 37 90.*

ABIEJOSE GRAŽIOS ĮLANKOS pusėse yra Cales Coves – neolito būstai, uolose iškalti iki 9 m ilgio urvai. Manoma, kad urvuose gyventa nuo priešistorinių laikų, o dabar juose įsikūrusi bendruomenė, pripažįstanti kitokį gyvenimo būdą. Kai kuriuose urvuose yra durys, kaminai, net dujinės viryklės.

8 km į vakarus pakrantėje įsikūręs turistų kaimelis Binibeca, pastatytas būdingu senajai Menorcai stiliumi. Balti namukai, susigrūdę siaurose (Poblat de Pescadors žvejų kaimo imitacija) gatvėse atrodo autentiškai.

Šiuolaikinė skulptūra ant Cales Coves būsto sienos

◁ **Skaidrūs žydri Cala Turqueta vandenys Menorcoje**

Senoji Menorca

MENORCOJE YPAČ GAUSU priešistorinių paminklų. Visa sala laikoma muziejumi po atviru dangumi. Jos paminklus sukūrė „talajotai" – žmonės, gyvenę 2000–1000 m. pr. Kr. ir gavę vardą pagal *talaiots* – didžiulius akmeninius bokštus, būdingus Menorcos kraštovaizdžiui. Saloje išsibarstę šimtai bronzos amžiaus kaimų ir statinių, kuriuos paprastai galima aplankyti be jokio mokesčio ir susidaryti vaizdą apie ankstyvuosius Balearų salų gyventojus.

Didžiulis *talaiot* Trepucó gyvenvietėje

ĮVAIRŪS STATINIAI

Senoviniai akmenų statiniai, išsibarstę Menorcoje ir šiek tiek mažiau Mallorcoje, skirstomi į tris rūšis: *taula*, *talaiot* ir *navetas*.

Taula – *dvi akmens plokštės, sudėtos „T" raidės forma. Manoma, kad tai arba altorius, arba stogo atrama.*

Talaiot – *apvalūs ir kvadratiniai pastatai, susirinkimų salės arba gyvenamosios patalpos.*

Navetas, *panašūs į apverstas valtis, tikriausiai buvo naudojami kaip gyvenamieji namai ir kaip laidojimo vietos. Menorcoje jų išlikę apie dešimt.*

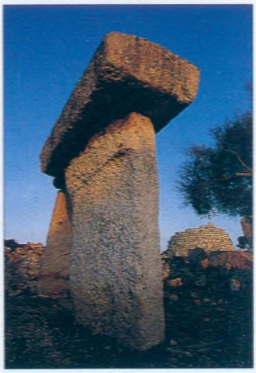

3 m aukščio *taula* Talatí de Dalt gyvenvietėje

***Menorcoje** yra apie 1600 megalito gyvenviečių, pačios įdomiausios čia parodytos.* Talaiot *liekanų randama visoje saloje, paprastai kaimo vietovėse, tačiau daugiausia – žemesnėse ir derlingesnėse žemėse.*

KANARŲ SALOS

LA PALMA · EL HIERRO · LA GOMERA · TENERIFE
GRAN CANARIA · FUERTEVENTURA · LANZAROTE

KANARŲ SALOS IŠSIDĖSČIUSIOS *ties atogrąžine vakarų Maroko pakrante. Čia daug saulės, kurios kaitrą maloniai sušvelnina pasatas. Kraštovaizdis įvairus: nuo lavos dykumų iki pirmykščių miškų, nuo smėlio kopų iki ugnikalnių viršūnių. Seni miestai didžiosiose salose turi savitus kolonijinius centrus.*

Kanarų salyną sudaro septynios didelės salos ir kelios mažos. Tai šimtų ugnikalnių, išsiveržusių iš jūros gelmių prieš 14 milijonų metų, viršūnės. Teneguía prie La Palmos paskutinį kartą išsiveržė 1971 m.

XIV–XV a., kai jūrų keliautojai atrado salas ir paskelbė jas Ispanijos nuosavybe, jose dar akmens amžiuje gyveno guančai. Deja, jų gyvenimą liudijančių ženklų likę nedaug.

Šiandien salos padalytos į dvi provincijas. Keturios kalnuotos vakarinės salos sudaro Tenerife provinciją, kurioje užgesęs ugnikalnis Mount Teide meta didžiausią pasaulyje šešėlį į jūrą. La Palma, El Hierro ir La Gomera, kuriose per savo keliones apsistodavo Kolumbas, – mažos civilizacijos nesugadintos salos su dar neišplėtotu masiniu turizmu.

Rytinės salos sudaro Las Palmas provinciją. Akmenuota, miškinga Gran Canaria – didžiausia sala ir sostinė. Las Palmasas – gražus kolonijinis miestas. Lanzarote – plokščia, su nedidelėmis kalvomis, Fuerteventura turi ilgus, civilizacijos nepaliestus paplūdimius.

Saugomos smėlio kopos prie Maspalomaso, šalia judraus Playa del Inglés, Gran Canaria

◁ La Rambla bananų plantacija šiaurinėje Tenerife salos pakrantėje

Žvalgantis po vakarines salas

IŠ VISŲ SALŲ TENERIFE siūlo daugiausia pramogų atostogaujantiems. Santa Cruz de Tenerife sudaro trys mažos vakarų salos: La Palma, La Gomera ir El Hierro, kuriose menkai išplėtotas turizmas ir nėra didelių kurortų. Tačiau vis daugiau lankytojų atranda šį žaliąjį kampelį. Jei jums patinka vaikščioti po laukinę gamtą, stebėti kalnų peizažą, apsilankykit vienoje iš tų paslaptingų salų. Visose salose yra gerų viešbučių, tačiau palyginti su Gran Canaria ir rytų salomis, čia mažiau smėlėtų paplūdimių, nedaug organizuotų pramogų ir ekskursijų įžymybių.

Dirbtinis Las Teresitas paplūdimys, Santa Cruz de Tenerife

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Candelaria 8
Los Cristianos 4
La Gomera 3
El Hierro 2
La Laguna 9
Montes de Anaga 10
La Orotava 7
La Palma 1
Parque Nacional del Teide p. 514–515 5
Puerto de la Cruz 6
Santa Cruz de Tenerife 11

Roque Bonanza (Bonansos bokštas) uolėtoje rytinėje El Hierro pakrantėje

ATLÁNTICO

ŽENKLAI

- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias
- Vaizdingas kelias
- Upė
- Apžvalgos aikštelė

Dirbamos kalnų terasos sodriai žaliame Valle Gran Rey slėnyje, vakarinėje La Gomeroje

KAIP TEN PATEKTI

Iš Ispanijos į Kanarų salas galima patekti lėktuvu *(žr. p. 628)* ir keltu *(žr. p. 629)*. Daugiausia transporto į mažas salas – iš Tenerife. Į La Gomerą iš Los Christianos plaukia keltas (90 min.) arba laivas su povandeniniais sparnais (40 min.). Iš Tenerife šiaurinio oro uosto Los Rodeos į La Palma ir El Hierro oro uostus skraido lėktuvai. Jei nevažiuojat turistiniu autobusu, jums būtinas automobilis. Nors keliai neblogi, bet stenkitės važiuoti atsargiai.

Laukinis Puenta de Teno gamtovaizdis vakarų Tenerife

DAR ŽR.

- ***Kur apsistoti*** p. 570–571
- ***Restoranai ir barai*** p. 608–609

La Palma ❶

Santa Cruz de Tenerife. ☒ ⛴ *Santa Cruz de la Palma.* ℹ *Calle O'Daly 22, Santa Cruz de la Palma, 922 41 21 06.*

La Palma – stačiausia pasaulio sala, jos plotas 728 kvadratiniai kilometrų, aukštis siekia 2426 metrus. Ji yra šiaurės vakarų salyno gale; klimatas – vėsus ir drėgnas, augalija – vešli. Salos kalnai apaugę miškais, kurių didžiausią dalį sudaro vietinės pušys, laurai ir milžiniški paparčiai. Salos centre yra didžiulis 8 km pločio ugnikalnio **La Caldera de Taburiente** krateris. Nacionalinio parko pavadinimas *(žr. p. 26–27)* rodo jo botaninę ir geologinę svarbą. Viršūnėje įkurta tarptautinė astrofizikos observatorija. Per svaiginančias La Palmos aukštumas vingiuoja du inžineriniu požiūriu sudėtingi keliai, nuo kurių atsiveria nuostabūs La Cumbrecita ir Roque de los Muchachos krateriai.

Parque Nacional de la Caldera de Taburiente, La Palma

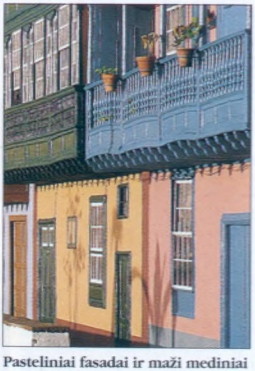

Pasteliniai fasadai ir maži mediniai balkonai Santa Cruze, La Palma

Santa Cruz de la Palma, didžiausias salos miestas ir uostas, – puiki vieta su senais namais, bažnyčiomis ir keletu XVI a. pastatų. Akmenimis grįstoje gatvėje šalia Calle O'Daly pakrantės (pavadintos airių bananų pirklio vardu) stovi Iglesia de San Salvador, besididžiuojanti kesoninėmis mudecharų lubomis ir kardinolo rūmuose įsikūrusia rotuše *(ayuntamiento)*. Plaza Alameda aikštės gale stovi cementinė natūralaus dydžio Kolumbo laivo *Santa María* kopija.

Kalnų kelias į pietus nuo Santa Cruzo vingiuoja per Las Cumbres kalnus, per Breña Alta salos centre esantį **El Paso** kaimą, garsėjantį šilko gaminiais ir rankomis suktais cigarais.

Tarp pietinės La Palmos migdolų giraičių ir vynuogynų sustingusi Teneguia lava byloja apie neseną šio vulkano išsiveržimą *(žr. p. 527)*.

El Hierro krateriai labiausiai į vakarus nutolusioje Ispanijos teritorijoje

La Gomeros švilpesių kalba

Kalnuotas La Gomeros kraštas lėmė neįprastos kalbos El Silbo atsiradimą. Ją sudaro veriantys švilpesiai, aidintys kalnuose iš vieno slėnio į kitą. Kalbos kilmė neaiški, bet manoma, kad ją išradę guančai *(žr. p. 523)*. Tik nedaug salos gyventojų moka šią kalbą. Galbūt ji visai išnyktų, jei nebūtų demonstruojama *Las Rosas* viešbučio ir restorano lankytojams.

El Silbo kalba La Gomeroje

El Hierro ❷

Santa Cruz de Tenerife. ☒ ⛴ *Puerto de Estaca.* ℹ *Calle Doctor Quintero Magdaleno 4, Valverde, 922 55 03 02.*

Sunykus smėlėtiems paplūdimiams, El Hierro išvengė turistų antplūdžio, tačiau gamtininkus vilioja kalvotas kraštovaizdis, neįprasta gyvūnija ir augalija. Mažiausia iš Kanarų salų, El Hierro, labiausiai į vakarus nutolusi Ispanijos teritorija, kur vėliausiai leidžiasi saulė.

Valverde, salos sostinė, stovi ant 600 m aukščio kalvos. El Hierro kalnuose auga Kanarų pušys ir išsikraipę kadagiai. Peizažą

geriausiai stebėti nuo pėsčiųjų takų ir apžvalgos aikštelių keliuose. Mišku apaugęs kalnagūbris, išlinkęs vakaruose per visą salą, – tai ugnikalnio kraštas. Krateris sudaro derlingą El Golfo daubą.

Toli vakaruose yra **Ermita de los Reyes**, piligrimų kelionių vieta. Čia prasideda didžiausia salos fiesta, vykstanti kas ketveri metai liepos mėnesį.

Žydrus pietų pakrantės vandenis mėgsta akvalangininkai, įsikūrę **La Restinga** kaimelyje.

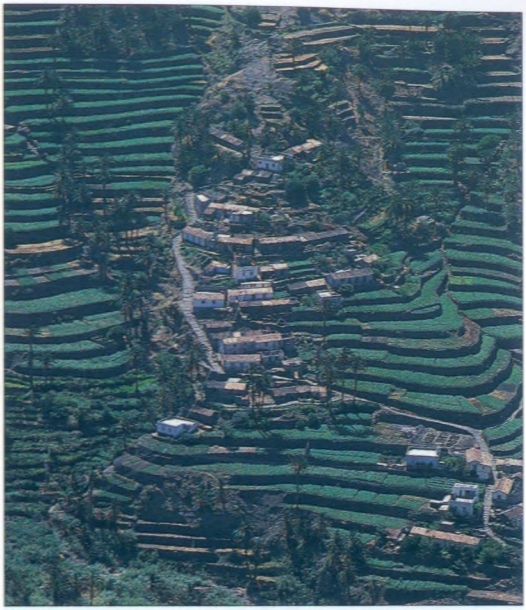

Kalnų terasos derlingame Valle Gran Rey slėnyje, La Gomera

La Gomera ❸

Santa Cruz de Tenerife. 🚌 ℹ *Calle Real 4, San Sebastián de la Gomera, 922 14 15 12.*

La Gomera neturi oro uosto, tačiau ji prieinamiausia ir lankomiausia iš mažesniųjų vakarų salų. Nuo Los Cristianos Tenerife kateriu reikia plaukti tik 40 minučių. Daug žmonių atvyksta į La Gomerą tik vienai dienai ir apvažiuoja pusę salos autobusu. Kiti išsinuomoja automobilį ir apžiūrinėja salą patys, tačiau kelionė varginanti: nors maršrutas vaizdingas, tačiau kalnagūbris išlinkęs, centrinį plokščiakalnį kerta daug griovų ir nesuskaičiuojama daugybė staigių siaurų posūkių.

Geriausia apsistoti saloje ir apžiūrėti ją pėstute. Gražią dieną La Gomeros peizažas atrodo didingai. Virš stačių šlaitų, apaugusių kadagiais, kyšo smailios uolos, kalnų papėdžių terasose auga palmės ir žydintys vijokliai. Geriausia dalis, **Parque Nacional de Garajonay**, įtraukta į UNESCO pasaulinio paveldo sąrašą.

San Sebastiánas – didžiausias La Gomeros miestas ir keltų uostas, įsikūręs rytinėje pakrantėje. Balti namai išsibarstę aplink nedidelį paplūdimį. Mieste yra kelios vietos, susijusios su Kolumbu *(žr. p. 54–55)*, kuris prieš plaukdamas į tolimas keliones čia pasipildydavo vandens atsargas. Ant muitinės šulinio išrašyti didingi žodžiai: „Šiuo vandeniu buvo pakrikštyta Amerika“. Pasakojama, kad Kolumbas meldęsis Iglesia de la Asunción ir buvo apsistojęs vietiniame name.

Už plikų kalvų į pietus driekiasi **Playa de Santiago** – vienintelis salos kurortas su pilkų akmenukų paplūdimiu. **Valle Gran Rey** tolimuose vakaruose – derlingas slėnis su palmėmis ir laiptuotomis terasomis. Dabar čia apsigyveno daug užsieniečių, ieškančių kitokio gyvenimo būdo. Šiaurėje siauri keliukai vingiuoja pro kelis gražius kaimus, kartais atsidurdami į akmenuotus paplūdimius. **Las Rosas** – populiari piknikų vieta. Čia yra turistų centras ir restoranas su panoraminiu vaizdu. Kelias iš Las Rosas eina pakrantės link pro **Vallehermoso** miestą, kurį užstoja **Roque de Cano** – įspūdinga sustingusios lavos masė. Šiaurinėje pakrantėje stūkso didingos **Los Órganos** uolos – susikristalizavusio bazalto kolonos, primenančios vargonų vamzdžius.

Vėjo iškraipyti kadagiai El Hierro saloje

Tenerife

ABORIGENŲ GUANČŲ KALBOJE Tenerife reiškia „Snieguotą kalną“. Tai duoklė nuostabiausiam salos geografiniam reiškiniui – užgesusiam Mount Teide ugnikalniui, aukščiausiai Ispanijos viršūnei. Tenerife didžiausia iš Kanarų salų, jos forma primena trikampį, kurio stačios sienos kyla į debesų užklotą viršūnę, dalijančią salą į dvi klimato zonas – drėgną su gausia augalija šiaurėje ir saulėtą bei sausą pietvakariuose. Iš visų Kanarų salų čia daugiausia pramogų turistams: nuostabus ugnikalnių peizažas, vandens sportas, vibruojanti sutemų atmosfera. Tačiau paplūdimiuose smėlis juodas, pakrantės nelabai tinkamos maudytis. Didieji kurortai pilni aukštos klasės viešbučių, siūlančių kambarius ir naktinį gyvenimą, tačiau čia nedaug ramybės.

Bananai šiauriniame Tenerife

Los Cristianos ❹

Santa Cruz de Tenerife. 20 000. Calle General Franco, 922 75 71 37. sekm. Fiesta del Carmen (rugs. pirm. sekm.).

SENAS ŽVEJŲ KAIMELIS pietinėje Tenerife pakrantėje išaugo į miestą plikų kalvų papėdėje. Iš nedidelio uosto į La Gomerą *(žr. p. 509)* nuolat plaukioja keltai ir kateriai.

Šiaurėje yra modernus **Playa de las Américas**, didžiausias Tenerife paplūdimys, siūlantis svečiams linksmą, nepretenzingą saulės ir pramogų kokteilį. Kiek toliau nuo pakrantės yra daug senesnis **Adeje** miestas ir **Barranco del Infierno** – tarpeklis su kriokliu (dvi valandos kelio pėstute nuo Adeje).

Eidami toliau pakrante į rytus, išvysite **Costa del Silencio** – malonų kontrastą daugeliui kitų kurortų. Žvejų kaimelius čia supa nedideli nauji kotedžai. Šalia El Abrigo uosto išsirikiavę judrūs, triukšmingi žuvies restoranai.

Dar toliau į rytus už seno ugnikalnio kūgio slepiasi **El Médano**. Jo abu paplūdimius mėgsta burlentininkai.

Parque Nacional del Teide ❺

Žr. p. 514–515.

Puerto de la Cruz ❻

Santa Cruz de Tenerife. 24 000. Plaza Europa, 922 38 60 00. šešt. Fiesta del Carmen (liep. antr. sekm.).

TAI SENIAUSIAS KANARŲ KURORTAS. 1706 m., kai išsiveržęs ugnikalnis nusiaubė didžiausią Tenerife uostą Garachico, jo vietą užėmė Puerto de la Cruz, į kurį atvykdavo gydytis anglų aristokratai. Senesni namai susitelkę aplink Plaza del Charco de los Camerones ir Puerto Pesquero. Lanzarote architektas Césaris Manrique *(žr. p. 524)* suprojektavo Lago Martiánez krantinę su jūros vandens baseinais, palmėmis ir fontanais, pakeitusią prastus paplūdimius. Atogrąžiniame **Loro Parque** lankytojai gali gėrėtis papūgomis ir delfinais.

Užmiesčio **Bananera El Guanche** plantacijoje pamatysite bananų ir kitų atogrąžų vaisių parodą. Kiek pavažiavus į vakarus, **Icod de los Vinos** miestelis traukia minias lankytojų keistu drakono medžiu.

Loro Parque
C/ Bencomo s/n, Punta Brava.
922 37 38 41. kasdien.

Bananera El Guanche
Carretera Botánico, La Orotava.
922 33 18 53. kasdien.

Vaizdingas Lago Martiánez paplūdimys, Puerto de la Cruz

DRAKONMEDIS

Kanarų salose daug neįprastų augalų, bet drakonmedis *(Dracaena draco)* – vienas iš keisčiausių. Šis primityvus augalas atrodo lyg milžiniškas kaktusas su išsipūtusiomis šakomis, kurių galuose skleidžiasi spygliuotų lapų puokštės. Prapjautas medis išskiria raudonus sakus. Anksčiau buvo tikima, kad jie pasižymi magiška ir gydomąja galia. Drakonmedžiai neturi metų rievių, todėl neįmanoma nustatyti jų amžiaus. Manoma, kad kai kuriems gali būti keli tūkstančiai metų. Įspūdingiausią pavyzdį galima pamatyti Icod de los Vinos vietovėje.

La Orotava ❼

Santa Cruz de Tenerife. 36 000. Carrera del Escultor Estevez 2, 922 32 30 41. Carnival (vas.–kov.), Devintinės (geg./birž.).

La Orotava – populiari ekskursijų vieta, esanti netoli nuo Puerto de la Crus, derlingose kalvose virš Orotavos slėnio. Miesto senamiestis susitelkęs aplink didelę **Iglesia de Nuestra Señora de la Concepción**, dvibokštę barokinę bažnyčią, pastatytą XVIII a. pabaigoje vietoj amžiaus pradžioje per žemės drebėjimą sugriautosios.

Aplinkinėse gatvelėse ir aikštėse daug senų bažnyčių, vienuolynų ir didelių namų su drožinėtais balkonais. **Casas de los Balcones** ir **Casa del Turista** turi mielus, lankytojams atidarytus kiemus.

Guančų vado statula Candelaria krantinėje

Nuestra Señora de la Candelaria, Kanarų salų globėja

Candelaria ❽

Santa Cruz de Tenerife. 12 000. Plaza del Cit, 922 50 04 15. šešt., sekm. Nuestra Señora de la Candelaria (rugpj. 14–15).

Šio pakrantės miesto šventa vieta – šiuolaikinė bažnyčia centrinėje aikštėje, skirta Kanarų salos globėjai **Nuestra Señora de la Candelaria**, kurios statulą supa daugybė gėlių ir žvakių. Ši ryškiaspalvė Mergelė Marija esą buvusi bangų išmesta į krantą dar pagonių laikais, prieš krikščionybės įsigalėjimą. 1826 m. potvynis ją nuplovęs į jūrą, tačiau kiekvieną rugpjūtį minios piligrimų suplaukia melstis skulptūros kopijai. Pakrantėje išlikę akmeniniai guančų vadų antkapiai.

La Laguna ❾

Santa Cruz de Tenerife. 120 000. Plaza del Adelantado, 922 63 11 94. kasdien. San Benito (liep. 15).

Tai judrus studentų miestas, buvusi salos sostinė, antra didžiausia Tenerife gyvenvietė.

Senamiestyje daug istorinių aikščių, pastatų ir keletas gerų muziejų. Dauguma lankytinų vietų išsidėsčiusios tarp 1502 m. **Iglesia de Nuestra Señora de la Concepción** ir Plaza del Adelantado aikštės, kurioje stovi rotušė, vienuolynas su gražiu tradiciniu balkonu ir elegantiški **Palacio de Nava** rūmai.

Montes de Anaga ❿

Santa Cruz de Tenerife. Santa Cruz de Tenerife, La Laguna.

Uolėti kalnai į šiaurę nuo Santa Cruzo apsupti vešlios žalumos, klestinčios dėl šalto, drėgno klimato. Juose daug įdomių paukščių, augalų, tarp jų kaktusų, laurų ir viržių. Labai populiarūs pėsčiųjų maršrutai kalnuose, turizmo biure galėsite įsigyti žemėlapių su pažymėtais takais. Status kelias kyla nuo San Andrés kaimo pro gražų dirbtinį Las Teresitas paplūdimį. Gražią dieną nuostabūs vaizdai atsiveria nuo Pico del Inglés ir Bailadero takelių ir apžvalgos aikščių.

Leisdamiesi vingiuotu takeliu pro Monte de las Mercedes laurų miškelius ir spalvingą Tejina slėnį, pasieksite **Tacoronte**, garsėjantį įdomiomis bažnyčiomis, etnografiniu muziejumi ir vynine, siūlančia paragauti vietinių vynų.

KANARŲ SALŲ FIESTOS

Karnavalas *(vas./kov.)*, Santa Cruz de Tenerife. Vienas didžiausių Europos karnavalų, spalvingas ekstravagantiškų kostiumų ir Lotynų Amerikos muzikos gatvės renginys, prilygstantis Rio de Janeiro karnavalui. Franco diktatūros metais dėl nežaboto lengvabūdiškumo buvo uždraustas. Karnavalas prasideda šventės karalienės rinkimais ir pasiekia kulminaciją per Užgavėnių procesiją. Pelenų dieną vyksta teatralizuotos milžiniškos sardinės laidotuvės. Karnavalas taip pat švenčiamas Lanzarote ir Gran Canaria salose.

Devintinės *(geg./birž.)*, La Orotava (Tenerife). Miesto gatvėse pinami margaraščiai gėlių kilimai, Plaza del Ayuntamiento (Rotušės aikštėje) iš vulkaninio smėlio kuriamos įžymių meno kūrinių kopijos.

Kostiumuoti karnavalo dalyviai Tenerife

Sniegynų Mergelės Marijos nusileidimas *(liepa, kas penkeri metai: 2000, 2005)*, Santa Cruz de La Palma.

Romería de la Virgen de la Candelaria *(rugpj. 15)*, Candelaria (Tenerife). Tūkstančiai piligrimų susirenka pagerbti Kanarų salų globėjos.

Fiesta del Charco *(rugs. 7–11)*, San Nicolás de Tolentino (Gran Canaria). Žmonės šoka į didelį sūraus vandens tvenkinį gaudyti kefalių.

Dideli laivai Santa Cruz de Tenerife uoste

Santa Cruz de Tenerife ⓫

Santa Cruz de Tenerife. 200 000. Plaza de España 1, 922 23 95 92. sekm. Carnival (vas./kov.), Día de la Cru (geg. 3), Nuestra Señora del Carmen (liep. 16).

TENERIFE SALOS SOSTINĖ – svarbus regiono giliavandenis uostas, į kurį atplaukia dideli laivai. Gražiausias dirbtinis paplūdimys **Las Teresitas** yra už 8 km į šiaurę. Į jį suvežta milijonai tonų auksinio Sacharos smėlio, jūroje pastatytas apsauginis molas. Kurortas palmių pavėsyje, nuo žemyninės salos dalies užstotas kalnų ir išvengęs gelžbetoninių viešbučių, naudojasi visais Tenerife gamtos teikiamais privalumais.

Santa Cruzas didžiuojasi gražiais istoriniais pastatais. Miestas telkiasi šalia uosto, aplink **Plaza de España**. Pagrindinė prekybos gatvė, Calle de Castillo, prasideda už aikštės, o paėję į šiaurę pamatysite dar dvi žymesnes bažnyčias: **Iglesia de Nuestra Señora de la Concepción**, kurios dalis pastatyta 1500 m., ir barokinę **Iglesia de San Francisco**. Ypač įdomus **Museo de la Naturaleza y el Hombre**, įsikūręs salos Palacio rūmuose, kur stiklinėse dėžėse saugomos guančų mumijos. Muziejuje taip pat galite pamatyti patranką, kurios sviedinys nutraukęs ranką admirolui Nelsonui per nesėkmingą miesto puolimą XVIII a. pabaigoje.

Museo de Bellas Artes siūlo apžiūrėti senųjų ir šiuolaikinių dailininkų paveikslus. Daugelis jų vaizduoja vietos gyvenimą ir peizažus. 1926 m. įkurtą mielą **Parque Municipal García Sanabria** puošia šiuolaikinės skulptūros. Ryte aplankykite **Mercado de Nuestra Señora de África** – pramoninių ir maisto prekių turgų. Ant lauko prekystalių parduodami namų apyvokos daiktai, viduje – gyvos vištos, prieskoninės žolelės, prieskoniai ir skintos gėlės. Ypač įdomu Santa Cruze per spalvingą metų karnavalą.

Museo de la Naturaleza y el Hombre
Calle Fuentes Morales. 922 20 93 20. antr.–sekm.

Museo de Bellas Artes
Calle José Murphy 12. 922 24 43 58. pirm.–penkt.

Dirbtinis Las Teresitas paplūdimys Santa Cruze

Krašto valgiai: Kanarų salos

NORS KARTAIS sunku pasakyti, kas ta tikroji Kanarų virtuvė, bet ji yra. Tradiciniai guančų patiekalai čia skaninami kitų žemynų priedais, tokiais kaip saldūs kukurūzai ir bananai. Amžino pavasario klimatas leidžia auginti įvairius vaisius ir daržoves. Jūra tiekia spalvingas žuvis – violetinį ir geltoną *vieja*, arba ešerį, valgomą su *mojo* – padažu, kurio skonis ir spalva priklauso nuo to, ar jį gaminant dedama kalendros ar paprikos. Daugelis patiekalų valgomi su raukšlėtomis *papas arrugadas* (bulvės su lupenomis, išvirtos labai sūriame vandenyje). *Gofio* – tai guančų kukurūzų miltai, iš kurių verdama košė, jais tirštinami troškiniai, iš jų kepama duona. Iš desertų galima paminėti *bienmesabe* – saldų kremą iš migdolų, kiaušinių trynių ir cinamono.

Saldūs kukurūzai

Sancocho – *troškinta žuvis. Geriausiai tinka* sama, *ešerio rūšis. Patiekiama su saldžiomis ir paprastomis bulvėmis.*

Sama frita con mojo verde – *kepta žuvis su česnako, kalendros ir acto padažu.*

Potaje de berros – *tiršta sriuba iš vėžiukų, kiaulienos šonkaulių su kukurūzų burbuolėmis, bulvėmis, pupelėmis ir kmynais.*

Conejo al salmorejo – *skanus patiekalas iš triušienos ir pomidorų, geriausiai tinka su* papas arrugadas.

Arroz con verduras – *spalvinga ryžių mišrainė su pjaustytais pipirais, kukurūzais ir pomidorais.*

Puchero – *šafranu pagardintas troškinys su chorizo dešra, pupelėmis, žirniais ir bulvėmis.*

Kanarų bananai – *saldi La Gomera atmaina. Maži ir aromatingi, jie kepami tešloje, dedami į pyragus, patiekiami su ryžiais ir kiaušiniais arba mėsos padažu. Be to, čia auga guavos, mangai ir papajos.*

Tamsusis Kanarų romas

GĖRIMAI

XVII a. pradžioje Kanarų salos garsėjo gintariniu *Malvasía* vynu – aromatingu, saldžiu ir stipriu. Geriausias gaminamas Lanzarote. Silpnesni raudonieji ir baltieji daromi Tenerife salos Tacoronte-Acentejo rajone. Kanarų salose daroma daug alkoholinių gėrimų, garsiausias – baltasis ir tamsusis romas *(ron)*. Taip pat geri kavos, apelsinų, bananų likeriai ir neišlaikytas konjakas (brendis).

Parque Nacional del Teide ❺

IŠKILĘS VIRŠ TENERIFE SALOS užgesęs ugnikalnis Mount Teide kelia pagarbią baimę. Prieš milijonus metų išsiveržęs kitas, daug didesnis, ugnikalnis paliko 16 km pločio kraterį, Las Cañadas dykumą ir mažesnį ugnikalnį Teide šiauriniame pakraštyje. Vulkaninės kilmės medžiaga suformavo vėjo gairinamą dykumą, kurioje kyšo mineralų nudažytos uolos, stūkso pelenų lomos, sustingusios lavos upės. Las Cañadas plokščiakalnį kerta tik vienas kelias, praeinantis pro viešbutį, funikulieriaus stotį ir turistų centrą. Šį unikalų, saugomą kampelį galima apžiūrėti vaikščiojant pažymėtais takeliais.

Vulkaniniai peizažai
Funikulierius per 8 min. užkels jus į 160 m aukštį netoli nuo Teide viršūnės. Einant takeliu per ugnikalnio sąnašas veriasi nepamirštami vaizdai.

0 kilometrų 2

ŽENKLAI

- Plentas
- Kelias
- Pėsčiųjų takelis

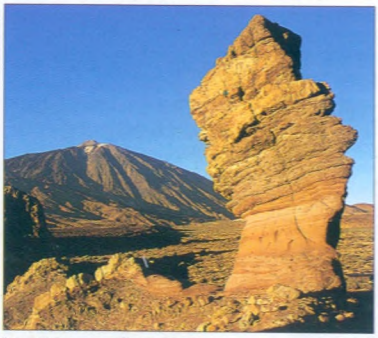

Los Roques de García
Šios keistų formų lavos uolos šalia viešbučių labiausiai fotografuojamos visame parke. Kaimyninės Los Azulejos uolos žybsi mėlynai ir žaliai dėl jose esančio vario.

LAUKINĖS GĖLĖS

Nesvetingose plikose Las Cañadas žemėse auga reti ir gražūs augalai, kurių dauguma randama tik Kanarų salose. Įspūdingiausias – aukštas *Echium wildprettii*, godo rūšis, kurio raudoni stiebai vasarą išauga iki 2 m ilgio. Dar paplitę Teide šluotos, ryškiai geltonos Kalifornijos aguonos, unikalios žibučių rūšys. Gražiausias laikas – nuo gegužės iki birželio, kai žydi gėlės. Augalų ekspozicija turistų centre padės juos atpažinti. Neskinkit ir neraukit jokių augalų – visa augalija parke griežtai saugoma.

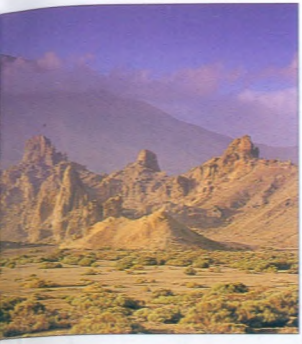

La Caldera de Las Cañadas
Didžiulės kalderos, vulkaninės įdubos (žr. p. 527), kraštą supa sustingusios uolos. Dabar įdubusios ir apgriuvusios kalderos perimetras siekia 45 km.

INFORMACIJA LANKYTOJUI

922 29 01 29. 342 & 348 iš Puerto de la Cruz. **El Portillo lankytojų centras ir funikulierius** (iki šiaurryt. parko krašto, C821 plentas). kasdien 9–16.

El Portillo lankytojų centre galima pažiūrėti vaizdajuostę ir ekspoziciją apie parko kilmę.

Las Cañadas
Septynios cañadas *(nedideli smėlėti plokčiakalniai) susiformavo įgriuvus seniems krateriams. Vis dėlto šioje dulkėtoje plikoje žemėje auga keli spalvingi augalai.*

Viešbutis
Neseniai suremontuotą Cañadas del Teide viešbutį (žr. p. 571) *supa siurrealistinis peizažas. Čia ideali vieta apsistoti norintiems nuodugniai apžiūrėti parką.*

Kanarų garstyčia *(Sisymbrium bourgaenum)*

Teide smalka *(Erysium scoparium)*

Teide žibutė *(Viola cheiranthifolia)*

Teide gyvatinis godas *(Echium wildprettii)*

Žvalgantis po rytines salas

RYTINĖ KANARŲ SALŲ PROVINCIJĄ Las Palmas sudaro trys salos: Gran Canaria, Lanzarote ir Fuerteventura. Visos salos gali didžiuotis įspūdingu kraštovaizdžiu, saulėtomis dienomis, puikiais smėlėtais paplūdimiais, tačiau kiekviena jų skirtinga. Gran Canaria turi tik vieną tikrą miestą – Las Palmas, rytinių salų administracinį centrą. Didžiausią Maspalomas kurortą ir jo Playa del Inglés paplūdimį labai mėgsta organizuotų turistų grupės. O ilgi, balti Fuerteventuros paplūdimiai dar neapstatyti viešbučiais, smėlėtose kopose galima rasti nuošalių kampelių. Lanzarote paplūdimiai taip pat geri, o nykus, ugnikalniais nusėtas salos gamtovaizdis nepaprastai traukia turistus.

Corralejo paplūdimys Fuerteventuros šiaurėje

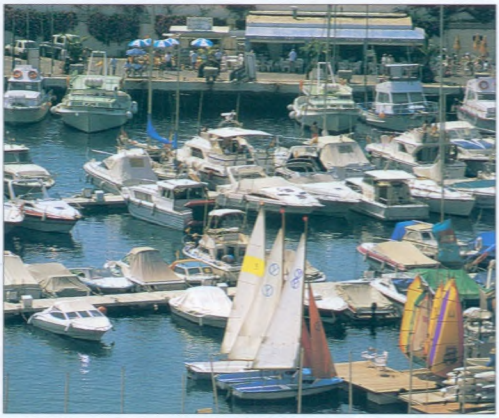

Puerto Rico uostas, pietinė Grand Canaria dalis

KAIP TEN PATEKTI

Dauguma žmonių iš Ispanijos žemyninės dalies į rytines salas skrenda lėktuvu *(žr. p. 628)*. Dar galima plaukti laivu iš Cádizo *(žr. p. 629)*. Lėktuvai skrenda tarp visų salų, išskyrus La Gomerą, kurioje nėra oro uosto. Nuolat plaukia keltai. Kurortuose yra taksi, visuomeninis transportas, tačiau važiuoti ilgesnius atstumus brangu. Visų salų oro uostuose ar keltų prieplaukose galima išsinuomoti automobilius. Pagrindiniai keliai geri, susisiekimas greitas lygumose, tik Gran Canaria saloje eismas gali būti intensyvus. Kai kuriuos nuošalius paplūdimius geriausia pasiekti keturiais ratais varomu džipu.

ŽVILGSNIS Į ĮŽYMYBES

Agaete 15
Arrecife 27
Betancuria 20
Caleta de Fustes 21
Corralejo 23
Costa Teguise 28
Haría 30
Jameos del Agua 31
Maspalomas 14
Las Palmas de Gran Canaria 17
Parque Nacional de Timanfaya 25
Península de Jandía 19
Playa Blanca 24
Puerto del Carmen 26
Puerto de Mogán 12
Puerto del Rosario 22
Puerto Rico 13
Tafira 16
Teguise 29

Ekskursija

Cruz de Tejeda 18

ŽENKLAI

- Greitkelis
- Pagrindinis kelias
- Šalutinis kelias
- Vaizdingas kelias
- Upė
- Apžvalgos aikštelė

DAR ŽR.

- ***Kur apsistoti*** p. 570–571
- ***Restoranai ir barai*** p. 608–609

Montañas de Fuego ugnikalniai, Parque Nacional de Timanfaya, Lanzarote

Gran Canaria

Valstietis su asilu

GRAN CANARIA – populiariausia Kanarų sala. Kasmet ją aplanko per 1,5 mln. atostogaujančių. Nedidelėje saloje labai įvairus kraštovaizdis, klimatas, puikūs kurortai, daug pramogų. Vingiuoti plentai kyla stačia, uolėta vietove, salos centre sudarančia simetrišką kūgį. Sostinė Las Palmas yra didžiausias Kanarų salų miestas ir uostas. Maspalomaso Playa del Inglés pietuose – vienas didžiausių Ispanijos kurortų. Abiejose turistų Mekose daugybė viešbučių ir vilų, tačiau jei kiek nutolsite nuo jų, jus nustebins gražus gamtovaizdis.

Poilsiautojai auksiniame Puerto Rico paplūdimyje

Puerto de Mogán ⓬

Las Palmas. 1 500. Avenida Tomás Roca Bosch, 928 56 91 00. penkt. Virgen del Carmen (liep.).

ŠI GYVENVIETĖ žalio Mogán slėnio gale – viena patraukliausių Gran Canaria saloje. Tai turistų idilė po Playa del Inglés betono. Aplink nedidelę žvejų uosto prieplauką spiečiasi kaimiško stiliaus namai ir viešbutis, subtilios prabangios parduotuvės, jaukūs, ramūs restoranai ir barai. Įsispraudę tarp uolų smėlėti paplūdimiai nesutalpina visų norinčių, todėl rekomenduojama automobiliu nuvažiuoti į tolimesnį Maspalomas kurortą. Į artimiausius kurortus plaukia keltai.

Saulės garbintojai Puerto Rico

Puerto Rico ⓭

Las Palmas. 1 800. Avenida de Mogán, 928 56 00 29. María de Auxiliadora (geg.).

PUIKOS UOLOS į vakarus nuo Maspalomaso kur tik įmanoma apstatytos gyvenamaisiais namais.

Puerto Rico – netgi pernelyg gerai sutvarkytas kurortas, jis turi vieną gražiausių salos paplūdimių, užpiltą atvežtiniu smėliu. Čia puikios sąlygos vandens sporto mėgėjams, gera vieta mokytis buriuoti, plaukti burlente ar tiesiog mėgautis saule – Puerto Rico daugiausia Ispanijoje saulėtų dienų.

Maspalomas ⓮

Las Palmas. 37 000. Avda de España, 928 76 25 91. treč. ir šešt. San Bartolomé (rugpj. 24).

VAŽIUOJANT GREITKELIU IŠ Las Palmas oro uosto, atrodo, kad tai vienas milžiniškas kurortas, tačiau vėliau galima išskirti tris jo dalis. **San Augustín** toliausiai nutolęs į rytus, bet palyginti ramesnis už kitus. Čia yra keli tamsaus smėlio paplūdimiai, išsidėstę tarp uolų, nutiestos pasivaikščiojimų krantinės, veikia kazino.

Playa del Inglés – didžiausias ir gyviausias kurortas, trikampis žemės plotas, įsirėžęs į auksinio smėlio ruožą. 1950 m. pradėtame tvarkyti kurorte pristatyta aukštų gyvenamųjų namų, sujungtų kelių labirinto. Daugelis viešbučių neturi vaizdo į jūrą, tačiau erdvūs, su baseinais. Naktį užsižiebia diskotekų ir neono reklamų žiburiai. Kurorte per 300 restoranų ir 50 diskotekų.

Į vakarus nuo Playa del

Gėlių arkos tarp Puerto de Mogán namų

Inglés pakrantė nusidriekia iki **Dunas de Maspalomas**. Kopos paskelbtos gamtos draustiniu, čia negalima nieko statyti. Vakariniame kopų pakraštyje stovi švyturys, išsirikiavę prabangūs viešbučiai. Už kopų įrengtas golfo aikštynas, apsuptas vienaukščių namų. Poilsiautojams čia skirta viskas – vandens sportas, ekskursijos, greitojo maisto restoranai. Paplūdimio nuovargį išsklaido kartingai, kupranugarių safari, atrakcionų parkai; geriausi du: **Palmitos Park**, kurio atogrąžų soduose skraido egzotiški paukščiai, ir vakarietiškas teminis **Sioux City** parkas.

Palmitos Park
Barranco de los Palmitos. *928 14 12 76.* *kasdien.*
Sioux City
Cañón del Águila. *928 76 25 73.* *antr.–sekm.*

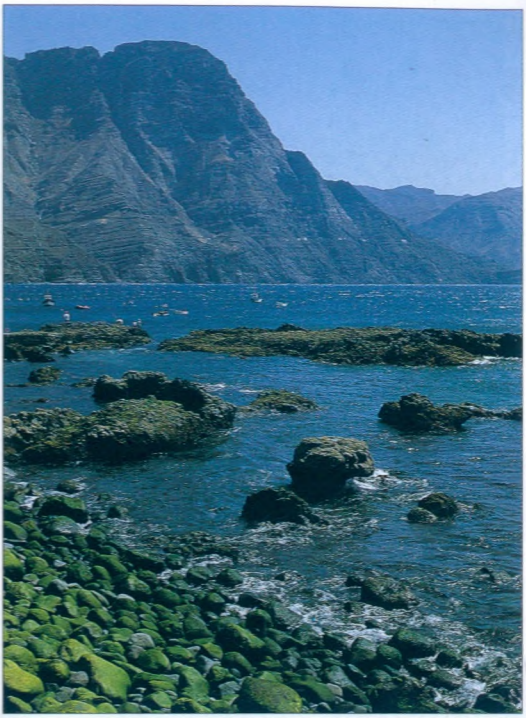
Akmenuotas paplūdimys ir stačios uolos šiaurės rytų pakrantėje, Agaete

Agaete ⑮

Las Palmas. *6 000.* *Calle Antonio de Armas 1, 928 89 80 02.* *Fiesta de la Rama (rugpj. 4).*

Debesuotesnė šiaurinė salos pusė daug žalesnė ir vešlesnė už saulėtą pietinę. Didžiąją dalį šlaitų užima bananų plantacijos. Šiaurės vakarų pakrantėje Agaete kaimelis, kurio balti namukai išsidėstę aplink nuostabiai gražią uolėtą įlanką, pamažu tampa kurortu. Rugpjūčio mėnesį čia vyksta Fiesta de la Rama – guančų *(žr. p. 523)* lietaus kvietimo ritualas, atėjęs iš senų laikų, kai dar čia nebuvo ispanų. Nešini žaliomis šakomis kaimiečiai nuo kalvų traukia į miestą ir prie jūros, kur šakomis plaka vandenį, šaukdami lietų.

Tarp Agaete įžymybių – **Ermita de las Nieves**, kurioje saugoma XVI a. flamandų triptikas ir burinių laivų modeliai, ir **Huerto de las Flores** – botanikos sodas, kurio rakto teiraukitės toje pat gatvėje esančioje rotušėje.

Apylinkės: Einant šiek tiek toliau nuo jūros, Barranco de Agaete pakrante, kelias nuves į slėnį, kur auga papajos, mango ir citrusiniai medžiai. Į šiaurę nuo Agaete įsikūrę Guía ir Gáldar miestai. Jų bažnyčiose yra garsaus XVIII a. skulptoriaus José Lujáno Pérezo skulptūrėlių.

Visai netoli, einant pakrante į šiaurę, **Cenobio de Valeróne** yra įspūdingiausias guančų paminklas – 300 urvų uoloje po bazalto arka. Manoma, kad čia buvo guančų vaidilučių slėptuvės, bendruomenės grūdų sandėliai ir prieglobstis nuo priešų antpuolio.

Huerto de las Flores
Calle Huertas. *kasdien.*

Vėjo supustytos smėlio kopos Maspalomase

Tafira ⑯

Las Palmas. 23 000.
Jardín Canario, 928 35 36 04.
San Francisco (spal.).

KALVOSE Į PIETVAKARIUS nuo Las Palmas jau seniai statomi gyvenamieji namai. Tafiros patricijų vilose iki šiol tvyro kolonijinė dvasia. Verta aplankyti **Jardín Canario**, 1952 m. įkurtą botanikos sodą. Visus Kanarų salyno augalus galima apžiūrėti natūralioje aplinkoje.

Šalia La Atalaya yra vienas įspūdingiausių Gran Canarios gamtos paminklų – **Caldera de la Bandama**. Didžiulis 1000 metrų ugnikalnio krateris geriausiai matomas nuo Mirador de Bandama, kur galima pažvelgti į žalią 200 metrų gylio lomą. **Barranco de Guayadeque**, rausvų uolų slėnyje, yra XV a. pabaigoje iškastų ir gyvenamų urvų, į kai kuriuos net įvesta elektra.

Jardín Canario
Carretera del Centro, Tafira.
928 35 36 04. kasdien.

Palmės natūralioje aplinkoje, Jardín Canario, Tafira

Las Palmas de Gran Canaria ⑰

Las Palmas. 400 000.
Parque de Santa Catalina, 928 26 46 23. Carnival (vas./kov.).

LAS PALMAS – didžiausias Kanarų salų miestas, pramonės centras ir uostas, per mėnesį priimantis 1000 laivų. Miesto kurortinė šlovė truputį priblėso nuo tų laikų, kai žiemą prabangūs laineriai čia atplukdydavo sveikatos ieškančių turtuolių minias.

Las Palmas – klaidus miestas, išsidriekęs aplink sąsmauką. Modernus komercinės laivininkystės rajonas, Puerto de la Luz, užima rytinę sąsmaukos pusę, pereinančią į buvusią La Isleta salą – jūreivių ir karinių bazių kvartalą. Kitoje sąsmaukos pusėje driekiasi 3 km ilgio **Playa de las Canteras** – auksinis paplūdimys. Jo krantinėje daug barų, restoranų ir viešbučių.

Miesto centras įsikūręs pakrantėje, toliau nuo sąsmaukos. Ekskursiją pradėkite nuo šalia uosto esančio **Parque Santa Catalina** – populiaraus pavėsingo skvero su kavinėmis ir laikraščių kioskais. Žaliame Ciudad Jardán gyvenamajame rajone yra Parque Doramas ir tradicinis viešbutis-kazino *Santa Catalina*.

Bronzinis šuo Plaza Santa Ana aikštėje

Pueblo Canario – turizmo centras, kur galima pamatyti liaudies šokių, aplankyti suvenyrų parduotuves, meno galeriją, o pasikėlus į kalvą, į Altavista rajoną ir Paseo Cornisa, – pasigėrėti miestu iš viršaus.

Miesto pakraštyje esantis Barrio Vegueta – senovinis Ispanijos užkariavimų laikų dvasia alsuojantis kvartalas. Jo viduryje stovi **Catedral de Santa Ana**, pradėta 1500 m. Su ja jungiasi **Museo Diocesano de Arte Sacro**, sukaupęs religinio meno kūrinių kolekciją. Aikštę saugo bronziniai Kanarų šunys. Šalia stovi **Casa de Colón** – XV a. gubernatoriaus namas, kur buvo apsigyvenęs Kolumbas. Jo kelionėms skirtame muziejuje yra žemėlapių, laivų modelių ir dienoraščio ištraukų.

Museo Canario eksponuoja guančų mumijas, kaukoles, keramiką ir papuošalus.

Casa de Colón, Kolumbo muziejus, Las Palmas

Museo Diocesano de Arte Sacro
Calle Espíritu Santo 20. 928 31 49 89. pirm.–šešt. per valstyb. šv.

Casa de Colón
Calle Colón. 928 31 23 84. kasdien.

Museo Canario
Calle Doctor Chil 25. 928 31 56 00. kasdien.

Žygis į Cruz de Tejeda ⓲

KALNUOTĄ GRAN CANARIA kraštovaizdį galima apžiūrėti vienos dienos žygiu iš bet kurios salos dalies. Pasirinkit giedrą dieną, kad rūkas neuždengtų vaizdų. Maršrutas iš Maspalomaso eina per išdžiūvusias griovas su plikomis uolomis ir kaktusais. Kylant aukščiau, žalumos daugėja. Statūs keliai prie centrinės aukštumos vingiuoja pro išsibarsčiusius tamsius kyšulius, urvus, gražius kaimus ir apžvalgos aikšteles, iš kur galima pasigrožėti Mount Teide kalnu *(žr. p. 514–515)* Tenerife saloje. Šiaurinėje pusėje šlaitai žalesni, čia auga citrusai ir eukaliptai.

Balti valstiečių namai pakeliui į Terorą

Artenara ②
Viename iš gyvenamų miestelio urvų yra bažnyčia, kitame – restoranas *Mesón de la Silla*.

Teror ①
Žaviam senam miestelyje išliko daug tipiškų Kanarų salų namų. Jo bažnyčia, Nuestra Señora del Pino, skirta Gran Canaria globėjai.

Cruz de Tejeda ③
Restoranas buvusiame viešbutyje *(žr. p. 608)* siūlo paskanauti Kanarų salų valgių ir pasigrožėti didingais kalnų vaizdais.

Pico de las Nieves ⑤
Ant aukščiausios (1 949 m) Gran Canaria viršūnės stovi metereologijos stotis. Čia šalta, kartais pasninga, todėl šilčiau apsirenkite.

ŽENKLAI

- Turistinis maršrutas
- Kiti keliai
- Apžvalgos aikštelė
- Viešbutis

0 kilometrų 2

Roque Nublo ④
Šis 60 m aukščio bazalto stulpas stūkso ant 1700 m viršūnės. Jis ir netoliese esanti Roque Bentayga uola buvo šventos guančų vietos. Į viršūnę veda takelis.

PATARIMAI VAIRUOTOJAMS

Maršruto ilgis: *35–45 km.*
Postovio vietos: *papietauti galima Mesón de la Silla restorane-oloje Artenaroje ir Cruz de Tejedos viešbutyje.*
Pastaba: *kai kur keliai labai siauri, sunku prasilenkti, netikėtai gali užklupti rūkas arba debesys.*

Fuerteventura

VĖJŲ GAIRINAMA lapo formos Fuerteventura yra Atlanto vandenyne, 100 km nuo Maroko pakrantės. Tai antra didžiausia Kanarų sala po Tenerife, bet rečiausiai apgyventa – tik 30 000 žmonių, netgi mažiau nei ožkų. Anksčiau sala buvo apaugusi mišku, bet Europos kolonistai iškirto mišką laivų statybai. Sausas klimatas ir ožkos dar labiau sunaikino augaliją. Čia taip sausa, kad reikia atsivežti vandens iš žemyno. Pajamų duoda tik turizmas, tačiau palyginti su kitomis salomis jis čia menkai išplėtotas. Dabar lankytojų daugėja, tūkstančiai poilsiautojų užtvindo 150 puikių paplūdimių, sala traukia vandens sporto mėgėjus ir gamtos mylėtojus.

Ožkų banda netoli Fuerteventuros oro uosto

Península de Jandía ⑲

Las Palmas. *Costa Calma, Morro Jable.* *kateriu iš Gran Canaria.* *Centro Comercial, Jandía Beach Local 88, 928 54 07 76.*

IŠTĮSUSIAME JANDÍA PUSIASALYJE, Fuerteventuros pietuose, driekiasi puikūs balto smėlio paplūdimiai. Rytinėje pakrantėje (Sotavento) pastatyta daug gyvenamųjų namų kompleksų, vadinamų *urbanizaciones*.

Costa Calmoje, šiuolaikinių namų mieste, į smulkaus smėlio pakrantės ruožus įsiterpia uolos ir įlankėlės. **Morro Jable**, žvejų kaimelyje, pietinėje smėlio juostos dalyje, taip pat pristatyta naujų namų. Už Morro Jable plentas tampa duobėtu žvyrkeliu, vedančiu prie nuošalaus Punta de Jandía švyturio. Į vakarinės pakrantės (Barlovento) smėlio dykumas galima pakliūti tik keturiais ratais varomu automobiliu. Šiame rajone gausi subtropinių jūrų augalija ir gyvūnija, todėl jį mėgsta nardytojai.

Per Antrąjį pasaulinį karą Jandía priklausė vokiečių verslininkui ir buvo vietiniams neprieinama, todėl tapo mistiška vieta. Dar ir šiandien tebesklando gandai apie šnipus, povandeninius laivus ir slaptas nacių bazes.

Betancuria ⑳

Las Palmas. *600.* *Calle Amador Rodríguez 6, 928 87 80 92.* *San Buenaventura (liep. 14).*

SALOS GILUMOJE stūkso didingos ir rūsčios lygumų apsuptos ugnikalnių viršūnės, šen bei ten išsibarstę kaimeliai ir senoviniai malūnai. Lygumose yra derlingų žemių, jose auga javai ir palmės. Už lygumų eina plikų ir stačių uolų siena. Iš tolo jos atrodo rusvos ir pilkos, tačiau priėjus arčiau sužėri įvairiausiais ir stulbinančiais tamsiai raudonais, rausvais ir geltonais atspalviais. Ypač įspūdingi reginiai per saulėlydį.

Paauksuotas Iglesia Santa María bažnyčios vidus, Betancuria

Betancuria ant nedidelio ugnikalnio salos centre pavadinta pagal Jeaną de Béthencourt'ą, XV a. Fuerteventuros nukariautoją, perkėlusį sostinę į salos gilumą, kad apsaugotų ją nuo piratų. Ši kalnų oazė – gražiausias salos miestelis. **Iglesia de Santa María** bažnyčia turi paauksuotus altorius, išdekoruotas sijas ir keletą šventų relikvijų. Rakto prašykit kaimynystėje gyvenantį prižiūrėtoją. **Museo Arqueológico** yra daug vietos meno dirbinių.

APYLINKĖS: **Pájara** kaime į pietus yra XVII a. bažnyčia su keista durų apdaila. Manoma, kad gyvatės ir nematyti žvėrys, – actekų įtakos vaisius. Viduje yra dvi navos su skulptūromis. Viena skulptūra – spindinti baltai sidabrinė Madona su kūdikiu, kita – juoda Virgen de los Dolores.

Esantis į šiaurę **La Oliva** iki XIX a. buvo ispanų karinis štabas. Casa de los Coroneles (Pulkininkų namai) – išblukęs geltonas namas su didingu fasadu, šimtais langų ir kesoninėmis lubomis. Dar verta aplankyti bažnyčią-tvirtovę ir meno centrą, kuriame yra Kanarų dailininkų darbų.

Museo Arqueológico
Calle Roberto Roldán. *928 87 82 41.* *antr.–sekm.*

Caleta de Fustes ㉑

Las Palmas. 5 000. Calle dos Avenidas, El Castillo, 928 16 32 86. šešt. Dia del Carmen (liep. 16).

TAI POILSIO CENTRŲ grupė į pietus nuo Puerto del Rosario, rytinės salos pakrantės viduryje. Gražūs žemi namai išsidėstę aplink smėlėtas pasagos formos įlankos pakrantes. Didžiausias kompleksas El Castillo pavadintas pagal XVIII a. sargybinį bokštą, stovintį šalia uosto.

Čia teikiama daug vandens sporto paslaugų, yra net nardymo bei buriavimo mokyklos. Pueblo Majonero – parduotuvių „kaimelis" aplink centrinę *plaza* šalia paplūdimio. Caleta de Fustes – vienas maloniausių ir populiariausių Fuerteventuros kurortų, jį mėgsta įvairių tautybių turistai.

Žvejų laivai pakrantėje prie Isla de Lobos, netoli Carralejo

Puerto del Rosario ㉒

Las Palmas. 14 000. Avenida de la Constitución 5, 928 53 08 44. El Rosario (spal. 7).

TAI KOMERCINĖ ir administracinė Fuerteventuros sostinė, įkurta 1797 m. Iš pradžių buvo žinoma Puerto de Cabras (ožkų uosto) vardu pagal tarpeklį, kuriame buvo girdomos ožkos, bet 1957 m. pavadinimas pakeistas norint sudaryti palankesnį įspūdį. Tai vienintelis didelis Fuerteventuros uostas, iš čia plaukia keltai į kitas salas, vyksta žvejyba. Miesto gyvenimą pagyvina Ispanijos svetimšalių legionas, užimantis didžiules kareivines.

GUANČAI

Pirmą kartą XIV a. į salą atvykę europiečiai rado čia baltaodžius žmones, gyvenančius urvuose ir nedidelėse gyvenvietėse aplink plikus lavos laukus. Guančai – vienos Tenerife genties pavadinimas, tačiau europiečiai šitaip vadino visus salų gyventojus. Guančų kilmė dar neatskleista, tačiau tikriausiai jie atsikėlė į salas I ar II a. pr. Kr. iš Berberijos Šiaurės Afrikoje. Per 100 metų negailestingi europiečiai užkariautojai visiškai pajungė guančus ir galiausiai juos išnaikino: šiandien likę labai nedaug jų kultūros pėdsakų.

***Guančų pėdsakų** galima rasti daugelyje Kanarų vietų. Keliuose muziejuose eksponuojamos jų mumijos, krepšiai, akmeniniai ir kauliniai įrankiai. Tenerife saloje, prie Candelarios, stovi jų vadų skulptūros* (žr. p. 511).

Guančų dubuo *gofio* patiekalui gaminti ***(žr. p. 513)***

Guančų krepšys

Corralejo ㉓

Las Palmas. 5 700. Plaza Pública, 928 86 62 35. pirm., antr., ketv., penkt. Dia del Carmen (liep. 16).

ŠIS PLAČIAI IŠSIPLĖTĘS žvejų kaimelis (kartu su Jandía pusiasaliu) – vienas iš dviejų svarbiausių salos kurortų. Į pietus pakrante driekiasi Sacharą primenančios auksinio smėlio kopos, paskelbtos gamtos draustiniu. Tačiau nutarimas priimtas per vėlai, nes tiesiog pakrantėje jau buvo pastatyti du vaizdą darkantys viešbučiai.

Likusią kurorto dalį sudaro gyvenamieji namai, išsklidę į šonus nuo miesto centro. Uosto rajone daug žuvies restoranų. Iš čia per 40 min. keltu galima nuplaukti į Lanzarote.

Jūroje yra nedidelė Isla de los Lobos sala, kuriai vardą davė ruoniai vienuoliai *(lobos marinos)*. Skaidrius jos pakrantės vandenis pamėgo akvalangininkai, narai, sportinės žūklės žvejai ir burlentininkai. Ekskursiniai laiveliai stiklo dugnu plukdo į salą norinčius paplaukioti arba pasimėgauti ant atviros ugnies kepta mėsa.

Lanzarote

TAI KETVIRTA pagal dydį Kanarų sala, labiausiai nutolusi į rytus. Joje visai nėra medžių, nuolat trūksta vandens. Tačiau daugelis laiko ją pačia gražiausia sala dėl įvairiausių formų ir spalvų vulkaninio kraštovaizdžio. Nors ir trūksta lietaus, juodoje vulkaninėje dirvoje veši rūpestingai prižiūrimi augalai. Vietiniai gyventojai džiaugiasi, kad sala nenukentėjo nuo turizmo. Čia nėra rėksmingos reklamos, elektros laidų, daugiaaukščių pastatų. Kuriant šiandieninį įvaizdį, daug nusipelnė dailininkas Césaris Manrique. Įspūdingiausia kelionė saloje – į vulkaninės kilmės Timanfaya nacionalinį parką.

Vėjo varikliai gamina energiją Lanzarote salai

Playa Blanca ㉔

Las Palmas. 4000.
Calle El Varadero 2, 928 51 90 18. Nuestra Señora del Carmen (liep.).

TAI BUVĘS ŽVEJŲ KAIMELIS ir šeimų pamėgtas kurortas, išsidėstęs apie uostą. Čia daug kavinių, restoranų, parduotuvių, barų, keli dideli viešbučiai. Tačiau pastatai toli vieni nuo kitų, naktį nedaug triukšmo. Poilsiautojai atvyksta ne dėl naktinio gyvenimo ar pramogų, bet ramiai pailsėti. Prie miesto yra pora neblogų smėlėtų paplūdimių, tačiau geriausi pasislėpę už uolėto kyšulio rytuose. Čia daug nuošalių įlankėlių su šiltu vandeniu. Geriausiai žinoma iš jų **Playa Pagayo**, tačiau galima rasti ir tokių, kuriose būsite visai vieni. Neasfaltuotais keliais geriausiai važiuoti keturiais ratais varomu automobiliu.

Las Coloradas paplūdimys prie Playa Blanca pietiniame Lanzerote

Parque Nacional de Timanfaya ㉕

Las Palmas. *Calle García Escámez 157, Arrecife, 928 80 15 00.*
iš Arrecife. kasdien.

LANZAROTE SALOJE 1730–1736 m. buvo keletas ugnikalnių išsiveržimų, lava palaidojo 11 kaimų ir užpylė 200 kvadratinių kilometrų derlingiausių žemių plotą. Per stebuklą niekas nežuvo, tačiau po to daugelis gyventojų paliko salą.

Kažkada nusiaubę salą, dabar **Montañas de Fuego** (Ugnies kalnai) – viena įdomiausių ir paslaptingiausių lankytinų salos vietų. 1974 m. čia įkurtas nacionalinis parkas, kad būtų apsaugotas kraštovaizdis ir svarbus geologinis paminklas. Įėjimas į parką yra į šiaurę nuo Yaiza kaimelio. Čia galima sustoti, paskui leistis į 15 min. kelionę kupranugariais ugnikalnio šlaitu pasigrožėti parko vaizdais. Vėliau, nusipirkę bilietą, galite pervažiuoti per bauginantį tamsios, plikos lavos šlaką raudonų ir juodų vulkanų kūgių link. Galiausiai pasieksit **Islote de Hilario**. Galit sustoti prie El Diablo

CÉSAR MANRIQUE (1920–1992)

Vietos didvyris tapytojas Césaris Manrique didžiąją gyvenimo dalį praleido žemyninėje Ispanijoje ir Niujorke. Grįžęs į Lanzerote 1968 m., ėmė kovoti, kad sala išlaikytų pirmykštę išvaizdą ir nepaliestą gamtą. Jis griežtai nustatė statinių aukštį ir spalvos reikalavimus. Dešimtys turizmo centrų turėjo naudos iš jo talento ir entuziazmo.

Césaris Manrique 1992

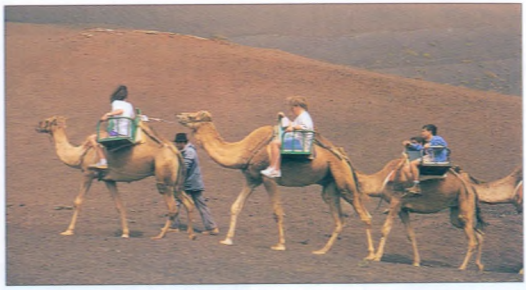

Kelionė kupranugariais iš Yaizos, Montañas de Fuego

panoraminio restorano. Iš čia autobusai norinčius veža į smagią valandos kelionę per nykų, panašų į Mėnulio, kraštovaizdį.

Grįžus į Islote de Hilario, ekskursijos vadovai jums grafiškai parodys, kad šis ugnikalnis neužgęsęs, tik miegantis – įmesti į jo angą žagarai iš karto užsiliepsnoja, o jei įpilsite vandens į įkištą vamzdį, iš karto šaus garų debesis.

Kelias iš Yaizos į pakrantę veda į **Salinas de Janubio**, kur iš seno ugnikalnio kraterio kasama druska. Netoliese – **Los Hervideros** geizeriai, o toliau į šiaurę – **El Golfo**, nyki smaragdo spalvos lagūna.

Puerto del Carmen 26

Las Palmas. *7 500.* *Avenida de la Playa, 928 51 53 37.* *Nuestra Señora del Carmen (liep.).*

ŠIAME DIDELIAME KURORTE, nusidriekusiame pakrante kelis kilometrus, apsistoja daugiau nei 60 procentų Lanzarote turistų. Plentas eina pro kurortui būdingą aplinką – automobilių nuomos biurus, bankus, valiutos keityklas, parduotuves, barus, restoranus ir diskotekas. Už pakelės arkadų stovi daugybė vilų, gyvenamųjų namų ir viešbučių.

Nors pastatai susigrūdę vienas šalia kito, vaizdas malonus ir neslegiantis. Iš visų viešbučių patogu patekti į platų auksinį Playa Blanca paplūdimį. Netoliese yra ir kitas paplūdimys – Playa de los Pocillos. Senasis kaimas įsikūręs į vakarus nuo uosto, toli nuo kurorto gaudesio.

Žvejų valtys Arrecife uoste

Arrecife 27

Las Palmas. *41 000.* *Parque Jose Ramirez Cerdá, 928 80 15 17.* *šešt.* *San Ginés (rugpj. 25).*

TAI PREKYBINIS ir administracinis salos centras su šiuolaikiniais pastatais ir judriomis gatvėmis, tačiau nemažai išlaikęs ir buvusio žavesio – palmėmis apsodintas krantines, puikų paplūdimį, du mažus istorinius fortus. Saleléje stovinčioje **Castillo de San Gabriel**, į kurią galima patekti tiltu, yra archeologijos muziejus. XVIII a. **Castillo de San José**, kur dabar įsikūręs šiuolaikinio meno muziejus, atnaujino Césaris Manrique. Muziejuje yra vienas jo paveikslas.

Castillo de San Gabriel
Arrecife. *928 80 28 84.*
pirm.–šešt.

Castillo de San José
Puerto de Naos. *928 81 23 21.*
kasdien. *saus. 1, gr. 24.*

Costa Teguise 28

10 km į šiaurę nuo Arrecife.
Arrecife, 928 80 15 17.

KURORTĄ finansavo šachtų konglomeratas. Žemoje, plikoje teritorijoje išaugo kotedžai, laisvalaikio klubai, prabangūs viešbučiai. Buvusios sostinės Teguise senamiestis labai skiriasi nuo naujojo Costa Teguise. Nykioje pelenų žemėje atsirado dirbtinės žalumos bulvarai su didingais šviestuvais, palei smėlėtus paplūdimius išsirikiavo baltos tvarkingos vilos. Didelės investicijos pasiteisino – kurortą pamėgo turtingieji, karalius Chuanas Karlosas čia taip pat turi vilą.

Skėčiai Puerto del Carmen paplūdimyje

Iglesia de San Miguel centrinėje Teguise aikštėje

Teguise 29

Las Palmas. 11 000. Plaza General Franco 1, 928 84 50 72. sekm. Dia del Carmen (liep. 16), Las Nieves (rugpj. 5).

TEGUISE, buvusi salos sostinė iki 1852 m. – senoviškas, gerai išsilaikęs miestas su plačiomis, akmenimis grįstomis gatvėmis ir patricijų namais aplink **Iglesia de San Miguel**. Geriausia čia atvykti sekmadienį, kai šurmuliuoja liaudies amatų mugė, šokami liaudies šokiai. Už Teguise esančioje Santa Barbara pilyje įsikūrusio **Museo del Emigrante Canario** ekspozicija pasakoja apie Kanarų emigrantus į Pietų Ameriką.

APYLINKĖS: Jei norit geriau apžiūrėti Lanzarote salą, per **La Geria** žemdirbystės rajoną nuo Teguise pagrindiniu keliu važiuokit į pietus. Juodi vulkaniniai pelenai sustumti į apsaugines pusapskrites duobes, kurios sulaiko drėgmę čia auginamoms vynuogėms ir kitiems augalams. Didžiausias vyndarystės centras įsikūręs kaime **Mozaga**. Prie kelio netoli Mozagos stovi *Monumento al Campesino* – modernistinė Manrique *(žr. p. 524)* skulptūra, skirta Lanzarote valstiečiams.

Pusiaukelėje tarp Teguise ir Arrecife yra **Fundación César Manrique** – buvę dailininko namai penkiuose lavos urvuose. Čia eksponuojama keletas jo darbų ir šiuolaikinio meno kolekcija.

Museo del Emigrante Canario
Montaña de Guanapay. 928 84 50 74. kasdien.

Fundación César Manrique
Taro de Tahíche. 928 84 31 38. kasdien.

Haría 30

Las Palmas. 4 200. Plaza de la Constitución 1, 928 83 52 51. San Juan (birž. 24).

ŠIS KAIMAS iš kitų išsiskiria palmėmis ir baltais kubo formos namukais. Nuo čia prasideda ekskursijos aplink šiaurinį salos kyšulį. Kelias į šiaurę veda pro įspūdingas uolas ir 609 m aukščio Monte Corona kalną.

APYLINKĖS: Nuo Manrique's **Mirador del Río** matyti La Graciosa ir šiaurinis Kanarų salų taškas Alegranza. Mielame žvejų kaimelyje **Orzola** galima paragauti žuvies patiekalų, be to, iš jo laivu nuplaukti į La Graciosa. Į pietus auga Mala dygliuotų kriaušių plantacijos, – šiais augalais minta vabzdžiai, iš kurių gaunami tamsiai raudoni dažai. Netoliese, **Jardín de Cactus** – kaktusų sode – yra puikus Manrique suprojektuotas restoranas.

Mirador del Río
Haría. 928 17 35 36. kasdien.

Jardín de Cactus
Guatiza. 928 52 93 97. kasdien.

Baseinas virš Jameos del Agua urvų

Jameos del Agua 31

Las Palmas. 928 84 80 20. kasdien.

ĮŠSIVERŽUS Monte Corona ugnikalniui, susidarė Jameos del Agua lavos urvai Lanzarote's šiaurės rytų pakrantėje. 1965–1968 m. Césaris Manrique juose įkūrė fantastinį požeminį kompleksą, kurį sudaro restoranas, naktinis klubas, apsodintas palmėmis baseinas, oleandrų ir kaktusų parkas. Laiptai veda į seklią jūros vandens lagūną, kur blausioje šviesoje žėri retos rūšies balti akli krabai, aptinkami tik Lanzarote. Verta aplankyti vulkanologijos bei Kanarų salų floros ir faunos parodą. Šioje neįprastoje aplinkoje nuolat vyksta liaudies šokių vakarai.

APYLINKĖS: Dar viena patraukli vieta yra šalia **Cueva de los Verdes** – 6 km po žeme nutįsęs sustingusios lavos koridorius. Į urvus rengiamos ekskursijos.

Cueva de los Verdes
Haría. 928 17 32 20. kasdien.

Sustumti vulkaniniai pelenai La Gerioje

Vulkaninės salos

VULKANŲ IŠSIVERŽIMAI, suformavę Kanarų salas, sukūrė įvairų kraštovaizdį, pradedant įvairiomis lavos struktūromis ir baigiant didžiuliais ugnikalniais su milžiniškomis kraterių duobėmis. Visų salų raidos laipsniai skirtingi. Tenerife, Lanzarote, El Hierro ir La Palma dar turi veikiančių ugnikalnių, iš Lanzarote Montañas de Fuego *(žr. p. 524)* kartais pasirodo liepsna ir garo debesys. Paskutinį kartą La Palma buvo išsiveržęs 1971 m.

Salų kilmė
Kanarai išsidėstę virš žemės plutos lūžių. Pluta visada plonesnė po vandenynais negu po žemynais. Kai magma (išsilydžiusios uolienos) išsiveržia pro plyšius į paviršių, susidaro vulkanai.

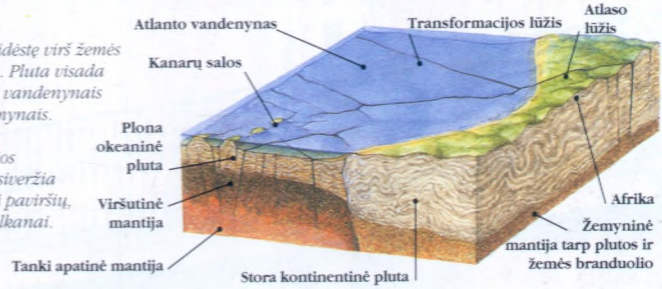

KANARŲ SALŲ EVOLIUCIJA

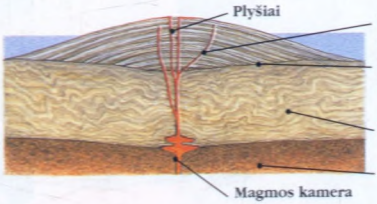

1 ***Lanzarote, El Hierro ir La Palma*** *– platūs, šiek tiek nuožulnūs vulkanai, stovintys ant vandenyno dugno. Visi susiformavę iš sustingusios bazaltinės magmos. Salų svoris spaudžia lanksčią plutą žemyn.*

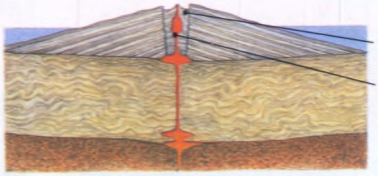

2 ***Išsiveržimas su sprogimu*** *gali visiškai ištuštinti magmos kamerą. Vulkano svorio veikiamos tuščios ertmės lubos įgriūva, į ją subyra dalis uolienų, o kūgio viršuje susidaro plati įduba – kaldera, pvz., Las Cañadas Tenerife saloje. Tame salos formavimosi etape teka tiršta lava.*

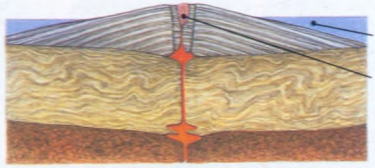

3 ***Jei išsiveržimai nurimsta,*** *vulkaną ardo jūra, vėjas, lietus. Didžiausias Gran Canaria vulkanas yra ankstyvoje erozijos stadijoje, o Fuerteventura ugnikalnis jau labai suiręs, turi atsivėrusias sustingusios magmos kameras.*

Susiraukšlėjusi lava prie La Restingos, El Hierro

Pico Viejo krateris šalia Mount Teide, Tenerife *(žr. p. 514)*

RESTAURANTE
Cogar
Cogar

INFORMACIJA KELIAUTOJUI

KUR APSISTOTI 530-571
RESTORANAI IR BARAI 572-609

KUR APSISTOTI

ISPANIJOJE daug viduramžių pilių paversta prabangiais viešbučiais, daug rūmų - jaunimo nakvynės namais. Turistams, išlaikantiems Ispanijos ekonomiką, apsistoti paruošta beveik 10 000 vietų, tai yra apie 1 mln. lovų. Buvusių karalių rūmų apartamentai – patys brangiausi. Paskui eina prabangūs Costa del Sol, Balearų ir Kanarų salų paplūdimių viešbučiai. Galima apsigyventi nuošaliose sodybose, vilose ir senuose namuose be maitinimo. Norintys mokėti mažiau, renkasi pensionatus, šeimų išlaikomus *casas rurales*, svečių namus, vasarvietes, kalnų keliautojų priebėgas su stulbinamais vaizdais. Kai kurie geriausi šių kategorijų įvairių stilių ir kainų viešbučiai išvardyti 536–571 puslapiuose.

Prabangaus penkių žvaigždučių viešbučio ženklas

Hotel de la Reconquista, Oviedo, XVIII a. dvaras *(žr. p. 539)*

VIEŠBUČIŲ KLASIFIKACIJA IR TEIKIAMOS PASLAUGOS

VISI ISPANIJOS viešbučiai skirstomi į kategorijas, kurias nustato krašto turizmo vadovybė, ir žymimi žvaigždutėmis. Viešbučiams su H raide mėlynoje plokštelėje prie centrinių durų suteikiama nuo vienos iki penkių žvaigždučių. Jaunimo viešbučiuose (Hs) ir pensionatuose (P) mažiau patogumų, bet jie pigesni už viešbučius.

Žvaigždučių sistema rodo patogumus, kurių galima tikėtis, – pvz., ar yra oro kondicionieriai ir liftas – o ne aptarnavimo kokybę. Daugumoje viešbučių yra restoranai, kuriuose gali lankytis ne tik gyventojai.

Nors daugumoje viešbučių ir jaunimo viešbučių nėra valgyklų, kai kuriuose jų siūlomi pusryčiai.

Didžiausi Ispanijos viešbučių tinklai – **Grupo Sol-Meliá**, **Grupo Riu**, **NH** ir **TRYP**. Dauguma kelionių organizatorių užsako kambarius geriausiuose Ispanijos viešbučiuose.

PARADORAI

PARADORAI - tai valstybiniai viešbučiai, turintys nuo trijų iki penkių žvaigždučių kategorijas. Pirmas valstybinis viešbutis atidarytas 1928 m. *(žr. p. 556)* Sierra de Gredos vietovėje. Dabar yra didelis tokių viešbučių tinklas ir žemyne, ir salose. Jie išdėstyti arti vienas nuo kito, paprastai ne toliau negu nukeliaujate per dieną. Geriausi įkurti karališkuose medžioklės dvaruose, vienuolynuose, pilyse ir kituose istoriniuose paminkluose, kai kurie neseniai pastatyti vaizdingose vietose ar istoriniuose miestuose *(žr. p. 534–535)*. Paradoras – nebūtinai geriausias miesto viešbutis, tačiau galima tikėtis pusėtino komforto. Paprastai kambariai būna erdvūs ir patogūs. Visų viešbučių apstatymas panašus. Jei ketinat keliauti sezono įkarštyje ar apsistoti mažesniuose paradoruose, verčiau užsisakykit vietas iš anksto per **Central de Reservas** Madride ar jų Londono agentą **Keytel International**.

KAINOS

ISPANŲ ĮSTATYMAI reikalauja iškabinti kainas registratūroje ir kiekviename kambaryje. Kuo daugiau žvaigždučių, tuo daugiau mokate. Dvivietis kambarys vienos žvaigždutės jaunimo viešbutyje gali kainuoti 3000 pesetų už naktį, o 5 žvaigždučių viešbutyje – daugiau negu 20000 pesetų. Tačiau 30000 pesetų kaina pasitaiko retai. Kainos skiriasi pagal kambarius ir sezonus. Apartamentai, labai didelis kambarys, kambarys su gražiu vaizdu, balkonu ar kitu kokiu nors specifiniu dalyku kainuos daugiau už vidutinį. Kaimo ir priemiesčių viešbučiai pigesni negu miesto centre. *P. 536–571* pateiktos kainos pagal sezono vidurio ar sezono įkarščio koeficientus. Paprastai

Jaéno paradoras - pertvarkyta viduramžių pilis *(žr. p. 565)*

◁ **Madridiečiai Plaza Mayor aikštėje mėgaujasi popietės saule, gėrimais ir pokalbiu**

sezono įkarštis būna liepos ir rugpjūčio mėnesiais, tačiau kai kuriose vietose jis trunka nuo balandžio iki spalio mėnesio, o Kanarų salose – žiemą.

Daugelis Ispanijos miestų viešbučių padidina kainas per didžiausias šventes, tokias kaip Balandžio mugė Sevilijoje *(žr. p. 413)*, Los Sanfermines Pamplonoje *(žr. p. 128)*, karnavalas Santa Cruz de Tenerife ir Didžioji savaitė daugelyje vietų. Viešbučiai skelbia kainas už kambarį ir maistą vienam asmeniui be PVM (IVA), kuris Ispanijoje siekia 7 procentus, o Kanarų salose – 4 procentus.

Stiklinis fojė kupolas, *Palace Hotel*, Madridas *(žr. p. 553)*

KAIP UŽSISAKYTI IR UŽSIREGISTRUOTI

NE SEZONO METU kaimų ar miestelių viešbučių nereikia iš anksto užsisakyti, tačiau jei planuojate keliauti sezono metu ar apsistoti būtent tame viešbutyje, reikia užsisakyti kambarius telefonu ar per kelionių agentūrą. Reikės užsisakyti vietą, jei norėsite tam tikro kambario: su dvigule lova (paprastai kambaryje būna dvi atskiros lovos), pirmame aukšte, toliau nuo triukšmingos gatvės, kambario su balkonu ar gražiu vaizdu.

Kurortų viešbučiai paprastai uždaryti nuo rudens iki pavasario, todėl patartina iš anksto sužinoti, ar pasirinktas viešbutis tuo metu dirba. Užsisakant kambarį paprastai nereikia mokėti iš anksto, tačiau sezono įkarštyje arba jei užsakote kelioms naktims, iš jūsų gali būti paprašyta 20–25 procentų avanso. Siųskit jį kredito kortele ar banko pervedimu. Jei norit atšaukti užsakymą, padarykit tai mažiausiai prieš savaitę, nes prarasite visus pinigus arba jų dalį.

Dauguma viešbučių laiko užsakymus tik iki 20 val., nebent neturėtų klientų. Jei vėluojate, paskambinkit į viešbutį ir praneškit, kad atvykstate. Pagal Ispanijos policijos reikalavimus, užsiregistruojant reikia parodyti pasą ar tapatybę įrodančią kortelę. Paprastai ji grąžinama, kai tik išsirašomi reikiami duomenys. Išsiregistruoti reikia iki paskutinės dienos vidurdienio, antraip jums teks mokėti dar už vieną naktį.

MOKĖJIMAS

VIEŠBUČIAI, kurie priima kredito korteles, išvardyti 536–571 puslapiuose. Kai kuriuose dideliuose viešbučiuose, kur daug svečių, atvykus gali būti paprašyta pasirašyti ant tuščio kredito kortelės kvito. Pagal Ispanijos įstatymus taip daryti draudžiama, todėl atsisakykite.

Kai kurie viešbučiai priima euročekius, tačiau Ispanijos viešbučiai nepripažįsta asmeninių čekių, netgi su čekio garantine kortele ar sąskaita Ispanijos banke. Daugelis žmonių moka grynais, o kai kurie pigūs viešbučiai kitaip ir nepriima.

Įprasta arbatpinigių suma viešbučio personalui – 200–300 pesetų.

Vaizdas į paplūdimį iš Meliá Salinas viešbučio, Lanzarote *(žr. p. 571)*

CASAS RURALES

CASAS RURALES – tai kaimo namai, kurių savininkai priima keletą svečių, paprastai sezono įkarštyje. Daugiausia jų yra Astūrijoje, Navaroje, Aragone ir Katalonijoje (čia vadinamų *cases de pagès*). Jie populiarėja Galicijoje, Kantabrijoje (vadinami *casas de labranza*) ir Andalūzijoje.

Casas rurales gali būti ir didžiuliai dvarai, ir mažos nuošalios sodybos. Kai kurie siūlo nakvynę ir pusryčius, kiti – vakarienę ar visą maitinimą. Dauguma maistą gamina patys. Nesitikėkit, kad šiuose namuose jus aptarnaus kaip viešbutyje ar gausit daug papildomų paslaugų, tačiau už nedidelę kainą būsite šiltai sutiktas ir skaniai pamaitintas.

Casas rurales užsisakykit tiesiogiai arba per sričių asociacijas: **Central de Reservas de Casas Rurales** Navaroje, **RAAR** Andalūzijoje, **Rutastur** Astūrijoje, **TVR** Aragone ir **Turisvert** Katalonijoje.

El Nacimiento*, jaukus andalūziškas *casa rural* Turre *(žr. p. 567)

MEBLIUOTŲ KAMBARIŲ NUOMA

ISPANIJOS PAKRANTĖSE daug vilų ir butų, kuriuos galima išsinuomoti savaitei. Gražiose kaimo vietovėse vienai dienai galima išsinuomoti *casas rurales* (kaimo namus ir sodybas). Norėdami gauti informaciją, kreipkitės į jų regionines organizacijas *(žr. p. 531)*. Jungtinėje Karalystėje yra dvi organizacijos **Individual Travellers Spain** ir **Secret Spain**, kurios veikia kaip atostogų namų ir vilų savininkų agentai. Kitos organizacijos ir savininkai skelbiasi Jungtinės Karalystės sekmadieninių laikraščių kelionių puslapiuose. Kelionių organizatorių siūlomas mebliuotų kambarių pasirinkimas išties didelis. Kainos priklauso nuo vietos, patalpos pobūdžio ir metų laiko. Vila žemyne keturiems asmenims su baseinu gali kainuoti 40 000 pesetų už savaitę, o pakrantėje – iki 160 000. Naujo tipo gyvenamosios patalpos - tai butų viešbutis. Andalūzijoje jis vadinamas *villa turística*. Dalis jo – viešbutis, o kitoje dalyje įrengti butai poilsiautojams. Svečiai gali gaminti maistą patys (visi kambariai turi virtuves) arba valgyti viešbučio restorane. Visi atostogų kaimeliai panašūs, dažnai tenkinantys specialius poreikius. Pavyzdžiui, Ainsa kaime kalnų sporto rajone Aragone *(žr. p. 547)* yra stovyklavietė ir jaunimo viešbutis su restoranais ir barais.

Tipinė atostogų vila Lanzarote Puerto del Carmen, Kanarų salos

JAUNIMO VIEŠBUČIAI IR KALNŲ PRIEGLOBSČIAI

NORINT APSIGYVENTI *albergues juveniles*, Ispanijos jaunimo viešbučiuose reikia parodyti savo šalies, YHA (Jaunimo viešbučių asociacijos) kortelę arba tarptautinę kortelę, kurią galima nusipirkti bet kuriame viešbutyje. Kainos už nakvynę ir pusryčius vienam žmogui žemesnės negu viešbučiuose.

Jaunimo viešbučius galima užsisakyti tiesiogiai arba per **Red Española de Albergues Juveniles** (Ispanijos jaunimo viešbučių tinklą). Nepaisant pavadinimo, juose nėra jokių amžiaus apribojimų. Kalnų keliautojai, aplankantys nuošalesnes vietas, gali pasinaudoti *refugios* (prieglobsčiais). Tai šildomi bendrabučio tipo namai su virtuve. Kai kurie jų – paprastos trobelės su šešiais gultais, kiti – dideli kalnų namai su 50 lovų.

Refugios pažymėti dideliuose kalnų ir nacionalinių parkų žemėlapiuose, jiems vadovauja rajonų kalnų sporto asociacijos, jie paprastai priklauso klubams. Adresus gausit **Federacíon Española de Montañismo**

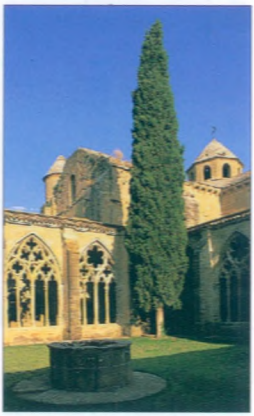

Nakvynė La Oliva vienuolyne Navaroje *(žr. p. 126)* mokama

VIENUOLYNAI

JEI MĖGSTAT ramybę ir vienatvę, galit pernakvoti viename iš 150 Ispanijos vienuolynų, priimančių svečius. Dauguma priklauso benediktinams ir cistersams. Kambariai nebrangūs. Tačiau čia ne viešbutis, todėl reikia iš anksto užsisakyti paštu ar telefonu. Nedaugelyje kambarių yra televizoriai ir telefonai. Svečias gali būti paprašytas susitvarkyti kambarius, laikytis tų pačių nustatytų maitinimo valandų kaip vienuoliai ir vienuolės, padėti suplauti indus. Kai kurie vienuolynai priima tik vyrus arba tik moteris.

Kaimiško stiliaus jaunimo viešbutis Cazorla draustinio pakraštyje, Jaén

STOVYKLAVIETĖS

Ispanijoje yra apie 1200 stovyklaviečių. Dauguma jų įsikūrusios pakrantėse, tačiau yra ir prie didžiųjų miestų, ir populiariausiose užmiesčio vietovėse. Daugumoje stovyklaviečių yra elektra, vandentiekis, kai kuriose – skalbyklos, žaidimų aikštelės, restoranai, parduotuvės, baseinai ir kiti patogumai. Patogu turėti stovyklaviečių kortelę. Ja galima naudotis vietoje paso registruojantis, ji padengia trečdalį draudimo. Tokias korteles Jungtinėje Karalystėje išduoda AA, RAC ir **Camping and Caravanning Club**.

Stovyklavietės ženklas

Kiekvienais metais Turespaña firma išleidžia oficialų stovyklaviečių katalogą *Guía Oficial de Campings*. Informaciją apie stovyklavietes galima gauti **Federación Española de Empresarios de campings y Ciudades de Vacaciones**. Ispanijos stovyklaviečių ir poilsiaviečių federacijoje, kuri priima išankstinius užsakymus. Ispanijoje stovyklauti galima tik tam skirtose vietose.

NEĮGALIEJI KELIAUTOJAI

Visų viešbučių vadovai patars, kaip apsigyventi žmonėms invalidų vežimėliuose, personalas jiems padės, tačiau nedaug viešbučių pritaikyti priimti neįgaliuosius. Tik kai kurie jaunimo viešbučiai tam tinkamai pasiruošę.

Servi-COCEMFE (Confederación Coordinadora Estatal de Minusválidos Físicos de España) turi viešbutį Madride neįgaliųjų grupėms. Servi-COCEMFE ir Viajes 2000 *(žr. p. 613)* suteikia informaciją apie viešbučius specialiųjų poreikių svečiams. Jungtinės Karalystės labdaros organizacija **Holiday Care Service** leidžia biuletenį apie Ispaniją. **IHD** (Tarptautinė pagalba neįgaliesiems), visokeriopai padeda Costa del Sol ir Maljorkos svečiams.

Vaizdas iš Cabina Verónica kalnų prieglobsčio, Picos de Europa

KITA INFORMACIJA

Turespaña kiekvieną pavasarį spausdina *Guía Oficial de Hoteles* (Viešbučių katalogą). Jis pardavinėjams Ispanijos knygynuose ir laikraščių kioskuose, galima jį pavartyti ir turizmo biuruose. Jame išvardinti pensionatai, jaunimo ir įprasti viešbučiai, jų kategorijos pagal žvaigždučių skaičių, kainos ir papildomos paslaugos. Kiekviena *comunidad autónoma* teikia informaciją per savo turizmo biurus.

INFORMACIJA

VIEŠBUČIŲ TINKLAI

Grupo Riu
C 971 49 08 21.
FAX 971 74 38 98.

Grupo Sol-Meliá
C 91 571 16 16.
FAX 91 571 13 92.

NH
C 91 451 97 18.
FAX 91 451 97 34.

TRYP
C 91 315 32 46.
FAX 91 315 62 31.

PARADORAI

Central de Reservas
Calle Requena 3,
28013 Madrid.
C 91 516 66 66.
FAX 91 516 66 57.

Keytel International
402 Edgware Road,
London W2 1ED.
C (0171) 402 8182 JK.
FAX (0171) 724 9503 JK.

MEBLIUOTAS KAMBARYS, NAKVYNĖ IR PUSRYČIAI

Central de Reservas de Casas Rurales
Calle Estafeta 85, 1:2 DA,
31002 Pamplona
(Navarra).
C 948 22 93 28.
FAX 948 21 20 59.

The Individual Traveller's Spain
Bignor, Pulborough,
West Sussex
RH20 1QD.
C (01798) 869485 JK.

RAAR
Apartado 2035,
04080 Almería.
C 950 26 50 18.
FAX 950 27 04 31.

Rutastur
C/ Marques de Canillejas
12, Bajo, 33500 (Asturias).
C 98 902 10 70 70.
FAX 98 540 25 41.

Secret Spain
Model Farm, Rattlesden,
Suffolk IP30 0SY.
C (01449) 737850 JK.

TVR
22002 Huesca.
C 974 24 48 48.

Turisvert
Plaça Sant Josep Oriol 4,
08002 Barcelona.
C 93 412 69 84.
FAX 93 412 50 16.

JAUNIMO VIEŠBUČIAI

Red Española de Albergues Juveniles
C/ José Ortega y Gasset 71,
28006 Madrid.
C 91 347 77 00.
FAX 91 402 21 94.

KALNŲ PRIEGLOBSČIAI

Federación de Montañismo
C/ Floridablanca 75,
08015 Barcelona.
C 93 426 42 67.
FAX 93 426 33 87.

STOVYKLAVIETĖS

The Camping and Caravanning Club
C 01203 422024 JK.
FAX 01203 694886 JK.

Federación de Empresarios de Campings
C/ San Bernardo 97–9,
28015 Madrid.
C 91 448 12 34.
FAX 91 448 12 67.

NEĮGALIEJI KELIAUTOJAI

Holiday Care Service
C 01293 774535 JK.
FAX 01293 784647 JK.

IHD (France)
C 33 94 81 61 51.
FAX 33 94 81 61 43.

Servi-COCEMFE
Calle Eugenio Salazar 2,
28002 Madrid.
C 91 413 80 01.
FAX 91 416 99 99.

KITA INFORMACIJA

Spanish Tourist Office
23 Manchester Square,
London W1M 5BP.
C (0171) 486 8077.
FAX (0171) 486 8034.

Geriausi Ispanijos viešbučiai (paradorai)

PARADOR – senas ispaniškas žodis, reiškiantis nakvynės vietą aukšto rango keliautojams. Trečio dešimtmečio pabaigoje buvo įkurtas valstybinių viešbučių, pavadintų paradorais, tinklas, kuris dabar apima beveik 90 viešbučių, įkurtų pilyse, rūmuose ir vienuolynuose, tačiau turistų lankomose vietose pastatyti ir keli nauji. Papratai į juos yra rodyklės. Kainos maždaug tokios pat, kaip kituose prabangiuose viešbučiuose. Visi siūlo patogumus, gerą aptarnavimą nacionalinių patiekalų restoranus.

Hotel de los Reyes Católicos *– vienas iš Santiago de Compostelos įžymybių* (žr. p. 68), *tikriausiai seniausias pasaulio viešbutis, įkurtas kaip ligoninė 1499 m.* (žr. p. 537).

Parador de León *įkurtas viename gražiausių renesanso* (žr. p. 21) *pastatų – Hostal San Marcos. Didžioji salė turi puikias kesonines lubas* (žr. p. 556).

Parador de Guadalupe, buvusi XVI a. piligrimų prieglauda, stovi šalia garsiojo Estremadūros viešbučio *(žr. p. 560)*.

Parador de Arcos de la Frontera *įsikūręs tipiškame* pueblos blancos *(baltame mieste). Iš plačios pusapskritės terasos atsiveria maurų pilies, Guadalete upės ir plytinčių laukų panorama* (žr. p. 563).

Parador de Granada *– patrauklus XV a. vienuolynas gražiame Alhambros parke, pastatytas katalikų monarchų įsakymu. Vestibiuliuose ir kambariuose stovi senoviniai ispaniški baldai, senoji koplyčia be stogo paversta kiemeliu. Būtina užsisakyti iš anksto* (žr. p. 565).

Parador de Sigüenza *– didžiulė pilis ant kalvos, pastatyta aplink vidinį kiemą, buvusi vestgotų, vėliau maurų tvirtovė. Iš istorinio miesto į ją veda akmenimis grįsta gatvelė* (žr. p. 559).

Parador de Viella įkurtas vaizdingame Vall d'Arán slėnyje, apsuptas aukštų viršukalnių. Siūlomos įvairios pramogos – slidinėjimas, medžioklė ir žvejyba *(žr. p. 547)*.

Parador de Alcañiz *įsikūręs XII a. Kalatravos ordino riterių vienuolyne-pilyje. Įspūdingo dydžio viešbutyje tik 12 kambarių. Dengta arkada paversta ramiu sodu* (žr. p. 548).

Parador de Cuenca įsikūręs XVI a. San Pablo vienuolyne. Puikūs vaizdai į senamiestį *(žr. p. 558)*.

Parador de Cañadas del Teide *– neseniai pertvarkytas viešbutis Mount Teide nacionaliniame parke* (žr. p. 514–515). *Tenerife saloje. Nuo terasų atsiveria vulkaninis kraštovaizdis* (žr. p. 571).

Viešbučio pasirinkimas

ŠIAME KELIONIŲ vadove viešbučiai parinkti pagal įvairias kainas už puikias paslaugas ir vietą. Sąraše viešbučiai pateikti pagal Ispanijos sritis, pradedant nuo šiaurės. Spalvinis kodas puslapio viršuje rodo, kokios sritys aprašomos. Apie restoranus skaitykite *p. 598-609*.

	Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
GALISIJA					
ALFOZ: *Pazo Galea.* (€€) Castro de Ouro, 27776 (Lugo). ☎ *982 55 83 23.* FAX *982 55 83 23.* XIX a. *pazo* (Galisijos dvaras) su puikiu sodu. Miegamieji paprasti, šiuolaikiniai. Viešbučio savininkai, galisų šeima, turistų pramogai įrengę milo vėlimo fabrikėlį ir malūną. TV		5	■		■
BAIONA: *Villa Sol.* (€€) C/ Palos de la Frontera 12, 36300 (Pontevedra). ☎ *986 35 56 91.* FAX *986 35 67 02.* Šeimos prižiūrimas viešbutis sename kaimo name, papuoštame senoviniais daiktais. Sezono metu vaikai nepriimami.	MC V	6	■		■
BAIONA: *Parador de Baiona.* (€€€€€) Carretera de Baiona, 36300 (Pontevedra). ☎ *986 35 50 00.* FAX *986 35 50 76.* Šis viešbutis, pastatytas senovinio dvaro arba *pazo* stiliumi, yra už Monterreal pilies sienų. TV	AE DC MC V	122	■	●	■
BRIÓN: *Hotel Casa Rosalía.* (€€) Calle Soigrexia, Los Ángeles, 15280 (A Coruña). ☎ *981 88 75 80.* FAX *981 88 75 57.* Viešbutis akmeniniame kaimo name, kurį supa arkada. Paprasti kambariai, netoli nuo Santiago de Compostela pakrantės. Prie tvenkinio vasarą ant grotelių kepama mėsa. TV	AE DC MC V	33	■	●	■
CAMBADOS: *Parador de Cambados.* (€€€€) Paseo de Cervantes, 36630 (Pontevedra). ☎ *986 54 22 50.* FAX *986 54 20 68.* Viešbutis Rías Baixas upės žiotyse pastatytas aplink kiemą su sodeliu, kur galima užsisakyti gėrimų. Restoranas siūlo galisų nacionalinių valgių ir vietinių vynų. TV	AE DC MC V	63	■		■
CERVO: *Pousada O'Almacén.* (€€) Carretera de Sargadelos 2, 27891 (Lugo). ☎ *982 55 78 36.* FAX *982 55 78 36.* Restauruotas XVIII a. namas, buvusi maisto prekių parduotuvė, aptarnavusi aplinkinius kaimus. Geriausi kambariai atgręžti į Río Xunco upę. TV	AE DC MC V	7	■		
CORNIDE: *Casa Grande de Cornide.* (€€€) Calo, Teo, 15886 (A Coruña). ☎ *981 80 55 99.* FAX *981 80 57 51.* Nedidelis viešbutis su nakvyne ir pusryčiais atnaujintame name prie Santiago de Compostela. Turi biblioteką, sode yra dvi tradicinės *borreos* (klėtys) ir XVIII a. balandinė. TV	AE DC MC V	10	■	●	■
A CORUÑA: *Ciudad de La Coruña.* (€€€) Paseo de Adormideras, 15002. ☎ *981 21 21 00.* FAX *981 22 46 10.* Viešbutis su vaizdu į A Coruños įlanką ir paplūdimį. Erdvūs, šiuolaikiški kambariai, sporto salė, sveikatingumo įrenginiai. TV	AE DC MC V	132	■	●	■
A ESTRADA: *Pazo de Leira Herminia.* (€€) Calle Carballeira 6, Nigoi, 36684 (Pontevedra). ☎ *986 57 32 00.* FAX *986 57 32 00.* Ramus, jaukus viešbutis, siūlantis nakvynę ir pusryčius restauruotame mūriniame kaimo name šalia Río Liñares upės ištakų. Patogi vieta aplankyti Rías Baixas.		4	■	●	■
FERROL: *Parador de Ferrol.* (€€€€) C/ Almirante Fernández Martín, 15401 (A Coruña). ☎ *981 35 67 20.* FAX *981 35 67 21.* Erdvus viešbutis miesto centre, supamas sodo. Jį puošia jūrinė simbolika iš Ferrolio jūrinės praeities. Kambarių langai veriasi į uostą. TV	AE DC MC V	38	■		■
A GUARDA: *Convento de San Benito.* (€€) Plaza de San Benito, 36780 (Pontevedra). ☎ *986 61 11 66.* FAX *986 61 15 17.* XVI a. vienuolynas paverstas viešbučiu, vienuolių celės – kambariais. Kiemą su palme ir akmeniniu fontanu supa nedidelė arkada. TV	AE DC MC V	24	■		■

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

(€) iki 8000 pesetų
(€€) 8000–12 000 pesetų
(€€€) 12 000–16 000 pesetų
(€€€€) 16 000–20 000
(€€€€€) daugiau 20 000

KREDITO KORTELĖS
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

AUTOMOBILIŲ AIKŠTELĖ
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

BASEINAS
Viešbučio baseinas lauke; jei nenurodyta kitaip.

SODAS
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

		Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
NEDA: *Pazo da Merced.* Pazo da Merced, 15510 (A Coruña). ☎ *981 38 29 00.* FAX *981 38 01 04.* Restaurtuotas XVII mūrinis namas su kopyčia Ria de Ferrol pradžioje.	€€€	AE DC MC V	5	■	●	■
POBRA DE TRIVES: *Pazo Casa Grande.* Calle Marqués de Trives 17, 32780 (Ourense). ☎ *988 33 20 66.* FAX *988 33 20 66.* *Pousada* (nedidelis viešbutis) XVIII a. mūriniame name su herbu ant centrinio bokšto. Jaukų interjerą puošia antikvariniai daiktai ir paveikslai. Yra kopyčia su nuostabia altoriaus užtvara.	€€	AE DC MC V	7	■		■
PONTEVEDRA: *Parador de Pontevedra.* Calle Barón 19, 36002. ☎ *986 85 58 00.* FAX *986 85 21 95.* Elegantiškas viešbutis gražiame senamiesčio name. Daug antikvarinių daiktų, paauksuotų veidrodžių, žvakidžių ir gobelenų.	€€€€	AE DC MC V	47	■		■
RIBEIRA: *Fonteclara.* C/ Sta Marina de Ribeira 6, 36685 (Pontevedra). ☎ *986 57 32 09.* FAX *981 36 49 99.* Senas tipiškas Galisijos kaimo namas ramiame Rio Ulloa slėnyje. Nakvynė ir pusryčiai, jauki svetainė su židiniu.	€€	V	8	■	●	■
SANTIAGO DE COMPOSTELA: *Hogar San Francisco.* C/ Campillo de San Francisco 3, 15702 (A Coruña). ☎ *981 58 16 00.* FAX *981 57 19 16.* Viešbutis šalia katedros, kurioje buvo pranciškonų vienuolių brolija. Buvusioje valgykloje dabar valgomasis, kambariai paprasti, bet šviesūs.	€€	AE MC V	71	■		
SANTIAGO DE COMPOSTELA: *Reyes Católicos.* Praza do Obradoiro 1, 15705 (A Coruña). ☎ *981 58 22 00.* FAX *981 56 30 94.* Šis XVI a. viešbutis, kurį katalikų monarchai pastatė piligrimams, – vienas didingiausių pasaulyje *(ž. p. 86)*. Jis išsidėstęs aplink keturis arkadinius kiemus su fontanais.	€€€€€	AE DC MC V	136	■		■
O SAVIÑAO: *Torre de Vilariño.* Calle Fión 47, 27548 (Lugo). ☎ *982 45 22 60.* FAX *982 45 22 60.* XVII a. užeiga paversta viešbučiu su nakvyne ir pusryčiais, ji skirta turistams, pasirinkusiems „romaninį maršrutą". Savininkai siūlo naminį maistą ir vyną.	€	DC V	9	■	●	■
SISÁN-CAMBADOS: *Pazo Carrasqueira.* Calle Carrasqueira, 36638 (Pontevedra). ☎ *986 71 00 32.* FAX *986 71 00 32.* Svečių namas senoje kaimo sodyboje. Į jaukius kambarius viršutiniame aukšte pakylama puošniais granito laiptais; vaišinama žuvimi, jūros gėrybėmis ir Albariño vynu (daromu čia pat, sodyboje).	€€€	AE MC V	9	■	●	■
A TOXA: *Gran Hotel de La Toja.* O Grove, 36991 (Pontevedra). ☎ *986 73 00 25.* FAX *986 73 00 26.* Į šį didelį namą palmėmis apsodintoje saloje galima patekti geležiniu tilteliu. Viešbutis turi pokylių salę, sveikatingumo ir lengvojo kultūrizmo centrus.	€€€€€	AE DC MC V	198	■	●	■
TUI: *Parador de Tui.* Avenida de Portugal, 36700 (Pontevedra). ☎ *986 60 03 09.* FAX *986 60 21 63.* Iš svečių ir bendro naudojimo kambarių atsiveria puikus vaizdas į Tui miestą ir Río Miño upę, kuria eina siena su Portugalija. Tarp kitų vietos valgių valgiaraštis siūlo ungurius ir austres.	€€€€	AE DC MC V	30	■	●	■
VERÍN: *Parador de Verín.* Monterrei, 32600 (Ourense). ☎ *988 41 00 75.* FAX *988 41 20 17.* Verino viešbutis stovi ant kalvos, apsuptos pievelėmis ir medžiais. Kitoje slėnio pusėje puikuojasi viduramžių Monterrei pilis. Slėnio vynuogynai tiekia vynuoges viešbučio restoranui.	€€€	AE DC MC V	23	■	●	■

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

€ iki 8000 pesetų
€€ 8000–12 000 pesetų
€€€ 12 000–16 000 pesetų
€€€€ 16 000–20 000
€€€€€ daugiau 20 000

Kredito kortelės
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

Automobilių aikštelė
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

Baseinas
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

Sodas
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

	Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
Vilagarcía de Arousa: *Pazo O'Rial.* €€€ Calle El Rial 1, 36600 (Pontevedra). ☎ *986 50 70 11.* FAX *986 50 16 76.* Medinės lubų sijos, plytelių grindys, akmeninės sienos padeda išlaikyti senojo namo dvasią; jaukumo teikia pagalvėlės ir puikūs audiniai. TV	AE DC MC V	60	■	●	■
Villalba: *Parador de Villalba.* €€€€€ Valeriano Valdesuso, 27800 (Lugo). ☎ *982 51 00 11.* FAX *982 51 00 90.* Nedidelis viešbutis aštuonkampiame viduramžių bokšte su storomis sienomis, siaurais langais. Įėjimas pakeliamu tiltuku. Būtina užsisakyti iš anksto. TV	AE DC MC V	6	■		■
Villalonga: *Pazo El Revel.* €€€ Camino de la Iglesia 15, 36990 (Pontevedra). ☎ *986 74 30 00.* FAX *986 74 33 90.* XVII a. dvaro fasadas apauges vijokliais. Angliškasis parkas ir terasa su kolonomis. TV	V	22	■	●	■
ASTŪRIJA IR KANTABRIJA					
Cangas de Onís: *Aultre Naray.* €€€ Peruyes, 33547 (Asturias). ☎ *98 584 08 08.* FAX *98 584 08 48.* Kalnų viešbutis nuošaliame šiaurinės Ispanijos kampelyje. Puikūs vaizdai. Visi kambariai skirtingi. TV	AE DC MC V	10	■		■
Castropol: *Palacete Peñalba.* €€€ C/ El Cotarelo, Figueras, 33794 (Asturias). ☎ *98 563 61 25.* FAX *98 563 62 47.* Art Nouveau stiliaus viešbutis, 1912 m. pastatytas Gaudí pasekėjo. Ovaliniai balkonai, drožinėti turėklai ir originalūs baldai. TV	AE DC MC V	12	■		■
Colombres: *La Casona de Villanueva.* €€ Villanueva, Ribadedeva, 33590 (Asturias). ☎ *98 541 25 90.* FAX *942 541 25 14.* Restauruotas tradicinio stiliaus XVIII a. kaimo namas. Rami aplinka. Vaikai iki 5 m. nepriimami.	MC V	8	■		■
Colombres: *Mirador de La Franca.* €€ Playa de La Franca, Ribadedeva, 33590 (Asturias). ☎ *98 541 21 45.* FAX *98 541 21 53.* Viešbutis akmenuotoje įlankoje šalia La Franca paplūdimio. Puikūs vaizdai iš vestibiulio ir restorano. Įlankoje saugu vandens sporto ir povandeninės žūklės mėgėjams. TV	AE DC MC V	50	■		■
Comillas: *Casal del Castro.* €€ Calle San Jerónimo, 39520 (Cantabria). ☎ *942 72 00 36.* FAX *942 72 00 61.* Didelis XVII a. namas miesto pakraštyje, netoli nuo puikių paplūdimių. Interjerą puošia antikvariniai daiktai ir baldai. TV	DC MC V	45	■		■
Cosgaya: *Hotel del Oso.* €€ Ctra Potes–Fuente Dé, 39539 (Cantabria). ☎ *942 73 30 18.* FAX *942 73 30 36.* Patogus viešbutis, apsuptas rytinių Picos de Europa kalnų, labai mėgstamas užsienio turistų.	AE DC MC V	17	■	●	■
Escalante: *San Román de Escalante.* €€€€€ Ctra Escalante–Castillo, 39795 (Cantabria). ☎ *942 67 77 45.* FAX *942 67 76 43.* Viešbutis puošniame XVII a. pastate tarp medžių ir pievų, šalia romaninės koplyčios. TV ♿	AE DC MC V	10	■		■
Fuente Dé: *Parador de Fuente Dé.* €€€ Fuente Dé, 39588 (Cantabria). ☎ *942 73 66 51.* FAX *942 73 66 54.* Šiuolaikinis pastatas Picos de Europa funikulieriaus papėdėje. Jaukūs kambariai, ilgos galerijos su didžiuliais langais. Idealiai tinka žvejams arba pėstiesiems kalnų turistams. TV ♿	AE DC MC V	78	■		■
Gijón: *La Casona de Jovellanos.* €€€ Plaza de Jovellanos 1, 33201 (Asturias). ☎ *98 534 20 24.* FAX *98 535 61 51.* Nedidelis viešbutis XVIII a. pastate, atgręžtame į mažytį senamiesčio skverą; netoli nuo San Lorenzo paplūdimio. TV	AE MC V	13			■

GIJÓN: *Parador Molino Viejo.* (R)(R)(R)(R)(R) Parque de Isabel la Católica, 33203 (Asturias). ☎ *98 537 05 11.* FAX *98 537 02 33.* Viešbutis vieno gražiausių Ispanijos parko kampelyje, įsikūręs vėjo malūne, tipiškame XV–XVIII a. Gijonui. Išlikęs senasis upelis.	AE DC MC V	40	■		■
LIÉRGANES: *Posada del Sauce.* (R)(R)(R) C/ José Antonio s/n, 39722 (Cantabria). ☎ *942 52 80 23.* FAX *942 52 81 17.* Įspūdingas XIX a. namas gražiame kalnų kaimelyje. Dengtas baseinas, bet kambariai nelabai dideli.	AE MC V	50		●	■
LLANES: *Gran Hotel Paraiso.* (R)(R)(R) Calle Pidal 2, 33500 (Asturias). ☎ *98 540 19 71.* FAX *98 540 25 90.* Balto marmuro grindys, antikvariniai baldai, didžiulis fortepijonas vestibiulyje kuria kičo atmosferą. Viešbutis prie vienos judriausių gatvių, todėl iš anksto užsisakykite vietą automobiliui.	AE DC MC V	30	■		
LLANES: *La Posada de Babel.* (R)(R) La Pereda, 33509 (Asturias). ☎ *98 540 25 25.* FAX *98 540 26 22.* Nedidelis šeimos prižiūrimas viešbutis šalia vaizdingų Picos de Europa kalnų. Iš dalies modernizuotas, tačiau likę didžiuliai tradiciniai židiniai, vienas kambarys įrengtas buvusioje *bórreo* (klėtyje).	AE DC MC V	11	■		■
OVIEDO: *Hotel de la Reconquista.* (R)(R)(R)(R)(R) Calle Gil de Jaz 16, 33004 (Asturias). ☎ *98 524 11 00.* FAX *98 524 11 66.* Didingas XVIII a. pastatas su akmeniniu herbu virš pagrindinio įėjimo. Bendrieji kambariai išdėstyti aplink kelis arkadinius kiemelius su balkonais.	AE DC MC V	142	■		
PECHÓN: *Don Pablo.* (R)(R) Afueras, 39594 (Cantabria). ☎ *942 71 95 00.* FAX *942 71 95 00.* Trys sujungti namai primena senovinį dvarą. Tai šeimos prižiūrimas viešbutis netoli jūros. Jaukūs kambariai, nuoširdi atmosfera. Svečiams labai patinka du miegamieji, įrengti palėpėse.	AE DC MC V	30	■		■
POTES: *El Jisu.* (R)(R) Ctra Potes–Camaleño, 39587 (Cantabria). ☎ *942 73 30 38.* FAX *942 73 03 15.* Viešbutis alpiniame name Liėbana slėnyje su vaizdu į Picos de Europa. Jaukias svetaines puošia antikvariniai daiktai.	MC V	9	■		■
PRAVIA: *Casa del Busto.* (R)(R) Plaza del Rey Don Silo 1, 33120 (Asturias). ☎ *98 582 27 71.* FAX *98 582 27 72.* Viešbutis XVI a. name gražiame mieste, netoli paplūdimio. Skoningai apstatytas to meto baldais. Kambariai atsiveria į centrinį kiemą, kur galima ir valgyti.	AE DC MC V	28			■
QUIJAS: *Hostería de Quijas.* (R)(R) Calle Barrio Vinueva, 39590 (Cantabria). ☎ *942 82 08 33.* FAX *942 83 80 50.* XVIII a. akmeninė sodyba prie Santander–Oviedo kelio, netoli Torrelavegos. Plačios pastogės, švieslangiai, medinės lubos ir puikus sodas. Registruojamasi buvusioje bibliotekoje.	AE DC MC V	15		●	■
QUIJAS: *Posada de la Torre de Quijas.* (R)(R) Calle Barrio Vinueva 76, 39590 (Cantabria). ☎ *942 82 06 45.* FAX *942 83 82 55.* Restauruotas XIX a. mūrinis namas su mediniais švieslangiais, įsikūręs prie pagrindinio kelio. Aplink išdėstyti žemdirbystės padargai sukuria kaimišką atmosferą.	AE DC MC V	15	■		■
RIBADESELLA: *Gran Hotel del Sella.* (R)(R)(R)(R) Calle Ricardo Cangas 17, 33560 (Asturias). ☎ *98 586 01 50.* FAX *98 585 74 49.* Buvusiuose Argüelleso markizo vasaros rūmuose užmiestyje, pajūryje, pristatytas naujas fligelis, kuriame įrengtas šeimos prižiūrimas viešbutis. Yra baseinas, teniso aikštelės ir parkas.	AE DC MC V	82	■	●	■
SALAS: *Castillo de Valdés-Salas.* (R)(R) Plaza de la Campa, 33860 (Asturias). ☎ *98 583 22 22.* FAX *98 583 22 99.* Restauruota XVI a. pilis paversta paprastu viešbučiu, gerai išlaikiusiu buvusio pastato dvasią. Viešbučio registratūroje yra turistų informacijos stalas.	AE DC MC V	12			■
SANTANDER: *Las Brisas.* (R)(R)(R) Travesía de los Castros 14, 39005 (Cantabria). ☎ *942 27 50 11.* FAX *942 28 11 73.* Jaukus viešbutis baltoje XIX a. viloje netoli populiaraus Sardinero paplūdimio. Terasoje į jūros pusę galima papusryčiauti.	AE DC MC V	13	■		■

Simbolių reikšmes žr. viršelio 3 p. atlanke

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

₽ iki 8000 pesetų
₽₽ 8000–12 000 pesetų
₽₽₽ 12 000–16 000 pesetų
₽₽₽₽ 16 000–20 000
₽₽₽₽₽ daugiau 20 000

KREDITO KORTELĖS
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

AUTOMOBILIŲ AIKŠTELĖ
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia moketi papildomai.

BASEINAS
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

SODAS
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

	Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
SANTANDER: *Hotel Real.* ₽₽₽₽₽ Paseo Pérez Galdós 28, 39005 (Cantabria). ☎ *942 27 25 50.* FAX *942 27 45 73.* Elegantiškas oficialus viešbutis ant aukščiausios miesto kalvos pastatytas XIX a. kilmingiesiems, lydintiems atostogaujančią karališkąją šeimą. Iš balkonų atsiveria įlankos vaizdas.	AE DC MC V	123	■		■
SANTILLANA DEL MAR: *Posada de Santa Juliana.* ₽ Calle Carrera 19, 39330 (Cantabria). ☎ *942 84 01 06.* FAX *942 84 01 70.* Nedidelis svečių namelis virš suvenyrų parduotuvės. Žavingi kambariai palėpėse. Svečiai gali maitintis bare kitoje gatvės pusėje.	AE DC MC V	6			
SANTILLANA DEL MAR: *Altamira.* ₽₽₽ Calle Cantón 1, 39330 (Cantabria). ☎ *942 81 80 25.* FAX *942 84 01 36.* Viešbutis miesto centre, restauruotuose XVII a. rūmuose su medinių sijų lubomis ir lakuotomis grindimis.	AE DC MC V	32			■
SANTILLANA DEL MAR: *Parador Gil Blas.* ₽₽₽₽ Plaza Ramón Pelayo 11, 39330 (Cantabria). ☎ *942 81 80 00.* FAX *942 81 83 91.* Šis XV a. pradėtas statyti didžiulis namas turi puikų vidinį kiemą. Plikos sienos ir plytelių grindys atkuria viduramžių dvasią.	AE DC MC V	54	■		■
SAN VICENTE DE TORANZO: *Posada del Pas.* ₽₽ Ctra N623 Burgos–Santander, 39699 (Cantabria). ☎ *942 59 44 11.* FAX *942 59 43 86.* XVIII a. mūrinis kalnų namas žaliame slėnyje prie Santader–Burgos kelio.	AE DC MC V	32	■	●	■
SOLARES: *Don Pablo.* ₽₽ Calle General Mola 6, 39710 (Cantabria). ☎ *942 52 21 20.* FAX *942 52 20 00.* Viduramžių vienuolynas su įspūdingu fasadu ir koplyčia. Erdvūs bendrieji kambariai, patogūs miegamieji.	AE DC MC V	27	■		■
TARAMUNDI: *La Rectoral.* ₽₽₽₽ Taramundi, 33775 (Asturias). ☎ *98 564 67 67.* FAX *98 564 67 77.* Buvusi klebonija Astūrijos kaime paversta skoningu ramiu viešbučiu. Visi miegamieji su vaizdu į supančius kalnus.	AE DC MC V	18	■		■
BASKIJA, NAVARA IR LA RIOCHA					
ANGUIANO: *Abadía de Valvanera.* ₽ Monasterio de Valvanera, 26323 (La Rioja). ☎ *941 37 70 44.* FAX *941 37 70 44.* 1482 m. šiame benediktinų vienuolyne buvo apsistojusi karalienė Izabelė I. Graži aplinka, paprasti kambariai ir geras maistas.	AE DC MC V	29	■		■
ARGOMÁNIZ: *Parador de Argomániz.* ₽₽₽₽ Carretera NI, 01192 (Álava). ☎ *945 29 32 00.* FAX *945 29 32 87.* Šiuose XVII a. rūmuose ant Zabalgaña kalno šlaito gyveno karaliai. Rami vietovė, gražūs vaizdai.	AE DC MC V	53	■		■
AXPE-ATXONDO: *Mendi Goikoa.* ₽₽₽ Calle Barrio de San Juan 33, 48292 (Vizcaya). ☎ *94 682 08 33.* FAX *94 682 11 36.* Mūriniai simetriški XVIII a. namai paversti viešbučiu ramiame Valle de Atxondo centre.	DC MC V	12	■		
BAKIO: *Hostería del Señorío de Bizkaia.* ₽₽ Calle José María Cirarda 4, 48130 (Vizcaya). ☎ *94 619 47 25.* FAX *94 619 47 25.* Mūrinis pastatas su mediniais balkonais. Vasarą sode vyksta koncertai. Netoliese – Bakio paplūdimys.	AE DC MC V	16			■
BILBAO (BILBO): *Iturrienea.* ₽₽ Calle Santa María 14, 48007 (Vizcaya). ☎ *94 416 15 00.* FAX *94 415 89 29.* Senas viešbutis neseniai iš esmės pertvarkytas. Didžiuliai, šiuolaikiškai dekoruoti kambariai.	DC MC V	21	■		

BILBAO (BILBO): *De Deusto.* Calle Francisco Macia 9, 48014 (Vizcaya). ☎ *94 476 00 06.* FAX *94 476 21 99.* Malonus viešbutis turi gerą reputaciją nuo pat įsikūrimo 1992 m. Iš jo patogu aplankyti Guggenheimo galeriją.	®®®	AE DC MC V	70	■		
BILBAO (BILBO): *Conde Duque.* Paseo Campo Volantín 22, 48007 (Vizcaya). ☎ *94 445 60 66.* FAX *94 445 60 00.* Šis viešbutis turi vieną patrauklų bruožą: kalbama, kad kai kurie kambariai suprojektuoti turint galvoje moteris.	®®®®®	AE DC MC V	67	■		
BILBAO (BILBO): *Gran Hotel Ercilla.* Calle Ercilla 37–9, 48011 (Vizcaya). ☎ *94 410 20 00.* FAX *94 470 57 00.* Didžiausias Bilbao viešbutis centre. Patogus, svetingas, jame virte verda gyvenimas. Labai geras restoranas.	®®®®®	AE DC MC V	345	■		
DONAMARIA: *Donamaria'ko Benta.* Barrio Ventas 4, 31750 (Navarra). ☎ *948 45 07 08.* FAX *948 45 07 08.* Nedidelis šeimos prižiūrimas viešbutis mūriniame Pirėnų kalnų name. Priestate penki miegamieji. Savininkai sukuria malonią aplinką ir puikiai maitina restorane.	®®	V	5	■		
ELIZONDO: *Casa Urruska.* Barrio de Bearzun, 31700 (Navarra). ☎ & FAX *948 45 21 06.* Nuošali sodyba gražaus slėnio pradžioje – šeimyninis namas, siūlantis nakvynę ir pusryčius iš gero, šviežio kaimiško maisto.	®	MC V	5	■		
EZCARAY: *Albergue de La Real Fábrica.* Carretera de Santo Domingo, 20280 (La Rioja). ☎ *941 35 44 74.* FAX *941 35 41 44.* Viešbutis įrengtas restauruotame mažo miestelio tekstilės fabrike. Tai pigi vieta ramiai pailsėti pasivaikščiojus kalnuose. ♿	®	AE DC MC V	36			
FITERO: *Gustavo Adolfo Bécquer.* C/ Extramuros, Baños de Fitero, 31593 (Navarra). ☎ *948 77 61 00.* FAX *948 77 62 25.* Vienas iš dviejų viešbučių romėnų pirčių rajone. Rūsyje yra terminis šaltinis. Svečiams siūlomos vonios, masažas, daugybė įvairių procedūrų ir sporto įrenginių.	®®	V	194	■	●	■
HARO: *Los Agustinos.* Calle San Agustín 2, 26200 (La Rioja). ☎ *941 31 13 08.* FAX *941 30 31 48.* Viešbutis buvusiame augustinų vienuolyne. Erdviame arkiniame vestibiulyje kabo viešbučio pasididžiavimas – gobelenai. Kita įdomybė – didingas arkadų apsuptas vidaus kiemas.	®®®®	AE DC MC V	62	■		■
HONDARRIBIA (FUENTERRABÍA): *Pampinot.* Calle Nagusia 5, 20280 (Guipúzcoa). ☎ *943 64 06 00.* FAX *943 64 51 28.* Šį XVI a. senosios Hondarribios didžiuliame name įsikūrusį viešbutį prižiūri grupė moterų, todėl čia vyrauja nuoširdi aplinka.	®®®®	AE DC MC V	8			
HONDARRIBIA (FUENTERRABÍA): *Parador de Hondarribia.* Plaza de Armas 14, 20280 (Guipúzcoa). ☎ *943 64 55 00.* FAX *943 64 21 53.* Tai elegantiškas viešbutis restauruotoje tvirtovėje. Sienas puošia ginklai ir kiti istoriniai daiktai.	®®®®®	AE DC MC V	36	■		■
LAGUARDIA: *Posada Mayor de Migueloa.* Calle Mayor de Migueloa 20, 01300 (Álava). ☎ *941 12 11 75.* FAX *941 12 10 22.* Gražus namas senamiesčio pėsčiųjų zonoje, pastatytas 1640 m. Originalios granito sienos, sijos ir plytelių grindys.	®®®	AE MC V	8			■
LECUMBERRI: *Ayestarán.* Calle Aralar 22, 31870 (Navarra). ☎ *948 50 41 27.* FAX *948 50 41 27.* Šeimos prižiūrimas viešbutis abipus Pamplonos–San Sebastiáno kelio. Dalis pastatyta 1920 m. Nepaprastai draugiškas aptarnavimas.	®®	MC V	91	■	●	■
LOGROÑO: *Herencia Rioja.* Calle Marqués de Murrieta 14, 26005 (La Rioja). ☎ *941 21 02 22.* FAX *941 21 02 06.* Šiuolaikinis viešbutis prie Logroño istorinio kvartalo. Patogūs ir šviesūs kambariai, restoranas siūlo *haute cuisine* patiekalus.	®®®	AE DC MC V	83	■		
MUNDAKA: *El Puerto.* Calle Portu Kalea 1, 48360 (Vizcaya). ☎ *94 687 67 25.* FAX *94 687 67 26.* Dviaukštis žvejo namas paverstas paprastu jaukiu viešbučiu. Pro langus atsiveria nuostabūs jūros vaizdai.	®®	DC MC V	11	■		■

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

- ₱ iki 8000 pesetų
- ₱₱ 8000–12 000 pesetų
- ₱₱₱ 12 000–16 000 pesetų
- ₱₱₱₱ 16 000–20 000
- ₱₱₱₱₱ daugiau 20 000

KREDITO KORTELĖS
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

AUTOMOBILIŲ AIKŠTELĖ
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

BASEINAS
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

SODAS
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

	KREDITO KORTELĖS	KAMBARIŲ SKAIČIUS	AUTOMOBILIŲ AIKŠTELĖ	BASEINAS	SODAS ARBA TERASA
MUNDAKA: *Atalaya.* ₱₱₱ Paseo de Txorrokopunta 2, 48360 (Vizcaya). ☎ *94 617 70 00.* FAX *94 687 68 99.* XX a. pradžios pastatas prie įlankos žiočių. Aplinka švari, gerai prižiūrima, kambariai nedideli, bet malonūs, didelės įstiklintos galerijos ir sodas. 🚗 TV	AE DC MC V	11	■		■
OLITE: *Casa Zanito.* ₱₱ Rua Mayor 16, 31390 (Navarra). ☎ *948 74 00 02.* FAX *948 71 20 87.* Nepretenzingas šeimos prižiūrimas restoranas ir miegamieji siauroje gatvėlėje istorinio miesto senamiestyje. 🚗 ▤ TV	AE DC MC V	15			
OLITE: *Parador de Olite.* ₱₱₱₱ Plaza de los Teobaldos 2, 31390 (Navarra). ☎ *948 74 00 00.* FAX *948 74 02 01.* Viešbutis įrengtas Karolio III, Navaros karaliaus, XV a. rūmų dalyje. Kai kurie miegamieji – šiuolaikiški. Senoje pilies dalyje yra brangesnių, bet laiko dvasią išlaikiusių kambarių. 🚗 ▤ TV ♿	AE DC MC V	43	■		■
PAMPLONA (IRUÑA): *Tres Reyes.* ₱₱₱₱₱ Jardines de la Taconera, 31001 (Navarra). ☎ *948 22 66 00.* FAX *948 22 29 30.* Didelis šiuolaikinis pastatas tarp senamiesčio ir naujojo miesto, šalia Taconera sodų. Miegamieji su balkonais. Yra sporto salė, sauna, kirpykla, teikiamos kamerdinerių paslaugos. 🚗 ▤ TV ♿	AE DC MC V	160	■	●	■
PUENTE LA REINA: *Mesón del Peregrino.* ₱₱₱ Ctra Pamplona–Logroño, 31100 (Navarra). ☎ *948 34 00 75.* FAX *948 34 11 90.* Skoningas restoranas ir kambariai sename mūriniame name prie kelio, kur susikerta du pagrindiniai piligrimų keliai į Santiago. 🚗 ▤ TV ♿	MC V	14	■	●	■
RONCESVALLES (ORREAGA): *La Posada.* ₱ Carretera de Francia, 31650 (Navarra). ☎ *948 76 02 25.* FAX *948 76 02 25.* Ši istorinė užeiga buvo atidaryta 1612 m. į Santiago de Compostelą vykstantiems piligrimams aptarnauti. Rūstūs asketiški miegamieji plytelių grindimis vis dar pigūs. 🚗	MC V	18	■		
SAN SEBASTIÁN (DONOSTIA): *La Galeria.* ₱₱₱ Infanta Cristina 1–3, 20008 (Guipúzcoa). ☎ *943 21 60 77.* FAX *943 21 12 98.* Naujas viešbutis Ondarreta pakrantėje XIX a. pabaigos pastate. Turi du jaukius kambarius palėpėje. 🚗 TV	MC V	23	■		
SAN SEBASTIÁN (DONOSTIA): *Niza.* ₱₱₱₱ Calle Zubieta 56, 20007 (Guipúzcoa). ☎ *943 42 66 63.* FAX *943 42 66 63.* *Belle époque* stiliaus viešbutis La Concha pakrantėje. Saulėti kambariai ir kavinė terasoje į jūros pusę. 🚗 TV	AE DC MC V	41	■		■
SAN SEBASTIÁN (DONOSTIA): *De Londres y de Inglaterra.* ₱₱₱₱₱ Calle Zubieta 2, 20007 (Guipúzcoa). ☎ *943 42 69 89.* FAX *943 42 00 31.* XIX a. rūmai labai patogioje vietoje La Concha pakrantėje paversti viešbučiu 1902 m. 🚗 ▤ TV ♿	AE DC MC	143			
SAN SEBASTIÁN (DONOSTIA): *Monte Igueldo.* ₱₱₱₱₱ Paseo del Faro 134, 20008 (Guipúzcoa). ☎ *943 21 02 11.* FAX *943 21 50 28.* Iš šio viešbučio, pastatyto ant Monte Igueldo kalno, atsiveria puikūs vaizdai į miestą ir įlanką. Ant stogo įrengtas baseinas. 🚗 ▤ TV	AE DC MC V	125	■	●	■
SAN SEBASTIÁN (DONOSTIA): *María Cristina.* ₱₱₱₱₱ Paseo República Argentina 4, 20004 (Guipúzcoa). ☎ *943 42 49 00.* FAX *943 42 67 70.* Prabangus *Belle époque* stiliaus viešbutis pastatytas 1912 m. Čia kasmet vyksta San Sebastiáno filmų festivalis. 🚗 ▤ TV	AE DC MC V	136	■		■
SANTO DOMINGO DE LA CALZADA: *Parador de Santo Domingo.* ₱₱₱₱₱ Plaza del Santo 3, 26250 (La Rioja). ☎ *941 34 03 00.* FAX *(941 34 03 25.* Viešbutis įsikūręs XII a. ligoninėje, pastatytoje piligrimams kelyje į Santiago de Compostelą. Ispūdingas arkinis vestibiulis, gražūs lubų lipdiniai. 🚗 ▤ TV ♿	AE DC MC V	61	■		■

VITORIA (GASTEIZ): *General Álava.* Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ
Avenida Gasteiz 79, 01009 (Álava). ☎ *945 22 22 00.* FAX *945 24 83 95.*
Šiuolaikiškas viešbutis su patogiais kambariais naujame mieste prie Palacio de Congresos. Restoranas siūlo nacionalinius valgius.
AE DC MC V | 114

YESA: *Hospedería de Leyre.* Ⓡ Ⓡ
Monasterio de Leyre, 31410 (Navarra). ☎ *948 88 41 00.* FAX *948 88 41 37.*
Viešbutis užima dalį XI a. vienuolyno gražioje vietovėje tarp uolų. Kambariai kuklūs, švarūs, geras restoranas.
AE DC MC V | 29

ZARAUTZ: *Karlos Arguiñano.* Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ
Calle Mendilauta 13, 20800 (Guipúzcoa). ☎ *943 13 00 00.* FAX *943 13 34 50.*
Elegantiškas viešbutis akmeniniame name su bokštu ir vaizdais į jūrą. Jis priklauso TV vyriausiam virėjui ir turi puikų restoraną.
AE DC MC V | 12

BARSELONA

SENAMIESTIS: *Jardí.* **Planas 5 A2.** Ⓡ
Plaça Sant Josep Oriol 1, 08002. ☎ *93 301 59 00.* FAX *93 318 36 64.*
Populiarus viešbutis prie ūksmingos aikštės. Miegamieji, iš kurių atsiveria gražūs vaizdai, atnaujinti, kiti pigesni.
AE DC MC V | 38

SENAMIESTIS: *Lloret.* **Planas 5 A1.** Ⓡ
Rambla de Canaletas 125, 08002. ☎ *93 317 33 66.* FAX *93 301 92 83.*
Iš populiaraus viešbučio šalia Plaça de Catalunya atsiveria puikus miesto vaizdas, tačiau kambariai į gatvės pusę gali būti triukšmingi.
AE DC MC V | 52

SENAMIESTIS: *Rembrandt.* **Planas 5 A2.** Ⓡ
Carrer de Portaferrisa 23, 08002. ☎ *93 318 10 11.* FAX *93 318 10 11.*
Švarus, jaukus viešbutis Barri Gòtic kvartale, labai mėgstamas studentų. Plytelėmis išklotame kieme malonu pailsėti. Kai kurie kambariai turi bendrus vonios kambarius.
26

SENAMIESTIS: *Toledano.* **Planas 5 A1.** Ⓡ
Ramblas 138, 08002. ☎ *93 301 08 72.* FAX *93 412 31 42.*
Nedidelis viešbutis prie Plaça de Catalunya su fojė į Ramblas pusę. Kambariai paprasti, gali būti triukšmingi.
AE DC V | 28

SENAMIESTIS: *España.* **Planas 2 F3.** Ⓡ Ⓡ
Carrer de Sant Pau 9–11, 08001. ☎ *93 318 17 58.* FAX *93 317 11 34.*
Šio viešbučio apatinį aukštą projektavo Domènechas I Montana, žymus šiuolaikinis architektas. Kambariai šiuolaikiški.
AE DC MC V | 84

SENAMIESTIS: *Atlantis.* **Planas 2 F1.** Ⓡ Ⓡ Ⓡ
Carrer de Pelai 20, 08001. ☎ *93 318 90 12.* FAX *93 412 09 14.*
Modernus nebrangus viešbutis prie Plaça de Catalunya. Kambariuose nemažai patogumų.
AE DC MC V | 42

SENAMIESTIS: *Gaudí.* **Planas 2 F3.** Ⓡ Ⓡ Ⓡ
Carrer Nou de la Rambla 12, 08001. ☎ *93 317 90 32.* FAX *93 412 26 36.*
Malonus viešbutis gatvėje, besijungiančioje su Rambla de Catalunya prie Gaudí Palau Güell. Patogūs, gerai mebliuoti kambariai.
AE DC MC V | 73

SENAMIESTIS: *Mesón Castilla.* **Planas 2 F1.** Ⓡ Ⓡ Ⓡ
Carrer de Valdonzella 5, 08001. ☎ *93 318 21 82.* FAX *93 412 40 20.*
Patogus, šiek tiek senamadiškas viešbutis su modernistiniu fasadu prie Casa de la Caritat menų centro.
AE DC MC V | 56

SENAMIESTIS: *Oriente.* **Planas 2 F3.** Ⓡ Ⓡ Ⓡ
Ramblas 45–7, 08002. ☎ *93 302 25 58.* FAX *93 412 38 19.*
Buvęs pranciškonų vienuolynas suteikia šiam viešbučiui romantikos. Šoninė nava paversta pokylių sale. Kai kurių kambarių balkonai – į Ramblas pusę.
AE DC MC V | 142

SENAMIESTIS: *Park.* **Planas 5 C3.** Ⓡ Ⓡ Ⓡ
Avda Marquès de l'Argentera. ☎ *93 319 60 00.* FAX *93 319 45 19.*
1990 m. restauruotas retas šeštojo dešimtmečio architektūros šedevras. Viešbutis patogus ir jaukus, su nuostabiais stogų ir uosto vaizdais.
AE DC MC V | 87

SENAMIESTIS: *San Agustín.* **Planas 2 F3.** Ⓡ Ⓡ Ⓡ
Plaça de Sant Agustí 3, 08001. ☎ *93 318 16 58.* FAX *93 317 29 28.*
Patrauklus viešbutis su jaukia antro aukšto fojė ir baru, atsuktu į kitą gatvės pusę. Kai kuriuose kambariuose stovi kataloniški baldai.
AE DC MC V | 77

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

- € iki 8000 pesetų
- €€ 8000–12 000 pesetų
- €€€ 12 000–16 000 pesetų
- €€€€ 16 000–20 000
- €€€€€ daugiau 20 000

KREDITO KORTELĖS
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

AUTOMOBILIŲ AIKŠTELĖ
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

BASEINAS
Viešbučio baseinas lauke; jei nenurodyta kitaip.

SODAS
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

		Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
SENAMIESTIS: *Suizo*. Planas 5 B2. Plaça del Ángel 12, 08002. ☎ *93 310 61 08.* FAX *93 268 90 62.* XIX a. paryžietiško stiliaus viešbutis už katedros. Ypač jaukūs kambariai palėpėse su stoglangiais. 🚗 🍴 TV	€€€	AE DC V	50			
SENAMIESTIS: *Nouvel*. Planas 5 A1. Carrer de Santa Anna 18–20, 08002. ☎ *93 301 82 74.* FAX *93 301 83 70.* Gerai prižiūrimas, skoningai dekoruotas senoviškas viešbutis ramioje gatvelėje už Ramblas šalia Plaça de Catalunya. 🚗 🍴 TV ♿	€€€€	AE DC V	69			
SENAMIESTIS: *Arts*. Planas 6 E4. Carrer de la Marina 19–21, 08005. ☎ *93 221 10 00.* FAX *93 221 10 70.* Modernus, ypač prabangus viešbutis pakrantėje, viename aukščiausių Ispanijos dangoraižių. Yra didžiulis baseinas ir lengvojo kultūrizmo centras. 🚗 🍴 TV ♿	€€€€€	AE DC MC V	455	■	●	■
SENAMIESTIS: *Colón*. Planas 5 B2. Avinguda de la Catedral 7, 08002. ☎ *93 301 14 04.* FAX *93 317 29 15.* Pro *Colon* viešbučio langus svečiai gali stebėti *sardaną* – tradicinį katalonų liaudies šokį, atliekamą sekmadienio rytais Plaça de la Catedra aikštėje priešais viešbutį. 🚗 🍴 TV	€€€€€	AE DC MC V	147			
SENAMIESTIS: *Le Meridien*. Planas 5 A1. Rambla dels Estudis 111, 08002. ☎ *93 318 62 00.* FAX *93 301 77 76.* Elegantišką viešbutį Ramblas gatvėje labai mėgsta roko ir kino žvaigždės. Kartą *Rolling Stones* buvo užsisakę visą viešbutį su didžiuliais prezidento apartamentais ir verslo centru. 🚗 🍴 TV ♿	€€€€€	AE DC MC V	208	■		
SENAMIESTIS: *Rivoli Ramblas*. Planas 5 A1. Rambla dels Estudis 128, 08002. ☎ *93 302 66 43.* FAX *93 318 87 60.* Elegantiškas viešbutis Ramblas gatvėje su šiuolaikiškai dekoruotais erdviais kambariais ir miesto vaizdu nuo stogo terasos. 🚗 🍴 TV	€€€€€	AE DC MC V	89	■	●	■
EIXAMPLE: *Felipe II*. Planas 3 C4. Carrer de Mallorca 329, 08037. ☎ *93 458 77 58.* FAX *93 207 21 04.* Tipiškas, švarus viešbutis sename Eixample kvartale. Ypač puikus senoviškas liftas. Kai kurie kambariai turi bendrus vonios kambarius. 🚗 TV	€		11			
EIXAMPLE: *Gran Vía*. Planas 3 A5. Avda Gran Vía de les Corts Catalanes 642, 08007. ☎ *93 318 19 00.* FAX *93 318 99 97.* Senstančios didybės viešbutis XIX a. pastate į šiaurę nuo Plaça de Catalunya, besijungiantis su Passeig de Gràcia. 🚗 🍴 TV ♿	€€€	AE DC MC V	55			
EIXAMPLE: *Catalunya Plaza*. Planas 5 A1. Plaça de Catalunya 7, 08002. ☎ *93 317 71 71.* FAX *93 317 78 55.* Viešbutis miesto centre, populiarus tarp verslininkų. XIX a. pastatas su didelėmis svetainėmis, išpuoštomis freskomis. 🚗 🍴 TV	€€€€€	AE DC MC V	47			
EIXAMPLE: *Claris*. Planas 3 B4. Carrer Pau Claris 150, 08009. ☎ *93 487 62 62.* FAX *93 215 79 70.* Ši viešbutį už Passeig de Gràcia puošia antikvariniai daiktai ir elegantiški angliški bei prancūziški baldai. 🚗 🍴 TV ♿	€€€€€	AE DC MC V	120	■	●	■
EIXAMPLE: *Condes de Barcelona*. Planas 3 A4. Passeig de Gràcia 73–5, 08008. ☎ *93 488 22 00.* FAX *93 467 47 81.* Modernus viešbutis su įspūdingu penkiakampiu vestibiuliu marmurinėmis grindimis, kurį apšviečia langas stoge. Užsisakykit iš anksto. 🚗 🍴 TV	€€€€€	AE DC MC V	183	■	●	■
EIXAMPLE: *Ducs de Bergara*. Planas 5 A1. Carrer de Bergara 11, 08002. ☎ *93 301 51 51.* FAX *93 317 34 42.* Prabangus viešbutis moderniame pastate prie Plaça de la Catedral su originaliais holais ir laiptais. Erdvūs, gerai apstatyti miegamieji, modernūs bendrieji kambariai. 🚗 🍴 TV	€€€€€	AE DC MC V	149			■

EIXAMPLE: *Gran Hotel Calderón.* **Planas 3 A5.** Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Rambla de Catalunya 26, 08007. ☎ *93 301 00 00.* FAX *93 317 31 57.* Šiuolaikinis viešbutis prie Plaça de Catalunya. Erdvūs, patogūs kambariai, baseinai viduje ir ant stogo, geras restoranas.	AE DC MC V	253	■	●	■
EIXAMPLE: *Majestic.* **Planas 3 A4.** Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Passeig de Gràcia 68, 08008. ☎ *93 488 17 17.* FAX *93 488 18 80.* Neoklasicistinio stiliaus viešbutis prašmatnioje gatvėje (besijungiantis su Carrer de Valencia). Kambariai gerai įrengti, izoliuoti nuo triukšmo.	AE DC MC V	300	■	●	■
EIXAMPLE: *Regente.* **Planas 3 A4.** Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Rambla de Catalunya 76, 08008. ☎ *93 487 59 89.* FAX *93 487 32 27.* Viešbutis moderniame pastate su puikiais vitražais. Nedidelis baseinas ant stogo į Montjuïc pusę.	AE DC MC V	79		●	■
EIXAMPLE: *Ritz.* **Planas 3 B5.** Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Avda Gran Vía de les Corts Catalanes 668, 08010. ☎ *93 318 52 00.* FAX *93 318 01 48.* Elegantiškiausias iš didžiųjų Barselonos viešbučių prie Plaça de Catalunya. Dideli, prabangūs kambariai, dekoruoti klasikiniu stiliumi.	AE DC MC V	161	■		■
TOLIAU NUO CENTRO (ŠIAURĖS VAKARAI): *Gran Derby.* Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Loreto 28, 08029. ☎ *93 322 32 15.* FAX *93 419 68 20.* Čia siūlomi tik gražūs apartamentai, pietauti galima *Derby* viešbutyje kitoje kelio pusėje.	AE DC MC V	41	■	●	■
TOLIAU NUO CENTRO (VAKARAI): *Princesa Sofía Intercontinental* Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Plaça de Pius XII 4, 08028. ☎ *93 330 71 11.* FAX *93 330 76 21.* Erdvus, prabangus viešbutis, išpuoštas marmuru, medžiu, bronza, vienas iš kelių restoranų įrengtas 20 aukšte. Yra naktinis klubas.	AE DC MC V	506	■	●	■

KATALONIJA

ALBONS: *Albons Hotel.* Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ctra Figueres–La Bisbal, 17136 (Girona). ☎ *972 78 85 00.* FAX *972 78 86 58.* Ultramodernus, originalus viešbutis Empordà rajono centre. Puikūs vonios kambariai, skanus maistas. Galima paplaukioti po vandeniu, pasklandyti ar pajodinėti.	AE DC MC V	32	■	●	■
ANDORRA LA VELLA: *Andorra Park Hotel.* Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Les Canals 24 (Andorra). ☎ *00 376 82 09 79.* FAX *00 376 82 09 83.* Vienas prabangiausių Andoros viešbučių. Šiuolaikinis, pastatytas stačioje, mišku apaugusioje kalvoje. Yra biblioteka ir iškirstas uoloje baseinas. Šalia – universalinė parduotuvė.	AE DC MC V	40	■	●	■
ARTIES: *Parador Don Gaspar de Portolà.* Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ctra a Baqueira-Beret, 25599 (Lleida). ☎ *973 64 08 01.* FAX *973 64 10 01.* Šiuolaikinis šiltas, patogus viešbutis prie Vall d'Arán slidinėjimo kurorto, ideali vieta ilsėtis paslidinėjus. Šalia yra viduramžių koplyčia.	AE DC MC V	57	■	●	■
AVINYONET DE PUIGVENTÓS: *Mas Pau.* Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ctra Figueres–Olot, 17742 (Girona). ☎ *972 54 61 54.* FAX *972 54 63 26.* Gražus viešbutis XVII a. name, apsuptas mišku apaugusių ūkio žemių. Kambarių ir apartamentų langai atsiveria į sodą.	AE DC MC V	7	■	●	■
BAQUEIRA-BERET: *Royal Tanau.* Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Carretera de Beret, 25598 (Lleida). ☎ *973 64 44 46.* FAX *973 64 43 44.* Prabangus viešbutis Tanau slidinėjimo rajone, į trasų viršų kelia keltuvai. Be slidinėjimo įrengimų, yra sūkuriuojančios vonios, šezlongai.	AE DC MC V	30	■	●	■
BEGUR (BAGUR): *Aigua Blava.* Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Platja de Fornells, 17255 (Girona). ☎ *972 62 20 58.* FAX *972 62 21 12.* Žavus viešbutis gražioje Costa Brava pakrantėje su nuostabiais vaizdais į jūrą.	AE MC V	88	■	●	■
BOLVIR DE CERDANYA: *Torre del Remei.* Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Ⓡ Camí Reial, 17539 (Girona). ☎ *972 14 01 82.* FAX *972 14 04 49.* Art Noveau stiliaus dvaras dideliame sode paverstas puikiu, patogiu viešbučiu. Kambariuose yra vaizdo magnetofonai.	AE DC MC V	11	■	●	■
CASTELLDEFELS: *Gran Hotel Rey Don Jaime.* Ⓡ Ⓡ Ⓡ Avenida del Hotel 22, 08860 (Barcelona). ☎ *93 665 13 00.* FAX *93 665 18 01.* Tradicinio Viduržemio jūros stiliaus viešbutis su arkomis ir baltintomis sienomis. Pastatytas ant kalvos, nuo kurios atsiveria puikūs pakrantės vaizdai.	AE DC MC V	226	■	●	■

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

(€) iki 8000 pesetų
(€€) 8000–12 000 pesetų
(€€€) 12 000–16 000 pesetų
(€€€€) 16 000–20 000
(€€€€€) daugiau 20 000

KREDITO KORTELĖS
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

AUTOMOBILIŲ AIKŠTELĖ
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

BASEINAS
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

SODAS
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

		Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
CASTELLÓ D'EMPÚRIES: *Allioli.* (€€) Urbanització Castell Nou, 17486 (Girona). ☎ *972 25 03 20.* FAX *972 25 03 00.* XVII a. kataloniška ferma, išlaikiusi savitą koloritą, įsikūrusi labai netoli nuo pagrindinio Rosas–Figueres kelio. Restoranas – populiariausia vietinių gyventojų sekmadieninių pietų vieta.	(€€)	AE DC MC V	42	●	●	■
CUBELLES: *Llicorella.* (€€€€€) Carrer Camí de Sant Antoni 101, 08880 (Barcelona). ☎ *93 895 00 44.* FAX *93 895 24 17.* Šio elegantiško viešbučio sode stovi labai įdomios skulptūros. Dauguma prabangių kambarių nebrangūs, puikus restoranas.	(€€€€€)	AE DC MC V	15	■	●	■
L'ESPLUGA DE FRANCOLÍ: *Hostal del Senglar.* (€) Pl de Montserrat Canals 1, 43440 (Tarragona) ☎ *977 87 01 21.* FAX *977 87 08 69.* Trijų aukštų baltas viešbutis su sodu. Restorane gausus skanių vietinių patiekalų pasirinkimas.	(€)	AE DC MC V	40	■	●	■
L'ESPLUGA DE FRANCOLÍ: *Masía del Cadet.* (€€) Les Masies de Poblet, 43449 (Tarragona). ☎ *977 87 08 69.* FAX *977 87 03 26.* Nebrangus viešbutis prie Poblet vienuolyno skoningai restauruotame XV a. name. Miegamieji griežto stiliaus ir ramūs. Restorane siūlomas tradicinis katalonų maistas.	(€€)	AE DC MC V	12	■	●	■
LA GARRIGA: *Blancafort.* (€€€) Carrer Banys 59, 08530 (Barcelona). ☎ *93 871 46 00.* FAX *93 871 57 50.* XIX a viešbutis rekreacinėje mineralinių šaltinių zonoje šalia Barselonos. Kambariai paprasti, vestibiuliuose stovi žaidimų automatai.	(€€€)	MC V	54	■	●	■
LA GARRIGA: *La Garriga.* (€€€€€) Carrer Banys 23, 08530 (Barcelona). ☎ *93 871 70 86.* FAX *93 871 78 87.* Barseloniečiai lanko šį mineralinių vandenų kurortą nuo 1876 m. Viešbutis nepriima vaikų.	(€€€€€)	AE MC V	22	■	●	■
GRANOLLERS: *Fonda Europa.* (€€€) Carrer Anselm Clavé 1, 08400 (Barcelona). ☎ *93 870 03 12.* FAX *93 870 79 01.* Šiame viešbutėlyje nuo 1714 m. buvo keliautojų užeiga. Kambariai trečiame aukšte įrengti Art Deco stiliumi.	(€€€)	AE DC MC V	7			
LLORET DE MAR: *Santa Marta.* (€€€€€) Platja Santa Cristina, 17310 (Girona). ☎ *972 36 49 04.* FAX *972 36 92 80.* Šiuolaikinis viešbutis su teniso aikštelėmis ir kitokia sporto įranga įsikūręs pušyne šalia ramios įlankėlės.	(€€€€€)	AE DC MC V	78	■	●	■
MONTSENY: *San Bernat.* (€€€) Finca El Cot, 08460 (Barcelona). ☎ *93 847 30 11.* FAX *93 847 32 20.* Didelis kaimo namas Sierra de Montseny. Fasadas apaugęs žaluma. Teritorijoje puikios vejos ir tvenkinys.	(€€€)	MC V	20	■		■
PERAMOLA: *Can Boix.* (€€€) Afueras, 25790 (Lleida). ☎ *973 47 02 66.* FAX *973 47 02 81.* Šis paprastas, puikių restauratorių šeimos prižiūrimas viešbutis patogus pėstiesiems turistams, keliaujantiems po Pirėnų papėdę.	(€€€)	AE DC MC V	42	■	●	■
S'AGARÓ: *Hostal de la Gavina.* (€€€€€) Plaça de la Rosaleda, 17248 (Girona). ☎ *972 32 11 00.* FAX *972 32 15 73.* Elegantiškas, prabangus tradicinio Viduržemio jūros stiliaus pakrantės kaimo namas. Viešbutį supa puikus sodas.	(€€€€€)	AE DC MC V	73	■	●	■
SANTA CRISTINA D'ARO: *Mas Torrellas.* (€€) Carretera Platja d'Aro, 17246 (Girona). ☎ *972 83 75 26.* FAX *972 83 75 27.* Viešbutis įsikūręs XVIII a. kaimo name. Pats patogiausias kambarys įrengtas vėliau statytame geltoname bokšte.	(€€)	AE DC MC V	17	■	●	■

SANT SADURNÍ DE NOVA: *Sol i Vi.* Ctra Sant Sadurní–Villafranca, 08739 (Barcelona). 93 899 32 04. FAX 93 899 34 35. Svečiais rūpinasi trys šeimininkų kartos. Žavingą namą supa vynuogynai. Kambariai šviesūs, erdvūs, kaimiško stiliaus.	®®	MC V	25	■	●	■
LA SEU D'URGELL: *El Castell.* Carretera N260, 25700 (Lleida). 973 35 07 04. FAX 973 35 15 74. Šis prabangus viešbutis – žemas šiuolaikinis pastatas, įsikūręs šalia Seu d'Urgell viduramžių pilies. Puikūs vaizdai į El Cadí kalnus, netoliese – Andoros slidinėjimo šlaitai.	®®®®®	AE DC MC V	37	■	●	■
LA SEU D'URGELL: *Parador de La Seu d'Urgell.* Carrer Santdomenec 6, 25700 (Lleida). 973 35 20 00. FAX 973 35 23 09. Iš buvusio vienuolyno šalia XII a. La Seu katedros liko tik šonine kolonada – dabartinis vestibiulis. Valgomojo ir uždaro baseino lubos stiklinės.	®®®®	AE DC MC V	80	■	●	
SITGES: *La Santa María.* Passeig Ribera 52, 08870 (Barcelona). 93 894 09 99. FAX 93 894 78 71. Linksmas, modernus viešbutis slėpiasi už senesnio šešiaaukščio, gipso lipdiniais papuošto fasado. Restorano staliukai į jūros pusę.	®®	AE DC MC V	53	■		■
SITGES: *Capri Veracruz.* Avinguda de Sofia 13–15, 08870 (Barcelona). 93 811 02 67. FAX 93 894 51 88. Šešto dešimtmečio viešbutis netoli pakrantės vienoje ramiausių Sitgeso dalių. Kuklūs miegamieji ir šeimyniška atmosfera.	®®®	AE DC MC V	58		●	■
SITGES: *San Sebastián Playa.* Carrer Port Alegre 53, 08870 (Barcelona). 93 894 86 76. FAX 93 894 04 30. Šiame naujame viešbutyje, įsikūrusiame pakrantėje netoli senamiesčio, labai atidūs darbuotojai ir patogūs kambariai.	®®®®®	AE DC MC V	51	■	●	■
TAVÉRNOLES: *El Banús.* El Banús, 08519 (Barcelona). 93 812 20 91. FAX 93 888 70 12. Nedidelis XV a. valstiečių namas su Banúso šeimos paveldėtais daiktais. Kuklūs miegamieji, bendri vonios kambariai, pusryčiai.	®	AE MC V	6	■	●	■
TARRAGONA: *Lauria.* Rambla Nova 20, 43004. 977 23 67 12. FAX 977 23 67 00. Šiuolaikinis viešbutis miesto centre, netoli jūros, elegantiškas įėjimas, akmeninių laiptų baliustrada.	®®	AE DC MC V	72	■	●	■
TORRENT: *Mas de Torrent.* Afueras, 17123 (Girona). 972 30 32 92. FAX 972 30 32 93. XVIII a. kaimo namas dideliame terasiniame parke, šiuolaikiškai įrengtas. Didingi vaizdai.	®®®®®	AE DC MC V	30	■	●	■
TORTOSA: *Parador Castillo de La Zuda.* Castillo de la Zuda, 43500 (Tarragona). 977 44 44 50. FAX 977 44 44 58. Šis nuostabus viešbutis – tai maurų statyta viduramžių pilis ant kalvos su vaizdu į miestą ir Río Ebro slėnį.	®®®®	AE DC MC V	75	■	●	■
TREDÒS: *Hotel de Tredòs.* Carretera a Baqueira-Beret, 25598 (Lleida). 973 64 40 14. FAX 973 64 43 00. Slidininkai ir pėstieji turistai mėgsta šį Vall d'Arán slėnyje įsikūrusį viešbutį. Jis pastatytas iš akmenų ir plokščių vietiniu stiliumi.	®	MC V	37	■		
VIELHA (VIELLA): *Parador Valle de Arán.* Carretera del Túnel, 25530 (Lleida). 973 64 01 00. FAX 973 64 11 00. Šiuolaikinis viešbutis. Pro didžiulį pusapskričio vestibiulio langą atsiveria didingas kalnų vaizdas.	®®®®	AE DC MC V	135	■	●	■
VILADRAU: *Hostal de la Glòria.* Carrer Torreventosa 12, 17406 (Girona). 93 884 90 34. FAX 93 884 94 65. Tai šeimyniška dvasia pasižymintis viešbutis tradiciniame katalonų name virš Sierra de Montseny. Jame daug varinių puodų ir žalvarinių lempų.	®®	MC V	22	■	●	■
VILANOVA I LA GELTRÚ: *César.* Carrer Isaac Peral 4–8, 08800 (Barcelona). 93 815 11 25. FAX 93 815 67 19. Šis viešbutis stovi šalia Ribes Roges paplūdimio. Jo savininkės, dvi seserys, skiria didelį dėmesį detalėms – pradedant baldais ir audiniais miegamuosiuose ir baigiant gerai žinomu restoranu.	®®	AE DC MC V	32		●	■

Simbolių reikšmes žr. viršelio 3 p. atlanke

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

(₱) iki 8000 pesetų
(₱₱) 8000–12 000 pesetų
(₱₱₱) 12 000–16 000 pesetų
(₱₱₱₱) 16 000–20 000
(₱₱₱₱₱) daugiau 20 000

Kredito kortelės
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

Automobilių aikštelė
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

Baseinas
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

Sodas
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

Aragonas

	Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
Ainsa: *Casa Cambra.* (₱) Morillo de Tou, Ctra Barbastro–Ainsa, 22395 (Huesca). ☎ & FAX *974 50 07 93.* Vienas iš trijų anksčiau apleistų viešbučių Pirėnų kaime paverstas poilsio kompleksu su didele stovyklaviete, restoranais ir barais. Kaimas – populiarus beveik visų kalnų sporto šakų centras.		17	■	●	■
Albarracín: *Arabia.* (₱) Calle Bernardo Zapater 2, 44100 (Teruel). ☎ *978 71 02 12.* FAX *978 71 02 12.* Restauruota XVII a. mokykla vaizdingame miestelyje. Iš kai kurių kambarių atsiveria vaizdas į Albarracíno stogus ir aplinkines kalvas. TV	MC V	21	■		
Albarracín: *Casa de Santiago.* (₱₱₱) Calle Subida a las Torres 11, 44100 (Teruel). ☎ *978 70 03 16.* Tai gražiausias Albarracíno viešbutis restauruotame dvare prie Plaza Mayor aikštės. Jaukus interjeras, dekoruotas margintu audiniu, medžio ir metalo baldai pagaminti vietinių meistrų.	MC V	9			
Albarracín: *Albarracín.* (₱₱₱₱) Calle Azagra, 44100 (Teruel). ☎ & FAX *978 71 00 11.* XVI a. gotikiniai rūmai laiptuotoje viduramžių gatvėje. Iš langų atsiveria nuostabūs vaizdai. TV	AE DC MC V	43		●	■
Alcañiz: *Parador de Alcañiz.* (₱₱₱₱₱) Castillo de Calatravos, 44600 (Teruel). ☎ *978 83 04 00.* FAX *978 83 03 66.* Didingas XII a. vienuolynas-pilis, kadaise priklausęs Kalatravos ordino riteriams, stovi ant kalvos virš miesto. Viešbučio interjeras – šiuolaikinė viduramžių pilių stiliaus interpretacija. TV ♿	AE DC MC V	12	■		■
Alquézar: *Villa de Alquézar.* (₱) Pedro Arnal Cavero 12, 22145 (Huesca). ☎ *974 31 84 16.* FAX *974 31 84 16.* Senas namas viduramžiškam kaime prie Río Vero upės, netoli Sierra de Guara gamtos draustinio. Iš kai kurių kambarių atsiveria gražūs kalnų vaizdai. TV	MC V	20	■		■
Benasque: *Ciria.* (₱₱₱) Avenida de los Tilos, 22440 (Huesca). ☎ *974 55 16 12.* FAX *974 55 16 86.* Šio Pirėnų viešbučio savininkai – draugiška darbšti šeima. Jaukūs kambariai palėpėse. Prieinama kaina. Galima išsinuomoti dviračius. TV	AE MC V	38	■		■
Bielsa: *Parador de Bielsa.* (₱₱₱₱) Valle de Pineta de Bielsa, 22350 (Huesca). ☎ *974 50 10 11.* FAX *974 50 11 88.* Kalnų viešbutis gražioje, miškingoje vietovėje Ordesos nacionalinio parko pakraštyje, prieš Monte Perdido. Viduje jauku ir šilta, vestibiulis išmuštas medžio plokštėmis, jame stovi odinės sofos. TV	AE DC MC V	26			■
Canfranc-Estación: *Santa Cristina de Somport.* (₱₱) Ctra de Francia N330, 22880 (Huesca). ☎ *974 37 33 00.* FAX *974 37 33 10.* Viešbutis šalia Somporto perėjos, vieno iš pagrindinių piligrimų maršrutų iš Prancūzijos į Santiago de Compostelą. Žiemą svečiai gali išsinuomoti slides. Vasarą viešbutis organizuoja pėsčiųjų žygius po kalnus. TV ♿	AE DC MC V	58	■		■
Fuentespalda: *Torre del Visco.* (₱₱₱₱₱) Apto de Valderrobres, 44587 (Teruel). ☎ *978 76 90 15.* FAX *978 76 90 16.* XV a. valstiečio namas-tvirtovė nuošaliame upės slėnyje prie Teruelio/Tarragonos ribos. Viešbučio savininkai – anglų šeima. Į kambario kainą įeina pusryčiai ir pietūs iš jų ūkio produktų.	V	9	■		■
Huesca: *Pedro I de Aragón.* (₱₱₱₱) Calle del Parque 34, 22003. ☎ *974 22 03 00.* FAX *974 22 00 94.* Stilingas šiuolaikinis viešbutis miesto centre siūlo daug įvairių patogumų. Kambariai nepraleidžia garso, dešimt jų turi atskiras terasas. TV	AE DC MC V	130	■	●	■

JACA: *Conde Aznar.* Paseo de la Constitución 3, 22700 (Huesca). ☎ *974 36 10 50.* FAX *974 36 07 97.* Paprastas, svetingas, nebrangus viešbutis sename miesto name, gražiame prospekte. Turi gerą restoraną, vaišinantį vietiniais patiekalais.	®®	AE MC V	24			■
JACA: *Gran Hotel.* Paseo de la Constitución 1, 22700 (Huesca). ☎ *974 36 09 00.* FAX *974 36 40 61.* Modernus viešbutis centre, šalia parko, labai netoli nuo Somporto perėjos slidinėjimo trasų. Automobilių aikštelė mokama.	®®®	AE DC MC V	165	■	●	■
MORA DE RUBIELOS: *Jaime I.* Plaza de la Villa, 44400 (Teruel). ☎ *978 80 00 92.* FAX *978 80 00 92.* Gražus mūrinis pastatas su mediniais balkonais ir kukliais kambariais Maestrazgo rajono pakraštyje.	®®®	AE DC MC V	35			
NUÉVALOS: *Monasterio de Piedra.* Monasterio de Piedra, 50210 (Zaragoza). ☎ *976 84 90 11.* FAX *976 84 90 54.* Viešbutis buvusiame cistersų vienuolyne, šalia gamtos draustinio. Originalūs alebastrinių langų stiklai.	®®	AE DC MC V	63	■	●	■
SALLENT DE GÁLLEGO: *Almud.* Espadilla 3, 22640 (Huesca). ☎ & FAX *974 48 83 66.* Žavus, jaukus viešbutis Pirėnuose. Visus kambarius puošia antikvariniai daiktai. Baras įrengtas rūsyje, buvusiose arklidėse.	®®	AE DC MC V	8	■		■
SALLENT DE GÁLLEGO: *Villa de Sallent.* Urbanización El Formigal, 22640 (Huesca). ☎ *974 49 02 23.* FAX *974 49 01 50.* Šeimos prižiūrimas viešbutis Formigal slidinėjimo bazės papėdėje. Priima svečius pradėjus temti. Židiniai ir šilti miegamieji.	®®®	AE DC MC V	40	■		
SOS DEL REY CATÓLICO: *Parador de Sos del Rey Católico.* Paseo del Rey Católico, 50680 (Zaragoza). ☎ *948 88 80 11.* FAX *948 88 81 00.* Viešbutis viduramžiškos sienos gale susilieja su miesto istorine architektūra. Puikūs apylinkių vaizdai.	®®®®	AE DC MC V	65	■		■
TERUEL: *Parador de Teruel.* Ctra a Zaragoza, 44080. ☎ *978 60 18 00.* FAX *978 60 86 12.* Medžiais apaugęs viešbutis šiek tiek už miesto, į šoną nuo magistralės. Malonus baras dengtoje terasoje.	®®®	AE DC MC V	60	■	●	■
TERUEL: *Reina Cristina.* Paseo del Ovalo 1, 44001. ☎ *978 60 68 60.* FAX *978 60 53 63.* *Reina Cristina* – modernus viešbutis miesto centre, netoli nuo pagrindinių paminklų. Kai kurie miegamieji su terasomis.	®®®®	AE DC MC V	81	■		
VILLANÚA: *Faus Hütte.* Ctra de Francia, 22870 (Huesca). ☎ *974 37 81 36.* FAX *974 37 81 98.* Šis viešbutis įsikūręs giliai Pirėnų kalnuose, jo savininkas – kalnų gidas. Turi gerą slidinėjimo, pasivaikščiojimo kalnuose bazę, išplėtotos ir kitos kalnų pramogos. Pro jį eina piligrimų maršrutas į Santiago de Compostelą.	®®	AE DC MC V	10	■		■
ZARAGOZA: *Hesperia Zaragoza.* Conde de Aranda 48, 50003. ☎ *976 28 45 00.* FAX *976 28 27 17.* Viešbutis netoli nuo centro, patogus, labai mėgstamas keliaujančių verslininkų.	®®®	AE DC MC V	85	■		
ZARAGOZA: *Gran Hotel.* Calle Joaquín Costa 5, 50001. ☎ *976 22 19 01.* FAX *976 23 67 13.* Didįjį viešbutį Zaragozos centre 1929 m. atidarė Alfonsas XIII. Jis turi kolonadas ir didingą skliautuotą saloną.	®®®®	AE DC MC V	134	■		
ZARAGOZA: *Tibur.* Plaza de la Seo 2 & 3, 50001. ☎ *976 20 20 00.* FAX *976 20 20 02.* Viešbutis *Tibur* įsikūręs patogioje vietoje senamiesčio centre, su vaizdu į Basilica del Pilar. Gerai įrengti miegamieji.	®®®®	AE DC MC V	50	■		■

VALENSIJA IR MURSIJA

ÁGUILAS: *Carlos III.* Calle Rey Carlos III 22, 30880 (Murcia). ☎ *968 41 16 50.* FAX *968 41 16 58.* Šiuolaikinis viešbutis miesto centre, šalia paplūdimio nedideliame Mursijos kurorte. Restoranas maitina jūros gėrybėmis ir kitais vietos valgiais.	®®	AE DC MC V	32			■

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

(€) iki 8000 pesetų
(€€) 8000–12 000 pesetų
(€€€) 12 000–16 000 pesetų
(€€€€) 16 000–20 000
(€€€€€) daugiau 20 000

Kredito kortelės
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

Automobilių aikštelė
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

Baseinas
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

Sodas
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

	Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
Alicante (Alacant): *Les Moges Palace.* (€) Las Monjas 2, 03002. ☎ *96 521 50 46.* Šeimos prižiūrimas pensionas prieš Alicante barokinę rotušę. Geri, skirtingai dekoruoti kambariai, apstatyti senoviniais baldais.	DC MC V	15	■		
Alicante (Alacant): *Sidi San Juan.* (€€€€€) Playa de San Juan, 03540. ☎ *96 516 13 00.* FAX *96 516 33 46.* Prabangus viešbutis už Alicante, kelias į paplūdimį eina per parką. Kambariai su vaizdu į jūrą. Netoli yra ekologiško maisto ūkis.	AE DC MC V	176	■	●	■
Archena: *Termas.* (€€€) Ctra Balneario, 30600 (Murcia). ☎ *968 67 01 00.* FAX *968 67 10 02.* Mineralinių vandenų kurorto viešbutis, dekoruotas mudecharų stiliumi. Daug gipso lipdinių, kupolų ir maurų arkų. Tunelius rūsyje šildo vanduo, trykštantis iš gelmių.	MC V	71	■	●	■
Bocairent: *L'Estació de Bocairent.* (€€) Parque de la Estación, 46880 (Valencia). ☎ *96 290 52 11.* FAX *96 290 54 23.* Nedidelis, patogus viešbutis, kurį srities Turizmo taryba atidarė senoje geležinkelio stotyje, gražaus viduramžių miesto pakraštyje.	DC MC V	14	■		■
Calp: *Venta la Chata.* (€) Carretera de Valencia, 03710 (Alicante). ☎ & FAX *96 583 03 08.* Sena smuklė šalia pagrindinio kelio tarp Alicante ir Valensijos. Kambariai paprasti, apstatyti senoviškais ir naujais baldais, kai kurie turi terasas su vaizdu į parką.	DC MC V	17	■		■
Cartagena: *Los Habaneros.* (€€) Calle San Diego 60, 30202 (Murcia). ☎ *968 50 52 50.* FAX *968 50 91 04.* Įsikūręs senamiesčio pakraštyje viešbutis teikia patogumus už prieinamą kainą. Taip pat turi populiarų restoraną.	AE DC MC V	63	■		■
Castell de Castells: *Pensión Castells.* (€) Calle San Vicente 18, 03793 (Alicante). ☎ & FAX *96 551 82 54.* Senas namas kaime, netoli nuo Costa Blanca. Visi kambariai įrengti su meile. Britai savininkai siūlo nakvynę ir pusryčius, organizuoja svečiams iškylas pėstute į kalnus.	MC V	4			■
Chulilla: *Balneario de Chulilla.* (€) Afueras, 46167 (Valencia). ☎ *96 165 70 13.* FAX *96 165 70 31.* Šis kurortinis viešbutis prie upės – nebrangi vieta tiems, kurie nori patyrinėti Valensijos miškus ir kalnus. Čia geros sąlygos ilsėtis ir gydytis. Yra sauna, sporto salė, teniso aikštelės ir karšto cirkuliacinio vandens vonios.	V	60	■	●	■
Denia: *Rosa.* (€€) Las Marinas, 03700 (Alicante). ☎ *96 578 15 73.* FAX *96 642 47 74.* Moderni balta vila netoli nuo paplūdimio. Savininkas, išeivis iš Paryžiaus, labai stengiasi suteikti svečiams malonumą. Patogiuose kambariuose yra priedangos nuo saulės, florentietiško stiliaus balkonai.	MC V	35	■	●	■
Elx: *Huerto del Cura.* (€€€€) Porta de la Morera 14, 03203 (Alicante). ☎ *96 545 80 40.* FAX *96 542 19 10.* Nuošalus viešbutis didžiausiame Europos palmių miške, apsuptas vaizdingų vietų. Kambariai įrengti Viduržemio jūros stiliaus nameliuose. Gerai vertinamas restoranas.	AE DC MC V	81	■	●	■
Forcall: *Palau dels Ossets.* (€€) Plaza Mayor 16, 12310 (Castellón). ☎ *964 17 75 24.* FAX *964 17 75 56.* Skoningai atnaujintas XVI a. namas centrinėje ramaus kaimelio aikštėje, pačiame El Maestrat viduryje. Su medinėmis sijomis, plytelių grindimis, gerai įrengtais miegamaisiais.	V	20			

FORTUNA: *Balneario.* Calle Balneario, 30630 (Murcia). 968 68 50 11. FAX 968 68 50 87. Atvykusiems į mineralinių vandenų kurortą šis viešbutis dvelkia didžiojo viešbučio dvasia. Jis turi Art Nouveau duris ir didžiuosius laiptus, natūraliai šildomą baseiną.	AE MC V	58			
LA MANGA DEL MAR MENOR: *Regency Hyatt.* La Manga Club Resort, 30385 (Murcia). 968 33 12 34. FAX 968 33 12 35. Prabangus viešbutis, kurorto komplekso dalis, pastatytas pagal ispanų kaimo pavyzdį, apsuptas palmių ir alyvų giraičių. Turi 3 golfo aikšteles, 18 teniso aikštelių ir 4 baseinus.	AE DC MC V	192			
MORAIRA: *Swiss Hotel Moraira.* Calle Haya 175, 03724 (Alicante). 96 574 71 04. FAX 96 574 70 74. Prabangus viešbutis vilų rajone, netoli paplūdimio. Kambariai erdvūs, su saulėtomis terasomis.	AE DC MC V	25			
MORATALLA: *Cenajo.* Embalse del Cenajo, 30440 (Murcia). 968 72 10 11. FAX 968 72 06 45. Naktų tyla gaubia šį geltonos ir kreminės spalvos viešbutį šalia Cenajo užtvankos kaimiškoje Mursijos vietovėje, kur užklysta nedaug užsienio turistų. Jodinėjimas – tik viena iš daugelio čia siūlomų pramogų.	AE DC MC V	76			
MORELLA: *Cardenal Ram.* Cuesta Suñer 1, 12300 (Castellón). 964 17 30 85. FAX 964 17 32 18. Atnaujintas XVI a. namas su akmeninėmis arkomis ir medinių sijų lubomis, stovintis prie pagrindinės istorinio miesto gatvės su portikais.	MC V	19			
MURCIA: *Conde de Floridablanca.* Princesa 18, 30002. 968 21 46 26. FAX 968 21 32 15. Patogus, gerai vertinamas viešbutis prie upės, priešais miesto centrą. Jame daug senovinių baldų ir vitražų.	AE DC MC V	85			
MURCIA: *Arco de San Juan.* Plaza de Ceballos 10, 30003. 968 21 04 55. FAX 968 22 08 09. Šio viešbučio prie katedros restauratoriai buvo apdovanoti. Jį dekoruojant, senovinės medžiagos buvo derinamos su šiuolaikinėmis.	AE DC MC V	103			
PENÁGUILA: *Mas de Pau.* Ctra Alcoi–Penáguila km 9, 03815 (Alicante). 96 551 31 11. FAX 96 551 31 09. Šalia Alcoi stovintis XIX a. namas apsuptas migdolų ir alyvmedžių. Kambariai nedideli, iš kai kurių matyti Sierra Aitana.	AE DC MC V	18			
PEÑÍSCOLA: *Benedicto XIII.* Urbanización Las Atalayas, 12598 (Castellón). 964 48 08 01. FAX 964 48 95 23. Balta vila ramiame privačiame rajone ant kalvos virš Peñiscolos. Nuo terasų ir pro arkinius langus matyti miesto vaizdai.	AE DC MC V	30			
PEÑÍSCOLA: *Hostería del Mar.* Avenida Papa Luna 18, 12598 (Castellón). 964 48 06 00. FAX 964 48 13 63. Daugelis šio šiuolaikinio paplūdimio viešbučio kambarių veriasi į jūros pusę. Viešbutyje vyksta įdomūs viduramžių pokyliai.	AE DC MC V	86			
PUZOL: *Monte Picayo.* Autopista A7, exit 7, 46530 (Valencia). 96 142 01 00. FAX 96 142 21 68. Prabangus, sodų apsuptas viešbutis netoli Valensijos perėjos. Yra kazino, bulių arena. Kai kurie apartamentai turi atskirą sodą ir baseiną.	AE DC MC V	83			
EL SALER: *Parador de El Saler.* Avda de los Pinares 151, 46012 (Valencia). 96 161 11 86. FAX 96 162 70 16. Šiuolaikinis valstybinis viešbutis ramioje vietoje prie jūros šalia L'Albuferos. Jį supa garsus golfo aikštynas.	AE DC MC V	58			
VALENCIA: *Ad Hoc.* Calle Boix 4, 46003. 96 391 91 40. FAX 96 391 36 67. Prašmatnus, garso nepraleidžiantis viešbutis atnaujintame XIX a. pastate istoriniame miesto kvartale, šalia Río Turia sodų.	AE DC MC V	28			
VALENCIA: *Inglés.* Calle Marqués de Dos Aguas 6, 46002. 96 351 64 26. FAX 96 394 02 51. Viešbutis patogioje vietoje, miesto centre, senuose Cardonos hercogų rūmuose, šalia Nacionalinio keramikos muziejaus. Visi kambariai į gatvės pusę. Restoranas maitina Valencijos patiekalais.	AE DC MC V	63			

Simbolių reikšmes žr. viršelio 3 p. atlanke

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

- ₱ iki 8000 pesetų
- ₱₱ 8000–12 000 pesetų
- ₱₱₱ 12 000–16 000 pesetų
- ₱₱₱₱ 16 000–20 000
- ₱₱₱₱₱ daugiau 20 000

Kredito kortelės
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

Automobilių aikštelė
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

Baseinas
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

Sodas
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

	Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
Valencia: *Reina Victoria.* ₱₱₱₱₱ Calle Barcas 4, 46002. ☎ *96 352 04 87.* FAX *96 352 27 21.* Elegantiškas XIX a. pabaigos viešbutis centre šalia Plaza del Ayuntamiento. Miegamieji šiuolaikiški. 🛁 🛏 TV	AE DC MC V	97	■		
La Vila Joiosa (Villajoyosa): *El Montiboli.* ₱₱₱₱₱ Partida El Montiboli, 03570 (Alicante). ☎ *96 589 02 50.* FAX *96 589 38 57.* Viešbutis ant žemos uolos užmiestyje su vaizdu į nuošalų paplūdimį. 🛁 🛏 TV ♿	AE DC MC V	53	■	●	■
Xàbia (Jávea): *Solymar.* ₱₱₱ Montañar 1, Avda del Mediterraneo 83, 03730 (Alicante). ☎ *96 646 1919.* FAX *96 646 1907.* Mažas viešbutis prie Jávea uosto ir Arenal paplūdimio. Paprasti, bet mieli kambariai, kai kurie su balkonais į jūrą. 🛁 🛏 TV ♿	AE DC MC V	38	■		■
Xàbia (Jávea): *Parador de Jávea.* ₱₱₱₱₱ Avda Mediterráneo 7, 03730 (Alicante). ☎ *96 579 02 00.* FAX *96 579 03 08.* Viešbutis viduryje Arenales paplūdimio. Valgomojo terasa žvelgia į gražų parką. Iš kambarių balkonų matyti jūra. Netoliese yra vandens sporto įrenginiai. 🛁 🛏 TV	AE DC MC V	65	■	●	■

Madridas

Senamiestis: *Hostal Buenos Aires.* **Planas 1 D1.** ₱ Gran Vía 61, 28013. ☎ *91 542 01 02.* FAX *91 542 28 69.* Paprastas pigus viešbutis patogioje vietoje judrioje Gran Via gatvėje. Bendri kambariai gražiai dekoruoti. Miegamieji su balkonais arba nedidele terasa. 🛁 🛏 TV	AE DC MC V	25			
Senamiestis: *Inglés.* **Planas 5 A1.** ₱₱ Calle de Echegaray 8, 28014. ☎ *91 429 65 51.* FAX *91 420 24 23.* Geras, šeimos prižiūrimas viešbutis. Turi garažą, miegamieji į gatvės pusę, dieną saulėti. Kambariai į kiemo pusę ramesni. 🛁 TV	AE DC MC V	58	■		
Senamiestis: *Regente.* **Planas 2 F2.** ₱₱ Mesonero Romanos 9, 28013. ☎ *91 521 29 41.* FAX *91 532 30 14.* Viešbutis patogioje vietoje centre. Gerai dera nauji patogumai ir senoviški baldai. 🛁 🛏 TV	AE DC V V	145			
Senamiestis: *Carlos V.* **Planas 2 E3.** ₱₱₱ Calle Maestro Vitoria 5, 28013. ☎ *91 531 41 00.* FAX *91 531 37 61.* Šeimos prižiūrimas viešbutis miesto centre Puerta del Sol pėsčiųjų gatvėje. Yra pereinamų, šeimoms skirtų miegamųjų, kambarių su balkonais. Viršutiniame aukšte įrengtos terasos kaitintis saulėje. 🛁 🛏 TV	AE DC MC V	67			
Senamiestis: *Tryp Gran Vía.* **Planas 2 F2.** ₱₱₱ Gran Vía 25, 28013. ☎ *91 522 11 21.* FAX *91 521 24 24.* Viešbučių tinklo viešbutis judrioje miesto gatvėje. Kai kurie baldai septinto ir aštunto dešimtmečio. 🛁 🛏 TV	AE DC MC V	174			
Senamiestis: *Tryp Rex.* **Planas 2 E2.** ₱₱₱₱ Gran Vía 43, 28013. ☎ *91 547 48 00.* FAX *91 547 12 38.* Viešbučių tinklo viešbutis sename pastate, tarp Plaza del Callao ir Plaza de España. Netoli – nedidelė automobilių aikštelė. Erdvūs bendrieji kambariai, gerai apstatyti miegamieji su seifais. 🛁 🛏 TV	AE DC MC V	144			
Senamiestis: *Arosa.* **Planas 2 F2.** ₱₱₱₱₱ Calle de la Salud 21, 28013. ☎ *91 532 16 00.* FAX *91 531 31 27.* Šis į šoną nuo Gran Vía ir Puerta del Sol centre įsikūręs viešbutis mėgstamas užsienio turistų ir verslininkų. Kambariai patogūs, nepraleidžiantys garso. 🛁 🛏 TV	AE DC MC V	139	■		

SENAMIESTIS: *Emperador*. Planas 2 E2. ®®®®®
Gran Vía 53, 28013. ☎ *91 547 28 00.* FAX *91 547 28 17.*
Populiarus viešbutis, ideali vieta susipažinti su miesto centru. Erdvūs kambariai ramūs, nepaisant judraus eismo. Ant stogo yra baseinas.
AE DC MC V | 242 | ● ■

BURBONŲ MADRIDAS: *Santander*. Planas 5 A1. ®
Calle de Echegaray 1, 28014. ☎ *91 429 46 44.* FAX *91 369 10 78.*
Mažas, jaukus, šeimos prižiūrimas viešbutis. Tvarkingi patogūs paprasti kambariai. Populiarus tarp turistų nuo pat atidarymo 1920 m.
MC V | 35

BURBONŲ MADRIDAS: *Mora*. Planas 5 C2. ®®
Paseo del Prado 32, 28014. ☎ *91 420 15 69.* FAX *91 420 05 64.*
Ketvirto dešimtmečio viešbutis centre šalia Jardín Botánico ir Prado. Patrauklus įėjimas. Kambariai aprūpinti visais praktiškais patogumais, tačiau kainos nedidelės.
AE DC MC V | 62

BURBONŲ MADRIDAS: *Palace*. Planas 5 B1. ®®®®®
Plaza de las Cortes 7, 28014. ☎ *91 360 80 00.* FAX *91 360 81 00.*
Didingas *Belle époque* viešbutis su stiklo kupolu ir kolonada. Jame yra gyvenę valstybės veikėjai ir šnipė Mata Hari. Kambariai elegantiški, aptarnavimas malonus ir greitas.
AE DC MC V | 440 | ■

BURBONŲ MADRIDAS: *Reina Victoria*. Planas 5 A1. ®®®®®
Plaza Santa Ana 14, 28012. ☎ *91 531 45 00.* FAX *91 522 03 07.*
Šiame istoriniame viešbutyje yra gyvenęs Ernestas Hemingway'us. Gražus pastatas, traukiantis bulių kovų mėgėjus.
AE DC MC V | 201 | ■

BURBONŲ MADRIDAS: *Ritz*. Planas 5 C1. ®®®®®
Plaza de la Lealtad 5, 28014. ☎ *91 521 28 57.* FAX *91 532 87 76.*
Viešbutis aristokratams, įkurtas 1910 m. ir dabar laikomas vienu elegantiškiausių Ispanijos viešbučių *(žr. p. 274)*. Apskritas puošnus vestibiulis, terasinis sodas. Priešpiečiai ir pavakariai su muzika.
AE DC MC V | 158 | ■ ■

BURBONŲ MADRIDAS: *Suecia*. Planas 3 B5. ®®®®®
Calle Marqués de Casa Riera 4, 28014. ☎ *91 531 69 00.* FAX *91 521 71 41.*
Viešbutis centre prie Puerta del Sol. Septintame aukšte yra nedidelė terasa, kur galima pailsėti ir pasikaitinti saulėje.
AE DC MC V | 128 | ■ ■

BURBONŲ MADRIDAS: *Suite Prado*. Planas 5 A1. ®®®®®
Manuel Fernández y González 10, 28014. ☎ *91 420 23 18.* FAX *91 420 05 59.*
Stilingas, prabangus viešbutis su apartamentais netoli nuo Prado ir Museo Thyssen-Bornemisza.
AE DC MC V | 18

BURBONŲ MADRIDAS: *Villa Real*. Planas 5 B1. ®®®®®
Plaza de las Cortes 10, 28014. ☎ *91 420 37 67.* FAX *91 420 25 47.*
Stilingas viešbutis netoli nuo Prado, įsikūręs XIX a. pradžios pastate.
AE DC MC V | 115 | ■

BURBONŲ MADRIDAS: *Wellington*. Planas 4 F4. ®®®®®
Calle de Velázquez 8, 28001. ☎ *91 575 44 00.* FAX *91 576 41 64.*
Skoningas viešbutis pastatytas XX a. šešto dešimtmečio pradžioje netoli nuo Parque del Retiro. Žmonių, besidominčių bulių kovomis, susitikimų vieta.
AE DC MC V | 288 | ● ■

TOLIAU NUO CENTRO (RYTAI): *Colón*. ®®®®
Calle Doctor Esquerdo 119, 28007. ☎ *91 573 59 00.* FAX *91 573 08 09.*
Patogus viešbutis bokšte tarp Parque del Retiro ir Parque de Roma. Yra sporto salė, biuro įranga verslininkams.
AE DC MC V | 389 | ■ ■

ATOKESNĖS VIETOS (RYTAI): *Alcalá*. ®®®®®
Calle de Alcalá 66, 28009. ☎ *91 435 10 60.* FAX *91 435 11 05.*
Jaukus viešbutis priešais Parque del Retiro. Galiniai kambariai – su vaizdu į gražų sodą.
AE DC MC V | 146 | ■

TOLIAU NUO CENTO (ŠIAURĖ): *Hostal Sil*. Planas 3 A4. ®
Calle Fuencarral 95, 28004. ☎ *91 448 89 72.* FAX *91 447 48 29.*
Patogus viešbutis patogioje vietoje, judrioje miesto dalyje. Geri miegamieji ir vonios kambariai, bet kainos nedidelės.
AE DC MC V | 20

TOLIAU NUO CENTO (ŠIAURĖ): *Mónaco*. Planas 3 B4. ®®
Calle Barbieri 5, 28004. ☎ *91 522 46 30.* FAX *91 521 16 01.*
Buvęs žymiausias Madrido aukštos klasės begėdiškai kičinis viešnamis. Kambariai išlaikę kai kuriuos dekadentiškus bruožus.
AE DC MC V | 32

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

- (P) iki 8000 pesetų
- (P)(P) 8000–12 000 pesetų
- (P)(P)(P) 12 000–16 000 pesetų
- (P)(P)(P)(P) 16 000–20 000
- (P)(P)(P)(P)(P) daugiau 20 000

Kredito kortelės
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

Automobilių aikštelė
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

Baseinas
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

Sodas
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

	Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
Toliau nuo centro (Šiaurė): *Castellana Intercontinental.* (P)(P)(P)(P)(P) Paseo de la Castellana 49, 28046. ☎ *91 310 02 00.* FAX *91 319 58 53.* Viešbutį Madrido komerciniame centre mėgsta atvykusieji verslo reikalais. Svečiai gali rinktis vieną iš dviejų restoranų.	AE DC MC V	313	■		■
Toliau nuo cento (Šiaurė): *Miguel Ángel.* (P)(P)(P)(P)(P) Calle Miguel Ángel 31, 28010. ☎ *91 442 81 99.* FAX *91 442 53 20.* Viešbutis šalia Paseo de la Castellana. Šiuolaikinis komfortas ir klasikinis stilius. Du restoranai. Viename po vakarienės vyksta šokiai iki trečios val. ryto.	AE DC MC V	271	■	●	■
Toliau nuo cento (Šiaurė): *Santo Mauro.* (P)(P)(P)(P)(P) Calle Zurbano 36, 28010. ☎ *91 319 69 00.* FAX *91 308 54 77.* 1894 m. pastatas vienoje elegantiškiausių Madrido gatvių. Čia buvo įsikūrusios ambasados. Skliautuotame rūsyje yra baseinas. Buvusioje bibliotekoje dabar veikia restoranas.	AE DC MC V	37	■	●	■
Toliau nuo cento (Šiaurė): *Villamagna.* Planas 3 D2. (P)(P)(P)(P)(P) Paseo de la Castellana 22, 28046. ☎ *91 587 12 34.* FAX *91 575 95 04.* *Villamagna* pasižymi XVIII a. apdaila ir šiuolaikine prabanga. Viešbutį supa sodai. Čia mėgsta apsistoti verslininkai.	AE DC MC V	182	■		■
Toliau nuo cento (Šiaurės rytai): *Conde de Orgaz.* (P)(P)(P)(P)(P) Avenida Moscatelar 24, 28043. ☎ *91 388 40 99.* FAX *91 388 00 09.* Modernus viešbutis su dideliais patogiais kambariais netoli oro uosto ir Campo de Las Naciones parodų centro.	AE DC MC V	91	■		
Toliau nuo cento (Šiaurės rytai): *NH Príncipe de Vergara.* (P)(P)(P)(P)(P) Calle Príncipe de Vergara 92, 28006. ☎ *91 563 26 95.* FAX *91 563 72 53.* Viešbučių tinklo viešbutis su sočiais pusryčiais ir geru aptarnavimu už prieinamą kainą.	AE DC MC V	173	■		
Toliau nuo cento (Šiaurės vakarai): *Tirol.* (P)(P) Calle de Marqués de Urquijo 4, 28008. ☎ *91 548 19 00.* FAX *91 541 39 58.* Geras viešbutis patogioje vietoje už Plaza de España prie studentų rajono. Kambariai erdvūs ir švarūs.	MC V	97			
Toliau nuo cento (Šiaurės vakarai): *Monte Real.* (P)(P)(P)(P)(P) Calle Arroyo Fresno 17, 28035. ☎ *91 316 21 40.* FAX *91 316 39 34.* Įspūdingas šiuolaikinis ramus viešbutis gyvenamajame rajone netoli golfo aikštyno. Balkonai į baseino ir sodo pusę.	AE DC MC V	80	■	●	■
Toliau nuo cento (Pietryčiai): *Agumar.* Planas 6 F4. (P)(P)(P)(P)(P) Paseo de Reina Cristina 7, 28014. ☎ *91 552 69 00.* FAX *91 433 60 95.* Stilingas viešbutis šalia didelių muziejų. Jame taip pat yra gerų paveikslų ir karališkojo gobelenų fabriko kilimų kolekcija.	AE DC MC V	245	■		
Toliau nuo cento (Pietvakariai): *Reyes Católicos.* Planas 1 C5. (P)(P)(P) Calle del Ángel 18, 28005. ☎ *91 365 86 00.* FAX *91 365 98 67.* Modernus viešbutis miesto centre. Populiarus, jame nuolat daug gyventojų. Priimami ir vaikai. Miegamųjų langai dvigubais stiklais, nepraleidžia triukšmo. Gražus vaizdas į miestą nuo stogo terasos.	AE DC MC V	38	■		
Madrido provincija					
Alameda del Valle: *La Posada de Alameda.* (P)(P)(P) Calle Grande 34, 28749. ☎ *91 869 13 37.* FAX *91 869 01 63.* Subtiliai restauruotas kaimo namas ramiame Lozoyos slėnyje. Nuo Madrido reikia važiuoti valandą. Visi kambariai gerai įrengti, iš kai kurių atsiveria puikūs vaizdai. Du kambariai įrengti buvusiuose siloso bokštuose.	MC V	22	■		■

CHINCHÓN: *Parador de Chinchón.* (R)(R)(R)(R)(R)
Avenida del Generalísimo 1, 28370. ☎ *91 894 08 36.* FAX *91 894 09 08.*
Buvęs XVII a. vienuolynas juodomis sienomis pastatytas aplink žalią kiemelį. Išlikę keraminės plytelės *(žr. p. 420)*, freskos ir antikvariniai daiktai.
AE DC MC V | 38

RASCAFRÍA: *Santa María de El Paular.* (R)(R)(R)(R)
Carretera C604 km 26,500, 28741. ☎ *91 869 10 11.* FAX *91 869 10 06.*
Viešbutis užima benediktinų vienuolyno dalį Guadarrama kalnuose. Prie oficialaus maitinimo *mesón* (baras-restoranas) siūloma papildomi patiekalai. ● *sauj.*
AE DC MC V | 58

SAN LORENZO DE EL ESCORIAL: *Victoria Palace.* (R)(R)(R)(R)(R)
Calle Juan de Toledo 4, 28200. ☎ *91 896 98 90.* FAX *91 890 12 48.*
Viešbutis netoli nuo XVI a. El Escorial rūmų, modernus, elegantiškas, puikūs vaizdai iš kambarių. Žiemą poilsio kambarį šildo židinys.
AE DC MC V | 87

TORREJÓN DE ARDOZ: *La Casa Grande.* (R)(R)(R)(R)
Calle Madrid 2, 28850. ☎ *91 896 98 90.* FAX *91 675 06 91.*
Prabangus viešbutis XVI a. name, papuoštas antikvariniais daiktais, priklausiusiais Rusijos caro šeimai. Kalbama, kad Jekaterina Didžioji miegojusi pagrindinių apartamentų lovoje. ● *rugpj.*
AE DC MC V | 8

KASTILIJA IR LEONAS

AGUILAR DE CAMPOO: *Posada de Santa María la Real.* (R)
Avenida Cervera, 34800 (Palencia). ☎ *979 12 20 00.* FAX *979 12 56 80.*
Šio vienuolyno dalį užima romaninių studijų institutas. Įėjimas į viešbutį pro galines duris nepažymėtas jokiu ženklu. Kambariai nedideli, kuklūs, su vaizdu į sodą. Atmosfera draugiška.
MC V | 18

LA ALBERCA: *Las Batuecas.* (R)(R)(R)
Avda de las Batuecas 6, 37624 (Salamanca). ☎ *923 41 51 88.* FAX *923 41 50 55.*
Viešbutis gražaus kaimo pakraštyje, slėnio gilumoje. Tai turistinių išvykų į Sierra de Francia bazė. Pastatas iš akmens ir medžio su dengta terasa antrame aukšte.
MC V | 38

ASTORGA: *Gaudí.* (R)(R)
Plaza Eduardo de Castro 6, 24700 (León). ☎ *987 61 56 54.* FAX *987 61 50 40.*
Stilingas viešbutis toje pačioje aikštėje kaip Gaudí neogotikos vyskupijos rūmai. Kambariai su vaizdais į rūmus ir aikštę.
AE DC MC V | 45

ÁVILA: *Hostería de Bracamonte.* (R)(R)
Calle Bracamonte 6, 05001. ☎ *920 25 12 80.*
Žavus, tradicinis Kastilijos viešbutis su medinėmis sijomis ir plytelių grindimis ramioje vietoje, netoli katedros ir miesto sienų. Kambariai gražiai dekoruoti.
AE MC V | 20

ÁVILA: *Palacio Valderrábanos.* (R)(R)(R)(R)
Plaza de la Catedral 9, 05001. ☎ *920 21 10 23.* FAX *920 25 16 91.*
Erdvus, nuošalus viešbutis XV a. name šalia katedros. Apartamentai įrengti ir stebėjimo bokšte.
DC MC V | 73

ÁVILA: *Parador de Ávila.* (R)(R)(R)(R)
C/ Marqués de Canales de Chozas 2, 05001. ☎ *920 21 13 40.* FAX *920 22 61 66.*
Viešbutis XV a. dvare šalia Ávilos sienų. Iš kai kurių kambarių pavasarį matyti gandralizdis ant vartų.
AE DC MC V | 61

BENAVENTE: *Parador de Benavente.* (R)(R)(R)(R)
Paseo de Ramón y Cajal, 49600 (Zamora). ☎ *980 63 03 00.* FAX *980 63 03 03.*
Iš Benavente pilies po Napoleono armijos puolimo liko tik Sraigių bokštas. Čia įsikūrusi viešbučio dalis su įspūdingomis mudecharų lubomis iš bažnyčios.
AE DC MC V | 30

EL BURGO DE OSMA: *Virrey II.* (R)(R)(R)
Calle Mayor 4, 42300 (Soria). ☎ *975 34 13 11.* FAX *975 34 08 55.*
Puošnus viešbutis šalia senamiesčio, labai patogus ir švarus. Paslaugus, draugiškas personalas, geras restoranas.
AE DC MC V | 52

BURGOS: *Mesón del Cid.* (R)(R)(R)(R)
Plaza de Santa María 8, 09003. ☎ *947 20 87 15.* FAX *947 26 94 60.*
Stilingas viešbutis aikštėje priešais katedrą, skirtas viduramžių didvyriui El Sidui.
AE DC MC V | 50

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

(€) iki 8000 pesetų
(€€) 8000–12 000 pesetų
(€€€) 12 000–16 000 pesetų
(€€€€) 16 000–20 000
(€€€€€) daugiau 20 000

KREDITO KORTELĖS
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

AUTOMOBILIŲ AIKŠTELĖ
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

BASEINAS
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

SODAS
Viešbučio su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

		Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
BURGOS: *Landa Palace.* Carretera Madrid–Irún, 09001. ☎ *947 20 63 43.* FAX *947 26 46 76.* Ekstravagantiškas viešbutis priemiestyje. Autentiškos išvaizdos akmeniniai skliautai virš valgomojo ir baseino ne gotiški, o sukurti XX a. septintame dešimtmetyje. Tačiau viduramžių bokštas perkeltas iš kaimyninio kaimo.	€€€€€	MC V	42	■	●	■
CASTRILLO DE LOS POLVAZARES: *Cuca la Vaina.* El Jardín, 24718 (León). ☎ *987 69 10 78.* FAX *987 69 10 78.* Ramus, jaukus viešbutis atnaujintame, stilingai dekoruotame mūriniame name gerai išsilaikiusiame Maragato kaime.	€	MC V	7			■
CIUDAD RODRIGO: *Parador de Ciudad Rodrigo.* Plaza del Castillo 1, 37500 (Salamanca). ☎ *923 46 01 50.* FAX *923 46 04 04.* Pirmasis viešbutis, įkurtas istoriniame pastate ir išlaikęs XII a. pilies dvasią. Brangiausiuose apartamentuose yra apskritas miegamasis su kupolu.	€€€€	AE DC MC V	27	■		■
COLLADO HERMOSO: *Molino de Río Viejo.* Carretera N110, 40170 (Segovia). ☎ *921 40 30 63.* FAX *921 40 30 51.* Jaukus viešbutis sename malūne tarp topolių prie Río Viejo – gera bazė apžiūrėti Segovios provincijos vietovėms. Mėgėjai gali pajodinėti arkliais. Būtina užsisakyti iš anksto.	€€	MC V	6	■		■
COVARRUBIAS: *Arlanza.* Calle Mayor 11, 09346 (Burgos). ☎ *947 40 64 41.* FAX *947 40 63 59.* Viešbutis akmenimis grįstoje viduramžių kaimo gatvėje. Kuklūs kambariai sename pastate su juodomis sijomis ir gražiais laiptais. Siūlomas kalnų maistas, patiekalai iš šernienos. ● *gr.–vas.*	€€	AE DC MC V	38			■
HOYOS DEL ESPINO: *El Milano Real.* Toleo, 05634 (Ávila). ☎ *920 34 91 08.* FAX *920 34 91 56.* Geras viešbutis atostogautojams: savitas skonis, laisva atmosfera, ramios naktys. Galima pajodinėti arkliais po vaizdingus Sierra de Gredos kalnus.	€€	AE DC MC V	14	■		■
LEÓN: *Alfonso V.* Avenida Padre Isla 1, 24002. ☎ *987 22 09 00.* FAX *987 22 12 44.* Patogus šiuolaikinis viešbutis miesto centre. Jo svarbiausia įžymybė – ekstravagantiški gracingi laiptai.	€€€€	AE DC MC V	62			
LEÓN: *Parador de San Marcos.* Plaza de San Marcos 7, 24001. ☎ *987 23 73 00.* FAX *987 23 34 58.* Viešbutis buvusiame moterų vienuolyne, viename gražiausių Ispanijos renesanso pastatų. Puikus holas, kesoninės lubos, prabangūs senoviniai ir šiuolaikiški miegamieji.	€€€€€	AE DC MC V	230	■		■
NAVARREDONDA DE GREDOS: *Parador de Gredos.* Sierra de Gredos, 05635 (Ávila). ☎ *920 34 80 48.* FAX *920 34 82 05.* Tai pirmas valstybinis viešbutis Ispanijoje, kurį įkūrė Alfonsas XIII 1928 m. gražiame Sierra de Gredos pušyne. Čia gera pailsėti ir pasivaikščiti kalnuose.	€€€€	AE DC MC V	76	■		■
PEDRAZA DE LA SIERRA: *El Hotel de la Villa.* Calle Calzada 5, 40172 (Segovia). ☎ *921 50 86 51.* FAX *921 50 86 53.* Visi viešbučio kambariai skirtingi, dekoruoti sienų apmušalais su gėlių motyvais, apstatyti senoviškais baldais.	€€€	AE DC MC V	26	■		■
PEDRAZA DE LA SIERRA: *La Posada de Don Mariano.* Calle Mayor 14, 40172 (Segovia). ☎ *921 50 98 86.* FAX *921 50 98 86.* Sunku išrinkti gražiausią viešbutį šiame mielame kaime. *Don Mariano* ir *Hotel de la Villa* viešbučius apipavidalino tas pats dekoratorius. Kiekvienas kambarys primena pavyzdžius iš interjero žurnalų.	€€€	AE DC MC V	18			

PONFERRADA: *El Temple.* Avenida de Portugal 2, 24400 (León). *987 41 00 58. FAX 987 42 35 25.* Viešbučio fasadas pakartoja miesto tamplierių pilį. Apdaila su akmeninėmis sienomis ir senoviniais daiktais primena viduramžius.	®®®	AE DC MC V	114	■		■
SALAMANCA: *Las Torres.* Plaza Mayor 26, 37002. *923 21 21 00. FAX 923 21 21 01.* Šio viešbučio restoranas žvelgia į didingą Salamancos Plaza Mayor. Svečiams siūloma daug papildomų paslaugų – nuo greito drabužių tvarkymo iki papildomų tualeto reikmenų ir kosmetikos.	®®®	AE DC MC V	44			■
SALAMANCA: *Rector.* Paseo del Rector Esperabé 10, 37008. *923 21 84 82. FAX 923 21 40 08.* Fasadas atrodo senas, bet viešbutis pastatytas XX a. penktame dešimtmetyje. Jo architektas specializavosi atkurdamas senovinius stilius. Kuklią eleganciją jo interjerui teikia odinės sofos ir vitražai.	®®®®	AE DC MC V	13	■		
SALAMANCA: *Gran Hotel.* Plaza Poeta Iglesias 3, 37001. *923 21 35 00. FAX 923 21 35 00.* Erdvūs, ramūs kambariai šalia vaizdingos Plaza Mayor. Viešbutį labai mėgsta bulių kovų dalyviai ir jų palydovai.	®®®®®	AE DC MC V	137	■		■
SANTA MARÍA DE MAVE: *Hostería El Convento.* Santa María de Mave, 34492 (Palencia). *979 12 36 11. FAX 979 12 54 92.* Šeimos prižiūrimas viešbutis buvusiame vienuolyne, gražioje vietoje, šiek tiek į šoną nuo N661 kelio į pietus nuo Aguilaro. Bendruosiuose kambariuose graži akmens apdaila. Restoranas siūlo tradicinį kastilų maistą.	®	AE DC MC V	25	■		■
SANTO DOMINGO DE SILOS: *Tres Coronas de Silos.* Plaza Mayor 6, 09610 (Burgos). *947 39 00 47. FAX 947 39 00 65.* Kuklus viešbutis XVIII a. name kaimo aikštėje su arkinėmis durimis ir didingu herbu. Pliko akmens ir medžio sienos suteikia interjerui praėjusio laikmečio dvasią.	®®	AE DC MC V	16			
SEGOVIA: *Infanta Isabel.* Plaza Mayor, 40001. *921 46 13 00. FAX 921 46 22 17.* Modernus viešbutis *fin de siècle* stiliaus, kurį papildo tradicinė Segovios apdaila. Jaukūs miegamieji.	®®®	AE DC MC V	27	■		
SEGOVIA: *Los Linajes.* Calle Doctor Velasco 9, 40003. *921 46 04 75. FAX 921 46 04 79.* Už raudonų plytų ir medinių sijų fasado slepiasi modernus viešbutis, kalva aštuoniomis terasomis besileidžiantis žemyn miesto sienų link. Kuo aukščiau kambariai, tuo geresnis vaizdas.	®®®®	AE DC MC V	55	■		■
SEGOVIA: *Parador de Segovia.* Carretera de Valladolid, 40003. *921 44 37 37. FAX 921 43 73 62.* Prabangus viešbutis pastatytas už Segovios ribų, kad svečiai galėtų gėrėtis miesto vaizdais ir kaitintis saulėje soduose. Yra sporto salė ir uždaras baseinas.	®®®®®	AE DC MC V	113	■	●	■
SIGUERUELO: *Posada de Sigueruelo.* Calle Badén 40, 40590 (Segovia). *& FAX 21 50 81 35.* Pusryčiai ir pietūs įeina į šio kaimiško namo kambarių kainą. Savininkai kviečia pajodinėti, pasivaikščioti, paplaukioti kanojomis.	®®®	MC V	6			■
SOLOSANCHO: *Sancho de Estrada.* Castillo de Villaviciosa, 05130 (Ávila). *920 29 10 82. FAX 920 29 10 82.* Tai restauruota viduramžių pilis Villaviciosa, pastatyta Sierra de Gredos kalnuose ginti roménų keliams. Kambarius puošia herbai ir kitokie viduramžių daiktai.	®®	AE DC MC V	12	■		■
SORIA: *Valonsadero.* Carretera de Burgos km 359, 42005. *975 18 00 06. FAX 975 18 01 01.* Jaukus kalnų viešbutis ramioje vietovėje, 5 km už Sorios. Čia malonu pasivaikščioti po apylinkes ir pajodinėti.	®®®	DC MC V	8			■
SORIA: *Parador de Soria.* Parque del Castillo, 42005. *975 24 08 00. FAX 975 24 08 03.* Viešbučio kalnų parke sienas puošia ispanų poeto Antonio Machado portretas ir jo darbų pavyzdžiai. Gražus vaizdas į miškais apaugusį Duero upės slėnį.	®®®®	AE DC MC V	34	■		■

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

- (€) iki 8000 pesetų
- (€€) 8000–12 000 pesetų
- (€€€) 12 000–16 000 pesetų
- (€€€€) 16 000–20 000
- (€€€€€) daugiau 20 000

Kredito kortelės
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

Automobilių aikštelė
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

Baseinas
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

Sodas
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

		Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
Valladolid: *Lasa.* Calle Acera de Recoletos 21, 47004. ☎ *983 39 02 55.* FAX *983 30 25 61.* Atnaujintas XIX a. gyvenamasis namas miesto centre. Kambarių stiklai dvigubi, kad sumažintų gatvės triukšmą.	€€	AE DC MC V	62			■
Villafranca del Bierzo: *Parador de Villafranca.* Avenida de Calvo Sotelo, 24500 (León). ☎ *987 54 01 75.* FAX *987 54 00 10.* Kaimo viešbutis su gerai prižiūrimu sodu ir gražiu valgomuoju. Miestą įkūrė prancūzų piligrimai, todėl paprastai čia jie apsistoja pakeliui į Santiago de Compostelą.	€€€	AE DC MC V	39	■		■
Zamora: *Hostería Real de Zamora.* Cuesta de Pizarro 7, 49027. ☎ *980 53 45 45.* FAX *980 53 45 45.* Šiame XVI a. pastate šalia miesto sienos ir netoli Río Duero kadaise buvo inkvizicijos būstinė. Dabar čia geras viešbutis su gražiu kiemu viduryje. Maitinama baskų patiekalais.	€€	AE DC MC V	18			■
Zamora: *Parador de Zamora.* Plaza de Viriato 5, 49001. ☎ *980 51 44 97.* FAX *980 53 00 63.* Viešbutis miesto centre, dideliame renesansiniame name. Akmeniniai laiptai iš didingo kiemo, kurį supa iš akmens tašytos akmeninės kolonos, veda į saulėtą galeriją, apstatytą senoviniais dirbiniais ir gėlių vazonais.	€€€€	AE DC MC V	52	■	●	■

Kastilija-La Manča

		Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
Alarcón: *Parador de Alarcón.* Avda Amigos de los Castillos 3, 16213 (Cuenca). ☎ *969 33 03 15.* FAX *969 33 03 03.* Viduramžių tvirtovė virš Júcaro slėnio, La Mančos lygumų pakraštyje. Fojė ir valgomasis – skliautuoti kambariai storomis sienomis.	€€€€€	AE DC MC V	13	■		■
Albacete: *Los Llanos.* Avenida de España 9, 02002. ☎ *967 22 37 50.* FAX *967 23 46 07.* Modernus viešbutis, stovintis priešais ūksmingą parką. Yra diskoteka, bingo baras, kirpykla, didžiulis vaizdo ekranas televizijos kambaryje.	€€€€	AE DC MC V	102	■		
Albacete: *Parador de Albacete.* Carretera N301 km 251, 02000. ☎ *967 24 53 21.* FAX *967 24 32 71.* Specialiai pastatytas viešbutis su – dengtomis terasomis ir baseinu. Interjerą pagyvina jaučių jungai ir kiti kaimiški atributai.	€€€€	AE DC MC V	70	■	●	■
Almagro: *Almagro.* Carretera de Bolaños, 13270 (Ciudad Real). ☎ *926 86 00 11.* FAX *926 86 06 18.* Viešbučių tinklo viešbutis naujamiestyje dviaukštis pastatas su balkonu. Siūlo biuro paslaugas, nuomoja dviračius.	€€€	AE DC MC V	50	■	●	■
Almagro: *Parador de Almagro.* Ronda de San Francisco 31, 13270 (Ciudad Real). ☎ *926 86 01 00.* FAX *926 86 01 50.* Vienas žaviausių Ispanijos viešbučių XVI a. vienuolyne. Dauguma kambarių išdėstyti aplink 14 kiemelių. Ažūriniai būdingi miestui, vieno iš kiemų ornamentai.	€€€€€	AE DC MC V	54	■	●	■
Ayna: *Felipe II.* Avenida Manuel Carrera 9, 02125 (Albacete). ☎ & FAX *967 29 50 83.* Šiuolaikinis šeimos prižiūrimas viešbutis Albacete kalnuose. Visi kambariai su balkonais, nuostabi miesto ir slėnio panorama.	€	AE DC MC V	42	■	●	■
Ballesteros de Calatrava: *Palacio de la Serna.* Calle Cervantes 18, 13432 (Ciudad Real). ☎ *926 84 22 08.* FAX *926 84 22 24.* XVIII a. ūkis La Mančos lygumose, kastilų ir šiuolaikinio stiliaus mišinys. Čia ramu ir patogu. Rengiamos išvykos į aplinkinius kalnus raitomis ant arklių ir kalnų dviračiais.	€€€	AE DC MC V	19	■	●	■

BETETA: *Los Tilos.* Extrarradio, 16870 (Cuenca). ☎ *969 31 80 98.* FAX *969 31 82 99.* Tradicinis baltai tinkuotas kaimo namas prie mineralinio šaltinio gražiuose Serranía de Cuenca kalnuose. Siūlo patogius ir nebrangius kambarius. Populiarus tarp pėsčiųjų turistų ir gamtos mylėtojų. Vietinis maistas.	Ⓡ	AE DC MC V	24			■
CUENCA: *Posada de San José.* Calle Julián Romero 4, 16001. ☎ *969 21 13 00.* FAX *969 23 03 65.* Originalus, žavus, keistai klaidus viešbutis, įsikūręs istoriniame pastate senamiestyje. Su meile išpuoštas senoviniais dirbiniais ir ištapytas freskomis. Jį prižiūri ispanų kanadiečių pora.	ⓇⓇ	AE DC MC V	30			■
CUENCA: *La Cueva del Fraile.* Carretera Cuenca–Buenache km 7, 16001. ☎ *969 21 15 71.* FAX *969 25 60 47.* Viešbutis žaliame slėnyje už Cuencos, pastatytas aplink vidaus kiemą. Yra teniso aikštelės, nuomojami dviračiai. TV	ⓇⓇⓇ	AE DC MC V	60	■	●	■
CUENCA: *Leonor de Aquitania.* Calle San Pedro 58–60, 16001. ☎ *969 23 10 00.* FAX *969 23 10 04.* Senamiesčio viešbučio fojė kabo medžioklės trofėjai. Kambariai jaukūs, kai kurie su vaizdu į Río Huécar tarpeklį. TV	ⓇⓇⓇ	AE DC MC V	46			
CUENCA: *Parador de Cuenca.* Paseo Hoz del Huécar, 16001. ☎ *969 23 23 20.* FAX *969 23 25 34.* XVI a. Šv. Pauliaus vienuolynas kitame Río Huécar krante, priešais miestą, paverstas elegantišku viešbučiu. Pro kambarių langus matyti įžymieji kabantys Cuencos namai *(žr. p. 367).* TV	ⓇⓇⓇⓇⓇ	AE DC MC V	63	■	●	■
GUADALAJARA: *España.* Calle Teniente Figueroa 3, 19001. ☎ *949 21 13 03.* FAX *949 21 13 05.* Tai šeimos prižiūrimas viešbutis XIX a. rūmuose miesto centre. Šiuolaikinį interjerą pagyvina originalios detalės, pavyzdžiui, sienų paveikslai virš laiptų. Personalas jums patars, kokias įžymybes aplankyti. TV ♿	Ⓡ	AE MC V	40	■		
MANZANARES: *Parador de Manzanares.* Ctra Madrid–Cádiz km 174, 13200 (Ciudad Real). ☎ *926 61 04 00.* FAX *926 61 09 35.* Viešbutis viename didžiųjų La Mančos miestų vyndarystės rajone. Iš čia patogu susipažinti su Don Kichoto kraštu. TV	ⓇⓇⓇ	AE DC MC V	50	■	●	■
OROPESA: *Parador de Oropesa.* Plaza del Palacio 1, 45560 (Toledo). ☎ *925 43 00 00.* FAX *925 43 07 77.* Tai viduramžių tvirtovė šalia Sierra de Gredos kalnų. Apačioje plyti alyvų giraitės ir vynuogynai. Viešbutyje šiuolaikiniai patogumai, viename kambaryje stovi karšta cirkuliacinio vandens vonia. TV	ⓇⓇⓇⓇ	AE DC MC V	48	■	●	■
OSSA DE MONTIEL: *Albamanjón.* Laguna de San Pedro 16, 02611 (Albacete). ☎ *926 69 90 48.* FAX *926 69 91 20.* Šiuolaikinis kompleksas, vietinio ir Andalūzijos stilių mišinys, geriausias viešbutis prie Lagunas de Ruidera – žydrojo La Mančos ežeryno. Jį puošia plytelės ir vijokliai. TV	ⓇⓇ	AE MC V	8			■
PASTRANA: *Hospedería Real de Pastrana.* Convento del Carmen, 19100 (Guadalajara). ☎ & FAX *949 37 10 60.* Viešbutis Monasterio del Carmen sparne. Vienuolyną įkūrė šv. Teresė Avilietė. Kambariai kuklūs, ramūs. Vienoje pusėje – Río Tajo slėnis, kitoje – vaizdingas Pastranos miestas. TV ♿	ⓇⓇ	AE DC MC V	27	■		■
PUERTO LÁPICE: *Aprisco de Puerto Lápice.* Carretera Madrid–Cádiz km 134, 13650 (Ciudad Real). ☎ & FAX *926 57 61 50.* Pigus viešbutis vienos nakties poilsiui šalia populiaraus restorano prie Madrido–Andalūzijos plento. Fojė apdaila kaimiška, daug papuošimų, tarp jų ir šerno galva.	Ⓡ	MC V	17	■	●	■
SIGÜENZA: *El Molino de Alcuneza.* Ctra de Alboreca km 0.5, 19264 (Guadalajara). ☎ *949 39 15 01.* FAX *949 34 70 04.* Šis jaukus buvęs malūnas Alcarrioje turi skoningai dekoruotus kambarius. Vakarienei patiekiama šviežių daržovių iš daržo. TV	ⓇⓇⓇ	AE DC MC V	11	■	●	■
SIGÜENZA: *Parador de Sigüenza.* Plaza del Castillo, 19250 (Guadalajara). ☎ *949 39 01 00.* FAX *949 39 13 64.* Didžiulė Sigüenzos pilis žvelgia į miestą nuo kalvos viršūnės. Tarp ankstesnių žymių svečių pilyje lankėsi Katalikų monarchai *(žr. p. 52–53).* Apstatytas karališkuoju stiliumi, kambariai išdėstyti apie vidinį kiemą. TV ♿	ⓇⓇⓇⓇ	AE DC MC V	81	■		■

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

- ₱ iki 8000 pesetų
- ₱₱ 8000–12 000 pesetų
- ₱₱₱ 12 000–16 000 pesetų
- ₱₱₱₱ 16 000–20 000
- ₱₱₱₱₱ daugiau 20 000

KREDITO KORTELĖS
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

AUTOMOBILIŲ AIKŠTELĖ
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

BASEINAS
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

SODAS
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

		KREDITO KORTELĖS	KAMBARIŲ SKAIČIUS	AUTOMOBILIŲ AIKŠTELĖ	BASEINAS	SODAS ARBA TERASA
TALAVERA DE LA REINA: *Beatriz.* Avenida de Madrid 1, 45600 (Toledo). ☎ *925 80 76 00.* FAX *925 81 58 08.* Šiuolaikiškas viešbutis miesto pakraštyje, šalia kelio į Madridą. Rūsyje – savininko įrengta priešatominė slėptuvė.	₱₱	AE DC MC V	161	■		
TOLEDO: *La Almazara.* Carretera Toledo-Argés, 45080. ☎ *925 22 38 66.* FAX *925 25 05 62.* Viešbutis XVI a. kaimo name ant aukštos, medžiais apaugusios kalvos. Nors kambariai kuklūs, patogumai riboti, tačiau personalas paslaugus ir draugiškas.	₱	AE DC MC V	24	■		■
TOLEDO: *Hostal del Cardenal.* Paseo de Recaredo 24, 45004. ☎ *925 22 49 00.* FAX *925 22 29 91.* Istorinis viešbutis prie miesto sienų. Šie rūmai XVIII a. buvo Toledo arkivyskupo rezidencija. Jie turi puikias skulptūromis išpuoštas lubas, gražius plytinius kiemelius.	₱₱₱	AE DC MC V	27			■
TOLEDO: *Pintor El Greco.* Calle Alamillos del Tránsito 13, 45002. ☎ *925 21 42 50.* FAX *925 21 58 19.* XVII a. pastatas buvusiame žydų kvartale praplėstas už autentiško fasado ir vidinio kiemo. Viešbučiui originalumo suteikia kaldinto metalo ir tradicinės keramikos darbai.	₱₱₱	AE DC MC V	33			
TOLEDO: *Parador de Toledo.* Cerro del Emperador, 45002. ☎ *925 22 18 50.* FAX *925 22 51 66.* Iš šio viešbučio ant kalvos terasos atsiveria puiki Toledo panorama. Viešbutį labai mėgsta turistai ir fotografai, todėl užsisakykit iš anksto.	₱₱₱₱₱	AE DC MC V	76		●	■
TRAGACETE: *Hostal El Gamo.* Plaza de los Caídos 2, 16150 (Cuenca). ☎ *969 28 90 08.* FAX *969 28 92 28.* Geras restoranas ir kambariai tyliame kaimelyje tarp kalvų ir miškų Serranía de Cuenca kalnuose, prie Río Cuervo ištakų.	₱	AE MC V	75			■
VALDEPEÑAS: *Meliá El Hidalgo.* Ctra Madrid–Cádiz km 194, 13300 (Ciudad Real). ☎ *926 31 30 88.* FAX *926 31 33 36.* Motelis šalia kelio, pastatytas 1960-aisiais tarp vynuogynų. Kambariai įrengti dideliuose, šviesiuose nameliuose, prie kiekvieno yra automobilių stovėjimo aikštelė ir tiesioginis įėjimas į baseiną.	₱₱₱	AE DC MC V	54	■	●	■
ESTREMADŪRA						
ALMENDRAL: *Rocamador.* Carretera Badajoz–Huelva, 06800 (Badajoz). ☎ *924 48 90 00.* FAX *924 48 90 01.* Buvęs vienuolynas kruopščiai restauruotas ir paverstas viešbučiu. Jame tvyro ypatinga atmosfera. Apgalvotos visos smulkmenos, kad svečiai maloniai pailsėtų.	₱₱₱₱	AE DC MC V	27	■	●	■
BADAJOZ: *Río.* Avenida Adolfo Díaz Ambrona 13, 06006. ☎ *924 27 26 00.* FAX *924 27 38 74.* Patogus šiuolaikiškas viešbutis miesto centre. Be įprastų patogumų, yra bingo salonas ir soliariumas.	₱₱₱	AE DC MC V	93	■	●	■
CÁCERES: *Parador de Cáceres.* Calle Ancha 6, 10003. ☎ *927 21 17 59.* FAX *927 21 17 29.* Mažas viešbutis buvusiuose XIV a. Torreorgaz rūmuose. Viduje – tikras laiptų, durų, vidinių kiemelių ir koridorių labirintas.	₱₱₱₱	AE DC MC V	31	■		■
CÁCERES: *Meliá Cáceres.* Plaza de San Juan 11, 10003. ☎ *927 21 58 00.* FAX *927 21 40 70.* Atnaujintas XVI a. namas šalia miesto sienų priklauso viešbučių tinklui. Kai kurių kambarių lubos skliautinės.	₱₱₱₱₱	AE DC MC V	86			

GUADALUPE: *Hospedería del Real Monasterio.* Plaza de Juan Carlos I, 10140 (Cáceres). *927 36 70 00.* FAX *927 36 71 77.* *Hospedería* – tai XVI a. pranciškonų vienuolyno dalis Guadalupe. Dauguma akmeninį kiemą supančių kambarių anksčiau buvo vienuolyno celės. *saus. vid.–kov. vid.*	MC V	47	■		■
GUADALUPE: *Parador de Guadalupe.* C/ Marqués de la Romana 12, 10140 (Cáceres). *927 36 70 75.* FAX *927 36 70 76.* Šis viešbutis – tai XVI a. piligrimų prieglauda. Centrinis viešbučio kiemas apsodintas citrusiniais vaismedžiais. Kambariai šiuolaikiniame priestate erdvūs, bet populiaresni senajame pastate.	AE DC MC V	41	■	●	■
JARANDILLA DE LA VERA: *Parador de Jarandilla.* Avenida de García Prieto 1, 10450 (Cáceres). *927 56 01 17.* FAX *927 56 00 88.* Įspūdinga XV a. pilis, kurioje vienerius metus gyveno Karolis V. Modernizuota išlaikant viduramžių dvasią. Šalia viešbučio – rožynai, teniso aikštelė ir vaikų žaidimų aikštelė.	AE DC MC V	53	■	●	■
JEREZ DE LOS CABALLEROS: *Tryp Los Templarios.* Carretera de Villanueva, 06380 (Badajoz). *924 73 16 36.* FAX *924 75 03 38.* Šiuolaikinis viešbutis pavadintas krašto istorijai svarbaus tamplierių ordino riterių vardu. Visi miegamieji su vaizdu į slėnį. Baseiną supa plati terasa.	AE DC MC V	49	■	●	■
LOSAR DE LA VERA: *Antigua Casa del Heno.* Finca Valdepimienta, 10460 (Cáceres). *&* FAX *927 19 80 77.* Paprastas akmeninis kaimo namas, apsuptas ąžuolų ir pievų. Čia galima gauti nakvynę ir pusryčius. Labai populiarus pavasarį, kai žydi vyšnios.	AE MC V	8	■		
LOSAR DE LA VERA: *Hostería Fontivieja.* Calle Mártires 11, 10460 (Cáceres). *&* FAX *927 57 01 08.* Mažas šeimos prižiūrimas viešbutis ramioje alyvų giraitėje už miesto. Du kambariai turi terasas su vaizdu į kaimo pusę.	MC V	12	■	●	■
MALPARTIDA DE PLASENCIA: *Cañada Real.* Ctra Comarcal 511 km 42, 10680 (Cáceres). *927 45 94 07.* FAX *927 45 94 34.* Modernus viešbutis netoli nuo Plasencios ir gamtos draustinio. Kambariai patogūs ir erdvūs.	AE DC MC V	61	■	●	■
MÉRIDA: *Emperatriz.* Plaza de España 19, 06800 (Badajoz). *924 31 31 11.* FAX *924 31 33 05.* Rūstus XVI a. granitinis pastatas centrinėje aikštėje su arkadiniu kiemeliu ir baru rūsyje. Kambariai ir balkonai – į centrinės aikštės pusę, todėl dieną gali būti triukšmingi.	AE MC V	41			■
MÉRIDA: *Parador de Mérida.* Plaza de la Constitución 3, 06800 (Badajoz). *924 31 38 00.* FAX *924 31 92 08.* Tai viešbučiu paverstas buvęs XVII a. baroko vienuolynas, stovintis medžiais apaugusioje aikštėje. Ant roménų kolonų išlikę užrašai arabų ir vestgotų rašmenimis. Fojė įrengta buvusioje koplyčioje.	AE DC MC V	82	■	●	■
MÉRIDA: *Tryp Medea.* Avenida de Portugal, 06800 (Badajoz). *924 37 24 00.* FAX *924 37 30 20.* Pusiau apskritas, amfiteatrą primenantis viešbutis šalia roménų tilto. Yra du baseinai (vienas uždaras), sporto salė, sauna ir teniso aikštelė.	AE DC MC V	126	■	●	■
PLASENCIA: *Alfonso VIII.* Avenida Alfonso VIII 32, 10600 (Cáceres). *927 41 02 50.* FAX *927 41 80 42.* Šiuolaikinis viešbutis centre, prie Parque de la Isla (kur yra baseinas). Personalas labai paslaugus.	AE DC MC V	55	■		
TRUJILLO: *Mesón La Cadena.* Plaza Mayor 8, 10200 (Cáceres). *927 32 14 63.* FAX *927 32 31 16.* Restoranas su kambariais įsikūręs gražiame granitiniame name centrinėje aikštėje. Paslaugos pigesnės nei viešbutyje. Kambariai, dekoruoti vietinės gamybos audiniais, – ketvirtame aukšte.	AE MC V	7		●	
TRUJILLO: *Parador de Trujillo.* Avda Santa Beatriz de Silva 1, 10200 (Cáceres). *927 32 13 50.* FAX *927 32 13 66.* Žavus viešbutis, pastatytas XX a. devintame dešimtmetyje, užima dalį XVI a. vienuolyno ir buvusią dengtą arkadą. Viešbutis arti Trujillo įžymybių, bet jame netriukšminga.	AE DC MC V	46	■		

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

- ₩ iki 8000 pesetų
- ₩₩ 8000–12 000 pesetų
- ₩₩₩ 12 000–16 000 pesetų
- ₩₩₩₩ 16 000–20 000
- ₩₩₩₩₩ daugiau 20 000

KREDITO KORTELĖS
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

AUTOMOBILIŲ AIKŠTELĖ
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

BASEINAS
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

SODAS
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

		KREDITO KORTELĖS	KAMBARIŲ SKAIČIUS	AUTOMOBILIŲ AIKŠTELĖ	BASEINAS	SODAS ARBA TERASA
ZAFRA: *Huerta Honda.* Avenida López Asme 30, 06300 (Badajoz). ☎ *924 55 41 00.* FAX *924 55 25 04.* Nuolatiniai klientai teigia, kad šio viešbučio kambariai tokie pat geri, kaip ir kaimyninio. Restoranas taip pat geras.	₩₩₩	AE DC MC V	39	■		■
ZAFRA: *Parador de Zafra.* Pl del Corazón de María 7, 06300 (Badajoz). ☎ *924 55 45 40.* FAX *924 55 10 18.* Pilis su apvaliais bokštais buvo pastatyta XV a. ant maurų tvirtovės griuvėsių. Gražūs laiptai veda iš kiemo su arkadine galerija į miegamuosius.	₩₩₩₩	AE DC MC V	45		●	■

SEVILIJA

EL ARENAL: *La Rábida.* Planas 3 B1. Calle Castelar 24, 41001. ☎ *95 422 09 60.* FAX *95 422 43 75.* Šis viešbutis įsikūręs vienuose iš senovinių rūmų šalia katedros ir turi keletą šiuolaikiškai įrengtų kambarių. Bendrosios patalpos eina aplink du kiemus, vieną jų dengia vitražinis stogas.	₩₩	AE DC MC V	104			■
EL ARENAL: *Simón.* Planas 3 B2. Calle García de Vinuesa 19, 41001. ☎ *95 422 66 60.* FAX *95 456 22 41.* Viešbutis centre, XVIII a. rūmuose, pastatytas aplink gražų, paparčiais apsodintą kiemą. Kambarių dydis ir kokybė skiriasi. Kai kurių balkonai į gatvės pusę.	₩₩	AE DC MC V	29			■
EL ARENAL: *Las Casas de los Mercaderes.* Planas 3 C1. Calle Álvarez Quintero 9–13, 41004. ☎ *95 422 12 98.* FAX *95 422 98 84.* Nors viešbutis apsuptas įžymių miesto vietų, jo nuolatiniai klientai – verslininkai. Už senoviško Sevilijos rūmų fasado – šiuolaikinis interjeras.	₩₩₩₩	AE DC MC V	47	■		■
EL ARENAL: *Taberna del Alabardero.* Planas 3 B1. Calle Zaragoza 20, 41001. ☎ *95 456 06 37.* FAX *95 456 36 66.* Prašmatnus restoranas su kambariais XIX a. name. Namas pastatytas aplink centrinį kiemą, apšviečiamą vitražinio stogo. Viršutiniame aukšte jaukūs kambariai.	₩₩₩₩₩	AE DC MC V	7	■		■
SANTA CRUZ: *Las Casas de la Judería.* Planas 3 D2. Callejón de las Dos Hermanas 7, 41004. ☎ *95 441 51 50.* FAX *95 442 21 70.* Viešbutis primena labirintą. Kai kurie kambariai su terasomis. Tai rami vieta pailsėti nuo miesto triukšmo.	₩₩₩	AE DC MC V	57	■		■
SANTA CRUZ: *Hostería del Laurel.* Planas 3 C2. Plaza de los Venerables 5, 41004. ☎ *95 422 02 95.* FAX *95 421 04 50.* Viešbutis stovi nedidelėje aikštėje prie Hospital de los Venerables. Registratūra – dengtame kieme. Kambariai erdvūs.	₩₩₩	AE DC MC V	21			■
SANTA CRUZ: *Murillo.* Planas 6 E4. Calle Lope de Rueda 7 & 9, 41004. ☎ *95 421 60 95.* FAX *95 421 96 16.* Malonus, nebrangus viešbutis sename pastate už Plaza Alfaro, netoli nuo katedros. Didžiajai savaitei ir Balandžio mugei užsisakykit iš anksto. Administracija nuomoja ir butus aplinkiniuose namuose.	₩₩₩	AE DC MC V	57			
SANTA CRUZ: *Doña María.* Planas 3 C2. Calle Don Remondo 19, 41004. ☎ *95 422 49 90.* FAX *95 421 95 46.* Šis viešbutis yra gatvėje, einančioje palei Palacio Arzobispal rūmus. Terasa ir baseinas atgręžti į Giraldos pusę.	₩₩₩₩₩	AE DC MC V	68	■	●	■
TOLIAU NUO CENTO (LA MACARENA): *Baco.* Planas 2 E5. Plaza Ponce de León 15, 41003. ☎ *95 456 50 50.* FAX *95 456 36 54.* Senas namas paverstas moderniu Sevilijos stiliaus viešbučiu. Įviji laiptai veda aukštyn nuo registratūros. Ramesni užpakalinės pusės kambariai veriasi į plytelėmis išklotus kiemelis, kur daug vazoninių augalų.	₩₩₩	AE DC MC V	25			■

TOLIAU NUO CENTO (LA MACARENA): *Patio de la Cartuja.* **Planas** 1 C4. (R)(R)(R)
Calle Lumbreras 8 & 10, 41002. ☎ *95 490 02 00.* FAX *95 490 20 56.*
Šis viešbutis La Macarenoje įrengtas pertvarkius kelis senus namus. Už prieinamą kainą siūlo puikius apartamentus ir ramybę triukšmingame mieste. 🚭 🍴 TV
AE DC MC V | 37

TOLIAU NUO CENTO (LA MACARENA): *San Gil.* **Planas** 2 D4. (R)(R)(R)(R)
Calle Parras 28, 41002. ☎ *95 490 68 11.* FAX *95 490 69 39.*
Gražus XX a. pradžios pastatas yra šimto svarbiausių Sevilijos pastatų sąraše. Erdvūs, skoningai apstatyti kambariai, ramus sodas su palmėmis ir senais kiparisais. 🚭 🍴 TV ♿
AE DC MC V | 39

TOLIAU NUO CENTO (PARQUE MARÍA LUISA): *Alfonso XIII.* **Planas** 3 C3. (R)(R)(R)(R)(R)
Calle San Fernando 2, 41004. ☎ *95 422 28 50.* FAX *95 421 60 33.*
Elegancija ir tinkamas oficialus aptarnavimas, kaip ir dera Sevilijos didžiajam viešbučiui, pastatytam neomudecharų stiliumi. Vidus išpuoštas sietynais ir skulptūromis, kieme auga palmės. 🚭 🍴 TV ♿
AE DC MC V | 146

TOLIAU NUO CENTO (PIETŪS): *Ciudad de Sevilla.* **Planas** 4 D5. (R)(R)(R)(R)(R)
Avenida Manuel Siurot 25, 41013. ☎ *95 423 05 05.* FAX *95 423 85 39.*
Šio viešbučio, esančio toli nuo centro, senas fasadas slepia šiuolaikinį vidų. Kambariai dideli ir šviesūs, ant stogo yra baseinas. 🚭 🍴 TV ♿
AE DC MC V | 94

ANDALŪZIJA

ALCALÁ DE GUADAIRA: *Hotel Oromana.* (R)(R)(R)
Avenida de Portugal, 41500 (Sevilla). ☎ & FAX *95 568 64 00.*
Viešbutis miesto pakraštyje, netoli nuo Sevilijos, pušų paunksnėje. Jį prižiūri kelios moterys, kurios mielai aptarnauja šeimas su vaikais ir neįgaliuosius. 🚭 🍴 TV ♿
AE MC V | 30

ALMERÍA: *Torreluz IV.* (R)(R)(R)(R)
Plaza Flores 5, 04001. ☎ & FAX *950 23 49 99.*
Puikus viešbutis centre su įvijais laiptais ir baseinu ant stogo. Netoliese pigesni to paties tinklo viešbučiai: *Torreluzs II* ir *III.* 🚭 🍴 TV ♿
AE DC MC V | 105

ARACENA: *Sierra de Aracena.* (R)
Gran Vía 21, 21200 (Huelva). ☎ *959 12 61 75.* FAX *959 12 62 18.*
Šis ramus viešbutis yra gražaus Aracenos miesto centre. Galiniai kambariai atgręžti į pilį. 🚭 🍴 TV ♿
AE DC MC V | 42

ARACENA: *Finca Buen Vino.* (R)(R)(R)(R)(R)
Los Marines, 21293 (Huelva). ☎ *959 12 40 34.* FAX *959 50 10 29.*
Šiuolaikiška elegantiška vila kalvos viršūnėje, miško draustinio viduryje. Tai privatus namas, priimantis svečius. Aplinka šeimyniška. *Cordon bleu* (išmoninga) vakarienė patiekiama žvakių šviesoje. 🚭
AE DC MC V | 4

ARCOS DE LA FRONTERA: *Cortijo Faín.* (R)(R)(R)
Carretera de Algar km 3, 11630 (Cádiz). ☎ & FAX *956 23 13 96.*
Šis XVII a. kaimiškas namas didingai stovi apsuptas alyvmedžių, tarp kurių slepiasi baseinas. Kambariai išpuošti antikvariniais daiktais, kai kuriuose yra varinės lovos. 🚭 🍴 TV
AE DC MC V | 10

ARCOS DE LA FRONTERA: *Parador de Arcos de la Frontera.* (R)(R)(R)(R)
Plaza del Cabildo, 11630 (Cádiz). ☎ *956 70 05 00.* FAX *956 70 11 16.*
Gražūs rūmai – tai buvę teisėjo namai centrinėje aikštėje. Terasa pakibusi virš bedugnės, iš jos atsiveria labai gražūs vaizdai. 🚭 🍴 TV ♿
AE DC MC V | 24

AYAMONTE: *Riu Canela.* (R)(R)(R)(R)(R)
Playa de Isla Canela, 21470 (Huelva). ☎ *959 47 71 24.* FAX *959 47 71 70.*
Šis viešbutis šalia Riu Palace paplūdimio labiau primena poilsio namus: jame net trys baseinai, vienas jų skirtas vaikams. Viešbutis yra Isla Canela saloje, netoli Portugalijos sienos, šalia Algarve. 🚭 🍴 TV ♿
AE DC MC V | 347

BAEZA: *Hospedería Fuentenueva.* (R)(R)
Paseo Arca del Agua s/n, 23440 (Jaén). ☎ *953 74 31 00.* FAX *953 74 32 00.*
Šis neįprastas viešbutis renesansiniame mieste įrengtas buvusiame moterų kalėjime. Jį prižiūri penkių jaunų savininkų kooperatyvas. 🚭 🍴 TV
AE DC MC V | 12

BENAOJÁN: *Molino del Santo.* (R)(R)(R)
Calle Barriada Estación s/n, 29370 (Málaga). ☎ *95 216 71 51.* FAX *95 216 73 27.*
Tai buvęs vandens malūnas kalvose prie Rondos. Jame daug saulės, malonus baseinas. Savininkai britai – tikras turistinės informacijos lobynas. Jie taip pat nuomoja kalnų dviračius. 🚭
AE DC MC V | 14

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

- ₱ iki 8000 pesetų
- ₱₱ 8000–12 000 pesetų
- ₱₱₱ 12 000–16 000 pesetų
- ₱₱₱₱ 16 000–20 000
- ₱₱₱₱₱ daugiau 20 000

KREDITO KORTELĖS
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

AUTOMOBILIŲ AIKŠTELĖ
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

BASEINAS
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

SODAS
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

	Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
BUBIÓN: *Villa Turística de Bubión.* ₱₱₱ Calle Barrio Alto s/n, 18412 (Granada). ☎ *958 76 31 11.* FAX *958 76 31 36.* Mini kaimelis pastatytas Alpujarras stiliumi su plokščiais stogais ir aukštais kaminais. Galima taisytis maistą atskiroje virtuvėje ar valgyti jaukiam restorane. Organizuojama iškylos arkliais ir žygiai.	AE DC MC V	43	■	●	■
CARMONA: *Parador de Carmona.* ₱₱₱₱ Calle Alcázar s/n, 41410 (Sevilla). ☎ *95 414 10 10.* FAX *95 414 17 12.* Šis viešbutis buvo pastatytas ant kalvos kaip maurų tvirtovė, vėliau tapusi krikščionių karaliaus Petro Žiauriojo rūmais. Istorinė Carmona – tinkama bazė pasižvalgyti po Sevilijos provinciją. TV	AE DC MC V	63	■	●	■
CARMONA: *Casa de Carmona.* ₱₱₱₱₱ Plaza de Lasso 1, 41410 (Sevilla). ☎ *95 414 33 00.* FAX *95 414 37 52.* XVI a. rūmai, išdekoruoti mišriu šiuolaikiniu ir senosios epochos stiliumi ir aprašyti dizaino žurnaluose. TV	AE DC MC V	30	■	●	■
CASTELLAR DE LA FRONTERA: *Casa Convento La Almoraima.* ₱₱₱ Finca La Almoraima, 11350 (Cádiz). ☎ *956 69 30 02.* FAX *956 69 32 14.* Viešbutį supa buvusio didžiausio Europos dvaro (dabar visuomeninė nuosavybė) žemės. Namą pastatė Medinaceli hercogai XVII a. kaip savo medžioklės dvarą.	AE DC MC V	17	■	●	■
CASTILLEJA DE LA CUESTA: *Hacienda de San Ygnacio.* ₱₱₱₱ Calle Real 190, 41950 (Sevilla). ☎ *95 416 04 30.* FAX *95 416 14 37.* XVII a. Andalūzijos sodyba, pastatyta aplink vidinį, palmėmis apsodintą kiemą. Valgomajame anksčiau buvo aliejaus spaudykla. TV	AE DC MC V	12	■	●	■
CAZALLA DE LA SIERRA: *Las Navazuelas.* ₱ Apartado 14, 41370 (Sevilla). ☎ *95 488 47 64.* FAX *95 488 47 64.* Žavaus, šeimai priklausančio viešbučio kambarius puošia rankų darbo audiniai. Svečiai turi retą progą pagyventi autentiškoje Andalūzijos *cortijo* (sodyboje).	MC V	10	■	●	■
CAZALLA DE LA SIERRA: *Hospedería La Cartuja.* ₱₱₱ Carretera Cazalla–Constantina, 41370 (Sevilla). ☎ *95 488 45 16.* FAX *95 488 47 07.* Savininkas pavertė seną vienuolyną dailininkų prieglobsčiu. Sienos nukabinėtos jų paveikslais.	MC V	12	■	●	■
CAZORLA: *Molino de la Fárraga.* ₱ Apartado 1, 23470 (Jaén). ☎ & FAX *953 72 12 49.* Malonu apsistoti 200 metų senumo neseniai atstatytame malūne prie Plaza Santa María. Priestatą galima išsinomoti kaip atskirą butą.		7		●	■
CAZORLA: *Parador de Cazorla.* ₱₱₱₱ Cazorla 23470 (Jaén). ☎ *953 72 70 75.* FAX *953 72 70 77.* Šį šiuolaikinį viešbutį viename didžiausių Andalūzijos draustinių supa vaizdingi Sierra de Cazorla miškai ir kalnai. TV	AE DC MC V	33	■	●	■
CÓRDOBA: *Maestre.* ₱ Calle Romero Barros 4-6, 14003. ☎ *957 47 24 10.* FAX *957 47 53 95.* Paprastas, nebrangus viešbutis su šiuolaikiniais patogumais Córdobos centre, šalia Mezquita (Didžiosios Mečetės).	AE DC MC V	26	■		■
CÓRDOBA: *Alfaros.* ₱₱₱₱ Calle Alfaros 18, 14001. ☎ *957 49 19 20.* FAX *957 49 22 10.* Viešbutis stovi judrioje gatvėje, tačiau izoliuotas nuo triukšmo. Yra trys gražūs neomudecharų stiliaus kiemai. TV	AE DC MC V	133	■	●	■
CÓRDOBA: *Occidental.* ₱₱₱₱ Calle Poeta Alonso Bonilla 7, 14012. ☎ *957 40 04 40.* FAX *957 40 04 39.* Tai šiuolaikinis viešbutis gyvenamųjų namų rajone miesto šiaurėje. Kesoninės lubos, dailūs žalvario šviestuvai. TV	AE DC MC V	153	■	●	■

DÚRCAL: *Cortijo la Solana.* (R) La Solana Alta 3, Apartado de Correos 43, 18650 (Granada). ☎ *& FAX 958 78 05 75.* Kaimo namas su didžiuliu parku mažai žinomame Granados kalnų slėnyje. Siūlo tik nakvynę ir pusryčius.		4			
GIBRALTAR: *The Rock.* (R)(R)(R)(R)(R) 3 Europa Road. ☎ *9567 730 00.* FAX *9567 735 13.* Pirmasis penkių žvaigždučių Gibraltaro viešbutis, iškilęs virš miesto ir uosto, su vaizdu į įlanką. Vilioja senovišku kolonijiniu stiliumi ir geru aptarnavimu. Čia gyveno daug garsenybių. 🛏 ▤ TV	AE DC MC V	104	■	●	■
GRANADA: *América.* (R)(R)(R) Calle Real de la Alhambra 53, 18009. ☎ *958 22 74 71.* FAX *958 22 74 70.* Jaukus ir nebrangus šeimos išlaikomas viešbutis šalia Alhambros, toje pačioje gatvėje kaip ir Granados paradoras (valstybinis viešbutis). Vasarą žaliame kiemelyje galima pasilepinti naminiu maistu. Viešbutį visada užsisakykit iš anksto. 🛏 ▤	AE DC MC V	13			■
GRANADA: *Reina Cristina.* (R)(R)(R) Calle Tablas 4, 18002. ☎ *958 25 32 11.* FAX *958 25 57 28.* XIX a. namas su stiklu dengtu kiemeliu ir gražia baliustrada. Čia yra slapstęsis poetas García Lorca *(žr. p. 31)*. Kambariai nedidukai, bet patogūs. 🛏 ▤ TV ♿	AE DC MC V	42	■		
GRANADA: *Alhambra Palace.* (R)(R)(R)(R)(R) Calle Peña Partida 2 & 4, 18009. ☎ *958 22 14 68.* FAX *958 22 64 04.* Kičinis pseudo maurų stiliaus pastatas ant tos pačios kalvos kaip ir *Alhambra*. Nuo puikios terasos atsiveria senosios Granados panorama. 🛏 ▤ TV ♿	AE DC MC V	137			■
GRANADA: *Parador de Granada.* (R)(R)(R)(R)(R) Calle Real de la Alhambra s/n, 18009. ☎ *958 22 14 40.* FAX *958 22 22 64.* Elegantiškame viešbutyje Alhambros soduose anksčiau buvo vienuolynas. Jei norite čia apsistoti, turite užsisakyti prieš kelis mėnesius. 🛏 ▤ TV ♿	AE DC MC V	36	■		■
JAÉN: *Parador de Jaén.* (R)(R)(R)(R) Carretera Sta Catalina s/n, 23001. ☎ *953 23 00 00.* FAX *953 23 09 30.* Iš šio pilies-viešbučio, iškilusio virš Jaéno, atsiveria puikūs vaizdai į Sierra Moreną. Blausiai apšviesti koridoriai, nedideli arkiniai langai, sunkios durys ir šarvai sukuria viduramžių atmosferą. 🛏 ▤ TV	AE DC MC V	45		●	■
LOJA: *La Bobadilla.* (R)(R)(R)(R)(R) Finca La Bobadilla, 18300 (Granada). ☎ *958 32 18 61.* FAX *958 32 18 10.* Savo valdų apsuptas, Andalūzijos kaimelio labirintą primenantis viešbutis iš tikrųjų laikomas vienu prabangiausių Europoje. Svečiams siūloma įvairiausių sportinių įrenginių. 🛏 ▤ TV	AE DC MC V	60	■	●	■
MÁLAGA: *Don Curro.* (R)(R)(R) Calle Sancha de Lara 7, 29015. ☎ *95 222 72 00.* FAX *95 221 59 46.* Nors viešbučio išorė nelabai patraukli, tačiau viduje jis jaukus ir patogus, apgaubtas draugiškos, svetingos dvasios. 🛏 ▤ TV	AE DC MC V	118			
MARBELLA: *El Fuerte.* (R)(R)(R)(R)(R) Avenida El Fuerte s/n, 29600 (Málaga). ☎ *95 286 15 00.* FAX *95 282 44 11.* *El Fuerte* – pirmasis Marbellos viešbutis ir iki šiol vienas geriausių. Vieni kambariai su vaizdu į kalnus, kiti – į jūrą. Yra šildomas įstiklintas baseinas ir sveikatingumo centras. 🛏 ▤ TV	AE DC MC V	263	■	●	■
MARBELLA: *Marbella Club Hotel.* (R)(R)(R)(R)(R) Blvr Príncipe von Hohenlohe, 29600 (Málaga). ☎ *95 282 22 11.* FAX *95 282 98 84.* Prabangus pajūrio kompleksas tarp Marbellos ir Puerto Banúso. Yra du baseinai, vienas uždaras, ir atogrąžų sodai, kuriuose galima pavalgyti ir pailsėti. 🛏 ▤ TV	AE DC MC V	135	■	●	■
MAZAGÓN: *Parador de Mazagón.* (R)(R)(R)(R)(R) Ctra Huelva–Matalascañas, 21130 (Huelva). ☎ *959 53 63 00.* FAX *959 53 62 28.* Šiuolaikinis viešbutis Huelvos pakrantėje, tarp didelio smėlėto paplūdimio ir pušyno. Gera vieta aplankyti kaimyninį Doñanos nacionalinį parką. 🛏 ▤ TV ♿	AE DC MC V	43	■	●	■
MIJAS: *Club Puerta del Sol.* (R)(R)(R) Ctra Fuengirola–Mijas, 29650 (Málaga). ☎ *95 248 64 00.* FAX *95 248 54 62.* Elegantiškas, žemas „U“ formos viešbutis Sierra de Mijas papėdėje. Iš jo sodų, baseino ir terasų atsiveria įspūdingi Fuengirolos ir pakrantės vaizdai. Turi keletą teniso aikštelių ir sporto salę. 🛏 ▤ TV ♿	AE DC MC V	130	■	●	■

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

- ₱ iki 8000 pesetų
- ₱₱ 8000–12 000 pesetų
- ₱₱₱ 12 000–16 000 pesetų
- ₱₱₱₱ 16 000–20 000
- ₱₱₱₱₱ daugiau 20 000

Kredito kortelės
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

Automobilių aikštelė
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

Baseinas
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

Sodas
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

	Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
Mojácar: *Parador de Mojácar.* ₱₱₱₱ Avda Mediterraneo s/n, 04638 (Almería). ☎ *950 47 82 50.* FAX *950 47 81 83.* Neseniai pastatytas viešbutis sausoje, saulėtoje Almerios pakrantėje. Jo architektūra atkartoja įspūdingus baltus kaimyninio Majácaro namų kubus. Yra sąlygos užsiiminėti vandens sportu.	AE DC MC V	98	■	●	■
Nerja: *Hostal Avalón.* ₱₱ Calle Punta Lara, 29780 (Málaga). ☎ & FAX *95 252 06 98.* Nedidelis viešbutis virš pakrantės kelio, šiek tiek už Nerjos. Draugiška atmosfera, malonūs, švarūs kambariai – visi, išskyrus vieną, su vaizdu į jūrą – ir paprastas poilsio kambarys su patogiomis sofomis.	MC V	8	■	●	■
Ojén: *Refugio de Juanar.* ₱₱ Sierra Blanca, 29610 (Málaga). ☎ *95 288 10 00.* FAX *95 288 10 01.* Medžioklės dvaras Sierras de Ojén kalvose už Marbellos paverstas ramiu, jaukiu viešbučiu, apsuptu miškų su įdomia gyvūnija ir augalija. Restorane gaminami vietos patiekalai.	AE DC MC V	26	■	●	■
Orgiva: *Taray.* ₱₱ Ctra Tablate–Albuñol km 18.5, 18400 (Granada). ☎ *958 78 45 25.* FAX *958 78 45 31.* Viešbutis vejų, alyvų ir apelsinmedžių sode. Kambariai erdvūs, panašūs į nedidelius apartamentus. Viešbučio apylinkėse galima pasivaikščioti ir pajodinėti ant arklių.	AE DC MC V	27	■	●	■
Palma del Río: *Hospedería de San Francisco.* ₱₱₱ Avenida Pío XII 35, 14700 (Córdoba). ☎ *957 71 01 83.* FAX *957 71 01 83.* Pastatytas XV a. kaip pranciškonų vienuolynas. Kai kurie kambariai įrengti buvusiose vienuolių celėse su rankomis tapytomis praustuvėmis ir vienuolių austomis lovatiesėmis. Valgoma šoninėje navoje.	MC V	22	■		■
Pechina: *Balneario de Sierra Alhamilla.* ₱₱ Pechina, 04259 (Almería). ☎ *950 31 74 13.* FAX *950 16 02 57.* Mineralinių vandenų kurorto viešbutis įsikūręs ramiose kalvose, restauruotame XVIII a. pastate. Rūsyje yra romėnų pirtys, o netoliese – natūraliai šildomas baseinas.	AE DC MC V	20		●	■
Pinos Genil: *Labella María.* ₱ Ctra Sierra Nevada km 8.2, 18191 (Granada). ☎ *958 48 87 46.* FAX *958 48 87 26.* Modernus šeimos prižiūrimas viešbutis už Granados. Iš jo lengva pasiekti miestą ar Sierra Nevadą. Kambariai patogūs ir erdvūs, kai kuriuose gali apsistoti keturių asmenų šeima.	AE DC MC V	24	■		■
Prado del Rey: *Cortijo Huerta Dorotea.* ₱ Ctra Vilamartín–Ubrique km 12, 11660 (Cádiz). ☎ *956 72 42 91.* FAX *956 72 42 89.* Naujas kooperatyvo viešbutis ant apaugusios alyvmedžiais kalvos prie balto Prado del Rey miesto. Svečiai gali rinktis kambarius arba rąstų namelius. Laisvalaikiu galima pajodinėti.	AE MC V	7	■	●	■
El Puerto de Santa María: *Monasterio San Miguel.* ₱₱₱₱₱ Calle Larga 27, 11500 (Cádiz). ☎ *956 54 04 40.* FAX *956 54 26 04.* Elegantiškas, pakankamai prabangus viešbutis – tinkama vieta aplankyti Cádizą ir Jerez de la Fronterą. Jame jaučiama vienuolyno dvasia, primenanti buvusią šio barokinio pastato paskirtį.	AE DC MC V	150	■	●	■
El Rocío: *Puente del Rey.* ₱₱ Avenida Canaliega, 21750 (Huelva). ☎ *959 44 25 75.* FAX *959 44 20 70.* Kaimo viešbutis Doñanos nacionalinio parko pakraštyje. Gana patogus. Rengiamos iškylos arkliais ir ekskursijos.	AE DC MC V	120	■	●	■
Ronda: *Husa Reina Victoria.* ₱₱₱₱ Calle Jerez 25, 29400 (Málaga). ☎ *95 287 12 40.* FAX *95 287 10 75.* Viešbutis stovi ant uolos krašto, iš jo atsiveria nuostabūs vaizdai. Prieš pastatant šį valstybinį viešbutį, čia buvo didysis Rondos viešbutis.	AE DC MC V	89	■	●	■

Ronda: *Parador de Ronda.* (P)(P)(P)(P)(P) Plaza España s/n, 29400 (Málaga). *95 287 75 00.* FAX *95 287 81 88.* Tai šiuolaikinis valstybinis viešbutis šalia įžymiosios Rondos uolos ir netoli nuo centro. Nuostabūs vaizdai į tarpeklį, ypač iš viršutinio aukšto.	AE DC MC V	78	■	●	■
San José: *San José.* (P)(P)(P)(P) Calle Correo s/n, 04118 (Almería). *950 38 01 16.* FAX *950 38 00 02.* Ryškios spalvos, ekscentriška apdaila ir žavesio šiam viešbučiui suteikianti papūga. Viešbutis įsikūręs šalia paplūdimio nedideliame besiplečiančiame kurorte, netoli nuo Cabo de Gata draustinio.	MC V	8	■		
Sanlúcar de Barrameda: *Los Helechos.* (P)(P) Plaza Madre de Dios 9, 11540 (Cádiz). *956 36 13 49.* FAX *956 36 96 50.* Tai stilingas, atvangą teikiantis prieglobstis, dekoruotas plytelėmis ir vazoniniais augalais. Rengiamos ekskursijos į Doñanos nacionalinį parką.	AE DC MC V	56	■		
Sanlúcar la Mayor: *Hacienda de Benazuza.* (P)(P)(P)(P)(P) Virgen de las Nieves s/n, 41800 (Sevilla). *95 570 33 44.* FAX *95 570 34 10.* Teigiama, kad dalis šio namo ant kalvos pastatyta prieš 1000 metų. Dabar jame prabangus viešbutis, įrengtas tradiciniu Andalūzijos stiliumi. Yra keli apartamentai, trys barai, medžiojamųjų žvėrių rezervatas ir malūnsparnių aikštelė.	AE DC MC V	44	■	●	■
San Roque: *La Solana.* (P)(P) Ctra Cádiz–Málaga N340, 11360 (Cádiz). *956 78 02 36.* FAX *956 78 02 36.* Naudinga sustoti pakeliui į Tanžero keltą mažame maloniame viešbutyje, įrengtame 200 m. senumo name atokiau nuo greitkelio. Viešbutyje yra 12 skirtingų kambarių ir 6 apartamentai.	AE DC MC V	18	■	●	■
Sierra Nevada: *Santa Cruz.* (P)(P) Ctra Sierra Nevada, 18196 (Granada). *958 48 48 00.* FAX *958 48 48 06.* Viešbutis įsikūręs aukštai kalnuose. Pro langus ir nuo balkonų svečiai gali gėrėtis snieguotomis Sierra Nevados viršukalnėmis. Žiemą kambariams jaukumo suteikia židiniai.	AE DC MC V	66	■	●	■
Tarifa: *Hurricane.* (P)(P)(P)(P) Carretera N340, 11380 (Cádiz). *956 68 49 19.* FAX *956 68 03 29.* Tarifa – burlentininkų Meka, o *Hurricane* viešbutis – lyg sporto ir fizinės ištvermės ugdymo šventykla. Tai įdomus landšaftinis pastatas subtropiniuose soduose. Kitame jūros krante matyti Afrika.	AE DC MC V	33	■	●	■
Torremolinos: *Hotel Miami.* (P) Calle Aladino 14, 29620 (Málaga). *95 238 52 55.* Pakrantės ruožas tarp Torremolinos ir Malagos – tikras atokvėpis nuo šiuolaikinių Costa del Sol pastatų. Maloniai nuteikia baltai tinkuotos sienos, plytelės, metalo grotelės, balkonai ir gėlės vazonuose.		26	■	●	■
Trevélez: *Mesón La Fragua.* (P) Calle San Antonio 4, 18417 (Granada). *958 85 86 26.* FAX *958 85 86 14.* *Mesón* (užeiga) įsikūrusi aukščiausiame Ispanijos kaime. Nuo stogo terasos atsiveria didingas slėnio vaizdas. Kambariai skirtingo dydžio, nevienodai apstatyti.	MC V	14			■
Turre: *El Nacimiento.* (P) Cortijo El Nacimiento, 04639 (Almería). *950 52 80 90.* Nuošalų, mielą, seną namą aptarnauja draugiški sutuoktiniai. Jie siūlo nakvynę su pusryčiais, ekologišką maistą iš savo ūkio.		4			■
Turre: *Finca Listonero.* (P)(P) Cortijo Grande, 04639 (Almería). *950 47 90 94.* FAX *950 47 90 94.* Ši restauruota sodyba stovi kaime netoli Mojácaro. Čia gausūs pusryčiai, prie patiekalų visada patiekiama šeimininkų užaugintų daržovių.	V	5	■	●	■
Úbeda: *Palacio de La Rambla.* (P)(P)(P) Plaza del Marqués 1, 23400 (Jaén). *953 75 01 96.* FAX *953 75 02 67.* Šiuos centre stovinčius XVII a. rūmus savininkas aristokratas pavertė mažu prabangiu viešbučiu. Kambariai apstatyti paveldėtais baldais. Vidinį kiemą suprojektavo renesanso architektas Vandelvira.	AE V	8	■		■
Úbeda: *Parador de Úbeda.* (P)(P)(P)(P)(P) Plaza Vázquez de Molina 1, 23400 (Jaén). *953 75 03 45.* FAX *953 75 12 59.* Viešbutis buvusioje XVI a. aristokratų rezidencijoje, centrinėje Úbedos aikštėje. Fasadą puošia mėlynos ir baltos plytelės, namas pastatytas aplink gražų kiemą.	AE DC MC V	31			■

Simbolių reikšmes žr. viršelio 3 p. atlanke

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

(€) iki 8000 pesetų
(€€) 8000–12 000 pesetų
(€€€) 12 000–16 000 pesetų
(€€€€) 16 000–20 000
(€€€€€) daugiau 20 000

Kredito kortelės
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

Automobilių aikštelė
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

Baseinas
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

Sodas
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

	Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
Zuheros: *Zubayra.* (€) Calle Mirador 10, 14870 (Córdoba). ☎ *957 69 46 93.* FAX *957 69 47 02.* Viešbutis įsikūręs žaviam baltam mieste, aukštų kalvų grandinės pakraštyje. Pastatas – buvusio kilmingųjų dvaro stiliaus imitacija. Naktį čia viešpatauja tyla.	AE DC MC V	18			■
BALEARŲ SALOS					
Formentera, Es Pujols: *Sa Volta.* (€€) Calle Miramar 94, 07871. ☎ *971 32 81 25.* FAX *971 32 82 28.* Nebrangus šeimos prižiūrimas viešbutis šiuolaikiniame trijų aukštų pastate, netoli nuo pakrantės, viename iš pagrindinių Formenteros kurortų. Visi kambariai turi atskiras terasas.	AE DC MC V	25		●	■
Ibiza (Eivissa), Ibizos miestas: *Hostal La Marina.* (€) Calle Barcelona 7, 07800. ☎ *971 31 01 72.* FAX *971 19 03 82.* Senas viešbutis, viduje modernizuotas, bet išsaugota 1862 m. apdaila. Erdvūs fasado miegamieji atgręžti į uosto pusę.	AE DC MC V	25			■
Ibiza (Eivissa), Santa Eulària d'es Riu: *Les Terrasses.* (€€€€) Apto 1235, Carretera de Santa Eulària, 07600 ☎ *971 33 26 43.* FAX *971 33 89 78.* Kaimo namas paprastai, bet skoningai dekoruotas Ibizos miestui būdingu stiliumi. Nudažytas balta, mėlyna ir geltona spalvomis. Viduje yra ramių kampelių pasėdėti, paskaityti ir atsipalaiduoti. ● *lapkr.–saus.*	MC V	6	■	●	■
Ibiza (Eivissa), Ibizos miestas: *El Palacio.* (€€€€€) Calle de la Conquista 2, 07800. ☎ *971 30 14 78.* FAX *971 39 15 81.* Teminis viešbutis senamiestyje su Marilyn Monroe apartamentais viršutiniame aukšte. Bendruose kambariuose iškabinti kino pasaulio suvenyrai *(memorabilia).* ● *lapkr.–bal.*	AE DC MC V	7			■
Ibiza (Eivissa), Sant Antoni: *Pikes.* (€€€€€) Camino Sa Vorera, 07820. ☎ *971 34 22 22.* FAX *971 34 23 12.* Prabangus viešbutis skoningai restauruotame name ant pušimis apaugusios kalvos. Kartais čia apsistoja įžymybės. ● *lapkr.–bal.*	AE DC MC V	26	■	●	■
Ibiza (Eivissa), Sant Miquel: *Hacienda Na Xamena.* (€€€€€€) Apto 423, Urb Na Xamena, 07815. ☎ *971 33 45 00.* FAX *971 33 45 14.* Modernus viešbutis ant kalvos virš įlankos uolų. Elegantiška saulėta terasa aplink baseiną, nuostabūs vaizdai. ● *lapkr.–bal.*	AE DC MC V	63	■	●	■
Mallorca, Andratx: *Villa Italia.* (€€€€€) Camino Sant Carles 13, Port d'Andratx, 07157. ☎ *971 67 40 11.* FAX *971 67 33 50.* Šią rausvą Florencijos stiliaus vilą 1920 m. pastatė ekscentriškas italų milijonierius savo meilužei. Viduje – marmuro spalvą imituojančios lubos, marmuro grindys ir kolonos su romėniškais kapiteliais. ● *gr.–saus.*	AE MC V	16		●	■
Mallorca, Banyalbufar: *Sa Baronía.* (€) Calle Sa Baronía 16, 07191. ☎ *971 61 81 46.* FAX *971 61 81 46.* Šeimos prižiūrimas viešbutis, pristatytas prie prašmatnaus XVII a. bokšto. Įsikūręs kaimelyje, civilizacijos nesugadintoje salos šiaurės vakarų pakrantėje. Visų kambarių terasos – į jūros pusę.	V	30	■	●	■
Mallorca, Banyalbufar: *Mar i Vent.* (€€€) Calle Mayor 49, 07191. ☎ *971 61 80 00.* FAX *971 61 82 01.* Svetingas viešbutis terasoje, iškilusioje virš akmenuotos įlankos. Priestate esantys kambariai dideli ir ramūs.	MC V	29	■	●	■
Mallorca, Deià: *La Residencia.* (€€€€€) Finca Son Canals, 07179. ☎ *971 63 90 11.* FAX *971 63 93 70.* Du puikiai restauruoti XVI a. namai Deià priemiestyje paversti elegantišku viešbučiu. Daugumoje miegamųjų stovi lovos su baldakimais ir tradiciniai ispanų baldai.	AE DC MC V	64	■	●	■

MALLORCA, ESCORCA: *Santuari de Lluc.* (B)
Santuari de Lluc, 07315. ☎ *971 51 70 25.* FAX *971 51 70 96.*
Šis viešbutis aukštai Tramuntanos kalnuose pasiekiamas tik automobiliu. Kuklūs kambariai įrengti vienuolyne.
MC V | 100

MALLORCA, PALMA DE MALLORCA: *Born.* (B)(B)(B)
Calle Sant Jaume 3, 07012. ☎ *971 71 29 42.* FAX *971 71 86 18.*
Ferrandello markizo didžiulis miesto namas, pastatytas XVI a. ir restauruotas XVIII a., tapo puikiu viešbučiu. Jame yra tipiškas Mallorcos kiemas su palmėmis ir didingais laiptais.
AE MC V | 29

MALLORCA, POLLENÇA: *Illa d'Or.* (B)(B)(B)(B)
Paseo de Colón 265, 07470. ☎ *971 86 51 00.* FAX *971 86 42 13.*
Viešbutis pastatytas XX a. 4-ame dešimtmetyje saloje atostogaujančiam Europos elitui. Išlikę to meto baldai ir atmosfera.
AE DC MC V | 120

MALLORCA, POLLENÇA: *Formentor.* (B)(B)(B)(B)(B)
Playa de Formentor, 07470. ☎ *971 89 91 00.* FAX *971 86 51 55.*
Viešbutis stovi salos šiaurės vakarų smaigalyje, gražioje vietoje. Jo svečių knygoje pasirašę rašytojai, solistai, kino žvaigždės ir Dalai Lama. Yra sveikatos kompleksas. ● *saus.–vas.*
AE DC MC V | 127 | ●

MALLORCA, RANDA: *Es Recó de Randa.* (B)(B)(B)(B)
Font 13, 07629. ☎ *971 66 09 97.* FAX *971 66 25 58.*
Tai restoranas ir kambariai sename akmeniniame name, stovinčiame ramiame kaimelyje Puig de Randa kalno papėdėje. Kambarių langai veriasi į kaimą ir kalnus.
AE MC V | 14 | ●

MALLORCA, SES SALINES: *Es Turó.* (B)(B)(B)(B)
Ses Salines, 07640. ☎ *971 64 95 31.* FAX *971 64 95 48.*
Šis viešbutis kaimiškame name siūlo ramybę, skoningą komfortą ir neskubų maljorkišką gyvenimą. Viešbutyje yra nedidelis buities muziejus, jį supa alyvų ir migdolų sodas. ● *gr.–vas.*
AE DC MC V | 10 | ●

MALLORCA, SÓLLER: *Ca N'Aí.* (B)(B)(B)(B)(B)
Camí de Son Puça 48, 07100. ☎ *971 63 24 94.* FAX *971 63 18 99.*
Senas Mallorcos namas Sóller slėnio šone tarp apelsinmedžių ir palmių. Viduje įmantri apdaila. Malonus aptarnavimas ir puiki virtuvė.
● *lapkr.–vas.*
AE DC MC V | 11 | ●

MALLORCA, VALLDEMOSSA: *Vistamar.* (B)(B)(B)(B)(B)
Ctra de Valldemossa–Andratx, 07170. ☎ *971 61 23 00.* FAX *971 61 25 83.*
Ramus viešbutis XX a. pradžioje ant uolos pastatytoje viloje. Kambariuose daug antikvarinių daiktų. Šalia esantį vienuolyną išgarsino jame gyvenę Chopinas ir George Sand.
AE DC MC V | 19 | ●

MENORCA, CIUTADELLA: *Hostal Residencia Ciutadella.* (B)
Calle San Eloy 10, 07760. ☎ *971 38 34 62.* FAX *971 38 35 62.*
Kuklus šiuolaikinis viešbutis netoli Plaça des Borne. Paprastai apstatyti, švarutėliai kambariai. Baras siūlo paprastą maistą.
AE DC MC V | 17

MENORCA, CIUTADELLA: *Patricia.* (B)(B)(B)(B)
Paseo San Nicolás 90–92, 07760. ☎ *971 38 55 11.* FAX *971 48 11 20.*
Šiuolaikinis kreminės spalvos viešbučių tinklo viešbutis su erkeriais į pagrindinį miesto prospektą šalia uosto.
AE DC MC V | 44 | ●

MENORCA, MAÓ: *Del Almirante.* (B)(B)
Carretera de Es Castell, 07780. ☎ *971 36 27 00.* FAX *971 36 27 04.*
Viešbutis XVIII a. klasikinio Jurgių stiliaus name, kuriame gyveno admirolo Nelsono draugas – admirolas lordas Collingwoodas. Aplink baseiną pastatytas naujas korpusas. ● *lapkr.–bal.*
MC V | 40 | ●

MENORCA, MAÓ: *Capri.* (B)(B)(B)
Calle San Esteban 8, 07703. ☎ *971 36 14 00.* FAX *971 35 08 53.*
Viešbutis centre, šiuolaikiniame penkiaaukščiame blokiniame name, netoli nuo parduotuvių, uosto ir paplūdimio. Dauguma kambarių su terasomis.
AE DC MC V | 75

MENORCA, MAÓ: *Mirador des Port.* (B)(B)(B)
Calle Dalt Vilanova 1, 07701. ☎ *971 36 00 16.* FAX *971 36 73 46.*
Šiuolaikinis patogus viešbutis vakarinėje miesto dalyje su vaizdu į uostą. Daug kambarių turi dengtas terasas – labai patogu vasaros vakarais. Apačioje įrengtas prašmatnaus dizaino baras.
AE DC MC V | 70 | ●

Kainų kategorijos standartiniam dviviečiam kambariui už vieną naktį su mokesčiais, pusryčiais ir aptarnavimu.

- € iki 8000 pesetų
- €€ 8000–12 000 pesetų
- €€€ 12 000–16 000 pesetų
- €€€€ 16 000–20 000
- €€€€€ daugiau 20 000

Kredito kortelės
Jos rodo, kokios kredito kortelės priimamos: AE – American Express; DC – Diners Club; MC – Master Card/Access; V – Visa.

Automobilių aikštelė
Automobilį galima statyti prie viešbučio privačioje aikštelėje arba privačiame garaže viešbučio teritorijoje arba netoliese. Kai kuriuose viešbučiuose už aikštelę reikia mokėti papildomai.

Baseinas
Viešbučio baseinas lauke, jei nenurodyta kitaip.

Sodas
Viešbutis su sodu, kiemu ar terasa, dažnai galima valgyti lauke prie staliukų.

	Kredito kortelės	Kambarių skaičius	Automobilių aikštelė	Baseinas	Sodas arba terasa
Menorca, Maó: *Port Mahón.* €€€€€ Fort de L'Eau 13, 07701. ☎ *971 36 26 00.* FAX *971 35 10 50.* Viešbutis gražiame raudonų ir baltų plytų kolonijinio stiliaus pastate, virš Maó uosto. Jam priklauso plačios terasos ir grakštus, vejos apsuptas baseinas.	AE DC MC V	82		●	■
Kanarų salos					
Fuerteventura, Antigua: *El Castillo.* €€ Caleta de Fuste, 36610. ☎ *928 16 31 00.* FAX *928 16 30 42.* Malonūs apartamentai šiame kaimiško stiliaus komplekse turi tiesioginį išėjimą į paplūdimį, juosiantį gražią įlanką, ir į centrinę aikštę su parduotuvėmis, kavinėmis ir restoranais. Visų mėgstama vandens sporto vieta.	DC MC V	380	■	●	■
Fuerteventura, Corralejo: *Tres Islas.* €€€€€ Grandes Playas, 35660. ☎ *928 53 57 00.* FAX *928 53 58 58.* Visų šio erdvaus viešbučio kambarių balkonai – į jūros pusę. Sode yra du dideli baseinai.	AE DC MC V	365	■	●	■
Fuerteventura, Costa Calma: *Riu Fuerteventura Playa.* €€€€ Urb Cañada del Río, Polígono C1, 35627. ☎ *928 54 73 44.* FAX *928 54 70 97.* Du šio viešbučio sparnai puslankiu juosia sodus ir baseinus. Tai nuošali vieta su tiesioginiu išėjimu į paplūdimį. Kambariai dideli, balkonai į jūros pusę.	AE DC MC V	300	■	●	■
La Gomera, Playa de Santiago: *Jardín Tecina.* €€€€ Lomada de Tecina, 38811. ☎ *922 14 58 50.* FAX *922 14 58 51.* Šis kompleksas kalvose už Playa de Santiago gali būti laikomas atskiru kurortu. Liftas palei uolą nuleidžia svečius į pajūrio klubą.	AE DC MC V	434	■	●	■
La Gomera, San Sebastián: *Parador de San Sebastián.* €€€€€ San Sebastián de La Gomera, 38800. ☎ *922 87 11 00.* FAX *922 87 11 16.* Viešbutis ant uolos viršūnės virš La Gomeros centro ir uosto, pastatytas tradiciniu stiliumi, su nuožulniomis lubomis, kambariuose tamsaus medžio baldai, iškloti plytelėmis vonios kambariai, aplink – atogrąžų sodai.	AE DC MC V	58	■	●	■
Gran Canaria, Agaete: *Princesa Guayarmina.* €€ Los Berrazales, 35480. ☎ *928 89 80 09.* FAX *928 89 85 25.* Mažas, kuklus viešbutis kalnuose. Paprastai apstatyti kambariai, vaizdas į atogrąžų sodą, draugiškas personalas.	MC V	33	■	●	■
Gran Canaria, Maspalomas: *Riu Maspalomas Oasis.* €€€€€ Playa de Maspalomas 3, 35106. ☎ *928 14 14 48.* FAX *928 14 11 92.* Svečiai gyvena stilingai apstatytuose apartamentuose su erdviais miegamaisiais. Personalas paslaugus ir malonus.	AE DC MC V	342	■	●	■
Gran Canaria, Las Palmas: *NH Imperial Playa.* €€€€€ Calle Ferreras 1, 35008. ☎ *928 46 88 54.* FAX *928 46 94 42.* Prabangus, patogus viešbutis šiuolaikiniame pastate, šalia Las Canteras paplūdimio, netoli nuo uosto ir parduotuvių.	AE DC MC V	142			
Gran Canaria, Las Palmas: *Santa Catalina.* €€€€€ Calle León y Castillo 227, 35005. ☎ *928 24 30 40.* FAX *928 24 27 64.* Senas viešbutis dideliam parke, tradiciniame Kanarų salų pastate su drožinėtais mediniais balkonais ir kolonijų dvasia. Yra prabangus kazino.	AE DC MC V	200	■	●	■
Gran Canaria, Playa del Inglés: *Parque Tropical.* €€€€€ Avenida de Italia 1, 35100. ☎ *928 77 40 12.* FAX *928 76 81 37.* Malonus viešbutis, įrengtas vietos stiliumi. Patogūs kambariai, tiesus išėjimas prie jūros, geri sporto įrengimai. Užsisakykit iš anksto.	AE DC MC V	235		●	■

Gran Canaria, Puerto de Mogán: *Club de Mar.* Puerto de Mogán, 35138. 928 56 50 66. FAX 928 56 54 38. Gražūs pastatai išdėstyti aplink nedidelę įlanką su smėlėtais paplūdimiais ir prieplauka. Malonus parkas.	RRR	AE MC V	56		●	■
El Hierro, Frontera: *Punta Grande.* Las Puntas, 38911. 922 55 90 81. FAX 922 55 90 81. Svečiai būna sužavėti, kad gali pagyventi mažiausiame pasaulio viešbutyje, įrašytame į *Gineso rekordų knygą.*	RR		4	■		
El Hierro, Valverde: *Parador El Hierro.* Valverde, 38910. 922 55 80 36. FAX 922 55 80 86. Šiuolaikinis, čerpėmis dengtas viešbutis juodų uolų fone nuošaliame paplūdimyje. Iš čia patogu pėstute susipažinti su apylinkėmis.	RRRR	AE DC MC V	47	■	●	■
Lanzarote, Arrecife: *Lancelot.* Avenida Mancomunidad 9, 35500. 928 80 50 99. FAX 928 80 50 39. Stilingas naujas viešbutis šalia švelnaus gelsvo smėlio paplūdimio. Netoli nuo kranto yra koralų rifų. Gerų restoranų yra viešbutyje ir mieste.	RR	AE DC MC V	113		●	
Lanzarote, Costa Teguise: *Meliá Salinas.* Urbanización Costa Teguise, 35509. 928 59 00 40. FAX 928 59 03 90. Šiuolaikinis viešbutis su erdviu atviru kiemu, vandens sodais ir dekoratyviniais augalais.	RRRRR	AE DC MC V	310	■	●	■
Lanzarote, Puerto del Carmen: *Los Fariones.* Calle Roque del Oeste 1, 35510. 928 51 01 75. FAX 928 51 02 02. Nuošalus viešbutis gražiame paplūdimyje. Ramus, patogus, su erdviais kambariais ir daugybe pramogų.	RRRR	AE DC MC V	249		●	■
Lanzarote, Yaiza: *Lanzarote Princess.* Calle Maciot, Playa Blanca 35570. 928 51 71 08. FAX 928 51 70 11. Kurortinis viešbutis, labai mėgstamas šeimų. Vėsus, šviesus, su įvairaus aukščio terasomis ir vandens sodais. Yra didelis baseinas.	RRR	AE DC MC V	410	■	●	■
La Palma, Barlovento: *La Palma Romántica.* Calle Las Llanadas, 38726. 922 18 62 21. FAX 922 18 64 00. Šviesus, erdvus viešbutis, prisiglaudęs prie kalvos aukštai virš jūros. Dideli kambariai, uždaras baseinas, sauna ir soliariumas.	RRR	AE MC V	41	■	●	■
Tenerife, Arona: *Estefanía.* Carretera de Arona, 38660. 922 79 52 25. FAX 922 75 15 93. Viešbutis kalnuose už Playa de las Américas su prabangiais kambariais ir nuostabiai stilinga apdaila.	RRRRR	AE DC MC V	35	■	●	■
Tenerife, La Orotava: *Parador de Cañadas del Teide.* Apto de Correos 15, Cañadas del Teide, 38300. 922 38 64 15. FAX 922 38 23 52. Šiuolaikinis viešbutis nacionaliniame parke, panašus į šveicarišką namelį. Puikus vaizdas į Mount Teide.	RRRR	AE DC MC V	37	■	●	■
Tenerife, Playa de las Américas: *Jardín Tropical.* Urbanización San Eugenio, 38660. 922 74 60 00. FAX 922 74 60 60. Originalus šiuolaikinis viešbutis su bokšteliais ir plytelėmis išklotais vidiniais kiemais kurorto viduryje, su išėjimu į pajūrio bulvarą.	RRRRR	AE DC MC V	376	■	●	■
Tenerife, Puerto de la Cruz: *Monopol.* Calle Quintana 15, 38400. 922 38 46 11. FAX 922 37 03 10. Senovinis šeimos prižiūrimas viešbutis, žalias vidinis kiemelis su medinėmis baliustradomis. Kambariai šiuolaikiški ir erdvūs.	RR	AE DC MC V	94		●	■
Tenerife, Puerto de la Cruz: *Botánico.* Calle Richard J Yeoward, 38400. 922 38 14 00. FAX 922 38 15 04. Šis ramus viešbutis prie botanikos sodų yra kiek atokiau nuo jūros, tačiau jis siūlo daug laisvalaikio pramogų.	RRRRR	AE DC MC V	250	■	●	■
Tenerife, Santa Cruz de Tenerife: *Náutico.* C/ Profesor Peraza de Ayala 13, 38001. 922 24 70 66. FAX 922 24 72 76. Nedidelis šiuolaikinis pastatas prie uosto, šalia autobuso stotelės į Las Teresitas paplūdimį. Kavinukėje galima pasivaišinti gerais ispaniškais pusryčiais.	RRRR	AE DC MC V	40	■		
Tenerife, Vilaflor: *Alta Montaña.* Calle Morro del Cano 1, 38613. 922 70 90 49. FAX 922 70 90 00. Nedidelis jaukus viešbutis su gražiais vaizdais, prižiūrimas draugiškų sutuoktinių belgų, savo restorane maitinančių svečius ekologišku maistu.	R	AE DC MC V	10	■	●	■

RESTORANAI IR BARAI

ISPANAMS MALONU valgyti ne namie, nes jie labai mėgsta bendrauti. Įprasta matyti šeimas ir draugus, dažnai su vaikais, valgančius mieste nuo ankstyvos popietės iki vidurnakčio. Ispanijos virtuvė remiasi atskirų sričių tradicijomis. Tradiciniai restoranai kilę iš tavernų, o užkandžių barai *tapas* siūlo nacionalinius patiekalus.

Plytelių pano, reklamuojantis Barselonos restoraną

Šalyje yra daug aukštos klasės gurmanų restoranų, ypač Baskijoje. Restoranai, išvardyti p. 578–609, parinkti pagal maistą ir juose sukuriamą nuotaiką. P. 574–577 aprašyti geriausi užkandžiai ir gėrimai, penkiuose knygos skyriuose apie sritis pateikti joms būdingi patiekalai ir gėrimai.

Bodegas - tai barai, kuriuose siūlomi tik vynai

RESTORANAI IR BARAI

PIGIAUSIA ir greičiausia valgyti kavinėse ir baruose, siūlančiuose užkandžius *(tapas)*. Kai kuriuose baruose, ypač *pubs* (vėlai atsidarantys barai, skirti bendravimui), maisto nėra.

Šeimų aptarnaujami *bar-restaurantes, ventas, posadas, mesones* ir *fondas* – senoviniai žodžiai, reiškiantys įvairaus tipo užeigas, – siūlo nebrangius užsakomuosius patiekalus. *Chiringuitos* – pajūrio barai, dirbantys tik per vasaros sezoną.

Geriausi Ispanijos restoranai yra Baskijoje, Galisijoje, Barselonoje, Katalonijoje ir Madride.

Dauguma restoranų uždaromi vieną dieną per savaitę, kai kurie – per pietus ar vakarienę, dauguma nedirba per kai kurias valstybines šventes. Restoranų nedarbo laikas pateikiamas *p. 578–609* kiekvieno straipsnio pabaigoje. Tačiau užsakydami staliuką pasitikrinkite, kada restoranas atidarytas.

VALGYMO VALANDOS ISPANIJOJE

ISPANAI paprastai valgo dvejus pusryčius *(desayunos)*. Pirmuosius sudaro sausainiai arba skrudinta duona su alyvų aliejumi, sviestu ir džemu ir *café con leche* (kava su pienu). 10–11 val. – sotesni pusryčiai, dažniausiai kavinėje. Tai gali būti užkandis *bocadillo* (sumuštinis) su dešra, kumpiu, sūriu, storas gabalas *tortilla de patatas* (bulvių omleto), vaisių sultys, kava arba alus.

Barselonos baro papuošimas

Nuo 13 val žmonės eina į barus išgerti alaus ar *copa* (stiklinė) vyno su *tapas*. 14 val. tie, kurie gali, važiuoja namo pietauti. *Comida* (pietūs) – pagrindinis dienos valgymas. Kai kurie žmonės pietauja restoranuose. Kavinės, *salones de té* (arbatinės) ir *pastelerias* (konditerijos parduotuvės) prisipildo lankytojų 17.30–18 val. Per *la merienda* (pavakarius) valgomi sumuštiniai, pyragai, tortai su kava, arbata ar sultimis. Prie lauko prekystalių galima nusipirkti užkandžių, tokių kaip *churros* (keptos tešlos lazdelės). 19 val. į barus plūsteli *tapas* mėgėjai. Įprastas užkandžių priedas – cheresas, vynas arba alus. Ispanijoje *la cena* (vakarienė) prasideda apie 21 val. Kartais restoranai aptarnauja turistus anksčiau. Tačiau vasarą ispanų šeimos ir draugų grupės sėda valgyti tik vidurnaktį. Savaitgaliais, ypač vasarą, restoranuose vyksta daugybė triukšmingų šeimyninių pobūvių.

KAIP RENGTIS

RETAI kur reikalaujama dėvėti švarką ir kaklaraištį, tačiau patys ispanai mėgsta pasipuošti. Į pajūrio restoranus vakare paprastai neinama su šortais.

Viešbučio restoranas, Pedraza de la Sierra, Segovia *(žr. p. 595)*

Staliukai lauke šalia kavinės Cadaquése, Costa Brava

VALGIARAŠČIO SKAITYMAS

BE *TAPAS*, pigiausiai Ispanijos restoranuose galima pavalgyti užsisakant *platos combinados* (mėsa arba žuvis su daržovėmis ir keptomis bulvėmis) ir *menú del día* (dienos rinkinį). *Plato combinado* būna pigesniuose restoranuose. Dauguma restoranų siūlo nebrangų nustatytos kainos *menú del día* paprastai iš trijų patiekalų, bet pasirinkimas nedidelis. Gurmanų restoranų *menú de degustación* sudaro 6–7 firminiai patiekalai.

Ispaniškai valgiaraštis – *la carta*. Jame pirmiausia surašytos *sopas* (sriubos), *ensaladas* (salotos), *entremeses* (šalti užkandžiai), *huevos y tortillas* (kiaušiniai ir omletai) ir *verduras y legumbres* (daržovių patiekalai).

Antrieji patiekalai – *pescados y mariscos* (žuvis ir geldutės) ir *carnes y aves* (mėsa ir paukštiena). Dienos patiekalai užrašyti kreida ant lentos arba prisegti prie valgiaraščio. Kartais *paella* (paelja) ir kiti ryžių valgiai patiekiami kaip pirmasis patiekalas. Patartina prie ryžių užsisakyti mėsos arba pradėti nuo *serrano* kumpio ar salotų, o paskui valgyti *paella*. Desertai vadinami *postres*. Visuose restoranuose būna šviežių vaisių (įprastas ispanų desertas), bet kitų desertų pasirinkimas mažas. Geresni restoranai siūlo *natillas* (patiekalą iš kiaušinių ir pieno) ir *flan* (karamelės kremą). Gurmanų restoranuose pasirinkimas didesnis. Vegetarams maistas nelabai geras. Kai kurie salotų, daržovių ir kiaušinių patiekalai gali būti vegetariški, bet dažniausiai į juos įeina mėsa ar žuvis, todėl prieš užsisakydami paklauskite. Visur aptarnaujami vaikai, jiems galima užsakyti mažesnes porcijas.

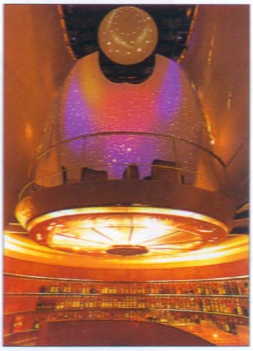

***Las Torres de Ávila (žr. p. 185)* – žymus Barselonos baras**

VYNAI

SAUSI *FINO* VYNAI tinka prie kiaukutinių vėžiagyvių, *serrano* kumpio, alyvuogių, sriubų, daugumos pirmųjų patiekalų. Su antraisiais patiekalais paprastai geriami Ribera del Duero, Rioja, Navarra ar Penedès vynai. Baruose būna vynų iš Valdepeñas ar vietinių vynuogynų. *Oloroso* vynai *(žr. p. 577)* užsisakomi kaip *digestif*.

RŪKYMAS

GERUOSE RESTORANUOSE lankytojams siūlomi *puros* (cigarai) prie kavos ir brendžio. Dauguma ispanų rūko, tik kai kuriuose restoranuose yra nerūkančiųjų salės ar staliukai.

KAINOS IR MOKĖJIMAS

JEI UŽSISAKOTE *la carta* patiekalus, sąskaita bus daug didesnė negu *menú del día*, ypač jei užsisakysite šviežių jūros gėrybių, žuvies, *ibérico* kumpio *(žr. p. 438)*. Jei paprastai brangi žuvis, tokia kaip plekšnė ar kardžuvė, valgiaraštyje palyginti pigi, vadinasi, ji gali būti šaldyta.

Jūros ešerys ar kita populiari žuvis bei kiaukutiniai, pvz., didelės krevetės, omaras ir krabai, įkainojami pagal svorį.

Į *la cuenta* (sąskaitą) įeina mokestis už aptarnavimą, suma gali būti šiek tiek didesnė. Į valgiaraščių kainas neįeina 7 proc. PVM (IVA), jis pridedamas prie sąskaitos. Paprastai ispanai duoda ne daugiau nei 5 proc. arbatpinigių, jie dažnai tik suapvalina sąskaitą.

Ispanijoje čekiai naudojami retai. Paprastai keliautojo čekiai priimami, bet nepalankiu valiutos kursu. Dauguma restoranų priima pagrindines kredito korteles ir tarptautines tiesiogines debito korteles. Tačiau *tapas* barai, kavinės, kaimų *mesones*, pakelės *ventas*, *pubs* ar *bodegas* jų nepripažįsta.

PRIVAŽIAVIMAS VEŽIMĖLIU

RETAS RESTORANAS suprojektuotas neįgaliesiems, todėl pasiskambinkit (arba paprašykit, kad viešbučio personalas pasiteiraut), ar įmanoma privažiuoti prie staliukų ir tualetų.

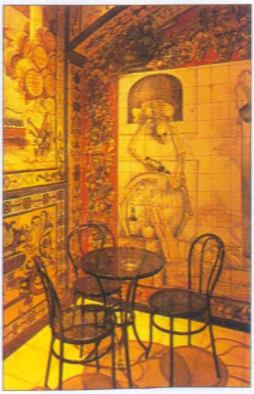

XX a. pradžios Madrido baro interjeras

Renkantis *tapas*

Sausas fino cheresas

TAPAS ARBA PINCHOS – tai nedideli užkandžiai, atsiradę Andalūzijoje XIX a. prie chereso. Iš pradžių baro padavėjai uždengdavo taurę nedidele lėkštute, arba *tapa*, kad neįkristų musės. Vėliau ant lėkštutės padėdavo gabaliuką sūrio ar kelias alyvuoges prie vyno. Iš pradžių *tapas* įeidavo į vyno kainą, dabar už juos reikia mokėti atskirai. Galima rinktis įvairius rinkinius – nuo šaltos mėsos ir sūrių iki įmantrių karštų patiekalų iš jūros gėrybių, mėsos ar daržovių.

Fritura de pescado – *keptos žuvies ir jūrų gėrybių mišinys, patiekiamas su citrina. Gali būti raudonoji žuvis, kalmarai, jūros lydeka arba kita šviežia žuvis.*

Albondigas *(mėsos kukuliai)* – *sotus užkandis su aštriu pomidorų padažu.*

Jamón serrano – *sūdytas kumpis, džiovintas kalnų* (serrano) *ore, patiekiamas nepapuoštas, supjaustytas gabaliukais* (tacos) *arba plonais griežinėliais* (lonchas). *Paprastai valgomas su duona.*

Gambas a la plancha – *tai neįmantrus, bet aromatingas patiekalas, kurį sudaro ant grotelių keptos neišlukštentos krevetės.*

Tortilla a la española – *storas ispaniškas omletas su svogūnais ir bulvėmis, sumaišytomis su prieskoniais ir kiaušiniu. Supjaustytas trikampiais ar kvadratais.*

Mejillones a la marinera – *ištroškinti padaže moliuskai su kepintais svogūnais, česnakais, baltu vynu, alyvų aliejumi, citrinos sultimis ir petražolėmis.*

Almendras fritas – *pakepinti sūdyti migdolai. Tai įprastas užkandis, nes migdolai auga visoje Ispanijoje. Dar galima užsisakyti pistacijų* (pistachos), *sūdytų žemės riešutų* (cacahuetes) *ir saulėgrąžų* (pipas).

Pollo al ajillo – *paplitęs užkandis, kurį sudaro nedideli vištienos gabalai (sparneliai ar šlaunelės), apkepti aliejuje ir ištroškinti česnakų padaže.*

Banderillas – *tai persmeigti pagaliukais vėrinukai. I juos dažniausiai dedama marinuotos žuvies, daržovių, kietai virto kiaušinio, krevečių, marinuotų agurkų ir alyvuogių. Visą vėrinuką reikia suvalgyti iš karto, kad skoniai susimaišytų.*

Ensaladilla rusa *(rusiškos salotos) – šaltas patiekalas iš tuno, krevečių, bulvių, morkų ir žirnelių, sumaišytų su majonezu. Puošiamas pipirais ar kiaušiniu.*

Chorizo – *populiari dešra su česnaku ir paprika, paprastai valgoma šalta, bet kai kurios jos rūšys kepamos ir patiekiamos karštos.*

Patatas bravas – *pikantiškas valgis: aliejuje keptos bulvės užpilamos pomidorų padažu su česnakais, svogūnais, baltu vynu, petražolėmis ir aitriąja paprika. Tai ir skanus, ir sotus užkandis.*

Alyvuogės – *paplitęs užkandis. Jos patiekiamos įvairių rūšių.* Gordals – *mėsingos Sevilijos alyvuogės.* Mazanillas *gali būti įdarytos ančiuviais, migdolais arba raudonaisiais pipirais. Kai kurios marinuojamos su prieskoninėmis žolelėmis, aliejumi arba actu.*

Salpicón de mariscos – *delikatesinės šaltos salotos iš šviežių jūros gėrybių, tarp jų omarų, krabų, krevečių su pjaustytais pomidorais. Užpilamos aštriu* vinaigrette *(acto padažu), pagardintu svogūnais ir raudonaisiais pipirais.*

Calamares fritos – *kalmarų žiedai, apvolioti miltais ir iškepti aliejuje. Patiekiami papuošti citrinos skiltele.*

Ensalada de pimientos rojos – *spalvingos šaltos salotos iš keptų raudonųjų pipirų ir pomidorų. Kepant išsiskyrusios sultys sumaišomos su alyvų aliejumi ir actu ir užpilamos ant salotų.*

Queso manchego, *avies sūris iš La Mančos* (žr. p. 321), – *populiariausias Ispanijos sūris. Patiekiamas su duona pusiau minkštas* (semicurado) *arba sunokęs ir kietas* (curado).

TAPAS BARAI

Netgi mažame kaimelyje yra bent vienas baras, kur gyventojai eina išgerti, užkąsti, pasikalbėti su draugais. Sekmadieniais ir per šventes šeimos susirenka pamėgtose vietose. Didesniuose miestuose įprasta apeiti kelis barus, ragaujant jų firminius patiekalus. *Tapa* – tai vienas patiekalas, *ración* susideda iš dviejų ar trijų. Galima užsisakyti *bocadillos* – sumuštinių su tais pačiais produktais kaip ir *tapas*. *Tapas* paprastai valgomi stovint prie baro, o ne sėdint prie staliuko, už kurį reikia papildomai mokėti.

Draugai vietos bare susirenka pasikalbėti ir pasigardžiuoti *tapas*

Ką gerti Ispanijoje

ISPANIJA – viena didžiausių pasaulyje vyno gamintojų, čia daroma daug gerų vynų rūšių, ypač La Rioja raudonųjų ir Andalūzijos cheresų. Daug kitų gėrimų – ir alkoholinių, ir nealkoholinių – siūloma kavinėse ir baruose, kurie yra labai svarbūs Ispanijos gyvenimo akcentai. Ispanai taip labai mėgsta kavą. Vasarą, be alaus, kurio visada gausu, čia galima pasirinkti daugybę rūšių gaivinamųjų gėrimų. Brendis, įvairūs likeriai, pvz., anyžinis, geriami kaip aperatyvai ir *digestifs*, taip pat ir atšaldytas blyškiai auksaspalvis fino cheresas.

Lankytojai mėgaujasi gėrimu Sevilijos kavinės terasoje

Café con leche **(kava su pienu)**

Ramunėlės

Liepžiedžiai

KARŠTI GĖRIMAI

CAFE CON LECHE – tai lygios dalys kavos ir pieno; *café cortado* – espreso kava su šlakeliu pieno, o *café solo* – juoda kava. Populiarus karštas šokoladas, prie kurio duodama *churros* (aliejuje virtų lazdelių), žolelių arbatos *manzanilla* (ramunėlių) ir *tila* (liepžiedžių).

ŠALTI GĖRIMAI

DAUGUMOJE ISPANIJOS MIESTŲ ir kaimų galima gerti vandentiekio vandenį, bet žmonės paprastai perka mineralinį buteliuose – negazuotą *(sin gas)* arba gazuotą *(con gas)*. Be gaiviųjų, yra ir kitokių vasaros gėrimų, tarp jų *horchata (žr. p. 243)*, saldus pieno gėrimas iš *chufas* (žemės migdolų). Dar vienas populiarus gėrimas – *leche merengada* (ledinis pienas su įmestais saldžiais merengais). *Gaseosa* – putojantį limonadą – galima gerti arba vieną, arba paprastai sumaišius su vynu. *Zumo de naranja natural* (šviežiai išspaustos apelsinų sultys) puikiai numalšina troškulį.

Gazuotas ir negazuotas mineralinis vanduo

Horchata **– žemės migdolų gėrimas**

ISPANIJOS VYNAI

Vynas gaminamas Ispanijoje nuo ikiromėninių laikų. Yra įvairiausių vyno rūšių, tarp jų ir žymieji Rioja. Geriausią vyno kokybę rodo *Denominación de Origen* (DO) – kilmės ir kokybės garantas. *Vino de la Tierra* – žemesnis standartas už DO, kurio gaminant naudojama per 60 proc. vynuogių iš tam tikro rajono. *Vino de Mesa* – žemiausia kategorija, apimanti pagrindinius neklasifikuotus vynus. Daugiau informacijos apie Ispanijos vynus ieškokite: Šiaurės Ispanija *(žr. p. 74–75)*, Rytų Ispanija *(žr. p. 192–193)*, Centrinė Ispanija *(žr. p. 322–333)* ir Pietų Ispanija *(žr. p. 402–403)*.

Baltasis Penedės vynas

Raudonasis Rioja vynas

Putojantis vynas *(cava)*

Stipriejі gėrimai ir likeriai

Ispanijos brendis, gaminamas Jerezo vyninėse, vadinamas *coñac*. Dauguma gamyklų išleidžia bent trijų rūšių ir kainų brendį. *Magno* – geras vidutiniškai išlaikytas brendis, ilgiausiai išlaikyti – *Lepanto* ir *Larios*. *Anís* – populiarus anyžiais aromatizuotas likeris. *Pacharán*, gaminamas iš dygiųjų slyvų, saldus, taip pat anyžių skonio. *Licor 43* – vanilės likeris. *Ponche* – išlaikytas brendis su vaistažolėmis.

Anís *Pacharán* Licor 43 Ponche

Alus

Alus buteliuose

Dauguma ispanijos alaus *(cerveza)* rūšių – tai šviesus alus buteliuose, nors kartais galima rasti ir pilstomo. Populiarios rūšys: *San Miguel, Cruzcampo, Águila*. Jei norite užsisakyti stiklinę alaus, paprašykite *una caña*. Bealkoholinio alaus *(cerveza sin alcohol)* galima gauti visuose Ispanijos baruose.

Cheresas (šeris)

Dvi fino chereso rūšys

Cheresas gaminamas Jerez de la Fronteroje (Andalūzijoje) ir kaimyniniuose Sanlúcar de Barrameda ir El Puerto de Santa María *(žr. p. 402–403)*. Nors oficialiai nevadinamas cheresu, bet panašios rūšys gaminamos Montilloje prie Córdobos. Balsvas *fino* – sausas, nestiprus, puikiai tinka kaip aperityvas. Gintarinis *amontillado* (išlaikytas *fino*) turi stiprų, aštrų skonį, o *oloroso* – sodrus ir raudonas.

Raudonasis vynas ir limonadas

Sangria

Kokteiliai

Sangrija – tai gaivinantis gėrimas iš raudonojo vyno, *gaseosa* (limonado) ir kitų komponentų, pvz., kapotų vaisių ir cukraus. Vynas, skiestas limonadu, vadinamas *vino con gaseosa*. Dar vienas mėgstamas gėrimas – tai *Agua de Valencia*, gaivinantis putojančio vyno *(cava)* ir apelsinų sulčių mišinys. Jaunimas mėgsta *cubalibres* – kokakolą su romu ar džinu.

Cubalibre *Vino con gaseosa*

Kaip suprasti vyno etiketę

Jei žinot, ko ieškote, etiketė pasakys apie vyno aromatą ir kokybę. Joje yra gamintojo arba gamyklos pavadinimas *(žr. p. 619)*, vynuogių rinkimo metai, *Denominación de Origen* (DO). Vynai su užrašu *cosecha* – jauni ir pigiausi, *crianza* ir *reserva* – išlaikyti mažiausiai 2–3 metus, dalį laiko ąžuolinėse statinėse, todėl brangesni. Stalo vynas *(Vino de Mesa)* gali būti *tinto* (raudonas), *blanco* (baltas), *rosado* (rausvas). *Cava* – putojantis vynas, gaminamas *méthode champenoise* specifinėse kilmės srityse.

Pavadinimas
Firmos ženklas
Butelio talpa
Valstybinė, ne kooperatinė įmonė
Denominación de Origen
Vynuogių rinkimo metai
Regiono simbolis

Restorano pasirinkimas

ŠIOJE KNYGOJE restoranai parinkti pagal platų kainų diapazoną, maisto kokybę, patiekalus, įdomią vietą. Sąraše restoranai išvardyti pagal Ispanijos sritis, pradedant Galisija. Jums padės orientuotis spalvotos sričių atžymos lentelių viršuje.

	Kredito kortelės	Tapas baras	Nustatytos kainos valgiaraštis	Gerų vynų sąrašas	Stalijukai lauke
GALISIJA					
BAIONA: *Moscón.* (₽₽) Calle Alférez Barreiro 2 (Pontevedra). ☎ *986 35 50 08.* Galisijos virtuvė, skanus žuvies *caldeirada* (troškinys) su paprika. Malonu pietauti žvelgiant į uostą. ▤ ♿	AE DC MC V			●	
BETANZOS: *La Casilla.* (₽) Avenida de Madrid 90 (A Coruña). ☎ *981 77 01 61.* Senas mūrinis pakelės namas, visoje Ispanijoje garsus savo omletais. Iš terasos galima grožėtis sodu. ● *pirm.* ♿	DC MC V		■	●	■
BUEU: *A Centoleira.* (₽₽) Playa de Beluso 28 (Pontevedra). ☎ *986 32 08 96.* Išsirinkit vėžį iš akvariumo arba paragaukit jūros lydekos su moliuskais, užgerdami geru vynu. ● *pirm. ir spal.* ▤	AE DC MC V	●	■	●	■
A CORUÑA: *La Penela.* (₽) Plaza de María Pita 12. ☎ *981 20 92 00.* Galima paprastai ir nepretenzingai pavalgyti viduje ir lauke. Firminiai patiekalai: ant grotelių kepta veršiena, ispaniškas omletas ir galisietiškai paruošta vėgėlė. ● *sekm.* ▤	AE DC MC V			●	■
A CORUÑA: *Casa Pardo.* (₽₽) Calle Novoa Santos 15. ☎ *981 28 00 21.* Ši taverna prie žvejybos uosto garsėja įvairiais būdais paruošta vėgėle. Taip pat čia populiarus karamelinis mėlynių kremas. ● *sekm.* ▤	AE DC MC V		■	●	
O GROVE: *Crisol.* (₽₽₽) Calle Hospital 10–12 (Pontevedra). ☎ *986 73 00 29.* Patiekiama jūros gėrybių įvairovė su aukščiausios rūšies sudedamosiomis dalimis. Valgomojo langai žvelgia į jūrą. ● *pirm.* ▤	AE MC V		■	●	
A GUARDA: *Anduriña.* (₽₽₽) Calle Calvo Sotelo 58 (Pontevedra). ☎ *986 61 11 08.* Mėgaudamiesi šviežia jūros lydeka, otu ar žuvies troškiniu šiame pakrantės restorane galit stebėti grįžtančius su laimikiu žvejų laivus. ▤ ♿	AE DC MC V	●		●	■
LUGO: *Alberto.* (₽₽) Calle Cruz 4. ☎ *982 22 83 10.* Jautienos antrekotas su žaliųjų ropių padažu ir jūros ešerys su mažais unguriukais – tai tik keli iš daugelį apdovanojimų laimėjusio vyriausiojo virėjo Alberto Garcíos skanumynų. ● *sekm.* ▤	AE DC MC V	●	■	●	
LUGO: *Verruga.* (₽₽₽) Calle Cruz 12. ☎ *982 22 98 55.* Šis restoranas siūlo didelį žuvies patiekalų pasirinkimą iš nuosavos žuvidės. Išbandykit krabais įdarytus raudonuosius pipirus ir skanius naminius blynelius *filloas*, paruoštus įvairiais būdais. ● *pirm.* ▤ ♿	AE DC MC V	●	■	●	
OURENSE: *Pingallo.* (₽) Rúa San Miguel 6. ☎ *988 22 00 57.* Namų virtuvė su firminiu Galisijos patiekalu – *lacón con grelos* (ropių lapai su kumpiu). Paragaukit jautienos ar ožiuko mėsos pjausnių. ♿	AE MC MC	●	■	●	■
OURENSE: *San Miguel.* (₽₽₽) Rúa San Miguel 12–14. ☎ *988 22 12 45.* Išradinga Galisijos virtuvė, siūlanti vien jūros gėrybių patiekalus. Išbandykit jūros ešerį vėžių padaže arba šviežias austres ir moliuskus. ▤	AE DC MC V	●	■	●	
PADRÓN: *Casa Ramallo.* (₽₽) Calle Castro 5, Rois (A Coruña). ☎ *981 80 41 80.* Restoranas vaišina daržovėmis ir žuvies troškiniais. ● *pirm.* ▤	AE DC MC			●	■

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

€ iki 3000 pesetų
€€ 3000–4500 pesetų
€€€ 4500–6000 pesetų
€€€€ daugiau 6000

TAPAS BARAI (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* *(žr. p. 574–575)* ir *raciones* (didesnes porcijas).
NUSTATYTOS KAINOS VALGIARAŠTIS
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.
GERŲ VYNŲ SĄRAŠAS
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.
STALIUKAI LAUKE
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

		KREDITO KORTELĖS	TAPAS BARAS	NUSTATYTOS KAINOS VALGIARAŠTIS	GERŲ VYNŲ SĄRAŠAS	STALIUKAI LAUKE
PONTEVEDRA: *Doña Antonia.* Calle Soportales, Plaza de la Herrería 4. 986 84 72 74. Dabartinė Europos virtuvė rafinuotoje aplinkoje su vaizdu į mielą Plaza de la Herrería. Mėgstamiausios – drungnos vėgėlės salotos ir nuga ledai su lazdyno riešutais ir pistacijomis. *sekm.*	€€€	MC V			●	
SAN SALVADOR DE POYO: *Casa Solla.* Avenida Sineiro 5 (Pontevedra). 986 87 28 84. Tarp firminių šio elegantiško restorano, įsikūrusio mieluose senuose *pazo* (dvaro rūmuose), patiekalų – omaro salotos su pomidorų mišraine ir jūros ešerys ant porų sluoksnio.	€€€€	AE DC MC V			●	■
SANTIAGO DE COMPOSTELA: *Moncho Vilas.* Avenida de Villagarcía 21 (A Coruña). 981 59 83 87. Pavyzdiniai Galisijos patiekalai valgomi antrame aukšte esančiame restorane. Norintiems tik užkąsti, baras pirmame aukšte siūlo skanių jūros gėrybių *tapas* ir *empanadas* (kimštinio pyrago).	€€€€	AE DC MC V	●	■	●	■
SANTIAGO DE COMPOSTELA: *Toñi Vicente.* Avenida Rosalía de Castro 24 (A Coruña). 981 59 41 00. Aukštosios Galisijos virtuvės garbintojai ištikimai renkasi *Toñi* kulinarinėje šventovėje. Marinuoto jūros ešerio salotos ir jūros lydeka bulvės kriauklėje – tai tik keli jos sukurti patiekalai. *sekm.*	€€€€	AE DC MC V		■	●	
SANXENXO: *La Taberna de Rotilio.* Avenida del Puerto (Pontevedra). 986 72 02 00. Šis šaunus restoranas, įsikūręs viešbučio rūsyje, pelnė šlovę išradinga Galisijos virtuve. Vienas iš virėjo kūrinių – visuomet populiari vėgėlės *caldeirada*. *pirm. ir gr. vid.–saus. vid.*	€€€€	AE DC MC V		■	●	
VEDRA: *Roberto.* Calle San Julián de Sales (A Coruña). 981 51 17 69. Rodydamas išskirtinį dėmesį žuviai ir daržovėms, Roberto Crespo iš namie išaugintos produkcijos kuria įdomius patiekalus, pvz., didžiadantę su ropių lapais. Sode auga 300 metų senumo magnolija.	€€€	AE MC MC V	●	■	●	■
VERÍN: *Gallego.* Carretera N525, Albarellos de Monterrei (Ourense). 988 41 82 02. Pietaudami šiame šviesiame valgomajame, papuoštame kaimo vietovių vaizdais, mėgaukitės tradiciniais Galisijos patiekalais, didele jūros gėrybių įvairove.	€€	AE DC MC V	●	■	●	■
VIGO: *El Castillo.* Parque del Castro (Pontevedra). 986 42 11 11. Iš elegantiško, ant kalvos esančio restorano, kuriame ant grotelių kepama žuvis ir mėsa, atsiveria nuostabus Vigo ir įlankos vaizdas. *pirm.*	€€€	AE DC MC V		■		
VILAGARCÍA DE AROUSA: *El Lagar.* Pazo Sobrán, Villajuan de Arosa (Pontevedra). 986 50 09 09. Restoranas įsikūręs dideliuose XI a. dvaro rūmuose, vadinamuosiuose *pazo*. Šis pastatas laikomas senesniu nei Santiago de Compostelos katedra. Laisva, nevaržoma aplinka ir gera krašto virtuvė.	€€	AE MC V	●	■		
VILAGARCÍA DE AROUSA: *Chocolate.* Avenida de Cambados 151 (Pontevedra). 986 50 11 99. Vietos įžymybė Manolo Coresas siūlo subalansuotą jūros gėrybių ir mėsos rinkinį, saldžių kukurūzų ir moliuskų pyragų.	€€€	AE MC V			●	
VILLAFRAMIL: *La Villa.* Carretera Oviedo–A Coruña (Lugo). 982 12 30 01. Šis žavus, meniškai restauruotas, 300 metų senumo kaimo namas siūlo tradicinį krašto maistą. Rekomenduojame paragauti jūros lydekos su ikrais bei švelnios Galisijos veršienos. *antr.*	€€	AE DC MC V		■	●	■

Simbolių reikšmes žr. viršelio 3 p. atlanke

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

- (€) iki 3000 pesetų
- (€€) 3000–4500 pesetų
- (€€€) 4500–6000 pesetų
- (€€€€) daugiau 6000

TAPAS BARAI (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* *(žr. p. 574–575)* ir *raciones* (didesnes porcijas).

NUSTATYTOS KAINOS VALGIARAŠTIS
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.

GERŲ VYNŲ SĄRAŠAS
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.

STALIUKAI LAUKE
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

ASTŪRIJA IR KANTABRIJA

		KREDITO KORTELĖS	TAPAS BARAS	NUSTATYTOS KAINOS VALGIARAŠTIS	GERŲ VYNŲ SĄRAŠAS	STALIUKAI LAUKE
AVILÉS: *Real Balneario de Salinas.* Calle Juan Sitges 3, Salinas (Asturias). ☎ *98 551 86 13.* Šis mielas restoranas *Salinas* pajūrio kurorte priklauso prestižiniam Aviléso restoranų savininkui. Sezono valgiaraštyje daug jūros gėrybių, o jo firminis patiekalas – jauni unguriukai.	€€€	AE DC MC V		■	●	■
CANGAS DE ONÍS: *La Cabaña.* Calle Susierra 34 (Asturias). ☎ *98 594 00 84.* Populiarus restoranas malkomis kūrenamu židiniu, kuriame tobulai iškepa paršiukas ir ėriukas. Desertui siūloma sūrio ar obuolių pyrago. ● *ketv. ir vas.*	€€	AE DC MC V		■		■
CASTAÑEDA: *Hostería de Castañeda.* Calle Villabañez (Cantabria). ☎ *942 59 81 13.* Apžiūrėję netoli esančio Puente Viesgo rūsius, atsipalaiduokit rekonstruotose XVII a. fermos arklidėse. Pasimėgaukit šernienos troškiniu, pagardintu prieskoninėmis žolelėmis, ar nugarinės kepsniu su grybais.	€€	AE DC MC V	●	■	●	■
CASTRO URDIALES: *Mesón del Marinero.* Calle Correría 23 (Cantabria). ☎ *942 86 00 05.* Stilingas jūros gėrybių restoranas, įsikūręs valstybės saugomame istoriniame pastate. Porcijos didelės, o žvejybos uosto artumas tik įrodo, kad produktai visada švieži. Puikus vynų sąrašas.	€€€€	AE DC MC V	●	■	●	■
CASTROPOL: *El Risón de Peñamar.* Calle del Puerto (Asturias). ☎ *98 563 50 65.* Žavingas kaimiškas namas su terasa ant Eo ria krantų, kur galima gardžiuotis autentiška Astūrijos virtuve. ● *pirm. ir lapkr.*	€€	AE DC MC V	●	■	●	■
COMILLAS: *El Capricho de Gaudí.* Barrio de Sobrellano (Cantabria). ☎ *942 72 03 65.* Antoni Gaudí architektūros stebuklas suteikia unikalią aplinką šiam įmantriam restoranui. Rekomenduojama užsisakyti lašišos su ančiuvių kremu ir oto su česnako daigais. ● *pirm. ir saus. vid.–vas. vid.*	€€€	DC MC V		■	●	■
COSGAYA: *Mesón del Oso.* Carretera Potes–Fuente Dé (Cantabria). ☎ *942 73 30 18.* Žavingas kaimo viešbutis ir restoranas prie Río Deva su puikiais Picos de Europa vaizdais. Vietiniai firminiai patiekalai – veršienos kepsnys ir *cocido albaniego* (maistingas troškinys su avinžirniais ir kiauliena). ● *saus.–vas. vid.*	€€	DC MC V		■	●	■
CUDILLERO: *Mariño.* Playa de la Concha de Artedo (Asturias). ☎ *98 559 01 86.* Šio restorano firminis patiekalas – žuvų troškiniai, vadinamieji *calderadas.* Tipiškas patiekalas – *curadillo* iš ryklienos. ● *vasarj.*	€€€	AE DC MC V	●	■	●	■
ESCALANTE: *San Román de Escalante.* Carretera Escalante–Castillo (Cantabria). ☎ *942 67 77 28.* Šiame žavingame sename kalnų name, įsikūrusiame soduose su XII a. koplyčia, puikiai dera elegantiška aplinka ir prancūziško stiliaus virtuvė. ● *gr. vid.–saus. vid.*	€€€€	AE DC MC V	●	■	●	■
LAREDO: *Risco.* Calle la Arenosa 2 (Cantabria). ☎ *942 60 50 30.* Užsisakykit staliuką prie vieno iš didžiųjų panoraminių langų su nuostabiu įlankos vaizdu ir gardžiuokitės jūros lydekos troškiniu su bulvėmis bei moliuskais *salsa verde* (česnakų ir petražolių) padaže.	€€€€	AE DC MC V	●		●	■
LASTRES: *El Cafetín.* Calle Matemático Pedrayes (Asturias). ☎ *98 585 00 85.* Šviežios jūros gėrybės patiekiamos kartu su *pote asturiano* troškiniu. ● *treč.*	€€	AE DC MC V	●	■		■

Luarca: *Villa Blanca.* ®®
Avenida de Galicia 25–27 (Asturias). ☎ *98 564 10 79.*
Išmėginkit ranką pildami sidrą kaimo bare, paskui pasimėgaukit *pitu de aldea* (viščiuku su žirniais ir bulvėmis). ▤ ♿
AE DC MC V

Oviedo: *El Raitán.* ®®
Plaza de Trascorrales 6 (Asturias). ☎ *98 521 42 18.*
Astūrijos virtuvės įvairovę atspindi devynių patiekalų *menu de degustación*, o aptarnauja padavėjai tautiniais drabužiais. ● *sekm.* ▤
AE DC MC V

Potes: *Martín.* ®
Calle Roscabao, Urbanización Ivana (Cantabria). ☎ *942 73 02 33.*
Autentiška regiono virtuvė, sotūs patiekalai, pavyzdžiui, *cocido lebaniego* (troškinys su avinžirniais ir kiauliena) ir pipirai, įdaryti vietiniu Treviso sūriu. Iš valgomojo atsiveria didingi vaizdai. ● *saus.* ♿
AE MC MC V

Prendes: *Casa Gerardo.* ®®®
Carretera N632 (Asturias). ☎ *98 588 77 97.*
Malonus restoranas, visoje Ispanijoje garsėjantis savo *fabada* – riebiu troškiniu su baltomis pupelėmis ir juoduoju pudingu. ● *pirm., saus.* ▤ ♿
AE MC MC V

Puente Arce: *El Molino.* ®®®
Carretera Nacional (Cantabria). ☎ *942 57 50 55.*
Estetiniu ir gastronominiu požiūriu geriausias rajono restoranas įsikūręs buvusiame malūne. Čia galima paragauti įmantrių Kantabrijos virtuvės patiekalų ir pasigrožėti romantišku upės vaizdu. ♿
AE DC MC V

Ramales de la Victoria: *Río Asón.* ®®®
Calle Barón de Adzaneta 17 (Cantabria). ☎ *942 64 61 57.*
Nuošaly nuo turistų pramintų takų slėpiasi vienas geriausių Kantabrijos restoranų. Kaimyninėje Río Asón upėje sugauta lašiša ir sezono valgiaraštis patenkins ir išrankiausią skonį. ● *pirm. ir saus.* ▤ ♿
AE DC MC V

Reinosa: *Vejo.* ®®
Avenida de Cantabria 83 (Cantabria). ☎ *942 75 17 00.*
Firminis šio modernaus restorano patiekalas – minkšta veršiena. Labai skani filė su paštetu *(foie gras)* ir valgomaisiais trumais. Paragavę Kantabrijos sūrio, suprasit, kodėl šis kraštas garsėja pieno produktais.
AE DC MC V

Santander: *Bodega del Riojano.* ®®
Calle Río de la Pila 5 (Cantabria). ☎ *942 21 67 50.*
Spalvinga vyninė žymi ir dekoratyvinėmis, Ispanijos dailininkų ištapytomis statinėmis, ir puikiu maistu. Sakoma, kad čia „geriausi pasaulyje" įdaryti raudonieji pipirai. Taip pat gausus užkandžių pasirinkimas. ▤
AE DC MC V

Santander: *Zacarías.* ®®
Calle Hernán Cortés 38 (Cantabria). ☎ *942 21 23 33.*
Populiarus restoranas ir tapas baras, siūlantis autentiškus Kantabrijos valgius, leis susidaryti nuomonę apie krašto virtuvę. ▤ ♿
AE DC MC V

Taramundi: *El Mazo.* ®®
Cuesta de la Rectoral (Asturias). ☎ *98 564 67 60.*
Sename dvasininko name kaimiškoje aplinkoje tiekiami naminiai patiekalai. Vienas iš jų – filė kepsnys su vietos mėlynuoju sūriu *Cabrales.* ▤
AE DC MC V

Baskija, Navara, La Riocha

Aoiz: *Beti Jai.* ®®
Calle Santa Agueda 2 (Navarra). ☎ *948 33 60 52.*
Restoranas centrinėje senamiesčio aikštėje siūlo autentiškus Navaros patiekalus. Avies skrandis *(menudicos)*, kiaulės kojos ir naminis biskvitinis pyragas – tipiški krašto patiekalai. ▤
MC V

Azpeitia: *Kiruri Jatetxea.* ®®
Barrio de Loiola 23 (Guipúzcoa). ☎ *943 81 56 08.*
Pasimėgaukit Guridi šeimos patiektais tradiciniais baskų valgiais: txangurro (krabais, keptais ir patiektais su kiaukutu) arba *lubina al txacoli* (jūros ešeriu, troškintu baltame vyne). ▤ ♿
AE DC MC V

Bilbao (Bilbo): *Zortziko.* ®®®®
Calle Alameda Mazarredo 17 (Vizcaya). ☎ *94 423 97 43.*
Šiuolaikinės virtuvės patiekalai elegantiškame istoriniame pastate. Valgiaraštis sezoninis, daug išradingų baskų valgių. ● *sekm.* ▤
AE DC MC V

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

- € iki 3000 pesetų
- €€ 3000–4500 pesetų
- €€€ 4500–6000 pesetų
- €€€€ daugiau 6000

Tapas baras (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* *(žr. p. 574–575) ir raciones* (didesnes porcijas).

Nustatytos kainos valgiaraštis
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.

Gerų vynų sąrašas
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.

Staliukai lauke
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

		Kredito kortelės	Tapas baras	Nustatytos kainos valgiaraštis	Gerų vynų sąrašas	Staliukai lauke
Cintruénigo: *Maher.* Calle Ribera 19 (Navarra). *948 81 11 50.* Išradinga virtuvė rūsio restorane. Ypatingi patiekalai: šparagų pudingas, ryžiai su kiškiena, ėriuko šonkauliai grybų padaže.	€€€€	AE DC MC V	●	■	●	
Egúes: *Mesón Egúes.* Carretera de Aoiz (Navarra). *948 33 00 81.* Pasimėgaukit puikiu maistu jaukiame kaimiška dvasia dvelkiančiame restorane. Firminiai patiekalai: otas, kepsniai ant žarijų ir šviežias paštetas. Skanūs naminiai desertai. *pirm.*	€€€	AE DC MC V			●	
Elorrio: *Nico.* Plaza Arbol de Guernika 4 (Vizcaya). *94 682 04 69.* Daugelis mėgsta šį seną biskajietiško stiliaus namą su medinėmis sijomis ir kaimiška apdaila ir jo neįmantrius, bet skanius patiekalus. *rugpj.*	€€€	AE MC		■ V		
Estella (Lizarra): *Navarra.* Calle Gustavo de Maeztu 16, Los Llanos (Navarra). *948 55 10 69.* Šis restoranas didingame name, dekoruotame plytelėmis, vaizduojančiomis Navaros karalius, siūlo tradicinę krašto virtuvę. Čia nuostabus *blanca de navarra* (citrinų ir medaus ledai su grietinėle ir riešutais) desertas. *pirm.*	€€	AE MC V	●	■	●	■
Ezcaray: *Echaurren.* Calle Héroes del Alcázar 2 (La Rioja). *941 35 40 47.* Vienas geriausių La Riochos restoranų, priklausantis Paniego šeimai. Garsėja patiekalais iš geriausių krašto daržovių ir dideliu Rioja ir Albariño vynų pasirinkimu. *lapkr.*	€€	AE DC MC V		■	●	
Galdácano: *Aretxondo.* Calle Elexalde 20 (Vizcaya). *94 456 76 71.* Vienas geriausių šio krašto restoranų. Įmantrūs baskų patiekalai, dėl kurių verta pavažiuoti 10 km nuo Bilbao. Patariama užsisakyti iš anksto. *pirm.*	€€€€	AE MC V		■	●	
Getaria: *Elkano.* Calle Herrerita 2 (Guipúzcoa). *943 14 06 14.* Pedro Arregui garsėja žuvimi, kepta ant grotelių. Neprilygstami kalmarai savo sultyse ir otas. Čia galima užsisakyti geriausio baskų *txacoli* vyno – *Txomín Echaniz.*	€€€€	AE DC MC V			●	■
Haro: *Terete.* Calle Lucrecia Arana 17 (La Rioja). *941 31 00 23.* Šioje senovinėje malkomis kūrenamoje krosnyje ėriukas kepamas nuo 1877 m. Pasėdėkit prie ilgų medinių stalų ir pasimėgaukit Riochos valgiais, buteliu naminio vyno. *pirm.*	€€	MC V		■	●	
Hondarribia (Fuenterrabía): *Sebastián.* Calle Mayor 9–11 (Guipúzcoa). *943 64 01 67.* Mielas XVI a. namas istorinėje miesto dalyje, baskų-prancūzų virtuvė. Medžioklės sezono metu galima paskanauti žvėrienos patiekalų. *pirm. ir vas.*	€€	AE DC MC V		■	●	
Kortezubi: *Lezika.* Barrio Basondo 8, Santimamiñe (Vizcaya). *94 625 29 75.* Gražus XVIII a. kaimo namas netoli nuo Santimamiñe urvų siūlo tradicinius baskų patiekalus: jūros lydeką *salsa verde* padaže, rudąsias pupeles su kumpiu ir dešra. Geras vynų pasirinkimas.	€€€	AE DC MC V	●	■	●	■
Laguardia: *Posada Mayor de Migueloa.* Calle Mayor de Migueloa 20 (Álava). *941 12 11 75.* Elegantiškuose, gražiai restauruotuose XVII a. Viana rūmuose dabar įsikūręs vienas geriausių La Riochos restoranų. Keptas ėriukas ir Riochos bulvės *(a la riojana)* – tai tik du iš firminių patiekalų. *nuo Kalėdų iki saus. pab.*	€€€	AE DC MC V	●	■	●	■

LASARTE: *Martín Berasategui.* ®®®®
Calle Loidi 4 (Guipúzcoa). ☎ *943 36 64 71.*
Vienas geriausių rajono restoranų kaimiškame name. Vienas iš firminių Martino patiekalų – šalta bulvių sriuba su rūkyta šonine. Martinas parinks valgiaraštį pagal jūsų išgales. ● *pirm.* ▤ ♿
AE DC MC V

LEKEITIO: *Mesón Arropain.* ®®®
Carretera de Marquina, Arropain, Ispaster (Vizcaya). ☎ *94 684 03 13.*
Restoranas kaimo name siūlo daug jūros gėrybių. Firminiai patiekalai: kepta ant grotelių plekšnė, kepti vėžiai ir krabai. Tipiškas patiekalas – naminis varškės pudingas *cuajada.* ● *treč. ir gr. vid.–saus. vid.* ♿
AE DC MC V

LOGROÑO: *El Cachetero.* ®®®
Calle Laurel 3 (La Rioja). ☎ *941 22 84 63.*
Jaukus restoranas, siūlantis naminį maistą. Puikūs daržovių patiekalai, verta paragauti kepto ožiuko. Vienas iš desertų – *arroz con leche* (ryžių pudingas). ● *sekm. ir liep. vid.–rugpj. vid.* ▤ ♿
DC MC V

OIARTZUN: *Zuberoa.* ®®®®
Calle Iturriotz Auzoa 8 (Guipúzcoa). ☎ *943 49 12 28.*
Dar vienas geras Ispanijos restoranas 600 metų senumo kaimiškame name. Broliai Arbelaitzai išlaiko nuolatinį kulinarijos meno lygį. Puikus klasikinis patiekalas – paštetas *foie gras* su avinžirnių padažu. ● *pirm.* ▤ ♿
AE DC MC V

PAMPLONA (IRUÑA): *Sarasate.* ®®
Carretera de Irún, Olave (Navarra). ☎ *948 33 08 20.*
Kaimo namas už Pamplonos. Geras maistas, prieinamos kainos. Firminiai, ant grotelių kepti, patiekalai. Po Sanfermines bulių bėgimo šventės galite paragauti specialaus *guisado de toro* (buliaus troškinio). ● *pirm.* ♿
DC MC V

PAMPLONA (IRUÑA): *Alhambra.* ®®®
Calle Bergamín 7 (Navarra). ☎ *948 24 50 07.*
Tipiniai Navaros patiekalai. Paragaukit šaltų užkandžių: artišokų, valgomųjų trumų, daržovių tyrės ir grybų *risotto.* Geras vietinių vynų pasirinkimas. ● *sekm.* ▤ ♿
AE DC MC V

PASAI DONIBANE: *Casa Cámara.* ®®
Pasajes de San Juan 79 (Guipúzcoa). ☎ *943 52 36 99.*
Gėrėdamiesi jūros panorama, patys išsirinkit iš akvariumo omarą arba paragaukit keptų krabų. ● *pirm.* ♿
MC V

PUENTE LA REINA: *Mesón el Peregrino.* ®®®
Carretera Pamplona–Logroño (Navarra). ☎ *948 34 00 75.*
Jauki kaimo užeiga siūlo ramią aplinką ir tradicinius patiekalus. Paragaukit veršio pažandžių svogūnų padaže, o deserto – šokoladinių putėsių. ● *pirm.* ▤
DC MC V

SAN SEBASTIÁN (DONOSTIA): *Akelaré.* ®®®®
Paseo Padre Orcolaga 56, Barrio de Igueldo (Guipúzcoa). ☎ *943 21 20 52.*
Ispanų gastronomijos šventovė su nuostabiais vaizdais į kalnus, nusileidžiančius į jūrą. Firminiai patiekalai įtraukti į septynių valgių *menú de degustación.* Tik su vakariniais drabužiais. ● *pirm. ir vasarį.* ▤ ♿
AE DC MC V

SAN SEBASTIÁN (DONOSTIA): *Arzak.* ®®®®
Calle Alto del Miracruz 21 (Guipúzcoa). ☎ *943 27 84 65.*
Gurmanų nuomone, tai geriausias Ispanijos restoranas. Vyriausiasis virėjas Juanas Mari Arzakas pelnęs tarptautinę šlovę už išradingą baskų virtuvę, vertai apdovanotas trimis Michelin žvaigždutėmis. ● *pirm. ir lapkr.* ▤ ♿
AE DC MC V

TAFALLA: *Túbal.* ®®®
Plaza de Navarra 6 (Navarra). ☎ *948 70 08 52.*
18-ka šio istorinio pastato balkonų – į aikštės pusę. Paragaukit *crêpes* (blynelių) su agurkle, tradicine Navaros žole. ● *pirm.* ▤ ♿
AE DC MC V

VIANA: *Borgia.* ®®®®
Calle Serapio Urra (Navarra). ☎ *948 64 57 81.*
Mažas restoranas istorinėje miesto dalyje, įdomus sezoninis valgiaraštis. Firminiai patiekalai – artišokai su *foie gras* ir ėžiukais bei ėriena, marinuota su prieskoninėmis žolelėmis ir džino padažu. ● *sekm. ir rugpj.*
AE DC MC V

VITORIA (GASTEIZ): *Dos Hermanas.* ®®®
Madre Vedruna 10 (Álava). ☎ *945 13 29 34.*
Klasikinė krašto virtuvė su sezoniniu valgiaraščiu. Verta paragauti tuno su pipirais ir jaučio uodegos troškinio. ● *sekm.* ▤ ♿
AE DC MC V

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

€ iki 3000 pesetų
€€ 3000–4500 pesetų
€€€ 4500–6000 pesetų
€€€€ daugiau 6000

TAPAS BARAI (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* (*žr. p. 574–575*) ir *raciones* (didesnes porcijas).
NUSTATYTOS KAINOS VALGIARAŠTIS
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.
GERŲ VYNŲ SĄRAŠAS
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.
STALIUKAI LAUKE
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

		KREDITO KORTELĖS	TAPAS BARAS	NUSTATYTOS KAINOS VALGIARAŠTIS	GERŲ VYNŲ SĄRAŠAS	STALIUKAI LAUKE
VITORIA (GASTEIZ): *Ikea*. Portal de Castilla 27 (Álava). ☎ *945 14 47 47*. José Ramónas Berriozabalis meistriškai derina tradicinę baskų virtuvę su prancūziška. Klasikinis jo patiekalas – jūros lydekos filė *salsa verde* padaže. Rinktiniai patiekalai: *foie gras terrine* ir Bresse karveliai. ● *pirm.*	€€€€	AE DC MC V		■	●	
BARSELONA						
SENAMIESTIS: *Egipte*. **Planas 2 F2.** Ramblas 79. ☎ *93 317 74 80*. Mielas restoranas buvusiame vienuolyne siūlo Viduržemio jūros patiekalus, sūdytą menkę, paruoštą dešimčia skirtingų būdų.	€	AE DC MC V		■	●	
SENAMIESTIS: *Les Quinze Nits*. **Planas 5 A3.** Plaça Reial 6. ☎ *93 317 30 75*. Patrauklus restoranas patogioje vietoje vilioja jaunimą, siūlo gerus katalonų patiekalus prieinamomis kainomis.	€	AE DC MC V		■	●	■
SENAMIESTIS: *Romesco*. **Planas 2 F3.** Carrer de Sant Pau 28. ☎ *93 318 93 81*. Populiari vieta už Ramblas, namų stiliaus virtuvė, gyva atmosfera, prieinamos kainos. Restorano firminis patiekalas – *frijoles* (kubietiškas patiekalas iš ryžių, juodųjų pupų, keptų bananų ir kiaušinių). ● *sekm. ir rugpj.*	€		●	■		
SENAMIESTIS: *Agut*. **Planas 5 A3.** Carrer Gignàs 16. ☎ *93 315 17 09*. Čia susirinkę tapytojai mainydavo savo paveikslus į skanų ir sotų kataloniška maistą. Dabar tarp firminių patiekalų – baklažanų *terrine* ir kraujiniai Gironos jautienos kepsniai. ● *rugpj.*	€€	MC V		■	●	
SENAMIESTIS: *Amaya*. **Planas 5 A1.** Ramblas 20–24. ☎ *93 302 10 37*. Puikus, populiarus baskų-katalonų restoranas siūlo didelį *tapas* pasirinkimą prie baro ir pusę porcijos įvairiausių patiekalų. Fantastiškas vynų sąrašas.	€€	AE DC MC V	●	■	●	■
SENAMIESTIS: *Cal Pep*. **Planas 5 B3.** Plaça de les Olles 8. ☎ *93 310 79 61*. Pasak jūros gėrybių fanatikų, Pepo *pescado frito* (kepta žuvis) – geriausia pasaulyje. Be to, rekomenduojama paragauti moliuskų su kumpiu, kepto jauno kalmaro, vėžių su svogūnais. ● *sekm. ir rugpj.*	€€	AE DC MC	● V			
SENAMIESTIS: *Can Culleretes*. **Planas 5 A2.** Carrer Quintana 5. ☎ *93 317 64 85*. Seniausias miesto restoranas, įkurtas 1786 m., siūlo tradicinius katalonų patiekalus – *pica pica de pescado* (jūros gėrybių rinkinį). ● *pirm. ir liep.*	€€	MC V		■	●	
SENAMIESTIS: *Can Majó*. **Planas 5 B5.** Carrer de l'Almirall Aixada 23. ☎ *93 221 54 55*. Žymus jūros gėrybių restoranas Barselonoje siūlo ryžių patiekalus, pvz., lukštentų kiaukutinių *paella* ir *suquet* (karštas žuvies ir bulvių troškinys). Puikus vynų pasirinkimas. ● *pirm.*	€€	AE DC MC V		■	●	
SENAMIESTIS: *Estevet*. **Planas 2 F1.** Carrer de Valldonzella 46. ☎ *93 302 41 86*. Tradicinis svetingas restoranas su originalia keraminių plytelių apdaila ir dėkingų lankytojų dovanotais paveikslais. Paslaugus savininkas patars, kaip išsirinkti šaltą užkandį. Populiarūs kepti žąsiukų sparneliai. ● *sekm. ir dvi rugpj. sav.*	€€	AE DC MC V		■	●	
SENAMIESTIS: *Los Caracoles*. **Planas 5 A3.** Carrer Escudellers 14. ☎ *93 302 31 85*. Populiarus restoranas Barri Xinès (Kinų kvartale) siūlo neįmantrius patiekalus, pvz., *paella*, ėriuką ir ant iešmo keptą viščiuką.	€€	AE DC MC V	●		●	

SENAMIESTIS: *Fonda Senyor Parellada*. **Planas** 5 B3. €€
Carrer de la Argentería 37. ☎ *93 310 50 94.*
Šiam restoranui jaukumo teikia senoviniai šviestuvai ir žvakidės ant stalų. Didelis katalonų patiekalų pasirinkimas. ● *sekm.* ▤ ♿
AE DC MC V

SENAMIESTIS: *Reial Club Marítim de Barcelona*. **Planas** 5 A4. €€
Moll d'Espanya. ☎ *93 221 62 56.*
Klasikinis jūros restoranas-klubas su puikiu vaizdu į uostą. Tarp firminių patiekalų – baklažanų paštetas su ožkos sūriu ir paršiuko galva su obuoliais ir sidro padažu. ▤
DC MC V

SENAMIESTIS: *Set Portes*. **Planas** 5 B3. €€
Passeig de Isabel II 14. ☎ *93 319 29 50.*
Puošnus restoranas, primenantis elegantišką Paryžiaus kavinę. Tarp firminių patiekalų – 11-kos rūšių *paella* (ryžių patiekalas) ir skanūs naminiai *cannelloni*. Geras aptarnavimas ir didelis gerų vynų pasirinkimas. ▤ ♿
AE DC MC V

SENAMIESTIS: *Casa Leopoldo*. **Planas** 2 F3. €€€
Carrer de Sant Rafael 24. ☎ *93 441 30 14.*
Malonus restoranas, įrengtas buvusiose arklidėse ir karietinėje, šeimos nuosavybė nuo 1929 m. Skanių vietinių patiekalų valgiaraštis, mažai pasikeitęs nuo tų laikų. Geras aptarnavimas. ● *pirm. ir rugpj.* ▤ ♿
AE DC MC V

SENAMIESTIS: *Talaia Mar*. **Planas** 6 E5. €€€€
Anexo Torre Mapfre, Carrer de la Marina 16. ☎ *93 221 90 90.*
Įspūdingas apskritas restoranas su vaizdu į prieplauką. Ypatingai geras maistas. Valgiaraštis keičiamas pagal sezoną. Galima užsisakyti pusę porcijos *(pica pica)*. ▤ ♿
AE DC MC V

EIXAMPLE: *El Tragaluz*. **Planas** 3 A3. €€€
Passeig Concepció 5. ☎ *93 487 06 21.*
Du skirtingi požiūriai į maitinimą: trečiame aukšte – suši baras, ketvirtame – šiuolaikinė Viduržemio jūros virtuvė. Restorano ženklą kūrė grafikas Javieras Mariscalis. ▤
AE DC MC V

EIXAMPLE: *La Venta*. €€€
Plaça Doctor Andreu. ☎ *93 212 64 55.*
Gražus restoranas Tibidabo papėdėje. Įstiklintos terasos vasarą atviros, žiemą virsta sodu su vaizdu į miestą. Kataloniška ir prancūziška virtuvė. ● *sekm.* ▤ ♿
AE DC MC V

EIXAMPLE: *Roig Robí*. **Planas** 3 A2. €€€€
Carrer de Séneca 20. ☎ *93 218 92 22.*
Nedidelis intymus restoranas, autentiška katalonų virtuvė. Puikiai įrengtas vidaus kiemas. Skanūs *terrines*, šviežių daržovių salotų, ryžių ir jūros gėrybių patiekalai. ● *sekm.* ▤ ♿
AE DC MC V

TOLIAU NUO CENTRO (ŠIAURĖS VAKARAI): *Cbicoa*. €€
Carrer d'Aribau 73. ☎ *93 453 11 23.*
Rojus sūdytos menkės mėgėjams, daugiau nei dešimt garsiojo *bacallà* paruošimo būdų. Jūros gėrybių, mėsos patiekalų įvairovė, geras firminis rausvasis *Penedés* vynas. ● *sekm. ir rugpj.* ▤ ♿
AE DC MC V

TOLIAU NUO CENTRO (ŠIAURĖS VAKARAI): *Giardinetto Notte*. €€
Planas 3 A2. Carrer Granada del Penedès 22. ☎ *93 218 75 36.*
Romantiška aplinka, Viduržemio jūros ir italų patiekalai. Paragaukit naminių makaronų, užsigardžiuodami katalonų vynu. ● *sekm. ir rugpj.* ▤
AE DC MC V

TOLIAU NUO CENTRO (ŠIAURĖS VAKARAI): *Tiro Mimet*. €€
Carrer de Sant Marius 22. ☎ *93 211 77 66.*
Katalonų-prancūzų virtuvė: karštos ir šaltos ančių kepenėlės, daug įvairių grybų ir žvėrienos. Geras Katalonijos vynų ir *cavas* (putojančių vynų) pasirinkimas. ● *sekm. ir rugpj.* ▤
AE MC V

TOLIAU NUO CENTRO (ŠIAURĖS VAKARAI): *La Balsa*. €€€€
Carrer de Infanta Isabel 4. ☎ *93 211 50 48.*
Iš restorano terasos atsiveria puikūs Barselonos vaizdai. Katalonų virtuvė šalto užkandžio siūlo ir žąsies kepenėlių. ● *sekm.*
AE DC MC V

TOLIAU NUO CENTRO (ŠIAURĖS VAKARAI): *Botafumeiro*. €€€€
Planas 3 A2. Carrer Gran de Gràcia 81. ☎ *93 218 42 30.*
Didelės geros kokybės jūros gėrybių ir Galisijos nacionalinių patiekalų porcijos. Desertai tirpsta burnoje.
Labai didelis vynų pasirinkimas. ● *rugpj.* ▤ ♿
AE DC MC V

Simbolių reikšmes žr. viršelio 3 p. atlanke

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

- € iki 3000 pesetų
- €€ 3000–4500 pesetų
- €€€ 4500–6000 pesetų
- €€€€ daugiau 6000

Tapas barai (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* (*žr. p. 574–575*) ir *raciones* (didesnes porcijas).

Nustatytos kainos valgiaraštis
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.

Gerų vynų sąrašas
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.

Staliukai lauke
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

	Kredito kortelės	Tapas baras	Nustatytos kainos valgiaraštis	Gerų vynų sąrašas	Staliukai lauke
Toliau nuo centro (Šiaurės vakarai): *Jaume de Provença.* €€€€ Carrer de Provença 88. ☎ *93 430 00 29.* Vienas geriausių katalonų virtuvės restoranų mieste. Nors aplinka dalykiška, maistas puikus, o aptarnavimas malonus. ● *pirm. ir rugpj.*	AE DC MC V		■	●	
Toliau nuo centro (Vakarai): *Peixerot.* Planas 1 B1. €€€ Torre Catalunya, Carrera de Tarragona 177. ☎ *93 424 69 69.* Šio pirmaklasio restorano didžiąją valgiaraščio dalį sudaro aukščiausios kategorijos jūros gėrybės. Nuostabūs ryžių ir geldučių patiekalai.	AE DC MC V	●		●	
Toliau nuo centro (Vakarai): *Neichel.* €€€€ Beltrán i Rózpide 16. ☎ *93 203 84 08.* Vienas prestiziškiausių miesto restoranų. Aukštos klasės Europos virtuvė su katalonų virtuvės bruožais. Puikus sūrių pasirinkimas, siūloma daugiau kaip 350 vynų rūšių. ● *pirm. ir rugpj.*	AE DC MC V		■	●	
KATALONIJA					
Altafulla: *Faristol.* €€ Carrer de Sant Martí 5 (Tarragona). ☎ *977 65 00 77.* XVIII a. namas, kuriame buvo gaminamas vynas. Interjerą puošia senoviniai daiktai. Desertui užsisakykit nuostabių šokoladinių putėsių. ● *spal.–geg.: pirm.–ketv.*	DC MC V			●	■
Andorra la Vella: *Borda Estevet.* €€ Carretera de la Comella 2 (Andorra). ☎ *00-376 86 40 26.* Tai senas kaimiško stiliaus namas, kuriame dar neseniai buvo džiovinamas tabakas iš aplinkinių laukų. Firminis patiekalas – kepsnys *a la „llosa"*. Jis atnešamas ant karštos plokštės.	AE MC V			●	
Arenys de Mar: *Hispania.* €€€€ Carrer Real 54, Carretera NII (Barcelona). ☎ *93 791 04 57.* Autentiška katalonų virtuvė, giriama ir savų, ir svečių. Firminiai patiekalai – moliuskų *suquet*, panašus į *fricassee* ir *crema catalana* (riebus karamelės kremas). ● *antr. ir spal.*	AE DC MC V			●	
Arties: *Casa Irene.* €€€ Hotel Valarties, Calle Mayor 3 (Lleida). ☎ *973 64 43 64.* Restoranas vaizdingame kaime siūlo prancūzišką maistą ir tris *menús de degustación*.	AE DC MC V		■	●	
Berga: *Sala.* €€ Passeig de la Pau 27 (Barcelona). ☎ *93 821 11 85.* Tradiciniai katalonų patiekalai su grybais. Sezono metu galima užsisakyti žvėrienos. ● *pirm.*	AE DC MC V		■	●	
Bolvir de Cerdanya: *Torre del Remei.* €€€€ Camí Reial (Girona). ☎ *972 14 01 82.* Restauruoti įspūdingi rūmai, kuriuose dabar įsikūrę elegantiškas restoranas ir viešbutis, siūlo gurmanų patiekalus bei puikų vynų pasirinkimą.	AE DC MC		■	●	■
Calafell Playa: *Giorgio.* €€ Carrer Ángel Guimerá 4 (Tarragona). ☎ *977 69 11 59.* Restorano terasoje, įrengtoje į jūros pusę, patiekiamas skanus italų maistas su naminiais makaronais ir duona. Puikūs desertai, legenda tapusios lazanijos. Užsisakykit vietas iš anksto, nes yra tik dešimt staliukų. ● *gr. vid.–saus. vid.*			■	●	■
Cambrils: *Joan Gatell-Casa Gatell.* €€€€ Passeig Miramar 26, Cambrils Port (Tarragona). ☎ *977 36 00 57.* Viskas čia aukščiausios klasės: patiekalai iš jūros gėrybių, ryžių ir geldučių bei omaro troškinys. ● *pirm. ir gr. vid.–saus.*	AE DC MC V		■	●	■

CASTELL-PLATJA D'ARO: *Joan Piqué.* ®®®®
Barri de Crota 3 (Girona). ☎ *972 81 79 25.*
Mielas XIV a. *masía* (kaimo namas) ir to amžiaus apdaila. Išmoninga Empordà krašto virtuvė, pvz., varlių kojelės su salierais ir *pesto* padažu. ● *pirm. ir lapkr.–kov.* ▤ ♿
AE DC MC V

FIGUERES: *Ampurdán.* ®®®
Hotel Ampurdán, Carretera NII (Girona). ☎ *972 50 05 62.*
Gurmanai susirenka pasimėgauti legendiniais Josepo Mercadero patiekalais. Tikri delikatesai – žalios pupos su mėtomis ir sūdyta menkė su česnakų padažu. Vasarą malonu valgyti terasoje. ▤ ♿
AE DC MC V

GIRONA: *El Celler de Can Roca.* ®®®
Carretera Taialá 40. ☎ *972 22 21 57.*
Geriausias sostinės restoranas, kur Juanas Roca taiso įmantrius patiekalus, pvz., ėriuką, kimštą užkrūčio liauka ir cinamonu. ● *sekm., pirm.* ▤ ♿
AE DC MC V

LLEIDA: *Forn del Nastasi.* ®®
Carrer Salmerón 10. ☎ *973 23 45 10.*
Puikūs krašto patiekalai, tarp jų – ant grotelių keptos daržovės *(escalivada)* ir sraigės *à la llauna* (keptos orkaitėje). ● *pirm.* ▤ ♿
AE DC MC V

LLORET DE MAR: *El Trull.* ®®®
Ronda Europa, Cala Canyellas (Girona). ☎ *972 36 49 28.*
Kaimo stiliaus valgomasis su jūriniais motyvais, kur iš akvariumo galima išsirinkti omarą, o paskui žiūrėti, kaip jis čirška ant grotelių. Verta paragauti *arrosat* (makaronų su jūros gėrybėmis). ▤ ♿
AE DC MC V

MARTINET: *Boix.* ®®®
Carretera N260 (Lleida). ☎ *973 51 50 50.*
Įžymus katalonų restoranas ant Río Segre upės kranto. Kepta ėriuko šlaunis tokia minkšta, kad galima valgyti šaukštu! ▤
AE DC MC V

PERALADA: *Castell de Peralada.* ®®®
Casino Castell de Peralada (Girona). ☎ *972 53 81 25.*
Pavakarieniaukit neprilygstamoje viduramžių pilyje, paverstoje kazino, paragaukit Empordà krašto patiekalų ir firminio pilies vyno. ▤
AE MC V

REUS: *El Pa Torrat.* ®®
Avinguda Reus 24, Castellvell del Camp (Tarragona). ☎ *977 85 52 12.*
Geras naminis maistas, pvz., keptas triušis su *allioli* (česnakų majonezu) ir įdaryti kalmarai. ● *antr. ir rugpj. pab.* ▤ ♿
AE MC V

ROSES: *El Bulli.* ®®®®
Cala Montjoi (Girona). ☎ *972 15 04 57.*
Daugelis laiko šį restoraną vienu geriausių Ispanijoje ir gal gražiausiu Europoje. Gurmanai būtinai privalo jame apsilankyti. Maistas brangus, bet vertas pinigų. ● *spal. vid.–kov. vid.*
AE DC MC V

SANT CARLES DE LA RÀPITA: *Miami Can Pons.* ®®
Avinguda Constitució 35 (Tarragona). ☎ *977 74 05 51.*
Ponsų šeima siūlo puikų katalonišką maistą. Du iš firminių patiekalų – *suquet* ir *crema catalana.* ● *vas.* ▤
AE DC MC V

SANT CELONI: *El Racó de Can Fabes.* ®®®®
Carrer de Sant Joan 6 (Barcelona). ☎ *93 867 28 51.*
Mielas kaimo restoranas, tikras gastronomijos rojus, kurio vyriausiasis virėjas Santi Santamaría laikomas vienu geriausių Ispanijoje. Nuolat besikeičiančiame pagal metų laikus valgiaraštyje – daug šviežių krašto produktų. ● *pirm.* ▤ ♿
AE DC MC V

SANT FELIÚ DE GUIXOLS: *Can Toni.* ®®
Carrer Garrofers 54 (Girona). ☎ *972 32 10 26.*
Tradicinė Empordà krašto virtuvė, sezono metu – daug patiekalų su grybais *(rugs.–kov.).* ▤ ♿
DC MC V

SANT FELIÚ DE GUIXOLS: *Eldorado Petit.* ®®®®
Rambla de Vidal 23 (Girona). ☎ *972 32 18 18.*
Šio restorano valgiaraštyje – aukščiausios klasės produktai, tarp jų mėsos ir žuvies *carpaccios.* ▤ ♿
DC MC V

SANT SADURNI D'ANOIA: *El Mirador de les Caves.* ®®
Carretera Sant Sadurni–Ordal 4 km, Subirats (Barcelona). ☎ *93 899 31 78.*
Antiena su *foie gras* (paštetu) ir trumų padažu – vienas geriausių čia siūlomų patiekalų. Svečiai gali gėrėtis vaizdu į Penedės vynuogynus. ▤ ♿
AE DC MC V

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

€ iki 3000 pesetų
€€ 3000–4500 pesetų
€€€ 4500–6000 pesetų
€€€€ daugiau 6000

TAPAS BARAI (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* (*žr. p. 574–575*) ir *raciones* (didesnes porcijas).
NUSTATYTOS KAINOS VALGIARAŠTIS
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.
GERŲ VYNŲ SĄRAŠAS
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.
STALIUKAI LAUKE
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

		KREDITO KORTELĖS	TAPAS BARAS	NUSTATYTOS KAINOS VALGIARAŠTIS	GERŲ VYNŲ SĄRAŠAS	STALIUKAI LAUKE
LA SEU D'URGELL: *El Castell.* Carretera N260 229 km (Lleida). *973 35 07 04.* Idiliškas viešbutis-restoranas Seu d'Urgell pilies papėdėje, apsuptas gražių vietų. Šiuolaikinė katalonų virtuvė. Vynų pasirinkimas patenkins labiausiai išlepintą skonį.	€€€€	AE DC MC V		■	●	■
SITGES: *EL Velero.* Passeig de la Ribera 38 (Barcelona). *93 894 20 51.* Restoranas pajūryje siūlo plekšnės filė ant grybų pagrindo su krabų padažu ir omarą su avinžirnių padažu.	€€€	AE DC MC V		■	●	■
TARRAGONA: *El Merlot.* Carrer Caballers 6. *977 22 06 52.* Įsikūręs senamiestyje restoranas siūlo Viduržemio jūros valgius, pagamintus iš kokybiškų vietinių produktų. Firminiai patiekalai – žvėriena (pagal sezoną) ir naminiai desertai. *pirm.*	€€€	MC V		■	●	■
VALLS: *Masía Bou.* Carretera Lleida km 21 (Tarragona). *977 60 04 27.* Valgiaraštyje daug įdomių patiekalų. Firminis – *calçotadas* (ant žarijų kepti svogūnai su *romesco* padažu). *antr.*	€€€€	AE DC MC V	●	■	●	■
VIC: *Floriac.* Carretera Manresa–Vic, Collsuspina (Barcelona). *93 743 02 25.* XVI a. *masía* (kaimo sodyba), apsupta miškų, siūlo vietinius patiekalus. Žiemą maitina puikiais žvėrienos kepsniais. *antr.*	€€	AE DC MC V	●	■	●	■
VILAFRANCA DEL PENEDÈS: *Cal Ton.* Calle Casal 8 (Barcelona). *93 890 37 41.* Išradinga Viduržemio jūros virtuvė iš vietinių produktų. Vynai ir aptarnavimo kokybė taip pat puikūs. *pirm.*	€€€	AE DC MC V		■	●	

ARAGONAS

AINSA: *Bodegas del Sobrarbe.* Plaza Mayor 2 (Huesca). *974 50 02 37.* Skliautuotas vyno rūsys XI a. name primena vidruamžius. Tipiški Pirėnų patiekalai iš žvėrienos ir *ternasco* (ėriukas, keptas ant laužo). *gr. vid.–kov. vid.*	€€	AE DC MC V		■	●	■
ALCAÑIZ: *Meseguer.* Avenida del Maestrazgo 9 (Teruel). *978 83 10 02.* Restoranas populiarus dėl naminio maisto ir prieinamų kainų. Ypatingi Felixo Meseguero patiekalai: daržovių troškinys *(menestra)* ir baltos pupelės su kurapka. Geri vietiniai vynai. *sekm.*	€€	AE DC MC V	●	■	●	
BARBASTRO: *Flor.* Calle Goya 3 (Huesca). *974 31 10 56.* Sezoninis maistas iš šviežių Vero slėnio produktų, puikus vyno rūsys. Rekomenduojame keptą jūros lydeką su česnaku ir pomidorų salotas su šviežiu sūriu ir juodosiomis alyvomis.	€€	AE DC MC V		■	●	
BIESCAS: *Casa Ruba.* Calle Esperanza 18–20 (Huesca). *974 48 50 01.* Čia Rubų šeima gamina tradicinius Aragono patiekalus nuo 1884 m. Jaukus kalnų viešbutis siūlo sezoninius žvėrienos patiekalus ir skanius pyragus su grybais ir daržovėmis. *spal.*	€€	MC V	●	■		
BORJA: *La Bóveda del Mercado.* Plaza del Mercado 4 (Zaragoza). *976 86 82 51.* Rūpestingai restauruotas XVI a. vyno rūsys, kur galite pasimėgauti patiekalais pagal žydų ir arabų receptus. Vienas iš skanėstų – *delicias de sartén* (keksas su anyžiais ir cinamonu). *pirmadienį ir vasarį.*	€	MC V		■	●	

CANTAVIEJA: *Buj.* Avenida del Maestrazgo 6 (Teruel). ☎ *964 18 50 33.* Paprastas šeimos išlaikomas restoranas šalia kelio. Jo valgiaraštyje visada yra populiariųjų įdarytų bulvių ir grybų sriubos. Sezono metu siūloma žvėrienos. Atidarytas tik per pietus. ● *vas.* ♿	®®				●	
CARIÑENA: *La Rebotica.* Calle San José 3 (Zaragoza). ☎ *976 62 05 56.* Restoranas, įsikūręs buvusioje kaimo vaistinėje, siūlo 58 rūšių vietinio *Cariñena* vyno. Dauguma valgių irgi gaminama su vynu, pvz., paršiuko filė balto vyno padaže. ● *pirm.*	®®	MC V		■	●	
ESQUEDAS: *Venta del Sotón.* Carretera Tarragona–San Sebastián (Huesca). ☎ *974 27 02 41.* Ši pakelės užeiga – vienas geriausių Aragono restoranų. Jo išradingas valgiaraštis siūlo vietinius patiekalus ir puikius kepsnius ant grotelių. ● *pirm.* ▤	®®	AE DC MC V	●	■	●	■
HUESCA: *Las Torres.* Calle María Auxiliadora 3. ☎ *974 22 82 13.* Broliai Abadia siūlo įdomų sezoninį valgiaraštį su naujomis įmantrybėmis, pvz., traškią keptą žuvį, patiektą ant kiaulės kojos su razinų ir kedro riešutų padažu. ● *sekm.* ▤ ♿	®®®	AE DC MC V		■	●	
LA IGLESUELA DEL CID: *Casa Amada.* Calle Fuente Nueva 10 (Teruel). ☎ *964 44 33 73.* Lankytojai ateina dėl kraštui būdingų patiekalų, neįmantraus interjero, prieinamų kainų. Deserto paskanaukit kaštonų kremo su karamele. ▤ ♿	®	AE MC V		■		
JACA: *La Cocina Aragonesa.* Calle Cervantes 5 (Huesca). ☎ *974 36 10 50.* Vienas geriausių krašto restoranų siūlo įmantrius regiono patiekalus. Žiemą prie židinio malonu gardžiuotis įdarytu *foie gras* paštetu arba šerno kukuliais. ● *treč.* ▤	®®®	AE MC V		■	●	
NUÉVALOS: *Reyes de Aragón.* Hotel Monasterio de Piedra (Zaragoza). ☎ *976 84 90 11.* XII a. vienuolynas gamtos draustinyje. Tipiški Aragono patiekalai. ▤ ♿	®	AE DC MC V	●	■	●	■
RUBIELOS DE MORA: *Portal del Carmén.* Calle Glorieta 2 (Teruel). ☎ *978 80 41 53.* Buvusio karmelitų vienuolyno su gražia šonine nava specializacija – krašto patiekalai. Lašiša ir upėtakis tiekiami iš kaimyninių žuvies ūkių. Dieviškas *tocinillo de cielo* – kiaušinių trynių desertas. ● *ketv.* ♿	®®	AE DC MC V		■	●	■
SENEGÜÉ: *Casbas.* Carretera a Francia (Huesca). ☎ *974 48 01 49.* Restoranas su dideliu židiniu, kur mėgsta gausiai pavalgyti slidininkai ir iškylautojai. Labai populiarus kalnų desertas – išlaikytas vynas su persiko skiltelėmis. ● *rugs.* ▤ ♿	®	AE DC MC V	●	■	●	
TERUEL: *La Menta.* Calle Bartolomé Esteban 10. ☎ *978 60 75 32.* Vienas geriausių šio krašto restoranų. Originaliame jo valgiaraštyje atsispindi baskų ir katalonų virtuvės įtaka. Tradicinis Aragono tortas *pastel ruso* gaminamas su kiaušinių tryniais ir migdolais. ● *sekm.* ▤ ♿	®®	AE DC MC V			●	
UNCASTILLO: *Casa Sierra.* Calle Mediavilla 71 (Zaragoza). ☎ *976 67 94 81.* Paprasti, bet skanūs krašto patiekalai, pvz., džiovintos baltos pupelės su alyvų aliejumi ir *migas a la pastora* (duonos trupiniais su vynuogėmis).	®®	DC MC V		■	●	
ZARAGOZA: *Gayarre.* Carretera del Aeropuerto. ☎ *976 34 43 86.* Mielas namas su gražiu sodu užmiestyje. Valgiai sezoniniai, daug vartojama rajone auginamų daržovių, pvz., į daugelį salotų dedama agurklė. Geras aptarnavimas ir didelis vynų pasirinkimas. ● *pirm.* ▤ ♿	®®®	AE DC MC V		■	●	
ZARAGOZA: *La Rinconada de Lorenzo.* Calle la Salle 3. ☎ *976 55 51 08.* Tipiški Aragono patiekalai – *migas con jamón* (duonos trupiniai su kumpiu) ir *ternasco al horno* (kepta ėriena). Vienas iš naminių desertų – *higos con nueces* (figos su riešutais). ▤ ♿	®®®	AE DC MC V	●	■	●	

Simbolių reikšmes žr. viršelio 3 p. atlanke

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

€ iki 3000 pesetų
€€ 3000–4500 pesetų
€€€ 4500–6000 pesetų
€€€€ daugiau 6000

TAPAS BARAI (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* (*žr. p. 574–575*) ir *raciones* (didesnes porcijas).
NUSTATYTOS KAINOS VALGIARAŠTIS
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.
GERŲ VYNŲ SĄRAŠAS
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.
STALIUKAI LAUKE
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

		Kreditto kortelės	Tapas baras	Nustatytos kainos valgiaraštis	Gerų vynų sąrašas	Staliukai lauke
ZARAGOZA: *La Venta del Cachirulo.* Autovía de Logroño (Zaragoza). ☎ *976 46 01 46.* Didelis, elegantiškai įrengtas Aragono namas. Jautienos maltinis patiekiamas ant žarijų, kad patys baigtumėte jį išsikepti. Didelis daržovių patiekalų pasirinkimas.	€€€	AE DC MC V			●	

VALENSIJA IR MURSIJA

ALICANTE (ALACANT): *Dársena.* Marina Deportiva Huelle 6. ☎ *96 520 75 89.* Nelengva išsirinkti iš 75 valgiaraštyje įrašytų ryžių patiekalų. Didelės porcijos patiekiamos atskirose *paella* keptuvėse.	€€	AE DC MC V	●	■	●	
ALICANTE (ALACANT): *Delfín.* Explanada de España 12. ☎ *96 521 49 11.* Restoranas šalia uosto siūlo ir oficialią, ir neoficialią aplinką, išradingus Vidužemio jūros valgius. Pamėginkit vieną iš ryžių patiekalų ar didžiadantę, keptą tešloje su omaro putėsiais.	€€€	AE DC MC V		■	●	■
ALTEA: *Raco de Toni.* Calle de la Mar 127 (Alicante). ☎ *96 584 17 63.* Paprastas, jaukus restoranas, vietiniai valgiai iš ryžių ir žuvies. Du iš firminių patiekalų – ryžiai su sūdyta menke ir daržovėmis bei ančiuviai, įdaryti pipirais. ● *lapkr.*	€€	AE DC MC V	●	■	●	
BENIDORM: *La Palmera-Casa Paco Nadal.* Avenida Severo Ochoa, Rincón de Loix (Alicante). ☎ *96 585 32 82.* Jauki vieta Benidormo priemiestyje, siūlanti krašto patiekalus. Ypač skanūs ryžiai su vėgėle ir moliuskais. ● *pirm.*	€	AE DC MC V		■	●	■
BENIDORM: *El Molino.* Carretera Alicante–Valencia (Alicante). ☎ *96 585 71 81.* Šį restoraną puošia tūkstančiai vyno butelių Virėjas Ivanas gamina tradicinius patiekalus, pvz., *nayuscas* (blynelius su kumpiu ir ikrais). ● *pirm.*	€€	AE DC MC V			●	■
BENIMANTELL: *L'Obrer.* Carretera de Alcoi 27 (Alicante). ☎ *96 588 50 88.* Kaimo stiliaus restoraną puošia vietinių keramikų dirbiniai. Užsisakykit keptą ėriuką ir vieną iš naminių desertų. ● *penkt. ir liep.*	€	AE MC V			●	
BENISSANÓ: *Levante.* Calle Virgen del Fundamento 15 (Valencia). ☎ *96 278 07 21.* Negalima išvažiuoti iš Valensijos neparagavus *paellas* (ryžių troškinių), kurie gaminami ant malkomis kūrenamo laužo. Šiame restorane yra ir vienas geriausių krašto vyno rūsių. Atidarytas tik per pietus. ● *antr. ir liep. vid.–rugpj. pr.*	€	AE DC MC V		■	●	■
BUÑOL: *Venta L'Home.* Autovía NIII Madrid–Valencia, Ventamina exit (Valencia). ☎ *96 250 35 15.* XVII a. užeiga paversta mielu restoranu, dekoruotu kaimiškais motyvais. Puikūs Valensijos patiekalai, pvz., triušiena su medumi arba ėriena su alyvomis. Geri vietos vynai.	€€	AE DC MC V	●	■	●	■
CASTELL DE GUADALEST: *Venta la Montaña.* Carretera de Alcoi 9, Benimantell (Alicante). ☎ *96 588 51 41.* Vaizdinga kalnų užeiga su senoviniais žemdirbystės padargais siūlo lankytojams sočius patiekalus, pvz., *olleta de trigo* (kiaulienos sultinį su kiauliena, daržovėmis ir kviečiais). ● *pirm.*	€	AE DC MC	V	■	●	■
CASTELLÓ DE LA PLANA: *La Tasca del Puerto.* Avenida del Puerto 13, El Grao (Castellón). ☎ *964 28 44 81.* Restoranas vaišina firminiais ryžių valgiais, *fideuà* (makaronais) ir *calderetas* (žuvies troškiniais). Gražūs jūros ir uosto vaizdai. ● *pirm.*	€€€€	AE DC MC V		■	●	

COCENTAINA: *L'Escaleta.* (€€)
Subida Estación Norte 205 (Alicante). ☎ *96 559 21 00.*
Restoranas rūsyje, skoningai dekoruotas plytelėmis ir senoviniais bronzos dirbiniais, siūlo išradingus patiekalus, pvz., plekšnės filė su *cava* (putojančiu vynu). Paragaukit nuostabaus deserto – mėtinių kriaušių su medumi ledais.
● *pirm.* ▤ ♿
AE DC MC V

CULLERA: *Casa Salvador.* (€€)
L'Estany de Cullera (Valencia). ☎ *96 172 01 36.*
Restoranas įsikūręs dviejuose nameliuose ant ežero įlankos kranto. Valgiaraštyje – 20 ryžių patiekalų ir firminių žuvies valgių. Dalis žuvies sugauta ežere, daržovės augintos namuose. ▤ ♿
AE DC MC V

ELX: *Mesón El Granaíno.* (€€)
Calle José María Buch 40 (Alicante). ☎ *96 546 01 47.*
Populiarus baras siūlo daugiau nei 30 *tapas*. Salė dekoruota tradiciniu andalūzų stiliumi, vaišinama krašto ir pietietiškais patiekalais. Vyno rūsyje yra per 5000 butelių. ● *sekm.* ▤
AE DC MC V

FORCALL: *Mesón de la Vila.* (€)
Plaza Mayor 8 (Castellón). ☎ *964 17 11 25.*
Pasimėgaukit nebrangiais patiekalais restorane, įsikūrusiame skliautuotame XV a. pastato rūsyje, buvusioje rotušėje. Paragaukit triušienos su trumais arba baltomis šio krašto sraigėmis. ▤ ♿
AE DC MC V

GANDIA: *Gamba.* (€€€€)
Carretera Nazaret–Oliva, Gandia-Playa (Valencia). ☎ *96 284 13 10.*
Nors iš čia nematyti jūros, žuvys ir geldutės restorane šviežios, ką tik sugautos. Nuolatinis valgiaraštis *(menú dirigido)* siūlo geldučių arba ryžių bei makaronų patiekalus. Atidaryta tik per pietus. ● *pirm. ir lapkr.* ▤ ♿
AE DC MC V

MORAIRA: *Girasol.* (€€€€)
Carretera Moraira–Calp 1,5 km (Alicante). ☎ *96 574 43 73.*
Įmantriai dekoruota vila ant jūros kranto garsėja visoje Europoje išradinga Joachimo Koerperio Vidužemio jūros virtuve. ● *pirm. ir lapkr.* ▤ ♿
AE DC MC V

MORELLA: *Casa Roque.* (€€)
Calle Segura Barreda 8 (Castellón). ☎ *964 16 03 36.*
Lankytojai atvyksta pasimėgauti garsiąja virėjo Roque Gutiérrezo ėriena, įdaryta trumais, antimi su raudonuoju vynu ir karčiųjų apelsinų ekstraktu bei grybais su trumais. ● *pirm. ir vasarį.*
AE DC MC V

MURCIA: *Las Cocinas del Cardenal.* (€€)
Plaza del Cardenal Belluga 7. ☎ *968 21 13 10.*
Šiame restorane galima užsisakyti nustatytos kainos rinkinius, sudarytus iš įvairių valgių, arba paskanauti *tapas* prie baro. ● *pirm.* ▤
AE MC V

MURCIA: *Hispano.* (€€€)
Calle Arquitecto Cerdán 7. ☎ *968 21 61 52.*
Tradiciniai patiekalai – *caldero marinero del Mar Menor* (tipiškas jūros gėrybių troškinys), daržovių *paella* ir sūryme virta paršiuko galva. Geras krašto vynų pasirinkimas. ▤ ♿
AE DC MC V

ORIHUELA: *Casa Corro.* (€)
Palmeral de San Antón (Alicante). ☎ *96 530 29 63.*
Populiarus šeimos aptarnaujamas restoranas siūlo tipiškus valgius: *arroz con costra* (ryžių apkepą su plutele) ir sotų troškinį su mėsos kukuliais. ▤ ♿
MC V

ORIHUELA: *Cabo Roig.* (€€€)
Urbanización Cabo Roig, Playas de Orihuela (Alicante). ☎ *96 676 02 90.*
Restoranas ant uolos viršūnės su didingais Costa Blanca vaizdais. Didelis ir įvairus jūros gėrybių ir ryžių patiekalų pasirinkimas. Senoviniame bokšte laikoma 20 000 vyno butelių kolekcija.
AE DC MC V

POLOP DE LA MARINA: *Ca l'Angeles.* (€€)
Calle Gabriel Miró 35 (Alicante). ☎ *96 587 02 26.*
Valgyti galima vienoje iš trijų salių su medinėmis sijomis ir kaimišku dekoru. Firminis patiekalas – keptas ožiukas su migdolais. ● *antr. ir birž. vid.–liep. vid.* ♿
AE MC V

SANTA POLA: *Batiste.* (€€)
Avenida Pérez Ojeda 6, Playa de Poniente (Alicante). ☎ *96 541 14 85.*
Puikus restoranas nebrangiai siūlo jūros gėrybių, geldučių, skanių ryžių patiekalų, pvz., *arroz a banda* (žuvies troškinį su ryžiais), taip pat tešloje keptą didžiadantę. ▤ ♿
AE DC MC V

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

- (€) iki 3000 pesetų
- (€€) 3000–4500 pesetų
- (€€€) 4500–6000 pesetų
- (€€€€) daugiau 6000

Tapas barai (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* *(žr. p. 574–575) ir raciones* (didesnes porcijas).

Nustatytos kainos valgiaraštis
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.

Gerų vynų sąrašas
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.

Staliukai lauke
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

		Kreditto kortelės	Tapas baras	Nustatytos kainos valgiaraštis	Gerų vynų sąrašas	Staliukai lauke
Valencia: *La Rosa.* Avenida del Neptuno 70. 96 371 20 76. Tipiškas pajūrio restoranas, siūlantis apie 30 ryžių patiekalų ir gerą šviežios žuvies ir geldučių asortimentą. *rugpj. vid–rugs. pr.*	€€€	AE MC V		■	●	■
Valencia: *Albacar.* Calle Sorní 35. 96 395 10 05. Išradinga virtuvė gražioje aplinkoje. Paragaukit šiltų žuvies salotų su peletrūnų mišraine, o deserto suvalgykit naminių obuolių *millefeuille* su ledais. *sekm. ir rugpj. vid.–rugs. vid.*	€€€	AE DC MC	V		●	
Vinaròs: *El Langostino de Oro.* Calle San Francisco 31. 964 45 12 04. Rinktinis jūros gėrybių valgiaraštis, įskaitant ir jūros gėrybių *suquet*. Taip pat labai populiarūs ryžių patiekalai ir *fideus rosetjats* (specialiai paruošti makaronai). Puikus naminis datulių tortas. *pirm.*	€€€	AE DC MC V		■	●	

Madridas

Senamiestis: *La Bola Taberna.* Planas 2 D2. Calle de la Bola 1. 91 547 69 30. 1870 m. datuojamas restoranas, tikras *cocido madrileño* bastionas. Nuo pat įkūrimo tebegaminamas beveik toks pat sotus troškinys su avinžirniais ir dešra, kurį galima gauti tik per pietus. *sekm.*	€€			■	●	
Senamiestis: *Casa Ciriaco.* Planas 1 C4. Calle Mayor 84. 91 548 06 20. Tradicinė taverna prie Karališkųjų rūmų, garsi *gallina en pepitoria* (vištienos troškiniu su kiaušiniais ir šafranu). *treč. ir rugpj.*	€€	DC MC V	●	■	●	
Senamiestis: *Casa Patas.* Planas 5 A2. Calle Cañizares 10. 91 369 04 96. Restoranas Madrido centre garsus tuo, kad vakarais jame šokamas flamenko. Turi gerą *tapas* barą ir neprilygstamą nustatytos kainos valgiaraštį. *sekm. ir rugpj.*	€€	AE DC MC V	●	■	●	
Senamiestis: *Botín.* Planas 2 E4. Calle de Cuchilleros 17. 91 366 42 17. Seniausias pasaulio restoranas, atidarytas 1725 m. Ant autentiškos malkomis kūrenamos krosnies gaminama tradicinis kastilų ėrienos kepsnys ir keptas paršiukas. Prieinamų nustatytų kainų valgiaraštis.	€€€	AE DC MC V		■	●	
Senamiestis: *Lhardy.* Planas 2 F3. Carrera de San Jerónimo 8. 91 521 33 85. Restoranas įkurtas 1839 m. ir išlaikęs tos epochos dvasią – šviestuvus, veidrodžius, tamsiomis medinėmis plokštėmis apkaltas sienas. Restorano valgiai laikomi klasikiniais *cocido madrileño*. *rugpj.*	€€€€	AE DC MC V	●	■	●	
Burbonų Madridas: *Champagnería Gala.* Planas 5 B2. Calle Moratín 22. 91 429 25 62. Gražus vidaus kiemas, šviestuvai, didelis maisto pasirinkimas, tradiciniai katalonų patiekalai už neįtikėtinai prieinamą kainą.	€		●	■		■
Burbonų Madridas: *Teatriz.* Planas 4 E3. Calle Hermosilla 15. 91 577 53 79. Restoranas įsikūręs seno teatro parteryje su kokteilių baru ant scenos. Maistas itališko stiliaus, pvz., lašiša ir plekšnės *carpaccio*. *rugpj.*	€€	AE DC MC V	●	■	●	
Burbonų Madridas: *Al Mounia.* Planas 4 D4. Calle de Recoletos 5. 91 435 08 28. Gražiausias marokietiškas Madrido restoranas siūlo autentišką *couscous* ir *tajine* (ėrienos troškinį). Jei dar pajėgsite, paragaukit firminio deserto iš medaus, migdolų ir apelsinų žiedų vandens. *sekm., pirm. ir rugpj.*	€€€	AE DC MC V		■	●	

BURBONŲ MADRIDAS: *Alkalde*. **Planas 4 E3.** €€€
Calle Jorge Juan 10. ☎ *91 576 33 59.*
Tradiciniai baskų patiekalai restorane ir *tapas* bare: krabų sriuba, *chipirones* (maži kalmarai, troškinti savo sultyse), moliuskai baltojo vyno, svogūnų ir česnakų padaže. ● *rugpj.* ▤
AE DC MC V

BURBONŲ MADRIDAS: *La Giralda*. **Planas 4 E4.** €€€
Calle Claudio Coello 24. ☎ *91 576 40 69.*
Adalūzijos virtuvė maurų stiliumi dekoruotame restorane. Paragaukit *pescado frito* (įvairių rūšių keptos žuvies) arba bet kokios žuvies, keptos ant grotelių. ▤ ♿
AE DC MC V

BURBONŲ MADRIDAS: *Paradis*. **Planas 5 B1.** €€€
Calle Marqués de Cubas 14. ☎ *91 429 73 03.*
Katalonų restoranų tinklo dalis, kokybiška Vidužemio jūros virtuvė. Pradėkit nuo daržovių, keptų ant grotelių, ir ryžių patiekalų. Vėliau galit užsisakyti šviežios žuvies. ● *sekm.* ▤ ♿
AE DC MC V

BURBONŲ MADRIDAS: *El Amparo*. **Planas 4 E4.** €€€€
Callejón de Puigcerdá 8. ☎ *91 431 64 56.*
Nauja baskų virtuvė viename gražiausių Madrido pastatų. Pro stoglangį galima grožėtis žvaigždėmis. Vienas iš firminių patiekalų – tuno putėsiai su omaru ir petražolių aliejumi. ● *sekm. ir rugpj.* ▤
AE MC V

BURBONŲ MADRIDAS: *Viridiana*. **Planas 6 D1.** €€€€
Calle Juan de Mena 14. ☎ *91 523 44 78.*
Išradinga ispanų virtuvė, gausus vynų asortimentas. Restoraną puošia scenos iš Luiso Buñuelio filmo *Viridiana*. Valgiaraštis dažnai keičiamas. ● *sekm.* ▤
AE MC V

TOLIAU NUO CENTRO (RYTAI): *La Taberna de la Daniela*. €€
Calle General Pardiñas 21. ☎ *91 575 23 29.*
Šiame restorane siūlomas nedidelis, bet gerai parinktas valgiaraštis. Per pietus gaminamas tik *cocido madrileño*, tačiau bare galite išsirinkti vieną iš įvairiausių *tapas*. Skanūs naminiai desertai. ● *rugpj.* ▤
V

TOLIAU NUO CENTRO (ŠIAURĖS VAKARAI): *Baden*. €€
Calle General Rodrigo 17. ☎ *91 553 87 96.*
Baden jungia *tapas* barą ir jaukų restoraną miesto studentų rajone. *Chuletón* (didelis kepsnys) labai sotus, be to, čia skaniausios picos Madride. ▤
V

TOLIAU NUO CENTRO (ŠIAURĖ): *Casa Ricardo*. €€
Calle Fernando El Católico 31. ☎ *91 447 61 19.*
Tipiškas Ispanijos baras siūlo gerus naminius patiekalus. Labai skanu ir jaučio uodegos sriuba, ir jauni kalmarai savo sultyse. ▤ ♿
AE DC MC V

TOLIAU NUO CENTRO (ŠIAURĖ): *La Barraca*. **Planas 3 A5.** €€
Calle de la Reina 29. ☎ *91 532 71 54.*
Čia siūloma daugiau nei dešimt Valensijos stiliaus ryžių patiekalų su aukščiausios rūšies priedais. Skanūs naminiai desertai. ▤
AE DC MC V

TOLIAU NUO CENTRO (ŠIAURĖ): *El Pucbero*. **Planas 3 A2.** €€
Calle de Larra 13. ☎ *91 445 05 77.*
Populiarus, ramus restoranas, naminis maistas. Skanios nesunokusios pupos su kumpiu, keptas paršiukas ir žvėrienos troškiniai. Temperamentingos padavėjos. ● *sekm. ir rugpj.* ▤
AE MC V

TOLIAU NUO CENTRO (ŠIAURĖ): *Goizeko Kabi*. €€€€
Calle Comandante Zorita 37. ☎ *91 533 01 85.*
Tradiciniai baskų patiekalai prabangioje aplinkoje, puikūs šviežiu produktai, jūros gėrybės, išradingas vyriausiasis virėjas. Didelis vynų pasirinkimas, skanūs desertai. ● *sekm.* ▤ ♿
AE DC MC V

TOLIAU NUO CENTRO (ŠIAURĖ): *Jockey*. **Planas 4 D2.** €€€€
Calle Amador de los Ríos 6. ☎ *91 319 10 03.*
Vienas iš penkių geriausių Madrido restoranų, kur lankosi gurmanai ir įžymybės. Valgiaraštis keičiamas pagal sezoną. Puikūs paukštienos ir žvėrienos patiekalai, didelis gerų vynų pasirinkimas. Tik su vakariniais drabužiais. ● *sekm. ir rugpj.* ▤ ♿
AE DC MC V

TOLIAU NUO CENTRO (ŠIAURĖ): *Zalacain*. €€€€
Calle Álvarez de Baena 4. ☎ *91 561 48 40.*
Šis restoranas laikomas geriausiu Madride: prabangi aplinka, malonus aptarnavimas, gera baskų virtuvė. Tik su vakariniais drabužiais. ● *sekm. ir rugpj.* ▤ ♿
AE DC MC V

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

€ iki 3000 pesetų
€€ 3000–4500 pesetų
€€€ 4500–6000 pesetų
€€€€ daugiau 6000

Tapas barai (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* *(žr. p. 574–575)* ir *raciones* (didesnes porcijas).
Nustatytos kainos valgiaraštis
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.
Gerų vynų sąrašas
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.
Staliukai lauke
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

		Kredito kortelės	Tapas baras	Nustatytos kainos valgiaraštis	Gerų vynų sąrašas	Staliukai lauke
Toliau nuo centro (Šiaurės rytai): *Sacha.* Calle Juan Hurtado de Mendoza 11. ☎ *91 345 59 52.* Šis restoranas, panašus į jaukų bistro, siūlo firminį patiekalą – kurapką su ryžiais ir grybais. ● *sekm. ir rugpj.*	€€€	AE DC MC V			●	■
Toliau nuo centro (Šiaurės rytai): *Cabo Mayor.* Calle Juan Ramón Jiménez 37. ☎ *91 350 87 76.* Vienas geriausių Madrido jūrų gėrybių restoranų su kantabrijietiška ir navarietiška virtuve. Paragaukit šviežių makaronų ir krevečių salotų arba vėgėlės su grybais. Puikūs vynai ir desertai. ● *sekm.*	€€€€	AE DC MC V		■	●	■
Toliau nuo centro (Šiaurės rytai): *El Olivo.* Calle General Gallegos 1. ☎ *91 359 15 35.* Viduržemio jūros patiekalų pagrindas – alyvų aliejus. Restorano savininkas patars, kuri iš 40 aliejaus rūšių geriausiai tiks prie jūsų patiekalo. ● *sekm., pirm. ir rugpj. pab.*	€€€€	AE DC MC V		■	●	
Toliau nuo centro (Pietvakariai): *Malacatín.* Planas 2 E5. Calle de la Ruda 5. ☎ *91 365 52 41.* Šio seno baro Rastro centre valgiaraštyje yra tik vienas patiekalas: *cocido madrileño*. Jį reikia užsisakyti prieš dieną, jis patiekiamas trimis atskirais etapais. Į kainą įeina vynas ir desertas. ● *sekm., liep. vid.–rugpj.*	€		●	■		
Toliau nuo centro (Pietvakariai): *Casa Lucio.* Planas 2 D5. Calle Cava Baja 35. ☎ *91 365 32 52.* Ši istorinė taverna vaišina kastilų nacionaliniais patiekalais. Garsiausi – kiaušinienė su bulvėmis ir ryžių pudingas. ● *rugpj.*	€€€	AE DC MC V	●		●	
Toliau nuo centro (Pietvakariai): *Gure-Etxea.* Planas 1 C4. Plaza de la Paja 12. ☎ *91 365 61 49.* Geros rūšies baskų patiekalai skliautuotoje salėje. *Piperrada* su plaktais kiaušiniais, raudonaisiais pipirais, žaliomis pupomis ir kumpiu gerai dera prie balto baskų vyno *txacoli*. ● *sekm. ir rugpj.*	€€€	AE DC MC V		■	●	

Madrido provincija

Aranjuez: *Casa Pablo.* Calle Almíbar 42. ☎ *91 891 14 51.* Centre įsikūrusi taverna siūlo solidžius naminius patiekalus. Paragaukite fazano su vynuogėmis arba šviežių šparagų ir braškių. ● *rugpj.*	€€	AE MC V	●	■	●	
Chinchón: *Mesón de la Virreina.* Plaza Mayor 28. ☎ *91 894 00 15.* Restoranas XVI a. pastate garsėja tradiciniais kastilų patiekalais, tarp jų ir *sopa castellana* (česnakų sriuba su avinžirniais), ėrienos kepsniu, prie kurio dera vietinė anyžinė.	€€	AE DC MC V	●	■	●	■
Moralzarzal: *El Cenador de Salvador.* Avenida de España 30. ☎ *91 857 77 22.* Daug gurmanų atvažiuoja iš Madrido į Moralzarzalį pavakarieniauti jaukiame šveicariško stiliaus namelyje. Sezoniniai patiekalai patenkina net ir labiausiai išlepintą skonį. ● *pirm.*	€€€€	AE DC MC V		■	●	■
Patones de Arriba: *El Poleo.* Travesía del Arroyo 1–3. ☎ *91 843 21 01.* Šis nuostabus restoranas vaizdingame miestelyje su šiferio stogais siūlo navarietiškus patiekalus. Dirba tik penkt.–sekm.	€€€	AE DC MC V	●		●	■
San Lorenzo de El Escorial: *Taberna La Cueva.* Calle San Antón 4. ☎ *91 890 15 16.* Šią XVIII a. užeigą projektavo Juanas de Villanueva, Prado architektas. Tarp firminių patiekalų – *huevos a la cueva* (kepti kiaušiniai su kumpiu bulvių šiaudelių lizde). ● *pirm.*	€€	MC V	●	■	●	

KASTILIJA IR LEONAS

ARANDA DE DUERO: *Mesón La Villa.* (€€€) AE DC MC V
Plaza Mayor 3 (Burgos). ☎ *947 50 10 25.*
Didelė aukštos klasės kastilų patiekalų įvairovė: marinuota kurapka, veršiuko kasa su grybais, *menestra de verduras* (daržovių troškinys). Įspūdingas vietinių vynų pasirinkimas. ● *pirm.* ▤

ARÉVALO: *Asador La Cubas.* (€) AE DC MC V
Calle Figones 9 (Ávila). ☎ *920 30 01 25.*
Buvęs vyno rūsys su moliniais buteliais, įmūrytais į sienas, siūlo ėriuką ir paršiuką, keptus malkomis kūrenamoje krosnyje, ir skanius vietinius desertus, pvz., *leche frita* (baltymų pyragaičius). ▤

ASTORGA: *La Peseta.* (€) AE MC V
Plaza de San Bartolomé 3 (León). ☎ *987 61 72 75.*
Šeimos aptarnaujamas restoranas maitina sočiais, sveikais patiekalais. Paskanaukit kiaulienos troškinio su pupelėmis ir vietinio Bierzo vyno. ♿

ÁVILA: *Mesón del Rastro.* (€€) AE DC MC V
Plaza del Rastro 1. ☎ *920 21 12 18.*
Įsikūręs miesto sienoje šis tikras kastilų restoranas siūlo autentiškus krašto valgius. *Judías de El Barco de Ávila* (džiovintos baltos pupelės, patiektos tirštame padaže su *chorizo* dešra), – visada mėgstamas patiekalas. ▤ ♿

BURGOS: *Casa Ojeda.* (€€€) AE DC MC V
Calle Vitoria 5. ☎ *947 20 90 52.*
Tradiciškiausias miesto restoranas, siūlantis klasikinius patiekalus, pvz., ėrieną ir *morcilla* (juodą kraujinę dešrą) su raudonaisiais pipirais. Gausus *Ribera del Duero* ir *La Rioja* vynų pasirinkimas. ▤

COVARRUBIAS: *El Galín.* (€) AE DC MC V
Plaza de Doña Urraca 4 (Burgos). ☎ *947 40 65 52.*
Paprastas, populiarus restoranas centrinėje aikštėje, maitinantis keptu ėriuku ir kitais sočiais krašto patiekalais, pvz., *olla podrida* (tirštu sultiniu su pupelėmis). Geras *tapas* baras. ● *antr. ir rugs.*

FRÓMISTA: *Hostería de Los Palmeros.* (€€) AE DC MC V
Plaza San Telmo 4 (Palencia). ☎ *979 81 00 67.*
Valgiaraštis siūlo gerus kastiliškus patiekalus, tarp jų balandžių troškinį ir *tocinillo de cielo* – desertą iš saldžių kiaušinių trynių. ▤

LA GRANJA DE SAN ILDEFONSO: *Hilaria.* (€€) AE MC V
Carretera Valladolid–Madrid, Valsaín (Segovia). ☎ *921 47 02 92.*
Šio šeimyninio restorano savininkai pagal savo receptą gamina baltų pupelių troškinį. Skanus keptas ėriukas ir paršiukas. ● *pirm.* ▤ ♿

LEÓN: *Mesón Leonés del Racimo de Oro.* (€€) AE DC MC V
Calle Caño Vadillo 2. ☎ *987 25 75 75.*
Pasimėgaukit tradiciniais patiekalais XVII a. užeigos arklidėse įsikūrusiame restorane. Žiemą čia maitinama žvėrienos kepsniais ir troškiniais, pvz., *cocido leonés* (sultinys su avinžirniais, bulvėmis ir šonine, kraujinė dešra su kopūstais). ● *antr.* ♿

MEDINACELI: *Las Llaves.* (€€) AE MC V
Plaza Mayor 13 (Soria). ☎ *975 32 63 51.*
Jaukus restoranas vėjuotame Medinaceli centre. Tarp firminių patiekalų – lęšių troškinys su kariu ir veršienos troškinys. ● *pirm. ir saus. vid.–vas. vid.* ♿

PALENCIA: *Casa Damián.* (€€) AE DC MC V
Calle Ignacio Martínez de Azcoitia 9. ☎ *979 74 46 28.*
Patikimas restoranas, siūlantis šios provincijos valgius, pvz., *menestra de verduras* (šviežių daržovių troškinį) ir skanųjį *buñuelos* (tešloje keptus obuolius). ● *pirm. ir rugpj.* ▤ ♿

PEDRAZA DE LA SIERRA: *Hostería Pintor Zuloaga.* (€€) AE DC MC V
Calle Matadero 1 (Segovia). ☎ *921 50 98 35.*
Restoranas buvusiame inkvizicijos name siūlo tradicinius kastilų patiekalus – kiaulienos ir avienos kepsnius bei sočius troškinius. ● *antr.* ▤

PONFERRADA: *Azul-Montearenas.* (€€) AE DC MC V
Carretera NVI Madrid–A Coruña 380 km (León). ☎ *987 41 70 12.*
Paprastas, namų stiliaus maistas restorane su kalnų vaizdais. Paragaukit mangoldų, įdarytų krevetėmis ir vėgėle. ▤ ♿

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

€ iki 3000 pesetų
€€ 3000–4500 pesetų
€€€ 4500–6000 pesetų
€€€€ daugiau 6000

TAPAS BARAI (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* *(žr. p. 574–575) ir raciones* (didesnes porcijas).
NUSTATYTOS KAINOS VALGIARAŠTIS
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.
GERŲ VYNŲ SĄRAŠAS
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.
STALIUKAI LAUKE
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

		KREDITO KORTELĖS	TAPAS BARAS	NUSTATYTOS KAINOS VALGIARAŠTIS	GERŲ VYNŲ SĄRAŠAS	STALIUKAI LAUKE
QUINTANA DE RANEROS: *Bodega El Cercao.* Calle de la Bodega 4, Finca El Cercao (León). 987 28 01 28. Šis didžiulis XVII a. vyno rūsys – ištisas koridorių ir kaimiško stiliaus valgyklų labirintas. Paskanaukit tradicinių patiekalų, pavz., *morcilla* (kraujinės dešros) su vietiniais raudonaisiais Bierzo pipirais.	€€	AE DC MC V	●	■	●	■
SALAMANCA: *Río de la Plata.* Plaza del Peso 1. 923 21 90 05. Mažytis, populiarus restoranas šalia Plaza Mayor, didelė skanių šviežios žuvies ir kastiliškų patiekalų įvairovė. ● *pirm. ir liep.*	€€€	AE MC V	●	■	●	
SANTA MARÍA DE MAVE: *Hostería El Convento.* Santa María de Mave (Palencia). 979 12 36 11. Restoranas įsikūręs buvusiame benediktinų vienuolyne ant Río Pisuerga kranto. Maitina daugiausia kastilų patiekalais: aviena, kepta malkomis kūrenamoje orkaitėje, ir *sopa castellana* (riebia česnakų sriuba). ♿	€€	AE DC MC V	●	■	●	■
SANTO DOMINGO DE SILOS: *Casa Emeterio.* Hotel Tres Coronas de Silos, Plaza Mayor 6 (Burgos). 947 39 00 47. Pasigrožėję vienuolynu, galit atsipūsti XVIII a. namo valgykloje ir pasimėgauti skaniais krašto patiekalais. ♿	€€	AE DC MC V	●	■	●	
SEGOVIA: *Mesón de Cándido.* Plaza del Azoguejo 5. 921 42 81 03. Neišvažiuokit neapsilankę *Mesón de Cándido*, garsiame Segovios restorane su vaizdu į romėnų akveduką. Tarp kitų firminių patiekalų čia galima paskanauti avienos kepsnio ir kepto paršiuko. ♿	€€	AE DC MC V	●		●	■
SEPÚLVEDA: *Cristóbal.* Calle Conde de Sepúlveda 9 (Segovia). 921 54 01 00. Valgydami sotų troškinį ir geriausią rajone avienos kepsnį, gėrėkitės įspūdingais Duratón tarpeklio vaizdais. ● *antr., rugs. pr.–gr. pab.*	€€	AE DC MC V	●	■	●	
TORDESILLAS: *El Torreón.* Calle Burgos Portugal 11 (Valladolid). 983 77 01 23. El Torreón restorano lubos – gražių Convento de Santa Clara lubų kopija. Puikūs firminiai kepsniai ant grotelių. Užsisakykit iš anksto. ● *sekm.*	€€€	AE DC MC V			●	
TORO: *Casa Lorenzo.* Puerta del Mercado 21 (Zamora). 980 69 11 53. Tipiški Zamoros patiekalai: menke įdaryti pipirai, kepti šparagai su rūkyta lašiša. Paragaukit stipraus vietinio vyno. ● *rugs. ir pirm.* ♿	€€	AE DC MC V	●	■	●	
TORRECABALLEROS: *El Rancho de la Aldegüela.* Plaza Marques de Lozoya 3 (Segovia). 921 40 10 46. Kaimiško stiliaus restoranas siūlo krašto patiekalą, pvz., *revuelto de morcilla* (plaktą kiaušinienę su kraujine dešra).	€€	AE DC MC V	●	■	●	■
VALLADOLID: *La Fragua.* Paseo de Zorilla 10. 983 33 87 85. Riebi česnakų sriuba, ėrienos troškinys baltojo vyno padaže, šviežios daržovės ir veršienos troškinys rodo, kad čia tikrai kastilų restoranas. Taip pat skanūs žuvies patiekalai, puikus *tapas* baras. ● *pirm. ir rugpj.* ♿	€€€	AE DC MC V	●		●	
VILLAFRANCA DEL BIERZO: *La Charola.* Carretera NVI Madrid–A Coruña (León) 406 km. 987 54 00 95. Šeimyninis restoranas šalia plento, siūlantis gausias tradicinių patiekalų porcijas. Paprastas, patikimas ir nebrangus. ♿	€	AE DC MC V	●	■	●	
ZAMORA: *Pizarro.* Cuesta de Pizarro 7. 980 53 45 45. Įsikūręs buvusiuose XVI a. inkvizicijos rūmuose, šis restoranas vaišina vietiniais ir baskų patiekalais, pvz., plekšne su ančiuvių padažu. ♿	€€	AE DC MC V		■	●	

KASTILIJA-LA MANČA

ALBACETE: *Nuestro Bar.* Calle Alcalde Conangla 102. ☎ *967 24 33 73.* Valgykla siūlo krašto patiekalus ir *menú de degustación*, į kurį įeina tradiciniai La Mančos patiekalai, pvz., *gazpacho manchego* (riebus žvėrienos troškinys, patirštintas sausainiais). Puikus *tapas* baras. ● *liep.* ▤	®®	AE DC MC V	●	■	●	■
ALMAGRO: *El Corregidor.* Calle Jerónimo Ceballos 2 (Ciudad Real). ☎ *926 86 06 48.* Vienas gražiausių Kastilijos-La Mančos restoranų su daugybe valgomųjų ir centriniu kiemu. Išradinga krašto virtuvė su firminiu patiekalu – marinuotais baklažanais. ● *rugpj.* ▤	®®	AE DC MC V	●	■	●	■
ALMANSA: *Mesón de Picelín.* Calle Norias 10 (Albacete). ☎ *967 34 00 07.* Daugelis žinovų jį laiko vienu geriausių krašto restoranų. Čia galit paragauti autentiškų krašto valgių ir garsiojo *gazpacho manchego*, pagaminto iš vištienos, triušienos ir kurapkienos. ● *pirm. ir rugpj.* ▤ ♿	®®	AE DC MC V	●	■	●	
BETETA: *Hotel Los Tilos.* Extrarradio (Cuenca). ☎ *969 31 80 98.* Paprastas, ramus viešbučio restoranas, kalniečių valgiai: svogūnų sriuba, elnienos troškinys *morteruelo* (įvairios žvėrienos paštetas). ♿	®	AE MC V	●	■		
BRIHUEGA: *Asador El Tolmo.* Avenida de la Constitución 26 (Guadalajara). ☎ *949 28 04 76.* Tradicinė kastilų apdaila ir tradicinė virtuvė: keptas ožiukas, pupelės su kurapka ir naminiai desertai. ▤ ♿	®®	MC V	●	■	●	
CIUDAD REAL: *Gran Mesón.* Ronda de Ciruela 34. ☎ *926 22 72 39.* Gausus valgiaraštis su krašto patiekalais, pvz., *gachas* (avižine koše), *pisto* (daržovių mišiniu), paršiuku, vietiniais sūriais ir vynais. ▤ ♿	®®	AE MC V		■	●	
CUENCA: *Marlo.* Calle Colón 41. ☎ *969 21 11 73.* Šiuolaikiškame valgiaraštyje vyrauja žuvies ir geldučių, taip pat skanūs mėsos patiekalai. Siūlome paragauti įdarytos kurapkos. ▤	®®	AE MC V	●	■	●	
CUENCA: *Mesón Casas Colgadas.* Calle Canónigos. ☎ *969 22 35 09.* Papietaukit virš tarpeklio, viename iš Cuencos kabančių namų. Neprilygstami vaizdai ir puiki krašto virtuvė. ▤	®®®	AE DC MC V	●	■	●	
GUADALAJARA: *Minaya.* Calle Mayor 23. ☎ *949 21 22 53.* Nuostabūs XVI a. rūmai su senoviniais baldais. Nedidelio sezoninio valgiaraščio pagrindą sudaro ant grotelių kepta mėsa ir keptas ožiukas. ● *sekm.* ▤	®®	AE DC MC V	●	■	●	
GUADALAJARA: *Amparito Roca.* Calle Toledo 19. ☎ *949 21 46 39.* Restoranas gražiai dekoruotame name siūlo tradicinę ispanų virtuvę su išradingais priedais. Verta paragauti elnienos filė grybų padaže ir plaktos kiaušinienės su bulvėmis ir lašiša. ● *sekm. ir rugpj.* ▤ ♿	®®®	AE MC V		■	●	■
JADRAQUE: *El Castillo.* Carretera de Soria (Guadalajara). ☎ *949 89 02 54.* Aplankę pilį, užsukit į šią tipišką užeigą *(mesón)* ir paragaukit skanaus kepto ožiuko ar kitų klasikinių kastilų patiekalų. ▤	®®	AE DC MC V	●	■	●	■
MANZANARES: *Mesón Sancho.* Calle Jesús del Perdón 26 (Ciudad Real). ☎ *926 61 10 16.* Paprastas, neišvaizdus restoranas gamina tipiškus sočius patiekalus: česnakų sriubą, *duelos y quebrantos* (plaktą kiaušinienę su kiauliena), triušieną *a la manchega* (padaže) ir vietinius vynus. ▤ ♿	®	AE DC MC V	●	■	●	
LAS PEDROÑERAS: *Las Rejas.* Avenida de Brasil (Cuenca). ☎ *967 16 10 89.* Ispanijos česnakų sostinė taip pat turi aukščiausios klasės restoraną su apetitą žadinančiu sezoniniu valgiaraščiu ir nepamirštama česnakų sriuba. Daugelis valgių gaminama iš vietinių produktų. Siūlome paragauti šviežio *manchego* sūrio salotų. ● *pirm. ir liep. pab.* ▤ ♿	®®®®	AE DC MC V		■	●	

Simbolių reikšmes žr. viršelio 3 p. atlanke

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

- ₱ iki 3000 pesetų
- ₱₱ 3000–4500 pesetų
- ₱₱₱ 4500–6000 pesetų
- ₱₱₱₱ daugiau 6000

TAPAS BARAI (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* (*žr. p. 574–575*) ir *raciones* (didesnes porcijas).

NUSTATYTOS KAINOS VALGIARAŠTIS
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.

GERŲ VYNŲ SĄRAŠAS
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.

STALIUKAI LAUKE
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

	Kreditų kortelės	Tapas baras	Nustatytos kainos valgiaraštis	Gerų vynų sąrašas	Staliukai lauke
PUERTO LÁPICE: *Venta del Quijote.* ₱₱ Calle Molino 4 (Ciudad Real). ☎ *926 57 61 10.* Legendinė užeiga pačiame Don Kichoto žemės centre primena Cervanteso šedevrą. Įsitaisykit akmenukais pabarstytame kieme ir gardžiuokitės Manchegos firminiais patiekalais. ▤ ♿	AE DC MC V		■	●	■
SIGÜENZA: *El Motor.* ₱₱ Avenida Juan Carlos I (Guadalajara). ☎ *949 39 08 27.* Tarp įvairių patiekalų – tradiciškai keptas paršiukas, ir ėriukas, pakepinti duonos trupiniai *(migas)* arba česnakų sriuba *(sopa castellana)*. ▤ ♿	AE MC V	●	■	●	■
TALAVERA DE LA REINA: *Antonio.* ₱ Avenida de Portugal 8 (Toledo). ☎ *925 80 40 17.* Populiarus *tapas* baras ir valgomasis siūlo puikų krašto maistą už prieinamą kainą. ▤ ♿	AE DC MC V	●	■	●	
TOLEDO: *Hostal del Cardenal.* ₱₱ Paseo de Recaredo 24. ☎ *925 22 08 62.* Buvusi XVIII a. Lorenzanos kardinolo vasaros rezidencija su gražiu sodu, netoli miesto sienos. Valgydina česnakų sriuba, keptu paršiuku ir garsiaisiais Toledo *mazapán* (marcipanais). ▤	AE DC MC V		■	●	■
TOLEDO: *La Lumbre.* ₱₱ Calle Real de Arrabal 3. ☎ *925 22 03 73.* Senas pastatas su medinėmis sijomis šalia Puerta de Bisagra. Ypač skanūs mėsos patiekalai, pvz., keptas paršiukas ir ėriukas, taip pat puikus desertinis *manchego* varškės tortas. ● *sekm. ir liep.* ▤	AE DC MC V		■	●	
TOLEDO: *Adolfo.* ₱₱₱ Calle de Granada 6. ☎ *925 22 73 21.* Restoranas Toledo žydų kvartalo centre, išpuoštas plytelėmis, kolonomis, antikvariniais daiktais, XV a. kesoninėmis mudecharų lubomis. Vaišina žvėrienos patiekalais žiemą ir upėtakiais iš Río Tajo upės vasarą. ▤ ♿	AE DC MC V	●	■	●	
TRAGACETE: *El Gamo.* ₱ Plaza Fuente del Pino 2 (Cuenca). ☎ *969 28 90 08.* Kalnų viešbutis turi ir kuklų šeimos išlaikomą restoraną. Čia galima paragauti namų virtuvės patiekalų, pvz., elnienos troškinio ir *morteruelo*. ♿	DC MC V	●	■		■
VALDEPEÑAS: *Baviera.* ₱ Calle 6 de Junio 44 (Ciudad Real). ☎ *926 32 40 84.* Centre įsikūręs restoranas siūlo La Mančos virtuvės patiekalus. Firminiai patiekalai – *galianos* (tipiškas valgis iš žvėrienos) ir kalnų triušis su česnaku. Geras Valdepeñas vynų pasirinkimas. ● *ketv.* ▤	AE DC MC V	●	■	●	
VILLALBA DE LA SIERRA: *Nelia.* ₱₱ Ruta de la Ciudad Encantada km 21 (Cuenca). ☎ *969 28 10 21.* Restoranas iš medžio ir akmens ant Júcaro upės kranto. Šernienos kukuliai, marinuota elniena ir trapus plokštainis su daržovėmis tiesiog tirpsta burnoje. Geri *Valdepeñas* vynai. ● *treč. ir sausio vid.–vasario vid.* ▤ ♿	AE V	●	■	●	■
ESTREMADŪRA					
ALMENDRALEJO: *Nando.* ₱ Calle Ricardo Romero 12 (Badajoz). ☎ *924 66 12 71.* Valgomasis siūlo dideles porcijas ryžių su triušiena, *judiones* (vietoje augintos pupelės su kiaulės koja arba kurapka) ir šviežią žuvį. *Tapas* bare galima paskanauti vietinių užkandžių. ● *sekm.* ▤	AE MC V	●	■		
BADAJOZ: *Aldebarán.* ₱₱₱ Avenida de Elvas, Urbanización Guadiana. ☎ *924 27 42 61.* Vienas iš geresnių Badajozo provincijos restoranų. Tarp prašmatnesnių jo valgių – sūdytos iberiškos kiaulienos salotos ir karvelis vyno padaže. ● *sekm.* ▤ ♿	AE DC MC V		■	●	

CÁCERES: *El Figón de Eustaquio.* ℗℗
Plaza de San Juan 14. ☎ *927 24 81 94.*
Kuklus restoranas istorinėje miesto dalyje, kur galima paragauti nacionalinių Estremadūros patiekalų – upėtakio *a la extremeña* (įdaryto kumpiu) ir firminės pomidorų sriubos su kiaušiniu, virtu be lukšto. ▤ ♿
AE DC MC V

CÁCERES: *Atrio.* ℗℗℗
Avenida de España 30. ☎ *927 24 29 28.*
Išradingi šiuolaikiniai patiekalai ir elegantiškas vieno prabangiausių Cácereso restoranų dekoras. Elnienos filė su muskatinėmis vynuogėmis ir kriaušėmis – tik vienas iš vyriausiojo virėjo sukurtų patiekalų. ♿
DC MC V

GUADALUPE: *Hospedería del Real Monasterio.* ℗
Plaza de Juan Carlos I (Cáceres). ☎ *927 36 70 00.*
Restoranas, priklausantis pranciškonų ordinui, siūlo neįmantrius regioninės virtuvės valgius – pomidorų sriubą, keptą ožiuką ir *migas extremeñas* (duonos trupinius su kiauliena). ● *saus. vid.–vas. vid.* ▤
MC V

GUADALUPE: *Mesón El Cordero.* ℗
Calle Alfonso Onceno 27 (Cáceres). ☎ *927 36 71 31.*
Regioniniai valgiai patiekiami jaukiame medinėmis plokštėmis apkaltame valgomajame. Gėrėdamiesi kalnų vaizdais, mėgaukitės šviežių daržovių *menestra* (troškiniu) arba kurapkos troškiniu. ● *pirm. ir vas.* ▤
AE DC MC V

JARANDILLA DE LA VERA: *Cueva de Puta Parió.* ℗
Calle Francisco Pizarro 8 (Cáceres). ☎ *927 56 03 92.*
Gyva, populiari taverna, skanūs vietiniai patiekalai – pomidorų sriuba ir avienos troškinys, geras vietinis vynas. ● *pirm.* ▤
AE DC MC V

JEREZ DE LOS CABALLEROS: *La Ermita.* ℗
Calle Doctor Benítez 9 (Badajoz). ☎ *924 73 14 76.*
XVII a. koplyčioje, paverstoje vyno rūsiu, dabar įsikūręs vietinių valgių restoranas. Paragaukit kurapkos troškinio arba tipiško *revuelto de espárragos* iš plaktų kiaušinių ir šparagų viršūnėlių. ♿
MC V

LOSAR DE LA VERA: *Carlos V.* ℗
Avenida de Extremadura 45 (Cáceres). ☎ *927 57 06 36.*
Namų virtuvė ir gražūs kalnų bei Tiétaro slėnio vaizdai. Restorano firminiai patiekalai – *revuelto con criadillas de tierra* (plakta kiaušinienė su baltais trumais), keptas ožiukas ir jautienos kepsniai. ● *pirm. ir spal. pab.* ▤ ♿
AE DC MC V

MÉRIDA: *Nicolás.* ℗℗
Calle Félix Valverde Lillo 13 (Badajoz). ☎ *924 31 96 10.*
Pirmiausia nusileiskit į nedidelį plytinį vyno rūsį išgerti aperityvo, paskui užsisakykit vieną iš firminių patiekalų – ėrieną su slyvomis arba kiaulienos nugarinę su pipirais. Restoranas turi gražų sodą ir terasą. ▤
AE DC MC V

MÉRIDA: *Parador de Mérida.* ℗℗℗
Plaza de la Constitución 3 (Badajoz). ☎ *924 31 38 00.*
Sename vienuolyne įsikūręs viešbutis ir restoranas. Pasimėgaukit Estremadūros sūriais, šaltais mėsos užkandžiais ir *caldereta de cordero* (avienos troškiniu). ▤ ♿
AE DC MC V

MÉRIDA: *Rufino.* ℗℗℗
Plaza Santa Clara 2 (Badajoz). ☎ *924 31 20 01.*
Restoranas siūlo tipišką geros kokybės Estremadūros virtuvę. Valgiaraštyje tarp kitų tradicinių patiekalų yra ir *revuelto con criadillas de tierra* (plakta kiaušinienė su baltais trumais). ● *sekm. ir rugs. pab.* ▤ ♿
AE DC MC V

PLASENCIA: *Alfonso VIII.* ℗℗℗
Avenida Alfonso VIII 32 (Cáceres). ☎ *927 41 02 50.*
Išradinga virtuvė, siūlanti vietinius patiekalus ir šiuolaikiškus receptus. Paragaukit ožiuko troškinio arba Iberijos kumpio. ▤ ♿
AE DC MC V

PLASENCIA: *El Rincón Extremeño.* ℗℗℗
Calle Vidrieras 8 (Cáceres). ☎ *927 41 11 50.*
Tradiciniai Plasencios patiekalai: varlės *salsa verde* padaže, driežai (sezono metu) ir „įprastesnis" maistas – keptas paršiukas. Nepamirškit paragauti aviečių, varškės ir medaus deserto *Tío Pichu.* ▤ ♿
AE DC MC V

PUEBLA DE LA REINA: *Mesón La Jara-Casa Andrés.* ℗
Calle Luis Chamizo 14 (Badajoz). ☎ *924 36 00 05.*
Šis žavus *mesón* garsėja autentišku krašto maistu. Ištvermingieji gali išmėginti 14 patiekalų rinkinį. ● *pirm.* ▤
DC MC V

Simbolių reikšmes žr. viršelio 3 p. atlanke

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

(€) iki 3000 pesetų
(€)(€) 3000–4500 pesetų
(€)(€)(€) 4500–6000 pesetų
(€)(€)(€)(€) daugiau 6000

Tapas barai (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* *(žr. p. 574–575)* ir *raciones* (didesnes porcijas).

Nustatytos kainos valgiaraštis
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.

Gerų vynų sąrašas
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.

Staliukai lauke
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

		Kredito kortelės	Tapas baras	Nustatytos kainos valgiaraštis	Gerų vynų sąrašas	Staliukai lauke
Trujillo: *Mesón La Troya.* Plaza Mayor 10 (Cáceres). 927 32 13 64. Tipiškas XVI a. namas *(mesón)* maitina didelėmis vietinio maisto porcijomis. Siūlome paskanauti *migas* (duonos trupinių) su kiauliena, džiovintų baltų pupelių padaže, ėriuko savo sultyse.	(€)	AE MC V	●	■	●	■
Trujillo: *Pizarro.* Plaza Mayor 13 (Cáceres). 927 32 02 55. Šis restoranas buvo atidarytas prieš pilietinį karą, tačiau jo apdaila mažai pasikeitusi. Pasimėgaukit tradiciniais patiekalais – pomidorų sriuba su figomis ir vynuogėmis arba valgomaisiais trumais įdarytu viščiuku.	(€)(€)	MC V		■	●	
Zafra: *Barbacana.* Hotel Huerta Honda, Avenida López Asme 30 (Badajoz). 924 55 41 00. XVI a. namas, gražiai išpuoštas senoviniais daiktais, siūlo gerą baskų ir regioninę virtuvę, pvz., keptą ėriuką su rozmarinu ir jūros lydekos filė su moliuskais.	(€)(€)	AE DC MC V		■	●	

Sevilija

El Arenal: *Bodegón Torre del Oro.* Planas 3 B2. Calle Santander 15. 95 422 08 80. Baro ir restorano specializacija – *raciones*. Paragaukit *garbanzos con espinacas* (avinžirnių su špinatais), *puntillitas* (žuvyčių, keptų ant grotelių) arba *punta de solomillo* (filė). ♿	(€)(€)	AE DC MC V	●	■		■
El Arenal: *El Burladero.* Planas 3 B1. Hotel Colón, Calle Canalejas 1. 95 422 29 00. Restoraną puošia bulių kovų simbolika, čia galima užsisakyti ikrų, *mignon* filė ir vietinių valgių, pvz., *puchero* (mėsos troškinį). ♿	(€)(€)(€)	AE DC MC V	●	■	●	
El Arenal: *Enrique Becerra.* Planas 3 B1. Calle Gamazo 2. 95 421 30 49. Prabangus restoranas-baras traukia turtingus klientus išgerti aperityvo ir pavalgyti. Čia ne tik galima išsirinkti puikų žuvies ar mėsos patiekalą, bet ir paskanauti kasdieninių patiekalų – tradicinių Andalūzijos valgių. *sekm.*	(€)(€)(€)	AE DC MC V	●		●	
El Arenal: *La Isla.* Planas 3 B2. Calle Arfe 25. 95 421 26 31. Patrauklus restoranas centre siūlo nuostabius jūros gėrybių patiekalus: otą, karšį ir delikatesus *percebes* (jūros polipus). *pirm. ir rugpj.*	(€)(€)(€)	AE DC MC V	●		●	■
Santa Cruz: *Las Meninas.* Planas 3 D1. Calle Santo Tomás 3. 95 422 62 26. Šis restoranas garsėja prieinamomis kainomis ir didelėmis porcijomis. Valgiaraštyje daug puikių vietinių patiekalų: troškinta buliaus uodega, *potage* su avinžirniais ir menke, *gazpacho*.	(€)	AE DC MC V	●	■	●	■
Santa Cruz: *Casa Robles.* Planas 3 C1. Calle Álvarez Quintero 58. 95 456 32 72. Šiame restorane, įsikūrusiame Sevilijos centre, yra trys nedideli valgomieji. Firminiai patiekalai – iš žuvies, keptos keptuvėje, orkaitėje arba su ryžiais. Didelis šviežių geldučių pasirinkimas. Geri mėsos patiekalai ir *tapas*.	(€)(€)	AE DC MC V	●	■	●	■
Santa Cruz: *Corral del Agua.* Planas 3 C2. Callejón del Agua 6. 95 422 48 41. Vakarieniaukit vėsiame Reales Acázares sodų kieme. Valgiaraštyje ypač daug firminių patiekalų, rūpestingai paruoštų ir patiektų. *sekm.*	(€)(€)	AE DC MC V		■		■
Santa Cruz: *Hostería del Laurel.* Planas 3 C2. Plaza de los Venerables 5. 95 422 02 95. Kaimiškas interjeras, medinės statinės ir spalvingos sienų plytelės. Paragaukit vietinių valgių – *serrano* kumpio ir *tortilla de patatas* (bulvių omleto). ♿	(€)(€)	AE DC MC V	●			■

SANTA CRUZ: *Mesón Don Raimundo*. **Planas** 3 C1. (€€)
Calle Argote de Molina 26. ☎ *95 422 33 55.*
Šis restoranas įsikūręs XVII a. vienuolyne ir dekoruotas keramika bei gobelenais. Tradiciniai Andalūzijos patiekalai iš Gvadalkivyro pelkėse sumedžiotos žvėrienos ir jūros gėrybių. ▤ ♿

AE DC MC V

SANTA CRUZ: *La Albahaca*. **Planas** 3 D2. (€€€)
Plaza de Santa Cruz 12. ☎ *95 422 07 14.*
1920-ųjų namas su XVII a. antikvariniais daiktais – puiki vieta pasimėgauti baskų maistu. ● *sekm.* ▤

AE DC MC V

SANTA CRUZ: *Egaña Oriza*. **Planas** 3 C3. (€€€€)
Calle San Fernando 41. ☎ *95 422 72 11.*
Stilingas restoranas prie Alcázaro rūmų sodų. Firminiai žuvies patiekalai, puikūs mėsos valgiai ir desertai. ● *sekm.* ▤

AE DC MC V

TOLIAU NUO CENTRO (VAKARAI): *Río Grande*. **Planas** 3 B3. (€€)
Calle Betis. ☎ *95 427 83 71.*
Puikus restoranas. Sėdėdami jo terasoje, atgręžtoje į Gvadalkivyro upę, galite mėgautis *gazpacho* ar *rabo de toro* (troškinta buliaus uodega). ▤ ♿

AE DC MC V

TOLIAU NUO CENTRO (VAKARAI): *Ox's*. **Planas** 3 C3. (€€€)
Calle Betis 61. ☎ *95 427 62 75.*
Mažo, intymaus *asador* (grilio baro) specializacija – ant grotelių keptos mėsos patiekalai. Firminiai valgiai – moliuskai su artišokais ir *angulas* (unguriukai). ● *pirm.* ▤

AE DC MC V

ANDALŪZIJA

ALJARAQUE: *Las Candelas*. (€€)
Carretera Huelva–Punta Umbria (Huelva). ☎ *959 31 84 33.*
Patrauklus restoranas su kaimišku valgomuoju siūlo puikius jūros gėrybių ir mėsos patiekalus. ● *sekm.* ▤

AE DC MC V

ALMERÍA: *Rincón de Juan Pedro*. (€)
Calle Federico Castro 2. ☎ *950 23 58 19.*
Čia patiekiami Andalūzijos mėsiški, jūros gėrybių ir vietiniai valgiai, pvz., *trigo a la cortijera* (troškinys su kviečių grūdais, mėsa ir dešra). ● *pirm.* ▤ ♿

AE DC MC V

ALMERÍA: *Bellavista*. (€€)
Urbanizacion Llanos del Alquián. ☎ *950 29 71 56.*
Šis užmiesčio restoranas siūlo aukščiausios kokybės žuvį ir geldutes, paruoštas įvairiausiais būdais, taip pat galite paragauti kepto ožiuko. ▤

AE DC MC V

ALMERÍA: *Club de Mar*. (€€)
Playa de la Almadravilla 1. ☎ *950 23 50 48.*
Čia galite paskanauti šviežios žuvies ir geldučių tiesiog pakrantėje. Firminiai patiekalai – *bullabesa* (ispaniškas žuvies troškinys) ir *fritura* (įvairi kepta žuvis). ▤

AE DC V

ALMUÑÉCAR: *Playa Cotobro*. (€€)
Paseo Cotobro, Calle Rio Playa (Granada). ☎ *958 63 18 02.*
Prancūziškos virtuvės įkvėpti patiekalai: pyragas su krevetėmis ir porais, jūrų velnias su špinatais. ● *pirm.*

MC V

ANTEQUERA: *La Espuela*. (€)
Plaza de Toros (Málaga). ☎ *95 270 34 24.*
Restoranas bulių kovų arenoje gamina Andalūzijos valgius, tarp jų firminį miesto patiekalą *porra* (tiršta *gazpacho*). ♿

AE DC MC V

BAEZA: *Juanito*. (€€)
Avenida Arca del Agua s/n (Jaén). ☎ *953 74 00 40.*
Įsikūręs pačiame alyvų plantacijų viduryje, šis restoranas siūlo didelį aliejų pasirinkimą prie patiekalų. Vienas firminių patiekalų – špinatų troškinys. ▤

MC V

BAEZA: *Andrés de Vandelvira*. (€€€)
Calle San Francisco 14 (Jaén). ☎ *953 74 81 72.*
Restoranas XVI a. vienuolyne, suprojektuotame Andréso de Vandelviros, Jaéno renesanso architekto. Firminiai patiekalai: *cardos* (artišokų rūšis) grietinės padaže ir kurapkos salotos. ▤

AE DC MC V

BAILÉN: *Zodíaco*. (€€)
Carretera Madrid–Cádiz 294 km (Jaén). ☎ *953 67 10 58.*
Vasarą valgiaraštyje vyrauja šaltos sriubos, pvz., *ajo blanco* (balta česnakų) su migdolais. Kiti patiekalai: *revuelto* (kiaušinienė su kumpiu, šparagais, krevetėmis ir unguriukais) ir kurapka. ▤ ♿

AE DC MC V

Simbolių reikšmes žr. viršelio 3 p. atlanke

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

- € iki 3000 pesetų
- €€ 3000–4500 pesetų
- €€€ 4500–6000 pesetų
- €€€€ daugiau 6000

Tapas barai (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* *(žr. p. 574–575)* ir *raciones* (didesnes porcijas).

Nustatytos kainos valgiaraštis
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.

Gerų vynų sąrašas
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.

Staliukai lauke
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

		Kredito kortelės	Tapas baras	Nustatytos kainos valgiaraštis	Gerų vynų sąrašas	Staliukai lauke
Los Barrios: *Mesón El Copo.* Autovía Cádiz–Malaga, Salida 111/112, Palmones (Cádiz). ☎ *956 67 77 10.* Puikūs jūros gėrybių patiekalai nuo ančiuvių iki omaro ir jūros ešerio. Šviežių geldučių patiekalas *para picar* tinka šaltam užkandžiui, po jo užsisakykit *dorada al horno* (karšio troškinį su bulvėmis). ● *sekm.*	€€€	AE DC MC V	●	■	●	■
Bubión: *Villa Turística de Bubión.* Calle Barrio Alto (Granada). ☎ *958 76 31 11.* Šis restoranas Alpujarras kalnuose siūlo tipišką kalnų maistą, pvz., *plato alpujarreño* (bulves su kiaušiniais, dešra, kumpiu ir kiaulienos nugarine). ♿	€	AE DC MC V		■		■
Cádiz: *Ventorillo del Chato.* Carretera Cádiz–San Fernando km 684. ☎ *956 25 00 25.* Sena kaimo užeiga siūlo jūros gėrybių, elnienos patiekalus, dienos troškinį, pvz., *berza* (daržoves su dešra) arba *menudo* (žarnokus). ● *sekm.* ♿	€€€€	AE DC MC V			●	
Cádiz: *El Faro.* Calle San Félix 15. ☎ *956 21 10 68.* Jaukus aukščiausios klasės restoranas, kurio valgiaraštyje kasdien keičiami ir šiuolaikiniai, ir tradiciniai patiekalai, bet čia visada būna vietinių jūros gėrybių, pvz., *tortillitas de camarones* (tešloje keptų krevečių). ♿	€€€	AE DC MC V	●	■	●	
Cádiz: *La Costera.* Calle Doctor Fleming 8. ☎ *956 27 34 88.* Restorano valgiaraštyje vyrauja žuvis, bet puikūs ir mėsos patiekalai. Bare arba mieloje terasoje galite užsisakyti *tapas*. ♿	€€	AE DC MC V	●		●	■
Córdoba: *Federación de Peñas.* Calle Conde y Luque 8. ☎ *957 47 54 27.* Nebrangus vietinis maistas. Paragaukit firminio *rabo de toro* (troškintos buliaus uodegos) arba *cardos* (artišokų) su moliuskais. ♿	€	AE MC V	●	■		■
Córdoba: *Almudaina.* Jardines de los Santos Mártires 1. ☎ *957 47 43 42.* Buvę vyskupo Leopoldo Austrijiečio rūmai. Tipiški Sierra Morenos patiekalai, pvz., elniena ir žvėriena.	€€	AE DC MC V		■	●	
Córdoba: *El Churrasco.* Calle Romero 16. ☎ *957 29 08 19.* Čia firminis patiekalas – ant žarijų kepta mėsa, bet geri ir daržovių patiekalai, pvz., *salmorejo* (tiršta pomidorų sriuba su baklažanų traškučiais). Kaimynystėje yra vyno rūsys, kur galite pagurkšnoti aperityvo. ● *rugpj.*	€€	AE DC MC V		■	●	■
Córdoba: *Taberna Pepe de la Judería.* Calle Romero 1. ☎ *957 20 07 44.* Pasėdėkit valgomuosiuose, kurių sienos nukabinėtos įžymių klientų nuotraukomis, ir paragaukit *gazpacho* arba *flamenquín* (keptų veršienos suktinukų su kumpiu).	€€	AE DC MC V	●	■		■
Córdoba: *El Blasón.* Calle José Zorilla 11 (Córdoba). ☎ *957 48 06 25.* Kavinė pirmame seno gražaus namo aukšte, šalia Córdobos prekybos rajono, – ideali vieta truputėlį užkąsti.	€€€	AE DC MC V	●	■	●	■
Córdoba: *Caballo Rojo.* Calle Cardenal Herrero 28 (Córdoba). ☎ *957 47 53 75.* Mielas restoranas siūlo tradicinius patiekalus, pagamintus pagal maurų ir piemenų receptus, – avieną su medumi arba *sefardi* salotas su grybais, šparagais, keptais pipirais ir sūdyta menke. ♿	€€€	AE DC MC V		■	●	
Estepona: *La Alborada.* Puerto Deportivo de Estepona (Málaga). ☎ *95 280 20 47.* Restoranas šalia prieplaukos siūlo puikius ryžių patiekalus, pvz., *arroz a la banda* (troškinį su žuvimi). ● *treč. ir žiemą darbo dien.* ♿	€€	AE DC MC V				■

FUENGIROLA: *Portofino.* Edificio Perla 1, Paseo Marítimo 29 (Málaga). ☎ *95 247 06 43.* Šį restoraną visi mėgsta dėl draugiško aptarnavimo ir gero itališko maisto, pvz., žuvies ir geldučių *brochette.* ● *pirm.*	®®	AE DC MC V				■
GRANADA: *Don Giovanni.* Avenida de Cádiz Zaidiu. ☎ *958 81 87 51.* Sunku varžytis su Don Giovanni orkaitėje keptomis picomis, didele makaronų, mėsos patiekalų ir salotų įvairove. ● *treč. ir rugpj.*	®	V		■		■
GRANADA: *Carmen de San Miguel.* Plaza Torres Bermejas 3. ☎ *958 22 67 23.* Šio restorano firminiai patiekalai – jūros gėrybių salotos, desertas su migdolais ir braškėmis. Gražus vaizdas į Albaicíną. ● *sekm.*	®®	AE DC MC V		■		■
GRANADA: *Casa Bienvenido.* Calle San José 1, Monachil. ☎ *958 50 05 03.* Naminis maistas iš savo ūkyje išaugintų daržovių ir mėsos. Tarp dienos patiekalų – lęšiai su ryžiais ir mėsa. ● *pirm.*	®®	DC MC V	●	■		■
GRANADA: *Chikito.* Plaza Campillo 9. ☎ *958 22 33 64.* Chikito stovi vietoje kavinės, kur susitikdavo Lorca ir jo amžininkai. Firminiai patiekalai – pupos su kumpiu ir Sacromonte omletas. Pabandykit ir *pionomos* (anyžių skonio torto). ● *treč.*	®®	AE DC MC V	●	■		■
GRANADA: *Mirador de Morayma.* Calle Pianista García Carillo 2. ☎ *958 22 82 90.* Restoranas Albaicíne su vaizdu į Alhambrą siūlo tipiškus Granados valgius – *remojón* (apelsinų salotas su šalta žuvimi) ir *cboto albaicinero* (keptą ožiuką su česnakais).	®®	AE MC V				■
GRANADA: *Velázquez.* Calle Emilio Orozco 1. ☎ *958 28 01 09.* Šilta aplinka, išradingas maistas – šiuolaikinė maurų valgių interpretacija: *bstella* (mėsos pyragas su kedro riešutais ir migdolais) ir skani migdolų grietinės sriuba. ● *sekm. ir rugpj.*	®®	AE DC MC V		■		
GRANADA: *Ruta del Veleta.* Carretera Sierra Nevada 50, Cenes de la Vega. ☎ *958 48 61 34.* Interjeras su tipiškais Alpujarrano audiniais ir moliniais asočiais tinka prie tradicinių patiekalų – kepto ožiuko ir jūros gėrybių.	®®®	AE DC MC V			●	
HUELVA: *El Estero.* Avenida Martín Alonso Pinzón 13. ☎ *959 25 65 72.* Geras restoranas centre siūlo vietinius valgius. Paskanaukit *chocos con babas* (keptos žuvies filė su pupelėmis) arba plekšnės, įdarytos austrėmis. ● *sekm.*	®	AE DC MC V	●	■	●	■
ISLA CRISTINA: *Casa Rufino.* Avenida de la Playa s/n (Huelva). ☎ *959 33 08 10.* Populiarus restoranas pajūryje. Į *el tonteo menu* (valgiaraštis keturiems) įeina aštuonių rūšių žuvis padažuose, pvz., – jūrų velnias razinų padaže. ● *lapkr.*	®®	AE DC MC V		■		■
JABUGO: *Mesón Sánchez Romero Carvajal.* Carretera San Juan del Puerto s/n (Huelva). ☎ *959 12 10 71.* Čia gaminami puikūs Jabugo kumpiai. Be kumpių ir dešros valgių, pamėginkite šviežios *ibérico* kiaulienos patiekalų, pvz., *presa de paletilla al mesón.*	®®	MC V	●		●	■
JAÉN: *Casa Vicente.* Calle Francisco Martín Mora 1. ☎ *953 23 28 16.* *Vicente* siūlo tipiškus Jaéno valgius – avienos troškinį, špinatų troškinį ir artišokus padaže.	®®	DC MC V	●	■	●	■
JEREZ DE LA FRONTERA: *Gaitán.* Calle Gaitán 3 (Cádiz). ☎ *956 34 58 59.* Išradingasis restorano virėjas derina Baskijos ir Andalūzijos receptus ir taiso savo valgius: jūros lydeką *confit* su keptomis daržovėmis ir lauru bei vištienos krūtinėlę su paštetu ir kedro riešutais.	®®	AE DC		■	●	
JEREZ DE LA FRONTERA: *La Mesa Redonda.* Calle Manuel de la Quintana 3 (Cádiz). ☎ *956 34 00 69.* Žavus restoranėlis, kuriame gaminami subtilūs patiekalai. Pradėkit nuo *mojama* (vytinto tuno). ● *sekm.*	®®	AE DC MC V			●	

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

€ iki 3000 pesetų
€€ 3000–4500 pesetų
€€€ 4500–6000 pesetų
€€€€ daugiau 6000

TAPAS BARAI (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* (*žr. p. 574–575*) ir *raciones* (didesnes porcijas).
NUSTATYTOS KAINOS VALGIARAŠTIS
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.
GERŲ VYNŲ SĄRAŠAS
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.
STALIUKAI LAUKE
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

	KREDITO KORTELĖS	TAPAS BARAS	NUSTATYTOS KAINOS VALGIARAŠTIS	GERŲ VYNŲ SĄRAŠAS	STALIUKAI LAUKE
LOJA: *La Finca.* €€€€ Hotel La Bobadilla, Autovía Granada–Sevilla (Granada). ☎ *958 32 18 61.* Verta pavažiuoti į šoną nuo plento ir papietauti šiame puikiame restorane. Virėjas kūrybiškai taiso šviežias daržoves, gaidieną ir ūkyje išaugintą kiaulieną, žvėrieną ir jūros gėrybes. ▤	AE DC MC V		■	●	■
MÁLAGA: *Marisquería Santa Paula.* €€ Avenida de los Guindos, Barriada Santa Paula. ☎ *95 223 65 57.* Vienas iš Malagos tradicinių jūros barų siūlo *fritura* (keptos žuvies asorti) ir *mariscada* (kiaukutinių asorti). ▤ ♿	AE DC MC V	●	■	●	■
MÁLAGA: *Mesón Astorga.* €€ Calle Gerona 11. ☎ *95 234 68 32.* Restoranas labai mėgstamas dėl puikios kokybės vietinių produktų. Paragaukit keptų baklažanų, apšlakstytų melasa, arba šviežio tuno salotų su vyšnių acto užpilu. Puikus *tapas* baras. ● *sekm.* ▤ ♿	AE DC MC V	●		●	■
MANILVA: *Macues.* €€ Puerto Deportivo de la Duquesa Local 13 (Málaga). ☎ *95 289 03 95.* Šiame restorane su dengta terasa, atgręžta į jachtų prieplauką, prieš kepdami žuvį jums atneš ją apžiūrėti. Čia firminis patiekalas – druskoje kepta žuvis. Mėsa irgi skani. ● *pirm. ir vas.* ▤ ♿	AE DC MC V			●	■
MARBELLA: *Triana.* €€ Calle Gloria 11 (Málaga). ☎ *95 277 99 62.* Šio intymaus restorano Marbellos senamiesčio centre specializacija – ryžių patiekalai. Be *paella*, dar siūloma ir *caldoso con langosta* (skystų ryžių su omaru). ● *pirm.* ▤	AE DC MC V				
MARBELLA: *Santiago.* €€€ Duque de Ahumada (Málaga). ☎ *95 277 43 39.* Geriausias jūrų gėrybių restoranas visoje Costa del Sol. Valgiaraštyje yra 40–50 žuvies ir geldučių patiekalų, įskaitant *paella* ir gerus mėsos patiekalus, – kiaulieną ir keptą ėriuką. ● *lapkr.* ▤ ♿	AE DC MC V		■	●	■
MARBELLA: *Toni Dalli.* €€€ El Oasis, Carretera de Cádiz 176 km (Málaga). ☎ *95 277 00 35.* Apsupti palmėmis gražūs balti rūmai pakrantėje – puiki vieta praleisti vakarą. Maistas itališkas: naminiai makaronai, mėsa ir žuvis. Kartais griežia pats Tonis. ♿	AE DC MC V			●	■
MARBELLA: *La Hacienda.* €€€€ Urbanización Hacienda Las Chapas, Ctra Cádiz 193 km (Málaga). ☎ *95 283 12 67.* Restoranas gražioje viloje, apsuptas sodų, su vaizdu į jūrą. Maistas andalūziškas, jaučiama prancūzų virtuvės įtaka. Firminiai patiekalai: perlinė višta su razinų padažu ir sezoninė žvėriena. ● *lapkr. vid.–gr. vid.* ♿	AE DC		■	●	■
MARBELLA: *La Meridiana.* €€€€ Camino de la Cruz (Málaga). ☎ *95 277 61 90.* Restoranas Marbellos aukštumose turi pavėsinę sode ir barą kiemelyje. Valgiaraštis siūlo kardžuvę *carpaccio*, artišokus su paštetu ir sezoninę žvėrieną. ● *saus.* ▤	AE DC MC V		■	●	■
MIJAS: *El Castillo.* €€ Plaza de la Constitución, Pasaje de los Pescadores 2 (Málaga). ☎ *95 248 53 48.* Kaimiško stiliaus restoranas maitina Andalūzijos ir kitų šalių patiekalais. Kai kuriais savaitės vakarais čia vyksta flamenko pasirodymai. ● *penkt.*	DC MC MC			●	■
MOTRIL: *Tropical.* €€ Avenida Rodríguez Acosta 23 (Granada). ☎ *958 60 04 50.* Firminiai patiekalai – jūros gėrybės, pvz., ešerys su *ajo verde* (žaliu česnaku) ir *choto a la brasa* (keptas ožiukas). ● *sekm. ir birž.* ▤	AE DC MC V		■		

PALMA DEL RÍO: *Hospedería de San Francisco.* ®®
Avenida Pío XII 35 (Córdoba). ☎ *957 71 01 83.*
Papietaukit po buvusio vienuolyno arkadomis. Valgiaraštis siūlo puikius baskų patiekalus. ● *rugpj.* ▤
MC V

EL PUERTO DE SANTA MARÍA: *El Faro del Puerto.* ®®®
Carretera de Rota 0,5 km (Cádiz). ☎ *956 87 09 52.*
Valgiaraštis siūlo įvairių šiuolaikiškų patiekalų. Būtinai paragaukit deserto, ypač *oloroso* vyšnių ledų. ▤ ♿
AE DC MC V

EL PUERTO DE SANTA MARÍA: *Las Bóvedas.* ®®®
Monasterio de San Miguel, Calle Larga 27 (Cádiz). ☎ *956 54 04 40.*
Restoranas skliautuotomis lubomis buvusiame vienuolyne. Firminiai patiekalai iš žuvies ir geldučių, be to, vienuoliai gamina desertą *tocino de cielo* („dievišką šoninę") iš kiaušinio trynių. ▤ ♿
AE DC MC V

LA RÁBIDA: *Hostería de la Rábida.* ®®
Paraje de la Rábida (Huelva). ☎ *959 35 03 12.*
Restoranas stovi šalia XIV a. vienuolyno, kuriame kažkada gyveno Kristupas Kolumbas. Skanūs mėsos ir jūros gėrybių firminiai patiekalai. ▤
MC V MC

RONDA: *Pedro Romero.* ®®
Calle Virgen de la Paz 18 (Málaga). ☎ *95 287 11 10.*
Restoranas priešais Rondos bulių areną maitina geru kaimišku maistu – triušiu su čiobreliais arba troškinta buliaus uodega. ▤ ♿
AE DC MC V

SAN FERNANDO: *Venta Vargas.* ®®
Avenida Puente Zuazo (Cádiz). ☎ *956 88 16 22.*
Populiarioje mažo miestelio užeigoje vyrauja flamenko dvasia. Užsisakykit klasikinių *raciones*, pvz., *aliñadas* (bulvių salotų). ● *pirm.* ▤ ♿
AE DC MC V

SAN ROQUE: *Finca Villa Victoria.* ®®®
Ctra San Roque–La Línea, Gibraltar Campamento (Cádiz). ☎ *956 69 84 12.*
Šis restoranas, įsikūręs restauruotame pastate su Viduržemio jūros apdaila, gamina rinktinius patiekalus iš jūros gėrybių. Pavyzdinis valgiaraštis siūlo tešloje keptas krevetes ir jūros dilgėles. ● *sekm.* ▤ ♿
AE DC MC V

SANLÚCAR DE BARRAMEDA: *Casa Bigote.* ®®®
Bajo de Guía (Cádiz). ☎ *956 36 26 96.*
Tipiška jūreivių taverna prie Gvadalkivyro upės žiočių labai tinkama vieta paskanauti *langostinos de Sanlúcar* (didelių ir saldžių lukštentų krevečių) ir šviežiai sugautos žuvies, pvz., unguriukų. ● *sekm.* ▤ ♿
AE DC MC V

SANLÚCAR LA MAYOR: *La Alquería.* ®®®
Hacienda de Benazuza, Virgen de las Nieves (Sevilla). ☎ (*95 570 33 44.*
Kaimo sodyboje vyriausiasis virėjas gamina išradingus ir paprastus valgius iš gerų produktų. ● *liep. vid.–rugs.* ▤
AE DC MC V

TORREMOLINOS: *Bar Restaurante Casa Juan.* ®®
Calle Mar 14, La Carihuela (Málaga). ☎ *95 238 41 06.*
Populiarus restoranas pajūryje siūlo druskoje keptą žuvį ir *fritura malagueña* (keptos žuvies rinkinį). ● *pirm. ir saus.* ▤ ♿
AE DC MC V

TORREMOLINOS: *Frutos.* ®®
Urbanización Los Álamos, Carretera a Cádiz km 228 (Málaga). ☎ *95 238 14 50.*
Costa del Sol restoranų lyderis puikiai ruošia mėsą ir žuvį. Pasimėgaukit keptu paršiuku, o paskui *arroz con leche* (ryžių pudingu). ▤
AE DC MC V

VERA: *Terraza Carmona.* ®®
Calle Manuel Giménez 1 (Almería). ☎ *950 39 07 60.*
Čia firminiai patiekalai – nuostabios jūros gėrybės ir neįprasti krašto valgiai, pvz., *gurullos con conejo* (makaronai su triušiena). ● *pirm.* ▤ ♿
AE DC MC V

BALEARŲ SALOS

FORMENTERA, ES PUJOLS: *Sa Palmera.* ®
Playa Es Pujols. ☎ *971 32 83 56.*
Šis pajūrio restoranas vaišina ką tik sugautomis jūros gėrybėmis. Paragaukit įvairios žuvies *paella* arba *zarzuela de mariscos.* ● *lapkr–saus.* ♿
AE MC V

IBIZA (EIVISSA), IBIZA TOWN: *Ca'n Alfredo.* ®®
Paseo Vara de Rey 16. ☎ *971 31 12 74.*
Populiarus restoranas siūlo vietinius patiekalus. Rinkitės vieną iš gausių ryžių valgių arba *borrida de ratjada* (rajos troškinį). ▤ ♿
AE DC MC V

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

- (€) iki 3000 pesetų
- (€€) 3000–4500 pesetų
- (€€€) 4500–6000 pesetų
- (€€€€) daugiau 6000

Tapas barai (užkandžių barai)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* *(žr. p. 574–575)* ir *raciones* (didesnes porcijas).

Nustatytos kainos valgiaraštis
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.

Gerų vynų sąrašas
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.

Staliukai lauke
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

	Kredito kortelės	Tapas baras	Nustatytos kainos valgiaraštis	Gerų vynų sąrašas	Staliukai lauke
Ibiza (Eivissa), Santa Eulària d'es Riu: *Doña Margarita.* (€€) Puerto Deportivo. ☎ *971 33 22 00.* Restoranas šalia uosto siūlo šviežią, puikiai pagamintą žuvį, o deserto – jogurto putėsius su aviečių padažu. ● *pirm. ir lapkr.* ♿	AE DC MC V			●	■
Ibiza (Eivissa), Santa Gertrudis: *Ca'n Pau.* (€€€) Carretera de Sant Miquel. ☎ *971 19 70 07.* Kaimiškoje Ibizos *masía* (kaimo sodyba) yra gera katalonų ir Vidužemio jūros virtuvė. Firminiai patiekalai: minkštas keptas ožiukas, putpelė su kopūstais ir triušis. Puikus kataloniškų vynų pasirinkimas. ● *pirm.* ♿	AE DC MC V			●	■
Ibiza (Eivissa), Ibizos miestas: *El Cigarral.* (€€€) Calle Fray Vicente Nicolás 9. ☎ *971 31 12 46.* Šeimyninis restoranas, keičiantis valgiaraštį pagal šviežius produktus turguje. Puikūs kepsniai ant grotelių, žuvis, vienas didžiausių vynų pasirinkimas Ibizoje. ● *sekm., rugpj. vid.–rugs. vid.* ▤ ♿	AE DC MC V			●	
Ibiza (Eivissa), Sant Antoni: *Sa Capella.* (€€€) Carretera Can Germà km 1. ☎ *971 34 00 57.* Įsikūręs buvusioje koplyčioje restoranas siūlo įvairių šalių patiekalus, pvz., aukščiausios klasės žuvį ir kepsnius. Dirba tik vakare. ● *lapkr.–kov.* ♿	MC V			●	
Ibiza (Eivissa), Sant Josep: *Cana Joana.* (€€€) Carretera Ibiza–Sant Josep. ☎ *971 80 01 58.* Kulinariniu požiūriu tai vienas įdomiausių restoranų saloje. Sezoninis valgiaraštis, kataloniški ir Vidužemio jūros patiekalai, pvz., bulvės su jūros ežio padažu. ● *pirm., lapkr.–saus.* ♿	AE MC V			●	■
Mallorca, Alcúdia: *Mesón Los Patos.* (€€) Carretera Sa Pobla–Alcúdia. ☎ *971 89 02 65.* Jaukus šeimos restoranas su sodu ir vaikų žaidimų aikštele. Paprasti ir tradiciniai Mallorcos patiekalai, pvz., *arroz brut* (skysti ryžiai su mėsa). ● *antr., saus. vid.– vas.* ▤ ♿	AE DC MC V	●	■	●	■
Mallorca, Cala d'Or: *Port Petit.* (€€€) Avenida Cala Llonga. ☎ *971 64 30 39.* Pasimėgaukit išradinga Vidužemio jūros virtuve šalia prieplaukos. Klasikiniai lašišos ir vėgėlės, *carpaccio* ir oto patiekalai garstyčių padaže, tirštas šokoladinis fondiu. Atidarytas tik vakare. ● *lapkr.–bal.*	AE DC MC V		■	●	■
Mallorca, Cala Ratjada: *Ses Rotges.* (€€€€) Calle Rafael Blanes 21. ☎ *971 56 31 08.* Mielas mūrinis namas, apsuptas palmėmis ir azalijomis, – ideali vieta prašmatniai pavakarieniauti ir pasimėgauti prancūziškais patiekalais, paruoštais iš vietinių produktų. Skanūs vietiniai vynai. ● *lapkr.–kov.* ♿	AE DC MC V		■	●	■
Mallorca, Deià: *Bens d'Avall.* (€€) Urbanización Costa Deià. ☎ *971 63 23 81.* Iš restorano, stovinčio ant uolos viršūnės, atsiveria nuostabūs pakrantės vaizdai. Išradingai taikomi tradiciniai krašto receptai ruošiant tokius valgius kaip krevečių *carpaccio* su *pesto* padažu ir Parmezano sūriu. ● *pirm., lapkr.–kov.* ♿	AE DC MC V		■	●	■
Mallorca, Deià: *El Olivo.* (€€€€) Hotel la Residencia, Finca Son Canals. ☎ *971 63 90 11.* Vienas geriausių salos restoranų su gražia apdaila ir kalnų vaizdais. Puiki *nouvelle cuisine*, pagal Vidužemio jūros receptus gaminanti įvairius patiekalus, pvz., keptą avieną su alyvomis. ▤ ♿	AE DC MC V		■	●	■
Mallorca, Inca: *Celler Ca'n Amer.* (€€) Calle Pau 39. ☎ *971 50 12 61.* Šiame nuostabiame vyno rūsyje gaminamas vienas iš autentiškiausių salos patiekalų – *sopa mallorquina*. Jis taisomas iš duonos ir troškintų daržovių. Taip pat skanūs ryžių patiekalai ir keptas paršiukas. ● *sekm.* ▤	AE DC MC V			●	

MALLORCA, PAGUERA: *La Gran Tortuga.* (€€€) Aldea Cala Fornells 1. ☎ *971 68 60 23.* Iš restorano terasos atsiveria didingas jūros vaizdas. Čia galit paskanauti firminių patiekalų: naminio žąsų pašteto, vėgėlės špinatų padaže, įdarytos rūkyta lašiša. Aplinka maloni, aptarnavimas greitas. ● *pirm., gr.–saus.*	AE DC MC V			●	■
MALLORCA, PALMA DE MALLORCA: *Ca'n Carlos.* (€€) Calle del Agua 5. ☎ *971 71 38 69.* Patiekalai pagal atnaujintus senus Balearų salų receptus. Verta paragauti orkaitėje kepto ėriuko ir šiltųjų vandenų žuvų su kopūstais. ● *sekm.* ▤	AE MC V			●	
MALLORCA, PALMA DE MALLORCA: *Porto Pí.* (€€€) Calle Garita 25. ☎ *971 40 00 87.* Šis elegantiškas, senas sodų apsuptas namas – ideali vieta paragauti išradingų Vidržemio jūros šalių virtuvės patiekalų iš geriausių produktų. ● *sekm.* ▤	DC MC V		■	●	■
MALLORCA, POLLENÇA: *Celler Ca Vostra.* (€€) Carretera Alcúdia–Port de Pollença. ☎ *971 86 55 46.* Buvusiame vyno bare dar stovi senos statinės. Tipinis maistas – šviežia žuvis ir *escudella* (daržovių troškinys). ● *treč.* ▤ ♿	MC V		■	●	■
MALLORCA, PORT D'ANDRATX: *Layn.* (€€) Calle Almirante Riera Alemany 19. ☎ *971 67 18 55.* Nuosavas žvejybos laivas aprūpina šį restoraną šviežiomis jūros gėrybėmis. Tarp firminių patiekalų – keptas paršiukas ir jautiena su kopūstais. Iš terasos vaizdas į jūrą. ● *gr. vid.–saus.*	AE DC MC V				●
MALLORCA, PORT D'ANDRATX: *Miramar.* (€€) Avenida Mateo Bosch 22. ☎ *971 67 16 17.* Šeimos laikomas restoranas su vaizdu į prieplauką, siūlantis skanų jūros gėrybių maistą ir greitą aptarnavimą. Firminiai patiekalai: *arroz negro* (juodieji ryžiai su kalmarų sultimis) ir krevetės, sūdytos rupia druska. ● *gr. vid.–saus. vid.*	AE DC MC V		■	●	■
MALLORCA, SÓLLER: *El Guía.* (€€) Calle Castañer 2. ☎ *971 63 02 27.* Lankytojai ateina paragauti įžymiųjų *El Guía* artišokų, įdarytų špinatais. Naminis maistas skanus, kainos nedidelės. ● *lapkr.–kov.* ▤ ♿	AE DC MC V		■	●	
MALLORCA, SON SERVERA: *S'Era de Pula.* (€€€) Carretera Son Servera–Capdepera. ☎ *971 56 79 40.* Kaimiškas Mallorcos namas ramioje vietoje su kalnų vaizdais. Įdomūs žemyno ir vietinių patiekalų deriniai: pavyzdžiui, menkė su kristalizuotu česnaku. ● *pirm., saus. vid.–vas. vid.* ▤ ♿	AE DC MC V	●	■	●	■
MENORCA, CIUTADELLA: *Ca's Quintu.* (€€) Plaza de Alfonso III 4. ☎ *971 38 10 02.* Restoranas centre siūlo tradicinį Menorcos maistą, daugiausia šviežią žuvį. Firminis patiekalas – *caldera de langosta* (omaro troškinys) arba *caldera de mariscos* (kiaukutinių troškinys). ♿	AE MC V	●	■	●	■
MENORCA, CIUTADELLA: *Casa Manolo.* (€€€€) Calle Marina 117. ☎ *971 38 00 03.* Populiarus restoranas uoste su gražia terasa į jūrą siūlo tradicinius jūros gėrybių patiekalus: ant grotelių keptą žuvį, ryžius su jūros gėrybėmis ir omaro troškinį. ● *lapkr.* ▤ ♿	AE DC MC V			●	■
MENORCA, FORNELLS: *Es Cranc.* (€€€) Calle Escoles 31. ☎ *971 37 64 42.* Visoje saloje restoranas garsėja šviežiomis jūros gėrybėmis ir jų paruošimo būdais. Puikūs kulinarijos pavyzdžiai – omaro *caldereta* ir ant grotelių keptos krevetės. ● *treč., gr.–saus.* ▤ ♿	MC V		■	●	
MENORCA, MAÓ: *Jágaro.* (€€) Moll de Levant 334. ☎ *971 36 23 90.* Pasimėgaukit puikiu vaizdu į uostą iš restorano, kuriame vasarą vyrauja jūros gėrybių valgiai, o žiemą – sotūs troškiniai. Populiarūs desertai – bulvių ir migdolų pyragai. ▤ ♿	AE DC MC V		■	●	■
MENORCA, ES MERCADAL: *Ca'n Aguedet.* (€€) Calle Lepanto 23–30. ☎ *971 37 53 91.* Autentiški Menorcos valgiai, pvz., triušis su figomis, kalmarai su krevetėmis ir kedro riešutais bei *arroz de tierra* (ryžių ir mėsos valgis dar iš maurų laikų). Paragaukit vyno iš savininko vynuogyno. ▤	AE DC MC V			●	

Kainų kategorijos trijų patiekalų vakarienei vienam asmeniui kartu su puse butelio firminio vyno, mokesčiais ir aptarnavimu:

- € iki 3000 pesetų
- €€ 3000–4500 pesetų
- €€€ 4500–6000 pesetų
- €€€€ daugiau 6000

Tapas baras (užkandžių baras)
Be pagrindinės salės yra baras, siūlantis *tapas* (*žr. p. 574–575*) ir *raciones* (didesnes porcijas).

Nustatytos kainos valgiaraštis
Nustatytos kainos valgiaraštis siūlo pietus, vakarienę arba abu. Paprastai jį sudaro trys patiekalai.

Gerų vynų sąrašas
Jame išvardyti geri vynai arba labiau specializuotas vietinių vynų sąrašas.

Staliukai lauke
Galima valgyti lauke – terasoje, kieme, sode, dažnai su gražiu vaizdu.

Kanarų salos

	Kredito kortelės	Tapas baras	Nustatytos kainos valgiaraštis	Gerų vynų sąrašas	Staliukai lauke
Fuerteventura, Puerto del Rosario: *Benjamín.* €€ Calle León y Castillo 139. ☎ *928 85 17 48.* Išradingi Kanarų salų patiekalai iš vietinių produktų. Rekomenduojame bulves su *mojo* (aštriu padažu), ožkos sūrį, šerbetą iš dygliuotosios kriaušės vaisių. ● *sekm.*	MC V		■	●	
Fuerteventura, Puerto del Rosario: *La Casa del Jamón.* € La Asomada. ☎ *928 53 00 64.* Šeimos restoranas, dekoruotas kaip tradicinis ispanų *mesón*, siūlo baskų ir salos valgius, tarp jų keptą ožiuką, įvairius skanius sūrius ir šaltus iberų mėsos gaminius. ● *pirm.* ♿	AE DC MC V			●	
La Gomera, San Sebastián de la Gomera: *Casa del Mar.* € Avenida Fred Olsen 2. ☎ *922 87 12 19.* Šeimyninio stiliaus restoranas netoli uosto siūlo neįmantrius jūros gėrybių patiekalus. Galima užsisakyti troškintą žuvį su ryžių *paella* ar keptą ant grotelių. ● *sekm.*	AE DC MC V	●			
Gran Canaria, Cruz de Tejeda: *Hostería Cruz de Tejeda.* €€ Cruz de Tejeda. ☎ *928 66 60 50.* Restoranas įsikūręs buvusiam garsiame viešbutyje šalia gražių centrinių kalnų. Paragaukit kepto ožiuko, triušio pašteto, o deserto valgykit *bienmesabe* (migdolų pyragaitį) su ledais. ♿	AE DC MC V	●	■	●	■
Gran Canaria, Maspalomas: *Orangerie.* €€€€ Hotel Palm Beach, Avenida Oasis. ☎ *928 14 08 06.* Restoraną supa vešli atogrąžų augalija. Čia galima prabangiai pavakarieniauti viduje arba lauke. Atidarytas tik vakare. ● *ketv., sekm., birž. ir liep.* ▤	AE DC MC V		■	●	■
Gran Canaria, Las Palmas: *Casa Carmelo.* €€ Paseo de las Canteras 2. ☎ *928 46 90 56.* Iš restorano antro aukšto atsiveria puikus vaizdas į nuostabią Las Palmas pakrantę. Ypač gražu naktį. Firminiai patiekalai – ant žarijų kepta mėsa ir šviežia žuvis. ▤	AE DC MC V		■	●	
Gran Canaria, Las Palmas: *Mesón La Cuadra.* €€ Calle General Mas de Gaminde 32. ☎ *928 24 33 80.* Restoranas gundo *tapas* baro užkandžių įvairove ir patiekalais iš naminių produktų – švelniu keptu ėriuku, ožkos sūriu, varške iš restorano savininko ūkio. ● *pirm.* ▤ ♿	AE DC MC V	●	■	●	
Gran Canaria, Playa del Inglés: *Tenderete II.* €€ Avenida Tirajana 5. ☎ *928 76 14 60.* Tipiška Kanarų salų virtuvė iš jūros gėrybių. Firminiai patiekalai – žuvis, paruošta su rupia druska, ir *potaje de berros* (vėžiukų sultinys). Paragaukit čia užauginto *manga*, panašaus į tikrąjį mango. ▤ ♿	AE DC MC V	●		●	■
Gran Canaria, Santa Brígida: *Las Grutas de Artiles.* €€ Las Meleguinas. ☎ *928 64 05 75.* Įsikūręs urvuose restoranas siūlo autentiškus Kanarų salų valgius ir ant grotelių keptą mėsą. Vaikus nepaprastai džiugina sodai ir baseinas.	AE DC MC V	●	■	●	■
Gran Canaria, Vega de San Mateo: *Museo Cho-Zacarías.* € Avenida de Tinamar. ☎ *928 66 06 27.* Seni valstiečių vasarnamiai sukuria unikalią šio restorano aplinką. Tradicinis Kanarų salų valgiaraštis siūlo *cherne* (vietos žuvį) kalendros padaže ir rėžiukų sultinį. Atidarytas tik per pietus. ● *pirm.*	AE MC			●	■
El Hierro, La Restinga: *Casa Juan.* € Calle Juan Gutiérrez Monteverde 23. ☎ *922 55 71 02.* Šį nebrangų ir neįmantrų restoraną mėgsta vietinės šeimos. Čia skani šviežia žuvis, pvz., *vieja* ir *cherne*, patiekiama su *mojo* padažu.	MC V	●			

LANZAROTE, ARRECIFE: *Castillo de San José.* (€€)
Castillo de San José. ☎ *928 81 23 21.*
XVI a. tvirtovėje įsikūręs šiuolaikinio meno muziejus ir restoranas. Gėrėkitės meno kūriniais ant sienų bei uosto vaizdais ir ragaukit vietinius ir kitų kraštų patiekalus. ▤
AE MC V ● ■ ● ●

LANZAROTE, ARRECIFE: *Colón.* (€€€€)
Cuidad Jardin, Playa del Cable. ☎ *928 80 56 49.*
Jūriniu stiliumi dekoruotas restoranas siūlo tarptautinius ir nacionalinius valgius: šviežią anties kepenų paštetą ir žuvies patiekalus. Nuostabus vynų pasirinkimas. ♿
AE DC MC V ● ■ ● ■

LANZAROTE, COSTA TEGUISE: *Mesón La Jordana.* (€€)
Centro Comercial de Lanzarote, Lanzarote Bay. ☎ *928 59 03 28.*
Populiari, patraukli vieta, kur galima išsirinkti vietinį patiekalą su prancūzų virtuvės bruožais. Verta pabandyti šviežio *cherne* arba kepto ožiuko.
● *sekm. ir rugs.* ▤ ♿
AE MC V ● ● ■

LANZAROTE, YAIZA: *Casa Salvador.* (€€)
Avenida Playa Blanca. ☎ *928 51 70 25.*
Šis pakrantės restoranas siūlo šviežiai sugautą žuvį, geldutes, kepsnius ant grotelių ir *paellas.*
DC MC V ● ● ■

LANZAROTE, YAIZA: *La Era.* (€€)
Calle El Barranco 3. ☎ *928 83 00 16.*
La Era įsikūrusi viename iš nedaugelio namų, išlikusių po 1730–1736 m. vulkanų išsiveržimų. Paragaukit nors vieno firminio patiekalo, pvz., ėriuko, ožiuko ar lęšių troškinio. ♿
AE DC MC V ● ■ ●

LA PALMA, SANTA CRUZ DE LA PALMA: *Chipi Chipi.* (€)
Calle Juan Mayor 42. ☎ *922 41 10 24.*
Restoranas 6 km už miesto, jo valgomieji įrengti aplink mielą kiemelį. Čia dažniausiai siūloma ant grotelių kepta mėsa ir vietos valgiai, pvz., avinžirnių sriuba. Geras salos vynų pasirinkimas. ● *treč., sekm., ir spal.–lapkr.* ♿
AE DC MC V ● ■ ● ■

TENERIFE, ADEJE: *El Patio.* (€€€€)
Hotel Jardín Tropical, Urbanización San Eugenio. ☎ *922 74 60 00.*
Žavi aplinka ypatingai vakarienei. Gėlių pilnas kiemelis – ideali vieta svaigiomis vasaros naktimis. Išradingi, šiuolaikiški valgiai gaminami iš vietinės produkcijos. Atdaras tik vakarais. ▤ ♿
AE DC MC V ● ■ ● ■

TENERIFE, ARONA: *Los Corales.* (€€)
Carretera General del Norte 130, Santa Úrsula. ☎ *922 30 19 18.*
Tikras ir kūrybiškai patiektas Kanarų salų maistas, puikūs slėnio vaizdai. Rekomenduojame mėsos, žuvies *carpaccio* ir tradicinį *conejo en salmorejo* (triušienos paštetą). ● *pirm.* ♿
AE DC MC V ■ ●

TENERIFE, PUERTO DE LA CRUZ: *Magnolia "Felipe el Payés".* (€€€)
Avenida Marqués de Villanueva del Prado. ☎ *922 38 56 14.*
Tradiciniai katalonų virtuvės valgiai – *pan con tomate* (duona su pomidoru) ir *suquet* (žuvies troškinys) – patiekiami puošniame šiuolaikiniame valgomajame arba sode. ▤ ♿
AE DC MC V ● ■ ● ■

TENERIFE, PUERTO DE LA CRUZ: *Mi Vaca y Yo.* (€€€)
Calle Cruz Verde 3. ☎ *922 38 52 47.*
Tipiškas Kanarų salų senamiesčio namas, skoningai papuoštas augalais. Maloni aplinka pasimėgauti jūros gėrybių *paella*, firminiais patiekalais ar omaro troškiniu. ● *geg. vid.* ♿
AE DC MC V ● ■

TENERIFE, SANTA CRUZ DE TENERIFE: *Café del Príncipe.* (€)
Plaza del Príncipe de Asturias. ☎ *922 27 88 10.*
Paragaukit skanių vietinių patiekalų gražiame restorane miesto centre su vaizdu į aikštę. ● *pirm.* ♿
MC V ● ■ ● ■

TENERIFE, SANTA CRUZ DE TENERIFE: *El Coto de Antonio.* (€€€)
Calle General Goded 13. ☎ *922 27 21 05.*
Restoranas šalia bulių kovų arenos. Puikūs vietiniai patiekalai. Lankytojams patinka juodų bulvių salotos su sūdyta menke, pipirais, alyvų aliejumi ir *vieja* su kalendros padažu. ● *sekm. ir rugpj.* ▤ ♿
AE DC MC V ●

TENERIFE, TEGUESTE: *El Drago.* (€€€€)
Urbanización San Gonzálo 1. ☎ *922 54 30 01.*
Šio žavaus XVIII a. namo aplinka labai dera prie nuostabios Kanarų salų virtuvės. Čia siūloma įvairių sultinių ir troškinių ● *pirm., penkt. ir rugpj.* ♿
AE DC MC V ■ ●

JUAN
3-IB-110
7-IB

GYVENIMO REIKMIŲ VADOVAS

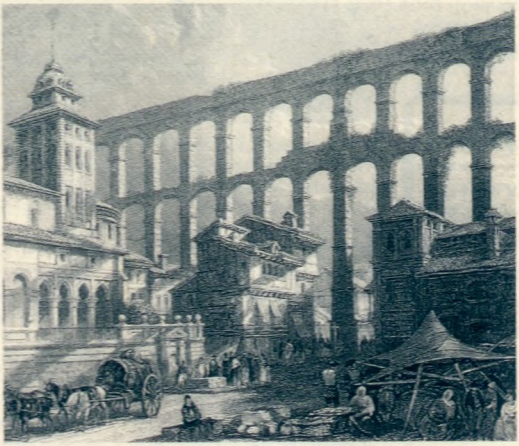

PRAKTINĖ INFORMACIJA 612-625
KELIONIŲ INFORMACIJA 626-635

PRAKTINĖ INFORMACIJA

PAGALIAU turistus pradėjo dominti visa Ispanija, ne tik jos pakrantės. Dabar šalis turi gerą turistinės informacijos infrastruktūrą, visuose dideliuose miestuose yra šalies turizmo biurai, o mažesniuose – srities biurai. Visi jie siūlo savo pagalbą apsistojant, renkantis restoranus ir lankytinas vietas. Ispanijoje pagrindinis atostogų mėnuo – rugpjūtis. Daugelis įstaigų nedirba visą mėnesį. Mėnesio pradžioje ir gale keliuose labai daug automobilių. Vykdami į šalį, sužinokite, ar tuo metu vyksta kokia nors šventė (fiesta). Nors per ją esti daug pramogų, bet daug įstaigų gali būti uždaryta. Ispanijoje gyvenimas apmiršta kasdien nuo 14 iki 17 val., todėl tuo metu galėsite neskubėdami papietauti.

Senieji gatvių ženklai

Rezervuotos automobilių aikštelės ženklas baskų ir kastilų kalbomis

KALBA

CASTELLANO (kastilų), pagrindinė Ispanijos kalba, vartojama beveik visur. Katalonijoje kalbama kataloniškai, *gallego* (galisų) – Galisijoje, *euskera* (baskų) – Baskijoje. Katalonų dialektai vartojami Valensijoje ir Balearų salose. Turistus aptarnaujantis personalas moka anglų kalbą.

MANIEROS

ISPANAI sveikinasi ir atsisveikina su nepažįstamais žmonėmis autobusų stotelėse, liftuose, parduotuvėse, kitose viešose vietose. Jie dažnai kalbasi su nepažįstamaisiais. Supažindinti ir susitikę vyrai paspaudžia vieni kitiems rankas, o moterys bučiuojasi į abu skruostus. Draugai ir giminės susitikę apsikabina arba pasibučiuoja.

VIZOS IR PASAI

VIZŲ nereikia ES šalių piliečiams, norvegams ir islandams. Įvažiavimo reikalavimų sąrašuose ambasadose nurodytos dar 35 šalys, tarp jų Naujoji Zelandija, Kanada, JAV, kurioms taip pat nereikia vizų viešint šalyje iki 90 dienų. Paskui jų piliečiai gali kreiptis į *Gobierno Civil* (vietinės valdžios įstaigą) buvimo laikui pratęsti. Paprastai turite įrodyti, kad esate įsidarbinęs ar kad turite pakankamai lėšų ir galite išlaikyti save šalyje ilgesnį laiką. Kitų šalių piliečiai, tarp jų australai, įvažiuodami pateikia galiojančią vizą. Jei norite likti Ispanijoje ilgą laiką, prieš kelis mėnesius susisiekit su artimiausia Ispanijos ambasada. Britai turi atsiminti, kad nebėra lankytojo pasų, reikia išsiimti įprastą pasą.

PREKĖS BE MUITO IR MUITINĖS INFORMACIJA

NE ES GYVENTOJAI gali atsiimti PVM (IVA) už atskirus daiktus, kurių vertė didesnė nei 15 000 pesetų, jei pirko juos parduotuvėse su užrašu „Be mokesčių turistams". Už maisto produktus, gėrimus, tabako gaminius, automobilius, motociklus ir vaistus nekompensuojama. Mokate visą kainą ir paprašote pardavėjo *formulario* (atleidimo nuo muito formos). Išvažiuodami iš Ispanijos paprašykite muitinėje uždėti antspaudą ant *formulario* (tai reikia padaryti per 6 mėnesius nuo pirkimo). Kompensaciją gausite paštu arba ji bus pervesta į kredito kortelę ar sąskaitą.

Banco Exterior Barselonos, Madrido, Malagos, Mallorcos, Oviedo, Santandero ir Sevilijos filialai oro uostuose išmoka kompensacijas pagal muitinės antspauduotus *formularios*.

INFORMACIJA TURISTAMS

VISUOSE DIDELIUOSE MIESTUOSE yra turizmo biurai – *oficinas de turismo*. Jie turi miestų planus, viešbučių ir restoranų sąrašus, informaciją apie vietovę, renginius ir lankytinas vietas.

Užsienyje dideliuose miestuose yra **Ispanų nacionalinio turizmo biuro** filialai.

DARBO LAIKAS

DAUGUMA MUZIEJŲ ir paminklų nedirba pirmadieniais. Kitomis dienomis paprastai atidaryti nuo 10 iki 14 val., pertrauka nuo 14 iki 17 val., kartais vėl dirba nuo 17 iki 20 val. Bažnyčios atidarytos tokiu pat laiku arba tik per pamaldas. Įėjimas į daugumą lankytinų vietų mokamas. Mažesniuose miestuose bažnyčios, pilys ir kitos įžymybės būna užrakintos. Raktą turi prižiūrėtojas, gyvenantis kaimynystėje, rotušė ar vietinio baro šeimininkai.

Ispanų turizmo biuro ženklas su išskirta „i" raide

◁ Iš uosto pusės Ibizos senamiestį supa XVI a. sienos

Studentams į muziejus ir galerijas bilietai pigesni

Sąlygos neįgaliesiems

Ispanijos nacionalinė neįgaliųjų asociacija, *Confederación Coordinadora Estatal de Minusválidos Físicos de España* (COCEMFE), turi savo turizmo firmą Servi-COCEMFE *(žr. p. 533)*, spausdinančią vadovus apie sąlygas Ispanijoje ir padedančią planuoti atostogas pagal individualius poreikius. Turizmo biurai ir savivaldybių socialiniai skyriai pateiks informaciją apie vietos sąlygas, kelionių agentūra **Viajes 2000** specializuojasi neįgaliųjų turizme. RADAR ir Jungtinės Karalystės Atostogų tarnyba *(žr. p. 533)* turi ribotą informaciją apie sąlygas neįgaliesiems Ispanijos kurortuose.

COCEMFE ženklas neįgaliesiems

Ispanijos laikas

Žiemą Ispanijos laikas viena valanda pralenkia Grinvičo laiką, o vasarą – viena valanda pralenkia britų vasaros laiką. Kanarų salose žiemą laikas sutampa su Grinvičo laiku, o vasarą – viena valanda jį pralenkia. Ispanijoje naudojamas 24 val. laikrodis, todėl 1 val. po pietų lygu 13 val.

La madrugada reiškia ankstyvą rytą, *mañana* (rytas) tęsiasi iki vėlyvų pietų – apie 14 val., *mediodía* (vidurdienis) – 13–16 val. *La tarde* – popietė ir vakaras.

Informacija studentams

Turintys tarptautinį studento pažymėjimą (ISIC) naudojasi lengvatomis – kelionių nuolaidomis, pigesniais bilietais į muziejus ir galerijas. Informaciją teikia visos nacionalinės studentų organizacijos, o Ispanijoje, dideliuose miestuose, – valstybiniai **Centros de Información Juvenil (CIJ)**. **Turismo y Viajes Educativos (TIVE)** specializacija – studentų kelionės.

Elektros jungikliai

Ispanijoje naudojama 220 V elektros įtampa, bet kai kuriuose senuose pastatuose vis dar yra 125 V įtampa. Kištukai abiems sistemoms turi du apskritus kaištukus. Trišakis standartinis kelioninis jungiklis leis naudotis atsivežtais elektros prietaisais. Šildymo prietaisų įtampa gali būti tik 220 V.

Matų keitimas

Iš britiškos sistemos į metrinę

1 colis = 2,54 centimetro
1 pėda = 30 centimetrų
1 mylia = 1,6 kilometro
1 uncija = 28 gramai
1 svaras = 454 gramai
1 pinta = 0,6 litro
1 galonas = 4,6 litro

Iš metrinės į britišką:

1 milimetras = 0,04 colio
1 centimetras = 0,4 pėdos
1 metras = 3 pėdos ir 3 coliai
1 kilometras = 0,6 mylios
1 gramas = 0,04 uncijos
1 kilogramas =2,2 svaro
1 litras = 1,8 pintos

Žinynas

Ambasados

Lietuvos Respublikos
C.Fortuny 19,
28010 Madrid.
☎ *91 310 20 75, 91 319 89 35.*
FAX *91 310 40 18*
@ *embajada.lt@nauta.es*

Jungtinė Karalystė
Calle de Fernando El Santo 16,
28010 Madrid.
☎ *91 319 02 00.*

Ispanijos turizmo biurai

Madridas
Calle Duque de Medinaceli 2,
28014 Madrid.
☎ *91 429 49 51.*

Barselona
Palau Robert,
Paseo de Gracia 107,
08008 Barcelona.
☎ *93 238 40 00.*

Sevilija
Avenida de la Constitución 21b,
41004 Seville.
☎ *95 422 14 04.*

Australija
International House, Suite 44,
203 Castlereagh St,
Level 2,
PO Box A-685,
Sydney, NSW 2000.
☎ *612 264 7966.*

Jungtinė Karalystė
23 Manchester Square,
London W1M 58P.
☎ *(020) 7486 8077.*

Neįgalieji

Viajes 2000
Paseo de la Castellana 228,
28046 Madrid.
☎ *91 323 10 29.*

Jaunimas ir studentai

CIJ
Calle de Alcalá 30,
28014 Madrid.
☎ *91 580 42 42.*

TIVE
Calle Fernando el Católico 88,
28015 Madrid.
☎ *91 543 74 12.*

Asmens saugumas ir sveikata

ISPANIJOJE, kaip ir daugumoje Europos šalių, kaimo vietovėse saugu, tačiau kai kuriuose didelių miestų rajonuose pasitaiko smulkių nusikaltimų. Nešiokitės korteles ir pinigus prie diržo, nepalikite nieko automobilyje. Jei sunegalavote, ispanų vaistininkai kvalifikuotai patars, kartais gal net išrašys receptą. Skubios pagalbos telefonai srityse skirtingi. Svarbiausi pateikiami kitame puslapyje. Pametę dokumentus, kreipkitės į konsulatą ar vietos policiją.

Ispanijos vaistinės ženklas

SKUBI PAGALBA

TIK *Policía Nacional* turi tą patį telefono numerį visoje šalyje. Skambinkite juo, netgi jei reikia kitokios pagalbos, – policija jums padės. Telefonų knygose skubios pagalbos telefonai išvardyti skyriuje *Servicios de Urgencia*, taip pat turistiniuose žemėlapiuose ir lapeliuose.

Dėl skubios medicininės pagalbos skambinkite į *Cruz Roja* (Raudonąjį kryžių) – telefono numerį rasite skyriuje *Ambulancias* – arba kreipkitės į ligoninės priimamąjį *(Urgencias)*.

Cruz Roja (Raudonojo kryžiaus) gydymo įstaigos ženklas

MEDICINĖ PRIEŽIŪRA

VISŲ ES PILIEČIŲ gydymo išlaidas dengia Ispanijos socialinis draudimas. Prieš kelionę pasiimkite E111 formą iš Jungtinės Karalystės sveikatos departamento arba pašto, pasidarykite kelias kopijas. Forma duodama kartu su knygele „Medicinos patarimai keliautojams“, kurioje aprašyta, kokias gydymo išlaidas dengia draudimas ir kur kreiptis. Gali tekti mokėti, o paskui atsiimti pinigus. E111 forma dengia ne visas gydymo išlaidas. Kai kuris gydymas brangus, todėl prieš kelionę pasirūpinkite kompensacija. Jei norite privačios medicininės pagalbos, turizmo biure, ambasadoje ar viešbutyje pasiteiraukite gydytojo pavardės ir telefono. Jei reikia, paprašykite tokio, kuris kalba angliškai.

VAISTINĖS

ISPANŲ VAISTININKAI yra labai kvalifikuoti. Jie gali patarti, netgi skirti vaistus be gydytojo konsultacijos. Neskubiu atveju geriausia kreiptis į vaistininką *(farmacéutico)*. Nesunku rasti kalbantį angliškai.

Farmacia (vaistinės) ženklas – žalias ar raudonas šviečiantis kryžius. Visų vietinių vaistinių languose yra dirbančių visą parą miesto vaistinių sąrašai. Nesumaišykite jų su *perfumerías*, kur parduodami tik higieniniai reikmenys.

ASMENS SAUGUMAS

ISPANIJOJE nedaug žiaurių nusikaltimų, tačiau venkite vaikščioti vieni menkai apšviestomis gatvėmis. Krepšį ar foto aparatą nešiokitės apsijuosę per liemenį, o ne per petį. Vyrai dažnai sako moterims komplimentus *(piropos)* viešose vietose, ypač gatvėse, tačiau tai senas paprotys, o ne priekabiavimas.

ISPANŲ POLICIJA

ISPANIJOJE yra trijų rūšių policija. *Guardia Civil* (Nacionalinė gvardija) – tai kaimo vietovių policija. Uniformos žalios alyvuogių spalvos, tačiau yra vietinių sričių variantų. Policininkai skiria baudas už eismo pažeidimus.

Policía Nacional dėvi mėlyną uniformą. Jie dirba miestuose, kur daugiau negu 30 000 gyventojų. Baskijoje *Policía Nacional* buvo pakeista srities pajėgomis, vadinamomis *Ertazaintza*, o Katalonijoje – *Mossos d'Esquadra*. Juos atpažinsite iš raudonų ir mėlynų berečių.

Policía local (savivaldybės policija), dar vadinama *Policía Municipal* arba *Guardia Urbana*, rengiasi mėlynai. Ji veikia nepriklausomai atskiruose miestuose ir turi atskirą miesto eismo reguliavimo padalinį.

Visos trys tarnybos nenumatytu atveju nukreips jus į reikiamas tarnybas.

Guardia Civil

Policía Nacional

Policía Local

ŽINYNAS

PAGALBOS NUMERIAI

Skubi pagalba: visos tarnybos
112 (didžiuosiuose miestuose).
Policija
091 Nacional (visoje šalyje)
Gaisrininkų brigada (Bomberos) *080 (Madridas, Barselona ir Sevilija).*
Greitoji pagalba: (Raudonasis Kryžius, Cruz Roja)
91 522 22 22 (Madridas).
93 300 20 20 (Barselona).
95 435 10 35 (Sevilija).

Dėl pagalbos kituose miestuose žiūrėkit į vietos telefonų knygą.

Policía Nacional patrulinis automobilis – pagrindinė Ispanijos policijos jėga

Policía Local patrulinį automobilį pamatysite tik nedideliuose miestuose

Cruz Roja (Raudonojo kryžiaus) greitoji pagalba

Gaisrinių automobilių iškvietimo numeriai skirtingi atskirose srityse

TEISINĖ PAGALBA

KAI KURIE DRAUDIMO POLISAI padengia teisines išlaidas, pavyzdžiui, po avarijos. Jei jums to nedaro, skambinkit į artimiausią konsulatą. Galite kreiptis į artimiausio miesto *Colegio de Abogados* (advokatų asociaciją) ir jums patars, kur galite gauti teisinę pagalbą ar atstovą vietoje.

Jei reikia vertėjo, atsiverskit vietos telefonų knygos *Geltonieji puslapiai (Páginas Amarillas)* skyrių *Traductores* arba *Intérpretes*. Ir *Traductores Oficiales*, ir *Traductores Jurados* kvalifikuotai išvers teisinius ir oficialius dokumentus.

ASMENINIS TURTAS

ATOSTOGŲ DRAUDIMAS reikalingas tam, kad padėtų jums turto praradimo ar vagystės atveju. Jei reikia didelės pinigų sumos, pasiimkit keliautojo čekius, o jei turite dvi kredito korteles, nesinešiokite jų kartu. Niekad nepalikit krepšio ar rankinuko be priežiūros, kavinėje nedėkite rankinuko ar piniginės ant stalo.

Daiktų dingimo ar užpuolimo atveju iš karto praneškit vietos policijos nuovadai. Jei norit draudimo kompensacijos, tai darykite nedelsdami, nes daugelis firmų priima pretenzijas tik per 24 val. Paprašykite policijos *denuncia* (raštiško pranešimo), kurio reikės rašant prašymą. Jei jums pavogė pasą ar jį pametėte, praneškite savo konsulatui.

VIEŠIEJI TUALETAI

ISPANIJOJE nedaug viešų mokamų tualetų. Geriausiai ieškoti universalinėse parduotuvėse, baruose, restoranuose, kai esate jų klientas. Gali tekti paprašyti rakto *(la llave)* ne tik degalinėse, bet ir kai kuriuose kaimo baruose. Geriausiai turėti savo tualetinio popieriaus. Ispanijoje tualetas vadinamas *los servicios*.

IŠORINIAI PAVOJAI

ISPANIJOJE vasarą siaučia vėjų platinami miškų gaisrai. Išdžiūvę augalai greitai užsiliepsnoja. Nemėtykit nuorūkų iš automobilio. Stiklo šukės gali sukelti gaisrą, todėl tuščius butelius pasiimkit su savimi.

Coto de saza ženklas miškingose vietovėse rodo medžioklės draustinį, kur reikia laikytis šalies įstatymų. *Toro bravo* reiškia „įsiutęs bulius“, todėl nesiartinkite. *Camino particular* – privatus įvažiavimas. Jei kopiat į kalnus ar einat pasivaikščioti, pasiimkite tinkamą įrangą ir kam nors praneškite, kada ketinate grįžti.

Bankų operacijos ir vietinė valiuta

GALITE ĮSIVEŽTI į Ispaniją neribotą pinigų kiekį, bet jei norite išvežti daugiau negu 1 mln. pesetų, privalote juos deklaruoti. Ispanijoje priimami euročekiai. Keliautojo čekius galima pasikeisti bankuose, *cajas de cambio* (valiutos keityklose), viešbučiuose, kai kuriose parduotuvėse. Bankuose paprastai būna geriausias kursas. Mažiausias kursas siūlomas už kredito ar tiesioginio debeto korteles, už kurias galima pasiimti grynus pinigus iš banko automatų, kur yra atitinkamas ženklas.

BANKŲ DARBO VALANDOS

ISPANIJOS BANKAI ilgina darbo valandas, tačiau to tikėkitės tik dideliuose centrinių bankų filialuose.

Paprastai bankai dirba nuo 8 iki 14 val., kai kurie šeštadieniais iki 13 val. Rugpjūčio mėnesį dauguma šeštadieniais nedirba. Kai kuriuose rajonuose bankai gegužės–rugsėjo mėnesiais šeštadieniais nedirba.

Valiutos keitykla

PINIGŲ KEITIMAS

DAUGUMOJE bankų yra valiutos keityklos su užrašu *Cambio* arba *Extranjero*. Visada turėkite pasą.

Pagal pagrindines kredito korteles galite išsiimti iki 50 000 pesetų. Jei jūsų bankas **Barclays** ar **NatWest**, čekį galima išgryninti įprastu būdu šių bankų Ispanijos filialuose.

Valiutos keityklos su užrašu *Caja de Cambio* arba „Change" ima didesnius komisinius negu bankai, bet jos dirba ilgiau. Paprastai jos būna turistų lankomose ispanų miestų vietose. *Cajas de Ahorro* (taupomieji bankai) taip pat keičia pinigus. Darbo dienomis jie atidaryti nuo 8.30 iki 14 val., o ketvirtadieniais dar ir nuo 17.30 iki 19.45 val.

ČEKIAI IR KORTELĖS

KELIAUTOJO ČEKIŲ galima nusipirkti American Express, Thomas Cook ar jūsiškiame banke. Ispanijoje priimami visi čekiai. Jei keičiate AmEx čekius AmEx biure, mokestis neimamas. Visuose bankuose galima nusipirkti čekių už pesetas. Galite išsirašyti čekį pesetomis pagal euročekius. Juos galima iškeisti į pinigus banke. Reikės parodyti Euro kortelę, Master kortelę ir pasą. Ispanijoje labiausiai priimama **Visa** kortelė. Taip pat priimamos **Mastercard** (Access)/Eurocard kortelė ir **American Express**. Didieji bankai duoda grynus pinigus už kredito korteles.

Mokant už prekes ar paslaugas kortele, kasininkai paprastai patikrins kortelę automatu. Kartais reikės įvesti savo PIN kodą į klaviatūrą prie tikrinimo automato.

Kredito kortelių automatas

Banko automatas dirba visą parą

BANKO AUTOMATAI

JEI JŪSŲ kortelė susijusi su namų banko sąskaita, galima pagal ją imti grynus pinigus iš banko automatų su PIN kodu. Jų daug, beveik visi priima Visa arba Mastercard (Access) korteles.

Kai įvedate PIN kodą, pasirodo instrukcija anglų, vokiečių, prancūzų ir ispanų kalbomis. Dabar daug automatų yra pastatų viduje. Norėdami įeiti, turėsite įkišti kortelę į durų atidarymo sistemą.

Cirrus ir Maestro kortelės tinka imant pinigus iš automatų.

ŽINYNAS

UŽSIENIO BANKAI

Barclays Bank
Plaza de Colón 1, 28046 Madrid.
☎ *91 336 10 00.*

Banco NatWest Solbank
Calle Príncipe de Vergara 125, 28002 Madrid.
☎ *91 321 71 00.*

PAMESTOS KORTELĖS IR KELIAUTOJO ČEKIAI

American Express
☎ *(00 44) 1273 696933 (jūsų skambutį apmoka bankas).*

Diners Club
☎ *(00 44) 1252 513500 (jūsų skambutį apmoka bankas).*

Mastercard (Access)
☎ *(00 44) 1268 298178.*

Visa
☎ *(900) 99 12 16 (nemokamai).*

VALIUTA

ISPANIJOS VALIUTA yra peseta, paprastai trumpinama „pta“ arba „ptos“. Įprasta kalbėti apie *durus* (1 durą atitinka 5 pesetos, penkis (5) *durus* – 25 pesetos, tūkstantį (1000) *durų* – 5000 pesetų). Atiduodami grąžą pardavėjai dažnai suapvalina sumą iki artimiausių 5 pesetų. Ispanijos monetos buvo supaprastintos. Dabar priimamos po 1986 m. išleistos monetos (1 pesetos moneta bus išimta iš apyvartos). Yra septynios skirtingų spalvų ir formų monetos, tačiau dizainas bus keičiamas kiekvienais metais. 200 pesetų monetos, išleistos 1992 m., vienoje pusėje vaizduojamas karalius Chuanas Karlosas (Juan Carlos) ir jo sūnus princas Pilypas (Felipe), o kitoje – lokio statula prie Madrido Puerta del Sol. Ant 1994 m. monetos – Velázquezo ir Goyos paveikslai. Nuo 1999 m. sausio mėnesio euras tapo galiojančia valiuta 11 Europos Sąjungos šalių, tarp jų ir Ispanijoje. Nuo 2002 m. sausio 1 d. nacionalinę valiutą ims pamažu keisti euras. Kiekviena šalis savaip puoš monetas.

Perkant gatvėje geriausiai mokėti nedidelėmis kupiūromis ar duoti tikslią sumą. Deja, daugėja atvejų, kai turistai grąžą gauna suklastotais banknotais.

1000 pesetas

2000 pesetas

Banknotai

Ispanų banknotai yra keturių rūšių. Mažiausia vertė – 1000 pesetų (du dizainai, abu žali), toliau – 2000 pesetų (rausvas), 5000 pesetų (gelsvas su ruda ir violetine), 10 000 pesetų – mėlynas.

5000 pesetas

10 000 pesetas

Monetos

Ispanų monetos (čia parodytos natūralaus dydžio) yra 5, 10, 25, 50, 100, 200, 500 pesetų vertės. 500, 100, 25 ir 5 pesetų monetos yra blausaus aukso spalvos, 200, 50 ir 10 monetos – sidabro spalvos.

5 pesetas

10 pesetas

25 pesetas

50 pesetas

100 pesetas

200 pesetas

500 pesetas

Parduotuvės

Gėrimo indas arba stiklinis *porrón*

VAIKŠČIOJIMAS po parduotuves Ispanijoje – malonus užsiėmimas, ypač jei neskubate, vis sustojate išgerti kavos. Nedidelėse šeimos verslo parduotuvėse pardavėjai stengiasi patenkinti mažiausią jūsų norą. Šviežiausi produktai būna turguose, o gerų vynų galima rasti bet kurioje maisto prekių parduotuvėje. Vertinami ispanų rankų darbo odos dirbiniai. Ispanijos dizainas užima pirmąsias ir mados, ir apdailos pozicijas. Žemiau pateikiama drabužių ir batų dydžių lentelė ir pasiūlymai, kur geriausiai apsipirkti.

DARBO LAIKAS

PAPRASTAI PARDUOTUVĖS dirba 10–14 val. ir 17–20 val. Duonos parduotuvės ir barai atidaromi 8 val. ryto. Didelės savitarnos ir universalinės parduotuvės dirba be pietų pertraukos. Turgūs vyksta tik rytais. Kai kuriuose rajonuose sekmadieniais dirba tik duonos parduotuvės, *pastelerías* (konditerijos parduotuvės) ir laikraščių kioskai, bet daugumoje kurortų visos parduotuvės atdarytos sekmadienį.

Vėduoklės dar tebėra ir kasdienis atributas, ir aprangos aksesuaras

KAIP MOKĖTI

PAPRASTAI ATSISKAITOMA grynais ir kredito kortelėmis, čekiai priimami retai. Šalies svečiai gali atsiimti PVM *(IVA)* už visus pirkinius, išskyrus maisto produktus, gėrimus, automobilius ir vaistus *(žr. p. 612)*. Apie pinigų keitimą ir valiutą aiškinama 616–617 psl.

DIDELĖS PARDUOTUVĖS

HIPERMERCADOS yra už miesto, į jas nukreipia rodyklės *centro comercial*. Geriausiai žinomos Alcampo, Continente ir PRYCA.

Pagrindinė Ispanijos universali parduotuvė yra El Corte Inglés. Ji turi filialus visuose dideliuose miestuose ir didesnių rajonų centruose. Sezono išpardavimą žymi žodis *Rebajas* vitrinoje.

SPECIALIZUOTOS PARDUOTUVĖS

SPECIALIZUOTOS PARDUOTUVĖS dažnai atstovauja šeimos verslui. *Panaderías* arba *hornos* – duonos parduotuvės, pardavinėjančios duoną ir *bollos* (saldžias bandeles). Tortais ir pyragaičiais prekiauja *pastelerías*, dauguma siūlo ir šokoladą. Šviežią mėsą rasit *carnicería*, o šaldytą – *charcutería*, čia nusipirksit ir sūrio. *Charcutería* būna turgavietėse ar šalia jų. *Pescaderías* prekiauja žuvimi ir geldutėmis, tačiau geriausia žuvis būna turgavietėse. Vaisiais ir daržovėmis prekiauja *frutería* ir *verdulería*.

Ūkinių prekių parduotuvės vadinamos *ferreterías*. *Librerías* – knygynai, o *papelerías* – tai raštinės prekės. Jei perkate dovaną *(regalo)*, paprašytas pardavėjas ją suvynios. Jei perkate gėles, *floresteria* pardavėjas jas sukomponuos.

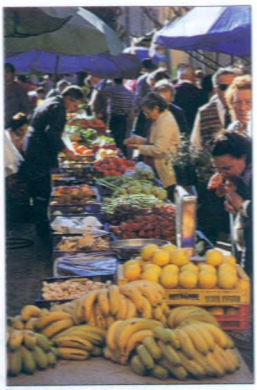

Šviežiai produktai Pollenços turguje (Mallorca)

TURGŪS

KIEKVIENAME DIDELIAME mieste yra turgus *(mercado)*, kuris veikia kadien 9–14 val. Mažuose miestuose turgūs būna kartą ar du kartus per savaitę.

Paprastai čia geriausia būna žuvis, bet galima nusipirkti įvairiausių produktų, pavyzdžiui, *frutos secos* (džiovintų vaisių) ir sezoninių produktų – grybų, minkštų vaisių ir medžioklės laimikio. Turguose prekiaujama gėlėmis, ūkinėmis prekėmis ir drabužiais.

Antikvarinių dirbinių ir sendaikčių turgūs *(rastros)* Ispanijoje vyksta visur, bet Madrido turgus – pats didžiausias *(žr. p. 292)*.

Rankų darbo marginta keramika Toledo

Sričių produktai

Atskirų ispanijos sričių produktai dažnai būna geresni ten, kuri pagaminti. Kiekviena sritis turi savo firminę dešrą. Burge gaminama *morcilla* (kraujinė dešra), Guijuelo (Estremadūra) turi ryškiai raudoną *chorizo*, Andalūzija garsėja alyvuogėmis ir alyvų aliejumi, Galisija – sūriais.

Sezono delikatesai – Katalonijos *rovellons* (didžiuliai geltoni grybai), Galisijos mažyčiai aštrūs pipirai *pimientos de Padrón*.

Kai kurie amatai atėjo su maurais – pavyzdžiui, Toledo ažūriniai metalo dirbiniai arba Andalūzijos *azulejos* (keraminės plytelės). Keramika garsėja Paterna ir Manises prie Valensijos, Talavera de la Reina Kastilijoje-La Mančoje. Vertinami Estremadūros kaimo Sierra de Gata ir Galisijos Costa do Morte nėriniai.

Populiariosios pintinės

Kantabrija garsėja raižyto medžio smuikais ir klumpėmis. Ispanų liaudies meistrų dirbiniai, tokie kaip gitaros, vėduoklės, flamenko bateliai, pardavinėjami didžiuosiuose miestuose.

Vynas ir kiti gėrimai

Vynu prekiauja bakalėjos ir didieji prekybos centrai, tačiau geriausius sričių vynus rasite tik specializuotose parduotuvėse. Pilstomų vietinių vynų galite nusipirkti miesto ar kaimo parduotuvėje *(bodega)* arba tiesiai iš vynuogyno (irgi vadinamo *bodega*), tačiau reikia susitarti dėl apsilankymo.

Žymiausi Ispanijos vyndarystės rajonai La Riocha ir Navara *(žr. p. 74–75)*; toliau Penedėsas, kur gaminamas *cava* (putojantis vynas) *(žr. p. 192–193)*, Valdepeñasas *(žr. p. 322–323)*, Ribera del Duero *(žr. p. 322–323)* ir Jerezas, chereso gimtinė *(žr. p. 402–403)*. *Pacharán* likeris *(žr. p. 577)* gaminamas iš dygiųjų slyvų, *licor de bellota* – iš gilių.

Prieskoninėmis žolėmis pagardintos alyvuogės ant prekystalio

Buities ir virtuvės prekės

Universaliose parduotuvėse didelis buitinių prekių pasirinkimas, tačiau *ferreterías* (nedidelės ūkinių prekių parduotuvės) dažniausiai turi autentiškesnį pasirinkimą. Pigi tradicinė keramika, pvz., raudono molio *cazuelas* (indai), kuriuos galima naudoti orkaitėje ir židinyje. *Paella* keptuvės gaminamos iš geležies arba emalio, tačiau dabar atsirado nepridegančių keptuvių iš nerūdijančio plieno. Turguose būna geros kokybės staltiesių. Nuo seno mėgstami puikaus ispaniško dizaino šviestuvai, kuriais prekiauja *lampisterías*. Populiarūs tradiciniai metalo dirbiniai – žvakidės ir durų rankenos.

Drabužiai ir batai

Didesniuose miestuose būna daugiau drabužių parduotuvių, tačiau ispanų dizainerių etikečių gali pamatyti ir mažesniuose miestuose.

Jei norite pirkti drabužį, kurį reikia taisyti, parduotuvėse tai padarys už nedidelį mokestį. Į daugumą parduotuvių pirktą daiktą galima grąžinti per dvi dienas. Yra nebrangių odinių batų ir aksesuarų, didelis pasirinkimas pagal kainą ir kokybę. Vidutinio rango parduotuvėse pirkėjai išsirenka vitrinoje prekę ir pasako pardavėjui jos kodą ir dydį *(talla)*. Jei norite natūralios odos batų, ieškokite užrašo *cuero* vidinėje gaminio etiketėje. Odiniai drabužiai taip pat geri ir madingi.

Dydžių lentelė

Moteriškos suknelės, paltai ir sijonai

Ispanų	40	42	44	46	48	50	52 (dydis)
Britų/australų	8	10	12	14	16	18	20 (dydis)
Britų	32	34	36	38	40	42	44 (coliai)
Australų	86	91	95	100	105	110	120 (cm)

Moteriška avalynė

Ispanų	36	37	38	39	40	41
Britų	3	4	5	6	7	8
Australų	5	6	7	8	9	10

Vyriški kostiumai

Ispanų	44	46	48	50	52	54	56	58 (dydis)
Britų	34	36	38	40	42	44	46	48 (coliai)
Australų	87	92	97	102	107	112	117	122 (cm)

Vyriški marškiniai (apykaklės dydis)

Ispanų	36	38	39	41	42	43	44	45 (cm)
Britų	14	15	15½	16	16½	17	17½	18 (coliai)
Australų	36	38	39	41	42	43	44	45 (cm)

Vyriška avalynė

Ispanų	39	40	41	42	43	44	45	46
Britų	6	7	7½	8	9	10	11	12
Australų	6	7	7½	8	9	10	11	12

Ryšiai

ISPANIJOS telekomunikacijų kompanijos *Telefonica* paslaugos pagerėjo, kai 1995 m. ji perėjo į skaitmeninę sistemą, o 1998 m. buvo panaikintas valstybės monopolis. Taksofonus lengva rasti, naudojamos kortelės ar monetos, bet tarptautiniai pokalbiai brangūs. Pašto tarnybą, *Correos*, žymi raudona arba balta karūna geltoname fone. Registruotą paštą ir telegramas galima siųsti iš visų *Correos* punktų *(žr. p. 622–623)*. Čia prekiaujama ir pašto ženklais, bet dauguma žmonių juos perka valstybiniuose *estancos* (tabako kioskuose). *Correos* paštuose nėra taksofonų.

Ispanijos *Telekomo* firmos ženklas

KAIP NAUDOTIS TAKSOFONU

1 Pakelkit ragelį ir laukit signalo ir užrašo *Inserte monedas o tarjeta*.

2 Naudodami mygtuką viršuje dešinėje, įmeskit monetas *(monedas)* arba įkiškit kortelę *(tarjeta)*.

3 Surinkit numerį ryžtingai, bet ne per greitai – ispanų telefonai mėgsta pauzes tarp skaičių.

4 Spaudant skaitmenis jūsų renkamas numeris pasirodys ekrane. Matysit, kiek pinigų ar vienetų liko ir kada įmesti daugiau monetų.

5 Baigę kalbėti padėkit ragelį, ir automatas jums grąžins kortelę arba likusias monetas.

1000 pesetų kortelė

Monetos, kurias priima taksofonai

SKAMBINIMAS TELEFONU

BE TAKSOFONŲ būdelių *(cabinas)*, telefonai yra beveik visuose baruose. Jiems tinka 5, 25 ir 100 pesetų monetos. Kadangi pradinis mokestis, ypač už tarptautinius pokalbius, didelis, todėl apsirūpinkit monetomis.

Daug patogiau naudoti korteles, jų galima nusipirkti laikraščių ir tabako kioskuose. Kai kurie telefonai turi elektroninę instrukciją ekrane keliomis kalbomis. Yra vadinamųjų *locutorios*, telefonų punktų, kur galima pirma paskambinti, o susimokėti vėliau. Paprastai čia ramiau negu būdelėse, be to, nereikia monetų.

Telefónica kompanijai priklauso oficialūs taksofonai, jie patys pigiausi, privatūs telefonai parduotuvėse brangesni.

Yra keturių rūšių mokestis už tarptautinius pokalbius: į ES šalis, į Europos šalis ne ES nares ir Šiaurės Vakarų Afriką, į Šiaurės ir Pietų Ameriką ir į likusią pasaulio dalį.

Išskyrus vietinius pokalbius,

ISPANIJOS KODAI

- Jei skambinate provincijos ar miesto ribose, ar iš vienos provincijos į kitą, būtina (nuo 1998 m.) rinkti rajono kodą. Rajonų kodai išvardyti A-K telefonų knygoje, juos galima sužinoti ir informacijoje.
- Skambinant į kitą šalį, reikia rinkti 00, palaukti signalo, paskui rinkti šalies kodą, rajono kodą ir numerį.
- Šalių kodai: Jungtinė Karalystė 44, Airija 353, Prancūzija 33, JAV ir Kanada 1, Naujoji Zelandija 64. Kartais gali tekti praleisti pirmą rajono kodo skaičių.
- Operatorius/informacija – 1003.
- Tarptautinė informacija – 025.
- Skambindami pašnekovo sąskaita ES ribose surinkit 900 99 00, paskui šalies kodą, į JAV ar Kanadą – 900 99 00, paskui atitinkamai 11 arba 15. Kitų šalių numeriai yra A–K telefonų knygos priekyje, skyriuje *Modalidades del Servicio Internacional*.
- Norėdami pranešti apie gedimą, skambinkit 1002.
- Norėdami sužinoti laiką, skambinkit 093, orą – 094, kad pažadintų – 096.

telefonų pokalbiai brangūs, ypač iš viešbučio, kuris ima papildomą mokestį. Pokalbis iš *cabina* arba *locutorio* kainuoja 35 procentais brangiau negu iš privataus buto. Skambinant pašnekovo sąskaita į ES šalis numeris gali būti renkamas tiesiogiai, o į kitas šalis – per operatorių. Ispanijos kodų sistemos pagrindą sudaro provincijos kodai: prieš kiekvieno rajono kodą yra skaičius 9. Pavyzdžiui, Barselonos skaičius – 93. Nuo 1998 m. šį kodą reikia rinkti visada, net jei skambinate miesto ar provincijos ribose. Skambindami į Ispaniją iš užsienio, pirma surinkit tarptautinį kodą 34, paskui rajono kodą. Tad skambindami į Barseloną rinkit 34 93.

Taksofono būdelė gerai matoma gatvėje

TELEVIZIJA IR RADIJAS

TELEVISION ESPAÑOLA, Ispanijos valstybinė televizijos kompanija, transliuoja dviem kanalais – TVE 1 ir TVE 2

Kelios *comunidades (žr. p. 622–623)* turi savo visuomeninės televizijos kanalus, transliuojančius srities kalba. Yra trys nepriklausomos televizijos stotys: Antena 3, Tele 5 (Telecinco) ir Canal + (Canal plus). Kai kurias Canal + programas galima žiūrėti tik sumokėjus

Ispanijos dienraščiai

Ispanijos žurnalai

už iškodavimą. Dauguma užsienio filmų, rodomų per Ispanijos televiziją (ir kinoteatruose), dubliuoti. Filmai su subtitrais žymimi V.O. *(versión original)*. Visoje Ispanijoje transliuojami kai kurie palydovinės televizijos kanalai: CNN, Eurosport, Cinemanía.

Nacionalinio Ispanijos radijo ženklas

Valstybinė radio stotis, Radio Nacional de España, turi penkias stotis. R1 transliuoja lengvą pramoginę muziką, R2 – klasikinę, R3 – pop muziką, R4 – Pasaulinę tarnybą (World Service) ir R5 – žinias. Kai kurios vietinės stotys retransliuoja BBC. Tai *Onda Cero Radio* Marbelloje ir Tenerife, *Radio Maspalomas* Gran Canarrioje ir Saulės šviesos sostinės radijas Palma de Mallorcoje.

LAIKRAŠČIAI IR ŽURNALAI

LAIKRAŠČIŲ KIOSKAI miesto centre prekiauja dienraščiais anglų kalba. Išleidimo dieną galima nusipirkti *International Gerald Tribune*, *Financial Times*, *Guardian International*. Yra ir kitų angliškų ir Europos laikraščių, bet ne tos pačios dienos.

Laikraštį *European* ir populiarius savaitinius naujienų žurnalus *Time*, *Newsweek*, *Economist* galima įsigyti visoje šalyje. Populiariausi Ispanijos laikraščiai yra *El País*, *El Mundo*, *ABC*, *La Razón*, *Diario 16* ir *Vanguardia* (Katalonijoje). *El Mundo* skirtas jaunesniems, o kiti trys, rašantys apie tarptautines naujienas, rimtesni. Žurnalai, spausdinantys informaciją apie savaitės renginius, išeina Barselonoje *(žr. p. 184)*, Madride *(žr. p. 306)*, *Guía del Ocio* ir *El Giraldillo* – Sevilijoje. Keli kiti miestai taip pat spausdina renginių sąrašus.

Vietiniai laikraščiai ispanų kalba, pvz., *Levante* Valensijoje ir *La Gaceta de Canarias* Kanarų salose, teikia naudingą informaciją apie vietos ir srities įvykius.

Periodiniai leidiniai užsienio kalbomis išeina Madride ir populiariuose turistų rajonuose. Pavyzdžiui, Costa del Sol pakrantėje eina *Sur*, taip pat *Costa Blanca News* ir *Mallorca Daily Bulletin*. Vienas seniausiai leidžiamų žurnalų – *Look out*, spausdinamas Fuengiroloje. Jis aprašo visus Ispanijos gyvenimo aspektus.

Užrašas „prensa“ reiškia laikraščių kioską

PAŠTAS

CORREOS – Ispanijos paštas – gana lėtas. Kartais laiškai šalies viduje ateina tik per 3–4 dienas, o į kitas šalis eina daugiau kaip savaitę. Skubius laiškus siųskite *urgente* (ekspreso) arba *certificado* (registruotu) paštu. Pravartu pasisamdyti kurjerį. Paštas registruojamas, telegramos siunčiamos iš visų *Correos* skyrių. Tačiau patogiau pirkti pašto ženklus ir atvirukus *estanco* (tabako kioske). Persiuntimo mokestis skirstomas į keturias kategorijas: ES šalys, kitos Europos šalys, JAV ir kitos pasaulio šalys. Siuntinius reikia perrišti virvute, pasverti, užantspauduoti pašto skyriuje arba paprašyti, kad tarnautojas uždėtų lako antspaudus.

Parduotuvės su tokiu ženklu prekiauja pašto ženklais

Daugelis pašto skyrių pirmadieniais–penktadieniais dirba nuo 8 val. iki 21 val., o šeštadienį – 9–19 val. Filialai priemiesčiuose ir kaimuose pirmadienį–penktadienį dirba 9–14 val., o šeštadienį – 9–13 val.

Standartiniai pašto ženklai

ADRESAI

ISPANIJOJE namo numeris eina po gatvės pavadinimo. Aukštas žymimas po brūkšnelio. 4–2 reiškia, kad butas yra namo Nr. 4 antrame aukšte. Pašto indeksai žymimi penkiais skaitmenimis: pirmieji du reiškia provincijos numerį.

ISPANIJOS LOTERIJOS

Loterijų karštligė Ispanijoje didesnė negu kitose šalyse. Lotería Nacional prizai traukiami šeštadieniais, dar yra keli specialūs prizai, *extraordinarios*, iš kurių didžiausias *El Gordo* (Riebusis), traukiamas per Kalėdas *(žr. p. 39)*. Įprasta pirkti *dėčimo* (dešimtadalį numerio), o ne visą bilietą. Galima išmėginti sėkmę ONCE loterijoje, kurios tiražai vyksta kasdien, taip pat ketvirtadienio *Lotería Primitiva* ir *Bonoloto* (keturi tiražai per savaitę).

ONCE loterijos būdelė

LAIŠKAI IR FAKSAI

LAIŠKAI, išsiųsti iš centrinio pašto, ateina greičiau negu įmesti į dėžutę *(buzón)*. Dėžutės dideliuose miestuose aukštos, statomos ant žemės, geltonos, o mažesniuose miestuose paprastai nedidelės, tvirtinamos prie sienos. Ant laiškų iki pareikalavimo užrašykite *Lista de Correos* ir miesto pavadinimą. Juos galima pasiimti centriniame pašte. Siųsdami piniginę perlaidą prašykit *giro postal*. Į Ispanijos įstaigas geriausia skambinti ar siųsti faksą. Laiškus siųskit tik kraštutiniu atveju. Fakso aparatų yra kai kuriuose telefonų punktuose *locutorios (žr. p. 620)*, viešbučiuose, privačiose parduotuvėse. Ieškokit užrašo *Telefax*.

Ispanijos pašto dėžutė

VIETINĖ VALDŽIA

ISPANIJA – viena labiausiai decentralizuotų Europos valstybių. Daug valdžios perduota septyniolikai sričių – *comunidades autónomas*, kurios turi savo parlamentus. Sričių nepriklausomybė nuo Madrido įvairiopa. Didžiausia autonomija suteikta Baskijai ir Katalonijai. Sritys atlieka tam tikras funkcijas, pvz., plėtoja turizmą, kurias anksčiau vykdė centrinė valdžia. Šalis padalinta į 50 provincijų, kurių kiekviena turi savo *diputación* (tarybą). Balearų ir Kanarų salų reikalus tvarko salos taryba. Miestas ar kaimų grupė turi *ayuntamiento* (miesto tarybą). Šis žodis dar reiškia „rotušę“. Tarybai vadovauja renkamas *alcalde* (meras) ir patarėjų grupė.

Mursijos rotušė *(ayuntamiento* arba *Casa Consistorial)*

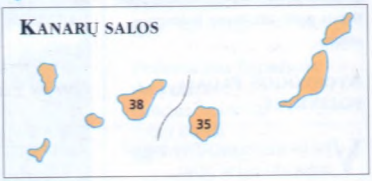

Ispanijos provincijos
Jos suskirstytos į 17 comunidades autónomas *ir 2* ciudades autónomas *(autonominius miestus): Ceutą ir Melillą Šiaurės Afrikoje. Provincijos numeris sudaro pirmuosius pašto indekso skaičius.*

ISPANIJOS SRITYS IR PROVINCIJOS

ŠIAURĖS ISPANIJA

Galisija
15 A Coruña
27 Lugo
32 Ourense
36 Pontevedra

Astūrija **Kantabrija**
33 Asturias
39 Cantabria

Baskija **Navara** **La Riocha**

Baskija (Euskadi)
01 Álava
20 Guipúzcoa
48 Vizcaya
Comunidad Foral de Navarra
31 Navarra
La Rioja
26 La Rioja

RYTŲ ISPANIJA

Katalonija
08 Barcelona
17 Girona
25 Lleida
43 Tarragona

Aragonas
22 Huesca
44 Teruel
50 Zaragoza

Valensija **Mursija**
Comunidad Valenciana
03 Alicante
12 Castellón
46 Valencia
Murcia
30 Murcia

CENTRINĖ ISPANIJA

Madridas
28 Comunidad de Madrid

Kastilija-La Manča
02 Albacete
13 Ciudad Real
16 Cuenca
19 Guadalajara
45 Toledo

Estremadūra
06 Badajoz
10 Cáceres

Kastilija ir Leonas
05 Ávila
09 Burgos
24 León
34 Palencia
37 Salamanca
40 Segovia
42 Soria
47 Valladolid
49 Zamora

PIETŲ ISPANIJA

Andalūzija
04 Almería
11 Cádiz
14 Córdoba
18 Granada
21 Huelva
23 Jaén
29 Málaga
41 Sevilla

ISPANIJOS SALOS

Balearų salos (Islas Baleares)
07 Baleares

Kanarų salos (Islas Canarias)
35 Las Palmas
38 Santa Cruz de Tenerife

Sportas ir aktyvus poilsis gryname ore

ISPANIJA – be galo geografiškai įvairi Europos šalis. Poilsį pajūryje galima kaitalioti su pasivaikščiojimais vaizdingais kalnais, miškais, upių deltų slėniais ir sportu. Ispanijoje daug sezoninių ir metinių renginių *(žr. p. 36–39)*. Turizmo biurai turi savo rajono laisvalaikio bei sporto renginių sąrašus. Tai padės jums pasirinkti pramogas.

Ibizos golfo aikštynas Balearų salose

ATOSTOGOS PAGAL POLINKIUS

VISI ISPANIJOS turizmo biurai informuos jus apie specialiąsias atostogas, ypač apie populiarias ekskursijas, kurias veda istorikai ir archeologai. Gamtos mylėtojams ir fotografams taip pat yra iš ko pasirinkti, ypač Ispanijos nacionaliniuose parkuose.

Informaciją apie ispanų kalbos kursus ir kultūrą teikia **Canning House** Londone ir **Instituto Cervantes**.

GOLFAS IR TENISAS

ISPANIJOJE dabar daug golfo aikštynų, kai kuriuose yra pramogų ir ne golfo žaidėjams. **Real Federación Española de Golf** suteiks išsamesnę informaciją.

Turistiniuose viešbučiuose paprastai būna apmokamos teniso aikštelės, kurias galima išsinuomoti *(žr. p. 536–571)*. Kelionių agentai norintiems organizuoja teniso atostogas. Daugiau informacijos galite gauti **Real Federación Española de Tenis.**

PĖSČIOMIS, DVIRAČIU IR ARKLIAIS

DAUGELIO EKSKURSIJŲ organizatorių specializacija – poilsis gryname ore. **Federación Hípica Española** ir Ispanijos turizmo biurai turi informaciją apie jodinėjimą arkliais ir poniais daugelyje šalies rajonų.

Kelias į Santiago de Compostelą *(žr. p. 78–79)* – žymiausia Ispanijos pėsčiųjų trasa. Kai kurie nacionaliniai parkai *(žr. p. 26–27)* turi savo vaizdingus maršrutus. Gražūs šalutiniai keliai daugelyje Ispanijos rajonų puikiai tinka dviratininkams.

Pėsčiųjų žygis palei Río Cares upę, Picos de Europa, Astūrija

KALNŲ SPORTAS

POPULIARIAUSI kalnų slidinėjimo kurortai yra Vall d'Aran Katalonijoje *(žr. p. 200–201)* ir Sierra Nevada prie Granados *(žr. p. 461)*. Kartais leistis nuo kalnų įmanoma Sierra de Guadarramoje, į šiaurę nuo Madrido, kitose kalnų vietovėse galima slidinėti nesileidžiant nuo kalnų.

Kiekviena šios kalnuotos šalies sritis turi savo alpinizmo asociaciją. Informaciją apie alpinizmą ir kitas kalnų sporto rūšis teikia **Federación Española de Montañismo**.

ORO SPORTAS

PRIVATI PILOTO licenzija Ispanijoje galioja 6 mėnesius. **Federación Nacional de Deportes Aéreos** pateiks informaciją apie Ispanijos oro uostus ir klubus, kur galima skraidyti *(vuelo)*, sklandyti *(vuelo sin motor)* ir leistis parašiutu *(salto en paracaídas)*. Taip pat sužinosite, kur galima paskraidyti balionais *(volar en globo)*, skraidyklėmis *(ala delta)* ir paraplanais *(parapente)*. Kastilijoje ir Leone bei Kastilijoje-La Mančoje yra tarptautinių stovyklų skraidyklininkams, o Valle de Abdalajis, į šiaurę nuo Málagos, traukia paraplanų sporto mėgėjus.

Paraplanas virš Vall d'Aran rytiniuose Pirėnuose

Plaustas Pirėnų kalnų upėje

VANDENS SPORTAS

LEISTIS PLAUSTAIS ir kanojomis kalnų upėmis galima Katalonijoje, Aragone ir kitose Ispanijos vietose. Sort, kaimas Katalonijos Pirėnuose, – viena geriausių Europos upių sporto bazių.

Labai populiarus plaukiojimas valtimis, burlaiviais ir burlenčių sportas. Turizmo biurai pakrančių kurortuose ir salose suteiks informaciją, kur galima išsinuomoti valtis ir burlentes. Patyrę burlentininkai renkasi Tarifą *(žr. p. 444)*, tapusią viena Europos burlentininkų sostinių.

Informaciją apie buriavimą teikia **Federación Española de Vela**. Paplūdimiai, priepLaukos ir uostai, atitinkantys Europos švaros ir saugumo standartus, turi teisę kelti žydrą vėliavą *(bandera azul)*.

Burlentės Fuerteventuroje, Kanarų salose

NUDIZMAS

INFORMACIJĄ apie nudistų paplūdimius teikia **Federación Española de Naturismo**.

Upėtakių žvejyba Kastilijos ir Leono upėse

LAUKO SPORTAS

JEI NORITE MEDŽIOTI ar šaudyti Ispanijoje, turite gauti leidimą ir tinkamai apsidrausti. Norėdami įsigyti leidimą, turite kreiptis į *comunidad* tos srities, kurioje norite medžioti. Mokestis ganėtinai didelis.

Leidimus nuo vienos dienos iki metų žvejoti upėse ar jūroje ir dalyvauti žvejų varžybose duoda *comunidades*. **Federación Española de Caza** (medžioklės) ir **Federación Española de Pesca** (žvejybos) draugijos suteiks informaciją, kur galima medžioti, žvejoti, apie sezonų pradžią, patars dėl leidimų. Kelionių agentai ir viešbučiai, besispecializuojantys medžioklėje ir žvejyboje, parūpins klientams leidimus.

ŽINYNAS

Canning House
2 Belgrave Square,
London SW1X 8PJ.
(020) 7235 2303.

Federación Española de Caza
Calle Francos Rodriguez 70-2°,
28039 Madrid.
91 311 14 11.

Federación Española de Montañismo
Calle Floridablanca 75,
08015 Barcelona.
93 426 42 67.

Federación Española de Naturismo
Apartado 301, Almería.
950 25 40 44.

Federación Española de Pesca
Calle Navas de Tolosa 3-1°,
28013 Madrid.
91 532 83 52.

Federación Española de Vela
Calle Luis Salazar 12,
28002 Madrid.
91 519 50 08.

Federación Hípica Española
Plaza del Marqués de Salamanca 2,
28006 Madrid.
91 577 78 92.

Federación Nacional de Deportes Aéreos
Calle Ferraz 16,
28008 Madrid.
(91) 547 59 22.

Instituto Cervantes
Calle Libreros 23, 28801
Alcalá de Henares (Madrid).
91 885 61 00.

102 Eaton Square,
London SW1W 9AN.
(020) 7235 0353.

Real Federación Española de Golf
Calle Capitán Haya 9-5°
28020 Madrid.
91 555 26 82.

Real Federación Española de Tenis
Avinguda Diagonal 618-2°B,
08021 Barcelona.
93 200 53 55.

KELIONIŲ INFORMACIJA

ISPANIJOS TRANSPORTO SISTEMA vis labiau tobulėja. Visuose didžiuosiuose miestuose yra oro uostai. Barselona ir Madridas priima lėktuvus iš viso pasaulio. Nuo 1980 m. ir ruošiantis 1992 m. Pasaulinei parodai *(žr. p. 65)*, labai pagerėjo kelių ir geležinkelių tinklas. Gerai veikia ir tarpmiestinis geležinkelių transportas, tačiau autobusai veža greičiau, be to, jie dažniau važinėja į mažesnius miestus. Kaimiškose vietovėse visuomeninio transporto nedaug, geriausiai važiuoti automobiliu. Keltai jungia žemyninę Ispanijos dalį su Jungtine Karalyste, Šiaurės Afrika, Balearų ir Kanarų salomis.

Rodyklė į oro uostą

Neapmuitinamų prekių parduotuvė Barselonos El Prat oro uoste

ATSKRIDIMAS

Į ISPANIJĄ skrenda dauguma tarptautinių oro linijų. **Iberia**, nacionalinės oro linijos, kasdien skrenda į Madridą ir Barseloną iš visų Vakarų Europos sostinių (bet tik keturis kartus per savaitę iš Dublino) ir kartą ar du per savaitę iš Rytų Europos sostinių. **British Airways** – kol kas vienintelė oro linijų kompanija, rengianti skrydžius į Ispaniją kasdien iš Londono Heathrow ir Gatwick oro uostų, į Madridą – iš Mančesterio, į Barseloną – iš Birmingemo.

JAV oro linijos **Delta Airlines** ir **TWA** skrenda ir į Madridą, ir į Barseloną. *Iberia* rengia daugiau skrydžių iš JAV, taip pat Toronto ir Monrealio. Nėra tiesioginių skrydžių į Ispaniją iš Azijos ir Australijos.

MADRIDO BARAJAS ORO UOSTAS

Madrido oro uostas yra 13 km nuo miesto centro. Terminalas 1 – tarptautinių skrydžių terminalas. Terminalas 2 skirtas Iberia *skrydžiams į Šengeno šalis (Vokietiją, Austriją, Belgiją, Prancūziją, Olandiją, Italiją, Liuksemburgą ir Portugaliją). Vietiniai skrydžiai – iš 2 ir 3 terminalų. Maršrutiniai autobusai įvažinėja į Madrido centrą kas 12 min., tačiau galima važiuoti metro, taksi ar nusisamdyti vairuotoją (už daug didesnę kainą).*

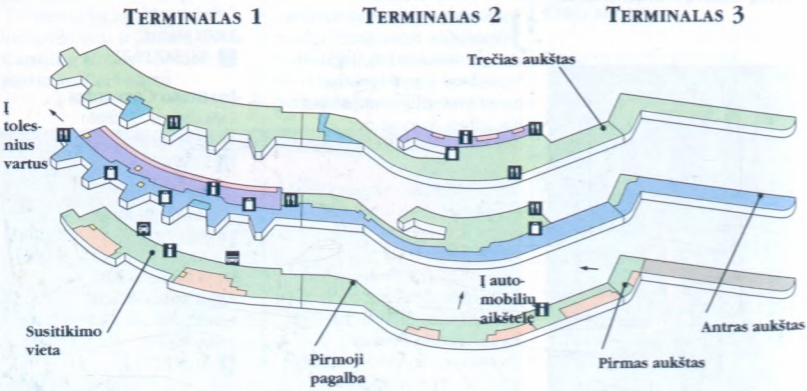

ŽENKLAI

- Išvykimas
- Atvykimas
- Registracija
- Muitinė
- Laisvas įėjimas
- Bilietų kasos
- Tik keleiviams
- Tik personalui

TARPTAUTINIAI ORO UOSTAI

DAUGIAUSIA NUOLATINIŲ SKRYDŽIŲ – iš Madrido ir Barselonos. Populiariausi tarptautiniai oro uostai reguliariems ir užsakomiems skrydžiams pažymėti p. 10–11.

Palma de Mallorca, Tenerife Sur, Las Palmas de Gran Canaria, Málaga, Lanzerote, Ibiza, Alicante, Fuerteventura ir Menorca labai užimti per atostogas. 1993 m. Palmos oro uostas priėmė 12 mln. keleivių. Sezono metu ypač daug skrydžių iš Šiaurės Europos šalių, oro uostai sausakimši. Informacija apie visuomeninį transportą iš didžiausių Ispanijos oro uostų ir į juos pateikiama p. 628.

Visos Balearų ir Kanarų salos turi tarptautinius oro uostus, išskyrus Hierro, kuriame yra vietinis oro uostas. La Gomera oro uosto neturi. Į Melillą ir Ceutą organizuojami tik vietiniai skrydžiai.

Iberia lėktuvas Sevilijos oro uoste

BILIETŲ KAINOS

ORO BILIETŲ KAINOS į Ispaniją skirtingos atskirais metų mėnesiais, jos priklauso nuo paklausos. Vasarą kainos didžiausios. Žiemą siūlomos ypatingos nuolaidos savaitgaliams, kartais į bilieto kainą įeina nakvynė viešbutyje. Pasidomėkit Iberia bilietų kainomis, **Debonair** ir **Go** nuolaidomis. Skrydžiai per Kalėdas ir Velykas paprastai užsakomi iš anksto.

Užsakomieji skrydžiai iš Jungtinės Karalystės būna į Alicante, Malagos ir Gironos kurortus. Jie gali būti labai pigūs, bet ne tokie patikimi ir nepatogiu laiku. Prieš užsakydami įsitikinkit, kad jūsų agentas sudaręs sutartį su ABTA. Vietinės automobilių nuomos firmos siūlo geras sąlygas kurortų oro uostuose, bet atidžiai perskaitykite nuomos sutartį.

BARSELONOS EL PRAT ORO UOSTAS

Barselonos oro uostas yra 12 km nuo miesto centro. Į terminalą atskrenda ir iš jo išskrenda tarptautinių ir užsienio kompanijų lėktuvai. Terminalai B ir C skirti Ispanijos ir ES šalių lėktuvams. Traukiniai į Plaça de Catalunya miesto centre išvyksta kas 30 min. Jei norit traukiniu važiuoti į kitą miestą, išlipkit Sants geležinkelio stotyje. Kas 15 min. į Plaça de Catalunya važiuoja orobusai.

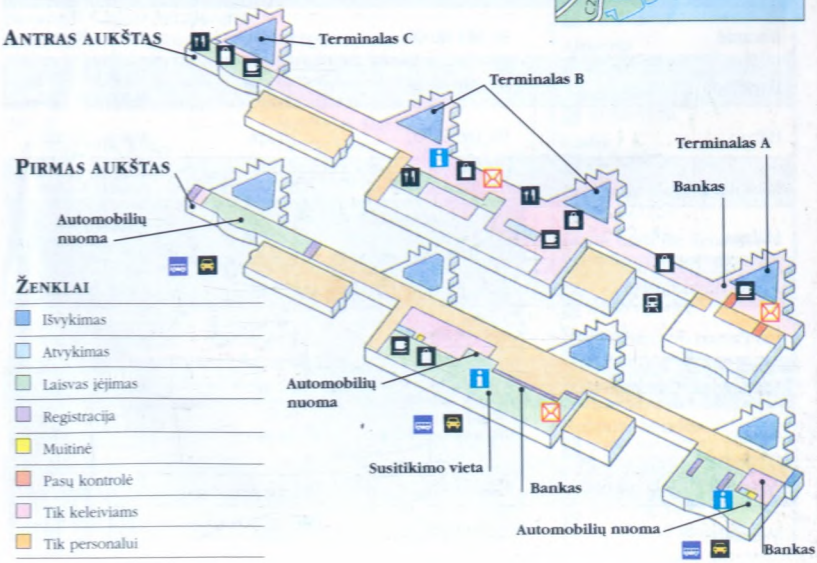

Ispanijos nacionalinių oro linijų ženklas

VIETINIAI SKRYDŽIAI

DAUGUMĄ VIETINIŲ skrydžių aptarnauja **Iberia** ir jos filialas **Aviaco**. Tačiau pastaruoju metu skatinant konkurenciją įkurtos dar dvi oro linijos: **Air Europa** ir **Spanair**. Iberia linijos nedideli lėktuvai Puente Aéro skraido tarp Madrido ir Barselonos piko valandomis kas 15 min., kitu metu – kas valandą. Keleiviai gali įsigyti bilietus automatuose 15 min. prieš skrydį. Jei lėktuvas pilnas, keleiviams pasiūlomas bilietas į kitą artimiausią lėktuvą. Skrydis paprastai trunka 50 min.

Aviaco, Air Europa ir Spainair skrydžiai tarp sričių sostinių ne tokie dažni kaip Puente Aéreo, bet kainos mažesnės. Kuo anksčiau užsakote bilietus, tuo didesnės nuolaidos. Įsigiję bilietą prieš savaitę, mokėsit trečdaliu mažiau. Lėktuvai į provincijos miestus paprastai būna rytais ir vakarais. Jie brangoki, kainuojantys į vieną pusę iki 20000 pesetų. Tačiau vietinių geležinkelių spaudimas gali priversti firmas sumažinti bilietų kainas.

Į Balearų ir Kanarų salas bei tarp salų skraidina **Iberia** filialas **Binter**. Kelionių agentūros siūlo įvairias ypatingas nuolaidas tarptautiniams skrydžiams. Kartais į kainą įeina nakvynė viešbutyje. Apie nuolaidas skelbia Ispanijos laikraščiai. Kai kurie skrydžiai iš vietinių oro uostų vadinami tarptautiniais, bet jie nėra tiesioginiai, pakeliui lėktuvai leidžiasi Madride ar Barselonoje.

Bilietų automatas

Išvykimo salė Sevilijos oro uoste

ORO UOSTAS	INFORMACIJA	ATSTUMAS IKI MIESTO CENTRO	KELIONĖS TRUKMĖ IKI CENTRO
Alicante	96 691 90 00	13 km	Autob.: 20 min.
Barselona	93 298 38 38	12 km	Trauk.: 20 min. Autob.: 25 min.
Bilbao	94 486 93 00	10 km	Autob.: 30 min.
Madridas	91 305 83 43	13 km	Autob.: 30 min.
Málaga	95 204 88 38	10 km	Trauk.: 15 min. Autob.: 20 min.
Palma de Mallorca	971 78 90 99	9 km	Autob.: 30 min.
Las Palmas de Gran Canaria	928 57 90 94	20 km	Autob.: 30 min.
Santiago de Compostela	981 54 75 00	10 km	Autob.: 30 min.
Sevilija	95 444 90 23	10 km	Trauk.: 15 min. Autob.: 30 min.
Tenerife Sur – Reina Sofía	922 75 92 00	64 km į Santa Cruz	Autob.: 60 min.
Valensija	96 159 85 00	9 km	Trauk.: 20 min. Autob.: 30 min.

ATVYKIMAS JŪRA

KELTAI jungia Ispanijos žemyninę dalį su Balearų ir Kanarų salomis, Šiaurės Afrika ir Jungtine Karalyste. Visus svarbius maršrutus aptarnauja automobilių keltai. Patartina užsisakyti iš anksto, ypač vasarą.

Jungtinę Karalystę su Ispanija jungia du maršrutai. **Brittany Ferries** plaukia tarp Plymoutho JK ir Santandero Kantabrijoje, o **P&O European Ferries** – iš Portsmoutho į Santurce uostą, netoli Bilbao Baskijoje. Kelionė trunka 24 val. Laivuose yra kajutės, miegamosios kėdės, restoranas, kavinės ir kino teatras. Kartais rengiamos diskotekos.

KELTAI Į SALAS

KELTAI iš Barselonos ir Valensijos dažnai plaukia į tris didžiausias Balearų salas. **Trasmediterránea** keltai plaukia apie 8 val. Ta pati firma aptarnauja keleivius tarp salų. Nedideli laivai perkelia žmones tik iš Ibizos į Formenterą. Šioje Vidužemio jūros dalyje audros būna retai, todėl kelionė rami ir patogi.

Trasmediterránea kartą per savaitę plaukia iš Cádizo Andalūzijoje į pagrindinius Kanarų salų uostus – Las Palmas de Gran Canaria ir Santa Cruz de Tenerife. Kelionė trunka 39 val.

Automobilių keltai plaukioja tarp salų.

Keltas Los Cristianos (Tenerife) uoste, Kanarų salose

Trasmediterránea kelia, ir tik keleivius, tarp Gran Canarios, Tenerife ir Fuerteventuros salų, tarp Tenerife ir La Gomeros. Keltuose į Ispanijos salas yra kajutės, kavinės, restoranai, barai, parduotuvės, kaitinimosi saulėje deniai, liftai ir kitokie patogumai, tenkinantys specialius žmonių poreikius. Yra netgi šunidės. Ilgose kelionėse iš žemyno į salas siūloma daug pramogų.

Trasmediterránea keltų ženklas

KELTAI Į AFRIKĄ

TRASMEDITERRÁNEA keltai plaukia kasdien į Ispanijos teritorijas Šiaurės Afrikoje: iš Malagos ir Almerios – į Melillą, iš Algeciraso – į Ceutą. Keltai iš Algeciraso plaukia į Tanžerą Maroke.

Trasmediterránea automobilių keltas į Balearų salas Barselonos uoste

ŽINYNAS

IBERIA, AVIACO, BINTER IR VIVA AVIALINIJOS

Tarptautiniai ir vietiniai skrydžiai
902 400 500 Ispanijoje.

JK
(020) 8413 1290.

JAV
(800) 772 4642.

KITOS AVIALINIJOS

Air Europa
902 401 501 Ispanijoje.

British Airways
902 111 333 Ispanijoje.
0181 759 2525 JK.

Debonair
902 14 62 00 Ispanijoje.

Delta Air Lines
91 577 06 50 Ispanijoje.
(800) 221-1212 JAV.

Go (British Airways)
901 33 35 00 Ispanijoje.

GB Airways
(350) 79300 Gibraltare.
(0345) 222111 JK.

Spanair
902 13 14 15 Ispanijoje.

TWA
91 310 30 94 Ispanijoje.
(800) 892-8466 JAV.

TRASMEDITERRÁNEA

Algeciras
956 66 52 00.

Almería
950 23 61 55.

Barcelona
93 295 91 00.

Cádiz
956 22 74 21.

Palma de Mallorca
971 70 73 77.

Santa Cruz de Tenerife
922 84 22 46.

JK
(020) 7491 4968.

Valencia
96 367 65 12.

KITI KELTAI

Brittany Ferries
(0990) 360 360 JK.
942 36 06 11 Ispanijoje.

P&O European Ferries
(0990) 980 555 JK.
94 423 44 77 Ispanijoje.

Kelionė traukiniu

Ispanijos nacionalinio geležinkelio ženklas

ISPANIJOS VALSTYBINIO GELEŽINKELIO **RENFE** *(Red Nacional de Ferrocarriles Españoles)* paslaugos nuolat gerėja, ypač tarp miestų. Greičiausias susisiekimas TALGO ir AVE – greitais, prabangiais traukiniais. *Largo recorrido* (tolimųjų maršrutų) ir *regionales* (sričių ir vietiniai) traukiniai labai lėti, stoja kiekvienoje stotelėje. Jie daug pigesni už greituosius, bet kelionė trunka daug ilgiau.

ATVYKIMAS TRAUKINIU

YRA KELI MARŠRUTAI į Ispaniją iš Prancūzijos. Pagrindinis vakarų maršrutas iš Paryžiaus eina per Hendaye Pirėnuose į San Sebastiáną. Rytų maršrutas iš Paryžiaus eina per Cerbère'ą ir Port Bou į Barseloną. Traukiniai iš Londono, Briuselio, Amsterdamo, Ženevos, Ciūricho ir Milano važiuoja į Barseloną per Cerbère'ą. Iš Cerbèr'o TALGO ir *largo recorrido* (tolimųjų maršrutų) traukiniai važiuoja į Valensiją, Malagą, Seviliją, Madridą ir kitus didelius miestus. Jei nusipirksit miegamąją vietą TALGO traukinyje iš Paryžiaus, nereikės persėsti.

EKSKURSIJOS TRAUKINIU

GELEŽINKELIO KELEIVIAMS Ispanija siūlo daug paslaugų. Per pastarąjį dešimtmetį greitieji TALGO traukiniai pakeitė susidariusią nuomonę apie prastą geležinkelių tarnybą. Dabar įmanoma labai greit nukeliauti į didžiuosius miestus. Bilietų kainos daug mažesnės negu kitų Europos šalių greitųjų traukinių. AVE – efektyvi greitųjų traukinių tarnyba tarp Madrido ir Sevilijos per Córdobą. Kelionė trunka tik tris valandas.

Greitųjų traukinių tarnybos ženklas

Largo recorrido (ilgų nuotolių) traukiniai važiuoja taip lėtai, kad užtruksite visą naktį. Galima rinktis *cochecama* (kupė su dviem *camas* ar lovomis) arba

AVE greitieji traukiniai Estación de Santa Justa Sevilijoje

litera – šešiavietės kupė krėslą, išsilankstantį į lovą. Iš anksto užsakant bilietus, reikia mokėti priedą. Patariama užsisakyti prieš mėnesį, bet atsiminkit, kad sunku pakeisti bilietą, už kurį sumokėta.

Regionales y cercanías (sričių ir vietinių tarnybų) traukiniai važinėja dažnai, bilietai pigūs, juos pardavinėja automatai. Kai kuriuose miestuose yra kelios stotys. Centrinės sričių ir tolimųjų maršrutų traukinių stotys Madride – Atocha, Chamartín ir Norte. AVE važiuoja iš Atochos, TALGO – iš visų trijų. Centrinės Barselonos stotys – Sants ir Francia. Sevilijoje yra tik viena – Santa Justa stotis ir tarptautiniams, ir vietiniams maršrutams.

TELEFONAI

RENFE INFORMACIJA IR UŽSAKYMAS

Madridas
91 328 90 20.

Barselona
93 490 02 02.

Sevilija
95 454 02 02.

SRIČIŲ GELEŽINKELIAI

ET
943 45 01 31.

FEVE
98 534 24 15.

FF CC
93 205 15 15.

FGV
96 526 27 31.

Iberrail
91 571 66 96.

BILIETŲ KAINOS

ISPANIJOS GELEŽINKELIAI, skatindami žmones keliauti, tam tikromis dienomis teikia 10 procentų nuolaidą. Tos dienos vadinamos *días azules* (mėlynosios dienos) ir žymimos tvarkaraščiuose mėlynai.

Bilietų kainos priklauso nuo traukinio greičio ir aptarnavimo kokybės. Bilietai į TALGO ir AVE – brangiausi. Interrail bilietai žmonėms iki 26 m. ir Eurodomino bilietai žmonėms, turintiems per 26 m., parduodami visose didžiausiose Europos kelionių agentūrose ir RENFE kasose Ispanijoje. Užsisakydami turėkit asmens dokumentą.

Iberrail holidays siūlo keliauti geležinkeliu tarp Ispanijos miestų ir užsakyti viešbučius labai prieinamomis kainomis.

SRIČIŲ GELEŽINKELIAI

TRYS IŠ *comunidades autónomas* turi savo geležinkelio kompanijas. Katalonija ir Valensija turi *Ferrocarrils de la Generalitat*: ati-

ISPANIJOS PAGRINDINIS RENFE TINKLAS

Ispanijos nacionalinis geležinkelių tinklas teikia daug paslaugų. Prieš pirkdami bilietą, pasitikrinkit laiką RENFE kataloge arba tvarkaraštyje.

tinkamai **FF CC** ir **FGV**. Baskijoje yra **ET** *(Eusko Trenbideak)*.

Iberrail parduoda bilietus į du specialius traukinius, panašius į Rytų ekspresą. Vienas – Al Andalus Expres, važiuojantis per Andalūziją ir sustojantis Sevilijoje, Córdoboje, Granadoje, Jereze ir Rondoje. Kitas – Transcantábrico, priklausantis **FEVE** *(Ferrocarriles de Vía Estrecha)*. Jis važiuoja iš San Sebastiáno šiaurine pakrante iki Santiago de Compostelos. Traukinyje keturiolika 1900–1930 m. rekonstruotų vagonų.

Sričių turizmo biurai informuoja apie neįprastas geležinkelio paslaugas – siaurojo geležinkelio linijas į Incą ir Sóllerą Mallorcoje.

BILIETŲ UŽSAKYMAS

BILIETUS į TALGO, AVE ir *largo recorrido* traukinius galima užsisakyti ir pirkti centrinių geležinkelio stočių *taquilla* (kasose). Juos taip pat pardavinėja Ispanijos kelionių agentai, imantys papildomą mokestį. RENFE bilietus kartais pardavinėja kitų šalių kelionių agentai. Užsakyti telefonu galima iš visų RENFE kasų pagal kredito kortelės numerį. 59 dienas prieš kelionę galima pirkti specialų pasą. Bilietus į vietinius ir tarpsritinius maršrutus pardavinėja stočių kasos. Didesnėse stotyse yra bilietų automatai, tačiau jie priima tik monetas. Bilietų vietiniams maršrutams *(cercanías)* negalima užsakyti. Jei važiuojat į vieną pusę, prašykit *ida*, o į abi puses – *ida y vuelta*.

Bilietų automatas vietinėms ir sričių linijoms

TVARKARAŠČIAI

RENFE TVARKARAŠČIAI keičiami gegužės ir spalio mėnesiais. Kitose šalyse juos sunku rasti, bet kelionių agentai pateiks tikslų ir jums tinkamą traukinių laiką. Ispanijoje tvarkaraščius turi RENFE biurai. Dauguma išspausdinti ant lapelių ir suskirstyti pagal traukinių tipus: tarpmiestiniai, *largo recorrido* ir *regionales*. Vietinių traukinių *(cercanías)* maršrutai yra vietos geležinkelių stočių lentose.

Atocha, viena didžiausių Madrido geležinkelio stočių

Kelionė plentu

GREIČIAUSI PLENTAI vadnami *autopistas*. Jie paprastai turi po dvi juostas į abi puses, juose įrengti mokesčio rinkimo punktai *(peajes)*. *Autovías* panašūs, bet nemokami. *Carretera nacional* – tai pagrindinių kelių ir greitkelių tinklas su indeksu N. Maždesni keliai blogiau prižiūrimi, tačiau eina pro gražiausias Ispanijos vietas. Toliau aiškinama, kaip mokėti už kelius ir automobilių aikšteles, pirkti benziną, kokie eismo reikalavimai.

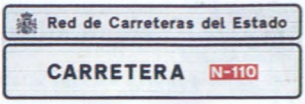

Nacionalinio greitkelio N110 ženklas

***Cambio de sentido* (posūkis) už 300 m**

ATVYKIMAS AUTOMOBILIU

DAUG ŽMONIŲ atvyksta į Ispaniją Prancūzijos keliais. Tiesiausi maršrutai per Pirėnus eina per Hendaye vakaruose ir Port Bou rytuose. Kiti maršrutai vingiuotesni – pavyzdžiui, iš Tulūzos per Vall d'Aran. Iš Jungtinės Karalystės plaukia automobilių keltai: Plymouth – Santander ir Portsmouth – Bilbao *(žr. p. 629)*.

KĄ PASIIMTI

JEI NORIT, kad jums padengtų nuostolius, reikia turėti žalią kortelę ir automobilių draudimo polisą. Patikimos Europos draudimo firmos – RAC, AA ir Europ Assistance. Ispanijos įstatymai reikalauja visą laiką vežiotis automobilio registravimo dokumentus, galiojantį draudimo pažymėjimą ir vairuotojo pažymėjimą. Visad turėkit su savimi pasą ar asmens liudijimą. Automobilio užpakalyje turi būti prilipintas šalies registravimo ženklas. Dešiniojo eismo automobilio žibintai turi būti pertvarkyti ar nukreipti į kitą pusę. Tai galima padaryti specialiais lipdukais, kurie pardavinėjami keltų uostuose ir keltuose. Policija jus gali nubausti, jei neturit avarinio ženklo, atsarginių lempučių ar pirmosios pagalbos vaistinėlės. Jei žiemą ketinate važinėti kalnų keliais, privalote turėti grandines. Vasarą pasiimkite geriamo vandens.

BENZINO PRISIPYLIMAS

ISPANIJOJE mokama už benzino *(gasolina)* ir dyzelinio kuro *(gasóleo)* litrą. Benzino be švino *(gasolina sin plomo)* gausite visur. Greitkelių degalinėse viskas kainuoja brangiau. Paprastai degalinėse savitarna. Jei yra tarnautojas, palaukit, kol jis prieis. Paklaustas *¿ cuánto?* (kiek?), atsakykit *lleno* (pilną baką) arba pasakykit sumą pesetomis: *dos mil pesetas por favor*. Nedidelės degalinės nepriima kredito kortelių. Jei mokėsit kortele greitkelio degalinėse, būsite paprašytas paso ar kito asmens dokumento. Kai kurie šiuolaikiniai siurbliai veikia pagal kredito korteles. Įkiškit kortelę į automatą, paspauskit mygtukus, už kiek pesetų norit įsipiliti benzino, ir apsitarnaukit.

Greitis ribojamas iki 50 km/val.

Pėsčiųjų perėjos ženklas

EISMO TAISYKLĖS

DAUGUMA taisyklių ir įspėjimų nurodoma ženklais, tačiau Ispanijoje yra kelios taisyklės ir ženklai, kurie gali būti nežinomi vairuotojams iš kitų šalių.

Jei norit pasukti į kairę judrioje sankryžoje kirsdami priešingo judėjimo juostą, pirmiausia sukit į dešinę priešais šviesoforą, per tiltą ar požeminę perėją. Jei važiuojat neteisinga kryptimi greitkeliu ar keliu su ištisine balta linija, galite apsisukti tik ten, kur yra *cambio de sentido* ženklas.

Jeigu nėra kitokio ženklo, lygiareikšmėje sankryžoje privalote praleisti transportą iš dešinės. Jei automobilis turi priekinius ir užpakalinius saugos diržus, reikia juos prisisegti. Priešprieša važiuojantys vairuotojai gali mirktelėti žibintais sakydami: „važiuokit", „pavojus", „užgesinkit šviesas" ar (dažniausiai) „priekyje greičio kontrolė".

Viena Ispanijos tinklo degalinių

GREIČIO RIBOJIMAS IR BAUDOS

GREIČIO ribojimas keliuose automobiliams be priekabų yra toks:

120 km/val. mokamuose greitkeliuose *(autopistas)*.

100 km/val. nemokamuose greitkeliuose *(autovías)*.

90 km/val. pagrindiniuose keliuose *(carreteras nacionales)* ir šalutiniuose keliuose *(carreteras comarcales)*.

50 km/val. gyvenvietėse.

Baudos už greitį skiriamos iš karto – 1000 pesetų už kiekvieną viršytą km/val. Baudos už kitus pažeidimus (pvz., pasukus prieš eismą vienpusio eismo gatvėje) priklauso nuo pažeidimo dydžio ir policininko užgaidos.

Dažnai tikrinamas alkoholio kiekis kraujyje ir skiriamos baudos, jei viršijote 80 mg vienam mililitrui.

Mėlynas greitkelio (autopista) ženklas vairuotojams, artėjantiems prie A6

GREITKELIAI

ISPANIJOJE yra per 2000 km greitkelių, planuojama nutiesti dar daugiau. Jie visi pakankamai brangūs. Ilgi nuotoliai apmokestinami pagal kilometrus, mokestis skiriasi atskirose srityse. Patys brangiausi ir judriausi greitkeliai – A7 pietų pakrante į Alicante ir A68 – Bilbao–Zaragoza.

Greitkeliuose aptarnavimo stotys išdėstytos kas 40 km. Jas žymi mėlynas ir baltas sustojimo ženklas (P) arba ženklas, nurodantis teikiamas paslaugas. Likus 1 km iki stoties, ženklas nurodo atstumą iki kitos stoties ir išvardija paslaugas. Daugumoje stočių yra degalinė, tualetas, parduotuvė, kurioje būna žemėlapių, kavos ir užkandžių, bei kavinė, siūlanti karštą maistą.

Avarinio ryšio telefonai išdėstyti kas 2 km.

Sierra Nevada – vienas aukščiausių Europos greitkelių

KAIP APSIMOKĖTI UŽ GREITKELĮ

JEI KELIAUJATE toli *autopista*, įvažiuodami gaunate taloną rinkliavų būdelėje *(peaje)*, o išvažiuodami jį atiduodate. Mokestis skaičiuojamas pagal nuvažiuotą atstumą. Už tam tikras atkarpas prie miestų imamas nustatytas mokestis. Galima atsiskaityti grynais arba kredito kortele. Įvažiuokit į vieną iš trijų juostų, vedančių į būdeles. Nesirinkit *telepago* – kredito sistemos, kurią rodo lipdukas ant priekinio automobilio stiklo. *Automático* – mokesčio automatai, priimantys kredito korteles ar tikslią sumą monetomis. *Manual* būdelėje tarnautojas paima taloną ir pinigus.

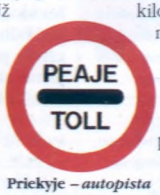

Priekyje – *autopista* rinkliavų būdelė

Apsimokėjimas tarnautojui *peaje manual*

KITI KELIAI

CARRETERAS NACIONALES, pagrindiniai Ispanijos keliai, turi juodus ir baltus ženklus su N raide *(Nacional)* ir numeriu. Romėniškais skaičiais (NIII) pradedama skaičiuoti Madride, prie Puerta del Sol. Atstumas nuo nulinio kilometro, pažymėto Puerta del Sol *(žr. p. 262)*, žymimas kilometrų stulpuose. Kelių su arabiškais skaitmenimis (N6) kilometrų stulpuose žymimas atstumas nuo provincijos sostinės. Kai kurie *carreteras nacionales* turi dvi eismo juostas į vieną pusę, bet dauguma – tik vieną, todėl važiavimas jais lėtesnis. 14–17 val. eismas mažesnis, nes sunkvežimių vairuotojai pietauja.

Autovías, nauji keliai, nutiesti neseniai pagal greitkelių standartą, keičia N kelius. Jų ženklai mėlyni, panašūs į greitkelių. Jie nemokami, todėl eismas jais intensyvesnis negu greitkeliais.

Carreteras comarcales – šalutiniai keliai, – žymimi C ir numeriu. Kiti mažesnieji keliai žymimi pirmosiomis provincijų pavadinimo raidėmis ir skaičiais, pvz. LE 1313 – Lleida. Žiemą stebėkite ženklus, nurodančius, ar kalnų perėja atidaryta *(abierto)*, ar uždaryta *(cerrado)*.

AUTOMOBILIŲ NUOMA

ISPANIJOJE veikia kelios tarptautinės ir vietinės automobilių nuomos firmos, tokios kaip **Atesa**. Geriausiai tartis su tarptautine firma iš namų. Kelionių agentūros siūlo lėktuvo bilietų ir automobilio nuomą dviems ar daugiau keleivių. Oro uostuose yra nuomos punktai, o dideliuose miestuose – biurai. Dar vienas būdas – išsinuomoti automobilį savaitei ar trumpiau per vietos kelionių agentą. Nuomojamasis automobilis vadinamas *coche de alquiler*.

Firma **Avis** nuomoja automobilius su vairuotojais. Kainos ir sąlygos skiriasi pagal sritį ir vietovę.

Pagrindinės automobilių nuomos firmos

ŽEMĖLAPIAI

SULANKSTOMŲ žemėlapių galima įsigyti oro uostuose, keltuose ir turizmo biuruose. Ispanijos transporto ministerija leidžia išsamų kelių atlasą *Mapa Oficial de Carreteras*. Naftos firma *Campsa* leidžia *Guía Campsa* – kelių atlasą su restoranais. *Michelin* spausdina naudingą žemėlapių seriją (440–448, oranžiniais viršeliais), kurios žemėlapių mastelis 1:400 000 (1 cm:4 km). Joje Ispanija padalyta į 8 dalis kartu su salomis. Šių žemėlapių yra knygynuose ir degalinėse. Dar smulkesni 1:200 000 mastelio žemėlapiai leidžiami dviratininkams, pėstiesiems ir kitiems specialiems poreikiams. Juos leidžia leidykla *Plaza y Janés*. Karinių žemėlapių 1:50 000 ir 1:100 000 galima įsigyti **Stanfords Travel Bookshop** Londone ir specialiuose

Miesto taksi turi ženklą ir oficialų numerį

Ispanijos knygynuose. Miesto turizmo biurai paprastai turi gatvių planus su pagrindinėmis lankytinomis vietomis.

Šios knygos 176–181 puslapiuose pateikti Barselonos centro planai, 298–303 puslapiuose – Madrido, 430–433 puslapiuose – Sevilijos.

AUTOMOBILIŲ AIKŠTELĖS

UŽ AUTOMOBILIŲ aikšteles Ispanijoje vairuotojai apsimoka pirmadieniais–šeštadieniais nuo 8 val. iki 14 val. ir nuo 16 val. iki 20 val. Negalima stovėti prie geltonos linijos ar prie draudžiamo ženklo. Kartais ženklai būna abiejose gatvės pusėse. Viename parašyta „1–15“, kitame – „16–30“. Tai reiškia, kad toje pusėje automobilius galima statyti tik pusę mėnesio. Gatvėse, kur nėra mokėjimo automatų, sunku rasti stovėjimo vietą, tačiau yra mokamų aikštelių. Reikia nusipirkti taloną iš automato ir užklijuoti jį ant priekinio stiklo. Vidutinė kaina – 200 pesetų už valandą. Paprastai toje vietoje galima stovėti dvi valandas. Už pažeidimus įvairiuose miestuose imamos skirtingos baudos.

Stovėjimo aikštelių automatas

Didieji miestai turi daug požeminių aikštelių. Įvažiuodami į jas gaunate taloną, o išvažiuodami pagal jį sumokate tarnautojui.

Sustoti draudžiama

TAKSI

ISPANIJOJE NĖRA VIENINGOS taksi sistemos. Kiekvienas miestas ar sritis turi savo taksi dizainą ir įkainius. Laisvuose automobiliuose dega žalia lemputė. Daugelis taksi turi skaitiklį, kurį įjungus pasirodo minimalus užmokestis. Mažesniuose miesteliuose privatus automobilis gali būti be skaitiklio. Vietinio vairuotojo pavardę ir numerį sužinosite iš viešbučio budėtojo ar artimiausioje parduotuvėje. Dėl kainos geriausia susitarti iš anksto.

Miestuose taksi stotelės būna oro uostuose, geležinkelio ir autobusų stotyse ir prie pagrindinių prekybos centrų. Arbatpinigių vairuotojui suma – 50–100 pesetų.

KELIŲ BŪKLĖ IR ORŲ PROGNOZĖ

KELIŲ INFORMACIJĄ galima sužinoti paskambinus nemokamai į *Información de Tráfico de Carreteras*, tačiau tik ispanų kalba. Jei reikia vertimo, paprašykit, kad paskambintų viešbučio tarnautojas. RAC siūlo padėti suplanuoti maršrutą pagal poreikius, pateikia informaciją apie kelius. **Teletiempo** pateikia sričių, provincijų, šalies ir tarptautinę orų prognozę ir informaciją apie padėtį jūroje ir kalnuose.

Atvykimas autobusu

Pigiausias būdas nuvykti į Ispaniją ir važinėti po ją – autobusu. **Eurolines** turi maršrutus per Europą, kasdien važiuoja į Madridą ir Barseloną. Autobusai iš JK išvažiuoja iš Londono *Victoria* autobusų stoties. Bilietai parduodami Nacional Express biuruose ar kelionių agentūrose, taip pat juos galima užsisakyti telefonu su kredito kortele. Kelionė į abu miestus trunka parą.

Kelionė po Ispaniją autobusu

Nors Ispanijoje nėra valstybinės autobusų firmos, bet privačios sričių firmos turi maršrutus po visą šalį. Didžiausia autobusų turistinė firma **Autocares Juliá**, *Eurolines* agentas Ispanijoje, organizuoja ekskursijas autobusais po visą šalį. Kitos firmos dirba tam tikruose rajonuose, pavyzdžiui, *Alsina Graells* aptarnauja pietinę ir rytinę dalis. Bilietus ir informaciją teikia visos centrinės autobusų stotys ir kelionių agentūros, tačiau ne visada galima užsisakyti iš anksto. Madride yra kelios autobusų stotys. Didžiausios – **Estación Sur**, aptarnaujanti visą Ispaniją, **Terminal Auto Res**, aptarnaujanti Valensiją, Estremadūrą ir Andalūziją, ir **Terminal Continental Auto** – šiaurinius šalies rajonus.

Alsina Graells – sričių autobusų tarnyba

Kelionė dviračiu

Dviračiai populiarūs daugumoje Ispanijos turistų lankomų vietų. Juos galima išsinuomoti, tačiau net miestuose yra nedaug dviračių takų. Dviračius galima vežtis *cercanías* traukiniuose nuo penktadienio 14 val. iki sekmadienio paskutinio traukinio, taip pat *regional* traukiniuose su prekiniu vagonu ir tolimųjų reisų traukiniuose. Jei norit vežtis dviratį tolimą atstumą kitu laiku, turit užregistruoti jį valandą prieš išvykstant traukiniui. Antraip gali tekti jį siųsti bagažu ir mokėti pagal svorį. Dviračio negalima imti į bendrą vagoną, todėl išlipant reikės jį pasiimti iš bagažinės.

Dviračių turizmas – populiari laisvalaikio forma

Vietiniai autobusai

Vietinių autobusų maršrutai ir tvarkaraščiai surašyti autobusų stotyse ir stotelėse. Galima mokėti autobuse arba nusipirkti 10 bilietų juostelę *billetes bonabus* tabako kioskuose (estancos).

Sevilijos miesto autobusų grafikas

Žinynas

Automobilių nuoma

Atesa
93 298 34 33
Barselonoje.
94 442 32 90
Bilbao.
91 305 86 60
Madride.
95 451 47 35
Sevilijoje.

Avis
(0181) 848 8733 JK.
91 348 01 12
Ispanijoje.

Europcar
(0345) 222 525 JK.
91 721 12 22
Ispanijoje.

Hertz
(0990) 99 66 99 JK.
901 10 10 01
Ispanijoje nemokamai.

Tarpmiestinių autobusų dispečeriai

Autocares Juliá
93 402 69 00
Barselonoje.

Eurolines
(0171) 730 8235 JK.
93 490 40 00
Barselonoje.
91 528 11 05
Madride.

Autobusų stotys

Madridas
Estación Sur
Calle Méndez Alvaro.
91 468 42 00.

Terminal Auto Res
Calle Fernández Shaw 1.
91 551 72 00.

Terminal Continental Auto
Calle Alenza 20.
91 533 04 00.

Barcelona
Estació del Nord
Calle Ali Bei 80.
93 265 65 08.

Estació de Sants
Calle Viriato.
93 490 40 00.

Seville
Estación Plaza de Armas
Calle Arjona.
95 490 80 40.

Žemėlapiai

Altair S.A.
Calle Balmes 69,
08006 Barcelona.
93 454 29 66.

Instituto de Información Geográfica de España
C/ General Ibáñez Ibero 3,
28003 Madrid.
91 554 14 50.

Stanfords
12–14 Long Acre,
London WC2E 9LP.
(0171) 836 1321.

Orų prognozė

Teletiempo Nacional
906 36 53 65
nemokamai.

Teletiempo Provincial
906 36 53 + *pirmi du provincijos pašto kodo skaičiai. Nemokamai.*

Eismo ir kelių būklė

Información de Tráfico de Carreteras
900 12 35 05
nemokamai.

Bendroji rodyklė

A

ABC Serrano (Madridas) 305
Abd al Rahmanas I, kalifas 48, 49, 456
Abd al Rahmanas II, kalifas 48, 456
Abd al Rahmanas III, kalifas 453
El Abrigo 510
Abu-Ihasanas, sultonas 468
Acehuche
  fiestos 387
Acero, Vincente de 469
Actekai 54
Adresai, pašto kodai 622
Adeje 510
  restoranai 609
Adrianas Utrechtietis 54
Afrika
  keltai 629
Agaete 519
  viešbučiai 570
Agatha Ruíz de la Prada (Madridas) 305
Agres 249
Agüero 224
Aguilar 458
Aguilar, markizai 351
Aguilar de Campoo **351**
  viešbučiai 555
Įguilas 253
  viešbučiai 549
Aigüestortes, Parc Nacional d' *žr.* Parc Nacional d'Aigüestortes
Ainsa **221**
  viešbučiai 547
  restoranai 588
Air Europa 629
Airijos ambasada 613
Ayamonte
  viešbučiai 563
Ayllón 347
Ayna
  viešbučiai 558
  Sierra de Alcaraz, žygis 379
Ayuntamiento (rotušė) 622
Ayuntamiento (Sevilija) 420
Ajubas 228
Akvedukas (Segovia) 346, **347**
Alacant *žr.* Alicante
Alameda del Valle
  viešbučiai 554
Alarcón **377**
  viešbučiai 558
Alas, Leopoldo *žr.* Clarín
Álava 111
Alba, hercogienė 276
Alba, hercogai 343, 476
Alba de Tormes 343
Alba šeima 294
Albacete **378**
  viešbučiai 558
  restoranai 597
Albacete provincija 361
Albarracín **231**
  viešbučiai 547–548
La Alberca
  festivaliai 39
La Alberca (tęsinys)
  viešbučiai 555
  Sierra de Francia ir Sierra de Becar, žygis į 338
Albons
  viešbučiai 545
Albornoz, Alonso Carrillo de
  kapas 375
L'Albufera (La Albufera) 234, **244**
Alburquerque 392
Alcalá de Guadaira
  viešbučiai 563
Alcalá de Henares 314–315
Alcalá de Júcar 362, **377**
Alcalá de Real 458
Alcalá de la Selva 230
Alcañiz **229**
  viešbučiai 548
  restoranai 588
Alcántara 392
Alcanyis 242
Alcaraz 378–379
La Alcarria 364–5
Alcazaba (Málaga) 48–49
Alcázar 327
Alcázar (Segovia) 326–7
Alcázar de San Juan 376
Los Alcázares 252
Alcoi (Alcoy) 233, **249**
  festivaliai 34, 36, 245
Alcossebre 237
Alcoy *žr.* Alcoi
Alcúdia 492
  restoranai 606
Alellos vyndarystės rajonas 192–3
Alemán, Rodrigo 338, 339
Aleksandras VI, popiežius 244–5
Alfàbia 491
Alfonsas I, Aragono karalius 364
Alfonsas I, Astūrijos karalius 48
Alfonsas II, Aragono karalius
  kapas 212
  katedra 88
  Monasterio de Piedra 228
  Puigcerdá 202
  Santiago de Compostela
  sujungia Kataloniją ir Aragoną 50
  užima Teruelį 230
Alfonsas III Didysis, Astūrijos karalius
  karstas 334
  Zamoros miesto sienos 338
Alfonsas VI, Kastilijos karalius
  ir El Sidas 352–3
  ir Madridas 259
  Puerta Antigua de Bisagra (Toledo) 373
  užima Toledą 50
Alfonsas VIII, Kastilijos karalius
  Alarcón 377
  La Caballada (Atienza) 369
  Las Navas de Tolosa mūšis 50
  Real Monasterio de las Huelgas (Burgos) 353
Alfonsas IX, Leono karalius
  Cantigas 51
  Ciudad Real 381
Alfonsas IX, Leono karalius (tęsinys)
  ir kastilų kalba 30
  poezija 312
  užima Cáceresą 390
  Universitetas (Salamanca) 342
Alfonsas X Išmintingasis, Kastilijos karalius
Alfonsas XI, Kastilijos karalius
  Convento de Santa Clara (Tordesillas) 348
Alfonsas XII, Ispanijos karalius 67
  paminklas 287
  portretas 60
Alfonsas XIII, Ispanijos karalius
  Hotel Ritz (Madridas) 276
  ir Primo de Rivera 61
  Palacio Real (Madridas) 266
  Palau Reial Pedralbes (Barselona) 173
  portretas 67
  Santandero vasaros rūmai 109
  santuoka 280
  sosto atsisakymas 60, 61
Alfoz
  viešbučiai 536
Algeciras 448
Algorta 114, 115
Alhama de Granada 459
Alhambra (Granada) 50, 404–405, **466–7**
Ali ben Yusufas 265
Alicante (Alacant) **250–51**
  oro uostas 628
  paplūdimys 248
  restoranai 590
  viešbučiai 549
Alicante (Alikantės) provincija 233
Alicante vyndarystės rajonas 192–3
Alyvmedžiai 25
Alyvuogės ir alyvuogių aliejus 400
Aljaraque
  restoranai 601
Alkoholiniai gėrimai 577
Allariz 94
Allés
  viešbučiai 538
Almadén 381
Almagro **381**
  festivaliai 37
  restoranai 597
  viešbučiai 558
Almansa 378
  restoranai 597
Almansos vyndarystės rajonas 322–3
Almendralejo
  restoranai 598
Almería (Almerija) **477**
  restoranai 601
  viešbučiai 563
Almerías provincija 435
Almodóvar, Pedro 17, 18
  Moterys ties nervinio išsekimo riba 295
Almodóvar del Río 453
Almohadai 50
  architektūra 404–5

Almonacid del Marquesado
fiestos 369
Almoraima (Madridas) 305
Almoravidai 50
architektūra 404
Almuñécar **459**
restoranai 601
Álora 450
Alpuente 238
Las Alpujarras
žygis po Las Alpujarras 460–61
Alquézar 225
viešbučiai 548
Altafulla
restoranai 586
Altair S.A. 635
Altamiros urvai *žr.* Cuevas de Altamira
Altea 250
paplūdimys 248
restoranai 590
Alto Campoo 107
Alto Turia 238
Aludės 572
Alus 577
Álvarez šeima 369
Amadėjus I, Savojos karalius 59, 67
Amargós, Josep 151
Ambasados 613
American Express 616
Amposta 215
Ampurdán-Costa Brava vyndarystės rajonas 192–3
Ampurias *žr.* Empúries
Els Amunts 487
Anarchizmas 43, **60–61**, 63
Anaya, Diego de
kapas 342
Al Andalus 43, **48–9**
rekonkista 50–51
Andalūzija (Andalusia) **435–77**
comunidades 623
fiestos 439
klimatas 40
restoranai 601–5
viešbučiai 563–7
Žvalgantis po Andalūziją 436–7
Andora 197, 202
Andorra la Vella 202
restoranai 586
viešbučiai 545
Andratx **490**
viešbučiai 568
Andújar **472**
fiestos 439
Aneto 221
Angelico, Fra 173
Apreiškimas 282
Anguiano
fiestos 128
viešbučiai 540
anyžiai (anyžių likeris) 577
Año Nuevo 39
Ansó 220
Antequera **451**
restoranai 601
Antigua
viešbučiai 570
Antikvariatai
Barselona 183
Madridas 305
Antilla Cosmopolita (Barselona) 185
Antroji respublika **60–61**, 67
Anual, mūšis (1921) 61
Aoiz
restoranai 581
Apnuogintoji Macba (Goya) 283
Apolo (Barselona) 185
Apreiškimas (Fra Angelico) 282
Aqualung (Madridas) 307
Aqüeducte de les Ferreres 215
Apelsinmedžiai 25
Apelsinai 190
Apsirengusi Macba (Goya) 283
Arabai 48
Aracena 438
viešbučiai 563
Aragonas (Aragón) **217–31**
comunidades 623
fiestos 229
klimatas 41
restoranai 588–90
viešbučiai 547–9
Žvalgantis po Aragoną 218–19
Aragónas, upė 131
Aranda de Duero 359
restoranai 595
Aranjuez
restoranai 594
Aranjuez, Palacio Real de *žr.* Palacio Real de Aranjuez
Arantza 130
Arantzazu 120
Ararat (Madridas) 305
Arazas, upė 222
Arbatpinigiai
restoranuose 573
viešbučiuose 531
Arc del Triomf (Triumfo arka) (Barselona) 150
L'Arca de l'Avia (Barselona) 183
Arce, Martín Vázquez de 364
Arché, Rafael 152
Archena
viešbučiai 549
Archidona 451
Architektūra **20–21**
Kastilijos pilys 326–7
modernizmas 136–7
maurų 404–5
mudecharų 51
romaninės bažnyčios 79
vietinė **22–3**
Archivo de Indias (Sevilija) **421**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 416
ARCO (Madridas) 39
Arco de Cuchilleros (Madridas) 305
Arcos de la Frontera **445**
viešbučiai 563
Pueblos Blancos, žygis aplink 444
El Arenal (Sevilija) **409–13**
rajono žemėlapis 409
El Arenal (Sevilija) (tęsinys)
restoranai 600
viešbučiai 561–2
Planas *Iš gatvės į gatvę* 410–11
Arenas de Cabrales 103
Arenys de Mar
restoranai 586
Ares del Maestre 236
Arévalo 347
restoranai 595
Arévalo, Luis de 463
Arfe, Antonio de 349
Arfe, Enrique de 337
El Argaro civilizacija 44
Argomániz
viešbučiai 540
Arias, Eugenio 310
Arizkun 130
Arkos, maurų 405
Arlekinas su veidrodžiu (Picasso) 278
Armada 55, 85
Arnedillo 125
Arrecife **525**
restoranai 609
viešbučiai 571
Arribas, Alfredo 152, 169
Arroyo de la Luz 392
Arroyuelo 107
Art Nouveau (Naujasis menas) 21
Barselona 155
Modernizmas 136–7
Artenara
Cruz de Tejeda, žygis 521
Arties
restoranai 586
viešbučiai 545
Asmeninis saugumas 614–15
Astorga **334**
restoranai 595
viešbučiai 555
Kelias į Santiago 78
Astún 220
Astūrija ir Kantabrija **97–109**
comunidades 623
fiestos 106
klimatas 40
restoranai 580–81
viešbučiai 538–40
Žvalgantis po Astūriją ir Kantabriją 98–9
Asunción 39
Ateneo de Madrid (Madridas) 281
Atesa 635
Atienza **364**
fiestos 369
Atlético de Madrid (Madridas) 307
Atostogos pagal poėgius 624
Atostogų organizavimo tarnyba 533
Atrakcionų parkai
Barselona 185
Madridas *žr.* Madrido pramogos
Auditorio Nacional de Música (Madridas) 307
Augalija ir gyvūnija 26–27
L'Albufera 244

Augalija ir gyvūnija (tęsinys)
Centrinės Ispanijos paukščiai 324–325
Delta de l'Ebre 215
Lagunas de Ruidera 379
matorral 195
Parque Nacional de Doñana 440–41
Parque Natural de Cabo de Gata 477
Parque Natural de Cazorla 473
Parque Natural de Monfragüe 388
Pirėnai 222
Rudasis lokys 100
Šiaurinės Ispanijos miškai 76–7
Tablas de Daimiel 381
Vall d'Aran drugeliai 200
Augustinas, šv. 125
Augustas, imperatorius
ir Lugo 95
Mérida 392, 393
užima Kantabriją ir Astūriją 46
Aukso amžius 56–7
Auritz
viešbučiai 540
Australijos ambasada 613
Autobusai 635
Automobiliai 632–5
benzinas 632
eismo taisyklės 632
greitkeliai 633
nuoma **634**, 635
stovėjimo aikštelės 634
taip pat *žr.* Kelionės automobiliais
Autocares Juliá 635
Autodafé Plaza Mayor aikštėje (Rizi) 264
Autol 125
Autonominės sritys (Comunidades) 623
Autopistas (greitkeliai) 633
Automobilių pastatymas į aikštelę 634
Autoportretas (Picasso) 148
Avarija (Ponce de León) 288
Aviacijos sportas 624
Ávila **344–5**
restoranai 595
viešbučiai 555
Ávilos provincija 329
Avilés **101**
restoranai 580
Avinyonet de Puigventós
viešbučiai 545
Avininkystė 24
Avis 635
Axpe-Atxondo
viešbučiai 540
Azahar, Costa del *žr.* Costa del Azahar
Aznar, José María 65
Azpeitia
restoranai 581
Azuaga 395
Azulejos (keraminės plytelės) 20, 404, **420**
Ąžuolynai 77

B

Bacall, Lauren 119
Bach, J. S. 149
Bacon, Francis 114
Badajoz **394**
restoranai 598–9
viešbučiai 56
Badajozo provincija 383
Baena 458
viešbučiai 563
Baetica (Romos provincija) 46
Baeza 399
Planas *Iš gatvės į gatvę* 474–5
restoranai 601
viešbučiai 563
Bagur *žr.* Begur
Bailén
restoranai 602
Baiona (Bayona) **92**
restoranai 578
viešbučiai 536
Bayeu, Francisco 270, 292
gobelenų dizainas 296
Bayona *žr.* Baiona
Bajonos sutartis (1386) 51
Bakcho triumfas (Velázquez) 282
Bakio 115
viešbučiai 540
Baláfia 487
Balaguer 197
Balandžio mugė (Sevilija) 413
Balboa, Vasco Núñez de 395
El Balcón de Europa 459
Balearų salos 481, **483–503**
comunidades 623
fiestos 499
Ibiza (Eivissa) 486–8
klimatas 41
krašto maistas 489
Mallorca 490–97
Menorca 498–504
restoranai 605–7
viešbučiai 568–9
žemėlapis 480–81
Žvalgantis po Balearus 484–5
Ballesteros, Severiano 18
Ballesteros de Calatrava
viešbučiai 558
Banco NatWest March 616
Barai **572**
Barselona 185
Madridas 306–7
tapas barai 575
Banknotai 617
Bankai 616
Banko automatai 616
Baños de Cerrato 350
Baños de la Encina 472
Baños de Montemavor 386
Banyalbufar (Bañalbufar)
viešbučiai 568
Banyoles ežeras 203
Baqueira-Beret **201**
viešbučiai 545
Bar Velódromo (Barselona) 185
Barajas oro uostas (Madridas) 626
Barbarossa 498
Barbastro 225
restoranai 588
Barceló, Miquel 493
Barceloneta 152
Bárcena Mayor 98, 107
Barclays bankas 616
Bárdenas Reales 126
Barlovento
viešbučiai 571
Baroja, Pío 31, **60**
Baroko architektūra 21, 59
Barranc d' Algendar 499
Barranco de Guayadeque 520
Barranco del Infierno 510
Barri Gòtic (Barselona)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 140–41
Barri Xinès (Barselona) 146
Los Barrios
restoranai 601
Barruera 201
Barselona **133–85**
autobusų stotys 635
Eixample 155–63
fiestos 36, 37, **153**
Gatvių rodyklė 175–81
Ispanijos pilietinis karas 62, 63
katedra 135, 140, **144–5**
Montjuïc 165–9
Olimpinės žaidynės 19, 65
Palau Güell 136–7
parduotuvės 182–3
parodos 60, 61
Picasso 148
Planai *Iš gatvės į gatvę*
Barri Gòtic 140–41
Montjuïc 166–7
Quadrat d'Or 156–7
El Prat oro uostas **627**
pramogos 184–5
Las Ramblas 135, 146–7
restoranai 584–6
Sagrada Família **162–3**
Senamiestis 139–53
Susipažinkim su Barselona 134–5
Toliau nuo centro 171–4
viešbučiai 543–5
Žydų bendruomenė 142
Barselonos futbolo klubas 173
Barselonos provincija 197
Bartolomé de Jaén, Maestro 462, 469
Basi, Armand (Barselona) 183
Basílica de la Macarena (Sevilija) 426
Basílica de Santa Maria del Mar (Barselona) 148
Basílica Pontificia de San Miguel (Madridas)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 260
Baskija, Navara ir La Riocha 111–19
comunidades 623
fiestos 128
klimatas 41
komunistų demonstracijos 60–61
nepriklausomi Navaros karaliai 126
restoranai 581–4

Baskija, Navara ir La Riocha (tęsinys)
viešbučiai 540–42
Žvalgantis po Baskiją, Navarą ir La Riochą 112–13
Baskai 15–16, 111
ETA 63, 64
Gernika-Lumo 114–15
kalba 111
kultūra 121
literatūra 30
nepriklausomybės judėjimas 19
Bassá, Ferrer 173
Madona su kūdikiu 28
Batai
dydžių lentelė 619
parduotuvės 619
Las Batuecas
žygis po Sierra de la Peña de Francia, žygis 338
Baudos, vairavimas 633
Bažnyčios
atidarytos 612
romaninė architektūra 79
žr. taip pat Katedros ir atskirus miestus bei miestelius
BD-Ediciones de Diseño (Barselona) 183
Beatas ir Liébanos, šv.
Apokalipsės komentaras 106, 202, 205
Becerra, Gaspar 334
Bechtold, Erwin 487
Bécquer, Gustavo Adolfo 426
Beethoven, Ludwig van 149
Begur (Bagur)
paplūdimys 207
viešbučiai 545
Béjar
Sierra de la Peña de Francia, žygis 339
Belaguer, José María Escrivir de 225
Belalcázar 452
Belchite 229
Belén, Ana 65
Belmonte 326, **376–7**
Benalmádena Costa 449
Benaoján
viešbučiai 563
Benasque **221**
viešbučiai 548
Benavente
viešbučiai 555
Bendrabučiai 530
Benediktas XIII, popiežius 237
Benediktinų ordinas
apsigyvenimas 532
Monestir de Montserrat 208–9
Benet, Joan 31
Benicarló 237
Benicassim (Benicasim) 237
restoranai 590
Benidorm **250**
paplūdimys 248
restoranai 590
Benimantell
restoranai 590
Benissano
restoranai 590
Benzinas 632
Bera (Vera) 130
Berbers 49
Berceo, Gonzalo de 30, 125
Berenguer, Francesc 174
Berga
fiestos 211
restoranai 586
Berlanga de Duero 359
Bermejo, Bartolomé 28
Šv. Dominykas Silietis abato drabužiais 284
Bermeo 115
Berruguete, Alonso
Natividad 349
Berruguete, Pedro de 28, 284
Besalú 203
Betancuria 522
Betanzos **84**
restoranai 578
Beteta
restoranai 597
viešbučiai 558
Béthencourt, Jean de 522
Biasteri *žr.* Laguardia
Biblija 55
Bielsa
fiestos 229
viešbučiai 548
Bienal de Arte Flamenco (Sevilija) 38
Bienvenida, Antonio 296
El Bierzo 332
Bierzo vyndarystės rajonas 322–3
Biescas
restoranai 588
Bigarny, Philippe de 350, 355
Bilbao (Bilbo) **114**
festivaliai 37
oro uostas 628
opera 39
restoranai 581
viešbučiai 541
Bilietai
geležinkelio 631
pramogos Barselonoje 184
pramogos Madride **306**, 307
Binibeca 484, 502
Bizkaia *žr.* Vizcaya
Blanka Navarietė 125
La Blanca Vitoria (Vitoria) 128
Blancafort, Gabriel 497
Blanes **206**
restoranai 586
Blay, Miquel 151, 169, 203
Šv. Jurgis 149
Boabdilas 52, 53, 277, 463, 467
Boadas (Barselona) 185
Bocairent 249
viešbučiai 549
Bodegas (vyninės) 572
Bofill, Guillem 204
La Boite (Barcelona) 185
Bolnuevo 253
Bolivir de Cerdanya
Bonapartas, Juozapas *žr.* José I
Bonastre, Maestro de 242
restoranai 586
viešbučiai 545
La Boqueria (Barselona) 183
Bordža, Cesare 244, 348
Bordža, Lukrecija 244
Borgoña, Juan de 375
Borja
restoranai 588
Borja, St Francis 245
Borja, Juan de 474
Borrassa, Luis 28
Bort, Jaime 252
Boschas, Hieronimas
Ecce Homo 295
Havajietis 285
Kančia 242
Malonumų sodas 282
Šv. Antano gundymas 285
Bosque de Irati 131
Botticelli, Sandro 285, 462
Bredos pasidavimas (Velázquez) 57
Burbonų dinastija 57, **58**, 66
Castell de Montjuïc (Barselona) 169
restauracija 67
Burbonų Madridas **273–89**
Vietovės planas 273
restoranai 592–3
viešbučiai 552–3
Bous en la Mar (Dénia) 245
Brenan, Gerald 461
Brihuega 365
restoranai 597
Brión
viešbučiai 536
British Airways (Britų oro linijos) 629
Britanijos ambasada 613
Bretanės keltai 629
Briviesca 351
Brueghel, Pieter (Breigelis, Piteris Vyresnysis) 271, 285
Bubión
restoranai 602
viešbučiai 563
Buen Amor, pilis 343
Bueu
restoranai 578
Buigas, Carles 169
Buigas, Gaietà 152
Buitrago del Lozoya 310
Bukų miškas 76
Bulevard Rosa (Barselona) 183
Bulių kovos 18, **32–33**
Plaza de Toros de Las Ventas (Madridas) 291, **296**, 307
Ronda 447
Plaza de Toros de la Maestranza (Sevilija) 410, 412
Buñol
fiestos 238–9, 245
restoranai 590
Buñuel, Luis 338, 386
El Burgo de Osma **359**
viešbučiai 555

Burgos **352–5**
katedra 319, **354–5**
restoranai 595
viešbučiai 555
žemėlapiai 353
Burgoso provincija 329, 331
Burgoso procesas 63
Orgazo grafo laidotuvės (El Greco) 28, 370, 372
Bush, George 65
El Buzo (Sevilija)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 411

C

Ca Na Costa 488
La Caballada (Atienza) 369
Caballé, Montserrat 18, 184
Caballero Bonald, José Manuel 31
Caballo, Luis 463
Cabañeros nacionalinis parkas *žr.* Parque Nacional de Cabañeros
Sa Cabaneta
fiestos 499
Cabo de Gata *žr.* Parque Natural de Cabo de Gata
Cabo Fisterra 81, **85**
Cabo Tinoso 253
Cabo de Trafalgar 444
Cabopino 449
Cabra 458
O Cabreiro *žr.* Cebreiro
Cabrera 493
Cabrera, Archipiélago de 26, 493
Cabuérniga, Valle de *žr.* Valle de Cabuérniga
Cáceres 383, 385
restoranai 599
viešbučiai 560
Planas *Iš gatvės į gatvę* 390–91
Cácereso provincija 383
Cadalso 107
Cadaqués 197, **206**
paplūdimys 207
Cadaquéso peizažas (Dalí) 288
Cadí-Moixeró 202
Cádiar
Las Alpujarras, žygis 461
Cádiz **443**
festivaliai 35, 39, 439
istorija 45
restoranai 602
Cádizo provincija 435
Café Central (Madridas) 307
Café de Chinitas (Madridas) 307
Café Gijón (Madridas) **281**, 307
La Caixa de Fang (Barselona) 183
Cala d'Or
restoranai 606
Cala Ratjada
restoranai 606
viešbučiai 568
Cala Turqueta 502
Calafell
restoranai 586
Calatañazor 329, 359
Calatayud 228
vyndarystės rajonas 192–3
Calatrava la Nueva 380
Caldera de la Bandama 520
Caldera de Taburiente nacionalinis parkas 27, 508
Calderón, Rodrigo 263
Calderón de la Barca, Pedro 30, 56
La Estátua de Prometeo 57
portretas 30
Zalameos meras 394
Caldes de Boí 201
Calera de León 395
Cales Coves 502
Caleta de Fustes 523
Calle Mateos Gago (Sevilija)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 417
Calle de las Sierpes (Sevilija) 420
Calle de Serrano (Madridas) 286
Callejón del Agua (Sevilija)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 417
Sa Calobra 491
Calp (Calpe) 233
viešbučiai 550
Calzados E Solé (Barselona) 183
Camariñas 85
Cambados 91
viešbučiai 536
Cambrils 214
restoranai 587
Camp Nou (Barselona) 172
Campaña, Pedro de
Trijų karalių apsilankymas 336
Campin, Robert 285
Campisábalos 364
Campo, Juan de 462
Campo del Agua 332
Campo de Borja vyndarystės rajonas 192–3
Campo de Criptana 361, 376
Campo del Moro (Madridas) 265
Camprodon 203
Canalejas, José 61, 262
Canales, Antonio 407
Canaletto 173
Cancho Ruano 394
Candas 100
Candelaria **511**
fiestos 512
Candelario
Sierra de la Peña de Francia, žygis 339
Cañete 365
Canfranc-Estación
viešbučiai 548
Cangas de Onís **103**
fiestos 106
restoranai 580
viešbučiai 538
Canningo namas 625
Cano, Alonso 294, 461, 462, 472
Cánovas del Castillo, Antonio 60, 276
Cantabria (Kantabrija) *žr.* Astūrija ir Kantabrija
El Cantar del Mío Cid 30, 352
Cantavieja 236
restoranai 589
Cap de Cavalleria 499
Caparra 386
Capek, Karl 30
Capileira 460
Capocorb Vell 492–3
Carantoñas (Acehúche) 387
Caravaca de la Cruz 253
Caravaggio 283, 284
Dovydas nugali Galijotą 285
Carbonero, José Morebo 31
Cardona 210
Cardona, hercogai 210
Carducci, Vicenzo 270
Cares, upė 104, 624
Cariñena 229
restoranai 589
Cariñenos vyndarystės rajonas 192–3
Carmona (Andalūzija) **452**
viešbučiai 563
Carmona (Kantabrija) 107
Carracedo del Monasterio 333
Carratraca 450
Carreño, Juan 102
Carrer Montcada (Barselona) 148–9
Carreras, José 18, 184
Carrero Blanco, admirolas 63
Carrión de los Condes 350
Cartagena 253
viešbučiai 550
Casa de l'Ardiaca (Barselona) **142**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 140
Casa Batlló (Barselona) 136
Casa de Campo (Madridas) 292
Casa de Cervantes (Valladolid) 349
Casa de la Ciutat (Barselona) **143**
Planas *Iš gatvės į gatvę*
Casa de Lope de Vega (Madridas) 280
Casa de Pilatos (Sevilija) 420–21
Casa Milà (Barselona) 134, 136, **161**
Planas *Iš gatvės į gatvę*
Casa-Museo de Cervantes 315
Casa Patas (Madridas) 307
Casa Terrades (Barselona) **161**
Planas *Iš gatvės į gatvę*
Casa Vicens (Barselona) 137
Casals, Pau
Museu Pau Casals (El Vendrell) 214
Casas, tėvas Bartolomé de las 54
Casas, Ramón 151
Casas rurales **531**, 532
Casón del Buen Retiro (Prado) 285
Castañeda
restoranai 580
Castelao, Alfonso 90
Castelar, Emilio 60
Castell de Castells
viešbučiai 550
Castell de Guadalest
restoranai 590
Castell-Platja d'Aro
restoranai 587
Castellar de la Frontera
viešbučiai 564

Castelldefels
viešbučiai 545
Castelló de la Plana **237**
restoranai 590
Castelló d'Empúries
viešbučiai 545
Castellón 233
Castilla-La Mancha *žr.* Kastilija-La Manča **361–81**
Castilla y Leon *žr.* Kastilija ir Leonas **329–57**
Castilleja de la Cuesta
viešbučiai 564
Castrillo de los Polvazares
viešbučiai 555
Castrillo de Murcia
fiestos 350
Castro, Rosalia de 90
Meseo Rosalia de Castro (Padrón) 90
Castro de Coaña 100
Castro Urdiales **109**
restoranai 580
Castropol 100
restoranai 580
viešbučiai 538
Catalonia *žr.* Katalonija **197–215**
Cava 576, 577
Cavanilles, Antonio José 242
Cayón, Gaspar 469
Cazalla de la Sierra 452
viešbučiai 564
Cazorla
viešbučiai 564
Cazorla, Parque Natural de *žr.* Parque Natural de Cazorla
O Cebreiro (O Cabreiro) **95**
Kelias į Santiago 78
viešbučiai 536
Cedeira 84
Cehegín 253
Cela, Camilo José 31, 364, 365
Celanova 93
Cella 231
Cenobio de Valerón 519
Central de Reservas (viešbučiai) 533
Central de Reservas de Casas Rurales 533
Centrinė Ispanija **317–95**
comunidades 623
Estremadūra 383–95
Kastilija-La Manča 361–81
Kastilija ir Leonas 329–57
krašto maistas 320–21
paukščiai 324–5
Susipažinkim su Centrine Ispanija 318–19
vynai 322–3
Centre Excursionista de Catalunya (Barselona)
Planas *Iš gatvės į gatvę*
Centro de Arte Reina Sofía (Madridas) 257, **288–9**
Centro Comercial La Vaguada (Madridas) 305
Cerámica El Alfar (Madridas) 305
Cercedilla 311
Cercle de Pessons 202
Cerdà i Sunyer, Ildefons 136, 155
Cerdanya slėnis 202
Cerler 221
Cermeño, Juan Martín de 152
Ceroni, Juan Antonio 342
Cerralbo, 17-asis markizas
Museo Cerralbo (Madridas) 294
Certamen Internacional de Habaneras y Polifonía (Torrevieja) 37
Cervantes, Miguel de **315**
Archivo de Indias (Sevilija) 421
Cervanteso namas-muziejus (Alcalá de Henares) 315
Cervanteso namas-muziejus (Valladolid) 349
Don Kichotas 30, 56, 376, **377**
paminklas 259, 270
Šv. Jurgio diena 153
Cervatos 107
Cervera de Pisuerga 351
Cervo
viešbučiai 536
Cezaris, Julius 46, 206
Chagalll, Marc 206
Chaimė I, Aragono karalius *žr.* Jaime I
Chaimė II, Aragono karalius *žr.* Jaime II
Chaimė III, Aragono karalius *žr.* Jaime III
La Chunca 407
Chelva 238
Cheresas **403**, 577
Jerez de la Frontera
Chillida, Eduardo 115
El Espíritu de los Pájaros I 289
Vėjų šukos 118
Chillón 381
Chinchilla de Monte Aragón 378
Chinchón **315**
restoranai 594
viešbučiai 554
Chipiona 442
Chocolatería San Ginés (Madridas) 307
Chopin, Frederic 490
Christus, Petrus
Nudžiūvusio medžio madona 278
Chuanas iš Austrijos, Don 153
Chuanas Karlosas I (Juan Carlos I), Ispanijos karalius 19, 67
Costa Teguise 525
ir nepavykęs valstybės perversmas 64
kaip Franco įpėdinis Palacio de El Pardo 314
karūnavimas 280
Zarzuela Palace (Madridas) 266
Chulilla
viešbučiai 550
Churriguera broliai 21, 340
Arco de la Estrella (Cáceres) 390
Iglesia-Covento de San Estaban (Salamanca) 342
Medina de Rioseco altoriaus paveikslas 349
Plaza Mayor (Salamanca) 342
Churriguera broliai (tęsinys)
Real Academia de Bellas Artes (Madridas) 271
San Cayetano (Madridas) 292
El Cid (El Sidas) **352**
epinės poemos 30
ir Valensija 240
kapas 355
kardas 277
paminklas 352
Puerta Antigua de Bisagra (Toledo) 373
tremtis 353
užgrobia Alpuente 238
užgrobia Valensiją 50
Cigaleso vyndarystės rajonas 322–3
CIJ 613
Cijara 388
Cinco Villas 220
Cintruénigo
restoranai 582
Cirauqui 127
Cisneros, kardinolas 53, 263, 314
Cistersų ordinas 95, 532
„Cistersų trikampis" 189, 211, 212
Ciudad de Vascos 369
Ciudad Encantada 365
Ciudad Real 381
restoranai 597
Ciudad Rodrigo **339**
viešbučiai 555
Ciutadella (Ciudadela) **498**
fiestos 499
restoranai 607
viešbučiai 569
Clarín, Leopoldo Alas 31, 102
Claude Lorrain 285
Clavé, Josep Anselm 149
Cobos, Fransisco de los 472, 473
Coca pilis *žr.* Castilla de Coca
Cocentaina
restoranai 290
Cocido madrileño 320
Coello, Claudio 29, 271, 342
Cola de Caballo 223
El Colacho (Castrillo de Murcia) 350
Coll 201
Collado Hermoso
viešbučiai 555
Koliažas (Miró) 29
Collet, Charles 209
Colmado Quilez (Barselona) 183
Colmenar Viejo 314
Colombres
viešbučiai 538
Las Coloradas 524
Combarro 91
Comendador-Leroux, Pérez
Museo Pérez Comendador-Leroux (Hervás) 386
Comillas **106–7**
restoranai 580
viešbučiai 538
Compostela *žr.* Santiago de Compostela

Comunidad de Madrid (Madrido provincija) 256, 262, 309
Comunidad Valenciana 231, 233
Comunidades (autonominės sritys) 623
Conca de Barberà vyndarystės rajonas 192–3
Concierto de Aranjuez (Joaquín Rodrigo) 315
El Condado 438
Condado de Huelva vyndarystės rajonas 402
Congosto de Ventamillo 221
Congreso de los Diputados (Madridas) 281
Planas *Iš gatvės į gatvę*
Conil de la Frontera 444
Constable, John 295
Constantina 452
Consuegra 17, **376**
festivaliai 38
Contribuciones (Barselona) 183
Covento de Santa Paula (Sevilija) 426
Copa del Rey 37
Córdoba **454–7**
fiestos 36, 37, 439
maurai 48
Mezquita (Mečetė) 49, 398, 435, 455, **456–7**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 454 5
restoranai 602
viešbučiai 564
El Cordobés 453
Córdobos provincija 435
Coria 387
Cornejo, Pedro Duque 457
Cornide
viešbučiai 536
Corral, Jerónimo del 349
Corralejo 516, **523**
viešbučiai 570
El Corte Inglés (Barselona) 183
El Corte Inglés (Madridas) 305
Cortés, Hernán 54 277, 421
Cortes (parlamentas) 281
Corullón 333
A Coruña (La Coruña) **85**
restoranai 578
viešbučiai 536
A Coruños provincija 81
Cosgaya
restoranai 580
viešbučiai 538
Costa del Azahar 237
Costa Blanca 189, 233
paplūdimiai 248
Costa Brava 189, 197
paplūdimiai 207
Costa Cálida 253
Costa Calma 522
viešbučiai 570
Costa Daurada (Costa Dorada) 214
Costa de la Luz 444
Costa da Morte 85
Costa del Silencio 510
Costa del Sol 448–9
Costa Teguise **525**
restoranai 609
viešbučiai 571
Costa Tropical 459
Costa Vasca 115
Costa Verde 100–101
Costers del Segre vyndarystės rajonas 192–3
Coullaut-Valera, Lorenzo
Cervanteso paminklas 259
Covadonga 104, 105
fiestos 106
Covarrubias **352**
restoranai 595
viešbučiai 556
Coves d'Artá 485, **493**
Coves de Sant Josep (Grutas de San José) 238
Coves del Drac 493
Coves dels Hams 493
Les Covetes dels Moros 249
Cranach, Lucas 285
Crislo (Barselona) 183
Los Cristianos **510**
viešbučiai 571
Cruz, Juanita 296
Cruz Roja 615
Cruz de Tejeda
restoranai 608
Ekskursija po Cruz de Tejeda 521
Cuacos de Yuste 387
Cubelles
viešbučiai 545
Cuberno, José 296
Cudillero 100
restoranai 580
Cuenca 319, 361
festivaliai 36
Planas Iš garvės į gatvę 366
restoranai 597
viešbučiai 558–9
Cuenca, Serranía de *žr.* Serranía de Cuenca (Kuenka)
Cuencos provincija 361
Cuervo, upė 365
Cueva de Brujas 130
Cueva de El Castillo 108
Cueva de los Letreros 476
Cueva de Montesinos 379
Cueva de Tito Bustillo 103
Cueva de los Verdes (Jameos de los Verdes) 526
Cueva del Buxu 103
Cuevas del Iguila 344
Cuevas de Altamira 44, **108**
Cuevas de Nerja 459
Cuevas de Santimamiñe 115
Cuevas de Valporquero 334
Cullera
restoranai 591

Č

Čapek, Kare 30
Čekiai 616
Čigonai 406, 465
Čiurigeresko architektūra 21

D

Daimau, Luis 28
Dalí, Salvador 151, **205**, 251, 271
Cadaqués 206
Cadaqueso peizažas 288
Centre d'Art Perrot-Moore (Cadaqués) 206
Kolosas iš Rodo 29
Lietaus taksi 205
Taro kortos 123
Teatro-Museo Dalí (Figueros) 205
Dalmau, Lluís 168
La Dama de Elche **44**, 45, 251
Danza de los Zancos (Anguiano) 128
Daoiz 294
Darbo diena 39
Darbo laikas **612**
bankai 616
parduotuvės 618
restoranai 572
Daroca 217, **228**
Debesis ir kėdė (Tāpies) 156
Degrain, Antonio Muñoz 242
Deiá (Deyá) 491
restoranai 606
viešbučiai 568
Delaunay, Robert 114
Delta Air Lines (oro linijos) 629
Delta de l'Ebre 215
Deltebre 215
Demetrius, St 225
Denia 235, **245**
fiestos 35, 245
paplūdimys 248
viešbučiai 550
Desfiladero de los Beyos 104
Desfiladero de Despeñaperros 472
Desfiladero de la Hermida 106
Desfildero del Río Cares 104
Centrinė Ispanija 321
Dešros 191
Pietų Ispanija 401
Rytinė Ispanija 191
Devintinės
La Orotava 512
Sevilija 413
Toledo 369
Deyá *žr.* Deiá
Día de la Constitución 39
Día de la Cruz (Granada ir Córdoba) 439
Día de la Hispanidad 38, 39
Día de Pascua 39
Día del Pilar (Zaragoza) 229
Día de los Reyes 39
Día de Sant Ponç (Barselona) 153
Día de los Santos Inocentes Kvailių diena 35, 39
Día del Trabajo 39
La Diada (Katalonija) 211
Díaz, Daniel Vásquez 438
Didysis ketvirtadienis 39
Didysis penktadienis 39, 245, 350
Didžioji savaitė (Sevilija) 413
Didžiojo penktadienio procesijos 34

Dios, Juan de 464
Diners club, kortelė 616
Dinozauro pėdsakai 125
Dizaino salonai
Barselona 183
Madridas 304–5
Dydžių lentelė 619
Domènech i Montaner, Lluís 136, 183
Casa de l'Ardiaca (Barselona) 142
Casa Lleó Morera (Barselona) 156, **160**
Fundació Tàpies (Barselona) 156, **160**
Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau (Barselona) 155, **161**
Hotel Espanya (Barselona) 146
Museu de Zoologia (Zoologijos muziejus) (Barselona) 150
Palau de la Música Catalana (Barselona) 149
Universidad Pontificia (Comillas) 107
Domènech i Montaner, Pere 161
Domènech i Roura, Pere 169
Domínguez, Adolfo 183, 286
Šv. Dominykas **124**
kapas 358
Šv. Dominyko gaidys ir višta 124
Don Kichotas *žr.* Cervantes
Dona i Ocell (Miró) 172
Donamaria
viešbučiai 541
Doñanos nacionalinis parkas *žr.* Parque Nacional de Doñana
El Doncel
kapas 52
Donostia *žr.* San Sebastián
Dos de Mayo (Madridas) 280
Dovydo kova su Galijotu (Caravaggio) 285
Drabužiai
dydžių lentelė 619
madų salonai 182
parduotuvės 304, 305, 619
restoranuose 572
Drakonmedis 510
Drake, Sir Francis 443
Drassanes (Barselona) 153
Draudimas
atostogų 615
automobilių **632**
Drugeliai
Vall d'Aran 200
Dumas, Alexandre 30
Dunas de Maspalomas 519
Duratón, upė 347
Dúrcal
viešbučiai 564
Dürer, Albrecht 285
Durro 201
Durruti, Buenaventura 276
Dviračiai 635
Džiazas
Barselona 185
Madridas 307

E

Ebro, upė 107, 215
Ecce Homo (Juanes) 242
Echagüe, Antonio Ortiz 119
Echalar *žr.* Etxalar
Écija **453**
viešbučiai 564
Edificio Metrópolis (Madridas)
Planas *Iš gatvės į gatvę*
Egas, Enrique de 462
Egües
restoranai 582
Eiffel, Gustave 93
Eivissa *žr.* Ibiza
Eixample (Barselona) **155–63**
restoranai 585
viešbučiai 544–5
vietovės planas 155
Ejea de los Calalleros 220
Eksption (Madridas) 305
Elche *žr.* Elx
Elektros jungikliai 613
Elžbieta, Austrijos imperatorė 251
Elizondo **130**
viešbučiai 541
Eljas 386
Elorrio
restoranai 582
Elx (Elche) **251**
fiestos 37, 245
restoranai 591
viešbučiai 550
Embalse de Puentes Viejas 310
Emilijonas, šv. 125
Los Empelaos (Valverde de la Vera) 387
Empúrias (Ampurias) 47, **206**
Encamisá (Navalvillar de Pela) 387
Els Encants (Barselona) 183
Enciso 125
La Endiablada (Almonacid del Marquesado) 369
Ercina, Lago de la 97, 104
Erill-la-Vall 201
Ermita 23
Ermita de los Reyes 509
Ermita de San Antonio de la Florida (Madridas) 293
Ermita de San Lorenzo 377
Ermita de San Marcial 119
L'Escala 207
Escalante
restoranai 580
viešbučiai 538
Escarrilla
viešbučiai 548
Los Escobazos (Jarandilla de la Vera) 387
Escorca
viešbučiai 568
El Escorial (Madridas) 55, 256, **312–13**
Escribà Pastisseries (Barselona) 183
Espartero, generolas 59
El Espíritu de los Pájaros I (Chillida) 289
L'Espluga de Francolí
viešbučiai 545–6
Esquedas
restoranai 589
Estación de Atocha (Madridas) 287
Estación del Norte (Valensija) 243
Estadi Olímpic de Montjuïc (Barselona) 169
Estadio Bernabéu (Madridas) 296
L'Estanc (Barselona) 183
L'Estartit
paplūdimys 207
Estella (Lizarra) **128**
restoranai 582
Estepa 451
Estepona 448
restoranai 602
A Estrada
viešbučiai 536
ET 630
ETA 19, 63, 64, 65
Etiketas 612
Etiketės, vynas 577
Etxalar (Echalar) 130
Eulalija, šv. 144
sarkofagas 145
Eunate 127
Eurolines 635
Europcar 635
Europos Bendrija 65
Europos Sąjunga 19, 64
Euskadi *žr.* Baskija
Euskera, kalba 111
Exaltación al Río Guadalquivir (Sanlúcar de Barrameda) 439
Expo–92 (Sevilija) 19, **64–5**, 428
EXPO OCIO (Madridas) 36
Estremadūra **383–95**
comunidades 623
fiestos 387
klimatas 40
restoranai 598–600
viešbučiai 560–61
Žvalgantis po Estremadūrą 384–5
Ezcaray
restoranai 582
viešbučiai 541

Ė

Ėmimas dangun (El Greco) 372

F

Fabada 72
Falla, Manuel de
kapas 443
Las Fallas (Valensija) 36, 245
Falqués, Pere 156
Farnese, Isabel 347
Faust, Karl 206
Faksai 622
FC Barcelona (Barselona) 185
Federación Española de Caza 625
Federación Española de Deportes Aéreos 625

Federación Española de Deportes de Montaña y Escalada 625
Federación Española de Empresarios de Campings 533
Federación Española de Naturismo 625
Federación Española de Pesca 625
Federación Española de Vela 625
Federación Hípica Española 625
Federación Española de Montañismo (Federación Española de Deportes de Montaña y Escalada) 533
Felanitx 493
fiestos 499
Feliksas, šv.
kapas 204
Feria del Caballo (Jerez de la Frontera) 36
Fernández, Gregorio 270
Gulintis Kristus 349
Fernández de Moratín, Leandro 31
Ferdinandas I, Kastilijos-Leono 352
dramblio kaulo nukryžiuotasis 286
sujungia Kastiliją ir Leoną 50
Ferdinandas II Aragonietis (Katalikas) **52–53**
gimimo vieta 220
Granada 462
Inkvizicija 264
ir Almería 477
ir Cáceres 390
ir Kolumbas 142
ir Orihuela 251
Ispanijos suvienijimas 43, 66
Monasterio de San Juan de los Reyes (Toledo) 373
Real Chancillería (Granada) 464
Santa Fé 459
santuoka 217, 348
Ferdinandas II Kastilietis
prijungia Navarą 126
Ferdinandas III Kastilietis
Burgoso katedra 354
ir Trujillo 389
ir Yeste 378
nugali Baezą 474
sujungia Kastiliją ir Leoną 51
Ferdinandas VI, Ispanijos karalius 67
Arnedillo 125
mirtis 59
Ferdinandas VII, Ispanijos karalius 67
Catedral de San Isidro (Madridas) 262
portretas 129
Ferrer, Pere 143
Ferrer, šv. Vincentas 236
Ferreries (Ferrerias) 499
Ferrol 84
viešbučiai 536
Festa Major (Barselona) 153
Festivaliai *žr.* Fiestas
FEVE 630
FF CC 630
FGC 630
FGV 630
Fiesta del Charco (San Nicolás de Tolentino) 512
Fiesta del Pastor (Cangas de Onís) 106
Fiesta de San Isidro (Madridas) 36
Fiestos ir festivaliai 34–9
Andalūzija 439
Aragonas 229
Astūrija ir Kantabrija 106
Balearų salos 499
Barselona 153
Baskija, Navara ir La Riocha 128
Estremadūra 387
Galisija 94
Kanarų salos 512
Kastilija ir Leonas 350
Kastilija-La Manča 369
Katalonija 211
La Tomatina (Buñol) **238–9**, 245
Madridas 280
Sevilija 413
Valensija ir Mursija 245
Figueras (Asturias) 100
Figueres (Figueras) (Katalonija) **205**
restoranai 587
Figueroa, Antonio Matías de 427
Figueroa, Leonardo de
Convento de la Merced Calzada (Sevilija) 412
Hospital de los Venerables (Sevilija) 421
Iglesia de la Magdalena (Sevilija) 412
Filmai 17
San Sebastiáno filmų festivalis 38, **119**
Spageti vesternai
Finikiečiai 44, 45
Finis Gloriae (Valdés Leal) 413
Finisterre *žr.* Fisterra
Firmos, Lluís 169
Fitero 126
viešbučiai 541
Fisterra (Finisterre) 85
Fiveller, Joan 143
Flamenkas **406–7**
Madridas **306**, 307
Flanagan, Barry 487
Flandes, Juan de 350
Florentino, Nicolás 342
Floridablanca, grafas 58
Fluvià, upė 203
FNAC (Madridas) 305
Foix, grafai 202
Folguera, Franàesc 208
La Folía (San Vincente de la Barquera) 106
Fonseca, Alonso de 341, 350
kapas 343
Font de Canaletes (Barselona) 147
Font i Carreras 169
Font Màgica (Barselona) 165
Planas *Iš gatvės į gatvę*
Fontibre 107
Fontseré, Josep 150, 151
Forcall 236
restoranai 591
viešbučiai 550
Forestier, Jean 150, 427
Forment, Damià 213, 225
Formentera **488**
fiestos 499
restoranai 605
viešbučiai 568
El Formigal 220
Fornells 499
restoranai 607
Fortuna
viešbučiai 550
Fortuny, Mariano 285
Foster, Seras Normanas 114, 173
Fournier, Heraclio 123
Francés, Juan 375
Francés, Nicolás 336, 337
Franco, generolas Francisco 43, **62–3**, 67
Astūrijos šachtininkų sukilimas 61
Burgos 352
Gernika-Lumo bombardavimas 114
gimimo vieta 84
Ispanijos pilietinis karas 62–3
mirtis 19, 63, 64
Palacio de El Prado 314
paminklai 84
Santa Cruz del Valle de los Caídos 311
Frankai 47
Fray Pedro Machado (Zurbarán) 271
Fregenal de la Siera 395
Freud, Lucian
Thyssen-Bornemisza barono portretas 278
Frías 351
Frómista **350–51**
restoranai 595
Frontera
viešbučiai 571
Fuencaliente 381
Fuendetodos 228–9
Fuengirola 449
viešbučiai 603
Fuente Agria
Las Alpujarras, žygis 460
Fuente Dé
lyninis keltuvas 105
viešbučiai 538
Fuente de Cantos 395
Fuente de Neptuno (Madridas)
Planas *Iš gatvės į gatvę*
Fuente Obejuna 452
Fuenterrabía (Hondarribia) **119**
restoranai 582
viešbučiai 541
Fuentespalda
viešbučiai 548
Fuerteventura **522–3**
restoranai 608
viešbučiai 570
žemėlapis 517
Fuggerai, broliai 381

Fundació Joan Miró (Barselona) **168**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 167
Fundació Tàpies (Barselona) 160
Planas *Iš gatvės į gatvę* 156
Futbolas
Barselonos futbolo klubas 173
Madridas 307
Museu del Futbol Club Barcelona 172

G

Gainsborough, Thomas 295
Gaisrinė 615
Gaisro rizika 615
Galdácano
restoranai 582
Gáldar 519
Galdiano, Lázaro
Galería del Prado (Madridas) 305
Museo Lázaro Galdiano (Madridas) 295
Galerías
Barselona **182**, 183
Galisija (Galicia) **81–95**
comunidades 623
fiestos 35, 94
klimatas 40
restoranai 578–9
viešbučiai 536–8
Žvalgantis su Galisiją 82–3
Gallego, Fernando 284
Gallego kalba 81, 612
Galeonai 54–5
Galerijos *žr.* Muziejai ir galerijos
Galtés, Charles 144, 145
Gambrinus (Barselona) 185
Ganchegui, Luis Peña 172
Gandesa 199
Gandia **244–5**
paplūdimys 248
restoranai 591
Gañinas 350
Garachicho 510
Garajonay, Parque Nacional de 27, 509
García Lorca, Federico 31, **63**, 281
apie bulių kovas 32
Kruvinos vestuvės 63
García Márquez Gabriel 31
Garcilaso de la Vega 458
Gargallo, Pablo (Pau) 149, 161
Museo Pablo Gargallo (Zaragoza) 227
Garganta de Aniscló 223
Garganta del Chorro 450
Garganta de los Infiernos 387
Garganta de la Yecla 358
Garona, upė 200
Garonne, upė 200
Garrafa y Periódico (Gris) 29
La Garriga
viešbučiai 546
Gasparini 266
Gasteiz *žr.* Vitoria
Gata 386
Gaucín
Pueblos Blancos, pasivaikščiojimas 444
Gaudí, Antoni 160, **168**
baldai 183
bronzinis bareljefas (Lluc) 491
Casa Batlló (Barselona) 136, 160
Casa de Botines (León) 335
Casa Milá (Barselona) 136, 157, **161**
Casa Vicens (Barselona) 137, 160
Casa-Museu Gaudí (Barselona) 174
El Capricho (Comillas) 107, 137
La Pedrera (Barselona) 21
medžiagos 137
modernizmas 136–7
Palacio Episcopal (Astorga) 334
Palau Güell (Barselona) **136–7**, 147
Palau Reial de Pedralbes (Barselona) 173
Palmos katedra 496, 497
Parc de la Ciutadella (Barselona) 150
Parc Güell (Barselona) 137, **174**
Plaça Reial lampposts (Barselona) 147
Sagrada Família (Barselona) 135, 136, 137, 155, **162–3**
Gazpacho 400
GB Airways (Didžiosios Britanijos oro linijos) 629
Gegužės trečioji (Goya) **58–9**, 284
Generalife (Granada) 468–9
Geležinkeliai 630–31
La Geria 526
Gernika-Lumo (Guernica) 111, **114–15**
Gerona *žr.* Girona
Getaria (Guetaria) 115
restoranai 582
Gėlės
matorral 194–5
Parque Nacional del Teide 514 15
Gėlių kilimai (Ponteareas) 94
Gėlių mūšis (Laredo) 106
Gėrimai *žr.* Maistas ir gėrimai
Giaquinto 267
Gibraltaras 435, **448**
viešbučiai 564
Giedojimas, grigališkasis 358
Gijón **101**
viešbučiai 538
Giordano, Luca 285
Alemanes (Malasaña)
El Escorial fresco 312
freskos 270
freskos 294
Iglesia de San Antonio de los Monasterio de la Encarnación
Giovanni de Bologna 263
Gipuzkoa *žr.* Guipúzcoa
La Giralda (Sevilija) 398, 404, 415, **418–19**
Planas *Iš gatvės į gatvę*
Giralte, Francisco 292
Girios ir miškai 27
Girona (Gerona) **204–5**
restoranai 587
žemėlapis 204
Gironos provincija 197
Gitaros 406
Gitaros festivalis (Córdoba) 37
Godoy, Manuel 58, 271
Goicoa, José 118
Goya, Francisco de **229**, 242
Albos bercogienė 294
altoriaus paveikslas 315
Apnuogintoji Macha 249, 283
Apsirengusi Macha 283
Autoportretas 229
Beprotnamis 271
Casa-Museo de Goya (Fuendetodos) 228–9
Ermita de San Antonio de la Florida (Madridas) 293
Ferdinando VII portretas 129
Flagellantų procesijoje 264
Gegužės trečioji **58–9**, 284
gobelenų dizainas 88, 296, 314
Juodieji paveikslai 284
kapas 293
Karaliaus Karolio IV šeima 29
Karalienė Marija Luiza 58
Karolio IV portretas 266
Museo Camón Aznar (Zaragoza) 227
paminklas 280
Sardinės laidotuvės 271
Saturnas ryjantis sūnų 284
Goytisolo, Juan 31
Golfas 624
Golfinesų šeima 390
El Golfo 525
Golondrinas (Barselona) 153
La Gomera 506, 507, **509**
restoranai 608
švilpesių kalba 508
viešbučiai 570
Góngora, Luis de 30
González, Anibal 426, 427
González, Felipe 19, 64, **65**
González, Fernán
kapas 352
González, Guitiérrez 469
González, Julio 243
Gorbačiovas, Michailas 65
El Gordo 39
Gormaz 359
Gotikos architektūra 20, 53
Gotikos kvartalas (Barselona) *žr.* Barri Gòtic
Grafienė Mathieu de Noailles (Zuloaga) 114
Graikų kolonizatoriai 44, 45
Gran Canaria 481, 518–521
restoranai 608
viešbučiai 570
žemėlapis 516
El Gran Capitán 463
Gran Teatre del Liceu (Barselona) 147
Gran Via (Madridas) 270–71

Granada **462–8**
Alhambra 50, 399, **466–7**
fiestos 34, 37, 439
Generalife 468–9
Planas *Iš gatvės į gatvę*
rekonkista 52–3
restoranai 603
viešbučiai 565
žemėlapis 463
Granados provincija 435
Granados žlugimas (Pradilla) 52–3
Grandas de Salime 100
La Granja 490
La Granja de San Ildefonso 345
restoranai 595
Granollers
viešbučiai 546
Graus 226
Graves, Robert 491
Grazalema
Pueblos Blancos, pasivaikščiojimas 445
Grec menų festivalis (Barselona) 37
El Greco **28**, 56, 368, **373**
Casa-Museo de El Greco (Toledo) 373
Ėmimas dangun 372
Kilmingasis su ranka ant krūtinės 284
Kristaus apnuoginimas 374
Kristus alyvų sode 472
Orgazo grafo laidotuvės 28, 370, 372
Piemenų pagarbinimas 282
Šv. Pranciškaus Asyžiečio ekstazė 294
Gredos, Sierra de *žr.* Sierra de Gredos
Greičio apribojimai 633
Greitkeliai 633
Greitoji pagalba 615
Grigališkosios giesmės 358
Grigalius I, popiežius 358
Grimau, Julián 262
Gris, Juan
Garrafa y Periódico 29
O Grove (El Grove) 90
restoranai 578
viešbučiai 536
Grupo Sol 533
Gruta de las Maravillas 438
Grutas de San José *žr.* Coves de San Josep
Grūdų auginimas 24
Guadalajara **365**
restoranai 597
viešbučiai 559
Guadalajaros provincija 361
Guadalest 249
Guadalhorce upė 450
Gvadalkivyras (Guadalquivur), upė 452
Planas *Iš gatvės į gatvę*
Guadalupe (Gvadalupė) **388–9**
restoranai 599
viešbučiai 560
Guadamur 369
Guadiela, upė 365
Guadix 469
Gualchos
viešbučiai 565
Guančai 523
A Guarda (La Guardia) 45, **92**
restoranai 578
viešbučiai 536
Guardamar
paplūdimys 248
La Guardia *žr.* A Guarda
Guas, Juan 349, 373
Güell, Count Eusebi 137, 173, 174
Guernica *žr.* Gernika-Lumo
Gernika (Picasso) **62–3**, 114, **289**
Guerra, Juan Carlos 119
Guetaria *žr.* Getaria
Guía 519
Guifré el Pilós (Vilfredas Plaukuotasis) 202, 203
Guipúzcoa (Gipuzkoa) 111, 118
Guipúzcoa okeonologų draugija 119
Guitarrería F Manzanero (Madridas) 305
Gulintis Kristus (Fernández) 349
Guzmán 444
Guzmánų šeima 445
Gvadalupės Mergelė 389

H

Ha-Leví, Samuel 373
Habsburgų dinastija 43, 56, 66
Adrianas, imperatorius 452
Al Hakamas II, kalifas 456, 472
Hannibalas 46, 239
Haría 526
Harlemo džiazo klubas (Barselona) 185
Haro 74, **124**
fiestos 128
restoranai 582
viešbučiai 541
Hartung, Hans 490
Hayedo de Montejo de la Sierra 310
Hayedo de Tejera Negra 364
Hecho 220
Hemingway, Ernest 30, 128
Henrikas, Astūrijos princas
Henrikas IV, Kastilijos karalius
Heraklis 443
Hermosilla, José 276
Hernández, Rafael Rodríguez 426
Herrera, Francisco de 426
Herrera, Juan de 263
Alcázar de los Duques de Feria (Zafra) 395
Archivo de Indias (Sevilija) 421
El Escorial 313
Oropesos pilis 369
Valladolido katedra 349
Herrería de Compludo 332
Hertz 635
Hervás 386
Los Hervideros 525
El Hierro 506, **508–9**
restoranai 608
El Hierro (tęsinys)
viešbučiai 571
vulkanai 527
Hinojosa del Duque 452
Hio 91
La Hiruela 310
Hišamas II, kalifas 48
Hispania 46
Hitchcock, Alfred 119
Hitleris, Adolfas 62
Holanda, Cornelis de 94
Homenatge a Picasso (Tápies) 151
Homo erectus 44
Hondarribia *žr.* Fuenterrabia
Hopper, Edward
Viešbučio kambarys 278
Horno San Onofre (Madridas) 305
Hórreo 23
Hospital de la Caridad (Sevilija) **413**
Planas *Iš gatvės į gatvę*
Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau (Barselona) 161
Hospital de los Venerables (Sevilija) **421**
Planas *Iš gatvės į gatvę*
Hotel Ritz (Madridas) **276**
Planas *Iš gatvės į gatvę*
Hoyos, Cristina 407
Hoyos del Espino
viešbučiai 556
Hoz de Arbayún 131
Hoz de Beteta 365
Hoz de Lumbier 131
Huelva **438**
fiestos 38, 439
restoranai 603
Huelvos provincija 435
Huesca **225**
restoranai 589
viešbučiai 548
Huescos provincija 217
Huguet, Jaume 143, 168
Humeya, Abén 461
Las Hurdes 386
Hurt, William 119
Hurtado, Francisco de 311

I

IBERFLORA 38
Iberų gentys 44
IBERMODA (Madridas) 39
Iberotel 533
Iberrail 630
Ibiza (Eivissa) 480, 483, **486–8**
naktinis gyvenimas 487
restoranai 605–6
viešbučiai 568
žemėlapis 484
Ibizos miestas **486–7**, 612
restoranai 605–6
viešbučiai 568
Los Ibores 388
Icod de los Vinos 510
Igantzi (Yanci) 130
Iglesia de la Magdalena (Sevilija) 412

Iglesia de San Jerónimo el Real (Madridas) 280
Iglesia de San Juan Bautista 350
Iglesia de Santa María de Eunate 127
Iglesia de San Miguel de Escalada 335
Iglesia de San Nicolás (Madridas) 265
Iglesia de San Pedro (Sevilija) 426
La Iglesuela del Cid
restoranai 589
Ignacas Loyola, šv.
Jėzuitų ordinas 120
Santiario de Loiola 120
IHD 533
Ikiromaninė architektūra 20, 102
La Illa (Barselona) 183
Illa de la Discòrdia (Barselona) 160
Planas *Iš gatvės į gatvę*
Illa de Tabarca **251**
paplūdimys 248
Illas Cíes 91
Illescas 368
Illes Medes (Islas Medes) 207
Imagenmoda (Madridas) 39
Inca
restoranai 606
Indurain, Miguel 18
Infantado hercogai 314
Informacija studentams 613
Información de Tráfico de Carreteras 635
Inkai 54
Inkvizicija 52, **264**
Palau Reial Major (Barselona) 142
Inmaculada Concepción 39
Instituto Cervantes (Cervanteso institutas) 625
Instituto de Información Geográfica de España 635
Inurria, Mateo 455
Invalidų vežimėliai *žr.* Neįgalieji keliautojai
Irache 128
Iranzu 128
Irati, Bosque de 131
Iregua slėnis 125
La Iruela 473
Iruña *žr.* Pamplona
Irving, Washington 467
Isaba 131
Isla 100
Isla Cristina 438
restoranai 603
Isla de la Cartuja (Sevilija) 428
Isla Vedra *žr.* Es Vedrá
Islas Canarias *žr.* Kanarų salos
Islote de Hilario 525
Isozaki, Irata 169
Ispanijos-Amerikos karas 60
Ispanijos Armada 55
Ispanijos Formulė I Grand Prix (Barselona) 36
Ispanijos inkvizicija *žr.* Inkvizicija
Ispanijos įpėdinystės karas 58, 66
Ispanijos motociklų Grand Prix (Jerez de la Frontera) 36
Ispanijos pilietinis karas 43, **62–3**
Ispanijos turizmo biuras 533
Ispanijos suvienijimas 66
Ispanų kalba 612
Istorija 43–67
Išganytojas (Ribera) 28
Itálica 452
Izabelė I, Kastilijos karalienė (Katalikė) **52–3**
Arévalo pilis 347
Granada 462
Iglesia de San Jerónimo el Real (Madridas) 280
Inkvizicija 264
ir Almería 477
ir Cáceres 390, 391
ir Kolumbas 142, 438
ir Orihuela 251
Ispanijos suvienijimas 43, 66
Madrigal de las Altas Torres 348
Medina del Campo 348
Monesterio de San Juan de los Reyes (Toledo) 373
paminklas 348
Real Chancillería (Granada) 464
Reales Alcázares (Sevilija) 422
Santa Fé 459
santuoka 348
Toro mūšis 339
Izabelė II, Ispanijos karalienė
atsisakymas nuo sosto 59
Museo Arqueológico Nacional (Madridas) 286
portretai 58, 67
Teatro Real (Madridas) 265
Izabelė Portugalė
kapas 353
Izabelė Klara Eugenija, princesė 271
Izidorius, šv. 261, 262, 263
Izmailas I 466

J

Jabugo 438
restoranai 603
Jaca **221**
festivaliai 37
restoranai 589
viešbučiai 548
Jadraque
restoranai 597
Jaén 435, **469**
restoranai 603
viešbučiai 565
Jaén, Bartolomé de 475
Jaéno provincija 435
Jaime (Jaume) I, Aragono karalius
Monasterio de El Puig 239
ir Palma 494, 496
paminklas 143
ir Valensija 229, 240
Jaime II, Aragono karalius 173, 497
Barselonos katedra 144, 145
Castell de Bellver (Palma) 495
kapas 211, 497
Jaime III, Aragono karalius
mauzoliejus 497
Jameos del Agua 526
Jamete, Esteban 473
Jarama upė 315
Jarandilla de la Vera
fiestos 387
restoranai 599
viešbučiai 560
El Jardín de Serrano (Madridas) 305
Játiva *žr.* Xàtiva
Jaunimo viešbučiai **532**, 533
JAV ambasada 613
Jávea *žr.* Xàbia
Jerez de la Frontera 442
festivaliai 36, 38
restoranai 603
Jerez de los Caballeros **395**
restoranai 599
viešbučiai 560
Jerez-Xérès vyndarystės rajonas 402–403
Jėzuitų ordinas **120**
Karolis III ištremia 58
Catedral de San Isidro (Madridas) 262
Jėzus 487
Jiloca, upė 231
Jimena de la Frontera
Pueblos Blancos, žygis 444
Jiménez, Juan Ramón 31
Joana Pamišėlė *žr.* Juana La Loca
Jodinėjimas 624
Johan, Pere 215
Jokūbas, šv. 51
ir Padrón 90
Jonas (Kryžiaus), šv. 30, 345, 473
kapas 48, 87, 89
kelias į Santiago **78–9**, 81
paminklas 125
Santiago de Compostela, katedra 88–9
Jorquera 377
Joselito 33
Jovellanos, Gaspar Melchor de 101
Joy Eslava (Madridas) 307
Jonas, Portugalijos karalius 51
Jonas, princas
kapas 345
Jonas iš Austrijos, Don 153
Jonas II, Aragono karalius
kapas 212
Jonas II, Kastilijos karalius
kapas 353
Costa Teguise 525
Palacio de El Pardo 314
Zarzuela Palace (Madridas) 266
Juan de la Cruz, San *žr.* Jonas (Kryžiaus), šv.
Juana, Doña 271
Juana la Beltraneja 52, 343
Juana la Loca (Joana Pamišėlė), Kastilijos karalienė 53, 66
Capilla Real (Granada) 462
Castillo de la Mota (Medina del Campo) 348
Júcar (Xúquer), upė 238, 365, 377
Jueves Santo 39

Jujol, Josep Maria
Casa Milà (Barselona) 161
Parc Güell (Barselona) 174
Plaïa d'Espanya fontanas (Barselona) 169
Juliobriga 107
Julijona, šv.
kapas 108
Jumillos vyndarystės rajonas 192–3
Jungtinės karalystės ambasada 613
Jungtinės Tautos 63
Juni, Juan de 349, 359
Juozapas Bonapartas 59, 67, 265
Juzufas I 466
Jūros madona (Formentera) 499

K

Kaimo architektūra 23
Kalba **612**
baskų (Euskera) 111
gallego 81
katalonų 202
La Gomeros švilpesių kalba 508
Valensijos dialektas 233
Kalėdos **35**, 39
Kalnai 26
Kalnų prieglobsčiai 532
Kalnų sportas 624
Kalnų ąžuolas 195
Kanarų salos 11, 480–81, **505–27**
comunidades 623
fiestos 512
Fuerteventura 522–3
Gran Canaria 518–21
žemėlapis 13, 480–81
Žvalgantis po rytines salas 516–7
Žvalgantis po vakarines salas 506–7
keltai 629
klimatas 41
krašto maistas 513
Lanzarote 524–6
restoranai 608–9
Tarptautinis muzikos festivalis 39
Tenerife 510–15
viešbučiai 570–71
viešbučiai 570–71
vulkanai 527
Kančia (Chinchón) 280
Kane, seras Richard 502
Kantabrija (Cantabria) *žr.* Astūrija ir Kantabrija
Kantabrijos kalnai 107
Karaliaus Karolio IV šeima (Goya) 29
Karlistų karai 58, 59, 60
Karmen
paminklas 410
Karnavalas 35, 39
Bielsa 229
Cádiz (Kadisas) 439
Santa Cruz de Tenerife 51
Karolis de Viana, princas 120, 126
Karolis Didysis, imperatorius
Roncesvalleso mūšis 48, 130
Karolis I (Carlos I), Ispanijos karalius *žr.* Karolis V, imperatorius
Karolis II (Carlos II), Ispanijos karalius
mirtis 57
portretas 66, 102
Karolis III, Ispanijos karalius 58, 67
Archivo de Indias (Sevilija) 421
Burbonų Madridas 273
Illa de Tabarca 251
ištremia jėzuitus 58, 262
kapas 129
Museo del Prado (Madridas) 282
Palacio Real (Madridas) 266, 267
paminklas 287
Paseo de la Castellana (Madridas) 296
Paseo del Prado (Madridas) 274
Plaza Cánovas del Castillo (Madridas) 276
Plaza Mayor (Madridas) 263
portretai 285
Puerta de Alcalá (Madridas) 277
Puerta del Sol (Madridas) 262
Real Jardín Botánico (Madridas) 287
tampa karaliumi 59
Karolis III Kilnusis, Navaros karalius 126
Karolis IV, Ispanijos karalius 58, 229
Karaliaus Karolio IV šeima (Goya) 29
Monestir de Poblet 212
Palacio Real (Madridas) 266
Palacio Real de Aranjuez 315
portretai 67, 266
Karolis V, imperatorius (Karolis I) **55**, 295
Alcázar (Toledo) 372
El Escorial 313
imperija 54
ir Baeza 475
kapas 312
karūnavimas 54
Monesterio de Yuste 387
neteisėtai gimęs sūnus 153
Palacio Real (Madridas) 267
portretas 66
Reales Alcázares (Sevilija) 422
Simancas pilis 349
Karolis Martelis, frankų karalius 48
Karta, 1927 m. 31
Karta, 1898 m. 60
Kartaginiečiai 44, 45
Kastilija ir Leonas **329–57**
comunidades 623
fiestos 350
Žvalgantis po Kastiliją ir Leoną 330–31
Kastilijos pilys 326–57
klimatas 40
restoranai 595–6
viešbučiai 555–7
Kastilijos karalystė 50
Kastilija ir Leonas, karalystė 50, 51
Kastilų *žr.* ispanų kalba
Kastilija-La Manča 361–81
comunidades 623
Kastilija-La Manča (tęsinys)
fiestos 369
klimatas 41
restoranai 597–8
viešbučiai 558–60
Žvalgantis po Kastiliją-La Manča 362–3
Kaštonų miškai 77
Katalikų Bažnyčia 17
inkvizicija 264
religinis menas 28
Katalikų monarchai *žr.* Ferdinandas II, Aragono karalius; Izabelė I, Kastilijos karalienė
Katalonai 15–16
nepriklausomybės judėjimas 19
Katalonija 197–215
comunidades 623
fiestos 211
klimatas 41
restoranai 586–8
viešbučiai 545–7
Žvalgantis po Kataloniją 198–9
Katedros
Albacete 378
Albarracín 231
Almería 477
de la Almudena (Madridas) 265
Astorga 334
Ávila 344
Badajoz 394
Baeza 475
Barselona 135, 140, **144–5**
El Burgo de Osma 359
Burgos 319, 352, **354–5**
Cádiz 443
Catedral de San Isidro (Madridas) 261, **262**
Ciudad Rodrigo 339
Ciutadella 498
Córdoba 457
Coria 387
Cuenca 367
Girona 204–5
Granda 462
Guadalajara 365
Guadix 469
Huesca 225
Ibiza 487
Jaca 221
Jaén 469
Jerez de la Frontera **442**
León 20, 53, 318, **336–7**
Lleida 210
Logroño 125
Lugo 95
Málaga 450
Mondoñedo 84
Murcia 188, 252
Orihuela 251
Ourense 94
Oviedo 102
Palencia **350**
Palma 494, **496–7**
Las Palmas de Gran Canaria 520
Pamplona 128–9

Katedros (tęsinys)
Plasencia 387
Roda de Isábena 226
Salamanca 340, **342**
Santander 109
Santiago de Compostela 81, 87, **88–9**
Santo Domingo de la Calzada 124
Segovia 346
La Seu d'Urgell 202
Sevilija 416, **418–19**
Sigüenza 364
Tarazona 219, 226
Tarragona 215
Teruel 51, 230, **231**
Toledo 319, 371, **374–5**
Tortosa 215
Tudela 126
Tui 92–3
Valensija 240–41
Valladolid 349
Vic 210
Vitoria 122
Zamora 338
Zaragoza 226
Katalonų kalba 202, 612
Kavinės
Barselona 185
Madridas 306–7
Kava 576
Kelias į Santiago 78–9
Kelionės **626–35**
Andalūzija 436
Aragonas 219
Astūrija ir Kantabrija 99
autobusais 635
Balearų salos 484
Baskija, Navara ir La Riocha 113
dviračiais 635
Estremadūra 385
Galicia 83
golondrinas (Barselona) 153
Kanarų salos: rytinės salos 516
Kanarų salos: vakarinės salos 507
Kastilija ir Leonas 331
Kastilija-La Manča 363
Katalonija 198
keltais 629
oru 626–9
plentais 632–5
sričių sostinės 12
taksi 634
traukiniais 630–31
turistiniais autobusais 635
Valensija ir Mursija 234
Keliautojo čekiai 616
restoranuose 573
Kelionė autobusu 635
Kelionės automobiliu
Cruz de Tejeda 521
Las Alpujarras 460–61
Pueblos Blancos 444–5
Sierra de Alcaraz 378–9
Sierra de la Peña de Francia 338–9
Kelionės jūra 629
Kelionės plentais 632–5
Kelionės dviračiu 624, 635
Kelionės lėktuvu 626–629
Keltai 629
Keltai 44
Castro de Coaña 100
O Cebreiiro 95
Monte de Santa Tecla 92
Keltuvai, lyniniai
Barselona 165
Fuente Dé 105
Parque Nacional del Teide 514–15
Keraminės plytelės (*azulejos*) 20, 404, **420**
Kichotas, Don *žr.* Cervantes
Kinas *žr.* filmai
Kino filmai *žr.* Filmai
Klasikinė muzika
Barselona **184**, 185
Madridas **306**, 307
Klasikinio teatro festivalis (Mérida) 37
Klimatas 40–41
Klimentas X, popiežius 245
Klubai
Barselona 185
Madridas 306–7
Knygynai
Barselona 183
Madridas 305
Ketama 406
Keytel International 533
Kokoschka, Oskar 114
Kolbe, Georg 166
Rytas 169
Kolosas iš Rodo (Dalí) 29
Kolumbas, Kristupas 140, 388
Archivo de Indias (Sevilija) 421
Barselonos katedra 144
Burgos 352
Casa de Colón (Las Palmas de Gran Canaria) 520
grįžimas į Ispaniją 142
ir Huelva 438
kelionės 43, 52, **53**
kapas 419
kryžius 277
mirtis 348
Monasterio de la Rábida 438
Monasterio de Santa María de las Cuevas (Sevilija) 428
Monument a Colom (Barselona) 146, **152**
ir Palos de la Frontera 439
Paminklai 134, 438
penkerių šimtų metų jubiliejus 65
Pinta 92
Plaza de Colón (Madridas) 286
San Sebastián (La Gomera) 509
ir Sanlúcar de Barrameda 442
Santa María 508
Kolumbo festivalis (Huelva) 439
Komunistų partija 60, 63, 64
Konkistadorai 54–5
Konstantinas I, imperatorius 47
Konstitucijos diena 39
Kortezubi
restoranai 582
Kraus, Alfredo 18
Kredito kortelės 616
parduotuvėse 618
restoranuose 573
viešbučiuose 531
Krikščionybė 47
Rekonkista **50–51**
Kristus prie kolonos (Siloė) 354
Kristaus apnuoginimas (El Greco) 374
Kritusiųjų slėnis *žr.* Santa Cruz del Valle de los Caídos
Kryžiaus triumfas (Valdés Leal) 421
Kromanjoniečiai 44, 115, 121
Kubos nepriklausomybės karas 61
Kumpiai
Pietų Ispanija 401

L

La Isla, Camarón de 407
Etiketės, vynas 577
Darbo diena 39
Lafranc
paplūdimys 207
Laga 115
Lagartera 369
Lago de Carucedo 332
Lago de Sanabria 333
Laguardia (Biasteri) 123
restoranai 582
viešbučiai 541
La Laguna 511
Laguna de la Fuente de Piedra 451
Laguna Negra de Urbión 359
Lagunas de Peñalara 311
Lagunas de Ruidera 379
Laida 115
Laiko juostos 613
Laikraščiai 621
Barselona 183
Laiškai ir pašto ženklai 622
El Lajial 527
Lalique, René 343
Lanjarón 460
Lanzarote 480, 481, 524–6
restoranai 609
viešbučiai 571
vulkanai 527
žemėlapis 517
Laredo **109**
fiestos 106
restoranai 580
Larouco 38
Larra 31
Lasarte
restoranai 583
Lastres 100
restoranai 580
La Latina (Madridas) 292
Laujar de Andarax 461
Lauko sportas 625
Laza
fiestos 94
Lazarillo de Tormes 30
Lebrija 442

Lecumberri
viešbučiai 541
Ledesma 343
Léger, Fernand 114
Lekeitio (Lequeitio) 115
restoranai 583
Leonas X, popiežius 469
Leonas **335–7**
katedra 20, 53, 318, **336–7**
Kelias į Santiago 78
restoranai 595
viešbučiai 556
León, Fray Luis de 377
Leono provincija *žr.* Kastilija ir Leonas
Leonardo da Vinci 249, 284, 295
Leone, Sergio 476
Leonora, karalienė 129
Lepanto, mūšis (1571) 55
Lequeitio *žr.* Lekeitio
Lérida *žr.* Lleida
Lerma 358
Lerma, hercogas 56, 358
Lesaka 130
Letur
Sierra de Alcaraz, žygis 379
Leyre, Monasterio de 71, 131
Lichtenstein, Roy 152
Liéganes
viešbučiai 539
Liepsna kosmose ir nuoga moteris (Miró) 168
Liepsnotosios gotikos architektūra 20
Lietaus taksi (Dalí) 205
Lietūs 40–41
Liétor
Sierra de Alcaraz, žygis 379
Likeriai 577
Linares, markizas 276
Linares de Mora 230
Literatūra 30–31
Liudvikas XIV, Prancūzijos karalius 57, 345
Lizarra *žr.* Estella
Llamazares, Julio 31
Llanes 101
viešbučiai 539
Lleida (Lérida) **210–11**
restoranai 587
Lleida (Lérida) provincija 197
Llerena 395
Llimona, Josep 150
Lloret de Mar
paplūdimys 207
restoranai 587
viešbučiai 546
La Llotja (Barselona) 148
Llull, Ramon 492
Llúria, Roger de
paminklas 189
Logroño **125**
restoranai 583
viešbučiai 451
Loyola, šv. Ignacas *žr.* šv. Ignacas iš Loyolos
Loja 459
restoranai 604
viešbučiai 565
Lokys, rudasis 100
Lope de Rueda 281
Lope de Vega *žr.* Vega, Lope de
López, Antonio López y 106–7
Lorca **253**
fiestos 245
Los Vélez, markizas 476
Losar de la Vera
restoranai 599
viešbučiai 560–61
Loterijos 622
Lotynų Amerikos filmų festivalis (Huelva) 38
Lozoya 311
Luárca 100
restoranai 581
Lucan 30
Lucía, Paco de 406
Ludwig Salvator, erchercogas 491
Lugo **95**
restoranai 578
Lugo provincija 81
Liudvikas I, Ispanijos karalius 58, 67
Luis de León, Fray 342
Lukas, šv. 209
Lupiana 365
Lusitania (Luzitanija) (Romos provincija) 46

M

Maceo, Antonio 61
Machado, Antonio 31, 359, 474
Machuca, Pedro 284
Mackintosh, Charles Rennie 183
Madona su kūdikiu (Bassa) 28
Madridas **255–315**
autobusų stotys 635
Barajas oro uostas **626**, 628
Burbonų Madridas 273–89
Centro de Arte Reina Sofía 257, **288–9**
fiestos ir festivaliai 36, 39, 280
Gatvių rodyklė 297–303
klimatas 40
Museo del Prado 282–5
Museo Thyssen-Bornemisza 278–9
Palacio Real 256, **266–7**
parduotuvės 304–5
Paseo del Prado 274–5
Planai *Iš gatvės į gatvę* 259–71
pramogos 306–7
prancūzų okupacija 59
restoranai 592–4
Rudens festivalis 38
Senasis Madridas 260–61
Susipažinkim su Madridu 256–7
viešbučiai 552–4
Madrido provincija **309–15**
comunidades 623
restoranai 594
viešbučiai 554
Madrigal de las Altas Torres 348
Madų salonai
Barselona **182**
Madridas 304, 305
El Maestrat (El Maestrazgo) 236
Magelanas, Ferdinandas 54, 442
Os Magostos 38
Mahón *žr.* Maó
Maistas ir gėrimai
Balearų salos 489
Centrinė Ispanija 320–21
Centrinės Ispanijos vynai 322–3
Ką gerti Ispanijoje 576–7
Kanarų salos 513
parduotuvės Barselonoje **182**, 183
parduotuvės Madride **304**, 305
Pietų Ispanija 400–401
Pietų Ispanijos vynai 402–3
Rytų Ispanija 190–91
Rytų Ispanijos vynai 192–3
specializuotos parduotuvės 618
taip pat *žr.* Restoranai
tapas 574–5
turgūs 183, 618
Šiaurės Ispanija 72–73
Šiaurės Ispanijos vynai 74–5
Majonezas 489, 502
Majorca *žr.* Mallorca
Malaga **450**
Alcazaba 48–9
fiestos 34
oro uostas 628
restoranai 604
viešbučiai 565
Malagos provincija 435
Malagos vyndarystės rajonas 402
Malasaña (Madridas) 294
Maldonado, Rodrigo 343
Mallorca (Majorca) (Maljorka) 481, **490–97**
fiestos 499
restoranai 606–7
viešbučiai 568–9
žemėlapis 484–5
Malonumų sodas (Bosch) 282
Malpartida de Plasencia 392
viešbučiai 561
Malpica 85
Mañara, Miguel de 413
La Mancha (La Manča) *žr.* Kastilija-La Manča
La Mančos vyndarystės rajonas 322–3
Manchego sūris 321, 575
La Manga del Mar Menor
viešbučiai 550
Manilva
restoranai 604
Manises 243
Manieristai 284
Manieros 612
Manolete 33, 296
Manrique, César 510, **524**, 525
Fundación César Manrique (Teguise) 526
Jameos del Agua 526
Monumento al Campesino 526
Al Mansur 49, 359, 456

La Manual Alpargatera (Barselona) 183
Manzanares
restoranai 597
viešbučiai 559
Manzanares, upė 266
Manzanares el Real **314**
restoranai 597
viešbučiai 559
Maó (Mahón) **502**
restoranai 607
viešbučiai 569
Mar de Castilla 364–5
Mar Menor 252
Maragatos 335
Marbella **449**
restoranai 604
viešbučiai 565
Marcial 228
Marcilla, Diego de 231
Marés i Deulovol, Frederic 213
Museu Frederic Marès 141, 142
Margarita Austrė 270, 277
Marija Kristina, karalienė 67
Palacio Miramar (San Sebastián) 118
regentystė 59, 67
Marija Luiza, princesė 426
Marija Luiza, karalienė **58**, 229
Marija Teresė, Prancūzijos karalienė 57
Marija Tudor, Anglijos karalienė 54
Mariano Madrueño (Madridas) 305
Mariscal, Javier 152, 169
Marsė, Juan 31
Martí de Humana (Marti Humaniškasis) 143
Martial 30
Martinet
restoranai 587
Martínez, Conchita 18
Martínez, Domingo 412
Martínez, Ginés 475
Martorell, Bernat 28
Atsimainymas 145
Martorell, Joan 107
Žr. Pilypo kankinystė (Ribera) 283
Maspalomas 505, **518–19**
restoranai 608
viešbučiai 570
Master kortelė 616
Matadorai 32–3
Matarana, Bartolomé 241
Mateu, Pau 143
Matorralis
gėlės 194–5
gyvūnija 195
Matxitxaco 115
Matų atitikmenų lentelė
Maurai 43
atsivertėliai 55
Granada 462
istorija 48–9
ištrėmimas iš Ispanijos 52–3
moriskų ištrėmimas 56, 57
Rekonkista **50–51**, 97
Maurai ir krikščionys (Alcoi) 36, 245
Maurų architektūra 20, **404–5**
Mauricio, vyskupas 354
Mazagón 438
viešbučiai 565
Mečetės
Mézquita (Córdoba) 398, 404, 435, **456–7**
El Médano 510
Medicininė pagalba 614
Medina Azahara 49, 453
Medina del Campo 348
Medina de Pomar 351
Medina de Rioseco 349
Medina Sidonia, hercogai 440, 445
Medinaceli **359**
restoranai 595
Medinaceli, hercogai 420
Las Médulas 332
Megalito paminklai
Menorca 503
Mendizábal 59, 310
Menas 17–18, **28–9**
Menas ir antikvariniai dirbiniai Barselona 183
Mendoza, kardinolas 372, 469
Mendoza, Rodrigo de 469
Mendozos šeima 314, 369
Mengs, Anton Raffael 109, 285
Las Meninas (Picasso) 28, 149
Las Meninas (Velázquez) **28–9**, 149, 284
Menorca (Minorca) (Menorka) 481, **498–504**
fiestos 499
restoranai 607
Senoji Menorca 45, **503**
viešbučiai 569
žemėlapis 485
Méntridos vyndarystės rajonas 322–3
Es Mercadal **499**
restoranai 607
Mercado Central (centrinis turgus) (Valensija) 241
Mercado de San Miguel (Madridas)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 260
Mercat de les Flors (gėlių turgus) (Barselona) 185
Mercat de Sant Josep (Barselona) 147
La Mercé (Barselona) 153
Mérida 385, **392–3**
festivaliai 37
istorija 46
restoranai 599
romėnų teatras 46–7
viešbučiai 561
žemėlapis 393
Mérimée, Prosper 427
Mezquita (Kordoba) 398, 404, **456–7**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 455
Mies van der Rohe, Ludwig
Pavelló Mies van der Rohe (Barselona) 166, **169**
Migdolai 25
Mijas
restoranai 604
viešbučiai 565
Milà, Casa 161
Milà šeima 161
Millán, Gómez 426
Los Millares 44, 477
Minorca *žr.* Menorka
Mir, Joaquim 151
Miralbau (Barselona) 185
Mirador del Río 526
Mirambel 230, 236
Miranda del Castañar
Sierra de la Peña de Francia, žygis 339
Miró, Joan 148, 173, 251
Dona i Ocell 172
Fundació Joan Miró (Barselona) 167, **168**
Fundació Pilar i Joan Miró (Palma) 495
Koliažas 29
Liepsna erdvėje ir nuoga moteris 168
Plaça de la Boqueria mozaika (Barselona) 147
Portretas II 288
Mirties šokis (Verges) 211
Misteri d'Elx 37, 245
Miškai
Šiaurės Ispanija 76–7
Mitjans, Francesc 172
Modernizmas 21, **136–7**
Barselona 155
Illa de la Discórdia (Barselona) 160
Moguer 439
Mojácar **476**
viešbučiai 565
Mokestis už greitkelius 633
Molina de Aragón 364
El Molino (Barselona) 185
Mombeltrán 344
Mondoñedo 84
Moneo, Rafael 495
Monetos 617
Monfradüe, Parque Natural de 338
Monpensier, hercogai 426
Monreal del Campo 228
Monserrat Mergelė 209
Montalbán 369
Montañas de Fuego 517, 524
Montañés, Juan Martínez 57, 426
Montblanc (Montblanch) 211
Monte de Santa Tecla 92
Monte Igueldo 118
Monte Ulía 118
Monte Urgull 118
Montefrío 458–9
Montejo de la Sierra 310
Montes de Anaga 511
Montes de León 332
Montes de Toledo 363, **369**
Montes Universales 231
Montgolfier, broliai 58
Montilla **458**
viešbučiai 566
Montilla-Moriles vyndarystės rajonas 402

Montjuic (Barselona) 134, **165–9**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 166–7
rajono žemėlapis 165
Montseny
viešbučiai 546
Montserrat, Monestir de 208–9
Monturiol i Estarriol, Narcis
paminklas 205
Monument a Colom (Barselona) 146, **152**
Monumento del Dos de Mayo (Madridas)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 275
Moore, Henry 115
Moore, seras John 85
Mora, Juan Gómez de la
Monasterio de la Encarnación (Madridas) 270
Plaza de la Villa (Madridas) 263
Plaza Mayor (Madridas) 263
Mora de Rubielos **230**
viešbučiai 548
Moraira
restoranai 591
viešbučiai 550
Morales, Luis de 284, 343, 392
Moralzarzal
restoranai 594
Moratalla 253
viešbučiai 550
Morella **236**
restoranai 591
viešbučiai 551
Moriskai (atsivertę maurai) 55
ištrėmimas 56, 57
Morro Jable 522
Mozarabų architektūra 20, 335
Moscardó, pulkininkas 372
Mosteiro de Oseira *žr.* Monasterio de Osera
Mosteiro de San Estavo de Rivas do Sil *žr.* Monasterio de San Esteban de Ribas del Sil
La Mota Castle (Medina del campo) 326
Mota del Cuervo 376
viešbučiai 559
Moteris mėlynais drabužiais (Picasso) 288
Motril
restoranai 604
La Movida 295
Moya 365
Mozaga 526
Mudecharų architektūra 20, 51, 404
Muela de Cortes 238
Muhamedas II al Naziras 50
Muhamedas V 466, 467
Muhamedas ben Abd al Rahmanas 259
Muitinės informacija 612
Mulhacén 461
Mundaka 115
viešbučiai 541
Mundo, upė
Sierra de Alcaraz, žygis 378
Muñoz Molina, Antonio 31
Murat, maršalas 59
Murcia (Mursija) **252**
festivaliai 34
katedra 188, 252
restoranai 591
viešbučiai 551
Mursijos provincija *žr.* Valensija ir Mursija
Murillo, Bartolomé Estaban 29, 114, 242, 271, 419
Hospital de ka Caridad (Sevilija)
krikštas 412
La Servilleta 412
paveikslai 411
San Diego de Alcalá dalija maistą vargšams 57
Šventieji vaikai su kriaukle 29
Šv. Jono Krikštytojo vaikystė 413
Šv. Jonas (Dievo), nešantis ligonį 413
Muros 91
Mussolini, Benito 62
Musulmonų Ispanija 48–9
Muziejai ir galerijos
Ateneu Cientific Lliterat Artistic (Maó) 502
Bodega Museo (ValdepeÈas) 380
Cartuja de Miraflores (Burgos) 353
Casa de Cervantes (Valladolid) 349
Casa de Colón (Las Palmas Gran Canaria) 520
Casa de Juntas (Gernika-Lumo) 115
Casa de l'Ardiaca (Barselona) 140, **142**
Casa de la Aseguarda (Alicante) 251
Casa del Batle (Villafamés) 237
Casa Natal de Picasso (Málaga) 450
Casa-Museo de Cervantes (Alcalá de Henares) 315
Casa-museo de El Greco (Toledo) 373
Casa-Museo de Goya (Fuendetodos) 229
Casa-Museo de Martín Alonso Pinzón (Palos de la Frontera) 439
Casa-Museu Gaudí (Barselona) 174
Castillo de la Yedra (Cazorla) 473
Castro de CoaÈa 100
Centre Bonastrue ìa Porta (Girona) 204
Centre d'Art Perrot-Moore (Cadaqués) 206
Centro Cultural Monográfic de Pollentia (Alcudia) 492
Centro de Arte Reina Sofía (Madridas) 257, **288–9**
Collecció Hernández Mora (Maó) 502
Convento de Santo Domingo (Pontevedra) 90
Cueva-Museo (Guadix) 469
darbo laikas 612
Eco-Museu (Deltebre) 215
Muziejai ir galerijos (tęsinys)
Fundació Pilar i Joan Miró (Palma) 495
Fundació Tàpies (Barselona) 156, 160
Fundación César Manrique (Teguise) 526
Gibraltaro muziejus 448
Gobelenų muziejus (Santiago de Compostela) 88
Herrería de Compludo (El Bierzo) 332
įėjimo mokestis 612
Instituto Valenciano de Arte Moderno (IVAM, Valensija) 243
Katedros muziejus (Mursija) 252
Katedros muziejus (Palma) 496
León katedra 336
Meno muziejus (El Escorial) 313
Monasterio de El Puig 239
Museo Arqueológico (Almuñécar) 459
Museo Arqueológico (Badajoz) 394
Museo Arqueológico (Betancuria) 522
Museo Arqueológico (Cuenca) 366
Museo Arqueológico (Granada) 463, 465
Museo Arqueológico (Málaga) 450
Museo Arqueológico (Oviedo) **103**
Museo Arqueológico (Santa Cruz de Tenerife) 512
Museo Arqueológico (Sevilija) 427
Museo Arqueológico (Sóller) 491
Museo Arqueológico (Úbeda) 473
Museo Arqueológico Nacional (Madridas) 286
Museo Arqueológico Provincial (Huesca) 225
Museo Arqueológico(Córdoba) 455
Museo Arqueológico, Etnográfico e Histórico Vasco (Bilbao) 114
Museo Art Nouveau y Art Deco (Salamanca) 343
Museo Camón Aznar (Zaragoza) 227
Museo Canario (Las Palmas de Gran Canaria) 520
Museo Cerralbo (Madridas) 294
Museo de América (Madridas) 293
Museo de Armería (Vitoria) 123
Museo de Arqueología (Vitoria) 122
Museo de Arte (Atienza) 364
Museo de Arte abstracto (Cuenca) 366
Museo de Arte Visigodo (Mérida) 393
Museo de Artes y Costumbres Populares (Sevilija) 427
Museo de Bellas Artes (Bilbao) 114
Museo de Bellas Artes (Córdoba) 455
Museo de Bellas Artes (Málaga) 450

Muziejai ir galerijos (tęsinys)
Museo de Bellas Artes (Oviedo) 102, **103**
Museo de Bellas Artes (Santa Cruz de Tenerife) 512
Museo de Bellas Artes (Santander) 109
Museo de Bellas Artes (Sevilija) 412
Museo de Bellas Artes (Valensija) 242
Museo de Bellas Artes (Vitoria) 123
Museo de Burgos (Burgos) 353
Museo de Cádiz (Cádiz) 443
Museo de Etnología (Valensija) 243
Museo de Grabado Contemporáneo (Marbella) 449
Museo de Ignacio Zuloaga (Zumaia) 115
Museo de León(León) 335
Museo de Miniaturas (Guadalest) 249
Museo de Monte de Santa Tecla (A Guarda) 92
Museo de Naipes (Vitoria) 123
Museo de Navarra (Pamplona) 129
Museo de Pontevedra (Pontevedra) 90
Museo de Prehistoria y Arqueología (Santander) 109
Museo de Relojes (Jerez de la Frontera) 442
Museo de san Gil 364
Museo de san Telmo (San Sebastián) 119
Museo de Santa Cruz (Toledo) 371, **372**
Museo de Semana Sana (Orihuela) 251
Museo de Semana Santa (Zamora) 338
Museo de Tradiciones y Artes Populares (Mursija) 252
Museo de Zaragoza) 227
Museo del Ejército (Madridas) 275, 277
Museo del Emigrante Canario (Teguise) 526
Museo del Gremio Artistas Falleros (Valensija) 243
Museo del Jamón (Madridas) 304, **305**
Museo del Pescador (Bermeo) 115
Museo del Prado (Madridas) 257, **282–5**
Museo Diocesá (Palma) 495
Museo Diocesano (Cuenca) 366
Museo Diocesano (MondoÈedo) 84
Museo Diocesano (Santillana del Mar) 108
Museo Diocesano de Arte Sacro (Las Palmas de Gran Canaria) 520
Museo Domingo Fletcher (Valensija) 243
Museo El Carmen (Onda) 238
Museo Etnográfico (Grandas de Salime) 100

Muziejai ir galerijos (tęsinys)
Museo Etnográfico y Textil (Plasencia) 387
Museo Guggenheim (Bilbao) 116–17
Museo Heráldica (Castillo de Mendoza) 123
Museo Lázaro Galdiano (Madridas) 295
Museo Marítimo (Santander) 109
Museo Minero (Riotinto) 438
Museo Municipal (Madridas) 21, **294–5**
Museo Municipal (Olivenza) 394
Museo Municipal (Xàtiva) 244
Museo Nacional de Arqueología Submarino (Cartagena) 253
Museo Nacional de Arte Romano (Mérida) 318, 392–3
Museo Nacional de Artes Decorativas (Madridas) 275, **277**
Museo Nacional de Cerámica (Valensija) 241
Museo Nacional de Escultura (Valladolid) 349
Museo Numantino (Soria) 359
Museo Oriental (Valladolid) 349
Museo Pablo Gargallo (Zaragoza) 227
Museo Pérez Comendador-Leroux (Hervás) 386
Museo Picasso (Buitrago del Lozoya) 310
Museo Provincial (Albacete) 378
Museo Provincial (Cáceres) 391
Museo Provincial (Huelva) 438
Museo Provincial (Jaén) 469
Museo Provincial (Lugo) 95
Museo Provincial (Teruel) 231
Museo Provincial de Bellas Artes (Castelló de la Plana) 237
Museo Romero de Torres (Córdoba) 455
Museo Rosalía de Castro (Padrón) 90
Museo Sorolla (Madridas) 295
Museo Taurino (Córdoba) 454
Museo Taurino (Madridas) 296
Museo Thyssen-Bornemisza (Madridas) 257, 274, 276, **278–9**
Museu Arqueològic (Barselona) 167, **168**
Museu Cau Ferrat (Sitges) 214
Museu Comarcal de la Conca de Barbèra (Montblanc) 211
Museu Comarcal de la Garrotxa (Olot) 203
Museu d'Art (Girona) 205
Museu d'Art Contemporani (Barselona) 146
Museu d'Art Contemporani (Ibiza) 487
Museu d'Art Moderne (Barselona) 151
Museu d'Automates (Barselona) 174

Muziejai ir galerijos (tęsinys)
Museu d'História de la Ciutat (Barselona) 141, **143**
Museu d'História de la Ciutat (Girona) 205
Museu de Cera (Barselona) 147
Museu de Geologia (Barselona) 151
Museu de Joguets (Figueres) 205
Museu de la Ciéncia (Barselona) 174
Museu de la Música (Barselona) 157
Museu de la Romanitat (Tarragona) 214–15
Museu de la Vall d'Aran (Vielha) 200
Museu de Mallorca (Palma) 495
Museu de Zoologia (Barselona) 150
Museu del Futbol Club Barselona 172
Museu del Vi (Vilafranca del Penedès) 211
Museu Diocesà (Ciutadella) 498
Museu Diocesà (La Seu d'Urgell) 202
Museu Diocesà i Comarcal (Solsona) 210
Museu Episcopal de Vic 210
Museu Etnològic (Barselona) 167
Museu Etnològic (Santa Eulária) 488
Museu Frederic Marés 141, **142**
Museu Marítim ir Drassanes (Barselona) 153
Museu Municipal (Pollença) 492
Museu Municipal (Tossa de Mar) 206
Museu Nacional Arqueològic (Tarragona) 215
Museu Nacional d'Art de Catalunya (Barselona) 166, **168**
Museu Pau Casals (El Vendrell) 214
Museu Picasso (Barselona) 149
Museu Téxtil i de la Indumentária (Barselona) 149
Naujasis muziejus (Montserrat vienuolynas) 208
Pabellón de la Navegación (Sevilija) 428
Palacio de Nájera (Antequera) 451
Palacio del Mar (San Sebastián) 119
Palacio Episcopal (Astroga) 334
Puig d'es Molins Nekropolis (Ibiza) 487
Real Monesterio de las Huelgas (Burgos) 353
Teatro-Museo Dalí (Figueres) 205
Villa Romana La Olmeda 351

Muzika
flamenko 406–7
grigališkasis giedojimas 358
klasikinė **184**, 185, **306**, 307
rokas, džiazas, pasaulio muzika 307

N

Naciai 62
Nacimiento del Río Cuervo 365
Nacionaliniai parkai 26–7
Nacionalinis flamenko konkursas (Córdoba) 36
Nacionalinis keramikos muziejus (Valensija) 241
Nacionalinis klasikinio teatro festivalis (Almagro) 37
Nacionalistai
Ispanijos pilietinis karas 62–3
Nagel, Andrés 172
Nájera 125
Nakvynė ir pusryčiai 531, 533
Napoleonas I, imperatorius 43
ir Alcántara 392
ir Alhambra (Granada) 466
Gironos apsiaustis 204
ir Guadalupe 388
įsiveržimas į Madridą 229
Ispanijos okupacija 59
Nepriklausomybės karas 443
Naranjo de Bulnes 105
Narcizas, šv.
kapas 204
Natividad (Berruguete) 349
NATO 64
Natiurmortas su keturiais indais (Zurbarán) 284
Natūrizmas 625
Naujieji Metai **35**, 39, 280
Nava
festivaliai 37
Navacerrada 311
Navalvillar de Pela
fiestos 387
Navara *žr.* Baskija, Navara ir La Riocha
Navaros vyndarystės rajonas 74–5
Navarredonda de Gredos
viešbučiai 556
Las Navas de Tolosa, mūšis (1212) 50–51
La Naveta d'es Tudons 45
Nasridų architektūra 404–5
Nasridų dinastija 466, 468
Neandertalietis 44
Neatidėliotinos pagalbos atvejai 614–15
Neda
viešbučiai 537
Neįgalieji keliautojai 613
restoranuose 573
viešbučiuose 533
Nelson, admirolas 58, 59, 502
Neolitas 44
Nepriklausomybės karas 58, 59
Nerja **459**
viešbučiai 566
NH 533
Nicolau, Pedro 28, 242
Niebla 438
Nijar 477
Noah 445
Nochebuena (Kūčios) 39
Noche Vieja (Naujųjų Metų išvakarės) 39
Noia (Noya) 90, 91
Nonell, Isidre 151
Novelda 250
Nudizmas 625
Nuestra Señora de la Almudena (Madridas) 265
Nuestra Señora Covadonga (Covadonga) 106
Nuévalos
restoranai 589
viešbučiai 548
Numancija 359
Nudžiūvusio medžio madona (Christus) 278
Nuėmimas nuo kryžiaus (van der Weyden) 285
Nuolaidos
geležinkelių 630
studentams 613
Nusidėjėlių procesija (Goya) 264
Nusikaltimai 614–15

O

La Oca (Madridas) 305
Ocaña 376
Ochagavia 13
Oia
fiestos 94
Oiartzun
restoranai 583
Ojén
viešbučiai 566
Oldenburgo rudens peizažas (Schmidt-Rottluff) 279
Olimpinės žaidynės, Barselona (1992) 19, 152, 169
Oliva, Abbot 202, 210
Olite (Herriberri) **126–7**
viešbučiai 541
La Oliva 522
Olivares, grafas-hercogas 56, 294
Oliveira, Juan José 92
Olivenza 394
Olleros de Pisuerga 351
La Olmeda 351
Olot 203
Oña 351
Oñati (Oñate) 120
Onda 238
Ondarroa 115
Opera 18
Bilbao 39
Opus Dei 225
Oras 40–41
Oro prognozės **634**, 635
Ordesa, Parque Nacional de *žr.* Parque Nacional de Ordesa
Ordinas, Kalatravos 50
Alcañiz 229
Almagro 381
Calatrava la Nueva 380–81
Sinagoga de Santa María la Blanca 373
Ordinas, šv. Jokūbo
Casa de las Conchas (Salamanca) 343
Hostal de San Marcos (León) 335
Monasterio de Tentudia 395
Monasterio de Uclés 368
Vilar de Donas 95
Yeste 378
Ordesa, Parque Nacional de *žr.* Parque nacional de Ordesa
Orea, Juan de 477
Orellana, Francisco de 389
Orellana la Vieja
viešbučiai 561
Orense *žr.* Ourense
Los Órganos 509
Orgaz 369
Orgiva
Las Apujarras, žygis 460
viešbučiai 566
Ori, Monte 131
Orihuela (Oriola) **251**
restoranai 591
Oropesa 237, 369
viešbučiai 559
La Orotava 511
fiestos 512
restoranai 609
viešbučiai 571
Oro uostai 627
Barajas (Madridas) 626
El Prat (Barselona) 627
Orreaga *žr.* Roncesvalles
Ortega, Gómez 287
Ortiguera (Astūrija) 100
Ortigueira, Ria de 84
Orzola 526
Los Oscos 100
Oseira 95
Oseira, Monasterio de *žr.* Monasterio de Oseira
Osona, Rodrigo de (Jaunesnysis) 487
Ossa de Montiel
viešbučiai 559
Osuna 451
Osunos hercogai 451
Otamendi, Joaquín 276
Otto Zutz (Barselona) 185
Ourense (Orense) **94**
restoranai 578
Ourense (Orense) provincija 81
Oviedo 70, **102–3**
restoranai 581
viešbučiai 539
Oviedo, Juan de 412
Ozetanų gentis 210

P

P&O Europos keltai 629
Pabellón de Andalucía (Sevilija) 425
Pacheco, Francisco 57
Padilla, Juan de
kapas 353
Padilla, María de 348
Padrón **90**
restoranai 578

Paella 190
Paguera
restoranai 606
Paveikslai 28–9
El País 65
Pájara 522
Palacio, León Gil de 295
Palamós
paplūdimys 207
Palencia **350**
restoranai 595
Palencios provincija 329
Paleolito era 44
Palestrina 149
Palloza 332
La Palma 506, **508**
restoranai 609
viešbučiai 571
vulkanai 527
Palma de Mallorca 483, **494–7**
festivaliai 37
katedra 496–7
oro uostas 628
Planas *Iš gatvės į gatvę*
restoranai 607
viešbučiai 569
Palma del Río **453**
restoranai 605
viešbučiai 566
Las Palmas de Gran Canaria **520**
festivaliai 36
oro uostas 628
restoranai 608
viešbučiai 570
La Paloma (Barselona) 185
Palomino, Antonio 463
Palos de la Frontera 439
Pamplona (Iruña) **128–9**
bulių bėgimas 71
fiestos 16, 35, 128
Kelias į Santiago 79
restoranai 583
viešbučiai 542
žemėlapis 129
Pantaleonas, šv. 270
Panxón 91
Paplūdimiai
Costa Blanca 248
Costa Brava 207
Costa del Sol 448–9
Paradorai (Valstybiniai viešbučiai) **530**, 532, **534–5**
Parc d'Atraccions de Montjuïc (Barselona) 185
Parc Nacional d'Aigüestortes 26, **201**
Parc Natural del Delta de l'Ebre 215
Parc Zoològic (Barselona) 151
Parduotuvės **618–19**
Barselona 182–3
Madridas 304–5
darbo valandos 618
Paryžiaus mokykla 29
Parkai ir sodai
Alcázar de los Reyes Cristianos (Córdoba) 454
Balcón de Mediterráneo (Benidorm) 250
Bananera El Guanche (Puerto de la Cruz) 510
Botanikos sodas (Puerto de la Cruz) 510
Campo del Moro (Madridas) 265
Casa de Campo (Madridas) 292
Generalife (Granada) 468–9
La Granja de san Ildefonso 345
Huerto del Cura (Elx) 251
Huerto de las Flores (Agaete) 519
Jardí Botànic Mar i Murtra (Blanes) 206
Jardín de Cactus (Guatiza) 526
Jardín Canario (Tarifa) 520
Jardines del Río Turia (Valensija) 242
Maurų sodai 404
Palacio Miramar (San Sebastián) 118
Palacio Real de Aranjuez 315
Parc de la Ciutadella (Barselona) 135, **150**
Parc de l'Espanya Industrial (Barselona) 172
Parc Güell (Barselona) 137, 174
Parc de Joan Miró (Barselona) 172
Parque de l'Aigüera (Benidorm) 250
Parque María Luisa (Sevilija) 426–7
Parque Municipal García Sanabria (Santa Cruz de Tenerife) 512
Parque del Oeste (Madridas) 293
Parque Ornitológico (Almuñécar) 459
Parque del Retiro (Madridas) 257, 273, **287**
Real Jardín Botánico (Madridas) 287
Reales Alcázares (Sevilija) 422
Parque de Atracciones (Madridas) 307
Parque Nacional de Cabañeros 27, 369
Parque Nacional de Doñana 26, 398, **440–41**
Parque Nacional de Garajonay 27, 509
Parque Nacional de Ordesa 26, 188, 217, **222–3**
Parque Nacional de Ordesa 222–3
Augalija ir gyvūnija 222
Parque Nacional de los Picos e Europa 26, **104–5**
Parque Nacional del Teide **514–15**, 527
Parque Nacional de Timanfaya 27, 517, **524–5**
Parque Natural del Alto Tajo 364
Parque Natural de Cabo de Gata 399, **477**
Parque Natural de Cazorla 473
Parque Natural de las Hoces del Duratón 347
Parque Natural de Moncayo 226
Parque Natural de Monfragüe 388
Parque Natural de los Montes de Málaga 450
Parque Natural de Somiedo 101
Parque Natural del Torcal 451
Pas slėnis 108
Pasaia Donibane 119
restoranai 583
Pasai 612
pametimas 615
Pasaulinė paroda, Barselona (1888 m.) 60, 150, 152
Pasaulinis karas II 62
Pasaulio taurė 64
Pasaulio muzika
Barselona 185
Madridas 307
Paseo de la Castellana (Madridas) 296
Paseo del Prado (Madridas)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 274–5
El Paso 508
Passeig de Gràcia (Barselona)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 156
Pastrana 365
restoranai 597
viešbučiai 559
Pašto paslaugos 622
Patio Fiesta (Córdoba) 439
Patones 310
Patones de Arriba restoranai 594
La Patum (Berga) 211
Paulius III, popiežius 120
Paukščiai
L'Albufera 244
Centrinė Ispanija 324–5
Delta de l'Ebre 215
Lagunas de Ruidera 379
Tablas de Daimiel 381
Pavasaris Ispanijoje 36
fiestos 34
Pavelló Mies van der Rohe (Barselona) **169**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 166
Pazo de Oca 90
Pazos 81
Pechina
viešbučiai 566
Pechón
viešbučiai 539
Pedrajas, Francisco Javier 458
Pedraza de la Sierra **347**
restoranai 595
viešbučiai 556
La Pedriza 314
Pedro de Osma, San kapas 359
Las Pedroñeras restoranai 597
Pelayo 48, 103, **105**
paminklas 105
Pelayo, Marcelino Menéndez 281
Os Peliqueiros (Laza) 94
Pelynai 26
Peña Cortada 238
La Peña de Francia
Sierra de la Peña de Francia, žygis 338
Peñafiel 16, 327, 349

Penáguila
viešbučiai 551
Peñalba de Santiago 333
Peñaranda de Duero 331, **358–9**
Peñarroya 230
Peñas de San Pedro
fiestos 369
Penedès vyndarystės rajonas 192–3
Península de Jandía 522
Peñíscola 237
restoranai 591
viešbučiai 551
Peñón de Ifach *žr.* Penyal d'Ifach
Pensijos 530
Penyal d'Ifach (Peñón de Ifach) 233, **249**
Peral, Isaac 253
Peralada
restoranai 587
Peralta
restoranai 583
Peramola
viešbučiai 546
Perdido, Monte 223
Pere Manieringasis 205, 212
Pereda, Antonio de
Riterio sapnas 56–7
Pérez, José Luján 519
Pérez, Juan 438
Pérez de Andrade, Count Fernán 84
Pérez Galdós, Benito 31
Pero Palo (Villanueva de la Vera) 387
Pesetas 617
Petras, Šv. 209
Petras I Žiaurusis, Kastilijos karalius 373
Alcázar del Rey Pedro (Carmona) 452
Convento de Santa Clara (Tordesillas) 348
Reales Alcázares (Sevilija) 422
Petras II, Aragono karalius 50
Petras Aragonietis 225
Petronėlė Aragonietė 50
Peugeot Open de España (Madridas) 36
Pėsčiųjų žygiai 624
Picasso, Pablo **28**, **61**, 251
Arlekinas su veidrodžiu 278
Autoportretas 148
Barselonoje 148
Casa Natal de Picasso (Málaga) 450
Gernika 62–3, 114, **289**
Homenatage a Picasso (Barselona) 151
ir Madride 271
matadoro skraistė 412
Las Meninas 28, 149
Moteris mėlynais drabužiais 288
Museu Picasso (Barselona) 149
Museo Picasso (Buitrago del Lozoya) 310
Orgazo grafo laidotuvės 490
Pico de las Nieves Cruz de Tejeda žygis 521
Pico del Remedio 238
Pico de Tres Mares 107
Pico Veleta 461
Pico Viejo 527
Picornell, Bernat 169
Picos de Europa 70, 97, 98
Parque Nacional de Picos de Europa 26, **104–5**
Piemenų apsilankymas (El Greco) 282
Pietų Ispanija **396–477**
Andalūzija 435–77
comunidades 623
Flamenko 406–7
Maurų architektūra 404–5
Krašto maistas 400–401
Sevilija 409–33
Vynai 402–3
Žvilgsnis į Pietų Ispaniją 398–9
Pikadorai 32
Piligrimai
Kelias į Santiago 78–9
Pilypas II, Ispanijos karalius 66, 474
Archivo de Indias (Sevilija) 421
Armada 85
citadelė (Pamplona) 129
El Escorial 312–13
gimimo vieta 348
Illescas 368
imperija 54
kapas 312
Madridas 259
Museo del Prado (Madridas) 285
Palacio Real (Madridas) 267
santuoka 54
šarvai 55
Pilypas III, Ispanijos karalius 56, 66, 358
Castillo de Santa Catalina (Jaén) 469
Iglesia de san Antonio de los Alemanes (Madridas) 294
ištremia moriskus 56
paminklas 263
žmona 270, 277
Pilypas IV, Ispanijos karalius 57, 66
Castell de Montjuïc (Barselona) 169
Monasterio de las Descalzas Reales (Madridas) 271
paminklas 265
Parque del Retiro (Madridas) 287
Pilypas V, Ispanijos karalius
atsisakymas nuo sosto 58, 67
Barselonos apsiaustis 58
Cinco Villas 220
ir katalonų kalba 202
ir Xátiva 244
La Granja de san Ildefonso 345
Lleida katedra 210
Palacio Real (Madridas) 266
Parc de la Ciutadella (Barselona) 150
Plaza Mayor (Salamanca) 342
Portretai 58, 67
Real Fábrica de Tapies (Madridas) (Karališkasis gobelenų fabrikas) 296
tampa karaliumi 57
Pilypas Gražusis (Felipe el Hermoso) 462
Pilys
Castile 326–7
Alarcón 377
Alcalá de la Selva 230
Alcañiz 229
Almodóvar del Río 453
Arévalo 347
Bellver (Palma) 495
Belmonte 326, 376
Berlanga de Duero 359
Buen Amor 343
Calatañazor 329, 359
Calatrava la Nueva 380–81
Castillo Árabe (Antequera) 451
Castillo de la Concepción (Cartagena) 253
Castillo de Gibralfaro (Málaga) 450
Castillo de Guzmán el Bueno (Tarifa) 444
Castillo de la Mota (Medina del Campo) 326, 348
Castell del Papa Luna (Peñíscola) 237
Castillo de San Gabriel (Arrecife) 525
Castillo de San José (Arrecife) 525
Castillo de San Miguel (Almuñécar) 459
Castillo de Santa Bárbara (Alicante) 250
Castillo de Santa Catalina (Jaén) 469
Castillo de Santa Cruz de la Mota (San Sebastián) 118
Coca 326, 347
Dénia 245
Fuenterraia 119
Javier 131
Jerez de los Caballeros 395
Lacalahora 469
Loarre 224–5
Manzanares el Real 314
Medina de Pomar 351
Mendoza 123
Monterrei (Verín) 93
Montjuïc (Barselona)
Onda 238
Oropesa 369
Palacio Real de Olite 127
Pedraza de la Sierra 347
Peñafiel 327, 349
Peñaranda de Duero 331, 358
Ponferrada 333
Santueri (Felanitx) **493**
Simancas 349
Valderrobres 230
Vélez Blanco 476
Pinazo, Ignacio 242, 243
Piños, Elisenda de Montcada de 173
Pinos Genil
viešbučiai 566
Pinigai 616–17
Pinzón, Martin

Casa Museo de Martín Alonso Pinzón (Palos de la Frontera) 439
Pinzón, Vicente 439
Pirėnai
Pirėnų folkloro festivalis (Jaca) 37
Pirėnų taikos sutartis (1659) 57
Pirmoji respublika 58, **60**, 67
Pizarro, Francisco 54, 389
Pizarro, Heranando 389
Plaïa de la Boqueria (Barselona) 147
Plaïa d'Espanya (Barselona) 169
Plaïa Reial (Barselona) 147
Planetariumai
El Planetario (Castelló de la Plana) 237
Plasencia **387**
restoranai 599
viešbučiai 561
Plateresko architektūra 21
La Platja d'Aro (Playa de Aro)
paplūdimys 207
Platja de Sant Joan (Playa de San Juan)
paplūdimys 248
Playa de las Américas 510
viešbučiai 571
Playa de Aro *žr.* La Platja d'Aro
Playa Blanca 524
Playa del Camello 98
Playa de las Canteras 520
Playa de la Concha (San Sebastián) 118
Playa del Inglés 518–19
restoranai 608
viešbučiai 570
Playa de Ondarreta (San Sebastián) 113, 118
Playa Papagayo 524
Playa de San Juan *žr.* Platja de Sant Joan
Playa de Santiago 509
viešbučiai 570
Playa de la Zurriola (San Sebastián) 118
La Plaza 101
Plaza Cánovas del Castillo (Madridas) **276**
Plaza de Cibeles (Madridas) 257, 276,
Planas *Iš gatvės į gatvę* 275
Plaza de Colón (Madridas) 286
Plaza de España (Madridas) 270
Plaza mayor 23
Plaza Mayor (Madridas) 57, 256, **263**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 260
Plaza Mayor (Salamanca) 342
Plaza de Oriente (Madridas) 265
Plaza de la Paja (Madridas) 292
Plaza del Pópulo (Baeza) 475
Plaza de Toros de la Maestranza (Sevilija) 32, 409, **412**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 410
Plaza de Toros de Las Ventas (Madridas) 291, **296**, 307
Plaza del Triunfo (Sevilija)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 416
Plaza de la Villa (Madridas) **262–3**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 260
Plaza Virgen de los Reyes (Sevilija)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 416
Plentzia 115
Poble Espanyol (Barselona) **169**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 166
Poblet, Monestir de 189, **212–13**
Pobra de Trives
viešbučiai 537
Poezija 30
Policija 614–15
Pollenia (Pollensa) **492**
restoranai 607
viešbučiai 569
Polop de la Marina
restoranai 591
Pompėja 46
Ponce de León, Alfonso
Avarija 288
Ponferrada **333**
restoranai 595
viešbučiai 556
Ponteareas
fiestos 94
Pontedeume (Puentedeume) 84
Pontevedra 82, **90**, 91
festivaliai 36
restoranai 579
viešbučiai 537
Pontevedros provincija 81
Poqueira slėnis
Las Alpujarras, žygis 460
Port d'Andratx 490
restoranai 607
Port Aventura 214
Port de Pollenia 484
Port Vell (Barselona) 152
Portinaxt 487
Portretas II (Miró) 288
Posets 221
Potes **106**
restoranai 581
viešbučiai 539
Poussin, Nicolas 285
Pozo, Aurelio de 412
Pradilla, Francisco
Granados žlugimas 52–3
Prado (Madridas) *žr.* Museo del Prado
Prado del Rey
viešbučiai 566
Pramogos
Barselona 184–5
Madridas 306–7
Pramogų parkai
Madridas 307
El Prat (Barselona) 627
Pravia
viešbučiai 539
Pranciškus I, Prancūzijos karalius 262
Prekės be muito 612
Prendes
restoranai 581
Priatorio vyndarystės rajonas 192–3
Prieglobsčiai, kalnų 532
Priego de Córdoba 458
Priešistorinė Ispanija **44–5**
Cales Coves 502
Capocorb Vell 492–3
Cueva de El Castillo 108
Cuevas de Altamira 108
Menorca 503
Los Millares 477
Prim, generolas 59, 150
Primo de Rivera, José Antonio 311
atsistatydinimas 61
karinis perversmas 61
portretas 60
Provincijos 623
PSOE (Socialistų darbininkų partija) 64, 65
Puebla de la Reina
restoranai 599
Puebla de Sanabria 333
Puebla de la Sierra 310
Pueblo Nuevo del Bullaque 369
Pueblos Blancos
Žygis aplink Pueblos Blancos 444–5
Puente Arce
restoranai 581
El Puente del Arzobispo 369
Puente la Reina **127**
Kelias į Santiago 79
restoranai 583
viešbučiai 542
Puente Nuevo (Ronda)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 446
Puente Viesgo 108
Puentedeume *žr.* Pontedeume
Puerta de Alcalá (Madridas) **277**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 275
Puerta del Sol (Madridas) **262**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 261
Puerto Banús 448
Puerto de la Cruz **510**
restoranai 609
viešbučiai 571
Puerto de la Ragua
Las Alpujarras, žygis 461
Puerto de Mazarrón 253
Puerto de Mogán **518**
viešbučiai 570
El Puerto de Santa María 442
restoranai 605
viešbučiai 566
Puerto de Somport 220
Puerto del Carmen **525**
restoranai 609
viešbučiai 571
Puerto del Rosario **523**
restoranai 608
Puerto Lápice 376
restoranai 598
viešbučiai 559
Puerto Rico 516, **518**
Puig de Missa 488
Puig de Randa 492
Puig i Cadafalch, Josep 136
Casa Amatller (Barselona) 160
Casa Terrades (Barselona) 157, **161**
Museu de la Música (Barselona) 157

Puigcerdà 202
Es Pujols
restoranai 605
viešbučiai 568
Punta de Teno 507
Punta Umbria 438
Pusiasalio karas *žr.*
Nepriklausomybės karas
Pustyčiai 572
Puzol
viešbučiai 551
PVM 612, 618
restoranuose 573

Q

Quadrat d'Or (Barselona)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 156–7
Quesada, Diego de 426
Quevedo, Francisco de 30, 380
Quijas
viešbučiai 539
Quintana de Raneros
restoranai 596
Quintanilla de las Viñas 352
Quirós slėnis 101

R

RAAR 533
La Rábida
restoranai 605
Radijas 621
Ramales de la Victoria 109
restoranai 581
Las Ramblas (Barselona) 135, **146–7**
Ramiras I, Aragono karalius 102
Ramiras II, Aragono karalius 225
Ramis, Julie 490
Ramonas Berengueras I, Katalonijos karalius 145
Ramonas Berengueras IV, Katalonijos karalius 50
Monestir de Poblet 212
Monestir de Santes Creus 211
Ranc, Jean 285
Randa
viešbučiai 569
A Rapa das Bestas (Oia) 94
A Rapa das Bestas (Pontevedra) 36
Rafaelis 271, 285
Kristaus parpuolimas pakeliui į Kalvariją 285
Rascafría 311
viešbučiai 554
El Rastro (Madridas) **292**, 305
Raudonasis kryžius 615
El Raval (Barselona) 146
Raventós, Ramon 169
Real Academia de Bellas Artes (Madridas) 271
Real Academia de la Historia (Madridas) 281
Real Fábrica de Tapices (Karališkasis gobelenų fabrikas) (Madridas) 296
Real Federación Española de Golf 625
Real Federación Española de Tenis 625
Real Madrid (Madridas) 307
Reales Alcázares (Sevilija) 404, **422–3**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 417
Rebull, Joan
Trys čigoniukai 140
Resesvintas, karalius 349
Red Española de Albergues Juveniles 533
Reformacija ir literatūra 30
Reial Acadámia de Ciáncias i Arts (Barselona) 147
La Reineta 114
Reinosa 107
restoranai 581
Rekaredas, karalius 47
Rekonkista **50–51**, 97
Religija 17
Religinis menas 28
Rembrandt 285, 294
Renesanso architektūra 21
RENFE 630
Respublikonai **60–61**, 62
Requena 238
Reserva Nacional de los Ancares Leoneses 332
Reserva Nacional de Fuentes Carrionas 351
Reserva Nacional de Gredos 344
Restoranai **572–609**
Andalūzija 601–605
Aragonas 588–90
Astūrija ir Kantabrija 580–81
Balearų salos 605–607
barai 572
Barselona 584–6
Baskija, Navara ir La Riocha 581–4
darbo valandos 572
drabužiai 572
Estremadūra 598–600
Galisija 578–9
žr. taip pat Maistas ir gėrimai
Ką gerti Ispanijoje 576–7
kainos ir mokėjimas 573
Kanarų salos 608–609
Kastilija ir Leonas 595–6
Kastilija-La Manča 597–8
Katalonija 586–8
Madridas 592–1
Madrido provincija 594
priėjimas neįgaliesiems 573
Sevilija 600–601
tapas 574–5
Valensija ir Mursija 590–92
valgiaraščio skaitymas 573
viešbučiuose 530
vyno pasirinkimas 573
La Restinga 509
restoranai 608
Retiro parlas (Madridas) *žr.* Parque del Retiro
Reus
restoranai 587
Reynés, Josep 150
Riaño, Diego de 420
Rías Altas 84
Rías Baixas (Rías Bajas) 70, **91**
Rías Baixas vyndarystės rajonas 74–5
Ribadavia 94
Ribadedeva
viešbučiai 539
Ribadeo, Ría de 84
Ribadesella **103**
viešbučiai 539
Ribalta, Francisco 28, 242
Kristus apkabinantis šv. Bernardą 284
Paskutinė vakarienė 241
Ribas de Sil, Monasterio de *žr.* Monasterio de Ribas de Sil
Ribeira
viešbučiai 537
Ribera, José de 284, 451
Išganytojas 28
Ciudad Rodrigo altoriaus paveikslas 339
Šv. Jeronimas 237
Šv. Pilypo kankinystė 283
Šv. Sebastijonas 114
Ribera, Pedro de
Cuartel del Conde-Duque (Madridas) 294
Fuente de la Fama 295
Museo Municipal (Madridas) 294–5
San Cayetano (Madridas) 292
Ribera Sacra vyndarystės rajonas 74
Ribeiro vyndarystės rajonas 74–5
Ribero del Duero vyndarystės rajonas 322–3
Rincón de Ademuz 231
Rincón de la Victoria 449
Río Cárdenas slėnis 112
Rio Tinto kompanija 438
Riofrío 346–7
La Riocha *žr.* Baskija, Navara ir La Riocha
Rioja vynai 74
Riojos vyndarystės rajonas 74–5
Riotinto 438
Ripoll 202
Riteriai hospitaljerai 464, 376
Riteriai, Montesos 236
Riteriai, Alcántaros ordino 392
Riteriai tamplieriai
Castell del Papa Luna (Peñíscola) 237
Castro Urdiales
Iglesia del Crucifijo (Puente la Reina) 127
Jerez de los Caballeros pilis 395
El Maestrat 236
Ponferrada pilis 333
Riterio sapnas 56–7109
Rizi, Francisco
Autodafé Plaza Mayor aikštėje 264
Ryšiai 620–23
Rytas (Kolbe) 169
Rytų Ispanija **187–253**
Aragonas 217–31
comunidades 623
Katalonija 197–215
Krašto maistas 190–91
Matorralio gamta 195

Rytų Ispanija (tęsinys)
matorralio gėlės 194–5
Susipažinkim su Rytų Ispanija 188–9
Valensija ir Mursija 233–53
vynai 192–3
Ryžių auginimas 25
El Rocío **439**
festivaliai 34
viešbučiai 566
Rocroi, mūšis (1643) 56
Roda de Isábena 226
Rodrigo, Joaquín
Concierto de Aranjuez 315
Rodríguez, Ventura
Basílica de Nuestra Señora del Pilar (Zaragoza) 227
Catedral de San Isidro (Madridas) 262
Iglesia de la Encarnación (Montefrío) 458
Monasterio de la Encarnación (Madridas) 270
Monasterio de Santo Domingo de Silos 358
Palacio de Liria (Madridas) 294
Plaza Cánovas del Castillo (Madridas) 276
Plaza de Cibeles (Madridas) 276
Rogent, Elies 152
Roig i Soler 151
Rojas, Fernando de 30
Roko muzika
Barselona 185
Madridas 307
Roldán, Luisa 426
Roldán, Pedro 421
Romaninė architektūra 20
bažnyčios 79
Roménai 43, **46–7**
Barselona 143
Carmona 452
Empúries 206
Itálica 452
Juliobriga 107
Lugo 95
Mérida 392–3
Sagunt 239
Segóbriga 368
Tarragona 214–15
Romantizmas 31
Romería del Cristo del Sahúco (Peñas de San Pedro) 369
Romería de Sant Marial (Sa Cabaneta) 499
Romería de Santa Orosia (Yebra de Basa) 229
Romería de la Virgen de la Cabeza (Andújar) 439
Romería de la Virgen de la Candelaria 512
Romerías (Procesijos) 34
Romero, Pedro 447
Romero de Torres, Julio
Museo Romero de Torres (Córdoba) 455
Romeu, Pere 151
Roncal 111, 130
Roncesvalles (Orrega) 50, **130**
Colegiata Real vitražai
langas 50–51
viešbučiai 542
Ronda 399, **446–7**
bulių kovos 447
festivaliai 38
Planas *Iš gatvės į gatvę* 446–7
Pueblos Blancos, pasivaikščiojimas 445
restoranai 605
viešbučiai 566
Ronda la Vieja
Pueblos Blancos, pasivaikščiojimas 445
Roque Bonanza 506
Roque de Cano 509
Roque Nublo
Cruz de Tejeda, žygis 521
Las Rosas 509
paplūdimys 207
Roses
restoranai 587
Rubens, Peter Paul 294, 443
Eucharistijos triumfas 271
Trijų karalių apsilankymas 285
Trys gracijos 283
Venera prieš veidrodį 279
Rubielos de Mora 230
restoranai 589
Ruduo Ispanijoje 38
fiestos 35
Rueda, Jerónimo Sánchez de 458
Rueda vyndarystės rajonas 322–3
Ruidera, Lagunas de *žr.* Lagunas de Ruidera
Ruiz, Hernán 418, 457
Ruiz, Juan 30
Rusiñol, Santiago 151, 214, 285
Rute 458
Rūmai
Alfajería (Zaragoza) 227
Casa del Cordón (Zamora) 338
Casa de los Momos (Zamora) 338
El Escorial (Madridas) 256, **312–13**
La Granja de San Ildefonso 345
Maurų architektūra 405
Palacio Arzobispal (Sevilija) 416
Palacio de Cristal (Madridas) 287
Palacio de las Cadenas (Úbeda) 473
Palacio Ducal (Gandia) 245
Palacio de los Duques del Infantado (Guadalajara) 365
Palacio de Jabalquinto (Baeza) 474
Palacio de Liria (Madridas) 294
Palacio de la Magdalena 109
Palacio del Marqués de la Conquista (Trujillo) 389
Palacio Miramar (San Sebastián) 118
Palacio Mondragón (Ronda) 446
Palacio de Monterrey (Salamanca) 340
Rūmai (tęsinys)
Palacio de Orellana-Pizarro (Trujillo) 389
Palacio de El Prado 314
Palacio Pedro I (Sevilija) 404, 422
Palacio Real (Madridas) 256, 266–7
Palacio Real de Aranjuez 315
Palacio de Revillagigedo (Gijón) 101
Palacio de Santa Cruz (Madridas) 261
Palacio de San Telmo (Sevilija) 426–7
Palacio Sobrellano (Comillas) 107
Palacio de Velázquez (Madridas) 287
Palacio de Viana (Córdoba) 455
Palacio del Viso (Viso del Marqués) 380
Palau de l'Almudaina (Palma) 494
Palau de la Genaralitat (Barselona) 140, **143**
Palau de la Generalitat (Valensija) 240
Palau Güell (Barselona) **136–7**, 146–7
Palau Moja (Barselona) 147
Palau de la Música Catalana (Barselona) 139, **149**, 185
Palau Nacional (Barselona) 134
Palau Reial Major (Barselona) 141, **142–3**
Palau Reial Pedralbes (Barselona) 173
Palau de la Virreina (Barselona) 147
Reales Alcázares (Sevilija) 417

S

Sábada 220
Sabartes, Jaime 149
Sabatini, Francesco
Palacio de El Prado (Madridas) 314
Palacio Real (Madridas) 267
Puerta de Alcalá (Madridas) 277
Sacromonte 465
Safont, Marc 143
S'Agaró
viešbučiai 546
Sagnier, Enric 174
Sagrada Família (Barselona) 135, 136, 137, 155, **162–3**
Sagrera, Guillem 493, 496
Sagunt (Sagunto) **239**
restoranai 591
Sahagún 335
Saja 107
Sala Riviera (Madridas)
Salamanca 318, **340–43**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 340–41
restoranai 596
viešbučiai 556
Salamancos provincija 329
Salamancos universitetas 51, 342
Salardú 200

Salas
viešbučiai 539
El Saler
viešbučiai 551
Salido, Fernando Ortega 473
Salinas de Añana 123
Salinas de Janubio 525
Ses Salines (Las Salinas) 486
viešbučiai 569
Sallent de Gállego 220
viešbučiai 549
Salobreña 459
Salos **479–527**
Balearų salos 483–503
comunidades 623
Kanarų salos 505–27
Susipažinkim su Ispanijos salomis 480–81
Salou 214
Salzillo, Francisco 252
San Agustín (Sant Agustí) 518
San Andrés de Teixido 84
San Antonio *žr.* Sant Antoni
San Carlos del Valle 380
San Clemente 377
San Diego de Alcalá dalina maistą vargšams (Murillo) 57
San Fernando
restoranai 605
San Francisco (šv. Pranciškus) *žr.* Sant Franiesc
San Isidro (šv. Izidorius) (Madridas) 280
San José (Almería)
viešbučiai 567
San Juan de la Cruz *žr.* šv. Jonas (Kryžiaus)
San Juan de Gaztelugatxe 115
San Juan de la Peña, Monasterio de **224**, 240
San Julián de los Prados 103
San Lorenzo de El Escorial
restoranai 594
viešbučiai 554
San Martín de Castañeda 333
San Martín de Frómista 79
San Martín de Oscos 100
San Miguel *žr.* šv. Mykolas
San Miguel de Escalada 335
San Miguel de Lillo 103
San Miguel de las Victorias 365
San Millán de la Cogolla 112, **125**
San Nicolás de Tolentino
fiestos 512
San Pedro de Alcántara 448
San Pedro de Arlanza 352
San Pedro de la Nave 338
San Pedro Manrique
fiestos 350
San Roque
restoranai 605
viešbučiai 567
San Salvador de Poyo
restoranai 579
San Sebastián (Donostia) 71, **118–19**
festivaliai 37
San Sebastián (Donostia) (tęsinys)
filmų festivalis 38, **119**
restoranai 583
viešbučiai 542
San Sebastián (La Gomera) 509
restoranai 608
viešbučiai 570
San Vicente de la Barquera
fiestos 106, 107
San Vicente de Toranzo
viešbučiai 540
Sancha, Doña 286
Sanas I, Aragono karalius 225
Sanas I, Navaros karalius 49
Sancho I Garcés, Pamplonos karalius 126
Sanas II, Kastilijos ir Leono karalius
mirtis 338, 353
Sančas III Didysis, Navaros karalius 126, 131
Sančas IV Išmintingasis, Navaros karalius 126, 127
Sančas VII, Navaros karalius 50, 51
Sančas VII Stiprusis, Navaros karalius
kapas 130
Sánchez, Arantxa 18
Sand, George 490
Los Sanfemines (Pamplona) 16, 128
Sangenjo *žr.* Sanxenxo
Sangrija 577
Sangüesa (Zangotza) 131
Sanlúcar de Barrameda **442**
fiestos 439
restoranai 605
viešbučiai 567
Sanlúcar La Mayor
restoranai 605
viešbučiai 567
Sant Agustí *žr.* šv. Augustinas
Sant Antoni (San Antonio) **486**
restoranai 606
viešbučiai 568
Sant Antoni Abat (Mallorca) 499
Sant Antoni de Portmany
viešbučiai 568
Sant Carles de la Ràpita 215
restoranai 587
Sant Celoni
restoranai 587
Sant Feliu de Guíxols
restoranai 587
Sant Franiesc (San Francisco) (šv. Pranciškus) 488
Sant Joan (šv. Joana) (Ciutadella) 499
Sant Joan de les Abadesses 203
Sant Joan Pelós (Felanitx) 499
Sant Josep (San José) **486**
restoranai 606
Sant Martí 202
Sant Miquel (San Miguel) 487
viešbučiai 568
Sant Pere de Ribes
viešbučiai 546
Sant Sadurní d'Anoia 211
restoranai 587
Santa Brígida
restoranai 608
Santa Comba de Bande 93
Santa Cristina d'Aro
viešbučiai 546
Santa Cruz, markizas 380
Santa Cruz (Sevilija) **415–23**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 416–17
rajono žemėlapis 415
restoranai 600–601
viešbučiai 562
Santa Cruz de la Palma 508
fiestos 512
restoranai 609
Santa Cruz de Tenerife 506, **512**
fiestos 35, 39, 512
restoranai 609
viešbučiai 571
Santa Cruz del Valle de los Caídos 311
Santa Eulària d'es Riu (Santa Eulalia del Río) 95, **488**
restoranai 606
viešbučiai 568
Santa Fé 459
Santa Galdana 499
Santa Gertrudis
restoranai 606
Santa María de Huerta 359
viešbučiai 557
Santa María de Mave
restoranai 596
viešbučiai 557
Santa María de Melque 369
Santa María del Naranco 103
Santa Pola paplūdimys 248
restoranai 591
Santander **109**
festivaliai 37
restoranai 581
viešbučiai 539–40
Santes Creus 211
Santiago de Compostela 70, **86–9**
fiestos 94
katedra 81, 87, **88–9**
Kelias į Santiago 78–9
oro uostas 628
piligrimai 81
Planas *Iš gatvės į gatvę*
restoranai 579
viešbučiai 537
Santiago de la Ribera 252
Santillana del Mar 71, 97, **108**
viešbučiai 540
Santiponce 452
Santo Domingo
Kelias į Santiago 79
Santo Domingo de la Calzada **124**
viešbučiai 542
Santo Domingo de Silos **358**
restoranai 596
viešbučiai 557
Santo Toribio de Liébana 106
Santos Inocentes 39
Santuario de Arantzazu 120
Santuario de Lluc 491

Santuario de Loiola 120
Santuario de Torreciudad 225
Sanxenxo (Sangenjo)
restoranai 579
Saportella, Francesca 173
Sardana 215
El Sardinero 109
Saturnas, ryjantis savo sūnus (Goya) 284
Sarurrarán 115
Saura, Antonio 29
Saulėtos dienos 40–41
Savarankiški keliautojai į Ispaniją 533
Savitarnos butai **532**, 533
Savivaldybės 622–3
O Saviñao
viešbučiai 537
Scacchi, Greta 119
Schmidt-Rottluff, Karl
Oldenburgo rudens peizažas 279
Scipijonas Afrikietis 452
Scipijonas Vyresnysis 46, 472
Segóbriga 368
Segovia 319, **346–7**
akvedukas 346, **347**
Alcázar 326–7
restoranai 596
romėnų griuvėsiai 47
viešbučiai 557
žemėlapis 346
Segovia, Andrés 462
Segovios provincija 329
Seguí šeima 490
Segura, Isabel de 231
Segura, upė 252
Segura de la Sierra 473
Sella, upė 37, 104
Semana Santa (Didžioji savaitė) *žr.* Velykos
Semana Trágica, Barselona (1909) 61
Semanas Grandes
Bilbao 37
San Sebastián 37
Sempere, Eusebio 251
Senamiestis (Barselona) **139–53**
restoranai 584–5
Seneka 30, 46
Senegüé
restoranai 589
Senosios muzikos festivalis (Sevilija) 39
Septembrina Revolution (Rugsėjo revoliucija) (1868–70) 67
Sepúlveda **347**
restoranai 596
La Serena 388
Serna, Ramón Gómez de la 295
Serra broliai 28, 168
Serranía de Cuenca 365
Sert, Josep Lluís
Fundació Joan Miró (Barselona) 167, **168**
Sert, Josep María
Casa de la Ciutat (Barselona) sienų tapyba 143
Sert, Josep María (tęsinys)
Sienų tapyba iš baskų gyvenimo 119
Vic katedros sienų tapyba 210
Servi-COCEMFE 533, 613
Setenil
Pueblos Blancos, žygis 444
La Seu d'Urgell 198, **202**
restoranai 588
viešbučiai 546
Sevilija **409–33**
El Arenal 409–13
autobusų stotis 635
Expo–92 64–5
fiestos ir festivaliai 34, 38, 39, 413
Gatvių rodyklė 429–33
La Giralda 398, 415, 416, **418**
katedra 416, **418–19**
oro uostas 628
parodos 61
Planai *Iš gatvės į gatvę*
El Arenal 410–11
Santa Crux 416–7
Reales Alcázares 422–3
restoranai 600–601
Santa Cruz 415–23
Toliau nuo centro 425–8
viešbučiai 461–2
Sevilijos provincija 435
Sevilijos mokykla 57, 426, 455
Shakespeare, William 315
El Sidas (El Cid) 352
Sidras 97
Sidro festivalis (Nava) 37
Sierra Centro de Guadarrama 39, 311
Sierra de Alcaraz 378–9
Sierra de Aracena 438
Sierra de la Demanda 358
Sierra de Gata 386
Sierra de Gredos 318, **344**
Sierra de Gúdar 230
Sierra Mariola 249
Sierra Morena 452
Sierra Nevada 460, **461**
viešbučiai 567
Sierra Norte 310
Sierra de la Peña de Francia 338–9
Sigüenza **364**
restoranai 598
viešbučiai 559
Sigueruelo
viešbučiai 557
Sil, upė 94
El Silbo (švilpesių kalba) 508
Siloé, Diego de 349
Almerías katedra 477
Burgoso katedra 354
Capilla del Salvador (Úbeda) 473
Casa de las Muertes (Salamanca) 343
Granados katedra 462
Guadixo katedra 469
Iglesia de la Villa (Montefrío) 458
Kristus prie kolonos 354
Málagos katedra 450
Siloé, Gil de 350
altoriaus paveikslai 353, 354
Juano de Padillos kapas 353
Museo de Escultura (Valladolid) 349
Trijų karalių apsilankymas 352
Simancas 349
Simonas Kelnietis 349, 350, 352
Sinagogos
Barselona 142
Córdoba 454
Toledo 373
Siresa 220
Sisán-Cambados
viešbučiai 537
Sisley, Alfred
Sutemos virš Loingo upės 151
Sitges 199, 214
restoranai 588
viešbučiai 547
Siurrealizmas 168, 205
Slalomas Miño upe 93
Slalomas Sella upe 37
Slaptoji Ispanija 533
Slidinėjimas 624
Sniegynų Mergelės nusileidimas (Santa Cruz de la Palma) 512
Sobrado de los Monjes, Monasterio *žr.* Monasterio Sobrado de los Monjes
Socialistų darbininkų partija (PSOE) 64, 65
Sodai *žr.* Parkai ir sodai
Sofija, karalienė 19
Solán de Cabras 365
Solana, José Gutiérrez
La Tertulia del Café de Pombo 289
Solares
viešbučiai 540
Soler, Frederic 150
Solisų šeima 391
Sóller **491**
restoranai 607
viešbučiai 569
Solosancho
viešbučiai 557
Solsona 210
Solynieve 461
Somiedo, Parque Natural de *žr.* Parque Natural de Somiedo
Somontano vyndarystės rajonas 192–3
Son Marroig 491
Son Servera
restoranai 607
Sorbas 476
Soria **359**
viešbučiai 557
Sorios provincija 329
Sorolla, Joaquín 29, 242, 243
Museo Sorolla (Madridas) 295
Vaikai paplūdimyje 285
Sos del Rey Católico **220**
viešbučiai 549
Sotogrande 436, 448
Soult, Marshal 413
Spageti vesternai 476

Spanair (oro linijos) 629
Specializuotos atostogos 624
Specializuotos parduotuvės 618
Barselona **182**, 183
Spielberg, Steven 476
Sportas 18, **624–5**
Barselona 185
Stanfords 635
Stovyklavietės 533
Stovyklavietės ir mikroautobusų klubas 533
Suárez, Adolfo 64
Subirachs, Josep Maria 162
Susillo 427
Sutemos virš Loingo upės (Sisley) 151
Suvenyrų parduotuvės 304–5
Sūriai
Šiaurės Ispanija 73
Sveikatos apsauga 614

Š

Šafranas (azafrán) 320
Šafrano festivalis (Consuegra) 38
Šeimos gyvenimas 16–17
Šiaurės Afrika
keltai 629
Šiaurės Ispanija **69–131**
Astūrija ir Kantabrija 97–109
Baskija, Navara ir La Riocha 111–19
comunidades 623
Galisija 81–95
Kelias į Santiago 78–9
krašto maistas 72–3
miškai 76–7
vynai 74–5
žemėlapis 70–71
Šiaurės Ispanija 73
Šokiai
Barselona **184**, 185
flamenko **306**, 307, **406–7**
Madridas **306**, 307
Sardana 215
Šventasis Gralis 224
Šv. Agotos diena (Zamarramala) 350
Šv. Brunono ekstazė (Zurbarán) 443
Šv. Kasilda (Zurbarán) 279
Šv. Dominykas iš Sillos paskiriamas abatu (Bermejo) 284
Šv. Jeronimas tyruose (Titian) 279
Šv. Jokūbo diena (Santiago de Compostela) 94
Šv. Jurgio diena (Barselona) 153
Šventės, valstybinės 39
Šventieji vaikai su kriaukle (Murillo) 29
Švietimo amžius 31, 43, **58**
Švilpesių kalba, La Gomera 508

T

Tabarca sala *žr.* Illa de Tabarca
Tabernas 476
Tablas de Daimiel nacionalinis parkas 26, **381**
Tacca, Pietro
Pilypo III paminklas 263
Pilypo IV paminklas 265
Tacoronte 511
Tafalla
restoranai 583
Tafira 520
Tagus (Tajo), upė 315, 368
Taksi 634
Talaiots 503
Talaveros mūšis (1809) 59
Talavera de la Reina **368**
restoranai 598
viešbučiai 559
Las Tamboradas (Teruel) 229
Tapas (užkandžiai) 574–5
Tapia de Casariego 100
Tapies, Antoni 29, 490
Debesis ir kėdė 156
Duoklė Picasso 151
Fundació Tàpies (Barselona) 156, **160**
Taramundi **100**
restoranai 581
viešbučiai 540
Tarantino, Quentin 119
Tarazona 219, **226**
Tarifas ben Malukas 444
Tarifa 444
viešbučiai 567
Tarifa, markizas 420
Tariq 48
Tarptautinė taurė, Jo didenybės karaliaus (Palma de Mallorca) 37
Tarptautinė paroda, Barselona (1929) 165, 166, 168, 169
Tarptautinis muzikos ir šokio festivalis (Granada) 37
Tarptautinis Santandero festivalis 37
Tarptautinis folkloro Gala (Ronda) 38
Tarptautinis džiazo festivalis
San Sebastián 37
Vitoria 37
Tarptautinis vynuogių automobilių ralis 36
Tarraconsis (romėnų provincija) 46
Tarragona 189, **214–15**
restoranai 588
viešbučiai 547
Tarragonos provincija 197
Tarragonos vyndarystės rajonas 192–3
Tarrasa *žr.* Terasa
Tartesas 45
Taüll 201
Tauste 220
Tavérnoles
viešbučiai 547
Teatras
Barselona 184
Madridas **306**, 307
Teatre Grec (Barselona)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 167
Teatre Nacional de Catalunya (Barselona) 185
Teatro Albéniz (Madridas) 307
Teatro Alfil (Madridas) 307
Teatro de la Comedia (Madridas) 307
Teatro Español (Madridas) 281
Teatro de la Maestranza (Sevilija)
Planas *Iš gatvės į gatvę* 410
Teatro María Guerrero (Madridas) 307
Teatro Real (Madridas) 307
Teatro de la Zarzuela (Madridas) 307
Tegueste
restoranai 609
Teguise 526
Teide, kalnas 27, **514–15**
Teide, Parque Nacional del 514–15, 527
Teito 23
Teisinė pagalba 615
Tejero, Colonel Antonio 64, 281
Telefonai 620–21
Kelių būklė ir orų prognozė 634
Telefono kortelės 620
Televizija 18, 621
Tembleque 376
Teminiai parkai
Andalūzija 476
Kanarų salos 519
Port Aventura 214
Temperatūros 40–41
Templo de Debod (Madridas) 293
Tena, Lucero 407
Tenerife 480, 505, **510–15**
oro uostas 628
restoranai 609
viešbučiai 571
vulkanai 527
žemėlapis 507
Tenisas 624
Tentudía 395
Terán, Luis Marín de 412
Teresė Avilietė, šv.
Ávila 344, **345**
kapas 343
statula 345
Las Teresitas 506, 512
Teror
Cruz de Tejeda, žygis 521
Terra Alta vyndarystės rajonas 192–3
La Tertulia del Café de Pombo (Solana) 289
Teruel **230–31**
fiestos 229
katedra 51
restoranai 589
Teruelio įsimylėliai 231
viešbučiai 549
Teruelio provincija 217
Teverga 101
Tėvas Gonzalo de Illescas dirba (Zurbarán) 389
Texeiro, Pedro 295
TEYCI (Madridas) 30
Thyssen-Bornemisza, Hans Heinrich 278
Thyssen-Bornemisza, baronas
Heinrich 278
portretas 278
Tibaldi 312
Tibidabo (Barselona) **174**, 185
Tiepolo, Giovanni Battista 173, 285
Tiermes 347
Tierra de Campos 329

Timanfaya, Parque Nacional de *žr.* Parque Nacional de Timanfaya
Tintoretto 285, 373
Titian 271, 294
Imperatorius Karolis V Mühlberge 285
Šv. Jeronimas tyruose 279
TIVE 613
El Toboso 376
Todos los Santos 39
La Toja *žr.* A Toxa
Toledo mokykla 373
Toledo **370–75**
fiestos 34, 369
katedra 319, 371, **374–5**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 370–71
restoranai 598
viešbučiai 559–60
Toledo, Juan Bautista de 313
Toledo, Montes de *žr.* Montes de Toledo
Toledo provincija 361
La Tomatina (Buñol) **238–9**, 245
Tomé, Narciso 348, 375
El Torcal 451
Torcal, Parque Natural del 451
Torcuato, San 469
Tordesillas **348**
restoranai 596
Tordesiljo sutartis (1494) 53
Torla 217, 222
Toro 339
restoranai 596
Toro vyndarystės rajonas 322–3
El Toro 499
Toros de Guisando 344
Torquemada, Tomás de 52, 226
kapas 345
Torre de Collserola (Barselona) 173
Torre de los Lujanes (Madridas) 262
Planas *Iš gatvės į gatvę* 260
Torre del Oro (Sevilija) **413**
Planas *Iš gatvės į gatvę* 411
Torrecaballeros
restoranai 596
Torrejón de Ardoz
viešbučiai 554
Torremolinos 449
restoranai 605
viešbučiai 567
Torrent
viešbučiai 547
Torres de Ivila (Barselona) 185
Torrevieja (Torrevella) **251**
festivaliai 37
paplūdimys 248
restoranai 591
Tortosa **215**
viešbučiai 547
Tossa de Mar 19, **206**
paplūdimys 207
A Toxa (La Toja) 90
viešbučiai 537
Trafalgaro mūšis (1805) 58, 59
Tragacete
restoranai 598
Tragacete (tęsinys)
viešbučiai 560
Trajanas, imperatorius 46, 428, 452
Transmediterránea 629
Traukiniai 630–31
Tredós
viešbučiai 547
Trepucó 503
Els Tres Tombs (Barselona) 153
Trevélez
Las Alpujarras, žygis 460
viešbučiai 567
Triana (Sevilija) 428
Trijų karalių apsilankymas (Campaña) 336
Tristán, Luis 373
Trisdešimties metų karas 57
Trys čigoniukai (Rebull) 140
Trys gracijos (Rubens) 283
Trys karaliai 35, 39
Trofeo Conde de Godó (Barselona) 36
Trujillo **389**
restoranai 600
viešbučiai 561
TRYP 533
Tualetai 615
Tudela (Tutera) 126
Tuesta 123
Tui (Tuy) **92–3**
viešbučiai 537
Turégano 347
Turgūs 618
Barselona 183
Madridas **292**, 305
Valensija 241
Vic 210
Tualetai 615
Turia, upė 238, 240, 244
Turisvert 533
Tuy *žr.* Tui
Tuner, JMW 295
Tuner, Lana 38, 119
Ture
viešbučiai 567
Turizmas 19, **65**
Turizmo biurai **612**, 613
Turón 191
Tutera *žr.* Tudela
TVR 533
Tvarkaraščiai, geležinkelių 631
TWA 629
Txacoli (chacolí) 74
Txacoli de Guetaria vyndarystės rajonas 74–5

U

Úbeda **472–3**
viešbučiai 567
žemėlapis 472
Ubrique
Pueblos Blancos, žygis 444
Uclés, Monasterio de *žr.* Monasterio de Uclés
Ujué 126
Ulla, upė 90
Unamuno, Miguel de 31, 343
Uncastillo 220
restoranai 589
UNESCO 174, 509
Universidad (Salamanca) 342
Planas *Iš gatvės į gatvę* 340
Universidad (Sevilija) 427
Universalinės parduotuvės 618
Barselona 182, 183
Madridas 304, 305
Uraka Navarietė, Dona 50
kapas 350
Urda 376
Urvai
Albarracín 231
Cales Coves 502
Coves d'Artá 485, 493
Coves de Sant Josep 238
Coves del Drac 493
Coves dels Hams 493
Les Covetes dels Moros 249
Cueva de El Castillo 108
Cueva de los Letreros 476
Cueva de Montesinos 379
Cueva de Tito Bustillo 103
Cueva de los Verdes (Jameos delos Verdes) 526
Cueva del Buxu 103
Cuevas de Altamira 44, 108
Cuevas de Nerja 459
Cuevas de Santimamiñe 115
Cuevas de Valporquero 334
Gruta de las Maravillas 438
Guadix 469
Ramales de la Victoria 109
Yesos de Sorbas 476
Urviniai namai 23
Utiel-Requena vyndarystės rajonas 192–3
Utrechto taika (1713) 58, 448

Ū

Ūkininkavimas *žr.* Žemės ūkis

V

Vagystės 615
Vaikai paplūdimyje (Sorolla) 285
Vaikščiojimo per ugnį fiesta (San Pedro Manrique) 350
Vaisiai
Pietų Ispanija 401
Vaistinės 614
Vayreda, Joaquim 203
Valdediós 103
Valdelinares 230
Valdeorras 38
Valdepeñas **380**
restoranai 598
viešbučiai 560
Valdepeñas vyndarystės rajonas 322–3
Valderrama
golfas 38
Valderrobres 230
Valdés, Lucas 412, 421
Valdés Leal, Juan de 455
Finis Gloriae (Valdés Leal) 413

Valdés Leal, Juan de (tęsinys)
Hospital de la Caridad (Sevilija)
In Ictu Oculi 413
Kryžiaus triumfas 421
La Inmaculada 412
paveikslai 411
Sevilijos rotušės paveikslai 420
Valdovai 66–7
Valensija 188, 233, **240–43**
festivaliai 34, 36, 38
horchata 243
oro uostas 628
restoranai 592
viešbučiai 551
žemėlapis 241
Valensijos vyndarystės rajonas 192–3
Valensija ir Mursija 233–53
comunidades 623
fiestos 245
klimatas 41
restoranai 590–92
viešbučiai 549–51
Žvalgantis po Valensiją ir Mursiją 234–5
Valencia de Alcántara 392
Valencia de Don Juan 335
Valenciano dialektas 233
Valgiaraščiai 573
Valiuta 617
Valiutos keityklos 616
Vall d'Aran (Valle de Arán) **200**, 624
drugeliai 200
Vall de Boí (Valle de Bohí) 201
Valladolid **348–9**
fiestos 34, 350
istorija 56
restoranai 596
viešbučiai 557
Valladolido provincija 329
Vallemossa **490**
viešbučiai 569
Valle de Alcudia 381
Valle de Arán *žr.* Vall d'Aran
Valle de Bidasoa 130
Valle de Bohí *žr.* Vall de Boí
Valle de Cabuérniga 107
Valle de los Caídos, Santa Cruz del 311
Valle de Fuenfría 311
Valle gran Rey 507, 509
Valle de Ordesa 222
Valle de los Pedroches 452
Valle de Roncal 130–31
Valle de Salazar 131
Valle de Silencio 333
Valle del Ambroz 384
Valle-Inclán, Ramón María del 31
Vallehermoso 509
Los Valles 220
Valls
restoranai 588
Valmaseda 350
Válor
Las Alpujarras, žygis 461
Valporquero, Cuevas de *žr.* Cuevas de Valporquero
Valstybės diena 39
Valstybinės šventės 39
Valverde 508
viešbučiai 571
Valverde de la Vera
fiestos 387
van der Weyden, Rogier 285
Kalvarija 313
Van Dyck, Antuanas 242, 271
Van Gogh, Vincent 152
van Loo, Louis-Michel 285
Vandalai 47
Vandelvira, Andrés de Baeza 474
Baezos katedra 475
Capilla del Salvador (Úbeda) 473
Hospital de Santiago (Úbeda) 472
Iglesia de San Pablo (Úbeda) 473
Jaéno katedra 469
Palacio de las Cadenas (Úbeda) 473
Vanduo, geriamas 576
Vandens sportas 625
Vasara Ispanijoje 37
fiestos 34–5
Vasarely, Viktor 114
Vázquez de Molina, Juan 472, 473
Es Vedrá (Isla Vedra) 486
Vedra
restoranai 579
Vega, Félix Lope de 30, 56, 315
Casa de Lope de Vega (Madridas) 280
Fuente Obejuna 452
Vega de Pas 108
Vega de San Mateo
restoranai 608
Velarde 294
Velázquez, Diego de **28**, 56, 57
Arnoto užvilkimas šv. Idelfonsui 420
Autoportretas 242
Bakcho triumfas 282
Bredos pasidavimas 57
krikštas 426
Las Meninas **28–9**, 149, 284
Pilypo IV paminklas 265
Šv. Tomo Akiniečio gundymas 251
Velázquez Bosco 287
Vélez Blanco 476
Vélez-Málaga 459
Velykos **34**, 39
El Vendrell 214
Venera ir Kupidonas (Rubens) *žr.* *Venera prieš veidrodį*
Venera prieš veidrodį (Rubens) 279
Ventana del Diablo 365
Ventas con Peña Aguilera 369
Vera *žr.* Bera
Vera
restoranai 605
Veral, upė 220
Verboom, Prosper 150
Verdaguer, Jacint 202
Vergara, Ignacio 241
Verges
fiestos 211
Verín **93**
restoranai 579
viešbučiai 537
Verne, Jules 488
Veronese, Paolo 285
Vertėjai 615
Vespasianas, imperatorius 46
Vespucci, Amerigo 153
Vestgotai 43, 46, **47**, 48
architektūra 405
Vėjo malūnai 23
Vėjų šukos (Chillida) 118
Vía de la Plata 334
Viajes 2000 533, 613
Viana
restoranai 583
Vianos šeima 455
Vic (Vich) **210**
restoranai 588
Vidurvasario išvakarės (Katalonija) 211
Vienuolynai
apsigyvenimas juose 532
Monasterio de la Cartuja (Granada) 59
Monasterio de las Descalzas Reales (Madridas) 271
Monasterio de la Encarnación (Madridas) 270
Monasterio de Guadalupe 388–9
Monasterio de Iranzu 128
Monasterio de Leyre 71, **131**
Monestir de Montserrat 208–9
Monasterio de Nuestra Señora de Irache 128
Monasterio de La Oliva 126
Monasterio de Oseira 95
Monasterio de Piedra 228
Monestir de Poblet 189, **212–13**
Monasterio de El Puig 239
Monasterio de la Rábida 438
Monasterio de Ribas de Sil 82, **94**
Monasterio de San Juan de la Peña **224**, 240
Monasterio de San Millán de Suso 125
Monasterio de San Millán de Yuso 125
Monasterio de San Pedro de Cardeña 353
Monasterio de Santa María (Fitero) 126
Monasterio de Santa María (A Guarda) 92
Monasterio de Santa María de El Paular 309, **310**
Monasterio de Santa María la Real 125
Monasterio de Santo Domingo de Silos 358
Monasterio Sobrado de los Monjes 95
Monasterio de Uclés 368
Monasterio de Veruela 226
Monasterio de Yuste 383, **387**

Vienuolynai
Monestir de Santa Maria de Pedralbes (Barselona) 173
Viešbučiai **530–71**
Andalūzija 563–7
apmokėjimas 531
Aragonas 547–9
Astūrija ir Kantabrija 538–40
Balearų salos 568–9
Barselona 543–5
Baskija, Navara ir La Riocha 540–42
casas rurales 531
Estremadūra 560–61
Galisija 536–8
jaunimo viešbučiai 532
kainos 530–31
kalnų prieglobsčiai 532
Kanarų salos 570–71
Kastilija ir Leonas 555–7
Kastilija-La Manča 558–60
Katalonija 545–7
kategorijos ir patogumai 530
Madridas 552–4
Madrido provincija 554
neįgalieji keliautojai 533
savitarnos 532
užsakymas ir registracija 531
Valensija ir Mursija 549–51
valstybiniai viešbučiai (paradorai) **530**, 533, **534–5**
vienuolynai 532
viešbučiai, jaunimo 532, 533
viešbučiai-butai 532
viešbučių tinklas 533
Viešbučio kambarys (Hopper) 278
Vietinė architektūra **22–3**
Vietinė valdžia 622–623
Viktorija Eugenija, karalienė 280
Vielha (Viella) **200**
viešbučiai 547
Viernes, Santo 39
Vigo **92**
restoranai 579
Video festivalis 39
La Vila Joiosa (Villajoyosa) 250
viešbučiai 551
Vila Olimpica (Olimpinis kaimelis) (Barselona) 152
Viladrau
viešbučiai 547
Vilaflor
viešbučiai 571
Vilafranca del Penedès **211**
restoranai 588
Vilagarcía de Arousa 91
restoranai 579
viešbučiai 538
Vilalba *žr.* Villalba
Vilanova i la Geltrú 214
viešbučiai 547
Vilar de Donas 95
Vilaseca i Casanovas, Josep 150
Villacarriedo 108
Villaescusa de Haro 377
Villafamés 237
Villaframil restoranai 579
Villafranca del Bierzo **332–3**
restoranai 596
viešbučiai 557
Villajoyosa *žr.* Vila Joiosa
Villalba (Vilalba)
viešbučiai 538
Villalba, Alfredo 286
Villalba de la Sierra
restoranai 598
Villalonga
viešbučiai 538
Villamiel 386
Villanúa
viešbučiai 549
Villanueva 101
Villanueva, Juan de 263
Museo del Prado (Madridas) 282
Real Academia de la Historia (Madridas) 281
Real Jardín Botánico (Madridas) 287
Teatro Español (Madridas) 281
Villanueva de Alcolea
festivaliai 35
Villanueva de los Infantes 380
Villanueva de la Vera
fiestos 387
El Villar de Álava 74
Villar i Lozano, Francesc de Paula 163
Villareal de San Carlos 388
Villaspesa, Francisco 461
Villaviciosa
viešbučiai 540
Villena, Juan Pacheco, markizas 326, 376, 377
Villenos lobis **44–5**, 250
Villuercas 388
Vinarós 237
restoranai 592
Vincentas, šv.
kapas 345
Vinion (Barselona) 183
Vinarós
restoranai 592
Vinos de Madrid vyndarystės rajonas 322–3
Virgen de las Alcantarillas piligrimų kelionė 4
Virgen de la Hoz 364
Las Virtudes 380
Virtuvės prekės 619
Visa kortelė 616
Viso del Marqués 380
Visų Šventųjų diena 38, 39
Vitoria (Gasteiz) **122–3**
fiestos 37, 128
restoranai 583–4
viešbučiai 542
žemėlapis 122
Vitražai
Leóno katedra 337
Viveiro (Vivero) 84
Vizcaya (Bizkaia) 111
Vizos 612
Vynas 619
Balearų salos 489
Centrinė Ispanija 322–3
etiketės 577
Ką gerti Ispanijoje 576
Kanarų salos 513
Pietų Ispanija 402–3
restoranuose 573
Rytų Ispanija 192–3
vynuogynai 25
Šiaurės Ispanija 74–5
Vyno mūšis (Haro) 128
Vynuogių derlius (Jerez de la Frontera) 38
Volvo meistrų golfo čempionatas (Valderrama) 38
Vuelta Ciclista a España 36
Vulkaninės salos (Kanarų salos) 27, **527**

W

Waldren, William 491
Wamba 349
Watteau, Antoine 278, 285
Wellington, hercogas
Nepriklausomybės karas 59, 122
Ciudad Rodrigo apsiaustis 339
Weyden, Rogier van der 313, 462
Nuėmimas nuo kryžiaus 285
Whitney, Gertruda Vanderbilt 438
Wornum, Selden 118

X

Xábia (Jávea) 235, **245**
paplūdimys 248
viešbučiai 551
El Xampanyet (Barselona) 185
Xàtiva (Játiva) 244
Xavier, šv. Francis 131
Xúquer, upė *žr.* Júcar, upė

Y

Yaiza
restoranai 609
viešbučiai 571
Yanci *žr.* Igantzi
Yáñez de la Almedina, Fernando 284
Los Yébenes 369
Yebra de Basa
fiestos 229
Yeclos vyndarystės rajonas 192–3
Yegen
Las Alpujarras, žygis 461
Yemas 321
Yesa
viešbučiai 542
Yesos de Sorbas 476
Yeste
Sierra de Alcaraz, žygis 378
Yuste, Monasterio de *žr.* Monasterio de Yuste

Z

Zafra **394–5**
restoranai 600
viešbučiai 561

Zahara de la Sierra
Pueblos Blancos, ekskursija 445
Zahara de los Atunes 444
Zalamea de la Serena 394
Zamarramala
fiestos 35, 350
Zamora **338–9**
restoranai 596
viešbučiai 557
Zamoros provincija 329
Zangotza *žr.* Sangüesa
Zaragoza (Saragosa) 188, 226–7
fiestos 38, 229
restoranai 589–90
viešbučiai 549
žemėlapis 227
Zaragozos provincija 217
Zarautz 115
viešbučiai 542
Zarco, Doña Ana Martínez 376
Zarza, Vasco de la 375
Zarzuela **306**, 307
Zeleste (Barselona) 185
Zoologijos sodai
Parc Zoològic (Barselona) 151
Zoraya 468
Zorrilla, José 31, 348
Zuázola, Ávilos vyskupas 120
Zuheros 458
viešbučiai 567
Zuloaga, Ignacio 119, 123
Grafienė Matbieu de Noailles 114
Museo de Ignacio Zuloaga (Zumaia) 115
Pedraza de la Sierra 347
Zumaia (Zumaya) 115
Zurbarán, Francisco de 28, 57, 237
fontanas 395
Fray Pedro Machado 271
gimimo vieta 395
Natiurmortas su keturiais indais 284
San Hugo en el Refectorio 412
Sevilijos rotušės *(ayuntamineto)* paveikslai 420
Šv. Brunono ekstazė 443
Šv. Dominykas Sorioje 412
Šv. Kasilda 279
Tėvas Gonzalo de Illescas dirba 389
Zafros altoriaus paveikslas 394, 395

Ž

Žemėlapiai
Andalūzija 436–7
Aragonas 218–19
Astūrija ir Kantabrija 98–9
Žemėlapiai (tęsinys)
Baeza 474–5
Balearų salos 480–81, 484–5
Barselona 134–5
Barselona: Barri Gòtic 140–41
Barselona: Eixample 155
Barselona: La Ramblas 147
Barselona: Montjuïc 165, 166–7
Barselona: Quadrat d'Or 156–7
Barselona: senamiestis 139
Barselona: Toliau nuo centro 171
Barselona: Gatvių rodyklė 175–81
Baskija, Navara ir La Riocha 112–13, 121
Burbonų Madridas 273
Burgos 353
Cáceres 390–91
Centrinė Ispanija 318–19
Centrinės Ispanijos paukščiai 324
Córdoba 454–5
Costa Blanca 248
Costa del Sol 448–9
Cruz de Tejeda žygis 521
Cuenca 366–7
Estremadūra 384–5
Galisija 82–3
geležinkeliai 631
Girona 204
Granada 463, 464–5
Ispanija 1714 m. 58
Ispanija 1936 m. liepos mėn. 62
Ispanija šiandien 64
Ispanijos imperija 1580 m. 54
Ispanijos imperija 1647 m. 56
Ispanijos kolonijų įteisinimas 1900 m. 60
Ispanijos Naujojo Pasaulio tyrinėjimai 52
Ispanijos provincijos 623
Ispanijos sritys 12–13
Kanarų salos 13, 480–81
Kanarų salos: Rytinės salos 516–17
Kanarų salos: Vakarinės salos 506–7
Kastilija ir Leonas 330–31
Kastilija-La Manča 362–3
Kastilijos ir Leono pilys 327
Katalonija 198–9
Kelias į Santiago 78–9
Las Alpujarras, žygis 460–61
Madridas 256–7
Madridas: Gatvių rodyklė 297–303
Madridas: Paseo del Prado 274–5
Madridas: Toliau nuo centro 291
Madrido provincija 256, 309–15
Madrido senamiestis 259, 260–61
Žemėlapiai (tęsinys)
Mérida 393
nacionaliniai parkai 27
orientaciniai žemėlapiai 10–11
Palma 494–5
Pamplona 129
Parque Nacional de Ordesa 222–3
Parque Nacional de Picos de Europa 104–5
Parque Nacional del Teide 514–15
Pietų Ispanija 398–9
Plačialapiai miškai 77
priešistorinė Ispanija 44
Pueblos Blancos ekskursija 444–5
Rías Baixas 91
Roménų Ispanija 46
Ronda 446–7
Rytų Ispanija 188–9
Rytų Ispanijos vynai 192–3
Salamanca 340–41
Santa Cruz (Sevilija) 415, 416–17
Santiago de Compostela 86–7
Segovia 346
Senoji Menorca 503
Sevilija: El Arenal 409, 410–11
Sevilija: Gatvių rodyklė 429–33
Sevilija: Toliau nuo centro 425
Sierra de Alcaraz 378–9
Sierra de la Peña de Francia, žygis 338–9
Šiaurės Ispanija 70–71
Šiaurės Ispanijos vynai 74–5
Toledo 370–71
Úbeda 472
Valensija 241
Valensija ir Mursija 234–5
viešbučiai (paradorai) 534–5
Vitoria 122
Zaragoza 227
žemėlapiai vairuotojams **634**, 635
Žemės ūkis **24–5**
Naujojo pasaulio derlius 55
Žemutinis Hurdes 386
Žiema Ispanijoje 39
fiestos 35
Žydai
Barselonoje 142
Centre Bonastruc Ça Porta (Girona) 204
prievartinis atsivertimas 52
Žmonių bokštai (Katalonija) 211
Žolinė 37, 39
Žurnalai 621
Žuvis ir jūros gėrybės
Šiaurės Ispanija 73
Žvejyba 93

Padėka

DORLING KINDERSLEY dėkoja visiems, kurie padėjo parengti šią knygą.

PAGRINDINIAI BENDRADARBIAI
JOHN ARDAGH, žurnalistas, rašytojas, kelių knygų apie šiuolaikinę Europą autorius.

DAVID BAIRD gyveno Andaluzijoje nuo 1971 m. iki 1995 m., knygos *Po Andaluziją* autorius.

VICKY HAYWARD, rašytojas, žurnalistas ir redaktorius, daug keliavęs po Ispaniją.

ADAM HOPKINS, nenuilstantis kelionių rašytojas ir knygos *Kelionės po Ispaniją: Ispanijos portretas* autorius.

LINDSAY HUNT daug keliavo, bendradarbiavo sudarant kelis *Kelionių vadovus*.

NICK INMAN nuolat rašo apie Ispaniją knygose ir žurnaluose.

PAUL RICHARDSON, knygos apie Ibisą, kur jis gyvena, *Kelionė ne su turistų grupe* autorius.

MARTIN SYMINGTON – nuolatinis *Daily Telegraph* bendradarbis. Jis taip pat prisidėjo sudarant *Liudytojo kelionių vadovą po Didžiąją Britaniją*.

NIGEL TISDALL padėjo sudaryti *Liudytojo kelionių vadovą po Prancūziją*, parašė *Kišeninį kelionių vadovą po Seviliją*.

ROGER WILLIAMS padėjo sudaryti vadovus po Barseloną ir Kataloniją ir buvo pagrindinis *Kelionių vadovo po Provansą* bendraautoris.

KITI BENDRADARBIAI
Mary Jane Aladren, Pepita Aris, Emma Dent Coad, Rebecca Doulton, Harry Eyres, Josefina Fernández, Anne Hersh, Nick Rider, Mercedes Ruiz Ochoa, David Stone, Clara Villanueva, Christopher Woodward, Patricia Wright.

PAPILDOMOS ILIUSTRACIJOS
Arcana Studio, Richard Bonson, Louise Boulton, Martine Collings, Brian Craker, Jared Gilbey (Kevin Jones padėjėjas), Paul Guest, Steven Gyapay, Claire Littlejohn.

PAPILDOMOS NUOTRAUKOS
Tina Chambers, Geoff Dann, Phillip Dowell, Mike Dunning, Neil Fletcher, Steve Gorton, Frank Greenaway, Derek Hall, Colin Keates, Alan Keohane, Dave King, D Murray, Cyril Laubsouer, Stephen Oliver, J Selves, Mathew Ward.

KARTOGRAFIJA
Lovell Johns Ltd (Oxfordas), ERA-Maptec Ltd.

DIZAINERIŲ IR REDAKTORIŲ PADĖJĖJAI
Rosemary Bailey, Vicky Barber, Teresa Barea, Gretta Britton, Peter Casterton, Elspeth Collier, Carey Combe, Jonathan Cox, Martin Cropper, Linda Doyle, Des Hemsley, Tim Hollis, Michael Lake, Erika Lang, Rebecca Lister, Sarah Martin, Jane Oliver, Simon Oon, Mike Osborn, Malcolm Parchment, Anna Streiffert, Helen Townsend, Andy Wilkinson.

KOREKTORIUS
Stewart J Wild.

RODYKLĖS SUDARYTOJA
Hilary Bird.

SPECIALIEJI PADĖJĖJAI
DORLING KINDERSLEY norėtų padėkoti visiems sričių ir vietiniams turistų centrams, savivaldybėms *(ayuntamientos)*, parduotuvėms, restoranams ir kitoms organizacijoms visoje Ispanijoje už jų neįkainojamą pagalbą. Ypač dėkojame: Dr Giray Ablay (Bristolio universitetas); María Eugenia Alonso ir María Dolores Delgado Peña (Museo Thyssen-Bornemisza); Ramón Álvarez (Consejería de Educación y Cultura, Castilla y León); Señor Ballesteros (Santiago de Compostelos turizmo biuras); Carmen Brieva, Javier Campos ir Luis Esteruelas (Ispanijos ambasada, Londonas); Javier Caballero Arranz; Fernando Cañada López; Londono *Taurino* klubui; Consejería de Turismo, Castilla-La Mancha, Consejería de Turismo ir Consehería de Cultura, Junta de Extremadura; Mónica Colomer ir Montse Planas (Barselonos turizmo biuras); María José Docal ir Carmen Cardona (Patronato de Turismo, Lanzarote); Edilesa; Klaus Ehrlich; Juan Fernández, Lola Moreno ir kiti El País-Aguilare; Belén Galán (Centro de Arte Reina Sofía); Amparo Garrido; Adolfo Díaz Gómez (Albacete turizmo biuras); profesoriui Nigel Glendinning (Queen Mary ir Westfield koledžai, Londono universitetas); Pedro Hernández; Londono Insituto de Cervantes; Victor Jolin (SOTUR); Joaquim Juan Cabanilles (Servicio de Investigación Prehistórica, Valencia); Richard Kelly; Mark Little *(Lookout Magazine)*; Carmen López de Tejada ir Inma Felipe (Spanish National Tpurist Office, London); Caterine López ir Ana Roig Mundi (ITVA); Julia López de la Tore (Patrimonio Nacional, Madrid); Lovell Johns Ltd (Oxford); Josefina Maestre (Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación); Juan Malavia García ir Antonio Abarca (Cuencos turizmo centras); Mario (Promoción Turismo, Tenerife); Janet Mendel; Javier Morata (Acanto Arquitectura y Urbanizmo, Madrid); Juan Carlos Murillo, Sonia Ortega ir Bettina Krücken; Paukščių apsaugos karališkajai draugijai (JK); Alícia Ribas Sos; Katusa Salazar-Sandoval (Fomento de Turismo, Ibiza); María Ángeles Sánches ir Marcos; Ana Sarrieri (Departamento de Comercio Consumo y Turismo, Gobierno Vasco); Klaas Schenk; María José Sevilla (Foods from Spain); The Sherry Institute of Spain (London); Anna Skidmore (Fomento de turismo, Mallorca); Phillip Sweeney; Rupert Thomas; Mercedes Trujillo ir Antonio Cruz Caballero (Patronato de Turismo, Gran Canaria); Gerardo Uarte (Gobierno de Navarra); Fermín Unzue (Dirección General de Turismo, Cantabria); Puri Villanueva.

MENO DARBŲ NUORODOS
Sr. Jones Bassegoda, Catedral Gaudí (Barcelona); José Luis Mosquera Muller (Mérida); Jorge Palazón, Paisajes Españoles (Madrid).

LEIDIMAI FOTOGRAFUOTI
Už malonų leidimą fotografuoti įstaigose leidėjas dėkoja: © Patrimonio Nacional, Madrid; Palacio de la Almuidaina, Palma de Mallorca; El Escorial, Madrid; La Granja de San Ildefonso; Convento de Santa Clara, Tordesillas; Las Huelgas Reales, Burgos; Palacio Real, Madrid; Monasterio de Las Descalzas; Bananera „El Guanche S. L."; Museo Arquelógico de Tenerife; Asociación de Encajeras de Acebo-Cáceres; Museo de Arte Abstracto Español, Cuenca; Fundación Juan March; Pepita Alia Lagartera; Museo Naval de Madrid; © Catedral de Zamora; Museo de Burgos; Claustro San Juan de Duero; Museo Numantino, Soria; San Telmo Museoa Donostia-San Sebastián; Hotel de la Reconquista, Oviedo; Catedral de Jaca; Museo de Cera, Barcelona; Museu D'História de la Ciutat, Barcelona; © Capitol Catedral de Lleida; Jardí Botánic Marimurtra, Estació Internacional de Biologia Mediterrània, Girona; Museo Arqueológico Sagunto (Teatro Romano-Castillo); Museo Municipal y Ermita de San Antonio de la Florida, Madrid. Taip pat dėkojame visoms kitoms bažnyčioms, muziejams, viešbučiams, restoranams, parduotuvėms, galerijoms ir visoms vietovėms, kurių tiek daug, kad nejmanoma padėkoti kiekvienai atskirai.

NUOTRAUKŲ ŠALTINIAI
Paaiškinimai: v=viršuje; vk=viršuje kairėje; vkc=viršuje kairėje centre; vc=viršuje centre; vdc=viršuje dešinėje centre; vd=viršuje dešinėje; cka=centre kairėje aukščiau; ca=centre aukščiau; cda=centre dešinėje aukščiau; ck=centre kairėje; c=centre; cd=centre dešinėje; ckž=centre kairėje žemiau; cdž=centre dešinėje žemiau; cž=centre žemiau; ak=apačioje kairėje; ad=apačioje dešinėje; a=apačioje; ac=apačioje centre; ack=apačioje centre kairėje; acd=apačioje centre dešinėje; (d) =detalė.

Stengėmės paminėti visus autorinių teisių savininkus. Dorling Kindersley atsiprašo už netyčinius praleidimus ir pažada su malonumu visiems padėkoti būsimuosiuose leidimuose.

Meno kūriniai reprodukuoti leidus šiems autorinių teisių savininkams: *Dona i Ocell* Joan Miró © ADAGP, Paris & DACS, London 172vk; *Guernica*, Pablo Ruiz Picasso 1937 © DACS 1996 289cž; *Rytas*, George Kolbe © DACS 1996; *Peine de los Vientos*, Eduardo Chillida 118a; Įvairūs Joaquino Sorollos darbai © DACS 1996 295v; *Lietaus taksi*, Salvador Dalí © DEMART PRO ARTE BV/DACS 1996 205vd; *Joan Miró fondo gobelenai* Joan Miró 1975 © ADAGP, Paris & DACS, London; *Trys Čigoniukai* © Joan Rebull 1976 140ak.

Už leidimą reprodukuoti nuotraukas leidėjai dėkoja asmenims, kompanijoms ir fototekoms: ACE PHOTO AGENCY: Bob Masters 22a; Mauritius 19v; Bill Wassman 306a; AISA ARCHIVO ICONOGRAFICO, BARCELONA: 18v, 32ak, 42l, 44ca, 44cž, 45ak, 45ad, 46cda, 46cž, 47vk, 48cka, 48ak(d), 50ak, 50ad, 50cka, 50–51, 51ck, 51cda, 51ak, 52ak, 57ad, 61vd, 63vk, 63a, 264v, 293a, 337ak, 405ak, 405ad, 406ck, 465 ad; Biblioteca Nacional, Madrid *Felipe V* Luis Meléndez 67ak; Catedral de Sevilla *Ignacio de Loyola* Alonso Vázquez 120ak(d); *Camilo José Cela* Álvaro Delgado 1916 © DACS 1996 31ad (d); *La Tertulia del Pombo* José Gutiérrez Solana 1920 © DACS 1996 289v; Museo de América, Madrid *Vista de Sevilla* Alonso Sánchez Coello 54cž; Museo de Bellas Artes, Seville *Sancho Panza y El Rucio* Moreno Carbonero 56ca; Museo de Bellas Artes, Valencia *Ecce Homo* Juan de Juanes 242ad; Museo Frankfurt *La Armada* 55vk; Museo de Historia de México *Hernán Cortés* S.E. Colane 54ak(d); Museo Histórico Militar, San Sebastián *Guerra Carlista* 59ad(d); Museo Lázaro Galdiano, Madrid *Lope de Vega* Caxes 280vd; Museo Nacional del Teatro *už „Yermos" afišą* (FG Lorca) Juan Antonio Morales y José Caballero © DACS 1996 31vd; Museo del Prado, Madrid *La Rendición de Breda* Diego Velázquez 57cž, *El Tres de Mayo de 1808 en Madrid* Francisco de Goya y Lucientes 58–59(d), La Reina María Luisa María Francisco de Goya 58cka, *Carlos IV* Francisco de Goya 67ac, *Los Borrachos* Diego de Velázquez 282v, *Saturno devorando a un hijo* Francisco de Goya 284vd, *El Descendimiento* Van der Weyden 285a; Real Academia de Bellas Artes de San Fernando, Madrid *El Sueño del Caballero* Antonio de Pereda 56–57(d); AKG, London: 63cd; ALLSPORT: Stephen Munday 38cd; AQUILA: Adrian Hoskins 200cka, 200ckž; Mike Lane 325ckž; James Pearce 195ak; ARCAID: Paul Raftery 116ak; ARXIU MAS: 32ad, 33ak, 47cdž, 52vk, 53ck, 53ad(d); Museo del Prado, Madrid *Felipe II* Sánchez Coello 66ad(d); Patrimonio Nacional 55ck, 55a(d).

BIOFOTOS: Heather Angel 76cka, 76ak; BRIDGEMAN MENO BIBLIOTEKA: *Šv. Dominykas paskiriamas abatu* Bartolomé Bermejo 284vk; Index/Museo del Prado, Madrid *Autodafé Plaza Mayor* Francisco Rizi 264c; Musée des Beaux Artes, Berne *Rodo kolosas* Salvador Dalí 1954 DEMART PRO ARTE BV/DACS 1996 29vd; Museo del Prado, Madrid *Karolis IV ir jo šeima* Francisco de Goya y Lucientes 29cž, *Piemenėlių garbinimas* El Greco 282vc, *Apreiškimas* Fra Angelico 282cž, *Apsirengusi Macba* Francisco de Goya y Lucientes 283v, *Apnuogintoji Macba* Francisco de Goya y Lucientes 283ca, *Trys gracijos* Peter Paul Rubens 283cž, *Šv. Pilypo kankinystė* José de Ribera 283a; Museo Picasso, Barcelona *Las Meninas, Infanta Margarita* Pablo Ruiz Picasso 1957 © DACS 1996 28vk; *Vaikai paplūdimyje* Joaquin y Bastida Sorolla © DACS 1996 285v; Phoenix Galleries, London *Stogai, Fortna Luxt, Majorca* Frederick Gôre 8–9; MICHAEL BUSSELLE: 197r, 199a, 200t.

CENTRO DE ARTE REINA SOFIA: *Bertsolaris* Zubiaurre © DACS 1996 121cž, *Paisaje de Cadaqués* Salvador Dalí 1923 © DEMART PRO ARTE BV/DACS 1996 288cž, *Accidente* Ponce de León 288a; CEPHAS: Mick Rock 25ak, 38v, 74v, 192vd,

192ck, 193vd, 322vd, 402vd, 403ad, 403cd; Roy Stedall 403vd; COCOMFE: 613a; BRUCE COLEMAN: Eric Crichton 194vd; José Luis González Grande 195vd; Werner Layer 325vk; Andy Purcell 27ca; Hans Reinhard 76cdž; Norbert Schwirtz 195vk; Colin Varndell 195cdž; DEE CONWAY: 407ck, 407cd; SYLVIA CORDAIY PHOTO LIBRARY: Chris North 34vk; JOE CORNISH: 24ca, 328, 346a, 354vd; GIANCARLO COSTA: 33ac; COVER: Genin Andrada 36a, 39a; Angel Bocalandro 624vk; Austin Catalan 64ak; Juan Echeverria 27cda, 37ad, 521ak; Pepe Franco 182c; Quim Llenas 121ca, 305vk; Matías Nieto 39c; José R Platón 624vd; F. J. Rodríguez 121ak.
J. D. DALLET: 65vd,440vk, 575br.
EDEX: 47ak, 387a; EDILESA: 334a; EL DESEO: Pedro Almodóvar 295a; PACO ELVIRA: 26cdž; EMI: Hispavox 358a; EQUIPO 28: 407v; ET ARCHIVE: 48ad; EUROPA PRESS: 19c, 64vk, 65ca; MARY EVANS PICTURE LIBRARY: 9v, 52cka, 59ak, 69v, 133r, 187v, 255r, 264ak, 317, 397r, 447a, 479, 529v, 611r; Explorer 406v; EYE UBIQUITOUS: James Davis Travel Photography 17v, 208ad.
FIRO FOTO: 153c; 509v; FOTOTECA: IFEMA: Philipe Imbault 304ad; FUNDACION CÉSAR MANRIQUE: 524ad; FUNDACION COLECCION THYSSEN-BORNEMISZA: *Nuolankioji Madona* Fra Angelico 173v, *La Virgen del Árbol* Petrus Christus 278vd, *Arlekinas su veidrodžiu* Pablo Ruiz Picasso 1923 © DACS 1996 278c, *Viešbučio kambarys* © Edward Hopper 1931 278ak, *Barono HH Thyssen-Bornemiszos portretas* © Lucian Freud 1981–82 278ad, *Venus y Cupido* Peter Paul Rubens (po 1629) 279vk, *Šv. Jeronimas tyruose* Tiziano c.1575 279vd, *Santa Casilda* Francisco de Zurbarán 1640–1645 279c, *Rudens peizažas Odenburge* Karl Schmidt-Rottluff 1907 © DACS 1996 279a; FUNDACIO JOAN MIRO, BARCELONA: *Flama en L'espai i dona nua* Joan Miró 1932 © ADAGP, Paris and DACS, London 1996 168v.
GODO FOTO: 210a, 211v, 215v, 239a, 245v, 315ak; RONALD GRANT ARCHIVE: *Dar už kelis dolerius* © United Artists 476b. © FMGB GUGGENHEIM BILBAO MUSEOA: London 1999. Erica Barahona Ede. All rights reserved. Partial or total reproduction is prohibited 116v, 116ad, 117v, 117b.
ROBERT HARDING PICTURE LIBRARY: 15v, 137vd, 156ca, 168a, 169a, 239v, 293v, 487ad; Julia Bayne 186–187; Nigel Blythe 15a, 145c; Bob Cousins 22ckž; Robert Frerck 439vd; James Strachan 270vk; MARIA VICTORIA HERNANDEZ: 509a; HULTON DEUTSCH COLLECTION: 62a, 373ad.
IBERDIAPO: Triangle 500–501; THE IMAGE BANK, London: Andra Pistolesi 170; Mark Romanelli 136ak; Mathew Weinreb 157a; IMAGES COLOUR LIBRARY: 629a; A.G.E Fotostock 24vd, 25vd, 26cda, 26ca, 26ad, 32vd, 33ca, 36c, 38ck, 118a, 164, 183v, 183c, 201ad, 223ca, 223ad, 304v, 307c, 325cka, 331vd, 403ck, 406ad, 442a, 473v, 507v, 533vd, 625c, 625a; Horizon International 32–33, 136cž; INCAFO: J A Fernández & C De Noriega 71ak, 121ad; Juan Carlos Muñoz 378a, 473a; A Ortega 26ak; INDEX: 30vk, 44c, 44a, 45c, 45cž, 46vk, 49a, 50cda, 52ad (d), 55vd, *Los Moriscos suplicando al rey Felipe III* 57c, 60–61, 61a, 63 ck, *Carlos I* 66vc, 66 ak, 67ad, 467ca; Bridgeman, London 54cda; CCJ 19a; X Correa 44vk; *Garrote Vil* José Gutiérrez Solana 1931 © DACS 1996 61ckž(d); Galería del Ateneo, Madrid *Lucio Anneo Seneca* Villodas 46cka (d); Galeria Illustres Catalonia, Barcelona *Joan Prim I Prats* J Cusachs 59ca(d); Image *José Zorilla* 31ak; Instituto Valencia de Don Juan, Madrid *Carlos V* Simón Bening 55cdž; Iranzo 52cda; Mithra 48ckž, 54ad (d), 60vk; Museo de América, Madrid *Indio Yumbo y Frutas Tropicales* 55cda; Museo Lázaro Galdiano, Madrid *Lope de Vega* Anonimas 30c, *Félix Lope de Vega* Francisco Pacheco 56ad(d); Museo Municipal, Madrid *Fiesta en la Plaza Mayor de Madrid* Juan de la Corte 57vk; Museo del Prado, Madrid *Ascensión de un globo Montgolfier en Madrid* Antonio Carnicero 58cda(d), *José Moreño Conde de Floridablanca* Francisco de Goya 58ad(d), *Flota del Rey Carlos III de España* A Joli 59v(d); National Maritime Museum, Greenwich *Batalla de Trafalgar* Chalmers 58cž; A Noé 52cž; Palacio del Senado, Madrid *Alfonso X „El Sabio"* Matías Moreno 30a(d), *Rendición de Granada* Francisco Pradilla 52–53(d); Patrimonio Nacional 47ad; Private Collection, Madrid *Pedro Calderón de la Barca* Antonio de Pereda 57ak(d); Real Academia de Bellas Artes de San Fernando, Madrid *San Diego de Alcalá dando de comer a los pobres* Bartolomé Esteban Murillo 57ca(d), *Fernando VII* Francisco de Goya 67vk(d), *Isabel II* 67vc, *Self Portrait* Francisco de Goya 229a; A Tovy 65cž; NICK INMAN: 194ac, 243vd, 612v, 615cž, 622vd, 631a; INSTITUT TURISTIC VALENCIÀ: 235ad.
CÉSAR JUSTEL: 335b.
ANTHONY KING: 281t.
L'ESTARTIT TOURIST BOARD: 207c; LIFE FILE PHOTOGRAPHIC: 207c; Tony Abbott 324cka; Xavier Catalan 137cž; Emma Lee 137cda, 402vk, 635vd; NEIL LUKAS: 440cž, 440b.
MAGNUM: S Franklin 64cž; Jean Gaumy 64ad, 65vk; IMAGEN MAS, LEON: 337vd; JOHN MILLER: 196l, 478–479, 481cž, 505r, 514a, 519a, 524v, 525a; MUSEO ARQUEOLOGICO DE VILLENA: 44–45; MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA: Museu d'Art Modern *El Tombant del Loing* Alfred Sisley 151v; MUSEO NACIONAL DEL PRADO: *El Jardín de las Delicias* 282a; MUSEU ARQUEOLOGIC DE BARCELONA: 167c; MUSEU PICASSO BARCELONA: *Auto Retrato* Pablo Ruiz Picasso 1899–1900 © DACS 1996 148a; *Las Meninas* Pablo Ruiz Picasso 1957 © DAC S 1996 149b.
NATURPRESS: Oriol Alamany 27ak; J L Calvo & J R Montero 325cdž; José Luis Grande 441a; Walter Kwaternik 26ckž, 27ac, 324cda, 325cda; Francisco Márquez 441cž, 398ak; Aurelio Martín 27ad, Sebastián Martín 325ac; José A Martínez 76vd, 324ckž, 324cdž; © NATIONAL MARITIME MUSEUM: 54–55; Network: Bilderberg/W Kunz 403vk; NHPA: Laurie Campbell 76cda; Stephen Dalton 77ck; Vicente García Canseco 27cka; Manfred Daneggar 76ad, 77ad; NATURAL SCIENCE PHOTOS: Nigel Charles 104vk; C Dani & I Jeske 100a, 325ad; J Plant 222cž; Richard Revels 324ad; Brian Sutton 324ak; W Tarboton 324vk; P & S Ward 222ad.
OMEGA FOTO: 106vk, Manuel Pinilla 38a, 119a; ORONOZ: 4, 29ad, 32 ck, 33ad, 43a, 45v, 46a, 49v, 49ckž, 49cdž, 50vk, 50cž, 51v, 51ad, 54vk, 54cka, 56cž, 61vk, 64ca, 65c, 78vk, 108v, 295cd, 337ad, 345ad, 352a, 416ak, 423ak, 443vk, 455v, 456k,

465ak; Biblioteca Nacional, Madrid *Isabel la Católica* Luis Madrazo 66vk(d); *El Espíritu de los Pájaros o Pájaros Volando* Eduardo Chillida 1953 © DACS 1996 289a; Iglesia Santo Tomé, Toledo *El Entierro del Conde de Orgaz* El Greco 28ca; *Portrait II* Joan Miró 1938 © ADAGP, Paris ir DACS, London 1996 288v; Monasterio Santa Maria, Barcelona *Virgen con Niño* Ferrer Bassa 28ckž(d); Museo de Bellas Artes, Cádiz *San Bruno en Éxtasis* Zurbarán 443vd; Museo Casa Gredo, Toledo *Carlos II* Miranda Correño 66vd(d); Museo del Ejército, Madrid *Isabel II* Madrazo 58vk; Museo Municipal de Bellas Artes, Tenerife *Retrato de Boabdil o Abu Abdala* 53vd(d); Museo Nacional de Escultura, Valladolid *Natividad* Berruguete 349vd; Museo Naval, Madrid *Desembarco de Colón* José Garnelo 53vk; Museo Naval Laminas, Madrid *Carabelas de Colón* Monleón 53ak(d); Museo del Prado, Madrid *El Salvador* José de Ribera 28cdž, *Las Meninas o Familia de Felipe V* Diego Velázquez 28–29, *Felipe III* Pedro A Vidal 56ak, *Felipe V* 58ak, Guernica Pablo Ruiz Picasso 1937 © DACS 1996, 62–63, *Felipe IV* Diego Velázquez 66ac(d), *Bodegón* Zurbarán 284a, *David Vencedor de Goliat* Caravaggio 285c; Palacio Monckoa *Interior de la Catedral de Santiago* Villaamil Pérez 78–79; *Mujer en Azul* Pablo Ruiz Picasso 1901 © DACS 1996 288ca; Private Colection, Palma *Oleo Sobre Lienzo* Joan Miró 1932 © ADAGP, Paris and DACS, London 29ca; Real Academia de Bellas Artes de San Fernando *Fray Pedro Machado* Zurbarán 27vd.

Sienų pano: Adrian Evans 64–65; José M Pérez De Ayala: 26cd, 440vd, 440ca, 441v, 441ca; The Photographers Library: 499vd; Pictures Colour Library: 18a, 26vd, 158–159, 248a, 398ck; Prisma 60ca, 61cdž, 62ca, 62cž, 63vd, 93v, 136ad, 229c, 240v, 307v, 435, 492ad, 508ck, 515ckž, 515cž, 515cdž, 515ak, 519v, 527ak, 527ad; *Franco* Aguiar 67vd; *El ingenioso hidalgo Don Quixote de la Mancha* 1605 Ricardo Balaca 377ad; Diputación de Madrid *Francisco Babamonde Franco* Enrique Segura 62vk; Domenech & Azpiliqueta 114v; Albert Heras 182a; Marcel Jaquet 507a, 517a; Hans Lohr 459a; *Los Niños de la Concha* Bartolomé Esteban Murillo 29ak(d); Museo de Arte Moderno, Barcelona *Pío Baroja* Ramón Casas 60cž(d); Museo de Bellas Artes, Bilbao *Condesa Mathieu de Noailles* Ignacio Zuloaga y Zubaleta © DACS 1996 114a; Museo de Bellas Artes, Zaragoza *Príncipe de Viana* José Moreno Carbonero 126a (d); Mateu 185c; Palacio del Senado, Madrid *Alfonso XIII* Aquino © DACS 1996 67cd; Patrimonio Nacional Palacio de Riofrío, Segovia: 60ad; *Auto Retrato* Pablo Ruiz Picasso 1907 © Succession Picasso DACS 1996 61ca; Marta Povo 626v; Real Academia de Bellas Artes de San Fernando, Madrid *Las Bodas de Camacho* José Moreno Carbonero 31vk(d), *Nusidėjėlių procesija* Francisco de Goya 264ad(d); *Emilio Castelar* Joaquin Sorolla © DACS 1996 60ak.
Karališkieji bruožai: Sipa Press 205cž; © Karališkasis Škotijos muziejus: Michel Zabé 43t.

Maria Ángeles Sanchez: 34vd, 35a, 39v, 75v, 94ck, 14k, 280vk, 294a, 369c, 387vd, 508v, 508cd, 508a, 512c, 523v; Science Photo Library: Geospace 10k; 6 Toros 6: 33cž; Ispanijos turizmo centras: 245c; Spectrum Colour Library: 132–133, 136vd, 528–529; Stockphotos, Madrid: Marcelo Brodsky 36v; Campillo 625v; Heinz Hebeisen 37ak; Mikael Helsing 624a, 314vk; David Hornback 17a; Javier Sánchez 314vk; Werner Otto Reisefotografie 629v; James Strachan: 281a, 292v, 292c, 294v; Tony Stone Worldwide: Doug Armand 16a; Jon Bradley 304ak; Robert Everts 422ca.

Andalūzijos vaizdai: Michelle Chaplow 406–407; JD Dallet 379vd; Vu: Christina García Rodero 2–3, 16c, 34a, 35c, 35v, 128ck, 246–247, 350k, 413cd.

Charlie Waite: 470–471; Werner Forman Archive: Museo de Arte Hispanomusulmán 48v; Museum of Catalan Art, Barcelona 326vk; National Maritime Museum, Greenwich 48cd; Alan Williams: 74a; Peter Wilson: 254–255, 272, 444a, 445c, 451v, 457v; World Pictures: 305c, 488v;

Zefa: 1.

Priekinis priešlapis: Visos nuotraukos, išskyrus Joe Cornish ckž; John Miller vd; Spectrum Colour Library ca; Peter Wilson cdž.

Viršelis: Visos nuotraukos, išskyrus Rodyklė: knygos nugarėlė cž; Oronoz pirmieji puslapiai ckž; Zefa: pirmieji puslapiai v.

Žodynėlis

Nelaimingi atsitikimai

Gelbėkit!	¡Socorro!
Sustokit!	¡Pare!
Kvieskit gydytoją!	¡Llame a un médico!
Kvieskit greitąją!	¡Llame a una ambulancia!
Kvieskit policiją!	¡Llame a la policía!
Kvieskit gaisrinę!	¡Llame a los bomberos!
Kur yra artimiausias telefonas?	¿Dónde está el teléfono más próximo?
Kur yra artimiausia ligoninė?	¿Dónde está el hospital más próximo?

Pagrindinės bendravimo frazės

Taip	Sí
Ne	No
Prašau	Por favor
Ačiū	Gracias
Atsiprašau	Perdone
Labas	Hola
Iki pasimatymo	Adiós
Labanakt	Buenas noches
Rytas	La mañana
Popietė	La tarde
Vakaras	La tarde
Vakar	Ayer
Šiandien	Hoy
Rytoj	Mañana
Čia	Aquí
Ten	Allí
Ką	¿Qué?
Kada	¿Cuándo?
Kodėl	¿Por qué?
Kur	¿Dónde?

Naudingos frazės

Kaip sekasi?	¿Cómo está usted?
Ačiū, labai gerai.	Muy bien, gracias.
Malonu jus matyti.	Encantado de concocerle.
Iki greito pasimatymo.	Hasta pronto.
Puiku.	Está bien.
Kur yra...?	¿Dónde está/están...?
Kiek metrų/kilometrų nuo čia...? iki...?	¿Cuántos metros/kilómetros hay de aquí a...?
Kurioje pusėje yra..?	¿Por dónde se va a...?
Ar kalbate angliškai?	¿Habla inglés?
Nesuprantu.	No comprendo
Gal galėtumėt kalbėti lėčiau?	¿Puede hablar más despacio por favor?
Atsiprašau.	Lo siento.

Naudingi žodžiai

didelis	grande
mažas	pequeño
karštas	caliente
šaltas	frío
geras	bueno
blogas	malo
gana	bastante
gerai	bien
atidaryta/-as	abierto
uždaryta/-as	cerrado
kairė	izquierda
dešinė	derecha
tiesiai	todo recto
arti	cerca
toli	lejos
į viršų	arriba
žemyn	abajo
anksti	temprano
vėlai	tarde
įėjimas	entrada
išėjimas	salida
tualetas	lavabos, servicios
daugiau	más
mažiau	menos

Parduotuvėje

Kiek kainuoja?	¿Cuánto cuesta esto?
Norėčiau...	Me gustaría...
Ar turite...?	¿Tienen?
Aš tik žiūriu.	Sólo estoy mirando, gracias.
Ar priimate kredito korteles?	¿Aceptan tarjetas de crédito?
Kelintą valandą atidarote parvuotuvę?	¿A qué hora abren?
Kelintą valandą uždarote parvuotuvę?	¿A qué hora cierran?
Šitas	Éste
tas	Ése
brangu	caro
pigu	barato
drabužių dydis	talla
batų dydis	número
baltas	blanco
juodas	negro
raudonas	rojo
geltonas	amarillo
žalias	verde
mėlynas	azul
antikvariatas	la tienda de antigüedades
duonos parduotuvė	parduotuvò la panadería
bankas	el banco
knygynas	la librería
mėsinė	la carnicería
konditerija	la pastelería
vaistinė	la farmacia
žuvies parduotuvė	la pescadería
daržovių parduotuvė	la frutería
maisto prekės	la tienda de comestibles
kirpykla	la peluquería
turgus	el mercado
spaudos kioskas	el kiosko de prensa
paštas	la oficina de correos
avalynės parduotuvė	la zapatería
universali parduotuvė	el supermercado
rūkalai	el estanco
kelionių agentūra	la agencia de viajes

Įžymybių lankymas

meno galerija	el museo de arte
katedra	la catedral
bažnyčia	la iglesia
bazilika	la basílica
sodas	el jardín
biblioteka	la biblioteca
muziejus	el museo
turizmo biuras	la oficina de turismo
rotušė	el ayuntamiento
uždaryta per šventes	cerrado por vacaciones
autobusų stotis	la estación de autobuses
geležinkelio stotis	la estación de trenes

Gyvenimas viešbutyje

Ar yra laisvas kambarys?	¿Tienen una habitación libre?
kambarys dviem	habitación doble
su dvigule lova	con cama de matrimonio
kambarys su dviem lovom	habitación con dos camas
vienvietis kambarys	habitación individual
kambarys su vonia	habitación con baño
dušas	ducha
nešikas	el botones
raktas	la llave
Esu užsisakęs	Tengo una habitación reservada.

Maitinimasis

Ar yra laisvas stalas...?	¿Tienen mesa para...?
Norėčiau užsisakyti stalą...	Quiero reservar una mesa.
Prašom paduoti sąskaitą.	La cuenta por favor.
Aš vegetaras/ė.	Soy vegetariano/a
padavėja / padavėja	camarera/camarero
nustatytos kainos valgiaraštis	la carta menú del día
vynų sąrašas	la carta de vinos
stiklinė	un vaso
butelis	una botella
peilis	un cuchillo
šakutė	un tenedor
šaukštas	una cuchara
pusryčiai	el desayuno
priešpiečiai	la comida/el almuerzo
vakarienė	la cena
pirmas patiekalas	el primer plato
užkandžiai	los entremeses
dienos patiekalas	el plato del día
kava	el café
puošalis	poco hecho
vidutiniškai iškepęs	medio hecho
gerai iškepęs	muy hecho

Valgiaraštis

al horno	keptas orkaitėje
asado	keptas ant žarijų
el aceite	aliejus
las aceitunas	alyvuogės
el agua mineral	mineralinis vanduo
sin gas/con gas	negazuotas/gazuotas
el ajo	česnakas
el arroz	ryžiai
el azúcar	cukrus
la carne	mėsa
la cebolla	svogūnas
la cerveza	alus
el cerdo	kiauliena

el chocolate	šokoladas
el chorizo	raudona dešra
el cordero	ėriena
el fiambre	šalta mėsa
frito	keptas
la fruta	vaisiai
los frutos secos	džiovinti vaisiai
las gambas	krevetės
el helado	ledai
el huevo	kiaušinis
el jamón serrano	vytintas kumpis
el jerez	cheresas
la langosta	omaras
la leche	pienas
el limón	citrina
la limonada	limonadas
la mantequilla	sviestas
la manzana	obuolys
los mariscos	jūros gėrybės
la menestra	daržovių troškinys
la naranja	apelsinas
el pan	duona
el pastel	tortas
las patatas	bulvės
el pescado	žuvis
la pimienta	pipirai
el plátano	bananas
el pollo	viščiukas
el postre	desertas
el queso	sūris
la sal	druska
las salchichas	dešrelės
la salsa	padažas
seco	sausas
el solomillo	jautienos nugarinė
la sopa	sriuba
la tarta	pyragas/pyragaitis
el té	arbata
la ternera	jautiena
las tostadas	skrudinta duona
el vinagre	actas
el vino blanco	baltasis vynas
el vino rosado	rausvasis vynas
el vino tinto	raudonasis vynas

Skaičiai

0	**cero**
1	**uno**
2	**dos**
3	**tres**
4	**cuatro**
5	**cino**
6	**seis**
7	**siete**
8	**ocho**
9	**nueve**
10	**diez**
11	**once**
12	**doce**
13	**trece**
14	**catorce**
15	**quince**
16	**diesciséis**
17	**diecisiete**
18	**dieciocho**
19	**diecinueve**
20	**veinte**
21	**veintiuno**
22	**veintidós**
30	**treinta**
31	**treinta y uno**
40	**cuarenta**
50	**cincuenta**
60	**sesenta**
70	**setenta**
80	**ochenta**
90	**noventa**
100	**cien**
101	**ciento uno**
102	**ciento dos**
200	**doscientos**
500	**quinientos**
700	**setecientos**
900	**novecientos**
1000	**mil**
1001	**mil uno**

Laikas

viena minutė	**un minuto**
valanda	**una hora**
pusvalandis	**media hora**
pirmadienis	**lunes**
antradienis	**martes**
trečiadienis	**miércoles**
ketvirtadienis	**jueves**
penktadienis	**viernes**
šeštadienis	**sábado**
sekmadienis	**domingo**

Barselonos transporto planas

Metro - greičiausia transporto priemonė Barselonoje. Jis veikia nuo 5.30 val. iki 23 val. darbo dienomis, nuo 6.30 val. iki 23.30 val. sekmadieniais ir per valstybines šventes. Stotyse linijos žymimos spalvomis ir numeriais, platformose rašomas paskutinės linijos stoties pavadinimas. Galit pirkti vieną bilietą *(billete)* arba dešimties bilietų blokelį *(tarjeta)*.

T1 galioja tik metro, T2 - metro ir autobusuose. Bilietus į FF CC priemiestinius traukinius iš centro į oro uostą ir Barselonos apylinkes ir funikulierius reikia pirkti atskirai.

Ženklai

- Metro linija 1
- Metro linija 2
- Metro linija 3
- Metro linija 4
- Metro linija 5
- FF CC traukinių linija (Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya)
- Renfe oro uosto traukinių linija
- Funikulierius
- Tramvia Blau (mėlynasis)
- Perėjimas į kitą stotį
- RENFE pagrindinės linijos stotis

Madrido transporto planas

Madrido metro dirba nuo 6.30 val. iki 1.30 val. Dešimt linijų žymima numeriais ir spalvomis visose stotyse ir traukiniuose. Ženklai platformose rodo kitą stotį ir jungiančias linijas. Nustatytos kainos bilietu *(billete)* galite važiuoti į bet kurią sistemos vietą. Dešimties bilietų blokelis *(bonometro)* yra pigesnis. Metro linijos sujungtos su RENFE geležinkelio stotimis: Chamartín, Atocha ir Norte (Príncipe Pío), iš kurios važiuoja greitasis traukinys nuo Ópera. Iš šių stočių išvyksta *Largo recorrido* (tarpmiestiniai) ir *cercanías* (priemiestiniai) traukiniai. Galima pirkti mėnesinį bilietą metro, priemiestiniams traukiniams ir autobusams.

Ženklai

- Metro linija 1
- Metro linija 2
- Metro linija 3
- Metro linija 4
- Metro linija 5
- Metro linija 6
- Metro linija 7
- Metro linija 8
- Metro linija 9
- Metro linija 10
- Metro linija 11
- RENFE priemiestinių traukinių linija
- Metro linija Ópera-Norte
- Perėjimas į kitą stotį
- RENFE pagrindinio kelio stotis

Barselonos transporto planas

Metro - greičiausia transporto priemonė Barselonoje. Jis veikia nuo 5.30 val. iki 23 val. darbo dienomis, nuo 6.30 val. iki 23.30 val. sekmadieniais ir per valstybines šventes. Stotyse linijos žymimos spalvomis ir numeriais, platformose rašomas paskutinės linijos stoties pavadinimas. Galit pirkti vieną bilietą *(billete)* arba dešimties bilietų blokelį *(tarjeta)*.

T1 galioja tik metro, T2 - metro ir autobusuose. Bilietus į FF CC priemiestinius traukinius iš centro į oro uostą ir Barselonos apylinkes ir funikulierius reikia pirkti atskirai.

Ženklai

- Metro linija 1
- Metro linija 2
- Metro linija 3
- Metro linija 4
- Metro linija 5
- FF CC traukinių linija (Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya)
- Renfe oro uosto traukinių linija
- Funikulierius
- Tramvia Blau (mėlynasis)
- Perėjimas į kitą stotį
- RENFE pagrindinės linijos stotis

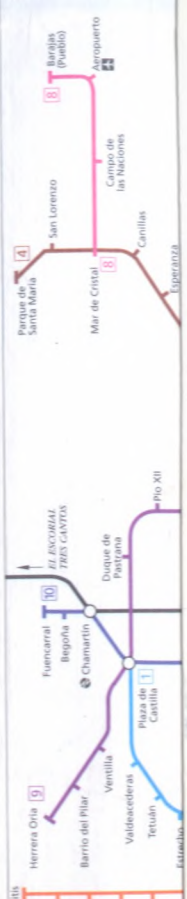

Madrido transporto planas

Madrido metro dirba nuo 6.30 val. iki 1.30 val. Dešimt linijų žymima numeriais ir spalvomis visose stotyse ir traukiniuose. Ženklai platformose rodo kitą stotį ir jungiančias linijas. Nustatytos kainos bilietu *(billete)* galite važiuoti į bet kurią sistemos vietą. Dešimties bilietų blokelis *(bonometro)* yra pigesnis. Metro linijos sujungtos su RENFE geležinkelio stotimis Chamartín, Atocha ir

Sisteminė informacija apie daugiau nei **2000** **miestų**, **lankytinų vietų**, **restoranų** ir **viešbučių**

Pagrindiniai simboliai

- Istorinis pastatas, gatvė, aikštė
- Muziejus, galerija
- Bažnyčia, katedra, vienuolynas
- Pilis, tvirtovė
- Archeologinė jžymybė, griuvėsiai
- Parkas, sodas
- Graži gamta, įdomi vieta
- Gamtos draustinis
- Teminis parkas
- Vyninė (bodega)
- Gyventojų skaičius
- Tarptautinis oro uostas
- Vidaus oro uostas
- Geležinkelio stotis
- Metro stotis
- FF CC stotis (Barselona)
- Autobusų stotis ar stotelė
- Atobusų maršrutas
- Keltų/laivų tarnyba
- Informacija turistams
- Turgaus diena
- Fiestos
- Telefono numeris
- Atidaryta
- Uždaryta
- Įėjimas mokamas
- Pamaldos
- Draudžiama fotografuoti
- Privažiavimas vežimėliu *(smulkesnė informacija telefonu)*
- Ekskursijos su vadovu
- Restoranas
- Kavinė

Papildomi viešbučių ir restoranų simboliai

- Kainų kategorija
- FAX Fakso numeris
- TV Televizoriai daugumoje kambarių
- Oro kondicionierius
- Kambariai su vonia ar dušu

Miesto ir pastatų planų simboliai

- Tarptautinis oro uostas
- Geležinkelio stotis
- RENFE geležinkelio stotis
- FF CC stotis (Barselona)
- Metro stotis
- Pagrindinė autobusų stotelė
- Coach station or stop
- Keltų uostas
- Keleivinių laivų prieplauka
- Lyninio keltuvo stotis
- Funikulieriaus stotis
- Taksi stotelė
- Automobilių stovėjimo aikštelė
- Bažnyčia, katedra
- Vyrų ar moterų vienuolynas
- Greitoji pagalba
- Apžvalgos aikštelė
- Paštas
- Policija
- Informacija turistams
- Viešbutis
- Vyrų ir moterų tualetai
- Vyrų tualetas
- Moterų tualetas
- Liftas
- Rūbinė
- Parduotuvė

Kitos serijos „Kelionių vadovai“ knygos

LONDONAS

PARYŽIUS

ITALIJA

KELIONIŲ VADOVAI

ISPANIJA

1400 spalvotų šio vadovo nuotraukų parodo gražiausias Ispanijos vietas

Erdviniai planai padedi iškart rasti reikalingą rajoną, gatvę ar pastatą

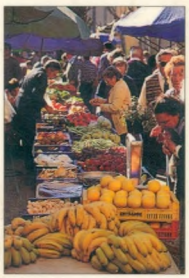

Plati informacija apie **lankytinas vietas** ir **parduotuves** padeda planuoti kelionę

Įdomūs **skerspjūviai** ir **atskirų aukštų planai** padeda be kitų vadovų susigaudyti viešuosiuose pastatuose ir objektuose

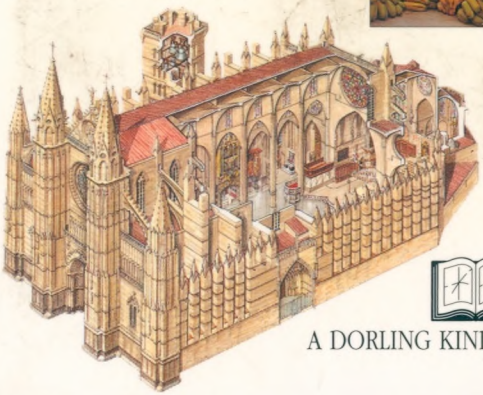

Visų kainų kategorijų **viešbučiai** ir **restoranai**

ISBN 9986-02-932-5
9 789986 029328

A DORLING KINDERSLEY BOOK

VADOVAI, PARODANTYS JUMS TAI, APIE KĄ KITI TIK PASAKOJA